

Johannes
de
Magis

Questiones

philosophice
supra tota
philoso-
phia, cum
explicatio-
tione tex-
tus Aristo-

telis, secun-
dum men-
tem Socio-
ris subtilis
Scoti.

I

00374

74

I
374

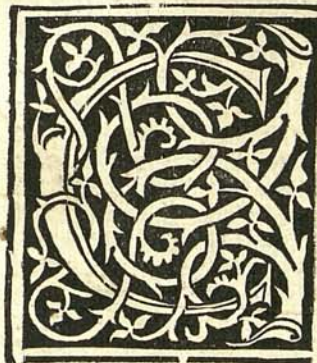
num. 37. cap. 7. num. 26.

I
00374

[Faint, illegible handwriting]

618565475

Incipiunt questiones peritiles sup tota pbilo
sophia magistri Johannis Magistri doctoris pa
risiensis cu3 explanatione textus Aristotelis se
cundum mentem doctoris subtilis Scoti.

Intra

tium pmi libri
physicoz. Que
rit primo yruz
corp^o s^o b^o r^o e n^o
litas sit s^o b^o m
adequatū phie
natural. Et ar
guit q^o n^o. Pri
mo sic. quicqd
est s^o b^o iectuz ade
quatū phie na
turalis est ade

quatū subm mobilitatis: sed corpus naturale
nō est subiectuz adequatū mobilitatis. ergo rē.
Minor pz. qz multa sunt mobilia que nō sūt cor
pora. vt pz pmo de accidentibus in sacramento
altaris: q naturaliter mouentur deorsum. secun
do de substātijs separatis. tertio de potentijs aie
que mouentur a suis obiectis. quarto de mate
ria q est subiectum generationis z corruptionis
Secundo sic. quicqd ē s^o b^o m adequatum phie
naturalis ē diffinitiuū passiois eius adequate sci
licet motus vel mobilitatis. Sed mor^o diffinit^o p
ens z nō p corpus. ex tertio hui^o. Igit^o ens ē s^o b^o m
naturalis phie z nō corpus. Patet maior. qz pro
pria passio diffinitur p pprium eius subiectum
Tertio sic. mobilitas ē rō formalis sub^o huius
sciētie. q nō naturalitas. pz cōna. qz vni^o s^o b^o iecti sci
bilis ē vnica ratio formalis. pz antecedēs. qz oia
in naturali phia considerata solum s^o b^o m q subia
cent motui z geti considerant. ex secundo huius.

In oppositum est auctoritas cōmen
tatoris dicentis hanc
sciētiā eē de natura: z p consequens eius subm
eē naturale cuiusmodi ē corp^o vt postea videbit^o.
igit^o. Ad hoc ē etiā Albertus Egidius z ēt doctor
subtilis. z etiā probat^o ratione qz cu3 mobilitas sit
pma z adequata passio subiecti phie naturalis il
lud est huius sciētie subm cui primo z cōuert^o
biliter co nuenit eē mobile. h^o est corpus. patet.
Omne enīz corp^o ē mobile. pmo celi. z oē mobile
ē corpus. ex secundo huius. **In qōne** erūt tres ar
ticuli. In p declarabuntur termini questionis. In
secdo rīdebit^o ad questū. In tētio mouebunt^o dubia

Quantum ad primum articulum.

Primo sciendum q in titulo questionis
sūt quicqz termini declaradi sci
licet subiectuz. rō formalis sub^o. corpus naturale
vel naturalitas. z phia naturalis. Pro decla
ratione pmi ponitur talis distinctio. q in quali
bet sciētia est duplex subz adequatum. s. māle
z formale. Ad hoc q aliquid sit subm materiale
atituius scie sex condiciones requiruntur. Pri
ma est q sit quiditas diffinibilis. qz diffinitio sub
iecti ē medium potissime demōstrationis. Se
cunda ē q sit qditas nō inclusa in aliqua pozi q
ditate ad illā sciām pertinente. qz tunc illa prior
quiditas eēt primum subm. Tertia q sit primo
nota. qz de subiecto opz p cognoscere qd ē. ex pri
mo posteriorum. Quarta q illa quiditas consi
deretur in illa scia s^o b^o m eius ppriam rōnem z ab
solutam z formale. ppriā dico. qz si sub rōne alte
rius: illud alter eēt subm. Absolutam dico quia
oē respectiuū presupponit absolutū: z ita nō pōt
eē rō pma. Formalem dico qz forma vel qditas
rei ē principium cognoscendi eam. Quinta con
ditio ē q virtualiter cōtineat noticiā oium vitarū
illius huius. qz subm cōtinet suā diffinitionē que
est pncipiū demonstrandi quālibz passionē d sub
iecto i sciētia cuius est subz. Sexta conditio
ē q talis quiditas sit adequata scie cui^o ē subie
ctum sic q oia sub ea contenta pertineāt ad ta
lem sciām p se z oē p se: cōsideratū in tali scia sit p
se reducibile ad talem quiditatē vel ad tale sub
iectū. Sed ad subiectum formale siue ad subie
cti formalem rōnem duo requiruntur. Primo
q sit cōuertibilis cū subiecto materiali: z q nō sit
aliquid sub eo constitutū p differētiā eēntialem
vel accidentalem. Secdo q sit p^o z perfectius
omni passioē demōstrabili de subiecto materia
li. qz se debet h^ore ad subm materiale sicut abstra
ctum ad concretū vt saltē sicut aliqd ei adeq^otū.

Secundo sciendū q p declaratione secū
di termini talis distinctio ponit^o
s. q rō formalis est duplex. s. obiectiua pp quas
aliquid ē obiectū materiale alicui^o potētie. vt co
loretas pp quā color est obiectum visus. Alia ē
rō formalis s^o b^o iectiua. s. ppter quā quiditas ali
qua est precisum materiale subm alicui^o sciētie
Pro tertio termino hic delarado pōit^o hec di
stictio. s. q corp^o est duplex. s. naturale z mathe
maticū. corp^o naturale ē qdā qditas s^o b^o iectiua cōpo
sita ex materia z forma corporeitatis: corp^o ma
thematicū est qditas icludēs trinā dimēssionem

*esola cum de se hys de sal
y pelahona*

Physicorum

scz logū latū z profūdū. Et de hoc non hic est ad
propositū. s3 de pmo. ¶ Pro declaratiōe quar
ti scz termini dicit q nāle est idē vt ad propo
tū qd nām bñs. Natura aut ex scdo hui⁹ est pnci
piū mot⁹ z gētis. s. materia vel forma rei mobilis.
¶ Pro 5o tmino h declarādo dō q pbia natura
lis ē scia cōsiderās de rebus naturalibus.

Tertio

sciendū q de subiecto nālis pñie
tres fuerūt opiniones pncipales.
¶ Prima ē doctozis sci. s. q ens mobile ē subz
hui⁹ scie: q pōt hēre triplicē intellectū. s. q istud ag
gregatū ens mobile ex ente z mobilitate forma
liter capta ē subz hui⁹ scie. z hoc ē falsū. qz mobi
litas ē passio demōstrabilis i hac scia d subo ei⁹
¶ Patet sic arguēdo. oē ens hñs nām ē mobile. s3
corp⁹ vel ens nāle ē ens hñs nām. igit ē mobile.
Subz aut aut rō formalis subī nō ē demōstrabi
lis i scia cui⁹ ē subz cū de subo p supponat i qñbz
scia saltē spālī qd ē z qz ē. ¶ Itē. de ente p acci
dēs nō ē scia tāqz de subo scibili. ex sexto metha
physice. ens mobile dicto mō acceptū ē ens per
accūs cū sit aggregatū ex subo z passione. s3 zc.
¶ Scdo intellect⁹ dicte opionis talis ē q ens in
sua cōitate acceptū ē māle subī hui⁹ scie. Et
mobilitas ē ei⁹ rō formalis. z hoc stare n pōt. qz
si sumat mobilitas formaliter tanqz oīa ēbens
ens accidentaliter tē hec scia eēt metaphysice sub
alternata. Si hō mobilitas sumat circūlocuti
ue p nālitate vt ē oīa eēntialis ēbens ens ad de
terminatā pte entis. tūc hec scia eēt pars meta
physice cū eadē sit scia toti⁹ z pñs. z h mō proce
dit rō Egidij oīa dictā opionē. ¶ Tertio itelle
ct⁹ dicte opionis ē q aliqz determinata ps entis. s.
ens naturale cui⁹ rō formalis ē mobilitas nō for
malr accepta s3 circūlocutiue pro naturalitate
ē subī hui⁹ scie. s3 h mō ens mobile idē ē qd cor
p⁹ mobile vel ens naturale. Et sic dca opio vera
ē: z hic intellect⁹ tertio ē sēsus pñati doctozis vt ps
imētib⁹ doctrinā ei⁹. h3 ipse ēt alibi q corp⁹ mo
bile qd itelligit de mobili circūlocutiue dco pro
naturali ē scie naturalis subī. ¶ Alia ē opinio
Alberti z Egidij de roma q corp⁹ mobile ē su
biectū naturalis pñie. qd stare n pōt si mobile su
mat formaliter ppter rōes iprobātes pñm in
tellectū dco opionis s3 sumēdo ipm circūlocuti
ue pro naturalitate sit vera. ¶ Alia ē opio cano
nici q i aliqz scotizā: s3 nō i hoc passu ponēs s3
stātā finitā i cōi acceptā eē materiale subī hui⁹
scie. qz uertit cūz pncipali z pma passione subī
hui⁹ scie naturalis. S3 ista opio supponit vnum

falsū. s. q oīs substātia finita sit naturalr mobilis
qd ē falsū de substātijs sepatis. Et h ē ē pñm
i tota pbia. licz. n. s3 stātē sepate mutēt locū qñz
qz istātē: qñz hō mutatiōe cōtinua z successi
ua. tñ ille mot⁹ nō ē naturalis. qz nō ē materie sē
sibili cōiunct⁹ qd regrit ad h q aliqz dicit natura
le. ¶ Pro scdo articulo sit hec.

Conclusio

respōsiua ad questū. Corp⁹
subrōne naturalitatis est su
biectū adeqñtū pñie naturalis sic q corp⁹ ē sub
iectū materiale. z naturalitas est subī formale
vel rō formalis subiecti. hec cōclusio probat pro
vtraqz sui pte p ea que dicta sūt i pmo notabili
de cōditōib⁹ regritis ad subī materiale z ad rō
nem formalē ei⁹. ¶ Quartū ad tertū articuluz.

Primo

dubitat. Utrū de reb⁹ natura
lib⁹ sit scia vna. ¶ Pro cui⁹ solutiōe
supponit q res naturales sūt quaz eē z diffiniri
depēdet a materia sēssibili. Ex quo sequitur q nul
la substātia sepata: nulluz ēt accūs sine subiecto
exis est res naturalis cū res naturales sine ma
teria eē non possint. Deinde ponit tres distin
ctiones. quaz pma est: q res naturales pñt cōsi
derari duplī. vno modo s3 eē essentie. s. pro qui
ditatib⁹ abstrahētib⁹ ab exntia z ab omni acci
dente posteriori ipsa exntia. Alio modo quantū
ad eē actualis exntie: z hoc mō de ipsis nō est sci
entia: cū sint corruptibiles: s3 bene pmo modo.
¶ Scda distinctio. d reb⁹ naturalib⁹ eē sciaz pōt
itelligi duplī. Uno mō tāqz d subiecto pñario
z adequato. Alio modo tanqz de subiectis secū
darijs z inadequatis reducibilib⁹ ad vnum com
mune subiectū adeqñtū. v3: ad corp⁹ naturale.
z sic de ipsis ē scia naturalis. nō at pmo. ¶ Ter
tia distinctio sit hec. scia aliqua potest dici vna du
pliciter. vno mō formaliter z intrinsece. z sic il
la scia ē vna: q secluso qñcūqz alio extrinseco h3 ve
rā vnitatē realē p quā formalr z intrinsece dnoiaf
vna. Alio mō scia pōt dici vna extrinsece z ab ob
iecto: z sic scia h3 talē vnitatē qlem habet subī
totius illius scientie: ita q si subiectum sit vnuz
genere z scientia est vna genere. Si vero subie
ctum sit vnum specie scientia est vna specie.
¶ Ex his dicitur ad dubiuz. Primo q talis ba
bitus rerum naturalium est vnus vnitatē speci
fica sic q tota philosophia naturalis est vna spe
cies de predicamento qualitatris. ¶ Secūdo di
citur q habitus totalis pñie naturalis intrinsece
z formaliter est vnus numero z i vno intellectu
sic q ex oibus bitibus cōclusionū physicaliū re

Primus

sultrat vn⁹ bit⁹ totalis vnitatē numerali in vno in
tellectu. ¶ 3o dicit q totalis bit⁹ pñie naturalis
extrinsece z ab obiecto ē vn⁹ vnitatē generica. qz
ei⁹ subī ē vn⁹ gen⁹. s. corp⁹ naturale. ¶ 4o dicit
tur q pñales bit⁹ pñaliū cōclusionū pñie natura
lis habet tātā vnitatē extrinseca qñtā hñt subiecta
illaz cōclusionū. z tātā hñt distinctiōne inter. se ex
trinseca z obiectiua qñtā hñt subiecta illaz cōclu
sionū: ita q si duo subiecta duaz partialiū cōclu
sionū distiguant spē ēt hñt illaz cōclusionū disti
guant spē. z si subiecta solū distiguant numero
tūc habitus illaz distinguent numero. z hoc de
distinctiōne extrinseca z obiectiua.

Secundo

dubitat. Utrū de generabili
b⁹ inqñtū gnābilita sūt: z d cor
ruptibilib⁹ inqñtū corruptibilia sūt sit scia. ¶ Pro
cui⁹ solutiōe sit hec distinctio. generabile z corrup
tibile pñt sumi duplī. Uno mō vt sūt pñicata
accntalia ipotātia generatiōez vel corruptiōem
actualē vel potētiaez vt generabile dicit illud
qd generat vt pōt generari. z corruptibile dicit
illud qd corrupit vt pōt corrupi: z sic generabi
lium z corruptibilium inqñtū h3. nō est scia cū ista nō
sunt impossibilia alr se hēre. qd tñ regrit ad obiectū
scibile. ex pmo posterior. Alio mō pñt accipi p
aptitudinibus vel respectibus aptitudinalibus
ad actus: abstrahētib⁹ ab oī exntia actuali vt
generabile sit aptum natuz generari: z corrupti
bile aptum natum corrupi: z sic de corpore na
turali in vltima acceptione: z de partib⁹ eius p
se secundo modo perfectitatis: z etiam de genera
bilibus inqñtū generabilia: z corruptibilib⁹ inqñtū
corruptibilia sūt: est etiā scia: tenēdo ly inqñtum
non quidem reduplicatiue sed specificatiue.

Tertio

dubitat. Utrū de rebus singu
laribus sit scientia. ¶ Pro soluti
one huius dubij sit hec distinctio. singulare ē tri
plex. quoddā. n. est pñcendens ab exntia z ab ac
cidētibus posteriorib⁹ eo q includit tñ naturam
specificā cū differētia indiuiduali. Aliud est sin
gulare pñcendens ab accidētibus s3 nō ab existē
tia actuali. Aliud ē singulare icludens ista quat
tuor. s. nām specificā. oīaz indiuidualē. exntiam
actualē. z accntia cōsequētia exntiā ipsā: qd pro
prie dī discretū z ab alijs cretū z distinctū. vñ d
singlari 3o mō dco nō ē scia. qz ē ens p accūs. qz
pōt corrupi: nec ēt d singulari 2o mō dco. qz pōt
corrupi. s3 hñt de singulari p mō sumptoz: q illud
in ordine ad inclusa in cor: z ad pñcata p se est in
corruptibile: z illo mō singularia pñct ad artē:

z sunt p se in recta linea pñtali reponibilia zc.

Ad rationes

an oppositus. ¶ Ad pri
mā rōem cōcedendo ma
iore z negādo minore: z ad pñā pñationē mino
ris dī q substātie separate nō sunt res nāles: vt
visū est: nec mot⁹ eaz est nālis: s3 accntia sepa
rata a subo nō hñt eē nāle: nec mot⁹ ipsoz est de
se nālis pp cās dicitā i pmo dubio. vbi dicit q re
ruz nāliū eē z diffiniri depēdet a mā sensibili: po
tētie ēt non mouent ab obiectis suis motu phys
co sed meta. ¶ De materia autē negat Alber
tus q ipsa sit p se primū subī corruptionis vel
gnātōis: sed mediante forma corpētatris ei con
creata. ¶ Dicit vltēri⁹ q gnātio z corruptio sūt
mutatiōes nāles inqñtū sūt tñm extrinseca alitatio
nū pñiaz q sp sūt subīue i corpore nāli. mā etiā p
nulluz istās ē ab oī forma subali dñudata. ¶ Ad
2o dīceduz cōcedo maiorē z negādo minorē.
¶ Motus. n. diffinit p ens: nō qd ē cōi: sed in spālī
acceptuz p ente in po. p pñca ad finitū motus:
qd ē corp⁹ nāle. ¶ Ad etiā dīceduz negādo anīs.
z ad pñationē dī q res nāles cōsiderant in ordi
ne ad mobilitatē: z inqñtū subīciunt mobilitati tā
qz passioni z nō tanqz rōi formalī. qz p3 q corpus
ē subī māle. nālitās hō ē rō formal subīue mobi
litas est passio subī nālis. Et hec de qōne. sequitur.

Meritur

scdo. Utrum ad
notitiam cōpletā
cāti regrat necessario nō cūiust
bet cause illi⁹ cāti. ¶ Arguitur p
q nō. qz qñbz res cōplete cognosci
tur p suā distinctiōez: s3 distinctio nō
cōtinet oēs cās. q ad cōplete cognoscēdū rē nōz co
gnoscē oēs cās. ¶ Arguit z: pma cā ē cā cuiusli
bet causati. q ad cognoscēdū qdlibet cātū oportet
cognoscere pñā cās. anīs ē ipole. qz anīs. ¶ Ar
guit etiā. albus est cā effectiua domi⁹ si domifca
tor eēt alb⁹: z tñ ad cōplete cognoscēdū domū nō
oz cōscere albū. q ad cōpletā notitiā causati non
regrit notitia cuiuslibet cause. ¶ In oppositum
arguit auctoritate commētatoris dicentis: oīs q
scit se scire aliqd nō dicit illud nisi qñ sciuerit il
lud p oēs cās taz p pñqz qz remotas. ¶ In que
stione ista erunt tres articuli sicut in precedenti.
¶ Quantum ad primum.

Primo

sciēduz est q p declaratione ter
minozum questionis ponunt ali
que distinctiōes. ¶ Prima. duplex est causa.
quedam est causa per se sine qua non potest esse
nec produci effectus. Alia est causa per accidens

Soc tiner
for. 1. pñ.
q. 1.

domus requiritur necessario cognitio domifica-
toris. non aut cognitio albi. Et hec de questione.

Queritur tertio. Utrum mi-
n^o vniuersalia sint
prius nota magis vniuersalibus
C Arguitur primog^o nō illud est
primo notuz intellectui cuius sin-
gulare magis vt s magis mouet sensuz. igit magis
vniuersale est prius notum q̄ minus vniuer-
sale. C Secdo sic. magis cōfusa sūt p̄us nota min^o
confus. sed magis vniuersalia sūt magis cōfusa
q̄ minus vniuersalia. ergo sunt prius nota ipsis
Maioz ē p̄bi in textu. Minoz probatur. quia cō-
munitas ē p̄ncipiū cōfusiōis. C Tertio sic. vt co-
gnitio philosophi q̄ probat trib^o signis vniuersale
esse p̄us notum singulari. z p̄ singulare intelligit
minus vniuersale. Et confirmatur auctoritate
Alicēne dicētis. q̄ ens z res prima impressioe
inprimuntur i aia n̄ra. C In oppositum arguit
auctoritate p̄bi dicētis q̄ magis confusa sunt
nobis p̄us nota. z cōmentator p̄ magis cōfusa in-
telligit magis cōposita: sed minus vniuersalia s̄
magis cōposita q̄ magis vniuersalia. q̄ sunt pri^o
nota. C In questione erunt tres articuli vt sup̄.
Et quantum ad primum articulum.

Primo sciendum q̄ pro declaratiōe ter-
minorum questiois ponende sūt
due suppositiones z tres distinctiones. C P̄ia
suppositio ē q̄ minus vniuersalia sūt minus con-
munia siue inferiora respectu superiorum suorum.
sed magis vniuersalia sunt magis cōmunia vel
superiora respectu suorum inferiorum. C Secda suppo-
sitiō ē q̄ oē totū ē cōfusum respectu suaz partiū
Ex istis aut oritur difficultas. vtrum magis vni-
uersalia sint min^o vniuersalib^o cōfusiora. P̄o
cuius dubij solutione ponitur hec distinctio. s. q̄
triplex ē confusum. s. confusione partium subiec-
tiuarum vt totum vniuersale. z confusione par-
tium eēntialium sicut totū effectiale vel diffi-
nibile. vel confusione partium integralium sicut to-
tum integrale. C Ex quo sequitur p̄mo q̄ totū
vniuersale ē solum cōfusum potenciali cōfusione
cū contineat p̄tes suas potētiatē. Sed totum ite-
grale ē cōfusu actuali cōfusione cū cōtineat suas
p̄tes actualiter. C Secdo sequit^o q̄ totū eēntiale
z integrale ē simplr magis cōfusu q̄ totum vni-
uersale. Ex dictis elicitur documētum q̄ confu-
sum simplr ē totum eēntiale quo ad intellectū. z
totum integrale quo ad sensum. totuz vniuersa-

*Simplr confusuz
quoad intellectuz*

le ē confusuz s̄m quid. qz in potentia tm̄. P̄ima
distinctio talis ē. triplex est primo cognitum. s. p̄-
mitate adaequationis. cuiusmodi ē illud qd̄ adeq̄
te p̄dicatur de oī p̄ se intelligibili. vel ē illud qd̄
est obiectum adaequati potētie. Aliud est primo
notum p̄mitate p̄fectionis. cuiusmodi ē p̄fecti^o in-
telligibile inter oīa sub obiecto intellectus cōten-
ta. Tertio aliqd̄ ē primo cognitum p̄mitate ge-
neratiōis. cuiusmodi ē illd̄ cui^o cognitio p̄ in itelle-
ctu causatur. z de tali primo cognito querit pre-
sēs questio. C Secda distinctio ē hec. triplex ē no-
ticia. s. actuali qua aliqd̄ actualit^o cognoscit. Alia
est noticia habitualis qua aliquid habituati est
cognoscibile. Alia est cognitio virtualis qua ali-
quid cognoscitur ad cognitionem alterius. vt co-
gnoscens hominem notitia virtuali cognoscit ef-
fectualiter vel per se inclusa in eo. s. aīal z rōnale
z risibile. C Tertia distinctio ē hec. duplex est no-
ticia actualis. s. confusa qua res cognoscit vt per
nomen diffiniti significatur. z distincta qua res co-
gnoscitur vt p̄ diffinitiones. i. terminos designat
C Ex istis aliq̄ difficultates oriunt. C P̄ia qd̄
est p̄mo notuz p̄mitate adaequationis. Ad quā rā
det q̄ ens. C Secda difficultas. qd̄ est p̄mo notū
p̄mitate p̄fectiōis. Ad quā rādetur q̄ de^o p̄mo
notum p̄mitate perfectionis. z. ubstantia. z. ac-
cidens. C Tertia difficultas ē. quid ē p̄mo notuz
via generationis confuse z actualiter. Ad quāz
respondetur q̄ singulare sensibile quod p̄mo mo-
uet sensum. postea ei^o species specialissima. z sic
semper ascendendo vsqz ad primum predicatū
scilicet ens. C Quarta difficultas. qd̄ est p̄mo no-
tum via generationis noticia actuali distincta
Respondetur q̄ ens. deinde genus generalissi-
mum. z sic semper descendendo vsqz ad singula-
re z ens perfecte z totum cognoscitur. qz simpli-
citer simplex vel totaliter scitur vt totaliter igno-
ratur. C Quinta difficultas z sexta i dubijs se-
quētibz ponentur.

Secundo sciendum q̄ in ista parte p̄be-
miali p̄bs dat modos cogno-
scēdi p̄ncipia cās z elemēta. ex quibus procedit
scia nālis z itēdit duas cōclusiones. P̄ia est hec.
oz tradere cognitiōez cāz p̄ncipioz z elemētoz
ex cognitiōe cōpositoz ex ipsis. p̄bat p̄bs talit^o c.
qz necesse ē p̄cedere ex notiozib^o nob̄ ad notia z
certioza nature. s. cōposita ex p̄ncipijs z causis s̄
nobis notioza. z cāe z p̄ncipia sunt notioza natū.
qz tradere cognitionem p̄ncipioz cāz z elemē-
toz ex cognitione cōpositorum ex p̄is. maiorē

p̄bat: inata est nobis via p̄cedere ex nobis noti-
oribus in notioza z certioza nature. Ex hoc rēo-
uet dubiū: qz aliquis posset credere q̄ eadez ef-
fectus nobis nota z nature. p̄bs remouet dubiū z
dicit q̄ n̄ nobis notū ē illd̄ qd̄ simplr ē notū. i. na-
ture. minorē suē rōnis. p̄bat sic. sūt. n. p̄us nobis
nota z manifesta cōfusa magis. P̄steri^o autem
ex his sunt cause z p̄ncipia elemēta diuidenti-
bus hec. i. illis qui diuidunt cōposita i elemēta.
C Secda cōclusio. habita cognitiōe cāz z p̄nci-
pioz oz p̄cedere ex magis vniuersalib^o. s. causis
ad singularia z ad cās min^o vniuersales: p̄bat
eā p̄bs trib^o signis. P̄mū. totū sensibile ē notū
s̄z s̄sū suis p̄tib^o. q̄ signū ē q̄ vniuersale ē notū
s̄m itellectū q̄ singulare. tenet cōsequētia. qz vni-
uersale ē qd̄ dā totū: multa at̄ cōp̄bēdit vt par-
tes. C Secdē. diffinitū ē notū p̄tib^o diffinitū
q̄ signū ē q̄ vniuersale ē notū singulari: aīis pro-
bat q̄ nōmē diffinitū significat qd̄ dā totū cōfu-
sū: vt circulus: sed diff. nitio ei^o diuidit i singula
p̄ncipia diffinienda. C Tertū signū. q̄ pueri p̄
appellāt oēs viros p̄res: z oēs femias m̄fes. po-
stea d̄termināt vniūqd̄qz. q̄ signū ē q̄ vniuersale
est notū singulari: z p̄ singulare s̄m cōmetato: em
p̄bs nō itelligit idiuidū: s̄z itelligit min^o vniuer-
sale vel specie specialissimā vel aliqd̄ sibi simile.

Tertio sciendū q̄ circa hāc textū icidūt
tres difficultates. C P̄ia est. qua-
liter est saluabile q̄ p̄ncipia sint notioza p̄ncipa-
liē nature: cū p̄ncipia sint p̄fectiois ētati: z p̄-
fectiois intelligibilitatis. P̄o solutiōe hui^o po-
nitur talis distinctio: aliqd̄ pot̄ eē pri^o notum natu-
ra quadruplt. P̄mo qd̄ pot̄ intelligi alio non
intellecto: z sic magis vniuersalia sunt notioza
nature. Alio mō. illud est pri^o notū natura quod
p̄mo z p̄ncipali^o intendit a natura: z sic species
specialissima est p̄mo nota nature: cū natura itē-
dat confuare eē specificum. Tertio aliquid est
pri^o notū natura qd̄ est prioris z p̄fectiois natu-
re z entitatis: z sic cōposita sūt notioza nature su-
is p̄tib^o. 4. illud est pri^o notū natura quod est p̄-
mū in operatione nature: siue illud a quo natu-
ra incipit operari: z sic p̄ncipia sunt notioza na-
ture p̄ncipaliter: qz natura incipit operari a p̄-
ncipijs. C Secda diff. cultas. qualē sunt s̄t salua-
biles due cōclusiones text^o cū p̄ma dicat confu-
sa z cōposita siue minus vniuersalia esse notioza
p̄ncipijs z elemētis: z secūda dicat magis vni-
uersalia esse notioza min^o vniuersalib^o. P̄o so-
lutiōe hui^o difficultatis ponit talis distinctio cō-

mentatois s̄ physicoz: que est hec. In scia natu-
rali ē duplex p̄cessus. p̄mus ē ab effectu ad cās.
scd̄s est a cā ad effectum. ex quo habetur totus
p̄cessus p̄hie naturalis. qz p̄hia naturalis ex co-
gnitione cōpositoz p̄cedit ad cognitionē p̄ncipio-
rum illoz cōpositoz. z ex p̄ncipijs causis z elemē-
tis vniuersalib^o siue corpoz in vniuersali proce-
dit ad causas minus vniuersales. s. ad cās parti-
culariū corpoz naturalium vt a causis corpozis
celestis ad causas corpozis mixti. z sic d̄ alijs. Ex
his p̄z q̄ nō est repugnantia in conclusionibus cū
prima dicat cōposita eē notioza magis vniuer-
salibus. z z^o dicat causas vniuersales. i. corpozis
naturalis in vniuersali eē notiozes causis corpo-
rum singularium. qz s̄m cōmentatozē p̄ cās vni-
uersaliū itelligit causas naturales vniuersales
z p̄ singularia intelligit cās minus vniuersales.
C Tertia difficultas. vtrū eadē sint nobis nota
z nature. Ad quam rādetur q̄ i metaphysicis ea-
dē sūt nob̄ nota z nature: sed nō in naturalibus
C Quantum ad secundum ponitur.

Conclusio min^o vniuersalia sunt prius
z magis nota via generatio-
nis z confuse magis vniuersalibus. z hoc suppo-
sitis tribus cōditionib^o. P̄ima q̄ minus vniuer-
salia sunt simpliciter magis cōfusa q̄ magis vni-
uersalia. sicut declaratū est in primo notabili. se-
cunda q̄ singulare mouens sensum ad cognitio-
nem istorum vniuersaliū s̄t i distincta z debita p̄-
portione z distātia. sic q̄ sensus statim possit iudi-
care ip̄m eē alicuius distincte speciei specialissi-
me. tertia q̄ hic intelligitur de cognitiōe actuali
z non habituali. p̄batur sic. qz cā naturalis non
impedita obiecto debite approximato causat ef-
fectum nobiliozem quem pot̄ causare: sed intelle-
ctus est causa naturalis nō ipedita z obiecto suf-
ficienter approximata: ergo causat effectum no-
biliozem quem pot̄ causare: sed effectus nobilioz
z p̄fectioz quem possit causare intellectus ē cōce-
ptus singularis vel alicuius minus vniuersalis.
ergo intellectus primo intelligit singularia z mi-
nus vniuersalia q̄ magis vniuersalia. z hec de
secundo articulo. C Quantum ad tertium.

Primo dubitatur. vtrū magis vniuersa-
lia sint prius nota minus vniuer-
salibus noticia habituali. C Ad solūcū hoc du-
biū est supponendū q̄ noticia habitualis est noti-
cia remanens i intellectu post noticiam actualēz
ipsius intelligibilis. C Ex hoc respōdetur ad du-
biū q̄ noticia habitualis z cōfusa magis vniuer-

saluū est prior q̄ notitia habitualis z cōfusa min⁹ vniuersaliū. z notitia actualis z distincta minus vniuersaliū ē prior q̄ notitia habitualis z distincta magis vniuersaliū. p̄ q̄ i notitia habituali ē euersus ordo ab ordine notitie actualis. et ideo p̄mo confuse cognitio notitia actuali sūt vltimo confuse cognitio cognitiōe habituali.

Secundo dubitatur. Vtrū ordo distictē accipiēdi sit prior ordine cōfuse accipiēdi. C̄ p̄mo solutiōe hui⁹ dubij ē supponēdū q̄ ordo cōfuse accipiēdi est ille in quo sit p̄cessus a p̄mo cōfuse cognitio ad vltima cōfuse cognitio. sic est ordo quo p̄cedimus a cognitōe minus vniuersaliū ad cognitōem magis vniuersaliū. sed ordo distictē accipiēdi est quo p̄cedim⁹ a p̄mis distictē cognitio ad vltima distictē cognitio. C̄ Ex hoc videt ad dubiū q̄ cōparando vni⁹ torale ordinē ad aliū: tot⁹ ordo cōfuse accipiēdi p̄cedit totū ordinē distictē cognoscēdi: ita q̄ intellectus noster p̄ma intellectiōe quābz intelligit singulare cōfuse z postea sp̄ez sp̄alissimā illi⁹ singularis: z sic semp̄ ascēdēdo vsq̄ ad sup̄mū p̄dicatū exclusiue: q̄ sup̄mū p̄dicatū. f. ens non pōt intelligi cōfuse. p̄ q̄ nullus cōcept⁹ simplr̄ simplex pōt intelligi cōfuse: sed cōcept⁹ p̄mi p̄dicari est simplr̄ simplex cū nō sit resolubilis in alios cōceptus superiores. ergo nō pōt intelligi cōfuse. maior p̄ p̄ vni⁹ regulā euidētē que est bec. Q̄ simplr̄ simplex aut totalr̄ scitur. z sic distictē cognoscitur. aut totaliter ignoratur cū nō habeat aliqd scōm q̄ possit sciri: z aliquid scōm q̄ possit ignorari. quia tunc non esset simpliciter simplex.

Tertio dubitat quātr̄ est saluabile q̄ diffinitū sit notius partib⁹ diffinitib⁹. C̄ p̄mo solutiōe hui⁹ dubij est supponēdū q̄ diffinitū est simplr̄ cōfusū respectu suaz partū diffinitū. Ex hoc sequitur q̄ diffinitū est p̄mo notū cognitōe cōfusa. Et si dicatur q̄ partes diffinites sunt magis vles q̄ diffinitū. s̄ magis vniuersalia sūt magis cōfusa. Ad hoc pōt p̄mo dici q̄ magis vlia sunt magis cōfusa f̄m qd. f. confusione partū potētialū siue subiectiuaz. sed diffinitum est simpliciter magis confusum partibus diffinitibus cū sit cōfusum cōfusione partū actualiū. C̄ Uel etiaz potest dici q̄ magis vniuersale pōt cōparari ad minus vniuersale dupliciter. vno modo p̄ quanto cōtinet min⁹ vniuersale p̄ modū pris subiectiue. z sic magis vniuersale est magis cōfusum z prius notum notitia confusa. Alio modo pōt cōparari ad min⁹ vniuersale

le f̄m q̄ ē pars essentialis min⁹ vniuersalis. z sic minus vle est magis cōfusū z prius notū notitia cōfusa q̄ sit magis vle. z bec de tertio articulo.

Ad rationes Ad p̄mā d̄r̄ cōcedēdo maiorē z distiguendo minorē. q̄ singulare magis vniuersalis mouere sensum pōt intelligi dupl̄r. vno mō q̄ singulare eēt in debita p̄portione z distātia. z sic negatur. alio mō q̄ eēt in maxima distātia z nō in debita p̄portioe. z sic cōceditur. C̄ Ad scōdam d̄r̄ q̄ magis vniuersalia sunt magis cōfusa f̄m qd q̄ minus vniuersalia. q̄ solū sunt cōfusa cōfusione potētialū siue cōfusione partū potentialiū. sed min⁹ vniuersalia sunt magis cōfusa simplr̄. quia sunt cōfusa cōfusione actuali siue partū actualiū. C̄ Ad tertiam dicitur q̄ Aristoteles nō comparat magis vniuersalia ad minus vniuersalia. sed comparat causas corporis naturalis in vniuersali ad causas particularium corporū naturalū: vt visū est in l̄tio notabili. Et ad cōfirmationē d̄r̄ q̄ ens z res p̄ma ip̄essione imp̄m̄tur i aia v̄ez ē in ordine distictē accipiēdi: sed nō in ordine cōfuse accipiēdi cum non possint cognosci confuse vt dictum est in secundo dubio. z bec de questione.

Meritur quarto cōsequenter. vtrū philosophus naturalis habeat disputare contra parmenidem et mellissum negātes principia philosophie naturalis. C̄ Et arguitur primo contra presuppositum. quia parmenides z mellissus dicebant esse tantum vnum ens z illud esse principium philosophie naturalis. ergo non negābat principia philosophie naturalis. C̄ Secūdo arguitur. p̄hs. 4. methaphysice disputat cōtra negantes sua principia. ergo et philosophus naturalis habet disputare contra negantes sua principia. patet cōsequētia. quia sicut se habent principia methaphysice in methaphysica ita se habent principia physice in physica. C̄ Tertio arguitur sic. p̄hs in sequenti cap̄lo disputat cōtra parmenidem z mellissum qui negauerunt principia philosophie naturalis. ergo zc. C̄ In oppositum arguitur auctoritate p̄hi. C̄ In ista qōe erūt tres articuli vt prius. C̄ Quantum ad primum.

Primo Sciendum est q̄ pro declaratiōe terminorum ponūtur aliquę distictōes z aliq̄ suppositiōes. C̄ p̄ma suppositiō. ois p̄positiō cōsiderata i aliq̄ scia aut ē p̄ncipiū illius scientie aut deducibilis ex illis p̄ncipijs illi⁹ scientie. Ex hoc ponit talis distictiō. in scia naturali cōtingit errare dupl̄r. p̄ negando principia p̄hie naturalis. z negando conclusiōes deducibiles ex p̄ncipijs. C̄ p̄mo secundo ponit tale documentū. si q̄s negauerit cōclusiōes deducibiles ex p̄ncipijs: tunc accipiēda sūt alia principia: sed si q̄s negauerit principia. tunc talia p̄nt p̄bari tripliciter. p̄ a posteriori z p̄ effect⁹. z p̄ principia alicui⁹ scie cois: vt p̄ principia methaphysicalia vel logicalia. 3. per principia scie subalternantis: z hoc si talis scietia subalternetur alicui alteri scientie.

Secundo sciendū q̄ ista pars executiua i q̄ Aristoteles itēdit d̄terminare de corpore naturali diuidit in sex p̄ncipales. In prima itēdit d̄terminare de principijs corporis naturalis in vniuersali z de ei⁹ p̄afionib⁹ vniuersalibus: z diuidit in octo libros. In primo d̄terminat de principijs corporis naturalis: z diuidit in tres tractatus. In p̄mo recitat̄ur z reprobandantur opinionēs antiquorum de principijs rez naturalium. z diuidit in tria capitula. In p̄mo recitat opiones non naturalit̄ loquentiū: z eas reprobat: z diuidit in tres p̄tes. in prima recitat opiones antiquoz: z intendit duas cōclusiōes. p̄ma est bec. necesse est vni⁹ esse principū rerū naturalū aut plura. z si n̄ vnum principū: vel illud est immobile sicut dicit p̄menides: vel mobile sicut dicit p̄hi. i. naturalr̄ loquentes. quidam. n. dicunt aerē esse: aliqui aquā: alij h̄o ignē. Si p̄ta sint principia: aut sūt finita aut infinita. si sint finita z sint pl̄a vno: aut sunt duo: aut tria: aut q̄tuor. aut s̄z aliq̄e aliū mōz. si sint infinita: aut sunt eadem genere aut specie aut figura differentia. aut sunt contraria genere. C̄ Secūda conclusiō. antiqui similes qōnes faciebant d̄ente sicut de principijs: querebant enim vtrum sit tantum vni⁹ ens aut plura. si plura: aut finita aut infinita. credebant. n. q̄ ens z principia eēt conuertibilia. C̄ In secunda p̄te p̄ncipali itēdit tres conclusiōes. p̄ma ē. p̄hs naturalis nō bz disputare contra parmenidem z mellissum. p̄o bat p̄hs duab⁹ rōnibus. p̄ma est q̄ i nulla scientia ē disputandū d̄ negantes sua principia. sed p̄mēd̄s z mellissus negāt principia philosophie naturalis: q̄ in p̄ha naturali nō ē disputandū d̄ parmenidem z mellissum. maiorem p̄bat exemplō. vt in geometria nō est disputandū contra negantē principia geometrie. minorem p̄bat sic. q̄ parmenides z mellissus dicunt tantū vni⁹ esse

principiū. ergo negāt principia eē. tenet consequētia. q̄ principū semp̄ est cuiusdā vel quorūdam principium. Secūda rō: p̄hs naturalis nō bz disputare contra quamlibet positionē. q̄ nec cōtra parmenidē z mellissū dicētes tantū vni⁹ eē ens. an cedens p̄bat: q̄ p̄hs naturalis non habet disputare contra positionē heracliti dicentis oia esse mobilia. C̄ Secūda conclusiō. p̄hs naturalis non habet soluere rationē litigiōsā. sed rōnes p̄menidis z mellissi sunt litigiōse. minores. p̄bat. q̄ vtri usq̄ r̄ationes litigiūz habēt: z maxie onerosā est rō mellissi nullū habēs defectū. i. nullā habens dubitationē. q̄ p̄cedit ex vno inconueniēti. vno. n. inconuenienti dato multa contingunt. C̄ Secūda rō. p̄hs naturalis non debet soluere rōnes negantiū sua principia. q̄ nō d̄z soluere rationes p̄menidis z mellissi: ancedens p̄ p̄ simile. q̄ geometer nō habet disputare cōtra illū q̄ p̄bat tēlogonismū p̄ decisiones: sed d̄ antipontē qui negat principia geometrie. p̄maz omiaz probat. q̄ p̄hs supponit omnia: aut quedam moueri: z hoc negabant parmenides z mellissus. C̄ Tertia conclusiō. vtile est disputare contra parmenidem z mellissū: p̄bat: q̄ tales loquuntur de naturalib⁹ committendo defectus nō naturales. ideo e vtile principia philosophie prime. f. methaphysice contra ipos disputare.

Tertio sciendū q̄ circa hūc textū icidunt tres difficultates. p̄ma. vtrum ens z principium conuertant. Ad qd̄ videt q̄ sic. q̄ nō ē aliqd̄ ens qn̄ possit eē principū alicui⁹. oia. n. entia p̄nt mouere intellectū nostrū ad cognitōem sui. id̄ possūt eē principū p̄ductiū alicuius act⁹ intellect⁹. C̄ Secūda. vtrū p̄hs naturalis hēat supponere motū eē. p̄mo cui⁹ solutiōe ponūtur aliq̄ sup̄pōes. p̄ma. qd̄z corp⁹ nāle bz in se p̄ncipia mor⁹. z mor⁹ pōt d̄mōstrari posse icēse cui⁹z corp⁹ nāli p̄ talia p̄nā. 3. motū eē notū p̄ exp̄ctiāz. Ex isto seq̄ p̄ q̄ supposita iberētia alicui⁹ p̄dicati ad aliqd̄ subz n̄ ē icōueniēs q̄rere cāz talis iberētie. z seq̄ q̄ s̄z ponēs motū eē tanq̄ motū p̄ exp̄ctiā nō ē tū icōueniēs q̄rere principia mor⁹. z p̄ talia principia d̄mōstrare motum esse. v̄ pōt dici q̄ motum esse in actuali ex̄tia est notū p̄ exp̄ctiā: s̄z motū eē cū ap̄titudinali ex̄tia ē d̄mōstrabile p̄ principia mor⁹. C̄ 3. difficultas. vtrū sit saluabile oia entia naturalia moueri. C̄ Ad solūcēdū hanc difficultatē ponunt due suppositiōes. p̄ma q̄ commentator dicit p̄him posuisse omnia aut quedam moueri pp̄ tria. primo quia

forme naturales non videntur posse moveri. secundum: quod partes terre que sunt prope centrum non videntur posse moveri. tertio: quod tota terra non videtur simul posse moveri. ideo philosophus dicit quodammodo. Secunda suppositio. ista tria sic se habent per ordinem. nam ens naturale. et ens secundum naturam. ita quod ordinem principii corporis naturalis vocatur natura vel materia et forma. Compositum vero ex materia et forma. sicut homo. vocatur ens naturale. et omnis passio entis naturalis vocatur ens secundum naturam. Ex hoc primo dicitur quod ordinem naturale est naturaliter mobile. quod quodlibet tale in se habet principium sui motus. Ex hoc sequitur quod tota terra simul est naturaliter mobilis: quod tota terra est corpus naturale. secundo dicitur quod non est inconueniens totam terram esse mobilem naturaliter: et tamen impossibile est eam naturaliter moveri per deordinationem in toto universo. vel potest dici quod si tota terra non possit moveri motu locali: potest tamen tota moveri motu alterationis. Quarta autem ad secundum articulum ponitur.

Conclusio. Philosophus naturalis non habet disputare contra parmenidem et mellissum negantes principia sua. hec conclusio satis probata est in textu. Quarta ad tertium.

Primo dubitatur. Utrum sit saluabile vnum tamen esse principium et ex illo aliquid fieri de nouo. Ad istud dubium respondetur quod non: probatur sic: quod capiatur illud quod fieret de nouo ex illo principio. vel illud includeret aliquid ultra principium vel nihil. si nihil. non est factum de nouo ex illo principio si includat aliquid ultra tunc illud erit principium eius. et sic non esset tantum vnum principium. Ex hoc sequitur primo falsitas opinionis antiquorum ponentium vnum tamen esse principium. scilicet materiale: et ex illo dicebant omnia etiam naturalia fieri. secundo sequitur falsitas opinionum quorundam dicentium quod in rebus artificialibus non est nisi principium materiale. quod dicitur formam artificialem non realiter distinguere a materia ipsorum: et sic nullum artificiale fieri de nouo: quod est inconueniens etc.

Secundo dubitatur. Utrum sit per bonas vias deducibile quod parmenides et mellissus negauerint principia rerum naturalium. pro solutione ponitur vna suppositio et vna distinctio. Suppositio. parmenidis et mellissi opinio stat in duobus dictis. Primo. tantum est vnum ens siue vnum principium. et illud principium est infinitum et immobile. Distinctio est hec. Duplicitia sunt principia in philosophia naturali: quodammodo sunt principia essendi et cognoscendi sicut sunt quatuor cause. Alia sunt principia cognoscendi tamen. sicut motus est et plura entia esse. Ex his respondetur ad dubium quod sic. p. 3

dupliciter: primum sic si secundum eos tamen est vnum ens ultra illud nullum est principium. si nullum est principium philosophia naturalis. prima consequentia tenet ex opposito consequentis. scilicet aliquid principium est. sequitur oppositum autem. scilicet non tamen vnum ens est: p. 3. quod si principium est. principium autem est. et si principium et principiatum sunt tunc plura entia sunt. et per consequens non tamen vnum est ens. et sic. tantum vnum est ens: tunc illud est immobile. si nullum ens est mobile. et per consequens motus non est: et sic parmenides et mellissus negant motum esse: et per consequens principia philosophia naturalis etc.

Tertio dubitatur. Utrum signum exclusiuum additum principio excludat principiatum. pro solutione ponuntur aliquae distinctiones et aliquae regule. Prima distinctio. principium et principiatum possunt capi dupliciter: vno modo se intentionaliter et per significatum. et sic sunt relatiua alio modo per intentionem et per denominationem: et sic non sunt relatiua. Secunda distinctio. duplicia sunt principia: quodammodo sunt metaphysicalia que predicantur de principiatum: vt genus et forma sunt principia speciei et predicantur de ea. Alia sunt que negantur de principiatum sicut materia et forma negantur de composito. Tertia distinctio. duplicia sunt relatiua. que dantur equiparantie: vt simile: alia sunt disparantie vt principium. Prima regula. signum exclusiuum additum alicui subiecto respectu alicuius predicati excludit illud predicatum ab omni illo a quo negatur subiectum. Secunda regula. quicquid aliquid predicatum sic conuenit alicui: quod non potest alicui conuenire a quo principium negatur: tunc si illi addatur signum exclusiuum: tunc propositio erit impossibilis et includens duo contradictoria. Ex istis videtur quod dictio exclusiua addita vni relatiuorum disquiperantie excludit aliud: quod vnum negatur de alio. et sequitur quod quilibet talis propositio de se: adiacente includit duo contradictoria: vt ista: tantum principium est: includit istas duas: principium est et principium non est: quod bene sequitur. tantum principium est: ergo principium est: etiam bene sequitur. tantum principium est. ergo nullum principium est. Ex his dicuntur tria ad dubium. Primo quod dictio exclusiua addita principio secunde intentionaliter captum excludit principiatum secunde intentionaliter captum. et quod dictio exclusiua addita principio primo intentionaliter captum non excludit principiatum: de quo tale principium predicatur. 3. quod dictio exclusiua addita principio excludit omne principiatum: de quo ipsum principium negatur.

Ad rationes. Ad primam dicitur negando omniam: et ratio est quod ad hoc quod est tamen vnum ens sequitur nullum principium esse vt superius probatum est. et parmenides et mellissus dicentes tamen vnum ens esse ex consequenti negant principium esse. et sic negant philosophia naturalis principium esse. Ad secundam dicitur negando omniam: et ad probationem dicitur quod est in alio sicut. scilicet in hoc metaphysice non potest demonstrari ostendere sua principia. sic nec physice. scilicet in hoc est dissimile. quod si disputas concedat aliquid illud cadit sub principijs metaphysice et non physice. ideo metaphysicus potest disputare contra negantes sua principia: sed non physice. Ad tertiam dicitur distinguendo ans: quod philosophus naturalis potest disputare contra negantes principia sua dupliciter. vno modo per principia metaphysice alia que sunt ens et vnum. et sic concedit ans. alio modo per principia physicalia. et sic negatur ans.

Quaeritur quinto. Utrum totum dicat vnam entitatem reale realem distinctam ab omnibus partibus suis simpliciter. Arguitur quod non. quod quicquid reale distinguitur illa potest separari et separatim existere. sed totum et partes sunt simpliciter non potest separari nec separatim existere. ergo totum et siue partes sunt sumptae non reale distinguitur. Minor pars. quod si separarentur totum esset sine partibus. Et confirmatur auctoritate commentatoris dicentis quod totum est aliud a quolibet parte: non tamen ab omnibus simul sumptis. Secundo sic. si totum diceret entitatem distinctam a suis partibus sequeretur quod distinctio non explicaret totam entitatem distinctiuam. omnia est magnum inconueniens ens. ergo et antecedens. omnia pars. quod in composito essent tres entitates. scilicet entitas materie. entitas forme: et entitas compositi: sed distinctio non explicat nisi materiam et formam: ergo non explicat totam entitatem compositi. Tertio sic. sequeretur quod numerus ternarius esset numerus quaternarius. consequens est falsum. et ans. probatur omnia. quod in numero ternario sunt tres entitates. et preter eas est entitas totius numeri que est quarta vnitas. ergo facit numerum. In oppositum arguitur auctoritate philosophi. In quod erunt tres articuli. Quarta ad primo sciendum est quod pro declaratione terminorum quodammodo ponuntur aliquae distinctiones. Prima. totum capitur dupliciter. vno modo secundum categoriam. et tunc est signum distributum primum integrale. et tantum valet sicut quilibet pars integralis. et sic non capitur hic. alio modo capitur totum secundum categoriam: et tamen valet

sic ens habens partes. et sic capitur hic. Secunda distinctio. quadruplex est totum. scilicet totum vniuersale. totum partium. totum integrale: et totum essentialiale. De toto vniuersali dicitur quod si dicitur quod dicitur ex natura rei distinctum a suis partibus. De toto partium dicitur quod dicitur vnam entitatem distinctam ex natura rei et forma liter a suis partibus. De toto integrali dicitur quod non dicitur entitatem reale distinctam ab omnibus suis partibus simul sumptis. De toto essentialiale est presens questio. vt homo componitur ex anima et corpore tamquam ex partibus essentialibus. Tertia distinctio. duplex est compositum. scilicet compositum per se. et est quod partes componentes sunt eiusdem generis. Aliud est per accessum. et est quod partes componentes sunt diuersorum predicamentorum. De toto per accessum dicitur dicitur tertiam entitatem ex natura rei distinctam ab omnibus suis partibus simpliciter et sibi inuicem iunctis: sicut quod partes dealbat terminus formalis dealbationis non est albedo: nec partes: nec vnio albedinis ad parietem: sed ex vnione albedinis ad parietem resultat vna tertia entitas que vocatur esse albu. et est effectus formalis albedinis. et materialis sibi: sed de composito per se est presens quod. Quarta distinctio. duplex est compositum per se. quod dicitur compositum compositum metaphysice que est compositio quod dicitur eius quiditate. sic quiditas hominis componitur compositum metaphysice ex quod dicitur aialis et rationalis: et de tali dicitur quod dicitur vnam quod dicitur ex natura rei distinctam a quiditatibus ipsam componentibus simpliciter sumptis. Aliud est compositum compositum physice que est ex materia et forma. vt homo componitur ex anima et corpore. De isto est presens questio. et per partes sunt sumptas intelligitur materia et forma sibi inuicem iuncte et copulata sumptae.

Secundo sciendum quod in ista parte principii philosophus incipit disputare contra parmenidem et mellissum: et diuiditur in tres partes. In prima intendit talem conclusionem. Nota tantum est vnum ens. probatur philosophus duabus rationibus. pro prima ratione ponit talem suppositionem. Principium magis proprium ad disputandum contra parmenidem et mellissum est quod ens dicitur multipliciter: id est distinctio: scilicet de substantia quantitate et qualitate. Ex hoc querit talem questionem illis qui dicunt omnia esse vnum ens: vtum omnia dicant esse substantiam aut quantitatem aut qualitatem. si substantiam vtum substantiam vnam vt vnum hominem: aut vnum equum: aut vnam animam. si qualitatem vtum quantitatem vnam vt hoc albu hoc calidum: aut aliquid aliud huiusmodi. videtur enim quodlibet istorum esse impossibile.

Physicorum

Ex hoc format talē rōnē sūpra ex parte entis. si tū esset vñū ens: vel illud esset substantia tātū vel quale aut quātitas: vel esset suba cū qualitate aut q̄ritate. q̄libet istoz est ipossibile: q̄ z aīis. Impossibilitas tertij patet quia si illd ens esset suba cū q̄ritate aut q̄ritate siue illa sint diuisa siue vnita semper tamē multa sūt. Impossibilitas secūdi p̄z q̄z si illud ens esset quantū aut quale tū: sequeret q̄ accidens eēt ens p se subsistens. sequens est falsū q̄ nullū aliud a substantia ē sepabile extra subam. oia. n. de substantia dicitur subsistentia. Impossibilitas p̄mi p̄z q̄z si illud ens sit solū substantia tūc nō erit infinitū. cōsequēs est cōtra mellissū dicitē illud eē infinitū. p̄z tamē cōsequētia q̄z si illd ens eēt infinitū eēt q̄ritū. infinitū. n. i q̄ritate est. Nō ar cōtigit substantiā aut qualitātē eē infinitā nisi s̄z accidēs. s. cū sit sūt cū q̄ritate. hoc probat q̄ infinitū rō quantitatis soli cōuenit z nō substantie neq̄ q̄ritati. Si q̄ debeat eē infinitū oportet q̄ sit q̄ritū z sic substantia z q̄ritas erūt. z si substantia z q̄ritas sint duo sunt z non solū vñū. ¶ Pro sc̄da rōe q̄ sumit ex pte vñū ponit talē suppositionē. vñū dicitur multipl̄. sicut z ens. hoc pbat. q̄ aliqui vñū dicitur fm cōtinuitatē. aliquādo fm vnaz z eādē rōnē vt vīpa z vñū. Ex hoc format talē rōnē. si tātū eēt vñū ens cū illud esset vñū cōtinuitate sic multa essent entia. q̄z cōtinuū ē diuisibile i infinitū. i. i finitas partes q̄z vna non est alia. rōe hui⁹ mouet talem dubitationem z dicit q̄ est vna dubitatio de parte z de toto que nō pertinet ad hāc rōnē. s. vtz totū z siue partes sint vñū. z si sint vñū quō sint vñū. z si sint plura quō sint plura. Et hec q̄ querit de partib⁹ non cōtinuis. Soluit quodāmo nāl̄ dicens. q̄ si vtz q̄z est vñū toti. i. si vtraz pars est eadez toti tūc eadē pars est eadez alteri pti. Si illud vñū ē indiuisibile tē nō esset q̄ritū neq̄ quale: z sic n̄ esset infinitū sicut dicebat Mellissus: neq̄ finitū sicut dicebat Parmēdes. q̄z termin⁹ indiuisibilis non est finitus. Si oia essent vñū fm rationē vñā sicut tunica z idumentuz seq̄ret cōueniēs Heracliti. s. q̄ eēt idē eē bonū z eē malū boiez z equū. z sic illa rō nō erit eoz q̄ sūt vñū s̄z erit de eo q̄d est nihil. ¶ In secūda particula reprobat sequaces ipoz z intēdit duas cōclusionēs. Prima. posteriorioz conturbati sūt sicut antiqui eo q̄ cōtingit idē esse vñū z multa. Probat. q̄z. aliq̄ eoz aut ferebāt copulā a p̄positionib⁹ ne subiectum z p̄dicatus viderentur eē multa sicut licofron. Alij

vero mutabāt dictionē z copulā i h̄bz adiecti uū z non dicebāt. hō est albus s̄z hō albat: nec hō est ambulans s̄z hō ambulat: z hoc faciebāt ne fa terent subm z p̄dicatū eē multa ponendo illud h̄bz est. Sc̄da: idē est vñū z multa: pbat p̄bus tripliciē. Primo q̄z albū z musicū sūt vñū sc̄dm rez z mltā s̄z rationē. Sc̄do q̄z totū ē vñū z p̄ di uisionē sit mltē ptes. Tertio q̄z vñū z multa nō sūt opposita: idē. n. vñū ē i actu z mltā i potētia z sciendū q̄ circa hūc textū incidūt tres difficultates. Prima. q̄liter est saluabile p̄m nō petere p̄cipiū supponendo ens dici de multis: z per cōsequens supponit multa eē. z illud debet probare. ¶ Ad hāc difficultatem r̄ndetur q̄ hoc potest saluari tripliciter. Primo modo q̄z capit ens dici de multis vt cōcessū ē a parmēide z mellisso. sc̄do q̄z capit famosum principiū z quasi p se notū q̄ ens dicitur de multis. tertio saluat p̄ distinctionē. q̄z aliq̄s p̄t supponere ens dici de multis dupl̄. vno modo actuali z copulatiue: z tūc tal supponeret mltā eē. Alio modo potētiā z disiunctiue: z talis non supponit multa eē: s̄z solū supponit vñū esse sub disiunctiōe ad aliud z isto modo Aristo. suppoebat ens dici d̄ mltis. ¶ Sc̄da difficultas vtz. q̄ritas realiter distiguat a substantia. Ad hanc difficultatē r̄ndetur q̄ sic: q̄z quicūq̄ aliqua duo sic se h̄nt q̄z p̄ aliquā potētiā vñū p̄t separi ab alio illa realiter distiguunt. sed quātitas z res quantā sūt huiusmōi: q̄z q̄ritas realit̄ distinguitur a re q̄ta. ¶ Tertia difficultas. vtrū sit saluabile q̄ritatē non realit̄ distigui a substantia stante veritate huius conditionalis: si substantia z q̄ritas sint duo sūt. Ad hanc difficultatē respōdetur q̄ sic: q̄z admissō q̄ substantia z q̄ritas essent idem realiter ad huc iste cōsequētie sunt bone. si substantia z q̄ritas sint s̄ba est diuisibilis: z si s̄ba sit diuisibilis tūc h̄z mltas ptes: z si substantia h̄z ptes: z si ille partes sint. multe sūt. ergo de p̄mo ad vltimuz si substantia z q̄ritas sint. multa sunt z hec de p̄mo articulo. ¶ Quantum ad z̄m articulū ponit.

Conclusio rationalis

Totuz dicit entitatem realit̄ distinctā ab entitate suaz partiū sit sūptaz. pbat sic. quicūq̄ aliq̄ duo sic se h̄nt q̄ vñū ē cā realit̄ z p̄bica alteri. vñū realit̄ distiguatur ab alio: s̄z partes simul sumpte sunt causa realis z p̄bica totius. q̄ partes simul sumpte realiter distiguuntur a toto. sc̄do q̄z termin⁹ generatiōis ē totum cōpositū z non partes simul sumpte. igit.

Primum

tertio subiectuz risibilitatis z multaz aliaz p̄stionū ē totū cōpositū: z nō partes simul sumpte cum subiectum debeat aliquid esse vñū:

¶ Quantum ad tertium articulum.

Primo dubitat. Utrū ens vñū uoce dicat d̄ decē predicamentis. Pro solutione huius dubij ponuntur alique suppositiones. Prima suppositio q̄ ad hoc q̄ aliq̄ sit vñū uocū requirit z sufficit duplex vnitas. Prima est vnitas nominis signis. secūda est vnitas ḡditatis p̄mo z immediate significare p̄ tale nomē: sic q̄ tale nomē d̄ p̄mario z p̄ncipali significato significet vñā ḡditatē multis participabilem. ¶ Secūda suppositio ad hoc q̄ aliq̄ sit equiuocū duo requirunt: primo requirit vnitas vocis signis. z i hoc cōuenit cū vñū uocū. sc̄do requirit p̄ticipas significatorū p̄ncipaliū z immediatoz: ita q̄ talis vox d̄ p̄mario significato significet plura. ¶ Tertia suppositio. ad analogū duo requirunt. primo requirit vnitas nominis signis. sc̄do requirit ieq̄litas participatoz vel ineq̄litas significatiōis: ita q̄ realit̄ alterū istoz disiunctiue significet: vel q̄ tale nomē significet de p̄mario significato vnaz quiditatē q̄ prius participat ab vno supposito illi⁹ quiditatis q̄ ab altero. vel requirit q̄ tale nomē de p̄mario significato suo plura significet: vñū tñ p̄ pri⁹ z aliud p̄ posterius. Ex isto eliciuntur tria documēta. Primum ē nam oē nomē vñū significās de p̄mario significato vñā quiditates a mltis p̄ticipabilē qualitercūq̄ p̄ticipetur ē vñū uocum. Sc̄dm est. oē nomē vñū significans d̄ p̄mario significato plura q̄cūq̄ ipa significet ipm ē vere equiuocū. Tertium ē. oē nomē vñū significās de p̄mario significato vñū ineq̄liter significatum aut plura ineq̄liter p̄ticipata ē vere analogū. Ex isto sequit̄ primo q̄ oē nomē vnus aut vñū uocū ē aut equiuocū. patet: q̄z oē nomen vñū cōe aut d̄ p̄mario significato significat vñū tñ. z sic ē vñū uocū. aut plura. z sic ē equocū. Secundo sequit̄ q̄ iter vñū uocū z equocū nō ē mediū. Tertio sequit̄ q̄ vñū uocū accidit ḡditatē p̄ ipm designatā ineq̄liter participari. quilibz eniz ḡditas de natura sua est eq̄r p̄ticipabilis. Quarto sequit̄ q̄ accidit equoco vñū suoz significato rū p̄sūq̄ aliud significari p̄ ips. Quito sequit̄ q̄ oē analogū ē vñū uocū vel equocū: q̄ aut significat d̄ p̄mario significato vñā ḡditatē equaliter participabile: z sic ē vñū uocū. aut p̄tes nō eque p̄mo z sic ē equiuocū analogū. Prima distinctio. duplex ē equiuocū. s. pure equocū: q̄d videlicet nō

ē analogie p̄mixtū. aliud ē equiuocū analogie p̄mixtuz: z sic nō est pure equocū. Sc̄da distinctio. duplex ē vñū uocū. s. pure vñū uocū: q̄d videlicet nō ē analogie p̄mixtū. Aliud ē q̄d ē analogie p̄mixtū z nō pure vñū uocū: vtrūq̄z tñ istoz ē vñū uocum cū vtrūq̄ eoz cōueniat diffinitio vñū uocū q̄ ē habere vnitatē vocis significatiōis z vnitatē quiditatis primo significare. Ex his tria dicta ad dubiuz respōsua eliciuntur. Primum q̄ ens non ē equiuocū decē p̄dicamentis. q̄z de p̄mario significato non significat decem p̄dicamenta. Sc̄dm dicitur: q̄ ens ē vñū uocū decē p̄dicamentis: q̄z d̄ p̄mario significato significat vñā ḡditatē a decem predicamentis participabile. Tertium dicitur: q̄ ens nō est pure vñū uocum: q̄z ḡditas entis de natura sua sit causaliter participabilis a decē p̄dicamentis. tñ ex natura ipoz p̄ p̄ticipat ab vno q̄ ab alio: iō ipi⁹ vñū uocatio est analogie p̄mixta.

Secundo dubitatur. Utrū actualis separatio accētis a subiecto implicet d̄ dictionē. Pro solutione hui⁹ dubij sit hec distinctio. duplex ē accētis. propriū vt risibile homini. z cōe: z tale ē duplex. s. absolutū z respectiuū. Ex his dicit̄ ad dubiū. p̄mo q̄ nō implicat cōtradictionez quodlibz accētis cōe z absolutū realit̄ a subiecto separari z separatū cōseruari: s̄z non sit naturalit̄ possibile. p̄z p̄ma ps hui⁹ dicit̄. q̄z q̄cūq̄ duo entia absoluta ad se iuicem z iter se realit̄ z eēntialiter distincta: quoz neutrum ab altero eēntialit̄ dependet: sūt separabilia ad iuicem z sepati p̄nt cōseruari p̄ aliquā potētiā. Sc̄do d̄ q̄ impliat cōtradictionez p̄p̄iam passionē a subiecto realit̄ separari altero remanente: p̄z. q̄z ois propositio p se p̄teitate p̄mi modi z etiam secūdi mōi dicendi per se est inseparabilis. Tertio dicitur q̄ cōtradictionez implicat relationem esse sine fūdamento z termino: licet nō econtra. patet p̄ma pars quia relatio est respectus fundamenti ad terminum seu dependentia de ratiōe formali sua. patet secunda pars. quia extrema relatio nis vt in pluribus sunt absoluta fundamentalit̄ accepta. absolutum enim prius potest esse sine posteriori respectu.

Tertio dubitatur. Utrum iste propositio nes possint saluari de rigore p̄mo nis. Oia sunt vñū ens. tñ vñū estens. Pro solutione p̄mo sit hec distinctio. q̄duplex ē vnitas vñū uocatiōis. s. transcēdēs. generica. specifica. z numeralis. Ex quo elicitur talis regula. Quicūq̄ i aliqua oratiōe bic termin⁹ vñū ponit p se sine

reſtringēte ſtat p vno nūero qz vnitas analogie conuenit predictis quatuor vnitatib⁹ z principi pale analogatum eſt vnitas numeralis. analogum aut per ſe ſūptū ſtat pro ſignificato principa li z ſamofior. C Ex hoc dicit ad primā partem dubij qz iſta propoſitio. oia ſūt vnū ens. de rigore ſimonis ē falſa. qz ſenſus ē qz oia ſūt vnū nūe ro: tamē de rigore ſimonis hec eſt vera. oē ens ē vnū. Similiter iſta. oia ſunt vnū ens vnitate tranſcēdenti. nec ſequit ex hoc qz oia ſunt vnū ens propter fallacia equocatiōis vel ad ſm qd vlt ad ſimpliter. C Pro ſolutōe ſe pris dubij ponūt due diſtinctiones. Prima eſt hec. ſignum ex cluſiuū pōt dupl'r addi termino. ſ. termino nūe rali. aut nō nūerali. Ex his due regule logicales eliciuntur. Prima. ois propoſitio in qua termino numerali additur ſignū excluſiuū eſt diſtinguen da. qz ipa poteſt expōi dupliciter. ſ. grā alietatis z pſitatis. Secūda regula. ſignū excluſiuū termino nō numerali additū ſolū exponitur grā alietatis. Ex hoc ſequitur qz iſta propoſitio. nū vnū eſt enſ ſimpl'r nō ē cōcedenda: nec ſimpl'r negāda. ſ. ſm duplicē expoſitionē diſtinguēda. C Secūda diſtin ctio. ſignū excluſiuū pōt pōi ppoſitiōe tripl'r. ſ. tāqz determinatio ſubi tū: predicati tū: z toti⁹ p poſitiōis. duob⁹ p'mis modis ſignū excluſiuū ſac propoſitionē d' excluſio exteō. tertio hō mō ſacit propoſitionē excluſiuā. C Ex his tres regule lo gicales eliciunt. Prima. ois ppoſitio de excluſio ſb iecto equalet propōni cathegorice in qua ſignūz ponitur ex iſtens vel aliqd ſimile. z poſt ſubiectū addi iſtud vel aliud vel illud z nō plura. v' iſta: tantum vnū eſt ens. ſi ſit de excluſio ſubiecto: tū valet ſicut iſta: ex nō vnū z nō plura ē ens. C Se cūda regula eſt ſimilis huic ex parte predicati. C Tertia data eſt in exponentib⁹. C Ex iſto re ſpōde qz iſta propoſitio. tū vnū eſt ens. de rigore ſimonis eſt diſtinguenda ſz qz pōt exponi grā alietatis. z tūc eſt vera. v' gratia pluralitatis. z tūc eſt falſa.:

Ad rationes ante oppoſitū. Ad p'maz maior eſt ſa niſi vnus il loz habeat dependentiā eſſentialiter ad aliud. mō totum eſſential'r depēdet a p'tib⁹. C Ad ſecundā negat' onia: qz cū diſſinitio explicet oēs p'tes eē n tiales toti⁹ explicat etiam ipm toti⁹. C Ad tertiā d' qz duplex ē vnitas. ſ. materialis z formalis. Prima nō cōſtituit numez ſed ſecūda. modo rō toti⁹ eſt vnitas materialis. z hec de queſtiōe.

Explicit quita queſtio primi libri phyſicorū: Incipit ſexta queſtio cuius dēz libri.

Veritur ſexto. Utroz ſub ſtātia materialis ſeclufa q̄ritate ſit diuiſibilis. Ar guit qz nō. qz diuiſibilitas ē propa paſſio q̄ritatis. q̄ nō pōt alicui cō uenire ſeclufa q̄ritate. z p' nō ſbā materialis ſi ē diuiſibilis ſeclufa quātitate. C Secūdo. oē diui ſibile habet partem z partē. q̄ ſola ſubā nō ē diui ſibilis. Minor p'z qz ille partes vel eēnt' itra ſe v' extra ſe. v' r'ūqz eſt falſuz. qz intra z extra ſūt paſ ſiones q̄ritatis z loci. C Tertio ſic. ſubā materi alis ſeclufa quātitate nō habet partes. q̄ ipa non eſt diuiſibilis. Antecedēs p'z. qz vel haberet partes finitas. z ſic eēt finita. v' iſinitas. z ſic eēt iſinita: v' r'ūqz eſt falſū. qz finitū et iſinitū ſoli q̄ritati cō gruit. C In oppoſituz arguit. nullū accidēs di uiſibile recipit i ſubo indiuiſibili. q̄ ſi ſubā mālis eēt indiuiſibilis tūc nō poſſet ſuſcipere q̄ritatem. C In q̄ſtione erūt tres articuli. Quātū ad p'mū. ſciēdū ē qz pro declaratiōe termi

Primo noz q̄ſtiōis ponūt alique diſtin ctiones. Prima. ſubā materialis pōt capi dupli citer. Uno mō pro toto cōpoſito ſbali ex materia z forma. z ſic eſt euident' qz ſbā materialis ſeclufa q̄ritate eſt diuiſibilis i materia z forma. z ſic nō capitur hic. Alio mō capit' pro altera pte cō po ſiti. ſ. p materia. z ſic capit' hic. C Secūda diſtictō. iſta propoſitio. ſubā materialis ſeclufa quātitate ē diuiſibilis. pōt habere tripl'icē ſenſū. ſ. cōditiōa lē t'palē z cālē. qz ille ablativ⁹ pōt reſolui cāliter. cōditionaliter. vel t'patr. C Secūdo ſoluet' alique diſtictates i quibus ſtat ſolutio q̄ſtiōis. C Pri ma. v' r' ſeclufa quātitate materia beāt p'tes. iſta diſtictas ſoluit' per diſtictionē qz duplices ſūt p'tes: qdā ſubales z ēritatiue: alie accidentales z q̄ ritatiue. Tūc d' qz materia nuda nō bz p'tes extē ſas z q̄ritatiuas. qz effect⁹ cāe formalis nō repit' ſine ſua cāe formalis. tū materia nuda bz partes ſō ſtāntiales z entitatiuas: qz ſi nō: tūc ſeqret' qz i q̄ no milij eēt tantū de entitate materie ſicut in to to mūdo: qd ē abſurdū. C Secūda diſtictas. v' r' materia habeat propriā extēſionē ab ipa q̄ritate diſticta. C Solutio hui⁹ ſtat in vna diſtictiōe z vna ſuppoſitiōe. C Diſtictio ē hec. duplex eſt extēſio: qdā eſt actualis a qua res materialis z formaliter ē extēſa. Alia eſt extēſio a p'itudina lis q̄ propo noie vocat' extēſibilitas a q̄ materia

d' formali extēſibilis. C Suppoſitio eſt hec. in gnātiōe ſubali ſūt imagināda hec qnqz ſigna ſiue iſtātia nature in eodē iſtati t'pis. C In p'mo ſigno mā eſt tū mā. ita qz in illo ſigno materie ſolū con ueniūt ſua p'dicata in p'mo mō dicēdi p ſe. C In 2: ſigno materie cōuenit extēſibilitas z oia gnā liter p'dicata ſcōi modi. C In 3: ſorma ſubalis vnitur materie extēſibili. C In 4: vnū q̄ritas materie informate ſorma mixti. C In 5: mā ſit actual'r extēſa tali q̄ritate. Ex his d'nr duo ad diſtictatē. p'mo qz mā ſeclufa q̄ritate eſt extē ſibilis p extēſibilitatē ab ea formali diſticta. ſed non reali. qz extēſibilitas eſt p'dicātū ſcōi modi. 2: d' qz extēſio actualis: a qua mā d' actualiter extēſa: reali diſtinguitur a mā. qz talis extēſio eſt reali q̄ritas ipſa. ergo nō cōuenit materie ſeclu ſa q̄ritate. C 3: diſtictas. v' r' iſte q̄tuor ppo ſitiones ſunt ſaluabiles. p'ma. materia nuda eſt in loco. 2. partes entitatiue materie nude ſūt in lo co. 3. vna pars materie nude eſt extra aliam vel itra aliā. 4. vna nō eſt in loco alteri. C Pro ſaluatiōe p'ne ppoſitiōis ponit' talis diſtictio. aliqd eē in loco pōt itelligi dupl'r. vno mō dimēſionali'r z extēſiue. z ſic illud eſt in loco qd occupat locū: z eſt extēſū ſic eſt locus. Alio mō aliqd eſt in loco pſential'r z determinatiue. et ſic illud eſt in loco cuius entitas eſt p'is alicui determinato loco ſic qz nō eſt in alio loco. Ex his dicitur duo ad ppo ſitionē. p'mo. qz mā nuda nō eſt in loco dimēſio nali'r z occupatiue. qz ſola q̄ritas ſic ſunt in loco. 2: d' qz mā nuda eſt in loco p'ntial'r z determinate. Et ſit' ſaluatur ſcōa ppoſitio. C Sed p ſaluatiōe tertie ppoſitiōis ponitur talis diſtictio. itra z extra p'nt capi dupl'r. Uno mō negatiue. et ſic eſſe extra vnū locū eſt nō eē in illo loco. z eē itra vnū locū eſt nō eē in alio loco. C Alio mō capit' tur poſitiue: z hoc dupl'r. Uno mō v' ſunt paſſio nes loci dimēſionalis. Alio mō v' ſūt paſſio nes materie nude ſūt extra z itra negatiue. 2: qz vna pars materie nō eſt itra nec extra aliā dimēſio nali'r. 3: qz vna pars materie ē extra aliā p'ntial'r. C Pro ſaluatiōe quarte ppoſitiōis ponitur talis ſuppoſitio. repugnātia ppter qd corpora nō p'nt eē in eodē loco: ē penetratio diuēſionū. ideo ſe cluſis dimēſionibus nō eſt icōueniens plura cor pora eē in eodē loco. C Ex his d'nr duo. p'mo. qz vna pars materie nō ē i loco alteri' dimēſiōali'r. 2: qz de facto vna pars materie nō ē in loco al terius p'ntial'r. qz p'tes ſemp remanēt in eodē lo

co. nec ppter ſepatiōē q̄ritatis mutātur a ſuis locis. 3: loqndo de poſſibili dico qz nō implicat d' dictionē oēs partes materie ſimul eē in eodē lo co pſentiali: qz nō ſunt q̄ritas nec diuēſionate:

Secundo ſciēdū qz Ariſtoteles in tertia pte p'ncipali huius p'ntis capi tuli ſoluit rōnes parmenidis z mellifſi. z diuidit tur in q̄tuor p'tes. in p'ma ſoluit rōnes mellifſi: et itēdit tres cōclufiones. C Prima. nō eſt difficile ſoluere rōnes: ex qbus parmenides z mellifſus d'ant tū vnū eē ens. pbat. qz v' r' qz ſophiſtice ſillogizat. qz nō ē difficile ſoluere rōnes eoz. An tecedēs. pbat. qz rōnes eoz recipiūt falſas pba rōnes. z nō ſūt ſillogizate ſorma ſillogiſtica obſuā tes. z ſic peccat in mā z ſorma. C 2. rō mellifſi ē magis oneroſa z magis vana qz rō parmenidis. pbat. qz rō ei⁹ nō bz defectū occultū ſed manife ſtū. mō vno icōueniēti dato multa r'ingūt. z hoc nō ē graue videre. C 3. tāgit q̄tuor defect⁹ de rōne mellifſi. C Prim⁹. eō qz opinatur iſtā cō ſequētiā eē bonā. ſi aliqd ē ſem bz p'ncipiū. qz ſi nō eē ſem nō bz p'ncipiū. ibi. n. cōmittitur falſa cōſeqn tis arguēdo a deſt'uctiōe antiſ ad deſt'uctionē cōſequētis. C Secūds ē in 2. cōſequētiā q̄ ē hec. nō bz p'ncipiū. qz eſt iſinitū. qz ibi cōmitti' fallacia equocatiōis. P'ncipiū d' tripl'r. ſ. de p'ncipio t'pis z tūc nō valet cōſequētiā. 2: de p'ncipio magni tudinis. z ſic illa cōſequētiā ē bona. 3: de p'ncipio gnātionis. z ſic illa cōſequētiā valet. Subdit re motionē dubij: qz gnātiōes ſūt indiuiſibil'r. ergo nō habēt p'ncipiū. Soluit qz non itelligit de p'nci pio ſimplicis generatiōis indiuiſibilis: ſed de p'nci pio alteratiōis z mutatiōis nō facte momētanee. C Terti⁹ defect⁹ eſt in 3. cōſequētiā: q̄ eſt hec. ens ē iſinitū. ergo immobile. iſtā cōſequētiā pbat. qz iſinitū nō bz locū extra ſe ad quē poſſit moue ri. hoc i'probat p'bs. qz pars aque pōt moueri to ta aq manēte immobili. Et ſit' poſſet eē de iſinito 2: qz tale iſinitū poſſet moueri motu alteratiōis. C Quart⁹ defect⁹ ē in q̄rta cōſequētiā: q̄ eſt hec. ens ē iſinitū z immobile. qz oino plura nō p'nt eē vnū ſpē: ſz bz p'nt eē vnū ex quo. i. ex p'ncipio māli. ſic qdā phyſici dicūt. hoc pbat. qz hō z afin⁹ ſūt diſſerētia ſpecie in ſorma adiūicē d'ria. C In 2. parte p'ncipali ſoluit rōnes p'menidis: z itēdit tres cōclufiones. p'ma. idē eſt modus ſoluē di rōnes parmenidis ſicut mellifſi. 3: rō parmeni dis beāt p'ntiū modū ſoluēdi. 2. rō parmenidis peccat dupl'r. pbat. p'mo quia falſa recipit. et ſic peccat in mā. 2: qz nihil concludit. z ſic peccat in

forma. Prima pte pbat. qz accipit ens dicitur...
pliciter. i. vno no. ipso multipli dco. scdaz pte p...
bat. qz si sola alba eent tuc vnu z albu ide signifi...

tuc sequitur qz bo no est suba sz erit de numero ac...
cidetiu alteri. C 2. coclusio tagit vna noua ro...
ne parmenidis p qua pbat qz illud ens qd pone...

Tertio sciendu qz circa huc textu incidunt...
tres difficultates. Prima vtz ra...
tiones parmenidis z mellissi sunt p rones sillogisti...

nes. qz capis h totu cathegorumate z n sim...
cathegorumate. z. qz capis h motus p motu...
nali vt pscise opponit motui voluntario. z. qz diffi...

Ponit talis p. suba malis seclusa qritate...
e diuisibilis. bec coclusio satis pz...
ex pmo notabili. C Quatu ad 3m articulu.

Primo dubitat. Utru ista ontia sit bona...
ho z aial z bipes sut: ergo multa...
sut. Ad soluendu hoc dubiu ponunt aliq distinctio...

realy capiēdo distinctōne realē. z. Scdo seqz q i...
oib gen z oia distinguunt realiter capiēdo di...
stictionē realē pmo. Ex q sequit solō dubij. f. q...

Secundo dubitat. Utru qditas spēi sit re...
aliter diuisibilis i qditatē gene...
ris z differētie z ex bis realr pponibilib. pzo so...

Tertio dubitat. Utru sequentia sit salua...
bilis qua negat Aristoteles. tantu...
albu ē: g tātū vnu albu ē. supposito qz oia sint al...

Ad rationes an oppositu. ad pmas or...
qz an bz veritate de di...
uisibilitate i ptes extēsiuas z qstiatiuas. C Ad...

regula logicoz ad impo...
tur quodlibet

Ad 29

q ptes materie sunt finite entitatie s3 no qstira
tue: r bec d lectioe i pcedenti pte.

Queritur septio. Utz etia
nalia sunt det mi
nata ad max^m r mimu. Ar guif
q no. qz no e dabilis maxim^o nec
mim^o igni s: gn oia etia nalia sut
detmiata ad maximu r minimu.

Prima ps anis ps: qz det ille maxim^o ignis. vel g
ei apposita stupa ipas oburet. r sic fierz maior. vl
no: r sic agēs nāle appropiarū passō r nō ipeditū
nō ageret: qd ē ipole. Et cōfirmat aucte phi z:
d aia. dicētis qz augmētū ignis ē i infinitū si sibi
apponerēt i finita cōbustibilia. z^a ps anis ps. qz
ignis ē totū omogeneū. g est diuisibilis i ptes sp
diuisibiles: quaz qlibet ē ignis. C² sic. nō ē da
bilis maxim^o hō: nec ē dabilis minia caro. g non
oia entia nalia sē determiata ad max^m r mimū.
Prima ps anis ps. qz quocūqz boie dato ille pōt
calesieri. ergo r rarefieri. r p dñs fieri maior. r
cōfirmat. qz det maxim^o hō r ab aliquo pcutiat
ita qz ex tali pessione causet i flatura. tūc ille fi
et maior. r tūc daret aliqua maxima: z^a ps ps
sicut r z^a pcedētis argumēti. C³ sic. nō ē da
bilis maxim^o numer^o. nec ē dabile minimū cō
tinuū. ergo res nāles nō sē determiate ad max^m
r minimū. anis p pria pte ps. qz quocūqz nūero
dato cōtigit dare maiorē cū sibi cōtigit dare vni
tate. z^a ps ps. qz cōtinuū ē diuisibile i infinitū.
C⁴ In opp^m ē pbs dicēs. qzuis at deterninata
ē qstias i magnitudie r puitate. r z^a d aia. dicit.
Qinā cōstantiū ē dtermiat^o termin^o magnitudi
nis r augmēti. C⁵ In qōe erunt tres articuli sicut
in alijs. C⁶ Quantū ad primū.

Primo sciēdū ē q p declaratiōe fmino
rū qōis ponūt aliq distictioes
Prima. duplicia sūt entia nalia: qdā sūt aiata.
vt hō: qdā iaiata. vt ignis. C² distictio. entia
nalia sūt duplicia: qdā sūt omogenea. qz ptes
sūt eiufdē rōnis cū toto: ita qz nomē toti^o p dicit
de ipis: Alia at eterogenea. qz ptes sūt alterius
rōnis a toto. ita qz nomē toti^o nō p dicit de ipis vt
arbor. C³ distictio maximū exponit duplr.
vno mō negatiue: r tm valet sicut magnū q nihil
mai. Alio mō affirmatiue: r tm valet sic magnū qli
bet alio mai. C⁴ distictio. minuz exponit
duplr. vno mō negatiue. r ē parū quo nihil mi
n^o: alio mō affirmatiue. r ē parū oī alio minus.
C⁵ distictio. triplex ē maximū. s. maximū fm
multitudinē. maximū s3 intensiōe: r maximū fm

extensiōe. r silr possēt distigui minimū. C⁶ di
stictio. maximū ē dabile pōt itelligi duplr: vno
mō qz det maximū d factō. r ē illd qd inter oia en
tia d factō exētia ē magnū quo nihil mai. vel ē
magnū r oī alio mai. z^a mō pōt itelligi qz detur
maximū de possibili. r h duplr: vno mō de possi
bili simplr. r sic illud ē maximū qd per nullā porē
tiā pōt hēre aliqd mai^o se. Alio mō de possibili s3
nāz: r sic illud est maximū qd nō pōt p potētiā agē
tis nā hēre aliqd mai^o se. C⁷ distictio. duplex ē
max^m. s. maximū simplr. r ē magnū oī alio maius
aliqd ē max^m i gnē. vt maximū hō. vel maximū
equ^o. C⁸ Ex his eliciūt aliq ppositiōes d maxio
simplr. p^a. dabile ē maximū de scō: ps de vltia spe
ra. z^a. ē dabile max^m corp^o pōtē p nāz. qz p nāz
nullū corpus pōt ēē mai^o vltia spe. z^a. nō ē da
bile max^m co: p^o possibile simplr. qz qdūqz corpe
dato dō pōt facē mai^o. C⁹ De corp^o aiatis po
nūt aliq ppositiōes. p^a. dabilis ē maximū hō d scō
exis r h exponēdo max^m negatiue. qz dubiū est
vtr sit dabilis maximū hō exponēdo max^m affir
matiue. z^a. dabilis ē maximū hō possibilis p nāz
qz nullus hō pōt ēē nālī maior vltia spe. z^a. nō ē
dabilis maximū hō simplr possibilis. qz qdūqz da
to dō pōt facē maiorē. silr pōt dici de qdūqz aiato
C¹⁰ De iaiatis ponūt tres ppositiōes. p^a. dabilis ē
maximū ignis d scō exis. ps de igne exite i sca
uo orbis lune. z^a. dabilis ē maximū ignis possibi
lis p nāz. qz nō pōt dari nālī ignis maior vltia spe.
z^a. nō est dabilis maximū ignis simplr possibilis.
qz qdūqz dato dō pōt facē maiorē: r silr pōt dici
d qdūqz alio i aiato naturali. C¹¹ De maxio s3 m
titudinē ponūt due ppositiōes. p^a. dabilis ē ma
xius nūer^o d scō. z^a. nō ē dabilis maximū nūer^o
possibilis p naturā. qz qdūqz nūero dato pōt da
ri maior. C¹² De maxio s3 itēsiōe ponūt due p
positiones. p^a. nō ē dabilis maxima albedo itēsiue
p naturā possibilis: qz qdūqz albedie dato pōt in
tēdi. z^a. dabilis ē maxima albedo itēsiue d factō
exis. r h exponēdo maximū negatiue. C¹³ De mi
nio ponūt tres ppositiones. p^a. qdlibet totū ete
rogenēū ē determiatū ad minuz: qz qdlibet tale
dō hēre ptes diuersaz rōnū q nō pōt saluari sub
qdūqz magnitudie. z^a. nullū corp^o omogeneū est
detmiatū ad minuz. qz qdlibet tale h3 ptes eiuf
dē rōnis: qz qlibet ē diuisibilis in sp diuisibilia.
z^a. qlibz multitudo ē detmiata ad minuz quia
dabit ē aliq multitudo q minia dari nō pōt. Possz
ēt pōi 4^a. qz nulla forma itēsiuē ē detmiata ad
minū. qz qlibet forma itēsiuē ē omogenea rē.

Secundo Sciēdum q Aristoteles i isto
scdo ca: pmi tractatus repro
bat opinionē antiquoz nālī loquētū de pncipijs
re3 nālīū. r diuidit in tres partes. C¹ In pma re
mouet duas opinionēs antiquoz. r itendit. s. cō
clusiones. pma sit. phi. i. nālī loqntes dicunt. duo
sūt modi ponēdi pncipia re3 naturalīū. pbat qz
qdā dnt tm esse vnu3 ens pncipiū nāle re3 natu
raliū r dnt illud ēē corp^o. qdā dnt etiā illud ēē ali
qd triū eltoz. s. ignē aut aerē aut aquā. vel etiam
aliqd corp^o mediū iter aerē r ignē qd est. s. vapor
dēt^o igne r aere rari. C² cōclusio. isti dnt res
generari ex illo pncipio fm raritate r dēitate il
lius pncipij. ita qz si sit dētū est tra. si sit rap est aq
si sit rari^o est aer. si sit rarissimū est ignis. r dnt ista
pncipia. s. rap r dētū ēē tra. C³ cōclusio tāgit
cōueniētiā r dñas ist^o opinionis cū opinione pla
tonis r ē bec. sicut plato ponebat duo tra. s. ma
gnū r parū r ita isti rap r dētū s3 hoc differūt
qz plato ponebat illa tra esse pncipia mālia r cū
hoc ponebat vnu pncipiū formale. r illa duo
tra ēē pncipia formalia. C⁴ conclusio tangit
aliā opinionē r est bec: qdā dicit res generari ex
eo q tra segregētur p intellectū ex vno confuso
chaos sicut anaximādroz. r in ista opinione con
ueniūt multi ponētes tm vnu ēē pncipiū. r etiaz
multi ponētes multa pncipia sicut empedocles
r anaxagoras. C⁵ cōclusio tāgit duas dñas iter
empedocle r anaxagora. Prima qz empedocles
dicit illa pncipia i finities cōgregari r segregari.
r sic posuit mūdū circulariter generari r corru
pi. sed anaxagoras posuit illa pncipia segregari
r illa segregatiōe ēē i finitas. posuit etiā mūdum
ēē genitū ex illa segregatiōe. scdo differūt qz ana
xagoras posuit i finitas ptes eiufdē rōnis ēē pnci
cipia. s3 empedocles solū posuit qtuor elemēta
ēē pncipia. C⁶ In z^a pte narrat opinionē anaxa
gore r itēdit duas cōclusiones. Prima tāgit duo
sūdāmēta opinionis anaxagore: r bec est funda
mēta ppter q anaxagoras videtur opinari i fini
ta ēē pncipia r res segregari sunt duo. pnum ē
cōis opio oiu3 p hōz. s. qz nullū ens fiat ex eo qd
nō est. i. ex nib lo nihil sit. z^a est qz oia tra fiat ex
alturis. C⁷ cōclusio tāgit rōnē anaxagore r ē
bec. oē qd sit aut sit ex ente aut ex nō ente. s3 ipos
sibile est aliqd fieri ex nō ente vt dicunt oēs nālī
loquentes. ergo necesse est oia fieri ex ente. r sic
pexistebāt ex quo sūt anteqs fiebāt. C⁸ tangit
solutiōe duarū qōnum q fiebāt ab anaxagora.

Prima si aq r caro fierēt ex aere tūc fm eū si sūt
in aere qre est qz nō az nobis ēē in aere. soluit qz ē
ppter paruitatē magnitudinis partū aq r car
nis. r subdit pbs. isti dicebāt oē i oī misceri. ex eo
qz oē ex oī videbāt fieri. z^a qstio cū in aere sit aq
et caro r aer qre illud magis vocatur aer qz aq
vel caro. soluit qz qn in illa mixtura infinita ptes
erāt ptes aeris qz aque vocabatur aer: r qn erāt
ptes ptes aque vocabatur aqua. r sic nō dicebāt
aliqd totū albū esse aut totū nigrū neqz carnem
aut os sincere. s3 ex supabūdātia priū vocabāt il
la fm diuersa noia. C⁹ In z^a pte pncipali incipit
reprobare anaxagora r itēdit qn3 cōclusiones.
Prima est bec. pncipia re3 nālīū nō sunt i finitas:
hāc pbat duab^o rōnib^o. pma. si pncipia ēē i finiti
ta tūc ēēnt ignota. r si pncipia sunt ignota res nā
les erūt ignote. r p dñs pibit scia re3 nālīū. Pri
mā seqlā pbat qz i finitū fm qz i finitū est ignotū
siue sit i finitū fm multitudinē siue fm magnitu
dinē. r illud est i finitū qstū. siue sit i finitū fm spēs
r illud ē i finitū qle. Scda seqlā pbat qz cōpositū
cognoscere arbitramur cū cognoscim^o ex qb^o r
qstū sit. scda rō. cuiuscūqz magnitudinis cōtingit
ēē totū: tāte magnitudinis cōtingit esse ptes. sed
ipossibile est totū ēē fm quacūqz magnitudinē r
paruitatē. g etiā ipossibile est ptes ēē qstāscūqz.
ergo nō sunt i finite. maiorē pbat qz silr est in to
to r in pnb^o. minorē pbat. qz non cōtingit al. aut
plāta ēē qstāscūqz fm magnitudinē r paruitatē.
Ex h cōcludit q manifestū est carnē r os r aliqd
aliud nō ēē qstāscūqz fm magnitudinē r paruita
tē. C² cōclusio nō qdlibet est in quolibet. pbat
vna rōne p cui^o deductōe ponit tres suppositio
nes. pma est anaxagore. r bec est. oia sūtū partū
sunt simul nec generātur. s. de nouo. s3 solū gene
rātur p segregatiōe r denominātur talia a plu
ralitate ptiuz. Scda suppo est etiā anaxagore. r
bec ē. qdlibz sit ex qlibz. vt ex carne aq segregat
. i. p segregatiōe generatur r caro r aq. Tertia
omne corp^o finitū r secat. i. cōsumit a corpore si
nito. i. p ablatiōe corpōis finiti. Ex h cōcludit qz
est manifestū qz nō vnuqz ēē i vnoquoqz. pbat
tali rōne. qz remota carne ex aq r itez alia. vel g
erit stat^o in tali segregatiōe. r sic erit aq sine car
ne. r p dñs nō qdlibet erit i quolibet. vl erit pces
sus in i finitū. r sic i magnitudine finita ēēnt i fini
ta cōlia s3 magnitudinē qd est s3 suppositū. C³
cōclusio nō qdlibet pōt segregari a qlibet. pbat
trib^o rōnib^o. p pma rōne ponit duas supponēs.
pma ē. necē ē oē corp^o fieri min^o p ablatiōe ali

Physicorum

cu^m ab eo. scda e anaxagore q^o carnis e determi-
nata q^o sitas magnitudine et puitate. Ex his
arguit^r dabilis e minima caro. s3 ex minima car-
ne nihil pot^r segregari. qz t^r fieret min^o minimo.
s3 e impossibile. ergo ipossibile e qdlibz segrega-
ri a qlibet. z^o r^o si qdlibz eet i qlibz z possz segre-
gari a qlibz seqrent^r duo icoueniencia. Primu q^o i
corporibz finitis eet ifinita caro ifinit^r sanguis z
ifinitu cerebri. z^o q^o in corpe finito eent ifinities
ifinita. qd est uronabile. Pro tertia rone tria fa-
cit. pmo dicit q^o dcm anaxagore q^o oia nunq^o se-
gregata sut erat vez qz passioes sut isepables.
scdo format rone si oia eent mixta z poss^r et segre-
gari tuc colores z habit^r eent mixti cu suis subie-
ctis. z sic poterit segregari a suis subiectis qd e
ipossibile. qz tuc eet albu z sanatiuu z de nullo p-
dicarentur. 3° ex hoc isert q^o intellectus vltis vo-
lens oia segregare qrit ipossibile. hoc pbat qz hoc
facere e ipossibile. pmo fm q^o sitate. qz no e mini-
ma magnitudo. nec e qlitate qz passiones isepa-
biles sut a subis. 4° s3 n^o qdlibz sit ex suba sili
s3 spz. pbat qz lateres sut ex luto. z dom^o ex la-
pidibz. Ex ista cludit qnta qne q^o digni^o e pone
minora z finita pncipia rez naliu sicut posuit em-
pedocles q^o ifinita sicut posuit anaxagoras.

Tertio Sciendu q^o circa hunc textu icidit
tres difficultates. Prima vtru ad
notitia copositi nec sit cogno^rscere ex qb^o z quot
tribz coponatur. p cui^o solutioe ponuntur tres di-
stictiones. Prima. duplex sut ptes. qda sut omo-
genee. alie eterogenee. Secuda. ptes omogenee
sunt duplices. qda sunt partes eiusde pportiois
alie eiusde q^o sitatis. 3°. duplex est cognitio. vna
cofusa z alia defm^rinata. Ex his d^r pmo q^o possi-
bile est totu cogno^rsci cofuse qlibet pte ignorata.
qz totu pus cogno^rscitur suis partibz. ergo in illo
pori totu est cofuse cognit^r z partes sunt ignora-
te. 2° d^r q^o ad cognitione defm^rinata copositi non
est necessaria cognitio oiu^o partiu eiusde ppor-
tionis qz tales partes sunt tm potetiales z ifinite.
3°. d^r q^o ad equata notiaz copositi est necessaria
determinata cognitio partiu eiusde q^o sitatis. qz
tales partes sunt actuales z finite. Secunda
difficultas. vtz o^o corpus finitu p ablatione finiti
possit consumi. Pro solutioe ponit^r due distictiones.
pma. aliqd totu pot^r consumi duplr. vno mo p di-
uisione z sic illud cofumitur qd sic diuidit q^o nec
ipz nec aliq^o pars e vlt^r diuisibilis. alio mo
p remotioez z sic illud cofumitur qd sic nec ipz nec
aliq^o ei^o pars est in alio nec remanet. Scda. dupli-

ces sunt partes corporis sllr. qda sunt substite^r
z actuales. alie icrntes z potetiales. Ex his d^r p-
mo q^o o^o corpus finitu p ablatione finitaz partiu
actualiu substite^r cofumit. p3 qz cuiuslibet cor-
poris finiti e dabilis minima pars actualis substi-
tes. scdo d^r q^o nullu corp^o finitu cofumit p abla-
tionem finitaz partiu potetialiu z icrntiu. qz i quo-
libet continuo sut ifinite ptes icrntes z potetiales. z
d^r potetiales capi^redo potetia no vt distiguit^r
actu exndi s3 o^o actu substite^r. 3° difficultas.
vtz sit saluabile qdlibz ee in qlibet. Ad qua d^r p-
mo no e saluabile vt p3 p roez text^r. scdo d^r q^o ista
ppositio e saluabil. quelz forma nalis e i sua ma-
teria an sui pductione. z h^o fm ee formale forma-
bile. Conclutio ad z^o articulu ponitur talis.

Conclusio no oia naturalia sut det^r mia
ta ad mimu z maximu. hec
e^o satis p3 p argumenta facta an opposituz.

Primo dubitat. Utr^o ista maxia pboru
qua asserit anaxagoras. s. ex ni-
bilo nihil sit: repugnet^r fidei. p soloe ponit^r
due distictiones. Prima. aliq^o pducit^r ex nihilo pot^r
itelligi duplr. Uno mo vt nihil opponit^r actuali
exntie: z sic illd pducit^r ex nihilo qd nec ipm nec
aliqd sui p^reritebat ate sui pductione. Alio: vt
ly nihil opponit^r oi positiuo: z sic illd pducit^r ex ni-
bilo qd nec ipm nec aliqd sui e aliqd positiuu an
sui pductioez. ita q^o ipz z qd^oz sui erat puz. nihil
anq^o pducere. 2°. duplex e pductio: qda est
nal q^o situte ag^ris nal. vt gnatio z corruptio.
alia supnaturalis. vt creatio vel annihilatio. Ex
his p^o d^r q^o capi^redo ly nihil vt opponit^r oi positio
tuc ex nihilo nihil sit nec factioe supnali qz i oi
facionem esse aliqd positum. qz ante sui factioz
ista ppositio erat q^o pducibile. ergo erat ne-
cessaria habitudo pdicati ad subm. s3 ois habitudo
do p^rsupponit extrema. g extrema bebant aliqd
esse positiuu ante actual^r pductione z non erat
puz nihil. 2° d^r q^o capi^redo nihil vt opponit^r actu
ali exntie. tuc ex nihilo aliqd sit factioe superna-
turali. tertio d^r q^o nullo modo ex nihilo aliquid
sit factioe naturali. z isto modo itelligedo ma-
xima ipa non contradicit^r fidei.

Secundo dubitat. Utr^o sit dabilis mi-
nima caro. Pro solutioe po-
nitur talis distictio. quadruplex e minimu. qd^o
da e fm sensu: z est illud quod si vlt^r diuidat^r
n^o e plus pceptibile a s^rsu. aliud fm natura: z e il-
lud qd si vlt^r diuidatur admittit^r sua p^ria na-

Primus

tura: aliud e s3 q^o sitate sic q^o no e vlt^r diuisi-
bile. aliud e s3 opatione: z e illd qd si vlt^r diui-
dat^r n^o pot^r p^riam opatione. Ex his d^r p^o q^o est
dabilis minia caro pceptibilis a s^rsu: q^o si vlt^r
diuidat^r erit vlt^r pceptibilis. 2° d^r q^o e dabilis
minia caro fm opatione: qz est dabil^r caro: q^o si vl-
teri^o diuidat^r n^o poterit plus exercere sua p^riam
opatione: q^o e nutrire: augere: vel diminuz. Ter-
tio d^r q^o est dabilis minia caro fm natura. p3.
qz e dabilis caro: q^o si vlt^r diuidat^r admittit^r p^riam
nam z trasmutat^r i nam corporis circustans. Quar-
to d^r q^o no est dabilis caro minia fm q^o sitatem:
qz q^o carne data ipa est vlt^r diuisibilis.

Tertio dubitat. Utr^o ifinitu fm q^o ifini-
tu sit a nobis cogno^rscibile. Pro so-
lutioe ponit^r quattuor distictiones. Prima. duplex
est ifinitu: quodd^o est i actu: aliud est i potentia: z
solu est dubiu d^r ifinito i actu: qz certu est q^o ifini-
tu i potentia e a nob^o cogno^rscibile. 2°. fm q^o ca-
pit^r duplr: vno mo reduplicatiue: z tuc est sensus
q^o ifinitu qz est ifinitu: io est a nobis cogno^rscibile
z sic est falsu. Alio mo specificatiue: z tuc est sen-
sus q^o ifinitu sub roe formali ifinitatis est a nob^o
cogno^rscibile. z d^r isto itelligit^r dubiu. 3°. Tertio.
ifinitu duplr capit^r. vno modo p substracto. z sic
ifinitu est vna res hns actu ifinitas ptes actua-
le s: alio mo p rone formalis illi^o substracti. s. ifi-
nitatis. 4°. Quarto. aliqd cogno^rscit^r duplr. vno
mo positiuo: z e il lud qd cogno^rscit^r seclusa q^o cun-
q^o negatione. alio modo p^ratiue: z e illud qd no
cogno^rscit^r nisi gra alicuius positiuu: z h^o p negati-
one illi^o positiuu. Ex his d^r p^o q^o ifinitu captu
p substracto cogno^rscit^r solu p^ratiue. qz tale ifi-
nitum est puz nihil. Scdo d^r q^o ro formalis illi^o
substracti. s. ifinitas actualis est a nobis cogno-
scibilis disticte z quantitatiue.

Ad rationes ante opp^o. Ad pmas d^r
q^o b^o pbat q^o n^o e dabile
minimu vel maximu loqndo d^r possibili s3 n^o de-
sc^o: z ad auctoritates Aristo. dicit^r q^o d^rbet itelli-
gi p locutione d^r sc^o: z n^o p locutione de possibili.
s^rtre d^r possibili simplr. vel d^r q^o Aristo. h^o no loq-
tur fm opinionone p^ria: s3 fm opione Anaxago-
re q^o p^rebat ifinitas ptes mimas carnis. z h^o d^r q^o e

Veritur octauo. Utruz
pncipia rerum
naliu sint dia. Arguit^r q^o no. qz
pncipia rez naliu se sbe. s3 sbe
nihil e dia. g pncipia rez naliu
n^o se dia. 2° sic. vel ma^o dia^o

forme: vel forma priuati^oi. no p^o qz ma^o e subm^o
dia^o. s3 subiecto dia^oz nihil e dia^o. no z^o. qz p-
uatio e n^o ens. no ens ar n^o dia^oz ent^o. 3° sic. si
priuatio dia^oz forme. vel g forme h^ode vt for-
me bite. no z^o. qz priuatio z forma hita simul se
in eode subiecto. nec primu. qz emm^o ad que cor-
ruptiois subalis e priuatio q^o sit stat cu forma h^o
da. g no dia^oz forme h^ode. In opp^o e pbs. In
q^o e erit tres articuli. Quantu ad primu.

Primo sciendu q^o p declaratioe termino-
ru qonis ponit^r aliq^o suppositi-
ones. Prima suppositio. tm sut tria pncipia rez
naliuz vt patebit i sequentibus. Secuda. materia
nulli dia^o: qz subo^o trarioz nihil est dia^o. Ex
ista seq^r 3° q^o si prin^o sint contraria oportet q^o for-
ma z priuatio contrariem. 4° p^ria distictio. du-
plex est forma. qued^o est forma habeda que no-
dum est in materia. sed est in potentia qua sit
materia. Alia est habita que actualiter est i ma-
teria vel que salt^r abijctur a materia. Sec-
cunda. triplex pot^r ee mutatio subst^rial^r. qda e ac-
q^ritiua tm: z e illa p qua aliqd positiuu acq^ritur
nullo positiuo depdito. Alia est depditiua tm: z
est illa per qua nihil positiuu acq^ritur tm positiuo
aliquo depdito. Alia est depditiua z acq^ritiua si-
mul: z e illa p qua aliqd positiuu acq^ritur aliquo
positiuo depdito in mutatione acq^ritiua tm. ter-
minus a q^o est vera priuatio. z terminus ad quez
e forma habenda. ideo priuatio illa mutatioe op-
ponit^r forme h^ode. sed in mutatione depditiua ta-
tum forma abijctenda est terminus a quo. z pu-
ra priuatio terminus ad que. ideo illa mutatioe
priuatio opponit^r forme habite siue abijctende:
s3 i mutatioe subali p^rim acq^ritiua: z p^rim dep-
ditiua sut duo cofiderada. s. acq^ritio z depditi-
o. terminus a quo acq^ritionis est priuatio. z terminus ad
que est forma habenda. sed terminus a quo. depditi-
onis est forma habita. z terminus ad que e priuatio.
ideo p^ria priuatio dia^oz forme h^ode. Ex isto seq^r
tur q^o priuatio dia^oz forme cuius e priuatio.

Secundo sciendu q^o iste secudus tractat^r
in quo Aristo. determinat de
pncipijs reru naturaliu fm opinionone p^ria di-
uidit i tria capitula. In prio ondit qualia se prin-
cipia rerum naturaliu: z diuidit in duas ptes
In p^ria determinat de dia^oz forme illoz pncipioz
z itendit alez conclusionem. pncipia reru natura-
liu sut dia. pbat pbs duplr. primo auctoritate
oiuz atiquoz sic. Omnes atiq^o dicit^r oia pncipia
ee dia. g sut dia. ans pbat primo inductiue qz

illi q' posuerit oia ee vnu ens z immobile dicunt pn-
cipia ee dria. pmedes. n. dic calidū z frigidū ee
dria z principia: z calidū appellat ignē: z frim ap-
pellat trā. Alij dicūt rap z dēfū ee pncipia dria.
Democrit' xpo ponit vacuū qd ē nō ens: z plenū
qd ē ens ee pncipia z dria. z dicebat q' erāt qdas
pua corpa positōe z figura dria q' erāt pncipia re-
rū nāliū. z id dicebat ipa ee dria: qz positio z figu-
ra diuidū p dria. positio diuidū i surū z deorsū
āte z retro. Et ratōe pbat sic. qz tres sūt dītōes
pnoz pncipioz. pua. q' nō sūt ex alijs. Scda.
q' nō sūt ex alterutris. z tertia. q' oia alia sūt
ex ipis. sed oēs iste pperates conueniunt p mis
drijs. q' pma dria sūt pma pncipia. z p oīs p cō-
uersionē simplicē idēfinitē affirmatiue pma pnci-
pia sūt pna cōtraria. minores pbat. pmo d p-
ma. qz prima cōtraria sūt pna oīum alioz. q' nō
sūt ex alijs. De secūda pbat. qz sūt pma pncipia
dria nālia. q' nō sūt ex alterutris. De t'ia pbat.
qz oia que sūt: sūt ex drijz vel medijs. s; media
sūt ex drijz. maiorē pbat inductiue. p i simplici-
bus: qz nō cōtigit quodlibz fieri idifferēt ex qlibz:
z quodlibz nō pati a qz nisi fm accēs. vt albu z ni-
grū sūt ex musico fm accēs. s. eo qd musico inest.
aut albo aut nigro. sed albu sit p se ex nō albo. z
nō ex oī nō albo. sed ex nigro vel ex medijs color-
bus. z musicu ex nō musico z nō ex oī. s; ex imu-
sico qd musico puatiue opponit. aut ex medio si
aliqud sit mediū. neqz quodlibet corūpū in oīs
i. in qdlibz idifferēt. vt albu. nō in musicoz. nisi
forte fm accēs. sed in nō albu. z nō idifferēt i qd
libet nō albu. s; in nigz: aut i mediū. z musicum
corūpūtur i nō musicu. z nō in qdlibet idifferēt.
sed in nō musicu sibi puatiue oppm. aut i mediuz.
si hēat mediū. In cōpositis pbat trib' exēpk.
p'rimū exēplū ē. necesse ē oē cōsonās fieri ex in-
cōsonātis. z ecōf. z necesse ē cōsonās corūpū i cō-
sonātis: z nō i quālibz idifferēt: sed i sibi opposi-
tā puatiue. Scdōz. dom' sit ex eo qd nō cō-
pōitur. i. ex nō cōpositis. z nō ex qbuscūqz: s; ex eis
q' diuisa sūt. Tertiū. statua z figura sūt ex nō
figuris. Cōsequēter resumit totā rōnē. p maiorē q' ē
hec. necesse ē oē qd sit aut corūpū. fieri aut cor-
rūpi ex drijz. aut i dria: aut i boz media. media
āt sūt ex drijz. vt colores mediū ex albo z nigro.
occludit q' oia q' sūt aut sūt dria. aut ex drijz. In
z' pte ondit in q' conueniūt z differūt ātiq' ponē-
tes pncipia ee dria: z dicit q' cōueniunt i hoc qz
dicunt pncipia ee dria nō moti rōe s; sola verita-
te coacti. sed differūt multipl'. qz qdā ponūt ipa

esse priora. alij vero posteriora. Secundo. qz q'
dam dicunt ipsa esse notiora fm intellectus. alij
fm sensum. hoc probatur. quia quidam dixerūt
calidum z frigidū esse principium. alij humidus
z siccum. alij parem z imparē. alij concordiam z
discordiam. Tertio differunt. qz alij dicūt ea ee
diuersa. alij non. Quarto dixerunt qdam ea ee
priora: z quidam meliora. Quinto. qz qui dicunt
notiora esse fm sensū dicunt ea esse singularia. z
qui dicūt ea ee notiora fm intellectus dicūt ee
vltia. Ratio. n. vniuersalis ē. sensus āt particula-
ris: vt magnū z parū fm rōnē. cognoscūt autē
rap z densū fm sensū. Ex his infert conclusiōez
pncipaliter intētam. s. q' principia rerū naturali-
um sūt cōtraria.

Tertio sciendū q' cir ca hūc textū incidūt
tres difficultates. p'ima. qualis
ē saluabilis tm vnu ee pncipiū. z pncipia ee dria
Ridet q' sic. qz ponētes esse tm vnu pncipiū dicūt
q' tānū ē vnu ens fm veritate. z plura etiā ponūt
fm apparentiaz z sēsū: z illa vocāt modos entis
ideo in tali plitate entū apparentiū ponūt d'rie-
tatē inter pncipia rerū naturalū. Scda diffi-
cultas est. qualiter saluabile ē vacuū z plenū: ra-
rū z densū cōtraria ee. Pro cui' solutiōe ponūt
due distinctiōes. p'ima. cōtrarietas capit' du-
pliciter. Uno modo spāliter. vt distinguit' d' alias
species oppositionis. Alio modo g'nal'. vt se ex-
tēdit ad puatiuas oppositionē z cōtrariā. Sc-
cunda distinctio fm cōmentatorē duplex ē con-
trarietas. Una qdem fm veritate: z est illa cui'
extrema sūt vere cōtraria. Alia. n. fm famosita-
tem. z est illa cui' extrema famosā ee dria. Ex
his dicunt' duo ad difficultatem. p'imo q' con-
trarietas inest vacuo z pleno fm veritate dictā.
cū vacuū sit non ens z purū nihil. Scdo d' q' in-
ter rarum z densū est d'rietas famositatis. quia
fm veritatem nō sūt cōtraria. sed fm famosā
ātiq'orū opinioez. C'z' difficultas est. vtrum
ista ppō sit saluabilis. ex albo sit musicu. bec dif-
ficultas soluitur per distinctiōē. qz istam ppositi-
onē esse saluabile potest dupliciter itelligi. vno
mō p locutionē de per se: z sic sensus ē. ex albo
sit p se musicu: z h' est falsū. qz albu nō est per se
terminus a q' illi' mot' p que aliquid sit musicu.
sed poti' puatio musici. s. immusici. Alio modo
per locutionē de per accidens: z sic est sensus.
ex albo p accēs sit musicu. z sic est vā. qm accidit
albo musicum fieri. Pro secundo articulo sit
bec conclusio. pncipia rez nāliū sūt cōtraria: bec

In 42.

In 43.

In 44.

45.

46.

47.

48.

conclusio patet auctoritate antiquorum z ratione in
textu positis. Pro tertio articulo.
Primo dubitat. Utrum contrarietas pnci-
piorum sit distincta a puatiua
oppositione. Ad soluendum hoc dubiū est suppo-
nendū q' de contrarietate pncipiorum sūt due
opiniones. p'ima est alberti ad quam soluendaz
ponuntur z alique suppositiones z alique distin-
ctiones. p'ia suppositio. sicut d'rie creūt a po-
testate generis. ita oēs forme sūt deducibiles de
potestate materie. z. sicut due d'rie sūt sibi iuicē
contrarie: sic etiam due forme specificē. z. sicut
essentia generis non saluatur in esse nisi in altera
specierum: sic etiā mā non saluā i esse nisi sub al-
tero cōtrarioz. Ex istis sequitur quarta q' semper
in materia est aliqua forma cum puatioue alte-
rius forme. p'ia aut distinctio fm albertū i pre-
dicamentis. triplex est contrarietas. p'ima ē cō-
muniter dicta. z ē repugnātia puatiōis z bit'. alia
est pprie dicta z est repugnātia duaz differētia-
rum vel duaz formarū mutuo se expellentū ab
eodē subo expulsionē aliena. z. mō accipit p'ri-
issime pro repugnātia duaz formarū mutuo se
expellentū expulsionē ppria. Scda distinctio. for-
ma habita z forma habenda possunt considerari
dupl'r. vno mō vt sūt in habitu confuso materie
fm esse formale formabile. Alio mō scdm quod-
dam ee actuale materie. s. q' forma bita est i mā
s; ee formale formatū: z tūc cōtrariā forme ha-
bēde. C'z' distinctio. puatio capit' dupl'r. vno mō
fm se. z sic puatio est nō ens nō simpl'r s; in deter-
minato genere subiecti. z. mō capit' fm q' subij-
citur p formā bitam sub qua stat: z sic est aliquid. Ex
his dicuntur duo ad dubiū. p'imo q' forma habi-
ta z forma hēda contrariātur contrarietate pro-
prie dca. qz si forme mutuo se expellēt ab eadē
materie expulsionē aliena. s. expulsionē suarum
qualitatum. sicut forma ignis ē expulsiva forme
aque p suas qualitates z dispōes. Scdo dicit q'
iter puationē z formas habēdā ē duplex contra-
rietas. vna ē conueniens puatiōi fm q' puatio: z
illa ē puatiua oppō. Alia conuenit puatiōi s; q' su-
biicit forme bite: z illa ē d'rietas pprie dicta.

Secundo dubitat. Utrum puatio d'rietis so-
luz forme hēde rōne d'rietatis
suppones. p'ima. q'libet forma z sua puatio sūt
icōpossibiles i eodē subo secluso q'cūq' extriseo.
z. puatio ē nō ens nō simpl'r s; i determinato g'ne.
subi. z. icōpossibilitas duoz qz vnu dicit puati-

onez alteri' ē puatiua oppō. Ex his sequit' q' iter
puatiōez z formā ē puatiua oppō seclusa q'cūqz
alia forma. z. seq' q' puatio nō d'rietate p-
prie dicta rōne sui s; rōe forme sub q' subijcitur vbi
g'ra. in mā aeris ē forma aeris cū puatiōe forme
ignis z puatio forme ignis p dnoiatōez itrisecā
d'rietate cōit' dca d'rietate forme ignis: s; p dnoiatio-
nē extrisecā d'rietat' sibi d'rietate ppe dca: z illa d'rie-
tas p dnoiatōez d' for' ignis z forma aeris p dca
dubitat. Utrum iter puatiōez z for-
mā sit solū puatiua oppō. Ad
istū dubiū ridet' s; cōmentatorē ponēdo vnam sup-
positiōez z vna distinctiōez. C' Suppō ē bec. q' pu-
uatio nō hz q' sit p'rim' a for' bita: s; ea p ipolē se-
clusa adhuc eēt p'rim' cū sit termin' a q' g'ratōis.
Distinctio ē bec. duplex ē d'rietas qdā ē cōit' dicta
q' extendit ad repugnātiā puatiōis z habit'. Alia
est pprie dca q' distinguit' d' alias oppōnes z d' re-
pugnātiā d' spatoz. Ex his d'nt' tria ad dubiū.
p'imo q' puatio z forma solū puatiue oppo-
nuntur. z. q' nō opponunt' cōtrarietate pprie di-
cta: cum puatio nō sit forma positiua. z. q' oppo-
nuntur d'rietate cōiter dicta: qd p' p cōmentato-
rē dicentem p'bm vti nomine d'rietatis vt se extē-
dit ad puationem z habitum.

Ad rationes ante oppositum dicitur
q' soluantur ex dictis. z
bec de questione sufficiant.

Meritur nono. Utrum en-
tis naturalis tan-
tum sint tria p'rim'. Et arguitur q'
non. qz accētia sūt entia natu-
ralia. z nō hnt illa p'na. ergo cu-
iuslibet entis naturalis non sūt
tria pncipia. alis p secunda pte patet: quia acci-
dentia sūt simplices forme. C'z' sic. puatio nō
est ens. ergo non pōt ee pncipiū alicuius entis
naturalis. C'z' sic. cuiuslibet ētis nālis sūt quat-
tuor cause. ergo z quattuor pncipia. tenet conse-
qntia. qz oia cā ē pncipiū: z cōfirmat' qz cuiusli-
bet entis nālis sūt quattuor elemēta. q' z quattuor
pncipia itri seca. zc. In oppm ē p'hs. In
qōe erūt tres articuli. C' Quantū ad p'nu
sciendū ē q' pro declaratione ter-
minoz qōnis ponunt tres distin-
ctiones. C' p'ima. ens naturale capitur qua-
drupliciter. Uno modo cōiter pro omni ēte pro-
ducibili virtute agentis naturalis mediāte mo-
tu z transmutatiōe entis naturalis: z sic accētia
sūt entia naturalia. C'z' accipit pprie pro pu-

capio entis naturalis: sic materia et forma sunt entia naturalia. Et 3o caput magis proprie p quo libet predicabili de ente naturali in secundo modo dicendi p se. et sic passiones entis naturalis sunt entia naturalia. Et 4o caput propriissime p coposito ex materia et forma: et sic omne inferius corporis naturalis est res naturalis: et sic capitur hic. Et 2a distinctio duplex est prinm: quoddam est prinm intrinsecu: et est ca q est ps rei sicut materia et for. Aliud est prinm extrinsecu et e ca que no est pars rei sicut efficiens et finis. Et 3a distinctio. duplicia sunt prinm intrinseca. quedam sunt eiusdem rationis et nature cuius sunt oes partes materie. alia sunt distincta specificiter et ratione cuius sunt materia et forma. Et 4a distinctio. principia esse specificiter distincta pot intelligi dupliciter. vno modo p distinctione supra a differentijs essentialibus specie: et sic forma hois et equi specificiter distinguuntur. alio modo p distinctione sumpta a ratione formali principandi. et sic nulla forma e distinctiva alteri forme in rone formali principandi: quia quilibet forma principiat in genere cause formalis.

Secundo sciendum q istud 2m capm i q aristo. ondit numerz principiorz rez nalu diuidit i quatuor pres. In p ma itedit duas snes. prima tagit itedit: et hec e. onr oz dicere si principia rez nalu sunt duo aut tria aut pla. 2a ipote e pn4 rez nalu tm ee vnu. pbat pbs tali roe: qz pn4 rez nalu sunt tria. g e ipote qz sunt tm vnu. onaz pbat qz tria n sunt tm vnu. Et in 2a. pte itedit tale dne pn4 rez nalu n sunt ifinita. pbat pbs quatuor roib9. pna e qz si eent ifinita t nulla res nal scib: t aut credibil eet. 2a ro. i oi gne vno e vna trietas. sed suba e gen9 vnu. g i suba erit trietas vna: s3 extreme illi trietas sunt p4 pn4 et n sunt ifinita. g p4 pn4 n sunt ifinita. 3a ro. meli e pone aliqd ee ex principijs ifinitis sic posuit epedocles qz ex principijs ifinitis sic posuit anaxagoras. g pn4 n sunt ifinita. anis p3 qz empedocles eq bn saluat oia nalia ex principijs ifinitis sic anaxagoras ex principijs ifinitis. 4a ro. n oia tria sunt pn4 s3 solu pna. g pn4 n sunt ifinita. anis pbat qz qda tria sunt ex alijs. et qda ex alcutris vt dulce et amaz. albu et nigz. g ista no sp manet. et p onis n sunt pn4. qz t3 onia. pn4 oz sp manet. Et in 3a pte itedit tale dne. pn4 rez nalu n sunt tm duo. pbat pbs trib9 roib9. Et pna qz vnu triu n sit aliqd nec ex alio. g nec e pone vnu aliqd pn4 qd e subz ex q cu vno triu fiet po. anis pbat qz vnitatis n e nata facer raritate nec raritas desitatie. nec discordia fac co: dia nec co. nec ex illa nata e fieri

et filii d qz alia trietate. Et 2a ro. ma e s3 pmo p principiorz sic qz pna prin4 d ea pdicant n tm ipa pdicat d ilk. g ma e vnu pn4: t3 onia qz s3 p4 e et p4 vt ee pdicato. anis p p4 pte pbat qz s3 ba nulli e riu. s3 p 2a pte pbat qz subz n oz dici d aliq subo qz tuc principij eet prinm. Et 3a ro. si solu duo tria eent p4 se qrent duo iconuenientia. p4 qz suba fiet ex no subijs. 2m qz no substantia prius esset qz substantia. pbat onia qz illa tria no eent substantie cu substantia non sit substantie contraria. 2a pbat auctoritate antiquoz. qz oes antiqui iter tria principia ponunt aliqd materiale principiu qd vocatur subz trioz. g signu e qz pla sunt principia qz duo. anis pbat qz quida dicunt illud materiale principiu ee aquam. alij aer. alij ignem. alij aliv qd medium hoz. et subdit qz illi qui dicunt ignem aerem aut aqua esse materiale pn4 no irronabiliter dicunt eo qz ista cum trietatibus onera sunt. Et in qua parte itendit talem conclusionem. pn4 rez naturaliu no sunt pla trib9. pbs probat duab9 ro nibus. prima qz ad faciendum aliquid sufficiens est vnu principiu cu duob9 trijs. g pn4 no sunt pla tribus: qz si eent quattuor principia tria esset due eque prime trietates. et p consequens duo sub4 illoz trioz. qd est iconueniens. 2a ratio. si tria essent plura tribus tunc esset plures prime contrarietates. onis est impossibile qz pna contrarietas e in substantia: sed substantia est vnu genus. ergo tantum est vna prima contrarietas. et subdit qz ista contraria solum differunt fm prius et posterius et non differunt genere: semp eni in genere vno e vna pna trietas: oes enim contrarietates videt rduci ad vnas. onter epilogat ea que dicta sunt.

Tertio sciendus qz circa hunc textum in cidunt tres difficultates. prima qlf e saluabile qz i vno qz gne e vna p4 trietas: et tm suba n e sube tria. Et pro soloe hui9 difficultatis ponit due distinctioes. pna e. trietas caput triplr: vno modo p trietate puatois et bit. 2o modo p trietate duaz triaz. 3o modo p trietate duaz for maz actiuaz et passiuaz. Et 2a distinctio. suba caput quadrupliciter. vno modo coiter pro quolibet importante aptitudinem ad substantiaz: et sic priuatio substantie est substantia. secundo modo capitur p principio substantie et sic materia et forma sunt substantie. 3o modo caput pp se reponibili et predicamento substantie: et hoc directe vel indirecte: et sic differentie de pdicamento substantie sunt sube. 4o modo capitur p illo qd p se directe est reponibile i predicamento substantie. Et bis de primo qz capiend

trietates p modo et simili subas: in substantia et i quolibet alio pdicamento est vna prima trietas. p3 qz i pdicamento substantie est vna forma vniuersalissima ad quam omnes forme illius generis reducuntur que vocatur forma subalis. et etia priuatio vniuersalissima ad qua omnes priuationes illius generis reducuntur que vocatur priuatio forme substantialis: ois. n. puatio d pdicamto substantie est priuatio forme subalis. scdo de qz capiend substantiam 2o modo i substantia nullo modo e contrarietas. p3 qz materia et forma nullo modo triantur. 3o modo capiend substantiam i substantia est trietas 2o modo dicta. p3 qz prime trie de pdicamento substantie sunt duo primo tria trietate 2o modo dicta. 4o modo capiend substantiam i substantia nullo modo est trietas. Et 2a difficultas vtrum oporteat principia semp manere. Ad soluendum hac difficultate ponitur due distinctioes et vna suppositio. prima distinctio. se p potest capi dupliciter. vno modo put e distributum cuiuslibet pris tps. 2o modo vt est p se distri butiuu tps mesuratis duratoez principiat. Et 2a distinctio. duplicia sunt prin4 rei naturalis. qda sunt principia q ad ee sic materia et forma. alia sunt principia tm q ad fieri sic priuatio. Et Suppositio est bec. termin9 cois seques illd aduerbiu semp supponit cofuse tantu vt visu est i sinchatbegoreu matib9. Et quo sequitur qz ista e de rigore sermois rcedenda. sp manet principia rez naturaliu. put semp distribuit vniuersaliter. p qlibet tpe i quo e veru dicere qz principiatu e. Ista tam e negada: aliqd principiu rei naturalis semp manet cu sit affirmatiua cui9 subiectu vel ps subiecti p nullo supponit. Et 2o de qz materia et forma que sunt principia qtu ad esse manet semp. i. p quolibet tpe poze i quo veru e dicere qz principiatu e. Et 3o dicitur qz puatio q est principiu qtu ad fieri semp manet. i. p quolibz tpe poze: p quo e verum dicere qz principiatu sit. Et 3a difficultas. vtru iste due ppo sitiones sint saluabiles et xitate pncipia sunt tria et pn cipia no sunt tria. Rndel qz sic qz sunt idefinite qz qlibet bz vna singular e vera. g sunt simul vere. ancedes p3 qz demonstrado materiaz et mam et for ma bec singularis ha e. pn4 no sunt tria. et demon strado puatione et formaz: ista e ha. pn4 sunt tria: et bec d prio articulo. Et pro scdo articulo ponit tal.

Conclusio cuiuslibet etis naturalis tm sunt tria principia. p3 qz principia rez naturalius no sunt tm vnum: nec sunt tm duo. nec sunt plura tribus. ergo sunt tantum

tria. antecedens pro qualibet sui parte probatus est in textu: et bec d scdo. Et pro tertio articulo. Primo dubitatur. Utru priuatio sit pn4 alicui9 eternaliter pducti cuius modi e mudus et motus salt e fm viam phyloso phoz. Istud duu pot solui dupliciter. vno modo de facto: alio modo de poss. bili. de facto dicitur pri mo qz celuz et generaliter. quodlibet eternaliter pductu fm via filosofhi sp hnt ee et nuqz hnt n ee. Et quo sequitur qz fm via phi i celo no e materia: qz tuc celuz eet generabile et corruptibile. 2o sequitur qz celuz no est corpus naturale cuz oe tale corpus heat materia. 3o sequitur qz fm viaz phi priuatio no e prinm alicui9 eternali pducti cu eoru materia nuqz fuerit priuata forma: s3 fm xitate de p qz celuz e realiter copo ex materia et forma 2o de qz celuz realz et d scdo priuatio bui no ee qz esse. 3o de qz puatio fuit prinm vt termin9 a qz pductiois celi. et hoc modo capiend priuatioes p dictionio Et isto sequitur qz celuz realz et de scdo e generabile et corruptibile: d scdo tm nuqz generatur nec corruptitur xitate agentis naturalis pp duo. prio qz no bz qlitates trias. 2o qz no bz agens trias a qz possit corrupi. Et 3o de poss. bili de prio qz possi bile fuit mudu ee et eternaliter pductu vt patebit i octauo hui9. Et 2o de qz possibile e ifinituz te p bre instas initias ips. p3 p site qz si eet linea circularis ifinita et inciperet: tuc hnt duo puncta. vnu initias et alio finies et tm remanet ifinita cum ab ea nihil sit ablatu. Et 3o de qz posse e aliqd eternali pductu priuatioe buisse n ee qz ee. p3 qz no ee illi9 eternali pducti potuit mesurari istati initiatu tps ifinitu: et ee ei9 potuit mesurari toto illo tpe finito Et quo sequitur qz possibile est priuationem esse principium eternaliter producti.

Secundo dubitat. Utr cu uslibz etis natural pducti sint tria prin4. s. materia for4 et priuatio. Ad soluendū hoc dubi uz ponit due distinctioes. pna e. secluso oi ope itellect9 duplex e opofitio: qda e copofitio realz et eential: et e illa c9 extrema se res et res sic qz n impli cat dditoez illa separi et separi seruari cuiusmōi e copofitio naturalz et pbica qz e ex materia et for4. alia e copo ex natura rei et formal9 extrema se due rlitates se formales: cuiusd rei c9 e copo methaphisica qz e copo duaz qditatu. 2a distinctio duplex e simplicitas: qda e opposita prie copoi. alia e opposita scde copoi. Et bis duo onr ad dubiu. prio qz qdlibz accis e simplex simpplate opposi ta prie copofitioni. p3 qz nullu accis e copofitum

ex materia et forma: alias accensum se totum non in forma met subm. 2o dicitur quod nullum accensum est simplex simplicitate opposita sede compositionis. quod de accidens est compositum ex quatuor entis et sua propria essentiali ipsa essentialiter constituentibus. Ex isto sequitur quod cuiuslibet accidentis solus sunt duo principia. scilicet forma et privatio. subiectum eius est materia in qua.

Tertio dubitatur. Utrum privatio sit principium intrinsecum rebus naturalibus. Pro solutione huiusmodi dubij ponitur talis distinctio. Primum intrinsecum capit dupliciter. vno modo proprie per principium ex quo proprie intrinsece componitur principiatum. alio modo capit principium intrinsecum per terminum intrinsecum a quo generationis principiatum. 2o ponitur talis suppositio quod cuiuslibet productionis privatio est terminus per se et intrinsecus. Ex istis dicitur duo ad dubium. Primum quod cum privatio sit non ens non potest esse pars intrinsece constituens aliquid principiatum. 2o dicitur quod privatio est principium 2o modo quod privatio intrinsece terminat productionem cuiuslibet corporis naturalis. ex isto sequitur quod privationem esse principium intrinsecum est causa intrinsece terminare productionem alicuius determinati principiatum: et hoc per modum termini a quo.

Ad rationes an oppositum. Ad primam dicitur quod accidentia non sunt entia naturalia capiendo ens naturale propriissime et quod illo esse naturali est hoc ad primum. Ad secundam. soluta est in secundo dubio. Ad tertiam dicitur quod bene concludit quatuor esse principia tam intrinseca quam extrinseca: scilicet solus sunt duo principia intrinseca. Ad confirmationem dicitur quod quatuor elementa conveniunt ratione principiantium vni principij quod quilibet elementum principiat per modum materiae ideo faciunt tantum vnum principium in specie.

Veritur decimo. Utrum cuiuslibet compositi naturalis sint tantum duo principia per se. scilicet materia et forma. et vnum per accidens. scilicet privatio. Et arguitur per 2o quod non. quod cuiuslibet compositi naturalis est aliquid efficiens per se. aliud per se finis. ergo cuiuslibet corporis naturalis compositi sunt quatuor principia per se. 2o sic. nullum transmutationis naturalis materia et forma sunt principia per se. nec compositi naturalis. ante per quod transmutatio naturalis est vna forma simplex cum sit realis forma terminans ipsam transmutationem. 3o sic. cuiuslibet transmutationis naturalis per se et intrinsecus terminus a quo est privatio. 4o privatio est principium per se et intrinsecum compositi naturalis. Confirmatur quod privatio habet rationem principiatum a se et non a quolibet alio. ergo est principium per se. In oppositum argui

tur auctoritate philosophi. quantum ad primum.

Primo sciendum quod per declarationem terminorum questionis ponuntur aliquae distinctiones. Prima est duplici sunt principia compositi naturalis. quaedam sunt principia intrinseca quae intrinsece constitunt ipsum compositum sic materia et forma. alia sunt extrinseca scilicet efficiens et finis. 2o distinctio duplici sunt principia intrinseca. quaedam sunt per se et sunt illa quae sunt essentiali et intrinseca ratione totius. alia sunt per accidens quae occurrunt ad rationem ipsius. 3o distinctio duplex est per accidens quaedam est per accidens rationis. et sic capit cum dicitur quod per accidens non est scilicet alio est per accidens necessarium: et illud quod necessarium occurrit ad aliquid efficiens et non per se. 4o distinctio per accidens non est in eis capit duplici. vno modo generaliter per se necessario occurrere ad generationem compositi naturalis siue concurrat per modum suppositi. siue per modum termini. siue per modum subiecti. et sic potentia materiae esset principium per accidens sicut privatio. quod potentia materiae necessario supponitur in omni generatione substantia. Alio modo capitur specialiter pro illo quod necessarium occurrit ad generationem compositi subalis per modum termini intrinseci per se: vel per modum partis intrinsece et essentialis ipsius compositi. et sic privatio est principium necessarium quod privatio est per se intrinsece terminus a quo generationis subalis. Ex quo sequitur primo quod privatio est vnum principium per se et intrinsecum generationis subalis: cum sit eius terminus a quo intrinsecus et per se. 2o sequitur quod privatio est solus principium per accidens ipsius compositi substantialis. quia quicquid est principium per se alicuius prioris est principium posterioris saltem per accidens.

Secundo sciendum quod istud tertium capitulum in quo philosophus ostendit quod sunt principia rebus naturalibus. et quod sunt principia. videlicet in quatuor partibus. In prima parte ponit ordinem inter materiam et privationem. et ostendit tres conclusiones. Prima tangit intentionem. et ordinem intentionis et est haec. ostendit determinare de omni generatione et de omnibus generabilibus. Et primo ostendit de omni generatione et generabilibus. deinde de partibus generabilibus et generatibus. perbat. ostendit enim per nam compositum prius dicere. deinde circa vnum quod per propria speculari. 2o tangit cui sit attribuenda generatio. et est haec. nos dicimus alio fieri ex alio quantum ad fieri substantiale. et quicquid dicimus aliter fieri ex altero quantum ad fieri accidentale tamen in simplicibus quae in compositis. Primum perbat ut hoc sit musicus et non musicus sit musicus. secundum perbat ut imusicus hoc sit hoc musicus. Tertia conclusio tangit duas differentias inter substantiam. i. materiam et oppositum. i. privationem. Prima quod de privatione dicimus quod hoc sit hoc. et ex hoc sit hoc ut imusicus sit musicus et

ex imusicus sit musicus. sed de subiecto solus dicimus. hoc sit hoc. et non. ex hoc sit hoc. ut dicimus. hoc est fieri musicus. sed non dicimus quod ex hoc sit musicus. Secunda differentia. in transmutatione ad formam subiectum manet sub forma ad quam est ut cum hoc sit musicus hoc permanet. scilicet privatio siue sit simplex siue composita non permanet ut cum ex imusicus vel ex hoc imusicus siue simplex siue compositum remanet. In secunda parte principali investigat necessitatem istorum principiorum: et ostendit quatuor conclusiones. Prima. in omni transmutatione necesse est aliquid subiecti ei quod sit. 2o tangit convenientiam et ordinem materiae et privationis. et est haec. subiectum et privatio sunt vnum numero scilicet distinguuntur specie. perbat per hoc duabus rationibus. prima. quod quicquid sunt vnum specie illa sunt eadem diffinitione. scilicet privatio et subiectum distinguuntur ratione et diffinitione. ergo distinguuntur specie. minor est perbat. quod non est idem esse hoc et imusicus. secunda ratio. subiectum manet subiectum termino transmutationis. scilicet privatio non permanet. ergo privatio et subiectum distinguuntur specie. i. ratione. ante perbat. quod hoc permanet. non musicus autem et imusicus non permanent. nec compositum ex his. scilicet hoc non musicus. etiam de opposito proprie dicimus. ex hoc sit hoc. ut ex imusicus sit musicus. de subiecto autem non. ut non dicimus ex hoc fieri musicus. ergo subiectum et compositum distinguuntur specie. et hoc potest poni per tertiam rationem. et subditur quod in permanentibus. i. in subiectis aliqui dicitur fieri in opposito ut dicimus ex ere statuam fieri et non esse fieri statuam. Ex hoc concluditur quod tam in opposito quam in subiecto simplici possumus dicere. ex hoc sit hoc. et hoc sit illud. ut nos dicimus. ex imusicus fieri musicus et etiam imusicus fieri musicus. Ex oppositis sicut ut ex non musicus hoc sit hoc musicus. Tertia. in omni transmutatione requiritur necessario materia quae subijciatur transmutationi. perbat duabus rationibus. Prima. omnis transmutatio est transmutatio simpliciter vel secundum quod: sed in omni tali necessario subijciatur aliquid. ergo in omni transmutatione necesse est aliquid subijci. minor est perbat. primo de generatione scilicet quod per quam generantur accidentia. quia. quantum. quale. ad aliquid. vbi. et alia accidentia sepe sunt in aliquo subiecto. quia nulla substantia sola de aliquo subiecto dicitur. scilicet omnia alia de substantia. De generatione simpliciter perbat. quod sit simpliciter sit ex alio. ut alia de plante sunt ex se. secunda ratio. quod in omni factione artificiali necessario subijciatur aliquid. ergo et in omni factione naturali ante perbat inductive. quia quaedam sunt transfiguratiue ut statuam. alia appositione ut que augmentantur. alia vero ex subtractione ut ex lapide sit mercurius. alia compositi

tione ut domus. alia alteratione ut illa que convertuntur in materiam et omnia que sic fiunt. ex alio subiecto fiunt. 4o conclusio. in omni generatione necessario requiruntur tria principia. perbat. quod illud quod generatur est compositum. ergo ibi est forma. et est aliquid quod sit hoc. et illud est subiectum vel oppositum. de opposito ut non musicus. de subiecto ut hoc sit musicus. Dicimus. n. informatio et ordinatio esse oppositum. et es lapide. et domum esse subiectum. In tertia parte principali ostendit quod materia et forma sunt principia. et quod privatio est principium et ostendit tres conclusiones. Prima est. materia et forma sunt principia per se. perbat ostendit illa sunt principia per se et non sunt accidentia ex quibus componuntur res secundum subiectum. sed res naturales subaltera componuntur ex subiecto et forma. ergo subiectum et forma sunt principia per se. minor est perbat. quod hoc musicus componitur ex hoc et imusicus quodammodo. perbat. quod rationes vni res solvuntur in rationes aliter. et subditur quatuor rationes inter materiam et privationem. Prima. materia et privatio sunt vnum numero et duo specie. Secunda. quod materia ut hoc et aurum numerantur in entibus. sed non privatio. et hoc potest poni per secunda rationem. 3o. quia ex materia per se et non forma accidentis sit illud quod sit. sed ex privatione quod sunt accidentis aliquid est. 4o. quia materia est per se illud quod sit. et non privatio. 3o. principia sunt quodammodo duo et quodammodo tria. et quaedam sunt tria et quaedam non. quod quaedam sunt tria perbat. quod musicus et imusicus sunt tria. calidum et frigidum. consonans et in consonans. quod etiam quaedam non sunt contraria. perbat. quod impossibile est contraria pati ab alterutra. scilicet receptiue et subiecti. quod bene patiuntur corruptione et obiectione. sed vnum illorum patitur ab alio. scilicet materia ergo non dicitur alijs. secundo. quod vnum ipsorum est subiectum aliorum. ergo ei nihil est contrarium. In 4o principali recapitulat ea que dicta sunt.

Tertio sciendum quod circa hunc textum inveniunt tres difficultates. Prima. quot modis contingit hoc fieri hoc. Ad hoc respondeo duobus modis. Primo modo subijciendo. Secundo modo predicando. Subijciendo duobus modis. Primo subijciendo privationem simpliciter. ut imusicus sit musicus. Secundo modo subijciendo subiectum ut hoc sit musicus. Compositum solus fit vno modo. scilicet subijciendo privationem cuius subiecto ut hoc imusicus sit musicus. Secundo modo predicando subiectum cuius forma ut imusicus sit hoc musicus: et isti modi solus habent veritatem de factione naturali accidentali et acquisitiua. dicitur naturalis. quod in factione artificiali de subiecto non proprie dicimus quod hoc sit hoc. sed hoc sit hoc. et sicut in factione ne subali dicitur acquisitiua: quod in factione de perditum

terminus ad quem est privatio. Ex isto sequitur
 prius quod ista est falsa. in musicis fit hoc. et committit falla
 cia secundum quod ad simpliciter sic arguendo. in musicis fit hoc
 in musicis. et in musicis fit hoc. Si ista est falsa. mu
 sicis fit hoc. nec ista est ei? quertis. hoc fit musicis. quod
 ista. hoc fit musicis. quertis ista. quod fit musicis. in hoc.
 et non in alia. Et quarta difficultas. utrum sit saluabile pua
 tionem aliqd fieri cum in oifactione puatio abijciat et
 corripat. Ad soluendum hac difficultate ponit ta
 lis distinctio. puatio capitur dupliciter. vno modo p signi
 ficato. et sic est pura carētia forme. Alio modo p cogno
 minato siue p denominatione. et sic puatio non est
 aliud quam subitū. Tunc ex his dicitur primo quod capiē
 do formaliter puationem non debemus proprie cō
 cedere de ea quod si sit hoc. quod carētia musicis non sit mu
 sica. scdo dicitur quod capiēdo puationem p cōnotato si
 ue denominato debemus cōcedere de ea quod hoc fit
 hoc. Ex isto sequitur quod de puatione non debemus di
 cere quod hoc fit hoc. nisi sumat puatio s3 suppones
 psonale et in creto. Et quarta difficultas. utrum sit sal
 uabile vtr de subo. hoc fit hoc. Ad soluendum hoc
 dubium ponunt duo documenta. Primum. quicūq;
 aliqd predicatū talis pponis pot supponere p cise
 p subo ista est ccedēda. hoc fit hoc. p3 pynā regulā
 logicale q est bec. A ppositione in q predicat illud
 verbū sit ad p pōne in qua predicat illud verbū sit
 ad ē vel erit est bona cōtia vt hoc fit. i. hoc ē vel erit
 sit hoc fit musicus. i. hoc est vel erit musicus. Scdo
 documentū. quādocunq; predicatū talis propo
 sitionis non pot p cise supponere pro illo pro q
 supponit subiectū: sed p alio vel p aggregato ex
 ipso et alio tunc debemus dicere: ex hoc fit hoc: et
 non hoc fit hoc. q3 nunq; in talibus ista est vera. h
 fit hoc. vel erit illud. vt dicim; quod ex corpore fit hoc:
 q3 nunq; est vera. corp; est vel erit hoc. Ex isto
 sequitur primo quod in omni factione naturali sub
 stantiali debemus dicere ex hoc fit hoc. quia ta
 lis terminus factionis est totū cōpositū quod nō
 potest p cise supponere p materia vel subiecto
 illius factionis. Secundo sequitur quod in factioe
 artificiali debemus dicere quod ex hoc fit hoc. et non
 quod hoc fit hoc. q3 tmin; talis factiois est cōpositum
 artificiale quod nō p cise pot supponere p materia
 vel subiecto illius factionis. Tertio sequitur
 quod in factioe nali accitāli debemus dicere de subo
 quod hoc fit hoc. q3 tmin; talis factionis ē forma ac
 cidēntalis que pot p cise supponere pro subiecto
 talis factionis. Quarto sequitur quod de puatioe
 debemus dicere proprie quod ex hoc fit hoc. et nō hoc
 fit hoc nisi supponat p cise pro denoiato. Et pro

secundo articulo ponitur talis.
Conclusio cuiuslibet cōpositi naturalis
 sūt duo pncipia per se. s. ma
 teria et forma. et vnu per accidens. s. puatio. bec cō
 clusio satis patet ex textu. et bec de secundo arti
 culo. Et pro tertio articulo.
Primo dubitatur. utrum sit saluabile pu
 uationem esse pncipium per se.
 Ad qd rideo quod duo sūt modi saluandi. Et pri
 mus est aliquoz scotizatiū p quo ponuntur tres
 suppones. Prima. in cōposito substāntiali sūt duo
 cōsiderāda. s. suū eē. et suū fieri. Secūda. fieri cō
 sitū naturalis h3 duos terminos p se et intrinsecos. s.
 terminus ad quem ē forma vel cōpositū. et terminus
 a quo q est puatio forme acgrēde. Tertia. in cōpo
 sito substāntiali sunt cōsiderāde tres entitates. scz
 entitas forme. entitas materie. et entitas cōpositi.
 Et hoc dicitur tria ad dubiū. Prius quod puatio
 est pncipiū generatonis cōpositi naturalis. patz.
 q3 p est terminus per se et intrinsecus ipius generati
 onis. Scdo dicitur quod puatio est pncipiū cōpositi
 substāntialis q̄tum ad fieri. Tertio dicitur quod puatio ē
 pncipiū p accidens cōpositi naturalis q̄tum ad
 eius esse. q3 nō est de essentiali cōstitutione cōpo
 siti. Alius est modus soluēdi. Alibi ponētis talē
 distinctioe. per se capitur dupliciter. vno modo vt ē
 idē quod substāntiale. et opponit illi qd est p acci
 dens. Alio modo capitur p se vt idē qd fm qd ipz ē
 et opponitur illi quod est per aliud. et sic puatio est
 pncipiū p se isto modo sed nō primo modo.
Secundo dubitatur. Utrum mā forma et pu
 uatio sint vnum numero. Ad
 soluēdū hoc dubiū ponunt due distinctioes. pma.
 puatio capitur dupliciter. vno modo abstractiue et pro si
 gnificato. alio modo cōcretiue et p denoiato. Scda
 aliqua sūt eadē nūero dupliciter. Uno modo cōtati
 ue et realiter. quoz entitas et realitas vni; est en
 titas et realitas mālis alterius: alio modo p dca
 tiue et suppositaliter que predicatur et supponit
 p eodē numero. Alio modo aliqd dicitur vnu in nu
 mero qdupl; . s. noie. distinctioe. ppo. et accidēte.
 et sic pot saluari quod puatio et subitū sunt vnum nu
 mero accēte et nō alijs modis. Ex his dicitur duo
 ad dubiū. pmo quod puatio et mā nō sūt vni; nume
 ro capiēdo puationē abstractiue et pro signifi
 cato: sed capiēdo puationē cōcretiue et p denomi
 nato sunt eadē numero. nō solū p dca tiue et supposi
 taliter s3 et cōtatiue et realiter. Ex isto sequitur quod qn
 phus dicit materiā et puationē eē vnu nūero ca
 pit actū exercitiū p actu significato. s. p isto. mate

ria et puatio predicatur de eodez numero.
Tertio dubitatur. Utrum materia et puatio vi
 siquatur spē. Ad soluēdū h dubi
 us ponit tal distinctio. Aliqua differre spē pot itel
 ligi dupliciter. Uno modo spē nature. et sic illa distiguū
 tur spē q dnt nās spē distinctas. Alio modo aliq disti
 guū spē rōe formali pncipiādi et sic materia et pu
 uatio distiguū spē. q3 hnt distinctas rationes for
 males pncipiādi.

Ad rationes ante oppositū dicitur quod solu
 te sunt ex dictis pns. Et
 bec de questione dicta sufficiant p pnti lectione

Veritur materia sit enti
 tas actualis et positua ab cōtati
 ue forme realr distincta et a qlibet
 forma sepabil; et arguitur prius quod
 nō. q3 nulla cōtatiue potētia est
 actual; et positua. s3 materia ē cōtatiue pure potēti
 al; q nō cōtatiue actual; et positua. maior p3. q3 oppo
 pdicati ifert oppo subitū. minor p3. p cōmētatozē q
 vocat materiā purā potētiā. Et sic. q̄cūq; disti
 guū realr illa se hnt sic res et res. s3 mā et forma n
 se hnt sic res et res. q̄nō distiguū realr. minor p3. q3
 se aliqd rei. q̄nō sūt res et res. Et sic. implicat cōdi
 ctionē māz eē sepata ab oiforma. q̄ materia nō ē
 ab oiforma sepabil; realr. et cōtia. q3 sepabile iclu
 dit nō repugnātiā ex termis. anis p3. q3 si eēt sepa
 ta ab oiforma tūc eēt sepata a depēdētia et pdu
 ctioe. et p cōtis nō eēt depēdēs neq; pducta. qd in
 plicat cōdictioez. Et cōfirmat auctoritate cōmēta
 toris sic dicitis. subitū sustētat formā sic quod forma
 nō pot eē sine subo. et forma sustētat subz s3 quod ē
 ei cōplēmentū sic quod subitū nō pot separari a forma
 Et in oppositū sic. mā ē. forma ē. et mā nō ē forma.
 q̄ mā ē cōtatiue actualis et positua ab cōtatiue forme
 realiter distincta et a qualibet realiter separabilis
Primo sciēdū est quod solutio q̄stionis stat
 i solutioe triū difficultatum. pria
 vtrū mā sit cōtatiue actualis et positua. Pro solutio
 ne hui; difficultatis ponit talis suppositio s3 lico
 niē se. circa finē pmi hui;. aliqd ē i actu duplicif.
 Uno modo quod pncipiātr erit. alio modo quod ē ens cōpletū
 i spē Aliqd et dicitur potētia duplicif. vno modo quod nō
 pncipiātr existit pot tñ existere sic dicitur crastia. alio
 modo quod nō ē actu cōpletū et pfectū i spē. pot tñ cō
 pleri et p cise. Ex h cōtatiue talis distinctio. duplex est
 actus. qdā ē actus pncipiālis existētie. et vocat actus
 trāscēdēs et cōtatiue. q3 ē modus intrinsecus cōse

quē cōtatiue pncipiā cuiuslibet rei. Alius ē format
 et specificus q ē effectus ipi; forme. Et scda disti
 ctio. aliqd ē i potētia dupliciter. s. i potētia sub
 iectiua. et obiectiua. illud est in potētia subiectiua
 qd pot eē subitū vel sūdāmetū alicui; potētie ac
 tiue et passiue. Ex h cōtatiue tale documentū. q̄cūq;
 ē pductū i rerū natura et ē i potētia ad aliqd agē
 dū vel patiēdū illud ē i potētia subiectiua. Ex q
 sequit quod p cise oē illud d quo p dca t hoc hūū est
 fm adiacēs ē i potētia subiectiua. illud autē ē in po
 tentia obiectiua qd est obm potētie. Ex q sequit
 quod cōtatiue nō repugnat p dca t illud ē i potētia ob
 iectiua vt antixps. Scdo sequit quod q̄cūq; ē in po
 tētia subiectiua ē et in potētia obiectiua s3 nō
 econtra. Ex his dicitur prius quod materia ē cōtatiue actu
 alis actualitate pncipiālis existētie i actu trāscē
 denti et entitatiuo. Scdo quod materia nō ē entitas
 actualis actualitate formalitatis et specifica nisi
 per formam. Tertio quod materia ē potētia subie
 ctiua q3 ē i potētia ad suscipiēdum formam: et
 pncipiā ipa est in potētia obiectiua: cū ille due po
 tentie se habeant sicut superius et inferius. Scda
 difficultas. utrum entitas materie sit realiter di
 stincta ab entitate forme. ad quam respondet quod
 sic. probatur supponendo ex dictis quod materia ha
 beat entitatem posituam realem. et similiter for
 ma. quia componunt totum compo; reale. Ex
 hoc arguitur. entitas materie remanet: corrupta
 entitate forme. patet in corruptione bruti. ergo s3
 entitates distincte. Tertia difficultas. Utrum actu
 alis separatio materie a qualibet forma implicet
 contradictionem. Ad quam responderet primo
 de facto. scdo de possibili. d scdo pmo sic. q3 ab oifor
 ma materia ē realit; sepabil; p3. q3 ab hac forma et
 ab illa ē realit; sepabilis. et nō ē dabilis forma a q
 materia nō sit sepabilis. q̄ ē ab oiforma realit; se
 parabilis. Et q3 materia nunq; de facto est ab
 omni forma simul et actualiter separata. Et sol
 uitur de possibili. pro quo pōitur talis distinctio.
 duplex est possibile. quia quoddam ē possibile po
 tentia logica. et est illud. quod nō includit repugnā
 tiam ex terminis. Aliud est possibile potentia phi
 losophica quod potest fieri virtute agentis natu
 ralis. Ex quo dicitur quod materiam esse ab omni
 forma separatam est impossibile potentia philo
 sophica. Secundo quod ista. materiam esse sepa
 ratam ab omni forma est possibile. est conceden
 da tam in sensu composito q̄ i sensu diuiso si pos
 sibile dicat potētiā logicā. q3 nō implicat cōdictioez q
 cūq; entia absoluta realit; distincta ad iuicē separari.

Secundo sciendum qd iste tertius tractat in quo Aristo. soluit dubitationes incidentes circa naturam istorum principiorum dividitur in duo capitula. In primo soluit dubitationes incidentes circa naturam materie. et dividitur in duas partes. In prima determinat de materia et de conditionibus materie. et intendit quatuor conclusiones. Prima. subiecta natura idest materia est scibilis dupliciter. vel secundum analogiam. scilicet ad suam formam; vel ad transmutationem artificialem. probatur. quod sic se habet statua ad es et letus ad lignum. ita se habet materia ad formas. sed cognoscimus es esse materia; statue et lignum esse materia leti secundum analogiam. de ipsa ergo nos cognoscimus materia secundum analogiam ad id quod est. id est ad formas et ad hoc aliquid. id est ad compositum. Secunda conclusio materia est principium omnium transmutabilium non tamen unum sic hoc aliquid. id est compositum ex materia et forma et per se ipsa est unum aliud principium. scilicet forma cui contraria est privatio. et subdit quod superius dictum est quo modo sunt duo principia et quomodo plura. Tertia conclusio est recapitulativa predictorum. Quarta tangit excusationes de solutione huius questionis utrum forma sit magis substantia quam materia: et epiloga aliqua de dictis.

Tertio sciendum quod circa hunc textum incidunt tres difficultates. Prima est. utrum materia sit per se cognoscibilis. pro solutione huius difficultatis ponuntur due distinctiones. Prima. per se capitur dupliciter. primo ut opponitur ei quod est per accidens. et sic illud est cognoscibile per se de quo predicatur cognoscibilitas in aliquo modo dicitur per se. Alio modo capitur ut opponitur ei quod est per alterum. et sic illud est per se cognoscibile quod habet propriam cognoscibilitatem secluse quocumque extrinseco. Secunda distinctio. cognoscibile capitur dupliciter. uno modo per predicatum aptitudinali actualem vel potentialem cognitionem importante. et sic id est cognoscibile quod actu cognoscitur. vel potest cognosci. et de hac videbitur in sequenti difficultate. Alio modo capitur per quidditatem passionalem aptitudinalem cognitionem importante. et sic illud est cognoscibile quod est aptum natum cognosci. Ex hoc dicuntur duo primo quod materia est per se cognoscibilis capiendo per se primo modo. quod cognoscibilitas est propria passio entis. secundum predicatur per se de quolibet ente. secundo vero quod materia est per se cognoscibilis secundo modo. per quod seclusio quocumque extrinseco materia habet propriam entitatem. et per propriam cognoscibilitatem. Et quarta difficultas. utrum materia secundum se possit ab intellectu

actu non accipi. pro solutione huius difficultatis ponitur talis suppositio. illud dicitur se cognosci cuius species propria se sola est potens mouere intellectum nisi ad cognitionem sui. Ex his tria dicitur primo quod materia non potest cognosci per statum istum in propria specie. secundo nunc materia cognoscitur ab intellectu non nisi per species alicuius generis sensibilis moueat intellectus quod quantitas rei sensibilis est adequata motui intellectus nisi per istum statum. ut dicitur a scoto in tertia distinctione primi. Et dicitur quod materia secundum se non potest cognosci ab intellectu. quod species materie se sola non est potens mouere intellectum nisi ad sui cognitionem. Et quarta difficultas. quod est modus cognoscibilitatis materie. ad quam videtur quod iste. quod per species alicuius singularis sensibilis mouet potentiam intellectus ad cognitionem ipsius singularis sensibilis. et postea virtute intellectus agentis abstracti species quantitas illius singularis sensibilis que mouet intellectum ad cognitionem sui. postea intellectus videns illam species repraesentat formam que est in materia virtute cognitionis forme in formatis ipsam materiam abstracti propria species materie que mouet potentiam intellectus ad cognitionem ipsius materie. Ex isto sequitur quod materia per statum cognoscitur in propria specie tamen secundum analogiam quam habet ad formam et hoc dicitur primo articulo. Et pro secundo articulo ponitur talis.

Conclusio Materia est entitas actualis et composita ab entitate forme realem distincta a qualibet forma realem separabilis. Prima pars per quod materia est de itriseca et subali constitutio alicuius entis non actualis et positivi. scilicet ipsius compositi. et est entitas mere actualis et positiva. secundum cetera per quod quocumque absoluta sunt realem distincta quorum unum est plus alio: non implicat contradictionem plus separari a posteriori. scilicet materia et forma sunt entitates absolute realem distincte et materia est prior omni forma. ergo potest ab omni forma realiter separari. et hoc dicitur secundo articulo. Et pro tertio articulo.

Primo dubitatur. Utrum corruptibile et incorruptibile sit eadem materia. Solo huius dubij stat in soloe duarum difficultatum. Prima utrum subiecta incorporee sint imateriales. pro soloe huius difficultatis ponitur talis distinctio. materiale capitur tripliciter. uno modo putat idem quod quantum est in se. alio modo putat idem quod indiuiduum vel indiuiduat suae beccisatum. Tertio modo videtur idem quod habens materiam que est altera pars compositi. Ex his videtur tria. primo quod subiecta incorporee sunt imateriales pro ut imateriale opponitur quantitati. per quod non sunt imateriales ut imateriale opponitur

beccitati quod sunt beccitate et indiuiduate. sunt imateriales put imateriale opponitur materie que est altera pars compositi quod substantie incorporee non ponuntur ex materia et forma. quod tunc eent corpee cum materia et forma sint principia adequata corporis. Et quarta difficultas. dato per possibile vel impossibile quod substantie incorporee habent materiam utrum illa esset eiusdem rationis cum materia istorum inferiorum. Ad quatuor dicitur sic quod implicat contradictionem sine sua propria passione esse. ergo implicat contradictionem materiam repiri sine generalitate et corruptibilitate. ergo si substantie incorporee haberent materiam illa esset principium generalitatis et corruptibilitatis. et per hoc esset eiusdem rationis cum materia istorum inferiorum.

Secundo Dubitatur. Utrum omnis corporalius sit eadem materia. solo huius dubij stat in soloe huius difficultatis. utrum in celo sit materia. Ad quam videtur per tria dicta. primo quod secundum intentionem Aristo. in celo non est materia. per quod alias ipsum celum esset generabile et corruptibile. et dicitur quod secundum veritatem celum est realem compositum ex materia et forma. et dicitur quod materia celi est eiusdem rationis cum materia istorum inferiorum. quod si dicitur oppositum sequitur illud inconueniens quod erunt plures materie simplices et eque prime quod est contra Aristo. secundo meta physice. Ex isto sequitur quod celum est realem generabile et corruptibile de facto. non tamen corruptitur corruptione naturali quia non habet agens sibi contrarium ergo sequitur quod materia habet identitatem specificam in omnibus materijs corruptibilium.

Tertio dubitatur. Utrum materia generabilis et corruptibilis sit una numero. pro solutione huius dubij ponitur talis distinctio. triplex est unitas. quod est unitas pure positiva. alia est pure priuatiua. alia est parti positiva et parti priuatiua. unitas pure priuatiua est illa que aliqd quantum est de se natum est esse unum. non tamen actualiter unum propter aliqd extrinsecum ipsum diuidens et distinguens et sic materia omnis generabilis et corruptibilis est eadem numero. per quod materia ipsorum quantum est de se nata est unum numero esse. quod non habet ex se unum distinguatur. scilicet partitur et distinguitur per formas. scilicet unitas pure positiva est illa que aliqd natum est esse unum et actualiter habet tales unitates ut quodlibet indiuiduum natum est esse unum numero. et actualiter habet unitatem numeralem. id quodlibet tale dicitur unum unitate numerali et positiva. sed unitas media que est partim positiva et partim priuatiua ex qua aliqd quantum est de se natum est habere aliquam unitatem. scilicet propter aliqd extrinsecum habet aliquam aliam. ut quilibet

quantitas specifica nata est esse una unitate numerali. scilicet quod diuisa est per diuersas diuersas indiuisibiles. ideo non habet illam unitatem numeralem scilicet aliam. scilicet specificam unitatem. etiam isto modo materia generalis et corruptibilis potest dici una non unitate numerali scilicet unitate specifica. ita quod ipsa de se quantum est de se nata est esse unum numero. quod tamen multiplicata est per diuersa indiuidua. id non habet unitatem numeralem saltem positiuam. scilicet habet aliam. scilicet unitatem specificam. Ex isto sequitur quod materia duorum indiuiduorum non est una numero positue scilicet sunt due materie realem et numeralem positue distincte cum beant diuersas diuersas indiuiduales. sunt tamen bene una materia unitate specifica. et unitate numerali priuatiua.

Ad rationes Ante oppositum. Ad primam dicitur quod materia est entitas actualis actu transcendenti et entitatiua. sed an aduentum forme est potentialis potentia unitate positue actuali forme mali et specifici. Ad secundam dicitur quod materia et forma comparate ad compositum sunt aliqd realem: tamen si precise comparentur inter se tunc se habent sic res et res. Ad tertiam dicitur primo quod si deperdetia et distinctio sint reles reles reles et actuales a suis fundamentis reles distincte: et si materia separata sit ab omni forma est etiam separata ab omni distinctioe et deperdetia formali: sed non distinctioe et deperdetia fundamentali. scilicet si non sunt distincte a fundamentis argumentum non concludit. Et hoc de questione.

Veritur Duodecimo. utrum entitas materie sit simpliciter simplex. Et arguitur quod non quod materia seclusa quantum est de se parte. non est simpliciter simplex. Et sic: materia sit species. et est composita ex igne et terra. et per hoc non est simpliciter simplex. et per quod predicatur de differetibus numero in eo quod quod. de materia formis et de materia platonis. et tertia quod omnis species composita ex terra et genere. Et sic: materia est per unitatem forme. et est semper composita cum forma. et per hoc non est simpliciter simplex. In oppositum arguitur quod si materia esset composita. ergo partes eent vel materia vel forma vel totum compositum. nullum istorum est dicendum ne precedatur in infinitum ergo. In questione erunt tres articuli sicut in alijs. Quatuor ad primum.

Primo Sciendum est quod per declarationem tamen nox quoniam ponitur una suppositio cum aliqd distinctio. suppositio est hoc simplex dicitur per abnegationem quoniam in tot modis dicitur simplex quod modis dicitur compositum. Prima distinctio. duplex est compositum. quod est compositum compositum ex his. et est illud quod compositum ex pluribus partibus. aliud est compositum compositum cum his. et est illud quod est alteri compositum et ynibile

ad constitutione vni⁹ est. C^z 4^a distinctio duplex e⁹ copositu copositioe ex his q⁹ qd⁹ da e⁹ copositu copositioe partiu entitatuaz. r⁹ essentialiu. partes entitatie r⁹ integrales vocatur ptes eiusde ronis. r⁹ omogenee. ptes eentiales vocatur diuersaz r⁹ onu. C^z 3^a distinctio duplex est copositu copositioe partiu essentialiu. qd⁹ da est copositu copone pbyfica q⁹ e⁹ ex materia r⁹ forma. aliud e⁹ copositu copositioe methaphysica q⁹ e⁹ ex duab⁹ qd⁹ itatib⁹. aliud est copositu copositioe logica q⁹ ex duob⁹ concepi bus consistit. C^z Quarta distinctio simplr capitur duplr. vno mo⁹ vt opponitur coposito copositioe ex his. alio mo⁹ vt opponit coposito copositioe cu⁹ his. C^z Quinta distinctio duplex e⁹ simplex. qd⁹ da⁹ est simplr simplex. aliud est sume simplex. simplr simplex est illud qd⁹ no⁹ est copositu copositioe priu essentialiu tñ est alteri coponibile. s⁹ illud dr⁹ sum me simplex qd⁹ neq⁹ est copositu neq⁹ alteri coponibile. Ex his dr⁹ pmo q⁹ ma e⁹ coposita copositioe cu⁹ his cu⁹ sit vnibilis forme. z⁹ q⁹ ma est coposita copositioe priu integraliu r⁹ entitatuaz. z⁹ q⁹ ma no⁹ est coposita copositioe pbyfica q⁹ e⁹ ex ma r⁹ forma. q⁹ q⁹ r⁹ eretur de illa ma ex q⁹ coponit vtz e⁹ est simplex vel coposita. 4⁹ materia no⁹ est coposita copositioe methaphysica. p⁹ q⁹ non est directe r⁹ qd⁹ itatiue sub aliquo genere. ex hoc sequitur q⁹ materia est simplr simplex. sed non sume simplex.

Secundo Sciendū q⁹ in ista scda parte pncipali aristoteles soluit defect⁹ antiq⁹. r⁹ diuidit i⁹ duas ptes. In pma itedit vna⁹ s⁹ ne q⁹ tñct opinionē antiquoz r⁹ rōne eoz. r⁹ hec e⁹ pmi pbi q⁹ rētes nāz rez s⁹ p⁹ hcam r⁹ itatē diuenterūt se i⁹ quādā aliā viā recedēdo ab infinitate r⁹ multitudine entiu: r⁹ dñt nullū eoz q⁹ sūt generari aut corrip⁹ ppter hāc rōne. q⁹ necesse est oē qd⁹ sit aut fieri ex eo qd⁹ e⁹. aut fieri ex eo qd⁹ no⁹ e⁹. s⁹ vtrūq⁹ e⁹ impossibile. nō. n. sit aliqd ex eo qd⁹ e⁹: q⁹ ipz iā est. ergo nō sit. neq⁹ ex eo qd⁹ no⁹ est. nā in omni factōe oportet aliquid subijci. r⁹ ex hoc augmentauerunt suū inconueniens negando multa esse. et dicendo illud qd⁹ est esse tñ vnu. C^z In secunda particula soluit defectū antiquoz r⁹ intendit tres conclusiones. prima tangit vna⁹ distinctionē p⁹ quas soluetur ratio antiquoz r⁹ est bec. nos dicimus aliquid fieri ex ente aut ex nō ente dupliciter. aut non ens vel ens facere aut pari cōtingit aliquid dupliciter. probat p simile q⁹ medicū aliqd⁹ facere aut pati cōtingit duplr: q⁹ edificat medicus sed nō p se. nec fm q⁹ est medicus. s⁹ p accidēs r⁹ fm q⁹ edificator: etiā medicus sit alb⁹

nō inq⁹tu⁹ medicus sed inq⁹tu⁹ niger. medicatur aut p se inq⁹tu⁹ medicus. pbat. q⁹ maxime p⁹ p⁹ie dicimus medicū facere aut pati aliqd: si s⁹ q⁹ medicus hoc faciat aut patiatur: ergo ex eo qd⁹ non est aliqd fieri cōtingit sit. C^z 4^a clusio tāgit applicationē illi⁹ distinctiois r⁹ est bec. q⁹ ex eo qd⁹ no⁹ est nō simplr dicim⁹ r⁹ p se aliqd fieri: s⁹ solū s⁹ accis: r⁹ hoc videbatur antiqs mirabile r⁹ ipossibile. s⁹ sit ex ente nō sit aliqd nisi s⁹ accis: pbat hoc exēplo vt cū aliqd sit ex aiali. aut quoddā aial ex quo dā aiali. vt cū ex equo sit canis. r⁹ ex aiali sit aial nō s⁹ q⁹ aial: hoc est nō fm q⁹ forma equi est sub forma aialis. nō s⁹ accidēs. q⁹ iā aial est: s⁹ p se sit ex nō aiali. i. ex mā equi s⁹ q⁹ p⁹ucta est forma hui⁹ aialis. C^z 3^a clusio tāgit aliū modū soluēdi: r⁹ est bec: aliū modus soluēdi defectus antiq⁹ est. q⁹ contingit idē esse ens fm potentiā r⁹ non ens fm actū vt alias dictū.

Tertio sciendū e⁹ q⁹ circa hūc textū icidunt tres difficultates. p⁹ima. vtz ista p⁹o sit saluabilis. illud ex quo aliqd p se generat est ens. p⁹o solutioe ponit talis distinctio. Ois p⁹positio in q⁹ ponitur iste modus p se e⁹ distinguēda ex eo q⁹ itali p⁹one pōt eē p⁹eitas copositiois vt p⁹eitas copositiois: i. ea dr⁹ esse copositio p⁹eitas qñ p⁹dicatū sūptū cū ista dēterminatiōe p se tanq⁹ cū parte ei⁹ coponitur cū subiecto. vt medicus p se edificat. tātū valet: sicut medicus est medicans aliqd qd⁹ p se edificat: vel medicus est medicans q⁹ p se edificat. s⁹ i. ea dr⁹ eē p⁹eitas copositiois qñ p⁹dicatū verificatur de subiecto i aliquo mō dō cēdi p se: r⁹ sic ista e⁹ falsa. medicus p se edificat. q⁹ no⁹ est p se: r⁹ etiā cōformiter pōt v⁹lūgi ista. ex ente aliqd p se generat. r⁹ qlibet sūis. C^z Scda difficultas. vtz ista sit saluabilis ex ente inq⁹tu⁹ ens sit aliqd. p⁹o solutioe huius ponitur talis distinctio: inq⁹tu⁹ capitur duplr: vno mō reduplicatiue. r⁹ ad ipz requiritur vniuersalitas r⁹ causalitas. q⁹ p⁹dicatū debet vniuersaliter p⁹dicari de reduplicato: r⁹ reduplicatū debet esse causaiberētie p⁹dicati. Alio mō capitur specificatiue: r⁹ tūc ad veritatē p⁹positiois in q⁹ ponitur requirit r⁹ sufficit q⁹ illud supra qd⁹ cadit ly inq⁹tu⁹ sit ratio formalis. r⁹ causa sub qua r⁹ secūdu⁹ quā p⁹dicatū iest subiecto vt hō inq⁹tu⁹ medicus est curatiuus. i. hō. sub rōne qua est medicus est curatiuus. C^z Ex isto sequitur q⁹ ista in vtroq⁹ sensu est falsa. ex ente inq⁹tu⁹ ens sit aliquid. vt patet p⁹act. cātū. C^z 3^a difficultas. vtz potētia materie sit dēentia materie. Ad hāc difficultatē ridet cōmentator q⁹ nō. qd⁹ pbatur

duab⁹ rōibus. p⁹ma. q⁹ si po⁹ esset de essentia materie. tūc essentia ei⁹ r⁹ esse ei⁹ destrueret p ablatione⁹ potentie. r⁹ p⁹ntiā forme i actu ad quā habebat potētiā vt ea r⁹cepit. z⁹ rō. q⁹ si po⁹ esset dē essentia ei⁹: tūc suba ei⁹ corripetur per gnatiōez C^z Ex isto sequit⁹ fm cōmentatorē in aduentu forme necesse est q⁹ potentia matie ad illā formas corripatur. rōez assignat cōmentator z⁹ methaphysice. q⁹ si matia sit vna r⁹ generās vnuz r⁹ po⁹ vna illō qd⁹ sit erit vniū: r⁹ sic si potentia nō corripere⁹ cōtingeret idem numero bis p⁹duci vt de clarabitur in sequentibus. C^z p⁹o z⁹ articulo ponitur talis conclusio.

Materia est simplr simplex. pbat. q⁹ si esset coposita vel esset coposita copositioe pbyfica q⁹ est ex mafia r⁹ forma vt copositioe methaphysica q⁹ est ex genere r⁹ d⁹ra. nō p⁹ntū. q⁹ tūc esset p⁹cessus in infinitū in materijs. nec z⁹ m. q⁹ materia nō est qd⁹ itatiue r⁹ essentialit sub genere reponibilis. Ex isto sequitur q⁹ matia r⁹ forma differūt se totis. patet per illā max⁹ mā. omne simplr simplex distinguitur se totis ab illo a quo dicit. alias non esset simpliciter simplex. C^z p⁹o tertio articulo.

Primo dubitatur. Vtz i⁹ titate materie sit ponēda po⁹ ab ipa materia real⁹ distincta. C^z p⁹o solutioe huius dubij ponitur due distinctiones. C^z p⁹ima. duplex est potentia. qd⁹ da est fūdamentalis. alia est formalis. po⁹ formalis e⁹ vna relatio real⁹ iherens ipi materie: a qua materia dicitur formal⁹ potens suscipere formā. potentia fūdamentalis est fūdantū tū ipius potentie formalis. r⁹ est ipa materia vel entitas materie. C^z 4^a distinctio. potentia formalis est duplex. qd⁹ da est actualis a q⁹ mafia forma liter dr⁹ natural⁹ potens suscipere formas. Alia est aptitudinalis a qua materia dicitur formal⁹ r⁹ aptitudinal⁹ esse i potentia ad suscipiendū formam. iste distinctioes p⁹nt declarari per simile de inherētia accidētis. q⁹ illa e⁹ duplex. s. formalis r⁹ fūdamentalis. fūdamentalis est natura r⁹ entitas accidētis. formalis est duplex. s. actualis a q⁹ accidens actual⁹ dr⁹ inherens. r⁹ aptitudinalis a qua accidens dr⁹ aptus ad inherendū. pōt etiā declarari p simile de potentia hominis ad ridendū. C^z Ex his dicitur p q⁹ potētia fundamētalis materie solū ratione distinguitur ab ipsa materia cū nihil aliud sit q⁹ entitas r⁹ natura ipi⁹ materie. C^z 2⁹ dr⁹ q⁹ potentia formalis aptitudinalis dr⁹ figuratur a materia ex natura rei r⁹ formaliter

s⁹ nō eēntial⁹. q⁹ e⁹ ei⁹ p⁹pa passio. C^z Dr⁹ 3⁹ q⁹ potentia actual⁹ matie real⁹ distinguit ab ipa matia q⁹ adueniente forma matia nō dr⁹ pl⁹ actual⁹ i potētia ad ipaz formā. C^z Ex his tri⁹ icidūt tres difficultates. p⁹ia. vtz i⁹ matia sint ponēde tot potētie q⁹ sūt forme i ea p⁹ducibiles. Ad quā ride tur q⁹ tot sūt potētie actuales q⁹ sūt forme receptibiles i materia. s⁹ eadez materia nūero nō h⁹ nisi vna potētia aptitudinal⁹ respectu oium formarū i ea possibiliū p⁹duci saltes potentia p⁹ica C^z 4^a difficultas. vtrū potētia materie corripatur adueniēte forma. ad quā dr⁹ q⁹ potētia actualis materie quā h⁹ materia ad aliquā formā corripatur adueniēte illa forma. s⁹ potētia aptitudinalis ip⁹ manet eadē nūero i eadē mā nūero respectu oium formarū i ea possibiliū p⁹duci. C^z 3^a difficultas. i. q⁹ p⁹dicamēto e⁹ potētia materie. Ad quā dr⁹ q⁹ potētia aptitudinalis materie nō e⁹ i p⁹dicamēto nisi reductiue. q⁹ est p⁹pa passio materie: iō reductiue reponibilis e⁹ i eodē p⁹dicamēto cū mā ipa. p⁹pa passio. n. est reductiue i eodē p⁹dicamēto cū suo sub⁹. s⁹ potētia actual⁹ e⁹ i p⁹dicamēto relatiōis. q⁹ e⁹ relatio realis h⁹is p⁹ i hō entitates r⁹ naturā ipi⁹ materie r⁹ p termino h⁹z ipsam formā vel ipsū actū q⁹ est recipe formā

Secundo dubitat. Vtrū materia p⁹ sit p⁹ r⁹ immediatū s⁹bm cuiuslibet forme corpalis tā s⁹balis q⁹ accidētalis. p⁹o solutioe ponit due distinctioes. p⁹ia. duplex e⁹ s⁹bm alicuius forme. quoddā e⁹ qd⁹ substat ei p se. r⁹ p. r⁹ e⁹ illud qd⁹ fm se r⁹ fm qd⁹libet sui substat forme r⁹ nō grā cuiuscūq⁹ alteri⁹. aliō e⁹ qd⁹ substat per aliō. r⁹ e⁹ illō qd⁹ grā sue partis alicui forme substat. z⁹ 4^a. duplices sūt forme. qd⁹ da⁹ insūt ipi coposito rōne materie sicut q⁹stiras r⁹ alie forme corpales. alie insunt rōe totius copositi sicut risibilitas. Ex q⁹ dr⁹ ad dubiū q⁹ materia e⁹ p⁹ r⁹ immediatū s⁹bm qd⁹ p se p⁹ substat oibus formis corpilibus tā s⁹balibus q⁹ accidētalibus. C^z Sed icidunt due difficultates: p⁹ia. q⁹l⁹ e⁹ saluabilis dr⁹ a quā ponit Aristo. in libro de generatōe inf⁹ s⁹ h⁹z gnatiōis. i. forme s⁹stantialis r⁹ h⁹z augmētatiōis siue forme accidētalis Ad quā dr⁹ q⁹ materia accepta h⁹z q⁹ e⁹ i actu formal⁹ r⁹ specifico dr⁹ eē s⁹ h⁹z formaz accidētaliū. sed accepta fm q⁹ e⁹ in potentia ad actū formales r⁹ specificū sic e⁹ s⁹ h⁹z formaz s⁹baliiū corpaliū. C^z 4ª difficultas. q⁹l⁹ e⁹ saluabilis p⁹dicatio denomiatiā ipaz formaz de coposito. Ad quā dr⁹ q⁹ mā bñ est subz iherētia: s⁹ totū copositū e⁹ subiectū dnomiatiōis salte denotiatiōe scā p locutiōez grā partis

Tertio dubitat. Utrū i maſia ſint ponēde diuīſiōes iſtermate ipſi materie co eterne ante aduētū cuiuſcuſq; forme ſbal. pro ſolutōe ponitur talis diſtictio. i maſia coſiderāda ē duplex extenſio: qdā eſt extēſio aptitudinalis q̄ pprie vocatur extēſibilitas a q̄ maſia dī forma liter extēſibilis: que realē ē ipſa materia vlt̄ p̄litaf p̄tium materie. alia ē extēſio actualis a q̄ maſia dī actualē extēſa: q̄ p̄pe vocat̄ tria diuīſio. Iſte due extēſiones diſſerūt tripl̄. prio qz extēſio actualis diſtiguat̄ realē a materia cū ſit i p̄dicamēto q̄ritatis. ſed extēſio aptitudinalis realē idēſificatur materie ſz diſtiguatur ab ea ex natura rei z formalē. z: diſſerūt: qz extenſio aptitudinalis eſt iſſepabilis z coeterna ipſi materie cū p̄dicet̄ d̄ ea i z: dicendi per ſe. ſz extēſio actualis ē ab ea ſe parabilis. z: diſſerūt. qz materia ab illa extēſibilitate aptitudinali bz qz ſit indifferēs z iſtermiata ad q̄cūq; q̄ritatē. ſz ab extēſibilitate actuali bz qz ſit d̄terminata q̄ritatis. Ex his ſegtur q̄ta. ſ. qz extēſio aptitudinalis ē illd̄ qd̄ a cōmētatore vo catur q̄ritas iſtermiata. z extēſio actualis ab eodē vocatur q̄ritas iſtermiata. z: ponit̄ tal̄ ſup poſitio qz talis extenſibilitas ē i materia an̄ ad uētū cuiuſcuſq; forme ſbalis z accñtalis vt̄ d̄clara tū ē in 6^a qd̄e huius. Et bis dī ad dubium cū cōmētatore qz i materia an̄ aduētū cuiuſcuſq; forme ſbalis z accñtalis ſūt ponēde diuīſiōes iſtermiata ipſi materie coeternē. qz extēſibilitas aptitudinalē i materia an̄ aduētū cuiuſcuſq; forme cū p̄dicetur de materia in z: modo dicendi p̄ ſe z coeterna ipſi materie.

Ad rationes an̄ opp^m. Ad primā dī qz materia eſt bñ poſita cō poſitōe p̄tū entitatū z ite graliū. ſz nō ē po ſita opōe p̄tū eſſentialiū. Ad 2^{am} dī qz ſz materia ſit ſpēs p̄dicabilis: nō ē tñ ſpēs ſubijci bil. iō nō ē nēe qz ſit ex gr̄e z dīa poſita. Ad tertīā dī qz ſz materia ſit poſita opōe cū bis: nō ē tñ poſita opōe ex bis. Ad cōfirmatōnē dī qz d̄s bñ ē ſūme ſimplex: tñ aliqd̄ aliō d̄o bene ē ſim pl̄ ſimplex. z bec de qd̄ne iz^a.

Verit tertio dec. o. Utrū priuatio dicat eti tate poſitiua p̄ter actū aie ex n̄ tē: z ab eti tate materie realiter diſticta. Et arguit qz ſic. qz oē qd̄ ē: aut eſt aliqd̄: aut puz̄ nihil. Et vel priua: ē aliqd̄: z ſic bñ itentū: vel puz̄ nihil: z ſic n̄ eſt p̄tū ſtrictū rei naturalis. C z: ſc.

nulla negatio bz eē ex aiaz. ſz pua: ē negatio. q̄ n^a pua: bz eē ex aiaz. C z: ſc. in mā ē pua: circū ſcripto a mā oī eo qd̄ nō ē materia. ergo puatio ē eadē realē cū materia. an̄s p̄s. qz circū ſcripto a materia oī eo qd̄ nō ē mā. ad huc in materia ē ca rētia forme. z materia apta nata ē h̄re formā. q̄ i mā ē pua: z ſurmat: qz puatio ē nō ens. q̄ nō pōt eē extremū diſtictis regul. C In opp^m arguit p̄ p̄m dicentē in textu priuatōez eſſe non ens z eſſe p̄ncipiū diſtictū a materia. C In qd̄e erunt tres articuli. C Quantum ad p̄mz.

Primo ſciēdū ē qz d̄terminatio qd̄ ſtat i ſolutōe triū diſtictatū. Prima vtz puatio ſit eti tate poſitiua. pro cui⁹ ſolutōe ponit̄ due diſtictioes. p^a diſtictio ē. priuatio ca piū dupl̄. vno modo p̄ ſignificato: z ſic pua: nō ē aliud q̄ pura carētia forme. z: p̄ connotato z il lud ē duplex. ſ. materiale qd̄ ē ſubm̄ puatōis. ali ud ē formale qd̄ ē aptitudo ipſi ſubijcti ad for mā: z oia illa tāgū i diſtictioe i puatiois.

Priuatō ē carētia forme i ſbo apto na to h̄re formā. p̄riua: p̄ ſigni ficato capit̄ dupl̄. vno mō abstractiue: a: o: c̄reti ue. C z^a diſtictio. ens capit̄ dupl̄. vno: p̄ oī illo d̄ q̄ p̄ p̄pōez c̄ategoricā d̄ eē cōtigit̄ vere enūci are qd̄ ipm̄ ē. a: modo p̄ eti tate poſitiua repōibi li p̄ ſe i aliq̄ d̄cē p̄dicam̄toz. Et bis dī p̄ qz pua: q̄cūq; mō capta eſt ens p̄ mō. qz ſeclufa q̄cūq; opatōe intellect⁹ ita ē i re qz in octo ceco ē cecitas. z: dī qz capiēdo puatiōnē p̄ ſignificato z ab ſtractiue ipſa nō ē ens: z: qz nō ē eti tate poſitiua reponibilis p̄ ſe i aliq̄ d̄cē p̄dicam̄toz. z: dī qz capiēdo puatiōnē c̄retive ipſa ē ens potētiāli z p̄miſſiue. qz puatio c̄retive capta: ſuppōit̄ p̄ ēte rali. ſ. p̄ ſbo: z d̄ eo p̄dicat̄. 4. dī qz capiēdo puatiōnē p̄ cōnotato ſiue p̄ māli ſiue p̄ formali. ipſa ē eti tate poſitiua i aliq̄ d̄cē genēz reponibilis qz cōnotatū māle ē ſb̄m: z cōnotatū formale eſt aptitudo ad formā. mō vtrūq; eſt ens poſitiuum C z^a diſtictas. vtrū puatio h̄at ſuū eē ab aia vel p̄ter aiam. Ad quā dī qz puatiōes ſozmaruz realit̄ ſūt realē ex aiaz ſeclufa q̄cūq; opatōe itel lect⁹. qz impōtē ē eſſe c̄tū formale eſſe ſine ſua cā formali. q̄ ipōſſibile ē aliqd̄ eē cecū ſine cecitate: ſz ſeclufa q̄cūq; op: tōe itellect⁹ ocul⁹ dī realiter cec⁹. qz qz i eo ſit realē cecitas. C z^a diſtictas. vtz pua: realē diſtiguat̄ a mā. ad quā dī tria. p̄ qz materia z puatio diſtiguat̄ realē. p̄s. qz diſtin: realis ē inter rem z rē. ſed puatio nō ē res imo ē nō ens. q̄ puatio nō diſtiguat̄ realē a materia. z:

dī qz nō idēſificat̄ realē cū ipſa. p̄s. qz maſia manē te nō manet puatio. ergo nō ſūt idēz realē. 3. dī qz inter materiā z puatiōnē nō ē idēntitas rea lis. vt̄ p̄s ex p̄cedentibus.

Secundo ſciēdūz qz iſto ca^m z^m i q̄ Ari ſto. ſoluit̄ defect⁹ ari quoz cir ca puatiōnē diuidit̄ in tres p̄tes. In p̄ma pōit̄ d̄ ſect⁹ ari qz z rōnē eoz d̄icēs. qz qdā ari qz tetige rūt nāz materie: ſed iſufficienter: qz dicebāt māz eſſe nō ens: z c̄ſitebant̄ qz ex eo qd̄ nō ē pōt aliqd̄ fieri: p̄mam partē p̄bat̄ duab⁹ rōnibus. p̄ p̄ rōnē p̄menid̄s. qz quicquid ē p̄ter ens ē nō ens. ſed materia ē p̄ter ens cū nō ſit ens i actu. q̄ mā ē nō ens. z^a. q̄cūq; eſt vñū numero cū nō ente ē vñū i pō^a diſtictōe cū eo. ſz mā ē vñū cū nō ēte. ſ. cū puatiōne. q̄ ē vñū diſtictōe cū nō ēte. z p̄ c̄n̄s ſp̄a nō eſt. C z: ſoluit̄ iſtā qd̄nē z d̄icit qz diſſert p̄līmū dicere aliq̄ eē vñū nūero z eē vñū potētia z diſtictōe. qz mā z puatio ſz ſint vñū nūero. tñ diſſerūt diſtictioe. p̄batur dupl̄. p̄ qz mā ē nō ens ſolū ſm accñs. ſed puatio p̄ ſe eſt non ens: qz mā ē p̄pe rē cū ſit de cōſtitutōe rei. ſz puatio nō ē p̄pe rē. C z: ponit̄ opinōnē platonicoz z d̄icit qz qdam. ſ. platonici qui aliter poſuerūt trinitatē p̄ncipioz q̄ nos. qz ſz poſuerūt magnū z puum eē p̄ncipia mālia. z ideā eē p̄ncipiū formale. tam̄ dicebāt puatiōnē eē idē cū vtroq; iſtoz ſiue ſu matur cōiūcti ſiue diuiſi. z ſic nō ponebāt puati onē eē diſtictā a p̄ncipio māli. z ſubdit qz ipſi p̄ uenerūt ad h̄ qz oī quādā naturā. ſ. māz ſubijci oī bus formis naturalibus. C 4. ſubdit̄ duo d̄ opi nione platonicoz. p̄ qz materia ſit p̄m. qz mā cū forma ē p̄m^m eoz q̄ ſit de nā rei. ſic n̄ ē p̄m. ſ. ſilij. z: qz puatio nō ſit p̄m. qz altera pars d̄icta tis. ſ. puatio machinat̄ multotiens ad maleficiuz z ad nō eē rei generate. C In ſa parte p̄ncipali tāgūt talē cōclufionē. puatio eſt p̄m^m neceſſariuz i generatione. p̄bat̄ p̄hs tali rōne. qz illud ē p̄m^m neceſſariū p̄ quod materia appetit̄ formā. ſed puatio ē h̄mōi. ergo puatio ē p̄ncipiū neceſſariū Ad p̄bandū minorem ponit̄ talē ſuppoſitiōez. Forma eſt qd̄dā diuinū z optimū z appetibile z ē d̄ia puatiōni: z aliō. ſ. materia ē aptū natū d̄ſi derare z appetere formā ſm p̄p̄riā naturā ipſiuf puatiōis. p̄bat̄. qz dicentibus d̄iū duo icoueni etiā accidit̄. ſ. qz aliqd̄ appetit̄ ſui ipſi⁹ corruptio nē. aut appetit̄ illd̄ qd̄ bz: qd̄ ē falſū: qz appetitus ē p̄p̄ indigentia. z p̄bat̄. qz ſi materia appe tit̄ formā quā bz. tunc ſequit̄ ſm icōueniēs z ſi appetit̄ formā quā nō bz. tūc appetit̄ cōtrariuz

forme quā habet. ergo appetit̄ corruptiōnē ſuā. tenet conſequetia. qz corruptiua ſit adinucem cōtraria. vñūquodq; qd̄ corrupit̄ a ſuo d̄io cor rumpitur: z ſubdit̄ qz materia appetit̄ formā ſic femina appetit̄ maſculū z turpe bonuz: materia at̄ non eſt turpis per ſe: ſed ſm accidens. i. rōe p̄ uatiōis: nec femina eſt turpis per ſe ſed ſm ac cidens. C In tertia parte p̄ncipali ponit̄ iſtam cōclufiōez. materia ſit z corrupitur: quod p̄bat̄. qz corrupitur per accidēs z nō corrupit̄ p̄ ſe. q̄ zē. an̄s probatur p̄ prima parte. qz materia cor rumpitur i q̄tum i ea eſt illud quod ſm ſe corrupit̄. ſ. puatio. ergo corrupitur p̄ accidens. Secūdas p̄tem probat̄. ſ. qz materia ſm ſe ſit ingenerabil̄ z icorruptibilis. quia ſi materia eſſet facta neceſ ſe eſſet aliqd̄ ſubijci illi factiōni: z illud eſt ma teria: ergo materia eſſet anteq̄ fieret. minorem probat̄ per diſtictioē materie. quia materia ē ſubijctum vnicūq; ſ. enti maſiali. p̄mū ex q̄ ſit aliqd̄ cum iſtū non ſm accidens. z ſi aliqd̄ corrupatur i hoc abibit̄ vltimū. Ex quo ſi ma teria eſſet corruptibilis ipſa eſſet corrupta an̄q; corrupetur: z ſubdit̄ qz certitudinal̄ d̄eter minare de forma eſt opus p̄ime p̄hie. Cōſeque tēz recapitulat̄ que dicta ſunt.

Tertio ſciendum qz circa hūc textum in cidunt tres diſtictas. Prima. vtrum materia appetat formam rōne puatiōis pro ſolutione ponitur talis ſuppoſitio: materia appetit̄ formam p̄p̄ carentiā ipſius forme. qz oīſ appetitus eſt p̄pter indigentia. Et bis dicuntur duo ad dubium. primo qz materia appetit̄ for mam. qz vñūquodq; imperfectum appetit̄ ſuaz p̄fectionem. z: dī qz iſta duo ſimul ſtāt. ſ. qz mate ria appetit̄ formā ſm ſuā p̄p̄riā naturā. z tñ ap petit̄ ipſā ratione ſue puatiōis. Euriens enim ſm ſuā p̄p̄riā naturā appetit̄ cibū. z tñ cū hoc ſtat qz appetat p̄p̄ carētiā cibi: qz niſi careret cibo. nō appeteret cibum. C z^a diſtictas. vtrū maſia appetat formā appetitu naturali. pro ſolutōe ponit̄ due diſtictioes z vna ſuppoſitio. Prima diſtictio. duplex eſt appetitus: qz qdam eſt naturalis: alius ē aialis. appetitus naturalis ē inclinatio ad ſuū ſinem ſine cognitiōe ipſi⁹ appe tētis: ſed aialis ē tendentia rei ad ſitū bonū cum cognitiōe ipſius appetētis p̄ticularis. Appetit⁹ naturalis eſt duplex. ſ. actiuus qui ſe tenet ex p̄ te p̄ncipij actiui: z paſſiuus qui ſe tenet ex parte p̄ncipij paſſiui. Appetit⁹ aialis ē duplex: quidā ē ſeſticius qz ſit mediāte cognitiōe ſenſitiua. ali⁹

Intellectualis q sic mediate cognitioe itellectua. z distictio. duplex e denoiatio. qda e extriseca qn forma dnoians no e i denoiato. vt corp' e lo / catu. alia e intriseca qn forma denoians e i dnoia to. vt pies e alb'. C Suppō. e hoc. quicūq; aliqd appetit aliud. necesse e aut q ipz cognoscat illō qd appetit. aut q dirigat ab aliquo ipz appeti / bile cognoscat. Ex q seqt q i macia duo sē ap / petit'. vn' e appetit' ipi' materie q denoiat ipaz materia appetēte denoiatōe intriseca. ali' e appe / tit' ipi' dirigētis q dnoiat ipz dirigētē appeterē denoiatōe intriseca z ipaz materia dnoiatōe extri / seca. Ex bis dicuntur tria. p. q materia appetit formā appetitu naturali ipam denoiante deno / minatione intriseca. p. q materia nō cognoscat ipm cognoscibile appetibile. z d' q dirigēs ma / teriā ad appetēdū appetit formā appetitu aiali. qz cognoscat ipam formā. z d' q materia appe / tit formā appetitu aiali ipaz denomināte deno / minatione extrinseca. qz appetit' ipius dirigētis nō e i ipa materia. ideo denominat materiā de / nominatione extrinseca. C Tertia difficultas. vtrum appetitus materie realiter distinguatur ab ipa materia. Pro solutione huius ponitur ta / lis distinctio. duplex est appetitus materie. qdā est appetit' aptitudinalis. z est aptitudinalis icli / natio ad ipam formā cui ex pte forme corndet appetibilitas ipius forme. z etiam est distinct' a materia ex natura rei z formaliter z non reali. Ali' est appetitus actualis q est actualis tendē / tia in ipsam formam a quo materia dicitur actu aliter appetens: z talis est realiter distinctus ab ipa materia. C Quantum ad secundum articu lum ponitur talis.

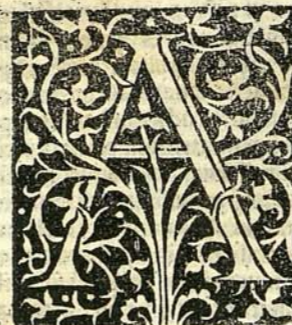
Conclusio. Priuatio est entitas priua / tiua ex aiām exis que nō iduificat real' ipi materie. bec s p3 ex prio no / tabili. C Quātū ad secūdu articulum.

Primo dubitat. Utrum materia sit gna / bilis z corruptibilis. Pro soluti / one hui' dubij ponit' due distinctōes. Pzia. cor / ruptio pōt capi tripliciter. p mō cōiter: vt est re / solutio vel diuisio realis totius in suas ptes qli / bet caruz manēte. vt vitz d' corūpi qn frāgit. z isti corruptioni opponitur cōpositio siue indiui / sio toti'. Alio modo capit' ppe: vt est decisio vl' destructio totius: nulla ptiū remanente: z ista vocatur annihilatio. Tertio modo capit' ppiis / sine. z e pgressio de esse ad nē materia rema / nente: z illa vocat' corruptio naturalis. C Secū

da distinctio. Aliquid est generabile z corruptibi / le dupliciter. vno mō subiectiue. z e illud qd na / tū est eē subiectū generationis vel corruptionis Alio modo obiectiue vel terminatiue qd natuz e esse termin' generationis aut corruptionis cuius / modi est forma vel totum cōpositū. Ex bis dicū tur quattuor. primo. q materia est generabilis z corruptibilis subiectiue cū sit subiectum gene / rationis z corruptionis. z q materia e genera / bilis z corruptibilis terminatiue per generatio / nē z corruptionē cōiter dictā. z d' q materia e generabilis z corruptibilis generatiōe z corru / ptione secūdo modo dicta. qz materia pducta e i esse per creationē. z potest desinere esse per an / nibilationem. 4. d' q materia non est generabi / lis z corruptibil' generatiōe z corruptione natu / rali. vt patet per rationes pbi.

Secundo dubitat. Utrū materia sit pci / se adeqta causa generabilita / ti z corruptibilitati. Pro solutiōe hui' dubij po / nunt aliq' distinctiones. Pzia. duplex e pncipi / um generabilitatis z corruptibilitatis. quoddaz e intrisecū. aliud est extrisecū. intrinsecū est du / plex. quoddā est actiuuz a quo aliqd d' corrupti / uum. Aliud est passiuum a quo dicit' corrupti / bile. pncipiū intrisecū passiuū e duplex. s. subie / ctiuū z obiectiuū siue terminatiuū. Ex istis dnr / duo. pmo q materia e pncipiū intrisecū passiuū z subiectiuuz generabilitatis z corruptibilitatis z q forma est pncipiū intrinsecū obiectiuū z terminatiuū. patet. quia materia propter hoc e generabilis z corruptibilis subiectiue. quia for / ma que est in ea est generabilis z corruptibilis terminatiue.

Tertio dubitatur. Utrū materia sit corru / ptibilis per accidēs gratia priua / tionis. Pro solutione ei' ponitur talis regla. Qē per accidens reducibile est ad aliquod per se. iō si materia sit corruptibilis per accidens gratia priuationis oportet priuationem esse per se cor / ruptibilem. Ad saluandum ergo priuationem esse corruptibilem per se ponitur talis distinctio. aliquid est per se corruptibile dupliciter. Uno modo proprie. qz eius entitas desinit esse dupli / ceter. priuatio non est corruptibilis cum sit non ens. alio modo improprie. quia deficit denomi / nare illud quod prius denominabat: z sic priua / tio bene per se est corruptibilis. Rationes in op / positum soluuntur ex dictis in precedentibus. Et hec de primo libro.

Aliq' notitiā sedi libri physicorū q ritur p. Utr' for / ma gnabil' z cor / ruptibilis an sui gnarōez hēat eē formale i macia. Arguit' p q sic. qz qn for' gnāt aut aliqd forme puit i materia aut nihil. Si aliqd. habetur inten / tū. si nihil. g forma generabil' z corruptibil' creat. t3 cōia. qz tal' forma de nihilo sui pducit. cōis e icō ueniēs. qz cū generās nāle generat formā seqt q possit creare z annihilare. C z sic. cuiuslibz gene / rationis naturalis est aliquod principium acti / uum intrinsecū z naturale. sed illud non est ma / teria. cū materia sit pncipiū pure passiuū nec ge / nerās cū sit pncipiū extrisecū. g o3 q sit forma vl' ali / qd forme. qd e pennis i mā an sui generatōez. ma / ior p3. qz def opp' q nō h3 pncipiū intrisecū actiuū. tūc talis generatio erit violēta. violētū eni e cu / i' pncipiū e ex nil cōserēte vi passō. C z d' nāle gna / bile h3 pncipiū actiuū i se sue generatiōis. s3 illō nō e materia vel generās vt pbatū e. o3 g q sit for' / vel aliqd forme. qd pēst i materia an gnarōez for / me. maior p3 i pncipiū hui'. vbi dicit' q naturalia ha / bēt i se pncipia sui mot' z nō artificialia. z h non pōt intelligi de pncipiū passiuo. qz ē artificialia hnt ex / se pncipiū passiuū. ergo intelligit' d' pncipiū actiuo. C In / oppositū arguit. si aliqd forme puit i materia. vl' illō e ps forme. vl' ipa forma. nō primū. qz forma subalis est simplex z indiuisibilis. non z. qz tūc ge / neratio non terminaret' ad eētiam forme. sed so / lū ad eius esse. C In ista qstione erunt tres arti / culi sicut in alijs. C Quantum ad primū.

Primo sciendū e q d' qdē fuerit tres secte / phoz. Pzia e stoicorū qz pnceps / fuit plato q dicebat q forme erāt total' ab ex. s. a datōe foraz: z dicebat agētia nālia solū dispo / nē maciā ad susceprōez h' vl' illi' forme a macia / disposita. datōe formaz dabat mē formā ad quā erat disposita. z secta fuit eoz q dnr epicuri: qz pnceps fuit anaxagoras q dicebat q forme erāt total' ab inf. dicebat. n. qd l3 eē i q l3. z agētia na / turalia p suas actōes solū expellebāt accidētia / oecclta: z faciebāt appē formas latitātes i ipa ma / cia. z secta fuit eoz q dicit' pipathetici. qz pncipiū

ceps fuit Aristo. q dicit' formas pti eē ab inf' z pti ab ex. i. s3 vniū modū eēndi q eē i po'. z s3 vniū modū eēndi q eē i actu. z ista dīsa e i tres opiones. p' fuit albitiaz q stat i trib' ocis. p' q i creatōe / macie creat' e. s. vn' bit' potētiā z cōfusū fm / que ipa d' cōtere oēs formas s3 eē potētiā ad / modū q oēs differētie eiusdē gnis cōmēt' i p'ate / cōfusa gnis. z. q agēs naturale p suā primā acti / onē itroduc' totā eētīā forme i ipa macia i eē tū / formali z ipscō: z ipimit illi vna h' tute actiuaz q / coadiuuat ipa agētia ad dducēdū formā d' esse / formali formabili ad eē formale formatū. Terti / uz dicit' q illa eadē essentia forme que prius in / mā erat fm esse formale formabile h' tute gnā / tis natural' pducit' i eē formali formato. z e opi / nio thōstiaz q stat i trib' ocis. P'rimū. oēs forme / naturales ate sui generationē habēt eē potenti / ale in potētia receptiua materie. z q agēs p / opationē suaz disponit materiā. z forme habent / eē in materia siue in potentia materie iā alterate / z dispositē. z. q agēs disponendo materiā cū / illis dispositionib' ipmit i vna materia vna vim / q vocatur vis formatiua: q e h3 effectiue ad di / spōnē materie z ad pductionē forme. C z op / nio e scotistarū q non ponunt i materia aliqd eē / pncipiū actiuū ipius generatiōis. in aliquib' tū / ponunt rationes seminales que sunt alteratiue / z dispositiue seminis in virtute actionis agēris / naturalis qui producit cōpositum. z ista clari' / patebit in sequentibus.

Secundo sciendū e q iste scōs liber phy / sicorum in quo Aristoteles d' / terminat de pncipijs z cāis rez naturalū s3 q / sunt pncipia eēndi z cognoscēndi res naturales: / diuiditur i sex tractat'. In primo ondit qd sit na / tura z d' quib' d' z diuiditur in duo capitula. In / primo ondit qd sit natura z q sūt denoiatiua nē / z diuidit' in tres ptes. In pma ondit qd sit natura / z intendit tres cōclusiones. Pzia tangit vnam / diuisionē q e hec. eoz q sūt. quedā sunt a natura / vt aialia quelibet z partes ipoz z plāte z simpli / cia corpora. vt terra ignis aer z aqua. alie sūt p / pter alias cās vt artificialia. z a tangit oriam in / ter naturalia z artificialia. z est bec. omnia naty / ralia vidētur hēe pncipiū sui mot' z stat'. quedā / fm locū. qdā fm augmētū z decremētū. qdam / fm alteratōez. s3 lectulus z idumētū z cetera ar / tificialia s3 q suscipiūt p dicationē artis. hē i qz / tū artificialia sūt: non habēt ex se pncipiū inna / tum alicuius motus. s3 s3 q accidit eis esse lapi /

Physicorum

dea aut terrea aut mixta ex elementis hinc in se principium in actu sue mutationis. Pro tertia conclusio ne p modum correlarij ponit diffinitiones ne. et ebec Est igitur natura principium et causa mouendi et generandi eius in quo e primum p se et non p accens. et non e accidens. qz accidit sanari et habere principium effectiuum sue sanationis: qz non habet medicinam s; qz sanari. s; s; qz medic. pbat. qz accidit eundem medicum esse et sanari. pbat. qz aliqui ista diuiduntur. i. se patur sic qz vnu sine alio repit. Et s; dicit qz nullum artificialium h; i se principium sue factiois. qz quedam sunt ab agente extrinseco. vt domus et vnu quodlibet alioz manuicifoz. alia vero hinc in se ipis principium sui motus. no fm se s; fm accidens. ¶ In 2^a pte principali ostendit que sunt illa qz denotatiue dicitur a natura. et intendit vna conclusio hinc qz tuzo ptes. 2^a natura e principium et causa vt dicitur e. Secunda illa dicitur hinc natura qz hinc in se ipis h; principium sui motus sic sunt oia subiecta nature. qz natura dicitur sub fm qz e materia. et e i subo fm qz dicitur forma. 3^a aliquid dicitur scd; materia duplici. 2^a motu qz hinc mas et forma. scdo qz qz p se insit hinc natura illa dicitur h; mas vt sursum ferri igni 4^a illa qz sunt a natura dicitur e entia scd; natura. In tertia pte principali itedit talem conclusionem. Ridi- ctm e demonstrare naturam e. pbat. qz natura e manum e p se et multa e a natura. g ridiculum est demonstrare naturam e. 2^a qz na. qz no e possibile demonstrare manifesta p manifesta. illi. n. g hoc faciunt nesciunt iudicare iter p se notum et no p se notum. et h; aliquando contigit. pbat qz cu aliq; natus e cecus et facit syllogismus de colorib; ipe hinc nonem nominum. et tñ nihil intelligit de rebus illorum et cetera.

Tertio sciendum qz circa huc textum incidunt tres difficultates. 2ª vtrum ad saluandum distinctionem naturalium et artificialium sit necesse ponere in naturalibus principium actiuum sui motus et in intrinsecum. Ad ista ridet doctor scus qz in rebus naturalibus eodem modo e principium sui motus quo eis conuenit motus. id est illis quibus conuenit moueri in eis e principium actiuum: qz aut conuenit moueri in eis e principium passiuum motus. s. materia qz i qz h; naturalis potentia et inclinatione ad formam inductam et ad illud motum facit solum motum esse naturale. ¶ 2^a vtrum natura dicatur solum de principio passiuo. Ad quam ridet doctor subtilis ponendo tale distinctionem. natura capitur duplici. vno modo vt distinguitur a proposito et arte. et sic quicquid sit ab agente non a proposito nec ab arte dicitur naturale. et isto modo calefactio aqz dicitur naturalis. qz non est a proposito nec ab arte.

alio: capitur natura vt distinguitur a violento. et ad naz. hoc modo captum duo regunt. 2^a qz sit principium passiuum p se et non p accens alicuius motus. 2^a qz p ipam et ab ipa mobile habeat naturale inclinatio ne ad motum cuius est principium et ad formam inductam p tale motum. Ex his dicitur qz natura solum dicitur de principio passiuo quod naturaliter inclinatur ad motum cuius e principium. Ex h; sequitur qz diffinitio ne solum conuenit principio passiuo motus. alias natura e et solum principium p accidens. qz nihil e principium intrinsecum motus in eo quod mouet h; qz mouet nisi principium passiuum. sic. n. illi qz sanatur h; qz sanari accidit qz h; principium actiuum i se sue sanationis. sic et illi quod mouet h; qz mouet accit qz habeat principium actiuum sui motus. et si natura dicitur de principio actiuo ipa esset principium fm accidens. ¶ 2ª sequitur qz forma est principium passiuum motus. qz natura dicitur solum de principio passiuo: et tñ dicitur de forma. et sic non repugnat forme ratione formalis principij passiuum qz est naturaliter inclinare mobile ad motum cuius e principium vt forma grauis naturaliter inclinatur graue ad motum deorsum. ¶ 3ª difficultas. vtz sit possibile demonstrare naturam esse. i. existere. Ad quam ridet qz qd si e. demonstratiue e imminabilis p qone qd e. ps. qz i qone si e. predicat aptitudinalis extrinca qz est passio ipse qd itatis similibus. g pot dicitur p qd illi qd itatis. 2^a dicitur qz natura e non est p se notum. ps qz nulla ppo scd; motu dicitur p se e p se nota cu qlibet talis sit demonstrabilis. 3^a dicitur qz natura e e demonstrabile p diffinitionem nature. 4^a dicitur qz no e necesse scia nali t; tate demonstrare naz. qz naz e e manifestum p se solum. ¶ Quatuor ad 2^a articulum ponit talis:

Conclusio Forma an sui generatoz non est imma h; e e formale. qz vt illa h; tale e e creata matie. et sic i materia erunt oes forme create. qd e platonizare. vt fuit pducta i materia p agens naturale h; tale e. et tunc e e pducta ex nihilo sui. et sic erunt creata. qd e ad uersariu. et hec de scdo. ¶ Quantu ad 3^a articulum.

Primo dubitat. Vtz ens naturale h; in se principium actiuum cuius h; sui motus. Pro solutioe huius dubij ponit talis suppo. ens naturale capit p proposito ex matia et forma substantiali naturali. Ex quo sequitur qz fm Aristotelem celum non est naturale. qz fm eum celum non e suba opposita ex materia et forma. scdo ponit aliq; distinctiones. 2^a prima. duplex e agens naturale. quoddam e viuens et aiatum sicut aialia et plante. aliud e maiatum et est illud duplex. quoddam est corpus simplex. aliud est corpus mixtum ex corporibus simplicibus. s. ex elementis. Secunda distinctio. triplex e motus

Secundus

quod est motus naturalis. alius est motus violentus. et alius neutralis. Ad cognoscendum quod motus sit naturalis. primo ponit talis suppo. i o motu mobile h; dupliciter respectu. s. ad formam quam recipit. et ad agens a quo recipit illam formam. et ille proprietates. naturalitas. violentatio. et neutralitas pnt fundari in vtroq; respectu. Ex his elicuntur tria documenta. 2^a primo. quicquid mobile naturaliter inclinatur ad formam quam recipit talis motus est naturalis. Ex quo sequitur qz motus quo materia mouet ad quolibet formam est naturalis. qz materia naturaliter inclinatur ad quolibet formam naturalem. Scd; documentum quicquid mobile naturaliter inclinatur ad formam diuina forme qua recipit motus p que accipitur illa forma e violentus. Ex hoc sequitur qz calefactio aqz e violenta. s. n. calefactio actiua ignis sit naturalis. n; calefactio passiuua aque est violenta. Tertium documentum quicquid mobile non inclinatur ad formam quam recipit nec ad eam: motus p que accipitur talis forma e neutralis. sicut e motus p que accipitur forma artis. Ex hoc sequitur qz nulla corruptio e naturalis. saltim ex parte passiu. qz nihil naturaliter inclinatur ad sui corruptionem. scdo sequitur qz nullus motus deperdituus est naturalis saltim naturalitate fundata sup respectu mobilis ad formam. qz nullus talis motus h; p termino formam ad quam naturaliter inclinatur ipse mobile. ¶ 3^a distinctio duplex sunt motus naturales. qd sunt antecedentes re naturale sicut e generatio. alij sunt consequentes re naturale. et sunt illi qz supponunt mobile esse pductum vt alteratio et loci mutatio. Ex his dicitur ad dubium quod ens naturale h; principium actiuum cuiuslib; sui motus naturalis est et acq; sitiu et dicitur naturalis qz motus violenti principium actiuum e extra. dicitur estis ppter generationem de quibus postea videbitur. dicitur acq; sitiu qz motus deperdituus non est proprie naturalis.

Secundo dubitat. Vtz o ens naturale habeat i se principium actiuum sue generationis et corruptionis etc. Pro solutioe pmi ponit talis distinctio duplex e generatio. s. actiua a qua aliquid dicitur generare. alia e passiuua a qua aliquid dicitur generari. Scdo ponuntur due diffinitiones. pma e. se me est quoddam corpus imperfectum pductum a generate cuius forma non est ppter se iteta a natura. s; ppter alter. s. vt ex ipso genere aliquid sit generati. hoc declarat sic. qz i natura e duplex pcessus. vnu est generatiu qz sit pcessus a forma seminis ad formam ossis sanguinis et aliaz partiu. scdo sit pcessus ad formam embryonis. et 3^a ad formam specificam et copositam. alij est pcessus corruptionis quo fit pcessus a forma specifica ad formam cadaueris. et sic semp

resolueno vtz ad materiam primam. Ex qz sequitur qz semine non occurrit effectiue ad generatores. sic qz attingat formam feminatam generatores. qz ista i qz pducti forma subalis semine et forma subalis eius corrupti e. ¶ 2^a diffinitio. ro seminalis e forma subalis seminis qz solum e dispositiua et alteratiua ipsius seminis vt ex illo semine generet aliquid sile generati. Ex h; sequitur qz ro seminalis non est eentia materie nec eius potentia nec aliq; actus se hinc p modum principij actiui respectu generatois. nec est coeua materie sicut forma seminis. Ex isto dicitur duo. pmo qz o ens naturale h; i se principium intrinsecum sue generationis actiue. 2^a dicitur qz nullus entis naturale principium actiuum sue generationis passiuue e intrinsecum. ps qz in materia non sunt nisi tria. s. eentia. potentia. materie. et eius actus. qz nullus se h; effectiue ad generatiu. ne. de 2^a pte dicitur qz corpa simplicia non hinc i se principium actiuum sue corruptionis. cu sint eiusdem rationis cu suis partibus. s; o mixta h; i se principium actiuum sue corruptionis. qz quolibet tale corrumpitur ex contrariis.

Tertio dubitat. Vtz i generabilibus et corruptibilibus sint ponende rationes seminales. p solutioe huius dubij sunt ponende due distinctioes. 2^a prima. eoz qz generatur. qdam generatur equooc: et h; sit qz generas et genitu distinguunt i se spaliissima. qd vtro generatur vniuoce et hoc qz generans et genitu sunt eiusdem spei spaliissime: et qz generatur vniuoce sunt duplicia. qd generatur imediate. vt ignis imediate generat igne. et qd generatur mediate. vt bos mediante femine generat boue. Ex his dicitur ad dubium. pmo i his qz generatur vniuoce vel equooc imediate non necessario regitur se me nec ro seminalis. 2^a qz i generatis vniuoce et mediate necesse est ponere rationes seminales. cu ro seminalis sit forma subalis seminis. vel qlitas necessario ois ipsa. In alijs autem solum ponit aliq; qd h; rationis seminalis modum.

Ad rationes an oppositi. Ad pma dicitur negado oiam. et ad pbationem dicitur qz illud quod creat pductum de nihilo sui p modum ptis vel tmini. Ad 2^a dicitur negado maiore. et ad pbationem dicitur qz i diffinitioe violenti ly vim non dicitur transitue capi nec costrui cu ly coferente. s; dicitur capi intrasitiue et costrui cu ly passo. Ad tertia dicitur negando maiore: et ad eius pbationem dicitur qz lz artificialia habeant principium passiuum susceptiuum. no tñ habet principium passiuum inclinatum. et per hoc differunt a naturalibus. et hec de questione dicta sufficiant.

Aeris scdo. Utz forma artifi- cialiū sit aliqd reale et positiuū supadditū enti nāli z a q̄libz reali distinctū. Et arguit q̄ nō q̄z mult ta artificialia sūt p solā subtractionē p̄tū. s̄z ter- min⁹ ad quē subtractionē nō ē aliqd positiuū. ma- ior p̄z de imaginib⁹ z lineis. minor p̄z q̄z subtra- ctio ē mor⁹ dep̄ditū q̄ nō h̄z cām positiuā. ¶ z⁹ sic nullū naturale dicit aliq̄ entitatē supadditaz distinctaz realr a quolibet naturali: s̄z oē artificio- le ē naturale. igit. minor p̄z q̄z oē artificiale est gūe vel leue. z⁹ q̄z oē artificiale ē h̄ns naturā. z⁹ q̄z q̄dlibz artificiale sit a natura. s̄z ab itelleū z vo- lūtate. ¶ z⁹ sic q̄z si forma artificialiū eēt entitas r̄tr distincta a q̄libz naturali seq̄ret q̄ p aliq̄ potē- tiā possz eē naturale sine figura. d̄ns ē ip̄oic. p̄z q̄z vel tale naturale eēt ēminatū: z sic b̄ret figurā cū figura sit ēminatū q̄titatis. v̄l nō eēt ēminatū. z sic v̄l nō eēt q̄tū vel eēt ifinitū. ¶ In opp⁹ arguit p̄ p̄z dicitē q̄ lect⁹ nōdū h̄ns formā artis ē artifi- ciale solū i potētia. z fit actu artificiale p aduētū forme artis. ḡ forma artis d̄r aliqd positiuū sup- additū ēti nāli. z a q̄lz ēte nāli r̄tr distinctū. ¶ In q̄one ista erūt tres articuli. ¶ Quantū ad p̄mū. ē q̄ p declaratiōe ēminoz q̄ois ponit tal distinctio. Ar- tificiale capit̄ triplr. p̄z iōmō p materia subtra- cta a forma artis. de q̄ forma artis p̄dicat̄ d̄noia- tiue. z tūc artificiale ē idē q̄d subz forme artis d̄- noiatue. ¶ z⁹ mō capit̄ p forma ip̄s⁹ artis. z sic artificiale nō ē aliud q̄ q̄dā d̄spō ēminatua q̄tri- tatis cāta ab artifice p artē mediāte itelleū pra- ctico z volūtate. ¶ z⁹ mō capit̄ p cōposito v̄l ag- gregato ex materia subtracta forme artis z ip̄a forma artis. z d̄nt ista tria. p̄mo. q̄z artificiale p̄- mō mō captū ē v̄nū p se reponibile i p̄dicamēto sube v̄l q̄titatis. s̄z artificiale z⁹ mō captū ē ens p se reponibile i p̄dicamēto q̄litas i q̄tra sp̄e. s̄z artificiale z⁹ mō captū ē ens p acc̄s nō reponi- bile i aliq̄ p̄dicamēto: s̄z i diuersis s̄z diuersas su- as ptes. Ex hoc seq̄tur p̄mo q̄ oē artificiale p̄mo mō captū est naturale. z⁹ seq̄tur d̄noiales q̄ for- ma artificialis ē entitas realr distincta a q̄libz en- te naturali realr sibiiberēte. z⁹ seq̄tur q̄ artificio- le z⁹ mō captū realr distinguit a quolibet naturali. p̄z q̄z totū realiter distinguitur ab vna sui parte.

Secundo sciendū q̄ Aristo. i b̄ z⁹ ca. oī- dit de qb⁹ d̄r natura. z itendit tres p̄nes. p̄zia. materia ē natura. pbat p̄s rō- ne sic. q̄z materia videt̄ eē tota suba rez̄ artifici

aliū. sup̄. vt materia lectuli ē lignū z statue ē es- ḡ materia ē natura. aīns pbat duplr. s̄z signo anti- p̄bōtis. z rōe. Signū ē. q̄z si aliq̄ lectū refodiat z accipiat potētiā putrescēdi ita q̄ germinet. tunc fiet lignū z nō lectul⁹. tūc ē signū q̄ lignū ē tota suba lectū. z q̄ forma solū sibi conuenit p acc̄s. Rōne sic pbat. q̄z illud est tota natura rei q̄z tri- nue manet sub tota trāsmutatōe. s̄z illud ē mate- ria. ḡ materia ē tota suba rez̄. z⁹ pbat oclusionē auctoritate oīum antiquoz. q̄z oēs antiq̄ dixerūt materiā eē totā naturā. ḡ materia est natura. aīns p̄z. q̄z q̄dā dixerunt ignē eē materiā. alij aerē. alij aquā. z alij q̄tuoz elementa. s̄z qlibet ip̄oz vice- bat ista eē naturā rez̄. Ex quo infertur q̄ natura vno mō d̄r de materia p̄ma h̄ite i se p̄m⁹ sui mo- t⁹. ¶ z⁹ oclusio. forma ē natura. pbat p̄s trib⁹ rōnib⁹. p̄ma. illud ē natura p q̄d res naturalis ē in actu z sine q̄ nō eēt i actu. s̄z forma ē h̄z. ḡ forma ē natura. minorz pbat exēplo. z a fili. a fili sic. q̄z sic artificiale nōdū h̄ns formā ē solū artificiale in po⁹. z fit artificiale i actu p formā artifi. vt lectul⁹ nōdū h̄ns formā lecti ē solū artificiale i po⁹. ḡ ēt naturale nōdū h̄ns formā naturalē ē nāle so⁹ in po⁹ z fit in actu p formā. pbat exēplo. vt caro so- lū h̄ns materiā carnis z nō formā ē solū caro i po- tētia. Ex q̄ occurrit duo dubia. p̄mū. q̄z aliq̄s possēt dubitare vtz materia sit sepabilis a forma. dicit q̄ nō nisi p̄m rōnē. z⁹. aliquis possēt dubita- re vtz cōpōm ex materia z forma sit natā. d̄r q̄ n̄. q̄z d̄r eē ens s̄z naturā vt bō. z⁹ ifert tale. core- lariū q̄ for⁹ ē magis nā q̄ materia. p̄z. q̄z illd p q̄d aliqd d̄r nāle i actu ē magis nāle q̄ illd p q̄d d̄r nāle i po⁹. s̄z p formā aliqd ē nāle i actu z p mām solū i po⁹. ḡ for⁹ ē magis nā q̄ mā. s̄z rō. q̄z sic ē i arte. ita ē i nā. s̄z i arte illd ē magis nā. ex q̄ fit sibi s̄se. ḡ z i natura. s̄z i natura sit aliqd s̄se s̄z formā ḡ for⁹ ē nā. p̄. mior p̄z. q̄z p̄ h̄ lignū d̄r tota suba lecti. q̄z ex lectulo ḡnat lignū z nō lectulus. sc̄da mior p̄z. q̄z ex boie fit hō. z⁹ ratio. ḡnatio natural̄ d̄r nā eo q̄ ē via ad nāz. s̄z nō ē via i matiam. ḡ ē via i formā. z p̄ oīs forma ē nā. minorē probat p̄ s̄se i trāsmutabilib⁹ artificialib⁹. q̄z sic medicatio nō est via ad medicinā s̄z ad sanitatē sic est etiā d̄ naturali ḡnatiōe. z subdit differētiā inter natu- ralē trāsmutatōe z artificiale. q̄z naturales ac- cipiunt suas naturales denominationes a s̄mō. s̄z artificiales accipiūt eas ab artifice vt medica- tio a medicia v̄l medico. ¶ z⁹ p̄. p̄. p̄. est q̄dāmō nā. pbat. q̄z ē q̄dāmō for⁹. s̄z forma ē nā. ḡ p̄. p̄. ē q̄dāmō natura. maiorz pbat. q̄z si puatio vnius

forme sit in mā. hoc est sub forma tria tali forme. sciendū q̄ circa hūc textū icidunt tres difficultates. q̄z p̄ma ē. qualr ē saluabile nāz solū dici de materia z for⁹. cuz tū Boeti⁹ dicat. De illd ē nā q̄d cū sit p̄t ab itelle- etu app̄bēdi. Ad quā r̄idet p̄ vna distinctiōem q̄ nā capit̄ q̄druplr: p̄mō p oī illo q̄d cū sit p̄t ab i- tellcū app̄bēdi. z sic oē positiuū eēt nihil ē nā. z⁹ modo capit̄ p suba agēte. z sic nō ē aliud q̄ agens nāle. z diuidit i naturā p̄ticularē z vniuersalē. z⁹ mō capit̄ p vna eētiali vt rōnale d̄r eē nā boīs 4. mō capit̄ p p̄n⁹ it̄rileco mouēdi z q̄scēndi. z sic natura d̄r solū d̄ materia z for⁹ z puatiōe q̄dā mō. ¶ z⁹ difficultas q̄l̄r ē saluabile formā eē ma- gis naturā q̄ materiā cū natura nō suscipiat ma- gis z min⁹. p̄z solōe huius difficultatis ponunt due sup̄pōes. p̄zia. ē. i oī noie ē aliqd a q̄ nomen iponit̄ z aliqd cui nomē iponit̄. z⁹. oē nomē iponi- tur ab aliq̄ actu eētiali. Ex q̄ elicif̄ tal distinctio. natura p̄t capi duplr. vno mō p eo cui nomē i- ponit̄. z sic natura nō suscipit̄ magis z min⁹. q̄z nā isto mō nō ē aliud q̄ mā z for⁹ q̄ sūt sube nō susci- piētis magis z min⁹. a. mō capit̄ p illo a q̄ nomē iponit̄: z sic natura nō ē aliud q̄ act⁹ naturādi vel p̄ncipiādi. Ex q̄ iste act⁹ q̄ ē p̄ncipiare magis cō- uenit forme q̄z materie: iō for⁹ d̄r magis natura q̄ materia. ¶ z⁹ difficultas. vtz sit saluabile p̄- uationē eē naturā. Ad quā p̄t r̄ideri s̄z Albertū ponēdo talē sup̄pōez q̄ eētia forme an genera- tiōez ei⁹ pest i materia s̄z eē formale formabile. z ibi ē puatio ip̄i eē formal̄ formati. Ex q̄ elicif̄ tal distinctio q̄ puatio p̄t capi duplr. vno mō. p for- mali. z sic puā⁹ ē pura caren⁹ forme sube eē forma- to. alio mō capit̄ p materiali. z sic puā⁹ nō ē aliud q̄ eēt⁹ forme s̄z q̄ stat sub eē formali formabili q̄ alio noie ichoatio forme vocat̄. z q̄z v̄t dictū ē ta- lis ichoatio forme s̄z Albertū effectiue occurrit ad generationem. iō cū puatio sit illa inchoatio for- me ōz q̄ q̄dāmō cōcurrat ad generationem p̄ moduz p̄ncipiact⁹ it̄r̄feci. z isto modo capiēdo puationez est quodāmō natura. ¶ p̄z secū- do articulo ponitur talis.

Tertio forme sit in mā. hoc est sub forma tria tali forme. sciendū q̄ circa hūc textū icidunt tres difficultates. q̄z p̄ma ē. qualr ē saluabile nāz solū dici de materia z for⁹. cuz tū Boeti⁹ dicat. De illd ē nā q̄d cū sit p̄t ab itelle- etu app̄bēdi. Ad quā r̄idet p̄ vna distinctiōem q̄ nā capit̄ q̄druplr: p̄mō p oī illo q̄d cū sit p̄t ab i- tellcū app̄bēdi. z sic oē positiuū eēt nihil ē nā. z⁹ modo capit̄ p suba agēte. z sic nō ē aliud q̄ agens nāle. z diuidit i naturā p̄ticularē z vniuersalē. z⁹ mō capit̄ p vna eētiali vt rōnale d̄r eē nā boīs 4. mō capit̄ p p̄n⁹ it̄rileco mouēdi z q̄scēndi. z sic natura d̄r solū d̄ materia z for⁹ z puatiōe q̄dā mō. ¶ z⁹ difficultas q̄l̄r ē saluabile formā eē ma- gis naturā q̄ materiā cū natura nō suscipiat ma- gis z min⁹. p̄z solōe huius difficultatis ponunt due sup̄pōes. p̄zia. ē. i oī noie ē aliqd a q̄ nomen iponit̄ z aliqd cui nomē iponit̄. z⁹. oē nomē iponi- tur ab aliq̄ actu eētiali. Ex q̄ elicif̄ tal distinctio. natura p̄t capi duplr. vno mō p eo cui nomē i- ponit̄. z sic natura nō suscipit̄ magis z min⁹. q̄z nā isto mō nō ē aliud q̄ mā z for⁹ q̄ sūt sube nō susci- piētis magis z min⁹. a. mō capit̄ p illo a q̄ nomē iponit̄: z sic natura nō ē aliud q̄ act⁹ naturādi vel p̄ncipiādi. Ex q̄ iste act⁹ q̄ ē p̄ncipiare magis cō- uenit forme q̄z materie: iō for⁹ d̄r magis natura q̄ materia. ¶ z⁹ difficultas. vtz sit saluabile p̄- uationē eē naturā. Ad quā p̄t r̄ideri s̄z Albertū ponēdo talē sup̄pōez q̄ eētia forme an genera- tiōez ei⁹ pest i materia s̄z eē formale formabile. z ibi ē puatio ip̄i eē formal̄ formati. Ex q̄ elicif̄ tal distinctio q̄ puatio p̄t capi duplr. vno mō. p for- mali. z sic puā⁹ ē pura caren⁹ forme sube eē forma- to. alio mō capit̄ p materiali. z sic puā⁹ nō ē aliud q̄ eēt⁹ forme s̄z q̄ stat sub eē formali formabili q̄ alio noie ichoatio forme vocat̄. z q̄z v̄t dictū ē ta- lis ichoatio forme s̄z Albertū effectiue occurrit ad generationem. iō cū puatio sit illa inchoatio for- me ōz q̄ q̄dāmō cōcurrat ad generationem p̄ moduz p̄ncipiact⁹ it̄r̄feci. z isto modo capiēdo puationez est quodāmō natura. ¶ p̄z secū- do articulo ponitur talis.

Conclusio Forma artificialium ē aliqd reale z positiuum supadditū enti naturali. z a q̄lz ente nāli realr distinctū. p̄z- mū p̄z. q̄z oē obz iensus ē aliqd reale z positiuū. s̄z for⁹ artis ē obz sensus. quia forma artis nihil aliud est q̄ s̄fi⁹ que est sensibile z. z⁹ p̄z quia cuiuslibz actionis realis debet eē aliq̄ terminus realis su- peraddit⁹ m̄terie illi⁹ actiōis. s̄z actio artificial

ē realis. ḡ h̄z terminū realēz superaddituz mate- rie artis. z illd nō ē aliud q̄z forma artis. z⁹ p̄z. q̄z corūp̄itur forma artis quolz naturali existente in ip̄o artificiali remanēte. ḡ artificiale distinctū realr a naturali. ¶ Quantū ad tertū articulum. dubitat. Utz sit saluabilis p̄dica- tio nature d̄ materia z for⁹: cū tū materia z for⁹ sint entitates absolute z natura sit entitas respectiua. p̄z solutiōe huius dubij po- nunt due distinctiōes. p̄zia. materia nata ē p̄n- cipiare naturālr motū. iō sup entitate materie sū- dantur duo respectus. p̄z m⁹ ē p̄ncipiantis a q̄ materia d̄r p̄ncipiatua motus. ali⁹ ē respec- t⁹ naturalitatis a quo materia d̄r naturālr p̄n- cipiare motū. z isti respect⁹ sūt sūdamētales sub- iectiue exites i entitate materie subiectiue z ter- miatiue i motu. z p̄dicat̄ d̄ materia d̄noiatue. s̄z m̄lr p̄t dici d̄ forma. Ex his dicif̄ duo. ad du- m. p̄z m⁹ ē. q̄ iste p̄pōes sūt saluabiles. materia ē natura. for⁹ ē natura p̄ p̄dicatiōez d̄noiatiaz z acc̄ntalē. p̄z. q̄z oīs relatio d̄cretiue d̄signata p̄ dicat̄ d̄noiatue z acc̄ntaliter d̄ suo sūdamēto. z⁹ d̄r q̄ dicte p̄pōes nō sūt saluabiles p̄ p̄dicatio- nē q̄ditatiuā z eētialē. p̄z. q̄z nullū respectiū p̄- dicat̄ q̄ditatiue z eētialr de absoluto. Ex h̄ seq̄ q̄ materia est natura denominatiue solū. z s̄m̄- liter forma. z⁹ sequitur q̄ natura predicatur de respectu fundato super entitate forme z materie essentialiter z quidatiue.

Secundo dubitat. Utz natura dicatur vniuoce de materia forma z puatione. p̄z solutiōe hui⁹ dubij sit h̄ sup̄posi- tio: Ad h̄ q̄ aliqd p̄dicetur analogice d̄ duob⁹ v̄l plurib⁹ duo req̄runt. p̄z. q̄z p̄ plus p̄dicet̄ d̄ vno q̄ d̄ alio. z⁹ q̄ nō p̄dicet̄ d̄ posteriori nisi ḡra p̄zio- ris. Ex h̄ d̄nt duo. p̄z. q̄z natura nō d̄ analogice d̄ materia z forma. s̄z p̄fectiōi mō dicat̄ d̄ for⁹ q̄ d̄ materia: tū n̄ p̄d. cat̄ d̄ materia ḡra forme nec e- z. z⁹ d̄r q̄ natura p̄dicat̄ analogice d̄ materia et for⁹ ex vna pte. z de puatione ex alia pte: q̄z nō p̄dicat̄ d̄ puatione nisi ḡra forme. Ex hoc seq̄ p̄ q̄ natura p̄dicat̄ vniuoce d̄ materia z forma put- p̄dicatio vniuoce stat cū d̄noiatua. z⁹ seq̄ q̄ pu- re vniuoce z q̄ditatiue p̄dicat̄ d̄ respectu natura- litatis sūdato sup̄ eētitez materie z de respectu sūdato sup̄ entitate forme. Sed d̄ illis respectib⁹ duob⁹ ex vna pte z d̄ respectu sūdato sup̄ puia- tione ex alia parte predicatur analogice.

Tertio dubitat. Utz materia z for⁹ habeat distinctas rōnes naturandi. ¶ Ad

Physicorum

quā videt q̄ sic. q̄ rō formalis naturādi ip̄i mate-
rie est substatē motu p̄ modum p̄ncipij passiuī z
subiectiuī. z cū hoc inclinatuī. q̄ materia debz eē
subm motus z cū hoc habere naturalez inclinatio-
nē ad formā mot⁹. s̄z rō formalis naturādi ip̄i for-
me ē se hēre p̄ modū p̄ncipij intrinseci z p̄ductuī
mot⁹ q̄ for⁹ substatē entis nālis nō se hz solū ad mo-
tū p̄ mōz p̄ncipij formalis z icliatiuī s̄z ē p̄ modū
p̄ncipij p̄ductiuī z effectiuī vt ats patebit zc.

Ad rationes Ad p̄maz d̄r q̄ i gnatioe
artificialiū ē consideran-
dus duplex terminus. vn⁹ qdē ē p̄marius. z talis
ē p̄uati⁹. s̄ rei artificialis gnatio sit substractio.
Alius ē secundari⁹ z consecutiuus. z talis est ve-
re positiuus. **Ad secundam d̄r q̄** artificiale nō
ē naturale s̄z bene icludit ens naturale z naturaz
p̄ accēs. **Ad tertiā d̄r q̄** multa sūt accētia na-
turalia q̄ non possunt naturalē separari a suba z
q̄ritate. p̄pter naturalitātē ip̄oz cuiusmodi ē sa-
nitas z figuralis dispositio. z bec de questiōe.

Meritur tertio. Utrūz scie me-
die vt astrologia mu-
fica z p̄spectiua sint magis mathema-
tica q̄ naturalis. Et arguitur q̄ non.
conclusiōes oīum illaz triū scientiarūz aut plu-
riū sunt naturales. ergo tales sciētē debēt deno-
minari naturales. p̄z oīa. q̄ zc. ē finis denomia-
tiōis. mō a fine iustū ē omnia appellari. **z. sic.**
vniūquodq̄ accipit suā denoiationē a formali. s̄z
subz istaz scientiaz cōponitur ex q̄ditate mathe-
matica tāq̄ ex materiali. z d̄ria p̄bica tāq̄ ex for-
li. ḡ magis debēt dici p̄bice q̄ mathematice. zc.
sic auctoritate p̄bi dicentis. geometria. n. est d̄ li-
nea nāli s̄z nō fm̄ q̄ naturalis est. p̄spectiua at̄ d̄
mathematica liea. s̄z nō fm̄ q̄ mathematica s̄z q̄
p̄bica ē. **In oppo^m** ē auctoritas cōmentatoris
d̄terminātis q̄ sūt magis mathematice q̄ nāles
z ēt Aristō. p̄ posterioribz vocat armo^m mathe-
maticā. **In q̄oe erūt tres articlⁱ.** Quātū ad p̄^m.

Primo sciēdū ē q̄ p̄o d̄claratiōe emioz
q̄ois ponunt aliq̄e suppositiōes
p̄ma. scientia d̄r naturalis. quia considerat res
sub rōne nālitatis. z. scia d̄r mathematica q̄ cō-
siderat de magnitudinibz s̄z q̄ buiumodi. z. sci-
entie medie sunt iste tres. astrologia. musica. z p̄-
spectiua. z nō dicuntur medie p̄ abnegationem
extremozum s̄z quodā mō p̄ticipationem. quia
subiectum ip̄az aliq̄d p̄ncipat de vtraq̄. quia ē
est aggregatū ex aliq̄a quiditate mathematica
z ex aliq̄a differentia naturali vt subiectum per

spectiue est linea visualis. **4^a suppositio.** sciē-
tie principalis accipiunt denominationē a suis
p̄ncipijs q̄ a suis conclusionibus. p̄z quia con-
clusiones habent ortum a suis a p̄ncipijs. patet
secundo per Aristō. in fine huius qui dicit q̄ sic
se habet finis in naturalibus ita se habet p̄nci-
piū in demonstratiuis. sed res accipiunt denomi-
nationem a fine in naturalibus. ergo scientie ac-
cipiunt denominationem a p̄ncipijs. **Quin-
ta suppositio.** in istis scientijs medijs v̄ plurimū
p̄ncipia sunt mathematicalia z conclusiōes na-
turales. Ex hoc sequitur p̄mo q̄ iste scientie me-
die nō sunt pure mathematicales. zc. q̄ non sunt
pure naturales. zc. q̄ sunt medie inter eas s̄z mo-
dū prius expositū. 4^a sequitur contra sanctum
Thomam z cum comentatore q̄ sūt magis ma-
thematicales q̄ naturales. verū est q̄ ad naturaz
sed non quo ad nos. quia cōclusiōes quo ad nos
sunt nobis magis note q̄ p̄ncipia.

Secundo sciendum ē q̄ iste secundus tra-
ctatus in quo Aristō. ondit q̄l
z ex quibus sit consideratio naturalis diuiditur
in duo capitula. In primo ondit qualis sit consi-
deratio naturalis z intendit sex cōclusiōes. p̄ri-
ma tangit intentum z ē bec. post hoc dicendum
ē qualis mathematicus differat a p̄bico. **Sc̄da**
mathematicus z p̄bicus considerant de eodez
pbat p̄bicus tribus rōnibz. p̄ma qz mathematic⁹
considerat plana firma longitudinē puncta z p̄ly-
ficalia corpora z de ip̄is cōsiderat p̄bicus. ḡ zc.
z. ratio qz astrologia considerat idem cum phy-
fica. ergo z mathematica. an̄s pbat. qz astrologia
considerat de per se passionibus solis z lune z si-
militer p̄bicus. ḡ zcetera. minozē probat qz p̄b-
icus considerat de sole z luna. ergo z de p̄ se ac-
cētibz eoz. t̄z oīa. qz iconueniens ē cōsiderare de
sole z d̄ luna z de nullo p̄ se accētū eoz. z. rō. qz
oēs q̄ locuti sūt de natura laborauerūt circa figu-
rā solis z lune. Et vtrū terra z mundus sint speri-
ca. Et circa ista ē mathematic⁹. ḡ p̄bicus z mathe-
matic⁹ idē cōsiderāt. **3^a.** p̄bicus z mathematic⁹
cōsiderant eadē diuersimode. pbat. qz p̄bicus cō-
siderat figuras z magnitudines s̄z q̄ sunt termi-
ni z dispositiones corporū naturalū. s̄z ea non cō-
siderat mathematic⁹ s̄z q̄ talibz accidūt. s̄z s̄z q̄
p̄ intelligentiā abstracta sunt a mā s̄sibili. **4^a**
z. remouet du^m vniū. qz cum ista accētia sp̄ i sine
i materia sensibili quōd erit possibile ista acciden-
tia ē sine materia sensibili. z intelligit semper in
sint z tū mathematicus cōsiderat ea vt abstracta

Primus

vicit p̄bicus q̄ nō d̄r siue illa abstracta sit s̄z rē siue
nō. qz taliū abstractū nō est mēdaciū. **5^a cō-
clusio** tāgit vniū correlatiū d̄ platonē. z est q̄ ab-
stractio latuit platonē ponendo ideas. qz posuit
p̄bica esse abstracta a mathematicis. z tū mathe-
matica sūt magis abstrahibila a p̄bicus. S̄ra hui⁹
pōit sextā cōclusiōe q̄ est bec. p̄bicalia min⁹ ab-
strahūt q̄ mathematicalia. pbat s̄ duabz rōnibz.
p̄ma. illa sunt minus abstrahibila in quoz termi-
nis. i. diffinitōibus ponitur motus q̄ illa in quoz
diffinitōibus nō ponitur. s̄z in diffinitōe mathe-
maticaliū nō ponitur mot⁹. in diffinitōe aut̄ p̄b-
icaliū ponitur motus. minozē pbat. qz eāle rectū
z curuū numerus z figura sine motu erunt. caro
aut̄ z os nō sunt. supple sine motu z mā sensibili.
imo d̄r sicut esse simū z nō sicut curuū. z. rō qz
scie medie vt astrologia p̄spectiua z armoni⁹ mi-
nus abstrahunt q̄ pure mathematica. ḡ nālia sūt
min⁹ abstrahibila q̄ mathematicalia. s̄ pbat qz
geometria de nāli linea. nō fm̄ q̄ nāli intendit.
p̄spectiua aut̄ mathematicā lineā. sed non fm̄ q̄
mathematica. sed in quantum p̄bica.

Tertio sciēdū est q̄ circa hūc textū icidūt
tres difficultates. p̄ma v̄z ista
ppō sit saluabilis. p̄bicus d̄r a mathe. cū ista. ois
p̄bicus est mathematic⁹. p̄zo solutiōe hui⁹ diffi-
cultatis ponitur due suppoēs. p̄ria q̄ ista ppō
p̄bicus d̄r a mathe. sic exponit. p̄bicus ē z mathe-
matic⁹ ē. z p̄bicus nō est mathematic⁹. z. q̄ nulla p̄-
positio est saluabilis cū alia q̄ isert suā d̄dictoriā.
Ex h̄ sequitur q̄ ista de rigore fm̄ōis ē vera. p̄bicus
d̄r a mathe. qz ois p̄bicus nō ē mathematic⁹ v̄tro-
q̄ exite. Ex hoc d̄r q̄ iste n̄ sūt simul saluabiles.
p̄bicus d̄r a mathe. qz aliq̄s p̄bicus ē mathematic⁹
qz p̄ma isert istā. aliq̄s p̄bicus nō ē mathematic⁹. q̄
d̄dicit se. **z. 4^a difficultas.** v̄z scia nāli d̄r a
mathematica. p̄bicus q̄ mathe. abstrahit a motu z n̄
p̄bica. p̄zo solutiōe hui⁹ difficultatis ponunt
aliq̄ suppoēs. **1^a.** p̄ria q̄ quicūq̄ aliq̄ duo sic se
h̄nt q̄ vniū ē p̄ alio. vel q̄ vniū nō est de diffiniti-
one alteri. vniū pōt abstrahi ab alio capiēdo ab-
strahere. i. vniū sine alio itelligere. **z. 4^a.** ois q̄ di-
tas naturalē fm̄ q̄ hm̄ōi hz in sua diffinitōe mo-
tū v̄z aliq̄ icludēs motū. p̄z. qz ois talē s̄z q̄ hm̄ōi
diffiniū per motū. sed ens mathematicū s̄z q̄ bu-
iū modi nō diffiniū p̄ motū. Ex h̄ sequitur q̄ p̄bicus nō
pōt abstrahere a motu. sed bene mathematicus
Ex h̄ p̄z solutiō difficultatis. **3^a difficultas.**
v̄z abstrahētū sit mēdaciū. p̄zo solutiōe sup-
ponit p̄ q̄ bic capū mēdaciū pro salitate. z. p̄o

nitur talis diffictio. duplex ē abstractio. q̄dam
realis. z ē realis sep̄atio vniū ab alio. alia ē ab-
stractio methaphysica. z ista ē duplex. qz quedā
ē abstractio intellect⁹ simplicis que nō ē aliud q̄
in tellecto vni⁹ nō intelligēdo aliud. z sic abstra-
bentiū nō ē mendaciū. qz i pria opōe intellectus
nō ē veritas neq̄ falsitas. alia ē abstractio cōpo-
nētis z diuidentis. z ē intellectio q̄ intelligimus
hoc nō eē h̄. vel h̄ nō eē in h̄. z taliū abstractū
pōt eē mēdaciū cū i s̄a opōe intellect⁹ sit veritas
vel falsitas. **Quātū ad z^m articulū** ponit.

Conclusio n̄salis. scie medie s̄t magis
mathematice q̄ nāles. bec p̄
p̄z p̄ notabili. **Quātū ad p̄^m articulū.**

Primo dubitat. Utrū p̄bicus beat cōside-
rare materiā z formam. Ad sol-
uendūz hoc dubiū ē supponendū q̄ Aristotele s
i h̄ z. ca. ondit de q̄b. ē cōsideratio p̄bica. z diui-
dit i duas ptes. In p̄ma itendit talē cōclusiōe. z.
ad p̄bicū p̄tinet determinare d̄nā. ḡ d̄ mā z for⁹
p̄z oīa qz natura d̄r tā d̄ mā q̄ de forma. z. rō qz
cōsideratio naturalis ē sic cōsideratio simi. sed cō-
sideratio simi icludit materiā z formā. ergo cō-
sideratio naturalis ē de materia z forma. **Ex
bis patet solutiō ad dubium.**

Secundo dubitat. Utrū ad eādē sciaz
p̄tineat determinare de mate-
ria z forma. Ad soluēdū hoc dubiū supponēdum
ē q̄ Aristō. i. z. 4^a pte hui⁹ capli. itēdit tres cōclusiō-
nes. p̄ma tāgit duo dubia. p̄ma cū nā dica-
tur de duobz. s̄. materia z forma. vtrū considera-
tio naturalē sit de altera t̄n v̄z d̄ vtrifq̄. z. si cōsi-
deratio naturalis sit de vtrifq̄ vtrum ad eādēz
ptē p̄tineat determinare d̄ vtraq̄. Et subdit q̄ p̄bi-
ci at̄q̄ credētes materiā eē totā subz rei solū cō-
siderauerūt de materia. vt democritus z ep̄do-
cles. In vna t̄n pte p̄bice sue aliq̄d tetigerunt de
for⁹. **z. 4^a 2^a.** ad eandē sciam p̄tinet determinā-
re de materia z forma. pbat p̄bicus tribz rōnibz. p̄ri-
ma. si ar̄ limitat naturā. codē mō ē in nā sic i arte.
s̄z eiusdē artis ē cōsiderare materiāz z formāz. ḡ
ad eādē sciaz naturalē p̄tinet cōsiderare materiā
z formāz. minozē pbat qz medici est considerare
sanitatem tanq̄ formāz coleram z fleuma tanq̄
materiāz cū gb⁹ ē sanitas. z domificantis ē cōsi-
derare formāz domus z materiā. s̄. ligna z lapi-
des. z. rō. eiusdē scie est cōsiderare sine z ordina-
ta ad finē. s̄z forma ē finis ad quē ordinatur ma-
teria. ḡ eiusdē scie ē cōsiderare materiā z formā.
minozē p̄z qz cuiuslibet motus continui vltimum

ad qd' deuenit illud gra cui' aliqd' sit est ei' finis. forma e' b' respectu materie: r' subdit q' qda' poe ta dicebat ee' derisoriu' dfe sine gra cui' pp' nuga tione. vult. n. no' oes sine vltimu' ee'. s' optimu' ee' vltimu'. Et ad declaratione' maioris p' me ronis r' etiā minoris subdit q' qda' sunt artes q' simplr' sa/ ciunt mās suā. alie sūt q' nō faciūt materiā suā: sed sūt operose. i. dispositiue. Secōdo subdit q' nos vti mur oib' naturalib' aliq' mō pp' nos. sum' n. qda' mō finis ipoz. s. naturaliu'. Et his dicit q' due p' n cipatioes artes. s. v'ualis r' archi' sūt quodā mō actiue materie. r' ponit d'riaz iter arte r' sciam. qz artes operātur circa suā materiā. sed scie nō. imo speculātur eā solū. 3^a rō: eiusdē scie ē cōsiderare illa q' sūt ad aliud. g' eiusdē scie ē cōsiderare ma/ teriā r' formā. 3^a rō. qz materia r' forma sūt ad ali qd'. 4^a cōclusio. materia r' forma sūt p' bice d'li/ deratiois inq' sūt p' mō' r' trāsmutatiois: qz sicut faber cōsiderat es. ita p' bice cōsiderat mate/ riā r' formā. s' faber cōsiderat es inq' sūt ē p' mō' sui opis: g' p' bice cōsiderat materiā r' formā s' m' q' sūt p'ncipia mot' r' nālis trāsmutationis: r' cōsiderat et formas sepatas s' q' s' p' mō' r' gnātois. vt sol ē p' mō' gnātois bois. hō. n. r' sol generāt boies. dicere aut' quomodo iste forme sunt. separate est opus p'ime philo'ophie.

Tertio dubitat. Utz materia r' forma sint ad aliqd'. p'zo solutione ponuntur due difficultoēs. p'ima. duplex ē ad aliqd'. s. s' ee' cui' totū ee' ē ad aliud. aliud ē ad aliqd' s' dicit qd' de suo significato ē absolutū r' de cōnotato ē re/ spectiuū. 2ª difficultio: aliq' sūt ad aliqd' s' esse du/ pliciter. vno mō qd'itatie r' essentialr' sic q' sunt p' se reponibilia in p'dicamento ad aliqd'. alia sunt ad aliqd' denoiatiue r' accñtalr' cō sūt oia sūdame/ ta et subiecta relationū. de q'bus ipse relationes p'dicant denoiatiue r' accñtalr'. Et his dicunt tria. p'imo q' materia r' forma sunt essentialr' r' qd'ita tiue relatiua s' m' dicit q' materia d' forme mate/ ria. r' forma d' matie forma. 2^a q' nō sūt ad aliqd' sed s' ee' qd'itatie r' eñtialr'. qz matia r' forma di cūt entitates absolutas in p'dicamento substātie reponibiles. 3^a d' q' sūt ad aliqd' s' ee' denoiatiue r' accñtaliter. patet. qz in ipsis subiectantur r' san dantur relatioēs s' m' ee' sicut relatio cālitatis p' n/ cipalitatē que de ipsis accidentalr' predicāt.

Ad rationes an opp' scās. Ad p'mas d' negādo maiorē: r' ad p'bationē d' q' illa au'ctoritas hēt v'itatē i nālib'

r' nō i d'ratiu' vt p' i p' notabili. Ad s'az d' q' ma ior b' v'itatē vbi talis d'ria formalis ē eñtialis r' nō accñtalis. Ad f'ia d' q' illa au'ctoritas ē itell' v' gēda. s. q' p'spectiua nō cōsiderat de linea s' m' q' mathematic'. i. pure mathematica. s' s' m' q' p'hy sica. i. secundū q' contracta est per differentiam p'hy sicā. Et hec de questione.

Quarto. Utz cālitās cāe finat' eniat ipi fini simplr' s' ee' itētoale. aut s' m' suū ee' reale. Et arguit p' d' sup' m' . s. q' finis nō sit cā. qz vel erit cā qn' ē. vt qn' nō ē. nō qn' nō ē. qz nō ens nō ē cā entis. nō qn' ē. q' bitib' p'ntibus cessat mor'. 2^a sic. finis ē cā nobilior inter oēs cās. g' erit cā s' suū nobili' ee': s' ee' nobili' ē ee' reale. qd' ē ee' simplr'. r' non esse intentionale. quod est esse secundum quid. g' finis est causa s' m' suū esse re/ ale. r' nō s' m' suū esse itentionale. 3^a sic. qz cu/ iuslibz effect' realis qlibet cā d' p' se o'z ee' real'. s' finis ē cā alicui' effect' realis. g' finis ē cā realis r' p' o'is erit cā s' m' suū ee' reale. 4^a In opp' argu itur. s' illd' ee' finis ē cā s' qd' p'cedi t suū effectū: s' p'cedit suū effectū solū s' m' ee' intentionale. g' ē cā s' m' suū esse intentionale. 5^a In ista qōe erunt tres articuli. 1° Quantū ad p'm.

Primo sciēdū est q' solutio q'stionis stat in solutione quattuor difficulta tum. p'ima. Vtruz finis sit causa s' m' q' habeat esse intentionale. p'zo solutione hui' ponitur ta/ lis distinctio. secundum q'. r' hec similia possūt tri pliciter considerari. vno modo reduplicatiue. r' tunc denominat causalitatem r' vniuersalitatez sic q' illud supra qd' cadit debet esse causa inherē tie predicati ad subm. r' de eodem predicari vni/ uersaliter ipsuz predicatum. r' sic nō finis est causa s' m' suū ee' intentionale. nec s' m' q' habet esse rea/ le. alio mō pōt capi specificatiue. r' tūc vel speci ficat rōem s' m' quam p'dicatu' uenit subo. vt dicē do. ens in q'stum ens ē subiectū metaphisice. vt ēt specif. cat cōditioēz neōio requisitaz ad hoc q' predicatū insit subo sicut pies s' m' q' albus est vi/ sibilis. r' tunc dicitur q' finis s' q' est i intentione non accipitur p' ee' reali. tū est cā. 3^a modo capū p'missiuē. r' tūc denoiat cōditioēz nō repugnātē iherentie p'dicati ad subiectū. s' ipaz p'mitt' etem vt sortes ē alb' s' m' q' hō. 4^a diff. cultas. vtz sit idē finis hīs ee' itētoale r' obiectiuū r' postea g' p'ducit in ee' reali r' subiectiuo. Ad quā r'ndet q' ē

idē finis reali r' entitatiue d'ns s' m' penes diuer sa ee'. 3^a diff. cultas. vtz cālitās cāe finalis sit nobilior cālitate cuiuscūq' alteri' cāe. Ad quā r' n' detur q' s' entitas finis nō sit nobilior entitate cu iuslibz alteri' tū cālitās eius est nobilior q' cūq' cā litate alteri' cāe. p'z. qz cālitās cāe finalis ē cā cālitā tis cuiuscūq' alterius cāe. ipa enī facit oēs alias cās cāe. 4^a difficultas. vtz ee' itentionale r' ob iectiuū ipi' finis sit nobilior suo ee' reali r' subie/ etiuo. Ad quā r'ndetur q' eius ee' subiectiuū r' re/ ale est nobilior suo esse obiectiuo quod hēt in in/ tellectu creature. patet quia esse obiectiuum non est ee' nisi scdm quid. r' ee' subiectiuū ē ee' simplr' sciēduz q' iste tertius tractat' i quo Aristoteles determinat de causis per se diuidit in duo capitula. In p'mo determinat de generib' cāz. r' diuiditur i duas par tes. In p'ima intendit talem cōclusionē. Ad natura/ lem p'bias p'tinet determinare d' cās q' r' quot sūt numero. pbat qz in oi negocio qd' ē gratia sciēdi necesse est determinare d' cās. s' hoc negociū est cā sciēdi. g' in hoc negocio necesse ē d'terminare d' cās. minorē pbat. qz non op'namur vniūquod q' nisi p'ius accipiam' pp' quid r' p'mā cām eius 5^a In scda intendit talem cōclusionē. cā d' q' tu/ or mōis. p'zo mō dicit id ex quo sit aliqd' cū insit sic es d' ee' cā statue. r' argentū d' ee' cā siale. alio mō d' cā species r' exēplum vt paradigma siue rō ipius qd' qd' erat ee'. vt hec p'portio duozū ad vnum ē forma hui' qd' ē diapson. Tertio mō ca/ p' cā vt est p'ncipiū p'mū. vñ mot' vt d'liberās ē cā d' deliberati. r' pater filij. r' faciens facti. r' cōmu/ tans cōmutati. Quarto modo d' cā d' siue. vt sa/ nitas ē cā ambulādi. q' finis sit cā. pbat p'hs. qz si/ nis est gratia cui' aliqd' sit. g' ē cā. pbat ancedens. q' p' finē conuenienter r'ndem' ad it'rogationē fa ctam pp' qd. vt si q'rat. pp' qd' ambulat. cōueniē ter r'ndetur vt sanetur. Et subdit q' ea q' sunt in/ ter p'mū mouens r' vltimū finē quodā mō dicun tur finis. r' h' respectū p'cedētū. vt vasa s' pp' potio/ nē. r' potio pp' purgatiōēz. purgatio pp' inaciē. ma cies pp' sanitatēz. 6^a Ex h'fert q' sere s' tot cāe p' se quot modis d' cā. 7^a In etia pte p'ncipali inten dit talē cōclusionem. Tres sūt p'prietates cāruz. p'ima q' eiusdē effectus sunt plures cāe p' se. nō tū in eodēz genere cāe: vt es est cā p' se material' ipi' statue: r' statuuificatio est p' se cā efficiens eius. Scda. cāe sūt sibi inuicē cāe vt volare r' laborare ē cā efficiens bene hōdi. i. sanādi r' sanitas ē cā fi/

Secundo sciēduz q' iste tertius tractat' i quo Aristoteles determinat de causis per se diuidit in duo capitula. In p'mo determinat de generib' cāz. r' diuiditur i duas par tes. In p'ima intendit talem cōclusionē. Ad natura/ lem p'bias p'tinet determinare d' cās q' r' quot sūt numero. pbat qz in oi negocio qd' ē gratia sciēdi necesse est determinare d' cās. s' hoc negociū est cā sciēdi. g' in hoc negocio necesse ē d'terminare d' cās. minorē pbat. qz non op'namur vniūquod q' nisi p'ius accipiam' pp' quid r' p'mā cām eius 5^a In scda intendit talem cōclusionē. cā d' q' tu/ or mōis. p'zo mō dicit id ex quo sit aliqd' cū insit sic es d' ee' cā statue. r' argentū d' ee' cā siale. alio mō d' cā species r' exēplum vt paradigma siue rō ipius qd' qd' erat ee'. vt hec p'portio duozū ad vnum ē forma hui' qd' ē diapson. Tertio mō ca/ p' cā vt est p'ncipiū p'mū. vñ mot' vt d'liberās ē cā d' deliberati. r' pater filij. r' faciens facti. r' cōmu/ tans cōmutati. Quarto modo d' cā d' siue. vt sa/ nitas ē cā ambulādi. q' finis sit cā. pbat p'hs. qz si/ nis est gratia cui' aliqd' sit. g' ē cā. pbat ancedens. q' p' finē conuenienter r'ndem' ad it'rogationē fa ctam pp' qd. vt si q'rat. pp' qd' ambulat. cōueniē ter r'ndetur vt sanetur. Et subdit q' ea q' sunt in/ ter p'mū mouens r' vltimū finē quodā mō dicun tur finis. r' h' respectū p'cedētū. vt vasa s' pp' potio/ nē. r' potio pp' purgatiōēz. purgatio pp' inaciē. ma cies pp' sanitatēz. 6^a Ex h'fert q' sere s' tot cāe p' se quot modis d' cā. 7^a In etia pte p'ncipali inten dit talē cōclusionem. Tres sūt p'prietates cāruz. p'ima q' eiusdē effectus sunt plures cāe p' se. nō tū in eodēz genere cāe: vt es est cā p' se material' ipi' statue: r' statuuificatio est p' se cā efficiens eius. Scda. cāe sūt sibi inuicē cāe vt volare r' laborare ē cā efficiens bene hōdi. i. sanādi r' sanitas ē cā fi/

nalis laboratiōis. Tertia. aliqz effectū ē eadem cā vt dicimus gubernatoris absentia ee' cāz euer sionis nauis cui' p'ntia erat causa salutis. 8^a In q'rtā pte ostēdit talē cōclusionē. oēs cāe per se re/ ducuntur ad aliqz quattuor modos. pbat. qz ois causa vel reduci ad cām materialē vt elementa lre sūt materia syllabaz. r' argētum materia va/ forū. r' ignis p' bicozum cozpoz. r' ptes toti'. r' p'ze misse respectu cōclusionis. aut reduci ad cām formalē. vt cōpositō p'riū ē forma respectu toti'. aut ad cām efficientēz vt semen respectu prolis medicus respectu sanitatis. delibēras respectu d'eliberati: r' faciens respectu facti: vel ad causaz finalē sic illa q' sūt bonū alioz: qz finis debet esse vltimū r' optimuz: r' nihil differt ipm finē bonum dicē vel bonū videri. i. nihil differt si finis sit vtz bonū siue bonū apparēs. 9^a De sequenter recapitu/ lat ea que dicta sūt. r' dicit q' tot sūt species cau/ se quot dicte sunt.

Tertio sciēdū q' circa hunc textuz icidunt tres difficultates. p'ima. vtrum sint q'rtuoz genera cāz. Ad hoc r'ndet q' sic per sufficiētiā: nā ois cā cāt efficiē: vt g' cāt intrinsece vt extrinsece. si intrinsece s' ē duplr'. vel passiuē r' subie/ ctie r' sic ē materia. vt p'fectiue r' formatiue. r' sic ē forma. si extrinsece s' ē duplr'. vel effectiue: r' sic ē efficiens: vel finalr' r' terminatiue. r' sic ē finis. 2^a difficultas. qliter sit saluabile q' cā d' istis q'rtuoz p'dicatur cū cā sit entitas respectiua. r' ista q'rtuoz sūt entitates absolute. Ad hoc r'ndetur ponē do talē suppositionē q' cālitās ē vna relatio sun/ data i entitate cāe. r' terminata ad entitatē cōpo/ siti. idō eius cōcretū. s. cā p'dicatur solū d' ipis de/ nominatiue r' accidētāl' sic relatio d' sūdamento. r' nō qd' itatiue r' eñtialr'. sic genus d' suis sp'ebus 3^a Ex hoc seqtur q' gen' nō p'dicatur d' istis q'rtuoz vniuoce vel equoce s' denominatiue tātuz 4ª Scdo seqtur q' ista diuisio ē diuisio accidētis i subiecta. vel relationis i sūdamenta. 5ª diffi/ cultas. vtz iste q'rtuoz cāe hēant candē rōnez for/ mal' cālitatis. Ad hoc d' p'mo q' causare ē pone re efficiē i ee'. scdo q' cāe ipi' matie ē ponere ef/ fectū i esse p' modū illi' ex quo sit effectus. s' cāe forme ē ponere effectū i ee' p' modum illi' p' quod sit effectus. s' cāe efficiētiē ē ponere effectū per modū illi' a quo sit effectus. s' cāe ipi' cāe final' ē ponere effectū p' modum illi' ppter quod sit ef/ fectus: ex quo p'z solutio difficultatum p'habita/ tarū. 6^a Quantū ad scōz articulū ponitur.

Conclusio responsalis. Cālitās cāefina
lis conuenit ipi fini. Et q̄ b̄t
eē in intentione. patet q̄ causalitās illa sibi con-
uenit. Et illud esse fm̄ qd̄ nō sibi cōueniret si non
haberet tale esse. sed finis nunq̄ est causa nisi sit
app̄b̄nsa ab intellectu agentis per modū ama-
ti vel desiderati. ¶ Quantum ad 3^m articulum.

Primo dubitatur. Utrū eiusdeꝝ effectus
possunt esse plures cāe p se. Pro
solutione huius dubij ponuntur aliquę distinc-
tiones. Prima q̄ duplices sūt cāe p se. quedam sūt
eiusdem generis. alie sūt distinctoꝝ generum vt
forma et efficiēs. ¶ Secūda. duplices sūt cāe eiusdeꝝ
generis quedā sunt subordinate quaz̄ vna agit
in virtute alterius vt sol homo. alie sunt non sub-
ordinate vt duo homines. ¶ Tertia distinctio. cāe
non subordinate sunt duplices. quedā sunt tota-
les qbus positis omni alio secluso in eodem ge-
nere et in eodē ordine p̄t pducere effectum. alie
sunt cāe p̄tiales que cum alijs eiusdem generis et
eiusdeꝝ ordinis pducunt effectū. ¶ Ex his d̄ pri-
mo ad dubium q̄ eiusdeꝝ effectus sunt plures cāe
p se totales in distinctis generibus causaz̄. vt p̄
in exemplo textus. Secundo dicitur q̄ eiusdem
effectus sunt plures cause p se totales i eodē ge-
nere cause cum ille sint subordinate. vt sol et hō ge-
nerant hoines. Tercio q̄ eiusdeꝝ effectus sūt plu-
res cause p se non subordinate et p̄tiales. et in eo-
dem genere cause. vt plures homines trahūt na-
uem. Quarto dicitur q̄ eiusdeꝝ effectus non sūt
plures cause p se totales. et non sunt subordinate
in eodem genere cause. patet p implicationes cō-
tradictionis. quia si vna illarū sit causa totalis: er-
go ipa de se sola causat effectum.

Secundo dubitatur. Utrū p̄missa sint ma-
teria cōclusionis: et p̄tes diffini-
tionis sint causa formalis diffiniti. Ad primaz̄ re-
spondetur p̄talem distinctionem. p̄missas eē ma-
teriam cōclusionis pōt intelligi dupliciter. vno
modo p̄p̄cisionem et adaequationem ita q̄ ipa cō-
clusio p̄ponit ex ipis p̄missis tāq̄ ex sua p̄cisa et
adeq̄ta mā. et sic p̄missa nō sūt cōclusionis mā. alio
mō pōt intelligi virtualiter et p̄ cōtinentiā ita q̄ p̄-
missa cōtineant totā materiā cōclusionis. et sic p̄-
missa sūt materia cōclusionis. S; p̄ secūda p̄te po-
nitur talis distinctio. duplex est diffinitio. quedā
est methaphisica q̄ datur per q̄ditatē genericam
et differentiales. et partes talis diffinitionis sunt
forme diffiniti. alia ē phisica q̄ datur p partes eēn-
tiales cōpositi naturalis. s. per materiā et formas

et sic nō omnes p̄tes diffinitionis sūt forme diffiniti
dubitatur. Utrū cālitās cāe finalis
fundatur in entitate ipius finis. Pro
solutione huius dubij ponuntur aliquę suppositōes
-Prima. b̄ta entitate ipi finis cessat cālitās ipius
efficientis. cū efficiens non agat nisi p̄pter finē.
2^a. cālitās cāe finalis p̄cedit cālitatē cause effici-
entis cū efficiens non agat nisi motus a fine. 3^a. q̄
sequitur ex illis est q̄ cālitās cāe finalis p̄cedit en-
titatem ipius finis. Ex hoc dicitur ad dubium q̄
entitas ipius finis non pōt eē fundamentum cā-
litas finis cum omne fundamentum sit cū relati-
one. 2^a. dicitur q̄ cālitās ipius finis fundatur i eē
obiectiue et intentionali ipius. quia mouet soluz̄
per modum amati et desiderati.

Ad rationes ante oppo^m. Ad primā d̄
q̄ finis ē cā q̄ n̄ ē: et cāre
ipius finis fundatur i eē amato et desiderato. mō
ad hoc q̄ aliqd sit amatum vel desideratum nō reg-
ritur ipm̄ eē. ¶ Ad secūdam d̄ q̄ finis non ē no-
bilissima cāz̄ quo ad p̄fectionem sue entitatis. s; q̄
quo ad p̄fectionem sue cālitas q̄ eius cālitās p̄-
cedit cālitatē cuiuslibet alterius cāe. ¶ Ad tertiaz̄
dicitur q̄ sufficit ad hoc q̄ finis sit causa effectus
realis. q̄ fm̄ aliquid esse sit realis et non secundū
esse secundum q̄ ipa est causa. et bec de questōe.

Veritur quinto. Utrum
ponit Aristoteles inter causam i
actu. et cām in potentia. s. q̄ cā in
actu simul est et non est cū suo ef-
fectu: sed nō cā in potentia: sit suf-
ficiens. D̄ p̄: q̄ nō cōtra primum tribus instātijs
-Prima q̄ filius est effectus i actu: et cū sit rema-
net corrupto patre. 2^a. graue est motū i actu mo-
uente corruptū. 3^a. motū est i actu mouente nō exi-
stēte in actu. et similiter ē de lapide p̄iecto et d̄ ro-
ta actu mota et de gete violenta. ¶ 2^a. arguit sic.
si cā i actu simul eēt et nō eēt cū suo effectū i actu
sequerentur tria icōuenientia. -Primū q̄ in princi-
pio motus cessaret motus. 2^m. q̄ de necessitate oia
fierēt vel eēt. 3^m. q̄ oia pducibilia actu eēt. p̄-
ma. cōtra tenet. q̄ si cā ē i actu effectus ē i actu. et si ef-
fectus sit in actu cessat motus. 2^a. cōtra p̄. q̄ si cā
sit in actu: effectus necessario est in actu: et sic effe-
ctus necessario est. 3^a. cōtra p̄. q̄ prima cā est semp
causa i actu omniū pducibilium. ergo q̄tum ipsa
est omnia pducibilia sūt. ¶ 3^a. arguitur cōtra 2^m
q̄ effectus i potētia et cā i potentia sunt relatiua
fm̄ se. ergo ad nō eē vnius sequitur esse alterius

ans p̄ de calefactōe et calefactibili. ¶ In oppo-
sitū ē auctoritas philosophi. ¶ In ista qōne erūt
tres articuli. ¶ Quantum ad primum.

Primo sciendū q̄ de qōne sūt duo mōi
dicēdi. -Primū ē egidij et suoz̄ se/
quaciū quī videbitur in 3°. notabili. alio ē modus
dicēdi scoti qui stat in tribus supponib^o. -Prima. du-
plex ē relatio cālitas: q̄das est cālitās actualis a q̄
cā d̄ actuali cāns. et simul correspōdet ex parte
effectus effectualitatis actualis a q̄ effectus d̄ actu
ali cāns. Alia ē cālitās potētia que vocat̄ p̄te
causatiuitas a q̄ causa d̄ causatiua. et sibi corre-
spōdet ex p̄te effectus cābilitas a qua effectus
dicitur causabit. 2^a. q̄ quelibz̄ illaz̄ relatiōz̄
simul ē et n̄ ē cā sua correlatiōe. p̄bat. q̄ bene se-
q̄. cālitās est. ḡ effectualitās ē. similis bene seq̄. cau-
satiuitas ē. ḡ cābilitas est. 3^a. quodlibz̄ fundamētū
relatiōis simul est et nō ē fm̄ q̄ b̄ cū fundamē-
to sue correlatiōis. p̄. q̄ bene sequit̄ cātiū est. ḡ
causatiuitas est. Ex isto sequit̄ q̄ cām in actu simul
eēt et nō eēt cū effectū in actu et non causam in po-
tentia non pōt intelligi de relatiōibus cālitas.
q̄ omnes ille sunt simul et non sunt cum suis cor-
relatiōibus. 2^a. sequit̄ q̄ illa differentia non pōt
intelligi de fundamentis s; q̄ fundat̄ relatiōe.
q̄ sicut oportet q̄ si illud quod actuali fundat̄ re-
latiōem cause in actu sit: ita o; q̄ illud qd̄ fun-
dat̄ relatiōem effectus in actu sit. ita similiter. si
illud quod fundat̄ relatiōem cause in potentia
sit oportet q̄ illud quod fundat̄ relatiōem effectus
in potentia sit. 3^a. sequit̄ q̄ ista differentia debz̄
intelligi de fundamento illarum relatiōum vt
fundant̄ illas relatiōes: put̄ tñ ipa comparātur
ad extriaz̄: et sic causa in actu simul est et non est cū
effectū i actu. si ista tñ equalēat duab^o cōditiōna-
lib^o. q̄ p̄ma est. si illud qd̄ fundat̄ relatiōem cause
i actu sit ens i actu: o; q̄ illud qd̄ fundat̄ relatiō-
em effectus in actu sit ens in actu. 2^a. si illud qd̄ fū-
dat̄ relatiōem i actu cause in actu nō sit ens i actu
nec illud qd̄ fundat̄ relatiōem effectus in actu ē ens
in actu. s; cā in potētia nō simul est et nō est cū effe-
ctu i potētia si illa equalēat duab^o cōditiōnalibus.
quaz̄ p̄ma est. si illud qd̄ fundat̄ relatiōem cause i
actu sit in actu extriaz̄ non est necesse q̄ illud qd̄
fundat̄ relatiōem effectus in potētia sit actu exi-
stēs. 2^a. si illud qd̄ fundat̄ relatiōem cause i potētia
nō sit actu extriaz̄ nō est necesse illud qd̄ fundat̄ re-
latiōem effectus i potētia nō eēt actu existens.

Secundo sciendū est q̄ Aristo. in hoc vlti-
mo capitulo ostendit modos cāz̄

et diuiditur in tres partes p̄ncipales: et itēdit qnq̄
cōclusiones. -Prima. modi cāz̄ sūt multi numero
sed p̄ncipales sunt multo minores. 2^a. tāq̄ p̄mā
diuisionē. et est bec. Cāz̄ eiusdeꝝ generis q̄das sunt
p̄ores. alie sunt posteriores. vt medicus et artifex
respectu sanitatis. et hoc pōt intelligi vel fm̄ coita-
tē p̄dicatōis. vel s; cōitatē cālitas. 3^a. tāq̄ 2^a
diuisionē. et est bec. Causaz̄ eiusdeꝝ generis q̄das
sunt p se. vt statuā faciēs ē cā efficiēs p se statue.
alie sunt cause p accēs. vt polielct^o est cā p accēs
efficiēs statue: q̄ accidit statuā faciēti q̄ vocetur
polielct^o. Et subdit q̄ cāz̄ p accēs. q̄das sūt p̄p̄in-
quiores vt musicū qd̄ ict animē. et sic ars faciēdi
statuā. alie sūt remotiores vt albū qd̄ ict corpo-
ri. 4^a. tāq̄ tertiā diuisionē et est bec. cāz̄ eiusdeꝝ
generis q̄das sūt actuales. alie sunt potētiales. et
sūt cāta sūt duplicia. q̄das sūt actualia et q̄das sūt
potētiaalia. 5^a. tāq̄ quā diuisionē et est bec. causaz̄
eiusdem generis quedā sūt icōplexe. vt polielct^o/
tus tantū ve lstatuifica. alie sunt cōplexe. vt po-
lielctus statuifica. ¶ In secūda parte docet mult
itudinē istorum modoz̄ et itēdit talē cōclusionē.
q̄ cause p̄ores et cāe posteriores p se: et cause p
accidens. et cause cōplexe et icōplexe possūt mul-
tiplicari penes cās in actu et in potētia. Et s̄bdit
differētiā inter causā in actu et cās in potētia. q̄
cause actuales singulares simul sūt et nō sūt cū
suis effectibus actualib^o et singularib^o. vt h̄ me-
dicus cū hoc sanato. et hic edificans cū edificato
sed cause potētiales nō simul sūt et nō sūt cū su-
is effectibus potētiaalibus. vt nō simul corrupū-
tur domus et edificator. Secūdo subdit q̄ in oi
disciplina d̄ratiua o; sumere causā sūmā. i. vlti-
mā causā. ¶ In tertia parte principali pōit du-
as p̄p̄ietates causarū. -Prima. causaz̄ singula-
riū effectus sunt singulares: et vniuersalium vni-
uersales. vt statuifica est cā efficiēs statue. 2^a. cā-
rum in actu effectus sunt in actu et causaz̄ i potē-
tia effectus sunt in potentia.

Tercio sciendū q̄ circa hūc textū icidunt
tres difficultates. -Prima. vtrum
causa in actu simul sit et non sit cū effectū. Ad h̄
respondet Egidius cum suis sequacib^o ponen-
do duas distinctiones. -Prima. duplex ē causa in
actu. quedam est causa conferuans. alia est cau-
sa effic̄ ens. que producit̄ rē in eē et primam rez̄
pductā cōseruat. 2^a. distinctio. duplex ē effectus
ipi^o efficiētis: quidā est immediatus et ē ipm̄ fieri.
alius est mediatu: et eē vel factū eē ipi^o effe-
ctus. Ex his dicitur p̄mo q̄ cause materiales et
d

Physicorum

ex vno qd scie. s3 oliua ex seie oliue: z hō ex seie
hois. s3 oia diuina z hūana dñr fieri a cāu. ¶ Se
cūda 2: tāgit tria icōueniētia s3 pdcās opinioez:
primū. qd si fortūa eēt cā celi z nō istoz i erioz.
sequet qd mor' celi ordinās totū istū mūdū iserio
rez eēt a fortuna. 2^m. qd celū ē digni' istis iserio
rib'. s3 si fieret a fortuna eēt min' dignum. 3^m. qd
dicerem' s3 illi' qd videm' ad sēfū. videmus
eni sup'iora reatr fieri: z spyniformiter: z ista iseri
ora econuerso. ¶ In q̄tra pte itēdit talē cōclu
sionē q̄ tāgit q̄tra opinione ātiq̄z z ē hec. Allig an
tig dixerūt qd fortūa ē cā hūane rōni immanifesta
tāq̄ quoddā diuinū z felicissimū.

Tertio sciendū ē qd circa hūc textū icidunt
tres difficultates. p̄tia. vtrū aliqd
fiat a fortuna. Ad quā rñdet qd sic. hoc pōt sic p
bari. qd fieri a fortuna ē fieri p̄ter intentionē ip̄ius
causē pducētis. s3 multa sūt a fortuna. 2ª diffi
cultas. vtrū sit saluabile aliqd eē fortuitū respe
ctu cāe p̄ticularis: z nō eē fortuitū respectu cāe
vniuersalis. Ad quā rñdet Auicē. qd sic. pbat. qd
cā vniuersalis ad plā se extēdit q̄ cā p̄ticularis.
iō aliqd pōt cadere sub intentionē cāe vniuersa
lis: quod nō cadit sub intentionē cāe p̄ticularis.
Et q̄ legi' qd nihil sit a fortuna respectu p̄me cāe.
qd nihil sit p̄ter intentionē p̄me cāe. s3 ad istā opio
nē vidēt seḡ tria icōueniētia. primū. qd oia ieu
tabil' eueniūt. 2^m. qd nihil ē frustra simplr. s3 solū
q̄ ad hunc vel illū. 3^m. qd causa vniuersalis pdu
cens mōstz intēdit mōstz. ¶ 3ª difficultas. vtrū
sit saluabile aliqd effectū eē fortuitū. z tñ habe
re causā determinatā. Ad quā dñr qd aliquā cau
sā eē determinatā pōt itelligi dupl'r. vno mō qd sit
determinatā p̄ intentionē: ita qd itētio talis causē
determinet ad pducēdū illū effectū. z isto mō talis
effect' nō pōt eē fortuit'. alio mō qd sit determina
ta p̄ pductionē. ita qd isitendat pducē aliū effe
ctū: tñ pductio illius causē determinat ad istuz
effectū nō itētū. z isto mō talis effect' ē fortuit'.

Conclusio rñsalis. De fortūa z cāu ē sci
ētia: p̄s. qd hūc p̄pas passio
nes de p̄is demōstrabiles p̄ diffinitionē ip̄ozuz.
ergo de ip̄is est scientia.

Primo dubitat. Utrū diffinitio fortune
sit sufficiens que ē. fortūa ē cā per
accēs eoz q̄ p̄pter hoc sūt z fm̄ p̄positū z ex sp̄
z frequēter. Ad solūendū hoc dubiū ē supponen
dū qd Arist. i b. 2. c. ondit quid sit fortūa: z diuidit
in tres ptes. In p̄ma igit diffinitionē fortune. z
diuiditur i q̄tuor p̄ticularas. In p̄ma ponit diui

siones valētes ad cognoscēdū fortune diffinitio
nem: quarū tres p̄me se tenēt ex parte effectus.
z quarta ē ex parte causē. p̄ma ē hec. effectus
uz quidā semper sūt. qdam sūt vt frequē. z qdā
sunt extra sēp z frequēter. Et subdit qd mani
festū ē fortūa z casū esse z nō eē eoz que sūt sē
per vel frequēter. sed eoz que sūt p̄ter bec.
¶ 2^a. eoz que sūt aliqua sūt p̄pter aliqd. i. p̄
pter aliqd finē: z alia nō sūt p̄pter aliqd finem.
¶ 3^a. eoz q̄ sūt. quodā sūt fm̄ p̄positū. z quodā
nō fm̄ p̄positū: z vtrāq̄ istaz quodā sūt p̄pter ali
quē finē. quēcūq̄ aut natura aut rōe agūt p̄ ali
qd sūt. ¶ 4^a que sumitur ex pte causē est hec.
Cārū alia est causa per se. alia ē cā per accidēs.
pbat rōe z exēplo. rōe sic. qd eozum que sūt. q̄
dam sūt fm̄ se: alia vero fm̄ accidēs. ideo cau
sarū alia erit fm̄ se. alia fm̄ accidēs. exēplo sic.
qd edificatiuum est per se causa dom'. albū vero
z muscū sunt causē per accidēs dom'. Et sub
dit qd causa per se determinata ē. i. finita. cā hō
per accidēs ē indeterminata. i. infinita. ¶ In se
cunda particula applicat dictas diuisiones ad for
tūa. Et pri' ondit qd fortūa sit eoz q̄ p̄ aliqd fi
unt. vt si quis vadat ad for' cā reportandi pecuni
am illud p̄pter aliquid sit. si tamē reportaret pe
cuniam inopinatē illud fieret a fortuna. s3 fortūa
ē eoz que p̄pter aliud fiunt. 2° ostēdit qd sit cā p̄
accidēs que nō est pductiua effectus intenti ab
agēte. 3° ostēdit qd sit eoz que sūt extra sēper z
frequēter. qd reportatio pecunie est fortuna. z
tñ est eozum que sūt p̄ extra sēp z frequēter. 4°
ondit qd sit eoz que agunt a p̄posito. qd ille qui
reportat pecuniā inopinatā ibat ad for' a p̄posi
to. ¶ In tertia p̄ticulara isert diffinitionē fortune
dicens. manifestū est fortūa eē cām s3 accidēs
. i. nō intēdens effectū. in his que in minori pte si
unt fm̄ p̄positū. z eoz que p̄pter aliud fiunt.
Et hoc isertur qd eadē res ē intellect' z fortuna
pbat. qd omne agens fm̄ p̄positū ē intellect'. s3
fortuna est agens fm̄ p̄positū. ergo fortuna est
intellect'. Et hoc p̄s solutio ad dubiū.

Secundo dubitat. Utrū fortuna sit bu
mano intellectui immanife
sta. Ad solūendū hoc dubiū est supponēdum qd
Aristo. in secūda parte ondit quid veritatis con
tinean t̄p̄dicte opinioez de fortuna: z p̄ ondit
qd effectus fortuiti sunt causē infinite. declarādo
p̄ qd quodāmodo nihil fiat a fortuna. quia a for
tuna nihil sit tanq̄ a causa per se. 2° pbat qd effe
ctus fortuiti sunt causē infinite indeterminate.

Secundus

qd cāb' effect' qd est recipe pecuniā est velle vide
re aliqd: pōt etiā esse p̄secutio respectu fugientis
vt visio alicui' vt fuga inimici. 2° declarat qd for
tuna est qdā mō immanifesta rōi. qd illud est imani
festū rōi qd nō pōt a rōe cōp̄bendi. s3 fortūa non
pōt cōp̄bendi a rōe. Rō eni est eoz q̄ sp̄ aut fre
quē sūt. fortūa at eoz q̄ sūt p̄ter bec. ¶ 2° qd cāe
fortuite sūt infinite. ideo fortuna ē infinita. z p̄ cōis
rōi immanifesta. Et hoc p̄s solutio ad dubiū

Tertio dubitat. Utrū diffinitio fortune sit
sufficiens. Ad solūendū h' dubium
supponēdū est qd Arist. i tertia pte b' capti ostē
dit modos fortune. Et p̄ mouet talē qōnē. cū aliqñ
ex plib' cāis p̄ accēs p̄uēiat effectū fortuit' vt s̄ai
tas a rasura capilloz z a v̄eto z a calore sol. vtrū
q̄libet talis cā dicat a fortuna. Istā qōnē non sol
uit: sed dicit qd qdā cāp̄ p̄ accidēs sūt p̄p̄iores
cāis p̄ se. Et hoc intēdit. qd si talis cā sit remota
cāe p̄ se: sic qd ex ea nō sit nat' p̄duci effect' fortū
it' talis cā p̄ accēs nō d̄z dici fortuna. 2° determi
nat de ḡbus dā modis fortune. v. qd bōa fortūa est
a q̄ aliqd bonū accit. mala ē a qua aliqd malū ac
cidit. Et subdit qd bona fortuna vocat eufortuni
um qñ ē cū multitudie bonitatis. z mala fortuna
vocat difortūm qñ ē cū multitudie malitie. Et
subdit qd aliqñ difortūnat' si sit p̄pe h̄re vni' ma
gnū bonū. z veniat casus qd nō beat. illō at quod
paz deest nihil ab eē vidēt. 2° subdit qd eufortu
niū ē icertū sicut fortūa. eufortuniū at qd fortūa
ē. z recapitular diffinitionē fortune. ex h' p̄s solutio
ad dubiū. Solōes argumētōz pat' t̄ ex dictis.

Verit' septimo. Utrū casus
z fortuna possint fieri
ri in cōtingētī ad vtrūlibz. Et arguit
q̄ nō auctoritate cōmentatoris z ei'
rōnibus. Auctoritate ei' arguit sic. qd cōmētator
p̄ exp̄sse determinat s̄ Auicē. qd casus z fortuna
solū sūt i cōtingētī raro. pbat sic. qd te sedere z te
stare sūt cōtingētīa ad vtrūlibet: z tñ nō contigit
te stare vel sedere a fortuna. s3 fortūa nō sit in cō
tingētī ad vtrūlibz. ¶ 2° arguit rōe cōmētatoris: nul
la cā actiua ē ad vtrūlibz. s3 casus z fortuna s̄ cāe
actiue. q̄ nō sūt in cōtingētī ad vtrūlibz. ¶ 3° argu
itur aucte p̄bi qui diffiniēdo fortunā dicit qd for
tuna sit in his q̄ in miori pte sūt. cuiusmodi s̄ cōf
tingētīa raro z nō cōtingētīa ad vtrūlibz. s3 cāus
z fortuna sūt in cōtingētī raro z nō i cōtingētī ad
vtrūlibet. ¶ In oppositum arguit auctoritate
p̄bi. i. posteriorum. sic dicentis. Cōtingens infinitus
ē qd sic z nō sic possibile ē fieri vt aial ambulare. z

ip̄o ambulante fieri terremotū. z oīo quod a ca
su sit. nihil. n. ē magis natū sic fieri q̄ econuerso.
Primo sciendū qd de questione fuerunt
tres opinioez. s. due extreme z
vna media. ¶ Prima est Auicēne aliquas diffi
nitōes p̄ assignātis. Dicit enim qd necessarium
est quod nullum habet impedimentum extrinse
cum. Contingens rarum est quod in plurib' ha
bet impedimētū extrinsecum. ¶ Ex his dicunt
tria. primū. qd idem est necessariū z contigēs
respectu diuersoz: vt fortē mori est necessariū
respectu voluntatis diuine efficientis: z h' est ne
cessarium necessitate cōsequētie. sed fortē mori
est cōtingens respectu voluntatis regis. Et idē est
contingens vt in pluribus. z contingens raro re
spectu diuersoz: vt lucrari est contingens vt in
pluribus respectu mercatorum: z tñ est contin
gens raro respectu lusozum cū taxillis. ¶ Se
cundo dicit qd aliqua causa q̄ est ad vtrūlibz ē
actiua. pbat sic. qd voluntas nostra est ad vtrū
libet. z tamen est causa actiua. ¶ Tertio dicit qd
casus z fortuna fiunt in contingētī ad vtrūlibet.
quod pbat sic. quia philosophus excludēs illa
in quibus non fiunt casus z fortuna. nō excludit
contingens ad vtrūlibet. ergo casus z fortuna fi
unt in contingētī ad vtrūlibet.

Secundo sciendum p̄o expositione te
xtus qd istud tertium capitulū
in quo philosophus ostendit differentiam inter
casum z fortunā diuiditur in duas ptes. In p̄ia
ponit differentiam inter casum z fortunā dicens
qd casus differt a fortuna eo qd casus est in plus
q̄ fortuna. quod pbat. quia quicquid sit a for
tuna sit a casu: sed non econuerso. ergo casus ē
in plus q̄ fortuna. pbat antecedens. quia for
tuna sit tantum in his que fiunt fm̄ p̄positum:
sed casus sit in eis z etiam in illis que non sūt fm̄
p̄positum. Assumptum ratione pbat. primo
sic. z secundo exemplo. ratione primo sic. qd for
tuna sit solum in his in quibus occurrit bene cō
tingētīa: id est bene agere: sed bene agere conti
git solum in his que fiunt a p̄posito. ergo fortū
na ip̄oz est in his que fiunt a p̄posito. ¶ Se
cundo pbat signo sic. quia fortuna aut est feli
citas: aut aliquid prope felicitatem. sed felicitas
est bonus actus qui solum sit in his que sūt a p̄
posito. ergo fortuna sit solum in his que sūt a p̄
posito. ¶ Ex hisert q̄tuor correlatiua. primū
est. in quibus cūq̄ non conuenit opari a p̄posi
to non contingit in his aliquid fieri a fortuna. 2°

ifert qd neq3 iaiati neq3 bestie neq3 ifans aliquid faciunt a fortuna. 3o ifert qd i bis q ppositu no hnt no est bonu fortuitu nisi s3 similitudine que admodu trarchos dicebat lapides ex qb3 fiunt are ee bn fortunatos qz bonozant. alij3o pedib3 calcant. 4o ifert qd illa q ppositu no habet bene pnt pati a fortuna qn circa ipa fit aliqd a fortuna. 2o p te assupri probat. f. qd casus fiat i alijs aialib3 ppositu no hntib3. z et iaiatis. z h3 pbat trib3 signis. Primo e. si equ3 veniat a capis z venies saluat3 e. h3 dicit fieri a casu. qz no veniebat ca saluadi. z tñ hoc fit i bis q ppositu no habet. ergo signu est qd casus fit in bis q ppositu no habet. 2o signu e si tripod a cadedo deozu fiat sedes. h3 erit a casu n eni cadebat vt sedes fieret. z tñ h3 fit a pposito 3o signu. qz casus grece vocat anthomatū. quod idē e qd frustra. g3 repitur i oib3 illis i quib3 repit frustra. s3 frustra repitur tā in bis q fiit a ppositu q3 i illis q no fiit a pposito. g3 z casus. pbat mi noze: qd frustra e qd fit preter aliqū finē que natū est asseq z tñ no cōseq. vt si quis ambulat causa sanitatis z tñ no sanet frustra ambulare d3: z d3 que natū e asseq. qz ridiculosū ē dicere qd aliq3 frustra balneado se eo qz sol non deficit. quia balneare ē cā effect3 ali3 q3 solē deficere. C In secūda parte pbs ponit duas differētiās iter fortunā z casu pproie dictū. Prima ē. qz casus ppe dicit3 fit soluz in agentib3 fm naturam: z fortuna fit solum in agentibus a pposito. Scda differētia. qz fortuna est cā extrinseca. casus v3o ē causa intrinseca. cōter pbs recapitulat predicta. vbi sciendū qd circa hūc textū incidūt tres difficultates. Prima ē. qliter sint saluabiles pma z scda d3e casus z fortune. Rndetur qd simul sūt saluabiles eguocādo de casu. Casus. n. sumit3 dupl3. vno mō general3 p oī cā pducete effectū no itētū. z de casu sic capto itelligenda ē pma differētia. alio mō capū casus special3 p nā vel agente nāli pducēte effectū n itētū: z de casu sic accepto itelligenda ē secūda differētia z tertia. C 2a difficultas ē. Utrum iaiata bestie z infantes aliquid faciant a fortuna. Pro solutione hui3 difficultatis fit bec distinctio. fortuna capitur dupliciter. vno modo proprie pro agente secundum propositum aliquid pducēte preter intentum. alio modo sumitur communiter z transumptiue pro quolib3. bet producente aliquid preter intentum. Ex his dicitur duo. Primo. qd inanimata bestie z infantes nihil fa-

ciunt a fortuna proprie dicta. Patet. quia nullus istorum est agens a proposito. cum non habeat intellectum practicum qui est ratio agendi secundum propositum. De inanimatis z bestijs notus est. Infantes vero non habent vsum rationis. C 3a difficultas patebit in tertio notabili. **Conclusio** responsalis. Casus z fortuna sunt in contingenti ad vtrūlibet. patet. quia casus z fortuna possunt fieri in illis que fiunt extra semper z frequenter. huiusmodi sunt contingenti ad vtrūlibet. **Primo** dubitatur. Utrum fortuna sit cā extrinseca. Pro solutione huius dubij fit bec suppositio. Fortuna non est aliud nisi intellectus practicus. Casus vero non ē aliud q3 natura. C 2o ponitur talis distinctio. aliq3 esse intrinseca vel extrinseca potest dupliciter intelligi. scilicet respectu agentium vel patientium. primomodo tam casus q3 fortuna est causa intrinseca. C 2o mō fortuna est causa extrinseca. quia non est in patiente sed in eo quod agit fortuite. non est autem idem quod agit z patitur a fortuna. sed casus est causa intrinseca. quia casus non est aliud q3 natura. z eadem natura potest esse principium actiuus z passiuum motus: z agere z pati a casu. zc. **Secundo** dubitatur. Utruz casus z fortuna solum fiant in contingenti raro. Pro solutione huius dubij ponitur opinio commentatoris contra Auicennam qui primo ponit definitionem necessarij dicentis. Necessarium est illud cuius non est potentia ad deficientiam. sed contingens est illud cuius est potentia ad deficientiam. Ex hoc infert primo qd necessarium nō h3 diffiniēbatur ab Auicenna. probat. qz necessarius ex natura sua est necessarium. ergo quocumq3 extrinseco remoto adhuc erit necessarius. Secundo infert qd non est possibile aliquid esse necessarium respectu vnius: z contingēs respectu alterius. quia tunc idem haberet potentiam ad deficientiam z non haberet potentiam ad deficientiam. Tertio infert qd idem non est contingēs vt in pluribus z raro. quia ille habent rationes formales formaliter oppositas. Quarto infert qd nulla cā ad vtrūl3 ē actiua. ps. qz vel eēt actiua vnius oppositi tñ: z tunc esset determinata ad vnu: z tñc nō eēt ad vtrūlibet. vel esset actiua vtriusq3. z sic opposita simul essēt in eodem. vel nullius: z tunc non esset actiua. C Ex hoc

infert qd casus z fortuna non possunt fieri in contingēti ad vtrūlibet. qz casus z fortuna sūt cause agētes q no reperitūtur i contingēti ad vtrūlibet vt pbatū ē. C Ex h3 rñdet ad dubiū qd casus z fortuna solū fiūt i contingēti raro. h3 satis pz ex dictis. **Tertio** dubitatur. Utruz casus et fortuna fiūt i vtroq3. s. i cōtingēti raro z ad vtrūlibet. Pro solutiōe hui3 dubij ponitur vna opinio media iter Auicēnā z cōmētatorē: q stat i quoz dicitis. C Primo dcm. nō ē pole idē eē simplr necessariū respectu vni3 z cōtingēs respectu alteri3. est tñ possibile idē eē necessariū fm qd. z necitate d3e respectu vni3 fatū. z eē cōtingēs cōtingētia illi necitati opposita respectu alteri3. ps pma ps hui3 dicit p rōnē cōmētatoris. 2a pars ps p rōnē Auicēne. C 2o dcm ē qd nō est possibile idē simpliciter eē cōtingēs vt i plurib3 z simplr eē cōtingēs raro respectu diuer3oz. ē tñ possibile idē respectu vni3 eē cōtingēs vt i plurib3 z respectu alteri3 bre similitudinē cōtingētis raro. C 3o dcm ē. nulla cā nālis totalis actiua ē ad vtrūlibet. s3 bn aliq3 nālis cā partialis actiua. z etiā oīs cā volūntaria ē ad vtrūlibet. qd itelligēdū ē an actuale agere. C 4o dcm ē qd casus z fortuna fiūt i vtroq3 cōtingēti. sepi3 tñ i cōtingēti raro. Bec oia patēt ex dictis. Ex d3is ēt ps solutio rōnū ad vtrūq3 partes. **Verū** octauo. Utruz fatū iponat necessitatē rebus fatatis. **Primo** arguit3 suppositū qd fatū nō ē ponēdū. ps aucte Gregorij sic dicitis. Absit aut a fidelū cordib3 qd fatū aliq3 eē credat. C 2o arguit3 cōtra qstū: oē fatatū est necessarium nō ppter aliud q3 ppter fatū. g fatū iponit rebus fatatis necessitatē. ps aīs. qz h3 seqtur. hoc ē pscitū seu fatatū a deo. g hoc erit. aīs est necessarium. g z aīs. Et cōfirmat aucte senece dicitis. fatū eē dispositionē rez quā nulla vis dirūpe pōt. C 3o sic. fatatū necessario eueniet. ergo fatū iponit necessitatē i reb3 fatatis. aīs ps. qz vel vtrāq3 pars cōtradictōis est fatata. z sic due cōtradictorie erūt simul vere. vel neutra est fatata. z sic due cōtradictorie erūt simul false. vel altera tātū est fatata. z sic reliqua non poterit esse fatata. aliter de3 esset mutabilis z fallibilis. z p aīs illa res q erit fatata necessario eueniet zc. C In oppositū arguit3. qz si fatū iponeret necessitatē reb3 seque retur qd nō oporteret nos consiliari neq3 negocia ri: sed omnia euenirent de necessitate. **Primo** sciēdū qd p declaratiōe terminoz qstionis sūt ponēde aliq3 suppo-

sitiones. quaz prima est bec. Fatū est causa fatati: z fatatū est eius effectus. 2o. duplices sunt effectus. qdaz v3 q immediate a deo pducuntur sicut illa que pducuntur p creationē. alij sūt q pducuntur a deo mediātibus causis secūdis. sicut deus mediāte sole z boie generat boiez. 3o. quicunq3 aliquis effectus pducitur a deo mediātibus causis secūdis o3 illas cās scdas habere certū cōcursum z ordinē anteq3 pducāt talē effectū. 4o. oīs concursus secundaz causaz est a deo puenisus z pscitus. C Ex quo sequitur pmo qd fatū est aliqd cū sit cā fatati. 2o. seqtur qd fatatuz est ad aliqd. dicitur. n. fatatū rei fatate fatū. z fatatū fato fatatū 3o. seqtur qd fatū nō est ipse deus puidēs cōcursum secundaz causaz. nec est ille cause secūde. s3 est concursus secundaz causaz puius ita qd de suo materiali ipoztat illū cōcursum scdaz cāz. z de formalt vero dicit illū cōcursum eē puiusum z pscitū a deo. 4o. seqtur qd fatū est ordinatio scdaz cāz ad effectū diuinit3 puiusos: z fatatū est ille effectū puiusos. Ex hoc seqtur qd fatuz nō iponit reb3 fatatis necessitatē. qz fatū nō est nisi cōcursum scdaz cāz puiusos a deo. s3 talis cōcursum est cōtingēs. ergo nō iponit necessitatē rebus fatatis absolutā. s3 bene necessitatē cōsequētie seu cōditionatā. Ita. n. cōsequētia ē necessaria. h3 est fatatū. g erit. hui3 tñ d3e tā aīs q3 aīs ē cōtingēs. Cōsequēter seqtur qd fatū solū ē in deo cātr z pncipiatiue. In casus vero scdis est fūdāmentaliter z subiectiue. Ultra seqtur etiā qd fatū etiā est tñ vnu cātr z pncipiatiue. s3 est plura eētialr z entitatiue. Alterius seqtur qd quocunq3 pducuntur a deo mediātibus causis secūdis cadūt sub fato. ita qd omnia talia z sola similia fatata dicuntur. **Secundo** sciēdū qd istud quartū capitulum huius secūdi in quo pbs oñ dit ad qd genus cause reducuntur casus z fortuna. diuidit in tres ptes. In pma itēdit talē cōclusionē. Casus z fortuna reducuntur ad causas agētes. patet qz reducuntur ad naturā z ad intellectuz q sūt cause agētes. In 2a parte itēdit talē cōclusionē. Casus z fortuna sunt cause posteriores intellectu z natura. ps. qz casus z fortuna sunt cause p accūs. intellectus vero z natura sunt cause p se. sed in his causa per accidens est posterior causa per se. C In tertia parte infert tale correlatiū. casus z fortuna non sunt causa celi. probat pbs tripliciter. Primo. quia tunc aliq3 cause essent priores causa celi. 2o. quia tunc intellectus z natura prius causarent alia q3 celum. 3o. quia casus

tunc eēt causa totius vniuersi.

Tertio sciendū q̄ circa hūc textum icidit tres difficultates. Prima vtz ca sui z fortune cōpetant causalitates alicui⁹ cause. Ad quā rīdetur p̄mo q̄ eis nō cōpetit cālitās cause mālis. qz mābz nālē inclinationē ad quēcū q̄ effectū nālē. ḡ nālī itendit quēlibet effectū nālē. z p̄ oīs nō pōt esse casus nec fortuna respectu alicuius nālīs effect⁹. z d̄ q̄ casui z fortune nō cōpetit cālitās finalis cause. qz nō mouent p̄ modū amati z desiderati cū sint ad effectū nō intēti. 3. casui z fortune nō cōpetit cālitās cause formalis saltez respectu effect⁹ fortuiti. qz fortuna nō est pars essentialis effect⁹ fortuiti. qz fortuna nō est pars essentialis z intrinseca ipsius fortuiti. nec etiā casus. saltē quo ad formale ei⁹. 4. d̄ q̄ eis cōpetit cālitās cause efficiētis vt p̄us visum ē. 2. difficultas est. q̄t est saluabile casū z fortunā eē posteriora intellectu z nā cum fortuna sit ipsemet intellect⁹ z casus sit ipsamet nā. Dicit q̄ hoc est p̄pter cōnotationē. licet. n. fortuna sit ipsemet intellect⁹. cōnotat tñ respectū intellect⁹ ad effectū ei⁹ nō itēti. mō iste respectus est posterior intellectu. 3. difficultas est. qualiter est saluabile fortunā eē cāz p̄ accēs respectu effectus fortuiti cū ponat cā necessaria effect⁹ fortuiti. z cum cā totali ipsius effect⁹ fortuiti posita necessario ponatur effect⁹ fortuiti. Ad hoc d̄ q̄ fortuna est cā p̄ accēs capiēdo p̄ accēs p̄ cā nō itēdēte effectū z nō p̄ cā ad quā cōtingēt segtur effect⁹ seu q̄ nō posita nō min⁹ se q̄ret effect⁹ cuiusmodi causa est musica respectu domus in edificatore

responsalis. Fatū nō iponit necessitatē rebus fatatis. patet hec conclusio ex dictis in primo notabili.

Primo dubitatur vtrum sint quattuor cause. p̄o solutione dubij supponēdum est q̄ iste quintus tractatus in q̄ p̄s ostendit q̄ ad physicum pertinet determinare d̄ causis z per quā libet earū demonstrare. diuidit in tres partes. In prima ostendit hāc cōclusionē. tñ sunt quattuor cause. pbat. qz tot sūt cause q̄t p̄nt rīderi debite ad quēstionē factā p̄pter qd. z nō plures. cū p̄pter qd sit quēstionū cause ade q̄ tū. s̄ quadruplī rīdetur debite ad quēstionē p̄pter quid z non pluribus modis. ergo quattuor tantū sunt cause. pbat minozē. primo de efficiente. vt pp quid certauerint. Rīdetur. qz furati sūt. z de causa finali. vt pp quid certant. vt dormient. z sic patet solutio.

Secundo dubitatur. Vtrū p̄s habeat considerare quattuor causas p̄o solutione dubij supponēdū ē q̄ p̄s in 2. parte huius tractatus itendit talē cōclusionē. 3. p̄s h̄z considerare mān z formā vt supi⁹ p̄ batur ē. ḡ h̄z considerare finē z efficiētē. p̄ oīa. qz multotiens forma z finis coicidit in eodē numero. z efficiēs coicidit cū alijs in eadē specie. hō. n. generat hoīem. z 4. rō. p̄s h̄z considerare mouentia mora. ḡ z quattuor cās. p̄s antecēdēs. qz mouentia nō mora nō sunt p̄s h̄z considerare onis simplī cum nō habeat in se motū neqz p̄n sui motus. qz s̄ sint mouentia. tñ nō sūt mobilia. Et subdit primo q̄ tria sunt negocia. primum ē circa immobile. aliud est circa mobile. icorruptiuū z 3. circa mobile corruptibile. z s̄ b̄dit q̄ duplīcia sunt mouētia. quedā enī sūt mouētia mora. z ista sunt p̄s h̄z. quedā aut sūt mouētia nō mora. z ista non sunt p̄s h̄z. 3. rō h̄z duas p̄s. p̄a ma probat q̄ p̄s h̄z considerare mā z teriam formā z efficiētē. qz p̄s h̄z considerare de generatiōe in qua ē necessariū efficiēs d̄ sponēs māz. z ē necessariā mā substans forme z 3. forma cui substat. z 4. pars huius rōnis probat dupliciter. p̄ qz p̄s h̄z considerare de fine. p̄s. qz h̄z considerare de forma. ergo z de fine. p̄s oīa. qz finis est aliquid qd est forma. z p̄s h̄z considerare de natura. ergo z de fine. p̄s ter oīa. qz finis ē grā cuius natura agit.

Tertio dubitatur. Vtrū p̄s habeat de mō strare p̄ quattuor causas. p̄o solutione dubij supponēdum est q̄ p̄s h̄z oīa in ter tia parte huius tractatus itendit talem cōclusionē. p̄s h̄z considerare p̄ quattuor causas demonstrare. hoc declarat sic. qz p̄s h̄z demonstrat effectum necessariū sequi. z per materiam demonstrat effectum necessariū sequi vt in pluribus. Ex hoc patet solutio ad dubiū.

Rationes autem in oppositum soluuntur ex dictis supra.

Meritur nono. Vtrū materia sit pars q̄ditatis z specificice rei naturalis. Et arguitur q̄ nō p̄o. oē cōp̄m ex materia z forma ē p̄ se generabile z corruptibile. s̄ q̄ditas rei nālīs nō ē p̄ se generabilis z corruptibilis. ergo q̄ditas rei nālīs nō est composita ex mā z forma. z p̄ oīs mā non est ps eius. maior ps. qz ibi p̄dicatur p̄a passio de subo suo vel de d̄finitionē subiecti p̄mi. z sic. mā de se ē icōicabilis. ḡ nō est ps q̄dita

tis rei nālīs. p̄s aīs p̄ p̄s h̄z de celo. dicētē. cū dico celū dico sōmā. cū dico h̄z celū dico māz. 3. sic. oē vte ē forma simplex. q̄ditas rei nālīs est qdā vte. ḡ est forma simplex. z p̄ oīs segtur q̄ mā non est pars ei⁹. p̄s maior. qz oīs icōicabilis est a forma. In oppositū arguit auctoritate p̄s h̄z in fine huius tractatus dicentis. sunt enim in d̄finitione quedā partes sicut materia. vbi p̄mo.

Sciendum p̄ declaratiōe s̄ minor qd. mis q̄ hic ponēde sunt alie que d̄fictiōes. q̄ p̄ma ē. mā triplī accipit sicut forma. forma. n. vno mō est altera ps cōpositi māz isomās. z sic d̄ forma pris cui opponit mā q̄ ē altera ps cōpositi ind̄mata p̄ formā. alio mō capit forma p̄ q̄ditate vti. z sic d̄ forma toti⁹ sic humana nitas cui opponit mā capta p̄ oīa idiuiduali. 3. mō sumit forma q̄ ē idē qd qd est. z sic d̄ oīa z q̄libet ps d̄finitōis d̄ forma cui opponit mā capta p̄ d̄finitō vel p̄ eo qd nō est ps rei d̄finitē. bic aut sumit mā 4. mō. s̄ p̄ altera p̄te cōpositi. z capit bic q̄ditas rei nālīs p̄ aliq̄ nā vti essentialit̄ z q̄ditatiue p̄dicabili de aliq̄ corpore nālī. 3. d̄fictio. duplex ē mā. qdā est vti. s̄ illa q̄ est icōtra p̄ oīa idiuidualē. aut p̄ aliq̄d poster⁹ cuiusmodi ē mā capta p̄ q̄ditate materie p̄cisa a d̄fina idiuiduali z ab ex̄tia. alia ē mā p̄cicularis. q̄ v̄ est cōtra p̄ oīa idiuidualē vel ex̄tia vel accidētia idiuiduali. 3. d̄fictio. triplices sūt p̄ p̄tates p̄cicales. qdā. n. sūt q̄ sūt p̄tates rez nālīū. alie sūt p̄ncipiatiue q̄ sūt p̄ncipia rez nālīū. alie sūt p̄ncipiate z cōposite cuiusmodi ē corpus nālē. z q̄libet ps ei⁹ subiuua. z h̄ mō sumit bic res nālīs. 4. d̄fictio. triplices sūt res nālēs q̄ditatē h̄tes. qdā. n. h̄nt q̄ditatē p̄ se p̄mo. sic sūt q̄ditates rez nālīū p̄cidentes ab oī beceitate z a q̄libet posteriozi. alie sūt q̄ditates d̄cte p̄cise p̄ oīa idiuidualē. alie sūt q̄ h̄nt q̄ditatē. non tñ p̄mo p̄ se sed p̄ accēs. sicut idiuidualē illaz quiditatū ex natura vel idiuidualē includentia accidentia.

Secundo sciendū q̄ sext⁹ tractat⁹ in quo p̄s h̄z oīd̄ q̄ nā agit p̄pter finē z ex p̄te cui⁹ sumit necitas i naturalibus diuidit i tres p̄tes. In p̄ma. n. ponit opinionē antiquoz ponētū q̄ nā nō agit pp finē z ē hec. Antiq̄ dixerūt nāz agere ex necitate materie z q̄tuoz q̄ litatū elemētōz. z si assignauerūt aliq̄ aliā cāz cā d̄miserūt de ea nō tractādo. s̄ pbant duob⁹ exēplis. quoz p̄mū ē. Juppiter pluit nō vt frumētū augeat. s̄ ex necessitate materie. ergo nā nō agit pp finē s̄ necessitate materie. aīs pbat p̄ p̄

ma pte. qz accidit q̄ frumētū pp pluuiā saluet. ali q̄i. n. pp pluuiā p̄d̄ z putrefit. z p̄te pbant. qz aquā sūr sū ductā oī gelari. z gelatā seu cōden fatā z liq̄factā necē est descendere. z exēplū est de p̄tib⁹ aialis. qz dentes oriūtur ex necitate materie. s̄. n. anteriores sint vtilēs ad scindēdum. z maxillares ad b̄n̄ cōterēdū. s̄ tñ nō sūt pp aliq̄ finē. s̄ ex necessitate materie. C. ponūt etiā 3. exēplū. s̄. q̄ nā nō facit bouigenas z viperigenas p̄pter aliq̄ finē. sed ex necitate materie. In 2. pte p̄s ponit hāc cōclusionē. nā agit p̄pter finē. pbat p̄s q̄nqz rōnib⁹. p̄ma. q̄cūqz sūt. sūt aut a casu. aut p̄pter hoc. sed illa q̄ sūt a natura nō sūt a casu. ergo sūt p̄pter hoc. minozē. pbat p̄mo rōne. qz ea q̄ sūt a natura sūt semp vel frequēter. nō aut ea q̄ sūt a casu. z pbat exēplo. qz nō pluit a casu i hyeme s̄ forte sub cane. nec fit calidū a casu sub cane s̄ forte in hyeme. z rō. vni qd̄qz agit eo mō quo natū ē agi. sed qd̄qz fit a natura natū ē agi pp finē. ḡ oē qd̄ fit a nā agit p̄pter finē. maiorē pbat. qz si dom⁹ fieret a nā eo fieret sicut ab arte. qz sic nata ē fieri. 3. rō. ars agit pp finē. ḡ z nā. p̄s oīa. qz ars aliq̄ p̄ficat q̄ nā nō pot ope rari. z alijs ars imitat naturā. 4. aialia que non agunt arte neqz cōsilio neqz deliberatiōe. z cetera animātia agunt p̄pter finē. igiū z natura. p̄s aīs. qz aranea facit telā. z formice p̄uisionē z birūdo nidū. z folia sūt p̄pter coopimentū fructuū. z radices sūt deorsū cā vegetādī z nō sūr sū. 5. rō. natura agit p̄pter formā. igiū z pp finē. p̄s oīa. qz forma z finis idē sūt. aīs pbat. qz qdā nā ē mā et qdā for. In 3. pte p̄s ponit tria motiua ātiq̄oz z ea soluit. p̄ma ē. i actōib⁹ nature cōtingit p̄ctā z mōstra. ḡ nā nō agit pp finē. Cōtra istō p̄s ponit talē cōclusionē. Inconueniēs ē ponere naturā nō agere pp finē. p̄pter qd i actōe ei⁹ cōtingit mōstra. pbat p̄s q̄nqz rōnib⁹. p̄ma. qz ars agit pp finē. z tñ i opationib⁹ artis cōtingit p̄ctā. grāmaticus. n. nō recte scripsit. z medic⁹ aliq̄ nō recta potiōe potauit. ḡ s̄t ē i nā. z rō. b̄n̄ segl. i nā cōtingit mōstra. ergo nā agit p̄pter finē. mōstra. n. sūt p̄ctā illi⁹ p̄pter quod aliq̄ ē. 3. rō. vbi ē debitus modus p̄cedēdi ibi est aliq̄ finis. s̄ i nā p̄ducēte mōstra ē debit⁹ z determinat⁹ modus p̄cedēdi igiū in ea ē aliq̄ finis. pbat minozē. qz q̄ natura p̄ducit bouigenas primo p̄ducit seimē z postea ip̄s d̄ponit. 4. rō. si natura p̄ducēs mōstra nō ageret p̄pter finē sequerēt q̄ i plātis deberēt eē bouigene z viperigene. 5. ratio. femina sūt p̄pter finē. ergo z actiones nature. p̄s aīs. qz alias ex

est vtz ignorata natura neceſſe ſit ignorare mo-
tu. Pro ſolutioe difficultatis ſit iſta ſuppō. q̄ ſi ſ
motus ſit terminus illi' relatiōis q̄ eſt naturali-
tas: nō motus nō eſt correlatiuū nature. qz relatio
nō terminat ad correlatiōes oppoſitā. ſz ad funda-
mentū oppoſite correlatiōis. z: ſupponit q̄ cor-
relatiuū nature qd̄ eſt naturale denoiatiue pdicat̄
de motu ſicut relatio de fundamento: Ex hoc ſeq̄
tur q̄ iſta eſt denoiatiua. motus eſt naturalis. z: ſe-
quitur q̄ naturale vel naturatū nō poſſūt cognofci
ignorata nā cum cognito vno relatiuor̄ cogno-
ſcatur z reliquū. z: ſeq̄ q̄ ſic materia z forma q̄
ſūt ſūdamēta hui' relatiōis q̄ eſt naturalitas: poſ-
ſint cognofci ſine motu z ſine naturali vel natu-
rato ita motus q̄ eſt ſūdamētū correlatiōis oppoſi-
te pōt cognofci ſine natura. C3^a difficultas eſt.
vtz motus ſit de genere continuoꝝ. Pro ſolutō
ne ponit̄ hec diſtinctio. motū eē cōtinuū pōt intel-
ligi dupl'r. vno mō e. nciali' z qd̄itatiue vt ſit ſen-
ſus q̄ mor' eſt ſpēs q̄titatis cōtinue. z ſic mor' nō eſt
de gñe cōtinuor̄. alio mō dnoatiue ſic ſuba dī cō-
tinua. z h' z: mor' eſt d' gñe continuoꝝ. n̄ at p' z: h'
de p'io aticō. Quātū ad z^m articl'z ponitur talis.

Concluſio Ignorato motu ne-
ceſſe eſt ignorare naturas. z: ſi
ſi ly neceſſe dicat neceſſitate dñie. oīa p3. qz mor'
eſt de diſtinctōe nature. ergo neceſſario ſi ignoret̄
motus ſequit̄ neceſſario ignorare naturam.

Primo Dubitat. Vtz tot ſint ſpēs motus
quot ſūt ſpēs entis. Pro ſolutioe
ponēdū eſt q̄ p̄hs in hoc ſcdo ca: in quo dtermini-
nat d' motu diuidit̄ i tres ptes. In p^a pōit̄ quaſdā
ſuppōnes z diuidit̄ in tres ptes. In p^a pōit̄ tres
diuiſiones ētis qz p^a eſt. entū aliū eſt ſolū endele-
chia. i. act'. aliud hō p^a. z^a diuiſio. entū aliū eſt
aliqd. i. ſuba. aliū q̄tū. aliud eſt aliqd̄ alioꝝ pdicam̄
toꝝ entis. z^a diuiſio eozū q̄ ſūt ad aliqd. aliud eſt
p ſupabūdantiā z defectū. ſm ſupabūdāt ā vt ou-
plū. ſm defectū vt dimidiū. aliud āt ſm actiuum
z paſſiuū. z vtr̄ ſm motiuum z mobile. motū. n.
mobil' motū eſt. mobile motiui mobile. C In z^a
pte itendit̄ p̄hs duas cōcluſiones. qz p^a eſt. mo-
tus nō eſt p̄ter res. x. pdicamētoꝝ. pbat. qz qd̄ mu-
tat̄. aut mutat̄ ſz ſubas. aut ſm qualitatez aut ſz
q̄titatē. aut ſm locū. igit̄ mor' nō eſt p̄ter res decē
pdicamētoꝝ ſeu generū. z^a q̄ nō eſt aliqd̄ cōe-
vniucū in bis. x. generib' in quo p̄ter ſe reponat̄
motus. p3. qz nec eſt hoc aliqd. nec q̄tū. nec q̄le.
nec aliqd̄ alioꝝ pdicamētoꝝ. C In z^a parte po-
nit̄ talez cōcluſionē. Unuſqz iſtoꝝ motuū habz

duos terminos. pbat inductioe. qz motus q̄ eſt h'
aliqd̄ hz vniū terminū q̄ vocal' forma. z alēz q̄ vo-
catur puatio. z motus hz q̄litatez hz vniū terminū
q̄ eſt albū. z vniū terminū q̄ eſt nigrū: z motus hz q̄-
titatē hz vniū terminū q̄ eſt p̄fectū. z alterū q̄ eſt i-
p̄fectū. z loci mutatio hz vniū terminū q̄ eſt ſurſus
z aliū q̄ eſt deorſū. p3 i motu grauis z leuis. Ex h'
inferit q̄ loci mutationis z motus tot ſunt ſpēs q̄t
z entis acquiſibilis ſpē per motum.

Secundo Dubitat vtz tres diuiſioes en-
tis ſupius poſſite ſint ſufficiē-
tes. p ſolutione ſupponēdū q̄ potētia nō eſt diſ-
ferentia cōueniēs entī illimitato. ideo oē ens illi-
mitatū eſt i actu. z eſt purus actus. ſz ens in poten-
tia conuenit ſolū entī limitato in quo etiaz iuenit̄
ens i actu. forma. n. q̄ eſt ens illimitatū eſt act' pur'
iō iſta diuiſio d3 attribui qd̄itati entis vt ſaltē qd̄-
ditati ētis limitati. S3 p p̄ma diuiſione ſit hec di-
ſtinctio. actus dupl'r ſumit̄. vno mō vt opponitur
potētie ſubiectiue. alio mō vt opponit̄ potētie ob-
iectiue. iſto mō nō capī bic. ſz p̄mo mō. ſz p ter-
tia diuiſione dicitur q̄ alij modi relatiuorū re-
ducuntur ad p̄mum modum relatiuorū.

Tertio Dubitat. vtz ſit ſaluabile qd̄itates
mor' eē vniucā ad qd̄itates ſuaz
ſpēz. Ad du^m rīdet q̄ ſic qd̄ pbat̄ duab' rōnib'
d' moſtratiuis ſcotizātū. qz p̄ia eſt hec. Quicūqz i-
tellect' eſt cert' d' vno ceceptu z dubi' d' duob'. cō-
cept' d' q̄ eſt cert' eſt ali' ab bis d' qd̄ eſt dubi'. ſz ali'
qz itellect' eſt cert' q̄ motus pdicat̄ d' aliq̄. pura d'
rarefactioe. z tñ eſt dubi' vtz qd̄itas augmētatio-
nis vel qd̄itas mor' local' pdicat̄ de ea vel ēt qd̄i-
tas diminutiōis. ḡ eſt ali' cecept' ſiue alia quiditas
cōceptibilis ſignificata p motū a qd̄itatib' ſignifi-
catis p ſpēs mor'. C z^a rō. plus i' r' ueniūt due
qd̄itates duor̄ motuū q̄ vna qd̄itas mor' q̄tis.
ſz illd̄ realr nō eſt aliud q̄ qd̄itas mor'. ergo eſt po-
nenda qd̄itas motus vniucā oib' ſpēb' motus.

Rationes Ante oppoſitum ſoluūtur ex
dictis in precedentibus.

Veritur z: Utrum motus ſit
entitas reſpectiua en-
titate mouentis. mobilis forme. ſluen-
tis fluxus z t̄mini ad quē. r' l' z eētia
liter diſtincta. Arguitur p̄io q̄ nō. quia mor' vt
eſt entitas ſimplex vel compoſita. ſi ſimplex. ergo
non eſt ens ſucceſſiuum. quia de ratione ſucceſ-
ſiui eſt habere partes quibus repugnat eſſe ſi-
mul. non compoſita. quia quelibet pars eius aut
eſt preterita aut futura. ergo quelibet pars eius

est nō ens. z p̄oīs mor' eē nō ens. C z: ſic. mor'
eſt de gñe abſolutor̄. ḡ nō eſt entitas reſpectiua. p
bat̄ aīs p̄mētatoꝝ dicētē. neceſſe eſt vt mor' ad
ſubas ſit i gñe ſube. z mor' ad q̄titatē ſit de gñe
q̄titatis. z ſit de motu ḡ eſt i vbi z q̄litate. C z: ſic.
mor' eſt forma ad quā tēdit̄ mobile. igit̄ nō eſt enti-
tas diſticta ab oib' illis. aīs p3 p̄ cōmētatoꝝ di-
tentez q̄ ille modus q̄ dicit̄ motū eē formā dimi-
nutā eſt verior. z ille q̄ dicit̄ motū eē illā viā ad illā
formā eſt fauoſior. C In oppoſitū eſt Ari. motus
eſt entitas ſucceſſiua denominans aliqd̄ p reſpe-
ctū ad aliud. igit̄ eſt entitas reſpectiua ab oī entita-
te pmanēte z abſoluta realiter diſticta.

Primo Sciēdū q̄ in hac. q. ſūt ſeptē emi-
ni declarādi. C p̄m^o eſt entitas
relatiua cui' eē eſt ad aliud. C z^o eſt entitas mouē-
tis. ḡ eſt p̄m^o vni mor'. C z^o eſt entitas mobilis que
eſt ſubm mor'. C 4° eſt entitas forme ſluētis q̄ eſt
forma ſucceſſiue z p̄tib' acq̄ſita i mobili. C 5° eſt
flux' q̄ eſt ſucceſſio a q̄ vna ps d' formalr̄ alteri
ſuccedere q̄ nō eſt aliud q̄ relatio pozitatis natu-
ralis p̄tis p̄tis ad p̄tē poſteriorē. vel eſt relatio po-
ſterioritatis p̄tis poſterioris ad partē p̄orē. C 6°
ēmin' eſt emin' ad quez q̄ ſer' declarābil'. C 7°
termin' eſt mor'. p cui' declaratōe ponitur vna
ſuppō z vna diſtictio. Suppō ſit hec. In oī motu
occurrūt ſex entitates. ſ. mouens. mobile. forme;
fluēs flux' forme. relatio mobil' ſiue moti ad mo-
uēs. z reſo mouētis ad mobile. Diſtictio eſt hec.
mor' ſumit̄ dupl'r. vno mō mātr z ſic eſt ipa forma
fluēs. alio mō formalr̄ z ſic eſt relatio moti ad mo-
uēs. Ex h' ſeq̄tur p q̄ mor' nō eſt mouēs nec mobi-
le. qz mor' eſt accūs: mouēs aut̄ z mobile ſūt ſube.
z: ſeq̄tur q̄ mor' nō eſt forma fluens ſi formalr̄ ſu-
ma mor'. qz forma fluēs remanet corrupto mo-
tu. z: ſeq̄tur q̄ mor' nō eſt flux'. qz eēt relō i' r' ſeca
adueniēs. 4° ſeq̄tur q̄ mor' nō eſt relatio mouē-
tis ad motū. qz tūc eēt i mouēte ſubiue. 5° ſeq̄tur
q̄ mor' eſt relatio moti vel mobilis ad mouēs z ta-
lis relatio eſt reſpect' extrīec' adueniēs de pdica-
mēto paſſionis vt poſtea declarabitur.

Secundo Sciēdū q̄ Ari. i z^a pte huius
capli ponit̄ duas diſſionē ipi'
mor': z diuidit̄ i tres ptes. C In p^a ponit̄ diſſionē
mor' q̄ eſt hec. mor' eſt endelechia. i. act' entis i po^a
ſz q̄ h' z. C In z^a pbat̄ diſſionē mor' tripl'r. p̄i-
mo i ductiue z exēplariē. i. ductiue ſic. alfatō eſt act'
alterabili ſ i q̄tū alterabile. z augmētatio eſt act'
augmētabilis i q̄tū augmētabile. z diminutio eſt
act' diminubilis i q̄tū diminubile. z gnatio eſt

act' gnabilis i q̄tū gnabile. z corruptio eſt actus
corruptibilis i q̄tū corruptibile. z loci mutatio eſt
act' loci mutabilis i q̄tū loci mutabile. z: pbat̄
eā p̄ p̄ctas. z p̄ pbat̄ q̄ ſit act'. Illud eſt act' p qd̄
aliqd̄ eſt in actu. ſz p motū aliqd̄ eſt in actu. ḡ mor' eſt
act'. minorē pbat. qz dicim' edificabile i q̄tū edi-
ficabile actu edificari p edificationē. z ſit eſt d' do-
ctrinatōe medicatōe voluptatōe z de ſaltatōe de
adoleſcētia. i. de augmētatoe z de ſenectute. i. d'
diminutōe. C z: pbat̄ q̄ ſit act' entis i potētia. z
p̄ ponit̄ talē ſuppōnē. tripl'r aliqd̄ idē eſt i actu z i
potētia. p̄mo mō nō ſit. z: mō ſit. ſz nō hz idē vt
idē eſt i potētia calidū z actu frigidū. z: mō ſit z hz
idē vt multa q̄ agūt z patiunt̄ a ſe iūicē. oīa. n. ta-
lia ſūt ſit actiua z paſſiua. ex' ſic. pbat̄ p̄nē. mor'
eſt act' mobilis p̄bicū. ſz oē mobile p̄bicū eſt i po^a
cū moueat z moueat. ḡ mor' eſt act' mouētis i po-
tētia. videt̄ tñ q̄bū dā q̄ oē mouens ſit mobile. ſz
alibi oīdet̄ qd̄ eſt qd̄ā mouētū immobile. C z: p̄-
bat̄ q̄ mor' ſit act' rei ſz q̄ eſt i po^a. qz vel eſt act'
ei' ſz q̄ eſt i po^a vel i actu. ſz nō eſt act' ei' ſz q̄ eſt
i po^a. minorē pbat. qz es
eſt i actu es. z eſt i po^a ad formā ſtatue. ſz mor' nō
eſt act' eris ſz q̄ eſt actu es. ḡ eſt act' eris ſz q̄ eſt
i po^a ad formā ſtatue. C Loſeqnē remouet vniū
dubū. qz dcm̄ eſt q̄ idē eſt i actu z i po^a. aliqz poſ-
ſet credē q̄ act' z po^a eēt idē. dic' p̄hs q̄ nō ſūt
idē q̄uis ſubz ipoz ſit idēz. pbat̄ dupl'r. p̄io qz
act' z po^a ſūt magis d'ria q̄ due potētie. ſz due
potētie nō ſūt idē. q̄uis eaz ſubz ſit idēz. q̄ due
potētie hnt̄ idē ſubz pbat. qz idēz eſt i po^a ad ſa-
nitatez z egritudinez. q̄ at due potētie non ſint
eēdez pbat. qz ſi po^a ad ſanitatez eſſet idē cū po^a
ad egritudinez tūc ſanitas z egritudo eſſent ea-
dez. z h' cōmentatoꝝ dic' q̄ potētie d'ioꝝ ſē ſrie.
Ex his format̄ vna rōez gnalez q̄ eſt hec. mor' eſt
q̄ exiſte immobile mobile mouēt. z nō plus neqz po-
ſteri'. ſz h' mōi eſt act' entis i po^a ſz q̄ i po^a. ḡ mo-
t' eſt act' ētis i po^a ſz q̄ i po^a. C z: pbat̄ iſta diſſō-
nez p̄ reprobatoem diſſinitionū ariqz. qz mor' nō
eſt alteritas. ſic dicebāt antiq. nec eſt ieq̄litas. nec
mor' eſt nō ens ſic dicebāt alij ariq. ḡ o3 q̄ motus
ſit tal' q̄lis diſſinit' eſt. aīs pbat. qz oēs ille diſſō-
nes ueniunt̄ geti ſic motui. antiq tñ diſſimēbāt
ſic motū. eo q̄ credēbāt motū eſſe ens ideēmīatū
eo q̄ mor' nō erat pur' act' nec pura po^a. Ex h' i-
fert q̄ mor' eſt act' ip̄ſect' eo q̄ eſt act' tendens
ad vliorez p̄cōnez. C In z^a p̄ctula ponit̄ diſſō-
nez mālez mor': z p̄ ponit̄ talez ſuppōez. oē mo-
uens p̄bicū eſt i po^a mobile. i. aptū ad mouendū.

In or-
mō. b.
vniucā

Physicorum

pbat. qz oi mouēti p̄bico uest imobilitas q̄ ē ges. mō cui uest imobilitas q̄ est ges illi uest motus. Tres qz oē mouēs p̄bici agit p̄ tractū. idē agēdo repa- tit. 3. ifert d̄finitionē mātē motus q̄ est bec. Mo- tus est actus mobilis in q̄stū mobile. pbat dupl̄. Primo. qz motus accedit mouēti. q̄ nō est actus eius f3 qz mouēs. aīs pbat. qz accedit mouēti tāgēdo qz moueat. 2. mouēs f3 qz mouēs est i actu. ergo motus nō est actus mouētis f3 qz mouēs. aīs pbat. qz illud qd̄ est cā p̄ncipiū motus oēs ē actu suba. aut q̄stū. aut quale. vt homo in actu est p̄ncipiū illius quod sit ex homine in potentia.

Tertio sciēdū est qz circa hūc textū icidūt tres difficultates. Prima vtz po- tētē d̄ioz sint d̄ie. p̄o solutiōe ponūtur due di- stictōes. Prima. aliq̄ potētia eē d̄ioz p̄t itelligi dupl̄. vno mō qz sint d̄ioz tanq̄ suboz vel etiā tanq̄ p̄ncipioz sicut potētia calefactiua z frige- factiua. alio mō qz sint d̄ioz tanq̄ ēminoz sic qz sint ad d̄ios ēminos. C. 2. d̄istictio. duplex ē po- tētia. qd̄ā est sūdamētalis z receptiua p̄ quā sub- iectū d̄ receptiū forme sub d̄ispōnib. remotis ad illā formā z fundat i entitate subī non p̄ime disposita z ēminat ad formā. alia ē potētia forma- lis p̄ quā subiectū recipit formā sub d̄ispōitōib. p̄p̄ngs ad illā formā. z fundat i entitate subiecti p̄ime dispositi z terminat ad ipsā formā cuius d̄ispōitōes sūt i subiecto z corūpitur p̄ aduētū forme. C. Primo supponit qz forme d̄ie habent d̄ias d̄f. ostictōes. C. 2. supponit qz relatiōes nō d̄iātr nisi rōne suoz fundamētōz. Ex his d̄icū p̄mo qz eadē potētia est receptiua d̄ioz. 2. qz po- tētē receptiue d̄ioz sūt d̄ie. p3 qz hūc sūdamē- ta d̄ia z sūt ēminos. C. 2. d̄istictio. vtz motus sit i eodē p̄dicamento cū suo ēmino ad quē. p̄o solutiōe ponit talis d̄istictio. motus capit dupl̄. vno mō mātr p̄ forma fluētē de esse p̄fecto ad eē ip̄fectū v̄t ecōtra. z sic motus est i eodē p̄dicamē- to cū suo ēmino ad quē. alio mō formāl̄ p̄ respec- tu moti ad mouēs. z sic ē vn̄ respectus extrīsec⁹ adueniēs i p̄dicamēto passionis reponibilis z ei⁹ respectus correlatiu⁹ i p̄dicamēto actōis. Ista pa- tent p̄ cōmentariōē in 3. physicōz sic dicentē mo- tus f3 qd̄ non differt a p̄fectiōe ad quā vadit nisi f3 magis z min⁹ necesse est qz sit de genere illius p̄fectionis f3 qz est accēs qd̄ est via ad p̄fectionē que alia est ab ipsa p̄fectione necesse est qz sit ge- nus p̄ se. i. p̄ se in genere. etiā patet p̄ philo⁹ op̄bū quinto physicōz sic dicentē. motus habet dupli- cē cōsiderationē quoniā fm suā naturā est in ge-

nere eius ad qd̄ est. sed f3 suā formā est in p̄dica- mēto passionis. C. 2. d̄istictio. vtz motus sit i mobili subiectiue. R̄ndet qz sic. qz motus ē respec- tus mobilis ad mouēs. ergo i mobili subiectiue respōsālis. motus est entitas respectiua ab entitate mouē- tis mobilis forme fluētis flux⁹ z termini ad quē realiter d̄istincta. bec conclusio quo ad omnes su- as partes patet ex p̄mo notabili.

Primo dubitat. Vtz motus sit entitas suc- cessiua a qualibet re p̄manente realiter d̄istincta. p̄o solutiōe ponūtur aliq̄e supponēs. Prima. de rōne entis successiui duo sūt. p̄mo qz habeat p̄tes sibi iuicē icōpossibiles in coexistēdo ita qz eis repugnet simul existere. hoc est i eadē p̄te t̄pis adēq̄te. 2. est qz ille partes sint altera p̄terita. z altera futura z copulentur ad aliq̄d̄ indiuisibile cōtinens illas partes adiuicē. C. 2. suppositio. qz copula p̄ntis t̄pis nō cōnotat solū instās p̄sentis t̄pis p̄ntiātr exns. nec cōnotat minimū tēpus p̄ceptibile. nec cōnotat solū tem- pus mensurans suā plationē. sed aliquādo cō- notat magnū tēpus p̄sens z aliquādo tēpus p̄- sens parū f3 voluntatē vtentium ita qz copula affirmatiua tenetur d̄istictiue p̄ qualibet parte tēporis p̄sentis magni vel parui fm placitū vtē- tis. z i negatiua tenetur copulatiue siue d̄istributiue p̄ qualibet parte tēporis p̄sentis cōnotati p̄ verbū affirmatiue sibi d̄dicentis. Iō ad saluādū rigozē d̄ioz logicaliū est solū videndū ne argua- tur a d̄istributo ad nō d̄istributū. aut econtra ex parte tēporis cōnotati p̄ certā copulā. Ex his d̄r ad dubiū qz motus est entitas successiua a quali- bet re p̄manente realiter d̄istincta. patet. qz cuiusli- bet motus est aliqua pars p̄o icōpossibilis part̄ posteriori in coexistēdo. z ille copulatur ad vnus indiuisibile. s. p̄mutatū. z q̄uis vna pars eius sit p̄- terita z alia pars eius sit futura. t̄n ista p̄positio ē ccedenda. q̄libet pars motus est. qz illud verbū ē non solū connotat instās ip̄soz indiuisibile. sed etiam connotat partes tēporis p̄sentis secū- dum qz placet vtentibus.

Secundo dubitat. Vtz i omni motu sit aliqua forma successiua z parti- bilitate acquisita. p̄o solutiōe ponitur talis sup- positio. ois forma absoluta naturaliter acq̄sibilis z dep̄dib. lis. siue sit subalis siue accidentalis h3 tres p̄tes graduales fm quas successiue z parti- bilitate acq̄rit. Suppositio ista alias p̄babit z de- clarabit. Ex hoc d̄r ad dubiū qz in omni motu est

Tertius

for⁹ successiue z p̄bibil̄ acq̄sita. p3 p̄mo de mo- tu generatiōis z corruptiōis. qz sic i q̄nto p̄babit q̄libz forma subalis h3 p̄tes graduales f3 quas p̄- t̄bitur z successiue acq̄rit de augmentatiōe z dimi- nutiōe. p3 qz q̄stas h3 p̄tes extēdas z q̄stati- uas fm q̄s successiue z p̄bibil̄ acq̄rit. De alterati- one ē euidēs sic patebit i septio. De loci mutatio- ne. p3. qz loci mutatiōis termin⁹ intrīsec⁹. s. vbi nō p̄t successiue z p̄bibil̄ acq̄ri. sal. ez q̄stū ad p̄tes extēdas z q̄statiuas. t̄n loc⁹ q̄ ē fm̄ extrīsec⁹ eius habet partes secundum quas successiue z partibilitate acq̄ritur.

Tertio dubitat. q̄r ē saluabile motū signi- ficare respectū mobilis ad mouēs cū motus possit fieri sine mobili saltē p̄ aliquā potē- tiaz. p̄o solutiōe supponēdū ē qz op̄io aliquoz modernoz ē qz impossibile ē imo error qz motus sit forma respectiua. pbat. qz error ē dicere aliquā relatiōis eē p̄m. p̄ductiū alcu⁹ forme ab olu- te. qz error ē dicere motū eē respectus. alij autē di- cūt qz ē ip̄ossibile qz motus sit respectus moti ad mouēs cū motus possit fieri sine moto. sed est re- spectus p̄tis prius acq̄sita ad p̄te posterio⁹ acq̄sitas C. Prima t̄n op̄io ip̄robatur sic. motus dicit de- nominatiōē respectiua. ergo ē entitas respectiua C. 2. opinio ip̄robatur sic. qz respectus p̄tis p̄ozis ad p̄tem posteriorē est relatiō intrīsec⁹ adueniens idcō si motus eēt talis respectus t̄nc reponeretur i p̄dicamēto relatiōis. C. Ad ratiōē prime opi- nionis r̄ndet negando minorē. motus enī nō pdu- cit effectiue terminū ad quē eius. f3 est respectus terminatiuus ad p̄ncipiū. p̄ductiū forme acq̄si- te p̄ motū. C. Ad rōnē scdē op̄ionis d̄r negando aīs de motu naturali. In oī enim factiōe nāli ne- cesse est aliquid subijci.

Ad rationes aī oppo^m. Ad p̄ias d̄r qz motus ē entitas simplex simplicitate opposita cōpositiōi ex materia z for- ma si motus ē entitas cōposita. primo ex p̄tibus extēsis z quāritatiuis t̄n sit in i bo q̄to. 2. ex p̄- tibus graduālib⁹ itēnsis cū sit forma naturalis. 3. ex p̄tibus cōtialibus z subiectiuis. qz quelibet ē ens accipiēdo ly ē put cōnotat t̄ps p̄tē mēsu- rans durationem illaz p̄tū. C. Ad 2. d̄r qz mo- tus material̄ cap̄ bene ē de genere p̄tū p̄ma- nētū. f3 nō motus formāl̄ cap̄. C. Ad 3. d̄r qz motus

Veritur passio sint entitates ad inuicē respectiue realiter d̄istincte z d̄istinctis subiectis subiectate. Et

arguitur cōtra quālibet partem seriatim. Et p̄o p̄o p̄mā. nulla forma respectiua ē p̄ncipiū pdu- ctū alicui⁹ absoluti. sed actio est p̄m producti- uū sui termini. q̄ actio nō ē forma respectiua. z p̄- zōis neqz passio. z cōfirmatur sic. si eēt relatiōis saltē f3 eē t̄nc eēt ip̄dicamēto relatiōis reponi- biles. C. 2. arguit sic. qz nō sint realiter d̄istincte. qz ē idē actus motiui z mobilis. f3 actio ē act⁹ motiui z passio mobilis. q̄ idē est actio z passio. z confir- matur p̄ Aristo. qz videt tenere qz actio z passio sūt vnus motus. C. 3. arguit sic qz nō sūt ind̄istinctis subiectis. qz actio ē in patiente sicut i subiecto. si- mil̄ passio. q̄ sūt i eodē subiecto. p̄ia ps p3 p̄ Hil- bertū porretanū. actio sūdat i motu. q̄ est subiecti- ue in motu. z p̄ cōsequens i patiente. z confirma- tur p̄ Aristo. 2. de aia. dicentē. qz actus actiuoz sūt i patiente disposito. C. In oppositū arguitur. actio dicit denominationem respectiua ip̄i agē- ti z passio ip̄i patiēti. ergo actio est entitas respec- tiua a passione realiter d̄istincta. z in agēte sub- iectata. C. In questione erunt tres articuli.

Primo sciēdū ē qz p̄ declaratiōē termi- noz q̄ntis declarande sūt quat- tuor difficultates. Prima. vtrū actio z passio sint entitates absolute vel respectiue. p̄o solutiōe primo ponitur talis suppositio. Iō oī actione sūt considerande tres entitates absolute z sex respec- tus. Prima ē entitas agentis. 2. entitas patien- tis. 3. est entitas forme producte i patiente. z qz agens producit illam formā. ideo ip̄i ad formāz ē vnus respectus p̄ducentis ad p̄ductū. z ip̄ius forme p̄ducte ad agens producentis est vnus re- spectus alteri correlatiuus qui ē p̄ducti ad pro- ducentē. z qz talis forma recipitur i patiēte. ideo ip̄ius patientis ad formā ip̄am est vnus respectus recipientis ad receptum. z ē alter respectus corre- latiuus forme recepte ad formā recipiētes. De- de ē alius respectus agentis ad patiens. z vltio ē sibi respectus correlatiu⁹ patientis ad agēs. C. 2. ponit due d̄istictōes. duplices sūt relatiōes f3 esse. qd̄am sūt intrīsecus aduenientes que statim inasuntur positis fundamentis z terminis. Alie sunt extrīsecus adueniētes que non statim ina- scuntur. sed adhuc requirunt aliquod extrīse- cum. Ex dictis eliciuntur due regule. Prima. oēs relatiōes f3 esse intrīsecus aduenientes sūt i p̄- dicamento relatiōes reponibiles. 2. omnes re- latiōes f3 esse extrīsec⁹ aduenientes sūt i aliq̄ sex vltimoz predicamentoz reponibiles. C. 2. d̄isti- ctio. actio z passio capiūtur dupl̄. vno modo ma-

quod sunt distinctos modos denotandi primam subiectam actionem...
C4: sequitur quod significatum actionis non constituit predicamentum actionis...

Tertio dubitatur. Utrum actio et passio ratione distinguatur...
Pro solutione supponenda est quod per defensionem opinionis burlesitaz ponitur talis distinctio...

Ad rationes. Ad primam dicitur quod duplex est principium productivum...
quod dicitur per principium productivum. quod dicitur per principium productivum...

firmationem dicitur negando omniam quia sunt relationes...
Ad secundam dicitur quod actio et passio materialiter capte non realiter distinguuntur...

Veritatis quarto. Utrum physicus habeat considerare de infinito...
Et arguitur primo quod non quia physicus non habet considerare entia prohibita...

Primo sciendum quod pro declaratione terminorum questionis ponuntur tres distinctiones...
Prima duplex est infinitum. secundum infinitum est magnitudines et infinitum est multitudinem...

imaginari esse. Argumenta vero ante opposita tangunt tres difficultates...
Primum tangit utrum ens infinitum sit ens prohibitum...

Secundo sciendum quod iste secundus tractatus de infinito dividitur sex capitulis...
In primo ostenditur quod infinitum sit de consideratione phisice...

Tertio sciendum quod Aristoteles in isto tractatu dicitur quod quatuor conditiones...
antiquae attribuebantur infinito. prima infinitum est principium...

ragora et democritum. prima quod Anaxagoras dicit infinitum esse ex infinitis partibus...
homogeneis. secundum democritus dicit ipsum esse ex semine omnium figurarum...

Tertio sciendum quod Aristoteles in isto tractatu dicitur quod quatuor conditiones...
antiquae attribuebantur infinito. prima infinitum est principium...

Concluſio reſponſalis. Ad phyſicorū pti-
net determinare de infinito.
et hoc ſatis patet ex dictis prius.

Primo dubitatur. Utz infinitū ſit aliqd ſe-
paratū a ſenſibilib⁹. Pro ſolutioe
ſupponēdū ē qd Ari. i ſecda pte huius capti diſpu-
tat infinitū nō eē. et diuidit i tres pꝛiculas. In pꝛima
ponit illā cōcluſionē. Infinitū non eſt ſeparatū a
ſenſibilib⁹. pbat pꝛibus trib⁹ rōnib⁹. Pꝛima. ſi aliqd
ſit infinitū et ſit ſeparatū a ſenſibilib⁹. tūc illud non
erit nec magnitudo nec multitudo cum ſit ſuba et
non acciſ alicui iheres. et ſi nō ſit magnitudo nec
multitudo tūc illud nō erit diuiſibile. oē. n. diuiſi-
bile aut eſt multitudo aut magnitudo. ſi aut non
ſit diuiſibile tūc nō erit infinitum. niſi ſicut vox di-
uiſibilis: et ſic ſolū eēt infinitū ſz acciſ. et pꝛis nō
eēt pꝛincipiū ſicut nec diuiſibile ē pꝛincipiū locutiōis:
vox tñ diuiſibilis ē. ¶ 2^a rō. ipole ē aliqd eē infini-
tū niſi ſz multitudinē vel magnitudinē. qd ipoſſibi-
le ē aliqd eē infinitū et ſeparatū a ſenſibilib⁹. anis pꝛ
qz infinitū eſt p ſe paſſio magnitudinis et multitu-
dinis. ¶ 3^a rō. vel illud infinitū ſeparatū eēt pꝛibi-
le vel ipartibile. nō pꝛibile. qz tūc eēt pꝛibile i pla-
ſinita. nō ipartibile. qz tūc nō eēt qꝛtū nec infinitū.
¶ In 2^a pꝛicula ponit pꝛis talē ſnē. Nullū cor-
pus ē infinitū. pbat ſic. nullū corp⁹ ſupficie tmina-
tū eſt iſ. nitiū: ſz oē corp⁹ eſt ſupficie tminatū. ergo
nullū corp⁹ ſenſibile nec iſ. ſibile eſt infinitū. mino-
rē pbat. qz de diſſinitōe corpis ē qd tminat ſup-
ficie. ¶ In 3^a pꝛicula pbat qd nullus ſit numer⁹
iſinit⁹ ſic. nullū numeratū aut numerabile eſt iſu-
nitū. ſed ois numerus eſt numeratus aut nume-
rabilis. ergo nullus numerus eſt infinitus.

Secundo dubitatur. Utz aliqd corp⁹ ſen-
ſibile ſit actu iſinitū. ¶ Ad ſol-
uēdū h dubiū ſupponēdū eſt qd Ari. ſto. in 3^a par-
te capti itēdit talē cōcluſionē. Nullū corp⁹ ſenſibi-
le ē actu iſinitū. pbat pꝛis. 5. rōnib⁹. ¶ Pꝛima rō
ē hec. ſi aliqd corp⁹ ſenſibile eēt actu iſinitū vel il-
lud eēt ſimplex aut cōpoſitū: ſz nec corp⁹ ſimplex
nec corp⁹ ſenſibile cōpo^m pōt eē iſinitū. qd nullū cor-
pus ſenſibile pōt actu eē iſinitū. qd nullū corp⁹ ſen-
ſibile cōpo^m aut mixtū ſit actu iſ. nitiū pbat ſic. qz
aut illud eēt cōpo^m ex elemētis magnitudinē ſi-
nitis. et ſic nō eēt iſinitū. qz nō ē poſe corp⁹ eē iſini-
tū ſi elemēta ſint magnitudinē finita. vel eēt cō-
poſitū ex vno elemento iſ. nito et alijs finitis. et tūc
cū illd elemētū iſinitū ſit iſinite actiuitatis et dñet
alijs elemētis ſegq qd corrūperet alia elemēta. vlt
eēt cōpo^m ex pꝛib⁹ elementis magnitudinē iſini-

tis. et tūc ſit eēt iſinita qd ē ipole pp penetratio-
nē diuēſionū. ¶ 2^a rō. pbat qd nullū corp⁹ ſimplex
ſit actu ſenſibile iſinitū: qz vel illd eēt aliqd elemē-
toꝝ. et tūc cū ipz eēt iſinite actiuitatis corrūperet
alia elemēta. vlt eēt qdā corp⁹ mediū ex qd cōpo-
nerētur elemēta. et h nō. qz elemēta nō reſoluunt
in illud corp⁹ mediū. qd nō cōponunt ex illo corp⁹
medio. et ſz qz vniqdqz reſoluūt i ea ex qd cō-
ponit. ¶ 3^a rō. qz ſi eēt aliqd corp⁹ ſenſibile iſinitū
vel illud eēt hōgeneū vel etherogeneū. neutꝛū ē
dicēdū. ¶ Pro deductōe iſi rōnis ponit tres
ſupponēs. p^a ſuppo. De corp⁹ ſenſibile ē aptū na-
tū eē alicubi. ſz nō eē. ¶ 2^a ſuppo. vniſcuiuſqz cor-
poris ſenſibilis ē aliqd determinat⁹ loc⁹. ¶ 3^a ſuppo. idēz ē
loc⁹ totū et pꝛis. vt idē ē loc⁹ tꝛe et vni globi: et to-
tū ignis et vni ſcille. Ex hoc p. pbat qd ipole ſit
illud corp⁹ eē hōgeneū. qz tūc illud corp⁹ ſp mo-
ueret aut ſp geſceret. cū. n. ipz corp⁹ ſit iſinitū lo-
cus eꝛit iſinit⁹. id ſi moueat cū nō ſit maior rō
qz moueat ſurſū qz deorſum: oꝝ qz ſp moueat: et ſi
geſcat cū nō ſit maior rō qz geſcat h qz ibi. ſegq qd
vbiqz geſcit. ¶ 2^a pbat. qd nullū corp⁹ etheroge-
neū poſſit eē iſinitū ſupponendo pꝛmo qd diuiſibi-
liū corporū ſt diuiſibiles loci. 2^a ſupponēdo qd to-
tū vniuerſū nō ē corp⁹ vni niſi p contactū. et format
rōnē. qz vel ille ptes etherogenee eēt finite. et ſic
totū eēt finitū: vel vna eēt iſinita et alie finite. et ſic
iſ. nita corrūperet alias. vel eſſent iſinite et ſic
loca eſſent iſinita: ſi. n. loca iſ. nita ſint et totum
iſinitum eē neceſſe eſt. ipoſſibile. n. eſt non corpo-
ra eſſe in loco: neq. n. corpus maius eſt qd locus
nec loc⁹ maior qd corp⁹. qz vel eēt dabile vacuū
vel corp⁹ ſine loco. ¶ Tertia rō. ſi aliqd ſenſibi-
le eēt iſinitū vel eēt totū graue. et ſic nāliter fer-
retur deor. ſi. vlt eēt totū leue. et ſic nāliter ferretur
ſurſū: vel eēt partiz graue et partim leue. et h ē al-
tū: qz cū illud corp⁹ ſit iſinitū nō hz mediū vlti-
mū. ¶ Quarta rō. qd qd eſt in loco eſt finitū: oē
corp⁹ ſenſibile eſt in loco. qd oē corp⁹ ſenſibile eſt
finitū. minoꝛē probat. qz ſpecies et dñe loci ſunt
finite. ſ. ante et retro ſurſū et deorſū. dextrā et ſini-
ſtrā. ¶ Quinta rō. omne qd eſt i loco eſt i aliq lo-
co. qd omne qd eſt in loco eſt finitū: et pꝛis nulluz
corp⁹ ſenſibile eſt iſinitū. pꝛma cōſequentiā pro-
bat. qz impoſſibile eſt aliqd qꝛtū eſſe iſinitū. quia
oē qꝛtū aut ē bicubitū aut tricubitū. et ſic d alijs.
ergo conſtat qd omne tale eſt finitum.

Tertio dubitatur. Utz iſinitū ſit i ſeipſo
et nāliter geſcat i ſeipſo. ¶ Ad ſoluē-
dū hoc dubiū eſt ſupponēdū qd in hac vltima

pre huius capituli Aristo. Improbatur opinionem
anaxagore de loco iſinitū qd eſt hec. Iſinitū ſub-
ſiſtit ſeipſm et eſt in ſeipſo: et iſeipſo nāliter geſcit. h
improbatur pꝛis tribus rōnibus. Pꝛia. nā oē qd eſt
alicubi nātr ibi quieteſcit. ergo dato qd iſinitū eſt
ſet in ſeipſo nō pp h ſequitur qd quieteſcit in ſeipſo.
¶ 2^a rō. qz iſinitū nō geſcit in ſeipſo ſm qd iſi-
nitū. ergo aſſignanda eſt alia cā ppter quā quie-
ſceret in ſeipſo. ¶ Tertia rō. qz dato qd totū iſi-
nitū geſceret in ſeipſo nō eēt aliqua rō pp quā pſ
iſinitū quieteſceret in ſeipſa. et.

Ad rationes ante oppoſitum. ſoluunt
ex predictis.

Veritur quinto. Utrum pdu-
ctio effect⁹ actuali i-
finiti abſqz implicatōe dictionis ſit d
ſenſibilis. Arguitur pꝛimo qd ſic. qz in
quolibet continuo ſunt infinite partes pꝛoportio-
nales hñes pꝛas entitatē poſitiuā. ergo in quo-
libet continuo ſunt infinite entitates: et pꝛis qd
libet cōtinuū ē iſinitū actuali et tꝛitativē: et cō-
firmatur. qz qd cūqz numero dato contingit maioꝛē
dare. et qd cūqz linea data cōtingit minoꝛē dare. et
maioꝛ numer⁹ quocūqz dato eſt iſinit⁹. ergo ē da-
bile aliqd actu iſinitū. ¶ 2^a ſic. nō iplicat dictione
nē oia pmanētia pducibilia vel poſſibilia pducī
eēt actu pducta. ſz illa ſūt infinite. qd nō iplicat d-
dictionē aliquid eē actualiter iſinitū. ¶ 3^a ſic. nō
iplicat dictionē ipſi fuiſſe pductū ab eterno: et i
quolibet pte illius tꝛis vni hōiez fuiſſe. p ductuz qd
dato fuiſſent aie rōnales infinite. ergo pductio
actuali iſiniti abſqz iplicatōe dictionis eſt dēſi-
bilis. ¶ In opp^m ē pꝛis. ¶ In questione erunt
tres articuli. ¶ Quantū ad pꝛmū.

Primo ſciēdū ē p declaratōe terminorū
qōis ponit alique diſtinctiones.
Pꝛia diſtin. ē. iſinitū capis dupl. vno mō ſincha-
tegorématique. et tñ valet ſicut aliqd: et nō tot
qn plura: vel tñ valet ſicut aliqd et qdlibet plura
et h qñ addit multitudinē. ſed qñ addit magnitu-
dinē tñ valet ſicut tñ: et nō tñ qñ mai⁹: vel tñ va-
let ſicut aliqꝛtū et quodlibet mai⁹. Alio mō capis iſi-
nitū categorématique: et illud ē duplex. qdā ē
iſinitū ex gen⁹. et vocatur iſinitū toti⁹ entis. vlt
iſinitū entitativū et dñtis. et ē illud qd hz ſe et hz
quodlibet ſui ē iſinitū vt de⁹. aliud ē iſinitū in gñe
et iſtō ē triplex. qdā ē negatiuū qd nō ē iſinituz.
nec aptū natū finiri ſicut pꝛictus. aliud ē iſinitū
pꝛatiue qd nō ē finitū. tñ ē aptū natū finiri ſic eſt
linea ablatis pꝛictis ipaz tminatib⁹. aliud ē iſi-

nitū poſitiuū ſiue dñtis dñe ſupꝛū qd hz qꝛitatez
iſinitā. Iſinitū dñe ſupꝛū ē triplex. quoddā eſt
diſtenſū ſiue diſtributiū qd ſit ſm multitudinē:
aliud ē extenſū qd ſit ſm magnitudinē tā extenſi-
onis qz duratōis. aliud ē intēſū qd ſit p augmen-
tatōnē pꝛiū qdualitū. et qdlibet iſtoꝝ pōt eē duplex.
qdā ē iſinitū actu. aliud ē ipo^a. Rōe h^o ſoluen-
de ſūt tres difficultates. Pꝛia difficultas. vtruz
entitas iſinita i actu ſit qditas dñibilis ad extenſam
abſqz implicatōe dictionis: vel ſit entitas pꝛibita
ita qd ſit i ens. aut pꝛis nihil tā i eē obiectio qz in
eē ſiivo. Ad quā rñdet qd ſic. qz iſi^m actu ē entitas
ipoſſibilis pducī vt poſtea oñdet. ¶ 2ª difficulta-
tas. i qd cōſiſtit rō formalis iſinitū in po^a. Ad quā
rñdet qd cōſiſtit i quadā ſucceſſiōe pꝛiū ſiendaz
et accipiendaz ita qd de ſe iſinitū ē eē tale ens cu-
ius ſp aliq ps ſit ſiendā vel accipiendā. Ex qd ſeq-
tur qd ſi oia poſſibilia pducī per poſſibile vel un-
poſſibile eēt ſimul et actuali pducta illa eēt ſi-
nita cū ipoz nō eēt aliqd accipiendū. ¶ 3ª difficul-
tas. dato p poſſibile vel ipoſſibile qd eēt aliqz ef-
fect⁹ actualiter iſinit⁹: vtruz ille cōponeret ex pꝛi-
b^o finitis vel iſinitis. Ad quā rñdet qd cōponeret
tur tam ex pꝛib^o finitis qz iſinitis: et qd nō eēt mai⁹
ſuis pꝛib^o iſinitis nec excederet ſuas pꝛes iſinitas pꝛ
qz maioꝛitas et exceſſus ſt paſſiōes qꝛitatis finit e

Secundo ſciēdū qd pꝛis iſto 3°: oñdit qd
mō iſinitū ē et quō ſi. et diuidit in
gñqz partes. In p^a itēdit talē cōcluſionē. ſi iſinitū
qdāmō ē et quodāmō nō ē. pbat. qz iſinitū non
pōt oio eē pp ipoſſibilia ſup^o dducta. nec pōt oio
nō eē pp tria icōueniētia. p^m incōueniētis. qz tꝛis
eēt p^m et finis. 2^m. qd alie magnitudines nō erunt
diuiſibiles in magnitudines. 3^m. qd nō erit pꝛes-
ſus i iſinitū in nūeris. ¶ In 2ª pte oñdit quō
iſinitū ē. et quō nō ē. et intendit tres cōcluſiones.
Pꝛia. iſinitū non ē i actu. ſed iſinitū eſt in po^a
pbat: qz numeri nō ſūt actu iſinitū. ſed ſolū i po-
tētia ſm appoſitionē. et magnitudo nō eſt actu in
finita. ſed ſolū ſm potentia diuiſiōis eo qd nō po-
teſt diuidi i lineas atꝛdāles. ¶ 2^a cōcluſio. iſinitū nō
eſt in po^a ad actu cōpletū eo mō quo eſt in po^a
ad ſtatū: qz tādē dabile eēt aliquid iſinitū actu.
3ª cōcluſio. iſinitū ē in potētia ad actu icōpletū
pbat duob⁹ ſimilib⁹. pꝛmū. qz eē iſinitū eē ſic di-
ci. ſed ſolū dies ē in actu icōpleto. iſt. 2^m qz eſſe
iſinitū ē eē ſicut agon qd ſolū ē in actu cōpleto.
iſt. ¶ In 3ª pte oñdit quō cōueniēt et dñe re-
pꝛit iſinitas i permanētib⁹ et ſucceſſiuis et intē-
dit duas pꝛes. ¶ Pꝛia p. iſinitas i pmanētibus et

successivis dupl' veniunt. p qz vtracqz rō ifiniti est
 sit i h qd ē sēper accipere aliud post aliud z nun
 qd est totū acceptū. z qz i vtracqz acceptū sēper
 est ifinitū qzuis sit sēper accipiendū vnum post
 alterū. ex h' fert vnu correlariū qz nō oī ifinitū esse
 sic tale qz sit hoc aliqd vt homo vel dom' i3 est ali
 qd vt dies z agon. quoz eē nō est sic qdā substan
 tia actu facta. i3 eē eoz est fieri alterz post alterū
 C z^a cōclusio. ifinitū i permanentib' z successi
 uis differt. qz i successivis pars pns accepta non
 māet cū parte posteri' accepta. i3 oppo^m est in p
 manētib'. C In quarta parte ponit duas cōue
 niētiās iter ifinitū h3 appōez z ifinitū h3 diuisio
 nez. Et dicit p qz ifinitū h3 appōez est quodā mō
 ifinitū h3 diuisioez. qz ifinitū h3 appōez sit ex ifi
 nito h3 diuisioez. qd. n. diuidit ab vna magnitudi
 ne pōt alteri apponi. pna cōuenientia ipoz est. qz
 sic diuisio magnitudinis i ptes eiusdē rōnis. i. pro
 portiois pcedit i ifinitū. s'it appō magnitudinis
 in ptes eiusdē rōnis. pcedit i ifinitū. z^a qz sicut
 diuisio magnitudinis in ptes eiusdēz quātitatis nō
 pcedit i ifinitū eo qz oē ifinitū cōsumit ablato qli
 bet finito sic est de infinito scdm appōez. Ex hoc
 sequitur qz diuisio magnitudinis est solū ifinita
 in pō^a sic dies z agon. semp. n. ipi' est aliqd acci
 pere z nō p se in actu sic ifinitū. C Lōsequēter pōit
 vna differentia qz diuisio magnitudinis sic pce
 dit in ifinitū qz qdā magnitudine data cōtin
 git dare minores. i3 appō magnitudinis nō sic p
 cedit in ifinitū qz qdā magnitudine data con
 tigit dare maiores. Ex hoc infert qz plato male
 posuit duo ifinita. vnu i augmēto sic qz qdā
 dato possit dari mai'. aliō i decremēto sic qz qdā
 qz dato pōt dari min'. z^a male posuit plato qz in
 finitū nō catur i numeris nec fm diuisioem eo qz
 vnitās ē p^m i numero. neqz h3 appōem. qz dice
 bat qz appō i numeris fiebat solū v' qz ad numez
 denariū. z qz nō fiebat v' pcessus nisi p reiteratōz
 sciēdū. qz Aristo. in isto qrtō ca^a de
Tertio terminat d' infinito diffinitive z di
 uidit i tres ptes. In pma itendit talē cōclusionem.
 Infinitū nō ē diffiniēdū eo mō quo ipm diffinie
 bāt antiq. diffiniētes qz ifinitū ē cui' nō est ex
 tra. i3 oī diffiniri d'rio mō. s' sp cui' aliqd ē ex: pro
 bat rōne z signo sic. nos dicim' ānulos eē ifinitos
 z oīa circulatōez habētia eo qz sp aliqd ē ex acci
 pere. h' ifinitū ē cui' quātitatē accipiētib' sp ē ac
 cipe aliqd ex. Ex h' remouet vnu dubiū. z dicit qz
 ānuli nō sūt ppe ifiniti s3 solū fm similitudinem.
 pbat qz ad ifinitū duo regrūtur. p. qz post quod

cūqz accep' tū sit sēper aliqd accipiēdū. z^a qz nō
 idē sit idē bis acceptū. hoc aut nō sit in ānulo. Ex
 hoc infert z ifinitio ē ifinitū. Infinitum ē cui' quā
 titatē accipiētib' sp ē aliqd sumere. z^a pbat istas
 diffinitōez rōne sic. illō cui' nō est extra ē quod
 dā to^m. sed ifinitū nō ē quoddā totū. h' ifinitū nō
 ē cui' nō est extra est. maiorē pbat p diffinitioez
 totū. totū aut est cuius nō est abest vt hominē totū
 aut archā totā. iō totū nō ē pprie cui' nō est ex.
 minorē pbat qz oē totū est pfectū. nullū ifinitum
 est pfectū. h' nullū ifinitū est totū. maiorē pbat. qz
 totū aut pfectū. aut idē penitus est. aut fm mate
 riā pxiū ē. minorē pbat. qz oē pfectū h3 finē. i3
 nullū ifinitū h3 finē. finis āt termin' est. Ex hoc in
 fert qz pmenides meli' dicit ponēdo totū vniuer
 sū ē ifinitū qz mellissus ponēdo totū vniuersum
 ifinitū eē. totū. n. z ifinitū nō pnt cōtinuari. i. eidē. cō
 uenire. C In z^a pte ponit opinione platonis. di
 centis qz ifinitū ē oīa habēs z oīa cōtinēs in se. p
 pter id qd h3 aliqua similitudinē i totum. C In z^a
 pte ipugnat hāc opinione ponēdo qnqz pprieta
 tes ifiniti. p^{ma}. ifinitū est sic mā eo qz totū ē in
 potētia z nō in actu. z^a. ifinitū nō cōtinēt i3 cōtinē
 tur fm qz ifinitū. z^a. ifinitū h3 qz ifinitū ē igno
 rā. h3. n. rōne materie. mō spēs nō h3 materia per
 quā possit intelligi. 4^a. ifinitū magis h3 rōne par
 tis qz totū. qz h3 rōne māe. mā. n. ē ps totū sic ē
 ps statue. 5^a. qz ifinitū nō cōtinēt tā itelligibilia qz
 sensibilia. inconueniens. n. est z ipossibile ignotuz
 z determinatū omnia continere.

Conclusio rōnal. pductio effect' actu
 alr ifiniti nō ē absqz iplicatōe
 d'itōis defensibil'. pbat sic. qz ifinitū qd itatiue z
 eēntialr ē i actu pmiū potētie sic qz ipossibile ē
 quālibet pte eius esse pductā aut acceptā. i3 sēp
 aliquid est pducēdū aut accipiēdū. i3 si eēt aliqd
 actualr ifinitū qlibet ps eius eēt actualr accepta
 z sic ifinitū nō eēt ifinitū qd ē iplicatō d'ictionis.

Primo dubitatur. Utruz magnitudines
 sint ifinite fm diuisioē z nō h3
 appositionē. pro solutione supponēdū ē qz Arv
 sto. i h' sexto z vltio capitulo d'ndit causas ifinita
 tis in entibus naturalibus. z primo in numero z
 magnitudine. z diuiditur i tres ptes. C In pna
 itendit duas cōclusiones de magnitudinib'. p^{ma}
 ma. magnitudines non sūt ifinite secundū appo
 sitionem sic qz cōtingat quacūqz magnitudine
 data dare maiorē. z^a. magnitudines sūt ifini
 te fm diuisioem sic qz quacūqz magnitudine da
 ta cōtingit dare minorē. pbat sic. qz totum quod

preedit appositio h3 modū forme q est p^m finita
 tis. z pars ad quā pcedit diuisio h3 rōez materie
 q est p^m ifinitatis. C In scda pte itendit duas
 cōclones de numero. p^{ma}. numer' nō ē ifinit'
 fm diuisioē: sic qz quocūqz numero dato cōtingit
 dare minorē. z^a. numer' ē ifinit' fm appōne sic
 qz quocūqz numero dato cōtingit dare maiorēz.
 Ecōuerso hō est in magnitudinib'. d'ndit h' resu
 mēdo cōclones sup^a de magnitudine. C In
 tertia pte pbat pdcās cōclones. z p^{mo} qz nūer'
 nō sit ifinit' fm diuisioē. qz nō est resolubile
 z idiuisibile ē ifinitū fm diuisioē. i3 numer' ē re
 solubilis z idiuisibilis. h' numer' nō ē ifinit' fm di
 uisioē. minorē pbat. qz numer' est resolubilis i
 vnitatē. mō vnu ē idiuisibile. Deinde pbat qz nu
 mer' sit ifinit' fm appōne. qz numer' ē augmēta
 bilis fm diuisioē magnitudinis. z magnitudo ē
 in ifinitū diuisibilis. h' numer' est in ifinitū aug
 mētabilis. Ex hoc infert tria correlaria. p^{ma}.
 numer' est solū ifinu' in potētia z nō in actu fm
 partes magnitudinis separate a magnitudine. z^m
 Magnitudines nunqz sūt in actu ifinite nisi h3
 potētia. 3^m. ecōuerso repit ifinitū in numeris z
 in magnitudinib'. C Lōsequē pbat duab' rōib'
 p^{ma} cōclonē. s. qz magnitudo nō sit ifinita fm
 appōez. qz cūqz eni cōtingit eē in pō^a. z in actu
 cōtingit esse tantundē. h' cū nō cōtingat aliquam
 magnitudinē eē ifinitā fm appositōez. seqt qz nō
 cōtingit aliquaz magnitudinem esse in poten
 tia ifinitā h3 appōne. z^a rō. si aliq magnitudo
 eēt actu ifinita h3 appōne. sic qz eēt aliqd
 mai' celo. Ex h' p3 solutio ad dubiūz.

Secundo dubitat ad quā cās reducū in
 finitū. p solōe supponēdū est
 qz Aristo. in z^a parte b' capli d'ndit cās ifinitatis
 in motu z tpe: z diuidit in tres particulas. C In
 p^a itendit talē cōclusionē. Infinitū nō ē idē cū mo
 tu z i magnitudine ē sic qz sit vna qdā nā q p^a vel
 posteri' d' de illis. pbat. qz magnitudo ē q ali
 qd mouetur: aut alterat. aut augmētatur: z ē p^a ifi
 nita qz mor' z mor' qz tps. tps eni ifinitū ē p^a
 motū. C In z^a particula soluit vna rōez. pbatēz
 qz magnitudo sic ifinita in augmētū q est bec.
 mathematic' supponit qz qdā magnitudie da
 ta cōtingit dare maiorē. h' vel magnitudo ē ifini
 ta fm appositionē. vel cōsideratio mathematici
 est falsa. C Ad bec rōndet p^{ma} qz magnitudines q
 bus vtuntur mathematici non oī esse tales h3 se
 quales sūt fm imaginationes ipoz. C In ter

tia particula itendit talem cōclusionem. Quis
 cause diuise sint in quattuor tantu m. tamen in/
 finitum reducitur ad causam materialem. pbat
 dupl'. quia continuū quod habet rōnem matie
 est infinitum: z^a quia omnes antiqui putantes
 infinitū esse ducūt ipm ad cām materialez.

Tertio dubitat. Utrū rationes quibus p
 batum est infinitum esse sint phyfi
 ce. pro solutione supponēdū est qz Aristo. in
 tertia parte hui' capiti soluit qnqz rōnes pns
 adductas ad probandum ifinitum esse. z dicit qz
 qdā illaz necessario cōcludūt z qdāz illaz accipi
 unt ppositioes falsas. p^{ma} soluit tertiā dicēs
 pp ppetuitatē generationū nō ē necessariū ponē
 aliqd corp' sensibile actu ifinitū qz corruptio vni
 us ē gno alteri'. z^a soluit quartā negando qz oē
 corp' finitū finiat ad tāgēs ipz. qz nō ē idē tangi z
 finiri. aliō. n. qd tangit ab alio tāgitur. se d accidit
 ifinito tāgi. pōt. n. finitū seipō finiri. Lōsequēter
 soluit qntā dicēs qz itelligētie. i. imaginationi cre
 dere icōueniēs ē. Lōsequēter soluit primā dicēs
 qz mor' z tps nō sūt ifinita i accepto eē h3 i poten
 tia. Lōsequēter soluit scdāz dicēs qz magnitudo
 nō ē ifinita i actu h3 diuisioē neqz h3 augmēta
 tōez. Lōsequēter recapitlat ea q dca sūt d' ifinito.

Rationes an oppo^m soluntur ex dictis
 Et bec de tertio. physicorum.

Aba ben
 das
 itelligētiāz ali
 qlem libri quar
 ti physicorum.
 Querū primo
 Utruz locus sit
 argui p qz nō
 sex rōnib' pbi.
 p^{ma} rō est. si
 loc' eēt vt esset
 qd corporeū vt
 qd icorporeū. i3 h3 qz h3 tres dimēsiōes qbus oē
 corp' finiat. s. lōgū latū z p^a dū: nec ē ē corp' qz
 duo corpa erūt i vno loco: z^a rō. si corpus sit aliqs
 loc' ē sup^a itei. z alioz fm: noz corpōis erit aliqs
 loc'. oīs ē inconueniens. h' z aīs. pbat oīam. qz
 eadem est ratio de terminis corpōis sicut de cor
 pore: vbi. n. ē superficies aque ibi etiā ē superficies
 aeris falsitatē oīs proba: punctus. n. non vide
 tur esse in loco. qz nō eēt oīa inter punctū z locū
 p^act'. C 3^a rō. loc' nō ē elemētum. nec ex elemē
 c 4

Physicorum

tis. i. corporeis autem nulla sit magnitudo. neque est
corporeū cū sit elementū neque ex elementis. ¶ 4.
rō. loc^o nō est cā locati. ergo loc^o nō est. pbat an^o i
ductiue. qz loc^o nō est mā neqz for^o locati cuz nō
estuat locatus. nec est efficiens neqz finis locati
¶ 5. rō. oē qd est: est in loco s; loc^o nō est in loco.
ergo loc^o nō est. pbat minorez. qz si loc^o esset in lo
co. tūc loci eēt loc^o z sic eēt processus i infinitū i lo
cis. ¶ 6. rō. si loc^o esset. tē esset augmētabilis ad
augmentatōez locati. oīs est imposit. oīaz pbat
qz sic omne corpus est in loco. ita in omni loco est
corp^o. ¶ In opp^o ē pbs. ¶ In qōe erūt tres ar
ticuli. ¶ Quantum ad primum:

Primo sciēdū ē pro expōe textus qz iste
quartus liber pbicorū i quo pbs
determinat de passionib^o extrinsecis corpis nālis
diuidit i tres tractatus. In pmo determinat de
loco. z diuidit in qnqz capitula. ¶ In p^o disputat.
vtr^o loc^o sit. z diuidit in tres pres. In p^o itendit
talē cōclusionē. Ad p^o nāle p^o tnet determinā
re. de loco. pbat tribus rōnib^o. p^o rō. ad p^o nāle
nālem p^o tnet determinare de passione cōi cuius/
libz entis nālis. s; locus ē h; igit ad p^o nāle
p^o tnet determinare de loco. pbat minorez. qz s; an
tiquos. oē qd est est in loco. pbat antiquoz rōne.
qz qd nō ē nusquā ē. vtr^o tragelaphus. g. oē qd ē ali
cubi est. z^o rō est. ad p^o nāle p^o tnet tractare de
motu locati. g. z^o loco. ¶ 3. rō. in pbica ē difficile
determinare d loco. ergo i ea neō tractādū est de
loco. pbat an^o dupl^o. ¶ p^o rō. qz de loco oīum
mte dubitatōes difficiles. s. an sit vel non sit. z si
sit qd sit. z^o qz ab atigis nihil bñ dēz ē d loco. g. dif
ficile ē tractare d eo. ¶ In scda p^o tnet arguit
duab^o rōnib^o z duab^o auctarib^o locū eē. p^o rō.
qz loc^o ē receptaculū corporeis. alterū. i. distinctus
a corporeib^o receptis. g. loc^o ē. an^o p scda pte pro
bat qz recedēte corpe ab aliq loco aliud corpus
subintrat vt in vase in q nūc ē aq: ipa recedente
nunc subintrat aer. z^o rō. vnuquodqz corpū nāli
uz mouet nāl^o ad suū locū nālē nisi fuerit p^o b^o
tū. ergo sequitur si solū qz loc^o ē s; etiā qz loc^o habe
at aliq dispōez z rōtutē cōsuatūā locati. an^o p/
bat. qz gūe. nāl^o mouet deorsū z leue sursum. z s; b/
dit duo p^o. qz ptes z spēs loci sūt iste sex. s. sursum
deorsū: d rē: finit^o: an^o: z retro. z^o s; dicit qz iste d rē
pōnū si solū s; determinate q ad nos s; etiā quo
ad nām: qz sursum q ad naturā est vbi fert leue. i.
ignis: z deorsū vbi gūia z terrena ferūtur. z^o p/
bat locū esse duab^o auctarib^o: p^o rō. omnes antiq
affirmabāt vacuū esse. ergo z locū. p^o rō. qz ya

cū est locus priuat^o corpe. s; est auctas bestio
di poete q dicebat vnu confusū chaos prius fa
ctū z postea trā fuisse factū vt eēt receptaculū
oīuz z sic opiabaf oīa eē in loco distincto ab ipis
locatis. nō enim corrūpitur loc^o corrūptis bis q
sūt in eo. ¶ In tertia pte pncipali pbat sex rōn/
bus locū nō esse que posite sūt p rōnib^o an^o opp^o.

Secundo sciēdū est qz pbs in h^o z^o c^o di
sputat de qditate loci z diui
ditur in duas partes. In prima arguit ad vtrāqz
partem b^o ppositionis. locus est materia vel for
ma. z diuiditur in quattuor particulas. In p^o nā
ponit talem distinctionez. sicut entū aliud est s; s;
se: aliud est s; m accis. sic etiā loco: aliud est cōis
in quo omnia corpora sunt: aliud vō p^o p^o in q
p. i. adequate continetur res. sic dicim^o qz tu nūc
es in celo. qz es in aere. z dicimus te eē in aere z
in celo qz es in terra. z dicimus te esse in terra. qz
es in hoc loco quia nihil aliud ē qd te cōtinet. ¶ In
z^o parte arguit vna ratione qz locus ē forma. qz
locus est pncipium continens vnumquodqz
corporū z terminus vniuscuiusqz. sed forma est
terminus vniuscuiusqz. per formam. n. dtermina
tur magnitudo z materia magnitudinis. ergo lo/
cus est forma. ¶ In tertia particula arguit trib^o
rationibus qz locus sit materia. p^o rō. ratio. lo
cus est distātia magnitudinis alia a corpore ma
gnitudine locati z hoc est materia. g. locus ē mate
ria. Scda ratio. si a corpore locato remoueatur
terminus. i. magnitudo eius z passionez z qualita
tes z spēs z forma nihil relinquitur pter materiā
locus tū relinqtur g. locus ē materia. Tertia ratio
s; m platonem in thimeo: loc^o ē receptaculū oīuz
vnum z idē. b. mōi ē materia. g. locus est materia
Ex hoc infert qz cōsideratio de loco est difficil^o. qz
siue locus sit materia siue forma vtroqz mō diffi
cilis est cognosci. ¶ In quarta particula probat
locum non esse materiā neqz formam quinqz rō
nibus. p^o rō. materia z forma non separā
tur a re cuius sunt. locus autē separaf ab eo cū
est. igitur loc^o nō ē materia neqz forma. minore
pbat. in loco. n. in quo erat aer est nūc aqua. ex
hoc infert qz locus non est pars neqz habitus ne
qz accidens illius cuius est locus. qz est separabil^o
ab vnoquoqz corpore. hoc probat quia locus est
aliquid vt vas. vas autem nihil est rei. s. locate. g.
locus nihil est rei. maiorem probat quia locus est
res transmutabilis. z^o infert qz locus vt est se/
parabilis a re cuius est locus nō ē forma. z secū
dum qz continet locatum nō ē materia. 3° infert

Quartus

qz plato male infert numeros z ideas non esse in
loco cum tamen idee z numeri participant de
magnitudine z paritate: sic aliquid de mate
ria participabunt. z tamen dicebat locum esse
materiam. z^o ratio. quia vnumquodqz corp^o na
turale nālter mouet motu sursum vel deorsū. z tū
nō mouet ad māz vel ad formā. g. loc^o nō est mā
neqz forma. 3° rō. sursum z deorsū sūt d rē loci. z
tū nō sūt mā neqz forma. igit loc^o nō est materia
neqz forma. 4° rō. si loc^o eēt mā vel forma seqret
qz loc^o eēt iloco. z si loc^o eēt in loco seqret ē qz lo
c^o moueret ad motū illi^o cui^o est. 5° rō. si loc^o esset
materia aut forma. tūc cū ex aere sit aq corūpe
ret locus. qd falsū est. qz dicim^o corpus genitum
eē in eodē loco in quo erat corruptum.

Tertio sciēdū qz in scda pte hui^o capituli
pbs ponit mōs eēndi in. z soluit qn
dam dubitatōez circa eos. z diuidit i tres p^o tnet
las. In p^o nā ponit octo modos eēndi in. dicens qz
vno mō aliqd d rē ē in alio sicut dicitur in manu z
vniuersali p^o in toto. z^o sicut totū in p^o tnet. pbat
hoc. nō. n. est totū pter ptes. alio^o sicut hō i aiali. z
vtr^o sic spēs est in genere. 4° sicut genus in spē: z
vniuersali sic ptes spēi rōne ei^o. 5° sicut sanitas i
calidis z frigidis. z vtr^o sicut forma in materia. 6°
sic ea q sunt grecoz in rege grecoz. z oīno simul
ea q sūt i sua cā efficiēte. 7° sic res i suo fine. 8° sic
vinū i vase z vtr^o locatū i loco: ¶ Pro p^o articulo

Cōclusio rōnialis. Loc^o est. p^o bec conclu
sio ex duab^o rōnib^o pbilosophi
z duab^o auctoritatib^o positis i primo notabili.

Primo dubitat. Vtr^o idē possit eē in se/
ipo. p cui^o dubij solutiōe suppo
nēdū ē qz pbs in z^o p^o tnet huius p^o tnet mouet tale
dubiū. Vtr^o vni^o z idē sit in seipo z oīa sint in alio
Ad hoc dubiū soluedū pōit talē distinctionē po
nendo qz aliqd eē in se potest intelli^o dupl^o. vno
mō s; m se z primo. z nō grā alteri^o. alio mō s; m al/
ter^o. i. grā p^o tnet. z^o ponit tres cōclusiones: p^o rō. oē
totū est i seipo s; m alter^o. i. grā p^o tnet. pbat pbs dua
bus rōnib^o et tribus exēplis. p^o rō. totū ē in p^o tnet
bus z ecōtra. g. totū ē in seipo. Scda rō. totū dno/
minat s; m denotationez suaz p^o tnet. s; denominat
ptes eē in toto. g. totū denominat eē in toto. z p cō/
sequēs in seipo s; m alter^o. maiore pbat: qz totus
hō d rē ab^o eo qz supstities eius ē alba. z rō^o hō d rē
sciēs eo qz aia eius est sciēs. 3° pbat trib^o exem
plis. p^o rō. hō d rē eē albus z tū albus est in hoie s; m
alter^o. igit idē est in seipo s; m alter^o. minore pbat.
qz albus ē i hoie eo qz ē in corpe z ē i corpe eo qz ē i

supstitie in qz ē s; m se z nō s; m aliud. z^o rō. hō d rē
sciēs. z tū sciēs est s; m alter^o. qz scia est in aia qz ē po
bois. igit idē ē in seipo s; m alter^o. 3° rō. qz ap^o b^o/
ra z vinū seorsū sūt tūc nō sūt partes alicui^o ter/
tij. iō ap^o b^o rā nō d rē in seipo nec vinū i seipo. s; qz
ap^o b^o rā z vinū simul idē sūt: tūc sūt partes ei^o qd
est amphora vini. ideo ipa debet eē in se eo qz vi/
nū quod est pars ap^o b^o rā vini est in ap^o b^o rā. ¶ z^o
cōclusio. impossibile est qz idēz primo z s; m se sit
in seipo. pbat pbs dupliciter. primo inductiue sic
qz secundum nullū dictoz modoz essendi in. ali/
quid idē est in seipo primo z secundum se. z^o pro
bat ratione. qz si amphora vini esset in seipo p^o rō
z secundum se: sequeretur qz vinū eēt amphora
z qz amphora vinum. qd est impossibile. cōsequē
tiāz pbat qz eadē rō eēt vini z amphore. rō enim
amphore ē qz sit receptiua vini. mō illa rō cōueni
ret vino. sicut. n. vinū recipere i ap^o b^o rā sic am
phora in vino. ¶ 3° cōclusio. impossibile est aliqd
esse in seipo primo z s; m se totū z s; m accis. i. me
diāte alio. qz tūc sequeretur qz duo corpora essent
in eodē. qd est impossibile. pbat cōsequētiā. qz si
amphora sit in seipo mediante vino tūc vinū eēt
ppinquius ap^o b^o rā qz ipamet amphora. z hoc nō
pōt eē sine penetratione dimētionū. ¶ In 3° pte
soluit rōnez zenonis qua sic arguebat. locatus est
in loco alio a se. z locus est in alio a se. z sic infini
tū dicit qd nihil p^o b^o tnet locatū eē in alio. non tū sic
in loco sed sicut sanitas in calidis z frigidis. z sic
habitus z passionez sunt in subiecto. z sicut color
in corpore. ideo non est necesse abire in infinitum
¶ In q^o rta particula infert corollarie qz locus nō
est materia neqz forma locati. pbat qz loc^o nō ē
aliquid locati. s; materia z forma sūt aliqd locati.
ergo locus non est materia neqz forma locati. p/
bat maiorez. quia vas nihil aliud est nisi vas. igit
tur locus nihil est locati.

Secundo dubitatur. Vtr^o ista propositio
sit cōcedēda. ap^o b^o rā vini est in
seipo z ap^o b^o rā vini ē in amphora vini. ¶ Ad sol
uendum hoc dubium ponūtur aliquę supposi
tiones. p^o rō. est. ap^o b^o rā vini in rigore sermōis
nō significat vinū tātū nec supponit pro vino tū
nec p aggregato ex ap^o b^o rā z vino. s; p^o rō. p^o rō. p^o rō.
nit p seipo ap^o b^o rā cōnotādo ipaz eē receptiuam
vini. Ex hoc sequit^o qz de rigore sermōis ista est
falsa. amphora vini est in amphora vini. vas enim
cōtinens vinū nō ē in seipo. ¶ z^o rō. suppositio. p re
strictionē vsualē amphora vini aliqū rē fringitur
ad standū p vino tātū. vt cū d rē qz iste bibit ap^o b^o rā

Physicoz

ra vini. nō enī bibiyas s; vini vasis. aliqñ enī re-
strigū p restrictionē vsualē ad stādū p aggrega-
to ex vtroq; s. p āphora z vino. vt cū dī. iste enīz
emit vñū doliū vini. nō doliū enī emit solū nec so-
lū vini sed vñū cū doliū. Et h; seq; q; illa ē cōce-
dēda p restrictionē vsualē. āphora vini ē i āphora
vini: q; si āphora vini a parte subiecti restrigitur
vsualr ad stādū p āphora tñ ē falsa: vel p vino
tñ. z a pte pdicari vsualr restrigitur ad stādū p
āphora tñ. tūc dca ppō ē cōcedēda. C 3ª suppo-
sitiū s; biete idētitatis suppoit p se p eodē sic
suū aīs. Et h; seq; q; bec nō est cōcedēda. āphora
vini ē i seīpa salte p locutōez grā toti. pōt tñ sal-
uari p locutōez grā ptis. dicitur enī totū boīez eē
crispū. q; caput ē crispū. s; āphora vini ē i seīpa
q; vñū qd ē ps āphore vini ē i āphora vini.

Tertio dubitat. vtz dnoiatio partis sofa-
li oña iseri dnoiatōez toti. Ad sol-
uēdū h; dubiū sciēdū q; duplicia sūt accētia de-
noiantia aliqd s; m. qdā enī sūt q; determināt sibi
certā partē in s; bō ita q; solū illi parti pñt iēē sic si
mitas determinat sibi nā sū. claudicatō pedē. alia
sūt q; indifferēter pñt in eē cuius parti subī. si tam
libereāt solū vni parti vtrute taliū accētiūz aliqd
relingt in alijs partibus: vt infirmitas pōt inesse
cuius parti boīs. si tñ alicui determinate pti isit ali-
qd. s; dolo; relīq; i alijs partib; . z ista accētia sofa-
li oña possūt ex denoiatōe partis inferre denoi-
ationē toti. seq; enī. iste ē claud; p; pedē. g; ē clau-
dus. s; it bene seq; tur. iste ē infirm; fm caput. g; est
ifirm;. sed alia accētia ex denoiatōe partis n; pñt
inferre denoiatōez toti nūi insint maiori pti z pñ-
cipali fm q; s; parti illi partis. Rōnes ante op-
positum soluentur ex dicendis.

Terit 2ª vtz loc^o sit entitas re-
spectia a superficie corpis
q; locatū realr z cōtūctū d; ficta z i cor-
pore locatē subiecta. Et ar^o p; q; nō sit
entitas respectiua. nulla q; tūctas ē entitas respec-
ctiua. s; oīs loc^o ē q; tūctas. g; nullus loc^o ē cōtūctas re-
spectiua. mior p; per aristo. i pdicamētis dicētē q;
loc^o ē spēs q; tūctatis. z; āguitur q; nō distiguit re-
alr a superficie corpore locatū. q; oē vlt^o corpore
locatū ē s; ficies. sed oīs loc^o ē vlt^o corpore locā-
tis: ergo loc^o ē s; ficies. maior p; q; extrēa corpo-
ris sūt due superficies. z; arguitur q; nō sit subī-
ue in corpore locatē. q; oīs forma denoians ali-
qd s; bō ē i eo s; bō. s; loc^o denoiat locatū. ig; est
s; bō i eo z nō in locatē. maior p; q; dicit denoi-
atiue p; supponit eē in s; bō. C In opp^o q; ad oēs p;

tes arguit p; q; sit entitas respectiua. q; loc^o d; lo-
cati locus. z locatū d; loco locatū. z; q; sit distin-
cta a superficie: q; superficies est entitas absolu-
ta. locus v; o entitas respectiua. z; q; sit subiectie
in locante. q; locus est fundatus in superficie lo-
cantis. g; ē s; bō in locante. C In qōne ista erunt
tres articuli. C Quātum ad p; m.

Primo sciēdū ē q; p; declaratōe termi-
noz ponūtur aliq; distinctōes
q; p; pma est. locus ē duplex: quidam est presenti-
alis z diffinitiu^o q; est formalr pñtialitas qdā a q;
aliqd d; eē formaliter pñs alicui: alius est loc^o di-
mensionalis z circūscriptiu^o qui est formaliter
īpa. circūscriptio actiua illius dimensionis a q; ali-
qd d; circūscribens. z d; isto pñcipalr querit qō.
C 2ª distinct. o. locus circūscriptiu^o est duplex
vñ^o quidem s; bō fundamentalis. s; superficies circun-
scribens locatū. ali^o est formalis: z est vna forma
realr inherens superficiē circūscribentia q; sup-
ficies formaliter d; circūscribens. C 3ª disti-
ctio. locus circūscriptiu^o est duplex. vñus q;
dem aptitudinalis q; est forma a qua superficies
d; formaliter locatiua vel circūscriptiua: z vo-
catur locatiuitas. alius est actualis realiter inbe-
rens superficiē circūscribenti a qua d; forma-
liter locus vel circūscribens locatū. C Iste di-
stinctōes sic declarari pñt considerādo tres enti-
tates ex parte superficiē circūscribentis locatū
p; pma ē entitas superficiē. z illa ē absoluta. z^a
ē relatio aptitudinalis q; locatiuitas d; ipa enīz
superficies an; receptōez locati bz aptitudinē lo-
cati ipm a qua d; formalr locatiua. z s; bō bec
relatio aptitudinalis in entitate superficiē z ter-
minatur ad locatū: z distinguitur a superficie lo-
cate solū ex nā rei: z formaliter sicut p; passio
a s; bō. p; per hanc maximā. Nulla relatio funda-
mentalis vel nulla relatio formalis aptitudina-
lis ē realr distincta a suo fundamēto: z qñ corpus
ponitur in ipa superficie actualr locatē. tunc ipa
superficies d; actualr locans z circūscribenti lo-
catum. iō ibi ē cōsiderāda vna relatio actualr que
vocatur locatio vel circūscriptio actiua a qua
superficies d; formalr z actualr locans z circū-
scribens locatū. iō ibi est cōsideranda vna relatio
actualis que vocatur locatio vel circūscriptio
actiua a qua superficies dicitur formalr z actu-
alr locans z circūscribens locatū. z fundatur i
superficie locatē. z terminatur ad corp^o locatūz. z
realit; ab vtroq; distinguit. S; milt; ex parte loca-
ti sunt considerande tres alie entitates. pma est

Quartus

entitas locati. z^a ē locabilitas passiuā locati. z^a
ē locatio vel circūscriptio passiuā a q; ipz corpus
d; actualr locatū vel circūscriptū. pma entitas vo-
cat locus s; bō fundamentalis. z^a locus formalis apti-
tudinalis. z^a loc^o formalr actualis. i locato vero
pma entitas vocat locatū i undamētatr z deno-
minatiue. z^a vero vocat locatū in formale aptitu-
dinale. z^a v; o d; locatū formale actuale.

Secundo sciēdū q; Aristo. i hoc. 3° c. p;
nit aliq; p; eābula valētia ad
diffinitionem loci cognoscēda. z diuiditur i qua-
tuor ptes. In pma pōit q; p; proprietates loci. p^a.
locus cōtinet locatū z nihil ē ei^o. z^a. loc^o nō est ma-
ior neq; minor locato s; ē equalis. z^a. loc^o nō defī-
cit vnicuiq; locato. sepa; tñ a qualib; superficie suc-
cessiue. 4^a. i oī loco sūt sursū z deorsū. z h; d; loco
nālī. 5^a. vñū quodq; corpore nālī ferī nālīter ad
suū locū z naturatr quiescit i suo loco q; ē aut sur-
sūz aut deorsū. C In 2ª pte Aristo. ponit q; tuor
cōditōes requisitas ad diffinitōez loci. pma. diffini-
tio loci d; eē talis q; p; eā sciamus qd ē loc^o. z^a. q;
p; eā soluant opposita ad dubitādoez q; d; rē circa
locū. 3^a. q; p; eā possim^o demōstrare oēs passioes
loci de ipso iesse locato. 4^a. q; p; ipā possit ostēdi
cā error z diffictōis eoz q; errant circa locū. z sub-
dit q; si diffinitio loci sit talis tūc vñū q; q; i. vna
quēq; passio loci pulcherrime. i. pot; s; sime demō-
strabit de loco p; ipā. Ex hoc pōt elici q; diffini-
tio subī ē me^o demōstratōis potissime. C In 3^a
pte ponit tria p; ambula valētia ad iustigandaz
diffinitionē loci. p; p; m. mor^o localis facit nos sci-
re locū eē. nō se q; ref. n. locū cē nisi eēt mor^o fm lo-
cū. p; p; hoc multi dixerūt celū eē i loco eo q; ip;
ē i motu. z subdit oēs alios mor^o q; faciunt cogno-
scere locū. q; alius ē loci mutatio ali^o decremētū
z ali^o augmētū. i augmētō at z decremētō sit mo-
tus localis. z^a p; eābulū. eozū q; mouent. alia
mouent p; se. alia p; accēs. Eoz aut q; mouent fm
accēs quedā sunt nata moueri p; se vt ptes corpis
nate sunt moueri p; se: mouent tñ s; accēs in cor-
pore. vt clauus ē nat^o moueri p; se. mouet tñ s; ac-
cēs in nauī. 3^a. aliqd ē i loco duplr. q; qdā ē
in loco cōi. vt iste est in celo q; est i aere. z ille non
ē p; pte locus eo q; non est equalis locato. aliud
ē in loco p; p; i quo ipsū pmo cōtinet. 4ª quan-
do cōtinens nō ē diuisū a cōtento. sed est ei conti-
nuū. tūc cōtētū nō est i eo sicut locatū in loco. sed
sicut pars i suo toto. s; quando tale continens est
diuisum a cōtento z tangit ipm cōtētū fm vlti-
mū. z non ē pars ipsi cōtētū nec ē mai^o ipso cōtē

to s; egle sibi tunc cōtētum est i ipso sicut in loco.
Istā vltimā pte p; b; p; b; in eodē. n. sunt vltima
se tāgētia. d; inde p; m; partē p; b; ouab^o rōnib;^o.
p; m; qñ aliqd ē cōtinuū alicui tūc nō pōt ieo mo-
ueri. imo aliud cū eo mouet. s; locatū pōt moue-
ri in loco sine hoc q; loc^o moueat. ergo loc^o nō ē
qd cōtinuū locato. z^a rō est. qñ aliquid cōtētum
ē cōtinuū ipsi p; nēti tūc est in eo sicut vñus i ocu-
lo z sicut man^o i corpore. z nō sicut aq; i cado nec sic
vñū in s; bō. g; nō ē i eo sic i loco. s; sicut ps i toto.
C In q; pte cōcludit q; ex his q; dca sūt pōt eē
manifestū qd sit locus vbi.

Tertio sciēdū q; circa hūc textū incidunt
tres difficultates. p; pma. qualiter
est saluabile q; locus sit equalis locato. z tñ loc^o
cōtinet locatū. p; p; solōne ponunt aliq; distin-
ctiones. p; p; a distinctio. duplex est equalitas. qua-
dam ē fundata super quantitate discreta vt iupra
multitudine dimensionū. alia est fundata super
quantitate continua vt super extēsiōe. C 2^a di-
stinctio. equalitas extēsiōis est triplex. quedam
ē fundata super longitudine. qdā ē fundata su-
per latitudine. alia aut super p; ditate. C Ter-
tia distinctio. duplex ē locans. quoddā ē locans
quo z proximum z ē ipsa superficies corpore lo-
cantis q; vocat loc^o. aliud ē locās q; d; vltimūz. z ē
ipz corpus locans. C Quarta. duplex ē locatūz
quoddāz ē locatū q; z immediatū. z ē superficies
ipsius corpore locati. aliud ē locatū quod z media-
tū z ē ipsum corp^o locatū. vñ d; p; p; loc^o z locatū
q; sunt eqlia qlibet equalitate possibili i ipis fūda-
ri. p; p; d; equalitate mltitudinis. q; cū ābo sint sup-
ficies o; q; vtroq; ptes habeāt tātū duas dimen-
siones. p; z^a de equalitate lōgitudis. q; vtraq; su-
p; ficies est egl longa z egl velata. equalitas at; p; sū-
ditatis n; pōt i ipis fūdari cū ista n; bēant p; sū dita-
tē: z d; istis itelligunt p; p; tates loci. z^a d; q; corp^o
locās z corp^o locatū sūt eqlia eglitate fūdata sup
multitudine dimensionū. q; vtrūq; bz dimensionē
tres. s; non sunt eqlia eglitate distēsiōis. 3^a d; d;
q; loc^o z corp^o locatū sunt eqlia eglitate fundata
super longitudine aut latitudine s; nō sunt eqlia
equalitate fundata sup multitudine dimensionūz
nec equalitate fundata super p; sū ditate: eo q;
loc^o nō bēat p; sū ditate. C 2ª difficultas. vtz vñū
qdq; corpus nālē sp; nālī moueat ad suū locūz
nālē. p; p; solōne hūc difficultatis ponit talis disti-
ctio. Istū vbi mouet pōt capi duplr. vno mō vt
dic; actuale moueri. alio vt dicit aptitudinale mo-
ueri. q; at; possit dicere aptitudinale moueri patz

ipm nuc e albu. oli aut fuit nigrū. z ipz e nuc du-
rū. oll ho fuit molle. ftr loc? successiue suscipit di-
uersa corpora. Cōsequēter pbat locū nō eē māz
duab? rōnib? qz pma est. qz distincta attribui-
mo loco z materie: qz loc? z materia sūt distincta. pbat
aīis. qz de loco dicimus qz vbi erat aer nuc ē aq.
z hoc nō dicim? de mā. z rō. mā nō ē diuisa a re
cui? ē. nec cōriet illud cui? ē materia: loc? aut est
diuisus a locato z continet locatū. Ex hoc primo
ifert qz cū loc? non sit aliqd istoz triū necesse est
locū eē terminū corporis cōtinētis. z ifert qz dif-
ficile est cōcipere qd sit loc? qz v? qz loc? sit mate-
ria vel forma vel spatū mediū aliud a magnitudi-
dinibus motis. C In z? pte igit scōaz pculaz
dīfinitōis loci. f. qz loc? sit immobilis ponēdo dīas
iter locū z vas: qz vas ē loc? trāsmutabilis. loc?
aut ē immobilis. z? pbat qz loc? sit immobilis signo:
qz nauis nō dī eē in pte fluminis sic i loco: s. sicut
i vase: z tū in toto fluuiio sic i loco. qz tot? fluuius
v? eē immobilis. qz signū ē qz loc? ē immobilis. Ex hoc
ifert dīfinitōez loci. qz loc? est termin? corporis
cōtinētis immobilis pmi. C In z? pte declarat dīf-
finitōē loci: pmo qz loc? sit immobilis. qz mediū
z vltimū celi vidētur eē loca. Ultimū. n. celi ē lo-
cus sur sū. mediū ho ē loc? deorsū. s. v? v? ipoz
idē manēs vidēt eē immobile. Cōsequēter decla-
rat qz locus sit superficies corporis cōtinētis. qz
locus debz esse simul cum locato.

Tertio sciēdū qz circa hūc tex. icidūt tres
difficultates. pza ē. qz iter ē salua-
bile qz loc? q est entitas respectiua sit superficies
corporis cōtinētis. C Ad quā rīdet p dīfinitōē
qz loc? sūp? p denoiato ē entitas absoluta realr
eadē superficie corporis cōtinētis. loc? aut captus
p formali significato ē entitas respectiua realiē
dīficta a supfite corporis cōtinētis. C z? rīdeo.
ponūtur due regule. qz pma ē. oīs qd itas respe-
ctiua abstractiue designata bz dīfīniri p suū fun-
damētū positū loco dīe z in obliq. z? regula est
ista. oīs qd itas respectiua cretīue designata bz
dīfīniri p sūdāmētū suū positū loco gnis z i recto
Ex hoc seqt qz loc? q ē qd cōcretū isti? relationis
q ē locatio actiua bz dīfīniri p suū sūdāmētū po-
sitū i recto loco gnis. s. p supfite corporis locātis.
C z? seqt qz ista ē cōcedēda. loc? ē supfities corpo-
ris cōtinētis p dīcatōez māle sūdāmētū C z? dīfī-
cultas. v? loc? hēat bitudinē pmitatis respectu
locati. pzo solutiōe hui? ponit tal dīfictio. pzi-
mū pōt capi duplī. vno mō noialr. z sic ipoztat p-
ozitatē bz exīgētā sibi sibi adiūcti. Alio mō capū

aduerbialr vt dīe pmitatē adeqōis z imedlati-
ōis z tū valz sic adeqte z imediate. ex h? seqt qz ly-
p mū i dīfīnitōe loci dī capi aduerbialr. z dī dēf-
minare p mā pte. loc? aut dī eē superficies corpo-
ris cōtinētis adeqte z imediate cōtinēs locatum.
Ex hoc seqt qz supfities cōneta corporis cōtinētis
nō est loc?. qz non cōtinēt imediate locatū. z? seqt
qz ista dīfīnitio non cōuenit loco cot. loc?. n. cois
nō cōtinēt adeqte locatū. C z? dīfīcultas. qz est
saluabilis immobilitas loci. cūz tū loc? sit supfities
corporis cōtinētis q mouē ad motū ipi? cōtinētis
Ad quā solet sic rīderi qz i entitate loci sunt duo
cōsiderāda. pzmū est materiale ipius loci: z ē ipa
supfities corporis cōtinētis q mouē ad motum
ipi? cōtinētis: z qz tū ad hoc. loc? est mobilis saltez
p accēs ad motū ipi? cōtinētis. C z? est cōsiderā-
dū formale loci z ē dīstātia ipi? supfite locantis
z trib? pūctis immobilib? s. a polo artico antartico
z a centro terre: z talis dīstātia ē subiectiue i ipa
supfite dīstāte. nec ē immobilis motu locali ad mo-
tū ipi? supfitei. s. mota ipa supfite statim corū-
pū ipa dīstātia z gnatur vna alia q ē maior aut
minor pma. eo qz supfities p motū ei? statiz plus
vel min? dīstāta trib? pūctis immobilib? qz pus. z
sic loc? quātū ad suū māle est mobilis per accēs
z nō p se. s. quātū ad suū formale ē immobilis tam
p se qz p accēs. z hoc immobilitate motui locali op-
posita. illa enī dīstātia pōt moueri motu corrupti-
onis z alijs motib?. s. bec opinio ē falsa. imagina-
tur. n. locū eē vnu ens per accēs cōpositū ex ab-
soluto tāqz ex materiali. z ex respectiua tāqz for-
mali. dicitur autem qz locus est immobilis z non
est necessario mobilis ad motum locati:

Conclusio rīfalis. Locus ē immobilis. sic
qz nō ē nat? moueri ad mo-
tū locati. pbat sic. qz loc? nihil ē locati. qz nō ē mo-
bil? ad motū locati. p hāc pculā dīfert loc? a mā
z forma locati q necio mouent ad motum locati.

Primo dubitat. Utz oē corp? mobile sit
iloco. Ad solūedū hoc dubiū est
supponēdū qz Aristo. in h? vltio capitulo cōparat
locū ad locatū z ecōtra. z diuiditur i tres partes
C In pza oīdit quō diuersa corpora sūt i loco.
z itēdit septē cōclūfiones. pza ē. oē corp? hīs eē
se aliō corp? cōtinēs ipz ē i loco. s. illd qd nō hēt
ex se aliō corp? cōtinēs qmīme ē i loco. C z? dī-
git solutiōez cuiusdā qōnis q ē bec. si illd corpus
qd nō bz aliō eē se cōtinēs ipz eēt aqua quō tali
corpore cōuenirēt loc? z mor?. Soluit p qz si tale
corpus esset aqua partes ipius mouerentur z eē

sent i loco eo qz cōtinuaretur sibi iuicē. i. vna ē a.
totū tū quodāmō erit mobile s. suas ptes. z quo-
dāmō nō erit mobile. s. s. se totū z quodāmō sūtr
bēbit locū z quodāmō nō. C z? cōclūfio. eoz qz sūt
i loco qdā sūt i loco s. potētiam. vt ptes qz sūt sibi
iuicē cōtinue. alie ho sūt i loco fm actū sicut ptes
sepate a toto se iuicē tāgētes. C z? cōclūfio. eoz
qz sūt i loco. qdā sunt i loco p se. sicut oē illud qd p
se mouet s. locū aut s. augmentū. z subdit qz to-
tū celū nō est alicubi nec i aliquo loco eo qz nullū
corp? cōtinēt ipz locū. tū z mor? ifert pibus. altera
n. partū sub altera habita est. alie sunt i loco fm
accēs sicut aia z celū. De aia pbat. qz corp? ei? ē
i loco. De celo pbat. qz i eo qd circulariter mouet
vna ps continet aliā. z subdit qz solū mouet circu-
lariter quodāmō sur sū est. C z? cōclūfio est bec.
totū celū nō est alicubi nec i aliquo loco. pbat. qz
qz qd est alicubi bz aliqd extra se cōtinens ipz. sed
extra oē z totū nihil est. qz oē z totū celū nō est ali-
cubi. Ex hoc ifert qz oia q sūt i celo eo qz totū
celū est oē qd ē. C z? cōclūfio cōtinēt vnu dubiū
qz dēn est qz oia sūt i celo aliqz crederet qz celū
eēt loc? oīs. dicit p hāc qz nō. s. vltimū celi. i. supf-
cies celi est loc? oīs. C z? cōclūfio. oia sūt i celo.
pbat. qz tra est i aq. z aq i aere. aer i igne. z ignis
i celo. celū aut nō est ampli? i loco. C In secūda
pte hui? soluit aliqz rōnes positas in pmo capto
p hātes locū nō eē. z pmo soluit sextam: z dicit qz
nō est necē locū augmentari ad augmentū corpo-
ris locati. Ad scōaz dicit qz nō est necē qz pūcti sit
aliqz loc?. Ad pma dicit qz nō est necē duo corpo-
ra eē i eodē loco. qz loc? nō est corp?. nō. n. est spa-
tiū qdā vt imaginatur antig. Ad gntā dicit qz lo-
cus est alicubi. n. tū sicut i loco: sed sic terminus in-
terminato: qz nō oportet oē quod est esse in loco
nisi sit corpus mobile. C In tertia parte intēdit
duas cōclūfiones. pza. vnu quodqz corpore natu-
raliū naturaliter fertur ad suū locū z naturale. qz
corpus naturale natū est cōseruari in suo loco
z nihil pati ab eo. i. n. q nata sunt tangi ad iuicē
sūt impossibilia. i. ho que tangūt sūt actiua z
passiua ad iuicem. C z? cōclūfio. vnu quodqz
corpus nāle naturalr qescit i suo loco naturali.
pbat. qz pars naturaliter quiescit in suo toto. qz
locatum in suo loco. pbat dīas. qz locatū quodā-
mō se bz ad locū sicut pars ad totū. sicut enim ps
bz rōnem materie z totū rationē forme. sic locatū
habet rationē materie z locus rationē forme zc.

Secundo dubitatur. Utz vltima spera
sit in loco. pzo hui? dubiū so-

lutione ponitur talis dīfīctio. Duplex est locus
gdaz est dīmensionalis z circūscriptiuis. ali? est
presentialis z dīfīnitīuis. iō aliquid ē in loco du-
pliciter. vno modo dīmensionaliter z circūscripti-
ue. z est illd qd bz eē se aliquod corpus circūdas
ipm. Alio mō. aliquid est in loco presentialiter z
dīfīnitīue. z est illud qd est alteri presens. ex bis
dicitur primo qz vltima spera pōt eē in loco dīm-
sionaliter z circūscriptiue. non enim implicat con-
tradictōez qz fiat vna spera maior qz vltima i q
sit vltima sicut i loco. z? dicitur qz vltima spera
de facto nō est in loco dīmensionalr z circūscri-
ptiue. nec p se nec p accēs eo qz nec ipa nec aliqd
sui habet aliud corpus extra se continens ipam
z? dicitur qz vltima spera est i loco pūctialr. qz est
pūctiū alijs speris. Quarto dī qz vltima spera est
d se locabil. i. apta nata eē i loco eo qz ē p se mo-
bilis. s. dī qz vbi actiū sive circūscriptio actiua
ipi? vltie spe ē termin? sui mot? localis: z non vbi
passiū sive circūscriptio passiua. rō pmi ē. qz vl-
tia spa i qz libz pte tps cōtinue acgrit aliā z aliam
circūscriptōez actiua. rō secūdi. qz vltia spa nō bz
circūscriptiōē passiua. nō ē. n. passiue circūscri-
pta ab aliquo zc.

Tertio vtz sit pōt idē corp? nūero eē i di-
uersis locis: z pla corpa sit eē i eo-
dē loco. p solōe pme ptiū ponit tales regle. p. q.
cūqz sit pza ipō vbi. illa vniūmīe ife ipi corpūbz
ti tū vnu vbi. z ipimet corpūbz hūi pla vbi. s. qz sūt
sit nā aut posteri? nā ipō vbi variatur ad variati-
onē ipi? vbi. C z? regula. si vnu corp? nūero ex-
istens i vno vbi possit recipe aliqz formā absolu-
tā a duob? agētib? sibi appoziatīs h ē i diuersis
vbi. C z? regula. sic corp? i vno loco exis i rōne
actiui z passiui se bz ad diuersa agētia sibi appo-
xiata i illo loco. sic qz ē vt exis i duob? locis se bz
ad eadē appozimata i illis duob? locis. Ex h? dī-
p qz nō est nālī possibile vnu z idēz corp? nūero o si-
mul eē in diuersis locis. z? dicit qz non implicat
dīctiōnem idēz corpus numero simul esse i di-
uersis locis. p. qz non implicat dīctiōnez poste-
ri? multiplicari nō multiplicato pzi. sed vbi ē po-
steri? ipō corpe. qz pōt multiplicari sine multitudine
ipius corpis. C Sed p secūda parte pōitur
talīs dīfīn. duplex est repugnātia. qdā est eozū
que fm se z fm suos effect? opponūtur. vt repu-
gnātia caliditatis z frigiditatis. alia est repugnā-
tia vltialis q nō s. se s. fm suos effect? opponi-
tur. s. ponuntur aliqz suppōes. pza. qz cūqz sūt
aliqua duo q de se se cōpossibilia. sūt tū incōpos-

sibilita gra aliqz alioz illis ablatis vel altero illoz ablato illa sut simplr composibilia. C 2^a suppo. due qritates fz sic fut coposibiles in eode loco. fut tm coposibiles roe duoz effectuu. qz fut due repletioes loci. ide. n. loc^o no pot fit repleti duab⁹ repletioib⁹. id ablatis illis repletioib⁹ vel altera il laz ablata ille qritates erut simplr coposibiles C 3^a suppo. no ipliat dictione qritate ee i loco z no replete locuz qz replete locu e effect⁹ qritatis. id e posterio ipa qritate: z p cosequens non ipliat dictione ponit qritate sine illo effectu: no ipliat. n. pus ponit sine suo posteriori. Ex h sequitur q no ipliat dictione duo corpoza simul ee i eodez loco. Et hec de questione dicta sufficiant zc.

Rationes Ante opposituz solvuntur ex dictis.

Verit Quarto. Utz vacuu sit.

Et arguit q sic qtuor ro: q nib⁹ phi. pma. mot⁹ localis e. g. vacuu e. pbat oia. qz vel mobile recipit i vacuo z sic vacuu e. vel recipit in pleno. z sic multa corpora eeut sit in eode loco. z firmit de volio qd tm recipit de aq sine vtribus qtuoz cu vtrib⁹. C 2^a ro. dedatio e. g. vacuu e. z oia qz aut ptes dedant i vacuo aut i pleno. si pmi. habet mteu. si fz. tuc plura corpoza erut i eode loco. C 3^a ro. augmetatio e. g. vacuu est. pbat oiaz qz vel alimetu recipit i pleno. z sic duo corpoza erut i eode loco. vel recipit in vacuo. z sic habet iteu. C 4^a ro. vas repletu cinerib⁹ tm recipit de aq qtu re/ciperet si no eet repletu cinerib⁹. z h no est nisi ppter vacuu. g. vacuu est. z firmit p rone pythagoricoz q dicebat a celo exire ifinitu spm p modu respiratois. z illu spm dicebat esse vacuu qd diuidebat nas rez. z primo diuidebat numeros consequent diuidebat alias res. C In opp^m arguitur auctoritate phi in lra. C In qone erunt tres articuli sicut i alijs. C Quatu ad primuz

Primo Sciendu q iste secundustractatus in q pbs determinat de vacuo diuiditur in sex capitula. In p inquirir dicitur sputatiue vtrum vacuu sit. z diuiditur i tres ptes. In pma intendit tales conclusiones. Ad pbs nalem pertinet determinare de vacuo. ps. qz ad ipsum pertinet determinare de loco. ergo z de vacuo. pbat oiam duplr. p mo. qz aliqui opinatur q per illas roes pqs credim⁹ vel discredimus locu esse: credam⁹ vel discredam⁹ vacuum ee. z qz illiq opinantur vacuu ee dicunt ipm locu ee. z qz locu plenum ee z vacuu no videntur

differere nisi rone. Idem eni locus qn bz graue cuius est susceptiuum dicitur plenu z cu pnat eo or vacuu. C In 2^a pte pbs tagit opiones dicentium vacuu no ee z intendit duas conclusiones. pma est. oz incipere ab opinionibus affirmatiuum vacuum ee vel non ee. z consequent ostenditur quid sit vacuu. C 2^a z tangit opinionem antiquozu dicentiu vacuu no esse: z ro eoz tat est. aer est aliquid ergo vacuu no est. ans pbat duo bus signis. qz vtres repleti acre pnt terre aliqd pondus. igitur signu est q aer intus exns aliqd est. z^m signu est d clispedra. si eni clispedra repleatur aqua z foramen superius claudatur: aqua no poterit exire eo q aer non pot intrare clispedram. ergo signu est q aer est aliquid. Et subdit pbs q isti non improban: illud qd dicunt boies: volunt eni dicere homines vacuu esse spacium in quo nullum est corp⁹ sensibile. ideo dicunt spaciu repletum aere ee vacuu. C In 3^a pte ponit quattuor rationes affirmatiuz vacuu ee que posite sunt pro argumentis ante oppositum zc.

Secundo sciendu est q pbs i isto capitulo determinat de quiditate ipi⁹ vacui z diuiditur i tres partes. In pma ponit definitiones antiquozum z eas reprobat z cotinet tres pculas. In pma ponit vna descriptionem antiquoz que e bec. vacuu est in quo nihil e graue vel leue. qd sic pbat qz vacuu e in quo nihil e fz oē qd e: e graue vel leue. igit vacuu est i quo nihil e graue vel leue. minore pbant sic quia oē qd est: corpus est. z omne corpus est tangibile z oē tangibile bz grauitatem vel leuitatem. Ita diffinitiones reprobat pbs qz ipsa couenit pucto In pucto. n. nihil est graue vel leue. C In 2^a pte cula remouet tales dubitationes. si ponat aliqd spatii in quo sit sonus vel color sine aliquo corpore sensibili vtrum spatii sit vacuu vel non. soluit qz si illud spatii sit receptiuum corporis tagibilis tuc est vacuu. si non: tuc non est vacuu. C In 3^a pte cula ponit alia descriptiones vacui. i. vacuu est in quo non est hoc aliqd neqz aliq suba corporea. z ista diffinitiones ponebant antiq conuenire materie. hoc reprobat pbs. qz materia no est separabilis ab eo cui⁹ est materia. fz aut ponentes vacuum ipm est spatii sepabile. C In quarta pte difinit vacuu fm opinionem ppriam dicens q vacuu est locus priuatus corpore. q vacuu sit locus pbat quia vacuum videtur esse spatium separatum. Ex hoc cocludit q vacuu no est ponendu tale spatii sepatu. C In 3^a pte pncipali soluit ratoes

Tertio Sciendu q Ari. i. isto 3° capto ondit vacuu no ee cas mot⁹ neqz e pone du ppter mo⁹ tu. pbat septez ronib⁹ pbs. quaruz pma est. Unuquodqz corp⁹ nale mouet in suu lo cu pbus. vt ignis sursum: z terra deorsu. z ca talis mot⁹ est na corporis. igit vacuu no est ca motus. C 2^a ro. corp⁹ positu in vacuo no bz maiorē iclinatōem ad vna pte vacui qz ad alia. g. vel oio no mouet. vel simul mouet ad omnes partes vacui. quoz vtrūqz e ipote. ans pbat qz ptiū vacui nulla e ofia. illi⁹ eni qd no est nulla e. ofia. vacuu aut no e cu sit puatio. g. vacui nulla e ofia. C 3^a ro. e pfile. qz fm antiquos terra ponebat gescere in medio eo q equalr trahit ob oi pte celi. g. etiā corp⁹ positu i vacuo. cu equalr trahat ab oi pte vacui. gescit i vacuo. C p 2^a 4^a roe suppoit duo. pmo suppoit tale diuisione motuu ali⁹ est nalis. ali⁹ est violentus. z supponit q si mot⁹ violentus est: ne cesse est motu nale ee. z pbat. q mot⁹ nalis hoz est violēto. tuc arguit sic. In vacuo no pot fieri motus nalis. ergo nec violēt⁹. ans pbat q motus nalis est ad ofias positionu. i. ad sursum z deorsum que sunt disticte ex natura rei mo in vacuo nulla e ofia. C 5^a ro. pbat q mot⁹ violēt⁹ no pot fieri i vacuo. qz mot⁹ plectois aut fit ppter repulsionē aeris sic qd dicit. vt sit pp h q aer pel lit: z aer pulsus mouet plectu. fz nullo istoz modoz pot fieri mot⁹ plectois in vacuo. g. locus plectois no pot fieri i vacuo. C 6^a ro. no e maior ro q corp⁹ positu in vacuo gescat. aut moueat. vel g semp gescit. z sic bz pmo. i. q in vacuo non sit motus. vel semp mouet. qd est incoueniēs. C 7ª Mot⁹ ppter hoc videt fieri i vacuo. qz vacuu no resistit mobili: sed ab oi parte eqtr cedit: z a nulla resistit. g. eqtr mouet ad oēs parte vacui. qd e in coueniēs. Et hec de pmo. C Quatu ad 2^m ponit talis conclusio habens tres partes. scilicet bec.

Conclusio rñsalis. Vacuum no est. neqz e possibile naitr vacuu esse. no ipliat tm dictione vacuu ee. pma ps ps. qz in oi loco est corp⁹. qz corp⁹ e ca loci. qz facit distare latera corporis cotinetis. Secunda pars ps. qz na abhorret vacuu. Tertia pars ps. qz oē creatum pot p aliqz potētā corruipi z ambulari. g. p aliquā potētā possibile est vacuum esse: z per coseqns non implicat contradictionem vacuum esse.

Primo dubitat: vtrū tota successio i motu grauiū z leuiū pueniat ex pte medij. p 2° solone ponunt due distinctoes. pma. Duplex est graue. qd dā est graue simplex: qd ni

bil leuitatis bz admixtu. Aliud est graue mixtu: qd bz aliqd leuitatis. C 2^a distinctio. Duplex est leue. qd dā e leue simplex: qd nihil grauitatis bz admixtu. Aliud est leue mixtu: qd bz aliqd grauitatis. C 2^a ponit due suppones. pma est. in graui simplici fut tria considerada. s. mā grauis: z forma subalis grauis: z grauitas: q est qdā qlitas: q effectiue mouet ipz graue. Secda. in graui mixto fut quoz considerada: scz mā grauis: z forma subalis ei⁹: z ipa grauitas: z leuitas admixta ipi grauitati. C Ex his dnr duo. pmo q in motu grauiū z leuiū simpliciū tota successio puenit ex resistentia medij. z h bz intelligi de motu nali no ipedito p aliqd extrinsecu iunctu tali graui. z^o d^o q non tota successio puenit ex resistentia medij. in motu grauiū z leuiū mixto: pter. n. resistentia medij e leuitas admixta grauitati: g resistit ipsi grauitati.

Secundo dubitat: Utrū mot⁹ grauiū z leuiū i vacuo fact⁹ sit successiu⁹ vt istātane⁹. C Ad istud dubiu dnr duo supponedo ea q oca fut in p dubio q grauiā z leuiā simplicia in vacuo posita mouet i istati z no in tē poze. ps. qz in tali motu n e mediu. mo dicitu e in pcedeti dubio q tota successio grauiū z leuiū simpliciū puenit ex resistentia medij. C 2^a dicitur q motus grauiū z leuiū mixtoz factus i vacuo e successiu⁹ z no istātane⁹. qz in talib⁹ leuitas resistit grauitati. id ex pte talis resistentie caī successio in motu grauiū z leuiū mixtoz. of tm q n ipliat dictione graue simplex moueri i vacuo successiue z graue mixtu moueri i vacuo i istati vt alias ondetur. oz tm intelligi pmi dictu d motu nali no ipedito per aliquod extrinsecuz.

Tertio dubitat. Utz mot⁹ plectoz sit possibile i vacuo. p solde h⁹ dubij ponitur tal suppo. plecta post sepationē a piciēte no mouet ab aere ipellēte sed mouentur a qdaz forma ei⁹ ipsa ab ipo piciēte q qz diu durat ipa mouet plectu. cotinue tm debilitat vt ondetur i octauo h⁹. Ex his d^o p p plectu pot moueri i vacuo qz piciēns pot ipmere in plectu illā formāz quā impimeret si moueret in pleno. z^o d^o q plectu velocius mouet i vacuo qz in pleno supposita equali vtute piciēntis z ceteris parib⁹: vbi e minor resistentia ibi e velocior mot⁹. z^o d^o q motus proiecti est tardior in fine qz in pncipio ppter debilitatem illi⁹ forme ipresse a piciēte.

Ad rationes mam opponit. Ad primam respondet pbs duplitter. pmo q motus non arguit vacuum yni

Physicorum

pora erit eodē: nec valz si dicat rō qre duo cor-
pa n̄ p̄nt simul stare in eodē pp̄ q̄litates d̄rias. qz
corpori non daret loc⁹ rōe suarū qualitatū s̄z rō/
ne suarū dimensionū. ¶ 2^a rō. corpori debet lo-
cus rōe dimensionū. cū ergo dimensionēs vacui
sint eiusdem rōis cū dimensionib⁹ pleni rōe illaz
dimensionū vacuo debetur locus. z sic vacui erit
vacuū z loci locus. ¶ 3^a ratio. illud nō est ponē-
dū quod nullo mō est manifestū. sed vacuū n̄llo
mō ē manifestū. ergo vacuū nō est ponēdū. mio-
rē pbat. qz spatū illud in quo ē aer dicitur vacuū.
ideo ē nobis immanifestū sensu visus. sicut si in aq̄
poneretur pisces ferrei per visū nō possent vīsti
gui ab aq̄. Ex his p̄z solutio ad dubium.

Secūdo dubitat. yz vacuū sit ponēdum
corpib⁹ ibibitū. p̄o solutio sup-
ponēdū ē qz Aristō. ib̄ vlt⁹ cōponit vacuū nō eē
corpibus ibibitū sic quidā antiq̄ dixerūt. z diuidi-
tur in tres partes. ¶ In p̄ma recitat opiones anti-
quoz z eoz rōnem. z ē bec. Sūt qdā antiq̄ qui
opināt vacuū eē pp̄ rap z densū. z pbat sic. qz si
nō est vacuū nō est rap z densū. z si nō ē rarum z
densū tūc nō ē oio motus: aut totū vniuersū mo-
uebitur: z ad ḡnatoez aq̄ ex aere seq̄ corruptio
tāti aeris. p̄mā rōem pbat. qz nō est possibile ali-
qd cōdenfari nisi sit vacuū. ¶ In 2^a pte p̄s iten-
dit talē s̄nez Vacuū non est corpib⁹ ibibitū: p̄o-
bat qz bec cōtingeret altero istoꝝ modoz: vel qz
i corpibus eēt qdaz vacuitates disticte a corpe
pleno s̄m sitū. iste modus reprobat eodē mō sicut
reprobatū ē qz vacuū nō sit spatū septū. alio mō
posset cōtingere qz i corpib⁹ sint quedā vacuitates
nō tū disticte s̄m sitū a pleno sed simul eēt cūz
pleno. z istuz modū reprobat p̄s ḡnqz rōnibus.

¶ Prima. si vacuū poneret illo mō seq̄ret qz vacu-
uz nō eēt cā cuiuslibet mot⁹: sed solū mot⁹ surfū
quod ē s̄ ponentes vacuū. pbat rōem. qz vacuū
ē solū cā raritatis. raritas at̄ ē cā leuitatis: z leui-
tas ē solū cāsa mot⁹ surfū. ¶ 2^a rō. si vacuū eēt
corpib⁹ ibibitū tūc vacuū non eēt cā mot⁹ sicut
id in quo sit mot⁹: sed eēt cā mot⁹ extrinsec⁹ quod
ē s̄ ponētes vacuū eē. ¶ 3^a rō. si vacuū eēt cor-
pibus ibibitū sequeretur qz vacuū p se moueret
sicut z corpe quod ē i eo: z sic vacuū eēt vacuū z lo-
ci eēt loc⁹. ¶ 4^a rō. si vacuū poneret corpib⁹ ibibi-
tū nō eēt dabilis rō quare grauia mouerent de-
orsū. vacuū enī solū d̄r cāre raritatē. ¶ 5^a rō. si va-
cuū eēt corpib⁹ ibibitū ita qz eēt cā mot⁹ surfū. q̄
quod eēt corpe haberet de vacuo citius moueret sur-
fū. z qd oio eēt vacuū veloci⁹ moueret surfuz qd

est impossibile.

Tertio dubitat. yz rarefactio fiat per ad-
ditionē noue m̄ae. p̄o solutio
supponendum est qz Aristō. in tertia parte huius
capituli soluit rōnem p̄cedentis opionis z p̄re-
sumit ipam. qz si vacuū nō eēt raritas z densitas
nō eēt. z si raritas z densitas non eēt tunc non
eēt motus: aut saltē quocūqz moto celū turbabi-
tur. erit enī aliquid depulsū quod hēbit facē vlti-
mū celi tumultuari. Istā rōnem soluit ponēdo q̄tu-
or supponēs. p̄ma. qz eadē ē mā d̄rioz vt cali-
di z frigidi albit nigri. ¶ 2^a rō. ex eo qd ē in po-
tētia sit illd quod ē i actu. ¶ Tertia. mā nō ē se-
pata a d̄riis tū esse materie est alterum ab ipis.
¶ Quarta. mā est yna nūcro q̄uis sit susceptiua
d̄rioz. s. calidi z frigidi. Ex hoc inferit qz mā ma-
gni corporis z partū est eadē. z ex eo qd est actu
magnū z potentia parū sit actu parū z ex po-
tentia magnū. hoc declarat quatuor exemplis.
p̄mū ē de ḡnatoē s̄bali: qn̄ enī ex aere fit aqua
ea dē nāq̄ erat actu aer z potētia aq̄ sit actu aq̄.
z^m ē de alteratioē. ex frigidō enī quod ē calidū i
potentia fit calidū i actu: z ex minus calido ma-
gis calidū nullo facto calido i materia quod nō
eēt aerea calidū. 3^m. ex miozi circulo fit maioz cir-
culus sine additione noui circuli. 4^m. quia in sin-
tillis ignis nō est aliqua magnitudo que nō sit sic
calida quia continue fit calidior aut minus cali-
da sine additione noue materie. ¶ Consequē
resumit tertiū z quartū exē plū: z dicit qz consilr
est dicendum de raro z de denso. postea recapit-
ulat ea que dicta sunt de vacuo. Ex his p̄z solu-
tio ad dubium.

Rationes ante oppositum soluuntur
ex dictis.

Veritur sexto. Utz tpa sit en-
titas absoluta a mo-
tu z a q̄libet re p̄manēte reali disticta
Et arguitur p̄ qz n̄ sit entitas absoluta
qz nulli⁹ entitatis absoluta d̄ria formalis ē respe-
ctiua. s. z tps d̄ria formalis est respectiua. qz tps
nō ē entitas absoluta. minor p̄z. qz pri⁹ z posteri-
us sunt d̄rie formales in actu z sunt respectiue.
¶ 2^a arguit qz tps nō reali distinguit a motu. qz
q̄cūqz entitates sic se b̄nt qz vna non ē p̄oz alfa: z
qz sint reali disticte nō implicat d̄dictionē p̄oz eē
sine posteriori. sed implicat d̄dictionē posteriorē
eē sine p̄oz: z motū eē sine tpe. ergo tempus non
ē entitas reali disticta a motu. ¶ 3^a arguit sic. qz
nō sit entitas disticta a qualibet re per manēte

Quartus

qz tps ē accis subiectue exis in subiecto q̄sto. s.
i motu p̄mi mobilis. ergo extenditur ad extensio-
nē subiecti. z sic bz p̄les partes sit. z p̄ns est en-
titas per manens. ¶ In opp^m ē p̄s.

Primo sciēdū ē qz p̄o declaratioē termi-
noz q̄onis ponit aliq̄ distictio-
nē: z aliq̄ supponēs. p̄ria distictio. tps p̄t ca-
pi quadrupl. s. cōter pp̄rie. magis pp̄rie: z pp̄is
sine. tēpus cōter dictū ē duratio cuiuscūqz etis
durabilis siue corruptibilis siue incorruptibilis:
z sic cōnitas z eū sunt tpa. tps pp̄rie dictū ē du-
ratio cuiuscūqz entis durabilis ḡnabilis z cor-
ruptibilis: z sic capit p̄s tps quando dicit qz oia
ḡnabilia sūt i tpe. sed tps magis pp̄rie dictū ē du-
ratio cuiuscūqz entis durabilis dūmō illd ens
sit successiuū. tēpus h̄o pp̄risime dictū ē dura-
tio mot⁹ p̄mi mobilis qui ē metz z m̄sura oium
motuū: z istis vltimis modis p̄t capi bic tēpus.
¶ 2^a distictio. mot⁹ p̄t capi tripl. vno mō p
forma diminuta q̄ fluit ab imperfecto ad perfectū
z sic ē i genere sui termini. alio modo p̄t capi
z r̄sūmūtoē p̄ quā acq̄rit talis termin⁹: z sic ē in
ḡnē passionis. z istas duas acceptōes ponit omē
tator c. 24. hui⁹. 3^m. mō capit mot⁹ p̄ duratioē suc-
cessiua illius mutatiois. z sic ē in genere q̄ritatis.
z isto mō capit p̄s cū dicit s̄: metaphy. qz mot⁹
ē p se q̄ritas. ¶ p̄ria suppo. i motu sūt tria cōfi-
derāda. s. entitas mobilis. entitas mot⁹. z duratio
successiua illi⁹ mot⁹. Ad cognoscēdū at̄ qual en-
titas sit ista duratio successiua p̄t tale s̄le. sic lō-
gitudō corpalis ē yna q̄ritas n̄alis p̄manēs rea-
lī liberēs corpi z realiter disticta a corpe a q̄ forā
liter corpe d̄r longū. sic ē duratio successiua mo-
t⁹ ē yna q̄ritas realis z successiua reali liberens
ipi motui z reali disticta ab ipo motu a q̄ ip̄e mo-
tus d̄r forālī lōgus lōgitudie duratiois: z ista du-
ratio ē tps magis pp̄rie dictū. Ex h̄ seq̄ qz quidi-
tas tps nō ē entitas phibita. ē enī trahibil ad ex-
istētiā realē. z seq̄ qz ē entitas absoluta cūz sit
p se sp̄s q̄ritatis. 3^m seq̄ qz ē entitas successiua.
qz ei⁹ s̄b̄m. s. mot⁹ ē ens successiuū. 4^m seq̄ qz tot
sūt tpa quot sūt mot⁹ capiēdo tps 3^m. mō. q̄libz enī
mot⁹ bz suā pp̄riā duratioez reali sibi inherētē.
z a duratioē alci⁹ mot⁹ r̄r disticta. s. capiēdo tps
4^m. mō ē solū vni⁹ tps. s. duratio siue mot⁹ p̄mi
mobilis. vlt⁹ seq̄ qz tps dicit entitatē absolutā
r̄lī disticta a motu p̄ qz est m̄sura mot⁹. z qz est i
alio predicamento q̄ motus.

Secūdo Sciēdū ē qz iste 3^a tractat i quo
Aristō. determinat de tpe diui-

ditur in sex c^a. In p̄o determinat de eē tps: z di-
uiditur in duas partes. In p̄ia arguit qz tps nō
sit: z diuiditur in tres particulas. In p̄ma itēdit ta-
lē cōclusionē. qm̄ ois aggredia tpe z videre p̄ eē/
neas rōes vtrū sit eoz que sunt aut nō. postea q̄
sit nā ip̄ius tps. In secūda particula pbat tps non
eē duab⁹ rōnib⁹. p̄a. nullū ens cōponit ex bis q̄ n̄
sūt. sed tps cōponit ex bis q̄ non sunt. ergo tps n̄
est ens. minorē pbat. qz vna pars tps facta est z
nō est. alia h̄o futura z est nondū est. z rō. cuiusli-
bet diuisibilis quod ē necesse ē oēs ptes aut ali-
quas partes esse. sed nulle partes tps sunt. ergo
tēpus non ē. minorē pbat. qz pars p̄terita facta
ē: z alia futura nondū ē. z nunc non ē pars tēpo-
ris. ergo nulla pars tēporis est. z^a pars antiq̄ p
bat. quia pars debet mensurare totū. nūc autē
non mensurat tps. z^a quia oē totū componit ex
partibus. sed tps non cōponit ex ip̄is nunc. In
3^a particula Aristō. inquit disputatiue vtz sint
plura nunc in toto tempore vel vni⁹ t̄m. Et argui-
tur qz non sint plura trib⁹ rōnibus. qz sic eēt plu-
ra essent simul aut non. si essent simul tūc vni⁹ cō-
tineret aliud sicut minus tps sub pluri tpe. si autē
vni⁹ sit prius alio tūc alio adueniente necesse est
p̄m corūpi: vel q̄ corūpi in seipo: z h̄ ē ipole. qz
ips eēt postq̄ eēt corūptū. vel corūperet i alio.
vel ergo illud aliud eēt mediātū vel imediatuz.
nō imediatū: qz sicut p̄ctū nō ē imediatū p̄cto
sic ips nūc n̄ ē imediatū alteri nūc. n̄ mediātū. qz
tunc iter illa eēt tempus mediū in quo sūt ifinita
nūc: z sic ifinita nunc simul eēt. quod ē ipossibi-
le. z^a pbat qz nō sit idē nunc in toto tpe duab⁹ rō-
nibus. p̄ria. nullū diuisibile finitū ē t̄m vni⁹ t̄m
nūc: siue sit cōtinuū per vni⁹ diuisibile siue p plu-
ra. sed tps ē vni⁹ diuisibile z contigit accipere tē-
pus finitū. ergo tēpus nō ē t̄m vni⁹ termin⁹: s. ē mi-
nus tps ē nunc. q̄ totū tps nō ē t̄m vni⁹ nunc. z^a
rō. si esset vni⁹ z idē nūc in toto tpe seq̄ret qz illa
que fuerunt i milleff mū anū eēt nūc. z sic eēt
si mul tpe cū bis que sūt nūc. cōns ē falsū ergo zc.
¶ In secūda parte p̄ncipali agit de q̄ditate ip̄s
us tps. z diuidit in duas particulas. In p̄ia ois
dit qz tps non sit: z itēdit ḡnqz cōclusionēs. p̄ma.
tps nō ē circulatio celi. pbat p̄s duab⁹ rōnib⁹.
nulla pars circulatiois ē circulatio. q̄libet pars tē-
poris est tps. ergo tps nō ē circulatio. z^a rō. si tps
eēt circulatio seq̄ret qz si eēt plures celi qz etiā
essent multa tēpora simul. cōns ē falsū ergo z an̄
z^a rō. q̄uis oia sint i tēpore: z oia sint in spera. t̄m
tps nō ē spera sicut qdā dicit: z subdit qz stultū ē

dicere tps eē ultimā speram q̄ de tpe cōsiderare ipolīa. ¶ 3^a cōclusio. tps nō est motus. pbat duabus rōnib⁹. prima. tps ē vbiq̄ apud oīa. s̄ motus nō ē vbiq̄. s̄ solū ī ipō mobili. aut ī eo qd̄ mo uetur. ergo tps nō ē motus. 2^a rō. oīs mot⁹ ē velox vel tard⁹. s̄ tps nō est velox neq̄ tardū. ergo tps nō est motus. minorē pbat. qz velox ⁊ tarduz diffiniunt p tps. ergo tps non ē velox neq̄ tardū. maior p3. qz velox ē qd̄ ī paucō tpe mltum mouetur. s̄ tardū ē qd̄ ī multo tēpore paucū mouet

¶ 4^a cōclusio tps nō est sine motu quīs non sit motus. hoc pbat p signū qz qn̄ nō p̄cipim⁹ motus eē nō p̄cipim⁹ tps. ergo signū ē qz tps non est sine motu. an̄s p3 de dormientibus in sardo qui copulabāt nūc ī quo incepterūt dormire cū nūc ī quo exp̄giscūtur faciente vni ex illis ppter īsensibilitatē medij ergo signū ē qz tps nō p̄cipit sine motu. Ex hoc concludit pro quinta cōclusione qz tempus neq̄ est motus neq̄ ē sine motu. sciendū qz circa hūc textū icidunt tres difficultates. prima. vtrū sit saluabile aliqd̄ totū eē nulla eius parte existente Ad quā videtur dupliciter. primo logicali ponēdo talē suppositionē. tps cōnotatū p istud verbū ē p̄tīs tps. non est ipsū tps indiuisibile. neq̄ tps mēsurans plationē durationis. sed ē tātum tps p̄sens quantū placet vtentib⁹. ideo iste sūt concedende. p̄teritū ē. futurum ē. ⁊ tempus ē. capiēdo ly ē vt connotat magnā p̄tem temporis p̄sentis. 2° responderetur phyſice ponēdo talē suppositionē qz d̄ rōne cuiuslibz entis successiui ē qz nihil eius p̄tialitatis existit nisi vni simplex indiuisibile qd̄ continet p̄tem p̄tiorē cū p̄te posteriori. Ex hoc d̄ qz ī successiuis saluabile ē aliqd̄ totū eē c^o nulla pars est s̄ nō ī p̄manētib⁹. ¶ 2^a difficultas. vtrū sit saluabile tps eē motū. r̄idetur qz sic. p3 qz sicut saluabile ē locū eē superflitē nō quālibet s̄ illā que cōtinet locatū ita qz locus vltra superflitē addit respectum cōtinentie. sic etiam saluabile ē tps eē motum. non quēlibet sed illū qui est mensura alioz motuū ita qz tps vltra motū addit mensurationem alioz motuū. Ad rōnes autē p̄bi posset dici qz non cōcludit tps nullo mō esse motū. s̄ bene cōcludit tps non eē motū qd̄tatiue. ¶ 3^a difficultas. vtrū sit saluabile tps eē sine motu vel ecōtra. Ad quā dicuntur tria. primum. qz tps non ē sine motu nec ecōtra. qz tempus est duratio motus. ⁊ subiectum tēporis est mot⁹. 2° d̄ qz non ē nāliter possibile motum esse sine tpe vel tempus eē sine motu. oīs. n. motus ē ī tempo

re ⁊ eē tps ē ī motu. 3° d̄ qz non ip̄teat cōtradi ctionem motū eē sine tempore. pbat qz motu ⁊ tempus sunt duo entia realiter distincta. quoz vnum est prius altero. ergo non implicat contra dictionem vnum eē sine altero.

Conclusio Respōsalis. Tempus est entitas absoluta a motu ⁊ a q̄libet re permanente r̄t̄ distincta. prima pars p3. qz tempus ē quātitas cōtinua. s̄ ē entitas absoluta. 2^a pars p3. qz tempus est mensura motus. sed relatio mensurē ad mensuratum ē real. ḡ eius extrema sunt realia ⁊ r̄t̄ distincta. ⁊ p̄tīs motus ⁊ tps r̄t̄ distinguntur. 3^a pars p3. qz tempus ē entitas successiua cui repugnat h̄re plures p̄tes s̄t̄ ḡ tps r̄t̄ distinguit a quibus re p̄manēte. ⁊ bec d̄ scdo. dubitat. Vtrū tps bene diffiniat sic. tempus est mensura mot⁹ s̄ prius ⁊ posterius. Ad soluendū hoc dubiū ē supponendū qz Aristo. in hoc scdo capitulo vidit qd̄ sit tempus. ⁊ diuiditur in quattuor p̄tes. In p̄tia intendit talem cōclusionē. Temp⁹ est aliqd̄ ip̄i motus. pbat p̄tīs vna rōne q̄ ē bec. q̄cūq̄ simul p̄cipiuntur vnum ē aliqd̄ alterius. sed tps simul p̄cipitur cū motu. igitur tempus ē aliqd̄ motus. minorē probat. qz si sint tenebre ⁊ nihil patiamur per corpus tunc si fiat aliquis motus ī aīa statz videtur fieri quoddam tempus. ⁊ qz tempus sit aliqd̄ statim videtur fieri quidaz motus. ergo signum ē qz nos simul percipimus tempus cum motu. In 2^a parte itendit talem cōclusionē. Tēpus ē aliqd̄ ip̄ius motus s̄m prius ⁊ posterius ⁊ primo ponit duas suppositiones. prima. continuitas temporis ē a cōtinuitate motus. quia cōtinuitas mot⁹ ē a cōtinuitate magnitudinis. igitur quia secundum tempus sunt motus q̄trum tempus videtur. Secunda suppositio. prius ⁊ posterius ī tempore sunt a priori ⁊ posteriori ī motu probat dupliciter. p̄mo quia prius ⁊ posterius ī motu sunt a p̄tiori ⁊ posteriori ī magnitudine. igitur ⁊c. Secūdo quia tempus sequitur motū. igitur prius ⁊ posterius ī tempore sunt a p̄tiori ⁊ posteriori ī motu. Ex hoc pbat cōclusionem tali ratione. tempus ē aliqd̄ ip̄ius motus secunduz illud quo cognito ī motu cognoscitur tempus sed cognito p̄tiori ⁊ posteriori ī motu cognoscit tempus. igitur tempus ē aliqd̄ ip̄ius motus s̄m prius ⁊ posterius. minorē pbat qz quando accipim⁹ duas p̄tes motus cōiunctas p̄nunc ⁊ cognoscim⁹ qz sunt due. vna p̄tiori ⁊ altera posterior tunc

re ⁊ eē tps ē ī motu. 3° d̄ qz non ip̄teat cōtradi ctionem motū eē sine tempore. pbat qz motu ⁊ tempus sunt duo entia realiter distincta. quoz vnum est prius altero. ergo non implicat contra dictionem vnum eē sine altero.

cognoscim⁹ statz tps. In 3^a pte pōit diffinitiones tps q̄ ē bec. Tps ē nūer⁹ mot⁹ s̄ p̄tiori ⁊ p̄tiori. ⁊ pbat ultimā p̄te tali rōne. qz tps ē nūer⁹ mot⁹ s̄ il lud quo cognito ī motu cognoscit tēp⁹. ⁊ q̄ nō cognito nō cognoscit tps. s̄ cognito p̄tiori ⁊ posteriori ī motu cognoscit tps. minorē pbat. qz qn̄ solū cognoscim⁹ vni nūc aut plura nō cognoscen do p̄tiori aut posteriori ea tūc nō cognoscim⁹ tps. s̄ qn̄ nos distingim⁹ p̄tiori a posteriori statim cognoscim⁹ tps. igitur. 2° pbat p̄mā partē diffinitionis tali signo. qz illud quo iudicam⁹ aliqd̄ eē pl⁹ vel min⁹ illud ē nūer⁹ ei⁹. s̄ tpe iudicamus. motū cēp̄tes vel minorē. ḡ tēpus ē nūer⁹ motus. In 4^a pte p̄ declaratōe p̄te partis ponit talē diffinitionē. duplex ē nūer⁹. s̄ quod nūeram⁹. ⁊ ē nūerabile. aliud ē quo nūeram⁹. Ex hoc dicit qz tēpus ē nūer⁹ quod nūeram⁹. ⁊ nō q̄ nūeram⁹ ⁊ illd̄ qd̄ nūer⁹ r̄t̄ aliqd̄ ab eo q̄ nūerat aliqd̄. s̄ tps nūerat. ḡ ⁊c dubitat. Vtrū tēpus sit nūer⁹ mor⁹. p̄ solōne h⁹ dubij ponit talis diffinitio. duplex ē numerus. qd̄ ē nūer⁹ nūerat⁹. ⁊ sūt tpe res numerate. alius est nūer⁹ nūerans. ⁊ ē nūer⁹ quo formal⁹ aliqd̄ nūeram⁹ ⁊ 2^a diffinitio. s̄ liconiē s̄. duplex ē nūer⁹ nūerans. qd̄ d̄ ex q̄ per se ⁊ p̄ nūeram⁹. ⁊ ē collectio ex vni tatib⁹. puta nūer⁹ binarius aut trinarius. ali⁹ est q̄ nūerato alia nūeram⁹ p̄ ipsū. vt p̄ licas nūeratas alia nūeram⁹. ⁊ p̄ tps nūeratū nūeram⁹ motū. 2° ponit talis suppo. nulli q̄titati p̄tue uenit p̄p̄a rō nūerādi. s̄ p̄ nūerat⁹ p̄ q̄titate discretā. ⁊ ipsa sic numerata ē p̄mā nūerādi aliqd̄. Ex his d̄ p̄ qz tps nō ē nūer⁹ nūerans q̄ p̄ ⁊ p̄ se nūeram⁹. als ē cō q̄titas discretā. 2° d̄ qz ē nūer⁹ nūerat⁹. nūerans m⁹ eni tps p̄ ip̄z nūer⁹ formalē dicēdo tps duoz dicez. 3° d̄ qz tēpus ē nūer⁹ nūerans q̄ scdario nūeram⁹. qz p̄ p̄ nūer⁹ formalē. vtputa p̄ nūer⁹ binariū aut trinariū nūeram⁹ tēpus. ⁊ p̄ tps nūeratus formal⁹ nūeram⁹ motū. Ex h̄ seq̄ qz ista p̄p̄. tps ē nūer⁹ mor⁹. nō ē sic exponēda. i. tps ē nūer⁹ nūerat⁹. sed d̄z ponit ly motus ī obliq̄. ⁊ ē s̄ sua. tps ē mēsurā ip̄i⁹ mot⁹. ⁊ seq̄ qz ista cōtia ē bona. tps ē numerus mor⁹. ḡ tps ē nūer⁹ capiēdo nūer⁹ eo mō ī ante ⁊ cōsequēte. vtrūq̄z eni tūc valet sicut mēsurā.

Secundo dubitat. Vtrū p̄tiori ⁊ posterius ī motu sint ip̄z tēpus. p̄ solōne h⁹ dubij pōit talis suppo. si sit vni⁹ motus cōtine ī duab⁹ bozis. ibi sūt q̄tuor entitates cōsiderāde. p̄^a ē entitas tēporis cōpositi ex duab⁹ p̄tiorib⁹. 2^a ē entitas tps cōposita ex duabus bozis. 3^a ē entitas p̄tiori motus ⁊ p̄tiori tps. 4^a ē relatio partis p̄tioris ad p̄te posteriorē. sic eni videmus qz sepata q̄titate a s̄ba ī ea nō pōt s̄udari relatio magnitudinis aut puitatis. s̄ posita q̄titate magna ī vna s̄ba ⁊ q̄titate parua ī alia s̄ba statim consurgit relatio magnitudinis ⁊ puitatis. sic ēt posita pte tps p̄tioris ī pte p̄tiori mor⁹. ⁊ posita pte posteriori tps ī parte posteriori mor⁹ statim consurgit relatio p̄tioritatis p̄tioris ad partem posteriorē. ⁊ relatio posterioritatis partis posterioris ad partē p̄tiorē. s̄ si p̄ possibile vel ip̄ossible a partibus motus secluderentur partes tps tūc ī eis nō possent fundari relationes p̄tioritatis ⁊ posterioritatis. Ex h̄ clici tal⁹ diffinitio. prius ⁊ posterius p̄tiori capi tripl⁹. vno modo p̄ suo māli ⁊ denoiato ⁊ secundario. ⁊ sic p̄ us est pars p̄tior motus. ⁊ posterius est pars posterior motus. ⁊ tale prius ⁊ posterius nō sūt tēp⁹ sed motus. ⁊ capiūū fundamental⁹ ⁊ p̄ denoiato p̄mario. ⁊ sic p̄⁹ ē q̄titas p̄tior siue p̄tior p̄s tps. ⁊ posterius ē pars posterior tps. a quibus partes mot⁹ d̄it formal⁹ p̄tior ⁊ posterior. 3° mō capiūū p̄tior ⁊ posterius formal⁹ ⁊ p̄ significato. ⁊ sic p̄tior nō est aliud q̄ relatio partis p̄tioris ad partē posteriorē. ⁊ posterius est relatio partis posterioris ad partē p̄tiorē. Ex his d̄it tria p̄ qz p̄tior ⁊ posterius capta p̄ modo nō sūt tempus s̄ motus. ⁊ p̄tior ⁊ posterius capta 2° mō sūt tēp⁹ vel pars tēporis. 3° qz p̄tior ⁊ posterius capta 3° mō sūt relationes s̄m esse intrinsecus aduenientes.

Tertio dubitat. Vtrū p̄tiori ⁊ posterius ī motu sint ip̄z tēpus. p̄ solōne h⁹ dubij pōit talis suppo. si sit vni⁹ motus cōtine ī duab⁹ bozis. ibi sūt q̄tuor entitates cōsiderāde. p̄^a ē entitas tēporis cōpositi ex duab⁹ p̄tiorib⁹. 2^a ē entitas tps cōposita ex duabus bozis. 3^a ē entitas p̄tiori motus ⁊ p̄tiori tps. 4^a ē relatio partis p̄tioris ad p̄te posteriorē. sic eni videmus qz sepata q̄titate a s̄ba ī ea nō pōt s̄udari relatio magnitudinis aut puitatis. s̄ posita q̄titate magna ī vna s̄ba ⁊ q̄titate parua ī alia s̄ba statim consurgit relatio magnitudinis ⁊ puitatis. sic ēt posita pte tps p̄tioris ī pte p̄tiori mor⁹. ⁊ posita pte posteriori tps ī parte posteriori mor⁹ statim consurgit relatio p̄tioritatis p̄tioris ad partem posteriorē. ⁊ relatio posterioritatis partis posterioris ad partē p̄tiorē. s̄ si p̄ possibile vel ip̄ossible a partibus motus secluderentur partes tps tūc ī eis nō possent fundari relationes p̄tioritatis ⁊ posterioritatis. Ex h̄ clici tal⁹ diffinitio. prius ⁊ posterius p̄tiori capi tripl⁹. vno modo p̄ suo māli ⁊ denoiato ⁊ secundario. ⁊ sic p̄ us est pars p̄tior motus. ⁊ posterius est pars posterior motus. ⁊ tale prius ⁊ posterius nō sūt tēp⁹ sed motus. ⁊ capiūū fundamental⁹ ⁊ p̄ denoiato p̄mario. ⁊ sic p̄⁹ ē q̄titas p̄tior siue p̄tior p̄s tps. ⁊ posterius ē pars posterior tps. a quibus partes mot⁹ d̄it formal⁹ p̄tior ⁊ posterior. 3° mō capiūū p̄tior ⁊ posterius formal⁹ ⁊ p̄ significato. ⁊ sic p̄tior nō est aliud q̄ relatio partis p̄tioris ad partē posteriorē. ⁊ posterius est relatio partis posterioris ad partē p̄tiorē. Ex his d̄it tria p̄ qz p̄tior ⁊ posterius capta p̄ modo nō sūt tempus s̄ motus. ⁊ p̄tior ⁊ posterius capta 2° mō sūt tēp⁹ vel pars tēporis. 3° qz p̄tior ⁊ posterius capta 3° mō sūt relationes s̄m esse intrinsecus aduenientes.

re ⁊ eē tps ē ī motu. 3° d̄ qz non ip̄teat cōtradi ctionem motū eē sine tempore. pbat qz motu ⁊ tempus sunt duo entia realiter distincta. quoz vnum est prius altero. ergo non implicat contra dictionem vnum eē sine altero.

Ad rationes Ad primam dicitur ad p̄tioritatem minoris qz prius ⁊ posterius capta p̄ significato. s̄ p̄tior ip̄s relationibus nō sūt differentie formales ip̄s tps temporis. sed capiēdo prius ⁊ posterius p̄tior partib⁹ vnius quantitatis continue a quibus partes motus dicuntur formaliter p̄tior ⁊ posteriores sic sunt absoluta. ⁊ tunc sunt differentie temporis. ¶ Ad secundam dicitur qz non implicat contra dictionem tempus esse sine motu aut saltem motum esse sine tempore. ¶ Ad tertiam dicit qz tēpus est subiectiue ī subiecto quanto ⁊ extenditur ad extensionem illius subiecti non tū secundū eius partes essentielles ⁊ quiditativas que sunt preteritum ⁊ futurum. sed soluz secundū partes extēsas ⁊ q̄tittativas. Et bec d̄ qd̄ dicta sufficiāt.

Veritur septimo. vtrum in stans sit entitas realis accidentaliter existens a tpe ⁊ a q̄l⁹ ei⁹ p̄tiori r̄t̄ dicta manēs vni⁹ ⁊ idē ī toto tpe.

Physicorum

Arguitur p qd nō sit indiuisibile in tpe actualiter existens: qz aut eēt in tēpore subiectiue. aut i b/ iecto tps. non in tpe. cū quelibz pars tps sit pte/ rita aut futura. non in subiecto tps: qz b3 tps ē diuisibile. ergo si instans sit in eo subiectiue erit diuisibile. Et cōfirmat. qz istās ē pñ^m futuri z finif/ pteriti. ergo est accns realf diuisibile in duas p/ tes. C 2ª sic. qz si sit entitas distincta a tpe z a qlz eius parte. qz implicat dictionē tps eē sine istāti z instans eē sine tpe. igitur non sūt entitates realf distincte. C 3ª sic. arguit qz maneat idē instans in toto tpe. quia instans non potest corrūpi. ergo est tñ vnū instans in toto tēpore: añs p3. p per rōez pbi factā in p capitulo. z qz corrūperetur qñ est. z sic simul esset z non esset. vel quādo nō ē: z b3 n. qz iā corrūptū est. Et cōfirmatur auctoritate pbi dicentis ipz nunc idē eē aut ipi nunc alterū est. C In opp^m arguit sic. qz distinctis partibus tps sunt distincte entitates reales z indiuisibiles p/ tes ipaz continuantes. ergo sequitur qz instans est entitas realis indiuisibilis in tpe actuali ex/ stens z a tpe realiter distincta. que realiter diuer/ sificatur ad diuersificatōez reale pñū tps.

Primo Sciendū ē qz in titulo qōnis tangū tur gñz difficultates. p 2^a. vtrū instans sit entitas realis accidentalis. Ad quā rñ det per distinctionē. aliquid est accidens duplf. vno modo capiēdo accns p oī entitate limitata que non est substantia. z sic instans est accns. alio mō capitur accns p illo quod qditate z ecntia tr reponitur in aliquo nouē generū accntiū. Et isto mō instans non ē sūba nec accns sed ē pñci/ piū accidentis. ideo pōt faciliter dici qz instans ē accidens pñciptiue z per reductionē. sed nō ē accns formalf z qditiue. C 2ª difficultas. vtrū instans sit entitas indiuisibilis. Ad quā rñdetur qz est indiuisibilis realf z entitatiue. qz nō est diuisibi/ lis i aliqs ptes reales. z dī qz ē diuisibilis f3 rōez p3 duplf. pmo qz idē instans alia rōne est finis pte/ riti z initii futuri. z qz in eodē istāti tēpore pñt imaginari plura istātia nature. C 3ª difficultas. vtrū istās sit actualf in tpe. Ad quā rñdet per du/ as distinctōez. p 2ª pma ē triplex ē actualitas. qdā ē actualitas separatōis z diuisōis z ē illa q aligd actualf ē separatū z diuisū ab alio. z sic istās nō ē actualf i tēpore. alia est actualitas cōtinuatōis z ēminatōis q aligd actualf ēminat vt actualat aliō. z sic istās ē actualf i tēpore. Alia ē actualitas pñ/ rialitatis z distinctōis q aligd ē pñs alicui z ab eo realf distinctū. z sic istās est actu i tpe. C 2ª distin/

ctio. istās eē in tpe pōt itelligi duplf. vno mō ēmin/ natue sic ēmin^o in eo qd ēminat. alio mō subie. z isto mō istās nō est in tpe. istās. n. per se nō est aliq subie. f3 solū f3 accns eo qz tps ēminatū per ipz ē in alio subie. C 4ª difficultas. vtrū istās sit en/ titas realf distincta a tēpore. Ad quā dī qz sic. qz si eēt eadē entitas cū tpe vel eēt tps vel pars tps: qz vtrūqz ē ipōse. z dī qz sic nō implicat dictionē lineā realf eē sine pñctis ipsā ēminatōib^z: sic etiā nō implicat dictionē entitatē ipsā instans realf sepa/ rari a tēpore. C Quinta difficultas. vtrū in toto tēpore sit vnum z idem nunc fm substan/ tiam: alterū tamen fm esse. Ad quā rñdet p po/ nendo duas supponēs. pma. qlibet pars tēpore/ ris cōponit ex duab^z partib^z iter qz vnū est istās reale realiter cōtinuatōis ipas ad inuices. patet. qz qlibet pars tēpore est tēpore. z^a in distinctis partibus tēpore sunt instantia realiter z entita/ tiue distincta. patet. qz illa instantia corrūpantur ad corrūptionez partiu z in quibus sunt. sed vna pars tēpore pōt corrūpi alio non corrūpto. ergo instans vnus partis pōt corrūpi alio non corrū/ pto. ergo distinguit realiter. z^a ponit talis distin/ ctio. totū caput dupliciter. vno modo cathegoreu/ maticē. z tñ valz sic perfectuz. alio mō sineathe/ goreumaticē. z tñ valet sic qlibet pars. Et isto sequit qz ista est vera. in toto tēpore est vnum et idem instās realf z entitatiue. patet. quia illa equi/ ualet huic vniuersali. in qualibet parte tēpore est vnū z idē instans realiter z entitatiue. cuius q libet singularis ē vera. z^a dicit qz ista ē falsa. vnū z idem instans ē i quolibet tpe. quia ly instās sup/ ponit determinate. modo nullum determinatuz instans est in toto tēpore. z^a dicitur qz vtrāqz illaruz est falsa capiēdo totū cathegoreumaticē

Secundo Scienduz est qz Aristō. in isto 3° capitulo determinat de qui/ ditate ipi^o nūc. z diuiditur in tres partes. In pri/ ma parte soluit rōnez superi^o factas ē esse tps z dicit qz sicut motus est semper ali^o z ali^o. z nūqz sunt due partes motus sit. sic etiā tēpore. sed in hoc dicit. qz est idēz temp^o oīuz q sūt i tpe. f3 non ē idēz mor^o oīuz q sit mouent. In 2ª pte ponit gn/ tps ppetates ipi^o nē. p 2^a. est idēz nē f3 substantiā i tpe alterz tñ z alterz fm esse. pbat pbs dupliciter vno mō qz sic se habet mobile ad motū ita nunc ad tēpore. sed in toto motu ē idēz mobile f3 sub/ stantiā alterz z alterz fm esse. siue illud sit punct^o aut aliqd taliū. f3 est idēz nūc fm sbam z alterum f3 esse. secūdo probat. sophiste dicunt corrūcum

Quartus

alterz i teatro z alterū in foro. z ē idēz corrūcus f3 subaz alterz z alterz f3 esse. C 2^a ppetas ipsi^o nunc est qz ē mensura tps. pbat. qz illud est men/ sura tps qd est maxime notū in tpe. f3 nunc ē ma/ xime notū i tpe. ergo nunc ē mensura tps. mīno rez pbat. qz sicut se bz mobile ad motū ita nūc ad tēpore. f3 mobile est illud quo cognoscim^o prius z posteri^o in motu. igit nūc ē illud quo cognoscim^o prius z posteri^o in tpe. z per cōns est in tpe maxi/ me notū. C 3^a est qz si tps nō est nūc non est. et si nunc nō est tps nō est. pbat. qz sicut se bz mobile ad motū ita se bz numerus mobilis ad numeruz motus. f3 mobile sit ē z nō ē cū motu. f3 etiā nume/ rus mobilis qd est nūc sit ē z nō est cū tpe qd ē nu/ merus motus. C 4^a nō bz diuidere z cōtinuare tps. pbat duabus rōnib^z. pma sicut se bz mobile ad motū z loci mutatōez ita se bz numer^o mobi/ lis ad numeruz loci mutatōis. f3 mobile cōtinuat z diuidit motū. igit nunc qd est numer^o mobilis cō/ tinuat z diuidit tps qd est numer^o mor^o. C 2^a rō. qz sicut se bz pñctus ad lineā ita se bz nūc ad tps. f3 pñct^o cōtinuat lineā. z hoc f3 longitudinē. z diui/ dit lineā f3 qz est pñ^m vni^o z finis ali^o: gñc cōtinuat z diuidit tps. Et subdit dicit iter nūc z pñctū. qz vno pñcto cōtingit vt vt duob^z semel vt est pñ^m. z semel vt est finis: f3 non cōtingit sic vt vno nūc vt duobus. qz tūc pōt manere p aliqd totū tps qd est ipōssibile. C 5^a. ppetas qz nūc nō ē pars tps f3 accns ei^o. pma pte. pbat. qz sicut se bz mo/ bile ad motū z pñct^o ad lineā ita se bz nūc ad tps. f3 mobile nō est ps motus nec pñctus est ps lineē due. n. lineē sūt ps vnus. ergo nūc nō est pars tē/ pore. z^a pte pbat. qz terminus accidit illi cui^o ē termin^o. mō nūc est terminus tps: Et hoc ifert qz nūc f3 qz ē terminus tps soluz ouenit tpi. qz ter/ mini sunt solū mō illius cuius sunt termini. f3 fm qz ē nūc^o ouēit alijs a tpe sic numer^o decē equoz

Tertio Sciendū est qz circabūc textū icidit tres difficultates. p 2^a. vtrū sit idē nunc i toto tpe. Ad quā rñdet duplf. pmo qz realf z entitatiue est aliud z aliud nūc i qualibet pte tēpore: qd corrūpī ad corrūptōez illaz par/ tiū. est tñ idē nūc f3 imaginatōez mathematicoz imaginant. n. mathematici qz sit vnus z idē pñct^o i fluxu suo qz causet lineā. sūt qz sit vnū z idē nunc qd suo fluxu causet tps. z isto mō itelligebat pbs z^a soluit. Egidius p distinctionē. qz duplex ē nūc. qz qdā ē nūc extrisecū z ē pñmū mobile. qz pñmū mobile motu suo z suo fluxu causet tps: z istud nūc ē idem f3 subaz in toto tpe. alterz tñ z alteruz

f3 eē. aliud ē nūc intrisecū: z ē qdā indiuisibile in tpe cōtinuatōes partes tēpore adiuicē. z istud realf z entitatiue diuersificat i diuersis partib^z tēpore. C 2ª difficultas. vtrū distinctio nūc sit ex ppetata tibus eius trahibilis. Ad quā rñdet qz ex 3ª ppetate ipsius nūc solet trahi distinctio ei^o qd ē bec. nūc est numerus eius qd fert fm qz fert. z debet sic i/ telligi. nunc est numerus. i. mēsurā illi^o qd fert. i. mobilis fm qz fert. i. fm qz mutatū est. sicut. n. tps mēsurat motū. z ex cōiti ipsū mobile qd est i mo/ tu fm qz bz. sic etiā nunc mēsurat mutatū eē mo/ tus z ex cōiti ipsū mobile f3 quod est i mutato eē. C 3ª difficultas. vtrū nunc possit mēsurare tps z cōtinuare partes ei^o. ad quā rñdet qz de rōe mē/ sure sūt duo. pñmū certificare mēsuratū quo ad qritatē. z^a notificare ipsū quo ad eius cognitio/ nem: z istud z^a ouenit ipsi nūc zē.

Conclusio rñsalis. Instās ē ēntitas realif accidentalis z indiuisibilis i tpe actualf exns a tpe z a qlibet eius parte disti/ cta realf z entitatiue variatū i diuersis pñtib^z tps. p3 qz ad oēs suas partes. qz iter qlibz partes tps ē vna realitas eas cōtinuatō. z illa est istās. igit. f3 p vltima parte patet. qz ptes tps sūt realf distincte. f3 istātia diuersaz pñū sunt realf distincta.

Primo dubitatur. Vtrū tps sit velox aut tardū. Ad soluēdū hoc dubiū est supponēdū qz Aristō. ista 3ª pte huius capituli ponit quattuor ppetates tps. p 2^a. dabile ē minimū in tēpore scōz numeruz sed non scōz ma/ gnitudine m. probat dupliciter. primo quia est da/ bilis numerus simpliciter minor vt dualitas. z^a qz ē dabilis minima linea f3 numeruz vt due linee aut vna. sed nō est dabilis minima linea magnitu/ dine. qz omni linea semper est diuisibilis. igit sim/ plicif erit dabile minimū tps scōz numeruz vt vnū aut duo z non scōz magnitudine. C 2^a. ppetas tps non dicit esse velox aut tardū f3 dicit eē mul/ tū z paucū breue z longū. pbat vltimā pte. qz f3 qz tps est cōtinuū ipsū est longū z breue. secūdū aut qz tps est numer^o ipz est multū z paucū. pma partem pbat. qz nullus numer^o quo numeram^o est tardus aut velox. C 3ª ppetas. est idēz tps vbicqz z apud oia que mouentur. non est tñ idem scōz prius z posteri^o. probat dupliciter. p 2^a qz mutatio que pzi^o erat est altera ab illa que facta est z ab illa que futura est. z^a numerus qui nume/ ratur z numerus quo numeramus i hoc differūt primo cū numero accidit alteri esse scōz prius z posteri^o. ipsa enim nunc altera sūt sed alteri nu

Physicorum

mero cōuenit q̄ sit vnus z idē resp̄ctū diuerso-
rum. vt numerus idē est centū equoz: z qui ē cē-
tus hominum. quozum tamen est ipe numerus il-
la altera sunt vt equus abboibus. ¶ 4. proprie-
tas. tps̄ reiterat̄ vnū z idē. pbat̄ dupl̄. p̄ q̄ reite-
rat̄ vnū z idē mot̄ supple i tpe. z. pbat̄ exēplo. qz
reiterat̄ ver z autūnus. Lōseq̄nter ponit alias
pprietates tēporis. p̄ma. n̄ solū numeram̄ motū
p̄ tps̄. s̄z c̄t numeram̄ tps̄ p̄ motū. p̄mā p̄tē pbat̄.
qz tps̄ est numer̄ mot̄. z. 4. p̄tē pbat̄ tripl̄. p̄ p̄
sile. qz nos cognoscimus numez p̄ numeralia z
nūeralia p̄ nūez. vt per nūez cognoscim̄ multi-
tudinē equoz. z itez p̄ vnū equū multoties redu-
plicatū cognoscim̄ numerū equoz. ita s̄l̄r q̄n̄ no-
bis certa ē quātitas tēporis z quantitas motus
ignota: tūc motū per tps̄ mensuram̄: s̄z pbat̄ per
aliud s̄l̄r. qz sicut se bz mot̄ ad magnitudinē ita
se bz tps̄ ad motū. s̄z nos mēsuram̄ magnitudi-
nē p̄ motū z eō. nos. n. dicim̄ yā eē magnā si m̄-
ti fuit mot̄. z motū eē multū si via fuit magna.

Secundo dubitat̄. Utrū tēpus sit men-
sura motus z quietis. Ad sol-
uendū h̄ dubiū ē supponēdū q̄ Aristo. i isto 4.
caplo comparat tēpus ad ea q̄ mensurant̄ per tēp̄
z diuidit̄ in tres ptes. In p̄ma itē dit̄ duas cōclusio-
nes. p̄ma. tps̄ est metz z mēsurā mot̄. pbat̄
dupl̄. p̄ qz tēpus dētm̄iat sibi quandā partē tps̄
per cui⁹ partis replicatōez mēsurat̄ tps̄ quo tpe
mēsurato mēsurat̄ deide mot̄. vt mot̄ est mēsu-
ra horoz. igit̄ zc. ajs pbat̄ p̄ s̄l̄r. cubit̄. n. dētm̄i-
nat sibi certā partē in magnitudine per cui⁹ repli-
cationē mensuratur tota magnitudo. z. 4. pbat̄. qz
mot̄ est in tēpore. ergo mēsurat̄ tēpore. s̄z oīa. qz
eē in tpe ē ipsū mensurari tpe. s̄z pbat̄. qz aliquid
est in tēpore duplici. Uno mō qd̄ simul est cū tpe
sic q̄ ipsū est q̄n̄ tēpus ē. alio mō aliqd̄ ē in tpe sic
pars tps̄ aut sicut passio: aut sicut illd̄ qd̄ termina-
tur per tps̄. pbat̄ per s̄l̄r. aliqd̄ d̄r eē in nūero du-
plic̄. vno mō. n. qz s̄l̄r ē cū numero. alio mō sicut
ps̄ aut sicut passio numeri. aut aliqd̄ ipsi⁹ nūeri.
vt vnitas z numer̄ supfluous ipar z numer̄ par
s̄l̄r in nūero. ¶ 2. cōclusio. duo regunt̄ ad h̄ q̄ ali-
qd̄ sit p̄prie i tpe. p̄ q̄ cōtineat̄ sub tpe sic illud ē in
loco qd̄ cōtinet̄ sub loco. Ex h̄ insert̄ q̄ eē. p̄prie i tpe
nō ē eē q̄n̄ tps̄ ē. nec eē i loco ē esse q̄n̄ loc̄ ē. qz sic
oēs res eēnt̄ i quoz. z sic celū eēnt̄ in milio: q̄n̄ eniz
milū ē celū ē. z. requirit̄ q̄ ea q̄ s̄l̄r in tpe patiāt̄
aliqd̄ sub tpe. pbat̄ dupl̄. p̄mo signo sic. qz cōsue-
nimus dicere q̄ tps̄ tale facit oia. z q̄ oia sene-
scūt sub tpe. z ppter tps̄ omnia obliuiscuntur. z

q̄ nihil est in tpe nouū sc̄m̄ neq̄ bo. ¶ 2. rōe sic
qz tps̄ ē per se cā corruptōis. igitur zc. antecedēs
p̄z. qz mot̄ facit distare rem a suo principio. igit̄
z tps̄. tenet̄ oīa. qz tēpus est numerus motus. Ex
hoc insert̄ vnū correlariū q̄ ea que semper sunt
nō sunt in tempore neq̄ cōtinent̄ sub tpe. neq̄ esse
eorum mensurat̄ tpe. pbat̄ signo. qz nihil patiunt̄
a tempore sicut debent pati ea que sunt in tēpo-
re. Ex bis patet solutio.

Tertio dubitatur. Utrū tēpus sit mensura
mobiliū z quietis. Ad sol-
uendū hoc dubiū ē supponēdū q̄ Aristo. in sc̄da
parte huius capituli comparat tempus ad mobi-
lia z quietis. z intendit̄ duas cōclusiones. p̄ma.
tēpus est mensura motus z quietis s̄m̄ acci-
dens. z. 4. partem probat̄ dupliciter. p̄mo quia
quies est in tempore. ergo tempus ē mensura ge-
tis. z. non oē quod ē in tempore mouetur. igitur
aliquid quod ē in tempore quiescit. z p̄ oīs tēp̄
ē mensura quietis. ajs pbat̄. qz tempus nō ē mo-
tus. sed numerus motus. contingit autem quietez
esse in numero motus. vnde subdit̄ q̄ non oē im-
mobile quiescit. sed solum illud quod est priuatū
motu z est aptum natus moueri. ¶ 2. cōclusio.
tempus est mensura mobiliū z quietis. gra-
tia motus z quietis. probat̄ quia tēpus p̄io men-
surat̄ motum z quietem eorum quanta sunt. z.
quia mobile non est mensurable s̄m̄ q̄ quantus
est. sed sc̄d̄ q̄ motus eius quāt̄ ē. Ex hoc insert̄
q̄ quecunq̄ non mouentur neq̄ quiescunt non
sunt in tempore. pbat̄. quia esse in tempore est
mensurari tempore. tempus autem est mensura
motus z quietis. id̄ insert̄ q̄ soluz ea que mouen-
tur z gescunt sunt in tpe. ¶ In tertia parte Ari-
sto. insert̄ quattuor correlaria. p̄mū. non entia z
ipossibilia aliter se habere vt diametruz esse la-
teri simetuz. non sunt in tpe. pbat̄. quia cuz tps̄
sit. per se mēsurā motus. z p̄ accis alioz. oportet
q̄ omnia quoz esse mensuratur in tempore sunt
in gete aut in motu. z. correlariū. omnia genera-
bilia z corruptibilia. z oia que aliqui sunt et aliqui
nō sunt: sunt in tpe. pbat̄. qz tps̄ excellit̄ esse eoz
z mensurat̄ eoz substantiā. z. correlariū. illa que
nō sunt aliquādo t̄n̄ fuerūt vt homer̄. z illa que
nō sunt z aliquādo erūt mēsurat̄ tpe. 4. cor-
relariū. illa que nec fuerunt nec s̄l̄r nec erunt z il-
la quoz opposita semper s̄l̄r. vt assimetruz z dia-
metrum semp̄ ē ista nec eoz opposita sunt in tem-
pore. z illa quoz opposita nō semper sunt possūt
eē z nō esse. gn̄ari z corrupi: z sic mensurant̄ tpe.

Quartus

Rationes ante oppositum soluntur ex
dictis.

Verit octauo. Utrū tps̄ sit res
realis mēsuratiua dura-
tionis cuiuslibet durabilis plusq̄ per
istās. Arguit̄ p̄mo q̄ nō est entitas exi-
stens p̄ter aiā. qz oīs nūmer̄ bz esse cōpletū ab
aiā. tps̄ est numer̄: qz tps̄ bz esse ab aiā. maior p̄z p̄
p̄m̄ dicentē. si nō est aiā nō est numer̄. ¶ 2. ar-
guit̄ sic. formale in tpe est distictio partis p̄oīs a
parte posteriori. s̄z discernere partē p̄oīe a poste-
riori a cōtinuis ē act̄ aie. s̄z oymale tps̄ d̄pendet
ab aiā. ¶ 3. arguit̄ q̄ tps̄ sit mēsurā duratōis cu-
iuslibet durabilis plusq̄ per istās. qz oīs duratio
cōtinua z successiua bz aliq̄ cōtinet̄ sibi reat̄ ibe-
retē a q̄ tpa mensurant̄ z illa nō est aliud a tpe: s̄z
tps̄ ē mēsurā duratōis cuiuslibet durabilis plusq̄
q̄ per istās. ¶ In opp̄ arguit̄ aucte p̄bi. z h̄ q̄
ad z. 4. partē. s̄z qd̄ p̄mā partē arguit̄ sic. tps̄ est
species p̄cti realis. ergo habet esse cōpletum z
reale seclusa quacunq̄ operatione intellectus.
¶ In ista questione erunt tres articuli.

Primo sciendū ē q̄ p̄ declaratōe t̄mino
rū p̄mē partis q̄oīs ponunt̄ aliq̄
supponēs z aliq̄ distictiōes. p̄ma suppo. tps̄ ē
vera cōtinitas successiua reat̄ inherens motui suc-
cessiua bz reat̄ duas partes reat̄ distictas: qz
vna p̄terite z alia futura ē. ¶ 2. suppo. ad h̄ q̄ su-
pra aliq̄s entitates possit fundari numer̄ forma-
lis nō regit̄ actualis separatio illaz entitatū ab
inuiē. s̄z sufficit entitas realis ip̄az cū distictōe
reali eaz ab inuiē. Ex h̄ sequit̄ q̄ positis q̄buscū-
q̄ entitatib⁹ realib⁹ reat̄ distictis statiz cōsurgit̄
in ipsis vna entitas realis q̄ vocat̄ numerus for-
malis. ¶ 2. ponit̄ talis distictio. duplex ē nume-
rus. qd̄ ē numer̄ numerat̄ siue numerabilis et
sunt ipse entitates numerate aut numerabiles.
ali⁹ ē numer̄ formalis: z ille ē duplex. qd̄ ē quo
p̄mo numeram̄ sicut sunt: oēs species numeri.
3. ē numerus numeras effectiue: z ē ipsa anima
Ex hoc ponit̄ tale documentū q̄ de ratione tps̄
sūt tria. p̄mo q̄ h̄ at ptes reales z cōtinuas copu-
latas ad vnū instās indiuisibile. z. q̄ ille ptes sint
numerate aut numerabiles ita q̄ sint entitates
reat̄ distictē. quib⁹ positis statiz cōsurgat̄ i eis nu-
mer̄ formalis a q̄ formalis dicat̄ nūerate aut nūe-
rabiles. 3. requirit̄ q̄ ille partē sic nūerate per
mūez formalē eis r̄s̄ inherētē sunt nate nūerare

duratōez cuiuslibet durabilis successiui s̄z p̄ z po-
steri⁹. Ex h̄ sequit̄ q̄ tps̄ bz eē reale cōpletū seclusa
quacunq̄ operatione intellectu. ¶ 2. declaratōe p̄e p̄-
tis ponit̄ talis distictio. infinite sunt mensura. vna
ē q̄ vocat̄ cōtinitas: z est mēsurā duratōis cuiuslibet
q̄ nō h̄ntis p̄m̄ neq̄ finem: z distictur sic a Bo-
etio. Eternitas est iter miabilis vite tota s̄l̄r z p̄ se
cta possessio. z istā mēsurā solū mēsuratur duratio
dei. Alia mensura est eui⁹ vel eternitas. z est mē-
sura per se cuiuslibet durabilis per manentis quod
natū est h̄re p̄m̄ z n̄ fines. d̄r per se. qz temp̄ non
ē t̄ per se s̄z per accis. mensura oīuz talū perma-
nentū rōe suaz operatōuz successiua. iō i tali-
b⁹ sūt duo cōsiderada. p̄m̄ est esse s̄uale ip̄oz z il-
lud mēsurat̄ per eui⁹ vel per euiternū. z. s̄l̄r cōs̄-
rāde opatōes z mot̄ eoz: z si tales sint successiue
mēsurat̄ tpe: z si sint subite mēsurat̄ i istāti. 3. mēsurā
ē tempus. z ē mēsurā duratōis cuiuslibet durabilis
successiui z ex oīti mēsurā oīuz h̄ntiū talia entia
successiua. Alia mēsurā ē istans tps̄: z ē mensura
duratōis cuiuslibet durabilis p̄cise istans cuius
modi sūt mutates istantēe z mutata esse. Alia
mēsurā est istas nāe. z ē mēsurā eoz q̄ s̄l̄r s̄nā. aut
eoz qz vnū est pri⁹ nā alio: vnde illd̄ d̄r prius na-
tura altero q̄n̄ altez. p̄supponit̄ p̄mū z habz
q̄dā alteritatem nature z primo. Alia mensura
est in istas nālis intelligentie: z est mensura eozū
q̄ nata ē s̄l̄r intelligi nāt̄ cuiusmōi sūt relatiua.

Secundo sciendū ē q̄ Aristo. i hoc. 5. cō-
determinat de significatione
aliquoz aduerbioz iportantium tps̄. z diuidit̄ in
duas partes. In p̄ma. intendit̄ septē cōclusiones
p̄ma nūc accipit̄ dupl̄. vno mō p̄ indiuisibili cō-
tinuante p̄es tps̄ ad inuiē z tale nūc bz p̄mo cō-
tinuare tps̄. z. bz diuidere tps̄. z p̄m̄ q̄ cōtinuat̄
tps̄ ē vnū z idē. s̄z p̄m̄ q̄ diuidit̄ tps̄ est alterum z
altez. alio mō capitur nunc iproprie p̄ tpe. p̄p̄m̄
quo p̄nti. nunc. vt dicimus q̄ nūc venit. qz venit
hodie. s̄z nō dicimus i lyon. i. destructio troiana
aut diluuiū est factū nūc. qz non ē. ppe. ¶ 2. cōclu-
sio. tūc ē vnū p̄dicatum clausū inter duo nūc vt
dicimus q̄ tūc destructa est troia. z q̄ tunc erat
diluuiū. ¶ 3. cōclusio tāgit̄ vnā q̄stionē q̄ ē bec
vtrū tps̄ dē. ciar. i. sit finitum aut non. Et arguit̄
q̄ dē tps̄ sit finitū. qz de oī tpe possumus dicere
tunc. ergo oē tēpus ē clausum inter duo istantia
z p̄ cōsequens oē tps̄ ē finitum. Soluit̄ istas que-
stionē dupl̄ p̄io cōditional̄ sic. si sp̄ fuit motus

sp fuit tempus. et si sp fuit vnus et idem motus sp fuit vnus et idem tempus. et si sp non fuit motus: nec tempus. et soluit cathegorematicae et itendit tale conclusio/ nes. Tempus est infinitum. pbat. oec tempus terminat ad ipz nunc. s3 de roe ipi nunc e. qd sit principiu vnus et finis alteri et non eiusdem qd tunc opposita eent sil et s3 idem. C 4 conclusio. ia e tempus ppiquu pnti ne siue sit preteritu siue futuz vt sic dicim qn vides iam. et qn vides ia3. ibi. n. non dicim ilyon iam ee destructa. qz pcul est ab ipo nunc. C 5 conclusio. mo e tps ppiquu pnti nunc vt qn vadit aut veit rñdet mo. C 6 conclusio. oliz est tempus pcul. i. di/ stas a pnti nunc. C 7 conclusio. repete e tempus i sensibile ppter puitate. C In z 4 pte pncipali co/ parat tempus ad generatione et corruptione. et ite/ dit tres conclusiones. pua oia siunt et corrupunt in tpe. pbat primo rone sic. qz oia sunt et corrupunt p mutatione. g et i tpe. antecedens pbat. qz ois mu/ tatio a na remotiua alicui forme ab aliquo subie/ cto e. z pbat signo sic. qz qda sapientissimi dixe/ runt tps ee ispicentissimu et penitus idisciplinabile z infet z am conclusioe q est bec. tps magis est p se ca corruptionis q gnationis. pbat prio. roe sic. qz mutatio est p se ca destructiois. et sol est ca ipi esse et gnatiois. g et tps. z probat signo. qz nil dici mus generari nisi appareret agēs dterminatu aliud a tpe. s3 multa videmus corrupi vbi no videm corrupens aliud a tpe. C 3 conclusio. necesse est oez mutatione ee in tpe. pbat duab ronibus. p/ ma. i. oi mutatione e velocius et tardi. g ois muta/ tio in tpe fit. z 4 ro. in oi mutatioe e plus et poste/ rius. g ois mutatio fit in tpe. tenet oia. qz prius et posterius diffiniunt tpe. pbat qz plus in pterito e qd plus distat a pnti nunc. et prius in futuro e qd minus distat a pnti nunc. et posterius in futuro est quod plus distat a presenti nunc.

Tertio sciendum q circa huc tex. icidunt tres difficultates. Prima. vtz prius sit ps temporis. pro solutioe hui ponit talis distinctio. prius pot capi duplr. vno mo vulgariter p tpe co/ posito ex vltia parte tps pnti et pma futuri. Et sic prius est pars tps. alio mo capit physice p nunc idi/ uisibili corinuante partes tps ad iuicem. et sic no e pars temporis. C z 4 difficultas. vtz futuru possit ee pteritu. Ad ista rñdet duplr. prio mo logi/ caliter. qz futuz ee pteritu pot itelligi duplr. vno mo i sensu coposito ita q bec sit impossibil pterituz est futuz et eotra. alio mo i sensu diuiso. et sic pot ee va. qz sensus e boc demonstrando futuz pot ee

pteritum. alio mo soluitur methaphysice. qz pte/ ritu et futuz possunt capi duplici. vno. mo. p sub/ tractis. et sic pteritu e res q pterit. et futuz est res q futura e. et sic pteritu fuit futuz et futuz erit p/ ritu. Alio mo capiunt p relatiob formalib ipoz subtractoz. s. p ipa pteritoe. rtpa futuri toe et sic vnus nunc fit aliud. C 3 difficultas. vtz tempus sit p se ca corruptionis. Ad qua comuniter sic rñdet qz mor est p se primo ca corruptionis. tempus e p se z ca corruptionis. s3 breuiter respodet q tempus non e p se ca corruptionis s3 solu per accis. Ad phm aute/ or q qn dic tempus magis ee p se ca3 corruptionis q generationis non capit per se positue sed ne/ gatiue: vt tantum v3. tempus non est magis per accidens causa corruptionis immo minus.

Conclusio respodalis. Tempus e entitas re/ alis preter aiaz no est tmensu/ ratiua duratiois cuius durabilis plusq per in/ stans. prima pars p3 qz motus est ens reale pter aiaz. g et tempus. tenet c sequentia qz ois motus sit in tempore. z 4 pars p3. qz oia que sunt in tempo/ re patiunt a tempore. sed no oia duratiua plusq per instas patiuntur a tempore. g no oia durabilia plusq per instans mensurantur tempore.

Primo dubitatur. Utrum tempus sit in/ oibus reb. Ad soluendum hoc du/ bium est supponendum q Aristo. in hoc vltimo/ capitulo mouet et soluit tres questiones et diuidi/ tur in tres partes. In prima mouet et soluit piaz. et est bec. propter quid tempus videtur esse in oi/ re. s. in celo in terra in mari. Soluit istam questio/ nem ponendo talem conclusiones. Tempus est apud omnia. probat. motus e apud omnia. ergo et tempus. probat consequentiam. quia tempus et motus sunt simul secundum actum et potenti/ am. antecedens probat. quia cum omnia sint i lo/ co oia mouentur. i. apta nata sunt moueri. C In 3 4 parte mouet et soluit secundam questionem et est bec. Utrum tempus habuerit ee cum anima aut non. Arguitur primo sic q non quattuor co/ ditionalibus. si impossibile est animam ee. impos/ sibile est aliquem numerantez esse. sed si impossi/ bile e aliq numerantez ee impossibile e aliqd nu/ merabile ee. et si ipole e numerabile esse ipole est numerum esse. et si ipole numez esse ipole est tps ee. g si ipole e aiaz ee ipole est tempus esse. pma co. equentia pbat. qz nihil est aptu natuz numerare aliqd q aia vel eius intellectus. z am pbat. qz ois numerus est quo aliqd numerat aut est numerabile. C z arguit q tps possit esse pter

animam. qz si cogit motu in quo sunt plus et poste/ rius ee sine aia etia ctingit tps ee sine aia. s3 ctingit motu ee sine aia. ergo et tempus. minores pbat. qz tempus e plus et posterius i motu fm q bec sunt numerabilia. igit tps est vt qdcuncq ens sine aia. Et hoc patet solutio.

Secundo dubitat. Utz rez differentiaz specie sit idez numerus in spe. Ad soluendum hoc dubiu est supponendum q Aristo. in 3 4 pte hui capituli soluit tertia qstione. et diuidi/ tur i tres pculas. In pma mouet qone. et argu/ it ad vtraq pte qstio e bec. Qualis motus est tps. vtriu. s. motus cuiuslibz aut no. Et arguit pmo q sit numerus cuiuslibz motus. qz ois motus est in tpe. er/ go tps est numerus cuiuslibz motus. aiaz pbat. qz qd sit sit i tpe. sil qd augmentat qd fm locuz ferit. C z arguit q no. qz si tps est numerus cuiuslibz motus sequet qd eet pole plura tpa equalia simul ee. pbat oiaz. qz possibile e simul duo mobilia moueri. pbat falsitate ois. qz sicut se bz nume/ rus ad numerabilia equalia. ita se bz tps ad mot/ eqles. s3 numerabiliu eqliu e vnus et idem numerus. igit motu erit vnus et idem tps. minoz pbat. qz est idem numerus sex canu et sex equoz. C In z 4. pti/ cula soluit qstionem: et pmo ponit tres suppones. Prima. loci mutatio e mutatio simplicissima ma/ xime mutatio circularis. C z 4. vnus qd qz nume/ rat vno minimo. i. primo sui generis vt vnitates vnitates equi equo et tps tpe quoda finito. C 3 4. motus mensurat tpe et tps motu. C z 4. ponit talem conclusionem. Tps e mensura motus circularis. pbat duab ronib et duab auctoritatib. puma ratio. qz tps est mensura illius motus q est simplicissim et notissim ois alioz motu. h e est motus circularis. igit zc. z. qz tps e mensura illi motus q est men/ sura maxime regularis. s3 circulatio celi e maxie regularis. et si gnatio nec alatio nec augmenta/ tio. puma auctoritas est quozda antiquoz di/ centiu tps esse motu spere eo q p ipm mensurant oes alij motus. z 4 alioz dicentium omnes res humanas hie generationes et corruptiones s3 circu. ergo motus videtur esse tps qda. C In 3 4 pte declarat vnus qd supra dictu est. s. q eq/ liu numerabiliu sit idem numerus. decem. n. ouu et de/ cez canu est idez numerus. s3 non est idem decem. pbat p hie. qz licet eglaterus et quadrangulus no/ sint idez triangulus: ni sunt eadez figura. hoc pro/ bat. qz illud est idez alicui a quo no differit oia. et non est illi idem a quo differit oia: sed eglaterum differit a qdrato oia trianguli et no figure: et sil est

de nūcro. qz vnus numerus decem no differt ab alio numero decem oia numeri. Losequer recapi/ tula: ea que dicta sunt. Et hoc patet solutio.

Tertio dubitat. Utrum tantum sit vnus tps ois tps aliu. pro solutione hui du/ bi ponuntur due distinctiones. C Prima disti/ ctio. duplex est motus. quida est communis et vni/ uersalis. alius est particularis siue specialis. pri/ mus est regularis et mensura omnium motuuz: et est motus diurnus primi mobilis. secundus est motus particularis siue specialis: et est motus particulariu mobiliu. C Secda distinctio. duplex est tempus. quoda est commune siue vniuersale. et est vna qstias corinua realiter inherens motui p/ mi mobilis que pmo et itrisece est mensura dura/ tiois eius: et z 4 extrisece est mensura omnium alio/ ru motu: aliud e tempus particulare: et est vna qstias successiua realiter inherens cuilibet mo/ tu particulari que est mensura intrinseca cuius/ libz motus particularis. Et his dicitur primo q omnium motuum specialiu est tantu vnus tempus numero qd est mensura intrinseca motus primi mobilis: et est mensura extrinseca ois alioz mo/ tuu. patet. qz idem accis in numero non pot esse in subiectis realiter distinctis. sed tps vniuersale est subiectu in motu primi mobilis. igitur zc. z. dicitur q cuiuslibz particulariu motu est vnus pti/ culare tempus sibi realiter inherens qd est mensu/ ra intrinseca eius. p3. qz cuiuslibz entis continui etiaz successiui est aliqua qstias corinua et succet/ sua a qua illud dicit formal qstiu et continuuz ta/ lis aut qstias est tps. igitur. C 3. dicit q tps vni/ uersale est subieue i motu celi: sed tps particulare e subieue i motu pculari quez mensurat itrisece.

Rationes soluntur ex dictis. Et bec de 4. physicozum.

Primo qrit in libro physico/ rum. Utrum so/ lum ad tria pdi/ camenta sit per se morus. et argui/ tur primo q no. qz ad subam est per se morus. igitur non soluz ad tria pcedimen/ ta est per se mo/ tus. antecedens

patet. qz fz commentatoze forme subales elemetoz
snt ite sibilez r remissibilez. g etiā sunt successiue
acq sibilez: r p ois snt p se tmini mor. C Arguit
scdo. ad relationē ē p se mor. igit nō solū ad tria
pdicamēta ē p se mor. aīs p s triplr qz ad aliquid
est ens reale. igit ipossibile ē q ipsū de nouo acq/
rafi aliquo nisi p motū reale tminatū ad ipsū. z
qz assimilādo ē mor p se cū sit spēs mor. r t tmi
nat ad relationem. z qz relatio est p se r intrinsec
tmin assimilatiōis. C Arguit tertio sic. ad q t/
tate r vbi nō ē p se mor. g nō t m ad tria pdicamē
ta. aīs p pma pte pz. qz q t rati nihil ē d r iū. sed p
scda pte pz. qz vbi est entitas respectiua. C In
oppo arguit auctoritate phi in textu.

Primo sciēdū est q. p declaratiōe tmino
rum qōnis ponuntur alique sup/
pōnes r alique distinctōes. p rima suppositio. so
lus motus est de subo in subiectū. i. de d r iō positi
uo in d r iū positiuū est motus p pte dictus. z i mo
tu p pte dicto agrunt due mutatiōes. p rima ē
de p ditiua p quā dep d iū tmin a quo. qz ille ipossi
bilis ē cū tmino ad quē. alia ē acq sitiua per quas
acq r i t u r t e r m i n u s a d q u e . E x b o c s e q u r q i n
relatiōe nō est mor p p r i e d i c t c ū p o s s i t a c q r i s i n e
mutatiōe de p ditiua. C p r i a d i s t i c t i o . i . a l i q ū e ē p
se motū potest intelligi duplr. Uno mō q ly p se
d e t e r m i n a t m o t ū r s i c i o i p d i c a m e t o c u i f o r m a
ē successiue acq sibilis est p se mor. alio pōt itelli
gi q ly p se d e t e r m i n a t e e : r t ū c i l l u d o f p s e t m i n a
r e m o t ū q d g r a s u i r n o g r a c u i u s c ū q a l t e r i t m i
n a t i s e u n d e v e l a l i ū m o t ū t m i n a t m o t ū . C z d i
s t i c t i o . a l i q u i d p s e t m i n a r e m o t ū p o t i n t e l l i g i d u
p l i c i t . v n o m o p s e p . s i c i p s ū n o s u p p o n i t a l i q d
q d p ū s t m i n e t i p s v l a i ū m o t ū . a l i o a l i q u i d t m i
n a t m o t ū p . z q s i c t e r m i n a t a l i q u e z m o t ū q n i
b i l a l i ū d t m i n a t i p s ū t a m e n n e c e s s a r i o p r e s u p p o
n i t a l i q u i d a l i o p ū s t m i n a r e a l i ū m o t ū . s i c s i m i l i t u
d o p s e . z t e r m i n a t a s s i l a t . o n e m . n i b i l e s t . n . q u o d
t m i n a t a s s i l a t i o n e . n i s i a l i q u a q l i t a s p r i u s t m i n a
u e r i t a l i q u a a l t e r a t i o n i . q z c ū s i m i l i t u d o s i t r e l a t i o
n e c e s s a r i o r e q u i r i t s u ū f u n d a m e n t ū q d e s t q l i t a s
E x b o c s e q u i t q a d b o c q a l i q u i d t e r m i n e t p s e
m o t ū . v t p s e o p p o n i t t a p a c c i s q s g r a p t i s t r i a r e
q u i r u n t u r . p m o q i t r i n s e c e t e r m i n e t t a l e m o r u s :
s i c q t a l i s m o t u s m a t e r i a l t r c a p t u s i d e n t i f i c e t e c n
t i a t r c ū t a l i t e r m i n o . E x b o c s e q u i t u r q l o c n o n
ē p s e t e r m i n i n l o c i m u t a t i o n i s s i p s ū v b i . z r e q u i
r i t u r q r o n e s u i r n o r o n e c u i u s c ū q a l t e r i u s s i b i
a c c i s t i s t m i n e t m o t ū . q z t u n c t m i n a r e t p a c c i s r
n o n p s e . z r e q u i r i t u r q n o n e c e s s a r i o s u p p o n a t

aliquē aliū motū terminari ad aliquē terminū ab
eo eēntialr distinctū. als relatio p se tmiar3 motū
Secundo sciēdū est q. iste gntus liber in
quo Aristo. determinat de pti
bus subiuvis motus diuiditur i tres tractat. In p
mo determinat de spēbus mor r mutatiōis r di
uiditur i duo capitula. In pmo determinat d spē
bus mutatiōis. r diuiditur i duas ptes. In pma po
nit octo supponēs valētes ad cognoscendū spē
motus r mutatiōis. C p r i m a . e o z q t r a n s m u t a t
i d e s t m o u e t u r a l i u d m o u e t u r f z a c c i s . v t c ū d i c i
m u s m u s i c ū ā b u l a r e . q z c u i a c c i d i t m u s i c ū e ē b o c
ā b u l a t . a l i u d d i c i t u r m o u e r i f z p r e . s a n a t . n . c o r p
q z o c u l u s a u t t h o r a x s a n a t u r q s u n t p a r t e s c o r
p o z i s . r i l l u d q d s i c m u t a t u r o f s i m p l r m u t a r i . a l i
u d e s t q d n e q f z p r e n e q f z a c c i s m o u e t u r : s z p
s e r p m o u e t u r : r s u b d i t p h s q i l l u d q d f m s e z p
m o u e t u r i n d i s t i n c t i s m o t u b u s e s t a l t e z r a l t e r ū .
v t a l t e r a b i l e p r p s e a l t e r a t u r : r s a n a b i l e p r i o r p
s e s a n a t u r : r c a l e f a c t i b i l e p r i o r p s e c a l e f i t . C z
s u p p o s i t i o : m o u e n t i u z a l i u d m o u e t u r f z a c c i d e s
a l i u d v e r o s c d s p a r t e . a l i u d a u t e z p r i o r p e r s e . v t
m e d i c u s p r i o r p e r s e s a n a t : r m a n p r i o r p e r s e
p e r c u t i t . C z . i n o i m o t u o c u r r ū t q n e z . s . m o u e s
i l l u d q u o d m o u e t u r . t e p ū s i n q u o m o u e t u r : r p
t e r b e c . t e r m i n u s a q u o r t e r m i n u s a d q u e . z m p
b a t v t q u a n d o l i g n ū d e f r i g i d o s i t c a l i d ū e s t a l t e
r ū q d m o u e t u r . s . l i g n ū . r a l t e r ū a q u o m o u e t . s .
f r i g i d ū . r a l t e z a d q d m o u e t u r . s . c a l z C 4 . i f e r t
e x p e d e t i . r e b e c . m a n i f e s t ū e s t q m o t e s t i l i g n o
i . i n e o q d m o u e t u r r n o n i n s e . i . i n t e r m i n o a d
q u e . s p e s . n . n e q m o u e t n e q m o u e t u r . C 5 . m o
t u s m a g i s d e n o i a t u r a t m i n o a d q u e q s a t e r m i n o
a q u o . q z c o r r u p t i o d r m o t u s i n n o e ē s z s i t m o r
a b e s s e . r g n a t i o d r m o t u s i n e ē s z s i t m o r u s a n o n
e ē . C 6 . q z d i c t ū e s t p ū s q m o t n o ē i s p e s u b i e
c t i u e e o q s p e c i e s r p a s s i o n e s r l o c u s s i n t . i m o b i
l i a . v t s c i e n t i a r c o l o z . i d e o a l i q s d u b i t a b i t s i p a s
s i o n e s s i n t m o t u s : r v t r ū a l b e d o q u e e s t p a s s i o s i t
m o r . S o l u i t p h i l o s o p h u s q f o r t a s s i s a l b e d o n o
e s t m o t u s . s e d a l b a : e s t m o t u s . C 7 . a l i q u i d p o
t e s t t e r m i n a r e m o t ū t r i p l i c i t e r . v n o m o d o f z a c
c i d e s . v t q u a d o a l i q u i d s i t a l b ū i l l u d i d e o q d i t e l
l i g i t f z a c c i d e n s t e r m i n a t m o t ū . q z c o l o z c u i a c c i
d i t i n t e l l i g i t t e r m i n a t m o t ū . a l i o m o d o a l i q d t e r m i
n a t m o t ū f z p a r t e v t s i f i a t m o r u s a d a l b ū e t i ā s i t
m o r u s a d c o l o z e q u i a a l b u z e s t p a r s c o l o z i s : e t s i
f i a t m o r u s a d a t h e n a s e t i ā s i t m o r u s a d e u r o p a .
q z a t h e n e s u n t p a r s e u r o p e . C T e r t i o m o d o a l i
q d t e r m i n a t m o t ū p s e r p m o : v t s i f i a t m o r u s a d

albū color q est albus p se r pmo terminat motus.
hoc est albū ē pmo r p se terminus de albatōis.
Lōsequēter recapitulat ea q dicta sūt. C 8 sup
positio. nō ē d e t m i n a d ū d m u t a t i o e s c d s a c c i d e s .
qz illa sp fit r in oib r ad oia: illa ho que non est
fz accidēs nō sit in oibus sed in d r i s m e d i j s r d i
c t o r i j s . p b a t s i c . q z m u t a t i o q s i t e x m e : s i t e x d r i
i s . i g i t a m i n o z i . o i s m u t a : a i s p r o b a t . q z v t i m u r
i p o m e d i o t a q s e o q d ē d r i ū a d v t r ū q . h p b a t . q z
m e d i ū ē q u o d a m o v l t i a . i d e o q u o d a m o d r i a t u r
v t r i q z e x t r e m o z v t v o x g r a u i s r v o x s u b t r i d r i a
t u r v o c i e x t r e m e : r f u s c u z r a l b ū d r i a n t u r n i g r o .

Tertio sciēdū est q. Aristo. determinat d
spēb mutatiōis in scda parte hui
capituli. r intēdit noue3 conclusiones. C p r i m a
c o n c l u s i o . t m s ū t t r e s s p e s m u t a t i o n i s . v n a q ē d
s u b i e c t o i n s u b i e c t ū . a l i a q e s t d e n o n s u b i e c t o i n
s u b i e c t ū . r a l i a q e s t d s u b o i n n o s u b z . p b a t . q z n
o r i n g i t a l i q d m u t a r i n i s i q t u o r m o i s . s . d e s u b o i
s u b z . d s u b o i n n o s u b z . d n o n s u b o i f b z . d n s b o i
n o n s u b i e c t ū . s e d i l l a q e s t d e n o s u b i e c t o i n o s u b
i e c t ū n o n e s t m u t a t i o . g s ū t t m t r e s . m a i o z e p b a t .
q z o i s m u t a t i o e s t d e q u o d ā i q d d ā . m u t a t i o . n . d e
q d n o i s s i g n i f i c a t q m o b i l e p i p a z o f e ē a l i o p ū s
r a l i u d p o s t e r i . s e d n o n e s t p o s s i b i l e m u t a t i o n e
e ē d q u o d ā i q u o d d ā n i s i i l l i s t r i b m o i s . i g i t . m i
n o z e p b a t p n c i p a l e . q z m u t a t i o q ē d e n o n s u b o
i n n o n s u b i e c t ū n o ē i t e r d r i a n e c i t e r d i c t o r i a . g
n o ē m u t a t i o . C z . t a n g i t d i s t i n c t i o n e g n a t i o n i s
g n a t i o ē m u t a t i o f m d i c t i o e z d n o n s u b i e c t o i n
s u b i e c t ū . D e c l a r a t q d s i t s u b z . r d i c i m s u b i e c t ū
i l l u d q d ē a s s i r m a t i u e m o s t r a t ū . i . i l l o q d ē t m i n
p o s i t i u m m o r . C 3 . t a n g i t q d ā d i u i s i o n e g n a t i o
n i s r e s t b e c . a l i a ē g n a t i o s i m p l r f m q u ā f i e r i r n
f i e r i s i m p l r d i c i m . r i l l a e s t d e n o e ē s i m p l r . i . d e
n o n e ē f o r m e s u b s t a n t i a l a d e ē s i m p l r . i . a d e ē s u b
s t a n t i a l e . A l i a ē g n a t i o f m q d v t i l l a p q u ā e x n o
a l b o s i t a l b ū . C 4 . t a g i t d i u i s i o n e c o r r u p t i o n i s :
q z q d ā ē c o r r u p t i o s i m p l r q e s t d e e ē s u b s t a n t i a l i
a d n o e ē s u b a l e . A l i a ē c o r r u p t i o f z q d q s o l ū e s t
a d o p p o s i t ā n e g a t o e z . C 6 . n o e n s d r m u l t i p l r .
q d d ā ē n o n e n s f m c o r r u p t i o n e r d i u i s i o n e : r i l l o
v o c a t f a l s ū . r t a l e n o m o u e t . a l i u d ē n o e n s n s i m
p l i c i t e r . q d ē s o l ū e n s f z p o t e t i a r t a l e s i m p l r n o n
m o u e t . a l i u d ē n o e n s f m a c c i d e s : v t h o n ē n ē s
s i m p l r s z ē n o n e n s . i . n o a l b ū . C 7 . o c t o . g n a t i o
n o n e s t m o r . p b a t p h s d u a b u s r o n i b u s . p r i m a
r o . q . n o n e s t i p o s s i b i l e e s t m o u e r i . s e d q d s i t n o ē .
g q d s i t i m p o s s i b i l e ē m o u e r i . r p o i s i p o s s i b i l e ē
a c t i o n e r g n a t i o e z e ē m o t ū . m i n o z e p b a t . q z s z s i t

vez d r e d e o q d s i t f z a c c i s q i p m ē . t n d e o q d
s i m p l r s i t n o ē . C z . r o . o e q d m o u e t ē i l o c o . s e d
q d g n a t n o e s t i n l o c o . g q d g n a t n o n m o u e t . r p e r
o i s g n a t i o n o ē m o r . m i n o z e p b a t . q z q d s i ē n ē
i l o c o . C 8 . c o c l u s i o c o r r u p t i o n o ē m o r u s . p b a t .
q z c u i l z m o t u i d r i a t m o r a u t g e s : s z c o r r u p t i o i n
d r i a t u r m o t u s n e q z g e s . e r g o c o r r u p t i o n o ē m o
r u s . m i n o z e p b a t . q z c o r r u p t i o i d r i a t g n a t i o q n o
ē m o r n e q z g e s . C N o n a c o c l u s i o . s o l a m u t a t i o
q ē d e s u b i e c t o i s u b i e c t ū ē m o t u s . p b a t u r : q z o i s
m o r u s ē m u t a t i o q d ā . r n o s ū t n i s i t r e s m u t a t i o e s
q z g n a t i o r c o r r u p t i o n o s e m o r . g s o l a m u t a t i o
q ē d e s u b i e c t o i s u b i e c t ū ē m o t u s . D e c l a r a t q d i
t e l l i g i t p s u b i e c t ū . r d i c i t q s u b i e c t a v o c a m c o
t r a r i a a u t m e d i a . r q p r i u a t i o p o t e ē c o n t r a r i u z
Q u a n t u m a d s e c u n d u z a r t i c u l u z .

Conclusio r n s a l i s . A d t r i a p d i c a m e t a ē
p s e m o r . a d p b a d ū b a c c o
c l u s i o n e ē s u p p o n e d ū q A r i s t o . i n s c d o c a : d e t
m i n a t d s p e b m o t u s r d i u i d i t i d u a s p r e s p n c i
p a l e s . i p r i m a i t e n d i t t a l e c o c l u s i o n e . S i p d i c a m e
t a s u f f i c i e t e r d i u i s a s u n t i s u b a z q t r a t e r c . n e c e s
s e e s t e ē t r e s s p e s m o t u s . s . m o r q t r a t i s . m o t u s
q l i t a t i s . r m o r f z l o c ū . I s t ā c o c l u s i o n e p b a t p h s
d u p l r . s . i d u c t i o e r r o e . i d u c t i o e s i c . q z s u b e n o e s t
m o r u s n e q z a d a l i q d . n e q z i p i u s f a c e r e a u t p a r i . g
r e l i q u r q m o t u s s o l ū ē f z q l e q t ū r v b i . a i s p r o
p r i a p t e p b a t . q z s u b e n i b i l ē d r i ū . i g i t f z s u b a z n
ē m o r u s . S c d a z p t e z a n t i s p b a t . q z a d a l i q d p o t
a c q r i i a l i q s i n e m u t a t i o e f a c t a i l l o . e r g o i n a d a l i
q d n o n e s t m o r u s . a i s p b a t . q z c o i n g i t a l t e r o r t i
u o z m u t a t o a l t e z n o n e s s e m u t a t ū n i s i s c d s a c
c i d e n s . C T e r t i a z p a r t e z a n t e d e n t i s p r o b a t s i c .
m o t u s n o n e s t m o r u s n e q z g e n e r a t i o n i s g e n e r a
t i o . n e q z m u t a t i o n i s m u t a t i o . e r g o i a c t i o n e r p a s
s i o n e n o n e s t m o r u s . a i s p r o b a t . q u i a s i i p i u s m o
t u s e s s e t m o r u s b o c p o s s e t c o n t i n g e r e d u p l i c i t e r
v n o m o d o q i p i u s m o t u s e ē t m o t u s t a n q s s u b i e
c t i . s i c u t q u a n d o h o m o m o u e t u r e x a l b o i n i g r u m
h o m o e s t s u b i e c t u z i l l i u s m u t a t i o n i s . s i c e t i ā p o s
s e t i t e l l i g i . q v n u s m o t u s e s s e t s u b i e c t ū a l t e r i u s
m o t u s . b o c a ū t e s t i p o s s i b i l e . q z m o t u s n o n e s t d e
n u m e r o s u b i e c t o r u z n i s i f m a c c i d e n s . a l i o m o d o
p o t e s t i n t e l l i g i q v n u s m o r u s s i t t e r m i n u s a l t e
r i u s m o r u s . r i s t ā p a r t e r e p r o b a t p o n e n d o t a l e m
c o n c l u s i o n e . i p s i u s m o r n o e s t m o r u s . p b a t . 7 . r a
t i o n i b u s . p r i m a q z s i s i c i d e e s s e t m u t a t ū s i t r n o
m u t a t ū . o i s e s t i p o s s i b i l e . p r o b a t o n a z . q z c u z m o
b i l e e s t i t e r m i n o m o t u s m u t a t u z e s t r e f e i t . s z s i
t e r m i n u s m o t u s e s s e t m o r u s t u n c a d b u c m o b i

le esset sub motu et non esset mutatus. et subdit quod si motus esset ad motum tanquam ad terminum. vel esset ad motum sibi oppositum et hoc non primo. quia idem sit motus et motus sibi oppositum. Secundo quia idem sit motus et motus ex eodem termino ad eundem terminum ut ex similitudine in egritudine et contra. 3o quia nullus motus esset ad terminum essentialiter cum unum oppositum non sit alterius essentialiter. nec est ad quemcumque motus indifferenter. quia idem motus esset ad opposita. 4o si motus esset tanquam termini tunc esset processus in infinitum in generationibus et motibus. quod est falsum. quia tunc non esset habilis prima et ultima generatio. 5o si fundamentum in duabus propositionibus. prima. quia res generatur tunc non est. 2a. quia res generatur generatio est. si igitur generatio esset generatio tunc in eodem instanti generatio esset et non esset. 6o si generatio esset generatio est. id quod generatur non est et cum generatio sit terminus generatio est id quod generatur est. generatio simul est et non est. 7o si generatio esset generatio est corruptionis esset corruptio cum opposita habeat fieri circa idem. 8o si generatur habet materiam. sed generatio non generatur. et per omnes generationis non esset generatio. 9o si generatio est terminus motus est res permanentes. sed motus non est res permanentes ergo motus non est terminus motus. maior probatur quia generatio non terminatur ad motum sed ad sciam quod est res permanentes. 10o illud cuius est motus movetur sed motus non movetur. generatio non est motus. 11o probatur principaliter conclusionem ratione sic. quia in uno quocumque istorum. si in qualitate generatur et ubi est contrarietas. igitur et motus. et hoc de secundo articulo. Quamvis ad tertium.

Primo dubitatur. Utrum motus secundum magis et minus sit de contrario in contrario. Ad solvendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in secunda parte huius capituli determinat de nobis species motus. et dividit in tres particulas. In prima intendit tres conclusiones. Prima motus secundum qualitatem est alteratio. ideo habet nomen consequentiae ad omnes motus illius generis: et subdit quod alteratio non est secundum quale in subiecto. secundum substantialem sed est secundum quale actuum et passivum. Secunda conclusio motus secundum quantitatem est inordinatus nomine. sed contra quod species est nominata. vna enim vocatur augmentum et alia decrementum. Tertia conclusio. motus secundum locum est inordinatus secundum nomen commune sibi proprium. quia si haberet nomen proprium maxime esset istud latio. sed latio non est nomen proprium

um tali motui. probatur. quia illa dicitur proprie fieri quod non movent se ipsa secundum locum sed moventur ad motum alterius. In secunda particula intendit tale conclusionem. mutatio que est secundum magis et minus in qualitate est alteratio. probatur per hoc quod alteratio est mutatio de contrario in contrarium secundum qualitates. sed contingit dupliciter mutari de contrario in contrarium in qualitate. vno modo simpliciter ut ex albo in nigrum. alio modo secundum quod: ut de minus albo in magis albu. quando enim aliquid mutatur dicitur mutari in contrarium eo quod appropinquat ad contrarium. In tertia particula intendit tale conclusionem. immobile dicitur tripliciter. vno modo quod nullo modo natum est moveri. ut sonus. id est vox est invisibilis. 2o quod difficulter aut tarde movetur. aut saltem difficulter incipit moveri. 3o sic. quod natum est moveri et de facili potest moveri. sed tamen movetur quia natum est moveri. et istud immobile dicitur quiescere. quies enim motui est contraria. Ex hoc patet solutio.

Secundo dubitatur. Utrum iste consequentia sit bone in hoc predicamento. est per se motus. generatio in hoc predicamento per se est contrarietas. 2o in hoc predicamento est contrarietas generatio in hoc predicamento est per se motus. pro solutione huius dubij ponitur talis suppositio. antequam aliquid forma possit per se terminare motum duo requiruntur. primo requiritur quod talis forma habeat aliam partem per se contrariam. sic quod sibi non dicitur propter contrarietatem aliam duarum formarum. 2o requiritur quod talis forma sit divisibilis in partes graduales extensivas vel intensivas secundum quas ipsa possit privari et successive accipi. Ex hoc sequitur quod nulla forma de predicamento relationis. simul nulla actio et nulla passio potest per se terminare motum. quia nulla eorum habet contrarium suum. sed solum gratia suorum fundamentorum. 2o sequitur quod nulla forma substantialis potest per se terminare motum. primo quia forsitan nulli forme subalterni est aliquid contrarium. et sic quia non est privabile et successive accipibile. 2o ponitur talis distinctio. Contrarietas capitur tripliciter vno modo per repugnantiam duarum formarum eiusdem generis. alio modo per repugnantiam duarum formarum se habentium per modos perfecti. et imperfecti vnum sunt gradualiter extensivae vel intensivae partibiles. 3o modo capitur pro repugnantia duarum formarum activarum et passivarum. Ex his dicitur tria. primo quod quilibet illarum contrarium est sophistica capiendum dicitur. primo quia dicitur quod quilibet illarum consequentiarum est formalis capiendum contrarietatem 2o modo. Tertio dicitur quod prima consequentia est sophistica et secunda formalis capiendum dicitur dicitur modo.

Tertio dubitatur. Utrum ista contra motus non est motus. generatio actionis non est motus tenetur in virtute huius propositionis. actio est motus. Ad istud dubium videntur notiales quod sic. quia actio passio et motus sunt tres termini eadem formam significantes: diuersa tamen connotantes ut visus est in tertio. ideo reducuntur sic illa consequentiam ad illam. nullius motus est motus. omnis actio et passio est motus. ergo nullius actionis et passionis est motus. Aliter tamen videtur. primo quod actio et passio ut hic capiuntur a philosopho sunt entitates respectu iter se et a quolibet motu saltem materialiter capto realiter distincte. quia cum inquiratur quot predicamentis sit per se motus capit hic actionem et passionem ut sunt distincta predicamenta. et per consequens non capit hic actionem et passionem per se terminis. quia illi termini non terminant motum reale nec per eadem forma significata per ipsos. quia tunc non essent distincta predicamenta et per consequens non capit actionem et passionem per se terminis distinctis realiter distincta predicamenta constituentibus. secundo quod nullus relatio agentis ad patientem. nec relatio patientis ad agens possunt fundari in agente et patiente nisi plus a se agens sit producta entitas motus et receptus actu aliter in patiente. Ex hoc sequitur quod sic relatio nullus producta aut terminat motum nisi suum fundamentum vel suum terminum plus producta et terminet motum sic etiam actio et passio nullus producta nec terminant motum nisi motus et forma producta plus producta et terminet motum. secundo sequitur quod sicut ista contra est bona. relatio terminat motum. ergo et suum fundamentum vel suus terminus teriat motum. sicut ista est bona. actio et passio terminant motum. generatio terminat motum. non tamen sic quod motus sit fundamentum vel terminus actiois et passionis sed actio et passio nullus producta nec terminant nisi ad productum motus. Et hoc de tertio articulo.

Ad rationes. Ante oppositum. Ad primum dicitur negando ans cum sua probati one. et ad conmetatorum dicitur quod si intelligit formas substantiales suscipere magis et minus formam et entitativae. tunc negandum est. quia dicitur toti phie quod eodem modo formas subales esse indivisibiles. sed si intelligat quod suscipiat magis et minus causaliter et effectivae ita quod sint cause efficietes. a quo sive qualitates suscipiunt magis et minus in isto sensu esset procedendum. Ad 2um dicitur quod armo bii probatur quod relatio intrinsece terminet motum. 2o quod per se non terminet motum. sed probatur quod per se terminet motum. 3a solutio soluitur ex deis super habitis.

Rationes Solvuntur ex dictis.

Meritur scdo. Utrum ad unitatem numeralis motus regatur unitas istorum trium. scilicet unitas mobilis unitas temporis: et unitas termini ad quem. Et arguitur primo quod non. motus dicitur entitatem realiter distinctam ab entitatibus illorum trium. ergo non implicat contradictionem entitatem motus realiter existere sine illis tribus. et per omnes nec est unitas. Arguitur 2o sic. ad unitatem motus sufficit unitas mobilis. ergo non requiritur unitas temporis aut termini ad quem. ans patet. quia accipitur numeratur ad numerationem sui subiecti. ergo ad unitatem numeralem motus non requiritur unitas numeralis illorum. sed sufficit unitas numeralis sui subiecti. scilicet mobilis. Arguitur tertio. posse est motus esse unum numero mobili non ex parte uno numero. ergo ad unitatem numeralem motus non requiritur unitas numeralis mobilis. ans patet. quia si aliquod corpus unum cadat deorsum et in medio casus moriatur ille motus est unus numero: et tamen mobile non erit unum numero. aut idem numero esset unum et mortuum successivae. Et confirmatur. quia mobile in qualibet parte motus habet alium terminum realiter et numeraliter distinctum a parte in parte temporis realiter: et numeratur distincta a priori. igitur ad unitatem numeralis motus non requiritur unitas numeralis motus temporis nec termini ad quem. In oppositum arguitur auctoritate philosophi.

Primo Sciendum est quod pro declaratione terminorum questionis ponuntur alique distinctiones et alique suppositiones. Prima suppositio. motus dicitur entitatem successivam a tempore a mobili et termino ad quem realiter distincta. Ex his sequitur quod non implicat contradictionem entitatem motus realiter existere sine entitate mobili temporis et termini ad quem. 2a suppositio. unitas realis est proprietatis omnis entitatem reale ita quod implicat contradictionem ponere aliquid entitatem reale sine unitate reali sibi propria. 3a. diuersitas unitatum sequitur ad diuersitatem entitatum. ita quod si aliquid entitas sit transcendens. ipsa sequitur vna unitas sibi propria quod vocatur unitas transcendens: et si entitas est vna gradus generica: tunc ipsa consequitur unitas sibi propria quod vocatur unitas generica. et si nihil est de gradus specifica. ea enim consequitur unitas specifica. et sicut est de supposito gradus specificae. ipsa enim consequitur unitas suppositivae. 4o enim istorum est. quia unitas est propria passio entis. id quodlibet entitatem sequitur sua propria unitas: sicut quilibet boi em sequitur propria risibilitas. Prima distinctio. aliquid motus potest dici unus numeraliter dupliciter. vno modo intrinsece

sece. et formali p ynitatem nuerale sibi irifeca et for male qd surgit ex ynitatem dñe idiuidualis tra hēte qditate motu ad eē numerale a q̄tal motu or formali et irifeca numerati vn. alio mō motu pōt dici vn' extri. ecce et interruptiue. et sic motu or vn' q nō ē interruptus. et q nō pōt intrūpi nisi p iterru ptionē tps tmini aut mobilis. iō illa tria requirū tur ad ynitatem nuerale extrinsecā ipsi' motus. C 2^a dicitur duplex pōt eē mobile. quoddā ē mo bile p se et p qd grā sui et nō grā alci' cuiuscūq; s̄b stat motu. et sic ynitatis talis mobilis requirad yni tatem motu. aliud ē mobile s̄z accūi et grā tps. et yni tatis tal' mobilis nō necio regrū ad ynitatem motus C 3^a dicitur duplex ē tmini ad quē motu. quidā est pncipalis total' et vltimat'. et ē ille sub q̄ mobi le p̄ncipit quietē. ali' ē pncipalis et nō vltimat'. sic ē q̄libz ps forme acquisite durate motu et ynitatis tmini nō requirit ad ynitatem nuerale motu. Sciendū q̄ Ari. in b 2^a tractatu de ynitatem motus. et bz tria ca'. In p̄numerat q̄sdā intentiones quib' postea vti. et diuidit in tres partes. In p̄ma enu merat istas septes intentiones et diffinit eas. et inten dit octo conclusiones. p̄ma tāgit intētū et ē bec. vi cam' qd sit sit. quid sepati. quid tāgere. quid me diū. qd dñr. quid habitū. et quid cōtinuū. C 2ª sit dñr q̄cūq; s̄t i vno loco p̄. i. p̄p̄e et immediato. C 3ª sepatā dñr q̄cūq; s̄t in alio et alio loco. C 4ª tan getia dñr q̄p vltima s̄t sit. C 5ª mediū est in qd p̄natū aprū ē peruenire id qd cōtinue mouet s̄z natura q̄ in vltimū tmini motu que mutat. et sub dit q̄ d̄ minoz ad mediū tria requirunt. s. duo ex trema et ipsum medium. Secundo subdit q̄ ex trema ipsius mediū s̄t tria. 3° dicit q̄ illd ē cōtinue mutās q̄n̄ nihil aut paucissimuz rei. i. magnitudi nis deficit nō aut tps. vt si gs postipati. i. p̄iaz cordā in cithara tangit imediate vltimā vbi ē dis cōtinuitas magnitudinis et n̄ tps. Postea subdit q̄ d̄rietas extre moy s̄z locū debet sumi s̄z maxi mā distātiā lineae recte. C 6ª cōter s̄t que se h̄nt s̄z ordinem ita q̄ inter illa nihil mediate eiusdem generis vt lineae licet cōter ē ynitatis ynitati et dom' domui. nihil tñ p̄hibet inter ea que sunt cōter ali ud mediū eē dūmō illd nō sit eiusdez generis. 2° subdit q̄ p̄ius non se bz cōter ad posterius. non .n. vni ē cōter duob'. necq; lineae p̄ia cōter se de s̄z bec s̄t consequenter illis. C 7ª habita dñr q̄ cōsequens s̄t et se tangunt. C 8ª cōtinua dicunt quoz vltima sunt vni. Et subdit q̄ triplex est cō tinuū. quedā s̄t cōtinua p colligantiā. alia s̄t con

tinua per contactū. alia s̄t continua per insectio nes. C In 2ª parte Aristo. cōparat aliquas illaz intentionū ad inuicē. s. cōsequenter habitū et cōti nuū. et dicit q̄ p̄ima est cōsequens se hēre. scda ē habitū eē. 3^a est esse cōtinuū. C In tertia parte infert vnum correlatiū. s. q̄ puncta in cōtinuo nō se habent eodem mō sic ynitates in numero. de clarat dupliciter. p̄mo q̄ s̄z p̄icta sit cōtactus. s̄z aut ynitates non sit cōtactus. 2° q̄ inter duo p̄icta necessario mediat linea sed inter ynitates non necessario mediat numer'. nullū. n. ē mediū dualitatis et ynitatis. dñr recapitulat ea q̄ dca s̄t. Tertio sciendū est q̄ Aristo. in hoc 2° capi tulo determinat de ynitatem eēntia li ipsius motus et diuiditur in tres partes. In p̄ia distinguit triplicē ynitatem motus et ostendit qd requiratur ad quantibz eaz. et diuiditur in tres par ticulas. In p̄ia intendit duas cōclusiones. p̄ia. motus dicitur multipliciter vnus. s. sp̄e genere et nūero. pbat. qz vni dicitur multipl'. C 2^a cō clusio. motus dicitur vnus genere fm figuraz p̄dicamti. i. quoz termini s̄t eiusdē predicamti vt ois loci mutatio ē vna genere omni loco mu tatione. alteratio vno est altera genere a loci mu tatione. C In secūda p̄ictula ostendit q̄ motus di cūi vni sp̄e et diuidit in duo p̄icta. In p̄osten dit ynitatem motū in specie tā specialissima q̄ s̄b alterna: et intendit duas conclusiones. p̄ia. illi motus dicitur vni sp̄e qui sunt vni genere: et idi uidua idest specialissima s̄t dñia sp̄e. iō denig' tio est aliud specie ab albefactōe: quia sub colo re sunt dñe per quas dñt: sed omnis dealbatio est eadez specie d̄ dealbationi: et ois denigratio d̄ denigratōi. C 2^a si sunt duo motus qui s̄t vni us speciei subalterne illi s̄t quodāmodo vnus sp̄e: non tñ sunt simpliciter vnus sp̄e vt doctrina tiones scientiaruz specie differentū. sciētia eniz est sp̄e opinionis. In 2° mouet vna dubitatōez que est bec. aliquis dubitat si quando idē muta tur ab eodē in idē: vt ex hoc loco iterum in hūc: an motus sit vnus sp̄e. Soluit dupliciter. p̄ cōdi tionaliter: et dicit q̄ si illi motus s̄t vnus specie tunc circulatio est eadez sp̄e rectitudini: et volu tatō ābulatō. 2° soluit cathogezumate q̄ illd spatū i q̄ est motu d̄ esse idē sp̄e: si motu d̄beat ef se idēz specie: si āt spatū sit alēz sp̄e etiā motu erunt alteri specie. Circulare āt est alēz specie a recto. iō motu factō spatū circulare est alter specie a motu facto supra spatū recti. C In 3ª particula p̄bs ostendit qui motus dñr vnus nūc

no: et intendit talem conclusiones. Tria s̄t s̄z nu mez circa q̄ dicim' eē motū vni nūero. s. ynitatis illius quod mouet. ynitatis termini ad quē sit mo tus. et ynitatis tps. Et p̄ dicit q̄ ista tria regrū ad motū. qz i oī motu necesse ē eē aliqd qd moueat vt boiez vt alēz: et aliqd ad qd moueat vt ad locū vel passionē et tps in quo mouet. in tpe eni moue tur oē qd mouet. 2° dicit q̄ ynitatis termini regrū tur ad motū vni genere vel sp̄e. et nō ynitatis tps aut mobiliis. sed ad motū vni nūero oē terminū eē vni et diuisibile: et tps vni et nō deficiens. i. nō interruptū. et mobile ēt d̄z eē vni nō s̄z accūis. sic corru. cū et albu. nec ēt sufficit q̄ termin' sit vni eōe. qz tunc cōtingeret duos boies sanari sit fm eadem sanitate qd ē ipole. et bec d̄ primo articu lo. C Quantū ad secundū. Conclusio Rūfalis. Ad ynitatem nūera le motus requiritur ynitatis numeralis mobilis tēporis et termini ad quē. Bec cōclusio satis patet in secundo dubio Dubitat. Ut sit eadē sanitas in nūero q̄ fortes ē san' de mane et d̄ sero supposito q̄ sit interrupta p̄ egritudinem Ad soluendū h̄ dubiū ē supponedū q̄ Aristo. in 2^a pte capituli mouet dubitatōes. p̄ia. posito q̄ fortes alteretur s̄z eandē sp̄e alio et alio tpe i terrupto: vtrū sit eadē alteratio nūero. Ita sol uit p̄ d̄ditōal' si sit possibile corruptū reuerti dez in nūero etiā motu erit vni nūero. si vno nō sit pos sibile tūc motu nō erit vni nūero s̄z sp̄e. C Con e quenter mouet scdaz dubitationē et ē bec. vtruz vna et eadē sanitas sit semp' i corpib'. ita q̄ sani tas que est nūc in corpe sit vna et eadē cū illa que cras erit. et quare est q̄ cū quis accipit sanitates itez nō accipit illā eadem in nūero quā p̄i' habu it. Soluit q̄ eadē rō ē de ābab' dubitationib'. iō cathogezumate soluit p̄mā et dicit q̄ n. qz ad ynitatem nūeralē motu n̄ sufficit ynitatis nūeral' ter mini ad quē. si eni act'. i. motu sit vnus necesse est bitū. i. terminū ad quē eē vni. s̄z si habit' sit vni nō oēz actū eē vni. hoc pbat. qz si aliqs ābulet ad aliqū terminū et in medio pauset. i. q̄ seā: et po stea cōtinue ābulet ad terminū. termin' motus erit vnus: et tñ motu non erit vnus. Secundo dubitat. Ut eadē ynitatis reg ras ad ynitatem nūeralē motu et ad eī cōtinuitatē. Ad soluendū h̄ dubiū ē suppo nedū q̄ Aristo. i 3ª parte h̄ capli ostendit q̄ ad yni tatem nūeralē motu regrū ista tria. s. ynitatis tps. ynitatis mobilis. et ynitatis termini ad quē. h̄ pbat.

qz ista tria regrū ad cōtinuitatē motu. s̄z ad eī vni tate. et 3ª dñia. qz oēz motū vni necesse ē eē cōtinuū. si eni aliqs motu sit vni erit cōtinuū. h̄ pbat. qz cōti nua s̄t q̄p vltia s̄t vni. iō nō ois motu ē cōtinuū. oī motu s̄z solū illi motu q̄ ē ille motu vni. vltia. n. lineae et ābulatōis n̄ s̄t vni. Et h̄ infert q̄ motu gñe aut sp̄e dñtes nō s̄t cōtinui s̄z bitū. Curres eniz aliqs statū sebzicabit. anis p 3ª pte pbat. s. q̄ ad cōtinuitatē motu regrū ynitatis tmini ad quē qz cō tinua s̄t q̄p vltia s̄t vni. iō illi motu q̄p vltia nō s̄t vni nō s̄t cōtinui s̄z bitū aut cōter se h̄ntes: 2° pbat q̄ regratur cōtinuitas tps q̄ si i tpe iterfit imobilitas. i. ges. tē motu n̄ erit cōtinuū. illi. n. mo tu nō s̄t vnus qz ē ges iter media: iō s̄t tps iterrū patur motus nec erit vnus nec cōtinuus. Tertio dubitat. Ut motu pfect' sit magis vn' q̄ motu ipsect'. Ad soluendū h̄ dubiū ē supponedū q̄ Aristo. i b̄ vlt' c. h̄ tracta t' d̄terminat d̄ ynitatem accūitā ipi' motu: et intendit quoz cōclusiones. p̄ia. motu pfect' ē magis vn' motu ipsect'. h̄ pbat. qz i oib' alijs illd qd ē magis pfectū ē magis vnū. s̄z s̄t in motu. anis p 3. qz illud qd ē magis pfectū magis bz rōnē totū. et vni. et 3ª dñia. qz totū et pfectū h̄nt rōez vni. et s̄t d̄it q̄ motu ipsect' d̄z dicit vni s̄t cōtinuū. C 2^a s̄. motu reglaris ē magis vn' q̄ irregularis. pbat. qz motu ir regularis est magis diuisus. vt eni differre fm magis et min'. sed motu reglaris ē magis idiuu sus ergo et. C 3ª cōclusio. due s̄t cāe irreglari tatis motus. h̄ cā ē irregularitas spatij. ipole ē eniz motū eē regulare in irreglari magnitudine vt motu reflexi aut obliq'. 2^a cā ē irregularitas est diuisa velocitas et tarditas mobilis. iō motu terre ad ipsā: et motus ignis ad ipsū sunt irregulares. sunt eni velociiores i fine q̄ p̄ncipio. C 4^a cō clusio tangit quatuoz correlaria. p̄m. velocitas et tarditas non s̄nt differentie motus: qz sequun tur motus sp̄e dñtes. 2^m. velocitas et tarditas nō sunt idē qd grauitas et leuitas. quia grauitas solū reperitur in motu deozū. leuitas vno solū in motu surfū. velocitas aut et tarditas in oī motu. 3^m. nulli motus qui sunt ad terminos sp̄e distin ctos p̄it adinuicē cōtinuari. p 3. qz differentia sp̄e nō possit adinuicē cōtinuari. 4^m. motu eodē mō ē vn' quō ē cōtinuū: s̄z vno s̄z rē sit vn' s̄z rē ē cōti nuus. si vero solum sit vn' s̄z apparentiam sicut est motu reflex' est ēt cōtinuū s̄z apparentiā. Ad rationes ante oppositū. C Ad p̄ mā d̄ q̄ nō implicat d̄di ctionē motu r̄tr existere sine mobili tē poze et ter

mino ad que: iō mot' nō ē vnus vnitate intrinseca z entitatiua ab ipsis: sed sine eis non pōt ē vn' vnitate extrinseca z continuatiua interruptōi opposita sic q' sine eis nō sit interrupt'.

Veritur 3. Ultrū mot' dicitur motui z ges quieti. Et arguitur p' q' nō q' motus dicitur quieti. ergo mot' nō dicitur motui.

Primo Sciēdū ē. p' declaratōe terminō rū qōnis ponunt due distinctiōes. Prīa. dicitas pōt capi dupl'r. vno modo spālī p' repugnantia duarū formaz positiuaz mutuo se expellentū ab eodē subo: z talis dicitas bene reperit' i motib'. Alio mō pōt capi dicitas p' repugnantia q' r'ūcūq' se habentiū per modū puationis z habit'. z talis dicitas reperit' inter motū z quietē.

mot' forāl'r captus non dicitur alteri motui forālī capto saltē dicitate intrinseca z forālī saltē cū sint entitates respectiue. z seqt. q' vn' mot' māl'r captus dicitur alteri motui māl'r capto dicitate intrinseca z forālī. forme āt fluentes i dicitis motib' sunt dicitē.

Secūdo Sciēdū q' iste 3' tractat' in quo Ari. determinat de dicitate motuū diuidit in tria c'. In p' ondit motū dicitari motui: z diuidit in tres partes. In p' intendit duas conclusiōes. p' 1. rangit intētū z est bec. Def' minādū ē quat' mot' ē dicitus motui. z mot' dicitur geti z ges geti. z tāgit vnā cōclusiōnē habentē quinq' ptes. p' 1. vtz mot' q' ē ex eodē sit dicitus motui qui est i idē vt mot' q' ē ex sanitate ei q' ē i sanitate. vt gnatio corruptōi.

ad quos: nō sufficit ad dicitatē motuū. qz cōtingit ter minos a q' b' nō dicitari eo q' ex eodē medio pōt fieri mot' i duo dicitā. C' 4. dicitas motuū sumit penes dicitatē terminoz tā a quib'. Q' ad quos. pbat p' h's dupl'r. s. rōe z inductōe. rōe sic. qz mutatio p' se differt a motu eo q' mot' ē ex subo i sub' secū. i. ex dno i dicitū. ergo mot' q' sunt ex dicitis in dicitā sunt dicit'. z. pbat inductōe sic: egrotari enī dicitari i sanari. z adiscere ei quod ē decipi: z motus sur'ū motui deorsū. bec enī dicitā sūt in lōgitudinē: z mot' qui est ad dext'r' ei qui est ad sinistrū quā dicitā sunt in latitudine. z q' est ab an' ei qui ē retro: qz bec cōtraria sunt fin' p' dicitatē.

Tertio Sciēdū q' Ari. i. z. c. ondit quō motus dicitur geti: z diuidit in duas ptes. In p' intendit talē conclusiōnē. mot' nō solū dicitur motui sed etiā geti. hoc pbat. qz mot' simpliciter dicitur motui. ges hō puat' ue opponit' motui cū sit puatio qdā. C' 2. mouet vnā dubitatōnē q' est bec. q' is ges dicitur motui. soluit q' motui q' est h'z locū dicitur ges q' est h'z locū. C' 3. mouet aliam magis formale z est bec. vtz mot' dicitur geti sub termino qui est mot' aut quieti q' est in vlt' fmo ad quē. Soluit z dicit' q' ois mot' est inē duos terminos dicitos: z capit dnoiatōnē a termino ad quē ideo dicitur geti in termino a quo. C' In p' te intendit talē conclusiōnē. ges in fmo a quo dicitur geti q' ē i termino ad quē. pbat. qz mot' q' sūt iter terminos dicitos sūt dicit'. ergo z ges que sūt i ipsis terminis sunt dicit'. z. qz in inconueniens est q' mot' sint dicit': z ges non sint oppositē. vt irrōnabile ē q' ges in sanitate nō dicit' geti in egritudine. z t'ij mot' q' est ex egritudine i sanitate dicitur motui qui est ex sanitate in egritudine.

Secūdo dubitat'. vtz quietis violētē sit aliqua generatio. Ad soluendū hoc dubiū ē supponēdū q' Ari. i. z. 4. p' b' capiti mouet duas dubitatōes. Prīa. vtz cuiuslib' quietis que nō s' p' est idest quietis violētē sit aliq' gnatio. vt quietis terre sur'ū sit aliqua generatio. Soluit q' non. pbat duab' i onibus. p' 1. si quietis

tio ē quies. ergo vt quies nō dicitur motui vel gnatio z corruptio sunt motus. Soluit q' sicut gnatio z corruptio nō sunt motus: sed mutatiōes. ita i mutatio eis opposita nō dicitur quies. Et bec de primo. C' Quantū ad secundū.

Conclusio responsalis. motus dicitur motui z ges quieti. Bec cōclusio satis patet ex textu.

Primo dubitat'. vtz in alijs motib' reperitur h'z nāz z ex nāz sicut in motu locali. Ad soluendū hoc dubiū ē supponēdū q' Aristo. in 3. c' b' tractatus mouet aliquas dubitatōes. z diuidit i tres partes. In p' mouet talē dubitatōnē. quare in mutatiōe h'z locū sūt dicitates h'z nāz z extra naturā z non in alijs motib' nō est enī aliqua alteratio h'z nāz. alia hō ex nāz: nihil enī magis sanatio aut egrotatio ē h'z naturā: aut ex naturā: neq' albatio neq' denigratio. s' h'z aut z in augm'to z decrem'to. augm'to enī h'z nām non dicitur augm'tū ex naturā: z est eadē rōe i generatiōe z corruptōe. generatio enī non est h'z naturā z corruptio ex naturā. senescere enī fin' naturam est. neq' videmus gnationem aliquā esse fin' naturā. alia hō ex nāz. Soluit qōnē q' si ex naturā sit idē qd violētū: tūc corruptio q' est violētā est ex naturā: z dicitur corruptio que est h'z nāz. n'r qdā sūt generatiōes violētē z nō fatate quib' dicit' sunt generatiōes h'z nāz. s' h'z quedā augm'ta z qdā decrem'ta. violenta sunt vt augm'ta que velociter fiunt per alim'tū. s' h'z augm'tū tritici velociter est factū violētū. In alteratiōe autē ē s' h'z: alie autē sunt violente vt sanari in dieb' c'eticis: alie sunt nāles vt sanari in dieb' non c'eticis: C' 2. sequenter addit vnā obiectiōnē. qz si eēt generatiōes h'z nāz z ex naturā z s' h'z corruptiōes. tūc gnatio nō eēt corruptiōi dicitā: sed corruptiōes essent adinuicē dicitē z s' h'z generatiōes. Soluit. qz nihil p'hibet generatiōnē dicitari corruptiōi: z s' h'z generatiōes dicitari iter se. qdā enī ē generatio vulcis q' dicitur generatiōi que ē tristis: z subdit q' sicut est oppositio inter motū z quietē. sic ē t' oppositio inter quietes. nā quies terre sur'ū oppōitur quieti terre deorsū.

Secūdo dubitat'. vtz quietis violētē sit aliqua generatio. Ad soluendū hoc dubiū ē supponēdū q' Ari. i. z. 4. p' b' capiti mouet duas dubitatōes. Prīa. vtz cuiuslib' quietis que nō s' p' est idest quietis violētē sit aliq' gnatio. vt quietis terre sur'ū sit aliqua generatio. Soluit q' non. pbat duab' i onibus. p' 1. si quietis

quod est in magnitudine, igitur et per totam magnitudinem: et per aduersarium in tota magnitudine mouetur. sicut motus vel non sicut motus. quod vel per partes motus sicut motus vel non sicut motus. igitur motus erit compositus ex non motibus.

Tertio scilicet dicitur quod circa hunc textum icidit tres difficultates. Prima, videlicet idiuuibile possit esse immediatum idiuuibile. Pro soloe huius difficultatis ponitur talis distinctio. duplicia sunt idiuuibilita. quod sunt idiuuibilita eiusdem continui. alia sunt distinctioy continuoy. Ex his duobus duo. primo quod idiuuibilita eiusdem continui non sunt sibi iuicem immediata. 2o quod implicat contradictionem duo idiuuibilita eiusdem continui esse sibi iuicem immediata toto remanente continuo. 3o quod continua sunt quoy vltima sunt vniu. sicut vltima partium illius continui non erunt vniu. sicut partes illius continui non erunt continue. 2o difficultas. quod licet est saluabile continuum diuidi in sp diuuisibilia cum non sit dabile minus continui naturalis. Ad quam rident quod est dabile minus continui naturalis saluata forma subali illius continui. sicut non est dabile minus continui naturalis considerata in esse continui. 3o difficultas. videlicet idiuuibile additum idiuuibilita possit facere maius. Ad quam respondetur per distinctionem quod idiuuibile additum idiuuibilita facit maius potest intelligi dupliciter. vno modo etatiue sic quod habeat partes entitates quod prius habebat. et sic idiuuibile additum idiuuibilita facit ipsum maius. Alio modo quod etatiue sic quod aggregatum ex ipsis idiuuilibilibus fiat maioris quantitatatis: et sic idiuuibile additum idiuuibilita non facit aliquid maius.

Conclusio naturalis. nullum continuum componitur ex idiuuilibilibus. hec conclusio satis patet: et satis probata est ex tribus rationibus per se positis in prima parte secundi notabilis.

Primo dubitatur. Utrum tempus componatur ex idiuuilibilibus. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in hoc secundo capitulo probat continuum non esse compositum ex idiuuilibilibus ex parte temporis. et iterum talis conclusio. Tempus non componitur ex idiuuilibilibus. probat per tres rationes. Prima. si tempus componeretur ex idiuuilibilibus. magnitudo etiam ex idiuuilibilibus componeretur. sicut nulla magnitudo componitur ex idiuuilibilibus ergo et maior probat. quod magnitudo et tempus sicut se habent ad componi ex ipsis idiuuilibilibus. minor probat. quod omnis magnitudo est diuuisibilis in magnitudines. 2o quod nullum continuum est compositum ex idiuuilibilibus. sicut omnis magnitudo est continua. ergo et. 3o Pro secunda parte probat distinctioy velocitatis habent tres partes. Prima est. necesse est velocius in eadem tempore pertransire maius spatium. probat. quod de vniu mobili

le velocius. et sit a. aliter vero tardius et sit b. et signet aliquid quod spatium et sit d. e. s. i. tempus. 3. velocius in maiori tempore pertransibit illud spatium. et per vniu in eodem tempore pertransibit maius. 2o ps est. mobile velocius in maiori tempore pertransibit plus in spatio probat. quod ponatur quod mobile velocius sit a. et mobile tardius sit b. et e. sit maius tempus et s. minus et spatium sit. e. c. tunc quoniam mobile velocius puenit ad e. i. tempus. 3. mobile tardius adhuc est i. c. et p. cōsequens in maiori tempore pertransibit spatium maius. 3o ps. velocius in maiori tempore pertransibit spatium eque. probat sic ponendo quod a. sit mobile velocius et b. sit mobile tardius. et sicut arguitur sicut prius. probat etiam ista sententia per rationem. quod o. quod mouetur aut mouetur in eodem tempore aut maiori aut minori. sicut quod in maiori tempore minus mouetur et tardius. et quod in eodem tempore mouetur equaliter est eque velocius. ergo quod in maiori tempore pertransit equaliter spatium est velocius. Ex hoc for. mat talis ratio. velocius in equali tempore pertransit maius spatium. et in maiori maius. et in maiori eque. et hoc non est nisi magnitudo et tempus componerentur ex idiuuilibilibus.

Pro. 3. ratio potest aliquas suppones. prima. omnis motus est in tempore. 2o in omni tempore possibile est aliquid moueri. in omni n. tempore possibile est velocius et tardius moueri. Ex hoc inferitur quod tempus est de genere continuoy. ergo est idiuuibile in sp diuuisibilia. et per vniu non componitur ex idiuuilibilibus.

Secundo dubitatur. Utrum tempus et magnitudo dosil se habeant ad esse finitum et infinitum. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in hoc 3o cōparat motum ad magnitudinem. et diuidit in duas partes. In prima iterum talis conclusiones. tempus et magnitudo se habent sicut ad componi et diuidi. probat per tres rationes. prima. omne mobile potest esse velocius alteri aut tardius. si velocius tunc necesse est ipsas magnitudines diuidi. et sicut tempus. et si sit tardius necesse est tempus diuidi sicut et magnitudo. quod tempus et magnitudo sicut se habent ad componi et diuidi. 2o ans declarat per se. 2o declarat quod tempus esse continuum eo quod magnitudo est continua. ita quod medium tempus correspondet medio magnitudinis et e. et minor parti tempus correspondet minoris magnitudinis. ergo tempus et magnitudo sicut se habent ad componi et diuidi.

Tertio dubitatur. Utrum motus magnitudo et tempus habeant partes distinctas Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in secunda parte huius capituli ostendit quomodo se habent magnitudo et tempus penes esse finitum et infinitum. et diuidit in tres partes. In prima iterum talis conclusiones. Magnitudo et tempus se habent similiter penes finitum et infinitum. quia si magnitudo sit finitum tempus erit finitum. et si tempus sit infinitum magnitudo

endo erit infinita. et sicut si magnitudo erit finita tempus erit finitum et contra. In secunda particula abiicit rationes Zenonis. dicebat enim Zeno quod non erat possibile aliquid moueri. aliter contingeret transire magnitudinem infinitam in finito tempore quod est impossibile. Dicit per hoc quod contingit aliquid esse infinitum duplici. scilicet diuisione. et tale non potest pertransiri. In 3a particula ponit tres conclusiones. Prima. in tempore infinito non est impossibile transire magnitudinem finitam. probat quod si sit illa magnitudo finita. a. b. tempus autem infinitum. g. et accipiatur tempus finitum quod sit d. in illo tempore finito pertransibit aliud spatium ipsius magnitudinis. et vocetur. b. c. et per illam partem mensuratur tota magnitudo finitum ita quod huiusmodi pars proportionata: aut erit deficientes aut excellens. sicut quocumque istorum modorum dicatur necesse est tempus. g. d. mensurari per tempus. g. sic magnitudo mensuratur per vniu partem et. et subdit vniu cauillatio. h. e. quod aliquis diceret quod non contingit quilibet partem magnitudinis finite pertransiri in tempore finito. magis quod contingat magnitudinem pertransiri in tempore infinito. dicit per hoc. quod illa pars magnitudinis mensuratur tempore. ergo poterit pertransiri in tempore finito. Secunda conclusio. non contingit magnitudinem infinitam pertransiri in tempore infinito. istas conclusiones probat sic per dictas. Pro tertia conclusione probat conclusioy principalem iterum in isto tractatu. sicut quod nullum continuum componatur ex idiuuilibilibus. et primo potest quod dicitur suppones. Prima suppositio. in quolibet tempore potest reperiri velocius et tardius. 2o quod in equali tempore velocius pertransit maius spatium quam tardius. Ex hoc arguitur sic. si contingeret continuum esse compositum ex idiuuilibilibus tunc sequeretur quod diuuisibile esset idiuuibile et contra.

Ad rationes alii oppositi. Ad primas dicit negando ans. et ad probationem negat vtraque consequentia. Et ad probationem prime dicit quod deus videt quilibet partem continui esse compositam ex duabus partibus. et nullam videt idiuuibile. non tamen sequitur per hoc quod ignoret aliquam partem continui. Ad probationem secundam dicit quod diuuisio continui actualis in omnes suas partes implicat contradictionem. ideo continuum non potest diuidi actu in omnes suas partes. Ad secundam dicit primo quod non est inconueniens concedere totum presens eiusdem proportionis esse in millesima parte millesime in toto vniuerso. esse tamen inconueniens de partibus eiusdem quantitatatis. potest 2o dici quod partes sunt partes in toto vniuerso quod in parte millesima milij. in vtraque tamen sunt finitum et infinitum. Ad 3am dicit quod si speciatim perfecte tagat planum taget ipsi puncto. et si moueat non mouebit super magnitudinem presens planam

nisi sit puncta. quod transibit ipsum magnitudinem sic quod i quod libet instanti erit aliqua pars magnitudinis pertransita cum illo instanti tangeret magnitudinem in puncto. et.

Veritur 2o. Utrum implicat contradictionem motum fieri in instanti. Et arguit primo quod sic. quod implicat contradictionem aliquid essentialiter successiuum fieri in instanti. sicut motus est essentialiter et gradatue successiuus. implicat contradictionem motum fieri in instanti. Arguit 2o. si motus fieret in instanti sequeretur quod aliquid sit moueretur et motus esset: omnis est impossibile. g. et ans. patet contra. quod vel mobile in eodem instanti moueretur et motus esset. et sic habet intentum. vbi alio mouetur. et motus est. et tunc inter illa est medium tempus in quo mouetur. et sic motus non fieret in instanti sicut in tempore. Arguit 3o. quod omnis motus sit in tempore. g. nullus motus sit in instanti. ans patet per philosophum 4o. 25o. phisicorum. et est in isto 6o. et confirmat auctoritate philosophi perbat multis rationibus. in isto tractatu quod non est possibile motum fieri in nunc. In oppositum arguitur. non implicat contradictionem moues infinitum moueri in vltimum sue potentie. g. non implicat contradictionem motum fieri in instanti. In quodone erunt tres articuli.

Primo scilicet dicitur quod de quodone sunt due opinioniones. Prima est opinio cois que stat in duabus suppositionibus. Prima. successiuum est ens cui repugnat contradictione breuiter partes sicut. 2a. motus est gradatue et essentialiter successiuus. Ex hoc sequitur quod omnis motus mensuratur mensura diuuisibili et successiuu. et sic sequitur quod implicat contradictionem partes presens esse. probat sic quod omne successiuum est compositum ex affirmationibus et negationibus. ad istum sensum quod affirmatio ipsi esse de vna parte infert negationes de alia parte. Ita enim contra est necessaria. hec pars motus est. ergo nulla pars motus est alia ab ista. sequitur etiam quod si aliquis motus fiat in instanti etiam per quodcumque potentia talis motus non est motus proprie dicitur. sicut est solum mutatio instantanea. Pro defensione tamen alteri opinionis ponitur alique suppones. Prima est. tempus est duratio et continuitas successiuu motus. et sicut in beres motuua qua formalis motus est continuus et successiuus. 2a. talis continuitas et duratio successiuu motus sicut distinguitur ab entitate motus. id est absplicatione contradictionis est separabilis a motu. 3a. sicut a seba permanente separata quantitate realiter sibi inherente ipsa consistit in idiuuibilita saltem in diuuisione opposita extensionis. similiter a motu separato tempore entitas ipsius motus stat in idiuuibilita. 4a. successio est relatio quedam partis prioris ad partem posteriorem motus fundata in tempore mensurante illam partem motus. sicut enim posita quantitate magna

in substantia magna et parua in alia substantia stati-
conferget relatio magnitudinis et puitatis. et sta-
ti i ablata auferi relatio. sic et posita pma pre te
porisi pta pte motu: et z i scda pte stati surgit
relatio pta pta ad ptem posteriori ita q ea ab
lata i ptes motu si e positas et posterioritas io sit
erit. Ex h seqt q n i plicat dictione motu fieri
sine tpe. z seqt q n i plicat dictione oes ptes
motus sit ee. z sequit q n i plicat dictione oes
partes motu esse in eodem instanti. et p conseques
totum motum fieri in instanti.

Secundo sciendu e q Aristo. i hoc z: tra-
ctatu determinat de diuisione
moru et getis i suas ptes qritarias. et diuiditur i
quatuor capitula. In pmo ondit mobile ee diuisi-
bile. et diuiditur in duas ptes. In pma ondit q n
tingit aliqd moueri aut qescere in nuc: et intedit
sex cōclusiones. Pma. necesse est q nuc nō ēz alte-
rū. s; pmo et p se. hoc ē dictu nuc. pprie captū et n
vulgariter sit diuisibile et i oitpe. Et pbat hoc qz
in oitpe ttingit aliqd accipe pti intra qd nihil ē
futuri. et ttingit etiā accipe aliqd futuri intra qd
nihil est pteriti. et illud est nuc esse indiuisibile. q in oitē
pore necesse ē aliqd nuc esse indiuisibile. q in oitē
idē nuc est finis pteriti et pncipiū futuri. pbat. qz si
eēt pta nuc. vel illa eēt imediata. et hoc nō eo q
continū nō cōponitur ex indiuisibilib; vel me-
diata et sic inter ea esset tps mediū qd ē ipossibile
ppter duo. pmo qz ipm nuc eēt diuisibile sicut et
tps mediū. z qz inter pteritū et futūz mediaret
aliqd tps qd necq eēt pteritū necq futūz. q z qz
nuc est indiuisibile. pbat pbs trib; rōnib; pma. si
nuc eēt diuisibile cū ipm sit terminus pteriti et infi-
nitū futuri. aliqd futuri eēt in pterito. et aliqd pte-
riti in futuro. z rō. si nuc eēt diuisibile. tūc tale nō
eēt nuc s; se sed fm alterz. z rō qz tūc aliqd ipi
nuc esset pteritū et aliqd futūz et sic nuc non eēt to-
tū sit eistēs qd eēt rōnem ipius nuc. q z qz i
ipo nunc nō cōtingit aliqd moueri. pbat qz pona-
tur q in ipo moueat mobile tardi; p aliqua; ma-
gnitudinē tunc mobile veloci; mouebit p candē
magnitudinē in minori mensura q sit nunc et sic
nunc eēt diuisibile. quod ē falsū. q z qz in nuc nō
contingit aliqd qescere. pbat pbs trib; rōnibus
pma. in nuc nō cōtingit aliqd moueri. q nec qescere
re. tenet cōsequētia. qz illud dī qiescere qd nō
mouet. s; apriū natū est moueri. z si aliqd posset
qescere in seqret q idē sit moueret et qesceret. p z cō-
sequētia qz ponat q aliqd mobile moueat p totū
tps pteritū et qiescat p totū tps futūz tūc cū sit

idem nunc qd est finis pteriti et initium futuri in
lo nuc mobile simul mouebit et qescet cū nō ma-
gis debeat qiescere q moueri. z ratio. illud dī
qescere qd similē se habet nuc et pū fm se totū et
fm suas partes. s; nuc non ē prius necq posteri-
q in nunc nō contingit aliqd moueri necq qescere
quicqd enī mouetur aut qescit. mouet aut qies-
cit in tempore. In z parte intedit talem conclusi-
onē qd mutatur est diuisibile. pbat qz omne
quod mutatur est partim in termino a q et partiz
in termino ad quem. ergo oē quod mutatur ē di-
uisibile. antecedens pbat. quia omnis mutatio est
ex quodā idest a termino a quo. in quodā. i. in ter-
mino ad quem. et quāq est totalē in termino ad quē et
subdit pps q h ē intelligēdū de terminis pprijs.

Tertio sciendu est q circa hūc textū icidit
tres difficultates. Pma vtrū i nuc
cōtingit aliqd moueri aut qiescere. Ad quam
ridetur q si ut tps ē naturaliter mensura motu
sic etiam instans est mensura mutati ee. idco mor-
tus et quies nō possūt nāliter fieri i instati. q z
difficultas. vtrū oē quod mutatur sit ptem in ter-
mino a quo et partiz inter termino ad quē. Ad solue-
dū hoc dubiū ponuntur aliquē supposēs et vna
distinction. Pma suppositio. omnis motus pro-
prie dictus est a contrario in contrariū. z. in om-
ni motu pprie dicto concurrūt due mutationes
reales realiter distincte. vna est abiectiua p quā
abijcitur forma que est terminus a quo motus.
alia est acquisitiua p quāz acquiritur forma que
est terminus ad quē. Distinctio ē bec. cuiuslibet
motus sunt duplices termini. quidā sunt termini
extrinseci et sūt due forme contrarie. alij sūt termi-
ni intrinseci. vni i motu abiectiua pma pars forme
abijciende est terminus ad quē intrinsecus. s; vlti-
ma pars forme abijciende ē terminus a quo intrin-
secus. s; in motu acquisitiua pma pars forme
acquirende est terminus a quo intrinsecus. et vlti-
tima pars forme acquirende est terminus ad quē
intrinsecus: Termini tū intrinseci sunt duplices.
quidā sunt pxiimi et mediati et sic sūt due partes
graduales forme se inuicem imediate ontes. alij
sūt distātes et remoti et sunt vltia et pta ps forme
Ex hoc dī p q omne qd mutat pti est in termino
a q et pti in termino ad quē intelligēdo de teris tri-
secis et pxiimis. q z difficultas. vtrū sit necesse p-
te mobilis hēre terminū a q et aliā pte mobilis hēre ter-
minū ad quē. vlt vtrū sit intelligēdū q mobile s; se
totū hz vna pte terminū a q. et fm se totū hēat vnam
ptem termini ad quē. Ad quā ridet p vna distin-

etionē. duplex ē motu. qdā ē motu ad vbi. ali; ē ad
formā absolutā. Ex hoc dīr duo. pmi q in motu
locali mobile ē pti termino a q et pti termino ad quē
intelligēdo de pti; mobilis ita q vna ps mobilis
ē sub vno vbi. et alia sub alio vbi s; i motu ad for-
mā mobile ē pti termino a q. et pti termino ad quē
intelligēdo de pti; ipi; forme. ita q mobile fm se
totū hz vna pte forme q ē terminū a q. et scd; se to-
tū hz vna pte forme q ē terminū ad quē. et
bec de pmo articulo.

Conclusio. non i plicat dictionē motus
fieri i instanti. p z qz nō i plicat
contradictionem vacuum esse et grauiā in eo mo-
ueri. sed si moueretur in eo moueretur in instanti
ergo conclusio vera.

Primo Dubitat. Vtrū ista. s. f. mobile. mo-
tus. tps. moueri. et id ad qd moue-
tur sit se bēant ad diuisionē. Ad soluēdū h dubiū
ē supponēdū q Aristo. i hoc z: c: ondit quātr di-
uidat motu. et itedit quatuor cōclusiones. Pma motu
ē duptr diuisibilis. vno mō tpe. i. ad diuisionē tpi
alio mō s; diuisionē illi qd mouet. i. ad diuisionē
mobit. q z motu diuidit s; ptes mobilis pbat/
pbs trib; rōnib; pma. si aliqd totat moueat et mo-
uebit qz ps ipi; totū et motu vni pti nō ē motu al-
teri. igr motu diuidit ad diuisionē mobilis. z rō.
ois forma q nō ē tota i vna pte subit tū in qz for-
ma illa diuidit ad diuisionē subit. i. mobilis. s; totu
motu nō est in qz pte mobilis tū i qz pte mobit
ē formāl; moru. ergo motu diuidit ad diuisionem
mobilis formāl;. minozēz pbat. qz diuisio mobili
neutra ps mobilis mouet s; totū motu. z rō.
ma q sic adequat suo subo q nō excedit ipm nec
excedit ab ipo illa diuidit ad diuisionē subit s; mo-
tu nō excedit mobile nec excedit ab eo. ergo mo-
tu diuidit ad diuisionē mobilis. minozē pbat. qz si
motus excederet a mobili tunc aliq pars mo-
bilis eēt sine motu. et si motu excederet mobile es-
set aliq pars motus sine subiecto. q z motus
diuiditur ad diuisionē tpi. pbat ponendo duas
supposēs. p. ois motu sit i tpe. z. oē tps ē diuisibi-
le. Ex his sic pbat cōctōne. qz i mōzi tpe sit mōz
motu: et i maiori sit maior motu. q nec ē diuidi mo-
tū s; diuisionē tpi. q z motu et moueri sit diui-
dū. pbat sic. qz sit aliq toto tpe fiat totu motu i il-
lo tpe fiat totū moueri. et i me; tpe me; moueri. et
medi; motu. ergo motu et moueri sit diuidū. et sō-
dit q motus sit se hz p modū hitus. et moueri p
modū receptōis. et sit est de motu et termino ad
quē quē est qualitas quantitas et vbi.

Secundo Dubitat. Vtrū i oī motu opteat
illō i q aliqd pmutatū ē ee idi-
uisibile. Ad soluēdū h dubiū ē supponēdū q art-
i h z: c: ondit qz ē accipe pmi in motu. et diuidit in
duas ptes. i. pma itedit duas cōclōnes. p. necē ē
oē qd mutat qn mutatu est ee i terio ad quē. pro-
bat pbs duab; rōnib; p. oē qd mutat qn dīc a t-
mio a q ē i terio ad quē s; oē qd mutat qn mutatu
ē dīc a tō a q. q ē i terio ad quē. maiorē pbat. qz
idez est mutari et deficere et mutatu esse et dīc
se. et ad mutari sequitur deficere. et ad mutatu es-
se sequitur defecisse. scda ratio. in mutationē
fm contradictionem quādo mobile mutatu ē: ē i
termino ad quem. qz in alijs. anō. pbat in vna spē
mutationū. quia quando aliquid ē mutatu esse
ei; deficit a nō esse. q est i esse. z qz. omne enim
necē est esse aut nō esse. z rō oē qd mutatu est vel
eēt i termino a q vel i termino ad quē vel in medio
nō i termino a q. qz mutatu ee est dīcisse a termino a
q. nec in medio. qz in medio mutat. qz i medio nō ē
mutatu. z qz. qz ipole ē sit idē mutari et mutatu
ee. reliquit qz ē i termino ad quē. Ex h fert q illd
qd scm est qn scm est. ē. et illud qd corruptū est qn
corruptū est nō est. Et hē vtr vey in oī mutatōe.
hē est magis manifestū in mutatōe s; dictionē
q z cōclusio. illud in q aliqd pmo mutatu est. est
diuisibile. pbat. qz si sit diuisibile diuidat in duas
partes. vel ergo in vtracq parte mutatu ē. et sic nō
est pmo mutatu in toto vel pmo mutatu est i vna
pte. et nuc mutat in alia. et sic nō est pmo mutatu in
toto. vlt neutra mutatu ē. et sic nec i pte nec i toto
et dicit q illud pmi cōuenit alicui. qz s; se z nō s; z
alterz sibi cōuenit. Ex h fert q oē corruptū et scm
est corruptū et scm in athomo. i. in indiuisibili.

Tertio Dubitat. Vtrū in oī motu sit dabile
pmi mutatu esse. Ad soluēdū h du-
biū est supponēdū q Aristo. in z parte hui; capti
intendit duas cōclusiones. Pma. illud i q aliqd
mutatu ē ē duplex. qdā ē pfectū et cōpletū vt i fi-
ne motu. aliū ē ipsectū sic sūt illa mutata ee q sūt
in terio a quo et in terio ad quē. q z cōclusio nō
ē dabile pmi mutatu ee ipsectum. pbat pbs qu-
oz rōnibus. pma sumit ex pte ipius mutati ee. et est
bec si esset dabile pncipiū in quo aliquid muta-
ti est vel illud esset diuisibile vel indiuisibile. non
diuisibile pp duo. p qz eēt mēsuratū i instati cū sibi
rideret tps indiuisibile. s; qz idē sit moueret et ge-
sceret. p z qz. qz si post instans in quo mobile erat
i termino a quo dicitur indiuisibile tempus in quo
mutatum est et mutatum esse est finis ipi; mut-

quod aptum natum est moveri et non gescit moveri. sicut o...

Conclusio... Primo... Secundo... Tercio... Rationes...

prionibus. C. 2. r. vocata est achilles et est hec. si contin...

Secundo dubitatur. Utz idivisibile possit moveri. Ad soluendum hoc...

agitare. C. 3. r. clusio. motus unius partis est alius a...

Tercio dubitatur. Utruz sit aliqua mutatio infinita. Ad soluendum hoc...

Rationes sexto physicorum deca sufficientiant.

Septimo libro physicorum quibus primus motus aliquid movetur a se...

uetur a se. C. 2. r. sic. aialia movetur se. sicut gravia simplicia...

monet totū. et quilibet pars mouet seipsum saltem de partibus integralibus et quantitatis. Sequitur quod aliquid mouetur a se per se primo deorsum naturaliter secundum ly primo dicitur primaritate precisionis. motus. n. dicitur sum naturaliter adequate in graui. 6. sequitur quod si nihil mouet a se per se primo secundum ly primo dicitur vtriusque primaritates copulatiue. pars quod si primo dicat primaritate totalitatis tunc predicatum dicitur cuiuslibet parti et per consequens non poterit conuenire toti primo secundum ly primo dicitur primaritate totalitatis et precisionis.

Secundo sciendum est quod iste septimus liber physicorum in quo Aristoteles determinat de motu comparando ipsum ad ipsum motum diuiditur in duos tractatus. In primo ostendit non esse processum in infinitum in mouentibus et motibus. et diuiditur in quattuor capitula. In primo ostendit talem conclusionem. omne quod mouet ab alio mouetur. probat quod omne quod mouetur ab extrinseco ab alio mouetur. et omne quod mouetur ab intrinseco ab alio mouetur. ergo omne quod mouet ab alio mouet. ans per prima parte non probat. sed relinquit manifestum dicitur quod aliquid non habens in seipso principium sui motus est manifestum quod mouet ab alio. Secundo prem maioris probat. primario primo quod si aliquid mouet ab intrinseco. forte non videbitur quod moueatur ab alio quous vna pars sit mouens et alia mota tamen non precipitur quod illa sit mouens. et quod illa sit mota ut declaratur in istis. tunc probat sic. nihil quod mouet a principio intrinseco mouetur a se per se. ergo quodlibet tale mouetur ab alio. ans probat. quod nihil quod quiescit ad getem alterius mouet a se per se. primo. sed omne quod mouetur ab intrinseco quiescit ad quietem alterius. ergo nihil quod mouet ab intrinseco mouetur a se per se et primo. minor probat. quod parte quiescente necesse est totum quiescere. probat quod si pars quiescat tunc totum non mouetur per se. sed alter. s. per partem que mouetur.

Tertio sciendum est quod circa hunc textum incidunt tres difficultates. Prima. vtrum sit saluabile idem mouere seipsum. pro solutione huius difficultatis ponitur talis distinctio. aliquid potest mouere dupliciter. vno modo per se. alio modo per accens aut per alter. Et distinctio. aliquid potest moueri a seipso per se potest intelligi dupliciter. vno modo quod moueat a seipso ad actum primum. sic quod a seipso transeat de non esse ad esse. alio modo ad actum secundum sic quod a seipso transeat de non operari ad operari. Ex his duobus. primum quod nihil mouet seipsum ad actum primum. pars quod nihil perducit seipsum. et aliquid potest mouere seipsum ad actum secundum. non solum per accens sed etiam per se. ut pars de graui et leuibus. Et distinctio. vtrum in rigore sermonis sit

defensibile nihil moueri a se et per se. Ad quam respondet quod sic per tres suppositiones. Prima. in omni quod mouetur a se sunt considerande due partes. quod est vna pars mouens et per accidens mota. s. ad motum totum. et illa est forma subalis illius quod a se mouetur. et est pars mota que etiam distinguitur a parte mouente. Et distinctio. forma subalis illius quod a se mouet non solum mouet tanquam quod. sed etiam tanquam quod. Et distinctio. voluntas et intellectus nunquam sunt cause totales suorum actuum elictorum. quia ad productionem actuum intellectus concurrunt obiectum vel spes intelligibilis. et ad productionem actuum voluntatis concurrunt omnium vel cognitio obiecti. Et distinctio. difficultas. vtrum parte quiescente sit necesse totum quiescere. Ad quam respondetur quod illa potest habere triplicem sensum. primum est ipoteticus concludionalis et est iste. si pars quiescat necesse est quod totum quiescat. et est verus si ly necesse dicat necessitatem esse et non necessitatem contingentis. alio modo potest esse ipotetica casualis. et sic est verus. quod partes quiescere est causa quare totum quiescit. alio modo potest esse ipotetica copulatiua. et sensus est iste. hec copulatiua est necessaria. pars quiescit et aliquo tempore et eodem tempore totum quiescit. et sic est falsa. Et distinctio. Quam ad scilicet articulum.

Conclusio Rursus. nihil mouetur a se per se et primo putat ly dicit vtriusque primaritates. s. precisionis et totalitatis. hec conclusio satis patet ex predictis.

Primo dubitatur. Vtrum in mouentibus et motibus sit processus in infinitum. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in hoc 2. ca. probat quod sit dabilis primus motus et primus motor. et primo potest duas suppositiones. Prima. mouens et motum sunt. et motus vniuersalius quod mobilis est vnus et finitus. et ponit talem conclusionem. Necesse est esse aliquid primum mouens et primum motum. probat quod in mouentibus et motibus non est processus in infinitum. ergo necesse est quod sit dabile primum mouens et primum motum. ans probat. quod si in mouentibus et motibus esset processus in infinitum sequeretur quod in tempore finito esset motus infinitus. ans est impossibile et probat quod omnia mouentia et mota mouerentur in eodem tempore finito. ergo si illa mouentia et mota sunt infinita motus eorum erit infinitus et in tempore finito et sic motus infinitus erit in tempore finito. Et sequitur remouet vnam cauillationem. quia si essent infinita mouentia et mobilia essentialiter subordinata illa possent constitui et componere vnam magnitudinem infinitam que haberet vnum motum infinitum que fieret in tempore finito. dicit phylosophus quod nunquam diuersa mobilia ad iunctam continentur.

Secundo Dubitatur. Vtrum omne mouens sit simul cum moto. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in isto tertio ca. probat vnam suppositionem plus positam. s. quod omne mouens proximum est immediatum suo mobili. et primo mittit quod tres sunt spes motus. s. loci mutatio. locus per quantitatem et motus per quantitatem. et ponit talem conclusionem. omne mouens est immediatum. s. sit cum moto. probat per triplicem. s. primo inductioe vniuersali quod in motu ad quantitatem mouens est immediatum suo mobili. et secundum in motu ad qualitatem et in omni motu ad vbi. et probat inductioe specialii singulis speciebus motus. Et primo in motu locali. quod omne quod mouet localiter aut habet intra se principium sui motus. et tunc manifestum est quod mouens simul est cum moto. vel habet extra se principium sui motus. et sic mouens simul est simul cum moto. Ad quod probandum ostendit numerum motuum habentium extra se principium sui motus et sunt quattuor. s. pulsio tracta. vectio et vertigo. Pulsio autem due sunt spes. s. impulsio et expulsio. vni expulsio est quod expellens deficit ei quod expellitur. s. impulsio est quod ipellens non deficit ei quod mouetur. sed vectio consistit in tribus motibus. illud. n. quod vehitur mouetur per accens ad motum illi in quo. s. vehetur. vehetur aut mouetur pulsu tractu et vertigine. s. tractio est quod aliquid non se parat ab eo quod trahit. est tamen motus trahente velocius ad se quam ad alterum. Et continet sub se spatium et expirationes. s. vertigo reducitur ad pulsioem et tractioem. quod est motus compositus ex pulsu et tractu. quod. n. sic mouet ex vna parte pellitur et ex alia trahitur. Ex his probat quod in istis mouens sit simul cum moto primo in motu pulsionis et tractiois per distinctiones tractiois et pulsionis. et probat de alijs. quod omnes alij reducuntur ad istos. Et sequitur probat de alteratione. primo inductiue tamen in alterationibus corporalibus quod spiritualibus. ut calefacies simul est cum calefactibili et ratione sic. quod omnis alteratio spiritualis subicitur alterationi que est per sensum. s. in alteratione secundum sensum alteras et alteratum sunt simul. igitur minor probat quod visio visibile alterat acriter illuminatum. et aer alteratus coniunctus visui alterat visum. Et sequitur probat in augmentatioue et diminutione. quod augmentum sit per apponens et decrementum per ablatioem. ergo augmentum et diminutio est cum augmentato et diminuto.

Tertio Dubitatur. Quomodo saluabile mouens motum simul esse. cum motu mouente corrupto ad hoc potest mobile moueri. Ad istud dubium breuiter respondetur quod mouens primum et immediatum simul est cum moto. non oportet tamen mouens primum simul esse cum moto.

Rationes An oppositum soluntur ex dictis. et hec de questione.

Veritur Vtrum ad solas qualitates. s. spei qualitatis sit per se alteratio. arguitur primo quod non quod si sic sequeretur quod ad quantitates non esset per se alteratio motus nisi gra partis. ans est contra per se quinto physicorum. ergo et ans. Et arguitur. ad nullas qualitates prime speciei est per se alteratio. ergo nec ad qualitates tertie spei. tenet contra. quod eadem qualitates reponunt in prima spei et quantitates vt calor et caliditas. Et arguitur. ad qualitates scilicet spei est per se alteratio. ergo non solum ad qualitatem tertie spei est per se alteratio. ans patet. quod tales qualitates sunt priores et successiue acquiribiles per veram mutationem reales que non est altera ab alteratione. In oppositum est auctoritas phylosophi.

Primo sciendum est quod per declarationem terminorum questionis ponitur alique distinctiones. prima. alteratio potest capi dupliciter. vno modo per omni mutatione terminata ad qualitatem. et sic ad quantitates ipse est per se alteratio. alio modo per mutatione reali et physica de vna qualitate actiua aut passiuam ad aliam triam actiuam aut passiuam que non supponit aliquam aliam mutationem a se. et ad ipsas quattuor requiruntur. primo quod sit mutatio realis et successiua sic quod fiat in contactu reali et physico. et quod illa sit de subiecto in subiectum siue de contrario in contrarium. et quod tales qualitates orie sint ad intencione actiue et passiuę. et quod non presupponat aliquam aliam qualitatem terminasse prius illam mutationem sic quod vna qualitas per se et primo terminet talem mutationem. Et quo sequitur primo quod in secunda et quarta spei qualitatis non est per se alteratio. quod in illis non est contrarietas proprie dicta. et sequitur quod ad qualitatem prime spei non est alteratio proprie dicta. quod vt in pluribus mutatio que sit in prima spei non est de contrario in contrarium sed est de non esse illius qualitatis ad esse illius qualitatis. etiam qualitates prime spei cum omnes sint spirituales non acquiruntur in subiecto per motum realem et phisicum qui sit mediante contactu reali et phisico. Et distinctio. aliqua qualitas potest finire motum dupliciter. vno modo per se. et est illa que intrinsece terminat motum nullo alio terminante motum necessario prerequisite ad acquisitionem qualitatis. alio modo aliqua qualitas potest terminare motum per accidens. et est illa que consequitur qualitates que per se et intrinsece terminat motum. Et distinctio

aliquid pot per se terminare motum dupliciter vno modo put per se opponitur huic quod est per accidens. alio modo ut opponitur huic quod est gratia partis et ei quod est secundum accidens. et sic non capitur hic. Et hoc sequitur quod ad multas qualitates de tertia specie qualitatis est alteratio secundum accidens et non per se sic ad raritatem et densitatem. et sequitur quod ad tertiam speciem qualitatis est per se alteratio capiendum per se ut continet sub se gratia partis:

Secundo sciendum est quod Aristoteles in hoc ultimo titulo capitulo intendit tales conclusiones. Ad solas qualitates tertie speciei per se alteratio. probat per se dupliciter primo ratione sic quod ad solas qualitates actiuas et passiuas est per se alteratio. sed solas qualitates tertie speciei sunt actiue et passiuue. ergo ad solas qualitates tertie speciei est per se alteratio. et probat inductione sic. quod ad qualitatem primam speciei non est per se alteratio. nec ad qualitatem secundam speciei. ergo ad solas qualitates tertie speciei est per se alteratio. et probat per se tribus rationibus. primo quod qualitates quartae speciei sunt vel acquiruntur in materia ad alterationem. ergo ad qualitates quartae speciei non est alteratio. et probat quod sunt in materia condensata aut rarefacta calida aut frigida. et ratio. omnis qualitas ad quam est per se alteratio debet predicari de subiecto talis alterationis et eorum. sed qualitates quartae speciei non predicantur de suis subiectis nec eorum. ergo ratio. maiorem probat. quod non solum dicimus humidum esse. sed dicimus esse humidum aut frigidum. minorem probat. illud. n. in quo est forma statue aut formam non dicimus formam esse vel figuram. et ratio. nihil quod per se alteratur. sed illud quod acquirit formam vel figuram per se. ergo illud quod acquirit formam vel figuram non alteratur. et per se ad formam et figuram non est per se alteratio. maiorem probat. quod ridiculum est dicere hominem aut domum alterari quia acquirunt suum finem. et per se ante. scilicet quod ad qualitates prime speciei non est alteratio per se. probat ponendo tres conclusiones. prima. ad habitus corporales non est per se alteratio. probat quod omnes habitus corporales sunt ad aliquid. et ad nullos habitus corporales est alteratio. et probat quod omnes habitus corporales sunt virtutes aut malitie. omnes autem virtutes aut malitie est ad aliquid. hoc probat quod sanitas est calidior et frigidior ad ad comparationem et sicut per se habitudo et macies sunt ad aliquid. et ratio. ad habitus morales non est per se alteratio. probat per se tribus rationibus. prima ratio habet duas partes. prima. probat de virtutibus. et est hec. quod nihil quod acquirunt suam perfectionem alteratur. sed quicquid aliquam virtutem acquirunt suam perfectionem acquirunt. et nihil quod acquirunt aliquam virtutem alteratur. minorem probat quod virtus est perfectio quodammodo. vniuersumque. n. est maxime per

fectum cum attingit proprie perfectionem. et sic est maxime. secundum naturam propriam ut declarat per se de circulo. et ratio. per se de malitiis. quod ad virtutes non est per se alteratio. sed nec ad malitias. et ratio. quod malitia est corruptio et remotio virtutis. et ratio. nihil quod alteratur ad alterationem alteri per se alteratur. sed quicquid virtutem aut malitiam acquirunt alteratur per se alterationem alteri. et quicquid acquirunt virtutem aut malitiam non per se alteratur. minorem probat. quod aliqua alteratio sit acceptio virtutis et remotio malitie. virtutes autem sunt impassibiles aut passibiles quedam. malitia autem est tria virtutis. et ratio. omnis virtus moralis est circa delectationem aut tristitiam. sed ista consequuntur alterationem proprie dictam. igitur et ratio. et ratio. ad habitus intellectuales non est per se alteratio. probat per se duas rationibus. prima. habitus intellectuales acquiruntur in potentia intellectuales. nulla mutatio facta in eis. ergo ad ipsas non est per se alteratio. et probat per se dupliciter primo. quod scia est ad aliquid. id potest acquiri sine mutatione. et ex experientia que est firmis per se sensitiua accipimus sciam vniuersalem. et ratio. ad illud non est per se alteratio quod acquiruntur in alio nulla mutatio ipsorum mutatur. id acquirunt aliquid iam gescere sed habitus intellectuales acquirunt in anima gescere. minorem probat. quod in getari et residua anima sit scia et prudentia. hoc probat de nobis signis. primo est de dormiente. de ebriis et infirmis. quod isti per se nimiam conturbationem non possunt considerare sed cessante conturbatione statim mouentur ad sciam. et ratio. signum est de pueris. Infantes enim non possunt adiscere nec iudicare propter nimiam conturbationem sicut senes.

Tertio sciendum est quod circa hunc textum incidunt tres difficultates. prima. vtrum omnes habitus sint ad aliquid. Ad soluendum hanc difficultatem ponitur talis distinctio virtutes et malitie per se capi dupliciter. vno modo per significatis. et sic sunt entitates absolute. alio modo per connotationis et sic sunt entitates respectiue. et ratio. difficultas. vtrum qualitates prime speciei dicantur entitates absolute partibilibus et successiue acquisibiles per mutationem realem realiter distinctam a mutationibus acquisitiuis aliarum qualitatum. et ratio. solutione huius difficultatis ponitur talis suppositio. quicquid quod alique res sunt realiter distincte ad inuicem tales res sunt realiter acquisibiles per mutationem realiter distinctam. Et his de primo quod omnes entitates reponibiles in prima specie et entitatiue distincte reponibiles. Et his de ratio. quod omnes qualitates realiter ad inuicem distincte acquiruntur etiam per

mutationes reales realiter distinctas. et ratio. difficultas. vtrum acquisitio talium qualitatum sit vera alteratio. Ad quem respondet per distinctionem. quod si capiat alterationem cetera per se mutationem secundum qualitatem talis mutatio est alteratio. Si autem capiat alterationem per se mutationem reali de qualitate in qualitates. et ratio. que sit mediante contactu reali et physico. sic mutatio terminata intrinsece ad qualitatem prime speciei non est alteratio. cum omnes tales qualitates sint spirituales. Et hoc de primo articulo. et ratio. Quantus ad secundum ponitur et ratio.

Conclusio Responsalis. Ad solas qualitates tertie speciei est alteratio. et ratio. quod qualitates tertie speciei sunt adinuicem. sunt et adinuicem actiue et passiuue. nec possunt acquiri nisi mediante actione reali et physica que sit mediante contactu physico. possunt etiam intrinsece et per se terminare mutationes non necessario supponentes alias mutationes et ratio.

Primo dubitatur. vtrum omnis motus sit motus motui comparabilis. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod iste tractatur in Aristotele. determinat de comparatione motuum diuidit in tria. In primo ponit aliquas conditiones requisitas ad comparationem. per se dicta. et diuidit in tres partes. In prima mouet tale quod non est. vtrum omnis motus sit motui comparabilis aut non. primo arguit quod non. quod si omnis motus esset comparabilis omni motui cum eque veloci pertransiret eque spatium in equali tempore segit quod motus circularis erit equalis recto. et sicut poterit esse maior aut minor. et si omnis motus esset motui comparabilis. tunc alteratio esset comparabilis loci mutationi. et per se passio erit equalis omni longitudini. quod est impossibile. et ratio. arguit ad partem affirmatiuam. quod circularis et rectus sunt differentie loci sicut sursum et deorsum. sed possunt comparari motus circularis et rectus sicut sursum et deorsum. In secunda parte ponit solutionem quandam et est hec. quod bene contingit motum circularis esse velociorem aut tardioris. sed non eque velociorem. hanc reprobat per se dicens quod si contingit inter eos dare velocius et tardius etiam contingeret dare eque velocius. hoc probat. quod velocius est quod non solum in minori tempore pertransit equalis spatium. imo et in equali tempore potest pertransire maius spatium ut deducit in litteris. In tertia parte ponit per se tres conditiones ad comparationem motuum ex parte forme penes quam sit comparatio. prima. quecumque sunt non equiuoca omnia comparabilia sunt. i. forma in qua sit comparatio debet esse vniuoca. ideo sillus et chorda et vniuocum comparantur in acutis. et ratio. forma penes quam sit comparatio debet

recipi in ipsis penes idem primum susceptiuum. ideo equum et equa comparabilia sunt penes duplicem rationem medium. et etiam penes alium et nigrum. quia albedo in eis est per idem susceptiuum primum. scilicet per superficiem. ideo hec aqua et vox non sunt comparabilia. et ratio. conditio est quod comparabile sit vna natura. hoc est dictum quod forma in qua sit comparatio sit species specialissima. ideo dulce et album non possunt comparari adinuicem. nec album et nigrum secundum colorem. sed aliqua comparantur secundum album.

Secundo dubitatur. vtrum omnis motus localis sit cuiuslibet motui locali comparabilis. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in hoc ultimo titulo capitulo determinat de comparatione motuum in spatium. et diuidit in tres partes. In prima determinat de comparatione motuum localium. et ponit tres conditiones requisitas ad comparationem motuum localium. prima. quod motus locales sint adinuicem comparabiles si fiant in equali tempore. et ratio. quod fiant per equalis magnitudinem. et ratio. quod sint magnitudines eiusdem speciei specialissime. et ratio. dicit quod loci mutatio et alteratio non sunt adinuicem comparabiles. quod non sunt per equalis longitudinem. sicut motus rectus non debet dici equalis motui circulari. et ratio. istorum est. quia isti motus non sunt eiusdem speciei specialissime. secundo mouet istam dubitationem. vtrum illi motus locales qui fiunt per diuersa instrumenta sint adinuicem comparabiles. Soluit per se dicens. scilicet quod diuersitas istorum non impedit comparationem motuum ut abulatio que fit per pedes. et volatio que fit per alas sunt adinuicem comparabiles. Et istis per se dicit quod in genere non fit comparatio. quod non est aliquod vniuocum. sed intra genus iacet multa. Et subdit quod quod sunt equiuoca que habent species multas distinctas. alia sunt que habent similitudinem vniuocam. et alia que sunt vniuoca in primo genere. et ratio. equanter istas conditiones applicat ad motum alterationis. et dicit quod si vna alteratio sit eque velocius sic alia illa per se adinuicem separari. sed quod sint eiusdem speciei. et ratio. passio in qua sit comparatio sit eque intensa in vno subiecto sicut in alio. In tertia parte ostendit quod generationes et corruptiones sunt comparabiles. et dicit quod generationes sunt eque veloces que sunt eiusdem speciei. et sunt in eodem tempore respectu terminum est species specialissima. Et subdit quod non oportet hic aspicere. vtrum terminum sit magis et minus. Et hoc in tertio quod generationes et corruptiones male comparantur secundum comparationem platonis penes maiores vel minores numeros.

Tertio dubitatur. vtrum regule de comparatione motuum sint sufficientes. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in hoc ultimo

ea? ponit aliquas regulas de compositione motuum. et dividit in duas partes. In prima ponit regulas proportionum in motu locali: et ponit aliquas suppositiones. Prima. in omni motu movens scilicet aliquid movet et in aliquo movet. scilicet in tempore: et ad aliqd movet. scilicet ad aliquam longitudinem. Ideo proportio motuum est summi tantum penes movens. penes mobile. penes tempus. et penes quantitate spatij super quam fit motus. Et ponit regulas. prima ponit prima que est hec. Si aliquid movens movet mobile per aliquod spatium in equali tempore: tunc idem vel equale movens movebit medietate mobilis in equali tempore per duplex spatium: ut declarat in litteris. et si aliquid movens moveat aliquod mobile per aliquod spatium: et in aliquo tempore: tunc idem vel equale movens movebit medietate mobilis in medio tempore per idem spatium: probat istas duas regulas. quia est eadem proportio sicut analogia virtutis temporis mobilis et spatij. et si aliquid movens moveat aliquod mobile per aliquod spatium in aliquo tempore. tunc media virtus moventis media parte mobilis movebit per eam le spatium in equali tempore. probat. quia est eadem proportio inter illa. et quarta regula. si aliquid movens moveat aliquod mobile in aliquo tempore per aliquod spatium non est quod movens moveat duplum mobile per dimidium spatium in equali tempore. Possibile est enim quod media virtus nullo modo possit movere dimidium mobile si tamen media virtus possit movere medium mobile teneat comparatio. Et hoc concludit ratione generis qui voluit probare quod granum milij piectum in fra solum aliquid possit producere sicut totus modus. huius philosophus reprobat dicens quod non oportet esse eandem potentiam in toto et in parte. Consequenter ponit quartam regulam que est hec. si fuerint aliqua duo moventia proportionata secundum unam potentiam potentie motive quorum utrumque movet suum mobile per aliquod spatium in equali tempore. sed contigat illas potentias motivas uniri: tunc movebunt coniunctum mobile ex illis duobus mobilibus per eam le spatium in equali tempore. In tertia parte ponit aliquas easdem regulas in alijs motibus. et dicit quod in augmentatoe est considerandum augens. illud quod auget. et tempus in quo fit augmentatio: et partes corporis que augentur correspondentes partibus spatij. sic etiam est considerare alterans. illud quod alterat. tempus in quo aliquid alterat. et qualitate sicut qua fit alteratio. Subdit duas comparationes. prima. si aliqua potentia moveat sicut bos motum in aliquo tempore. tunc in duplo tempore movebit duplum. et si eadem potentia movebit medium in medio tempore. sed si sit dupla

potentia movebit ad duplum in equali tempore. Et subdit falsas comparationes: et dicit quod si aliqua potentia moveat motu alterationis vel augmenta totum in tanto tempore tunc non est quod medietas potentie moveat medium illius in illo tempore. vel quod in medio tempore moveat tantumdem.

Rationes solvuntur ex dictis. Et hec de se primo physicorum.

Secundo libro physicorum per querit. Utrum motus sit eternus et perpetuus. Arguitur per sic. quia si deus non produxisset motum ab eterno. vel hoc fuisset quod non potuit vel quod non voluit

non potuit. quia non fuisset omnipotens. non enim quod postea voluit. et sic fuisset mutatus. Et confirmatur. quia voluit ab eterno producere motum. ergo ab eterno produxit motum. Et arguitur sic. impossibile est a voluntate antiqua aliquid de novo produci sine mutatione illius voluntatis. ergo impossibile est quod voluntas divina aliquid producat de novo sine mutatione reali eius. ante per. quia impossibile est de deo dictio in dictio transire: quorum alter est reale sine mutatione reali ipsius transeuntis. Et arguitur auctoritate Aristotelem. et virtute rationis cuius patebunt in textu. In oppositum est auctoritas scripture sacre.

Primo sciendum est quod per declarationem terminorum questionis solvuntur aliquae difficultates. Prima. utrum implicet contradictionem aliquid creabile fuisse ab eterno. Ad quas breviter respondetur quod non. per sic. quia quando dicitur aliquid se habet contingenter ad utrumque extremum contradictionis non implicat contradictionem ipsum esse divinis subvno quando est sub alio. sicut quodlibet creabile contingenter se habet ad esse et non esse: et in instanti eternitatis erat sub non esse. ergo per illo instanti non implicat contradictionem quodlibet creabile esse sub esse. Et quarta difficultas. utrum de facto aliquid creabile fuit ab eterno. Ad quas dicuntur duo. primum. quod nullum creabile fuit ab eterno. patet primo auctoritate fidei potentia solus unus eternus. et per articulum pariter

esse qui est iste. ponere per aeterna est error. et dicitur quod ista propositio. nullum creabile fuit ab eterno non est demonstratio probabilis. hoc per. quia dicitur aliquid conclusio est credita. necessario probat aut per abas per missas creditas aut saltim per alteram creditam. Et huius sequitur quod aliquis stans in puris naturalibus non magis dicit assentire isti propositioni aliquid creabile fuit ab eterno quam suo contradictorio. Et quarta difficultas. utrum de mente Aristotelem. et sui commentatoris fuit ponere aliqua entia eterna oio iproducta a prima causa in genere cause efficientis. Ad quam dicitur per. quod de mente Aristotelem. et sui commentatoris fuit per se dicitur articulus fidei. et dicitur quod illa entia coeterna per me cause non dicebant oio esse iproducta effectiue a prima causa. dicebant illa fuisse producta effectiue a prima causa. per per aristotelem. et methaphysicorum. dicitur tamen oia necessario habere causam. et per commentatorem in libro de suba orbis quod expresse dicitur celum et intelligentias productas fuisse a prima intelligentia sciendum est quod iste octavus liber physicorum in quo aristotelem. dicitur minatur de per motu et motore: et dividitur in quatuor tractatus. In primo dicitur de perpetuitate motus: et dividitur in tria capitula. In primo movet et solvit unam questionem: et dividitur in tres partes. In prima movet tale questionem. utrum motus fuerit aliquando factus cum prius non esset: et postea corrumpatur. vel nunquam sit factus: et nunquam corrumpatur. sicut per erat. et erit in his que natura consistunt sicut eorum vita.

Secundo In quarta parte solvit questionem sicut antiquos: et intendit quatuor conclusiones. prima. oes dicentes aliquid de natura affirmant motum esse. probat. quia oes illi dixerunt generationes et corruptiones esse. ergo et motum. tenet tamen. quia impossibile est generationem et corruptionem esse nisi sit motus. Et quarta. quicunque dicit mundos infinitos esse. quidam autem generari et quosdam corrumpi dicunt generationes et corruptiones per esse ergo et motum per esse. hoc probat. quia dicunt generationes et corruptiones per esse. ergo et motum. et tamen. quia necesse est eas fieri cum motu. sed quicunque ponit tantum unum mundum et ipsi non per esse dicunt motum non se per esse. Et quarta conclusio tangit opinionem anaxagore: et est hec. Anaxagoras dicit oia sicut existere in vno confuso chaos: et ibi quiescere per infinitum tempus. et dicit quod intellectus divinus fecit mundum et motum segregando illa que sicut existebant in illo confuso chaos. Et quarta conclusio tangit opinionem Empedocles. et est hec. Empedocles per dicebat oia etia sicut existere in vno confuso chaos: et illa aliquando moveri et segregari per discordias. quia discordia ex vno

multa facit: et iterum quiescere et regredi ad illud confusum chaos per amicitiam. quia amicitia ex multis facit unum. Et subdit quod consideratio huius questionis non solum utilis est ad cognoscendum veritates naturalium sed et ad sciam de principio. In tertia parte principali solvit questionem secundum opinionem per am: et dividitur in duas particulas. In prima intendit tales conclusiones. Motus est perpetuus a parte ante. Ad probandum hanc conclusionem per ponit tales suppositiones. Motus est actus mobilis secundum quod mobile. Et hoc inferit per quod necesse est res esse possibilem moveri antequam moveantur. hoc probat. quia alterabile dicitur alterari et loco mutabile dicitur fieri secundum locum. et inferit quod necesse est motore esse per motum: quia oio per combustibile esse quod aburi. ergo oio prius combustibile esse quod comburere. Consequenter probat dictam conclusionem tribus rationibus. prima. quia si motus non esset perpetuus sequeretur quod ante per motum esset motus. tamen est impossibile. et probat tamen. quia vel movens et mobile primi motus: aut sunt facta: aut per peria. si sunt facta: necesse est aliqua mutatione et aliquez motum factum esse per quez fuerunt facta et per quez primus motus fuit motus. et sic ante per motum fuit motus. si vero mobilia perant motu non exire. hoc est irrationabile et dicitur ab insipientibus. hoc probat. quia si mobilia et moventia perant sine motu tunc non movebantur. et sic necesse erat ipsa quiescere: et si quiescerent necesse fuisset ea per us mutari: quies enim est privatio motus: et sic ante per motum fuit motus. Et quia posset fieri obiectio quod illa moventia sunt voluntaria et non naturalia. ideo subdit convenientiam et differentiam ipsorum dicens quod quedam moventia movent singula. id est ad unum determinatum effectum ut ignis calefacit et non frigidat. Alia vero movent secundum contrarios motus: ut sciam vel esse dicitur unum: hoc est dictum. unus sciens per sciam ista videtur esse causa dicitur. Et dicit quod est quoddam sicut inter duo agentia. quia sicut quando sciens videtur debite sua sciam est causa unius dicitur. sed quando videtur e contrario est causa peccati. sic frigidum per se frigidat. et quoddam per accensum calefacit sicut per recessus eius. sicut ratio. si per mobile non per moveat sequitur quod inter ipsa et movens nodum erat relatio moventis ad motum. ergo antequam illa relatio possit actualiter accipi necesse fuit alterum illorum mutari. quia si non duplum sit nunc semper duplum: necesse est aliquid mutari. Et si non videtur quod dicitur mutari. et per sequens ante illam mutationem fuisset aliquid mutatio per. etia ratio. tempus semper est ergo et motus. probat tamen duplum. per quod tempus est numerus motus. et

qz tps est passio quedaz motus. ams pbat tripliciter. p qz plus et posterius ip sunt. g et tps tenet ams. qz p et posterius non sunt sine tpe. z qz oes phi excepto vno concordat tps ee igenitum. g tps ip e. ams pbat. qz ppter b deocrit dicebat qz erat ipossibile oia ee facta. ipossibile eni erat tps ee factum. solus aut plato generat ipz tps. ams pz. qz plato dicit tep ee factum cu celo. C 3. pbat ams pncipale sic. nuc sp e. g et tps. ams pbat dupli. p. qz ipote est tps i telligere sine ipo nunc. z qz nihil est accipere in tpe pter nunc. ams pbat. qz nunc sp est mediū in ter duo tpa sic qz sit finis pteriti z initium futuri. i o ams z post oē nunc est tps. C In scda particula i tendit tale cōclonē. **Motus** est ppetuus a pte post. pbat talis rōe. qz si motus eet corruptibilis se gref qz eet aliq mutatio posterior vltia mutatio. ams pbat. qz mobile posterius corrupti qz motus. g coruptio mobilis est posterior qz corruptio motus. sed illa non pot fieri sine mutatioe. ergo erit aliq mutatio posterior vltia mutatioe. Et subdit qz dicere aliquando mouentia mouent. z aliquando non. e di etū sūe figmto z sine rōe eo modo quo epedocles dicebat entia moueri per discordiam z quiescere per amicitia.

Tertio sciendus qz circa hunc textum incidunt tres difficultates. C Prima vtrius opinio Aristotelis sit probabilis z cuz fide defensible. Ad quā respōdent aliqui p ponēdo talē distinctionē. duplex est factio: que daz est factio naturalis z phica que sit p supposito aliquo subiecto. f. materia. alia est factio simplex que vocatur simplex emanatio vel creatio per quā aliquid pcedit de non esse ad esse nullo subiecto p supposito. Ex his dicuntur duo. p. qz loquendo naturaliter z physice de factioe motus non est factus. sūe celū z quatuor elemēta non sunt facta z multa alia. dicunt z qz supernaliter z theologicē loquendo motus z oia alia entia a deo sunt facta. ideo dicunt qz opinio Aristo. est intelligenda d factioe nāli z nō theologica. ideo dicunt qz Aristo. f3 qz fuit pbs nālis debito modo opinat est. non tñ f3 qz theologus. Aliter tñ respōdet qz Aristo. nō solū f3 qz theologus. sed et f3 qz pbs falso modo z erroneo locutus est. pz primo. quia dicebat qz nulla factioe est possibīle ex nihilo aliquid fieri. z qz negabat creationē eo quia cā ignorabat. 3. quia dicebat multa entia esse necesse esse z deo coeterna. quod est error. 4. quia dicebat qz erat

impossibile qz ab aliqua voluntate de nouo aliquid produceretur sine noua mutatione illius voluntatis. C Tertia difficultas. vtr aliquid ab aliqua voluntate possit produci de nouo sine mutatione precedente. Ad quas respondei qz sic p articulum parisiensem sic dicentem. dicere qz a voluntate antiqua non potest nouus effectus produci absqz mutatioe pcedēte error. Ex h3 pz exēplo qz si sortes hodie dicat z eliciat se velle ire ad ecclesiam cras suuz velle exequitur sine mutatioe ipsius voluntatis. C Tertia difficultas. vtrum sit possibile transire de contradictorio in contradictorium. quoz alter est reale sine mutatione reali. Ad quas respondei primo qz possibile est transire de contradictorio in contradictorium sine mutatione reali ipsius transuentis vt prima causa d non creante fuit creas sine reali mutatione eius. z qz possibile est transire de dīctorio in dīctorium sine quocunqz mutatioe reali in quocunqz. pz qz prima causa alique potest acceptare quem non acceptabat sine mutatioe reali. 3. possibile est transire de dīctorio in dīctorium sine lapsu actuali teporis. qz p4 cā ante pductionē tps nō erat pducens tps z i instāti in quo incipit tps fuit pducens tps sine lapsu reali tps. nō tñ sine lapsu imaginabili vel potētiāli. isti eni termini anqz. p. z posterius aliqndō solū respētāt nobis tps imaginariū: responsalis. **Motus** non est eternus neqz perpetuus. Nec conclusio satis patet ex dictis.

Conclusio dubitat. Vtrū sepe fuit motus. Ad soluendū hoc dubiū est supponendus qz Aristo. in hoc scdo capitulo reprobat opiniones antiquorum. z diuiditur in duas partes. In prima reprobat opinionez anaxagore qui dicebat entia per infinitum tepus quiescere in vno cōfuso chaos. z p finitū tps fuisse segregata ab illo per intellectū. hanc reprobat dupli. p. quia in eis que natura z f3 natura sunt nihil ē inordinatū. sed opinio anaxagore que ponit nālia fuisse per tps finitū z postea fuisse p tps finitū ponit aliquid inordinatū. igit est falsa. maiorē probat. nā eni est cā ordinationis i oib. minorē probat. qz infinitū ad finitū nullā bz pportione. scdūdo. qz nō assignauit aliquā cāz sue opinionis. igit sua opinio est insufficientis. z reprobat opinionez empedoclis. z dicit qz qz opinio empedoclis sit melior qz opinio anaxagore. tamen empedocles non bñ dixit. p. quia non sufficit aliquid affir

mare: f3 oportet assignare rōnes rectā rōnabilem sui dicti. vt puta inductioez vel demonstratioez. hoc aut nō fecit empedocles. z qz lis z amicitia nō sunt sufficientes cāe generationū z corruptionū in oib. rebus f3 solū in hoibus. amicitia. n. solū cōgregat hoies z p discordiā fiunt inimici. C In secūda pte remouet quādā cauillatioez. posset eniz aliquis dicere qz illud pncipiū se per est. eoz aut qz sepe sunt nulla ē cā. Ad hoc dicit pbs qz democritus voluit qzere pncipiū illi qd sepe ē. In g busdā aut recte dicit. nō aut in oibus. pmas ptes pbat. trigonū ar hre duos angulos equales duobus rectis semp est. z tñ huius est aliqua cā. pncipiū oruz aut qz ppetuus sunt nulla est cā. Ex his dī ad dubiū qz sit sepe tantū valeat sicut in ois tepore iste sūt cōcedēde. sepe fuit motus z sepe erit motus. si tñ dicant perpetuitatem durationis sunt negande.

Secundo dubitatur. Vtrū ois motus sit iter 3ria. Ad soluendū hoc dubiū est supponendū qz Aristo. i hoc 3. z vltimo capitulo huius tractatus narrat aliquas rōnes probantes motū nō esse ppetuū. z eas soluit z diuiditur i duas partes. In prima ponit illas rationes. 3ria. ois mutatio nata est ee ex quodā in quodā. ergo cuiuslibet mutationis sūt duo termini qz sūt trarij. z p cōsequēs nulla mutatio est infinita z ppetua. Secūda. aliqua sūt qz nec f3 se tota neqz f3 partes mouentur. g in talibus incipit motus. z psequens vt sit esse in alijs. ams pbat de inaitis. Tertia ratio. sicut est i minori mundo ita videtur esse in maiori. sed minor mundus puta aial dicitur habere in se pncipiū sui motus z moueri a seipo. ergo sūe erit in magno mundo. In secūda pte Aristo. soluit rōnes iā adductas. z dicit p qz pma rō qz dicit illū motū qz est iter cōtraria nō esse ppetuū recte dicit. tñ nō ois motus ē inter cōtraria. vt pz de motu circulari. z lz vñ z idē motus nō sit infinitus sicut nō ē vnus z idē sonus vnus corde bis tacte. sic nō est idē motus qz ē ifinitus sed semp alter z alter. Ad scdas dicit qz nō est in cōueniēs aliqd moueri qd plus nō mouebat eo qz mouēs est extrinsecū. Ad tertiā dicit qz ipse videtur habere maiorē dubitationē. qz motus aialis nō fit ab extrinsecū: tamen ipm animal non est forte causa illius motus sed continens ipm.

Tertio dubitat. Vtrū necessaria hēant cām Istud dubiū pot solui dupli pzio fm mentē Aristo. qz qdā necessaria cōplexa bñt

causas sue vitatis cuiusmōi ff cōclufiōes necessarie. f3 quedā necessaria cōplexa nō hñt cāz sue vitatis cuiusmōi sūt pncipia necia. ed oia necia icōplexa. alia a pzia cā f3 ipz bñt cāz efficientē sui ee. z pot solui f3 vitatē qz nullū est necesse ee. iō nullū necesse ee bz cāz sui ee. nō implicat tñ cōtradietionē aliquod necesse ee aliud a deo. z si eet aliud tale ipz haberet pncipiū sui ee. non solum in genere cause finalis. sed etiam in genere cause efficientis

Ad rōnes Ad primam dicitur qz deo voluit z potuit pducere mūdū. potuit etiaz ab eterno producere mūdū sed nō voluit producere ab eterno. Ad confirmationē dicitur primo. qz deus non voluit pducere mūdū ab eterno. si ab eterno determinet ly producē. sed si determinet ly voluit. tunc voluit ab eterno producere mūdum. sensus enim ē qz ab eterno deus voluit producere mūdum pro illo instanti pro quo pduxit ipm. z ratio soluta est in 3. nota bili. Ad secūda dicitur primo ad auctoritates phylosophi qz hic negandus est. Ad primam rationē dicitur qz mobile fuit productū. tamen illa mutatio non erat distincta a re producta. Ad secūdam dicitur qz illa relatio fuit producta ad productionem ipsius mobilis. Ad tertiam dicitur qz negatur antecedens cum suis probationibus z bec de questione.

Verit secundo. Vtrū animalia moueantur a seipsis. Et arguit primo qz non qz impossibile est aliquid moueri a seipo. ergo impossibile est qz animalia moueantur a seipsis. atcedēs patet tripliciter. primo qz idem eet in actu z i potētia. Secundo qz mouentis ad motum est relatio realis. Tertio quia materia z efficiens nunqz coincidunt in eodem numero. C Arguitur secūdo sic. nihil mouet a seipo quod mouetur ab alio sed animal mouetur ab alio. ergo non mouetur a seipo. minor patet qz omne qd mouet ab alio mouetur. z confirmatur quia animal mouetur ab anima. ergo ab alio. C Tertio sic. animalia mouentur ab obiectis. ergo mouentur ab alio. z per consequens non mouetur a seipsis. atcedēs patet p philosophū tertio de aia dicentē. qz in aialibus ē duplex mobilitas. f. mouens z mobile. z ē appetibile. aliud est mouens motum z est ipsa potētia appetitiua. C In oppositum arguitur auctoritate phylosophi dicentis. Mouetur enim

Physicorum

animal a seipso. **C** In ista questione erunt tres articuli. **C** Quantum ad p^m.

Primo sciendum est q^d p^r declaratione termino r^u q^ustiois ponitur aliq^d distinctio nes. Prima distinctio duplex est mouens. s. mouens quo. et est mediante quo totu^m copositu^m mouet. aliud est mouens q^uo. et est ip^su^m totu^m q^uo mouet. **C** 2^a distinctio duplex est motu^m. s. motu^m quo. s. mediante quo totu^m copositu^m mouet. aliud est motu^m q^uo. et est ip^su^m totu^m compositu^m q^uo ab alio mouetur. **P**ria suppositio. moueri a seipso est id^e est mouente et motu. ita q^d eo q^d est in numero sit ver^u dicere. hoc est illud q^uo mouet et hoc id^e est illud q^uo mouetur. **C** 2^a suppo. in aiali s^ut tres entitates considerade. s. forma subalis ip^si aialis. et est aia. 2^a. ma^g ip^sius aialis et est ip^su^m corp^us. tertia est entitas totius copositi resultas ex unio ne forme subalis cu^m ma^g. et est ip^su^m aial. **C** 3^a suppo. p^rpetas forme subalis est mouere tanq^uo. et p^rpetas ma^g est moueri tanq^uo. et p^rpetas copositi est moueri tanq^uo. aut mouere tanq^uo. **E**x his eliciuntur due regule. **P**ria. quicunq^{ue} forma sub stantialis alicui^{us} copositi est p^rincipiu^m effectiuu^m illius motus tuc totu^m copositu^m forme subalis est illud q^uo mouet mobile tali motu et noⁿ forma. q^uo forma nec mouet neq^{ue} mouet. **S**ec^uda regula. quicunq^{ue} ma^g est p^rincipiu^m passiuu^m alicui^{us} mor^u tuc copositus ex illa ma^g est illud q^uo mouet et non ip^sa materia neq^{ue} mouet neq^{ue} mouet. **E**x hoc sequit^{ur} p^rio q^uo cu^m aial be^{at} p^rincipiu^m in se effectiuu^m sui motus. s. aia. ip^su^m aial est illud q^uo mouet. 2° sequitur q^uo cu^m aial habe at in se p^rincipiu^m sui motus. s. corpus sequitur q^uo ip^su^m aial est illud quod mouetur.

Secundo sciendum est q^d iste secundus tractat^{ur} in quo Aristo. vult ostende re q^uod sit deueniendu^m ad p^rimu^m motor^u et p^rimu^m motu^m: et diuiditur in tria capitula. In p^ro copat motus ad quiete^m: et diuiditur in tres partes p^rincipales. In p^rima ponit quatuor conclusioes. **P**ria tanq^uo git vna diuisione habet^{ur} q^uo partes: et est bec. necesse est aut oia semper quiescere: aut oia sep moueri: aut aliqua quiescere. aut aliqua moueri: et hoc trip^lit. q^uo aut illa q^uo quiescunt sep quiescunt. et oia alia sp mouent^{ur}: aut oia aliq^uo quiescunt et aliquado mouent^{ur}: aut aliqua sp mouent^{ur} et aliqua sp quiescunt: et aliqua aliquado mouentur et aliquando quiescunt. **C** 2^a conclusio tangit reprobatione^m p^rime p^ris. et est bec. Impossibile est oia sep quiescere: pbat q^uo drup^lit. p. q^uo sensus percipit aliqua moueri. **G**ico ueniens est dicere q^uo oia semper quiescunt. 2^a pbat. q^uo querere rone^m et dimittere seniu^m est debili

tas intellect^u. 2° q^uo q^uis sit abiguitas de toto motu. i. de motu vniuersali vtz sit aut noⁿ. t^r nulla est de parte. i. de motu i particulari. 3° q^uo dicere oia quiescere est destruere oes scias. **D**es eni sciente et opinionones vtiuntur motu. 4° q^uo p^rincipius suppoit motu^m ee cu^m mot^u sit. ergo 2° aⁿs pbat. q^uo suppo nit natura^m ee p^rincipiu^m mot^u 2°. **T**ertia conclusio tangit reprobatione^m se^cde partis: et est bec: dicere oia semper moueri falsu^m est. t^r est minus dicere o^m artem q^uo omnia quiescere. pbat r^oe. q^uo natura est principium motus et quietis. ergo necesse est aliqua quiescere. **S**ubdit cauillationem q^uo illi possent dicere omnia moueri: et hoc latere nos. dicit philosophus q^uo isti non determinant fm q^uo lem motum omnia mouentur. ideo non est difficile eis cotradicere. 2° pbat conclusionem inductiue: et p^rimo de augmentatione et diminutione q^uo noⁿ necesse est temp^o oia augmetari vel diminui. 2° hoc dicere est sicut si diceret q^uo oes gutte cadentes supra lapide^m cauant lapide^m. sicut est dicere q^uo platas augmentatur q^uis non sepe abscidat lapide^m. i. terra. et etia^m est sicut de tractu nauis. 2° pbat in alteratione. q^uo lz illud q^uo alterat^{ur} in infinitu^m sit diuisibile non t^r alteratur. hoc pbat. q^uo alteratio sit veloc^o. i. tota sit sicut congelatio. pbat etia^m ex^eplis de alteratoe. q^uo si aliq^uo sit infirm^u necesse est dicere tps in quo sanabitur esse terminu^m illius tps. etia^m lapis non sp dure scit aut sp mollescit. 3° iducit i loci mutatoe. et p^ro dicit q^uo mirabile est q^uo lapis deorsu^m latus et manes i terra moueatur et lateat nos. 2° aliqua corpalia sunt in suis locis naturalibus. ergo regescunt. t^r oia. q^uo vnu^m q^uoq^{ue} corp^u naturaliu^m quiescit in suo p^rprio loco. et ab eo violenter mouetur. **C** 4° tangit reprobationem 3^a partis. et est bec. noⁿ est possibile aliq^uo moueri et aliq^uo quiescere sic q^uo oia que mouentur sp moueant^{ur} et oia que quiescunt sp quiescant. pbat q^uo drup^lit. p. q^uo successe^m ue in eis videmus motus et gete. 2° q^uo est o^m ea que sunt manifesta sensui. 3° q^uo illud q^uo augmetatur non sp augmetatur. 4° q^uo tuc nihil mouetur violenter cu^m illud q^uo mouetur violent^{er} plus quieuerit. etia^m hoc esset destruere gnationes et corruptione^m. **E**t subdit q^uo videndu^m est de 4°. vtz oia aliq^uo moueantur et aliq^uo quiescant. 2° resumit diuisione^m prius posita et reprobat duo mebra ei^{us} eo mo^do q^uo reprobata sunt.

Tertio Sciendu^m est q^uo Aristo. in 2^a parte hui^{us} capituli ostedit q^uo non oia aliq^uo mouentur et aliq^uo quiescunt. et diuiditur i tres particulas. In p^ria ponit tres diuisiones. p^rima.

Octauus

Mouentiu^m et eoz q^uo mouet q^uo s^ut mouetia et mobilia s^ut accis. et sunt illa que mouent aut mouentur eo q^uo s^ut in his que mouet aut mouent. **Et illa etia^m que mouent aut mouent s^ut parte. alia s^ut mouetia aut mobilia s^ut se. et sunt illa que nec mouent neq^{ue} mouent eo q^uo s^ut in alijs que mouent aut mouent. et q^uo etia^m noⁿ mouet nec mouent s^ut parte. **C** 2^a diuisio. eoz q^uo mouent. q^uo mouent in se ip^sis. alia mouentur ab alio. **C** 3^a diuisio. eoz que mouent. q^uo mouent fm nas. et qued^a extra nas siue violente. **E**t subdit q^uo s^ut naturaz mouet quod mouetur a seipso. vt quodlibet aialiu^m. mouetur aut ip^su^m animal a seipso. ptes aut animaliu^m possunt moueri s^ut natura et extra natura. 2° subdit q^uo eoz q^uo mouentur ab alio q^uo mouentur se^cde natura. et qued^a extra natura vt terra sursum. **C** In 2^a p^rincipia intendit tale conclusionem. o^m quod mouetur ab alio mouet. pbat. quia o^m quod mouetur. aut mouetur extra natura et tunc manifestu^m est q^uo ab alio mouetur. aut fm natura et tunc in quolibet manifestu^m est q^uo mouens distinguitur ab eo q^uo mouetur. et o^m quod mouetur diuiditur in parte p se mouente et parte per se mota sicut naua mouetur a naua mota. **C** In etia^m p^rincipia intendit tale conclusionem. graua et leuia non mouent a se ip^sis: pbat p^ris quatuor r^onibus. p^rima q^uo mouere se ip^sis est proprie animatoz. 2^a q^uo quecu^mq^{ue} sunt sibi ip^sis ca ambuladi s^ut etia^m sibi ip^sis ca noⁿ ambulandi. s^ut graua et leuia noⁿ s^ut sibi ip^sis ca noⁿ ambulandi. ergo 2°. **T**ertia ratio. si ignis seipso moueretur sursum etia^m seipso moueret deorsu^m eo q^uo illa q^uo mouentur a seipso possunt a seipso moueri ad diuersas o^mias ponu^m. Quarta r^o. nullu^m continuu^m. i. homogeneu^m mouet seipm. sed graua et leuia s^ut continua. i. hogenea. s^ut graua et leuia noⁿ mouentur a seipso. maior^o pbat. q^uo o^m q^uo mouet a seipso o^m diuidi in parte p se mouente et parte p se motam. sicut videmus in animatis.**

Conclusio R^onalis. aialia mouentur a seipso. probatur q^uo q^uo aial mouet illud q^uo mouet est ip^su^m aial. et illud q^uo mouetur est illud id^e est aial. ergo aialia mouent a seipso. t^r oia p diuisione^m hui^{us} q^uo moueri a seipso. aⁿs at pbatu^m est in p^rimo notabili.

Primo Dubitat. **U**tz mor^u aialis sit violent^{er} aut nalis. **A**d solu^m dum hoc dubiu^m est supponedu^m p^rimo q^uo nale capitur trip^lit. vno mo^do vt opponit ei q^uo est a pposito aut fm arte. et sic illud dicit nale q^uo noⁿ est ab agete a pposito vel q^uo noⁿ est effectiue ab aliqua arte. alio mo^do ca-

pitur nale vt distinguitur extra violentum et extra neutrale. **E**t nale isto mo^do est illud q^uo habet i se p^rincipiu^m passiuu^m et nale inclinatione ad forma. 3° modo pot capi nale put p^ricise distinguitur extra violentu^m et isto mo^do nale est illud q^uo bz in se p^rincipiu^m passiuu^m ad forma terminante illu^m motu. **E**x his v^r tria. p^rimo q^uo motus aialis effectiue pcedens ab aia ei^{us} et total^{it} noⁿ est nalis p^rimo modo. p^ro q^uo est a p^rposito dicitur effectiue pcedens ab aia. q^uo si quis p^riceret aliq^uo aial deorsu^m ille mor^u esset violentus respectu aialis. esset t^r naturalis respectu corp^uis aialis. vt totaliter q^uo si aliq^uo impulsus ab alio moueretur lz ille motus esset effectiue ab aia t^r esset violent^{er}. **C** 2° vt q^uo mor^u aialis noⁿ est nalis. 2° modo. q^uo est neutralis. **C** 3° dicitur q^uo est naturalis tertio mo^do quia in aiali est p^rincipiu^m passiuu^m motus ad forma.

Secundo Dubitatur. **U**tz ad nalityz mor^u regratur q^uo p^rincipiu^m actiuus mor^u sit intrinsecu^m mobili. **P**ro solu^m dum hui^{us} dubij ponitur aliq^uo suppoes. **P**rima. violentu^m est cui^{us} p^rincipiu^m est extra nihil oserete vi passo. et o^m iste accusatiu^{us} vi regi ab isto participio passo. **E**x hoc sequitur q^uo ad hoc q^uo aliq^uo effect^u sit violentus duo requiruntur copulatiue. p^rimu^m q^uo p^rincipiu^m efficiens illi^{us} effect^u sit extra. hoc est dictu^m. q^uo ca efficiens illi^{us} effect^u sit extri^{us} seca tali effectui. 2° regratur q^uo passo vi. i. isto effectui q^uo patitur violentia nihil oserat. hoc est dictu^m q^uo mobile violente motu noⁿ habet nale inclinatione ad forma terminante illu^m motu. **E**x hoc seqtur q^uo ista oia noⁿ valet. hoc bz p^rincipiu^m extrinsecu^m sui mor^u g^u ille mor^u est violent^{er}. q^uo ibi arguitur a pte copulatiue ad tota copulatiua. 2° seqtur q^uo ad hoc q^uo aliq^uo mor^u sit noⁿ violent^{er} suffic^{it} altez istoz distinctiue vel q^uo p^rincipiu^m effectiuu^m noⁿ sit extrinsecu^m. vel q^uo mobile habeat nale inclinatione ad forma terminante ip^su^m motu. **C** 2^a suppo. ad hoc q^uo aliq^uo motus sit nalis duo regruntur copulatiue. p^rimu^m q^uo p^rincipiu^m effectiuu^m mor^u sit intrinsecu^m mobili. 2° q^uo mobile habeat nale inclinatione ad forma terminante illu^m motu. et hoc itelligitur de mobili q^uo est totu^m copositu^m et n^o de immobili q^uo est ma^g. **E**x hoc seqtur q^uo ista oia noⁿ valet. hoc mobile bz nale inclinatione ad forma terminante motu. g^u ille motus est nalis illi mobili. **C** 3^a suppo. ad motu^m neutrale sufficit altez istoz distinctiue. vel q^uo mobile noⁿ habeat p^rincipiu^m intrinsecu^m effectiuu^m talis mor^u. vel q^uo mobile noⁿ habeat nale inclinatione terminante motus. **E**x hoc solet sumi ista as^u rmatua. quicunq^{ue} mobile de se est in differes ad forma terminante motu et ad sua oppo

ſitā ſic q̄ nō magis inclinā ad vnā q̄ ad ſuā dīā
talis mor⁹ ē neutralis. ¶ 2. ponitur talis diſtin⁹
naturale capī duplici. vno mō vt ē idē qd̄ ſz nās.
z ſibi opponit adēq̄te z p̄ciſe eſt nās vel p̄ter nās.
alio⁹ capitur nāle vt opponitur violēto z neutra
li. capiēdo nāle vt opponitur huic qd̄ ē p̄ter nās.
eſt idē qd̄ mobile hīs nālē inclinātoez ad motū
ſed capiēdo naturale z. mō eſt idēz qd̄ mobile
hīs p̄n^m effectiuū iſriſecū cū nālī inclinātoē. Ex
his dī p̄ q̄ mor⁹ aīaliſ eſt nālī p̄ mō. z ad nālitate
talis mor⁹ ſufficit naturalis iclinatio p̄ncipij paſſi
ui. ſz capiēdo naturale z. mō mor⁹ aīaliſ nō ē na
turalis. z ad naturalitate talis mor⁹ regri^m q̄ p̄n^m
actiuū ſit intrinſecū.

Tertio Dubitat. Utrū ſit poſſe aliqd̄ cōtinuū
i. hōgeneū diu. di i pte p̄ ſe mouē
tē z i pte per ſe motā. p̄to ſolōne hui⁹ dubij ponū
tur due diſtinctiones. p̄ima. cōtinuū capī duplici
vno mō p̄ ſignificato. z ſic cōtinuū nō ē aliud q̄ cō
tinuitas vel cōtinitas cōtinua a q̄ aliqd̄ ſubm̄ dī for
malī cōtinuū. z. mō p̄ denoiato. z ſic cōtinuū nō ē
aliud niſi vnū cōpoſitum ſubale cui realī inheret
aliqua cōtinitas cōtinua. ¶ 2. diſtinctio. cōtinuū
z. mō capitū hz duplices ptes. qz quedā ſūt ſuba
les z eterogenee ſicut ſunt maſia z forma ſubaliſ
eius. alie ſunt quantitatie z homogenee ſiue in
tegrales. Ex his dīr tria. p̄mo q̄ cōtinuū capitū
p̄ ſignificato nō pōt p̄ ſe diuidi in pte p̄ ſe mouē
tē z in pte per ſe motā cū ſit hōgeneū. z. dī q̄ cō
tinuū capitū p̄ denoiato pōt diuidi in parte per ſe
mouētē z p̄ ſe motā p̄ diuiſionez i ptes ſubales z
eterogeneas. forma. n. ſubſtācialis alicui⁹ cōtinui
ē ps p̄ ſe mouens. z maſia ei⁹ ē ps p̄ ſe mota. z. dī
q̄ nullū cōtinuū pōt diuidi in parte p̄ ſe mouētēz
z parte p̄ ſe motā p̄ diuiſionez que ē in ptes inte
grales z quantitatie.

Ad rationes Ante oppoſitū. ¶ Ad p̄
mā dicit negādo aīis. p̄o ſolūtioe h⁹ diſſi
cultatis ponit talis ſuppo. Moueri a ſeipſo ē ha
bere in ſeipſo p̄n^m effectiuū ſui mor⁹. z. ponunt
due diſtinctiones. p̄ima. p̄ pōt capi duplici. vno mō
vt dicit p̄mitatē totalitatis. z tūc illd̄ dī moueri
a ſeipſo p̄ qd̄ ſic ſe hz q̄ totū mouet ſeipſz. z quibet
pars mouet ſeipſz. alio mō pōt capi p̄ vt dicit p̄
mitatē p̄ciſionis z calitatis ita q̄ moueri ſe p̄ciſe
z cātr̄ uenit ipi toti. z nulli alteri de quo negat
totū. ¶ 2. diſtinctio. graue hz duplices ptes. qz hz
quaſdā partes ſubales z cōſtitutias z p̄ illis non
diſtribuit ly p̄. hz ē alias ptes itegrale z cōtinitati
uas z p̄o illis diſtribuit ly p̄. Ex his dicitur p̄mo
q̄ graue non mouetur a ſeipſo p̄ ſi ly primo dicat
p̄mitates p̄ciſionis z cauſalitatis. qz moueri a
ſe non ineſt p̄ciſe z cauſaliter toti graui ſed etiā
ineſt p̄tib⁹ grauis de qb⁹ vere negat ipſum totūz
graue. z. dicitur q̄ graue mouet ſeipſz p̄ put ly
p̄ dicit p̄mitatem totalitatis. qz totūz graue mo
uet ſeipſz p̄. aīis p̄z. qz totū graue hz in ſe p̄n^m ſui
mor⁹. ſit̄ quibet pars itegrale grauis hz ſe p̄nci

Veritur 3. Utrū graua z le
uia ianimata moue
antur a ſeipſis in genere cauſe efficiē
tis. Arguitur primo q̄ non auctorita
tibus p̄bi. p̄ima eſt in principio ſeptimi. in qua

dicit q̄ omne quod mouetur ab alio motetur
z. 4. eſt in z. 4. parte huius capituli in qua dicebat
iſta nancq̄ graua z leuia moueri a ſeipſis ē ipſo
ſibile. Et hanc conſiſionē p̄bat q̄ttuoz rōnibus
prius poſitis. 3. eſt. in hac vltima parte in qua ſic
dicit. q̄ nihil iſt eozum moueat ſeipm̄ manifeſtū
eſt. habent enī principiū motus non agēdi nec fa
ciendi ſed patiendi tantum. ¶ 2. ſic arguitur rō
ne ducēte ad ipſibile. quia ſi graua z leuia mo
uerentur a ſeipſis ſequeretur primo q̄ ratio de
monſtrans eſſe vnū p̄imum motozem inobi
lem eſſet ſophiſtica. z procederet ex falſis. patet.
qz totū fundamentū illius rōnis eſt iſto. oē quod
mouet ab alio mouetur. z. ſequeretur q̄ idē eēt
in actu z in potentia. 3. ſequeretur q̄ eiuſdē ad ſe
ipſuz eſſet relatio realis. ¶ 3. arguit ſic rōe oīſi
ua. qz ſz Aristo. 5. methaphyſice potentia actiua
eſt p̄ncipiū trāſmutādi aliud iſtū aliud. q̄ ipſo
ſibile ē trāſmutare ſeipſz. z p̄ oīs graua z leuia nō
mouerent a ſeipſis. ¶ In oppo^m arguit p̄ p̄bz. in
iſta pte. q̄cūq̄ ſunt i potentia accītali p̄it ſe redu
cere ad actū ſine extriſeco. ſz graua z leuia ſur
ſū geſcētia ſūt i potētia accītali ad motū deozſū.
q̄ remoto p̄hibēte p̄it ſe mouē deozſū ſine extri
ſeco. z cōfir mat p̄ p̄m in z. p̄bicorū ponentē dīā
inē entia nālia z artificialia eo q̄ artificialia ſi hnt
i ſe p̄n^m ſui mor⁹. ¶ In iſta qōne erūt tres articti

Primo ſciendū eſt q̄ p̄ declaratione ter
minorū qōnis ponitur alique di
ſtinctiones. p̄ia. ē duplex eſt graue. quoddam
ē graue i potētia eēntiali. z ē illd̄ qd̄ actu non hz
formā ſubalē grauis. pōt tñ ipaz hre. aliō eſt gra
ue i potētia accītali. z ē illd̄ qd̄ actu hz formā ſub
ſtācialē z nō tñ hz opatiōez oīte talē formā ſuba
lē q̄ ē moueri deozſū. z ſit̄ dicēdū ē de leui. ¶ 2.
diſtinctio. duplicia ſūt graua z leuia i potētia ac
cītali. qz quoddā ē graue ſimplex qd̄ nihil hz leui
tatis admixtū. z ſit̄ dicēdū ē de leui. ¶ 3. diſtin⁹
graue mixtū ē duplex. qd̄dā ē aīatū cui⁹ forma
ſubalis ē aīa. aliō ē iaiatū cuius forma ſubalis nō
ē aīa. Ex h⁹ dī q̄ queſtio ē intelligēda p̄cipalr̄ de
grauib⁹ z leuib⁹ ſimplicib⁹. pōt etiā intelligi d̄ gra
uib⁹ z leuib⁹ mixtis inaiatis. ¶ 4. diſtinctio. ali
qd̄ moueri a ſe pōt intelligi duplici. vno q̄ d̄ aliqd̄
eodē affirmēti z mouere z moueri reſpectu ei⁹.
dē. z ſic nihil qd̄ opoſit ex materia z forma ſubſtā
ciali mouet a ſeipſo. alio mō aliqd̄ pōt moueri a ſe
ipſo eo q̄ i ſeipſo hz p̄n^m effectiuū ſui mor⁹. ¶ 5.
diſtinctio. aliqd̄ moueri a ſeipſo z. potēſt itelligi
duplici. vno mō inceptiue ſiue inchoatiue. z ſic it

ſud mouetur a ſeipſo. qd̄ in ſe hz p̄ncipiū effectiuū
totalr̄ inceptiuū ſui motus ſic q̄ ab ipſo pōt inci
pere moueri ſeclūo quocūq̄ extriſeco particu
lariter mouēte. Alio mō potēſt intelligi qd̄ moue
ri a ſeipſo cōtinuatiue z executiue. z ſic illud dicit
moueri a ſeipſo qd̄ hz itra ſe p̄ncipiū effectiuū p̄
qd̄ pōt totaliter effectiue exequi z cōtinuare mo
tū inceptū ſic q̄ ſeclūo quocūq̄ extriſeco parti
culariter mouente pōt ipſz mouere poſtq̄ inceptū
moueri. Ex h⁹ ſegur p̄mo q̄ graua z leuia mouē
tur a ſeipſis ſicut z aīalia. qz hnt in ſe p̄ncipiū effe
ctiuū ſui motus ſicut aīalia. diſſerunt tñ in hoc. qz
aīalia habent in ſe p̄ncipiū inceptiuū et executiuū
ſiue cōtinuatiuū. tamen graua z leuia inanima
ta licet habeāt p̄ncipiū cōtinuatiuū. non tamē
habent p̄ncipiū inceptiuū.

Secundo ſciendū eſt q̄ Aristo. in z. 4. pte
hui⁹ capli p̄mi oīdit a quo mo
ueātur graua z leuia. z diuiditur i tres ptes. In
p̄ma itendit ſex cōcluſiones. ¶ p̄ima tāgit vnā
diuiſionē mouētū. mouētū quēdā mouēt extra
naturā vt vectio eſt nō naturalr̄ motiua grauis.
alia mouēt ſz naturā vt actu calidū eſt motuum
potētia calidi. ¶ 2. tāgit vnā diuiſionē mobiliū
z eſt hec. mobilia qd̄ mouentur naturalr̄. z ſunt
illa q̄ in ſeipſis habēt p̄ncipiū ſui motus ſz ſe z nō
ſz accīis. alia mouētur violenter vt ignis z terra
ab alio violenter mouētur. ¶ 3. tāgit aliā diuiſio
nē. z eſt hec. potētia dī multiplici. ſ. de potētia eēn
tiali q̄ eſt ad actū p̄mū. z de potētia accītali que
eſt ad actū ſcōm. z iſtā diuiſionē ſolū p̄bat p̄ exē
plū. vt addiſcēs ſolū ē in potētia eēntiali ad actū
p̄mū que ē ſcia. ſed actu ſciens z nō cōſiderās eſt
in potētia accītali ad actū ſcōm q̄ eſt cōſiderare.
¶ 4. tāgit vnā diſſerētiā iter iſtas duas poten
tias z eſt hec. illud qd̄ ē in potētia accītali ad actū
ſcōm pōt ſine actu extriſeco ſe reducere ad actūz
ſcōm niſi aliqd̄ ipediat. ſed nō eſt ſic de alio qd̄ eſt
in potentia eēntiali ad actū p̄mum. hoc declarat
tribus exēplis. p̄mū eſt in intellectib⁹. qz quādo ali
qs habet actu ſciāz ſi aliqd̄ non p̄hibeat ſtatiz ope
rabitur z cōſiderabit. ſcōm eſt in alteratiōe natu
rali. qz frigidū in actu eſt potētia ad calidū. z cuz
fuerit actu calidū tūc qd̄ ſtatiz ardebit z cōburet
niſi aliqd̄ p̄hibeat. 3. eſt de motu locali vt actu
graue eſt potētia leue z cū fuerit actu leue ſtatiz
erit ſurſum. niſi aliqd̄ ipediat. ¶ Quia tāgit vnā
qōnez z ē hec. quare graua z leuia mouentur in
ſuū locum naturalē. dicit q̄ cauſa eſt primo quia
apta nata ſunt ibi eſſe. ſecūdo qz eſſe graue eſt eē

deozſum. z eſſe leue ē eſſe ſurſū. ſecūdo qz graue
determinat ſibi ex natura ſua locū deozſum z le
ue ſurſum. ¶ Sexta tāgit a quo mouentur gra
ua z leuia. Ex p̄mo dicit q̄ aliqd̄ ē graue z leue
in potentia dupliciter. aut ſicut aqua ē leuis. aut
ſicut aer. ſecūdo dicit q̄ graua z leuia mouētur
p̄ ſe a generāte. z p̄ accīis a remouente. p̄hibent.
p̄bat. qz contingit leue non eſſe ſurſuz p̄pter ipe
dimentū. z ſi remoueat ipedimentū ſtatiz leue
agit z mouet ſe. illud declarat per ſimile. qz ſciēs
ſtatim cōſiderat niſi aliqd̄ ipediat. ſecūdo p̄bat
per ſimile. qz ſicut ſpera repcuſſa a pariete ſolū
modo ſz accīis a pariete mouetur. z p̄ ſe a pcutiē
te z p̄ſiciēte. ſit̄ eſt de graui. ¶ In z. 4. particula
iſert duo correlaria. p̄mū. manifeſtū ē q̄ nihil bo
rū mouet ſeipſz. ſed motū hz in ſe p̄ncipiū nō mo
uēdi nec geſcēdi ſz patiēdi. z. correlariū. oīa que
mouētur ab alio mouētur. p̄bat. qz oīa q̄ mouent
extra naturā ab alio mouētur. z oīa q̄ mouētur ſz
naturā ab alio mouētur. q̄ oīa q̄ mouētur ab alio
mouent. p̄mā pte aītis dicit eē manifeſtā. ſecūda
pte antecedētis probat inductiue. quia illa q̄ mo
uent ſm naturā z a ſeipſis. ſicut ſunt aīata mani
feſtuz eſt q̄ ab alio mouentur. z ēt illa que mouē
tur ſm naturā z non a ſeipſis. ſicut ſunt graua z
leuia mouent a generante ſacientē ipa aut a ſol
uente. i. remouente impediētia. i. p̄hibentia.

Tertio ſciendū eſt q̄ circa hūc textū inci
dunt tres diſſicultates. p̄ia. vtrū
graua moueant a ſeipſis p̄. p̄o ſolūtioe h⁹ diſſi
cultatis ponit talis ſuppo. Moueri a ſeipſo ē ha
bere in ſeipſo p̄n^m effectiuū ſui mor⁹. z. ponunt
due diſtinctiones. p̄ia. p̄ pōt capi duplici. vno mō
vt dicit p̄mitatē totalitatis. z tūc illd̄ dī moueri
a ſeipſo p̄ qd̄ ſic ſe hz q̄ totū mouet ſeipſz. z quibet
pars mouet ſeipſz. alio mō pōt capi p̄ vt dicit p̄
mitatē p̄ciſionis z calitatis ita q̄ moueri ſe p̄ciſe
z cātr̄ uenit ipi toti. z nulli alteri de quo negat
totū. ¶ 2. diſtinctio. graue hz duplices ptes. qz hz
quaſdā partes ſubales z cōſtitutias z p̄ illis non
diſtribuit ly p̄. hz ē alias ptes itegrale z cōtinitati
uas z p̄o illis diſtribuit ly p̄. Ex his dicitur p̄mo
q̄ graue non mouetur a ſeipſo p̄ ſi ly primo dicat
p̄mitates p̄ciſionis z cauſalitatis. qz moueri a
ſe non ineſt p̄ciſe z cauſaliter toti graui ſed etiā
ineſt p̄tib⁹ grauis de qb⁹ vere negat ipſum totūz
graue. z. dicitur q̄ graue mouet ſeipſz p̄ put ly
p̄ dicit p̄mitatem totalitatis. qz totūz graue mo
uet ſeipſz p̄. aīis p̄z. qz totū graue hz in ſe p̄n^m ſui
mor⁹. ſit̄ quibet pars itegrale grauis hz ſe p̄nci

Physicorum

pius sui motus. **C**z^a difficultas. vtz grauitas sit forma subalis grauis: et leuitas forma subalis leuis. pro soloe huius difficultatis potest talis distinctio. graue et leue potest capi dupliciter. vno modo per significatorem. et sic graue non est aliud quam vna quantitas actiua que vocatur grauitas. et sicut leuitas. alio modo capiuntur per denominationem. sic graue est compositum subale cuius inest ista quantitas que est grauitas et sicut de leui. Ex hoc dicitur quod grauitas non est forma subalis grauis. nec leuitas est forma subalis leuis. sed sunt quedam quantitates motiue necesse est subale sui subiecti. **C**z^a difficultas. vtz quantitates motiue et quantitates actiue et passiuue sint naturales potentie a passionibus et passibilibus quantitatibus realiter distincte. Ad quam respondetur probabiliter quod sic. declaratur primo de quantitatibus motiuis. In igne est vna naturalis potentia per quam ignis est naturaliter potens ad moueri sursum: et declarat de quantitatibus actiuis. in igne. n. calefactibili sunt tres entitates considerande. prima est entitas ignis calefactientis. et naturalis potentia que vocatur calefactiuitas per quam ignis est naturaliter potens ad calefactendum. et considerandum. vna passibilis quantitas realiter inherens igni que vocatur caliditas a que formaliter ignis dicitur calidus. Et iste tres entitates sic sunt distincte quod vna potest separari et separari existere sine alijs duabus. Potest etiam ista naturalis potentia que est calefactiuitas realiter existere sine caliditate formali et calefacere realiter sine ipsa. In sole. n. est illa potentia naturalis calefactiuitatis: et tamen in eo non est passibilis quantitas: et mediante illa naturali potentia sine quocumque caliditate formali calefacit ista inferiora. Si autem ponatur caliditas sine calefactiuitate illa non poterit calefacere sicut si homo ponatur sine risibilitate non poterit ridere.

Conclusio rrisalis. Grauia et leuia in acta mouentia mouentur a seipsis in genere cause efficientis. per quod habent in se principium effectiui sui motus. vt probatur per soloe huius dubij ponuntur quatuor modi per quos potest probabiliter defendi opinio Aristote. Primo stat in duobus dictis. primo. grauia et leuia in potentia essentiali per se mouentur a generate quod nihil potest moueri ad actum nisi ab extrinseco mouente. **C**z^m. grauia et leuia in potentia accidentalibus effectiue et per se mouentur a remouente prohibens. quod autem ista opinio sit de intentione prohibens. per predicatorem secundum in notabilis textu. **C**z^m modus stat in vna suppositione et in vno dicto. suppositio est hec. forma subalis grauis est causa effectiua et generatio quantitatis. dictum est istud. Grauia et leuia est in potentia accidentalibus mouentur per se et effectiue a generate quantitate. s. a forma subalis ipsorum que generatio quantitatis. per accensum autem a remouente prohibens. **C**z^m mo-

Primo dubitatur. vtz grauia et leuia mouentur a seipsis per se vel per accensum. pro solutione huius dubij est supponendum quod de motu grauium et leuium iaiatorum sunt quatuor antiquorum opinioniones. Prima. quod grauia et leuia effectiue mouentur a generate vniuersali. s. a celo ita quod grauia mouentur a celo per attractionem. Ista opinio potest reprobari tripliciter. primo modo. quod sequitur quod minus graue vel falsum est sensum. per tamen contra. quod si aliquid virtus moueat aliquid mobile in aliquo tempore per aliquid spatium eadem

virtus mouebit medietate mobilis. in medio tempore ad equale spatium. si aliquid virtus moueat aliquid mobile in aliquo tempore per aliquid spatium: eadem virtus mouebit medietate illius mobilis in illo tempore per aliquid spatium maius. et istud graue plus distaret a celo tanto tardius moueretur. per contra. quod istud mobile a celo distat a mouente tanto tardius mouetur. et sequitur quod motus grauium deorsum et leuium sursum esset violentus. quod expulsio et attractio sunt motus violenti **C**z^a opinio est quod grauia et leuia mouentur effectiue a suis locis naturalibus ita quod in loco naturali vniuersali quocumque corporis naturalis est quedam virtus attractiua locati et conseruatiua eiusdem. ista potest consistere probari sicut procedens. **C**z^a opinio est commentatoris que stat in vna suppositione que est hec. grauia et leuia que mouentur primo mouentur aere. et aer motus effectiue mouet ipsa. Ex hoc primo dicitur quod grauia et leuia per se mouentur a medio. et per accensum mouentur a seipsis. sed ista potest sic reprobari. quod grauia non potest mouere medium nisi sint plus mota. vel in illo potest mouentur a se vel ab alio. non ab alio quod queretur quod esset illud. et si dicatur quod sit aliquid extrinsecum poterit reprobari sicut procederet iprobare si: si moueatur a se habet intentum. **C**z^a vnde esse opinio Aristote. quod dicit quod grauia et leuia mouentur per se a generate. et per accensum a remouente prohibens. Ista opinio potest reprobari sic. quod vel per se moueretur a generate vniuersali quod est celum. et hoc supra reprobatum est. vnde a generate particulari. et habet. quod remouente generate particulari adhuc grauia et leuia potest esse actu mota. si regreditur mouens in actu. illud autem non potest esse generans particulare corruptum. id est dimissis istis opinionibus dicitur quod grauia et leuia mouentur a seipsis per se et primo. vt supra probatum est.

Secundo dubitatur. vtz opinio Aristote. de motu grauium et leuium iaiatorum sit probabiliter defensible. per soloe huius dubij ponuntur quatuor modi per quos potest probabiliter defendi opinio Aristote. Primo stat in duobus dictis. primo. grauia et leuia in potentia essentiali per se mouentur a generate quod nihil potest moueri ad actum nisi ab extrinseco mouente. **C**z^m. grauia et leuia in potentia accidentalibus effectiue et per se mouentur a remouente prohibens. quod autem ista opinio sit de intentione prohibens. per predicatorem secundum in notabilis textu. **C**z^m modus stat in vna suppositione et in vno dicto. suppositio est hec. forma subalis grauis est causa effectiua et generatio quantitatis. dictum est istud. Grauia et leuia est in potentia accidentalibus mouentur per se et effectiue a generate quantitate. s. a forma subalis ipsorum que generatio quantitatis. per accensum autem a remouente prohibens. **C**z^m mo-

Octauus

ditus stat in vna distinctioe et duobus dictis. distinctio est hec. duplex est generans grauium et leuium. quedam est generans quo ad fieri. et est illud quod producit ipsa in esse. Aliud est generans quo ad esse. et est illud quod dat esse. ipsis grauium et leuium productis. et habet forme subales ipsorum. forma. n. est que dat esse rei. et eadem eruat in esse. primo dicitur. grauia et leuia in potentia essentiali mouentur a generate eorum que sunt ad fieri. et grauia et leuia in potentia accidentalibus mouentur effectiue a generate dante esse. s. a formis subalibus ipsorum. **C**z^m quartus modus stat in tribus suppositionibus et in vna distinctioe. prima suppositio. duas formas dat oia necessario contra ad forma. generans autem que dat sibi forma subale grauis ad quam sequitur motus deorsum. ideo dat graui motum deorsum. et sic motus grauis deorsum est effectiue a generate. et hoc intelligitur de generate particulari. et mouens deorsum est simul cum moto vel in se vel in virtute sua. et forma substantialis grauis est quedam virtus generans derelicta in graui que simul est cum graui. **C**z^m distinctio est h. forma substantialis grauis potest considerari dupliciter. vno modo in quantum est quedam virtus a generate derelicta in graui et conseruata in ipso virtute generantis vniuersalis. et sic ipsa est principium effectiui motus grauium. Alio modo potest considerari per se forma subalis grauis subaliter actuans ipsum graue. et inclinans ipsum ad moueri deorsum. et sic habet magis rationem cause malis. quam efficientis. et quod iste modus est opinio communiter opinantium ignorantium propria voce. ideo ponitur quintus modus. et est iste. oia grauia et leuia incipiunt moueri. aut a generate. aut per accensum a remouente prohibens. per se. quia aut sunt grauia in potentia essentiali. et sic est euidens quod mouentur a generate. vel sunt grauia et leuia in potentia accidentalibus. aut ergo sunt sursum et impediuntur. et est euidens quod non possunt moueri nisi moueatur et prohibens. vel sunt deorsum. et est euidens quod non possunt moueri deorsum. Secundo dicitur quod oia grauia et leuia possunt effectiue conseruare motum incipit ab ipsis.

Tertio dubitatur. vtz forme substantiales grauium et leuium sint principia effectiua motuum naturalium aut qualitates motiue ipsorum. **C**z^m ad illud dubium respondetur quod de hoc sunt hic multe opinioniones. prima est opinio commentatoris que primo ponit tale suppositioe. mouere et moueri debet attribui suppositis et non partibus suppositorum. et ponit tales distinctiones. duplex est principium effectiui. quoddam est principium effectiui quod. aliud est principium esse-

ctiuius quo. et illud est duplex. s. principale et instrumentale. dicitur primo quod totum compositum est principium effectiui quod. et forma substantialis est principium effectiui quo principale. et qualitas motiua est principium instrumentale. **C**z^m alia est opinio Francisci qui dicit primo quod principium effectiui quod totaliter mouet graue est qualitas motiua. videmus enim grauitate in positam in corpore graui mouere ipsum. et ipsa separata corpore graui vt in sacramento mouere seipsam. **C**z^m dicit quod illud quod mouetur est totum opus. **C**z^m opinio dicit quod forme substantiales entium naturalium sunt principia effectiua cuiuslibet motus naturalis ipsorum vt forma substantialis ignis est principium effectiui calefactionis actiue. qualitates etiam actiue sunt solum agentia instrumentalia directa ab ipsis formis subalibus. nec valet ista consequentia. qualitates motiue possunt mouere seculsa forma substantiali. ergo qualitates motiue sunt principia agentia. sicut non sequitur. seculis potest scindere seculso sectore. ergo seculis est principium secans.

Ad rationes ante oppositum. **C**z^m ad prima dicitur quod ois auctoritates aristotelis intelliguntur de motibus grauium et leuium quantum ad inchoationem et inchoationem motus. **C**z^m ad secundam dicitur quod non est inconueniens idem esse in actu virtuali et in potentia formali. nec est inconueniens quod eiusdem rationis subiecti ad seipsam tanquam ad subiectum sit relatio realis. sed est inconueniens quod eiusdem rationis fundamenti ad seipsum tanquam ad terminum sit relatio realis. **C**z^m ad tertiam dicitur quod potentia actiua ad actum primum est principium transformandi aliud in quantum aliud. sed non est verum de potentia actiua ad actum et hec de questione.

Veritur quarto. vtz primo motus sit immobilis. **C**z^m arguitur quod non. quod primo motor mouet de dictorio in dictorium vt de ocio in opatione. de non creante enim potest fieri creas. igitur primo motor potest realiter mutari. **C**z^m arguitur secundo sic. ois mouens mouet. ergo primo motor mouet. antecedens est philosophi. per physicozum. potest etiam probari ratione. quia quicquid aliquid incipit mouere ipsum accipit vna entitatem realem quam prius non habebat. s. relationem mouentis ad motum. ergo ipsum realiter mutatur. Et confirmatur. quia primo motor potest se aliter habere quam primo. ergo potest realiter mutari. **C**z^m tertio sic. celum mouetur a se-

ipso. ergo habet in seipso principium effectuum sui motus. sed principium effectuum sui motus est primus motor. ergo primus motor est pars intrinseca primi mobilis. et per omnes mouet ad motum primi mobilis. primum autem est philosophi in textu. In oppositum est auctoritas philosophi. In ista questione erunt tres articuli.

Primo Sciendum est quod istud 2^m capitulum in quo Aristoteles ostendit quod sit deueniendum ad unum primum mouens. diuiditur in tres partes. In prima ostendit quod sit deueniendum ad unum primum mouens in genere. Et intendit quatuor conclusiones. Prima tangit unam diuisionem et est hec. mouentium quoddam mouet per seipsum. aliud vero mouet propter alterum ut bacculus mouet lapidem eo quod mouet a manu que mouet ab homine. 2^a tangit secundam et est hec. mouentium propter se. quedam mouent supple per unum instrumentum. alia vero per plura. 3^a tangit tertiam. et est hec. vtriusque istorum mouentium de mouere: tamen primum mouens magis mouet quam vltimum. hoc probat dupliciter. primo quia primum mouens mouet vltimum et non econtra. 2° quia primum mouens potest mouere sine vltimo sicut vltimum non potest mouere sine primo. ut bacculus non mouebit nisi moueat ab homine. 4^a conclusio tangit intentum. et est hec. necesse est deuenire ad unum primum mouens in genere quod non moueat ab alio sicut a se. probat duabus rationibus. 1° pro prima ponit tale supponendum. necesse est illud quod mouet moueri ab eo quod non mouet ab alio. aut moueri ab eo quod mouet ab alio. tunc arguitur sic. dato aliquo mouente. vel ergo illud mouet ab aliquo quod mouetur ab alio. et sic erit processus in infinitum: quod est impossibile. vel mouet ab aliquo quod non mouet ab alio. tunc illud primum mouens est a se motum. quod autem processus in infinitum sit impossibilis probat. quia tunc non est vabile primum mouens. In finitum. non est aliquod primum. 2° pro secunda ratione duo supponit. primo quod omne mouens. aut mouet seipso. aut mouet aliquo alio supple tangit istud. ut homo mouet lapidem bacculum. et ventus seipso mouet lapidem. Secundo impossibile est quod illud supple istud quo aliquid mouet moueat nisi prius principale mouens moueat. tamen primum mouens potest mouere sine illo quo mouet. Ex his arguitur sic. omne mouens aut mouet aliquo alio. aut erit aliquid quod mouet seipso. non primum quia esset processus in infinitum in mouentibus. Si secundo habet propositum. sicut quod aliquid primum mouens quod seipso mouet et mouet. In 2^a parte intendit duas conclusiones. Prima tangit duas suppositiones. Et est hec. Necesse est quod mouet: aut moueri per accidens. aut moueri per se. 2^a non est necesse omne mouens moue

re. probat. quia non omne mouens mouetur per accidens. nec omne mouens mouet per se. ergo non omne mouens mouetur. aut per propria parte probat duabus rationibus. Prima. si omne mouens moueretur sicut accidens tunc esset possibile motum non esse. quod est impossibile. Et probat duas. quia quod scilicet accidens mouet contingit ipsum non moueri. impossibilitate omnis. probat. quia si ponamus posse in esse non accidit impossibile. sed fortassis falsum. sicut si ponamus illud omnis in esse accidit impossibile. scilicet motum non esse. igitur etc. 2° pro 2^a ratione supponit quod motum tria sunt. scilicet illud quod mouet. illud quo aliquid mouet. et illud quod mouet. tunc arguitur sic. est aliquid quod est motum tamen sicut primum. et etiam aliquid quod est mouens et motum sicut 2^m. ergo erit aliquid quod erit mouens tamen sicut 3^m. Et confirmat auctoritate anaxagore quod dicebat intel lectum esse primum motus. et tamen dicebat ipsum esse impossibile et mixtum. Consequenter probat secundam partem articuli principalis. sicut quod non omne mouens mouetur per se. quia aut moueret per se sicut eadem species motus. et sic contingit ferens ferri. et piens piens. sanans sanari. et calefaciens caleferi. nec sicut alia species motus. quia tunc prius sequeretur quod contingeret sanans ferri. ferens augeri. augens alterari. 2° cuius species motus sint finite posset fieri reflexio ad eandem species motus. et sic sequeretur inconuenientia prius illata. 3° sequeretur quod omne motuum esset mobile et omne sanatum sanabile. et omne edificatum esset edificabile etc.

Secundo Sciendum est quod Aristoteles in 2^a parte principali huius capituli ostendit quod omne quod mouetur per se diuiditur in partes per se mouentes et in partes per se motas. et diuiditur in tres partes. Prima tangit unam suppositionem et est hec. Necesse est supponere unum primum mouens seipsum quod sit causa motus omnium. ideo considerandum est quod mouet seipsum et in quod motum. 2^a tangit secundam. et est hec. necesse est omne quod mouet esse diuisibile in se diuisibilia. probat quia a omne quod mouet est continuum. In secunda particula intendit quatuor conclusiones. Prima impossibile est id est toto non penitus mouere seipsum. probat per duas rationes. 1^a quia tunc id est moueretur et moueret sicut id est. consequens est impossibile. quia tunc id est docebit et docebitur. alterabit et alterabitur. sanabit et sanabitur sicut eandem sanitatem. Secunda ratio. quia sequeretur quod id est esset in actu et in potentia. omnis est impossibile. et probat duas. quia quod mouetur est in potentia et non in actu. et quod mouet est in actu etc. 2^a parte articuli probat dupliciter. prima quia quod vadit ad actum est in potentia. 2° quia motus est actus imperfectus mobilis. secundam partem articuli probat

quod quod calefacit est actu calidum. et omne quod generat aliquam formam habet illam. et sic id est erit simul calidum et non calidum. et similiter in aliis in quibus mouens est equiuocum. 2^a 3^a. vtraque pars non mouet vtraque partem sic quod vna moueat aliam et moueatur ab alia. probat quatuor rationibus. prima. quia sic non esset vabile primum mouens cum vna pars non magis mouet quam alia. 2^a ratio. quia si pars per se mouens moueat a parte per se mota. hoc erit solum sicut accidens. et sic continget eam non moueri et esse immobile. 3^a ratio. quia si pars mouens per accidens moueret a parte mota tunc posset non moueri. et sic contingeret motum non esse. quod falsum est. quia motus semper est. 4^a ratio. quia tunc id est erit mouens et motum calefaciens et calefactus. quod est impossibile. 2^a 3^a. non quies pars mouet seipsum. probat dupliciter. 1° quia tunc totum non moueret neque moueretur prius. separata. n. illa parte que mouet seipsum illa ad huc posset mouere seipsum. 2° sequeretur quod idem moueret a seipso quod improbatum est. 2° pro 4^a conclusionem ponit tale supponendum. sic est duplex mobile. quododdam est mobile motum tamen. aliud est mouens et motum: ita duplex est mouens. scilicet mouens mobile. et mouens immobile. 4^a 3^a. omne mouens seipsum est compositum ex parte per se mouente. et parte per se mota. quod tamen potest aliud mouere. hoc tamen non est necesse. ista conclusio declarat in istis. sit aliquid mouens immobile et vocetur. a. et aliud mouens mobile. et vocetur. b. et 3^m motum non mouens et vocetur. c. nec refert si sint plura media aut tamen unum. tunc si ab illo composito auferatur. b. adhuc illud compositum moueret. sed si auferatur ipse. a. tunc ipse compositum non mouebitur ergo oportebit quod illud compositum componeretur ex parte per se mouente et ex parte per se mota. Et subdit quod multotiens pars mouens et pars mota sunt composita. i. coniuncta adinuenit. et hoc quod vtraque est quanta. In tertia particula mouet aliam dubitationem. et est hec. si auferatur ab ipso. a. aliquid siue virtutis. et tamen a. b. remaneat. vtrum adhuc ipse. a. mouebit ipsum b. Aristoteles soluit istam dubitationem. et dicit quod mouens et mobile est duplex diuisibile. scilicet actu et potentia. et nihil prohibet deuenire ad primum mouens et ad primum motum. Concludit quod manifestum est quod est aliquid mouens primum quod est causa motus in omnibus inferioribus. **Tertio** Sciendum est quod Aristoteles in hoc vltimo capitulo tractat ostendit aliquid perpetuum partes primi mouentis. et diuidit in duas. In prima ostendit primum motum esse omnino immobile. Et intendit sex conclusiones. prima quia motus ipse est et nunquam quiescit. ergo necesse est aliquid primum mouens esse immobile. siue sit unum siue plura. et illud est perpetuum. nec spe

erat principaliter ad partem considerationem. 2^a nec cessarium est aliquod mouens primum omnino immobile esse sicut quilibet spiritus transmutatio. quod tamen est motum aliorum. 3^a tangit unam rationem sophisticam per quam aliqui probant primum motum esse perpetuum. et est hec. illud est perpetuum quod non potest aliquid esse et aliquando non esse. ita est de primo motore. igitur dicit Aristoteles. quod stat de aliquo aliquando ipse esse et aliquando non esse. ita est de primo motore et tamen ex hoc non habetur quod sit perpetuum. Consequenter probat primum motum esse perpetuum per rationem. quia generationes et corruptiones in istis inferioribus sunt perpetue. ergo ipsum est aliquid causa perpetua. et illa est primum mouens. 3^a 3^m mouens est perpetuum. 4^a tangit duo correlaria. primum. Quis principia mouentium seipsa corrumpatur. necessarium tamen esse aliquod mouens omnino immobile incorruptibile et perpetuum. 2° insert quod si motus sit perpetuus necesse est mouens esse perpetuum. et si mouens sit tamen unum est tantum unum perpetuum. et si mouentia essent plura essent plura perpetua. 5^a magis est ponendum tamen unum mouens perpetuum quam plura. probat. quia in his que sunt sicut natura vna finitum est melius et magis accipiendum quam infinitum. igitur est magis ponendum unum primum mouens quam plura. 6^a primum mouens est unum et perpetuum eo quod omnino est motum esse perpetuum et continuu. et si motus sit continuus erit vnus: et per omnes mouens erit unum. Et hec de prima articulo. Quantum ad 2^m.

Conclusio rursus. primus motor est omnino mobilis. hec conclusio probat sic. quia primus motor est necesse esse. ergo est omnino immobilis. Et hec de secundo.

Primo dubitat. vtrum primum motor sit perpetuum. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in ista vltima parte huius capituli ostendit primum motum esse perpetuum. et intendit quatuor conclusiones. Prima. manifestum est quod primum motor est immobilis. id est necesse est quod aliquid quod moueant. quod quiescant. et aliqua semper moueant et nunquam moueant. et aliqua que semper moueant et nunquam moueant. Et probat primum motum esse immobile quia omne quod mouet mouet ab alio: sed primus motor non potest moueri ab alio quia non esset primum mouens sicut omne primum motor omnino est immobile. 2^a tangit unum artem et soluit illud artem. et est hec. aialia quod mouentur. et quod quiescunt. ergo non videtur quod motus sit perpetuus. dicit quod aialia se moueant sicut vnus motus: et illo motu aliquando quiescant. tamen non se mouet sicut alios motus. Ex hoc insert quod in istis aialibus primum mouens mouet seipsum. secundo insert quod ex

Conclusio Rñsalis. cuiuslibet rei pma nētis est dabile pñmū instās sui eē z non vltimū. z pñmū sui non esse z non vltimū. quia nullius rei permanētis ē dabile vltimū instans sui eē vt patet ex dictis.

Primo dubitatur. Utrū mor⁹ reflex⁹ sit continu⁹. Ad hoc soluendū ē supponendū qd Aristō. in tertia pte hui⁹ tertij capituli pbat p rōnes logicas motū reflexū nō eē cōtinuū qd sūt q̄tuor. p̄tia. oē qd mouet hz aliquem terminū ad quē fēdit. z qñ attigit ip̄z gescit ibi. s̄z motus reflexus tendit ad aliquē terminū. ḡ qñ puenit ad eū gescit. z p̄tis ille motus nō est vnus mor⁹. C. 2. oē qd mouet mouet hz aliquas spēs mor⁹. z gescit gese opposita tali motū. ḡ mobile motum motu reflexo cum mouet duabus spēs bus motus etiā gescit duab⁹ spēs quietis. z per dñs talis motus nō erit vnus. C. 3. si mor⁹ reflex⁹ eēt cōtinu⁹ sequeret qd idē eēt corruptum z corūpendū. p̄tia. qd cū mobile puenit ad illuz terminū motus q erat vnus z cōtinu⁹ ē corrupt⁹ z tñ nūdū fact⁹ ē si sequēs motus sit sibi cōtinuus. C. 4. rō. eadē est rō cōtinuitatis mor⁹ z sūt tē/poris. s̄z cōtrarij motus nō sunt vn⁹ motus. ergo motū dñoz nō ē vnū tps. z p̄tis nō pōt esse in vno z eodē tpe. z sic nō est continuus.

Secundo dubitatur. Utrū mor⁹ circularis sit vnus. Ad soluendū hoc dubiū ē supponendū qd Aristō. in isto vltimo ca: oñdit qd motus ē vn⁹ z cōtinuus. z diuidit i duas ptes. In p̄ma oñdit motū circularē eē vnū z cōtinuū. z diuiditur in duas ptes. In p̄ma itendit talē cōclusionē. Mor⁹ circularis ē vn⁹ z cōtinuus. pbat duab⁹ rōnib⁹. p̄tia rō. ad motuz circularē eē vnū z cōtinuū nullū accidit impossibile. ḡ motus circularis ē ponendus vn⁹ z cōtinu⁹. z rō. ille motus est cōtinu⁹ qd ē ab eodē in idēz. sed motus circularis ē ab eodē in idēz. rectus autē ab eodēz i aliō. ḡ mor⁹ circularis ē vnus z cōtinu⁹. z subdit qd mor⁹ qd est in semicirculo. aut mor⁹ quē i aliq̄ alia circulatione. qd nō copulat finē cū p̄mō ille nō ē vnus necq̄ cōtinuus. C. In sc̄da p̄ticula ari. in/ fert duo correlatiā. p̄mū. nullus alius mor⁹ ē cōtinuus preter circularē motū. p̄z. ille motus nō est cōtinuus nec p̄petu⁹ qd pōt multoties iterūpi per media. ita ē de oib⁹ motibus alijs a circulari. ḡ zc. z. ex his que dicta sunt elicif qd physilogi. i. p̄bi nō bene dicunt oia sēbilia semp moueri. qd necesse eēt ea moueri hz aliq̄ez istoz motuum z maxie fm alteratiōez. mō manifestum ē qd nulla

alia mutatio a circulari ē continua aut p̄petua.

Tertio dubitatur. Utrū mor⁹ circularis sit p̄mus motū. Ad soluendū h̄ dubiū ē supponendū qd Ari. in 3. pte hui⁹ capituli in/ tendit talē cōclusionē. Motus circularis ē p̄mus motū. pbat p̄hs tripl̄. p̄p duas rōes p̄pas. p̄tia. ois mor⁹ local⁹ aut ē circularis. aut rect⁹. aut cōpo/ situs ex his. s̄z motus cōpositus est posterior alijs qd ex alijs cōponit. z mor⁹ circularis est p̄o recto. hoc pbat. ille mor⁹ est p̄o qd est simplex z p̄fectus. mor⁹ autē rect⁹ ē ip̄fectus qd nō pōt continuari nisi p reflexionē. maiorēz pbat qd p̄us nā rōne tpe ē p̄fectū ip̄fecto. z corruptibile incorruptibili. z rō. ille mor⁹ ē p̄o qd ē p̄petu⁹ illo que non cōtin/ git eē p̄petuū. s̄z motū circularē cōtingit esse p̄pe/ tuū z non rectū. ḡ mor⁹ circularis ē p̄m⁹ motū. 3. pbat illā trib⁹ rōnibus cōib⁹. p̄ma. ille motus ē p̄petu⁹ qd nō hz determinatū p̄m⁹ necq̄ finem. motus circularis ē talis. ḡ zc. minorēz pbat quia vnūq̄qz qd est in linea circulari sūt ē p̄m⁹ me⁹. z finis. z rō. ille mor⁹ ē p̄m⁹ qd ē mensura oiu⁹ ali/ orū motū. s̄z mor⁹ circularis ē mēsurā oiu⁹ alio/ rum motū. ḡ. 3. ille mor⁹ ē p̄m⁹ motū qd ē r̄la/ ris. solus motus circularis est regularis. ḡ solus motus circularis ē p̄m⁹ motū. minorēz pbat. qd motus circularis semp eē distat a fine ad quē tē/ dit mobile. i. a medio. z iō ē regularis z sp̄ vnifoz/ mis. nullus motus rectus ē sic regularis. eo qd in/ tendit aut in p̄mō aut in fine. s̄z mor⁹ circularis ne/ q̄ hz p̄m⁹ necq̄ finē. 3. pbat dictā cōclusionē qnq̄ auctoritatib⁹. p̄ma. qd q̄cūq̄ eecerūt memoriā de motu posuerūt p̄ncipia mor⁹ localis eē p̄ncipia oiu⁹ motū vt disgregatiōez z agregatiōe con/ cordiā z discordiā. z ē anaragoze qd posuit intelle/ ctū agentē disgregare res. Tertia est democriti qui posuit res fieri p vacuū z plenu z nō alium q̄ motū localē. 4. est alioz qd posuerūt rari z den/ sū esse p̄ncipia rez z dicebat ea esse p̄ncipia mo/ tus localis. Quinta est opinio platonis. qd plato primo dicebat aiām eē p̄ncipiū seip̄z mouēs. Se/ cundo dicebat qd p̄ncipiū seip̄m mouens pōt qe/ scere alijs spēs mor⁹ z moueri hz locū. ḡ pōebat motū localē eē p̄mū motū. Cōsequēter epilo/ gat que dicta sunt.

Rationes soluuntur ex dictis. Et hec de questione.

Meritur 7. Utrū i magnitudine finita possit esse vtus infinita. Arguit primo qd sic. qd i magnitudine infinita pōt esse vtus finita. ḡ in

magnitudine finita pōt eē vt⁹ infinita. z dñā p̄fite. añs p̄z qd i magnitudine infinita pōt eē vt⁹ infinita. ḡ z fini/ ta. dñā. z. qd magnitudis infinite aliq̄ ps ē finita. z arguit sic. magnitudo finita pōt mouē p tps infini/ tū. ḡ hz vtutē infinitā. z dñā. qd fm p̄hs ipole ē vtutē finita mouere p̄ finitū tps. añs p̄z. qd cellū ē ma/ gnitudie finitū. z tñ mouet p tps infinitū. z ē sc̄d⁹ p̄hs gnātōes z corruptōes sūt infinite. C. 3. sic. ar/ guit. magna ē magnitudo sita. sūt ignis z q̄z po⁹ vltima. z tñ i ip̄s ē vt⁹ infinita. ḡ i magnitudine finita ē vt⁹ infinita. minorēz p̄z. qd mā hz vtutē substādī infini/ tibus formis. z ignis hz vtutē oburēdi infinita cōbu/ ribilia. sūt po⁹ vltima hz vtutē vt possit imitari ab infinitis obiectis. C. In oppo⁹ est p̄hs.

Primo Sciendū ē qd Ari. in isto. 4. tracta/ tu oñdit qd sit p̄m⁹ mouēs. z diui/ dit i tria capla. In p̄ oñdit. q̄tuor cōclōnes. p̄ma. dō ē qd p̄m⁹ mouēs ē l̄pibile z nullā h̄ns magnitu/ dinē. C. 2. 2. impossibile ē mouēs finitū moueri p tps infinitū. Ad p̄bādū h̄c cōclusionē tria sup̄pōit. p̄ qd i cā motus sūt tria. f. mouēs mobile z tps. z. sit mouēs finitū. a. sit mobile finitū. b. z tps. finitū. c. 3. ps mouētis sit. d. z ps mobilis finitū sit. e. part̄ ip̄s finitū finitū. sit. 3. tūc arguit sic. si. a. moueat. b. i. c. d. mouebit. e. i. 3. d. pōt toriēs sumi qd consu/ met totū. a. z sic. e. s̄ sumet totū. b. cū illa sint finitū s̄z. nūq̄ pōt cōsumere totū. c. cū. e. sit infinitū. ḡ. c. nō erat adequatū tps i quo mouebit. b. C. 3. 2. in magnitudine finita nō pōt eē vt⁹ infinita. Ad p̄bādū h̄c sup̄pōit p̄ qd maior po⁹ mouet i minorē tpe z minor i maiorē. z. qd ois mor⁹ ē i tpe. tūc arguit sic. Si i magnitudine finita eēt vt⁹ infinita. tūc se/ q̄ret qd vtus finita posset mouere i eqli tpe cum vtutē infinita. oñs est impossibile. ḡ zc. pbat tñ oñaz. cū vt̄raqz sit in magnitudine finita vt̄raqz mouet i tpe finito. h̄z vna moueat i tpe maiorē z alia i mio/ ri augeat. ḡ vt⁹ finita h̄z p̄p̄oīōez h̄z quā vnū tps excedebat aliud. tūc vt⁹ finita z infinita mouebūt i eqli tpe. C. 4. 2. i magnitudine infinita nō pōt eē vt⁹ finita. pbat p̄hs duab⁹ rōib⁹. p̄ma ē de magni/ tudinib⁹ diuersoz generuz. z ē bec. qd si in magni/ tudine infinita eēt vt⁹ finita moueret p tps finitū. z sic moueret i eqli tpe cū magnitudine infinita. qd ē i cōueniens. z s̄tēz rōne d̄ducit de magnitudinib⁹ eiusdem generis.

Secundo Sciendū est qd i hoc. 3. c. oñdit Ari. p̄mū motorē eē vnū. z di/ uidit i duas ptes. In p̄ma mouet q̄dam dubita/ tionez qd ē bec. Qd qd mouet ab alio mouet. ou/ biū ē a quo moueant p̄iecta cū mouēs nō tāgat

illa. Et arguit sic. p̄ qd nō moueant ab aere moto/ pijciē te. vt. n. ab alio sit moueri cū p̄mū mouēs moueat z oia moueant a p̄mo mouente. z oia ge/ scere cū p̄mū mouens gescit. Soluit z dicit qd p̄mū mouēs. f. pijciēs facit moueri aliq̄ corp⁹ qd ap/ tū natū est moueri vel mouere. z quiescēte p̄mo mouēte nō simul gescit illud qd ab eo mouet. Ex/ h̄sert qd mor⁹ p̄iectōis nō est cōtinuus qd nō sit ab vno motore sed a plurib⁹. oñter se h̄ntibus i vtutē motiua quā aliq̄ vocat antipistafis eo qd dicit aerē p antipistafis mouere p̄iectū. C. In 2. p̄ti/ cula ponit p̄hs duas cōclōnes. p̄tia. necesse ē p̄mū motorē eē vnū. pbat. qd p̄mū mor⁹ ē vn⁹. ḡ est a mouēte vno. C. 2. 2. necesse ē p̄mū mouēs mo/ uere motu regulari eo qd p̄mū mouēs eodēz mō se h̄z p totū motū. si eni cōtinue se h̄ret aliē z aliē. tūc ille mor⁹ eēt ab alio z ab alio mouēte. Ex hoc cōcludit qd p̄mū motor mouet motu ifatigabili. ali/ as mor⁹ nō esset regularis.

Tertio Sciendū qd vltimo c. vltimi tracta/ t̄ari. itēdit tres cōclōnes. p̄ma. p̄m⁹ motor ē i circūferentia p̄mi mobilis. pbat. qd effe/ ctus p̄mi mouentis magis manifestatur i ip̄sis eo qd partes circūferētiales magis mouētur. C. 2. tāgit vnā dubitationē qd est bec. Utrū mouens qd mouetur motū cōtinuū possit facere. dicit qd nō. qd mor⁹ cōtinu⁹ est a mouēte immobili. C. 3. 2. vlti/ ma. p̄m⁹ motor est immobilis ipartibilis z nullā h̄ns magnitudinē. quia si p̄mū motor haberet aliq̄ magnitudinē vel haberet magnitudinē finitā vel infinitā. s̄z nullā illaz h̄re pōt. ergo nullā h̄z magni/ tudinē. minorēz pbat p̄ p̄tia parte qd ipole est ali/ quā magnitudinē eē infinita vt pbat ē. p̄ sc̄da p te pbat. qd potētia p̄mi mobilis nō ē finita. ergo p̄ mus motor nō pōt h̄re magnitudinē finitā. z dñā qd vt pbatuz est in magnitudine finita nō cōtingit eē vt⁹ infinita. añs pbat. qd p̄mū mouens mouet tpe infinito z motu cōtinuo z p̄petuo. ergo eius virt⁹ est infinita.

Conclusio Rñsalis. In magnitudine finita nō pōt esse vt⁹ infinita intelligendo de ifinitate ētitatiua z ifitate itēfua h̄z extensionez potentie motiue. z hoc de 2. arti⁹

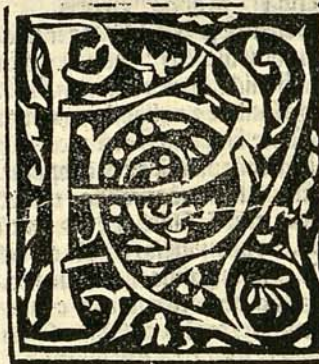
Primo Dubitatur. Utrū de mēte Ari. z sui cōmētatoris fuerit ponere p̄m⁹ mo/ torē ifinite vtutis entitatiue z itēfue. Et pp hoc pōit talē disti⁹. aliq̄ eē ifi⁹ pōt intelligi qd r̄pl̄. p̄ h̄z duratiōez. qd. f. durat tpe ifinito. z sic fm Ari. z sui cōmētatorēz itelligentie celū z multa etiā alia sūt ifinita. alio mō aliq̄ eē ifinitū pōt intelligi qd

mouet motu infinito. siue talis motus sit motus vnus localis siue non. et sic scilicet per se intelligitur solus et corpa celestia se infinita. alio modo aliquid est infinitum. quia mouet motu locali vno et ceteris. per se scilicet per se intelligitur. quia immobilis in partibus mouet motu locali per se in finitum. et sic per se est solus infinita. prout tamen illos motus est vnus alio modo. quia Ari. reputat esse ipse per se quod aliquid est infinitum intensiue ita quod quicquid mobili datur potest moueri maius infinitum. et quicquid velocitate data potest moueri velocius in infinitum. id potest moueri quodlibet mobile in instanti. Et bis dicitur per se de mente Ari. et sui commentatoris non fuit concedere per se motorem esse virtutis infinite intensiue. per se quia Ari. concedit per se motorem agere ad esse necessitate nature. sed concederet ipse mouere se vltimum sue potestatis et concessisset ipse mouere in instanti. cuius oppositum probatur in multis. et dicitur quod gladius per se et naturalis habet magis concedere per se motorem esse virtutis infinite intensiue quam oppositum. probatur quia quilibet talis habet concedere ipse esse ens. quod nihil maius cogitari potest. et dicitur quod scilicet fide tenendum est per se motorem infinite virtutis esse intensiue virtutis cum habeat omnes perfectiones simpliciter.

Secundo Dubitat. Utz ope piectum mouetur ab intrinseco vel a medio. C. pro soloe h' dubij ponunt due opiones. p' est opio cois. et h' q' p'icis p' mouet ipse piectum: et ipse motu mouet vna parte aeris. et ipa p' aeris mouet piectum. et itez piectum mouet alia parte aeris. et sic quisq' desiciat h' p'icis. et sic dicit q' mot' piectoz e' a diuersis mouentib'. et q' sunt mot' p'iales tot sunt ptes medij mouetis. et ex illis sit vn' mot' vnitare aggregatois. C. z' opio q' appet pbabilior e' q' p'icis iprimis vna virtute impulsua in ipso piecto q' virt' impulsua vocat iper'. et e' vna qlitas motiua cui resistit grauitas moti et resistetia medij. ideo continue debilitat et tandem corrumpit. et sic piectum cessat violenter moueri. et illa virt' e' subiectiue in proiecto:

Tertio dubitat. Qualis e' saluabile motus p' iectois e' violentu cum tñ sit a p'ri: intrinseco effectiuo. s. ab illo ipetu. et tñ ad violentu duo regritur. p' q' sit ex hoc e' dictu q' p'ri effectiuu sit extrinsecu. z' q' passiu nil dferat. h' e' d'cu q' talis mot' sit d' nãle inclinatioez ipi' moti. R'ndet q' pot saluari dupliciter. p'mo negado q' ad violentu motu regrant illa duo copulatiue. z' d' q' sic ad motu nãle sufficit q' talis mot' sit ad forma ad qua inclinat ipse mobile. s'it ad motu violentu regrit et sufficit q' forma ad qua e' talis mot' sit d' nãle inclinati

one ipi' mobilis. z' pot saluari dicedo q' suffic q' ipse p'icis qd e' pncipale moues sit extrinsecu. z' d' q' tal mot' n' e' a p'ri: intrinseco eentiat. s. a for' subali. s. solus a p'ri: intrinseco accntali. s. ab illo ipetu. **Ad rationes** an oppo'. C. Ad p'ma d' negado anis cu suis p'bari onib'. C. Ad scdas d' q' no e' pole aliq' magnitudinē eē ifinita. et sic anis suppoit falsu. id e' negadu z' q' virtus finita n' e' adeqta i magnitudie finita. C. Ad 3' d' q' illa tria sūt ifinita ifinitate pluralitatis obiectoz ad q' se extendūt. s. n' s' ifinita ifinitate ppe passionis quatitatis. C. Et hec de libris octo physicoz oca sufficiant.

Primo q'ri tur circa initu p'mi libri celi et mundi. Utz corpus simplex subroe mobilitatis ad vbi sit adeqtu b' scie s' bz. Et arguit p' q' n' q' nullu corpus e' simplex. q' corp' simplex n' e' subz b' scie. an' p' q' oē corp' est opo' ex ma et for'. z' sic. q' qd e' subz adeqtu b' scie d' illo p'dicat ouertibil' ista passio q' e' eē mobile ad vbi. s. ista no ouertibil' p'dicat de corpe simplici. q' corp' simplex n' e' b' scie adeqtu subz. moz p' q' illa passio n' ouenit oi corpi simplici. q' n' e' ouertibilis cu corpe simplici. p' ps anis p' q' eelū n' e' mobile ad vbi cu no habeat aliq' supfic em ipse circūscribetē. z' ps anis p' q' aialia et cetera corpa mixta sūt mobilia ad vbi. z' sic. mobilitas ad vbi e' pa' subib' scie. q' n' pot eē rō formal' ei'. et p' anis corp' simplex n' e' s' bz b' scie s' b' rōe mobilitatis. C. In oppo' e' auctas p'ri dñtis sciaz h' esse circa corpa. In ista qōe erūt tres articli sic i alijs. Quā tū ad p'mū.

Primo Sciendu e' q' p' soloe qōis s' solue de tres difficultate tacte i trib' argumtis. p'ia q' tagit i p' ar: e' h' vtz sit aliq' corp' simplex. p'io soloe b' difficultatis ponūt due difficultates. p'ia. duplex e' corp'. qdā e' d' gñe sube. et e' opo' ex ma et for'. et illd vocat subm trine diu' mēsiōis qd aptū natū e' suscipe trinā diuēsiōnez. aliud e' corpus de gñe q'ntitatis. et est ipsa trina diu' mēsiō. s. lōgitudō. latitudo et p'fūditas. z' d'istin'

simplex capis dupli. vno mo vt dic negatōez co pōnis: ita q' illd e' simplex qd n' e' opositū: alio mo capis vt dic negationē mixtionis: ita q' illd e' simplex qd n' e' mixtū cōpositū ex corpi b' adiuicem spē dñtib'. sicut celū et quatuor elementa. Siplez p' mo oppo' cōposito. s. simplex z' mo oppo' mixto. Et h' seqt q' illd e' simplex z' mo qd n' est mixtū siue cōpositū ex corpi b' adiuicē spē dñtib'. Et bis d' p' q' corp' d' gñe q'ntitatis e' simplex vtroq' mo simplicitatis. ois. n. q'ntitas e' for' simplex. z' d' q' nullū corp' d' gñe s' b' e' simplex p'io mo simplicitatis. q' qdā tale e' opositū ex ma et for'. z' d' q' celū et quatuor elta sūt corpa simplicita z' mo simplicitatis. p' q' n' sūt mixta ex corpi b' spē dñtib'. C. z' difficultas q' tagit i z' argu mento e' hec. vtz mobilitas ad vbi sit passio adeqta ouertibilis cu corpe simplici. p' soloe h' difficultatis pōit vna d'istin: et vna suppo. Suppo est hec. q' vbi est vna qditas p'dicantia p'cise cois ad vbi actiuū et vbi passiuū s'z modū expositū q'ro p' hicoz r'ctatu d' loco. D'istin: est hec. aliqd eē mobile ad vbi pot capi dupli. vno mo cois put se extendit ad oē esse mobile ad vbi siue circūscriptiuū: siue d'istin: siue sit motu nãli: siue violento. siue voluntario: et sic ois s' da imo oē ens creatū e' mobile ad vbi. alio mo capis ppe p' eo qd mo uet ad vbi circūscriptiuū siue sit nãli: siue violentū siue voluntarie. et sic oia aia' et vlt' oia corpa sunt mobilia ad vbi. z' mo capis magis ppe p' oi mobili ad vbi circūscriptiuū motu nãli siue moueatur per se p' siue per accis et gra partis. et isto mo mixta inaiata sūt mobilia ad vbi. q' motu nãli mouetur ad vbi circūscriptiuū per accis tñ et gra partis ad motū elti p'dñantis. alio mo capis marie ppe p' oi eo qd e' p' per se mobile ad vbi circūscriptiuū motu nãli. et sic solū corp' simplex e' mobile ad vbi. Et bis seqt q' mobilitas ad vbi est passio adeqte ouertibilis cu corpe simplici. C. z' difficultas q' tagit in z' ar: e' h' q' r' saluabile mobilitate ad vbi eē rōez formale corpi simplici cu tñ ei' sit p'pa passio. Ad h' r'ndet q' pot saluari p' vna maria z' scotizatiū q' e' hec. quicūq' rō formal' alic' qd itatis s'balis e' innoia. ipa pot cōueniē noia/ri et circūlog p' nomē ppe passionis talis s'bi. ideo mobilitas ad vbi circūlog nobis rōez formale m' sub qua hic consideratur de corpe simplici q' est nobis innoia. Et h' seqt q' sola qditas corpi simplici est illius subm sub rōe formali nobis innoia. tñ circūlog nobis per nomē ppe passiois:

q' e' mobilitas ad vbi. z' sequitur q' aggregati ex quiditate corpi simplici et mobilitate ad vbi non pot esse huius subiectum. alias subiectus esset vnū ens per accis.

Secundo sciendu q' iste liber d' celo in q' ari. determinat de corpe nãli et p' mobili ad vbi diuiditur in quatuor libros p'riales. In p' determinat de mundo s'm se totū: et cōtinēt quatuor tractatus. In p' determinat de p'pa ei' passione. s. de ei' pfectoe: et diuidit in quatuor c'. In p' demonstrat totū vniuersū eē pfectū: et intendit quatuor conclusiones. p' tangit intentū et e' bec. scia de natura v' esse circa corpa et magnitudines et circa passioes et motus ipoz et circa p'na q'cūq' talis sube. i. corpi nãlis. pbat. q' scia nãlis e' circa res nãles. ergo e' circa illa q' dca sūt. cōiaz pbat. q' rez nãliū quedā sūt corpa et magnitudies: qdā hnt corp' et magnitudinē. et qdā s' p'ncipia hntū corp' et magnitudinē. C. z' tangit duas d'istin: p' e' d'istin: cōtinui et est bec. Cōtinū e' qdā d'ibile i spē d'ibila. z' e' d'is: corpi et e' bec. Corp' e' qd est oiqz d'ibile. hac pbat. q' tres d'istin: sunt oēs. q' corp' qd e' d'ibile s'z tres d'istin: est oiqz d'ibile. anis pbat. q' magnitudo d'ibil' ad vnu e' linea: et magnitudo d'ibil' ad duo e' supficies. et magnitudo d'ibilis ad tria est corp'. et nō s' alie p'ter has. q' tres d'istin: siones sūt oēs d'istin: z' pbat istā conclusio nē trib' signis. p'm. p'thagorici dixerunt oia eē de terminata trib'. s' p'ncipio medio et fine. q' signū e' q' illud quod est d'ibile s'm tria et oiquaq' d'ibile s'm corpus est d'ibile s'm tres d'istin: ones. ergo e' oiqz d'ibile. z' signū. nūer' ternarius videtur nobis esse datus a natura ad sacrificatiōē deoz. ergo signū est corpus quod e' d'ibile s'z numez ternariū eē oiqz d'ibile. z' signum. natura inducit nos vt faciamus appellatiōes: sic q' duo ambo appellamus et duos abos et nō oēs: et q' tres appellam' oēs s' n' sint plures. q' signū e' q' corp' qd e' d'ibile s'z tria e' oiqz d'ibile. C. z' tagit etiā supponē et e' bec. Corp' e' magnitudo pfecta. s' pbat duab' rōib'. p'ma. corp' e' magnitudo ois. q' corp' e' magnitudo p'ca. cōiaz pbat. q' oē et totū et p'c'm nō dñt s'm spēs sed tñ s'z mā in cui adduntur. anis p' q' solū corp' e' terminatū trib' d'istin: et e' vndiqz d'ibile. q' solū corp' e' magnitudo ois. Et subdit q' iste tres magnitudines eodē modo sūt continue quō sūt d'ibiles. pbat. q' linea q' e' cōtinua ad

Celi et mundi

vnū ē diuisibilis ad vnū. et sicut de alijs. z^a rō. illa magnitudo ē p̄cā q̄ nō trāsit i aliā magnitudinē. s; corp^o nō trāsit i aliā magnitudinē. ḡ corp^o ē p̄fecta magnitudo. minorē p̄bat. qz ois erit ē p̄p de factū. ¶ 4^a s̄ t̄agit duo correlaria. p̄m. vnū q̄d̄ p̄ticulariū corpuz ē p̄fectū. p̄bat. qz vnū q̄d̄ q̄ eorū h; oēs diuisiōes. z^m. totū vnūerſū ē p̄fectuz. ad p̄bandū h̄ correlariū ponit duas sup̄pōnes. p̄ma. vnū q̄d̄ p̄ticulariū corpuz facit vnū vnitate contiguitatis. z ē t̄m̄iatū ad p̄ximū p̄tactū. h̄ est dictū. vnū q̄d̄ p̄ticulariū corpuz facit vnū vnitate contiguitatis cū p̄ximo cor^o. z^a. oia corpa p̄ contactū cōponūt vnū totū vnūerſū. h̄ ē dictū. ex oib^o corpib^o s̄t s̄t̄p̄tis sit vnū totale corp^o vnitate contiguitatis z cōtact^o q̄d̄ vocat^o vnūerſū totū. Ex his p̄bat correlariū sūū sic. ex q̄d̄ nois corpis est manifestū oē corpus esse p̄fectū. sed totum vnūerſū est corpus vt p̄bant sup̄pōnes. ergo totum vnūerſuz est p̄fectū.

Tertio sciēdū q̄ circa hūc textū incidunt tres diff. cultates. p̄ria. vtruz scia nālis sit circa corpa z magnitudines. Ad h̄ r̄idet cōmē tator q̄ mathe^a ē d̄ magnitudinib^o s; q̄ sūt abstracte a mā. sed pbic^o cōsiderat de his s; q̄ s̄t vltia māe. h̄ ē s; q̄ sūt t̄m̄ini corpuz nāliū. ¶ 2^a difficultas. vtz a trib^o ad oē sit formalis cōia: ita q̄ vtz de q̄buslib^o tribus: z solū de trib^o possūm^o dicere oē. p̄to solone h^o difficultatis ponunt due regule. p̄ma. ois p̄pō vnūerſalis affirmatiua exponēda ē per vnā copulatiuā cui^o p̄^a ps affirmat p̄dicatū d̄ aliq̄ determinato sup̄posito: z fa asserit nō ēē dabile aliq̄d sup̄pō^o talis subign^o h̄ificetur d̄ ipō p̄dicatū talis subit: vt ista. ois sol lucet. exponēda ē per istā. sol lucet. z nō sūt p̄les qn luceat: vel sic. z n̄ ē dabile aliq̄s sol qn luceat. Ex h̄ seq̄t q̄ d̄ vno si non sint p̄la p̄nt dicere oē. z^o seq̄t error dicentū istud signū ois exigere tria appellata sic q̄ anq̄ alicui termino addat ois regrit q̄ talis termin^o sit h̄ificabilis d̄ trib^o suis sup̄positis qz tūc ista ēē falsa. ois sol lucet. z tūc euidēs ē q̄ sua d̄dictoria est falsa. s. ista. qdā sol n̄ lucet. z^a regula. ois p̄pō vtz d̄ h̄ signo ois plurali s̄t̄p̄to exponēda ē p̄ vnā copulatiuā h̄ntē tres p̄tes. qz p̄^a affirmat p̄dicatū inē alicui d̄terminato sup̄posito s̄t̄: z fa ēē affirmat p̄dicatū inē alicui alit^o sup̄posito s̄t̄. z t̄tia asserit nō ēē dabile aliq̄d sup̄positū s̄t̄: qn de illo h̄ificet p̄dicatū simpli s̄t̄p̄tū. vt ista. oēs boies currūt sic ē exponēda. iste hō currit: z ille: z nō est dabile hō qn ille currat: z h̄i sit vtz sic q̄ ly ois teneat diuisiue z distributic. qz si

teneret collectie. tūc ēē singularis: z ad ei^o vta tē suff. ceret p̄dicatū pluralis nūeri posse h̄ificari d̄ p̄noie p̄talis nūeri demōstrāte oia illa sit sumpta p̄ qb^o sup̄ponebat s̄t̄m. vt oēs apli dei sit. iz. sic exponēda est. isti sit s̄t̄p̄tis. iz. Ex h̄ seq̄t q̄ de duob^o si nō sunt plures possūm^o d̄re oēs. nec regrit necio q̄ sint tres ad hoc q̄ de eis dicam^o oēs vtz ē t̄ti q̄ determinat^o de duob^o dicimus ab oēs q̄ oēs: z h̄ r̄edit p̄hs. z^o seq̄t q̄ de trib^o cū isto ad iūcto z nō sūt p̄les vtz possūm^o d̄re oēs z nō alit. ¶ 3^a difficultas. vtz totū vnūerſū sit vnū totū p̄ctū corp^o. Ad quā breuiē r̄idet q̄ totū vnūerſū ē vnū corp^o vnitate cōriguitatis z aggregatōis z nō vnitate simplicis equalitatis. vtz ē q̄ totum vnūerſū ē p̄fectū nō simpli sed solū in ḡie. z^o vtz q̄ de p̄fectiōe cēntiali totū vnūerſū s̄t̄ p̄ oēs spere celestes. z^o q̄tuor elem̄ta. z fm aliquos corpora mixta fm specie. de p̄fectiōe t̄ti accitanti sunt oia decozan^o vnūerſum. ¶ Quantum ad secundum ponitur

Conclusio Corp^o simplex sub rōe mobilitatis ad vbi est adeq̄tum h̄ scie s̄bz. hec cōpōt p̄bari p̄ p̄p̄tates q̄ditatis s̄biuajis posse in p̄ma cōclusionē p̄mi p̄h̄icoruz.

Primo dubitat. Vtz sint t̄m̄ tres motus simplices. Ad soluēdū h̄ du^o est sup̄ponēdū q̄ ari. i. z^o c̄b^o tractat^o d̄terminat d̄ p̄fectiōi p̄te vnūerſi. s. de celo: z diuidit i duas p̄tes p̄ncipales. In p̄ma pōit qnq; sup̄pōnes. p̄ria. oia p̄h̄ica cor^o s; seip̄a sūt mobilia local^o. p̄bat. qz h̄nt i seip̄is p̄m^o sui mot^o. fa. ois mot^o s; locuz aut ē rect^o: aut circularis: aut mixt^o ex his. tertia. solus mot^o rect^o aut circularis s̄t̄ mot^o simplices. p̄bat. qz solū sūt due magnitudines simplices. s. recta z circularis. q̄rta. necē ē oēs motū simplicē ēē aut ad mediū: aut a medio: aut circa mediū. p̄bat. qz mot^o circularis ē circa mediū: z mot^o rect^o ḡ est surſū ē a medio. z mot^o rectus qui ē deorsuz ē ad mediū. ḡnta. necē ē q̄sdā mot^o ēē simplices. z quosdā mixtos. p̄bat. qz corpoz qdā sūt simplicia. quedam mixta. ergo motū quidā sūt simplices z corpoz mixtoz mot^o sunt mixti nisi moueātur fm elem̄tū p̄d̄ians. antecēdēs p̄bat. quia corpora simplicia quecūq; sunt fm naturam h̄bent in se p̄ncipium sui motus.

Secundo dubitat. Vtz p̄ter q̄tuor elem̄ta sit ponēdū s̄m^o corp^o. s. celū quod aptū natū est moueri fm suā nām motu circulari. Ad soluēdū hoc dubiū est sup̄ponēdū q̄ Aristo. in fa p̄te hui^o capituli intendit talē con-

Primus

elusionē: Necē ē esse aliq̄d corp^o simplex qd̄ natū ē moueri motu circulari fm sui nāz. h̄c cōclusionē p̄bat qnq; rōnib^o. p̄ p̄ria rōne ponit duas sup̄positiōes. p̄ria. mot^o simplex ē corpuz simplicis z nō cōpositi nisi cōp^o moueat s; elem̄tū p̄d̄ians. z^a. vnū corpuz simplicis ē t̄m̄ vnus motus simplex s; nāz. pōt t̄m̄ ēē alius z alius violēt^o. Ex his sic arguit. mot^o circularis ē mot^o simplex ḡ ē alicui^o corpuz simplicis. s; nō est alicui^o q̄tuor elem̄toz. ḡ p̄ter q̄tuor elem̄ta ponēdū ē vnū s̄m^o corpus simplex qd̄ natū est moueri motu circulari fm sui nām. cōia maioris p̄z p̄ p̄riam sup̄positionē. minorē p̄bat sic. q̄tuor elem̄toz est alius mot^o simplex a circulari. ḡ mot^o circularis nō ē alicui^o q̄tuor elem̄toz. p̄z cōia p̄ scōdā sup̄positionem. p̄to scōdā rōne. ponit duas sup̄positiōes. p̄ria. mot^o q̄ est p̄ter nāz ē d̄rius eius ḡ est s; nāz. z^a. t̄m̄ vnū vni ē d̄rium. Ex his sic arguit. mot^o circularis simplex cūenit alicui corpuz: vtz alicui elem̄toz vel alicui alteri ab elem̄tis: si alicui elem̄toz aut ḡ fm nāz aut p̄ter nām. non p̄m^o qz eis cōuenit ali^o motus fm nāz. nec p̄ter nāz qz tūc d̄riaret motū q̄ eis cōuenit s; naturā qd̄ falsū est. motui. n. surſū d̄riat motus deorsū z c̄. Si cōueniat alicui alteri ab elem̄tis: vel ḡ cōuenit p̄ter naturā vtz s; naturā. nō p̄m^o. qz illi corpuz cōueniret aliq; mot^o s; naturā. isti d̄ri^o. ḡ sibi cōueniret s; naturā. z p̄ cōis p̄ter q̄tuor elem̄ta ē ponēdū s̄m^o corp^o cui cōuenit mot^o circularis s; naturā. ¶ p̄to 3^a rōne. ponit tres sup̄positiōes. p̄ria. mot^o rect^o est alicuius corpuz simplicis. z^a. necesse est motū circularē ēē alicui^o corpuz simplicis. z^a. mixta mouētur s; elem̄tus p̄dominās pp̄ mixturā corpoz simplicū. Ex his sic arguit. mot^o circularis ē p̄or motu recto. ḡ ē p̄oris corpoz q̄ mot^o rect^o ḡ est quattuor elem̄toz. z p̄ cōis p̄ter q̄tuor elem̄ta ē ponēda qdā alia suba q̄ ē dignior z p̄or eis. cōias p̄mā p̄bat qz corpis p̄oris est p̄or motus. p̄bat anis. qz mot^o circularis ē p̄fectior motu recto. ḡ z p̄or. p̄bat cōias qz p̄fectū natura ē p̄us ip̄fecto. anis p̄bat. qz liea circularis ē p̄fectior linea recta eo q̄ linee circulari nihil potest addi. linee at recte pōt fieri additio. ¶ Pro q̄rta rōne ponit duas sup̄positiōes. p̄ria. necesse ē oēs motū ēē simplicē aut s; naturā aut p̄ter naturā. z^a. motus cōueniēs alicui corpuz p̄ter naturā cōuenit alicui alteri s; naturā. z p̄ cōis p̄ter q̄tuor elem̄ta ē ponēdū q̄ntū cōmuni^o cui cōuenit mot^o circularis s; naturā. ¶ Pro ḡnta rōne ponit duas sup̄positiōes. p̄ria. si mot^o circularis

sit mot^o simplex erit alicuius corpuz simplicis. z^a. aliq̄d ē corp^o natū fieri surſū z aliq̄d natū fieri deorsū. iō ē aliq̄d qd̄ natū ē fieri circulariter. Ex his sic arguit. mot^o circularis ē continu^o z p̄petu^o ergo necesse ē q̄ cōueniat alicui corpuz s; naturā z nō alicui q̄tuor elem̄toz. igit. p̄mā cōiam p̄bat. qz si solū cōueniret p̄ter naturā ēē mirabile z irronabile ip̄z celū ēē p̄petuū. p̄bat. qz vide mus in alijs certissime ēē corrupta que sūt p̄ter naturā. h̄ ē dictū. nullū violentū est perpetuum.

Tertio dubitatur. Vtz mot^o celi sit naturalis. Pro solutiōe pōitur talis distinctio. Naturale capitur dupl^o. vno mō vt distinguitur d̄ artē z p̄posito. z sic illud d̄ naturale vel a natura qd̄ nō ē ab arte nec a p̄posito. z sic motus celi nō ē naturalis. alio mō capitur naturale putat^o si n̄tū d̄ violentū. z ad istud duo regruntur copulatiue. p̄mū. q̄ p̄m^o mot^o sit it̄infecū. z hoc intelli gēdo de principio formali z passiuo. z^o regritur q̄ mobile h̄eat naturalē inclinationē ad moueri tali motu. Ex his d̄r q̄ p̄pus motus cuiuslibet spere ē simpli naturalis tali spere. alij aut mot^o a motu p̄prio sūt magis violēti aut volūtarij q̄ naturales. Ex h̄ infert cōmentator q̄ falsa est imagitio eoz qui ponūt motū excētricū z concētricuz.

Rationes soluntur ex dictis.

Verit scōdo. Vtz celū sit cōpositum. Et arguitur primo q̄ non qz nullum ingenerabile z icorruptibile ē cōpositū ex materia z forma. s; celum ē ingenerabile z incorruptibile. ḡ zc. maior p̄z p̄ cōmentatorē primo p̄h̄icoruz cōmēto 69: dicentē. q̄ p̄m^o generabilitatis z corruptibilitatis est materia. minor p̄z in textu. ¶ 2° sic. si celū ēē cōpositū ex materia z forma. aut illa esset eiusdē rōnis cū materia istoz iserioz aut alteri^o. nō eiusdē qz tūc ēē p̄uationi admixta. non alterius. qz tūc essent dabile due materie p̄me. qd̄ ē d̄ p̄h̄z z^o methaphysice p̄bantē q̄ sit deueniendū ad vnam materiā p̄mā. ¶ 3° arguitur auctoritatibus Aristo. z cōmentatoris. p̄ma ē Aristo. dicentis. nō ois ē eadem materia. s; eoz quoz est trāsmutatio ad inuicem. z^a est eiusdē dicentis q̄ materia h; potentā ad eē z ad non esse. z^a est cōmentatoris i h̄ c^o d̄ntis q̄ ex his p̄z error dicentiū corp^o celeste ēē cōpositū ex materia z forma. z ca^o sequenti dicit. q̄ ex hoc p̄z bene q̄ celū non est cōpositū ex materia z forma. z similiter idē dicit p̄ p̄h̄icoruz cōmēto. 69: ¶ In opposituz arguit. qz

omne corpus e' copositu' ex materia 7 forma. sed celum est corpus. igitur etc. 7 confirmatur qz o'e subiectu' quantitatis habet materiam.

Primo sciendu' e' q' p' declarati'o'e termi noz q'onis soluende s'ut tres diffi cultates tacte i' tribus argumentis. Prima in 3o articulo 7 e' bec. Utz f3 Aristo. opinion'e 7 sui co' metatoris celu' sit copositu' ex ma' 7 for'. Ad qua' r'ndetur q' de mente Ar. sto. 7 sui comentatoris fuit ponere q' celu' no' e' copositu' ex materia 7 for ma sed e' forma simplex corporeitatis q' nata est subijci trine dim'ensi'o'ni. pmo p3 p' auctoritates al legatas. 2o p3 per duo p'ncipia Aristo. 7 sui com'e tatoris. p'mu'. materia e' p'ncipi'u' generabilitatis 7 corruptibilitatis. 2m'. celu' e' ingenerabile 7 icorru ptibile. C' 3a' difficultas. vtz f'm v'itate celus sit copositu' ex materia 7 forma. Ad qua' r'ndet bre uiter q' sic. qz f'm v'itate tenendu' est celu' esse ge nerabile 7 corruptibile. C' 3a' difficultas tacta in 2o articulo e' bec. vtz ma' celus sit eiusde' r'onis cu' materia istoz iserioz. R'ndet q' sic. sicut declara tu' e' in pmo p'ncipio. Ex hoc sequit' error Alberti d'ntis q' icelo no' est materia p'prie dicta. s3 solu' capiend'o materia co'iter p' subiecto q'ntitatis.

Secundo sciendu' e' q' Aristo. i' b'etio cap' bui' tractatus o'ndit d'nam cor poris celestis a quattuor elem'ntis. 7 diuidit in du as partes. In p'ma itendit q'rtuor co'clusiones f3 q'rtuor d'rias ipoz. Prima. celu' no' habet grauita te nec leuitatem. Ad p'bad' h'ac co'clusion'e po'it duas suppositio'es. p'ia suppo' co'tinet q'rtuor dif finitio'es. p'ima. graue est qd' aptu' natuz est ferri ad mediu'. 2a'. leue est qd' aptu' natu' est ferri a me dio. 3a'. grauisimu' est q' oib' substat deorsu' latis. 4a'. leuissimu' e' qd' oib' supferi' sursu' latis. C' 2a'. suppo'. nece' e' o'e qd' ferri' sursu' aut deorsu' h're le uitate' aut grauitate' aut ambo. Ex his arguit sic: q'gd' est graue vel leue fertur a medio. vel ad me diu'. sed celu' non fertur a medio nec ad mediu'. g' celum non est graue nec leue. minozes p'bat qz aut fertur a medio vel ad mediu'. ergo celum no' est graue nec leue. minozes p'bat qz aut fertur a medio vel ad mediu' f'm natura' aut preter na turam. Ino' f'm natura' p'bat qz f'm naturam mo uetur circulariter. ergo na' a medio nec ad mediu'. 2iam p'bat qz vni' corp'ozis simplicis est t'n vni' motus simplex f'm naturam. nec preter naturaz. qz si mouet' sursu' p'ter natura' mouetur deorsuz f'm natura'. 7 econtra qz illi motus s'ut d'rij. Ex h' infert duo conelaria. p'm'. partes celi no' mouent'

a medio nec ad mediu'. qz totum celu' non mo uetur a medio nec ad mediu'. ergo nec ps eius. t3 o'ia qz in ide' feruntur totum. 7 pars f'm natura'z vt tota terra 7 puus globus: 2m'. nulla ps celi h3 grauitate' 7 leuitate'. ps. qz totu' celu' non h3 graui tatem nec leuitatem. ergo nec eius pars. o'iam probat qz eadem est ratio de toto 7 partibus.

Tertio sciendu' q' 2a' d'ria celi 7 alioz cor' poz simplicium tangitur in 2a' co' clusione 7 est bec. Celum est igenitu' 7 icorruptibi le. p'bat p'hs sic. q'gd' est genitu' 7 corruptibile h3 sui contrariu' s3 celu' no' h3 contrariu'. g' celu' e' ige nitu' 7 icorruptibile. maiorem p'bat. qz o'e fieri e' a contrario. 7 subiecto 7 s'it' corru'pi. 2o qz in' co' traria est corruptio 7 generatio. minoz'e p'bat. qz motus celi no' h3 d'rij. ergo nec celu'. p'bat o'iam qz d'rij s'it' motus. C' 3a' co'clusio tangit 3a' d'rias 7 est bec. celu' non est augmentabile nec di minuibile. ps. qz q'gd' est augmentabile h3 aliqd' ex quo fit. s3 celu' n' habet aliquid ex quo fit. g' 2e. maiore p'bat. qz q'gd' augetur. augetur a cibo ad ueniente' 7 resolutio in necessariu' eius. C' 4a' con clusio tagit 4a' d'riam 7 est bec. celu' no' est alte rabile. p'bat p'hs duabus r'onibus. p'ma. q'gd' est alterabile h3 qualitates f'm quas fit alteratio. sed celu' non habet qualitates scd3 quas fit alteratio ergo. maiore p'bat qz alteratio est circa passio'es 7 hitus 7 ille non sunt in celo. 2a' r'o. quecuqz alte rantur augetur 7 diminiuitur sunt alterabilia. sed celu' no' auget' nec diminiuit'. igit'. maiore p'bat o' platis elem'ntis 7 p'tibus ipozum. 7 bec de p'mo. r'isalis. Celum est copositum ex materia 7 forma. p'bat. qz celum est materia vel forma vel totu' copositum. non materia qz non pot' realiter existere sine for ma. non forma qz vel e'e' substantialis vel accide talis. no' accidentalis qz no' est i' aliquo subiecto. no' substantialis qz illa non mouet nec mouetur.

Primo dubitat. Utz sint t'n g'nc' corpo ra simplicia. s. celu' 7 quattuor ele menta. Ad soluendu' hoc dubiu' est supponendu' q' Aristo. in scda parte buius capituli infert duo correlaria. p'mu' celu' est p'mu' corp'oz sempiternu' ifeneficibile ialterabile icessabile 7 ipassibile. nec augmentu' h'ns nec decrementuz. hoc p'bat p'hs tribus signis. p'mu'. o'es hoies 7 greci 7 barbari 7 q'cuqz putat deos e'e' h'nt tale' imagiati'o'es d' di is q' eis celu' p' loco attribuunt imortale imortali coaptates. g' signu' e' q' celu' e' imortale. 2m' signu' quia f'm memoria' traditam o'i tempore p'teri'

ro celu' no' videt' esse transmutatu'. nec f3 toru' nec f3 p'te. g' signu' e' q' celu' est ir'asmutabile. 3m' signu'. v'f3 ad p'is t'ps celu' vocatu' est etbos q'si se'p'ne cur'es. 7 adhuc anaxagoras v'it' hac opione. nec miradu' qz n' sel' nec bis neq' ifinitie' o3 putare eaf de opiones adu'e'sse ad nos. 2m' cor'm. ipole' e' n'ise ru' corp'oz simpliciu' e'e' p'les q' d'3: qz nece' e' mo tu' simplic'e e'e' alicui' corp'is simplicis: s3 n' s'e p'les mor' simplices q' illi q' dicti s'e. s. circularis 7 rect' q' e' duplex. s. a medio 7 ad mediu'. ex his p3 2e.

Secdo dubitat. Utz mor' celi sit alicui mo tu' d'ri'. Ad soluendu' h' dubiu' e' suppo nedu' q' Ari. i' vltimo capto bui' tractat' p'bat q' motui circulari nullus e' mor' d'ri': 7 diuidit in du as p'tes. In p'ma p'bat de motu circulari f3 se to tu': 7 itedit duas d'nes. p'ima. motui circulari no' d'ria' mor' rect'. h'ac p'bat qz mor' rect' d'ria' mo tu' recto. g' no' circulari. an's p'bat qz loc' sur suz 7 loc' deorsu' d'ria'tur. ergo mot' q' s'it' ad illa loca 7 r'ia'tur. o'iaz p'bat. qz d'rietas loci e' ca' d'rietatis mo tu'. C' 2a' d' motui circulari n' d'ria' mor' circula ris. p'bat qz q'cuqz mor' s'it' d'rij illi s'e finiti 7 de'f'mia ti. igit' duo mor' circulares no' videtur e'e' d'rij.

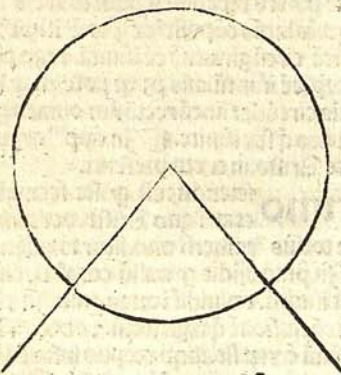
Tertio dubitat. Utz mor' sci sup eude' se micirculari terminis traspositis sint d'rij. Ad soluendu' h' dubiu' e' supponedu' q' Ari. i' vltima p'ricula bui' capli. p'bat q' motui circulari f3 suas p'tes no' sit aliqs motus d'rius: 7 itedit tres co clusiones. p'ima. motus facti supra eude' semicir culu' no' sunt d'rij. probat. quia secudu' semicir culu' no' sumit maxima dist'ia s3 solu' f'm lineare et'. C' 2a'. motus q' e' supra vni' semicirculu' no' d' r'ia' motui q' e' supra aliu' semicirculu'. qz illi p'nt ad iuic'e' d'riuari. C' 3a'. vni' toti circulari no' d'ria'tur alia tota circulario sca' supra eude'. p'bat duabus r'onibus. p'ma qz illi motus no' s'it' ab eode' in ide': mor' ar' d'rij s'e d' d'rio i' d'ri'. 2a' r'o. si e'e'nt ponede ta les circulario'es e'e'nt frustra. o'is e' falsu'. g' 7 an's. p' p'bat o'iaz. qz aut illa q' mouet' illis duab' circula toib' essent equalis 7 r'utis: 7 sic vni' ipediret ali ud 7 ecotra. 7 p'o'is abo' essent frustra. vel vnum esset maioris 7 r'utis q' aliud: 7 sic ipediret aliud: 7 sic illud aliud e'e' frustra cu' ipi' null' ess' motus. frustra. n. e' calciat'u' cui' no' e' calciatio. o'iaz p' bat. qz d'3 7 na' nihil faciunt frustra.

Rationes soluentur ex ia' dictis. **Aeris** 3o. Utz sit pole aliquod corpus esse actualiter in finitum. Et aguitur p'io q' sic. qz p'm' mouens est infinitu'. ergo 7 p'm' mobile. t3 o'ia. q' si p'm' mouens est infinitu' p' mobili exiite finito. t'e p'm' mouens poss' mouere mobile i'ist'ati. qd' i'pli car' d'ctionez. 2o arguit sic. pole est q' in qualibz p'te vni' boze p'ducatur vna pars lapidis bipeda lis sed partes boze saltez p'portioales s'ut ifinite. ergo eti'a' partes bipedales p'ducte in eis s'ut infi nite: 7 p'o'is lapis coposit' ex ipis e' ifinit'. 3o sic: pole e' liea' circ' giratiua' e'e' ifinita. ergo pole est aliqd' corp' e'e' ifinitu'. an's p3. qz pole est q' liea' cir cu' giratiua' circ' d'et line'a' recta' f'm omnes p'tes p' portioales q' s'ut ifinite. C' In opp' m' arguit au' ctouitate Aristo. in textu p'fenti.

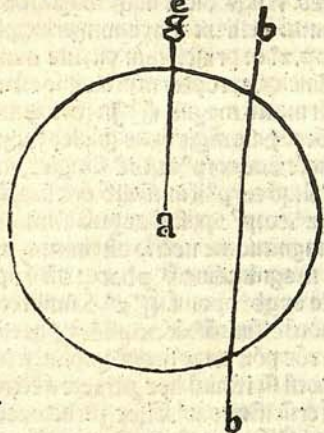
Primo sciendu' est q' iste secundus tra ctat' i' quo Aristo. determinat o' finitate totius vniuersi diuiditur in quatuor ca p'itula. In p'mo o'ndit q' nullu' corp' circulariter motu' sit ifinitu'. 7 diuidit i' duas p'tes. In p'ia ite' dit vna co'clusion'e q' tagit ite'tu'. 7 e' bec. Necessa rio videdu' e' vtz sit aliqd' corpus infinitu' sic p'li mi antiquoz dixeru't. aut hoc sit ipossibile. p'bat trib' r'onib' h'ac co'clusion'e. p'ia. illd' e' determinan du' qd' multu' facit discedere ab i'quisiti'o'e v'ita tis. sed dicere aliqd' corpus e'e' inf' nitu'. aut no' e'e' facit multum discedere ab i'quisiti'o'e veritatis ergo 2e. Scda ratio. illud est determinanduz p'o' p'ter qd' orte s'ut o'es d'ctiones iter eos qui locuti s'ut d' natura. s3 ifinitu' e' h'moi' g' 2e. Tertia ratio. il lud e' determinandu'. p'pter qd' oriunt' errores cir ca p'ma p'ncipia eo q' ifinitu' h3 v'irtutes p'ncipij. ergo determinandu' est de ifinito. maiorez p'bat duplr. p'mo. qz sigs transgressus fuerit modicuz i' p'ncipio a veritate discedens sit longe plus deci es milies. vt sigs dicat aliqz magnitudinem esse minimam: destruit maximum p'ncipi'u' mathe maticoz. 2o qz p'ncipium v'irtute maius est ma gnitudine: quapropter in p'ncipio est modicu' in fine aut multu' magnu'. C' In scda intendit duas co'clusion'es. p'ia tagit duas g'nales suppo'es qz p' ma e' nece' e' o'e corp' aut e'e' simplex aut copositu' io' si sit aliqd' corp' ifinitu' illd' erit simplex aut co positu'. 2a'. corp' copositu' ex p'rib' finitis multitudi ne 7 magnitudine necio est finitum multitudine ne aut magnitudine. h' p'bat qz t'n e' copositu' qua ta s'e illa ex qb' coponit'. C' 2a'. s. nullu' corp' circu larit' motu' sit ifinitu'. h'ac co'clusion'e p'bat sex r'onib'. p' p'ia r'o'e po'it duas suppo'es. p'ia. si corp' circu larit' motu' sit ifinitu' liee p'tracte a c'etro ad circ'u fereti'a' crut' ifinite. 2a' si liee p'tracte ac'etro ad cir cofereti'a' s'e ifinite dist'ia ipax erit ifinita. ifinitoz

Celi 7 mundi

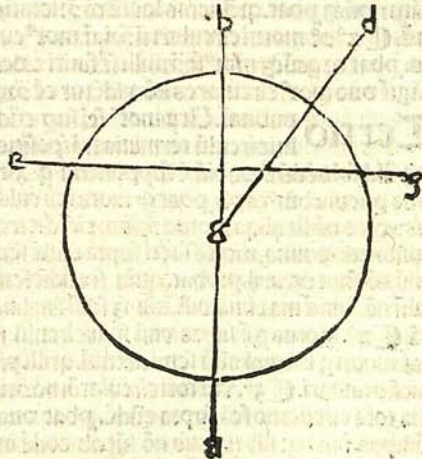
in distantia erit finita. Ex his sic arguit. Si corp^o circulariter eēt actuali infinitū sequeret q^o n^o possit moueri. nō ē salū r^o ipote. q^o r^o nō pbat. q^o si tale corp^o moueret tē p^otrāfiret distantia duarū lineaz p^o tractaz a cētro ad circūferētiā. s^o h^o ipote ē. q^o illa circūferētia ē infinita. mō nō t^origit infinita p^otrāfire.

Impositatē nōtis pbat dupl^o. p^o q^o videm^o celū circūuolū q^o r^o moueri. z^o q^o mot^o circularis necō ē alicui^o corp^o simplicis. p^o r^o z^o rōne ponit^o duas sup^oponēs. p^oma si a tpe infinito auferatur finitū tps. necō ē reliquū eēt finitū r^o b^o p^o n^o. z^o sup^opo. si tps ipsi^o mot^o b^oeat p^oncipiū mot^o habebit p^oncipiū r^o etiā magnitudo mota. Ex his sic arguit. si corp^o circulariter motū eēt infinitū. tunc infinitū p^otrāfiret in tpe finito. nōis est ipossibile. ergo r^o nōis. pbat cō sequētiā q^o ponam^o q^o a cētro corp^o finiti qd ē a. trabat^o lineā infinita ad circūferētiā figure q^o vocet^o. a. g. e. r^o extra cētrū trabatur alia lineā infinita ex v^otraq^o parte que vocetur. bb. r^o quiescat.

Ex his sic pbat nōis q^o si moueat tale corp^o circulariter necō ē lineā. a. g. e. q^o nō incidē lineaz. bb. r^o eā final^o p^otrāfire. r^o h^o i tpe finito. r^o t^o ipa ē infinita q^o infinitū p^otrāfire i tpe finito. q^o h^o sit i tpe finito pbat sic. q^o totū tps i q^o motū ē celū ē finitū. p^o r^o z^o rōne ponit duas sup^oponēs. p^oma. si vna magnitudo iuz aliā moueat ita q^o moueatur d^o se iuicē. vel si vna q^oscat r^o moueat alia ipse se iuicē absoluēt. z^o sup^opo. si lineā finita p^otrāseat lineā infinitā i eodē tpe p^otrāsit ab ea. Ex his sic arguit. celū tpe finito p^otrāsit circūlū infinitū d^oscriptū circa cētrū. q^o i eodē tpe celū ab eo p^otrāsit. r^o p^o nōis celū erit infinitū. 4° rō. nullū figuratū ē infinitū. s^o oē corp^o circulariter ē figuratū. q^o nullū corp^o circulariter ē infinitū. 5° rō. d^oscribat^o circūlū cui^o cētrū sit. g. p. qd^o trāseat lineā infinita. a. b. ex v^otraq^o parte infinita. r^o ille due q^oscat. deide duca^o alia lineā ex cētrū p^opendiculariter secās p^oncipiū lineā. r^o sit. e. z. r^o ambe q^oscat. Lōsequēter ducatur alia lineā a cētro corp^o q^o sit. g. d. infinita v^otraq^o ad. d.

Ex his sic arguit. moto illo corp^o circulari lineā. d. g. incipit iter secare lineā. e. z. r^o illius intersectionis nō erit finis cū lineā sit infinita. r^o p^o nōis tale corp^o circulariter mouebit p^o tps infinitū. qd^o est ipossibile. 6° rō. tps in q^o celū mouet^o ē infinitū. q^o r^o celū. tenet nōis. q^o magnitudo r^o tps cōsūt diuiduntur.

Secdo sciēdū q^o Ari. i h^o z^o c^o. pbat nullū corp^o recte motum esse infinitū. r^o iten dit talē conclusionē. nullū corp^o motum a medio aut ad mediū ē infinitū. hāc cōclusionē pbat duas rōib^o. p^oma sumitur ex p^ote locoz. r^o p^o ea pōit tres sup^opositiōēs. p^oma. mot^o sursum r^o mot^o deorsū sūt d^oij. fa. d^oij. mot^o sūt ad d^oia. loca. ētia. si vnum

Primus

5° rōz fuerit ad dēminatū locū r^o altez. Ex his sic arguit. oia loca corp^o motoz recte sunt finita. q^o idē corp^o recte motū ē finitū. nōis pbat. q^o si loca corp^o dēminata sint r^o ipsa corpa. nōis p^o. q^o loc^o sursum ē dēminat^o. r^o sit^o loc^o deorsū r^o loca media in^o ea. q^o oia loca sūt dēminata. p^oma p^ore nōis pbat. q^o si aliqd^o corp^o vndequaq^o ferat ad locū deorsū nō pōt lōg^o p^otrāfire. ergo loc^o deorsū est dēminat^o. z^o p^ore nōis pbat q^o locus sursum d^oiat loco deorsū. s^o loc^o deorsū ē dēminat^o. s^o r^o loc^o sursum. r^o nōis p^o t^o t^o sup^oponē. 3° p^ore nōis pbat. q^o loc^o sursum r^o loc^o deorsū sūt dēminat^o. ergo r^o loca media. pbat nōis. q^o alias in^o extrema finita eēt mot^o finit^o. C^o z^o rō sumitur ex p^ote d^orietatis r^o leuitatis r^o ē bec. si aliqd^o corp^o eēt finitū ip^oz h^oret grauitatē finitā. s^o ipossibile ē grauitatē aliq^o eēt finitā. q^o ipote est aliqd^o corp^o recte motū eēt finitū. maiorē pbat. q^o ipossibile ē corp^o finitū h^ore grauitatē finitā. q^o si aliqd^o sit tale necesse ē q^o h^oret grauitatē finitā. nōis pbat. q^o si corp^o finitū h^oret grauitatē finitā sequeret^o tria icōueniētia. p^oma. q^o corp^o finiti r^o infiniti eēt eqli^o grauitas. z^o q^o corp^o finiti erit maior grauitas q^o corp^o finiti. 3° q^o icōueniētia corp^o erit eqli^o grauitas. pbat p^oma nōis q^o si accipiat aliq^o ps finita illi^o corp^o finiti. illa erit alicui^o finiti grauitatis. q^o p^o cōtinuā replicationē pōt sumi tota grauitas corp^o finiti cū illa sit finita. r^o p^o nōis si illi^o p^o addant^o tot ptes quot possunt cōsumere totā grauitatē tūc finit^o finiti erit eadē grauitas. r^o si addant^o i duplo plures tūc finiti erit maior grauitas q^o finiti. minorē p^oncipalis rōnis pbat. s^o q^o sit ipossibile aliq^o grauitatē eēt finitā ponēdo duas sup^opoēs. p^oma. q^o vna grauitas ē maior alia tāto mouet^o in minor tpe. pbat. q^o grauitas r^o tpa h^ont ecōtrario analogiā vel si media grauitas moueat in aliquo tpe dupla grauitas mouebit i medietate illius tps. C^o z^o sup^opo. grauitas finita mouet magnitudinē finitā in tpe finito. Ex his sic arguit. si eēt aliq^o grauitas infinita sequeret^o duo icōueniētia. p^oma. q^o grauitas infinita in equali tpe moueret cūz grauitate finita. z^o q^o grauitas infinita nō posset mouere. p^oma. q^o si grauitas infinita moueret i aliquo tpe tūc tps in quo moueret grauitas infinita h^oret p^oportionē ad ipsā. z^o nōis p^o. quia si talis grauitas infinita moueret tūc talis mot^o nullam h^oret p^oportionē in ad alias cūz finiti ad infinitum nulla sit p^oportio

Tertio sciēdū ē q^o Ari. i hoc 3° c^o. pbat p^o rōnes nāles q^o nullūz corp^o sit infinitū

tū. r^o diuidit^o in duas ptes. In p^oma ponit vna p^oma rōez sup^ota ex diuisione corp^o. r^o ē bec. nullūz corp^o pus etherogeneū ē finitū r^o nullū corp^o homogeneū ē finitū. q^o nullū corpus ē finitū. r^o nōis. q^o oē corp^o aut est anonomerū. i. etherogeneum. aut anomez. i. hōgeneū. nōis p^oma parte pbat. q^o vel illd^o eēt cōp^o ex sp^oeb^o finitis vel finitis. nō is finitis q^o corpa simplicia sunt finita. q^o ipossibile ē aliqd^o corp^o cōp^o ex finitis corp^o ip^o sp^o. nōis pbat q^o mot^o simplices sūt finiti. igit^o corpa simplicia sūt finita. r^o nōis. q^o corp^o simplicis est mot^o simplex. nec cōponit^o tale corp^o ex sp^oeb^o finitis. q^o tūc vna q^o cāz est^o infinita. pbat h^o eēt ipote tripl^o p^o q^o vna q^o h^oret infinitā grauitatē. z^o q^o etiā loca ipoz eēt infinita. 3° q^o corp^o vndequaq^o extēdūt. r^o nōis pbat eēt p^ota infinita. z^o p^ore p^oncipalis nōis pbat. s^o q^o nullū corp^o anomez sit finitū. q^o vel illd^o eēt circulariter vel rectū qd^o sup^o iprobatū ē.

Conclusio r^o nōis. nullū corp^o ē finitūz vt p^o p^o rōnes Ari. in textu.

Primo dubitat. Utz corp^o infinitū possit pati a corp^o finito. Ad soluen^o dū hoc dubiū est supponendū q^o Ari. in scda pte h^o cap^o pōit scda rōne nāle. pbat^o nullū corp^o eēt finitū ex p^ote vtutis actie r^o passiue. r^o ē bec. nullū finitū h^o vtutē agendi aut patiēdi. s^o qd^oz corp^o h^o vtutē agēdi vt patiēdi. igit^o nullū corp^o ē finitū. p^o pbat^o maioris pōit tres sup^opoēs. p^oma. corp^o finitū nō pōt a finito ipediri. pbat. q^o sequet^o q^o mouēs finitū r^o mouēs finitū moueret^o eqli^o tpe. nōis ē ipote. igit^o r^o nōis. pbat nōis ponēdo q^o. b. sit mouēs finitū qd^o moueat mobile finitū qd^o ē. a. in tpe g. r. d. sit ps mouētis finiti q^o moueat. c. q^o ē ps mobilis finiti. Ex his sic arguit. q^olis ē p^oportio maioris mouētis ad min^o mouēs. talis ē p^oportio maioris mobilis ad min^o mobile. s^o mai^o mouēs mouet mai^o mobile i tpe. g. igit^o min^o mouens mouet min^o mobile i eodē tpe. C^o z^o sup^opo. ipote est finitū pati a finito q^o sequeret^o q^o i eqli^o tpe mobile finitū moueret^o a mouente finito r^o finitū. Et probat nōis q^o ponat^o vnu mouens finitū qd^o moueat aliqd^o mobile finitū i aliq^o tpe finito. r^o sumat^o vnu min^o mouens qd^o moueat vnu min^o mobile i eqli^o tpe tē arguit. sic se h^oz mai^o mouēs ad mai^o mobile: ita se h^oz min^o mouens ad min^o mobile. igit^o a trāsum p^oportioē sic se h^oz mai^o mouēs ad min^o mobile: ita se h^oz min^o mouens ad mai^o mobile. s^o maius mouens mouet min^o mobile i tpe. g. g. minus mouens mouet mai^o mobile i tpe. g. r. sic mouens finitū r^o mouens infinitū mouet idēz mobile in eqli^o

tpe. C3^a suppo. mouens infinitu n pot pati ab infi nito. qz seqret q in eqli tpe mouens infinitu moue bit mobile infinitu z mobile finitu. Ex hifert q nul lu corp^o sensible est infinitu. z ifert q nullu corp^o extra celu est infinitu. h pbat. qz extra celu no est corp^o. pbat. qz extra celu no est loc^o. g nec corp^o. qz oe corp^o est i loco. ex ar et itra locu significant.

Secundo dubitat. Utz corp^o circulari infinitu beat centz. Ad soluen du hoc dubiu est supponendu q Ari. i 4° c. pbat nullu corp^o esse inf^m p roes logicas: z diuidit i ou as pres. In p^a pot tales cōclones. Nullu corp^o est infinitu. pbat. qz nullu corp^o circulari est infinitu z nullu corp^o rectu est infinitu. ergo nullu corp^o est i. fi^m. ams p p^a parte. pbat. qz nullu infinitu mouet circa me^m. oe corpus circulari motu mouet cir ca me^m. ergo nullu corp^o circulari motu est infini tu. maiorez pbat. qz infini no est me^m. z^m ptem antis. pbat trib^o ronib^o. pma. si esset aliqd corp^o re cte motu infinitu. tuc bret vnu locu infinitu ad quez moueret nāl^r: z aliuz a q moueret violen^r. z sic es sent pla infinita. qd ē ipole. C 3^a rō. si aliqd corp^o recte motu esset infinitu tuc bret mouens infinitu: z sic essent plura infinita. C 3^a rō. si aliqd corp^o re cte motu esset infinitu. vel illd moueret a se. z sic esset animatu. qd est impole. impole. n est infini tu ē aial. vel ab alio. z sic illd aliō ēt infinitu: z sic ēent duo infinita. s. mouens z qd mouet.

Tertio dubitat. Utz idē sit loc^o tot^o z pris. Ad soluendū h dubiu ē supponen du q Ari. in 2^a pre hui^o capituli reprobat demo/ critu z intendit talē cōclutionē. Non ē ponendū aliqd corp^o infinitu opo^m ex infinitis corpib^o eius dē rōis distātib^o ad inuicē p vacuitates. pbat pbs qttuo^r rōib^o. p^a. qz tuc oiu^o illoz corp^oz esset vn^o mor^o. pbat cōiaz. qz vbi fert vna tota tra z vn^o glo bus: z vbi fert tor^o ignis z vna sincilla. C 2^a. si illa corpa ēent eiusdē rōis. tuc aut qdlibz ēēt que vel leue. C 3^a rō. qz tuc qdlibet moueret deorsū z sic nullū ēēt surū. aut qdlibz moueret surū z sic nul lū ēēt deorsū. C Quartarō. qz si moueret vno motu fz nāz moueretur alio motu pter nām. z sic essent plura infinita.

Ad rationes Ad pma dicitur ccededo ams z negando cōiaz. z ad pbarionē dī q l3 primū mouens sit infinitu nō tū mouet pmi mobile in nō tpe eo q non mouet fz vltimū sue po. C Ad scōaz dī q iste act^o g est p ducere nō pot mensurari ptib^o pportionalibus. fz solū eiusdē qttitatis: eo q pres proportionales

sūt solū i po. C Ad tna dī q iste act^o g ē circūgi rare nō pot attribui ptib^o pportionalib^o propter potentialitatē ipsoz.

Veritur 4° Utz sit possibile eē plures mūdof. Et arguit q sic. quia mundus est species ergo p dicit de multis vel actu vel po tentia. si actu. ergo de facto sunt plures mundi. si potentia. ergo possunt eē plures mūdi. C 2° sic. qncunqz aliq duo sic se hnt q vnū est pri^o alio fm z^m modum prioris stat pri^o esse sine posteriori. fz mūdus z hic mūdus sic se hnt q mundus pcedit hūc mūdū fz z^m modū pozis. g stat mūdū eē sine hoc mūdo. fz non pot eē sine h mundo nisi sit i aliq alio pticulari mūdo. g possibile ē eē ptes mūdof. C 3° arguit p articl^o ptiēse dntē. dīe q dō n pos sit d nouo ptes mūdof pducē ē error. g ē ipote eē ptes mūdof. C In opp^o. est aucta pti in textu. sciēdū est q p declaratōe tmino

Primo ruz ponunt aliq distictioēs z aliq suppones. p^aia. duplex ē possibile. qddā ē possi bile simplr. z ē illud qd nō iplicat cōdictionē. aliud est possibile fz nām. z est illd qd hute alicui^o agē tis nālis pot pducī eē. C Ex his seq^r z^a. s. q du plex ē ipossibile. s. ipole simplr qd. s. iplicat cōdicti onē. aliō est ipossibile fz natura qd iplicat cōdictio nez pducī hute alicui^o agētis nālis. C 3^a distin^o ptes eē mūdof potitelligi duplr. vno mō q pos/ sint eē ptes mūdi simul. alio mō q possint eē ptes mūdi successiue. C 4^a distin^o. plures mūdof eē simul pot itelligi duplr. vno mō q illi mundi ēent cōcētrici. i. hrent idē cētrū ita q sup pmi mobile imaginaret vn^o orbis terre^o circundās p^m mobile vndiqz. z cōter vn^o orbis aqus. z cōter vn^o orbis aere^o. z sic de alijs similit se hnt b^o sic i hoc mūdo. alio mō pot itelligi q illi mūdi ēent eccētrici. i. q centz vni^o eēt extra centru alteri^o sic q tot^o vn^o eēt totaliter extra aliū nec vn^o contineret ab alio. C p^aima suppo. qncūqz aliq cōis qditas p aliqd sibi additū trahit ad determinatū suppositum ta lis quiditas cōis tali trahēte secluso est de se i/ differens ad hoc vt participet ab infinitis supposi tis. C 2^a suppositio. quiditas mūdi est qditas spe/ cifica hibilis ad determinatū supposituz p pnci piū idiuiduatōis iō de se ē idēns ad infinita suppo sita. C 3^a suppo. qncūqz aliq qditas cōis est nata pticipari a multis tunc in ea fundatur vna relatio aptitudinalis. z vocal cōicabilitas seu aptitudo ad eē i mltis dueniens tali qditati i scdo mō dicē di p se. Ex h seq^r q stat aliquā spēs eē natā p dicit

ri d mltis quā nō pote ē p dicitari de mltis in actu. sciēdū est q iste 3° tractat^o in q **Secūdo** Ari. dicit de vnitare toti^o vniuer si diuidit in duo capla. In p^a de^minat ei^o vnitatē de scō. z diuidit i duas pres. In p^a intendit talē cōclutionē. Tm est vn^o mūd^o. hāc dñē pbat pbs qncqz rōib^o. p pma ponūtur tres suppones. p^ari/ ma. oe corp^o mouet z qescit naturalr z silr violē/ ter. Scda. oe corp^o naturalr mouet ad illū locū i q naturalr qescit. z mouet violēter ad illū locū i q qescit violēter. 3ª cuiuslibet corp^ois cui^o est ali gs mor^o violēter^o eius est aliqz mor^o naturalis dñi^o. Ex his sic arguit: si ēent plures mūdi seqretur q idē sit moueret fz natura z pter natura. cōis ē im/ pole. Et pbat cōiaz qz si ēent plures mūdi tuc ter ra vni^o mūdi nāl^r moueret ad mediū alterius mū di. iō eius motus est nālis. z qz eius motus esset a medio istius mūdi ideo eēt violētus. z sic idē mo/ ueret simul nāl^r z violēter. p^ao scda rōne ponit talē supponē. si sint plures mundi necessario sunt cōstituti ex corp^oibus eiusdē rōnis. pbat duplr. qz si corpa huius mūdi ēent equoca tuc mūdus diceret equoce de hoc mūdo z de illo. z qz corpa alterius mūdi mouerētur motib^o eiusdē rōnis cū corpa huius mūdi eo q nō sunt nisi tres mo tus simplices. ergo corpa alterius mūdi essent eiusdē rōnis cū corpa huius mūdi. Ex his sic arguit: qz si ēent plures mūdi. seqret q terra hu/ ius mūdi moueret ad terrā alteri^o mūdi. z hoc nō pot fieri nisi p ascensū. ergo terra naturalr ascē deret surū i qd est ipossibile. Et subdit q irrationa bile est dicere corpa huius mūdi z alterius dis/ ferre fz speciē ppter eoz distātā. p^ao tertia rō/ ne ponit talē suppositionē. Oia corpa natura/ lia eiusdē spēi nāl^r mouētur ad eūdē locū nu/ mero. hoc pbat qz idēitas locoqz nō debet eis fz q singularia fz fz q sūt indīna fm speciē. Ex his sic arguit: vnicus est locus numero ad quem oia graua mouent. ergo est tū vnū mediū mūdi. z p dñs est tū vnus mūdus. In scda parte pbat duo fundamēta triū pcedentiū rōnuz. C p^aimū. oia corpa naturalia mouētur a determinatis locis ad determinata loca z nō in infinitū. pbat tribus rōnibus. p^aima. omne qd mouetur ex quodā in quoddā mouetur. ergo corpa naturalia mouen tur a determinato loco ad determinatū locū. an/ tecedēs patet in qualibet specie mutatiōis. z ma/ xime in motū circulari qui aliquāter videtur ha bere opposita fz diametrū. C Scda rō. qz si cor/ pora nālia mouerētur in infinitū: eoz eēt veloci/

tas infinita. z p consequēs infinita grauitas z leui tas qd supra iprobatū est. C Scōz fundamēntū est. graua z leuia non mouētur ad loca sua natu/ ralia neqz ab alio. neqz vi que admoduz aliqui di xerūt ea moueri p expulsionē. pbat tribus rōnib^o. C p^aima. qz tuc tardius moueretur maior ignis surū z maior terra deorsū. cuius contrariū semp accidit. C Scda ratio. si corpa nālia vi z expulsionē mouerentur ad sua loca nālia. seqre/ tur q nō velocius mouerētur i sine qz in pncipio. pbat cōiaz: qz oia violēter mota qz plus distant a mouētē: tātō tardius mouentur. C Tertia ra/ tio. qz sequeretur q terra nō moueretur violen/ ter surū: cōis est ipossibile. z pbat cōiam. qz mobi le non mouetur violēter illuc vnde violenter mo uetur. C Quarta ratio pncipalis est. hoc celū est sempiternū z ppetuū. ergo est vnus tū. z p conse quens tū est vnus mūdus. C Quinta ratio. sunt tū tria loca corpa simplicū. vnus qui est ipsius celū: alius q est ipsius extremi. s. grauiuz: z alius q est mediuz iter illa z est locus leuiū: fz ista tria cōi tuūt vnū mediū. ergo est tū vnus mūdus. z q lo cus mediuz iter celū z terrā sit locus leuiū pbat qz vel leuia sunt iter celū z sic habet intentū. vel extra. z hoc nō. qz ipole est terrā moueri extra ce lū. ergo ipole est leuia eē extra celum. tenet cōia. quia terra violenter mouetur ad locū leuiū.

Tertio sciēdū q Aristo. in hoc scdo capi tulo determinat vnitatē mundi de possibili. z diuiditur in tres partes. In p^ama inten dit tres cōclutiones. C p^aima. dicendū est q est ipossibile eē plures mūdof eo q mūdus est sem/ pitemus ingenitus z incorruptibilis. C Scda tāgit cōclutionē antiquoz cum eoz rōne z est bec. Impossibile est tū eē vnū mundus. Ad pbandū hanc cōclutionē supponebant q in oibus siue sint a nā siue ab arte q habēt formā in mā: aliud est cō siderare formā fz se z mixtā cū mā. declarant sic. aliud ē cōsiderare circūlū fz se z circūlū enēū v/ aureū eo q enēū vel aureū nō sunt de diffinitōe circuli. z supponebāt q celū diceret formā i mā. hoc pbant sic. qz oe sensible est in mā. sed celū est sensible. g zc. Ex his iserūt hāc dñē qz alterz est h celū: z celū simplr. qz celū simplr est vt forma: sed hoc celū est vt mixtū materie. Ex his sic arguit. i oibus in qbus est forma p modū cuiusdā spēi sub ea cōgit eē pla singlaria: fz celū ē h. g zc. C 3^a cō tāgit solōne ist^o rōis. z ē bec. bñ dcm ē q aliō ē cōi derare formā fz se. z fz q ē i mā. ppter h tū nō est cōcedēdū plures eē mūdof. fz poti^o. ē dicendum

Celi et mundi

¶ **Iste mundus est compositus ex sua tota materia.** hac solonez declarat duobus exemplis. Primum. si dicam formam simi esse curvitatē: et māz ei⁹ esse naturam vel carnē et fiat vno natus constituitur ex oi carne si ille natus sit incorruptibilis et sit sim⁹ tūc nō poterit esse aliud simū. 2. si eēt vno hō incorruptibilis cōposit⁹ ex oi mā q̄ pōt suscipere formā humanā tunc nō pōt fieri ali⁹ hō. sicut ē de mūdo. qz mūd⁹ est constitut⁹ ex oi mā potēte suscipere formā mūdi. et ē incorruptibilis. iō nō pōt eē ali⁹ mūd⁹. ¶ In 2. pte itē dicit talē p̄nē. Mūd⁹ ē cōposit⁹ oi sua mā. p pbatōe hō ponit talē distinctionē. Celi pōt capi tripl. vno mō p vltima spā. 2. p aggregato ex oibus spīs circularit motis. 3. mō p aggregato ex oibus corpib⁹ simplicib⁹. Ex hō sic arguit. ex istū mundū nullū ē corp⁹ nec nāle nec sensibile. q̄ celū ē corp⁹ ex oi corpe nāli et sēnsibili. et p̄nēs ē cōpositū ex sua tota mā. aūs pbat duab⁹ rōnib⁹. p. si eēt ex celū aliqd corp⁹. vlt illd eēt simplex vel cōpōm. nō simplex. p qz corpa celestia q̄ mouent circularit f̄z naturā nō exeūt a suis locis. nec eēt ex celū sūt gūia et leuia. qz ibi eēt f̄z naturā. vlt pter naturā. nō f̄z naturā. qz f̄z naturā sūt itra celū. nec pter naturā. qz tūc illud corp⁹ esset alteri⁹ loci f̄z naturā. Et cōcludit q̄ si ex celū nō sūt corpora simplicia. et ex celū nō crūt corpa cōposita. ¶ 2. rō. ipole ē aliqd corp⁹ naturale fieri ex celū. aūs pbat. qz vel illud esset simplex vel cōpositū. qz vtrūqz reprobatus est. Ex his fert duo correlaria. p̄m q̄ iste mūd⁹ cōstat ex tota sua mā. 2. q̄ nō sūt plures mūdi. nec contingit plures esse. ¶ Quātū ad 2. m.

Conclusio r̄salis. Impole est naturalit esse plures mūdōs. cū hoc tñ stat q̄ simplr nō implicat dictionē esse plures mūdōs vt probant rationes ante oppositū. ¶ **Primo** dubitat. Utz ex celū sit loc⁹. Ad soluedū hō dubiū ē supponedū q̄ Ari. i vltima pte hō capli determinat et declarat q̄lia entia sūt ex celū. et diuidit i duas p̄tulas. In p. itēdit talē p̄nē. ex celū nō est loc⁹ nec vacuū neqz tps. p. qz ex celū nō pōt eē corp⁹. q̄ ex celū nō ē loc⁹. pbat qz i oi loco natū ē eē corp⁹. 2. pbat qz ex celū nō est vacuū. nec loc⁹. 3. pbat qz ex celū non est corp⁹. ergo nec mot⁹. et p̄nēs nec tps.

Secūdo dubitat. Utz entia ex celū exītia sūt corpea. Ad soluedū hō dubiū ē supponedū q̄ Ari. i vltima pte hō capli i fert aliq̄ correlaria. p. q̄cūqz sūt nata eēt extra celū illa nō sūt i loco. nec sūt nata senescere i tpe. 2. ex celū sūt entia ialeabilia. et ipassibilia optimā vitā ducētia et

p se suff. ciētissima quā p̄ficiūt toto etno a qb⁹ cōdicatū ē oib⁹ alijs eē et viuere bis qdē clari⁹. his qdē obscuri⁹. 3. a talib⁹ entib⁹ extra celūz exītib⁹ mouetur celum motu incessabili et perpetuo.

Tertio dubitat. q̄lī ē saluabile subas sepatas eēt ex celū cū itra et ex locū significēt. Ad qd̄ m̄det q̄ pōt saluari duplr. p̄ p talē distinctionē. Extra pōt capi duplr. vno mō negatiue et sic illd ē extra qd̄ nō est itra. et sic itelligētie sūt extra celū. alio mō pōt capi d̄rie et positue. et sic eēt extra celū est eēt i hō loco et nō i alio. et sic itelligētie nō sūt extra celū. eo qd̄ nō sūt i loco. 2. mō potest saluari ponendo talē distinctionē. extra pōt capi duplr. vno mō vt ipoztat locum circūscriptiū et dimensionālē. et sic itelligētie nō sūt extra celū. alio modo vt ipoztat locum diffinitiuū et presentialem. et sic itelligētie sūt extra celum.

Rationes solouuntur ex dictis.

Aerit 5. Utz quelibet potētia actiua terminet p̄ maximū qd̄ pōt. et quelibet potētia passiua p̄ minimū a q̄ pōt. ¶ Arguit p̄ qd̄ nō. qz si deī illud maximū i qd̄ pōt necē ē q̄ illa potētia actiua excedat illud excessū aliq̄. vel q̄ excessū diuisibili vel indiuisibili. nō indiuisibili. diuidat q̄ ille excessus i duas p̄tes. si addat illi maximū vna ps corridens medio excessui tunc ad huc illa potētia mouebit ipz. ergo illud non erat maximū in quod illa potētia potest. ¶ Secūdo arguitur sic. si essz dabile maximū i quod pōt. se q̄ret q̄ esset dabile p̄m̄ instans et vltimū mot⁹ cū illud maximū fieret in vltio instanti motus. hoc est ipof sibile. ¶ 3. arguitur sic. si esset dabile minimū a q̄ pōt pati potētia passiua. vel ergo excederet potētiaz passiua ex excessū diuisibili vel indiuisibili. et tunc sequeretur sicut prius. ¶ In oppositū ē auctoritas phi. ¶ In qōne erunt q̄.

Primo Sciendū est q̄ pro declaratiōe terminoz questionis ponuntur alique distinctiones et alique suppositiones. Prima distinctio. duplex est potētia. quedaz est potētia actiua. alia est potētia passiua. ¶ Secūda distinctio. duplex est potētia passiua. s. receptiua solum. et de illa non est ad propositum. alia est resistiua que resistit actioni potētie actiue et de illa est ad propositum. ¶ Tertia distinctio. potētia actiua est duplex: quedam est motiua et illa continet sub se portatiua et leuatiua. alia ē p̄ductiua quantitatis vel substātie. et illa ē duplex:

Primus

q̄dā p̄ducit effectū diffites sic sol p̄ducit limū. alia p̄ducit effectū sibi siles vt calor calorē. ¶ 4. vlt distinctio. po. actiua pōt pari ad sex. s. ad resistētia ad distātia. ad effēs. ad tps. ad velocitatē. et ad spātū i motu locali. Prima suppo. maximū i qd̄ pōt sic expōit. i hō pōt et i quolibz min⁹ pōt. et i nullū maius pōt. et ista sic expōit. hō maximū pōt qd̄ fortes pōt portare. hō pōtus fortes pōt portare. et quolibz min⁹ pondus fortes pōt portare. et nullū mai⁹ pōtus fortes pōt portare. s. maximū i qd̄ nō pōt sic expōit. i hō pōt et i nullū min⁹ pōt et i quolibz maius pōt. ¶ 2. suppo. minimū i qd̄ pōt sic expōit. i hō pōt et i nullū min⁹ pōt. s. minimū i qd̄ non pōt sic expōit. in hoc nō pōt et i quolibz min⁹ potest. ¶ 3. suppo. minimū a quo pōt sic expōit. ab hoc pōt et a nullo minoz pōt. Et cōformit exponendi sūt alij termini de maximo et mino. ¶ 4. suppo. q̄ ad hoc q̄ aliqua potētia actiua possit agē i ali quā potētia passiua necē ē et sufficit q̄ actiuitas ipi⁹ potētie actiue excedat i agēdo passiuitatem. plus potētie passiue i resistendo.

Secundo Sciendū ē q̄ iste q̄r tractat⁹ i quo ari. determinat de p̄tuitate mūdi diuidit i tria capla. p̄mū ē de reprobatiōe opionū antiquoz et diuidit i duas p̄tes. In p̄ma itēdit duas d̄clones. p̄ria tāgit itētū et ē bec dicam⁹ vtz mūd⁹ sit genit⁹ aut igēit⁹ corruptibil⁹ aut incorruptibil⁹. ¶ 2. aueniēs ē narrare opiones aduersarioz. pbat p̄hs q̄tuo rōib⁹. p̄ma qz opiones d̄rie vident eēt demonstratiōes cōtra dicēda erūt magis credibilia audietib⁹. ¶ 3. qz narratis opionibus alioz nō videt eas gratis cōdēnare. ¶ 4. qz oz inq̄sitoroz vitatis nō eēt inimicos. s. debēt sufficētē iudicare de vitate. s. hoc si pōt fieri nisi sciant opiones aduersarioz. ¶ In 2. pte Ari. narrat et reprobat opiones antiquoz. et itēdit sex d̄clones. p̄ma tāg. t opinionē gnālez antiquoz cū eius specificatiōe. et ē bec. oēs antiq̄ dixerūt mūdū eē genitū. et ipoz qdā dixerūt ipm eē sēpitnū suple a pte post. alij dixerūt ipz eē corruptibile. alij at dixerūt ipz vicissim gnāri et corū p̄ vicissim ex eo q̄ aggregant et segregant elemēta p̄ litē et amicitia. ¶ Secūda tāgit reprobatiōes platonis et ē bec. nō ē ponēdū mūdū eē a pte an factū. et sēpiternū a pte post. pbat p̄hs duab⁹ rōib⁹. p̄ma. sola illa sūt rōnabilr ponēda q̄ vident ac cedere i oib⁹ aut multis. s. d̄m̄ hui⁹ opionis videt accidere i oib⁹ aut i multis. q̄ ista opio nō ē ponēda. minorē pbat. oia. n. q̄ generātur et corūpi vi-

dent. ¶ 2. rō. qdā ē trāsmutabile pōt alitē se habere nunc q̄ pus. sed celū non potest aliter se habere nunc q̄ pus. q̄ nō ē trāsmutabile et p̄nēs nō est f̄z. mior ps. qz si eēt trāsmutabile iā simities eēt trāsmutatū. ¶ Tertia tāgit quādā solonē p̄ quas antiq̄ defēdebāt platonē. et ē bec. qdā conatur auriliū ferre platonē dicenti nō eē vey q̄ mūdus sit factus et q̄ sit corruptibilis. qz hoc ē magis d̄m̄ a platone grā doctrine sic multa falsa d̄m̄ de geometricis descriptōib⁹ grā doctrine. hac reprobat p̄hs dicēs q̄ nō est sile de descriptōib⁹ mathematicis et de descriptōib⁹ i scia nāli. ¶ Quarta tāgit reprobatiōes Empedoclis et ē bec. dicere mūdū vicissim gnāri et corūpi eo mō q̄ dicebat Empedocles ē dicere mūdū eē sēpiternū f̄z subam: trāsmutabile trāsmutā. qd̄ est falsū. qz gnātio et corruptio sūt mutatiōes f̄z qd̄. mō in elemētis nō pōt fieri mutatio p̄ talē modū in aliq̄ substāli s. solū f̄z formā. Et est sile ac si aliq̄s putaret puerum q̄nqz esse et q̄nqz corūpi. p̄ hoc q̄ ex puero fact⁹ ē vir et ex viro puer. ¶ Quinta tāgit opionē anaxagore et ē bec. ipole ē mūdū simplicr eē scitū. et sim plr eē corruptibile. pbat. qz tunc illd ex q̄ fact⁹ est mūdus fuisset p̄simū tps an factiōne mūdi et remaneret p̄simū tps post ei⁹ corruptiōes: quoz vtrūqz est impote. ¶ Sexta d̄clatio resumit opionē platonis.

Tertio Sciendū q̄ Ari. i hoc 2. e. distinguit multitudinē aliquoz terminoz et diuiditur i duas p̄tes. In p̄ma itēdit gnqz d̄clones. p̄ria. oia noia multiplicia sūt distinguenda. pbat. qz si nomē multiplicr dictū nō sit distinctum intellectus se h̄z cōfuse circa ipm. et vtrū eo tanqz ēmino manifestō. ¶ Secūda tāgit acceptōes ingēniti. et ē bec. ingēnitū vno mō ē qd̄ pus sūt nō ens. et nūc ē ens sine gnātiōe et trāsmutatōe. sicut qdā dicit de motu et tactu. ¶ 2. d̄r ingēnituz qd̄ pole ē fieri et corūpi. tñ ipz nōdū factū est. ¶ 3. d̄r ingēnitum quod omnino impole est fieri. Et subdit q̄ aliquid ē ipossible fieri duplr. vno mō simplr. alio mō qz nō facilt sit nec c. to nec bi. ¶ Tertia tāgit acceptōes geniti et ē bec. genitū sūt d̄r triplr. vno mō qd̄ h̄z eē post non eē. 2. mō d̄r genitū qd̄ pōt gnāri. siue sit simplr pole. siue capiat pole p̄ il lo qd̄ pōt bi et facilt fieri. 3. mō d̄r genitum qd̄ p̄ reale trāsmutatōem posset accipere eē post non eē. siue iā sit sine nō. ¶ Quarta tāgit modos corūptibilis et ē bec. Corūptibile vno mō d̄r qd̄ pōt h̄re nō eē post eē. siue p̄ sit trāsmutatōne siue nō. 2. mō d̄r corūptibile qd̄ p̄ trāsmutatōne reales

pot h're no esse post esse. 3o mo d' corruptibile qd facilliter corrupit. r tale vocat eura cu. i. b'n corru ptibile. C Quia 2o tagit moficorruptibil. r e h. icorruptibile vno mo d' qd p'f' e s r postea n'es sine trāsmutatōe sic mor' r tact'. 2o mo d' icorru ptibile qd e ipote no fore aut no futuz eē. r istd e icorruptibile maxime ppe d' 3o mo d' icorru ptibile qd no facill' corrupit.

Conclusio R'nsalis. Nulla potētia ac tiua eminat p maximū i qd pot' sicut finita actiua. r nulla potētia passiva emi nat p minimū. Ista 2o q' ad vtrāq' pte pot' demon stratiue ondi p p'mā r scdaz rōnes scās an' opposi tas. C Quātū ad tertiū.

Primo Dubitat. Qual' est saluabilis au ctioitas ari. i q' d'ic q' potētia ac tiua d'eminat p max' r potētia passiva p minimū. C Ad soluedū h' du' e supponedū q' Ari. in 2a p'eb' capitulo ondit qual' po' actiue r passiuē s' d'eterminade. Et itēdit tres clu'ōes. C Prima 2o tagit d'eterminationē potētiar' actiuar' r e bec. potētia actiua d' d'eterminari q'ta sit p max'. vt si q's possit portare solū cētū talenta r duo tunc p illud d'eterminam' ei' potētia actiua. Et si q's possit ābulare solū p centū stadia. p illud d'eterminam' ei' potētia ambuladi. C Scda 2o tagit d'eterminatōez po' passiuē. r e h. po' passiuā vel ipo' d' d'emia ri p minimū. h' pbat s' h' exēplis. C 3o tagit vna z eanillatōez. r e h. Ari. videt' i' supponere q' q'quid p' max'. h' p' etiā i qd' s' min'. qd' e falsū. v'isus. n. videns vnu magnū stadiū n' p' videre p'ictū. d'ic p' h' q' illa q' d'ca s'it itelligunt' de mario r mimo fm' r'utē. Et his d' ad dubiū q' au'ctas Ari. est sic itelligēda q' po' actiua d'eminat p max' i'fra qd' potest r nō p maximū in qd' non potest.

Secdo Dubitat. Utz po' actiua d'eterminef p maximā r minimā resistentiā. Ad istd d'ir q' tuoz. p' q' n' est dabilis maxia resistentia i quā pot' po' actiua pp excessū diuisibile ipi' potē tie actiue sup' talez resistentiā. C 2o d' q' n' est da bilis maxia resistentia i quā n' pot' po' actiua. C 3o d' q' n' e dabilis minima resistentia i quā n' p' po' ac tiua. C 4o d' q' e dabilis minima resistentia in quā non p' potētia actiua r illa e resistentia eq'lis po' actiue. r bec q' tuoz d'ca p'nt manifeste ondi p expositōes positas in d'no notabili.

Tertio Dubitat. Utz potētia passiuā d'ef minef p minimū a quo p'nt. Ad sol uendū h' dubiū ponit'ur aliq' d'istictiones. p'ia. potētiar' passiuar' qdā e passiuā tm. alia e passi

ua r actiua. C 2o d' potētiar' passiuar' qdaz s'it cognitiue alie nō. Et his d' q' n' e dabile mimū a q' possit pati po' passiuā. nec e dabile max' a quo possit pati po' passiuā. s' e dabile max' a q' n' p' pati p expōnes positas i p' notabili. C Ad au'ctā/ tē Ari. d'icēdū q' e itelligēda sic d'cm e in p' dubio

Rationes In oppositū solunt' ex d'ictis.

Aerif 6o Utz supposita t'pis e' nitate aliq' d' e'z beat' po' tētiā r ad eē r ad n' eē p' t'ps i' n' i' n' i' t' u' . C Ar guit' p' q' sic. q' eē r n' eē s' f' extrema d' d'ictōis r'igēter v'isicabilia d' q' s' gnābili r corru ptibili. i'gr' p' q' cūq' t'pe aliq' d' ipoz iest alicui gnā/ bili p' illo t'pe reliquū pot' iesse. s'z p' t'ps i' n' i' n' i' t' u' . alie rū ipoz iest cuilibz gnābili. i'gr' per t'ps i' n' i' n' i' t' u' z qd' s' gnābile p' eē r n' eē. C 2o sic. supposita t'pis e' n' i' t' a' t' e' a' i' a' s' o' r' t' i' s' h' a' b' u' i' t' p' o' t' e' t' i' a' d' e' e' i' n' f' i' n' i' t' u' . p' t' p' s' . q' z' s' u' i' t' n' o' n' e' n' s' a' b' e' t' n' o' . r' p' t' p' s' i' n' f' i' n' i' t' u' h' e' b' i' t' p' o' t' e' t' i' a' d' a' d' n' o' eē q' z' e' t' n' a' l' i' e' r' i' t' e' n' s' . i' g' r' a' l' i' q' d' i' d' e' p' i' f' i' n' i' t' u' t' p' s' b' z' p' o' t' e' t' i' a' d' e' s' s' e' . r' p' e' r' i' n' f' i' n' i' t' u' z' t' e' m' p' u' s' h' a' b' e' t' p' o' t' e' n' t' i' a' z' . a' d' n' o' n' eē . C 3o sic. q' n' i' c' u' q' a' l' i' q' d' u' n' o' s' u' t' e' a' d' e' r' e' a' l' i' f' i' n' i' t' u' s' i' t' p' i' n' f' i' n' i' t' u' z' t' p' s' z' a' l' t' e' r' . s' z' m' a' r' p' o' a' d' eē r' n' o' eē s' u' t' e' a' d' e' r' . r' m' a' e' i' n' t' p' e' i' f' i' n' i' t' o' s' u' p' p' o' s' i' t' a' t' p' i' s' e' n' i' t' a' t' e' p' o' a' d' eē r' n' o' eē t' p' e' i' f' i' n' i' t' o' . r' p' o' i' s' a' l' i' q' u' o' d' i' d' e' e' r' i' t' p' o' t' e' n' s' a' d' eē r' a' d' n' o' eē p' e' r' t' p' s' i' n' i' t' u' . C In opp' m' e' a' u' c' t' o' r' i' t' a' s' p' h' i' . C In q' o' n' e' e' r' u' t' t' r' e' s' a' r' t' i' c' u' l' i' .

Primo Sciendū e q' p' d' e' c' l' a' r' a' t' i' o' n' e' t' e' r' m' i' n' o' r' z' q' u' e' s' t' i' o' n' i' s' p' o' n' u' n' t' a' l' i' q' u' e' d' i' s' t' i' c' t' i' o' n' e' s' . p' r' i' m' a' . i' p' s' p' o' t' d' i' c' i' i' n' f' i' n' i' t' u' d' u' p' l' i' . v' n' o' m' o' i' n' a' l' i' o' e' x' t' r' e' m' o' r' z' t' i' n' . s' . a' p' t' e' a' n' i' v' e' l' a' p' a' r' t' e' p' o' s' t' . a' l' i' o' m' o' d' o' p' o' t' d' i' c' i' i' n' f' i' n' i' t' u' i' n' v' t' r' o' q' z' e' x' t' r' e' m' o' r' z' . C 2o d' i' s' t' i' n' . p' o' t' e' s' i' u' e' p' o' t' e' t' i' a' p' o' s' s' u' n' t' c' a' p' i' d' u' p' l' i' . v' n' o' m' o' d' o' c' o' i' t' e' r' z' p' m' i' s' s' i' u' e' . s' . v' t' s' e' c' u' i' p' e' r' m' i' t' t' i' t' a' c' t' u' m' a' d' q' u' e' z' e' r' s' e' e' x' t' e' n' d' i' t' a' d' p' o' t' e' r' z' c' o' t' i' n' g' e' s' a' l' t' u' . a' l' i' o' m' o' d' o' p' t' c' a' p' i' s' p' a' l' e' r' z' n' e' g' a' t' i' u' e' v' e' r' s' . n' o' t' a' t' n' e' g' a' t' o' z' z' c' a' r' e' n' t' i' a' a' c' t' u' s' a' d' q' u' e' e' s' t' . s' i' c' u' t' e' p' o' t' e' d' i' s' t' i' n' s' a' b' a' c' t' u' . r' i' s' t' o' m' o' c' a' p' i' t' a' b' a' r' i' s' . E' x' h' o' c' e' l' i' c' i' t' t' a' l' e' d' o' c' u' m' e' n' t' u' q' q' n' i' c' u' q' a' l' i' q' d' i' s' b' z' h' z' a' l' i' q' u' a' f' o' r' m' a' i' l' l' u' d' n' o' e' p' l' i' p' o' a' d' t' a' l' e' f' o' r' m' a' . s' z' q' n' i' c' u' q' n' o' r' e' p' u' g' n' a' t' a' l' i' c' u' i' s' u' b' h' o' h' r' e' a' l' i' q' u' a' f' o' r' m' a' m' q' u' a' m' n' o' n' h' a' b' e' t' t' a' l' e' s' u' b' i' e' c' t' u' m' d' i' c' i' t' u' r' eē i' n' p' o' t' e' n' t' i' a' a' d' i' l' l' a' m' f' o' r' m' a' m' . E' x' h' o' c' s' e' q' u' i' t' u' r' p' m' o' q' q' u' a' n' d' o' c' u' n' q' z' d' e' a' l' i' q' u' o' g' e' n' e' r' a' b' i' l' i' z' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' i' v' e' r' u' m' e' s' t' d' i' c' e' r' e' q' i' p' s' u' m' e' s' t' d' e' i' l' l' o' . v' e' r' u' m' e' s' t' d' i' c' e' r' e' q' h' a' b' e' t' p' o' t' e' n' t' i' a' z' a' d' n' o' n' eē . r' p' r' o' q' u' o' c' u' n' q' z' t' p' e' v' e' r' u' m' e' s' t' d' i' c' e' r' e' q' i' p' s' u' m' n' o' e' s' t' p' r' o' i' l' l' o' t' e' m' p' o' r' e' . v' e' r' u' m' e' s' t' d' i' c' e' r' e' q' i' p' s' u' z' h' a' b' e' t' p' o' t' e' n' t' i' a' m' a' d' e' s' s' e' . E' x' h' i' s' d' i' c' i' t' u' r' p' r' i' m' o' q'

h'bitatē aliq' d' e' b' z' potētiā ad eē p' t'ps i' n' i' n' i' t' u' a' p' t' e' a' n' i' . r' h' z' p' o' t' e' t' i' a' a' d' n' eē p' t' p' s' i' n' i' n' i' t' u' a' p' t' e' p' r' z' h' s' u' p' p' o' s' i' t' a' t' p' i' s' e' n' i' t' a' t' e' . p' s' d' a' i' a' s' o' r' t' i' s' m' o' v' i' u' e' t' i' s' q' n' s' u' i' t' p' t' p' s' i' n' i' n' i' t' u' . i' o' p' t' p' s' i' n' i' n' i' t' u' h' e' b' a' t' p' o' t' e' t' i' a' a' d' eē . r' i' l' l' a' e' a' d' e' e' r' i' t' p' t' p' s' i' n' i' n' i' t' u' . i' o' p' t' p' s' i' n' i' n' i' t' u' h' a' b' e' b' i' t' p' o' t' e' t' i' a' a' d' n' o' e' s' s' e' .

Secdo sciēdū e q' ari. i. h. z. c. vlt onidē ouer tibilitatē istoz t' m'ioz. s. gnābilitatis r coruptibilitatis ex vna pte. r ignābilitatis r in coruptibilitatis ex alia pte. r didit in qnqz pres. In p' a' p' o' i' t' q' tuoz sup'pōez. p' 4' e' bec. si aliq' d' beat potētia ad eē r ad nō eē. ipz hz potētia ad eē tpe d' m' i' a' t' o' . r' p' o' t' e' t' i' a' a' d' n' o' eē tpe i' d' e' f' e' m' i' a' t' o' . r' n' e' u' t' r' a' b' z' t' p' e' i' f' i' n' i' t' o' . r' h' s' z' o' e' p' d' i' c' a' m' i' t' u' . p' b' a' t' . q' z' s' i' n' q' l' s' s' i' t' i' t' p' e' d' e' t' e' r' m' i' a' t' o' . t' u' c' v' n' a' e' r' i' t' i' t' p' e' i' f' i' n' i' t' o' . r' a' l' i' a' i' a' l' i' o' t' p' e' i' n' f' i' n' i' t' o' . q' d' e' i' p' o' t' e' e' o' q' n' o' c' o' t' i' g' i' t' p' l' a' t' p' a' e' e' i' f' i' n' i' t' a' . f' a' e' b' e' c' . n' o' e' s' t' i' d' e' f' a' l' s' u' i' r' i' p' o' t' e' v' e' z' r' p' o' t' e' . p' b' a' t' p' h' s' . q' z' n' o' e' p' o' t' e' e' v' e' z' . n' e' c' o' e' f' a' l' s' u' i' e' i' p' o' t' e' . r' s' b' d' i' t' q' b' i' c' l' o' q' d' p' o' s' s' i' b' i' l' i' z' i' p' o' s' s' i' b' i' l' i' s' i' m' p' l' i' r' . r' s' i' l' i' r' d' h' o' r' s' a' l' s' o' s' i' m' p' l' i' r' . 3' . n' o' e' i' d' e' m' s' u' p' p' o' n' e' f' a' l' s' u' i' r' i' p' o' t' e' . p' b' a' t' . q' z' e' x' i' p' o' s' s' i' b' i' l' i' n' i' b' i' l' a' c' c' i' t' n' i' s' i' p' o' l' e' . h' a' r' n' o' i' p' a' c' c' i' t' e' x' f' a' l' s' o' . 4' . i' d' e' s' i' l' b' z' p' o' t' e' t' i' a' a' d' o' p' p' o' i' t' a' . s' z' n' b' z' p' o' t' e' t' i' a' a' d' s' i' l' b' r' e' o' p' p' o' s' i' t' a' . v' e' l' a' l' i' . q' i' d' e' n' i' l' i' b' z' p' o' t' e' t' i' a' a' d' o' p' p' o' s' i' t' a' . r' i' s' t' o' m' o' e' x' p' o' i' t' o' m' i' t' a' t' o' r' . r' h' o' z' i' t' e' l' l' i' g' i' d' p' o' t' e' t' i' a' i' p' o' r' t' a' t' e' p' u' a' t' o' z' a' c' t' . In fa' opat' i' g' e' n' i' t' u' a' d' i' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . r' i' t' e' d' i' t' d' u' a' s' c' o' c' l' u' s' i' o' e' s' . p' m' a' . o' e' s' e' m' p' e' n' s' e' i' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . p' b' a' t' . q' z' a' u' t' o' e' s' p' e' n' s' e' i' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . a' u' t' a' l' i' q' d' s' p' e' n' s' e' e' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . s' z' i' p' o' t' e' e' a' l' i' q' d' s' p' e' n' s' e' e' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . g' n' e' c' e' o' e' s' p' e' n' s' e' e' e' i' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . m' i' n' o' z' e' p' b' a' t' . q' z' a' d' a' l' i' q' d' s' p' e' n' s' e' e' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' s' e' q' i' p' o' t' e' . g' i' p' z' e' i' p' o' l' e' . a' n' s' p' b' a' t' q' z' a' d' i' p' z' s' e' q' i' i' p' z' s' i' l' e' e' i' a' c' t' u' r' n' o' e' e' . q' d' e' s' t' i' p' o' l' e' . C f' a' . o' e' s' p' e' n' s' e' i' g' e' n' i' t' u' . p' b' a' t' . q' z' i' p' o' l' e' e' s' p' e' n' s' e' e' g' n' a' b' i' l' e' . i' g' r' o' e' s' p' e' n' s' e' i' n' g' e' n' i' t' u' . a' n' s' p' b' a' t' . q' z' g' n' a' b' i' l' e' a' l' i' q' i' e' . r' a' l' i' q' i' n' o' e' . i' g' r' s' i' s' e' m' p' e' r' e' n' s' e' s' e' t' g' n' a' b' i' l' e' i' d' e' s' i' m' u' l' e' e' r' r' n' o' e' e' t' . q' d' e' i' p' o' l' e' .

Tertio sciēdū e q' ari. i. s' t' r' i' a' p' t' e' h' capli cō pat' sēper ens ad genitū r corupti bile. r itēdit sex cōclūsiōes. p' m' a' e' bec. nullū sēp eō e' gnābile r coruptibile. h' p' b' a' t' . q' z' o' e' g' n' a' b' i' l' e' a' u' t' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' h' z' a' l' i' q' d' p' o' t' e' t' i' a' a' d' n' eē . s' z' s' e' p' e' r' e' n' s' n' o' h' z' p' o' t' e' t' i' a' a' d' n' o' eē . i' g' r' n' u' l' l' u' s' i' p' e' n' s' e' g' n' a' b' i' l' e' a' u' t' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . m' i' n' o' z' e' p' b' a' t' . q' z' s' i' s' p' e' n' s' h' a' b' e' r' z' p' o' t' e' t' i' a' a' d' n' o' eē . v' e' l' h' e' e' t' t' p' e' i' f' i' n' i' t' o' v' e' l' t' p' e' i' f' i' n' i' t' o' . n' o' t' p' e' i' f' i' n' i' t' o' . i' g' r' s' e' m' p' e' r' e' n' s' e' s' t' p' e' r' t' p' s' i' f' i' n' i' t' u' z' . n' e' c' t' p' e' i' f' i' n' i' t' o' cū i' l' l' u' d' s' i' t' p' a' r' t' i' s' i' f' i' n' i' t' i' . C f' a' t' a' g' i' t' p' m' a' s' u' p' p' o' z' . r' e' s' t' b' e' c' . q' i' s' t' e' s' e' h' a' b' e' t' p' m' o' d' u' d' i' c' t' o' i' s' s' p' e' n' s' z' n' o' s' p' e' n' s' . r' i' s' t' e' s' e' h' a' b' e' t' m' o' d' i' o' s' e' p' e' r' e' n' s' z' s' e' p' e' r' n' o' e' n' s' . r' i' s' t' e' m' o' s' u' b' e' o'

erio. n' sp' ens. r n' sp' nō ens. aliq's t'ri istaz pōit ari sto. d' possibili: r aliq's d' iec. q'z eni q' poss' s'ozmāt d' possibili i'fert aliq's istaz d' iec. C 3' tagit p' am sup'pōez. r e' bec. q' idē q' n' z' e' possibile eē. r q' n' z' po sibile nō eē. h' a' c' s' n' e' p' b' a' t' d' u' p' l' i' . p' i' e' n' i' s' s' i' g' n' i' f' i' c' a' t' i' u' i' s' s' i' c' . i' s' t' e' d' u' e' d' i' c' t' e' s' e' m' p' e' r' eē r' i' p' n' o' e' s' s' e' s' u' n' t' f' a' l' s' e' d' e' e' o' d' e' . v' t' p' u' t' a' d' e' s' o' r' t' e' . s' o' r' t' e' s' e' n' i' n' e' c' s' e' p' e' s' t' n' e' c' s' e' m' p' e' r' n' o' e' s' t' . i' g' r' d' i' c' t' o' n' e' i' l' l' a' z' i' n' s' u' r' s' o' r' t' i' . r' s' i' s' o' r' t' e' s' n' o' e' s' e' m' p' e' r' e' n' s' . n' e' c' s' p' n' o' e' n' s' . r' i' t' a' s' o' r' t' e' s' q' n' d' o' q' e' r' q' n' d' o' q' n' o' e' . s' i' l' e' z' r' o' e' z' d' e' d' u' c' i' t' i' e' m' i' s' n' o' s' i' g' n' i' f' i' c' a' t' i' s' . C 4' e' b' e' c' . n' u' l' l' u' g' e' n' i' t' u' z' v' e' l' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' e' s' p' e' n' s' v' e' l' s' p' n' o' e' n' s' . p' b' a' t' . q' z' o' e' g' n' a' b' i' l' e' r' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' p' t' a' l' i' q' i' e' e' z' a' l' i' q' i' n' e' e' . r' h' e' m' e' d' i' u' i' t' e' r' s' p' e' z' s' p' n' o' eē p' n' e' g' a' t' o' z' e' x' t' r' e m' o' z' . i' g' r' n' u' l' l' u' g' n' a' b' i' l' e' v' e' l' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' e' s' p' e' n' s' v' e' l' s' p' n' o' e' n' s' . E' x' h' i' f' e' r' t' q' o' e' i' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' e' s' e' p' e' n' s' . r' s' i' l' i' r' o' e' i' g' n' a' b' i' l' e' . C 5' e' x' p' o' n' i' t' q' d' i' n' t' e' l' l' i' g' a' t' p' i' g' e' n' i' t' u' z' i' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . r' d' i' c' i' t' q' i' g' e' n' i' t' u' e' i' l' l' u' d' . q' d' e' e' n' s' d' q' i' p' o' t' e' f' u' i' t' v' e' z' d' i' c' e' r' e' i' p' z' n' o' eē . r' s' i' l' i' r' d' i' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' i' . C 6' . i' g' n' a' b' i' l' e' r' i' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' c' o' u' e' r' t' u' n' t' a' d' s' e' i' u' i' c' e' . p' b' a' t' . q' z' q' n' i' c' u' q' z' o' u' e' r' t' u' t' cū a' l' i' q' u' o' 3' . i' l' l' a' c' o' u' e' r' t' u' t' i' t' e' r' s' e' . s' z' i' g' n' a' b' i' l' e' r' i' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' z' o' u' e' r' t' u' t' i' cū a' l' i' q' u' o' 3' . s' i' c' u' s' p' e' n' t' e' . i' g' r' c' o' u' e' r' t' u' t' i' n' t' e' r' s' e' . A' d' p' b' a' n' d' u' m' m' i' n' o' z' e' m' r' e' p' e' t' i' t' m' u' l' t' a' q' u' e' a' n' t' e' d' i' c' t' a' s' u' n' t' .

Conclusio R'nsalis. supposita t'pis e' n' i' t' a' t' e' i' m' p' l' i' c' a' t' d' i' c' t' i' o' n' e' a' l' i' q' d' i' d' e' h' r' e' p' o' t' e' t' i' a' a' d' eē p' e' r' t' p' s' i' n' i' n' i' t' u' . r' p' o' t' e' n' t' i' a' m' a' d' n' o' eē p' t' p' s' i' n' i' n' i' t' u' . r' b' o' c' f' m' v' i' a' Ari. q' z' s' i' e' s' s' e' t' a' l' i' q' u' o' d' t' a' l' e' t' u' c' m' a' x' i' e' e' s' s' e' t' a' l' i' q' u' o' d' g' n' a' b' i' l' i' u' m' a' u' t' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' i' u' . s' z' n' u' l' l' u' z' t' a' l' e' e' h' z' . p' z' . q' z' s' z' a' r' i' . q' d' s' z' g' n' a' b' i' l' e' r' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' a' l' i' q' i' n' . n' o' e' r' i' t' z' t' u' c' i' p' l' i' c' a' b' i' t' i' p' z' eē . a' l' i' a' s' i' d' e' i' n' u' e' r' o' p' o' s' s' z' p' d' u' c' i' . i' o' i' p' l' i' c' a' b' i' t' d' i' c' t' i' o' n' e' i' p' z' h' a' b' e' r' e' p' o' t' e' n' t' i' a' a' d' eē p' e' r' t' p' s' i' n' i' n' i' t' u' m' a' p' a' r' t' e' p' o' s' t' .

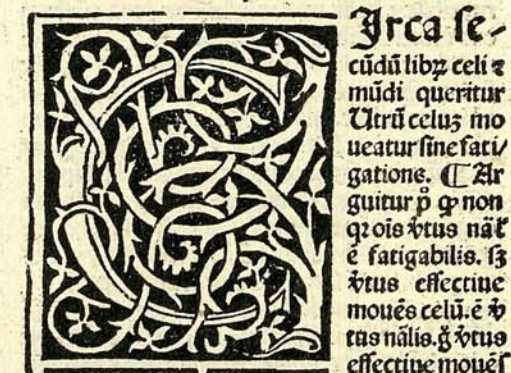
Primo dubitatur. vtrū gnābile r corru ptibile conuertant'. Ad soluedūz hoc dubium est supponedū q' aristo. in q' rta pte huius capituli ostendit q' generabile r corupti bile conuertantur: r intendit quatuoz conclusio nes. p' r' i' m' a' . o' e' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' e' s' t' g' e' n' e' r' a' b' i' l' e' . p' b' a' t' s' i' c' . q' z' v' e' l' o' m' n' e' g' e' n' e' r' a' b' i' l' e' e' s' t' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . a' u' t' a' l' i' q' u' o' d' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' e' s' t' i' n' g' e' n' e' r' a' b' i' l' e' . s' e' c' u' n' d' a' p' o' e' s' t' i' m' p' o' s' s' i' b' i' l' i' s' . i' g' i' t' u' r' p' m' a' e' s' t' v' e' r' a' . m' i' n' o' z' e' p' r' o' b' a' t' . q' z' s' i' a' l' i' q' u' o' d' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' e' s' s' e' t' i' n' g' e' n' e' r' a' b' i' l' e' a' l' i' q' u' o' d' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' e' s' s' e' t' i' n' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . c' o' n' s' e' q' u' e' n' s' e' s' t' i' p' o' s' s' i' b' i' l' e' . E' x' p' b' a' t' t' r' i' a' m' . q' z' i' g' n' a' b' i' l' e' r' i' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' c' o' u' e' r' t' u' t' . s' c' d' a' . o' e' g' n' a' b' i' l' e' e' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . p' b' a' t' . q' z' v' e' l' g' n' a' b' i' l' e' e' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' v' e' l' i' n' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . s' z' g' n' a' b' i' l' e' n' o' e' i' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' e' . i' g' i' t' u' r' e' s' t' .

corruptibile. minorē pbat qz si generabile eēt in corruptibile: eēt etiā igenerabile cū icorruptibile z ignabile cōuertatur. C 3^a 3. gnabile z corruptibile cōuertūtur ad inuicē. pbat trib⁹ rōnibus. pma. qz ignabile z icorruptibile cōuertunt. z oē corruptibile ē gnabile. z oē gnabile ē corruptibile. g gnabile z corruptibile cōuertunt. Scda rō. qz ne qz gnabile neqz corruptibile ē sp ens: igit cōuertūtur cū medio sp entis z sēp nō entis. qd ē aliqñ eē z aliqñ nō eē. z p oīs cōuertunt iter se. 3^a rō declarat pcedētē rōnez i teris nō significatis. C 4^a 3. tāgit vnā aliaz rōnez ad pbandū vnā cōclusiones pūs positā qz ignabile z icorruptibile cōuertūtur: z bec ē. qz gnabile z corruptibile cōuertūtur. g ignabile z icorruptibile. dclarat rōez i tēris significatis.

Secundo dubitat. vtz aliqd igenitū sit icorruptibile: z aliqd genitū sit corruptibile. Ad soluendū hoc dubiū ē supponendū qz ari. i vltia pte h⁹ capli intēdit talē conclusiōnē. Nullū igenitū ē corruptibile: z nullū genitū ē icorruptibile. pbat pbs qnqz rōib⁹. pma. si genitū ē icorruptibile potētia ei⁹ ad eē fuit tpe ifinito an ei⁹ generatōez: z si genitū ē icorruptibile ei⁹ potētia ad nō eē fuit tpe ifinito: quod ē 3^a pma suppōez. etiā supius dictū ē qz oia possibilis determinant ad maximū. ideo nō pōt determinari p ifinitū tēpus. Scda rō. si genitū eēt icorruptibile. z igenitū eēt corruptibile seqret qz idē simul bēret potētia ad eē z ad nō eē etiā in tpe finito. oīs ē ipossibile. z declarat i terminis nō significatiuis. 3^a rō. oē corruptibile aliqñ corrupet. z oē generabile aliquando generabitur. igitur nullum tale est ingenitum z incorruptibile. anō probat. quia vel corruptibile quod nō corrupet in infinito tpe erit. z sic i tpe ifinito habebit potētia ad non esse si ponatur. igitur in illo tpe ifinito non eē nullū oīs se qz ipossibile. z sic nō oīs esse ipote ipm p ifinitū tēpus habere potētia ad eē z ad non eē. 4^a rō. si aliqd semp fuit i tpe pterito z post hoc nō erit. vtz si aliquid erit sēp in futuro z aliqñ nō fuit. aut igitur ē a cāu aut a nā. nā a casu. qz qd ē a casu nō ē fēper nec frequenter s3 raro. qd autē sēper fuit vel erit non ē raro. igitur ē a natura z non ab alia nā qz a materia. mā. n. ē cā qre aliqd pōt eē post non eē. s3 mā sp manet eadez. g illud h3 potētia ad eē z ad nō esse. Subdit cauillationem qz aliqs dret qz nō h3 potētia ad nō eē in tpe futuro. s3 ad nō eē in tpe pterito. Ad quā dicit pbs qz ad pteritū nulla est potētia ad hoc qz aliquis pōt ponatur in eē. 5^a rō. quā vocat magis nālem ē bec. qz oē qd est

gnabile vt corruptibile nāl illud est alterabile. g oē tale h3 dritū. z p oīs corrupetur ab illo cōtrario **Tertio** dubitatur. Vtz omne corruptibile d necessitate corrupetur. pzo solutiōe hui⁹ dubij ponūtur aliq distictiōes. C pma. duplex est possibile. qdā ē possibile logicum qd nō h3 repugnantē dictionē ex terminis. aliq est possibile pbyficiū qd pōt poni i eē vtutē agētis nālis. C Scda distinctio. bec ppositio. oē corruptibile de necessitate corrupetur. h3 duplicē sensum. s. sēsum eōp^m z est iste. bec est necessaria. oē corruptibile corrupetur. alius ē sensus diuisus. z ē iste de quocūqz corruptibili vtz ē dte qz ipz necessario corrupetur. C Tertia distictio: corruptibile pōt capi dupli. vno mō coiter p illo qd pōt corrupi siue illud sit siue nō sit. z sic antichristus dicitur corruptibilis. alio mō capitur corruptibile p oī illo qd est z pōt corrupi. Ex his ponūtur due cōclusiones s3 Aristo. pma ē. bec est necia. oē corruptibile corrupet. Scda. oē corruptibile cōtingenter z nō necessario corrupetur: s3 h3 vritatem pōt dici qz nō iplicat dictionē qdlibz corruptibile ppetuari. Ex quo sequit qz bec nō est simpliciter necessaria. omne corruptibile corrupetur.

Rationes solūtur ex dictis. C Et bec de qstione sufficiant.

Ircu se cū dū libz celi z mūdi queritur Vtrū celuz moueatur sine fatigatiōe. C Arguitur p qz non qz oīs vtus nāl ē fatigabilis. s3 vtus effectiue mouēs celū. ē vtus nālis. g vtus effectiue mouēt celū est fatigabilis. maior p3p Aristo. i de sōno z vigilia. minor p3 qz mor⁹ celi ē naturalis. g vtus mouens celū est naturalis. C 2^a arguitur sic. oīs mor⁹ scūs cū aliq resistētia z violētia ē fatigabit motus celi ē mor⁹ scūs cū quadā resistētia z violētia. g mor⁹ celi ē fatigabilis. minor p3 qz si motus celi nō fieret cū qdā resistētia. nō in motu celi nō eēt successio. z p oīs fieret i instāti. 3^a sic. vbi cū qz sūt repibiles duo motus qz vn⁹ ipedit alium vterqz illoz ē fatigabilis. s3 in celo sunt repibiles

duo tales mot⁹. qz vn⁹ ipedit aliū. g celū mouet cū fatigatōe. minor p3. qz p^m mobile qd mouet motu diurno per mōz cuiusdā violētie rapit speras inferiores z mouet eas motu diurno z cū h3 speres inferiores mouet motu ppo. C In oppositum est auctoritas pbi. C In qōne zc.

Primo sciēdū ē qz p dclaratōe termioz qōis sūt soluēde tres difficultates. C pma. qd ē fatigatio. Ad quā rīdet qz fatigatio ē diminutio vtutis po^a actiue cognitiue pp ei⁹ lōgā actōez dte. po^a actiue qz po^a pass. ua nō ē fatigabilis. dte cognitiue qz iaiata nō drit ppe fatigari qz nihil cogit. dte ppter lōgā ei⁹ actōem: qz si qd sit ipotē ex senectute vel egritudine vel idā: oīstōne alie mbrū nō p h3 dte fatigari. C 2ª difficultas. vñ pōt cārī fatigatio. Ad quā pōt rīderi. qz nā mittit ad singula mēbra laborātia per mōz exalatiōis qdā spūs z ē qdā hūiores g ppe lōgā actiōnē corrupunt. z tē corp⁹ dte fatigatiū nec sit sine fatigatiōe donec per reqē fuerit spūs recuperati z hūiores dōnati. Ex h3 sequit p qz aia itellectiua nō ē fatigabilis: qz nō exit in operatōez nraz mediātib⁹ talib⁹ spiritib⁹ z humozib⁹. z dte qz celū nō ē fatigabile qz nō h3 ē tales spūs aut tales hūiores ppe qz vt sua sit fatigabilis. C 3^a difficultas. vtz potētia passiuā sit fatigabilis. Ad quā rīdet per dictionē qz duplex ē po^a passiuā. qdā ē pure passiuā cuiusmōi ē potētia receptiua mē. alia est potētia passiuā resistiua vel reactiva. pma. nō est fatigabilis sed bene secunda.

Secdo sciēdū ē qz iste z liber d celo z mūdo i qz Ari. dclamat d pncipaliozi pte toti⁹ vniuersi. s. d celo diuidit i tres tractat⁹. In p de terminat d celo h3 se totū. z diuidit i sex ca⁹. In p de dclamat d duratōe celi z itendit qrtuoz dclōnes. pma. celū nō ē sēz nec cōigit ipz corrupi s3 ē vnū sēpifitū nō h3 p^m necqz finē. hāc dclōne pbat pbs sex rōib⁹. p^a. tps ē sēpifitū. g z celū. C 2^a rō. qz ad mōz h3 que imaginat aliqñ celū eē scm. aut aliqñ corrupi sequit mltā irōabilia. g celū ē imortale z sēpifitū. C 3^a rō. oēs antiq dixerūt celū imortale z vnū h3 talē motū cui⁹ null⁹ ē finis. s3 ipe magg ē finis alioz z ē mor⁹ pfect⁹ cōtinēs ipfectos. z ē in cessabil⁹ z durabit tpe ifinito. g h3 credēdū. t3 oīa qz oīs vnū queqz se reddē psuasibile āngs. z max⁹ credē fmōes patz nōz cēhos. C 4^a rō. qdā āng attribuit dīs celū p loco ac si solū celū eēt imortale. g zc. C 5^a rō. celū mouet sine fatigatōe eo qz i motu celi nulla ē violētia. nec ē tibi aliqd pbi bēo pp qd celū sit natū alr mouēi. g zc. C 6^a rō. oīs eos

fmōes dte g dclamat rōi z dclāt āngz. s3 illi q dnt celū eē sēpifitū cōcordāt rōi z dclāt āngz. g zc. C 2^a rō. tāgit vnā opionē āngz: z ē h. nō est vtz illd qd dclāt ē h3 āngz fabulā. 1. qz celū ē qdā corp⁹ que z ē vn⁹ magn⁹ hō q vocat Atlas h3 pedes in vno polo z caput i alio. z manū dtrā i oziete z sinistra i occidēte: z cōtinue mouet celū. z ēt sustinet celuz ne caddat pp sui gūitātē. C 3^a rō. tāgit aliā opionē. z ē bec. qz celū sit graue nō pōt tñ descendere pp velocitatē sui mot⁹. hāc opionē reprobat pbs rōic qz icōueniēs eēt talē circulatōez eē violētā z durare tpe ifinito. C 4^a rō. tāgit aliā opionē qz ē bec. qz celū ē qdā corp⁹ graue: z h3 qdā aiaz q mouet q etiā sustinet ipm ne cadat. dicit pbs qz nō ē pote talē vitā bte. siue sit tristis siue bta eo qz mō r⁹ eēt cū violētia. imo eēt necē qz ipa bret qre sicut z aie mortaliū: z has tres vltimas opionēos ponit pbs iter quartā z quitā rationem.

Tertio sciēdū ē qz Ari. i h3: c⁹ dclamat d dntijs pōnū i celo: z diuidit in duas ptes. In p^a reprobat opionē aliqz pythagoricoz. z itēdit duas dclōnes. C pma tāgit itēdū z ē bec. qdā dnt i celo solū dtrū eē z sinistrū vt pythagorici. iō ē dclādū an h3 sit vtz an nō. C 2^a rō. tāgit reprobatōez eoqz. z ē bec. si i celo ē dtrū z sinistrū. etiā i eo sūt pōres dte pōnū. s. surū z deorsū. pbat qnqz rōib⁹. p^a qz nūqz dtrū z sinistrū sūt sine surū z deorsū: z surū z deorsū bñ sūt sine dextro z sinistro. g si i celo sit dtrū z sinistrū ēt i eo erit surū z deorsū. p mam pte pbat de aiaz lib⁹ pfectis: z scdaz pbat de plantis. C 2^a rō. surū z deorsū sūt dte positionū pōres dextro z sinistro. anō pbat. qz lōgitudine ē pōz latitudine z p funditate. ergo surū z deorsū sūt dte pōnuz pōres dextro z sinistro. t3 oīa. qz surū z deorsū sūt cāe. lōgitudis: dext^m z sinistrū latitudis: z an^m z retro. p funditatis. z pbat illud anō sic. mor⁹ augmētatiōis ē pōz locali. g⁹ surū z deorsū sūt dte pōnū pōres dext^m z sinistro. t3 oīa. qz mor⁹ augmētatiōis vtz eē ad surū: z mor⁹ localis a dextro: z mor⁹ h3 sū vt bte p^m ab an. anteri⁹. n. dico i qz ē sēsus. Ex h. n. ifert qz nō i oī corp⁹ ē qrdū surū z deorsū dext^m z sin^m anteri⁹ z posteri⁹. In iaiatis. n. nō sūt p^m taliū motū. Subdit tñ qz in ipsis iaiatis sunt dte pōnū qz ad nos. i h3 silitudinē nraz illd. n. qd ē ad dextrā nraz dicim⁹ dext^m z ad sinistra sin^m que ad modū sit in statuis. C 3^a rō. icōueniēs ē ass gnare in celo drias pōnū min⁹ pncipales: z i eo nō ponere drias pncipaliozes qz sūt surū z deorsū. g zc. C 4^a rō. qz surū z deorsū sūt i plātis. z nō dext^m z

sinistrū g: cōueniēs est i celo ponē dex: 7 sim: 7 n: ponē surū 7 deorsū. g: 7c: 5: rō. surū ē p: dex: tro cū sit p: lōgitudis 7 augmētatiō. g: i celo ē po nēdū surū 7 deorsū. Quātū ad fm.

Cōclusio rñsal. Celū mouet sine fatiga tione. hec cōclusio satis p: ex p: notabili: 7 z: Quātū ad tertium.

Primo dubitat. Utz i celo sint sex orie pōnū. Ad soluedū b: ou: ē suppo nēdū q: Ari. i z: p: b: capti dectmīar d: orntijs pō nū i celo fz: vitatē 7 didit i tres p: ctas. In p: iten dit tres s: nes. C: p: i celo sūt sex orie pōnū. s: surū d: orsū dex: 7 sim: an: 7 retro. p: bat. q: i aiat: b: itib: i se p: sui mot: s: ille sex orie. s: celū est aiatū b: is i se p: sui mot: g: i ipō s: ille sex orie pōnū mor: C: z: 7: tūgīt duo ar: 7 p: mā s: nē. p: mē corpis spici p: tes sūt s: tes. g: vna n: ē mag: surū q: alia v: deorsū. Cū g: celū h: eat figurā spicā v: q: nō h: eat istas duas orias pōnū. D: q: i p: rib: celi ē oria v: tuū quē ad modū i illis q: b: it istas orias 7 p: sufficit. C: z: ar: ē dex: ē v: aicipit mot: g: si celū h: et dex: mor: celi i cepit: d: iē p: s: q: suffic: q: si celū i cepit: moueri i cepit: ab illo qd: dicit: eē dex: C: z: 3: lōgitudō celi. i. surū 7 deorsū sum d: ent sum i fz: distātiā q: ē fz: polos. p: bat p: s: dua: b: rōib: p: q: p: imobilitatē poloz: appet: distin: hemispherioz: s: n. eadē p: celi manet in polis. 7 nō sp: manet i eadē in orietē nec i occidētē. igit: in ter tales polos imobiles sum i lōgitudō celi. z: rō. ories 7 occidēs sūt lata mundi iuxta polos po sita. ergo iter polos est lōgitudō celi.

Secdo dubitat. Utz polus q: appet: s: nos sit surū vel deorsū. Ad soluedū b: ou: ē supponēdū q: Ari. i hac z: p: ctula itendit duas cōclusiones. p: tūgīt opatōz: poloz: 7 ē bec. polus q: appet: sup: nos. s: polus arctic: ē deorsū: 7 polus q: ē nob: occult: s: polus antarctic: ē surū. Ad pro bādū b: cōctōnē pōit talē suppōz: dex: ē ories. sinistrū ē occidēs. an: ē meridies: 7 p: ei: opposita ē retro. p: bat q: celū v: moueri a dextro ad sin: p: an: nō celū mouet ab orietē i occidētē p: meri d: iē. Ex his sic arguēt: pol: arctic: ē surū se h: rel: q: celū moueret a sinistro ad dex: qd: ē cōueniēs. Ex his fert duo. p: q: illi q: bitāt i polo nobis imani festo sūt i hemi: pio surū 7 ad dex: s: nos sum: i hemi: pio deorsū 7 ad sin: Cōtrariū at: b: dicebāt pythagorici. C: z: 7: tūgīt q: l: s: orie pōnū i celo fz: motū planetaz: i aliq: circulo. 7 ē bec. opp: mō sunt sum: de orie pōnū i celo eo q: mot: eoz: sit cōtrario mō ad motū diurnū.

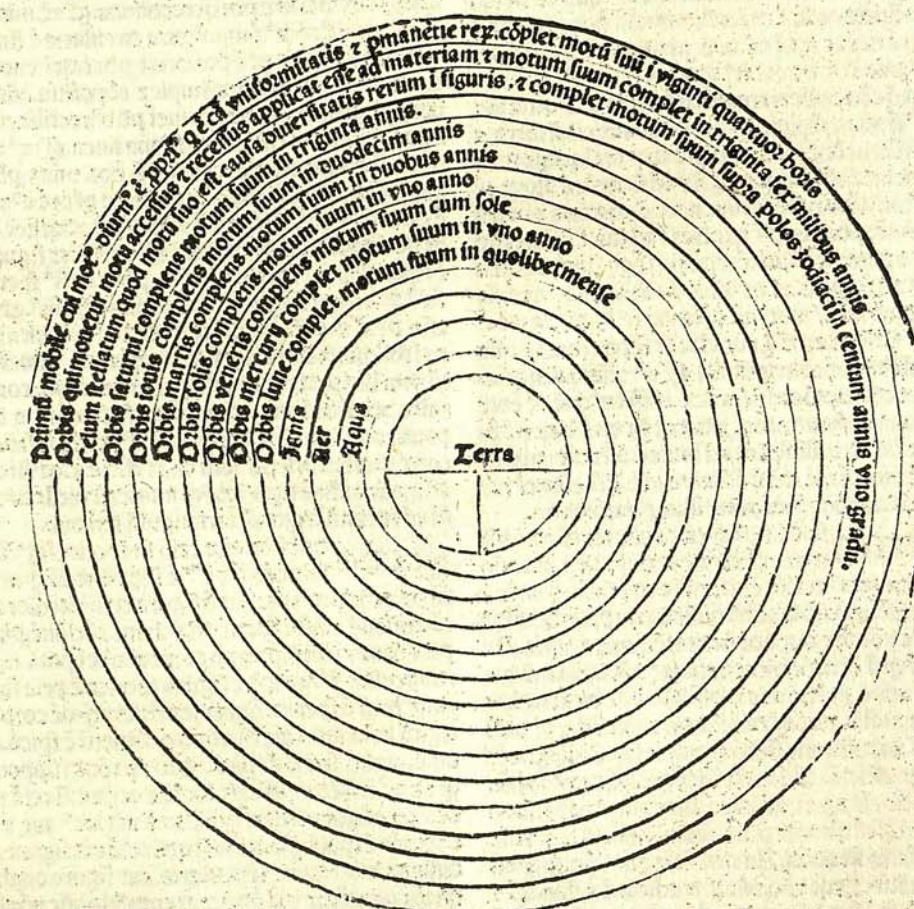
Tertio dubitat. Utz celū sit aiatū. Ad istō ou: solet rñderi p: duas distictōes. C: p: i ex p: te celi: 7 ē h: celū capis dupl: vno: p: spa circulari: mota secludēdo itelligētiā mouē te. alio mō accipit p: aggregatō ex spa circulari: mota 7 itelligētiā motrice siue mouētē celū ipz. C: z: 4: disti: ē ex p: te aie 7 ē h: duplex ē aia. qdā ē aia q: est assistēs q: nō facit vni: vnitatē totalitatis 7 opōnis cū illo e: alia ē aia iherēs q: facit vni: p se cū illo cui: ē aia. Ex his dicit: duo. p: q: celū p: mō captū nullo mō ē aiatū. imo mouet ab extri: seco. z: d: q: celū z: mō captū nō ē aiatū aia iher: rēte: s: ē solū aiatū aia assistētē: 7 isto mō b: in se p: sui mot: pōt: tñ dicit: p: q: fz: mētē Ari. 7 sui cō mētatoz: celū ē vna forma simplex q: titati i uba se b: is pure passiuē ad motū efficiuē mota ab vna itelli: iō n: ē aiatū nisi p: assistētē aie. i. itelli: z: d: q: fz: vitatē celū ē vni: corp: i aiatū opo: ex mā 7 forma efficiuē motū a po: volitua aut executiua p: mi mouētis q: nō plus sibi assistit vel iher: q: assi stat vel iher: eat alijs etib: creatis.

Ad ratiōes Ad p: mā d: negādo minozē 7 ad p: bartionē dicitur cōcedēdo an: 7 negādo cōias. q: mor: nō dicitur nā lis a p: n: esse etie actiuo. s: a p: n: passiuo i eliatiuo. Ad fz: d: negādo minozē. q: violētia ē d: nālē ieli: natōz: passu. null: at: mor: spaz: ouēt eis d: nālem eaz: i eliatōz: s: n. mor: diurn: cōueniat spis iher: ozib: p: ter nāz: ipaz: p: ctularē. n: cōuenit eis a nā vniuer: sali. Ad tertū sūt d:.

Verit: Utz p: gnātōes 7 coru: ptōes sit necio ponēda p: lali tal: spaz: 7 motū eaz: p: ar: q: n: q: si per pole v: ipolē oēs spe eēt d: structe adhuc p: it f: iē gnātōes 7 coruptiōes. p: p: gnātōes 7 coruptio: nes nō ē ponēda p: lalitas spaz: nec motū earū. an: p: q: illo casu posito si stuppe approximētur igni. ignis cōburet stuppeas 7 ipas corrupet. 7 coruptio vni: ē gnatio alteri: z: arguēt sic. ipolē ē eē p: lē spal: g: n: ē ponēda p: lalitas spaz: p: p: gnā tiōes 7 coruptiōes. an: p: q: i vna spa p: it cōtine ri oēs v: tutes etie i alijs spis. z: arguēt sic. ipolē ē eiusdē spe eē p: tes mot: ergo nō ē ponēda p: lali tas motū spaz: p: p: gnātōes 7 coruptiōes. an: p: q: vel oēs illi mot: cōuenirēt illi spe fz: nām. 7 hoc nō q: vni: corpōis simplicis ē tñ vni: mot: simplex fz: nāz. vel vni: oueniret ei p: ter nāz. 7 b: q: tūc talis mot: nō eēt p: petu: nullū. n. violētus ē p: petuū. In oppositū est auctoritas p: h: yloso phi. In ista questione erunt tres articuli.

Primo sciēdū ē q: p: d: claratōe s: mōz: qōis ponit aliq: suppōes. p: ce: lū agit i sta inferiora triplici instrō. s: motu. luie 7 ifluētia. p: motū eni: ē cā gnationū 7 corruptionū 7 s: lū p: lu mē 7 ifluētiā illuat ista inferiora. Ex h: se g: p: q: si celū cessaret a motu: n: at a luie 7 ifluētia adhuc possēt i istis inferiorib: fieri multe gnātōes 7 coruptiōes. z: seq: q: cessatē motu celi. nō tñ lu mie 7 ifluētia diuersi effect: p: it. p: duci i istis iher: ozib: p: diuersas ifluētiās. z: 1: suppō. necio sunt ponēdi decē ozbes mobiles 7 nō plures. p: m: . s: . decim: mouet vno motu. i. ab orientē i occidētē s: polos mūdi: 7 vocatur ille mor: diurnus mor: q: motu mouet oēs ipas inferiores. Ali: . s: . secūdu

mouetur motu accessus 7 recessus: 7 cū s: motu diurno ad motū p: mi mobilis 7 motu suo p: p: io mouet secū oēs ipas inferiores. 3: m: ē celū stellarū qd: p: mouetur p: p: motu ab occidētē i orietē p: meridiē s: polos cōdiaci. mouetur et motu acces sus 7 recessus p: p: spa supiorē: 7 mouetur et motu diurno ad motū p: mi mobilis. postea sūt ponē di de septē spe q: p: quelibet mouetur motu p: p: o. 7 cū hoc motu superior spaz: p: ma vocatur spa sa turni. s: spa iouis. 3: spa martis. 4: vocatur spa solis. q: nta spa veneris. 6: spa mercurij. 7: 7 vlti ma spa lune. p: lalitas at: spaz: 7 mor: eaz: pōitur nō p: p: ter gnātōes 7 coruptiōes s: m: diuersitates diuersoz: gnātōz: 7 coruptoz:.

Celi 7 mundi

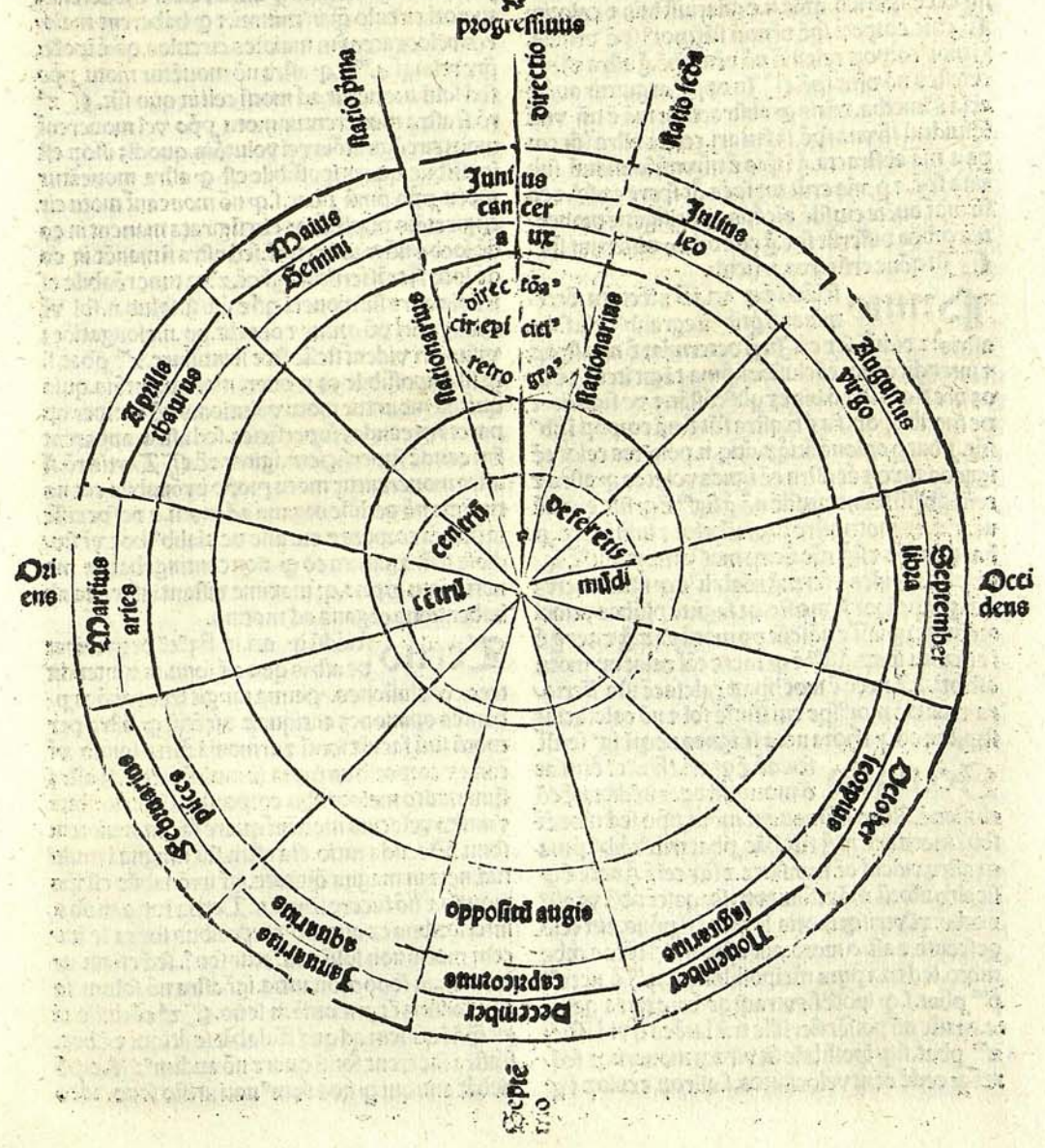
motus celi est irregularis. scilicet dicitur quod in ipso est ite-
lio aut remissio aut virtus. i. summa velocitas. omnes
ipole. ergo 2. anis. pmo. pbat. qz. ois mor' irre-
gularis. aut e' s' remissione. aut s' virtute. aut s' m-
itensione. salutarit' contra pbat. qz. sic mor' celi ite-
retur i termino a quo sicut motus violent'. vel i
termino ad que sicut motus naturalis. vel in me-
dio sicut motus animalis. s'z. celi caret p' medio 7 fi-
ne. i. q' n' o' itend' aut remittit i principio medio
7 fine. 7 p' o' n' e' regularis. C' 2' r'o. si mor' celi e'
ret irregularis. vel ergo illa irregularitas causa
retur pp mouens aut pp mobile aut pp ambo. n'
pp mouens. quia primu mouens semper mouet
eadem virtute. nec ppter mobile. qz. illud sp ma-
net idem nec vnq' alteratur. nec pp ambo. eo q'
p'mu mobile est simplex ingeniu i corruptibile. 7
totu intransmutabile. 7 ronabile est p'mu moues
e' tale. 7 per ois e' impossibile motu celi e' irregu-
larit'. C' 3' r'o. qz. si motus celi e' irregularis. vel
ergo illa irregularitas fieret in partib' celi. vel i
toto celo. non in partibus. qz. iam facta fuisset i
nita distantia astroz in tpe i' finito. si vnu mouere-
tur velocius 7 alter tardius. neq' in toto celo. q'
remissio fit p' potetia. ois eni ipotetia est p' na-
tura que ad modu i aialib' ois impotentie s'nt p'ze-
ter natura. puta senect' 7 decrepitas. tota eni co-
sistentia aialiu est ex talib' que p'uant p' p'is locis.
nulla eni p'ia aialis est in sua p'pa regione. s'z. in
celo no est aliquid p'ter natura neq' i p'mis coz-
pozib' eo q' sunt simplicia 7 mixta. 7 in p'pa regi-
one. 7 nihil e' i p'is contrarium. ideo in i p'is nulla
est impotentia. 7 per oseques nec remissio nec
intensio. C' Quarta ratio. si motus celi esset irre-
gularis vel intenderetur in infinito tpe. 7 postea
remitteretur in tpe infinito vel contra. aut semp
itederet. aut sp remitteret. vel vicissit' itederet 7
remitteret. q' o'z istoz e' ipole. i. q' p' p'bat e' im-
pole. qz. p'ter nam nihil videt' existere i tpe i' finito
s'z ipotetia a q' sit reu'io e' p'ter naz. i. q'z. q'z. nihil i
eqli tpe videtur existere s' m natura 7 p'ter natu-
ra potens 7 impotens. 7 etiam p'bat. dupl'.
p. qz. mor' celi e' i' finitus 7 indeterminat'. 7 qz.
e' aliq' tps minimu i q' celu pot' moueri. 7 in illo
minimo neq' ite' d' neq' remittit. 7 p'bat. qz. mor'
celi vicissit' ite' d' 7 remittit penit' e' irroabile 7 ficti-
onit' ite. n' posset eni tanta diuersitas latere sensui
eo q' opposita iuxta se iuice posita s'nt sensibilia
Tertio sciendu q' ad soluendu tertia' difficul-
tatem posita i p'mo notabili s'nt sol-
uende tres difficultates. p'ma. quid sit circu-

lus eccetricus. Ad qua' videt' q' est circulus q' ui h'z
ide' centru cu' centro mundi. C' Secda. qd est circulus
eccetricus. d' q' est circulus q' cotinet totu mun-
du 7 h'z suu centz extra centz mundi. 7 est duplex.
qdam e' eccetricus s' m vtraq' superficie. alius est
eccetricus s' m vna t'n. Circulus eccentricus s' m
vtraq' superficie vocatur circulus deferens cor-
pus planete. 7 ad motum eius mouetur planeta
C' 3' difficultas. quid est aux. 7 oppositu augis.
Ad quam respondetur q' pars deferetis magis
distans a centro mundi vocatur aux. idest eleua-
tio. 7 pars opposita dicitur oppositum augis. et
portiones intermedie dicuntur statioes.
C' Quantum ad secundum.
mot' celi e' r'aris. bec 2' satis
p' ex dictis. 7 sic p' de r' do
dubitat. Utz in celo s'nt ponendi
circuli epicicli. Ad soluendu hoc
dubiu e' supponendu p' q' epiciclus circulus est
vnu circulus ex'is i circuleretia deferetis non
cotines itra se centz mundi. 7 circuleretia hui' cir-
culi mouet planeta. 7 suppoit q' i epiciclo d'feri-
bunt q' tuoz puncta. 7 oportet imaginari duas li-
neas p'tractas a centro mundi cocludetes epiciclu
vna versus oriente. 7 alia versus occidentem. 7
hic punctus contractus ex parte orientis vocatur
statio p'ma. 7 punctus contract' ex parte occide-
tis vocatur statio scda. planeta i istis punctis d'f
statioarius. arcus v'o epicicli superior intrer sta-
tiones d'f directio. 7 planeta i illo d'f directari'.
s'z arc' inferior epicicli iter statioes d'f retrogra-
datio. 7 planeta in illo d'f retrogradari'.
Secundo dubitat. Utz necesse sit p'ere
circulos eccetricos. Ad quam
videtur q' sic. p'bat duabus supponibus. p'ma
q'libet planeta semper mouetur vniformiter 7 re-
gulariter. 7 duo etia signa zodiaci sunt equalis
longitudinis. Ex his sic arguit. Expertu est vnuz
planetam citius transire vnum signu q' aliud 7 h'
non pot' saluari p'pter hoc q' citi' moueatur sub
vno q' sub alio qz esset extra p'mam suppositionez
nec pot' saluari pp maiorem longitudinem vnus
signu q' alterius. qz e' contra scda. g' necesse est
q' saluetur p'pter hoc q' deferens h'z minorez d'i-
stantia sub vno signo q' sub alio. 7 h' non pot' fieri
nisi deferens sit eccentricus. ergo necessario s'nt
ponendi circuli eccentrici. 7 ista minor distantia
potest practicari trabedo a centro mundi ad cir-
cunferentiaz deferentis duas lineas cocluden-
tes signum.

Secundus

Tertio dubitatur. Utz si necesse planeta
moueri i circulis epiciclis. Ad quas
videtur q' sic ponendo duas suppoes. p'ma. idest si
gnu no e' mai' seipo i vno tpe q' i alio. 7 2'. planeta
eq' velocit' mouet i vno tpe q' i alio. Ex his sic ar-
guit. Expertu e' q' idem planeta citi' p'rafit idest
gnu i vno tpe q' i alio. 7 h' n' pot' fieri nisi qz i dese-
re e' qd' p'us circulus i quo plaeta mouet i mo-
tu deferetis. 7 talis mot' e' motus epicicli. g' zc. m
pot' dici p' q' d' mete Ari. 7 sui cometatoris s'nt er-
roz i p'p'ca ponere circulos epiciclos 7 eccentri-
cos vt p'z cometatoru i multis cometis hui' libri

Rationes soluantur ex dictis.

Verit 4. vix oēs sperē celestes: 7 oēs stelle tāerraticē q̄ si re sim' eiusdē spēi spālissime. C Ar- guit p q̄ sic aucte ar: 7 sui cōmētato ris dicētū astra eē eiusdēz nē cū cozpozib' iqb' s' C z sic arguit. astra 7 sperē celestes hnt eadē p betates 7 virtutes. ergo sūt eiusdē spēi spālissime. aīo ps. qz lumē ē pbetas cuiusl3 cozpozis celestif sūt et eē spericū. qd3. n. ē gnariū luis 7 calozis. C 3 sic. cozpoz spē dntiū sūt mor' spē dntes. s3 mor' cozpoz celestū nō dnt spē. q̄ astra 7 spē celestes nō dnt spē. C In opp' arguitur aucte ari. i. s. metba. dntis q̄ abstractis a mā ē tñ vñū idiuuū s3 vna spē. s3 fm ari. celū 7 astra sūt coz pa a mā abstracta. q̄ i ipis ē tñ vñū idiuuū sub vna spē. 7 p oīs erūt tot spē s q̄ sperē 7 ast'. 7 cō firmat aucte eiusdē dicētis q̄ itelligētie mouen tes ozbes differūt spē. q̄ etiā ozbes differunt spē. C In qōne erūt tres articuli.

Primo sciēdū ē q̄ ari. i. h. z. c. t. r. t. u. d. t. e. r. / minar d p'tib' ite gralib' celi. f. de astris: 7 dicit i sex c'. In p' d' d' nā astror 7 intendit q̄ tuoz cōclufiōes. pma tāgit itent' 7 ē h. oz d're d' astris 7 d' bis ex qb' cōstāt. 7 de figuris 7 de motib' ipoz. fa ē h. astra sūt d' nā cozpoz i qb' sūt. pbat p opionē ātiqz. ātiq. n. ponētes celos eē ignea dixerūt et astra eē ignea volētes q̄ astra 7 celi i qb' sūt eēnt eiusdē nē. q̄ sig' ē q̄ sūt eiusdē nē. s. 4. ex motu astror gnar caloz 7 lum' i aere. p bat pbs rōe 7 sig' rōe sic. qz mot' astror nat' ē ig nire lig lapides 7 ferz: q̄ rōabili' ē q̄ igniat aerez q̄ ē igni ppiqz. signo sic. qz sagitte plūbee veloci ter mote igniūt 7 liqscūt pp motū eaz. q̄ 7 aer q̄ ē i circuitu ipaz. q̄ si' ē q̄ i aere cāl caloz ex motu astror. 4. nēcē ē mor' spaz calefacē ista iscrio ra 7 marie mor' spe cui isir' ē sol 7 nō calefaciūt supioza eo q̄ s'ioza neqz sē ignea neqz i ig' ferūt

Secundo sciēdū ē q̄ ari. i. h. z. c. d' d' nā / d' motu astror: 7 itēdit talē cō clufionē. Astra nō mouent' motu ppo sed mouēt solū motu celi in q̄ sūt. hāc pbat trib' rōib'. pma qz astra vident' eē translata. 7 sūt celū. q̄ nēcē ē q̄ sit alto istozū mōz. f. aut vtrifqz gescētib'. v3 ast: 7 ozbe: v' vtrifqz motis se motib' ppijs. aut celo gescēte 7 ast: o moto. aut astro quiescēte 7 ozbe moto. sed tria pma sūt impossibilia. q̄ 4. ē nēcē m p' pbat. f. q̄ ipole sit vtrazqz gescere terra gescē te. qz nūc nō possēt fieri ille trāslatōes q̄ vidēt' s' iēi z' pbat. f. q̄ impossibile sit vtrazqz moueri: qz seq' rel' q̄ eedē eēnt velocitates. f. astror 7 celoz i q'

bus sūt. qd ē irōnabile. pbat nām qz vñū qdēz astz v' eē eq̄ veloz sic celi i q̄ ē. eo q̄ v' sit p' rān fire eūdē circulū. falsitatē dntis pbat. qz tunc ve locitas cōueniret astris rōe celi i quo sūt. h' pbat qz si ponerent' in celo maiori haberēt maiore ve locitatē. qd est impossibile. 3. pbat. f. q̄ sit iposs bile celū quiescere 7 astra moueri. qz sequerent' pōza inconueniētia. f. q̄ astra veloci' mouerent' i maiori circulo q̄ in minori. 7 q̄ haberent maio res velocitates fm maiores circulos. qd ē ipokē: qre relinqt 4. f. q̄ astra nō mouēt' motu ppo sed solū mouēt' ad motū celi in quo sūt. C 2 rō. si astra mouerent' motu ppo vel mouerent' motu circūgiratōis vel volutōis. quodl3 istoz est ipossibile: quare ipossibile est q̄ astra moueāt' motu ppo. p' mū pbat. f. q̄ nō moueant' motu cir cūgiratōis dupl'r. p. qz circūgirata manent in eo dē loco 7 nō transferunt. sed astra nō manēt in eo dē loco s3 trāsserūt. igit' z. z. qz tunc rōabile es set oia astra sic moueri. qd ē falsū. solus. n. sol v' circūgirari dū ozitur 7 occidit. pp. n. elongatiōes visus nri vident' stelle fixe scintillare. z' pbat. f. q̄ sit impossibile ea moueri motu volutōis. quia quicqd mouetur motu volutōis nō semper ap paret fm eandēz superficies. sed astra apparent fm eandēz superficiem. igitur zc. C Tertia rō. si astra mouerent' motu ppo irōnabile eēt na turā eis nō dedisse ozgana ad motū. 7 desperisse tā p'ciosa cozpoz 7 curasse de aialib'. hoc v' stu diose scū a natura eo q̄ non contingebat ea mo ueri motu p'prio. qz maxime distant inferioza ab habentibus ozgana ad motum.

Tertio sciēdū q̄ ari. in h. 3. c. d' d' nā / de astris quo ad sonum: 7 intendit tres conclusiones. p'ima tangit tres rāstres p/ bantes opiniones antiquoz dicētū q̄ astra per motū suū faciūt sonū 7 armoniā. pma. sonus v' cāri ex cozpozibus supra se inuicē tactis. s3 astra sunt multo maiora istis cozpozibus inferioribus 7 multo velocius mouent' quare faciūt maiorem sonū. Secūda ratio. ista astra sūt magna i multi tudine: 7 in magna q̄stitate. igit' irōnabile est ipa moueri 7 nō facere sonum. Tertia ratio. in istis inferioribus ex aliquib' cozpozibus supra se iu ucem motis non solū causatur son'. sed etiam ar monia. i. in sono consonantia. igit' astra nō solum fa ciūt sonū: s3 et armoniā in sono. C 2 cōclufio tā git qdā qōnem ad quā fūdabāt se ātīqui 7 ē bec. si astra facerent sonū quare nō audim'. Respō debāt antiqui q̄ nos sum' nati in isto sono. ideo

audimus illū que admodū est de malleatorib' C 3. 2. tāgit reprobatoz antiquoz 7 ē bec. ipol sibile ē astra face armonicos sonos. pbat pbs tri bus rōib'. pma qz si astra facerēt sonū nō solū eēt icōueniēs nos nihil audire s3 etiā eēt icōueniens nos nihil pati i se su auditis. Excellētes. n. soni sē suz destruant: 7 etiā magnitudines cozpoz iaia/ toz v' tonitruū v' p' r' lapides 7 cozpa durioza. C 2 rō. illa nō faciūt sonū q̄ fm seipia nō mouē tur: s3 astra nō mouent' fm seipia v' superi'. pba/ tū ē. igit' astra nō faciūt sonū. aīo pbat. qz p' res na uis mote istuio n' vident' sonare. C 3 rō. si astra facerēt sonū siue son' defera p aerē siue p ignez tūc nēcē eēt ipz venire ad nos 7 destruire q̄ apud nos sūt. qd ē icōueniēs. Cōsequē recapitulat que dicta sunt.

Conclusio rīsalis. oēs ozbes 7 oia astra / a se iuicē differūt spē spālissi ma. ps. qz hnt pbetates spē differētes: iō differūt spē. aīo ps. qz aliqd astrū ē p se luminosuz sic sol. alia aut nō. etiā qdā ē calefactiuū aliud est frige factiuū zc.

Primo dubitat. Utrū astra bēant a se in / uicēz aliqū ordinē nālē. Ad sol uedū h' dubiū ē supponēdū q̄ Ari. i. h. 4. c. d' d' nā / nat' d' ordine astror 7 itēdit duas cōctones. p' ma. ordo astror 7 elōgatōes ipoz dnt p' supponi i astrologia: qz i ea de his sufficient' d' z ē. C 2. 2. tāgit cāz pp quā supioza p' lēt suū motū i maiori tpe q̄ astra inferiora 7 ē bec: planete p mobili ppi gores i motu p'prio s' tardiores. 7 rēmotiores a p mobili: i motu suo sūt velociozes eo q̄ mouent' d' motū p' mī mobilis: pōt tū d' d' c' textū q̄ stelle fi xe s' pōzes stellis erraticis. post ē spera saturni. z' ē spera iouis. 3' martis. 4' ē spera solis. 5' ē spe ra veneris. 6' ē spera mercurij. 7' ē spera lune.

Secundo dubitatur. Utrū astra sint spe / rica. Ad soluedū hoc dubiuz ē supponēdū q̄ Aristo. i. hoc 5. c. capitulo d' d' nā / nat' de figura astror. 7 itendit talē cōclufionem. Astra s' sperice figure. pbat pbs duab' rōnibus p'ia qz astra nō s' nata p se moueri. igitur nā d' dit eis figurā minime aptā ad motū s3 figura spe rica ē minime apta ad motū: eo q̄ talis figura nul lū pōt habere ozganū aptū ad motū. p'ima nām pbat qz nā nihil facit irōdabil' neqz frustra. scda rō. oia astra sūt eiusdē figure. iō si aliqd astruz sit sperice si: oia etiā erunt sperice figure. s3 aliqd . f. lūa ē spēce si' astrū. igit' oia astra s' spēce si'. mi norē pbat qz luna crescit 7 d' crescit circulariter.

Tertio dubitat. Utruz sperē iferiones bē / ant p' raritatē motū s3 maiore d' / stantiam a p' mo mobili sic q̄ p' mūz moueāt vno motu. z' duob' motibus. 3. tribus. 7 sic de alijs Ad soluedū hoc dubiū ē supponēdū q̄ Aristo. in hoc 6. c. capitulo mouet aliquas dubitatiōes. 7 diuiditur in duas ptes. In p' ma itēdit q̄ tuoz cō clufiones. C p'ima tangit p' mī difficultatē 7 ē bec. dignū est aliqd dicere de duab' dubitatiōi bus de qbus merito aliqs dubitabit. pma dubita tio est bec. v' querēdi p' m' p' t'udo magis ipure/ tur verēdiē q̄ audaciē sicut debet fieri ab eo q̄ diligit p' biam. scda tāgit p' mī questionē 7 est bec. Cū p' mī mobile moueāt solum vno motu. 7 z' duob'. quare ē q̄ mobilia plus distantia nō mo uentur p' b'us motibus. sol. n. 7 luna multū distā tia nō mouentur nisi duobus motib'. Tertia tan git 3. qz qōz. 7 ē bec. pp quā cāz i p' circulo ē tāta m' l' t'udo astror. i. q̄ l3 at alio ē tñ vñū astz. q̄ rta tāgit excusatiōes de sufficiēti d' d' nā t' d' e istaz qōnū: 7 ē bec. d' d' nā t' d' e istaz qōnū ē v' r' l'is. qz mō d' ca notitia istoz astror ducit nos ad maiore diligentiā 7 cognitiōes. C In 3a pte soluit qōes 7 p' soluit p' mī per s' l'ē. nā sicut i aialib' quedā hnt sanitatē absqz sui mutatōe. qdā acgrūt eaz p' vni cā mutatōes: qdā p' mltas actōes 7 exercitatiōes p' luctā 7 pugnā. quedā nullo mō pnt cōfeg' sanit' atē pfectā. 7 subdit q̄ dirigere mltā aut multos ē difficile. s3 dirigere vñū aut duos est facile. s' l'if si multa media ordināt ad vñū finē: tūc facile est ipz ad ip' f'ci p' vñū aut p' duos. 7 q̄to p' p' l'ā tanto difficili'. s' l'if at ē i planetis. sic. n. i boib' multe sūt op' arōes qz fines pnt facili' acgrī. alie sūt q̄ cum difficultate acgrī pnt. s' l'if p' mī celū ad ē p' p' g' opti mo v' nico motu attingit suū pfectissimū finē 7 est cā v' l'is alioz. s3 alij planete multis motib' attin gunt esse p'petuū sicut sunt planete medij. s3 plā te istimi v' sol 7 luna paucis motib' ordināt ad eē p'petuū. f. ad gnatiōes 7 cozruptiōes. vñ marium bo' 7 opt' ē oib' rōtiri sine optio. z' soluit z' 4. m dubitatiōes dupl'r. p. q̄ celū h3 tot astra. qz ipz est excellēti' iter oia alia. 7 ita p' vñū motum mouet multa astra. alij at plurib' motib' mouēt tñ vñuz astz. fa solō est. mor' plures attribuitur vni coz poz: 7 hoc i planetis inferiorib'. sed vltia spera mo uet omnes alias. ideo oz ipaz habere virtutes per quas possit influere in spaz inferiores.

Ad ratiōes aī opp'. Ad p' mī 7 ad se / cū dā d' q̄ bñ pbat omnel speras 7 oia astra esse eiusdē nature generice.

Tertio dubitat. quiter e saluabilis gnatio montiu cu figura sperica terre. ad hoc videtur q terre duplex est figura. quedam est nali nis forma s balé terre. alia est que consequitur particularia accntia ipi terre. Ex his dicunt duo. p^m est. q naturalis fra est sperica. vt ps pro nes phi. z: d^r q e accntale terre q in ea generentur motes. ideo accntalr e alterius figure.

Ad ratios an opp^m. Ad pma negatur onia. qz non e sise de recto z circulari: qz circulus osequit figuram. mot⁹ aut re/ ct⁹ sequitur grauitate aut leuitate. Ad faz d^r q locus medius fz magnitudinē cuiusmodi est centru mundi non est nobilior. sed loc⁹ medi⁹ fz vita te cuiusmodi est superficies scaua orbis lune est locus dignior. Ad 3^{am} d^r q toti terre dicitur vnus motus fm natura aptitudine z potetia nali: actu n solū dicitur partib⁹. Et bec de z: celi z mudi dicta sufficiat. Nota q a parisiensib⁹ coit n ponitur liber tertius. quia parue e utilitatis. ergo finito secūdo libro celi z mudi incipit qrt⁹.

In ini quarti libri celi z mudi que/ ritur p. Vtruz aliqd elementuz sit simplr gūe: aut simplr le/ ue. aut aliqd sit graue in re/ spectu. aut ali/ quod leue i re/ spectu. Ar/ guit p q nul/

lū sit graue aut leue simplr. qz si eēt aliquod tale maxime eēt terra pura z ignis pur⁹. nis e falsū. igr z ans. falsitas onis ps. qz aliquod e graui⁹ pu ra terra. z aliquod leui⁹ puro igne. minor ps. quia ps ignis nō est ita leuis sicut maior. nec minor ps terre est ita grauis sicut tota terra. C z: arguit sic. q nullū sit graue aut leue in respectu. qz aqua z aer sunt graua z leuia simplr. igr nō in respectu. nis ps. qz aqua nihil leuitatis bz admixtū: z aer nihil grauitatis bz admixtū. alias non eēt co/ pora simplicia. igr sunt simplr graua z leuia. Et cōfirmatur. qz de ipis pdicant⁹ graue z leue sine adiuncto. igitur sunt graua z leuia simplr. C 3° arguitur. si eēt aliqd graue aut leue i respectu. aut simul haberet grauitate z leuitate. aut solū alca z

illaz. nō p^m. qz grauitas z leuitas sunt 3ia abso lute que nec respectu eiusdē: nec respectu diuer/ sor⁹ sunt in eodē. nō z^m. qz aut per leuitate dice ret leue aut per grauitate graue: quod e impossibi le. C In oppositum est pbs in textu. C In ista questione erunt tres articuli.

Primo sciendum est q p declarate ter minoz qōnis ponuntur alique distinctiones. p⁴. duplex est graue. quoddā e gra ue simplr: z quoddā est graue in respectu. z sit⁹ di cendū est de leui. C z⁴ distinctio. aliquid dici pōt graue simplr quatuor modis. p modo. qz ipm est graue quo nihil e graui⁹. z isto modo grauisimū d^r simplr graue vt tota terra. alio modo aliquid d^r graue simplr qz nihil bz leuitatis admixtus: z istud vocat⁹ ppe graue simplex. 3° modo aliquid d^r graue simplr qz de ipovel de pnoie d^r ite ipz pdicatur graue sine addito sicut dicendo hoc est graue. 4° modo aliquid d^r graue simplr qz ipz po sitū in quolz pmoz elementoz. si igne aere z aqua ipz natū e descendere. z sit⁹ leue simplr possz di stingui. C 3⁴ distinctio. aliqd d^r graue in respectu duplr. vno modo. qz aliquid leuitatis bz admixtū z illud ppe vocatur gūe admixtū. alio modo aliqd vocatur graue in respectu. qz ipz positū in duob⁹ elementis natum est descendere vel ascendere z sic capitur hic.

Secundo sciendū e qz ari. i. b. 4. libro celi z mudi determinat de nā qtu oz cozpoz simpliciter: z diuiditur in duos tracta tus. In p^o determinat de graui z leui fz antiquos: z diuiditur in duo capitula. In p^o ponit quinqz sup positōes. p⁴. in scia naturali est cōsiderādū d gra ui z leui quid sit vtrūqz: z que sit nā ipoz. probat tripliciter. primo. qz cozpa simplicia sūt graua z leuia. igr videndū est pp quā cām habēt has vtu tes. s. grauitate z leuitate: z p onis cōsiderandū e de ipis. z: qz i scia nali cōsiderādū e de motu. igr de graui z leui. cōnam pbat: qz graue z leue pbyssi ce diffiniunt per posse moueri. actib⁹ aut eoz nō sūt noia imposta. 3° qz oēs pbyssi dicūt aliqd de vtutib⁹. i. potentijs nali b⁹ grauiū z leuiū. igr oz determinare de grauib⁹ z leuib⁹. Et subdit q an tiqui pauca determinauerūt de ipis. iō oz pvide re ea que dicta sunt ab antiquis. postea vidēdū e qd sit dicendū fm veritate. C fa suppo tangit vna diuisione z e bec. graue e duplex: z silr leue: quoddā eni e graue z leue simplr. aliud e graue z leue ad alterū siue i respectu. vt aer d^r ligno le uioz. z subdit qz ab antiquis nihil dictū e de gūi

in respectu. qz nō diffiniunt qd sit graue z leue. s. solū qd sit grauius z leuius. C 3⁴ remouet pmoz erroze z est bec. iconueniēs e putare qz in celo nō sit aliqd sursum z aliqd deorsum eo qz celū silr se beat in oib⁹ suis pibus: z ex eo qz ambulās pōt fi eri antipes sibi ipi: dicit pbs qz est aliqd extremū qd e sursum. z est aliqd qd e mediū: z e aliqd qd e deorsum. C 4⁴ suppositio remouet z^m erroze z est bec. qdam atiqui fatentur eē sursum z deorsū nō tū e simplr eo qz putabant celuz non eē simile vndiqz: s. putabāt qz de celo sit solū hemispherius qd est supra nos. dicit pbs qz est falsū imo e vna ps qe sursum. z est alia que e deorsū qz uis celum sit in circuitu terre. C 5⁴ suppositio tangit diffini tiones grauis z leuis dicens qz illud e simpliciter leue qd fertur ad extremū a medio. s. illud dicit simpliciter graue qd fertur deorsū z ad medium. sed illud dicitur grauius quando duobus haben etiam illud alterum dicitur grauius.

Tertio sciendū e qz Aristo. i. hoc z: ca: reci/ tat opiniones atiquoz de graui et leui. z diuidit i qtuor ptes. In pma narrat opinio nem platōis. z ea reprobatur. z itēdit tres clusiones p⁴ia. illi pbyssici q determinauerūt de graui z le ui solū determinauerūt de graui z leui i respectu credētes sufficēter d^rer miasse d graui z leui sim plr. C z⁴ clusio tāgit opinionē platōis z e bec. quidā antiq dicunt que ad moduz dicit. Plato in thimeo qz illud est grauius qd cōponitur ex pluri bus superficiebus eiusdē spci. Et illud est leui⁹ qd ex paucioribus cōponit⁹ vt plūbum est ligno gra ui⁹. C 3⁴ conclusio tāgit tres rationes reprobant es platōis. p⁴ima. qz talī dicentes nihil defmi nāt de graui z leui simplr. ac si nullū eēt graue vt leue simplr. nis e falsū: qz ignis est simplr leuis z ferū sursum: z tra z oia terrea sūt simplr graua z fe runt deorsū. C z⁴ rō. si oca opinio eēt vera seq/ ret qz magn⁹ ignis eēt grauior pua fra. qz stat ex plib⁹ pibus eiusdē spci. C 3⁴ rō. qz seqret qz aer mult⁹ eēt grauior pauca fra. tū totū dūū accidit. sp. n. aer plus ferū sursum. C In 3⁴ pre narrat sed az opinione. z e bec. qdā seniores dicunt illud eē gra ue qd e mai⁹ i qūitate: z illud eē leue qd est min⁹ i qūitate. Cōsequēter reprobatur ista opinione. qz seqret qz qto aliqd eēt mai⁹: tāto eēt graui⁹. cui⁹ opp^m accidit. C In 3⁴ pre tāgit alia opinione. z e bec. illud e graui⁹ qd est interceptū pauciorib⁹ va cuitatib⁹. Et illud e leui⁹ qd e interceptū plib⁹ va cuitatib⁹. hāc reprobatur. Ar. sic. qz tāc multus aer

eēt leuior multo igne eo qz i eo sūt ptes vacuita/ tes. Et subdit qz iā manifestū est qz illi qz defmina uerūt de graui z leui defminauerūt de vacuo. eo qz crediderūt vacuū eē cās grauitatis z leuitatis. qd reprobatur pbs qtuor rōnib⁹: qz si illud eēt leui⁹ in q eēt ptes vacuitates seqret qz multa fra eēt leuior mior igne z mlta aq modico acre. C z⁴ rō. si oca opinio eēt vera seqret qz vacuū eēt simplr leue. z plenū eēt simplr graue. nis est falsū. ergo z ans. vacuū. n. nō mouet sursum. C 3⁴ rō. si vacuū z plenū eēt cā grauitatis z leuitatis seqretur qz nō eēt distātia iter vacuū z plenū. C 4⁴ rō. si di cta opinio eēt vera seqret qz vacuū eēt loc⁹: z cū vacuū sit loc⁹ loci eēt loc⁹. C In 4⁴ pre pōit qz rā opinione. z est bec. qdā dixerūt illud esse graui us qd bz plus de mā. illud vero leui⁹ qd minus bz. hanc opinione z iprobat duplr. pmo qz isti non determinant de graui z leui simplr. z qz si illud esset grauius qd bz plus de mā seqretur qz mul tus aer z mult⁹ ignis eēt qūiozes modica terra qd falsū e. Consequenter recapitulat ea q oca sūt z bec de p. C Quantum ad z^m ponitur

Conclusio rōnalis. Est aliqd graue z leue i re spectu. ps. qz e aliqd qd e positū in trib⁹ elemētis z descendit aut saltē natū e descendere. z e aliqd quod positū in trib⁹ natū e descendere. z est aliqd qd positū in duob⁹ supiorib⁹ natū e descendere: z est aliqd qd positū i duob⁹ inferiorib⁹ natū e ascē dere. ergo e aliqd graue simplr z aliqd leue sim plr. z aliqd leue i respectu. z aliqd graue in respectu.

Primo dubitat. vtr vnu elemētū sit loc⁹ nalis alteri. Ad soluendū h⁹ vnu⁹ e supponendū qz ari. i. hoc z: tractatu determinat de graui z leui fm veritate. z diuidit i tria ca⁴. In p^o soluit quādā qōne de motu grauiū z leuiū z diuidit i duas partes. In pma ponit gnqz sup pōes. pma. nos p d^rer minabim⁹ de his d qd ma xime dubitarūt antiq. vs. ppter quid qdā mouē tur sur. ū fm natura: z qd d^r deorsū. z post h⁹ d gra ui z leui z de accntib⁹ z passioib⁹ circa hoc. z⁴. mo tus sursum z deorsū eodē modo se hnt ad suā cām sicut qcunqz alie gnationes aut transmutatiōes. 3⁴. tres sunt spēs mot⁹. s. fm qūitate. fm qūitate z fm locū. 4⁴. in vnoquoqz istoz motū e trans mutatio a vno i dūū: z nō i quolz idifferenē. Ex h⁹ infert tria. p^o qz mot⁹ sursum catur ex eo qz mobile e potetia leue: z mouens e actu leuifaciū: z mo tus deorsū catur a potetia graui. z grauifacio fm actū. z infert qz vnu quodqz elemētū est loc⁹ alte

rius eo qd vnum elementum continet alterum. 3: isert qd vnu qd elementu naturalr fertur ad suu locu. C Ex his pz solutio ad dubiu.

Secdo dubitat. vtz aliqd ide sit natr mobi le surru z deorsu. Ad soluendu h du/ biu e supponedu qd ari. i fa pte b capli soluit qd/ da qdes. v3. hac. pp qd qda mouetur sp surru z q dam deorsu. z intedit duas coclusiones. p. qref pp qd ignis mouet surru z terra deorsu. n aliqd aliud e qd qre. pp qd sanabile fm qd h mouet ad sanitate. z pp qd augmentabile h3 qd h3 mo uetur ad qritate pfecti. C Scda o: tagit aliqs drias mor localis ab alijs motib. pma. q: que z leue videt hre i seipis pn tral mutatois. s3 aug ritabile z alterabile hnt pn tral mutatois ab ex quis fiat aliqn alterationis tral mutatio ab itra paruo motu facto ad extra. fa dria. qz graua z leuia hnt magna ouenientia forme cu materia z ppter hnt i seipis pn mor localis. n at alia. 3. qz motus localis est vltimus fm generationem. et tamen primus fm perfectionem. oppositum autem est de alijs motibus.

Tertio dubitat. vtz graua z leuia mouea tur a suis locis naturalib. Ad isto dubiu rridetur breuiter. p. qd graua z leuia non mouetur a suis locis naturalib i gne cae efficien tis. pz. qz no hnt i seipis pncipiū effectiuū sui mo tus. z qd min graue velocius mouetur deorsu Ex his sequit error dicentiu qd i loco naturali g nuū z leuiū est qda xrus attractia z cseruatia lo cati q motu attractiois effectiue mouet locatu. Attractio. n. e motus violentus: iō si moueretur motu attractiois moueretur violēter z n natura liter. 3: d qd graua z leuia mouetur a suis locis nālibus i genere cause finalis. pz. qz illud est finis alicuius in quo ipz cōnatur. s3 vnu qd elementū cōseruatur in suo loco naturali. ergo zc.

Rationes soluntur ex dictis. Meritur z: Utrū qdlibet ele/ mentū pter ignē heat q grauitatē. z qdlibet elementū pter trā habeat leuitatē. Arguitur qd nō. ipole est graua simul iesse eidē subiecto siue respectu eiusdē. siue respectu diuersoz. q ipole est idē ele mentū sit hre grauitatē z leuitatē. z p ois elemē ta iter media nō hnt leuitatē respectu ignis z gra uitatē respectu tre. C z: arguitur. vnu qd elementū nāli qescit i suo loco. ergo nullū elementū h3 grauitatē z leuitatē i suo loco. Et cōfirmatur qz si

ignis destrueret stati aer ascēderet ad locū ignis z sic hret grauitatē in spera ignis. C 3: si sic: seqre tur qd ide simul moueretur surru: z deorsu. ois e ipossibile. q z aīs. pbat vna. qz auferatur spera ignis z spera aque. vel g aer mouebitur ad locū ignis tū z n hē bit qritatē i spera ignis. vel moue bitur ad spera aq tū. z n hē bit in loco aq qritatē vel simul mouebitur ad locū ignis z ad locū aq. z tūc ide simul mouebitur sursum z deorsu. qd est ipole. C In oppm est auctas pbi. C In qde crūt tres articuli. C Quantū ad primū.

Primo sciēdū est qd ari. in h3: ca: cclu dit numex qternariū elemētozū ex parte grauitatis z leuitatis. z diuiditur i duas partes. In prima ponit tres suppositiones. pri ma tangit tres diffinitioes. pma. graue simplr est quod oibus subiacet. z. leue simplr e qd omnib supemiet. 3. graua z leuia i respectu sūt quccū qz quibusdam supferuntur z quibusdaz substant. C z: suppo. mixta debent dici leuioza aut graui oza fm q plus aut minus participant d istis gra uibus z leuibz singularib. que admodū antiqui dicebant aliqua eē grauiora aut leuioza fm q mi nus aut plus picipant de vacuo aut pleno. C 3: suppositio. grauiora n sūt vbiqz grauiora. pbat q magnū ligm e graui paruo plūbo in aere z trā est leui eo in aqua. pbat. qz oia alia elemēta hnt gra uitatē ppter ignē in ppa regiōe. ideo lignuz qd plus h3 de aere q plūbū est graui eo i aere. z est leui eo i aqua. aīs. pbat signo. qz vter plen siue inflatus veloci de scēdit vtre vacuo eo q i vtre vacuo nō est aer. ergo signū est q aer habet gra uitatē in suo proprio loco z cetera.

Secundo sciēdū est qd Aristo. in 2. parte hui capitulo itēdit talē coclusi onē. Est aliqd graue simplr. z aliqd leue simplr. z quedā sūt leuia z graua in respectu. pbat duas primas partes duab rōib. pma e. aliqd e qd oib substat. z qd fertur ad mediū sic terra. z aliqd est qd supemiet oibus. z fertur ad extremū sic ignis ergo est aliqd graue simplr qd nullā h3 leuitatez z aliqd leue simplr qd nullā h3 grauitatē. q sit ali qd mediū ad qd ferunt graua pbat duplr. pmo qz graua non feruntur in infinituz. q est aliquis de/ fmiat fmius ad que feruntur. z ille terminus est mediū. z: quia oēs partes terre mouctur ad me diū fm equales angulos. ergo oia graua ferunt ad mediū. Qa aut extremuz sit locus leuium pro bat qz omnia graua feruntur ad mediū. ergo oia feruntur ad extremū. oīam pbat. qz locus gra/

nuū z loc leuiū dīat. mediū at e dīat extrēo. z rō pncipalis. duo sūt loca dīa. s. mediū z extremū g rōale e qd duo sūt extrēa. qz vnu sit simplr g ue. z aliud sit simplr leue. tūc pte dīs. pbat. qz est aliqd simplr leue. z aliqd simplr gūe. g erunt duo inf media q respectu vni sūt dīa. z respectu alterius sūt leuia. Ex h isert qd leue pfecti e gūi. pbat. qz illd qd h3 rōez otinētis e pfecti eo qd h3 rōez cre ti. s3 leue h3 rōez otinētis: z gūe rōez otenti. g zc. maiorem pbat. quia continere est ipius forme. z contineri est ipsius materie. ergo zc.

Tertio sciēdūz qd ari. i 3. pte b capli oīdit nūex qternariū elemētoz. z diuidi tur i duas pncipulas. In pma itēdit talē coclusionē. qtuor sūt elemēta: pbat duplr. p ex pte mor ele mētoz. s. qz qd d m s lemū sp natū e ferri surru. z illi dīat aliud elemētu qd natū e ferri deorsu. z sē q feruntur surru z deorsu. ergo sūt qtuor elemēta. z pbat ex pte grauitatis z leuitatis. qz e vnum elemētu qd oib supferuntur. z vnu qd oib substat. g nece e alia duo qz vnu substat imediate igni. z al terz imediate supferi terre. z p oīs sūt qtuor ele mēta. Ex his isert p qd elemētoz e tūc vna cōis mā sūt trā ipoz qtuor pncipales disticte materie. z sē dit qd qz elemētu i sua regione h3 grauitates si fuerit graue. vel leuitatē si fuerit leue. vt ēra vbi qz h3 grauitatē. z nullibi leuitatē. z ignis vbi qz h3 leuitatē. z nullibi grauitatē. z: subdit qd aq h3 grauitatē de scēdendo ad locū terre. z le uitatē ascēdēdo h3 sus ignē. sūt est de aere.

Conclusio rōnalis. qd h3 elemētu h3 gra uitatē pter terrā. pz. qz aer h3 grauitatē i loco ig/ nis. z terra vbiqz. sūt aq h3 leuitatē i loco terre. z aer i loco aq z ignis vbiqz. C Quantū ad 2m

Primo dubitat. vtz sit tūc vna mā elemē toz. s. vacuū aut plenuz sic dice/ bāt atig. Ad soluēdu h du/ bā supponēdu qd ari. i hac fa pncipula itēdit talē coclusionē. nē tūc vna mā elemētoz. s. vacuū aut plenuz: pbat qtuor rō nib. p. qz si eēt tātū vna mā. puta vacuū plenuz aut magnitudo seqref qd oia aut eēt gūia aut le uia. z p oīs oia mouerent surru aut deorsu. qd e ipole. C fa rō. qz si oīs eē vna mā q eēt vacuū sequeret qd elemēta media veloci moneret surru aut deorsu qz extrēa. oīs e falsū. z pbat oīaz. qz i magna pte aeris vel aq e plus d vacuo qz i pua pte terre. z sūt de igne. z sic magni ignis veloci moueret deorsu qz parua terra. qd e falsū. C 3:

rō. si tūc eē vna mā elemētoz q eē vacuū. tūc eēt duo graua nec duo leuia. vnu simplr. z ali ud i respectu qd e falsū. C 4: rō. si elemētoz eēt vna materia q eēt plenuz aut vacuū seqref qd m/ ta aq citi moueretur surru qz paruus aer. z mul tus aer citi moueret deorsu qz parua terra

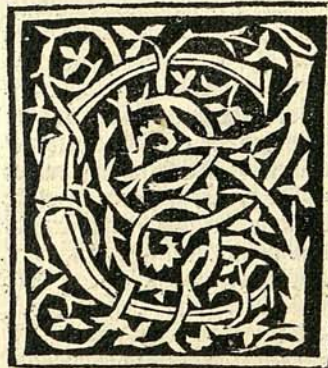
Secundo dubitat. vtrum figure grauiuz z leuiū sint cā motus grauium z leuium. Ad soluēdu hoc dubiū e supponēdu qd aristo. in hoc vltimo capitulo compar figuram ad motū grauiū z leuiū. z intendit qd qz coclusi ones. pma. figura nō e cā grauitatis nec leuita tis: nec est cā motus surru z motus deorsu. sed e cā velocitatis z tarditatis ipoz motuum. C fa coclūfio tangit quandā dubitationē. z est bec. p/ pter qd corpora ferrea late figure non de scēdūt in aqua magis velocius qz corpora minoris gūi/ tatis sūt rotunda aut obloga sic ac. aut qre q dam corpora ppter paruitatem de scēdunt i ae re. z alia corpora maiora natant in aere. C 3: cō clūfio tangit solutionē democriti. z est bec. qd aq emittit multos vapores phibentes ne corpora lata grauitatem habentia de scēdant deorsu. z n phibet corpora parua stricta ppter eoz parui tatē. Contra istā solōnē instat ar. qz ex aqua ele uantur multi vapores q deberent phibere mul ta corpora lata d scēdere i aere. Ad hoc dicebat democritus qd illi vapores dīspergunt vel debiū tan nimis. Dicit pbs q instantia debiliter solu/ ta est. C Quarta coclūfio tangit duas supposi tiones. pma corporoz quedam sunt facilē diui/ sibilis sicut illa que nō terminant termino pprio bene autem termino alieno: alia sunt difficulter diuisibilia. sicut illa que bene terminant termino pprio. C Secunda suppositio. in corporib eiuz dem grauitatis minor pars est facilius diuisibilis q maior. C Quinta coclūfio tangit solutionē vtriusqz questionis. C Ad primam ptes dicitur qd corpus latum plus de medio apprehēdit sub se qz rotundum. ideo difficilius dūdit ipsuz me dium qz rotundum. ideo per consequens tardi/ mouetur qz rotundum. C Ad secundam partes dicit qd si virtus ipsius grauis sit fortior qz resistē tia mediū. tūc citi mouet deorsu. si vero sit debi lior tunc tardius mouetur deorsu. sed quādo re sistētia excedit vturē grauitatis. nece e corp tale sūmatate. C oseqnter recapitulat q dicta sunt.

Tertio dubitat. vtz oia corpa naturalia dī fmiant sibi certas figuras. ad soluē

Generatiōis ⁊ corruptionis

quā h' du' p' ponuntur due distinctōes. p'ma. dupli-
cia sūt corpa naturalia. q'dā sūt aiata. alia sūt iaia-
ta. ¶ 2^a disti: corpa naturalia sibi definiere cer-
tas figuras pōt itelligi dupl'r. vno modo q' sem-
per sint alic' d'ermiate figure. ⁊ sic manifestū est
oia corpa d'ermiare sibi certas figuras. ⁊ nō po-
test itelligi q' sint alic' d'ermiate figure. q' sit i-
pole ea eē sub alia figura ipsis manentib' s' ea
dē spē. Ex his d'nt duo. p'm. q' nulla corpa natura-
lia saltez g'nabilia ⁊ corruptibilia iaiaata d'ermiant
sibi certas figuras. p'z. q' sub q'cuncq' sint figura
semper sūt eiusdē spēi. ⁊ d' q' corpa naturalia
aiata d'ermiant sibi certas figuras. hō. n. n' pos-
set esse sperice figure. Ex his seqtur q' corpa na-
turalia iaiaata sunt augmentabilia ⁊ diuisibilia i
finitū. corpa nō naturalia aiata sūt d'ermiate
ad maximū ⁊ mīmūz. p'z per ari. ⁊ de aia dicētē
oīuz natura d'stantiū est cert' termin' augmēti ⁊ d'
cremēti. h' at ē p'puz aie ⁊ nō igni.

Ad ratiōes an opp'm. Ad p'mā d' q' gra-
uitas ⁊ leuitas pnt capi du-
pl'r. vno modo p' q'busdā duab' q'litatib' d'mixti-
onē q'litatū p'maz d'ntibus. ⁊ sic d'riantur. nec sūt
simul i eodē. alio mō capiūt. p' q'busdā naturalib'
potētis sic q' grauitas est q'dam naturalis potē-
tia per quā graue natū est ferri sub q'cūq' leuiozi
eo: ⁊ leuitas est quedā naturalis potētia p' quas
leue natū est ferri sup quodcūq' graui' eo. Ad
2^{am} d' q' vltimatus loc' vni' elemēti est s'ficiēs
vltia alē. iō vni' q'dq' elemētū bz g'uitatē aut le-
uitatē v' q' ad vltiaz s'ficiēs q' ē loc' ei'. ⁊ ad d'fir-
matōez d' q' si auferat' ignis spa acris nō moue-
ret ad spā ignis nisi forte ad replēdū locū spe ig-
nis eo q' nā abborret vacuū. ⁊ s'fir d' ad tertiam.
Et hec sufficiant de libro celi ⁊ mūdi.

Arca in istis libris de g'natōe ⁊ corruptione. aīz p'z

de corpe celesti. cor' enī celeste est de vno loco
ad aliū locū trāsmutabile. ¶ 2^a arguit sic. si cor-
pus sub rōe trāsmutabilitatis eēt subm' seque-
retur q' de trāsmutabilib' inq'ntū trāsmutabi-
lia sunt ⁊ de corruptibilib' inq'ntū corruptibilia sūt
eēt scia. oīs est ipole. quia corruptibiliū non est
scia. ⁊ confirmatur q' de talib' nō possunt forma-
ri p'positiones necessarie. cū subm' possēt pro nul-
lo supponere. ¶ 3^a arguitur sic. nullum ens p' ac-
cidens est subiectum alicuius scie. sed cor' trāf-
mutabile est ens per accidens. ergo nō est subm'
h' scientie. Et d'firmatur. quia ipole ē passionem
eē rōnem formalē sub alicuius scie. ¶ In opp'm
arguitur per conditiones subī attributiōis alias
positas. ¶ In ista questione erunt tres articuli.
¶ Quantum ad primūz.

Primo sciēdū est q' p' declaratione ter-
minoz q'ōnis sunt soluēde tres
difficultates tacte i trib' argumentis. p'm. vtrum
trāsmutabilitas sit passio adēq'ta subī bui' scie.
p'zo solōe h' ponit talis disti'. trāsmutabilitas
pōt capi quadrupl'r. vno mō cōiter: ⁊ sic trāsmu-
tatio ē trāf' de vno termino ad aliū terminū. siue
tales termini sint d'rij siue d'ictozij. siue sint me-
diante mutatione siue non. ⁊ sic oē ens pōt dici
trāsmutabile. oē. n. ens pōt trāf' de d'ictozio
i d'ictozij. alio modo pōt capi p'pe. p' mutatiōe
p' quā aliquis trāf' de vno termino ad aliū termi-
nū acgrendo v' deperdendo aliquod ens reale
siue sit mediante mutatione naturali siue non: ⁊
sic oē ens creatū est trāsmutabile. 3° capitur ma-
gis p'prie p' mutatiōe v' trāf' de vno termino
ad aliū terminū mediante motu ⁊ mutatiōe natu-
rali. ⁊ sic oē cor' naturalis est trāsmutabile. 4°
modo capitur p'p'issime p'zo trāf' de termi-
no in terminū mediante motu ⁊ mutatiōe corru-
ptiua vel acquisitiua alicuius forme absolute ipi
subō reali berēte. ⁊ illo modo capiebat p'hs in li-
bro de celo. cū dicebat cellū eē intransmutabile.
eo q' est ignabile ⁊ icorruptibile ⁊ iaugmentabilē
⁊ ialterabile. s'fir capir h' p'hs trāsmutationez.
cū dicit q' oīuz h'ntū ad se inuicē trāsmutatio-
nem materia est vna. ⁊ sic capitur h' ⁊ trāsmuta-
bilitas p'p'issime capta ē adēquata passio h' scie.
¶ 2^a difficultas. quat' sit saluabile q' d' trāsmu-
tabilib' inq'ntū trāsmutabilia sūt sit scia. p'zo solōe
h' ponunt' p' alique distinctōes. p'ma. trāsmuta-
bile pōt capi dupl'r. vno modo p' q'ditate potētiv'
ali aptitudinalē trāsmutatōez ipoztate. alio mō
p' p'dicato actuali actualē v' potētialē trāsmuta-

Primus

ēdes ipoztante. ¶ 2^a disti: inq'ntū pōt capi tripl'r.
vno modo reduplicatiue. v' s' ipoztat duo copu-
latiue. s' vniuersalitatē ⁊ cālitatē. alio modo capi-
tur p' specificatiue v' specificat rōez formalē v' q'
ditate potētialē ipi' s' bi. 3° mō capir p'missiuē. s' v'
p'mittit p'dicatū ⁊ reduplicatū s' h'ficari de s'bo
¶ 2^a ponitur due supponēs. p'ma est bec. trāf-
mutabilitas ē adēq'ta passio s' bi' scie. ¶ 2^a sup-
pō. d'cū p'ponū i q' b' p'dicat' p'pa passio de suo s'bo
ē eētū imutabile necessariū ⁊ s'udat' necitas i esse
obiūo iparū q'ditatz. q'n. n. q'ditas p' q' supponit
p'dicatum ⁊ quiditas pro qua supponit subm'
sic se h'nt q' vni' eētiali iclusiōe icludif in alio ta-
le d'cū ē necessariū: ⁊ suffiē q' s'bm ⁊ p'dicatū sup-
ponat' p' ente h'ntē eē obiūū ⁊ potētiale: ⁊ nō pro-
ente h'ntē eē s'biūū. Ex his d'nt q' d' trāsmutabilib'
inq'ntū h'mōi: ⁊ de corruptibilib' inq'ntū corrupti-
bilia sūt scia capieōdo corruptibile ⁊ trāsmutabi-
le p' q'busdā passioib' aptitudinalē g'natōez ⁊ corru-
ptōez ipoztatib'. ⁊ capieōdo ly inq'ntū specificatiue
siue p'missiuē. v' p'z ex d'cis. ¶ 3^a difficultas q'f'
ē saluabile trāsmutabilitatē eē rōez formalē s' bi-
b' scie. p' solōe ponit' p' talis disti'. Trāsmutabile
pōt capi tripl'r. vno mō p' substrato siue denoiato
⁊ sic q'ditas corpoz ē substratus trāsmutabilita-
tis. alio modo capir' p' rōne formali ipi' substrati
a q' formalē ipz solratus d' trāsmutabile. s' p' ipa
trāsmutabilitate. 3° mō capir' p' aggregato ex su-
biecto ⁊ ipa rōe formali: ⁊ sic ē ens p' acciēs. ⁊ po-
nunt' aliq' supponēs. p'ma ē bec. scia subalternat'
scie h' libri p'p'icoz. ⁊ 2^a q'docūq' aliq' scia subal-
ternat' alē s'bm scie subalternatē d'bit s'bm scie s' b'
alternatis p' d'rias accitales. sic q' s'bz supiozis scie
entie ē s'bm māle iferiozis. ⁊ illa d'ria accitales ē
rō formalis talis s' bi. ⁊ aggregatū ex illis duob'
ē totale s'bm scie subalternatē. nō tñ d'z illa d'ria
sic eē accitales q' cōigēter ist' supiozi subo. s' sic
d'z eē accitales q' ipa nō p'dicet' d' eo i p' mō dicē-
di p' se. Ex his d'nt q' stat trāsmutabilitatē eē rōez
formalē s' bi: ⁊ q'ditaz potētialē eiusdē i scia sub-
alternata demōstrare. Ex his seqtur p' error q' d'
dā dicētū p' cor' mobile ad formā eē s'bz h' scie.
cellū n. ē cor' mobile ad formā. ⁊ tñ n' ē cōsidera-
bile i bac scia. Qu' at sit mobile ad formā p'z suppo-
nendo duo. p' q' s'bm aduersariū mot' real' idētiv'
ficatur cū emio ad que. 2° q' mot' ē s'biue i mobi-
li. q'n q' cellū mouetur local' vel acgrit de nouo
vni' formā realē real' sibi iherētē q' vocat' vbi: cū
q' real' d'ctificat' ipē mot' real'. ⁊ sic habetur iten-
tū. v' nō acgrit aliq' formā sibi iherētē. s'z solū ac-

grit nouū locū. ⁊ sic loc' nō crit i corpe mobili. s'z
i corpe locante ipm mobile. 3° seqtur error dicen-
tū q' mobilitas ad formā nō pōt eē rō format' eo
q' ē passio s' bi. q' sicut pbatū ē stat oppositū. im-
mo necē ē rōez formalē scie subalternatē eē q'di-
tatē potētialē. vel d'ria aliq' accitalem.

Secundo sciēdū ē q' iste liber de g'natōe ⁊ cor-
ruptōe diuidit' in duas partes p'nci-
pales. s' in partē p'hemialē ⁊ partē executiua. In
parte p'hemiali intēdit talē conclusiōnē. dicēdū
ē de g'natōe ⁊ corruptōe. ⁊ d' mā g'natōz ⁊ corru-
ptōz. ⁊ v' de oibus causis ⁊ rōibus ipoz. ⁊ de
alteratōe ⁊ augmentatōe q'd sit v' r'ūq'. ⁊ an g'na-
tio ⁊ corruptio sint eiusdem nature. Pars execu-
tiua diuiditur in duos libros. In p' d'eterminat d'
spēbus trāsmutatōis. ⁊ diuiditur in sex tracta-
tus. In p'mo d'eterminat de g'natōe ⁊ corruptōe
⁊ diuiditur in tria ca'. In p' d'eterminat de differē-
tia g'natōis ⁊ corruptōis. ⁊ est bec. quidā antiquo-
rū dicūt g'natōez simpl'r eē alteratōem. Alij autē
dicūt g'natōez eē alic' alteri' natur' ab alteratōe.
p'bant. q'z q'cūq' dicūt oia esse vni' ens ⁊ g'natōe ex
vno ente necessario ponūt g'natōez eē alteratio-
nē. s'z illi q' ponūt plura p'ncipia materialia neces-
sario h'nt dicere g'natōez eē aliam ab alteratōe.
Ex hoc infert q' anaxagoras ignozat p'p'az vocē.
p'bat. q'z posuit g'natōez ⁊ corruptōez eē alterati-
onē. ⁊ tñ posuit plura p'ncipia materialia rerum.
¶ 2ª conclusio tāgit opionē Empedoclis ⁊ ana-
ragoze. ⁊ est bec. Empedocles posuit sex p'nc' rez
s'z quatuoz corpa armonia. i. quatuoz elemēta: ⁊
posuit ēt duo p'ncipia effectiua. s' litē ⁊ amicitiā:
sed anaxagoras leusipus ⁊ democrit' ponūt infi-
nita p'ncipia materialia d'nter. ¶ 3^a conclusio
tāgit d'rias iter anaxagorā ⁊ empedocle. q'z ana-
ragoras posuit ignē acrem ⁊ aquā eē d'posita ex
infinitis pa: tib' homogeneis ⁊ posuit carnē ⁊ of-
sa esse corpa simplicia. ⁊ empedocles posuit q'
tuoz elemēta eē q' tuoz corpa simplicia ⁊ carnes
⁊ ossa eē cōposita ex q' tuoz elemētis. ¶ 4ª tan-
git reprobationē illoz q' tñ ponunt vni' p'nc'. ⁊ ē
bec. si tñ eēt vni' p'nc'. seqret' q' g'natō eēt altera-
tio. p'bat. q'z ois trāsmutatio d' vno termino ad
aliū terminū s'bo manente vno ⁊ eodē ē alteratō
¶ 5ª reprobat ponētes plura p'ncipia mālia. ⁊
est bec. illi q' dicūt eē plura p'ncipia dicūt g'natō
nē ⁊ corruptōez eē alteratōez. q'z dicūt g'natōem
fieri p' aggregatōez istoz p'ncipioz ⁊ corruptio-
nē p' segregatōez. h'ac i'p'bat duab' rōib'. p'ma.
q'z si bec opio eēt vera seqret' q' ipole eēt aliq'd al-

Generationis et corruptionis

terari. nis ē ipole. ergo et ans. nam pbat. qz im-
pole eēt trāsmutari d'vna qlitate i aliā qlitatē. g
ipole ē aliqd alari. nis pbat. qz sic geseēte suba
videm? ea fieri trāsmutatōez f3 qlitatē q' d'f au
gmētatio vel diminutio. sic alteratio ē trāsmuta
tio d'vna qlitate d'ria i aliā qlitatē d'ria manēte eo
dē s'bo. z ille qlitates s'f orie elemtoz. f. calidum z
frigidū. albū z nigr. siccū hūidū. durū molle. anis
pbat. qz ipole ē fieri trāsmutatōez i subalib? qz
f3 eos ex igne n' pōt fieri aq. igr' ē ē ipole trāsmu
tatōez fieri i qlitatib? f3 rō. ois trāsmutatio ē de
d'rio i d'riū circa vnu z idē s'bm. f3 f3 eos n' ē vnu z
z idē s'z d'rioz eo q' ponunt pla pncipia mālia. g
f3 eos nulla ē trāsmutatio. maiorē pbat. qz oium
hntiū trāsmutatōez adiucē mā est vna. ¶ 6^a 2°
reprobat ēpedocle trib' rōib? pma. qz dicebat il
lud ē d'riū apparet ad s'fū. Ad s'fū. n. manifestū
ē q' vnu elemētū sit ex alio d'riū dicebat ēpe/
docles. z^a rō. qz ēpedocles dicebat elemēta non
g'ari neqz corrūpi. z tū dicebat ea congregari z
segregari. z p' nis d' dicebat sibi p'p'i. f3 rō. qz ēpe
docles n' disticte d'terminabat opionē suā. dicebat
n. aliqū illd' d'fū chaos ēē p' n' elemtoz. aliqū n'
sciēdū q' circa hūc textū icidūt tres
difficultates. p'ima. vtz oē corp'
trāsmutabile f3 f3 baz: sit ēt trāsmutabile f3 qlit
ates. p' solone h' d'ubij pōit talis disti? duplces
sūt qlitates. qdā sūt qlitates actie z passivē mu
tuo se corrūpētēs. alie sūt qlitates p'fectivē q' se
inucē nō corrūpūt. nec s'bm ad corrūptōez eorū
corrūpūt. f3 p'ficiūt. Ex bis d'f p' q' oē trāsmuta
bile f3 subam ē trāsmutabile f3 qlitates acti/
uas z passivas. qz tales qlitates disponūt s'bm
ad corrūptōez s'balē. z^o d'f q' nō oē trāsmutabile
f3 subam ē ē trāsmutabile f3 qlitates p'fecti
uas. vtz p' d' celo. ¶ 2^a difficultas. vtz oium hntiū
trāsmutatōez adiucē sit vna mā. p' solone h' d'if
ficultatis ponūt aliq' sup'pōes. p' 1^a. ē ponēda vna
gditas specifica materie i q' r' r' specificē vveniūt
oēs p'ctulares materie q' ē d'ibilis ad p'ctulares
materias p' distictas d'rias idiuuales distictio/
nē nūeralē ipaz includens. z^a. oēs pres materie
vveniunt i q'ditate specifica materie. i q' r' r' idēti
ficat: z i q' hnt realē idētitatē ēt positivā miorēm
vnitate nūerali. z^a. triplex ē vnitas. f. g'nica speci
fica. z numeralis. z qlibz illaz est realis z positia
Ex bis p3 q' oium hntiū trāsmutatōez adiucem
materia ē vna vnitate specifica z non numerali.
¶ 3^a difficultas. vtz sit saluabile oium trāsmu

tabiliū esse eandē materiā numero. p'ro solutioē
hui' difficultatis ponit talis sup'pō. ex entib' eius
dem rōis pōt fieri vnu tertiu' totale: nisi altez vel
quodlz illoz sit h' aliqd. i. d'positū s'balē d'pletū i vl
timo actu nature. Ex hoc seqt q' ex oib' p'rib' ma
terie pōt fieri vna totalis materia nūero. cū oēs
ptes materie sint eiusdem rōnis z nō hoc aliqd.
Ex hoc sequitur q' nō ipicat d' d'ictionē oēs mā
oium trāsmutabiliū adiucē ēē vna mā nūero:
iō si p'hs dicat q' oium trāsmutabiliū adiucēz sit
vna mā nūero intelligit de vnitate f3 potētia z n'
de vnitate f3 actum. vel intelligit de possibili. z n'
de facto. Ex hoc de primo articulo.

Conclusio. Corp' sub rōe trāsmutabili
tatis est huius scie adequa
tū s'bm. h'c p' pōt p'bart p' d'itōes s'bi attributio/
nis. z bec de 2° articulo. ¶ Quātū ad 3°.

Primo dubitat. vtz opio platōis dicen/
tis corpa ex sup'ficie b' idiuuibile/
b' d'poni sit rōabilior opione d'ocriti ponētis cor
pora d'poni ex ifinitis corpib' at d'balib? Ad sol
uēdū h' d' d'ū^m ē sup'ponēdū q' ari. i. h' z^o d' d' d' d' d' d'
de g'natōe z corrūptōe f3 opionē antiquoz. z d'
uidit i duas ptes. In pma reprobat platōnē. z in
tēdit sex cōclusiōes. pma tāgit itētū. z ē bec. dicē
dū ē vlt' d' g'natōe z corrūptōe simplici elemēto
rū. vtz sit an nō sit. z quō sit bec. z s'lt' dicem^o de
alijs simplicib' motib'. vtz p' d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
z alteratōe. ¶ 2^a cōclusio tāgit ifufficiētiā plato/
nis dupl' p. qz plato solū d'eterminauit de g'nat
one z corrūptōe elemtoz: z nō d' g'natōe alioz. z^o
q' plato nihil d'eterminauit d' augmētatōe z alfa
tōe: Ex bis ifert q' null' antiquoz sufficiēter d' d'
mianit d' ipis excepto democrito q' voluit ig're
cās oium rez. pbat dupl' p. qz null' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
ql' sit augmētatio. z^o nullus eoz d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
one neqz d' facere aut pati. ¶ 3^a cōclusio tāgit opionez
z s' d'
ponūt corpa at d'
nē. z p' d'
onē. z s' d'
ifinitā variatōez i figura z positōez d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
ta d'posita. ¶ 4^a cōclusio ē bec. d'eterminandū ē d' g'na
tione z corrūptōe. pbat p'hs duab' rōib'. pma. d'
illo est d'eterminandus de quo omnes ātiqui d' d'
ē d'
tōe z corrūptione. igitur. miorēm pbat. qz oēs
dicebant g'natōes z corrūptōes fieri p' aggrega

Quartus

tioez z segregationē. z alterationē fieri p' trāsmu
tatioez qlitatu. Scda rō. de illo ē d'eterminadum
circa qd' oriunt' varie qōnes z rōnabiles d'ubita
tioes. f3 d' g'natōe z de alteratōe oriunt' rōnabi
les d'ubitationes. g. ¶ 5^a cōclō pbat pncipiū d'if
putādi d' eos z ē h' d'
augmētāt' z alterētur f3 magnitudies idiuuibile
aut vtz nulla magnitudo sit idiuuibile. f3 magni
tudies sint idiuuibile. vtz sint corpa sic dicebat
democrit': aut sup'ficies sic dicebat plato i timeo
¶ 6^a 2° d'pat opionē platōis z democriti. z ē
bec. opio democriti ē min' irrōabilis q' opio
platōis. pbat p'hs trib' rōnib'. pma. qz plato nō
poterat saluare g'natōez z alteratōez p' d'iuersitate m
corpoz at d'
tus erat magis exp' in nālib' z magis i eis illuda
uēat. plato. n. min' exp' erat. Inexp'ti. n. z ad pau
ca respiciētes facilt' enūciāt. z^a ratio. qz d' d' d' d' d' d' d' d' d' d'
pbat suam opionēz p' rōnes nāles. plato autez
p' rōnes logicas. Ex bis p3 solutio ad d'ubium.

Secundo dubitat. Utruz oia entia nālia
sint d'posita ex ifinitis corpib'
at d'
Aristo. i vltia pte hui' capli d'
z itēdit sex cōclusiōes. pma tāgit primū motiū
democriti. z ē istd' oē corp' ē d'
p' d'
posito i ēē nullū seqt ipole. vtz g' remanebūt corpa
diuibile vtl' nihil vel magnitudies idiuuibile
vel passioes vtl' p' d'
bat. qz g' n' qz pma si ipolia. g' sextū ē necariū. q' p'
mū sit ipole. h' p3 qz tē corp' nō ēē d'
qd' qz signū. nec z^o. qz totū ēē d'
sic totū ēē nihil. nec z^o. qz tūc corp' nō ēē d'
le f3 p' d'
tales passioes existerēt sine subo. z^o qz tūc magni
tudo ēē d'
bat g' n' qz rōib'. p^a. qz tē corpa ēē d'
ctis. qd' ē fallū. p' d'
mai'. z^a. qz ēē ipole illis p' d'
z^a qz nec talia ēē d'
imobilia. qz mouerētur ad motū totū. 4^a. qz tūc
ista p' d'
diuisa remouerētur tūc d'
ip' d'
bec. aliqd est diuisibile dupl' p. potestatiue z ē d'
lechta. i. actu. vtl' nō ē d'
sibile f3 m' qd' qz signū z d'
ē eni diuisibile i

prate f3 m' qd' qz signū: z idiuuibile actu. ¶ Ter
tia 2° tāgit tria alia motiua democriti. p' d'
sibile ē corp' vbiqz ēē diuisibile. g' stādū ē ad aliq'
corpa idiuuibile. anis p3 qz ipossibile ē corp' vbi
qz esse diuisū. z^o. q' si corp' ēē vbiqz diuisibile
sequeret q' ēē d'
diuisibiles. qd' ē incōueniēs. z^o motiū ē q' nō vi
det polē aliter saluare g'natōes z corrūptōes. ni
si p' cōgregatōez z segregationem at d'
¶ 4^a 3° tāgit solutioes istoz triū argumētōz. et
p' d'
ēē cōtinuū p' d'
lē. vtl' sic z nō sic. z^o d' d' ad p' d'
gregatio nō ē ex at d'
mo. qz tūc seqrentur multa ipossibilia. z^o d' d' q' pū
ctus ē vbiqz in linea vel in magnitudie. iō diuisio
magnitudinis cadit supra p' d'
se tāgit cū sint idiuuibile. 4° d' d' d' q' g'natio sim/
plex z p'fecta nō d'
magis alteratio. ¶ 5^a cōclusio tāgit duas d'rias int'
g'natōes z alteratōes. pma est ex pte subiecti. qz
subiectū g'natōis est yle siue mā pma. subiectū d'
alterationis est compositus ex materia z forma:
z^o qz g'natio ē ad formā subalem. alteratio vero ē
ad passiones z ad qlitates accitales. g'natio enī
est mutatio hui' totius in hoc totū. ¶ 6^a cōclusio
ostendit qd' veritatis cōtineat opio democriti:
z ē bec. q'uis generatio z corrūptio nō sint cōgre
gatio z segregatio. n' congregatio z segregatio
multum faciunt ad generationem. quia quanto
aqua plus est diuisa in minimas partes tanto ci
tius est resolubilis in aerem. et quanto est minus
diuisa tanto tardius ex ea generatur aer zc.

Tertio dubitatur. Utr' possibile posito i esse
sequat aliqd ipossibile. p'ro soluti
one huius d'ubij ponitur primo tal' sup'positio. ali
ud est p'ponem esse possibilem. z p'positonē esse
de poss'ibili. p'positio enim possibilis est que signi
ficat ita sicut potest esse. sed ppō d' possibile est. p'
positio in qua ponitur iste modus possibile. z^o po
nuntur alique distictiōes. prima. possibile poni
in esse pōt intelligi dupl' p. vno: sic q' p'positio pos
sibilis ponat' i esse. alio: q' p'positio de possibili
ponatur i esse. ponatur z^o alique. regule logica
les. pma. ad ponēdū p'ponēz potentialem in esse
sufficit ponere ita esse sicut ipsa significat. Scda
distictio. duplex est p'positio de possibili. quedā
est de possibili in sensu composito. alia est de pos
sibili in sensu diuiso. Scda regula. p'positio de
possibili in sensu composito est eodē modo ponē
l 4

Generatiōis & corruptionis

da in eē sicut ppositio possibilis. 3^a regula. ppositio vniuersalis de possibili in sensu diuiso est ponenda in eē p extōtionē suāz singularium. sed ppositio de possibili in sensu diuiso indefinita aut particularis est ponēda in eē ponēdo pēcise loco subiecti istud pnomē hoc. demōstrans pēcise illud pro quo supponebat subm. sed singularis in sensu diuiso si sit de subo simplici est eodē modo ponēda in eē sicut illa de cōposito. singularis. n. d. subiecto simplici in sensu cōposito & diuiso equalent: si hō sit de subiecto cōposito debet eodē mō poni in eē sicut particularis vel indefinita. Ex his dñr duo. pmo qd p pōe possibili posita i eē nullū accidit im/ possibile. 2° qd p pōitione de possibili vera siue in sensu cōposito siue in sensu diuiso posita eē hz regulas prius datas nullum accidit impossibile.

Rationes soluntur ex dictis.

Veris 2° Utrum i corruptione subali fiat resolutio vsqz ad mām pām ex parte formaz subaliū.

Arguitur pmo qd sic. qz in qz cōposito subali est tm vna forma subalis q corrupitur p formā subālem. ergo in corruptiōe subali fit resolutio vsqz ad mām pām ex pte formaz subaliū. anis p3. qz quodlz cōposituz subāle est vnum ens simplr. qz hz tm vnam formā subāle. C 2° arguitur sic: si nō fieret resolutio vsqz ad mām pām sequeretur qd forma p gnationē iroducenda adueniret enti i actu. nō ē ipossibile. ergo 2° anis. pbat cōiam. qz talis forma adueniret cōposito ex mām et forma subali. pbat falsitas cōitis. qz tūc gnatio et corruptio ē forma subalis eēt accns. C 3° arguitur sic. si i corruptione subali nō fieret resolutio vsqz ad mām pām sequeret qd nulla posset fieri gnatio. nō ē ipossibile. qz 2° anis. pbat tm cōiaz. qz generatio est mutatio hui⁹ totius in h totū. sed si nō fieret resolutio vsqz ad materiā pām nō cēt mutatio huius totius in hoc totū. C In oppositū arguitur. eadem forma subalis remanet in corpore genito & corrupto. qz in corruptiōe subali non fit resolutio vsqz ad mām pām ex pte formaz subaliū. anis p3 qz eadem forma mixti mansit in corpore ppi in triduo. quia alias sequeretur qd solum sibi assumpisset materiā nudā. aut qd non rea assumpisset idē corp⁹ in numero. In ista qōne erunt tres articuli sicut in alijs. Quantum ad primum.

Primo scendū qd p declaratione terminoz qōnis erūt soluēde tres diffinitates. pma. qd ē resolutio fieri vsqz ad materiā

primam. p resolutione hui⁹ pōitur vna suppositio & vna distinctio. Suppositio est hec. resolutionem fieri vsqz ad materiā pām est nullā formam numero remanere in genito qd p fuit i corrupto. Distinctio est hec. resolutione fieri vsqz ad mām pām pōitelligi duplī. vno mō penes formā subālem ita qd nulla forma subalis eadē in numero remaneat i corrupto qd p fuit i genito. alio mō pōt intelligi quantum ad formas accntales. ita qd nulla forma accntalis eadē in numero remaneat in corrupto qd p fuit in genito. Ex his dñr duo. pmo qd querere vtz fiat resolutio vsqz ad materiā primā ex pte formaz subaliū est querere vtrū in corrupto remaneat eadē forma subalis eadem in numero qd p fuit i genito. 2° dñr qd querere vtruz fiat resolutio vsqz ad materiā primā ex pte formaz accntalium est querere vtz aliqua forma accntalis eadem in numero remaneat in corrupto qd p fuit in genito. C 2ª difficultas ex qua dependet talis qōnis resolutio est hec. vtrū in eodem cōposito subali sunt ponēde plēs forme subales rtr distincte. Pro resolutione hui⁹ difficultatis ponit tal distinctio. duplex est cōpositū subāle. quoddaz ē simplex sicut qttuor elementa & partes ipoz. aliud est cōpositū subāle mixtū sicut lapis & hō. 2° p nūc. pbabiliter ponuntur tria dicta. p 1°. in quolibz cōposito subali siue simplici siue mixto pter formā subālem specificā est ponēda vna forma corporeitatis rtr distincta a forma specificā vt in igne est ponēda forma corporeitatis realr distincta a forma specificā ignis. p3 qz implicat cōtradictionem. s. aliquid idem realr eēt pncipium realis cūuenientie & realis vrie respectu eiusdē. ergo implicat dictionez formā corporeitatis idēficari realr cū forma specificā. anis p3 p p mū p m. & pbat cōia. qz forma corporeitatis est pncipiū realis cōie ipi⁹ ignis cū aq. & forma specificā eī⁹ ē p m realis vrie ignis ab aq. Et h sequi qd in qz cōposito subali simplici sēt due forme subales. s. forma corporeitatis & forma specificā. C 3° dictū. i qz cōposito subali mixto ē ponēda forma rtr distincta a forma specificā ipi⁹ cōpositi subalis. ita qd ē itelligēdū qd qz cōpositū subāle mixtū hēat duas ptes subales pncipales. s. pte formālē & ē fo⁹ subalis specificā. hēat et pte mālē & ē ipm corp⁹ mixtū siue qdā dā cōpo⁹ ex mām & forma mixti. h dictū pōt pbari sēt p mū. difficultas aut assertiue & certi⁹ dēterminabilis i libris d aia. C 3ª difficultas. qz sēt saluabiles differētie quas ponit philosophus inter generationem & alterationem. Ad quā rñdetur qd quando

Primus

Ari. dicit s bñ gnatiois eē yle. nō intelligit materiā nudā. s. itelligit qdā cōpo⁹ ex ipa mātia & qdā for⁹ gnāca icōpleta qd ē for⁹ corporeitatis vel for⁹ mixti. & qñ Ari. dicit qd cōpo⁹ ex mām & for⁹ ē s bñ alatiōis itelligit d cōpo⁹ ex mātia & for⁹ specificā. C Ad 2^{am} ar dñā dñ qd gnatio ē mutatio h totū suple cōpositi spālis i hoc totū. s. s bñ. Ad dñāz hō cōmē tatoris dñ qd si subz gnatiois eēt ens in actu. i. hñs formā suple cōpletā & specificā. tūc gnatio eēt altera⁹ & forme subales eēt accntia: s. hoc nō nece est si subiectū gnationis sit cōposituz ex materia & forma generica incompleta & cetera.

Secundo Sciendū ē qd Ari. in hoc 3° d. d. teriat d gnatioē & corruptiōē hz opōne p pāz. & diuidit i tres ptes. In pma soluit duas qōes. & itēdit sex cōclusiones. p 1^a d. tāgit qō nē cū qdā suppōe. vtz aliqd gnatur aut corrupitur simplr. Suppō ē hec. In gnatioē sp nece ē aliqd subijci & ē trāsmutationē de aliq i aliqd vt d laborāte fit sanū. & ecōtra ex puo magnū & ex magno puū. C 2^a d. tāgit duas rōnes ad pte negatiuam qōis. pma. si aliqd gnatur simplr hoc eēt ex nente simplr. cōis ē ipote. cōiam. pbat qz sicut generatio qdā sit ex nō ēte qdā. ita gnatio simplr sit ex nō ēte simplr. p 2^a rōe supponit qd simplr. aut si gnificat p m. i. pncipalr. aut significat tm sic vlr. ex hoc sic arguit. si aliqd gnatur ex nō ēte simplr. vel hēet ex nō ente pncipalr vel ex nō ēte vlr. nō ēte nō ente pncipalr. s. ex accntē eo qd subō nō ēte nō ēte bil alioz ē. nec ex nō ēte vlr qz tūc ex nihilo aliquid fieret. C 3^a d. tāgit qdā dūctiōne p solōe qōis & ē hec. ex nente simplr aliqd gnari pōt itelligi duplī vno mō ex nō ēte i actu ēte tm i potētia. alio mō ex nō ente tūc in actu qz i po⁹. C 4^a d. tāgit aliam qōnē qd ē hec. vtz s bā possit gnari simplr. vel corrupti: arguit qd nō. qz tūc gnaret ex nō ēte in potētia. vel g tale ens ē po⁹ accns vel potētia suba. h eēt i po⁹ i bā tūc eēt actu accns qd ē s m. qz accidēs nō pōt eē sine subo. nec ē i potētia accns. qz tūc eēt actu suba: & sic ex ipō nō gnaret simplr s bā. & s bdit p qd p mām max⁹ timuefcedē ex nihilo aliqd fieri. Soluit qōes dīcedo qd illd ens i po⁹ nō pōt ponē eē ens i actu aliquoz acc⁹. qz tūc accntia possēt separari a subis. In 2ª pte ari. mouet aliā qō nē ex cōsolōe soluit qōnē pcedētē. & itēdit sex cōclusiones. p 1ª tāgit qōnē & cās qōis & ē h. o3 vidē qre cāe gnatioz simplr & hz qd sūt continue. & dicit qd hui⁹ sūt due cāe. vna qd ē p m vñ mor⁹ vt puta efficiēs: alia qd ē mām & de tali qre qō. C 2^a d. ondit p pē quā cāz iducta ē p dīcta qō & ē hec. de cā effi-

ciēte dēz ē pus qñ dicebat qd ē qdāz mouēs im mobile p oē tps a qd p mū mobile semp mouetur. & de tali defminante est alteri⁹ sermōnis. s. dīcē dū est de cā perpetuitatis gnationis in spē. s. qre/ do que ē mātia ppter quā generatio & corruptio sp sunt nec semp deserūt naturā. & p hoc erit manifesta solutio. C Tertia cōclusio tāgit solōes cōclusionis. & dicit quattuor. pmo qd qstio ē sufficiēt & rōnabilis qz queritur que sit cā ppetuitatis gnationis. qz illud quod corrupit semp corrupit i nō ens. quod quidem non ens neqz est suba nec quale nec quantū. 2° remouet pām falsā solutiōez. & dicit qd nō ē dīcēdū generationē deficere eo qd subiectū eius sit infinitū sicut qdā dicitur: quia nō est possibile aliqd infinitum esse in actu. 3° remouet scdām solōnem falsā & dicit qd nō opz dicere qd generatio non defic eo qd totum sit infinituz potētia. & non actu. qz hoc est 5 sensū. 4° soluit qō nē & dicit p pte corruptionē vni⁹ eē gnationē alteri⁹ & ecōtra. necesse est trāsmutationem. i. generationē esse inquietem. i. pperuas. C 4^a d. tāgit intentū & est hec. videndū est qre aliqd dñr simplr gnari & corrupi. alia hō nō simplr. C 5^a d. tāgit solutiōez pncipalis qstionis & ē hec. dīcēdū est sic pus dictum est. s. qd ens diuidit in substātiā & accidēs. ideo aliqd generat simplr sic suba. & aliqd fm quid sicut accidēs. C 6ª cōclusio est hec. i substantia est duplex generatio. quedā est generatio simpliciter. sicut quādo ex terra fit ignis. & vniuersaliter quādo ex elemēto minus pncipali & imperfecto fit elemētū pncipale & pfectū. alia ē generatio scdām quid. que fit ex cōtrario. & similiter est in accidētibus. nec est dicendū sicut quidaz dicunt. s. qd generatio simplex est quādo ex infēribili fit sensibile. credūt enī qd ens diuidatur per sensibile & insensibile. sicut dicunt scibile eē ens & ignoscibile esse nō ens. hoc autē est falsum. quia ignis & aer sunt minus sensibilia qz aqua & tamē generatio ignis & aeris ex aqua vel terra est generatio simpliciter.

Tertio Sciendū est qd Aristo. in tertia parte hui⁹ capituli soluit tres questiones minus pncipales. & diuiditur in duas partitulas. In prima intendit tres conclusiones in gibus epilogat ea que dicta sūt. p 1^a. vñū est qd generatio vnius est corruptio alterius. & hoc propter mātiam & ecōtra. vñū est etiam qualiter gnatio simplr & gnatio qdā possūt saluari p s bāz & accns: & p magis subaz & min⁹ s bām. & p magis sensibile & p min⁹ sensibile. C Scda cōclusio. vñū

Generationis et corruptionis

est qdā gnātiō simplr. et qdā gnātiōe qdā: non tñ eadē gnātiōe quibet gnātiō vnus sit corru/ ptio alteri? et e contra. vt discens non dicit simplr gnāri. s; plāta dicit simplr gnāri. Et subdit qd cā pp quā qdā gnātiō simplicif. qdā vero nō: dēfinita ē i pntis vbi dcm ē qdā significat subam. qdā ac cidēs. qdā n. nō significat substantiam nō dñr simplr gnāri. Subdit tñ qd i oī gnātiōe est gnātiō sim plr et fm qd s; ordinē vnus ad alter. C. 3. 2. dcm ē qd sit gnātiō simplr. et qd s; qd. et qd mātia ē cā qre generationes sunt cōtinue: et qd generatio vnus est corruptio alteri? et e contra. Et hec de primo ar ticulo. C. Quātum ad secundum ponitur.

Cōclusio In corruptione substāiali non sit resolutio vsq; ad mātia pma ex pte formaz subaliū. pbat. qz eadē forma accñ talis remāet i corrupto qd pñt i genito. vt p; i gnā tione elemētoz subaliū. s; etiā remanet aliq; alia forma subalis. p; mā. qz si def op^m aut accñs mi grabit de subō i subm. aut subm gnātiōis et alcatio nis erit mātia pma: et cōpositio scda pcedet pma. Et hec de secundo. C. Quātum ad tertium.

Primo dubitat. Utz sit eadē mātia dno rū. Ad soluedū h dubiū ē suppo nendū qd Aristō. i vltia pñta hui? capli soluit tres dubitatiōes. p. qre sp ex nēte i es sit gnātiō: et ex ente i nō ens corruptio. soluit qd cā est eo qd gnā tiō vnus ē corruptio alteri? nā gnātiō entis ē corru ptio nō entis. C. 2. dubitatio ē hec. vtz vnū cō/ trarioz iter qd ē generatio debeat dici ens: et alte/ rū nō ens. dicit pbs qd nō. eo qd mā dbeat dici nō ens. C. 3. dubitatio. vtz sit eadez mātia dnoz. aut alia et alia. Soluit dupl. p qd est eadez: qz alr nō s; ē trāsmutatio vnus ex alio. 2. qz mā ē eadē fm s; baz: alia et alia tñ s; ē. Ex his p; solutio ad du^m

Secundo dubitat. Utz gnātiō vnus sit corruptio alteri? i substātijs: p; solōne hui? dubij ponunt p; due supponēs. pma: generatio subalis ē forma subalis genita. et corruptio subal ē forma subalis que corripitur. C. Secda suppo. nō ē ponibile nātr mātia eē sine forma subali: iō recedēte vna forma subali nece ē aliā itroduci. 2. ponit talis distin? In ista ppōe gnātiō vnus ē corruptio alteri? pōt duplex eē p di catio. s; formalis ita qd ppō significet idem eē p qd supponit subm: et p qd supponit p dicitur: sic est falsa. forma n. genita non ē forma corrupta. alio modo potest eē p dicitio consecutua v; causalis ita qd ppōfio significet illud p quo supponit p di catum seq ad illud p quo supponit subm: et sic est

vera. ad gnātiōez. n. vni? segtur corruptio alteri? dubitat. Utz i accñtib? gnātiō vni? sit corruptio alteri? et eē. p; solōe h? dubij ponunt due supponēs. p; p; duplicia sūt accñtia. qdā hñt dñr. et qdā nō. Secda suppo. du plicia sūt accñtia hñtia dñra: qdā se qñ nēce ē vnū i eē subō. alia s; qz nō ē nece alterz i esse subō. Ex his dñr tria. p qd i accñtib? nō hñtib? dñr nō ē nece qd gnātiō vni? sit corruptio alteri? vel e contra. 2. dñr qd i accñtib? hñtib? dñr qz nō ē nece alterz i esse s; bō non o; qd gnātiō vni? sit corruptio alteri? vel eē. 3. dñr qd i accñtib? hñtib? dñr qz nece ē alterz i esse subō generatio vni? est corruptio alterius.

Rationes soluantur ex primo notabili.

Veritur tertio. Utz aliq; eadē q; q̄litas nūero vel aliq; forma accñtalis qd pñt i genito rema net i corrupto. C. Arguit pmo qd non. qz nulla forma subalis remanet eadē in genito et corrupto. qd ē nulla for? accñtalis. an; p; qz tunc nō eēt corruptio cū nō eēt mutatio hui? totū in h to tū: et p; mā. qz aut q̄litas migraret de subō i subz: aut cōpositioni 2. cederet pma. C. 2. arguit sic. yle. i. mā p; ē subm gnātiōis. qd generatio sit circa subm seclusū ab oī forma tā subali q; accidentalī. C. 3. arguit sic aucte Ari. dicitis qd gnātiō ē mu tatio huius totius in hoc totum nullo sensibili ma nente eodez. igitur nulla q̄litas aut qualitas pōt manere eadē in genito et corrupto. qd. In oppo^m. est auctoritas pbi i pñti tex. dicitis qd in genito et corrupto manet eadem passio. C. In ista qdne erunt tres articuli sic in alijs. C. Quātum ad pñm.

Primo sciendū qd difficultas questionis stat in duab? difficultatibus. p; ma. vtrū in genito et corrupto maneat eadez for ma subalis: et ista soluta est p; p; C. Secda. vtrū subm formaz accidētaliū sit mātia p;: aut totum cōpositū: et de h? due sunt p; ab. lea opiones: p; po nit duas distinctiones. quaz prima est qd. duplex est subm alicui? forme. qdā est subz p; et in bētio nis: et ē illud cui p; beret ipsa forma. aliud ē subm secundarium et denoiationis de qua denoiatiue p dicit ipsa forma. C. Secunda distictio. duplices sūt forme accidētales: qdā sūt spūales qd nō sūt q̄te nec extēse. alie sunt corporales que sūt q̄te et extēse. Ex his dñr duo: primo qd cuiuslibet for me corporalis tā subalis q; accidētalis mātia ē p mū et immediatū subm. pbat sic. qz sicut est in hōie ita ē in oibus cōpositis substātiab? sed hō nō est

Primus

subiectū immediatū forme accñtalis. s; solū corp? vel mātia hōis. qd mātia ē immediatū s; b m cuiuslibz forme corpāl: et nō totū cōpositū. mior p; qz color manet idē p? corruptionē hōis. qd nō erat i hōie tan q; s; hō immediato. alias accñs migraret d subō i subm. an; p; ad se sū. 2. dicit qd mātia nō ē subm dnoiatōis ipaz formaz accñtaliū. s; totuz cōposi tū. p; qz mātia pma nō dñr alba neq; nigra. s; to tū cōpositū. C. 2. opio stat i vna suppone et vna distictōe. Suppo ē hec. ois forma accñtalis cōse gtur eē cōpletū alic? cōpositū s; balis saltē si sit cor/ poralis. p; qz accñs fluit a pncipijs indiuidui. Di stin? est hec. duplices sūt forme corporales accñta les: qdā sūt qd cōsequūt eē specificū aut idiuidua le: ipi? cōpositi: alie sūt qd cōsequūt eē corpis ipi? capiēdo corp? p altera pte cōpositi. aut forma mi xti. Ex his dñr tria. p. nullius forme accñtalis corporalis sola mātia ē pncipiū et immediatū subz: qz alr stare cōpōnē p; stare sine cōpōne pma. 2. dñr qd alic? forme accñtalis corporalis corp? hē ag gregatū ex materia et forma mixti ē p; et imedi atū subz. vt p; d; q̄litate de cicatrice et d; alijs for mis q̄litate dñtibz. 3. dicit qd alic? forme accñ talis corporalis cōpositū ex materia et forma specifi ca ē subz p; et immediatū: vt p; d; sanitate et rifi bilitate. hec opio cōfirmat p; Ari. i pcedēti tractatu dicitē. In subo alteratiōes due sūt h; rōnē. i. s; formā. h; aut s; māz. qd cōp^m ex mā et forma ē subz alcatōis. et p; nō subz cuiuslibet q̄litis corporalis. sciendū est qd in isto 2. tractatu Ari. dēfminat de alcatōe et itē dit duas cōclōes. C. Prima tāgit itē et ē hec. di cam? de gnātiōe et alcatōe qd sint et q̄l dñr. qz iaz vixim? ipas eē distictas trāsmutatōes adinuicē. C. 2. tāgit. 5. dñas iter gnātiōe et alcatōe. et etiā iter alios mot? pma ē ex pte ēmini et est hec. aliud ē suba. et aliud ē passio qd est apta nata dici d; subz: sed gnātiō ēminat ad subz. alteratio alit ad passionē. ergo gnātiō et alcatō dñr ex pte ēmino/ rū. 2. dñā ē ex pte distinctionū ipaz. qz alteratio est qñ manēte eodē subō sensibili trāsmutatā i bis passionib? aut a dñijs aut a medijs. vt cū corp? est sanū ipz est manēs vnū et idē sit laborās. et metallū rotūdū manēs vnū et idē sit circulare. s; gnātiō ē qñ idē totū trāsmutatā nullo sensibili manēte eodē vt subō sic ex toto semine generat sanguis. ex aq; aer. et ex toto aere aq; et maxime sit istud qñ ex sen sibili gnatur insensibile vt cū ex aq; generatur aer: 3. dñā: qz si i genito et corrupto repiat aliqua cōis

passio illa manet eadē i vtroq;. v; pta qñ ex aere gnātiō aq; si ambo sint diaphana et frigida nō o; hu iusmodi passionē eē alterā i aere et i aq; s; sufficō illud qd est subz sensibile nō maneat idē vt decla rat per eplū. Ex h? pōt elici? 3. dñā qd si fiat trāsmu tatio penes subz passionē manēte eadē ē gnātiō: Si hō fiat trāsmutatio penes passionē subō ma/ nēte eodē est alteratio. 4. dñā. qz trāsmutatio qd ē iter dñā s; q̄litate vocat augmētatio. et trāsmu tatio ad locū vocat latio. et trāsmutatio ad q̄lita tē vocat alcatio. s; trāsmutatō ad s; b; vocat gnātiō et corruptio. 5. dñā. qz subm positū susceptibi/ le gnātiōis et corruptiōis ē yle. s; subz aliaz trans mutatiōis ē substātia susceptibilis dnoz. i. substātie sēsbiles. C. Cōsequēter recapitulat que dicta sūt sciendū ē. qd circa hūc textū icidunt tres difficultates: pma. q̄litas ē sal uabile qd eadem q̄litas numero remaneat i geni/ to et corrupto cū distictōe generatiōis. Ad quaz respōdet qd dñā gnātiōis non negat qñ aliq; accñs sensibile possit manere idē numero i genito et cor rupto. s; negat idē subz sēsbile posse manere sub gnātiōe et corruptiōe. dicit enī qd nullo sēsbili ma nēte eodē i subo. C. Secda difficultas. q̄litas ē sal uabile eadē formā mixti manere i genito et corru pro. cū tñ corp? mixtū sit subm sēsbile. Ad quam rñdetur qd pōt saluari intelligendo qd subm sēsbilē cōpositū ex mā et forma specifica. C. Tertia difficultas. vtz oēs forme accñtales manēt eadē in subiecto genito et corrupto. p; huius solutio ne ponitur talis distictio. triplices sūt forme ac cñtales. qdā cōsequūt eē cōpositi ex mā et for ma corporeitatis sicut q̄litas. alie cōsequūt cō positū mixtū siue cōpositū ex mā et forma mixti si cut cicatrix et figura. alie cōsequūt eē cōpositi specifici sic sanitas et rīfibilitas. Ex his dñr tria. p. qd oēs forme accñtales formā mixti cōtes rema neāt eadē i numero i corruptiōe alic? mixti. Et itō v; qd forme accñtales eē specificū cōsequētes nō manēt eadem in genito et corrupto. vt corp? hominis ge nitum est sanū vel egrum. sed corpus ei? corru ptum neq; est sanum neq; egruz. et sic de primo.

Conclusio responsalis. Aliqua forma ac/ cidentalis manet eadē in nu mero in genito et corrupto. an; p; qz si sit aliq; hō vni? hñs cicatrice et nūc moriat ille hō. vel qd cor/ rumpetur cicatrix vel nō. si nō. habet itē. si corru pat aut itez de nouo gnatur. aut nō. si nō ergo sū

Generationis et corruptionis

taficiū eēt et sēfū pēpe cicatrices i boib⁹ mortu
is si gnētur. aut ergo gnabit a deo vel a celo vel a
quōq³ alio generāre nālī. qd ē falsū. qz talia agētia
naturalia nō sūt pductiua taliū effectū nisi for
te p modū istrumēti. nec generabit a generāte vo
lūtario. qz tale possz nō pducere cicatricē. et sic sta
ret vnū boies bře cicatricē quā nō bret qñ corru
pt⁹ est. et hec de 2° articulo. ¶ Quātū ad 3^m.

Primo dubitat. Utrū augmētatio fiat ex
aliq³ corpe. Ad soluedū h⁹ dubiū ē
supponēdū q³ Ari. in isto 3° tractatu dēminat de
augmētatiōe: et diuidit in duo capta. ¶ In p^o di
scutit qtuor qōnes. et diuiditur i qtuor pres. p^oma
ps tāgit p^oma qōnē. et ē hec. vtz augmētatio disse
rat ab alijs mutatōib⁹. Ad quā rēdetur q³ augmē
tatio differt ab alijs mutatōib⁹ nō solū penes ēmi
nos s; etiā penes modos transmūtatiōis. p^omū p
bat qz generatio est circa subz. augmētatio hō
circa magnitudinē. et alteratio circa passionē. et la
tio circa locū ad vbi. z^m pbat. qz nō est necē q³ il
lud qd gnatur vel alteratur mutet locū. s; necē ē
q³ illud qd augmētatur mutet locū. ponit tamen
driaz iter motū localē et augmētationē. qz illd qd
mouet localē nō necio accipit maiorē locū q³ p^o
s; illud qd augmētatur necio accipit maiorē locū q³ p^o
p^o. ¶ In 2^a pte mouet et soluit vnā qōnē q³ est
hec. vtz augmētatio fiat ex aliquo actu icorpeo.
vel ex aliq³ actu corpeo. si ex aliquo icorpeo vtrū
ex icorpeo sepato a mā. vel ex icorpeo cōiuncto
materie. hāc qōnē soluit p tres cōlones. p^oma.
augmētatio nō fit ex icorpeo sepato a corpeo.
pbat. qz si mā ex q³ fit augmētatio eēt icorpea
se q³ret q³ eēt icorpea ita q³ nullū possideret locū. et
ita eēt sicut pūct⁹ vacuus vel corpe⁹ isensatū. cōis
est ipole. ergo et aīs. ipossibilitatē cōtis. pbat. qz
illd qd auget ē i loco. igf illd ex q³ auget erit ēt in
loco. ¶ In 3^a augmētatio nō fit ex aliq³ icorpeo exi
te i corpe. pbat trib⁹ rōib⁹. p^oma. qz tūc se q³retur
q³ augmētatio nō eēt cū p^oiali corruptiōe. p^oz. qz aug
mētatio fieret ex materia exēta ab illo corpe sine
corruptione ei⁹. cū materia nihil sit illi⁹ corpe. sic
vas non corrūpitur si ab eo vinū abstrahatur. fa
rō. qz ea rōe q³ i vno corpe eēt vna tal⁹ materia ea
dē rōe possent eē infinite. et sic infinite possēt gnari
ex vno. etia rō. qz aer nō v^o sic gnari ita q³ exeat ex
aq³ ipa remanēte. ¶ In 4^a cōclūsiōe. augmētatio fit ex
aliquo actu corpeo. pbatōe ponit duas suppo
nes. p^oma. qz eadē materia ē s^om gnatiōis et augmē
tatiōis. Ex quo insert⁹ platonē q³ pūcta et lineē nō
sunt materia augmētatiōis. ¶ In 2^a suppo. illd post

qd sūt hec vltima est materia quā nō est possibi
le esse sine passionibus et sine forma s^oali. Ex his
probat conclusionē duabus rōnibus. p^oma. qz
qd generatur: generatur ex aliquo et ab aliquo
agente simili s^om speciez vel s^om genus. sed illud
ex quo aliqd gnatur ē materia q³ nō est alicuius
corpe cōis sepato. qz nullum est tale. igf ē alicui⁹
corpe sensibilis siue corporei. Secunda rō. aug
mētatio est pexistētis quantitatis additamen
tum. diminutio vero minoramentum. igitur illd
ex quo aliqd augetur est actu corporeum.

Secundo dubitatur. Utrū ei⁹ qd augetur q³libz
ps augetur. Ad soluedū hoc dubiū
est supponēdū q³ Ari. in tertia parte mouet et
soluit tertiā qōnē que est hec. vtrum sit possibi
le aliquid augeti. et intendit tres conclusiones.

¶ Prima tangit duas condiciones augmentatiō
nis. p^oma. eius quod augetur quelibz pars au
getur: et eius quod diminuitur quelibet pars di
minuit. ¶ In 2^a cōclūsiōe. augmētatio fit adueniēte
aliq³ extrinseco. diminutio vero fit aliq³ recedente
¶ In 3^a cōclūsiōe tāgit vnū argumētū. p^obas q³ nihil
possit augeti. et ē istud. oē qd augetur: augetur ab
aliq³ adueniēte. aut igf adueniente aliq³ corpeo
aut icorpeo. nō corpeo qz tē duo corpea es
sēt in eodē loco. scilz id qd auget et id qd augetur
nec z^m. qz ipole ē magnitudinē separari a mā. Alia
cōclūsiō tāgit reprobationē āriq³ dicētiū q³ in
augmētatione nō aduenit aliqd extrinsecum. dice
bant eni q³ si ex aq³ fieret aer erat augmentatio. s;
iprobatur p^obas duab⁹ rōnib⁹. p^oma. qz ibi nō auge
tur aer. s; general. neq³ aqua corrūpit. neq³ aliqd
cōmune ad vtrūq³. qz vtrūq³ nihil ē cōmune qd
sit ens i actu. p^oz scōa rōne ponit tres suppositi
ones quarum due p^oime supposite sunt. Tertia
est hec. q³ oportet illud quod augetur remanere
idem post augmētationē et ante. Ex his sic arguit.
illud quod generatur vel corrūpuitur nō manet
idem ante et post. sed illud quod alteratur vel au
getur manet idem ante et post. igitur illud quod
augetur non generatur.

Tertio dubitatur. Utrum alitum augetur
tur. Ad soluedū hoc dubiū est
supponendum q³ Aristoteles in quarta parte hu
ius capituli soluit quartam questionem que est
vtrum id cui aduenit alimentum augetur. vel
ipsum alimentum. videtur enim vtrūq³ augeti
eo q³ vtrūq³ sit maius. Hanc soluit ponendo
talem conclusionem: id cui aduenit alimentum
augetur. Hanc conclusionem probat philoso

Primus

phus qtuor rōnib⁹. p^oma. illud augetur quod
manet idē i tota transmūtatiōe. s; id cui aduenit ali
mentū manet idē i tota transmūtatiōe. igf. maiorē
pbat p site. qz si gutta aque ponat in vino: aq³ nō
dicif augeti eo q³ corrūpit. s; vinū manet idem.
¶ Secōda rō. qz sicut ē in alteratione ita ē in aug
mētatione: s; non dicim⁹ q³ q³itas q³ alteratiōe
acgritur alteretur. s; illud i quo acgrit illa q³itas.
ergo etiā cibus adueniens nō augetur sed id cui
aduenit. ¶ Tertia rō. oē qd augetur alteratur.
igitur illud augmentat et alteratur in quo est p^o
cipium augmētationis et alteratiōis. s; in illo cui
aduenit alimentū ē p^ocipiū augmētatiōis et alte
ratiōis. igf. ¶ In 4^a rō. illud nō auget qd igreditur
alter. sed pot⁹ generat. s; alimentū igredit alte
rū. igit nō auget. et p^ons id cui aduenit alimentū
augetur.

Rationes soluantur ex dictis.

Veritur q³to. Utrū quantitas
iberet materie p aug
mētatiōe. aut p aliquā aliā mutatōe
de leui possit ab entitate matie sepa
ri. ¶ Arguit p^oma q³ sic. qz p rarefactōe dēpdi
quātitas pexistens. s; et cetera. anteccedēs p^oz. qz si
remaneret eadē quātitas se q³retur q³ eadē q³ita
tas eēt pedalis et bipedalis. Secōda sequit q³ con
densatio et rarefactio essent motus locales ita q³
propter ipos nihil acgreretur nisi situs loc⁹ aut
vbi. Secundo sic. in corruptiōe substāiali corru
pitur quantitas corrūpti. igitur p aliquam muta
tionē nāles pot⁹ quātitas realiter separari ab entita
te materie. aīs p^oz. qz in corruptiōe substāli corru
pit totū cōpositū qd ē subiectū cuiuslibet accētis
i eo existētis. igit corrūpit etiā quelibet eius for
ma accētalis i eo existētis: et per cōis corrūpit
q³itas. s; sic. in augmētatiōe p^orie dicta q³itas
p^oz corrūpuitur adueniēte posteriori. igit q³itas
p^oz realiter separari ab entitate materie. aīs p^oz
quia termini motus sunt icōpossibiles. igit q³ita
tas p^oz et quantitas poster⁹ q³ sunt termini mo
tus augmentatiōis sunt icōpossibiles. et p^ons ad
ueniēte q³itate posteriori necē ē q³itate p^oz cor
rumpi. ¶ In oppo⁹ ē auctoritas p^o dicentis q³
illud quod auget manet idē sub vtroq³ termino
augmentatiōis.

Primo sciendū est p solutione qōnis q³
sunt soluede tres difficultates ta
cte in trib⁹ augmentis. p^oma. vtz in rarefactiōe
aliqua q³itas de nouo acgratur. et cōdensatiōe

aliqua quātitas pcedens corrumpatur. Ad quas
rēdetur q³ nō. pbat sic supponendo q³ vna portio
aeris pedalis rarefiat p^omo siue s^om quālibet pte
quousq³ fiat bipedalis. tunc arguit sic. aut q³itas
p^oens corrūpit. aut non. si nō. habet intentū. si sic.
aut corrūpit in instanti. aut in tpe. non in instanti.
qz aut noua quātitas i eodem instanti inducetur.
aut non sed in eodem. vel erit maior vel minor vel
equalis. si maior vel minor. ergo continens mo
uebitur in instanti. et simil⁹ corpe⁹ cōtentuz. quia in il
lo instanti acgrit maiorēz locū vel minorēz q³ p^oius
Si equalis tūc nō erit rarefactio nec condensatio.
si in alio instanti. igitur in tempore medio ma
teria erit sine quātitate. si acgrat p^obitur et successi
ue aut igf s^om ptes extēnsiuas aut itēnsiuas. non s; p
partes itēnsiuas qz quātitas nec intēdit nec remit
titur. alias suscipiet magis et minus. non s^om par
tes extēnsiuas. qz eque p^omo rarefiat s^om quantū
bet partē extēnsiuam. et per cōsequens non p^oz
rarefiat i vna q³ i alia. Ex hoc sequi q³ si portio aeris
bipedalis rarefiat etiā vsq³ ad q³itate cētū pedū
sine additiōe noue materie remanebit semp eadē
q³itas nō tūc q³itas. Secōda sequit q³ p rarefactiō
nē aut cōdensationē nulla entitas de nouo acgrit
nisi loc⁹ vel situs. ¶ In 2^a difficultate. vtz i corruptiōe
substāli corrūpat etiā q³itas cōpositi substālis. Ad
quā rēdet p^o ponēdo talē supponē q³ p^oz ex mā
et forma corpeo itatis ē p^omū et adeq³ cuiuslibet
forme accētalis corpealis subm. Ex his d^o q³ i cor
ruptiōe cōpositi substālis nō corrūpuit q³itas ipi⁹
cōpositi. p^oz. qz si corrūperet. tūc necesse eēt aliam
de nouo gnari: vel igf illa adueniret subo q³to vel
subo nō q³to. nō ē dicendū q³ adueniat māe q³re: qz
tunc due q³itas eēt s^om i eodē. nec māe non q³re
qz nulla tal⁹ ē. Ex h⁹ sequi q³ manet eadē q³itas nu
mero igēito et corrupto. p^oz qz māet idē s^om q³ita
tis. s; p^oz ex mā et forma corpeo itatis: q³ ēt manet ea
dē q³itas. ¶ In 3^a difficultate. vtz i augmētatiōe q³ita
te posteriori adueniēte corrūpatur p^oz. Ad quā rē
detur q³ nō. imo sic ēt itas māe p^ons stat cū ēt itate
māe adueniētis. sic ēt q³itas māe p^ons stat cū
q³itate māe adueniētis. Ex his sequitur q³ i mā ē po
nēda vna forma corpeo itatis q³ ē sibi cōfina a q³z forma
specifica real⁹ distincta nō separabil⁹ ab ea⁹ tute agē
tis nālīs. z^o sequi q³ i q³z ēt itate māe ē ponēda vna
q³itas real⁹ nō separabil⁹ ab ea⁹ tute agētis nālīs. z^o se
quitur q³ i nullo d^o nouo acgrit aliq³ ps ēt itatia māe.
¶ In 4^a difficultate. vtz i augmētatiōe q³itas
p^oz p^oz ēt itas māe p^ons stat cū ēt itate
māe adueniētis. sic ēt q³itas māe p^ons stat cū
q³itate māe adueniētis. Ex his sequitur q³ i mā ē po
nēda vna forma corpeo itatis q³ ē sibi cōfina a q³z forma
specifica real⁹ distincta nō separabil⁹ ab ea⁹ tute agē
tis nālīs. z^o sequi q³ i q³z ēt itate māe ē ponēda vna
q³itas real⁹ nō separabil⁹ ab ea⁹ tute agētis nālīs. z^o se
quitur q³ i nullo d^o nouo acgrit aliq³ ps ēt itatia māe.
¶ In 5^a difficultate. vtz i augmētatiōe q³itas
p^oz p^oz ēt itas māe p^ons stat cū ēt itate
māe adueniētis. sic ēt q³itas māe p^ons stat cū
q³itate māe adueniētis. Ex his sequitur q³ i mā ē po
nēda vna forma corpeo itatis q³ ē sibi cōfina a q³z forma
specifica real⁹ distincta nō separabil⁹ ab ea⁹ tute agē
tis nālīs. z^o sequi q³ i q³z ēt itate māe ē ponēda vna
q³itas real⁹ nō separabil⁹ ab ea⁹ tute agētis nālīs. z^o se
quitur q³ i nullo d^o nouo acgrit aliq³ ps ēt itatia māe.

Secundo sciendū ē q³ Ari. in isto. z^o c^o dēmiat et
pōit cōditōes augmētatiōis. et itēdit sex
cōlones. ¶ In 1^a tāgit sex cōditōes augmētatiōis. s;

Generationis et corruptionis

babet mouēs ad mobile. ita agens ad patiens. sed est aliqd mouens immobile sicut ē mouens p̄m̄us. igit̄ etiā est aliqd agens ipassibile. **Secunda ratio.** q̄cūq; nō hnt eandē m̄āz illa sūt ipassibilia adinuicē. i. mutuo. sed aliqua agētia nō habent eandē m̄ām cū passionibus. igit̄ talia sunt ipassibilia. Exemplo sic. medicina facit sanitatem. igit̄ nihil patit̄ a sanitate. sed tibus facit sanitatē et aliqd patitur a sanitate. ifrigidatur aut̄ aut̄ calescit. **Nona cōclusio** est hec. quēcūq; nō coicant̄ i m̄ā illa nō sunt passiuā adiuicem. sed quēcūq; habent eadē m̄āz illa agunt et patiunt̄ adiuicem. probat̄ dupliciter. p̄mo q̄ quēcūq; hnt eandē m̄ām illa hnt cōtraria. igit̄ sunt actiua et passiuā adiuicem. 2° q̄ quēcūq; hnt eandē m̄ām vñū est i potētia ad q̄litate alterius. igit̄ illa sunt actiua et passiuā adiuicē. q̄ 3° 3° riorum est eadē potētia. an̄s pbat̄ q̄ actu frigidū est potentia calidum. ideo p̄ntē calesciētē calescit. **Decima cōclusio** tagit̄ que causa sit actiua et passiuā. et est hec. causa efficiēs ē actiua et non finis. q̄ finis nō mouet nisi scdm̄ metaphoram sed efficiens inducit speciem qua p̄ntē cessat motus. habitibus enim p̄sentibus cessat motus. māx̄o secundū q̄ materia est passiuā.

Tertio Dubitat̄. Utz̄ dissimile agat in sibi dissimile. vel simile agat i sibi simile. et vtruz̄ idē agat i seipm̄. **Ad soluenā** hoc dubiū p̄ prima pte ponunt̄ aliq̄ distinctiones. p̄ma. agēs et patiens possit̄ capi dupliciter. vno mō p̄ significatiōe. et sic nō solū sūt dissimilia sp̄e. sed etiā sūt dissimilia genere generaliss̄. mo. Alio mō possūt capi p̄ denotatiōe. sic capiuntur hic. **2^a** distinctio. agens et patiens esse dissimilia sp̄e pōt̄ intelligi tripl̄r. vno mō. q̄ sint dissimilia sp̄e eēntiāli. vthō et equus. et sic nō ē necē agēs et patiens eē dissimilia. alio mō sp̄e eēntiāli. vt corpus caliduz̄ et corp^o frigidū. 3° mō aliq̄ eē dissimilia sp̄e pōt̄ intelligi q̄ sint dissimilia i gradibus eiusdē sp̄e. sicut corpus h̄ns tres gradus frigiditatis. et aliud sex. et talis dissimilitudo sufficit ad actionē. Sed p̄ 2^a pte ponūt̄ aliq̄ distinctiōes. p̄ma. duplex est actio. q̄dam ē actio vniuoca q̄ agēs iducit s̄l̄ez formā i sp̄e cū sua forma. vt q̄n̄bō generat hōiez aut calidū generat calidū. Alia est ac^o equoca q̄ agēs gnat̄ formā distinctaz̄ sp̄e a sua forma. **2^a** distinctio. duplex est actio vniuoca. q̄dam ē reflexa. alia directa. **Tertio.** idē agens i seipm̄ pōt̄ intelligi dupl̄r. vno mō p̄ locutionē gr̄a pris. et sic idēz̄ pōt̄ agere in seipm̄. alio modo p̄ locutionēz̄ gratia totius. et sic idem non potest agere i seipm̄

saltem actione vniuoca et directa.

Rationes soluntur ex vicis.

Aeris quinto. Utrū i diuisibile sit actiuum aut passiuum. **Arguitur p̄mo** q̄ sic. q̄ diuisibile. pōt̄ altari. q̄ ē actiuū aut passiuū. an̄s p̄. q̄ aia q̄ ē diuisibilis pōt̄ mutari de q̄litate cōtraria i q̄litate 3^oriam ergo pōt̄ alterari. an̄s pbat̄ q̄ aia pōt̄ mutari de ignorantia i sciaz̄. et de scia i ignorantia. **2°** sic. itelligentia agunt i ista inferiora. et tñ sūt diuisibiles. q̄ diuisibile pōt̄ eē actiuū. **3°** sic. itelligentia et aie itellectiue possūt localit̄ mouere et moueri. q̄ possunt agere et pati. et p̄ oīs diuisibile est actiuum et passiuum. **In oppositum ē Ari.** In ista questione et.

Primo sciendū est q̄ i hoc 2° capitulo de terminat̄ Aristō. de mō agendi et patiendi s̄m antiquos. et diuidit̄ i tres partes. In prima recitat̄ opinionēs antiquoz̄ et intendit tres conclusiones. p̄ma tangit̄ opinionē Empedoclis et est hec. Empedocles dicit q̄ actio fit per poros quo ingredit̄ agens p̄ncipalē. et p̄ hūc mōm̄ sit visio et ois s̄fatio et ois mixtio. dicebat enī diaphana corpa eē transcūntia p̄ suos poros. **2^a** cōclusio tagit̄ opinionē democriti et leucipi. qui voluerunt saluare oia naturalia ponēdo solū vñū ens. scilicet corpus diuisibile. oia enī dicebant cōponi ex corporibus diuisibilibus. ideo dicebat̄ actionem fieri p̄ talia corpa diuisibilia. **3^a** conclusio tangit̄ tertiam opinionē cū eius probationibus. et est hec. Mellissus dicebat q̄ erat tantū vñū ens infinitū et immobile. q̄ eēt immobile pbat̄ sic. q̄ vel reciperetur in vacuo vel i pleno. non in pleno pp̄ penetrationē dimētionū. non i vacuo q̄ vacuus non est. q̄ eēt tātū vñū pbat̄ sic. q̄ si eēt plura illa non possent̄ distingui nisi p̄ vacuū. q̄ sit infinitū pbat̄ sic. q̄ non possent̄ finiri nisi per vacuū. modo vacuū non est. Et subdit q̄ mellissus ppter has rationes ponebat oia eē vñū ens. qd̄ est simile de mentie. nullus enīz̄ pōt̄ eē ita demens vt fateatur ignem et glaciē eē vñū ens. 2° subdit q̄ aliqui per assuetudinez̄ credunt apparētia. i. multa esse vñū sicut apud mellissum ignis et glacies vidēt̄ur esse vñū ens.

Secundo sciendū est q̄ Aristō. i scda pte huius capituli cōparat̄ opinio nes adiuicem. et intēdit tres conclusiones. p̄ 1ª tagit̄ duas cōuenientias et duas d̄ias inter opinionē leucipi democriti et mellissi. p̄ma. leucipus

Primus

mouebat saluare appetias s̄sū vt ḡnationes et corruptiones et multitudiez̄ entū p̄ cōgregatiōem et segregatiōez̄ atbomaliū. s̄z mellissus nō. **Secda.** vterq; dicebat vacuū nō eē purū ens. **Tertia.** leucipus ponebat infinita plena. i. finita corpa atbomalia. mellissus nō ponebat tñ vñū ens. **Quarta.** mellissus nullo mō cōcedebat vacuū eē. leucipus aut̄ cōcedebat ip̄s eē iter corpora atbomalia nō tñ cōcedebat ip̄m eē pure ens. **Quinta.** vterq; p̄nebat q̄ nūq; ex vno simpl̄r sunt multa nec ex multis vñū. et h̄ dicebat mellissus. quia negabat multa entia. s̄z dicebat leucipus q̄ dicebat etiā nobis apparētia eē vñū ens. **Secda conclusio** tagit̄ tres cōparatiōes inter leucipū et empedocle q̄ leucipus dicebat actionē et passionē fieri p̄ vacuitates existētes inter corpora diuisibilia. sed Empedocles dicebat q̄ actio et passio fiebat per poros. 2^a q̄ ad opinionē. Empedoclis vt seq̄ opinio leucipi. q̄ Empedocles ponebat q̄ agēs sine penetratiōe dimētionū pōt̄ intrare passiuum. ideo oportebat poros eē vacuos. nō tñ dicebat totum corp^o eē vacuū. ideo oportebat inter illos poros ponere valde pua corpa. q̄ a leucipo vocabant̄ i diuisibilia. 3^a q̄ leucipus appetenter saluabat ḡnationes et corruptiones tā elemētōz̄ q̄ mixtoz̄. sed Empedocles nō poterat saluare ḡnationē et corruptionē elemētōz̄. ideo ponebat ea ignabilia. **Tertia cōclusio** tagit̄ quatuor cōparatiōes inter leucipū et platonē. p̄ma. q̄ leucipus resoluebat oia entia i corpora diuisibilia. plato nō resoluebat corpora in superficies. superficies in lineas. et lineas in p̄cta. **Secda** q̄ leucipus posuit ista corpa diuisibilia eē infinitaz̄ figurarū. plato nō. **Tertia** q̄ leucipus saluabat p̄dictā opinionē p̄ diuisibilia distātia penes vacuū. plato nō solū saluabat p̄ contactum eo q̄ non ponebat vacuum.

Tertio sciendū q̄ Aristō. in tertia pte huius capituli reprobat̄ aliq̄s p̄dictarum opinionū. et intēdit duas cōclusiones. p̄ma tagit̄ quatuor rōnes reprobantes opinionē leucipi. p̄ma. corpa diuisibilia nō pōt̄ agere vel pati. q̄ actio et passio nō sūt p̄ corpa diuisibilia. an̄s pbat̄. q̄ si eēt possibile hoc eēt pp̄ vacuū. hoc tñ est falsū cū vacuū non sit. q̄ aut̄ leucipus h̄bat ponere corpa diuisibilia agere. pbat̄ tripl̄r. p̄mo q̄ figure circulari attribuit caliditatem. q̄ alicui alij d̄z attribuit frigiditatem. 2° q̄ leucipus ponebat graui^o et leuius. q̄ ponebat caliditatem et frigiditatem. et p̄ oīs ponebat agere et pati non posse fieri nisi p̄ corpa diuisibilia. 3° q̄ leucipus ponebat duruz̄ et molle q̄

sūt actiua et passiuā. an̄s p̄ncipalis rōnis pbat̄ q̄ diuisibilia nō hnt aliquā q̄litate actiua vt passiuā s̄z solū figurā. pbat̄ q̄ vel illa eēt sepabil^o vt inseparabilis. nō sepabilis q̄ tñ nō ageret nec pateret p̄ illū. nec inseparabil^o q̄ d̄ia eēt simul in eodē. Et h̄ fert cōtra platonē. q̄ si corp^o eēt cōpositus ex p̄ctis nō possz̄ rarefieri eo q̄ p̄cta n̄ pōt̄ fieri maiora nec minora. 2^a rō. pua corpa et magna sūt eiusdē rōnis. igitur si pua sūt diuisibilia ita et magna. 3^a q̄ vel oia eēt eiusdē n̄e vel diuersaruz̄. si eiusdē n̄e. igitur ex ip̄s d̄z fieri vñū cōtinuuz̄. si diuersaruz̄ ergo magis ponēdū est q̄ ille n̄e eēt eadē eaz̄ actionū et passionū q̄ eaz̄ figure. 4^a rō. si diuisibilia mouent̄ i vacuo. vt mouent̄ a se vt ab alio. n̄ ab alio q̄ illud nō ē mobile. nec a se. q̄ vñū qd̄q; mouēs se est s̄z aliqd̄ mouēs et aliud motū et sic idisibile erit visibile. **2^a** conclusio tagit̄ tres rōnes reprobantes opinionē empedoclis. p̄ma q̄ vel illi pori eēt pleni vel vacui. non vacui q̄ ne gat vacuū. nō pleni q̄ tñ illi pori supfluerēt. corp^o enī cōtinuū possz̄ ita bene pati sine poris. r̄ndet empedocles q̄ illi pori sūt ita pui q̄ nullū corpus pōt̄ recipere. h̄ reprobat̄ p̄s dupl̄r. p̄mo q̄ icouēti ens est cōcedere pua vacua et negare magna. 2° si vacuū est ip̄m est locus. s̄z ois locus pōt̄ repleri corpe. 2^a rō. q̄ vel actio fieret p̄ cōtactū vel non. si nō s̄z supfluit̄ pori. pori enī ponebat̄ pp̄ cōtactū. si sic igit̄ supfluit̄ pori. sine poris enī pōt̄ fieri cōtactus. **Terna rō.** oia corpa sūt visibilia. igitur nō ois ponere poros vt agens ingrediatur passuz̄ q̄ diuidēdo passū poterit ingredi in idipm̄.

Conclusio r̄satis. Indisibile nō pōt̄ eē actiuū et passiuum. p̄z q̄ indisibile non est diuisibile contrarium.

Primo dubitat̄. Utz̄ passiuū debeat pati s̄z q̄libet ei^o p̄tē. **Ad soluedū** h̄ dubiū est supponēdū q̄ Ari. i h̄ vltio c^o defmiat̄ de modo actiōis et passiōis s̄m opinionē p̄p̄a. et diuidit̄ in tres ptes. In p̄ma ponit̄ 5. cōditiones requisitas ad actionē et passionē. **1^a** patiens ē actiuū et dissimile agēti s̄z simile p̄tate. i. potētia 2^a passuz̄ patiū s̄z q̄libz̄ ei^o p̄tē q̄ritatiua ad pris eēntialis d̄ias. 3^a si passiuū sit magis dispositū magis patiū. et si sit min^o tē min^o patiū. et iō dicebat̄ an t̄q̄ q̄ magis porosū erat magis passibile. et q̄ metallica erat multū porosa. iō facile patiebāt̄. 4^a q̄ passiuū est actu et diuisum. s̄z tamen ē potētia diuisibile. 5ª agēs d̄z eē appoximatū passio ita q̄ tangat ip̄s. Et subdit vñā obiectionē. q̄ ignis calescit corp^o lōge distās ab eo. soluit̄ p̄s q̄ ignis p̄ca

Generationis et corruptionis

lesacit aerem. et aer calefactus calefacit corpus. **Secundo** dubitatur. Utrum passus debeat esse ubique diuisibile. Ad soluendum hoc dicitur quod supponitur quod si in secunda parte huius capli fertur quod corpus quod dicitur pati dicitur esse ubique diuisibile. probatur duabus rationibus. prima. quod passus dicitur esse ubique passibile. si non esset ubique diuisibile non esset ubique passibile. **Contra** ratio. quod si aliqua pars esset indiuisibilis tunc ipsa totum non esset continuu. modo oporteret passum dicitur esse continuu. Ex hoc inferitur quod non dicitur esse actu diuisibile. Subditur vna obiectio neque passus dicitur ubique pati sed non potest ubique pati si non sit ubique actu diuisibile. soluitur negando minorem. quod diuisibilitas non requirit nisi ratione contactus. ideo sufficit quod sit diuisibile. et non actu diuisibile.

Tertio dubitatur. Utrum actio et passio fiant per reale diuisionem patientis. Ad soluendum hoc dicitur quod si actio et passio non sunt per reale diuisionem patientis nec per ingressum aliorum corporum. probatur. quod videtur idem corpus manens continuu fieri aliquid fluens. et aliquid congelatum sine diuisione sui et sine ingressu aliorum corporum. secunda. augmentatio non solum fit per introitum corporum nec per iuxta positiones eorum quia partes tunc ante non fierent maiores. sed solum fieret quedam appositio.

Ad rationes dicitur quod actio potest capi dupliciter. vno modo per se in motione. alio modo per quodam mutatione sed qualitate. et tunc modo per mutatione de qualitate actiua vel passiuam cuiusmodi sunt qualitates etiam spiritus. ad indiuisibilia bene agit actio per se secundo modo dicitur. sed non actio per se ipsam me dicta. Et per hoc soluntur alie due rationes.

Veritur Sexto. Utrum quattuor elementa remaneant formaliter in mixto. **Arguitur** per hoc quod sic. quod vniuersum quod dicitur componitur ex his quatuor elementis. sed vniuersum quod dicitur componitur ex quattuor elementis ergo vniuersum quod dicitur componitur ex quattuor elementis. et per hoc in vno mixto perfecto remanent etiam quattuor elementa. et sic in vno mixto est vnum elementum predominantans. ergo in vno quocumque mixto saltem remanet entitas vniuersi elementum. et confirmatur. quod quilibet mixtum mouetur per elementum predominantans. sed sic per diuisionem mixti quod est mixtio est miscibilium alteratorum vniuersi. Ex illa forma vniuersi due dicitur. prima. mixtio est miscibilium alteratorum. ergo non est miscibilium corruptorum. et per hoc mixtabilia remanent incorrupta sed suas proprias entitates. **Contra** conclusio probatur. quod mixtio est vniuersi miscibilium. necesse est

entitates ipsorum miscibilium remanere realiter et entitates in mixto. et contra: quod vniuersi est realis relatio que requirit extrema realia distincta. **In oppositum** est auctori- tas philosophi dicitur elementa esse per se in mixto et non actu.

Primo sciendum est quod per declarationem terminorum quodis ponuntur per aliquid suppositiones. prima. in mixto dicitur currere. secundo. dicitur esse miscibilium appropinquatio sine vniuersi. et dicitur esse eorum proportio ita. si quod sint sic proportio data quod vniuersi non possit conuertere reliquum in se habet et nec est. et regit miscibilium alia. ita quod vniuersi sic agit in alio et est. quod corrumpat qualitates aliorum et est. et re- grit eorum corruptio ita quod dicitur entitas nihil remaneat nisi sola materia. et regit conuersio eorum in etiam entitate. si entitate mixti. **Contra** suppositio. in isto simplici solui- tres entitates. scilicet entitas materiae. et entitas forme. et entitas est et resultat ex vniuersi materiae cum forma. sunt et quattuor entitates qualitates et aliorum accituum ipsorum est. **Contra** sup- positio. in mixto si solui quattuor entitates. prima est entitas materiae. secunda est entitas forme subalis ipsorum mixti. et tertia est entitas forma resultat ex illis que vocatur mixtum. et quarta est entitas forme accituali necio dicitur forma mixti. Ex his sequitur per hoc quod in mixto dicitur posito ex elementis solui remanet dicitur entitate mixti elementari prima entitas que est materia. et sequitur quod forma subalis elementum non remanet realiter et entitatie in mixto et est quod dicitur esse. per quod illa dicitur corrumpi. et sequitur quod in mixto non remanet entitas totum elementum cum non remanet forma subalis. et sequitur quod mixtum est ita simplex simplicitate reali et entitatie. et sic est et est. per quod sic est et dicitur entitate tertia resultat ex vniuersi vniuersi forma subalis cum materia. sic mixtum dicitur entitate tertia resultat. Ex vniuersi simplicitate vniuersi forma mixti cum materia. **Contra** suppositio. elementum formaliter manet in mixto est forma subale elementum realiter et entitatie remanet in mixto sic quod materia ipsorum mixti sit quod dicitur aggregatum ex materiis quattuor elementorum. et forma subalis mixti sit quod dicitur aggregatum ex quattuor formis substantialibus elementorum tale forma mixti realiter integratum et entitatie consti- tuentibus. sed elementa remanere virtualiter est quod in mixto sint similes qualitates sicut in elementis.

Secundo sciendum est quod Aristoteles in isto vltimo tractatu determinat de mixtione. et diuidit in quattuor partes. In prima intendit quattuor conclusiones. **Prima** tangit vna questione nem que est hec. Utrum mixtio sit possibilis. secunda tangit vnu argumentum probans quod non. quod vel ambo mixtabilia manerent in actu proprio. vel vniuersi maneret et altere corrumpetur vel ambo corrumpentur. non prima quod tunc non est mixtio sed iuxta positio. nec secunda quia tunc mixtio est eorum que habent esse simpliciter. igitur illa quorum vniuersi habet esse et aliud non. non miscetur. Nec secunda. quod que

Primus

nullo modo sunt entia illa. nullo modo sunt mixtabilia **Contra** dicitur tangit solonem predictae dubitationis ponendo dicitur mixtio a generatione augmentatio et alati- one. differt enim a generatione. quod si ex materia aduenit forme aliquid generet non dicitur forma misceri sicut si ex lignis generet ignis non dicitur lignum misceri igni. sed ligna corrumpi et ignem generari. sed differt ab augmentatio quod dicitur hoc corpus augetur cibo. et tunc non dicitur ipsum misceri cibo. differt enim ab alterati- one. quod qualitas per quam fit alteratio non miscetur subo- cula vtriusque saluetur in actu completo et perfecto. nec est distincte qualitates miscetur in eodem subo. Ex his inferitur quod falsum dicebant illi qui affirmabant oia aliquid esse mixta. quod enim quilibet mixtibilium esse separabile. nulla autem qualitas est separabilis. **Contra** conclusio tangit solutio- nem rationis probantis mixtionem non esse possibile per quo ponit duas suppositiones. **Prima** tangit tale diuisionem. entium quod dicitur sunt in actu et quedam potentia. et dicitur quod mixtabilia non manent in mixto in actu sed in potentia. prima probatur quod ex ipsis fit vniuersi tertium. et probatur quia postquam coniecta sunt et mixta ad hoc possunt separari. igitur remanent in potentia. Ex his dicitur ad rationem quod non remanent in actu nec corrumpitur alterum neque abo. manet autem virtus eorum. **In secunda parte** Aristoteles inquit motus finem quem sit mixtio et intendit tres conclusio- nes. **Prima** tangit duos modos sed quos atque opina- bantur mixtionem fieri. **Primo** quod mixtio fiebat per iuxta positiones partium insensibilium per sui puritatem **Secundo** quod quilibet pars vniuersi mixtibilium ponit iuxta quam libet partem alteri mixtibilium ut ordem diceretur mixtum frumento. **Contra** dicitur tangit tres suppositiones. prima. non est deueniendum ad aliquid minimum corpus. secunda. quod totum esse homogeneum. tertia quod in vltima mixti- one quod quilibet partem mixtibilium esse eorum quilibet parte al- terius. his suppositis reprobatur dictos modos sit **Tertia** dicitur tangit rationem reprobatez illos modos et est hec. sed predictos modos non est mixtio. probatur quod mixtabilia saluatur sed proprias formas. igitur nulla est ibi confusio aut mixtio sed solum compositio. **In** 3^a parte huius capituli ostendit quod sunt mixtabilia. et intendit quattuor conclusiones. **Prima** tangit vna diuisionem et est hec. entium quod dicitur sunt actiua et passiuam ad iuicem ut il- la quorum est eadem materia. alia vero non ut illa que non coi- cant in materia. **Contra** dicitur non coicantia in materia non sunt adiuicem mixtabilia ut sanitas non miscetur corpo- ri. **Contra** dicitur actiuorum et passiuorum adiuicem modicum vni- uersum non est mixtibile cum multo maius. probatur quod gutta vini non miscetur mille milies ampore aque. pro- bat quod minus transmutatur in maius et non transmutan- tur ambo in vniuersum tertium. **Contra** dicitur illa sunt mixtib.

lia adiuicem que sunt actiua et passiuam adiuicem ade- quata in potentijs et virtutibus sic quod vniuersum non pos- set aliquid conuertere in suam naturam. sed ambo conuer- titur in diano id est in mixtum generatum ex illis. non enim generatur altere illoz sed medium eorum. scilicet mixtum. Ex his inferitur quod mixtabilia sunt tria. quod sunt actiua et passiuam adiuicem. **In** quarta parte ostendit quod sunt facilliter mixti- bilia et que non et intendit tres conclusiones. **Prima** pro- uat sunt purius facillius mixtabilia quam magna magis quia pura iuxta se posita facillius se transmutant quam magna. **Contra** dicitur bene diuisibilia et bene transmuta- bilia terminis alienis sunt facilliter mixtabilia. pro- bat quod talia facilliter diuiduntur in duas puras par- tes. **Tertia** multum passibile cum parum passibili- li non facilliter miscetur. ut per se de ere et stanno et simi- liter de locutione balbutientium.

Tertio sciendum est circa hunc textum inci- dunt tres difficultates. **Prima** vtrum mixtio sit possibilis. **Pro** solutione huius difficultatis dicitur primo quod mixtio non solum est vniuersi acc- sed est quodam aggregatum ex tribus actibus. scilicet ex ap- proximatione mixtibilium et alteratione et corrupti- one eorum et resolutione. Ex his dicitur quod mixtio est possibilis quod omnes eius cause sunt possibile ut pos- set inductiue probari. **Contra** dicitur difficultas. vtrum dif- finitio mixtionis in textu posita que est hec. mixtio est mixtibilium alteratorum vniuersi. sit bene assignata **Ad** respondetur quod sic dicitur sit ibi predicatio causal- sic quod sit sensus. mixtio causatur ex vniuersi mixti- bilium alteratorum. **Contra** dicitur difficultas quod potest saluari quod elementa non remaneant in mixto et tunc entitatie eius diffinitio mixtionis. iste enim sensus sit bone. mixtabilia sunt alterata. igitur non sunt corrupta. similia sunt vniuersi igitur non sunt corrupta. **Pro** soloe prime dicitur dicitur quod alte- ratum est participium preteriti temporis. ideo stat mixtabilia per- us esse alterata et postea corrupta et resoluta in nas mixti. sed per soloe secunde dicitur potest dici quod dicitur dicitur dicitur esse vniuersi non est per predicatio formalis dicitur. sed est hec. sed magis causal. vltimum quod elementa non sunt vniuersi in mixto sed suas proprias entitates. sed tunc vniuersi per proprias virtutes. aut saltem per similes qualitates sic postea videbitur

Conclusio risal. Elementa non manent formaliter in mixto. per quod sequitur quod vniuersi quod dicitur mixtum esse per plura supposita. dicitur esse ipole. per tunc contra. quod quilibet forma substantialis vniuersi materiae disposite constituit vniuersum suppositum. cum in quilibet mixto essent quattuor forme substantiales coniuncte suis materijs seque- retur quod ibi essent quattuor supposita.

Primo dubitatur. Utrum entitates elem- entorum remaneant in mixto secundum

Generationis et corruptionis

dictione propria passionem separari a subiecto: sicut videtur in omnibus
est non implicat illas qualitates separari ab elementis.
2° dicitur quod qualitates de se habent speciem suam proprie passiones
elementorum: non sunt forme subales. et sic nec de eentia
ipsorum. primo patet: quia omnis aptitudo est predicabilis de
subiecto cuius est aptitudo: et 2° modo dicitur per se. 3° patet: quia
nulla relatio siue aptitudinalis siue actualis est de
eentia absoluti. igitur illae qualitates quae sunt quaedam relatio/
nes aptitudinales non sunt de eentia elementorum quae sunt
entia absoluta. Ex his sequitur primo quod qualitates
elementorum non sunt de eentia elementorum: etiam si considera
torum ut actiua et passiuua. accipitur enim non est de eentia
subiecti. 2° sequitur quod qualitates prime non sunt proprie passiones
elementorum: sicut sunt ab ipsis elementis realiter separabiles.

Secundo sciendum est quod in isto secundo libro
quod Aristoteles definitur de natura
generatio et corruptio sunt tres tractatus. In primo
definitur de principio formali et materiali elemēto
rum: et diuiditur in tria capitula. In primo definitur de ipso
principio formali et materiali: et intendit octo conclusiones.
1^a Prima tangit iterum et est haec. dicitur de mix
tione de tactu de agere et pati et generatione et corrup
tione tam simpliciter quam secundum formam quod et de alteratione. id oportet
considerare de corpore quod vocantur elementa. probatur. quia
generatio et corruptio insunt omnibus generabilibus et corrup
tibilibus per ista quattuor corpora sensibilia. scilicet per
quattuor elementa. 2^a 2^a conclusio tangit opiniones
antiquorum de principio materiali. et est haec. quidam
antiquorum dicunt principium materiale esse unum. puta
aerem aut ignem aut aliquod medium corpus quod est separabi
le a qualitatibus sensibilibus. alij vero ponunt plura
principia materialia. nam quaedam ponunt duo. scilicet ignem et terram.
alij ponunt tria. scilicet ignem terram aquam. alij ponunt quat
tuor. scilicet ignem terram aquam et aerem quemadmodum Empedocles
dicebat generationem et corruptionem in
entibus fieri per aggregationem et segregationem ipsorum.
3^a 3^a conclusio tangit reprobationem ponentium plu
ra principia et est haec. illi qui ponunt plura princi
pia videtur confiteri ea quae apparent secundum sensum.
dicunt. nam generationem et corruptionem fieri per ipsorum
aggregationem et segregationem. aut per quilibet aliam
mutationem. 4^a 4^a conclusio tangit alias reprobatio
nem eorum quae ponebant unum principium materiale esse corpus
medium separatum a trientibus: et est haec. peccant illi qui
ponunt unam materiam extra predicta elementa corpo
rea et separabilem a trientibus. probatur: quia impossibile est
corpus sensibile esse sine contrarietate: sed tale
corpus medium est corpus sensibile. igitur non potest esse
sine contrarietate. maiorem probatur: quia omne corpus sensibile
est graue aut leue. calidum aut frigidum. 5^a 5^a conclusio

tangit tres rationes reprobationis opinionem platonis que
erat quod principium materiale esset unum pandocceos. id est
unum receptiuum omnis formae. prima probatur: haec opinio
nullam habet determinationem. non enim dicitur mani
feste an illud pandocceos esset corpus separatum. id est
distinctum ab elementis. 2^a quia plato non recte videtur
materia dicitur. nam materia esse subiectum in actu: sicut au
rum subiicitur operibus aureis. et sic generatio esset
alteratio. Impossibile est. nam enunciare quod illud ex
quod sit generatio et corruptio sit ens in actu. 3^a ratio. quia
dicebat materiam primam esse planitiam. id est superficies. hoc pro
bat. quia dicebat entia ultimo resolui ad planitiam.
6^a 6^a conclusio tangit principium materiale secundum unita
tem et est haec. nos dicimus esse unam materiam corporum sen
sibilium non separabilem a qualitatibus sensibilibus: sed
spes est cum diuersitate ex qua generatur vocata elemē
ta. probatur: quia calidum non est materia frigidum. nec e contra. Ergo
propter illa diuersa necesse est ponere unam materiam que
sit subiectum amborum. 7^a 7^a conclusio tangit or
dinem illorum et est haec. primo est corpus sensibile in po
tentia. 2° sunt diuersitates ut caliditas et frigiditas:
3° quattuor elemēta transmutantur ad unum per alte
rationem et non sunt transmutabilia sicut dicebat em
pedocles. semper enim sunt sub diuersitate. 8^a 8^a oc
taua. necesse est determinare de principio formali
elementorum que sunt qualitates contrarie.

Tertio sciendum quod Aristoteles in hoc 2° capitulo
definitur de principijs formalibus
elemētoz: et intendit tale conclusionem. quattuor quali
tates prime sunt differentie elemētoz. Ad hanc conclu
sionem probanda ponit duas suppositiones. prima. omne ele
mētoz sunt qualitates tangibiles. patet: quia corpus sen
sibile est etiam tangibile. tangibile. nam est illud cuius est
sensus tactus. ergo necesse est quod sit tangibilitatem diuersam
differant quattuor elemēta: et subdit unam objectionem:
visus est per tactum: ergo obiectum visus est prius ob
iecto tactus: et per consequens corpora sensibilia debent
distingui per obiecta visus. Soluitur: quia visibile non est
passio corporis sed quod tangibile est. sed secundum quod aliud:
2^a 2^a conclusio tangit numerum qualitatum tangi
bilium et est haec. Iste sunt diuersitates secundum tactum. cali
dum frigidum humidum siccum graue leue molle lu
bricum aridum lene asperum grossum subtile. Ex his pro
bat suam principalem conclusionem duas rationibus.
prima. quattuor elemēta distinguuntur per qualitates
actiuas et passiuas: sed graue et leue non sunt quali
tates actiuas et passiuas: quattuor vero qualitates
prime sunt actiuas et passiuas. igitur quattuor elemen
ta non distinguuntur per graue et leue: sed per quattuor
qualitates primas. maiorem probatur: quia omnia elementa

Secundus

esse adiuuante actia et passiuua eo quod mutantur et misc
tur adiuuante. maiorem probatur. per se habent partem. quia calidum con
gregat homogenea. et segregat heterogenea. sicut sibi
accipit. frigidum autem congregat homogenea. id est calidum et frigi
dum sunt actia et passiuua adiuuante. sed illud humidum non
terminat proprio termino. est tamen terminabile termino
alieno. sicut homo est. id est humidum et siccum sunt qualita
tes passiuas. Secunda ratio. omnes qualitates tangibiles redu
cuntur ad quattuor qualitates primas. ergo qualita
tes prime sunt omne elemētoz. autem probatur inductie. nam
subtile reducit ad humidum. humidum autem est sibi repleti
uum et non sibi terminabile proprio termino. sicut subtile
est bene repletiuum et terminabile termino alieno.
et grossum reducit ad siccum. sicut lubricum reducit ad
humidum. lubricum enim est humidum passiuum a siccum sicut ole
um. et aridum reducit ad siccum. aridum. nam est perfecte sic
cum. siccum. nam est coagulatum propter defectum humidum. sed
molle reducit ad humidum eo quod cedit et non resistit
tangenti: et haec proprie humidum. dicitur autem reducit ad sic
cum. nam dicitur quod non cedit tangenti propter quod est coa
gulatum. et subdit quod humidum est multiplex: uno modo
per humidum simpliciter. alio modo per humidum mixtum. et illud
est duplex. quod dicitur habet humiditatem superficietenus. ali
ud habet humiditatem intrinsecam. et sicut dicitur siccum. Ex his in
fertur quod omnes alie qualitates tangibiles reducuntur
ad istas quattuor qualitates primas. et iste non
reducuntur ad alias. ideo necesse est quod sint tan
tum quattuor qualitates prime.

Conclusio rationalis. qualitates elemētoz non
sunt quattuor passiones proprie ip
sorum. patet: quia potest realiter separari ab ipsis. terra. nam potest
humefieri. et aqua potest calefieri.

Primo dubitatur. Utrum caliditas et frigi
ditas sint qualitates tamen actiuas: hui
ditas vero et siccitas sint tamen passiuas. per solutionem
huius dubij ponitur talis distinctio. aliquid dicitur
actiuum aut passiuum dupliciter. uno modo simpliciter. alio modo
in respectu. Ex his dicitur duo. primo quod caliditas et frigiditas
sunt simpliciter actiuas et passiuas. dicitur tamen actiuas in re
spectu tamen. 2° quia humiditas et siccitas sunt qualitates
simpliciter actiuas et passiuas. eo quod sunt diuersa in materia coicactia
dicitur tamen passiuas ad caliditatem et frigiditatem. illud enim
quod est maioris actiuitatis dicitur actiuum in ordine ad illud
quod est minoris actiuitatis. et illud quod est maioris resistit
tamen dicitur passiuum in respectu illius quod est minoris resistit tamen.

Secundo dubitatur. Utrum quodlibet elemētu def
mict sibi unam qualitatem in summo. per
soluere huius dubij ponitur talis distinctio: unum elemētu de
terminare sibi unam qualitatem in summo potest intelligi dupli
citer. uno modo: quod ibi qualitas sit simpliciter summa inter omnes

qualitates eiusdem speciei illi corpori diuersitates. alio modo
quod illa qualitas sit summa in ordine ad aliam qualitatem sibi in
berentem. Ex his dicitur duo. primo quod non est necesse quodlibet
elemētu sibi determinare unam qualitatem in summo. primo patet
quia nihil prohibet aliquid qualitatem aliam mixtam esse inter se
caliditate ignis. 2° dicitur quod unum quodlibet elemētu de
terminat sibi unam qualitatem in summo: modo patet. quia ignis
dicitur summe calidus in comparatione ad suam siccitatem.

Tertio dubitatur. Utrum aliquid quattuor qualita
tum primarum insit cuius elemento pri
mo. Ad quod breuiter respondetur quod potest capi dupliciter:
uno modo ut dicitur primarum totalitatis. alio modo
ut dicitur primarum caliditatis. siue vltimatis. 3° modo dicitur per
comparatiue ut est idem quod alio prius. et sic illa vo
cat primarum inhesionis. Ex his dicitur non inia. primo
quod cuiuslibet elemētoz insunt due qualitates pri
marum totalitatis. ignis. nam secundum quodlibet sui parte est
calidus et siccus. 2° dicitur quod nulla qualitas inest ali
cui elemento prius primarum caliditatis siue vltimatis
salutatis posterioritatis. quia nulla predicatur de ali
quo elemento sed quod ipse falsum est enim quod ignis est
quod ignis sit calidus. 3° dicitur quod cuiuslibet elemen
to inest una qualitas primo primarum inhesionis.
sic quod nulli alteri prius inheret. ut igni caliditas.
aque frigiditas: et terre siccitas.

Ad rationes bene sunt principia natura
lia sed non principia principalia. Ad secundam dicitur co
cedendo totum ar. dicitur. nam quod sicut aqua potest calefieri
sic et ignis potest refrigerari seu refrigerari. Ad tertiam
dicitur quod ille propositiones sunt in materia
contingenti. Et haec de prima questione:

Veritur 2° Utrum caliditas
ignis et caliditas ae
ris differant specie. Et arguitur per
quod sic. quia consequuntur formas eenti
ales specie distinctas. ergo differunt specie. te
net consequentia. quia causa specie differenti effectus
debet esse specie differentes. 2° sic. caliditas ignis nam
liter inheret igni. et violenter inheret aeri. igitur dif
ferunt specie. tenet diuersa. quia natura et violentum spe
cie differunt. 3° sic. leuitas ignis et aeris diffe
runt specie. ergo et eorum caliditas. tenet diuersa. quia le
uitas est effectus caliditatis. autem patet. quia inclinant
ad loca specie differentia. ergo differunt. In
oppo arguitur auctoritate philosophi.

Primo sciendum quod aristoteles in isto 3° capitulo
ostendit numerum elemētoz ex com
plexionibus quattuor qualitatum primarum. et intendit duas
conclusiones. 1^a Prima. tamen sunt quattuor elemē
m 4

Generatiōis 7 corruptionis

ta. pbat p̄ba dupl̄. p̄mo rōne sic. qz solū sunt q̄ttu
or combinationes q̄litateū possibilis. igr̄ solū sunt
q̄ttuor elemēta. aīis p̄z qz nō possunt i toto imagi
nari nisi sex cōbinationes q̄litateū p̄maz. f. calidi z
frigidi. humidi z sicci. calidi z sicci. calidi z humidi
frigidi z humidi. frigidi z sicci. due p̄me sūt ipossi
biles. qz tria non sūt nata cōbinari adiuicē. igr̄ sūt
t̄m q̄ttuor possibilis z p̄ cōis i sūt t̄m q̄ttuor elemē
ta. z. aīis p̄z qz quālibz cōplexionē q̄litateū cōseq̄
vni elemētū. ignis. n. ē calidus z sicc⁹. aer v̄o est
calidus z humidus. aq̄ v̄o frigida z humida. terra
frigida z sicca. z. pbat suā cōclusionē auctoritati
bus antiq̄z qz nullus antiquoz posuit elementa
excedere numez q̄ternariū. q̄ sūt t̄m q̄ttuor elemē
ta. aīis pbat i ductiue. qz qdaz posuerūt vni. alij
duo: alij tria. alij q̄ttuor. C. z. aīis tangit q̄nqz pro
p̄tates elemētoz. p̄ma. licet q̄nqz vni elemētoz
reperiat simplex. sepe t̄m reperit mixtū alteri vt
aer semp̄ miscet vaporib⁹ aq̄ terrestrib⁹. z inde est
qz sepe vocamus illd qd est sūt igni ignē z illud
qd est sūt aeri aerem. z. ignis est supabūdantia
caliditatis. sic glacies ē supabūdantia frigiditatis.
gelatio. n. z arsis sūt qdaz supabūdantie. ista fri
giditatis. hec v̄o caliditatis. z ppter h̄ dicebat ex
igne z glacie nihil ḡnari. z. loca natura: ia ignis z
aeris sūt surfū. aq̄ v̄o z t̄re sūt deorsū. 4. igni tri
atur aq̄ z aeri terra. pbat qz ista sūt ex q̄litateū
triis. 5. quodlz elemētoz sibi deteriat vna q̄litate
vt terra est magis sicca q̄ frigida. aqua magis fri
gida q̄ humida. aer magis humidus q̄ calidus.
ignis vero magis calidus q̄ siccus.

Secundo sciēdū est qz Aristō. i isto z. tra
ctatu determinat de trāsmuta
tiōe elemētoz. z diuidit in q̄ttuor capitula. In p̄i
mo ondit q̄ facilis trāsmutatur z q̄ nō. z itendit q̄t
tuor cōclusiones. C. p̄ma. elemēta sūt adiuicē
trāsmutabilia. pbat dupl̄. p̄ qz h̄ apparet ad sen
sum. z. qz nisi eēt trāsmutabilia nō eēt polē fieri
alteratiōez. C. z. aīis qdaz elemētū pōt ḡnari ex
q̄libet. pbat qz q̄cūqz h̄nt qualitātē fm quā nata
sūt alterari. illa possūt adiuicē ḡnari. s. elemēta
h̄nt qualitates fm quos possūt adiuicēz alterari
q̄ zc. minorē pbat. qz ignis p caliditātē triatur aq̄
z terra p siccitātē aeri. z siml̄ de alijs. C. z. aīis i
h̄ntibus simbolū. i. ouenit t̄m aliq̄ qualitate fit sa
cilior trāst̄ q̄ i nō h̄ntib⁹ simbolū. pbat. qz facili
us est trāsmutare vni q̄ multa. s. in h̄ntib⁹ sim
bolū nō oīz trāsmutare nisi vna qualitatē. i. nō h̄nt
ib⁹ oīz trāsmutare duas. q̄. minorē pbat. ex em
plis. nam si ex igne fiat aer z trāsmutet̄ siccatas

in humiditātē stati manēt q̄litate aeris. f. calidi
tas z humiditas. siml̄ si ex aere fiat aqua oīz mu
tare humiditātē in frigiditatem. si aut̄ ex igne fiat
aqua oīz mutare caliditātē i frigiditātē. Ex hoc
fert qz pōt fieri circulatio i ḡnatiōe elemētoz. nā
ex igne generat̄ aer. ex aere aqua. ex aqua terra
ex terra ignis. C. 4. aīis ex duob⁹ elemētis nō h̄nt
tibus simbolū pōt generari z. nō aut̄ ex elemē
tis simbolizantibus. pbat p̄mo exemplo. quia si i
igne corrupat̄ caliditas. z i aqua corrupat̄ humi
ditas remanebūt frigiditas z siccatas q̄ sūt quali
tates terre. siml̄ si i aere corrupatur humiditas
z i terra frigiditas remanebūt qualitates ignis
Secundo probat cōclusionem ratione. quia su
mus videtur generari ex aere z terra. modo flam
ma que est ignis est fumus ardēs. igitur ignis ge
neratur ex aere z terra. Secundam partem con
clusionis probat. quia vel corrumperetur quali
tates simbola. z sic non remaneret nisi qualitates
contrarie que non possunt reperiri in aliquo ele
mento. vel corrumperentur qualitates contrarie
z sic non remaneret nisi vna qualitatis in ambob⁹
ex qua nō pōt elemētū constitui. Ex dictis infert
qz si ex vno elemēto fiat alterū simbolizās solum
corrupit̄ vna q̄litas. si aut̄ ex duob⁹ fiat vnum ter
tium. tunc corrumperuntur due qualitates.

Tertio sciendum ē qz Aristō. in h̄ z. capitu
lo itendit talem cōclusionē. Unus
elementum non est materia alterius. probat p̄bi
losoph⁹ quinqz ratiōibus. p̄ma quia si sic: quodli
bet elementum esset aer. probat consequentiā
quia aer fm antiquos ponitur cns eē in actu. et
ponitur manere idem i tota trāsmutatione. ideo
adhuc v̄za dicere de eo qz est aer. Scda ratio.
materia debet successive manere sub contrarijs
s. aer nō potest manere successive sub contrarijs
eo qz sibi determinat certam combinationem q̄li
tatum. Tertia ratio quia si ex aere fieret aqua n̄
esset generatio sed alteratio. quia subiectum ma
ner vnum z idēz. Quarta ratio quia tūc esset idē
aer z aqua. probat quia tunc ex aere fieret aqua
z adhuc maneret aer. Quinta. elementa natural̄
sibi determinant qualitates contrarias. ergo vni
non est materia alteri. Remouet quandam ob
iectonem. quia aliquis posset dicere qz ignis est
aer calidus. z aqua aer frigidus reprobat dupl̄
citer. primo quia sequeretur qz cū ex aere fiat aq̄
esset solum alteratio. Secundo sequeretur qz idē
esset naturaliter calidum z naturaliter frigidum
aer enim cum esset ignis esset natural̄ calidus. z

Secundus

enim eēt terra eēt naturat̄ frigidus. Ex bis in
fert qz oīz aliam eē materiam cōez que fit mā q̄ttu
or elemētoz. probat qz elementa sunt adiuicē
trāsmutabilia. ergo eorum est materia cōis. t̄m
illa non est aliquod corpus medium.

Conclusio r̄salis. Caliditas ignis z ae
ris sūt eius dē sp̄i specialissi
me. p̄z qz nō. sequeretur tria incōuenientia. p̄ qz
vni eēt plura tria. frigiditati eni aque cōtrariat̄
caliditas ignis z caliditas aeris. z. sequeretur qz
in elementis habentibus simbolū nō erit facilior
transitus q̄ in non h̄ntibus simbolū. z. sequeret̄
qz erunt plures q̄litatez p̄me q̄ q̄ttuor.

Primo dubitatur. Utz elemēta extrema
sunt adiuicē trāsmutabilia. Ad
soluendū hoc dubiū est supponēdū qz Aristō.
in secunda parte huius capituli reprobat errozes
quorundam dicentium sola elementa sibi inuicēz
imediata esse trāsmutabilia adiuicēz z itendit
duas conclusiones. C. p̄ma. elementa non sūt
infinita. probat quia si essent infinita i quoz eēt
infinitae cōtrarietates. z p̄ consequēs in quolibet
eēt infinite qualitates. falsitatem cōis probat
dupl̄. p̄ qz nullius elemētū mā ē infinita. z. qz vni
elemētū nō possit aliō ouerti als oporteret infinitas
q̄litatez ḡnari. z pbat cōiam. qz cū ignis haberet
trāsmutationez ad alia elementa oportet etiaz
qz h̄ret ad ea trietatem. C. Scda aīis elementa ex
trema sūt adiuicē trāsmutabilia. pbat qz elemē
ta extrema h̄nt adiuicēz trietate. q̄ sunt adiuicē
trāsmutabilia. aīis pbat supponēdo qz ignis
z aq̄ sūt extrema elemēta iter q̄ mediat aer qz pōt
i vtrūqz trāsmutari. Ex bis sic arguit. aer h̄z triet
tate ad vtrūqz. igr̄ ignis z aq̄ h̄nt ad iuicē trieta
tē. aīis pbat supponēdo qz trietas ignis ad aerē
sit sic nigrū ad albū. z trietas aeris ad aquā sic hu
midū ad siccū. z ponat̄ qz aer trāsmutet̄ in aquā.
vel igr̄ remanebit albedo vel nō. si sic. igr̄ aq̄ tria
bitur igni. si nō tūc aq̄ erit nigra z humida. i. ea. n.
ḡnabitur nigredo. ponat̄ vtrūqz aerē trāsmutari
i ignē. vel q̄ remanebit siccatas vel corrupet̄. si re
maneat sequitur qz ignis tria: aque humide. si cor
rupatur tunc ignis erit humidus qd est ipolē.

Secdo dubitatur. Utz elemēta sunt adiuicē cō
parabilia. Ad soluendū h̄ dubiū ē sup
ponēdū qz Ari. i h̄ z. ca. reprobat errozes empe
doctis. z diuiditur i duas ptes. In p̄ma reprobat
p̄mū errozē z ē bec. elemēta nō sūt trāsmutabilia
s. t̄m sūt cōparabilia s. z q̄litate. Cōtra h̄c erro
rē ponit p̄ba talē cōclonē. Imposse est elemēta eē

trāsmutabilia z eē adiuicē cōparabilia s. z q̄litate. p
bat qz vel sunt cōparabilia s. z q̄litate sic qz q̄ttu
est de materia in vno pugillo aque est tantum in
decē pugillis aeris. z tūc necesse est habere aliqd
cōmune ip̄is p̄ qd mēsuratur. z illud cōmune erit
materia. z p̄ cōsequēs ipsa erūt trāsmutabilia. vel
possunt esse cōparabilia in posse agere sic qz quā
tū aqua potest i frigidare. tantū aer potest calefa
cere. vel possunt cōparari in posse pati. sic qz quā
tū vni pugillus aque pōt i frigidari: tantū de
cē aeris possunt calefieri. z ad vtrūqz cōparatio
nē sequitur ip̄a esse cōparabilia.

Tertio dubitatur. Utz empedocles posset
saluare naturales trāsmutationes
Ad soluendū hoc dubiū est supponēdū qz Aristō.
in scda parte huius capituli itendit vna cōclonē re
probātē z. errozē empedoclis. z ē bec. Empedo
cles nō potuit saluare mutatiōez i reb⁹. pbat p̄ba
iductie. p̄ de augmētatiōe cū s. z ip̄z elta sint trāsm
mutabilia. seq̄ qz nō pōt fieri augmētatio s. z soluz
iuxpositio ip̄oz. C. z. pbat qz ḡnatiōe z corrupti
one. z p̄ qz sūt a casu z fortuna vt dicebat empedo
cles. qz q̄ sūt a nā ip̄ z vt i p̄lib⁹ sūt. s. sūt a ca
su nō s. p̄ sūt nec i p̄lib⁹ sūt. igr̄ ḡnatiōez q̄ sūt
a natura nō sūt a casu: alias nō a p̄pet cā p̄p quā
ex hoc ḡnatiōez. z ex fructu fructū z n̄ oliua. Oz
nō sūt a lite vel amicitia pbat. qz s. z litis sit i segre
gare z amicitie cōgregare. t̄m accidit qz p̄ talē cō
gregationē sūt ḡnatiōez z corruptiōez. De motu
locali pbat qz tuor rōib⁹. p̄ma. qz nō determinat qz
modo lis vel amicitia moueat. vel abo surfū vel
abo deorsū: vel aliud surfū aliud deorsū. scda qz
s. z empedocle amicitia magis mouet q̄ lis i altē p̄
ter nāz. amicitia. n. congregat diuersa elta simul
qd nō pōt eē sine violētia. sed lis segregat mouē
do vni qz ad p̄p̄riū locū. Tertia rō. qz sequitur
qz null⁹ eēt mot⁹ localis nisi per litē vel amicitia: z
Quarta rō. qz dicebat aliquo tpe durare amicitia
am z aliquo tpe durare litez. ergo oportet eē
aliquas causas mouentes lite z amicitia priores
p̄stea probat de alterationib⁹ anime. qz ip̄e di
cebat omnia eē elementa vel ex elementis. vel
igitur aia est elemētū. z sic sibi nō cōuenit nisi q̄
litas vni elemētū: vel ex elementis: z sic sibi nō
conueniunt nisi alteratiōez corporales.

Ad rationes z negādo trias. qz tales n̄
sunt effect⁹ p̄ se illarum formaz subaliū. sed solū
p̄ accūs. C. Ad scda z concedēdo aīis z negādo
consequentiā. qz nālitas z violentia sunt trie ac

Generationis et corruptionis

cidentales et non essentielles. **C** Ad tertiam dicitur ne gando animus omnis. n. leuitas est de leuitati eadem in specie. et omnis caliditas omni caliditati. **C** Et hec de questione.

Verit tertio. Ut quod qualitates prime sunt principia actiua mixti generati ex elementis. **C** Arguitur primo quod sic. quod cuiuslibet actiouis principium habet trius. sed sole qualitates habent trius. igitur ille qualitates prime sunt principia illorum generati. **C** 2^a sic. illud est agens principale talium generati quod posito ponuntur vel remoto remouetur generati mixti. s. positis vel remotis qualitatibus primis ponuntur vel remouetur generati mixti. igitur qualitates prime sunt principia actiua talium generati. **C** 3^a sic. generati mixti est aliquid principium et non generans in universale eo quod est generans equocum. s. quod sit aliquid generans particulare et non aliud quam qualitates prime. **C** In oppositum est auctoritas philosophi.

Primo sciendum est quod per declarationem terminorum questionis sunt soluende tres difficultates. **C** Prima. utrum aliquid accens sit principium productiuum alicuius accensis. Pro solutione huius ponuntur tres distinctiones. Prima. causa agentium quodam sunt mediate et quodam immediate. 2^a causa agentium quodam sunt principales et quodam instrumentales. 3^a causa agentium quodam sunt essentialiter subordinate. alie subordinate accidentiter. Ex his dicitur ad difficultatem quod nullum accens est principium principale totaliter productiuum alicuius accensis. 2^a quod principium productiuum est natura. natura autem non dicitur de accensibus. **C** 2^a difficultas. utrum accens sit principium productiuum alicuius sube. Ad quam breuiter respondetur quod non. 2^a quod maxima scotistarum que talis est. quod cumque aliquid causa equiuoca est totaliter productiuum alicuius effectus illa est nobilior illo effectui. s. si accens est productiuum sube est causa equiuoca respectu sube. et per consequens est nobilior sube. **C** 3^a difficultas. que est causa principalis productiouis mixti ex elementis. Ad quam dicitur tria. primo quod cause instrumentales sunt qualitates prime 2^a quod cause principales immediate sunt quatuor elementa. 3^a quod cause principales mediate sunt agentia vltima.

Secundo sciendum est quod Aristoteles in isto 4° capitulo determinat de generatione mixti et elementis. et diuiditur in duas partes. In prima soluit quodam questiones. s. utrum generati mixti ex elementis sit possibile et intendit tres conclusiones. **C** Prima tangit vnam suppositiouis et est hec. elementa habent maius commune et adiuuante sunt transmutabilia. hec. n. coiter se consequuntur. habent suppositiouis pbat quod aliter non possent saluari generati ex rebus

nisi sicut domus fit ex lateribus et lapidibus. pbat vnam quod si elementa non habent materiam communes ipsa non corrumpunt simpliciter. sed solum mixta ponunt. salitate vntis pbat quod tunc non quilibet pars mixti est mixta. nec quelibet pars carnis est caro. sed vna pars erit ignis et alia aqua. **C** 2^a tangit vnum argumentum pbat quod mixtum non possit generari ex elementis quod vel elementa remaneret vel corrumpentur. non primum quod tunc non est generatio sed iuxtapositio. si 2^a tunc non remaneret nisi materia **C** 3^a conclusio tangit solutionem questionis et est hec. in generatione mixti corrumpuntur excellentie qualitates. et reducuntur ad quodam perfectionem mediam et tunc corrumpunt elementa. et non generatur vnum ex alio. nec manet sola materia. sed de ea fit vna forma media. s. forma mixti. et ex diuersa proportionone qualitatium elementorum iunctorum fiunt diuersa mixta.

Tertio sciendum quod Aristoteles in tertia parte huius capituli intendit tale conclusionem. oia mixta circa medium ex natura sunt composita ex quatuor elementis. pbat inductione et ratione. inductione sic. primo de terra. quod ipsa est locus naturalis mixtorum existentium circa medium. ergo est in ipsis. de aqua probat dupliciter. primo quod oportet alia mixta esse terminata quod non potest fieri sine aqua. Secundo quod nisi esset ibi aqua terra flueret. de igne et aere probat quod mixta sunt ex terra et aqua. igitur ex igne et aere. pbat vnam. quod generatio debet esse ex trius. modo ignis et aer contrariantur aque et terre. rone sic. Ex eisdem sumus ex quibus nutrimur. s. nos nutrimur ex quatuor elementis. igitur sumus ex quatuor elementis. igitur et quodlibet mixtum circa medium existens. animus pbat signo. quod rustici volentes plantas irrigare miscet aquas stercoreibus. Ex his infert quod rationabile est magis ignem nutriri quam quatuor elementa. pbat quod quodam nutritur. nutritur per formam. s. ignis inter alia elementa habet magis rationem forme eo quod naturaliter fertur ad extremum mundi. forma enim erit supremum et terminum omnium naturalium. qualitates prime non sunt principia effectiua generati mixti ex quatuor elementis. patet quia nullum accidens est principium productiuum substantie.

Primo dubitatur. Utrum transmutationum naturalium sunt quatuor principia. s. maius formale efficiens et finale. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in secundo tractatu de terminat de causis transmutationis. et diuiditur in tria capitula. In primo ostendit quod sunt principia trans-

Secundus

mutationum. et intendit quinque conclusiones. **C** Prima tangit vnam copationem. inter perpetua et corruptibilia. quod in vtrisque repiuntur duo vel tria principia. s. materia forma et efficiens. quod in generationibus repiat materia pbat ponendo tale distinctionem. entium quodam sunt sp. alia naturalia. alia vero quodam sunt. alia quodam sunt. ut sunt generabilia et corruptibilia. igitur in ipsis est materia que sit susceptiua talium transmutationum. materia. n. est principium quo quis potest esse et non esse. quod requiratur forma. pbat quod finis est principium generationis. s. finis et forma idem sunt. igitur requiritur forma. 2^a quod forma erit vniuersalis sube ideo est principium generationis. **C** 2^a conclusio tangit duas opinioniones antiquas de causa efficiente. et dicitur primo quod antiqui aliquid somnauerunt de causa efficiente. s. nullus eorum sufficienter dicit quid ipsa sit. Prima opinio fuit platonis ponentis naturam spiritum ydeas esse causas agentes. et dicebat particulares res fieri per participationem et susceptionem istarum ydearum et corrumpi per obiectionem illarum. Alia opinio fuit democriti et leucipi dicentium inanis esse causa generationis. dicebant. n. quod corpora indiuisibilia congregantur et disgregantur se et per tale congregationem et disgregationem. dicebant fieri generationes et corruptiones. **C** 3^a conclusio tangit reprobationem istarum opinionum. Prima opinio reprobatur duabus rationibus prima est. ideo secundum platonem semper sunt in materia semper est disposita. ergo non potest assignari ratio que quodam sunt generati et quodam non. 2^a ratio quod per illas ydeas videtur alias causas requiri ad agendum. ut ad sanitatem requiritur medicus. ad doctrinam requiritur doctor. igitur ydeas non sunt sufficientes cause agentes. De secunda opinione dicitur quod est magis naturalis quam prima. In oibus. n. siue naturalibus siue artificialibus assueti sumus dicere. hoc est efficiens quod est principium motus. Sed ista opinio deficit tripliciter primo quia materie est pati et moueri. alterius vero cause est mouere et agere. aqua. n. ex seipsa non facit animal nec lignum lectum. 2^a deficit quod religit principalem partem. s. formam. 3^a deficit quod attribuit potentias actiuas et passiuas elementis. et relinquunt causas celestes que sunt cause principales. **C** 4^a conclusio tangit tertiam opinionem cum est reprobatore. et est hec. quodam dixerunt oia fieri aut corrumpi congregatione aut segregatione. quod calidi est disgregare. et frigidum est congregare. ideo ponebant calidum et frigidum esse causas agentes. sed hec opinio deficit tripliciter. primo quod ignis et alia elementa sunt solum mouentia mota habentia mouentia immobilia priora ipsis. 2^a quod attribuit actionem causis instrumentali-

bus et relinquunt causas principales. et est sicut ac si diceret securum vel aliquid instrumentum esse causas principales actiouis. 3^a deficient quod ignis et quilibet causa instrumenta lis si non dirigere a principali agere veterius se habet quam aliquid artificialium eo quod corrumpere ista mixta. Concludit quod propter calidum et frigidum est ponenda aliqua causa efficiens per se ipsam. **C** 5^a conclusio. perpetuitas motus celi est causa perpetuitatis corruptiouis et generatiouis. pbat duabus rationibus. prima. quod per motum celi continue nobis reducitur generatio. s. per motum solis. igitur ratio. motus localis est per motum generationis. igitur est causa eius. animus pbat. quod quod mouet locum habet esse. s. quod generatur non est. cum igitur rationabilis sit ens esse causas non estis. contra seque quod rationabile est motum localem esse per motum generationis et esse causas eius.

Secundo dubitatur. Utrum motus celi in obliquo circulo sit causa perpetuitatis generatiouis et corruptiouis. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in secunda parte huius capituli ostendit quod motus celi sit causa generationum et corruptiouis. et intendit tres conclusiones. **C** Prima. primus motus celestis si est causa generationum et corruptiouis. pbat. quod ille motus est simpliciter vnus. et ad nos nullam habet diuersitatem. igitur non est causa generationis et corruptiouis. pbat vnam quod idem sicut se his semper est natum facere idez. igitur cum generatio et corruptio orientur sequitur quod ille motus non erit causa generationum et corruptiouis. Consequenter tiam pbat. quia contrarium sunt cause. **C** Secunda conclusio. motus solis sub obliquo circulo est causa perpetuitatis. pbat. quod ille motus est continuus et perpetuus. et habet diuersitates ad nos penes accessum et recessum. igitur et subdit quod causa prime est accessus et causa absentie est recessus. Ex his infert tertiam conclusionem que est hec. Tempus generatiouis semper est equale tempori corruptiouis. probat. quia per accessum solis res generantur. igitur et per recessum corrumpuntur. contrarium enim contrarie sunt cause. sed tempus accessus est equale tempori recessus.

Tertio dubitatur. Utrum oia generabilia et corruptibilia habeant determinatam periodum siue durationem. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in hoc secundo capitulo ostendit omnia generabilia et corruptibilia habere determinatam periodum. non tantum eandem. quod quodam habent maiorem et quodam minorem et intendit quinque conclusiones. **C** Prima tangit quodam obiectionem. quod sepe videmus aliquid corru-

Generationis et corruptionis

prones esse fortiores generationibus. Ad hoc respondet philosophus quod hoc non contingit ex parte periodi. scilicet ex confusione aliarum causarum. vel ex parte melioris vel peioris dispositionis materie. **C 2^a 2°** p/bat perpetuitate generationis ex parte cause efficietis. quod natura facit de possibilibus quod melius est. scilicet melius est esse quam non esse. esse autem ymo non potest in ymo indiuiduo conservari. ideo natura perpetuat ipsum per continuas et perpetuas generationes. **C 3^a 2°** tangit correlatum. et est h. roabile est generationes et corruptiones circulariter fieri quibusque ex aqua fit aer. et ex aere ignis. et ex igne iterum aqua. causa enim ipsorum sunt circulares. **C 4^a 2°** tangit solutiones cuiusdam dubitationis quam querebant antiqui quod est bec. que est elementa cum infinito tempore relinquunt suas proprias rationes quod ipsa non sunt penitus separata ab invicem. Respondet quod est propter causas superiores ordinatas: et transmutantes ipsas ad generationem ipsorum inferiorum. **C Quarta** tangit quoddam correlativum quod oportet motum per se semper esse. quod si motus est motor. et si semper motus est motor semper motor est. et si sunt plures motus plures motores esse. Et si quatuor ymo habet motum continuatum aut ex parte mobilis aut ex parte loci vel termini acquisibilis per motum. Respondet quod non est ex parte termini. quod talis terminus non est continuus nec extensus. nec ex parte primi hoc est. quod per se mobile non est in loco. dicitur igitur quod hinc continuatur ex continuitate primi mobilis.

Ad rationes Ad primam dicitur quod sufficit principium effectivum principia le habere dicitur vel in se vel in suis qualitatibus instrumentalibus. **C Ad secundam** dicitur negando maiorem. securi enim posita vel remota ponitur vel reo uetur sectio. et tunc securis non est agens principale **C Ad tertiam** pars solutio in primo notabili.

Aeris quarto. Utrum omne generabile necessario generabitur

C Arguitur per quod non omne generabile necessario generabitur. antequam est generabile: ergo antequam est necessario generabitur. conclusio est falsa. ergo aliqua premissarum non maior. **C 2^a sic** si omne generabile necessario generabitur. omne generabile necesse erit. et si omne generabile necesse sit omne generabile erit incorruptibile. **C 3^a sic** si omne generabile de necessitate evenit. consequens est impossibile. ergo et antecedens. **C In oppositum** est auctoritas philosophi dicentis quod si verum est dicere hoc erit. aliquando erit verum dicere hoc est.

Primo sciendum quod questio potest dupliciter solui. ymo modo secundum opinionem

phi. et pro solutione eorum ponuntur due distinctiones. Prima. aliquid est generabile dupliciter. primo modo subiective. et est illud quod est subiectus generationis sicut materia. alio modo terminative. et est illud quod est terminus generationis. sicut est forma vel totum compositum. **C Secunda** distinctio duplex est generatio. quod dicitur est substantialis. alia est accidentalis. questio autem intelligit de generatione substantiali. Ex his dicuntur tria secundum Aristotem. primo. quod omne generabile subiective de necessitate generabitur subiective. patet. quod omnis materia de necessitate generabitur subiective. igitur omne generabile subiective de necessitate generabitur subiective. antecedens patet. quia omnis materia habet formam. vel igitur illa forma semper erit in materia. vel non semper erit in materia. quia tunc aliquid generabile est perpetuum. igitur aliquando desinet esse in materia. vel igitur materia manebit sine forma. et hoc est manifeste impossibile. vel acquirat aliam formam et sic generabitur subiective. **C Secundo** dicitur quod de qualibet specie generabilium et corruptibilium de necessitate aliquod indiuiduum generabitur terminative. patet. quod esse specificum secundum aristotem. perpetuo conservabitur et non in indiuiduis que sunt. igitur necesse est alia indiuidua de nouo produci cuius sit necesse esse specificum conservari. **C Tertio** dicitur quod non omne indiuiduum generabile de necessitate generabitur. patet. quia quodlibet indiuiduum contingens accipit esse. ergo quodlibet indiuiduum contingens est. scilicet hinc hinc dicitur quod nullum generabile sine subiective siue terminative de necessitate generabitur.

Secundo sciendum est quod aristoteles in hoc ultimo capitulo soluit quinque questiones. et dividitur in quinque partes. In prima soluit primam questionem que est bec. Utrum omnia generabilia de necessitate generantur. aut omnia non de necessitate generantur. aut aliqua et aliqua non. Soluit aristoteles. quod aliqua de necessitate generantur. et aliqua non. probat. quod sicut est de fore et non fore. ita est de generari et non generari. scilicet aliqua de necessitate erunt et aliqua non. igitur aliqua de necessitate generantur. ut diversio solis ad tropicos. et aliqua non ut incisio vestis. In 2^a parte soluit secundam questionem. per ponendo tam est superpositionem. in essentialiter subordinatis est omnia necessaria ab esse posterioris ad esse prioris. ut si domus est fundamentum est. et si lateres sunt lutum fuit. Questio est bec. utrum est omnia sit necessaria ab esse prioris ad esse posterioris. Respondet philosophus quod non nisi illi quibus est simpliciter necessariu posteriori convenire.

Primus

Tertio sciendum quod aristoteles in tertia parte huius capituli soluit etiam questionem que est h. utrum generationes sint perpetue secundum rectum aut secundum circulum. hac soluit per duas conclusiones. **C 1^a** generationes non sunt perpetue secundum rectum. probat quod dicitur quod ea que sunt per se non sunt per se esse. **C 2^a** sequens est impossibile. igitur et ans. probat duas. quod cum perpetuo esse generationes sequitur quod sunt per se esse generationes. scilicet quod generationes sunt finita et aliqua non esse. et per se non esse sunt per se generationes. **C 2^a 2°** necesse est omnes generationes esse perpetuas secundum circulum in essentialiter ordinatis. probat quod in essentialiter subordinatis necesse est generationes esse perpetuas et non secundum rectum. igitur secundum circulum. Et subdit quod causa huius perpetuitatis est immobilitas primi mobilis. nam primus motor perpetuo movet celum. ideo necesse est celum si nities circuli volui. et per se necesse est generationes et corruptiones esse perpetuas.

Conclusio nisialis. non omne generabile necessario generabitur aliquando. **C Hec** conclusio satis pars per rationes ante oppositum. dubitat. Utrum aliqua generetur secundum circulum et aliqua non. Ad solvendum hoc

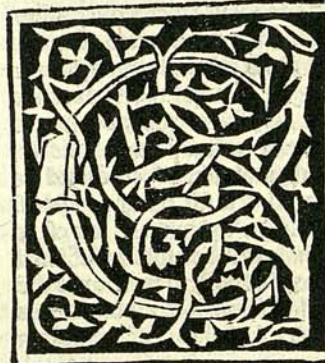
Primo dubium est supponendum quod aristoteles in quarta parte huius capituli soluit quatuor questionem que est bec. Quare est quod aliqua reiteratur. et alia non. que est quod aliqua generatur circulariter et aliqua non. hac questionem soluit philosophus. quod secundum diversitatem numeralium sunt generationes secundum rectum ita quod in eis non sit reuersio. id est. homo erit idem animal postquam corruptus est. sed secundum species sunt generationes secundum circulum. et sit reuersio. sicut ex aqua fit aer et ex aere aqua non eadem in numero sed in specie.

Secundo dubitat. Utrum idem in numero possit reiterari. Ad solvendum hoc dubium est supponendum quod aristoteles in ultima parte huius capituli soluit quatuor questionem que est bec. utrum omnia generabilia eodem modo reuertantur post corruptionem. Ad quam respondet quod non. quod aliqua reuertentur eadem specie. illa. scilicet quod substantia dicitur per et corruptio. alia. n. quantia reuertitur eadem numero. illa scilicet quod substantia remanet ut idem sol numero dicitur supra hemispherium nostrum.

Tertio dubitatur. Utrum cessante motu celi cessent generationes et corruptiones Ad solvendum hoc dubium ponitur talis suppositio Celum agit in bec inferiora triplici instrumentum. scilicet motu lumie et influentia. Ex his dicitur primo quod cessante altero illorum tantum non est necesse simpliciter generationes et corruptiones cessare. 2° dicitur quod cessante quolibet illorum sit non est necesse simpliciter generationes et corruptiones cessare. 3° quod cessantibus illis tribus si stupa apponatur igni combureretur ab igne. Tertio dicitur quod illis cessantibus implicat contradictiones gene

nerationes et corruptiones cessare. patet quod ponatur quod illa esse. vel ergo corrumpetur homo vel non. si corrumpetur igitur non cessant corruptiones: si non corrumpetur. igitur adducitur. et per consequens adducitur est motus naturalis cordis et caloris naturalis. et sic adducitur remanent generationes et corruptiones. dicitur tamen quod conditionalis est necessaria secundum aristotelem propter reprobationem antecedentis.

Rationes ante oppositum solvantur ex dictis. Et bec de secundo de generatione et corruptione dicta sufficiunt.

Arca u3 p mi libri metho ro2 qrit p. vtz ipfio metheo rica subratie formali nalita tis mixti iper secti sit adeq tu scie metheo rice sub3. et ar guit p q no. qz qd est subm male scie me

theorice est pars subiuua corporis naturalis. scilicet ipfio metheo rica non est pars subiuua corporis naturalis. igitur ipfio metheo rica non est sub3 materiale scie metheo rica. maior pars. quod corpus naturale est adequatum toti phie naturalis sub3. igitur cuiuslibet partis naturalis phie sub3 materiale est pars subiuua corporis naturalis. minor pars. quod ipfio est qualitas et non corpus. **C 2^a sic** omnis ratio formalis subiuua se habet ad subm male sic simplex abstractum ad suum simplex concretum. scilicet naturalitas mixti ipsi non se habet ad ipfionem metheo rica sicut simplex abstractum ad suum simplex concretum. igitur naturalitas mixti ipsi non est ratio formalis subiuua ipsi scie. maior pars per conditiones ratio formalis subiuue positas in prima questione primi phicoz. minor pars. quod vtriusque est complexus et absolutum. **C 3^a sic** quicquid est sub3 scie metheo rice de illo est scia naturalis ab alijs prius phie distincta. scilicet de ipfione metheo rica non est scia naturalis ab alijs prius phie naturalis distincta. igitur ipfio metheo rica non est subm metheo rice. maior pars. quod scia metheo rica est pars subiuua phie naturalis ab alijs prius phie distincta. minor pars. quod pars parte pars. quod ipfiones metheo rice sunt simplices qualitates et possibiles alij se habere. 2° quod de eis non potest formari propositio necessarie cum omnijs talium suba possunt per

nullo supponere. igr̄ de ip̄is nō ē scia. minor p̄ z^a pte p̄z qz̄ imp̄siōes metheorice nec sp̄ neci p̄lib^o eueniūt. nec ordinate sūt. imo sūt p̄ m̄ nālē iordi nationē. igr̄ nō sūt a nā. z̄ sic sūt a casu z̄ fortuna: qz̄ sūt ex sp̄ z̄ frequēter. vt d̄ sc̄do p̄hicoꝝ. a casu pluit sub cane. igr̄ de eis nō est scia nāl̄is. 5^a ps̄ minoris p̄z qz̄ i scia metheorica d̄terminat̄ de mul̄ris de qb^o d̄terminatū ē i alijs p̄tib^o p̄hie: vt p̄z de galatia q̄ ē de nā celesti. igr̄. ¶ In opp^m arguit̄. d̄ imp̄siōne metheorica ē scia z̄ nō alia q̄ scia metheorica. nec sub alia rōe q̄ sub nālitate mixti imp̄sci. igr̄ imp̄siō metheorica sub rōe formalināl̄itatis mixti ip̄sci est adeq̄tū scie metheorice subm̄. sciendū q̄ p̄ declaratōe f̄minor q̄onis sūt soluende tres difficultates tacte in trib^o argumētis. p̄zima: vtz̄ imp̄siō metheorica sit m̄le subz̄ scie metheorice. p̄ro solutōe hui^o difficultatis ponūt̄ p̄ due regule fundamentales. p̄ma. subz̄ m̄le alicui^o scie ē illud de q̄ passiones adeq̄te talis scie sūt. p̄pter qd̄ z̄ pot̄i^o sime d̄monstrabiles. ¶ z^a. q̄ncūq̄ aliq̄ scia est ps̄ subiuua al̄i^o subm̄ m̄le vni^o ē ps̄ subiuua sub̄i m̄al̄ al̄i^o. ex q̄ seq̄t̄ q̄ q̄cqd̄ ē sub̄i scie metheorice illō ē ps̄ subiuua sub̄i adeq̄ti p̄hie nāl̄: z̄ ponunt̄ tres distinctōes. p̄^a. ē duplex ē nā. q̄dā ē nā naturas. z̄ ē oē p̄n^m intr̄secū^o op̄positi nāl̄is sic materia z̄ for^a: alia ē natura naturata z̄ ē natura op̄posita ex p̄ncipijs intr̄secis cuiusmodi ē oē op̄o^m ex mat̄ia z̄ for^a. ex q̄ seq̄t̄ q̄ natura vltio mō capta ē idēz̄ qd̄ corp^o naturale cū corp^o nāl̄e sit a natura naturate p̄ncipiatur z̄ ex mat̄ia z̄ for^a op̄positū z̄ cō. z^o se q̄ q̄ nā illo mō capta ē mat̄iale sub̄i toti^o p̄hie natural̄. z^o seq̄t̄ q̄ q̄cqd̄ ē sub̄i i scia metheorica illō ē ps̄ subiuua nature naturate z̄ op̄posite. s. ip̄i^o op̄positi naturalis. ¶ z^a disti^o. ip̄ressio cap̄i tripl̄. vno mō cōit̄ p̄ q̄cūq̄ derelicto ex conūctōe vlt̄ om̄i x̄tione duoz̄ corp̄oz̄ vel duaz̄ q̄litatū. sicut d̄ici m^o q̄ i cera manet ip̄ressio sigilli. z^o mō cap̄i p̄p̄e p̄ alteratōe z̄ om̄ixtōe q̄litatū p̄maz̄ siue p̄ q̄bus dā q̄litatib^o derelictis ex alteratōe q̄litatū p̄marū sic d̄icim^o infl̄amatōes z̄ coruscātōes eē ip̄ressio nes metheorologicas. z^o mō cap̄i magis p̄p̄e p̄ q̄dā mixto ip̄scō derelicto ex actōib^o oīuz̄ illarūz̄ q̄litatū. sicut d̄icim^o niuē z̄ pluuiā eē ip̄ressioes metheoricas. z̄ isto vltimo mō cap̄itur. ip̄ressio metheorica in titulo questionis. Ex q̄ seq̄tur q̄ ip̄ressio metheorica est vni^o corp^o naturale cōpositum ex mat̄ia z̄ forma mixti imperfecti sicut nix z̄ pluuiā. Secundo sequitur q̄ ip̄ressio metheorica est pars subiectiua corp̄is naturalis z̄ sp̄es natur̄ natu-

rate. ¶ z^a distinctio. imp̄ressio metheorica p̄t̄ supponere tripl̄. vno mō material̄ p̄ termino signi ficato. z̄ sic est vni^o p̄plexū. alio modo simpl̄ p̄ q̄ ditate significata siue circūlocuta. s. p̄o quada natura cōicabili p̄cise cullibz̄ supposito cōposito ex materia z̄ forma mixti ip̄sci. z̄ sic ē q̄ditas subiuualis hui^o scie. z^o modo potest supponere perso naliter p̄o supposito quiditatis significate z̄ circūlocute. s. p̄ q̄dā idiuiduo op̄posito ex mā z̄ forma mixti ip̄fecti. Ex bis d̄r̄ ad difficultatē. p̄ q̄ corp^o simplex nō ē adeq̄tū subz̄ m̄le scie metheorice: p̄z qz̄ nō p̄dicat̄ i recto d̄ aliq̄ p̄ncip̄t̄ cōsiderato in scia metheorica. nix. n. n. ē corp^o simplex nec pluuiā nec aliq̄ alia ip̄ressio metheorica. z^o qz̄ corp^o simplex nō ē ouertibile cū adeq̄tis passioib^o b^o scie. s. bi. n. oueniūt passiones celi z̄ elem̄toꝝ. z^o quia simplex ē vna cōditio repugnās mixto ip̄fecto d̄ q̄ p̄ncipal̄ bic tractat̄. ¶ z^a d̄ictū. q̄cqd̄ ē subz̄ scie metheorice ē mixtū ip̄fectū. siue corp^o op̄positū ex mā z̄ forma mixti ip̄fecti. alias nō possēt p̄dicari in recto de p̄ncipal̄ cōsideratis in ista scia. s. de niue de gradine. de tonitruo: de fontib^o. de lanceis ar d̄tib^o. z̄ alijs metheoricis ip̄ressioib^o. ¶ z^a d̄ictū. ip̄ressio ē adequatū subm̄ m̄le scie metheorice. p̄z qz̄ oia cōsiderata i scia metheorica sūt ad imp̄ressionē metheoricā reducibilia. aut p̄ mōz̄ p̄ncipi oz̄. aut p̄ mōz̄ p̄tiū subiuuaz̄ vel integraliū. aut per modū passionū de ip̄a aut de suis p̄tib^o d̄monstrabiliū. Alie difficultates soluentur in sequentibus: Sciendum q̄ z^a difficultas tacta in z^o argumēto est ista. Utrūz̄ nālitas mixti ip̄fecti sit rō formalis subiuua hui^o scie. p̄ro solōe hui^o difficultatis ponunt̄ alique suppositōes. p̄^a. subm̄ m̄le z̄ subiectū formale alicuius scie se debent habere sicut concretū z̄ suuz̄ abstractuz̄. z^a. natura capta p̄ op̄posito naturali ē materiale subiectū toti^o p̄hie natural̄. z̄ nālitas ē rō formal̄ subiuua ip̄i^o sub̄i. z^a sup̄pō. sic oē aial̄ bz̄ suā p̄p̄am aialit̄atē. ita ois nā bz̄ suā p̄p̄az̄ nālitatez̄. z̄ sic aialia sp̄e oīa h̄nt̄ p̄p̄ias naturalitates sp̄e oīites. ita etiam oia corpora naturalia sp̄e oīa habent naturalitates sp̄e differētes. 4^a. oē mixtuz̄ imp̄scū ē natura. i. corpus naturale a qualibet alia natura specificē distincta z̄ bz̄ naturalitatē sibi p̄p̄iaz̄ a naturalitate alioꝝ corp̄oz̄ naturaliuꝝ specificē distincta. 5^a. ista tria sūt synonyma imp̄ressio metheorica. mixtū imp̄scū. z̄ corp^o naturale op̄positum ex materia z̄ forma mixti ip̄sci. Ex hoc seq̄tur q̄ natura i cōi siue corp^o naturale est materiale subiectū toti^o p̄hiloſophie naturalis: z̄ naturalitas in-

cōi ē rō formalis ei^o subiuua. sic ē natura mixti imp̄sci. siue corp^o naturale mixtū ip̄scū ē subm̄ materiale alic^o p̄tis p̄hie. z̄ naturalitas mixti ip̄sci est ei^o rō formalis subiuua. Ex bis d̄r̄ ad difficultates q̄ naturalitas mixti ip̄sci ē adeq̄ta rō formal̄ scie metheorice. p̄z. qz̄ natura ē mixtū ip̄scū z̄ subm̄ adeq̄tū materiale b^o scie. igr̄ naturalitas mixti ip̄sci ē adeq̄tū subz̄ formale ei^o. z̄ oīa. qz̄ semp ab stractū sub̄i materialis ē adeq̄ta rō formalis subiectiua talis subiecti. z^o qz̄ q̄cūq̄ isunt ip̄ressio metheorice siue mixto imperfecto illa sibi insunt a sua p̄p̄a natura siue specifica naturalitate. Tertio sciendū q̄ z^a difficultas tacta i z^o ar^o ē ista. Utrūz̄ ip̄ressio metheorica sit scia naturalis ab alijs p̄tib^o p̄hie naturalis specificē distincta. z̄ tāgit̄ tres partiales difficultates. p̄^a. vtz̄ d̄ ip̄ressio metheorica sit scia. Ad quā p̄t̄ factū r̄ideri q̄ d̄ ip̄ressio metheorica ab oīe ex̄t̄ia z̄ p̄dicato cōt̄igēt̄ p̄scidētē ē scia. p̄bat̄. qz̄ ois h̄nt̄ p̄ d̄monstrationē potissimā acq̄sit^o ē scia. s. d̄ ip̄ressio metheorica ē h̄nt̄ p̄ d̄monstrationē potissimā acq̄situs. igr̄. minor p̄z faciēdo talē d̄monstrationē. Oē corp^o op̄positū ex materia z̄ forma mixti ip̄sci ē ḡnabile per infl̄amatōe per coagulationē aut p̄ aliq̄ silēm alterationē. sed ois ip̄ressio metheorica ē corpus op̄positū ex mā z̄ forma mixti ip̄sci. igr̄ ois ip̄ressio metheorica ē ḡnabilis p̄ infl̄amatōez̄ p̄ coagulationē vel aliq̄ silēm alterationē. ¶ z^a difficultas partialis. vtz̄ de imp̄ressio metheorica sit scia naturalis. cū imp̄ressiones metheorice videantur eē casuales z̄ fortuite. p̄ solutōe huius difficultatis ponitur talis p̄pō. Tres sūt p̄p̄eta tes cullibet effectui casuali z̄ fortuito copulatiue conuenientes. p̄ma. effect^o talis oīz̄ fieri eē sepe z̄ frequenter. z^a. effectus casualis oīz̄ eūēire p̄ter intentionē agentis. z^a. effectus casualis non ē naturalis fieri ex illa cā ex qua sit magis q̄ ex quacūq̄ alia. al̄ casus eēt cā per se z̄ nō per acc̄ns. Ex bis d̄r̄ tria. p̄^a. alicui imp̄ressioni metheorice cōuenit p̄ma cōditio effect^o fortuiti. p̄z. qz̄ aliqua ip̄ressio metheorica sit eē semp z̄ frequenter. p̄z de cometa z̄ de yride. ¶ z^a. alicui imp̄ressioni metheorice conuenit secūda cōditio effectus fortuiti p̄z. qz̄ eclipses solis z̄ lune eueniūt p̄ter it̄ēd̄ez̄ mouētū oz̄bes. qz̄ vnusquisq̄ motor̄ int̄ēdit mouere z̄ mouet suū mobile regulariter z̄ continue nec motor̄ lune habet sollicitudinē de motu solis nec motor̄ solis de motu lune. ¶ z^a d̄ictū. nulli imp̄ressioni metheorice conuenit t̄tia cōditio effectus fortuiti. patet. qz̄ quelz̄ imp̄ressio metheorice

ca est nata euenire regulari z̄ d̄eterminata cā nā: li qua posita semper talis effect^o metheorice ponitur. Ex quo sequitur q̄ nulla imp̄ressio metheorica sit a casu aut a fortuna: sed quelibet sit a nā: ideo de imp̄ressione metheorica est scia natural̄. ¶ z^a difficultas partialis est ista. vtz̄ scia metheorica sit ab alijs p̄tib^o p̄hie naturalis specificē distincta. Ad quā r̄idet̄ur q̄ sic. p̄z. qz̄ subm̄ ei^o est species nature siue corp̄is naturalis. z̄ sub̄i formale eius est naturalitas specificē distincta a naturalitatibus aliorum corp̄uz̄ naturaliu^o. Conclusio r̄salis. ip̄ressio metheorica sub rōe naturalitatis mixti ip̄sci ē adequatū scie metheorice s̄b̄i. p̄z. qz̄ p̄ma pte qz̄ imp̄ressio metheorica est adequatū sub̄i ali cuius icie z̄ non alteri^o q̄ scie metheorice. ¶ z^a ps̄ cōclōis p̄z. qz̄ naturalitas mixti ip̄sci ē rō formalis alicuius subiecti naturalis z̄ non alterius q̄ imp̄ressioni metheorice. siue mixti imperfecti quod idem est. Dubitat̄. vtz̄ sit saluabile de ip̄ressioe metheorice eē sciaz̄. cū soli^o ē mini siue cōclōis scibil̄ sit scia. p̄ solōe b^o dubij sūt supponēde tres difficultates. p̄^a. vtz̄ t̄min^o q̄ subicitur i cōclōe scibili vt res significata p̄ talē t̄minū sit sub̄i scie. Ad quā r̄idet̄ p̄ tria d̄cā. p̄^a. ip̄p̄e ē aliquē terminū eē subz̄ scibile i scia reali. p̄bat̄ qz̄ sequerēt̄ur tria inconuenientia. p̄^a. qz̄ ois scia eēt de terminis z̄ ceptib^o. z^a. qz̄ sub̄i scibile non scitur directe s̄z solū reflexe cū t̄mini solū cognoscā actu reflexo z̄ non directo. z^a. qz̄ surdus vel cecus vel dormiens n̄ haberēt sciaz̄. qz̄ si t̄minus metalis eēt sub̄i dormientes nō h̄erēt sciaz̄. z̄ si t̄min^o vocalis eēt subz̄ surdi n̄ haberēt sciaz̄. z̄ si t̄minus script^o eēt sub̄i ceci n̄ h̄erēt sciam. ¶ z^a d̄cā. t̄min^o q̄ subicitur i cōclōe scibili ē soluz̄ subz̄ scibile p̄ acc̄ns z̄ p̄ moduz̄ signi illi qd̄ d̄irecte scit̄. ¶ z^a d̄cā. significatū t̄mini siue nāl̄ q̄rtitas significata p̄ terminū q̄ subicitur i cōclōe scibili est sub̄i per se z̄ d̄irecte scibile. p̄z. qz̄ de tali^o vif̄ cā oēs passioes d̄monstrabiles. z^o qz̄ p̄ diffinitio nē talis qd̄ itatis tales passioes d̄monstrāt. ¶ z^a difficultas. vtz̄ cō. vel significatū totale conclusiois sit obiectū totale scietie adequatū. Ad quā r̄idet̄ p̄ tria d̄cā. p̄mum. nulla conclusio ē obz̄ totale scietie. z^a. conclusio d̄emonstratiōis est solū obiectū scibile ind̄irecte z̄ per modum signi illius quod primo z̄ d̄irecte scit̄. z^a. significatū totale conclusiois est obiectū totale primo z̄ d̄irecte scibile. p̄z. qz̄ scā d̄emonstratiōe frequenter

elicita et postea seclusa oī pōne vocali menta / li et scripta adhuc scientificē cognoscimus boies / eē rīsbilē. igitur illud significatus totale. s. homi / nem eē rīsbilē est subiectū scientie. C 3^a diffi / cultas. vtrum scientia de impōsione metheorica / sit de re vel de termino. Ad quā rīdetur ex ocis / qd est de termino indirecte per modū signi illius / quod scitur. sed ē perfecte pmo de re et p modū / illius quod directe scitur.

Secundo dubitat. Utrum sit saluabile de / impōsione metheorica eē sciē / tiam. cū scia non sit singulariū neq; corruptibiliū / neq; eoz que sunt extra sēp et frequēter. p solone / b^o dubij sunt soluende tres difficultates. C 1^a Pri / ma. vtz singulariū ipressiōnū metheorologicaz / possit eē scia. ad quā dnr tria. p. q. soli^o rei vltis est / p et p se et potissime scientia. p. q. de sola re vlti ē / passio potissime demonstrabilis p suā diffinitio / nem. 2^a q rei singularis ab existentia et ab oī acci / dentalitate pscindētis est scia pp quid sed non / potissime. p. q. quia passiones superiorum sunt. ppē / quid de singularibus eorū demonstrabiles s; nō / potissime. 3^a singularium exntiū et circūstantiōa / torum nullo modo est scia. qz talia singularia sē / corruptibilia et entia per accōs. C 2^a Secūda diffi / cultas. vtz eoz que sūt extra semper et frequēter / sit scia. Ad quam breuiter rīdetur q eoz q nul / lo modo sunt semper nec frequēter non est scia. s; / eoz que sūt semper vel frequēter in ordine ad / cās sic q positis suis cās ipa semper vel frequē / ter ponuntur taliū est scia: cuiusmodi sunt ipōsio / nes metheorice. qz posita cā nāli pluuie sēp vel / frequēter ponitur pluuia. C 3^a Tertia difficultas. / qualr ē saluabile de impōsione metheorica corru / pta et non exīte eē sciam. cuz tamen scibili dstru / cto destruat scia. Ad quam rīdetur p quatuor / dicta. 1^a Primum. quelibet quiditas scibilis habet / quintuplex eē. 1^a eē cognitum. 2^a eē pole. 3^a / eē pducibile. 4^a eē aptitudinalis existentia. 5^a / actualis existentia que vocatur eē reale subiecti / uum. C 2^a dicitur. quelibet quiditas scibilis ē / incorruptibilis et ppetua fm quatuor pma eē. p. q. / qz quelibz res scibilis habuit ab eterno aliqd eē / cognitum et obiectiuum cum fuerit ab eterno ob / iectiue cognita a deo. s; sit corruptibilis qtuoz ad / eē cognitum et obiectiuum quod habet ab intel / lectu nostro. quelibet etiam habuit eē pole cum / fuerit possibilis pducī. et eē pducibile cū ab eter / no fuit nata pducī. et eē aptitudinalis exntie cuz / ab etno fuerit apta nata exītere. s; qlibet res cre

ata sit corruptibilis fm eē reale et subiectiuum / C Tertium dicitur. destructo scibili soluz qtu / ad eē obiectiuum et cognitū destruitur scia in il / lo intellectu in quo scibile destruitur s; tale eē / patet. quia scia est cognitio. igitur actu scitū est / actu cognitum. et per cōs si aliquod scibile in ali / quo intellectu nō habeat eē cognitum et obiecti / uum talis intellectus nō habet cognitionez neq; / sciaz de tali scibili. C Quartū dcm. scibili dstru / cto fm eē reale et subiectiuū non est necesse sciē / tiā destrui. patet. quia de re absente et nō existen / te possumus habere actualem cognitionē p sper / ciem intelligibilem illius rei. et etiam per cogni / tionem habitualem. igitur ad destructionē rei se / cū dū eē realis et actualis existentie non sequitur / destructio cognitionis actualis nec habitua ipi^o rei.

Tertio dubitatur. Utrum de impressione / metheorica possint formari pposi / tiones cause affirmatiue de inēe quozum copu / la sit pntis temporis que sint necessarie. pzo so / lutione huius dubij ponuntur aliqua dicta. Pri / mum. in ppositionibus necessarijs copula soluz / dicit ppositionē pdicati cū subiecto pscidēdo et i / differenter se habendo ad quodcūq; eē. Ex hoc / sequitur q ad veritatem ppositionis necessarie / requirit et sufficit q pdicatum et subiectus suppo / nant p eodem in eē cognito vel in eē pducibili. / 2^a dicitur. ad veritatem istius. omnis homo ē aial. / sufficit q homo et animal sint idem fm eē cogni / tum vel pducibile. patet. quia sicut itellect^o pōt / vere cōponere ea que sunt idem fm eē reale. ita / pōt vere cōponere ea que sunt idem s; eē cogni / tum vel pducibile. Ex quo sequit q sicut ad ve / ritatem pponis particularis sufficit veritas vniū / singularis. ita ad veritatem istius. omnis homo ē aial. / sufficit veritas alicuius istaz q sequit. omnis homo / eognit^o est aial cognitū. omis bō exns actualr ē ani / mal actualr existens. C 3^a dicitur. iste sunt ppe / tue veritatis. omnis homo cognitus est aial co / gnitum. omis homo possibilis est aial possibile. omis / homo pducibilis est aial pducibile. omis bō aptus / natus exītere est aial aptum natū exītere. licet / ista sit origens. omis bō actualiter exns est aial ac / tualiter exns. eo q partes sibi sibi inuicē insunt / contigēter. et sif partes pdicati. Ex quo sequit q / ista est ppetue vritatis. omnis bō est aial. p. q. quia / ad eius perpetuā necitatē sufficit perpetua neci / tas alicuius illarum qnq; pponuz. modo quatu / or pime sunt perpetuo necessarie. C Ex his pa / tet solutio ad dubium.

Rationes soluantur ex dictis.

Veritur 2^a Utrum sit necesse hunc / mundū inferiorē eē 2^a / nuū latōib^o superiorib^o vt tota vtu ei / inde gubernet. Arguit p q non. qz im / possibile ē hūc mundū eē cōtinuū latōib^o superiorib^o / q nō est necesse. anō p. q. qz celi et inferiorū vltima nō / sunt vnū. 2^a qz celi et ista inferiora nō cōicant i mā / s; dnt spē. mō dnt spē nō pnt adiucē cōtinuari. / Et confirmat. origēs ē hūc mundū eē cōtinuū latōib^o / bus superiorib^o cū oppo^o non implicet dictionem. / C 2^a arguit. si oīs virt^o ist^o mundi inferioris guber / naret a celo sequerent tria icōueniētia. 1^a q act^o / volūtatis nō eēt liberi cū gubernarent a cā nāli. / 2^a quia celi ageret p prudētiā et cognitionem cū / gubernare sit actus prudētie. 3^a qz nihil possz cor / rumpi nec violēter moueri cuz gubernare sit ali / qd ad suū finē bonū dirigere. C 3^a arguit sic. mul / te actiones in istis inferioribus non gubernantur / a latōib^o superiorib^o. igr. anō p. q. per articulū pari / sientez. dicere q ignis nō obureret motu celi cessā / te. error. C In oppositū ē auctoritas philosophi.

Primo sciendū ē q p declaratiōe finimo / rū qōis sit soluēde tres difficulta / tes. 1^a Prima. vtz sit necesse hūc mundū inferiorē / eē cōtinuū latōib^o superiorib^o. pzo solōne huius dif / ficultatis ponit vna suppo. q est hec. mād^o inferior / non ē aliud qz spera oīs gnabiliū siue aggrega / tū ex oib^o gnabilib^o et corruptibilib^o et ēta inter cō / cauū orbis lune. 2^a ponunt tres distincōes. 1^a p. q. / ē h. duplex ē neciū. qd dā est neciū simplr et abso / lute. et ē illd cui^o dictionū implicat dictionē. aliō ē / neciū naturalr. et ē illud cui^o oppo^o nāli nō ē pos / sibile. et sic capitur i titulo qōis. C 2^a distincō. cō / tinuū pōt capi duplr. vno^o vt dicit cōtinuitatē idiuisi / onis et vnitatis. et sic illa sūt cōtinua q sic sūt adiucē / indiuisa q eoz vltima sūt vnū. alio mō capitur / cōtinuū vt dicit cōtinuitatē imed iatiōis et idistātie / et sic illa dnt cōtinua q sic sūt idistātia ad se iuicem / q immediate se tangūt. C 3^a distincō. latō superior / pōt capi duplr. vno^o materialiter et p denoiato / scilicet p corpe celesti sur sū lato. alio mō formalr / et p significato. et p illis motib^o corpoz celestū sur / sū latoz. C Ex his dico ad difficultatē pmo q nō / ē necesse hunc mundū inferiorē eē cōtinuū latōib^o / superiorib^o capiēdo neciū pmo mō et cōtinuū. pmo / mō et latōes superiores scdo mō. 2^a ē necesse hūc mun / dū eē cōtinuū latōib^o superiorib^o capiēdo neciū 2^a mō. / et cōtinuū 2^a mō et latōes superiores pmo mō. p.

qz vltimū istius mūdi inferioris et vltimū spere lu / ne immediate se tangūt. C 2^a difficultas. vtz oīs vir / tus istoz inferioroz gubernet a superiorib^o corpozib^o / pzo solōne hui^o difficultatis ponunt due suppo / nes. 1^a Prima. oīs virt^o istoz inferioroz et eē ipoz vel / opatio naturalis effectiue pducit et oueriat i suo / eē naturali a deo tanq; a cā pncipali. et a celo tan / q; a cā instrali: cuiuslibet. n. opatōis naturalis de^o / ē causa pncipalf effectiua. et celi eē causa instralis / pductiua. C 2^a ponitur talis distin^o gubernare / capif duplr. vno mō moralr et cognitiue. et sic est / vn^o act^o prudētie q alijs dirigit aliqd in suū op / timū finē. et sic nō capif bic. alio mō capif naturali / ter et directiue. et sic gubernare ē aliqd in suū bo / num naturale cōseruando aut pducēdo dirigere / et ad suā opationē naturalē iclinare et sic capif bic / Ex his dnt ad difficultatē q oīs vtr^o naturalis a cor / pozibus celestibus gubernat. p. q. qz omne eē natu / rale et oīs opatio naturalis istoz inferioroz effectiue / et instrumētali ter pducitur et cōseruat a corpoz / bus celestib^o. Alia difficultas soluet i tūo notabili

Secundo sciendū est q iste liber metheo / rorum Aristo. in quo ipse deter / minat de impressionib^o metheoricis diuidit in qtu / or libros parciales. C In pmo determinat de / impressionib^o ignitis. et diuidit in qtuor tractatus. / In p^o determinat de cā impressionū et diuidit in qtu / tuor capitula. In p^o determinat d cā naturali et effi / ciente ipsaz. et diuidit in duas pres. C In pma / tāgit qtuor cōclusiones. In pma tangit ea q deter / minata sūt i libris pcedentib^o et est h. Dicit^o ē pri^o / de causis et pncipijs nature et de oī motu natura / li. et de astris ordinatis i celo et d superiorū latōe celi. / et de elemētis corpoz et que et quot sunt et de cor / pmutatōe adiucē: et de gnatione et corruptiōe in / cōi. C 2^a tāgit ea q sunt determināda in h libro et / ē hec. reliq; ps pntis methodi quā oēs antiqui vo / cabant metheorologicā: est adhuc cōsideranda in / qua sunt determināda ea q veniunt s; natura in or / dinationē. s. de lacte idest de galacia. de cometis. / et impressionib^o ignitis. de spiritib^o. i. de ventis. d / terremotib^o. tiphonib^o. et alijs icēssionib^o. C 3^a tā / git ea q determinata sunt in libris scēntibus et ē h. / cōsiderandū ē de aialibus et plāris vniuersalr et pti / culariter. C 4^a resumit ea q dicta sunt in pcedē / tib^o libris et ē hec. determinatū ē pta a nobis d vno / quoz corpoz circulariter motoz et de qtuor ele / mentis. et dicitur est q ipsoz ē duplex motus. a / medio et ad mediū. et dicit^o ē q illud qd oibus su / peminet ē ignis. et illud qd oib^o subnat est terra.

Metheororum

z illud qd e ppinguis igni e aer. z illud qd e ppinguis
tre est aqua. Dicitur e etia q rot mud q e circa ter
ra stat ex qtuor elemētis. ¶ In secō a parte p
cipali ondit causas ipressionū z itendit qtuor cō
clusiōes. ¶ Prima tangit vna supponē z e bec.
necesse e hunc mudū inferiorē eē cōtinuū latōib
supiorib vt ois virt ei ide gubernetur. pbat ou
plī p qz motus circularis e perpetu. z qz mor
naturalis e pms motuū hoc e cā ois alioz mo
tuū. z sic līnitus eo q nō bz locū ad quē finiat.
¶ 2^a tāgit duo correlaria. Primū. qtuor elemē
ta sunt cāe maīales eoz acci^m que sūt i elemen
tis ipressionū metheoroz. z^m. virt^m eoz circu
larit^m e cā efficiēs ipaz ipressionū. ¶ 3^a
2^a resumit ea que determināda sunt. ¶ 4^a est
bec. ignis aer aqua z terra pnt fieri ex se iucez z
vniūqz ipoz e i vnoquoqz i potētia. z in ipis e
vnu z idē subm. i. maīa in qd vltimo resoluūtur.

Tertio sciendū e q circa hunc textū icidūt
tres difficultates. Prima. qualē e
saluabile q ois virtus istoz iferiozum gubernet
a celo cū tamen metheorica sit de his que sūt f3
naturā inordinatiōe. i. min^o ordinatā abulsiue tñ
pro solōne hui^o difficultatis dī pmo q metheo
rica dī a meta qd e trans vel surū. z tbcōz qd e
videre vel vi. i. z logos qd e sermo. qsi sermo de
surū vīs. qz pncipalioz pars ipressionū metheo
roz sit in supiorib elemētis. z dicit q celū e sim
pliciter p mū elemētū eoz qz pma pars pnci
palis toti mudū corpalis est celū. f3 ignis e pms
elemētū i genere siue i spca gnābiliū z corrupri
biliū. z dicit q iste cōparatiuus iordinatiō n ca
pī bic positūe scilicet p suo positūo cum hoc ad
uerbio magis. valeret. n. tantū inordinatius sicut
magis inordinatū. alio mō capī negatiue vt tan
tū valeat sicut n ita ordinatū. Ex hoc sequit q im
pssiones metheoricas fieri fm naturam iordina
tiorē q sit p mū elemētū nō est aliud q ipas fieri
ita nō ordinate sicut corpora celestia. z sequit q
simul stat ipas fieri a celo z cū hoc fieri a natura
i nordinatiōi q sit celū a primo tanqz a cārcmo
ta. z a secundo tanqz a cā ppingua. ¶ 2^a difficul
tas. vtrū motus celestes sint cause efficientes im
pssionū metheororum. z quattuor elemēta sint
cause materiales ipaz. Pro solutione huius dif
ficultatis dī primo q motus celestes sunt cause
efficientes remote ipaz. p3 qz motus celi effectie
concurrunt ad productionem naturalem cuiuslibz
entis naturalis. z dī q actiones qualitātū pma
riū z actiones qualitātū sequentiū alterationū

qualitatum primaz sunt cause efficientes pping
ipaz. p3 qz p inflammationem que est accensio vel
qualitas consequens alterationem qualitātū pri
maz generantur oēs ipressiōes ignite. z p coagu
lationem fere generant oēs ipressiōes aque et
terree. 3^a dicitur q quattuor elemēta sunt cau
se materiales oium ipressionū cū quodlibz mixtū
siue pfectū siue impfectum componatur ex elemē
tis. 4^a dicitur q cause materiales ppingue sunt
quedam mixta impfecta cuiusmodi sunt vapor
z exalatio. ¶ 3^a difficultas. vtrū qtuor elemēta
sint adinuicem in potentia z habeant idem subm
i. materiam in qd vltimum resoluūtur. Pro solu
tione huius difficultatis dicitur pmo q nulla en
titas vnius elementi est vel eē pot cū entitate al
terius elemēti. alias eadē materia numero simul
informaret pluribus formis substantialibus spē
distinctis. etiā tria simul eēt in eodē. ¶ 2^a dicit
q quattuor elemēta sic sunt iter se inuicē in po
tentia. q ex vno potest generari qd cūqz aliud.
z qd est materia vnius elemēti illud est in potē
tia. nō solū fundamētali z subiectiua. sed in potē
tia formali z respectiua aptitudinali ad recipien
dū formā substantiāle alterius elemēti. ¶ 3^a dicit
q cū ex vno elemēto generatur aliud sit resolu
tio vsqz ad materiā primā cū in quolibet corpore
simplici sit tm vna forma substantiālis. ¶ 4^a dicit
q materie quattuor elemētoz sunt eadē ma
teria in specie z nō in numero. ¶ 5^a dicit q qua
tuor elemētoz est vnu z idē subiectū in specie in
qd vltimū resoluūtur. s. materia pma. nec est icō
ueniens in corporibus simplicibus fieri resolutio
vsqz ad materiā pma. hoc aut fortassis est incon
ueniens in corporali bus mixtis.

Conclusio responsalis. necesse est hunc
mudū inferiorē esse p mū
lationibus supioribus vt tota virtus eius ide gu
bernetur. p3 qz celū non agit in ista inferiora nisi
mediāte lumine motu z istuētia: f3 ista nō possūt
deserri ad mudū inferiorē p vacuū. igitur iter ce
lū z istū mudū inferiorē nō est vacuū. z p sequēs
iste mundus inferior z immediate tangit celū.

Primo dubitatur. Utrū in ista ppositiōe
ois virtus eius gubernetur ide.
ly virtus distribuat p qualibet opatiōe mudi
huius inferioris. z ly ois distribuat pro quolibet
singulari istius mudi inferioris. Pro solutione pme
partis ponitur vna suppositio que est bec. guber
nare est aliqd in suum esse naturale z in suaz opa
tionē naturalē. z vniuersaliter in suū bonū natū

Primus

tale pductiue z cōseruatiue dirigere. ¶ 2^a ponit
talis disti^o triplices sunt opatiōes istoz iferioz.
qdā sunt opatiōes nāles vt mor^o lapidis deorsū
z frige factio aque. alie sūt violente vt calefactio
aque. alie sūt neutrales siue libere cuiusmodi sūt
oēs opatiōes libere voluntarie. ¶ 3^a ponuntur
tria dicta. p mū nulla actio violenta istoz iferioz
gubernatur a corporib celestib^o. p3 qz nullū cor
rumpens altez aut inclinās ei dispōez malam z
discōueniētiā gubernat ipsuz. vt p3 ex supponē.
f3 corpa celestia cū causāt opatiōē violētā i istis
iferiozib iprimunt eis dispōē malā z discōueniē
tē. igit non gubernant ista iferioza quo ad actōes
violētās. ¶ 2^a dicit. nulla opatiō voluntaria z
libera gubernat a corporib celestib^o. qz ad nullā
opatiōē volūtariā z liberā occurrit effectiue cū
tales depēdeant mere a volūtate. alias hō nō eēt
oīs suoz actuū. ¶ 3^a dicit. q ois opatiō nālis
istoz inferiorz gubernat a corporib celestib^o. p3 qz
corpa celestia ad oēm actionē naturalē effectiue
occurrunt z p tales actiones naturales dirigunt
ista inferiora in suū bonū naturale. Ex hoc sequi
tur q in illa pponē ly virt^o solum distributiue p
opatiōe naturali. ¶ Sed pro solutiōe z^a partis
dubij ponuntur tria dicta. ¶ Primū. qlibet spēs
hui^o mundi inferioris gubernatur a corporib celesti
bus. p3 qz corpa celestia p suos motus nitūt
assimilare ista inferiora supioribus qm possūt
perpetuando ea eo modo quo pnt ppetuari. sed
ista inferiora non pnt ppetuari in aliquo idiuuio
cū quodlibet tale aliqd corrupatur. ideo solū ppe
tuantur in eē specifico p cōtinuā z ppetuā gnatio
nē z corrupiōē diuersoz diuuiūoz eius dē spē
¶ 2^a dicit. cuiuslibet spē hui^o mundi inferioris
aliqd idiuuū gubernatur a celo. p3 qz spēs non
pnt cōseruari nisi in aliquo idiuuio. ¶ 3^a dicit.
nō qdlibet idiuuū gubernatur a celo. p3 quia
multa idiuuua istius mudi inferioris corrupūtur
a celo z mouentur ab eo violenter mediāte ta
men cā secunda. modo corrupere aut violentē mo
uere aliqd repugnat isti actui q e gubernare. Ex
hoc sequitur q ly ei^o distribuitur p qlibet specie
hui^o mudi inferioris. z p cuiuslibz talis spē aliqd in
diuuiūo z nō p qlz idiuuū isti^o mudi inferioris.
Secundo dubitatur. Utrū de mēte Ari.
fuerit ponere oēm actōem na
turalē ita necessario dependere a celo q per im
possibile ipso secluso nulla posset fieri actio natu
ralis. Pro solōe hui^o dubij ponuntur qtuor dca.
Primū. de mēte Aristo. fuit ponere p mū cāz non

posse agere ad extra nisi mediāte celo. p3 qz scdm
Ari. mor^o celi sub obliquo circulo e cā generatio
nū z corrupiōnū z ois actionū nāliū. ¶ 2^a. de
mēte Ari. fuit ponere p mū causā de necessitate
agere ad extra z nō libere. p3 qz fm Ari. pma cā
nō potuit nō pducere motū celi. nō potuit etiam
nō pducere gnātiōes z corrupiōes. nō potuit ēr
nō cōseruare celū cū fm eū oia ista sint necessaria
z ppetua. ¶ 3^a dca. de mēte Ari. e q iplicat ddi
ctionē p mū cām pducere res naturales. celo non
occurrēte effectiue. p3 qz fm eū prima causa nihil
agit nisi mediāte z^a. p3 ēr ex p dco. ¶ 4^a dicit.
de mēte Ari. fuit ponere q celo z motu celi p im
possibile secluso iplicat aliquā rē naturalem eē z
aliquā opatiōē naturalē fieri: p3 ex pcedentib^o
dictis. Ex his manifeste apparet q de mēte Ari.
necessario e q ois h^o naturalis gubernat a cor
pore celestis q iplicat dditionem aliquā virtutē
naturalē eē z nō gubernari a corporib celestib^o.

Tertio dubitat vtrū f3 h^o naturale celo per im
possibile vel possibile secluso possit
sit fieri aliq actio nālis. Pro solōne h^o dubij ponū
tur qtuor dicta. p mū. qd pma cā agit vel cōser
uat mediāte celo aut quacūqz alia cā: pot id se
sola agere z cōseruare. p3 qz pma cā se sola pot fa
cere oia q nō iplicat dditionē. f3 nullus effectus
pductus a prima cā mediāte secunda implicat
contradictionē. igitur qlibet talis effect^o pot pducti
a prima cā se sola. etiā istud dicitū ē snia vnius arti
culi parisiēsis. ¶ 2^a dicit. pma cā nā agit d neces
sitate ad extra. f3 penit^o libere z cōtingēt ad istuz
se sū. qd pma cā agit ad extra pot nā agē. z qd
pducit pot nō pducere. z qd cōseruat ad extra
pot non cōseruare. ¶ Tertiu dicit. motu celi p i
possibile vel possibile secluso adhuc possent entia
naturalia i suo eē pducti z cōseruari z oēs opatiō
nes naturales fieri. p3 ex pmo dco. ¶ 4^a dicit.
si p possibile vel ipole in hoc instanti corruperet
mor^o celi adhuc p aliqd tēpus agentia naturalia
natū alī pducerent suas naturales actiones. p3
qz ponatur in illo instanti q appropietur stappa
vltimo disposita ipsi igni. aut ignis corrupet
stappā. aut non. si non. igitur agēs nāle debite ap
proximatū passo vltimo disposito non ipedito nō
aget in ipsū. z q non ipediatur p3 qz adhuc pro il
lo instanti e mor^o celi. si ignis oburat stappā. cum
non possit eē oburere in instanti. alias eēt virtu
tis infinite. igitur comburēt eam in tēpore se
quēte corrupiōes mor^o celi.
Rationes soluuntur ex superiorib^o dca.

Uerit' 3: Utrū vniūq; inferi' elementū sit naturā lo- caturū in superficie concava superioris elementī. Arguit primo q' nō q' vniū- q; elementū ē alteri elementō dīuī. igr' alteri' corruptiuū ē p' cōis nō est alterius locatiuū. C' 2: sic terra nō est locata in superficie cōcaua aque. q' eēt totali circumdata aq; qd' repugnat nature vi uentium. igr' vniūq; elementū inferius nō ē nātr locatū in cōcauo alteri'. C' 3: sic q' si ignis esset nāliter locatus in concavo orbis lune sequeretur duo icouenientia. p'muz q' ignis posset cōburere copora celestia cuz p'oprius actus ignis sit cōbu rere corpus sibi appropinquatū. 2^m q' tūc ignis nō eēt elementum nobilissimū cum non esset in loco medio qui est nobilissimus. C' In oppositum est auctoritas pbilosophi.

Primo sciendū q' 2^m ca^m b' tractat' est de quantitate elementoz et diuidit' i tres partes. In prima intendit q'tuor cōclusiones C' prima cōclusio tangit quādā dubitationē 2 ē bec. aliq; dubitabit quō se bz aer ambiens terrā ad alia elementa corporoz. C' Scda q' compatē ram ad corpora celestia in q'titate 2 ē bec. mani festum ē nobis q' 2 quāra sit quāritas terre i com paratione ad magnitudines celestes ambientes eam. pbat q' iaz pbatū ē p' astrologica theorema ta q' terra est multo minor q'busdā corporib' ce lestibus. C' 3ª cōclusio tangit q'titātē aque 2 ē bec. Quis q'titas aque nō sit manifesta. tñ aqua ē m' to minor celo. pbat p'mā ptem q' tota natura aq non est cōstans 2 separata a quolibz elemento sic terra. igitur eius q'titas non ē ita manifesta sicut q'titas terre. Secunda ptez pbat q' non cōtingit aquā eē segregatā a corpore locato circa terram v'puta a mari 2 fluminib'. igr' aqua nō est multo maior q' tra. 2 p' cōis ē minor multo celo. C' 4^a 2 tangit q'dā dubitationē. vtz mediū inter celum 2 terrā sit vniū corpus fm nām aut plura. 2 si plu ra quor' q'ta sūt in qb' locis sunt determinata C' In scda pte reprobat aliq's opinioēs de natu ra celi. 2 intendit q'tuor cōclusiones. C' p'ia tan git aliqua que p'us dicta sūt de celo 2 est bec. dcm est p'us de primo elemento. i. de celo quale sit fm s'itutē q' totus locus supior plenus est illo corpo re celesti. 2 ista opinio nō solū est nra s'z ē antiq' p' orū hoīnū. C' 2^a 2 tangit vnā opinioēz de celo 2 est bec. anaxagoras putauit celuz eē idem igni 2 hoc pbat dupl'r. primo q' fm antiquā appella tionem celū dictū ē ether quasi ignis semp ardēs

vel quasi sempiternae ardens. 2 q' putauit oia sit p'iora eē plena igne. iō putauit s'itutē q' est in celo vocari ethera. i. corp' semper ardēs. C' 3^a cōclu sio est bec. antiq' recte vocauerūt ether nō q' sit se per corp' ardēs. s'z q' ē corpus semp currēs. 2 est aliqd' diuinū. nec ē idē alicui ipoz que apud nos sūt. C' 4^a cōclusio tangit cām pp' quā Aristo. ap' probat antiquā opinioē antiq'oz 2 est bec. non dicim' semel neq; bis neq; raro easdē opinioēs reiterari in hoīnibus sed infinities. C' In 3^a pte re probado duos errores opiniois anaxagore sol uit questionē p'us motā in vltia conclusionē p'me ptis 2 itendit q'tuor cōclusiones. C' p'ima cōclu sio tangit alios errores 2 est bec. q'cūq; dicunt q' corp' ambiens oia corpora. s. celū astroz est pur' ignis. 2 inter mediū terre 2 astroz eē aerem solū si considerassent sufficienter ea q' onsa sunt p'ma the^a theoreu^a forte desisterēt de hac puerili opio ne. valde n. puerile est putare vniūq; q' astroz eē ita puū sicut apparet aspicientibus imo sunt mul to maiora sic dictū est prius. C' 2^a cōclusio tangit reprobationem p'mi erroris 2 est bec. si totū celū eēt plenum igne sequeretur q' vniūq; alioruz elementoz eēt iam anihilatū a celo. C' 3^a conclu sio tangit reprobationem scdi erroris 2 est bec. i. intermediū int' celū 2 terrā nō est plenū solo aere. p' bat q' aer m'itū excederet eq'litatē cois analogie ad alia corpora elementalia. Ex h' infert q' inteme diū celi 2 terre nō solū ē repletū duob' elementis .s. aere 2 igne. q' terra non hēret illā p'portionem ad ignē 2 aerem quā d'z b'fe. q' eadēz est p'portio ptis ad ptem 2 totū ad totū. sed ps aeris h'z talem p'portionē ad ignē q' ex vno pugillo aeris fiunt decē ignis. 2 ex vno pugillo aque decē aeris. 2 ex vno pugillo terre decem aque. igr' et ā illa elemē ta fm se tota debēt h'fe illā p'portionē adinuicem quā tñ nō hērent si inter celū 2 terrā eēt solū ignis 2 aer. C' 4ª cōclusio remouet quādā cauillationē q' aliq; posset dicere q' nō ē s'ile de pte 2 de toto cū ex pte aque fiat ps aeris. sed ex tota aqua nō fit tot' aer. Dicit p'us q' nihil differt si q's dicat ea nō fieri ex se inuicem dūmō dicat ea eē equalia fm virtutē eo q' s'z equalitatem virtutis debeāt magnitudines adinuicē p'portionari. Ex hoc in fert tertiam cōclusionem p'us pbatā.

Secundo sciendū est q' circa 3^m capitu lum huius tractatus mouet 2 soluit quādā qōnes. 2 diuidit' i duas ptes. In p'ia itendit q'tuor cōclusiones. C' p'ia 2 tangit tres questiones 2 est bec. quomōsūt ordinata duo ele

meta. s. ignis 2 aer i ordine ad positionē p'mi cor poris. i. celi. C' 2^a qō tangit ppter quā cāz caliditas catur i bis locis q' sūt circa trā a superiorib' astris. C' 3^a qōtio. cū ex aere fiat aq. 2 cōtra. q're nubes nō sūt in sūma regione aeris. C' 2^a cōclusio tangit duo argumēta q'bus arguit q' i suprema regiōe aeris fiant nubes. C' p'rimū. q'to loc' ē frigidior tāto i eo magis sūt nubes. s'z sūp'ma regio aeris ē frigidior alijs. igr' i ea sūt nubes. minorē pbat tripl'r: q' q'tū aliq; locus est a terra remotior tan to ē frigidior ppter distantā a reflexiōe radioz solis. 2 q' sūp'ma regio aeris nō est ppe astra cali da. 3^a q' ipa nō est ppe radios a terra reflexos q' sūt cā caliditatis eoz q' sūt ppe terrā. C' 2^m argu mētū q' ibi sūt nubes vbi iā radij desinūt q' i im mēsu spargūtur. s'z i sūp'ma regione aeris iā desin unt radij p hoc q' nimū spargūtur. ergo i ea ge nerant nubes. C' 3^a cōclusio tangit argumētū i op positū. 2 est bec. ex solo aere q' est circa terrā g'nat aq' ergo i suprema regione nō sūt nubes. anis p' bat quia non ex omni aere nata est fieri aq; s'z iō lū ex aere qui est velut vapor. C' 4^a cōclusio tangit solutionē vni' argumenti p'bando q' non omnis aer qui est circa terrā sit vapor: q' tunc ignis mul tum excederet aere 2 aquā. 2 q' distantie supe riores sunt plene aliquo corpore 2 non igne quia exicarentur oia alia. ergo sunt plene aere. 2 per se quens aqua est circa totam terrā 2 nō aer. 3^a quia vapor est circa terrā. ergo 2 aq. tenet conse quentia q' vapor est aque disgregatio. vapor n. sit p' disgregationem aque. C' In scda pte soluit p'iam questionē. 2 itendit quattuor cōclusiones: C' p'ima resumit vniū qd' supra dictū est. s. q' a terra vsq; ad lunam ē alter' corpus ab igne 2 ae re. s. aqua. tangit etiā ordinationē ignis 2 aeris 2 ē bec. ignis est p'pinq'ior celo 2 sub igne ē aer. pro bat. q' ignis ē s'ncerior 2 leuior q' aer. C' 2^a cōclu sio tangit aliqua icidētia. p'rimū. ignis in sua s'pera mouet circulariter a motu celi. 2 per hoc disgre gat calefacit 2 rarefacit. scdm. qualitates p'ime quodāmodo i sequūtur motū ita q' elementa p'p' quiora celo sunt calida. 2 illa que sunt remotio ra a celo sūt frigida. C' Tertia cōclusio tangit lo cū aque 2 terre 2 ē bec. in medio illoz ē elemen tū grauissimū. s. terra. 2 elementū frigidissimū. s. aqua q' sunt adinuicē segregata. Ex hoc infert q' aer qui ē circa trā ē calidus 2 humid' p'p' vaporē 2 aer q' ē circa ignē ē calidus 2 sic' p'p' exalatio nē. C' Quarta cōclusio tangit duas differentias inter vaporē 2 exalationē. p'ima. nā vapor ē ca

lidus 2 humidus. s'z nā ex'atōis ē calidus 2 siccus. 2 vapor ē aqua i potētia. 2 exalatio ē ignis in po^a. sciendū q' q'tū capitulum soluit du as qōnes p'rimoz. 2 diuidit' i du as ptes. In p'ia itendit q'tuor cōclones. C' p'ri ma. i. aere q' ē sur'ū nō pnt fieri nubes. pbat p'us trib' rōnibus. p'ia. q' ille aer ē velut ignis eo q' ē calidus 2 siccus sicut ignis. 2 ratio. q' talis aer mouet circularit' cū celo. iō d'is'p'gū 2 dis'g'gat. 2 sic ex eo nō pōt fieri nubes cū aliqd' nō possit cō dēfari. 3^a ratio. q' in taliaere nō sūt v'eti. igr' nec nubes. C' 2^a 2 aer supior mouet circularit'. p'io bat. nā ignis ppter hoc mouet circularit'. q' ē cōti guus celo qd' mouetur circularit'. igr' etiā cū aer supior sit cōtigu' igni mouet circularit' donec iue niat i pedimētū. s. mōtes detinentes aere 2 ne mo ueat circularit'. C' 3^a cōclusio tangit vni' argumen tū 2 ē bec. si in illo loco sūmo aeris nō generē aq' seq' q' ignis nō h'z ppe se d'iuī. 2 p' cōis nūq; corrū per. Soluit q' aliq' corrūp'it. q' s'itutē celi sit ali qua ps ignis min' leuis 2 tūc d'escēdit ad locum in quo iueniet sibi cōtrariū qd' ipm pōt corrūpere. C' 4^a 2 recapitulat q' dicta sūt. C' In 2^a pte sol uit scdam qōnē p'us motā. 2 itendit q'tuor cōclu siones. p'ima ē q' de caliditate causata a sole vi dendū ē in libro de sensu cū sit q'dā passio sensus. 2 resumit qōnē p'us motā. s. p' quā cāz celi 2 sol causēt caliditatē cū fm suā nām non sint calida. C' 3^a tangit causā caliditatis i istis inferiorib' 2 ē h'. calor causat i istis inferiorib' a motu corporoz cele stiu. pbat p'us quattuor rōib'. p'ima. q' motus pōt disgregare aerē 2 ignire corpa calefacta. igr' celi p' suū motū cāt calitatē in istis inferiorib'. 2^a rō. sepe videm' ppter motū celi 2 solis fieri estuz 2 calorē. 3^a rō. q' in istis inferiorib' corpa violēter 2 velocissime mota motu suo causāt calorē igitur 2 motus solis. Quarta ratio. motus ignis circula riter spargit per aerē 2 causat i eo calorē in istis inferiorib'. C' Quarta 2 ē bec. corpa celestia nō sūt calida. pbat duob' signis. p'rimū quia velo cissime mouent. 2 tñ non igniuntur. igitur signum ē q' non sunt calida. scdo q' sol aliqñ apparet pa lidus. igitur signum ē q' non est calidus. 2c.

Conclusio r'ialis. Vniūquodq; elemen tū in'eri' ē naturalit' locatuz i cōcauo elemēti supioris. p' q' tra d'z eē i cōcauo aq' nāl'. 2 aq' i cōcauo aeris. 2 aer in cōcauo ignis: 2 ignis i cōcauo p'mi elemēti scilicet celi 2 ē. dubitat. Uer' q'tuor elemēta sūt adinuicē equalia. Ad soluenduz

Meteororum

hoc dubium est supponendum quod per defensionem eorum que ponunt in partibus notabili sunt soluende tres difficultates. **Primo**, quia saluabile ignem esse maiorem omnibus aliis elementis et propter sui actiuitatem non corrumpere alia elementa. **Ad** quam dicitur primo quod ignis est in concavo orbis lune neque ibi lucet neque ibi apparet nobis, sed latet nos eo quod est in decuplo rariore aere, ideo est infensibilior aere. **Secundo** dicitur quod ignis non corrumpit ista inferiora, primo quod gubernantur a deo disponente ipsius ne ea corrumpat, 3° quod temperatur ab influentia celi, 4° quod temperatur a frigiditate medie regionis aeris, 5° quod virtus ignis tantum est dispersa in materia ignis propter sui raritatem quod non est fortis satis ad destruendum ista inferiora. **Secunda** difficultas, quia saluabile aquas esse maiorem terra cum maior congregatio aquarum sit in infinitum minor terra. **Ad** quam dicitur primo quod maxima congregatio aquarum est in magnis mariis, et sunt multa alia maria mediterranea, sunt etiam multe aquae per aerem disperse ad terram ad irrigandam plantarum et uiuentium ordinem, sunt etiam multe in stagnis et fluuijs, et multe sunt aquae fontales fluuiales et puteales, multe sunt etiam in cauernis et visceribus terre. **Ex** his dicitur quod si ex his esset una aqua congregata illa esset maior quam terra. **3^a** difficultas, utrum elementa quattuor sint sibi inuicem equalia, de equalitate extensa dicitur quod ignis est in decuplo maior quam aer, et aer in decuplo maior quam aqua, et aqua in decuplo est maior quam terra. **De** equalitate raritatis et densitatis dicitur similiter, de equalitate in quantitatibus actiuis et passiuis dicitur quod nunquam elementum est alteri equale in ipsis quantitatibus actiuis et passiuis tam virtualibus quam formalibus, ita quod tantum ignis habet de caliditate quantum habet aer de humiditate, aqua de frigiditate et terra de siccitate, et quantitas virtutem habet ignis ad se calefaciendum si fuerit factus frigidus tantam habet aer ad se humectandum si factus fuerit siccus, et tantam aqua ad se frigidificandam si fuerit facta calida, et tantam virtutem habet terra ad se desiccandam si fuerit facta humidam. **De** equalitate in materia dicitur quod si esset omnis terra in unum aggregata, et omnis aqua in unam aquam, et omnis aer in unum aerem, et ignis in unum ignem, et omnia mixta essent in quattuor elementis resoluta secundum proportionem elementorum quae sunt in talibus mixtis tunc esset tantum de materia in uno elemento sicut in alio, non tamen materia elementum esset eque extensa et eque rara sicut materia alteri, sed si materia unum esset tantum compressa sicut materia alteri tunc essent equalia, et ista sunt de proportionem quam naturaliter debent habere elementa, sed de illa quam dicitur

cto hinc dicitur quod non est naturaliter scibile essentia sunt elementa, aut quam proportionem per nunc habent inter se.

Secundo dicitur quod motus localis sit per se calefactiuus. **Ad** soluendum hoc dubium dicitur primo quod in aliquibus casibus motus localis est frigidificatiuus, per experientiam prima, quod sepius mouemus poragium ut ipsum frigidificamus, et facies domi cellarum euentantur ut frigidificent, et in estate aqua currens est frigidior quam aqua stans, et etiam videmus ventum extinguere ignem candele, videmus etiam quod homines maiores sudores emittunt post motum durante motu, dicitur quod aliqui motus localis est calefactiuus, patet quod propter velocitatem motum sagitte plumbae liquefiunt, et ex motu lapidis contra fusile sit ignis, et sufflamus in ignem ad fortificandum ipsum, et currentes et agonizantes fortiter calefiunt, et duo ligna contra se fortiter fricata calefiunt, Rustici etiam ad calefaciendum manus percutiunt ad humeros, etiam per multam confricationem deponimus maculas ex sagittis ne vel cera factas supra pannus, **3°** dicitur quod aliquando motus localis est causa caloris solus per accidens, patet quod per motus locales aliquando appropinquamus calefactiuus calefactibili vel econtra, igitur talis motus est per accidens causa caloris illius calefactibilis, **4°** dicitur quod omnis motus violenter multum frigidificatiuus est per se calefactiuus, aliquando tamen per accidens licet in tali motu locali sit confrictio, tamen non calefacit propter aduentum alterius corporis frigidi, ut puta aeris, causa autem totalis quare talis motus calefacit est velox et violenta confrictio corporis frigidi, **Ex** hoc sequitur quod motus localis de sua natura non est calefactiuus, quia tunc omnis motus localis per se calefaceret, et sequitur quod motus localis non solus est per accidens calefactiuus, sed per se, per quod aliqui aliqui calefit in illi calefactionis nulla potest assignari per se causa nisi motus localis, per de currete, 3° sequitur quod motus localis non ideo est per se calefactiuus, quia sit primus motuum ex eo quod calor sit prima qualitas inter omnes qualitates, patet primo quia non omnis motus localis est primus motuum, et quia tunc ita bene esset causa frigidificationis sicut calefactionis eius primus motuum sit causa aliorum motuum, 3° quia illud est causa per se quo posito ponitur effectus, et quo remouetur effectus, sic autem non est de motu locali respectu aliorum motuum, 4° sequitur quod motus non ideo calefacit ut rarefaciat et disgreget partes corporis motui, quia raritas et densitas consequuntur caliditate et frigiditate, et non econtra,

Primo

3° sequitur quod motus localis non ideo calefacit, quia aer qui est naturaliter calidus fortitur caliditate sua a corporibus duris velociter motis, per quod aliqui frigidificat simpliciter duos pannos causat calorem, et tamen manifestum est quod inter eos est aer medius.

Tertio dicitur quod motus localis sit calefactiuus. **Ad** soluendum hoc dubium est primo supponendum quod lumine lux et color sunt tres quantitates reals distincte, per quod lux est una quantitas reals inderes corpori lucido et lumine est una quantitas reals inderes corpori luminoso, et color est una quantitas reals inderes corpori terminato, et supponitur quod multoties philosophi videntur luce et lumine tanquam nonibus in ymo nimis sicut in isto libro, 3° supponitur quod in quolibet astro sunt supponenda tria quod agit in ista inferiora, scilicet motus, lumine et influentia, 4° supponitur quod multorum astro influentia est frigidificatiua, 5° supponitur quod omnis motus de lumine corporis luminosi est naturaliter caliditate, **Ex** his dicitur ad dubium quod omne lumine est calefactiuus, et licet de facto aliquod astrum frigidificat, tamen est de ratione influentiae superatis virtutibus luminis.

Ad rationes dicitur primo dicitur quod motus localis ad suam quantitatatem est alteri primo ideo nec suba nec quantitas unius elementi est loci alteri, tamen quantitas unius elementi non est ratio quantitati alteri elementi, ideo superficies calida unius elementi est loci alteri, **Ad** 2^{am} dicitur quod si de facto propter viuendum salutem terra non sit locata in superficie aquae tamen debet ordinem naturalium elementorum tota terra deesse circumdata aqua, **Ad** 3^{am} dicitur quod negando virtutes caliditatis, et ad probationem prime dicitur quod propter hoc ignis non potest destruere alia elementa, quia materia est nimis rara, ideo acuitas ipsius ignis est tamen dispersa quod non potest agere in ista inferiora, **Ad** probationem dicitur quod locus quod est concavus orbis lune est multo nobilior quam sit loci medi in quo est terra.

Veritur quarto, utrum media regio aeris sit ipsa frigida

Arguitur primo quod non, quia vel esset frigida naturaliter vel violente, non naturaliter cum quilibet pars aeris sit naturaliter calida, non violente, quia non est tempus frigida cum nullum violentum sit perpetuum, **2°** sic, in prima regio aeris semper est calida, igitur a maiori media regio aeris semper est calida, tenet contra quod magis videtur quod ista media regio aeris sit frigida quam media, cum plures distet ab igne et corporibus celestibus quam media, **3°** sic, aliqui in media regione aeris liquifunt nubes et aliqui nubes, ut per 3° in altissimis montibus, igitur aliqui media regio aeris est calida, et per contra non est frigida semper, In oppositum est auctoritas philosophi,

Primo sciendum quod per solutionem huius questionis sunt soluende tres difficultates. **Primo**, quia sunt regiones aeris, pro cuius solutione ponitur primo talis suppositio, Alius est locus ignis et regio ignis, sicut de aliis elementis, quia locus ignis est superficies concava orbis lune, sed regio ignis vel est spatium quod est inter concavum orbis lune et uerticem orbis aeris vel est totus ignis contentus in illo spacio, **Ex** hoc sequitur quod tota regio ignis est ab orbe lune exclusiue usque ad aerem exclusiue, et tota regio aeris est a superficie concava ignis usque ad superficiem terre et maris exclusiue, et tota regio aquae est a superficie aeris contente mare usque ad superficiem terre quod est sub mari, alie autem aquae a mari non habent regionem propriam, et regio terre est a superficie maris et aeris contente terram usque ad centrum terre, **Ex** his dicitur quod sunt tres regiones aeris, scilicet suprema media et infima, **Suprema** regio aeris est a superficie concava ignis usque ad illam partem aeris exclusiue quam ignis et corpora celestia desinunt directe calefacere ultra propriam naturam ipsius aeris propter nimiam distantiam, sed infima regio aeris durat a superficie terre et maris ascendendo usque ad illam partem quam reflexio vel refractione radioz solis non plus calefacit ultra propriam naturam eo quod radij nimis dissipantur, sed media regio aeris durat a suprema regione aeris exclusiue usque ad infimam exclusiue, **2^a** difficultas, utrum unum elementum sit alteri fortificatiuum per antipistasis, pro solutione huius difficultatis supponitur primo quod solus iter quantitates actualis et passiuas est antipistasis, et eadem virtus in corpore condensato est fortior seipsa in corpore rarefeco, per quod quanto aliquid est magis unum tanto est magis actualis et fortius, ideo virtus unita in corpore condensato est fortior seipsa dispersa in corpore rarefeco, **3^a** ponitur talis distinctio, duplex est dicitur, quoddam est penetrans, et est illud quod appropinquatum alteri corrumpit ipsum, sicut multa aqua appropinquata puo igni immediate penetrat et corrumpit ipsum, aliud est circumstantis et est illud quod alteri appropinquatum non corrumpit ipsum, sed fugit aut fugat ipsum, **4^a** supponitur quod omne dicitur actiuum et passiuum alteri appropinquatum, aut corrumpit ipsum aut fugit aut fugat ipsum, de per 3° de aqua tractata supra ignem, de 2° de aqua quod est in lignis positus supra ignem quod statim fugit ad extremitates lignorum, de tertio per de igne fugante aqua quod est in lignis, **Ex** his dicitur quod unum quod dicitur est alteri fortificatiuum, sicut per accidens et per antipistasis, per quia unum quod dicitur contrarium alteri appropinquatum si sit debilius si potest fugit ad aliam locum in quo congregatur omnes partes et sic fortificatur, et si non potest fugere ad aliam locum fugit in seipsum condensando seipsum et ita fortificatur, dicitur tamen quod tale contrarium non fugit sub

fuo subiecto. alias migraret de subiecto in subiectu. dicitur etiam quod motus quo unum dicitur fugit reliquum est quodammodo naturalis eo quod quilibet nititur conservare se ipsum. C. 3. difficultas: utrum frigiditatis medie regionis aeris sit aliquid causa positiva. Pro solutioe huius dicitur primo quod media regio aeris non est calida saltem vel tra caliditate sue proprie nature. p. q. non potest dicitur cale fieri ab igne neque a corporibus celestibus propter nimiam distantiam ab eis. nec etiam potest cale fieri a reflexione radiorum solis. ut patuit in prima difficultate. 2. dicitur quod frigiditatis medie regionis est aliquid causa positiva. p. primo quod frigiditas medie regionis est effectus positivus. 2. p. q. assignando tales causas una causa efficiens est per antiperistasis. q. propter caliditatem in fine et summe regionis frigiditas medie regionis se vinit et fit fortior. 2. causa est influenza planetarum frigidorum quod fortius influunt in media regione aeris eo quod ibi non est caliditas extrinseca impedies eorum influxum. 3. causa est frigiditas vaporum visum ad media regione ascendenti. causa vero finalis est salus viventi

Secundo sciendum quod Aristoteles in hoc secundo tractatu determinat de impressionibus ignitis: et dividit in tria capita. In primo determinat de impressionibus non diu durantibus: et dividit in duas partes. In prima determinat de causa et modo generationis talium impressionum. Et iterum sex conclusiones. Prima determinat de his que dicta sunt. 03 dicere causas propter quam flamma accendit et stelle cadentes et capre saltantes apparere circa celum. oia. n. sunt eiusdem speciei et sunt propter eadem causas. differunt tamen secundum magis et minus. C. 2. dicitur quod tangit causas male et est bec. cum terra est calefacta a sole a terra elevari duplex exalatio. una vaporosa que proprie vocatur vapor: et alia fumosa que proprie vocatur exalatio: et differunt tripliciter. primo quod prima est humida et calida. 2. est calida et sicca. 3. dicitur quod illa ascendit sursum propter calidum. et prima manet sub terra propter sui gravitatem. 3. quod prima est noxiata proprie vocatur aer. alia vero vocatur ignis. potest etiam addi 4. quod prima elevari ab humiditate terrestri. alia vero ab eius caliditate. C. 3. dicitur tangit modum generationis earum et est bec. a calore solis elevari proprie vocatur. i. exalatio calida et sicca visum ad summa regione aeris. et ibi a calore ignis inflamatur et tunc fit impressio ignita. quod possit inflamari. probat per se de fumo approximato igni quod statim fit flamma. flamma est spiritus seci ardoris. C. 4. dicitur ponit diversas istarum impressionum et est bec. iste impressiones differunt secundum multitudinem et dispositionem proprie vocatur. i. exalationis. probat quod si materia fuerit lata et longa vocantur stipule ardentes: et si materia solus fuerit longa et fuerit

plus inflamata secundum longitudinem quam secundum latitudinem et quodammodo sicut vocatur eges. i. capre saltantes et qui non sunt sicut vocatur daly. qui vero exalatio successine ignis et modicum durat dicitur sidera volantia. C. 5. dicitur tangit motum earum et est bec. quod exalatio calida et sicca inflamatur citra summa regione aeris tunc extenditur a frigore medie regionis aeris et virtute illius motus plus inflamatur: et talis motus est sicut piectio et non exustio. Subdit duas rationes. Prima videtur impressiones ignite moveantur per medium dividendo ipsas. Solutio quod aliquid impressiones moveantur per medium ipsas dividendo: ut patet quando moveantur motu circulari in summa regione: et quando moveantur motu extrusionis citra summa regione. aliquando etiam est una continua inflamatio summi sine hoc quod tota impressio moveatur per medium. probat per se de lumine superioris cadele descendente ad inferiora cadele propter sumum. ibi. n. est continua inflamatio summi. C. Secunda questio. quomodo moveatur talis impressio. dicit quod quicquid moveatur sursum et quicquid deorsum. ut in partibus tamen moveatur ad latum. probat quod propter eius caliditatem impedire ne moveatur deorsum. et propter frigiditatem medie regionis impedire ne moveatur sursum. 03 igitur quod moveatur ad latum. C. Ultima conclusio tangit locum generationis earum et est bec. oes huius impressiones generantur sub luna. probat signo quia motus earum apparet nobis multum velociter quod non fieret nisi essent valde propinque nobis.

Tertio sciendum quod circa hunc textum incidunt tres difficultates. Prima est de causis ipsarum impressionum. Pro cuius solutione de causa mali dicitur quod causa malis oium impressionum ignitarum est exalatio calida et sicca: sed materia remota est corpus terrestre participans de humiditate terrena et aerea. de causa efficiente primo dicitur quod oes calefacies terra faciens ea exalare et sumare est causa efficiens remota ipsarum vel sol et astra: sed causa efficiens propinqua est calor a quo immediate inflamatur talis exalatio. et de causa finali dicitur primo quod causa finalis propinqua est generatio ignis: sed causa finalis remota est salus viventi. C. 2. difficultas est de proprietatibus ipsarum impressionum. Et primo de loco dicitur quod aliquid generatur in summa regione aeris ut coluine pyramidales cadele et lacee ardentes et tiffio sine valus: quodammodo vero generatur in media regione ut capre saltantes. ignis fatuus. sydus volans. et draco tuosus. Et quodammodo in infima regione ut stipule ardentes et dum ardentes. multe tamen earum generantur in aliquibus regione aeris. C. 2. dicitur de duracione ipsarum: illa que sunt in summa regione aeris diu durant sed alie ut in partibus paucum durant. C. 3. dicitur de motu earum quod ille

que sunt in summa regione aeris ut plurimum moveantur circulariter ad motum summe regionis: sed alie ut in partibus extruduntur a frigiditate medie regionis ad latum vel ad deorsum. C. 4. dicitur de figura earum quod aliquid figurantur figura astrorum: aliquid figura draconis: aliquid figura cadele ardentes ut sepulchre sine expositum est super sepulchra et cadauera mortuorum propter piguedinem fratris ipsius cadaveris: aliquid autem figuratur aliis figuris secundum diversam inflammationem et dispositionem materie. C. 5. dicitur de magnitudine ipsarum quod quoniam materia est multa et tota simul iceditur et non sunt nimis distantes a nobis. tunc nobis apparet magne: sed quoniam materia est pauca: et quoniam materia non tota simul iceditur: et quoniam sunt nimis distantes a nobis tunc nobis apparet parve. C. 6. dicitur de tempore ipsarum primo quod sunt in tempore calido et estivali. 2. quod sunt tamen de die quam de nocte. 3. quod solus apparet de nocte vel saltem prope noctem et non de die eo quod maius lumen. s. lumen solis offuscatur minus lumen. C. 7. difficultas. videtur impressiones ignite sint eiusdem speciei specialiter in fine. Pro cuius solutione dicitur primo quod nulle impressiones ignite differunt specie essentiali. p. q. non est ponenda pluralitas sine necessitate. modo nulla apparet necessitas in his ponere pluralitatem differentiarum essentialium. C. Secundo dicitur quod multe impressiones ignite differunt specie accidentaliter. p. q. multe habent figuras accidentales specie distictas. Pro solutione tamen argumentorum ponitur talis regula. Omne decretum predicabile de nominative de impressione ignita est distinguendum eo quod potest capi per significato. et sic infert distinctioe specificam. vel potest capi pro denominatione. et sic stat cum identitate specificam. potest habet practicari cum dicimus quod ipsorum alia est alba: alia rubea. Ex hoc sequitur quod oes impressiones ignite sunt in predicamento substantie repositibiles sub eadem specie specialissima cuius nomen simplex est innotum. vocet tamen ipsa species impressio ignita.

Conclusio Media regio aeris est semper frigida et debet itelligi in plaga bone terre et reperate habitationis. Cause eius sunt assignate in tertia difficultate.

Primo dubitatur. Utz de nocte sere voragines et sanguinei colores. C. Pro solutione huius dubij sunt solvende tres difficultates. Prima que est causa istarum impressionum. dicitur quod causa malis est exalatio calida et sicca sursum elevari. causa efficiens est lumen aliquid cuius astra insidies super tale exalationes habent aliquam diversitatem raritatem et densitatem grossitatem et subtilitatem. Ex hoc sequitur quod iste impressiones sic generantur cum exalatio fuerit elevari a terra et extensa per aerem et fuerit in medio spissior et in extremitatibus subtilior tunc lumen alicuius astri penetrans supra eam facit quod partes extremales apparent rubec. pars vero media apparet nigra. et quia nigra nunquam movet visum quod

alis istorum est eadem sicut et aliarum impressionum ignitarum. 2. aliquid aliqua exalatio quod est sursum ab igne inflamatur. aliquid exalatio propter violentiam extinctionis incenditur. aliquid vero non ignis sed colorat. C. 3. conclusio tangit modum generationis. et est bec. exalatio nimis spissa et aliquantulum transparentis suscipit refractionem radiorum. et tales refractiones faciunt appere colores et maxime puniceam apparet purpuream. probat ratione sic et simili. ratione. quod puniceus color et purpureus maxime apparent ex albo et nigro mixtis. i. ex albo visum per nigrum. probat sic. quod si in acre fuerit vapor tunc astra orientia vel occidentia supra illum vaporem causant colorem puniceum. C. 4. conclusio tangit duo coloraria. primum. in aere denso potest fieri talis rarefactio quod solus apparet color et non figura. probat de quibusdam speculibus in quibus solum apparet color et non figura. 2. isti colores non durant eo quod materia eorum velociter consumitur. C. Quinta conclusio tangit diversas istorum et est bec. huiusmodi appetit lumine interrupto propter aliquod nigrum intermedium. et propter hoc creditur habere aliquam profunditatem in medio. et aliquid ex tali bus quoniam magis congregantur sunt daly. i. scilicet oes sed vora go est quoniam lumen tale est aggregatum et continuum sine apparitione talis obscuri in medio. C. Sexta conclusio tangit diversitates talium colorum et est bec. quod albus visum per nigrum facit multas diversitates. ut patet de flamma in fumo. Et subdit quod sol prohibet tales colores apparere de die et similiter prohibet apparitionem talium colorum de nocte propter puniceum et purpureum quia alij colores sicut alurgus et viride non apparent nec possunt discerni de nocte propter similitudinem quam habent cum obscuritate noctis. Consequenter capitulat ea que dicta sunt. Ex his dicitur ad dubium quod iste impressiones non sunt proprie ignite nisi forte secundum apparentiam et etiam secundum potentiam.

Secundo dubitatur. Utz de nocte sere voragines et sanguinei colores. C. Pro solutione huius dubij sunt solvende tres difficultates. Prima que est causa istarum impressionum. dicitur quod causa malis est exalatio calida et sicca sursum elevari. causa efficiens est lumen aliquid cuius astra insidies super tale exalationes habent aliquam diversitatem raritatem et densitatem grossitatem et subtilitatem. Ex hoc sequitur quod iste impressiones sic generantur cum exalatio fuerit elevari a terra et extensa per aerem et fuerit in medio spissior et in extremitatibus subtilior tunc lumen alicuius astri penetrans supra eam facit quod partes extremales apparent rubec. pars vero media apparet nigra. et quia nigra nunquam movet visum quod

beu. iō partes extremales apparent ppingozes
z ps media apparet distantior. iō credim⁹ ibi eē
quandā apturas q̄ si sit magna vocat vorago. z si
sit pua vocat latus. etiā albū visū p nigrū appet
rubeum iō lumē astri visū p illā exalatiōez appet
rubeum. sic causantur sanguinei vel rubei colo/
res. ¶ Secunda difficultas ē d̄ p̄feratibus eoz
p̄ de colore d̄ q̄ est color rubeus v̄l puniceus eo
q̄ album visū p nigrū appet rubeus. z^o de tpe. p̄
dicū q̄ coiter fiunt i tempore calido z estiuāli. Se
cūdo qz appent serenitate existēte. hoc est qn̄ aer
depuratus ē a nubibus. Tertio d̄ q̄ appēt citi⁹
de nocte q̄ d̄ die. qz mai⁹ lumē offuscāt minus lu
men de die. ¶ 3° videndū ē de sonis q̄ audiunt⁹
tpe quo appent tales ip̄siones qz aliqñ sunt silēs
voci⁹ humanis. d̄ q̄ tempore illo multe exalati
ones exntes itra trā penit̄ extm̄ z cū repiūt aliq̄
strictā viā violenter exēūt z causāt sonū. z putat
ab audientib⁹ q̄ sit tal⁹ vor bñana quas imagian
tur sic cāpana sonās v̄l dicere q̄qd volum⁹ ima
ginari. ¶ 3ª difficultas. cum ip̄siones gñentur val
de remote a celo q̄re est q̄ credimus aliquas esse
in celo. d̄ q̄ ppter nimā distātiā visus a re vi
sibili visus bene p̄cipit distātiā v̄lteriozem ip̄ius
visibilis a celo. iō vulgares coiter appellāt nubes
celū sic tempus duz dicūt tps eē serenū v̄l obscu
rum. dicunt etiam pluuias cadere a celo qz igno
rant distātiā nubium a celo.

Tertio dubitat. Utz vapor z exalatio sint
corpora mixta a se inuicē z a quoz
elemēto spē distincta. p̄to solutōe dubij ponitur
primo aliq̄e opinionēs. prima ē cōmētatozis q̄
vapor z exalatio sūt qdā mixta imp̄fecta habētia
formas z q̄litates elemētoz s̄z eē remissum. Alia
ē opinio q̄ sūt qdā mixta ip̄fecta habētia formas
z q̄litates elemētoz solū virtuali z nō reali et
entitatiue. Alia est opinio q̄ sūt de natura illius
corporis a q̄ eleuatur. Alia est q̄ sunt de nā ip̄i⁹
corpis qd̄ ex eis gñatur. Et est vltia opinio me
dia q̄ dicit q̄ si vapor z exalatio cōsiderentur s̄m
formas substantiales q̄s hnt sic sūt de nā illi⁹ cor
poris a quo eleuatur. s̄z si cōsiderent⁹ s̄m dispōnes
q̄litas quas hnt. tūc sūt eiusdē nature cū cor
pore qd̄ ex eis gñatur. Nō obstantibus tñ istis opi
nionib⁹ ponit⁹ pbabit⁹ talis cōclusio. vapor z exa
latio sūt mixta ip̄fecta ex elemētis virtuali cōpo
sita a se inuicē z a quoz elemēto spē distincta. p̄
qz i exalatione videm⁹ sensibit⁹ pprietates duo
rū elemētoz. exalatio enī ē sicca z terrestris. iō
virtuali continet s̄balem terre formā. exalatio enī

terre ascendit sursum naturā sicut ignis. z ē ca
lida inflāmabilis. igitur continet virtualiter for
mam substantialem ignis.

Ad rationes Ad primā d̄ q̄ ē natura
liter frigida naturalitate
coi. sed nō naturalitate nature sibi p̄pe. d̄ etiā q̄
nō semp de facto ē frigida. tñ q̄tū ex natura ip̄i⁹
medie regiōis i terra bona z t̄pate habitatiōis s̄e
p est calida. ¶ Ad scōdaz d̄ negādo cōiaz. z ad p̄/
batiōez d̄ q̄ est maior rō de sup̄ma z infima q̄ de
media. qz sup̄ma est calida pp̄ p̄p̄tate ad ignē
z infima ē calida pp̄ p̄p̄tate refractiōis radio
rum. mō vtrūq̄ deficit in media regiōe. ¶ Ad
tertiā d̄ q̄ aliqñ p̄ accis media regio aeris est i
misse calida pp̄ quā caliditatez sufficit liq̄facere
nubes z niues. semper tamen de natura sua de
bet esse frigida.

Aeris quinto. Utz cometa sit d̄
natura celesti. Arguitur
p̄ q̄ sic qz oē qd̄ mouetur nāliter mo
tu circulari est de natura celesti. s̄z co
meta mouet⁹ naturā sicut motu circulari. vt p̄z p̄ exp̄i
entiam. igit̄ est de natura celesti. Et cōfirmat au
toritate Ari. dicentis q̄ multe stelle fixe sūt na
te accipe comam. ¶ 2° sic. astronomi accipiūt
multa iudicia ex cometis. puta mortalitates prin
cipiozum. bella z seditiones. iudicia autem astro
nomozum sūt ex motu corporū celestū. igitur co
meta est corpus celeste. ¶ 3° sic. cometa nō ē de
nā elemētoz. igit̄ est de nā celesti. an̄s p̄z duplici⁹.
p̄mo. qz si cometa esset d̄ natura elemētali statū cōsu
meretur z nō duraret cui⁹ oppo^o appuit p̄ experi
entia. z^o qz exalatio calida z sicca nō videtur pos
se ascendere v̄l qz ad sup̄mā regiōē aeris ppter
frigiditātē medie regionis expellētē talem exala
tionē. ¶ In oppositū est auctoritas p̄bi.

Primo sciendū ē q̄ in isto z^o c^o determi
nat Aristō. de cometa z diuidit⁹
duas partes. In prima determinat de cometa s̄z
opinionem antiquozum. z intendit quattuoz con
clusiones. ¶ Prima conclusio tangit intentum z
est bec. dicamus dubitatius illa que dicta sunt ab
alijs de cometis z galacia. ¶ Secunda cōclusio
tangit tres opinionēs antiquozum de cometa. p̄^a
est opinio anaxagore z democriti qui dixerūt co
metam esse simp̄basim. i. coniunctionem plurium
stellarum errantium eo q̄ videantur se tangere
¶ Secunda opinio est italicozū qui fuerunt de se/
cta pythagore dicētium q̄ cometa esset vna de
stellis errantib⁹ z dicebāt cometaz raro nobis ap

parere eo q̄ fere est sēper circa solē. ideo non ap
paret nobis nisi cū exist⁹ a radijs solaribus. ¶ 3^a
opinio sit hypocratesū q̄ dixerūt cometā q̄tū ad
corpus ē vnam stellaz errantium. s̄z dicūt eas ac
cipere comā ex refractiōe visus ab humore eleua
to vsq̄ ad sup̄mā regiōez aeris. Et subdit q̄ s̄z
ip̄os non apparet cometa inter tropicos. qz va
por hic eleuatus statim cōsumitur a vehemēti ca
lore sol̄. d̄nt etiam q̄ nō apparet sub austro. qz s̄z
multi vapores eleuentur. tñ qd̄libet astrū habet
minozē partes aeris sub se eleuata. iō rarefactio
solis ad visum nostrū fieri nō p̄t. D̄nt vltra q̄ ta
le sydus tardissime mouet. iō apparet post iō guz
tps motū astroz. z quāq̄ apparet deficere z itez
redire post longum tps. ¶ Tertia cōclusio tāgit
reprobationem istaz opinionū. z p̄ pbat duabus
rōnibus q̄ cometa nō sit aliqua stellaz errantium
¶ Prima qz sequeret⁹ q̄ cometa nunq̄ apperet
extra circulū aialū. i. extra circulū zodiacū. pro
bat tñ cōiam. qz planete semp mouēt⁹ sub zodi
aco. z^o pbat falsitatē cōntis. qz multi comete visi
sunt extra zodiacū. ¶ Secunda rō. qz si cometa
esset vna planetaz sequeret⁹ q̄ nunq̄ possēt ap
parere s̄l p̄ se comete. falsitatem cōntis pbat qz
p̄tes vno sepe s̄l facti z visi sunt. z^o pbat vna rō
ne q̄ corpus comete non sit de natura celesti z co
ma de natura elemēti. qz si sic sequeret⁹ q̄ illa
stella aliqñ esset sine coma. sed nunq̄ tal⁹ visa est. p̄z
qz nunq̄ visa ē stella erratica p̄ter quinq̄ stellas
soles z lunam. 3° reprobat q̄ solū circa septērio
nē appent comete. qz magnus cometa fact⁹ fuit
circa terrā q̄ vocatur achaya. i. circa egnocituz. z
post secutus ē magnus tremotus z magnus flu
tus maris. similt⁹ multi comete facti sūt circa au
strū vt p̄z qd̄ cometa scō sub Menone glorio
sissimo p̄ncipe atheniensū in mēse decēbris sole
exiite circa tropicos byemales. hoc āt dicebāt eē
ip̄ose. ¶ Cōsequenter ponit duas nouas rōnes
ad pbandū q̄ nō sit vna planetaz. p̄ma si cometa
eēt stella erratica sequeret⁹ q̄ nulla stella fixa possēt
h̄re comā. cōis ē falsū. qz ab Aristō. visū est i femo
re canis stellā quandā accipe comā licet debilez.
¶ Secūda rō. si cometa eēt aliquis planetaz se
q̄ret q̄ nunq̄ possēt dispere a visu nostro nisi p̄ in
gressū ad radios solares. cōis ē falsum. qd̄ pbat
qz visi sunt multi comete qui paulatī cōsumeban
tur an̄gressū ad radios solares vt p̄z de cometa
supradicto. ¶ Subdit tres rōnes d̄ p̄mā opinio
nem. ¶ Prima. si cometa esset cōiunctio plurium pla
netaz tunc post dissolutōez comete apperent ta

les planete. pbat cōiam. qua nos quandoq̄z vidi
mus stellas cōiunctas que post separtionē nobis ap
parent. Secūda ratio. si cometa esset cōiunctio
planetaz sequeret⁹ q̄ quicūq̄ planete cōiugerent⁹
cāret cometa. cōis ē falsū vt p̄ egypcios q̄ viderūt
planetas cōiugi. z tñ ex tali cōiuctōe nō gñabat co
meta. ¶ 3^a rō. qz comete aliqñ appent maiores z
aliqñ miores. s̄z stelle pp̄ distātiā a nobis n̄ appent
maiores neq̄ miores. s̄z fere idiuisibiles. ¶ 4^a
cōcludit q̄ iste opiones cū suis causis sunt false:

Secundo sciendum est q̄ Aristō. in etia
pte huius capituli determinat
de cometa. s̄m opinionē p̄p̄iā. z intendit septē cō
clusiones. ¶ Prima cō. tāgit tres suppositiones.
p̄ma. exalatio ignis qui est pars p̄ma mundi qui
est sub celo est calida z sicca. z^a suppositio. aer su
preme regionis mouetur circulariter sicut ignis
z celū. Tertia in suprema regione aeris faciliter
inflāmatur exalatio calida z sicca. ¶ Secunda
cōclusio tāgit modū generatiōis comete z est bec.
cū exalatio eleuata ab istis iseriozibus vsq̄ ad su
prema regiōē aeris fortis z multa ppter motū
celi z calozem ignis inflāmatur. Et semper noua
exalatio eleuatur ad fortificandū eam z sit stella
que qualitercūq̄ sit figurata vocatur cometa.
z si omniuaq̄ similit⁹ fuerit figurata vocatur
cometes. idest stella comata. Si autē sit figurata
s̄m longitudinē vocatur pignonas. i. stella barba
ta vel caudata. ¶ Tertia conclusio. sydus volās
sit quando exalatio est multū debilis z sit motus
quasi stelle cadētis. sed cometa sit quādo matē
ria est grossior z sit sydus mouens. vt declarat p̄
simile de cumulo straminū. ¶ Quarta cōclusio
tāgit duos modos comete z est bec. quādo in su
prema regiōe aeris est multa exalatio que vir
tute ignis inflāmatur tūc apparet cometa p̄ se sine
aliqua stella. sed quādo sub aliquo astroz erran
tiū vel nō errantiū sit aliqua exalatio que ppter
pp̄p̄tate ad tale astrū inflāmatur tūc apparet
tale astrū habēs comā quē ad modū halo apparet
circa solē z lunā. ¶ Quinta cōclusio tangit motū z
est bec. qn̄ cometa habet corpus de natura cele
sti z comā de natura elemēti tūc mouet⁹ ad motū
astri. Sed quādo corpus z coma sunt de natura
elemēti tūc mouetur tardius q̄ mouetur circu
lariter ad motū supreme regionis aeris. Ex hoc
isert q̄ cometa nō est rarefactio visus nostri ab
exalatiōe vsq̄ ad solē sicut dixerūt hypocrateses
quē ad modū halo. qz cometa sit sepe per se z fre
quētius q̄ circa solē vel aliquā aliā stellā. sed ha

Metheoroz

to sep fit circa aliquē determinatū planetā. ¶ 6^a cometa ē nāe calide et sicce. pbat pbs duob⁹ si gnis et tribus expientijs. p̄mū. qz cū fuerit cometa sūt maxime siccitates ita vt prohibeant pluuię. Scōs signū. qz pp multas multitudinē exalatiōis calide et sicce hūiduz nō pōt euaporari. P̄tia ex perietia. qz q̄to comete sūt pauciores minores et rariores tāto sūt minores et rariores venti. et q̄to fuerit maiores tāto sūt maiores venti et sicciores anni. 2^a experientia. oīa vento eleuat⁹ est i acre vnus magnus lapis et portat⁹ ē i fluuijs egis. po stea i vespere scūs est magnus cometa hyemis sic ca et v̄tus borealis pp̄rietates ventoz. 3^a expe rientia. qz sub p̄ncipe nichomacho factus est pa uocis diebus cometa magnus circa circulum eq/ noctialem et eo tpe scūs est magnus ventus circa coritibū. ¶ Ultra cōclusio tāgit locum et tps ḡnā tionis comete. et est bec. cometa raro ḡnatur inter tropicos. qz ibi calor solis et astroz oīo consumit exalatiōem eleuatā a terra. etiā raro fit cometa qz mā ex qua fit sepi⁹ trāit ad ḡnatiōem galacie. ¶ Sciēdū qz de nā comete incidūt ali que difficultates. ¶ P̄tima. qd est cometa. dī qz est exalatio terrestris calida et sicca grossa pinguis et viscosa his ptes multum cōpa ctas eleuata vsqz ad supmā regionem aeris. et ibi pp̄ vicinītatē ignis et viscositatē eius istāmata est ¶ 2^a difficultas. q̄ ē dīa cometaz. dī qz qm mā ē circularis et in medio ē multū cōpacta et in extre mitatib⁹ ē rara et discontinua: nūc fit stella comata. s; qm mā in vna pte est multū cōpacta et i alia est p̄tensa in lōgū nūc fit stella caudata. s; qm aliq̄ ps extremitatū ē multū rara et discontinua fit stella barbata. ¶ 3^a difficultas. q̄ est diuersitas coloruz in cometis. dī qz qm mā comete est multū rara aparet color albus. s; qm est mediocriter cōpacta apparet color rubeus. s; qm mā est multum com pacta apparet color puniceus quasi carbonis ar dentis. ¶ 4^a difficultas. de pluralitate cometaz vbi dī qz sil possunt apparere quōz comete. P̄ti mus est de mā valde rara. 2⁹ est de mā valde cō pacta. 3⁹ est de mā eq̄tr p̄cipante raritatez et de sitatem. 4⁹ est de mā plus p̄cipante raritatem. 5⁹ est de mā plus p̄cipante densitatem. ¶ 5^a dif ficultas est de duratiōe comete. dī qz qm mā ē ma gis cōpacta et cōtinue eleuat⁹ noua exalatio: plus durat cometa. et aliq̄n exptū est cometa durare p q̄draginta dies. ¶ 6^a difficultas est de signis cō mete. dī qz quōz sūt. P̄mū. cometa est signum magne caliditatis et siccitatis. 2^m ē signū multitu

dmis ventoz. 3^m est signū belloz. 4^m ē signū sedi tionū. 5^m ē signū mortalitatis p̄ncipū. ex h̄ qz tē ḡnatur colera et corrumpitur humidū. ¶ 7^a diffi cultas est de loco comete. dī qz semp ḡnatur in re gione ignis vel in suprema regione aeris.

Cōclusio responsalis. Cometa non est de natura celesti. patet quia ei⁹ ma teria est exalatio calida et sicca. Ex hoc sequitur qz est de natura elementi.

Primo dubitatur. Vtrū galacia sit im p̄ ho ignita. ad soluendum hoc du biū est supponendū qz Aristoteli hoc 3° capitulo b tractatus determinat de galacia. et diuiditur in tres partes. In prima determinat de galacia fm opinionem antiquoz. et intendit tres conclusiones. ¶ P̄tima tangit p̄mam opinionē et eius repro bationem. et est bec. Pythagorici dixerunt galaci am fieri ex hoc qz sol aliq̄n delatus est p̄ illam viā a p̄betōte. et illa via exusta ē a calore solis. et ideo facta est alba. hanc reprobat sic. qz sequeretur qz circulus zodiacus esset totus adustus et alb⁹. cōiaz pbat. qz non solū sol s; errantia sidera p̄ ipm fe runtur. falsitatē dicitis pbat. qz circulus zodiacus est nobis de nocte manifestus. et tñ non apparet adustus neqz albus nisi aliqua ps eius copuletur ad circulum lacteum. ¶ 2ª cōclusio tāgit scōiaz opinionem. et est bec. anaxagoras et Democritus dicunt galaciam esse lumen quorundam astrorū sol. n. sub terra latus nō respicit quedā astra. qdā vero aspiciuntur ab ip̄o et sic lumen quorundam astroz non ipedat a radijs solaribus imo apparet nobis. et tale lumen dicitur esse galaciam. hanc re probat duabus rationibus. prima qz sequeretur qz nō semp appet eadē galacia. nec ubi eīdē astris: falsitatē dicitis pbat. qz videmus sc̄per idem lac. et sub eīsdē astris. pbat cōiam. qz cōtinue alia astra aspiciuntur a sole eo qz nō manet semp i eodē lo co. et sic oporteret sole translato lac transferi. 2^a rō. qz p̄ astronomica d̄xeromata demonstratum ē qz sol est multo maior terra. et qz distantia astro rū a terra est multo maior q̄ distantia solis a ter ra. igit oportet qz conus vmbre terre alicubi ppe solem terminetur. et sic necesse ē solem respicere oīa astra et non ipediri a terra. ¶ 3^a conclusio tan git tertiam opinionez. et est bec. qdā dixerūt p̄ ga laciā ēē refractionē lūminis nostri v̄tus a sole. si cut dicebant de cometa. Hāc reprobat p̄hs dua bus rōnibus. P̄tima. qz sequeretur qz galacia cum sit cōtinue deberet apparere i alio et in alio loco. pro bat cōiaz. qz qm aliq̄ videt in speculo ipossibile ē

Primus

qz ip̄s apparet in eodē loco si res visa vel spectm moueat. modo sol et astra cōtinue mouēt. 2^a rō. qz galacia appet de nocte nobis aspiciētib⁹ i aq̄. et tñ sol tē nō pōt refrangi ad visū nostrū cū sit sub terra. Consequenter recapitulat que dca sūt. Ex his dī ad dubiū qz galacia nō ē ip̄sio ignita. pa tet. qz galacia nobis appet sine inflammatiōe cu iuscunqz exalationis.

Secundo dubitatur. Vtrū galacia sit de nā elem tali. Ad soluendū h̄ dubiū ē supponē dū qz ari. in 2^a p̄hb⁹ capitū determinat d galacia fm opinionē p̄bam. et intendit tres cōclusiones. ¶ P̄tia tāgit modū ḡnatiōis galacie resumēdo vnu qd dicitur ē pri⁹. et est h̄. Dicam⁹ galaciā sic fie ri qz multe exalatiōes calide et sicce eleuat⁹ vsqz ad supmā regionē aeris a motu stellarū q̄ sunt in circulo lacteo: et p̄ lumē illaz stellarū refractū su pra talē exalatiōem appet ibi lac et albedo q̄ voca tur lac siue via lactea. pbat p̄ per sice. qz halo ap paret pp̄ refractionē lūminis solis vel lune s; vapo re. igit a sili sicut accit s; vnum astroz sic dōs accid re circa totū celū. 2⁹ pbat a minoz. qz si mot⁹ vni us astri posset eleuare totā exalatiōem. vt ex ea generetur cometa. rōabile est qz mot⁹ pluz astro rū possit eleuare exalatiōem supra quā appet ga lacia. 3⁹ pbat signo. qz galacia nō ḡnat i signo aia liū. eo qz mot⁹ solis et planetaz dissoluit totā exa lationē que ibi eleuat. igitur signū est qz galacia generatur ex exalatione. Et subdit qz circū la cteus est maximus et excedit multū tropicos: et ē plen⁹ astris maximis et frigidis. et pp̄ p̄p̄nquitatē vnus ad alterū appet aliud alteri cōiungi. ¶ 2^a conclusio tangit aliud signū ad pbandū qz gala cia ḡnat ex exalatiōe. i pte maiorz circuli lactei sūt plura astra et sub ea apparet maior claritas ppter h̄ qz plura astra sufficiūt eleuare maiorē exalatiō nē. igit signū ē qz galacia ḡnat ex exalatiōe. Sub dit qz ista astra spica sunt valde iord. nata nec hnt manifestū sitū i celo eo qz vix p̄nt d̄ s̄icte s̄p̄bedi. ¶ 3^a conclusio acceptat cāz galacie p̄s positā: et in fert diuisionē galacie q̄ est bec. galacia ē maxi mi circuli ppter diuisionē cāra. Cōsequēter recapitulat q̄ dicta sūt. Ex his dī ad dubiū qz cū noua trāslatiōe textus p̄bi est. p̄babil⁹ defensibile galaciā ēē de nā elemētalī. p̄s tenendo qz galacia nunqz apparet nisi de nocte serenitate exillēte et eleuata exalatiōe sub circulo lacteo.

Tertio dubitatur. Vtrū galacia sit de nā cele sti. Ad soluendū hoc dubiū sūt soluē de tres difficultates. ¶ P̄tima. q̄ est saluabilis

ḡnatio galacie s; Albertū et alios q̄ tenēt cū antiq̄ trāslatiōe qz galacia sit de natura celesti: dī qz i il la pte celi in q̄ apparet galacia ē magna multitu do stellarū. iō tota illa ps celi est dēfior q̄ alie ptes Stella. n. ē dēfior ps orbis. iō lumē astroz magis refrāgit in illa pte celi q̄ in alia ppter ei⁹ dēfita tē: et sic lumē astroz magis apparet i illa pte q̄ in alia. et tale lumē vocat galacia. ¶ 2^a difficultas. qd est galacia. dī qz est qdā circulus lacteus in ce lo apparet p̄tē sus a pedibus geminoz p̄ncipiū sagittarij et itez rediēs in signū geminoz: et dicit a galas qz est lac et cios circulus quasi circulus la cteus. Ex hoc sequitur qz causa materialis galacie est illa pars celi supra quā sic refrāgit lumē astro rū. sed causa formalis est lumē sic refractū. ¶ 3ª difficultas. vtrū de mēte Aristoteli sit ponere galaciā ēē de natura celesti. dicitur p̄mo qz h̄ cōtradictio sit iter nouā et antiquā translationē textus p̄bi: tñ probabilius est antiquā translationē fuisse fm opinionē propriam Aristotelis et nūc fuisse fm opinionem nouiter adinuetā ab aliquo discipulo Aristoteli. pbat qz in 3ª opinione iprobat illā opinio nē q̄ tenet cū noua translatione qz galacia cause ē ex refractione lūminis ad visū nostrum. 2⁹ dicit qz galacia ē de nā celesti. patet primo qz si esset d natura elementalī possemus aliq̄n sensibiler p̄ cipere talem exalatiōem eleuatam ēē maiorem et aliq̄n miorē. et sic posset apparere galacia aliq̄n maior aliquando minor. 2⁹ qz tñ possemus sensi biliter percipere talem exalatiōem cōsumi euz exalatio continue consumatur. et sic tandem pos sem⁹ percipere galaciaz deficere. 3⁹ qz si galacia generaretur ex exalatione sequeretur qz appare ret esse in diuersis locis hominibus existētib⁹ in diuersis regionibus vt posset p̄bati per artes p̄spectiuā protrahēdo lineam a puncto galacie vsqz ad visum nostrum.

Ad rationes Ad primā dicit qz come ta non mouetur p̄ se mo tu circulari. sed solum p̄ accidens ad motū astri sub quo generatur. vel ad motum supreme regi onis aeris in qua fit. ideo non mouetur tali motu secundum naturam neqz contra naturam. sed so lum preter naturam. ¶ Ad scōiam dicitur conce dendo antecedens. et negando consequentiaz. qz licet iudicia astronomie primo sumantur ex mo tu corporum celestium possunt tamen aliquando sumi ex multis effectibus naturalibus istorum i feriorum. ¶ Ad tertiam dicitur negando ātece dens. et ad primam probationem dicitur assignan

do causam durationis comete postam in 3° nota
bili. Ad secundam probationem dicitur qd no
est inconueniens multam exalationem valde co
pactam resistere frigiditati medie regionis r ascē
dere per mediam regionem aeris.

Aeris sexto. vtz pluua gneret i
media regioe aeris. Ar
guir primo qd non. qz pluua est subalr
aqua: sed locus nalis gnationis aque
no est media regio aeris. igr pluua no gnat i me
dia regioe aeris sz in loco aque. C 2° sic. ois ipres
sio ignita est leuior pluua. igr ois impssio ignita
gnatur in superiori loco qz pluua. sed aliq ipressio
ignita gnatur in media r ifima regione. sz pluua
gnatur in loco iferiori qz sit media vel ifima regio
aeris. C 3° sic. vapor no pot ascēdere vsqz ad me
dia regionē aeris. sz in media regioe aeris no gna
tur pluua. aqis pbat duplr. pmo qz vel moueret
sursum ab extrifeco vel intrifeco. no ab extrifeco:
qz no pot dari aliqd extrifecū expellēs vel attra
bens vaporē sursum. no ab extrifeco. qz forma sba
lis vaporis ē pncipiū effectiuiū mor^o deorsū. igr
no pot ee pncipiū effectiuiū mor^o sursum. nec calidi
tas vaporis. qz accēs se solo no pot ee pncipiū
totali pductiuiū mor^o. 2° qz vel moueret nālī. r sz
no cum sit qdā graue. vel violēte. r hoc non. qz
tūc gnatio pluue eet violētia. et n pncipim^o aliqd
violētū extrifecū. C In opp^m ē auctoritas phi
sciendū ē q aristo. in isto 3° tracta
tu dēmiat de ipressionib^o humi
dis. r diuidit in tria capitula. In pmo dēmiat
de pluua r itēdit septē cōclusiones. C 1^a pna cōclu
sio tāgit itē tū r est bec. dicam^o de 2° loco post sup
mā regionē aeris. r de loco q est circa terras. f. de
ifima regioe aeris qz iste locus ē cois aq r aeri. r
etiā de oib^o ipressionibus hūidīs. dicam^o et de im
pssionib^o accitibus in cis r sumam^o oium pnci
pia r cās. C 2^a cōclusio tāgit cās efficiētē istaz
ipressionū r est bec. Causa efficiēs pna r princi
palis ē motus solis in obliquo circulo qui bz con
gregare r disgregare mām eleuatāz ille. n. pp. p
pinquitatē vel recessū ad nos est cā gnationis r cor
ruptiois. C 3^a cōclusio tāgit cām mālē. cā mālīs
ipaz est vapor eleuatus ab hūiditate terre a radi
is solis vel ab aliquo cante inferius caliditatem
releuante vaporē. C 4^a cōclusio tāgit gnationē
pluue r ē bec. cū vapor eleuatur ad superiores lo
cū inter ista duo vltia loca ptes calide supius tē
dunt r reliquit ptes grossiores r frigidās q pp de
relictionem caloris r pp frigiditatem loci cōden

Primo sciendū ē q aristo. in isto 3° tracta
tu dēmiat de ipressionib^o humi
dis. r diuidit in tria capitula. In pmo dēmiat
de pluua r itēdit septē cōclusiones. C 1^a pna cōclu
sio tāgit itē tū r est bec. dicam^o de 2° loco post sup
mā regionē aeris. r de loco q est circa terras. f. de
ifima regioe aeris qz iste locus ē cois aq r aeri. r
etiā de oib^o ipressionibus hūidīs. dicam^o et de im
pssionib^o accitibus in cis r sumam^o oium pnci
pia r cās. C 2^a cōclusio tāgit cās efficiētē istaz
ipressionū r est bec. Causa efficiēs pna r princi
palis ē motus solis in obliquo circulo qui bz con
gregare r disgregare mām eleuatāz ille. n. pp. p
pinquitatē vel recessū ad nos est cā gnationis r cor
ruptiois. C 3^a cōclusio tāgit cām mālē. cā mālīs
ipaz est vapor eleuatus ab hūiditate terre a radi
is solis vel ab aliquo cante inferius caliditatem
releuante vaporē. C 4^a cōclusio tāgit gnationē
pluue r ē bec. cū vapor eleuatur ad superiores lo
cū inter ista duo vltia loca ptes calide supius tē
dunt r reliquit ptes grossiores r frigidās q pp de
relictionem caloris r pp frigiditatem loci cōden

sanī r itez in aquam conuertuntur. r fit pluua s
scendens pp sui grauitatē. C 5^a cōclusio tāgit vif
serentiā vaporis nubis r caliginis r ē bec. vapor
ē exalatio eleuata ab aq r ab hūiditate frē v^o aq.
sz nubes ē vapor cōdēsatus q cōuertit i aquā. sz
caligo est resolutio nebule q debebat conuerti in
aquā ideo magis ē signū serenitatis qz pluue. ca
ligo. n. ē velut ymbra sterilis. C 6^a cōclusio tan
git circuli iter ista. r ē bec. ignitōe istoz est circu
lus qz aqua siue hūidū pmo eleuat a terra. r cū ē
in media regione aeris cōuertit i nubem r nubes
itez cōuertit i aquā r illa itez reuertit i terrā. iō
iste circulus iteqz circularitēz solis. qz qn sol ē su
pra frā eleuat vapor. r qn sit sub terra itez reuer
titur. r etiā pbat p antiquos dicētes qz tatis ele
uatio ē descēsus vaporis r quidā sum^o circulari
ter fluēs a terra ad mediā regionē r itez reflūēs
a media regione ad terrā. C 7^a cōclusio tāgit dīaz plu
uiāz r ē bec. qn vapor hūidus eleuat^o p calidita
tē r cōdēsatus pp frigiditātē cadit p duas gut
tulas vocatur pfcades. si vero p maiores ptes
vocatur pluua. solet sup addi 3^m. qz quādo cadit
per latus ptes vocatur lambruceres.

Secundo sciendū ē q aristo. in isto 3° ca
pitulo dēmiat d rōre r pru
ina r niue. r itēdit sex cōclusiones. 1^a pna tangit
gnationem roris r pruine r ē bec. qn vapor modi
cus r subtil fuerit eleuatus no multū alte ppter
paucitatem caloris eleuātis ipz. r fuerit frigidat^o
a frigiditate noctis talis vapor latus deorsū dē
ros r pruina. C 2^a cōclusio tangit duas dīas in
ter rōrē r pruina. pna qz pruina sit qn vapor con
gelat. sz an qz sit ros oz qz no sit rāt calor q con
met vaporē eleuatū neqz qz sit rātū frigus qz va
por cōgelet. 2^a dīa qz pruina sit i tpe frigido r in
locis frigidis. sz ros sit loco r tpe tpatis. Ex h in
fert qz vaporē calidior aq. hz. n. caliditatē ipz ele
uatē. 2° infert qz illd qd est aploz frigiditatis qz
aq pot ipz vaporē cōgelare. C 3^a cōclusio tāgit triplicē
cōueniētā iter rōrē r pruina. 1^a pna qz ros r pru
ina no sūt nisi serenitate r trāgillitate exite. 2^a qz
ista n sūt flāte aliq vento ipetuoso. pbat signo qz
pp h ista gnant qz vapor n disgregat nec a longe
eleuat a terra. 3^a ros r pruina no possunt gnari in
mōtib^o nec in locis altis. pbat duab^o rōnib^o. pma
qz vapor ille eleuatur a locis hūmidis r submis
sis. iō calor: paus eleuans ipsum non pot eleuare
ipm ad locum multe altitudinis sz dimittit ipz p
pe terrā. 2^a rō qz in altis locis est maxim^o ventus
q facit diuoluit illū vaporē. C 4^a cōclusio. ros

fit sep flate austro r nūq flate borea prerqz i pon
tbo. qz ros no fit i tpe frigido sz tepato. auster at
facit tepie. boreas ho facit tps frigidū. qz boreas
ē frigidus. i pōtbo at ē cōuerso. auster at no facit
sic tepie vt fiat vapor. boreas aut p suā frigidita
tē facit antipistāsim r cōgregat calidū. ideo plus
euaporat. hoc pbat signo. putei. n. plus euaporat
flātib^o boreis qz austribus. tū vcti boreales cōu
mūt vaporē ante qz multiplicetur. australes ve
ro no pmittūt vaporē cōgregari. C 5^a cōclusio tā
git nūmex ipressionū aqueaz r est bec. a loco in
quo generatur nubes veniūt tria corpora. f. nix
grādo r pluua. C 6^a cōparat aliqz eaz. aduicē
r est bec. pluua r nix pportionabilē se habent ad
rōz r pruina. r no differūt nisi sz magis r min^o.
nix. n. r pruina sunt idem. ros vero r pluua sunt
idē. sz differūt sz multū r paucū. pbat qz pluua
fit ex multo vaporē sic ifrigidato r in loco multū
distante a terra. sed ros fit ex paucō vaporē r in
parua distātia a terra: silr est de pruina r niue. cū
enim cōgelatur nubes sit nix. cū aut cōgelatur p
pe terrā paruus vapor sit pruina. Ex hoc infert
qz nix r pruina sunt signū tps r medie regionis
frigide. no. n. cōgelaretur in tpe r regione in q cēt
multa caliditas si no supuieret frig^o. oz etiā ibi
esse calidū qd facit frigidū euaporare.

Tertio sciendū ē circa hūc tex. icidūt tres
difficultates. C 1^a pna difficul
tas est de signis pluue. vif qz pmiū signū pluue ē
rubedo matutina solis. r signū serenitatis est ru
bedo serotina solis. Secundum signū qz quando
sol r luna apparēt coloris pallidi est signū pluue
3^m. defectus roris in tempore apto ad rōzes. 4^m
signū quasi ifallibile. qn luna in nouilunio habet
cornua valde obtusa r magna est signū qz illa lu
na erit pluuiosa. sed qn luna habet cornua acuta
signū est serenitatis. Aliud signū quasi ifallibile ē
qn sol respicit in ortu r supra ipz apparet nubes
nigra r lōga ad modū turris. tūc si nubes statim
dispeat tūc est signū pluue future in illo die. sed
si nubes diu pmaneat significat serenitatē r raro
accidit oppositū. Aliud signū. quādo stelle i celo
no apparent ita spisse imo apparēt plus distātes
qz solitū sit eas apparere tūc est signum pluue.
Aliud signū. sintillatio aeris in lam pade ardēte.
Aliud signū. quādo est mutatio vtoz ab austro
vsqz ad aquilonē exclusiue p occidentē est signū
pluue. Etiā sumi possunt signa ex parte aialiu.
sicut cantus ranaz. cātus cozoaz. birūdines bas

se volātes. musce r pulices fortiter tangentes: r
oues auide pascētes. mugitus boum r vaccaz i
cāpis r pascuis eleuatio capitū r festina reuersio
ad tectū. C Secūda difficultas. de accidētibus
istaz ipressionū dicitur pmo de pluua qz est ac
cidēs eius cadere p guttulas aliquando maiores
aliquādo minores. aliquando etiā pluua est dul
cis r aliquādo amara. aliquādo etiā cū pluua ca
dūt rane vermes r multa alia animalia. De niue
dicitur qz cōseruat blada. De rōze dicitur qz aliq
feret ita qz putrefacit herbas. r blada collecta tē
pore roris putrefiūt. quia aliquādo est dulcis vt
mel. De pruina dicitur qz adberet pilis et herbis
sz rōz sunt multa alia signa r accidētia q ppter
eoz multitudinē dimittūt. C Tertia difficul
tas. in qua regione aeris generatur ros. pzo so
lutione huius difficultatis ponūtur quatuor di
cta. pmiū est cōtra albertū qz ros no generatur in
superiori parte medie regionis aeris: qz vapor
ita subtilis r paucus no possit ascēdere p mediā
regionē aeris. C Secūdo dicit qz ros non gene
ratur in media regione aeris in qua pluue r nu
bes generatur pmo quia ibi sunt venti. Secūdo
quia requirit locū tēperatū. C 3^m dictū. ros no
ascēdit a terra ad summitatem herbaz folioz r
arboz: sed descēdit ab ifima regione aeris su
pra herbas folia r arbozes. C 4^m dictū. ros ge
neratur in iferiore regione aeris ex cōdēsātōe va
por. Ita quatuor dicta patēt ex scdo notabili.

Conclusio respōsalis. Pluua generat
i media regione aeris. pbat
qz in illa regione aeris generatur pluua in q est
tāta frigiditas qz vapor tm pot cōdensari qz ex eo
fiat nubes: sz solū hoc est i media regione aeris.
ergo solū i media regione aeris generat pluua.

Primo dubitat. Utx grādo generetur i
media regione aeris. Ad soluen
dū h dubiū est supponēdū qz Ari. i h 3° r vltimo
ca: hui^o tractat^o dēmiat de grādine: r diuidiū
i duas ptes. In pma dēmiat de grādine sz opi
nionē antiquoz: r intendit quatuor cōclusiones.
C 1^a pna tāgit itentū r est bec. grādo generat i
media regione sicut pluua. sz differt i hoc qz sicut
nix generat i media sic pruina gnāt in ifima. r sic
pluua i media sic ros in ifima. grādo vero no bz
aliqd qd sit generet in ifima. sicut ipa in media.
Subdit qz oportet dēterminare. ea que accidūt
circa nāz grādinis qctūqz no sunt seducētia a ve
ritate sz sūt rōnabilia. C 2ª cōclusio tāgit duas qstio

Meteororum

nes. **C** Prima est. quō potest gñari grādo ita q̄ aqua n̄ descendat anteq̄ congeletur. **C** 2^a. q̄re i byeme minus fiunt grandines. 7 magis fiunt i tēpore veris 7 autumnī. 7 vniuersalr̄ in tēpore tēperato. cum tamen grando appareat vt cristall⁹. i. vt aqua congelata. **C** 3ª conclusio tangit 7 reprobatur solutiōne antiquoz. **C** Ad p̄mam q̄dēz dicitur q̄ nubes q̄nq̄z dissoluitur in paruas guttas que pp̄ paruitatem manent in aere 7 postea ille partes cōgregantur 7 faciunt guttas magnas que vocantur grando. hoc reprobatur p̄hs. qz congelata inq̄stum huiusmodi non p̄nt itēz congelari. **C** 4^a conclusio tangit opinionez anaxagore ad primas q̄dēz. 7 est hec. i. estate magis fit grādo. qz tunc calor sufficit eleuare nubes 7 expelle re in superioz. 7 locū magis frigidū in quo pp̄ frigus conuertuntur in aquā 7 congelātur. hanc reprobatur p̄hs tribus rationibus. **C** Prima. qz grādo non generatur ita alte. pbat. quia in altis mōtibz apparent niues 7 non grādines. **C** Secūda. quia aliquando cū cadunt grandines in nubibus celi audiūt mirabiles soni. hoc tñ nō possz si generarentur multū distāter a nobis. **C** Tertia. qz grando fit in figura rotunda. qd̄ nō fieret si generaret multū distāter a nobis. Ex his dicitur ad dubium q̄ grando nō gñatur in media regione aeris. patet. quia grando generat ex nube conuersa in guttas postea congelatas. s3 nubes generantur in media regione aeris.

Secundo dubitatur. vtz grando magis generetur i tpe temperato q̄ in byeme aut estate. Ad soluendū hoc dubium ē supponēdum q̄ ari. in secūda pte b^o capli dēfinitat de grandine s̄m opinionem p̄p̄riā. 7 intendit tres conclusiones. **C** Prima tangit solutiōne p̄me questionis. 7 ē hec. grando sic gñatur. nā p̄ calorem solis eleuatur a corporib⁹ humidis quidā vapor humidus 7 calidus vsq̄ ad mediā regionem aeris. 7 ibi pp̄ frigiditatem loci conuertitur in nubē. 7 nubes conuertitur in aquā descendentem per guttas que cadendo p̄ infimā regionem pp̄ eius caliditate per antipistalim in frigidantur 7 fortiter congelātur. 7 si generet remote a terra fit rotunda. **C** 2^a conclusio tangit solutiōne secūde questionis. 7 ē hec. grando minus fit in estate 7 in byeme q̄ in alijs t̄pibus anni. pbat p̄ d̄ estate. qz in estate aer est nimis siccus. sed iuere 7 autumnio aer est magis humidus. 7 viget satis magna caliditas. igit tunc possūt fieri plures euaporationes. 7 etiam tunc infima regio ē satis calida

ad cāndū antipistalim. s3 in byeme corpora sūt nimis frigida. ideo calor est nimis debilis ad faciēdū humidū euaporare. 7 ē media regio ē tūc frigida nimis. ad causandū antipistalim. **C** Tertia conclusio est hec. grando magis fit in tpe calido. pbat. qz calidum multū iuuat ad congelationez aq̄. pbat duob⁹ signis. p̄mum. qz multi cū volūt aquā in frigidare vel congelare p̄ faciunt eā cale fieri. 2^m. qz in puncto citius calefiebat quo fortius erat congelata 7 e contra.

Tertio dubitatur. Quot sunt signa grādinis. dicitur q̄ sunt sex. p̄mū ē q̄ cōgelatur 7 apparet ad modū cristalli. 2^m signū est q̄ mortificat vegetabilia. 7 hoc propt̄ suūz frigidit. 3^m. quia quandoqz tempore grandinis audiunt magne exalatiōes calide 7 sicce que petunt exitum 7 mouentur per talem nubē frāgendo eā. iō causant sonum. 4^m. cum grandine cadit pluuia 7 hoc fit propter puā antipistalim. 5^m. q̄ quādo q̄ est angularis: quandoqz rotunda quando rēo te generatur. 6^m. in grandine q̄nq̄z appent imaginēs hoium 7 porcorū p̄pter virtutes celestes tūc vigentes. Ex his p̄s q̄ q̄nq̄z sunt impressiōes humide quaz due gñantur in infima regiōe aeris. s. ros 7 pruina. sed alie tres generantur i media regione. s. pluuia nix 7 grando: 7 s3 grādo congeletur 7 perficiatur in infima regione. tamen p̄ncipaliter generatur i loco vbi generātur nubes 7c.

Ad rationes Ad primam dicitur cōcedendo maiorē 7 negando minores. Et ad pbationez dicitur q̄ vnumquod qz eoz elementorū potest naturaliter generari i loco alterius dūmodo sit aliquid qd̄ moueat ip̄s ad motū alteri⁹. vt si aliquis poneret ignē i fra aerem naturaliter. qz ex tali igne possz gñari aer nāliter. **C** Ad secūda dicitur concedendo aīz 7 negando cōiam. quia non est inconueniens q̄ multus vapor altius descendat q̄ pauca exalatio. iō non est inconueniens q̄ aliqua ipressio humida altius generet q̄ ipressio ignita gñata ex debili exalatione. **C** Ad secūda d̄ p̄ q̄ forma substāntialis vaporis est p̄ncipium talis ascensus. nec ē inconueniens eandem formā naturalem per diuersa principia instrūesse p̄ncipiuz contrariorū motuum sicut forma substāntialis aq̄ per suaz p̄p̄riam frigiditatem frige facit. sed per caliditatem sibi impressam ab igne calefacit. sic forma substāntialis vaporis per suam caliditatem quam consequitur quedam leuitas ascendit. 7 quando frige facit per suam frigiditatem quaz consequit grauitas

Primus

descendit. vel d̄ q̄ caliditas est p̄ncipium pductiuum talis ascensus vel saltē leuitas cōsequēs illam caliditatem. iō d̄ ad 2^m pbationez q̄ talis motus ē nālis ex parte p̄ncipij instrumentalis. s. ex parte leuitatis 7 caliditatis vaporis: licet forte sit violentus ex parte forme substāntialis vaporis.

Veritur septimo. vtrū sōtes 7 fluuij generentur ex pluuialibus aquis receptis in visceribus terre. **C** Arguit p̄rio q̄ sic. qz tēpore pluuiali fontes 7 fluuij sunt maiores q̄ tempore estiuali. 7 hoc non est nisi qz talis aqua augmentatur ex aduētū pluuię. igitur fontes 7 fluuij generātur ex aquis pluuialib⁹. **C** 2°. sic. sōtes et fluuij non generantur in concavitatibus terre ex vapore conuerso in aquam cuz sepius maior aq̄ exeat a fontibus 7 fluuijs q̄ sit maior pars aeris igitur generātur ex aquis pluuialib⁹. **C** Tertio sic. quia vel aqua ascenderet ad orificium fontis naturaliter vel violententer. nō naturaliter quia aq̄ non ascendit sursum naturaliter. non violententer primo qz ibi non videt̄ aliquid violentans. Secundo qz generatio fontium non esset naturalis **C** In oppositum est auctoritas philosophi.

Primo sciendum est q̄ Aristoteles i isto quarto tractatu determinat de fontibus fluuijs que generantur intra concavitates terre. 7 diuiditur in duo capitula. **C** In primo determinat q̄a generatione fontium 7 fluuiorum. 7 diuiditur in duas partes. In prima determinat de ipsis s̄m opinionem antiquozum 7 intendit tres cōclusiones. **C** Prima tangit intentum 7 est hec. dicamus adhuc de ventis 7 omnib⁹ spiritib⁹ de fontibus 7 fluuijs 7 de mari: non multū curando de opinionibus antiquozum. quia d̄ his nihil aliud dixerunt nisi q̄ vulgo dicitur. **C** Secunda conclusio tangit opinionem antiquozum 7 est hec. aliqui opinabantur q̄ ventus non esset aliud q̄ aer motus ita q̄ eandem rez dicunt vētur aerem 7 nubes. quia cuz fuerit quiescens dicitur aer. 7 cū fuerit motus dicitur ventus. 7 cuz aer fuerit ingrossatus dicitur nubes. 7 credūt sapienter dicere oēs ventos esse vnum ventus. et omnes fluuios esse vnum fluuiū. Ex hoc insert q̄ multi melius dicunt sine inquisitione q̄ isti antiqui cum inquisitione eo q̄ dictū eoz est leue 7 mēdaciū. 7 subdit quid intendit determinare. **C** 3^a conclusio tangit opinionez antiquozū de fluuijs 7 est hec. eleuato vapore descendit pluuia i terris

tanq̄ in aliquem magnū ventrem: 7 ibi congregatur in bieme propter multitudinem pluuiarū 7 illam multitudinem pluuiarū continue fluentes ab illo ventre terre dicunt esse fluuios. probant duobus signis. p̄mū. quia fluuij sunt maiores i byeme q̄ in estate. 7 hoc non est nisi quia ille concavitates terre sunt in byeme plus replete aquis pluuialibus. 2^m signum quia aliqui fluuij sunt p̄petui 7 aliqui non. 7 hoc non est nisi p̄pter abūdā tiam aquarū pluuiialū in aliquibus locis. hanc reprobatur philosophus quia sequeretur q̄ talis venter terre esset maior tota t̄ra. quia si tota aq̄ que fluit per annuz ex fluuijs congregaretur ip̄a excederet magnitudinem terre.

Secundo sciendū est q̄ Aristoteles i 2^a parte huius capituli determinat de fontibus 7 fluuijs s̄m opinionē propriam 7 intendit quinqz cōclusiones. **C** Prima tangit vnum modum generationis fluuiorū 7 est hec. sicut supra terram ex aere generatur aqua. sic etiā inter partes terre est multus vapor qui p̄pter frigiditatem terre cōdensat 7 cōuertitur i aquas. 7 illa aqua petens exitū fluit extra terram 7 continue resoluitur in vapores. ideo continue augmentat talis aqua. 7 sic causantur fontes 7 fluuij. hoc probatur duobus signis. p̄mum quia videm⁹ q̄ fodiuntur loca bassa 7 fouee 7 in illis reperitur aqua discurrens ab illis locis terre. 2^m signum quia sōtes 7 fluuij s̄m naturāz fluunt ex mōtibz. pbat p̄hs ratione 7 exp̄imentis. ratione quia sicut mōtes sunt porosi. ideo ibi pōt aer subigredi terram 7 p̄pter frigiditatem terre cōverti in aquas. 2° probatur exp̄imentis de monte p̄naso. 7 i Asia d̄ mōte caucaso. in idiade monte pyreno circa occidē tale equinoctium. de mōtibz etiā circa scythiaz 7 lybiam 7 multis alijs mōtibz vt ad lōgus patet in textu. **C** 2^a 3° recapitulat que dicta sunt **C** Tertia conclusio pbat q̄ in terra sūt aliq̄ loca suscipientia multam aquam sicut concavitates terre qz circa archadiā aliq̄ fluuij absorbentur a terra. etiā i asia sub mōte caucaso ē stagnū sub q̄ ingrediūt plures fluuij 7 ibi mare nō hz effluxū. iō itrat sub terrā 7 egreditur longe bene p̄ trecenta stadia. 7 exit aqua dulcis 7 potabilis. 7 in europa est quidam fluuius qui absorbetur a terra. 7 itēz egreditur. quod nō esset nisi sub terra essent magne cōcavitates receptiue multū aquaz

Tertio sciendum est q̄ circa hunc textum icidūt tres difficultates. **C** Prima

Meteororum

Utrum aqua naturaliter ascendat ad officium fontis. Pro solutione huius difficultatis ponitur quatuor casus in quibus aqua potest naturaliter ascendere. Primum. si in aliquo vase pleno aqua ponatur aliquid grauius aqua: tunc illa aqua illi graui naturaliter cedit et ascendit supra illud graue. Secundus casus. si aqua fuerit calefacta et ex tali aqua vapor fiat virtute caliditatis illius vaporis aqua naturaliter ascendit: ut patet de fumo aque bullientis. Tertius casus. quia natura abhorret vacuum: ideo aqua naturaliter ascendit ad replendum vacuum. prout duplici experientia. Primum. quod si aliquis calefaciat sialam. aer calefactus in siala rarefit. tunc si statim talis siala ponatur supra aquam frigidissimam propter frigiditatem talem condensatur aer sialae. et tunc aqua ascendit ad replendum vacuum. et iuuenes sepius bibunt vinum cum calamo attrahendo aerem illius calami. et tunc statim vinum ascendit ne fiat vacuum. Quartus casus est propter equalitatem quod quilibet pars aque naturaliter tendit ut sit eque alte vel eque basse sicut alia. ideo si fiat foramen in nauis nunc aqua cessabit ascendere quousque sit ita alta sicut aqua que est in fluuio. secundo ponitur talis suppositio. quod prima origo fontium et fluuioz coiter est in altis montibus. Ex his dicitur ad difficultatem quod aqua naturaliter ascendit ad officium fontis. prout quia aqua naturaliter nititur equari loco a quo sumpsit originem. sed locus a quo sumpsit originem est altus ideo aqua naturaliter ascendit quantum potest quousque adequatur suo loco naturali. Ex quo sequitur quod officia fontium artificialium non debent fieri altiora quam sit locus originis ipsius fontis. hoc potest declarari de foramine facto in nauis. Secunda difficultas cum fontes et fluuij generentur exapore conuerso in aquam qualiter est possibile quod tantus vapor conuertatur in aquam cum aliqui fontes et fluuij sint perpetui. Dicitur quod intra terram sunt multi pozzi qui naturaliter non possunt remanere vacui. ideo oportet quod replantur aliqui subtili vapore qui propter frigiditatem terre statim conuertitur in aquam. ideo ne sit vacuum subtrat nouus vapor qui continue conuertitur. et sic continuatur fluxus fontium et fluuioz. et quanto riuuli alicuius fontis vel fluuij plus distant a loco sue originis: tanto sunt latiores et maiores. quod continue reperiunt nouum vaporem conuersum in aquam. Tertia difficultas. utrum aqua fontium et fluuioz sit naturaliter maior in estate quam

in hyeme. Dicitur primo quod naturaliter est maior in estate quam in hyeme. quia calor existens extra terram facit eam per atropisiam esse magis frigidam. ideo facilius resoluitur vapor in aquam. pro accidens tamen ratione aquarum pluuiarum et aliarum impressionum humidarum que resoluntur in aquam fluentem ad fluuios est maior in alijs temporibus quam in estate etc.

Conclusio responsalis. Fontes et fluuij non generantur ex aquis pluuiaribus receptis in visceribus terre. solet communitate probari tribus signis. Primum. quia experimentum est aquam pluuialem non descendere intra terram decem pedes. Secundum. quia sub magnis rupibus et lapidibus reperitur magni fontis et fluuij: per eos tamen non potest aqua pluuialis descendere. Tertium. quia in cacuminibus montium reperiuntur fontes. et ibi non possunt ascendere aquae pluuiales etc.

Primo dubitatur. Utrum regio habitabilis possit fieri inhabitabilis. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in isto ultimo capitulo determinat de causis durationis fluuioz. Et diuiditur in duas partes. In prima determinat de permutatione fluuioz in terram siccam et e contra. Et intendit tres conclusiones. Prima conclusio tangit talem permutationem. et est hec. Eadem loca terre non sunt semper arida nec semper aquosa. sed permittantur secundum generationes et exitus fluuioz. Ex hoc infertur quod arida terra et aquosa permittatur. quia sit mare ubi est terra arida et e contra secundum quendam ordinem et periodum. probat per simile. quia sicut in animalibus et plantis status et senectus augentur et minuantur per caliditatem et frigus et per motum circulare solis. sic propter eandem causam fontes et fluuij augentur et diminuantur solum. In hoc tamen differentia est. quia viuens augetur secundum se totum: fluuius autem augetur aut diminitur solum secundum partem. Ex his infertur quod necesse est fontes exicari locis factis aridis. quia fluuij primo ex magnis fiunt parui. deinde fiunt omnino aridi. Similiter mare est crescens et ascendens. et aliquando terra sit arida. Secunda conclusio tangit causam propter quam talis transmutatio later nos. quia generatio talium fit per longissimam successionem temporum. Et vita hominis est breuis. quia certissime fiunt corru-

Primus

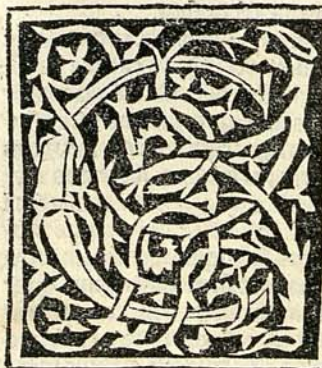
ptiones hominum in prelijs in infirmitatibus et in carilijs. etiam quosdam later eo quod transmigrant de regione in regionem et propter eandem causam later transmutatio terre habitabilis in terram inhabitabilem. Tertia conclusio probat duobus signis quod terra transmutetur de terra habitabili in terram inhabitabilem. Primum signum. quia egyptus fuit terra inhabitabilis propter paludes. et continue terra exiccata est ex paludibus. et tamen latuit talis transmutatio. ut fert Homerus. secundum signum. regio argorum erat sic paludosa et paucos poterat nutrire. et terra micena erat sicca. et factum est contrarium.

Secundo dubitatur. Utrum durationis fluuioz sit aliqua causa. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in secunda parte huius capituli determinat de causis durationis fluuioz. et intendit duas conclusiones. Prima tangit causam transmutationis fluuioz secundum antiquos et est hec. illi qui ad pauca respiciunt dicunt talem transmutationem esse factam per mutationes totius vniuersi. Credunt enim quod omnia sunt de nouo facta. Re probat eos philosophus quia derisibile est quod propter transmutationem factam in aliqua parte terre dicamus totum vniuersum transmutari: cum terra sit fere nihil in ordine ad celum. Secunda conclusio tangit duas veras causas permutationis fluuioz. prima est ex parte corporis celestium quia sicut in partibus vniuersi anni accidit transmutatio per motum solis sic quod in aliqua parte anni est hyems in qua est abundantia aquarum. et in alia est estas que est sicca. sic per influentiam celi accidit abundantia fluuioz et nubium. ut probat exemplo de diluio facto sub deucalione et etiam alijs exemplis. Secunda causa est ex parte inferiorum. quia aliquando in montibus sunt concavitates magne in quibus est magna frigiditas conuertens multum vaporem in aquam. In alijs autem locis sunt pue concavitates. id est ibi paucus vapor. probat hoc ex tribus exemplis. primum est de terra egypti que facta est totaliter arida. et maxime circa mare rubrum. secundum exemplum. circa methodium paludem facta est tanta diminutio fluuioz quod iam non sciunt supernare naues sicut solebat. tertium exemplum. in asia fuit fluxus cuiusdam stagni. postea stagnum fuit factum paruum et tandem exiccatum et postea reuersum. Ex hoc infertur quod ex quo tempus non deficit non semper fluxit nylus. sed erat quando locus sic. Consequen-

ter recapitulat ea que dicta sunt.

Tertio dubitatur. Utrum ubi nunc est mare aliquando fuit terra sicca et e contra. Pro solutione huius difficultatis ponuntur modi generationis montium. primus est ex fluxu maris et aliarum aquarum impetuofarum congregatur multa terra et fit mons. secundus modus. venti impetuosi congregant multam arenam et multas terre streitates et fit mons. tertius modus. per terremotum fit aliqua apertura in terra et sic fit vallis magna. ideo fit mons magnus. quartus modus est per influentiam desiccationis et refactionis terre. et ideo eleuatur terra et sub ea fit magna concavitas. et sic fit mons. dicitur tamen probabiliter quod ita alti montes sicut aliqui reperiuntur non possunt naturaliter totaliter corrumpi. nec possunt totaliter de nouo generari nisi fuerit terremotus naturalis et vniuersalis. parui tamen montes qui naturaliter fiunt possunt etiam naturaliter corrumpi. et in loco in quo sunt potest fieri nalis valles. Ex his dicitur ad dubium quod ubi nunc est mare aliquando fuit terra sicca. hoc satis patet ex dictis.

Ad rationes ne probat aquam pluuialem aliquo modo augere fluuios: sed non probat fluuios principaliter generari ex aquis pluuiaribus. Et hec de primo meteororum dicta sufficiant. Et sequitur secundus.

Intra mi /
tius
secūdi libri me
theozoz. Que
ritur pmo vtz
loc^o in quo est
mare sit locus
natural^{is} aque
C Arguit pmi
mo q non. qz
ois locus natu
ralis est princi
piū generatio
nis locati: z in

eo locatū nālr gescit. s; aqua nō generat nālr in
loco maris nec in eo nālr gescit. ergo loc^o in quo
est mare nō est loc^o nālis aque. C 2° sic. aqua na
turaliter debet circūgirare terrā z alti^o locari q̄
terra. sed mare nō circuit terrā nec locatur altius
q̄ terra. ergo locus in quo est mare nō est locus
nālis aque. minor p; p pma pte p simile de alijs
elemētis. p scda parte p; qz terra est alti^o q̄ lo
cus maris. C 3° sic. locus in quo est mare est loc^o
maris in q̄tū mare. ergo nō est locus nālis aque.
aūs p; dupl^r. pmo qz in eo nāliter generatur z cō
seruatur mare. z^o qz ipsius maris est aliq; locus
nālis z nō est ali^o nisi ille in quo est mare. ergo zc.
C In oppositum est auctoritas philosophi.

Primo sciendū est qz Aristo. i z^o libro me
theozoz dterminat de spir^{it}ib^{us}
z vētis. z diuiditur i tres tractatus. In pmo tra
ctatu dterminat de mari. z diuidit in duo capi
tula. In pmo dterminat de generatōe maris. z
diuidit in duas ptes. In pma intēdit q̄tuor cōclu
siones. C pma tāgit intētū z est bec. dicamus
de mari z ppter quā causā tāta aque multitudo
sit salta. z quid sit principū gnatiōis maris. C 2^a
cōclusio tāgit tres opiniones antiquoz de gnā
tione maris. pma fuit eozū qui versatur circa co
gnitionē de dijs. s. hesiodi z aliozum poetaz dicē
tium qz in terra erāt fontes qui erāt pncipia z ra
dices maris ideo ex illis gnabatur mare. dicebāt
etiaz terrā esse maiorez ptez totius vniuersi. ideo
dicebāt oia alia eē z moueri circa terras tāq̄ cir
ca bonozabilis elementum. C 2^a opimo est quo
rūdā dicentū terrā fuisse a pncipio. totā copertā
aquis. z ppter calozē solis fuisse ex vna pte exic
catā z residuū aque dixerunt eē mare. z dicit qz
tandē tota terra exiccabitur. C 3^a fuit opinio vi
centū terrā fuisse calefactam a sole. z ppter hoc

emississe sudozē z illū sudozē dicit esse mare. pbat
signo qz sic sudoz ē salus. ita mare ē salū. Et sub
dit quādz opinionem de causa salēdinis maris
z est bec. sicut aqua collata p cineres est salta ita
aqua trāsicens per terras quodāmodo adustā a sole ē
salta. C 3^a cōclusio tāgit reprobationē prime opi
niōis. z pmo ponit tales distinctiones aquaz que
sūt circa terrā. quia qdā sūt fluētes sicut aque fō
tales. alie sūt stationarie. z iste sūt duplices. que
dā sūt stātes p artē sicut puteales. qdā sūt stātes
sine arte sicut aque stagnales z paludose. z^o ipro
bat dictā opinioēz duabus ratiōibus. pma. si aq̄
fontales eēt pncipiū gnatiōis maris. vel igitur
aq̄ eēt stātes vel fluētes. nō p mū. quia aqua sta
gnalis nō pōt esse pncipiū tāte multitudinis aque
sicut est mare. nō z^o. quia ois aqua fluens z fōta
lis est dulcis. mare autē nō est dulce. z^a ratio quia
sūt multa maria que possūt vbiq; circūdari. z tū
nō. apparēt ibi aliqui fōtes vel fluuij itantes ifra
ipsa maria que sunt pncipia eoz. igit. C 4^a con
clusio tāgit cās fluxus maris ab aglone i meridiē.
pma cā. qm mare ex maiori loco venit ad mino
rē locū tūc pp āgustā loci vibrat hic z ide: z id tūc
i lato loco appet modica vibratio z i puo maior vi
bratio. z^a cā. qz mare sēp fluit ad aliud mare pro
fūdus. vt pbat de meotside palude q fluit i pō
tū z pūtus in egeū. z^a cā. qz locus aglonis ē mul
tū alti^o q̄ loc^o meridiōalis. ideo mare fluit ab ag
lone i meridiē. aūs. pbat signo. qz ātig dixerūt so
lez nō moueri sub terra s; occultari a nobis pp al
titudinē terre circa poliū arcticū. C Dōsequenter
recapitulat que dicta sūt zc.

Secdo sciendū est qz Aristo. in scda pte hui^{us}
capituli reprobat q̄sdā alias opinioēs
de generatōe maris z itendit septē cōclusiones
C pma tāgit itētū z ē bec. dicēdū ē de gnātōe
maris z de causa salēdinis z amaritudinis eius.
C Secūda. cōclusio tāgit secūdā conclusionem
z est bec. quidā antiquoz dixerunt mare esse p^{ri}
omniū aquaz z locus naturalis aque. pbat sic.
similiter est i aqua z in alijs elementis. sed in alijs
ita est qz i loco naturali illius elementi est maior
eius pars que est principium omniū que sunt d
natura talis elemēti. vt pbat de igne. igitur simili
ter in loco naturali aque est maior pars aque. scz
mare qd est pncipiū omniū aliarū aquarū. pzo
bant sic signo. omnes enim fluuij fluunt a mari z
iterum redeunt ad mare. hanc reprobat sic qz ma
re est lapidum z nō ē simplicius z purius aq; flu
uioz vel fontū. q̄ non ē pncipiū eoz. aūs. pbat. qz

propter hoc qz mare colatur per terrā est lapidū
z salū. C 3^a cōclusio tāgit duas suppones p scda
opinionē. pma. circa terrā est aqua: circa aquā
ē spera aeris. circa aerē est spera ignis. C 2^a sup
positio. sol mouetur circulariter circa terrā z aq̄
z disgregat z eleuat quod est vtile z dulce vi
qz ad mediā regionē: z illud ibi conuertit in aquā
z itez descendit in terrā. C 4^a conclusio tāgit
secūdā opinionē antiquoz: z est bec. oēs antiq̄ sē
deridendi qui dixerunt solē cibari humido: z pp
hoc dicebant solem moueri circulariter: quia ea
de loca nō pnt sp ei p̄bere alimentū. hanc. pbat sig
qz flāma nutritur humido i oleo. q̄ signū est qz sol
nutritur humido. hanc reprobat quinq; rōib^{us}. pma
qz sequeret qz sol nō solū renouaret de die i die
sicut dicebat Eraclitus: imo ēt qz cōtinue eēt ali
us z alius sol: qz cōtinue cōiuebat alios z ali
os humores. C 2^a rō. ignis euapozās humidum
ab aq̄ nō nutrit illo humido p ipz eleuato. ergo si
mit sol non nutritur humido p ipz eleuato ab aq;.
C 3^a rō. qz eadē rōne alia astra nutritur humi
do. aūs ē salū. si. n. totū humidū esset eleuatū nō
sufficeret nutrire tot z tanta astra. C 4^a rō. si sic.
sequeret qz sol augmētaret z moueret velocius p
pter humidū nutritiū ei^{us}. C 5^a rō. qz videmus
vapores eleuatos cōuerti i aquā: z itez descēde
re deorsū. ergo sol nō nutrit ab eis. C 5^a cōclusio
tāgit locū maris z est bec. potabile z dulce qd est
in mari ferū surū. ppter leuitatē s; salū z grossū
remanet iferi^{us}. ppter grauitatē. id ille loc^o iferior
est sibi conueniens. eēt. n. irrōnabile qz aque non eēt
aliq; loc^o sicut alioz elementoz: z sic loc^o vbi est
mare est ppius locus aque z non ppius locus
maris. pbo p sile in aialib^{us}: qz qm nutrimentū est
in stomacho bonū z subtile mittit ad singula mē
bra: z sit nutritio eoz. grossū autē mittit foras. ifert
correlariū qz ppter hoc qz locus in quo est mare
est locus nālis aque. ideo oēs fluuij fluūt ad ma
re. C 6^a cōclusio tāgit vnā dubitationē z est bec.
eū tāta multitudo fluuioz itret mare qre ē qz ma
re nō auget. soluit qz fluuij nō sūt s; paulatiz fluūt
ad mare: z sic cōtinue sol ab eis eleuat potabile z
dulce z reliquit solū grossū z terrestre. ideo non
pōt tū augeri. pbat p sile de aqua paulatiz effu
sa ab aliquo vase cōtinue ab aliquo cōsūpta. C 7^a
cōclusio tāgit opinioē platonis z est bec. vni pla
tonis in pbedrone est impossibile. s; qz oēs fundi ma
ris z fluuioz sunt pforati: z i medio terre est fons
aq; qd ē tartarus a quo p talia foramina veniūt
mare fontes z fluuij z alia reuoluta: qz ille tarta

rus aliqñ mouet surū z aliqñ deorsū: z aliqñ ad
latus ppter diuersitatē in diuersis partibus ter
re aque exeūt ad diuersa loca. z licet ille tartar^{us}
sit pncipiū oium aquaz. tū aque possunt habere
diuersos saposes s; diuersas partes terre p q̄s
fluūt. hanc reprobat q̄tuor rōnib^{us}. C pma. qz se
quere qz fluuij nō magis fluereēt subtrus aquā q̄
desup: sed solū ad locū ad quē fluereēt talis tartar
us. C 2^a rō. qz sequeret qz semp deberet eē eades
q̄titas fluuioz. p; oia. qz semp ille tartarus cōsi
derat equalis. q̄tū. n. exiret de aqua ab eo subtrat
tū in eo de aqua. C Tertia ratio. oēs fluuij vi
dētur terminari ad mare: z nullus subtrat terrā
nisi p aliā partē exeat. ergo nō oēs redeūt ad illū
tartar^{us}. C 4^a ratio. qz sequeret qz fluuij ppe exi
tus a tartaro eēt maiores. aūs. pbat p sile de q/
busdā fluuijs circa mare. Cōsequenter recapitu
lat q̄ dicta sūt. Solet addi q̄ta opinio Democri
ti q̄ tū nō ponit hic i textu: s; ponet suo loco.

Tertio sciendū qz circa hūc textū icidunt
tres difficultates. C pma vna
tota terra debeat esse reatr coopta aquis. pzo
solutōe huius difficultatis ponitur tres opinio
nes pbabiles. pma est Alberti q̄ stat in duob
dictis. pma. terra est coopta magno mari qua
si corrigia lata cingēte ipsa a polo arctico vsq; ad
polū antarcticū: z itez ecōtra. z^o. terra ē ex vtra
qz parte dīcoopta mari. Ex hoc sequitur qz tota
terra nō est de facto coopta aq; z sequitur qz ad
salutē viuētū terra nō debz eē nālr coopta aq;.
p; qz sunt multa viuētia que nō possunt genera
ri nisi vbi tria elemēta se tāgit. hoc autē non eēt si
tota terra eēt coopta aq;.
C Secda opinio stat in
vna suppositōe q̄ est bec. terra est in vna sui parte
gibbosa. ideo gibbositas terre trāscedit sperā aq̄
z est alti^o aqua. Ex his ponit duo dicta. pma.
terra subiecta aq; est rotūda. z^o. terra habitabi
lis est extra aquā ad modū cuiusdā montis z gib
bositatis. Ex hoc sequitur qz terra ppter salutē vi
uētū facta est gibbosa. ideo nō est totalr coopta
aq;.
C Tertia opinio est pbabilior: z stat pmo i
vna suppositōe que est bec. vna pars terre Cari
da. ideo est leuior alti^o z est habitabilior. alia est
coopta aq; et humida: ideo est grauior z bassior.
Ex hoc sequitur qz vna pars terre leuat supra aquā
eo qz alia pars terre est pōderosior. ideo est ppin
quior centro mundi. Secdo stat in vna dīstictōe
que est bec. duplex est cētrum terre. s. grauitatis
sive ponderositas: z illud non est in medio terre
cū vna pars terre sit grauior alia. sed est bene in

Meteororum

medio mundi. ideo centrum grauitatis terre est
bñ cētrū mūdi. aliud est cētrū equalis distātie qđ
eq̄l̄r distat a ql̄bet pre circūferētie aque. Ex his
ponitur duo dicta. Prīmū. elemētū terre qđ cō
plectit totā terrā tam habitabilē q̄ inhabitabilē
illud est rotūde figure. p̄z ponēdo pedē circini in
cētro equalis distātie terre: z faciēdo circulū cir
ca circūferētiā. C^{2^m} dcm̄. totū elemētū aque
est rotūde figure. p̄z ponēdo pedē circini in cētro
mūdi z faciēdo circulū circa circūferētiā aque.
Ex his sequitur qđ terra non est totalr̄ coop̄ta aq̄s.
Alie difficultates patebūt in dubijs.

Conclusio r̄isalis. Locus i. quo nūc est
mare est loc^o nālis aque. p̄z
p̄mo. ois aqua naturalr̄ mouetur z fluit ad locū
i q̄ ē nūc magnū mare. z^o qđ ip̄i aq̄ ē aliq̄s locus
z nō aliq̄s qđ loc^o in q̄ est nūc magnū mare. q̄ zc̄.

Primo dubitat. Utr̄z tota t̄ra semel exic
cabit a sole. Ad soluendū hoc du
biū est supponendū qđ Aristo. in vltima parte bu
tus capituli recitat quādam op̄inonē de p̄petuita
te maris: z itē dicit quatuor cōclusiones. C^{1^a} Pr̄ma
tangit illā op̄inonē z est bec. quidā putant qđ ma
re sc̄m̄ sit sit cū mūdo. hāc. p̄bat qđ mūdos est p̄pe
tuus. ergo mare est p̄petuū. C^{2^a} Sc̄da cōclusio cō
parat istā op̄inonē ad fabulas esopi: qđ sicut esop
pus dicebat fabulose terrā fuisse p̄mo coop̄tā
aq̄s: z postea fuit qđā charibdis q̄ bis absorbuit.
p̄mo ausu fecit apparere mōtes: z sc̄do insulas. z
tertio sorbebit z faciet t̄ra oīno aridā. Sicut demo
critus dicebat totā multitudinē aque p̄mo esse sa
ctā cū mūdo z itē deficere z siccare: iste aut̄ ser
mo est ueniēs poetis z nō inquirentibus verita
tē. Reprobat Aristo. istā op̄inonē. qđ nō videtur
p̄pter quā causāz tota terra fuisse aliquādo sub
mersa p̄pter grauitatē z aliquādo nō. Terra. n.
semp̄ fuit grauis. ergo eaz semp̄ oportuit eē sub
aqua. C^{3^a} Tertia cōclusio tāgit quādam solutionē z
est bec. qđ sol eleuat aquā z sic exiccā terra. Re
probat qđ sicut oportet solē eleuare aquā z terrā
exiccari: sic oportet ex illa aqua fieri pluuiam: z
itez terrā humectari. nec oportet qđ hoc t̄m̄ sit se
mel sed semp̄ aut sepius: z sic terra nō desiccabi
tur. C^{4^a} Ultima cōclusio tangit motiū eoz z est
bec. videmus aliqua loca esse altiora z siccora q̄
p̄us. Subdit qđ rōnabilius est dicere solē eleuare
aliquas partes aque z itez postea descēdere q̄
totū mundū p̄mutari z de nouo fieri zc̄.

Secundo dubitatur. Utr̄z mare fuerit
eternū z perpetuū. Ad soluē

dum hoc dubiū est supponendū qđ supponendo
eternitatē mundi cū Aristo. ponuntur aliqua di
cta. C^{1^a} Pr̄mū. mare totū est generabile z corru
ptibile. patet quia est corpus naturale cōpositūz
ex materia z forma. C^{2^a} Sc̄dū dcm̄. multe par
tes maris sunt de nouo generate ex fontibus z
fluuijs. patet per ingressūz fluuiōz ad mare. Ex
hoc sequitur p̄mo qđ nūc nō sit aliqua pars in
mari que fuerit ante mille annos. Sc̄do sequitur
qđ mare fm̄ quālibet sui partē que nūc est: est de
nouo genita. C^{3^a} Tertium dcm̄. semp̄ fuit mare.
p̄z qđ ab etno fuit v̄ez dicere mare est. C^{4^a} Quar
tū dcm̄. v̄nū z idē mare semp̄ fuit nisi itelligendo
de eodē fz quālibet sui partē. nec itelligendo de
eodē fz p̄ncipalē partē: sed itelligēdo de eodem
fm̄ conuenientia z successione in eodē situ z figura
quē admodū nos dicimus qđ est idē secana qđ sem
per fuit parisius. Ex hoc sequitur qđ mare de sa
cto est ingentū et corruptū ad sensum preceden
tis dicti. dicitur tamen fz veritatē qđ mare est de
nouo factum sicut fuit mundus. fecit enim celūz
terram mare z omnia que in eis sunt.

Tertio dubitatur. Utr̄z mare debeat flue
re z reflucere. p̄z solutione dubij
ponitur alique distinctōes. C^{1^a} Pr̄ma. duplex est
mare. qđdā est mare magnū qđ dicitur oceanus:
aliud est mare mediterraneū: z fm̄ descriptionē
factā sub Julio cesare sunt triginta maria mediter
ranea. C^{2^a} Distinctio. maria mouentur multis
modis. p̄mo p̄ v̄etos. quādo. n. est v̄etus ipetus/
sus eleuat supiorē partē maris extra p̄rios limi
tes: ita qđ multotiens fit talis inundatio qđ aliq̄
fit diluuius particulare. z^o mō apparet moueri p̄
hoc qđ ex vno latere sunt z augentur fluuij: z ex
alio diminiuitur. ideo mare mouetur ex illo loco
altiori p̄pter abundantia aquaz ad illū locū bas
siorē p̄pter diminutionē aquaz. z^o modo mare
mouetur v̄nū in aliud eo qđ v̄nū est in loco altio
ri qđ aliud. v̄nde tres sunt cause quare v̄nū ma
re est altius alio. p̄ma. qđ v̄nū est situatū supra ter
rā altiorē qđ aliud. z^a. qđ est generatio aque mul
te i vno loco z diminutio ex alio. z^a. qđ ē cūctus
multoz fluuiōz in vna parte maris z nō in alia.
Solet addi 4^a. qđ i vno latere est magnus calor
qđ sufficit diminuere mare. i alia aut̄ ē magnū fri
gus qđ sufficit multos vapores conuertere i aq̄
maris: z p̄pter istā causam fluunt maria septē
triōalia i maria australia. 4° modo potest fluere
mare fm̄ diuim lune: ita qđ bis refluit: z de tali
motu ponuntur aliqua dicta. Pr̄mū. luna ē cā

Secundus

fluxus z refluxus maris. p̄z per experientia z rō
nem. experientia sic. qđ qñ luna ascēdit supra bemi
sperium tūc ip̄z mare icipit fluere a p̄cto oriētis
vsq̄ ad p̄ctū meridionale. z a p̄cto meridiona
li vsq̄ ad p̄ctū occidentis defluit. z a p̄cto oc
cidentis vsq̄ ad angulū noctis. i. vsq̄ ad p̄ctum
directe oppo^m p̄cto meridionali itez fluit. z ex
illo p̄ctovs qđ ad p̄ctū occidentis refluit. rōne sic:
qđ luna per influentiā sp̄alem mediāte suo luce est
cā eleuationis quarūdā partiū maris eo qđ lumē
in occor̄su mediū densioris refrangitur. z q̄to ma
gis accedit ad lineā p̄pendicularem z directā tā
to magis refrangit. Sunt t̄n̄ alique difficultates
soluende. p̄ma est. q̄re ē qđ astrologi volētes iudi
care de natiuitatib^o boiūz magis aspiciūt ad stel
las exites i oriente z ascendētes q̄ ad stellas eri
stentes in meridie z descendentes. cū t̄n̄ maiorem
vigorem habeant in meridie q̄ in occidente. dicit
tur qđ hoc est qđ in meridie planete descendūt. iō
continue debilitatur v̄tus eoz. in oriente aut̄ as
cendunt iō continue fortitur v̄tus eoz. C^{2^a} Dis
ticultas. p̄pter qđ luna causat talem tumorem in
mari. dicit qđ principaliter ē p̄pter suam p̄p̄iaz
influentiā p̄ quam bz diuiz iuper hūida. C^{3^a}
difficultas. quare non omnia maria equalr̄ fluūt
z refluent. dicitur qđ hoc est p̄ differentia i gros
sitiē z subtilitate. C^{4^a}. quare s̄t maiores fluxus
in hyeme q̄ in estate. z in vere q̄ autumno. dicit
tur qđ est qđ fluuij incidentes in mare sunt maio
res in hyeme q̄ in estate z minus euaporantur a
celo. C^{5^a} Quinta. qđ talis fluxus magis fit i pleni
lunio. v̄r̄ qđ est propter maius dominium lune.

Ad rationes Ad primam dicitur qđ aq̄
naturaliter quiescūt in lo
co vbi nūc est mare nisi violente moueantur ab
aliquo extrinseco vel ab alio planeta. vel etiam
nisi moueantur per accidens a loco altiori ad bas
siorē. C^{2^a} Ad secundam probationem antecedē
tis dicitur qđ aqua naturaliter generaretur in il
lo loco nisi esset extrinsecum impediens. C^{3^a} Ad
tertiam dicitur qđ licet aqua naturaliter debe
at locari in loco altiori q̄ sit terra. tamen non est
inconueniens aliquas partes terre per accidens
altius eleuari q̄ aqua propter causam dictam in
tertio notabili. z maxime propter salutem viuē
tium. Ad tertiam dicitur qđ maris in quantū ma
re non est aliquis locus: eo qđ mare ē v̄nū mixtū
ideo mixtū nō bz locus nisi rōne elem̄ti p̄diantis.

Veritur secūdo. Utr̄z mare
sit salsum ex admixti
one sicci terrestris cū humido. C^{1^a} Ar
guitur primo qđ nō. qđ omne salsum ē
calidum z siccum. fz mare nō est calidū z siccū. q̄
mare nō est salsum. maior p̄z. qđ falsedo fit ex sic
co terrestri z adusto qđ est calidum z siccū. minor
p̄z qđ mare est aqua frigida. C^{2^a} Sc̄do sic. si mare
eēt salsum: sequeretur qđ nō haberemus simplex
elemētū h̄c aque. Sc̄do sequeretur qđ tanta multi
tudo sicci terrestris admixceretur cū aqua maris
quanta est aque multitudo maris. C^{3^a} Tertio sic.
si falsedo maris cāretur ex admixtione sicci ter
restris sequeretur p̄mo qđ alij fluuij essent salsi
sicut mare. z^o quia cōtinue mare fieret magis sal
sus. z^o qđ sub pol^o mare nō ē salsi cū ibi nulla
aut pauca sit euaporatio. In oppo^m ē Aristo.

Primo sciendum est qđ Aristo. i isto secū
do capitulo determinat de false
dine maris. z diuiditur in tres ptes. In p̄ma def
minat de causa falsedinis eius secūdu op̄inonē
antiquoz. z intendit tres cōclusiones. C^{1^a} Pr̄ma
conclusio tāgit primam op̄inonē z est bec. quidā
dixerunt mare a p̄ncipio eē gen tū z ab ip̄o esse
eleuatū id qđ ē dulce z potabile. grossū aut̄ et
terrestre eē relictū. ideo mare p̄ tales terrestris
tate est salsum. hanc reprobat sic. qđ quātuz eleua
tur de hūido a mari tātū itez cadit in ip̄z. C^{2^a} Se
cunda cōclusio tāgit secūda op̄inonē z est bec. qđā
dixerūt qđ fluuij currētes ad mare transcutunt per
quasdā ptes terre a quib^o accipiūt v̄tutez false
dinis deserendo secū multitudinē terrestritatū:
hanc reprobat tribus rōnibus. p̄ma qđ si sic: seq̄
retur qđ fluuij deberēt magis eē salsi. Secunda
rō. qđ nō v̄r̄ eē possibile qđ tanta aque multitudo
fieret falsa ex admixtione modici terrestris nisi
etiam fluuij fierent salsi. Tertia ratio. quia secun
dum eos mare non est nisi mult. tudo aquarū flu
uialium. ergo si mare esset salsum: etiam aque flu
uiales essent salie. C^{3^a} Tertia conclusio tāgit ter
tiam op̄inonem z est bec. aliqui dixerunt sudorē
terre esse marē. z p̄pter hoc mare esset salsum. fz
autem magis pertinet ad poesim q̄ ad veritatē.
hanc reprobat tribus rationibus. p̄ma. ois sal
sedo causat p̄ resolutionē vel commixtionem. vt
declarat exemplis. sed ista opinio non declarat qđ
illorum modoz causetur falsedo in mari. qđ est in
sufficiēs. C^{2^a} rō. sudor cātur i aialib^o ex abūdā

ta hūoz. s; infra nō apper tāta multitudo humo-
rū q̄ta est multitudo maris. igr. ¶ 3^a rō. qz seq̄ q̄
ptes terre sicce calefacte deberēt sudare. nis est
falsū. q̄tūcūq; n. tra calefiat nūq̄ videt sudare. z
subdit q̄ ma opinio magis verūsimilis q̄ ista.
Secundo sciendū est q̄ Aristo. in 2^a pte
huius capituli determinat de
causa salcedinis maris z intēdit duas cōclusiōes
¶ Prima tangit tres suppositiōes. prima ē bec.
duplex ē exalatio q̄ eleuatur a terra. q̄dā est calida
z sicca. alia ē calida z humida. z vtrūq; ē p̄m sal
cedinis maris ¶ 2ª suppositio. s; sp maneat vni
z idē mare fm spēm. tñ alique ptes maris cōtinue
griantur z alique corumpūt vt pbat p simile
de alijs elementis z de flāma. ¶ 3ª suppositio. sa-
por falsus cātur ex cōmixtione alicui⁹ sicci rōne terre
strisidigesti z adusti cū hūido. pbat q̄tuor signis.
p̄mus qz supfluus alimenti ē amarū eo q̄ ē indig-
estum. 2^m est de vrina q̄ est amara p adustiones
3^m est de sudore. 4^m est de aqua colata p cineres
¶ 2^a cōclusio tangit cāz salcedinis maris z ē bec.
ppter illud qd nūc dictū ē. aliq̄ dixerūt mare sie-
ri ex terra adusta. s; hoc est dicere incōueniēs. iō
rōnabile est dicere q̄ eleuatur duplex exalatio.
vna que ē calida z sicca z illa inflāmat z cōuertit
in fressre adustus z commiscetur cum alia que est
humida z cadit in mare. ideo cātur salcedo in ma-
ri. pbat per simile de tota aqua z de partibus aq̄
Secundo pbat octo signis. p̄mū. qz aque au-
strales z australes sūt magis salce q̄ alie eo q̄
auster flat in locis calidis z maiores exalatiōes z
vapores causat q̄ alij venti. tales autem aque sūt
grauiores pp multitudines terrestreritatum. Se-
cundū signū. qz aqua maris est calidior alijs. z hñ
est nisi ppter cōmixtionem exalationis calide z
sicce ad huc retinēris virtualiter suam caliditatē.
quecūq; enim sūt ignita habent caliditates in po-
tenta. vt probat de calce z cinere. z de supfluita-
tibus alalium. Tertium signū. si quis in mari po-
suerit vas cereum subtile yndiq; clausum ingre-
dit aqua dulcis. z hoc quia non ingre diuntur ter-
restreitates. Quartum signū. qz aqua maris sub
equali qualitate est grossior z grauior alijs. ideo
multe naues possunt supernatare in aqua maris
que in aqua dulci submegerentur. z propter eaz
causam oua supernant in aqua salsa si fuerit ple-
na. Quintum signū. fm fabulas in palestia ē vni
stagnū ita falsū q̄ si quis p̄iceret hominē aut bo-
uem non poterit submergi. Sextum signum. ve-

stimenta lota in mari fiunt sordida ppter fressre
itates. Septimū signū. in terra thionia est fōs aq̄
falsē in quo propter sui grossitiem nulli pisces na-
suntur. Vltimum signum. in Arabia est qdā fōs
in quo nascuntur calami quibus combustis ho-
mines cōmiscēt cineres euz z aqua decoquūt
z post euaporationes aq̄ relinq̄ multitudo salis.
Tertio sciendū q̄ Aristo. in tertia parte h⁹
capituli determinat de salcedine ali-
orum fluuioz. z intēdit tres cōclusiōes. ¶ Pri-
ma tangitur inter p̄mū z secundū. z tangit du-
as obiectiones. Prima. boreas est ventus frigi-
dus. igitur etiam auster q̄ pcedit a polo opposi-
to tantū distans a sole sicut boreas. Soluit q̄ au-
ster transit sub equinoctiali p regiones calidas
ppter vias solis. ideo auster est calidus rōne loci
p quem flat. 2^a obiectio boreas adducit nobis se-
renitates. auster aut adducit pluuias. ergo ē fri-
gidus cum pluuiā generetur ex frigidō. Soluit
q̄ ideo auster causat pluuiam. non qz igrossat nu-
bes. sed qz venit a longissimis regiōibus. z d̄fert
secum nubes q̄ sūt cā pluuię. sed boreas venit a
ppinquis. ideo fugat nubes a nobis z causat se-
renitatem. ¶ 2^a cōclusio tāgit alias duas obie-
ctiones que ponuntur inter secundū z tertium si-
gnū. Prima. si salcedo maris causaretur ex cō-
mixtione sicci terrestris cū aqua maris: sequere-
tur q̄ semper z continuatiue mare fieret magis
salsū. probat cōm qz cōtinue admisceret sicci
terrestre cum aqua maris. z sic cōtinue p solē ele-
uatur a mari qd est subtile z dulce. Soluit q̄ nō
pōt eleuari subtile z dulce quā etiaz aliquid ele-
uetur de terrestri propter nimiam eorum cōmi-
xtionem. etiam fluuij dulces intrantes mare con-
tinue impediunt ne mare fiat magis falsū z^a ob-
iectio si cum dulci z subtili eleuaretur aliqd de sic-
co terrestri: sequeretur q̄ propter eorum cōmix-
tionem talis vapor eleuatus esset salius. Soluit
q̄ ideo propter hoc non est falsus ppter paucita-
tem sicci terrestris in comparatione ad dulce ele-
uatum. ¶ 3ª tangit sapes alioz fluuioz z ē
bec. si alq̄ fluuij iueniēnt hñ salcedinē vt aliqd ta-
le: ista non hñt ex suis generationib⁹. nec fiunt in
ipsis sicut salcedo fit i mari. s; tales aque hñt huius
modi sapes a p̄tib⁹ terre p q̄s trāseūt. s; dicēdū
ē de alijs q̄litatib⁹ vt de coloribus. z de his ponit
quedam exempla que patent i textu.
Conclusio responsalis. Totūz mare d̄z
ē falsū. p̄z qz in toto mari est

causa salcedinis. s. admixtio sicci terrestris adusti
cū humido. igitur totū mare est falsū.
Primo dubitatur. Vtz diuersoz fontū
z fluuioz sūt diuersi exit⁹. Pro
solutione huius dubij sunt vidēde cause natura-
les effectū fontium z fluuioz. Refert Isidorus
q̄ est qdā fons cuius potus abbreviat vitā. alius
cōmouet libidines. alius prodest oculis. alius sa-
nat antiquas infirmitates. alius capillos reddit
nureos. Refert Seneca q̄ sunt quedā aque i se
et iue ita q̄ si quis ex eis biberit mori. cuiusmodi
est aqua cuiusdam fontis que facit herbas arese-
re si sup ipsas spargat. Refert etiā q̄ est quoddā
stagnū in quo si homines prospiciant moriūtur. z
est quidā fons qui mutat ligna in lapides. z si hō
ex co bibat eius viscera fierent lapidea. Refert
ē q̄ est alius fons de quo bibentes recipiunt sa-
mē. est etiam alius de quo bibentes inebriantur
Refert Albert⁹ q̄ est quidam fons de quo si bi-
bant oues nigre fiunt albe z ecōtra. Est etiā alius
fons de quo si quis bibat reddi bone memorie.
Est etiā alius de quo bibetes reddūtur obliuiosi.
Est etiā alius fons mulieres steriles fecūdās z sa-
nās freneticos. Est z alius fons de quo si latro bi-
bat manifestabitur eius malicia. Isioz aut esse
ctuum possunt assignari alique cause naturales.
Prima est natura terraz a q̄bus et p quas fluūt
tales fōtes. 2^a causa. sicut herbe z lapides habēt
quasdam occultas virtutes z naturas sic etiā aque.
3^a causa ē diuersitas z ocursus influentiaz q̄be
stū supra tales aquas aut etiā supra loca a q̄bus
z p que fluūt tales aque. 4^a cā est diuersa dispo-
sitiō z cōmixtio q̄tuoz qualitātū z aliaz qualita-
tū: z etiā diuersa dispositio bibentis. qd enī vni
bibenti est sanū alteri est mortifex.
Secundo dubitatur. Vtz in fontibus et
fluuijs sūt diuersitas colorum
Pro solutione dubij sunt assignāde cause nales
q̄rundā p̄betatū fontū z fluuioz. vñ refert Plī-
ni⁹ q̄ sūt qdā aq̄ que in eaz origine sūt calide. z i
recedēdo fiunt frigide. sicut sūt aque exsistentes i
scilia. cā aut talis caliditas est qz tales aque trā-
seunt p aliquos meatus terre q̄ sunt sulphurei z
valde calidi. z inde ē q̄ coiter tales aque hñt sa-
pores sulphuris z sūt valde penetratiue z erica-
tiue. z sanāt infirmitates cātas ex abundantia hu-
midis in eis fiat balneū. Refert Seneca z Alber-
tus q̄ i lybia est qdam fons cui⁹ aqua in meridie
ē ita frigida q̄ est ipotabilis. s; i occasu z in ortu
ē q̄si tepera z tepida. Lā aut nālis proprietatib⁹

ē diuersus aspect⁹ solis cū diuersitate nature ipsi
us fontis recipiētis talē aspectus. Narrat etiā se-
neca q̄ ē qdā stagnū in quo natāt lapides. cā nā-
lis ē qz grauitas illius aque excedit grauitatē la-
pidis pp cōmixtionē terrestreritātū. De coloribus
aut aq̄z refert Seneca q̄ alique sūt aq̄ rubeę ali-
que albe z alique nigre. cā nālis est color terre in
quo recipiuntur tales aque. iuxta. n. mare rubrū
terra in ripis ē rubea. vel dī q̄ hoc ē ex cōmixtio-
ne q̄litatū p̄maz in corpore fōtis. diuersitas. n. co-
loz cātur ex diuersa cōmixtiōe q̄litatū p̄maz. vt
patebit i de sensu z s. lato. Refert etiā Isidorus
q̄ in ydumea ē qdā fons q̄ q̄ter in anno mutat co-
lorē. aliq̄n. n. ē sanguineus. aliq̄n ē alb⁹. aliq̄n viri-
dis. aliq̄n lutulētus. z istius varietatis ē eadē cā
naturalitatis sicut pus. de saporib⁹ aut fontium
refert Isidorus q̄ alique aque putcales z fonta-
les sūt falsę. Lā aut naturalis est qz trāseunt p ve-
nas terre sūt bureas z adustas. Refert et Se-
neca q̄ ē qdā fons q̄ hz saporē vini. z ē quidā ali⁹
q̄ hz saporē aceti. Lā aut nālis ē diuersitas nārū
terre in q̄ z p quā transit talis aq̄. vel ē etiam di-
uersa cōmixtio vaporū z exalationū. ¶ Sed re-
stat quedā difficultas solueda. q̄ ē bec. q̄ cā nālis
pp quā aqua calida citi⁹ cogelat q̄ frigida. Pro
solōne h⁹ difficultatis ponūtur tres suppos. p̄.
q̄to aliq̄ aqua ē magis calida tāto est magis pa-
ra z diuersa. p̄z qz p̄m est calidi rarefacē. 2^a.
q̄tum aqua ē magis dispersa tantōt⁹ eius z re-
sistentia ē debilior. Tertia. q̄to aqua ē minoris re-
sistentie ad alteras extrinsecū tanto citi⁹ alterat⁹
a tali alterante. Ex his dī q̄ aqua calida citi⁹ cō-
gelat q̄ frigida. qz pp nimā rarefactionē aq̄ cali-
de ē minoris resistentie ad frigus extrinsecū. z pōt
citi⁹ alterare z cogelare aquā calidā. ¶ 3^a vtrum
diuerse aque sūt diuersaz valitudinū. p solōne
h⁹ dubij ponūtur alique suppos. p̄ma. aq̄ cur-
rentes sūt meliores nō currētibus. p̄z. qz magis
purgantur z depurant a terrestreritātibus. Se-
cūda. aque currentes sup lutū nullo modo corru-
ptū sūt meliores q̄ aque currentes s̄ arenā vel
fabulonem. quia tale lutū magis purificat. Ter-
tia suppositio. aque currentes ad orientem sunt
bone. postea aque currentes ad aquilonē. deide
currentes ad occidentem. Pess. me sūt aut que
currunt ad meridiēz. Causa naturalis ē. qz aque
currentes versus meridiem pcedunt a locis fri-
gidissimis. s. ab aquilone. z ideo sūt granissime z
pessime. Est enī documētū infallibile q̄to aq̄ ē le-
uior tāto ē melior. ille enī q̄ fluūt ad aquilonē ve-

De theoroz

nūt a meridie p regioes calidas. ideo sunt raro res leuiores et subtiliores. ille autē q̄ fluit contra occidentē sūt ad huc meliores qz continue sol eas i sequit et eas purificat. s̄ ille que fluit vsus oriē tē sūt optime qz sol semp opponit eis et oēs purificatur a radiis solaribus. ¶ 4^a suppositio. iter aquas in gbus repiuntur mineralia illa i qua inuenitur aurum ē melior. deinde illa in qua inuenitur ferruz. pessima autem illa in qua inuenitur cuprū. et ideo talis aqua inter. sicut animalia.

Ad rationes Ad p̄mā dicit q̄ oēs saluz ē calidū et sicuz formalit vel virtualiter. etiā mare ē calidum virtualiter et etiā siccum. ¶ Ad sc̄dam dicit cōcedēdo sequelaz p̄ p̄mā sui p̄e. nec cōis ē incōueniens p̄pter salutē viuentiū. Ad hoc. n. q̄ causetur salcedo nō requiritur tanta multitudo siccī fr̄stris q̄tum ē de humido. ¶ Ad tertiā d̄ negādo cōiaz p̄ quali bet p̄e. ratio p̄mī ē. p̄pter fluxū fontiu et flumioz pauca exalatio eleuata ab ipsis nō p̄t tantuz cōmisceri q̄ causet salcedinē. Ratio secundi posita est in illa cōfōne tertij notabilis. Ratio tertij. qz mare nunq̄ ē in loco ita calido quin ex eo possint emitti maxime multitudines vaporum et exalationum. Et hec de questione.

Veritur 3° Utrum ventus sit exalatio calida et sicca lateraliter mota circa terrā. ¶ Arguit primo q̄ non. quia sequerentur tria incōuenientia. p̄imum. quia tunc maiores venti deberent fieri in estate q̄ in alijs temporibus. 2°. sequeretur q̄ maiores venti deberēt flare in meridie et in oriente q̄ in septentrione et ab oriente. 3°. sequeretur q̄ ventus nō esset impressio meteorologica. sed solū eēt mā impressiōnū meteorologicaz. p̄ p̄mā et secūda cōsequētia. qz in estate et in meridie sunt plures calores. ergo si vētus sit exalatio calida in eis erūt plures venti. 3^a cōia p̄ qz exalatio calida et sicca est mā impressiōnū. ¶ 2° arguit sic. nos distinguimus vētos penes calidū et frigidū. humidū et siccū. ergo non oīs vētus est exalatio calida et sicca. Cōfirmat etiā p̄ experientia qz experitūtur sensibily magnos vētos eēt multum frigidos. etiā experitūtur exalationē calidā et siccā sursum eleuatā i flāmari. ergo ex ea nō generat vētus. ¶ 3° arguit sic. si vētus moueret late rātr. vel hoc eēt motu nāli vel violēto. nō nāli qz cū vētus sit exalatio calida nātr mouet sursum. nō violēter p̄mo qz nō videt aliqd extrinsecū violentā. 2° qz si sit aliqd tale. citi^o moueret illā exala-

tionē deorsū q̄ ad lat^o. 3° qz oī motus violēto opponitur mot^o nāli. Quera ergo vs sit mot^o nālis vēti. et eo dato talis d̄s poni in diffinitōe vēti et nō motus lateralis. In opp^o est auctoritas p̄bi:

Primo sciendū q̄ Aristo. in isto 2° tractatu determinat de spiritibus et vētis. et diuidit in tria capitula. In p̄mo determinat de ḡnatiōe vēti et de p̄ncipio mot^o ei^o. et itēdit qz q̄ d̄ctōnes. ¶ Prima tāgit itentū cū duab^o supponib^o et est hec. dicam^o nūc de spiritib^o sumētes p̄ suppone illud qd̄ pus dixim^o. s. q̄ due sūt spēs exalatiōis quaz vna est humida. et alia est calida. vtriqz tñ nō est vnū nomē ipositū nisi vtrāqz vel limus appellare fumū. 2ª suppo. cuz sol moueat in suo circulo et accedat ad nos eleuatur ab istis inferiorib^o vapores et exalatiōes. vapores eleuari ouertūtur in pluuiā et sole recedēte cadunt deorsum. p̄pter hoc in nocte sunt plures pluuię q̄ in die. licet nobis hoc lateat p̄pter somnum et i hie me q̄ in estate. sed alie exalationes calide et sicce eleuantur quia sol non solum eleuat humidum. immo etiam terram siccā et p̄pter hoc eleuant exalationes sicce. ¶ Secunda cōclusio tāgit modum generationis venti et est hec. per accessionē solis eleuantur exalatiōes calide et sicce vsqz ad mediam regionem aeris. quare pelluntur ab ea p̄pter antipastam eo q̄ media regio aeris ē frigida et exalatio ē calida q̄ cū pellit a media regione aeris. et a suo calore. ipe d̄at ne directe descendat deorsū necesse ē q̄ talis moueatur deorsū lateralit. ¶ Tertia cōtāgit opionē ātūquoz de vēto et est hec. qd̄ antig dixerūt q̄ i suba estz idēz aer. ventus nubes pluuiā et aqua. cū. n. est tranquillus vocatur aer. cū mouetur vocatur ventus. cū at̄t i p̄sistatur et ingrossatur vocatur nubes. cū autē in aquā resoluitur et descendit guttatuz vocat pluuiā. cū hō talis pluuiā ē deorsū et ibi gescit p̄pter grauitatē vocatur aqua. Hāc opionēz reprobat duab^o rōnib^o. p̄ma. q̄cūqz desierūt i accidētibus nālib^o itēq̄ntibus formas nāles d̄nt in suba. sed ista ḡnqz d̄nt in accidētibus nālib^o cōsequētib^o suas formas nāles. q̄ d̄nt i suba. minores. p̄bat. aqua enī est nāli frigidā et humidā. vētus autē est exalatio calida et sicca. aer enim ē calidus et humidus. 2^a rō. si ventus eēt aer motus et nō aliud. q̄ratur d̄ p̄ncipio sui mot^o. nō p̄t d̄ci de vētis sicut de fluxu uis. nā fluxu iicipiūt moueri ab aliquo fōre et cōtinue mouētur ad loca decliniora. sic non ē de vētis. nec p̄t d̄ci q̄ p̄ncipiū mot^o vēti sit mot^o circulario celi. qz tūc vent^o semp moueretur circu-

Secundus

lariter. et sic sequeretur duo icōuenientia. p̄m^o. q̄ semp esset ven^o cuz semp aer sup̄me regiois sit motus circularit. 2°. q̄ iter cacumina altoz mōtium nō eēt vētus cū ibi aer nō moueat circulariter. sequeret etiā q̄ oēs venti deberēt moueri circularit ab oriente versus occidentē. ¶ Quarta cōtāgit vētē exalatio calida et sicca. p̄bat p̄hs trib^o signis. p̄mū. quia q̄i ē abūdātia humiditat^o s̄ sūt maiores pluuię. et quādo ē abūdātia siccitatis sūt maiores vēti. 2° signū est q̄ pluuiā ē ex vapore humido. et vētus ē exalatio calida et sicca. Et subdit q̄ si fuerit ānus pluuiosus. annus sequens erit vētosus. ideo āni permutatur aduicē s̄m ventos et pluuias. et nō solū s̄m hoc accidit i diuersis ānis. immo etiaz i diuersis partib^o anni eiusdē. et etiā in diuersis regionib^o. 2° signū. q̄ vēti faciūt cessare pluuias et cō. 3° signū est q̄ sunt ex materijs contrarijs. 3° signū. qz veniūt plures venti a polis mūdi tā a septentrione et a meridie q̄ ab occidente et oriente. et hoc qz ibi est maior multitudo exalatiōis sicce ergo signū ē q̄ ḡantur ex exalatiōe calida et sicca. ¶ Quinta cōtāgit p̄ncipiū mot^o vēti. Et p̄mo suppoit q̄ motus vēti ē obliqu^o et lateralis. et aer q̄ ē circa illā exalationē sequitur motū eius. ¶ 2° mouet q̄nem. vtz. s. ventus incipiat moueri superius vel inferius. Solut q̄ incipit moueri superius. p̄bat duplr. p̄. quia anteq̄ ventus appareat nob̄ videm^o nubes moueri prius. Secūdo. quia cum illa exalatio calida attingit mediā regionē que ē frigida repellitur ab ea deorsum. s̄ hoc sit latera liter. ergo ventus primo incipit moueri sursum. de inde mouetur hic inferius. Subdit q̄ sicut fluxū prope p̄ncipiū est minor. et recedendo sit maior. sic venti prope locum a quo eleuatur sunt minores. et recedendo sunt maiores p̄pter hoc q̄ cōtinue inueniunt nouas exalationes. Ex hoc ifert q̄ boreas vsus septentrionē ē minor. et versus austrū est maior. versus septentrionem est maior.

Secundo sciendū est q̄ aristo. in isto secūdo capitulo determinat de causa cessationis et commotionis ventoz. et intendit ḡnqz cōclōes. p̄ma tangit causā ḡnalem cessationis et commotionis ventoz. et est hec. Sol facit cessare ventos et cōmouet eos. p̄mā partem p̄bat duab^o rōnib^o. p̄ma. qz sol pp̄ suā nimiam caliditatem consumit debiles et paucas exalationes que sunt materia ventozum. ergo sol facit cessare ventos. 2^a ratio. quia sol per nimiam caliditatem tantum exccat terram q̄ ab ea non po-

test eleuari exalatio ex qua possit generari vēt^o probat per simile quia si quis proficiat modicum combustibile infra magnum ignem. ignis tantū exccat illud combustibile q̄ ex eo non potest exire fumus. et opposite cause sūt cause commotōis ventozum. Ex hoc resumendo cōclusionem cuz suis causis infert q̄ circa ortum orionis. idest talis stelle que ē prope signū cācri ē magis maxima tranquillitas vsqz ad erseos et pdromos. idest vsqz ad ventos autumnales vel vsqz quo sol oriatur sub stellis sic vocatis. ¶ Secunda cōclusio tangit causam specialem cessationis ventozum et est hec. p̄pter duas causas cessant venti. p̄ma p̄pter nimium frigus pozī terre clauduntur ideo nulla potest exire exalatio. et p̄pter calores dupliciter. primo quando calor consumit paucam exalationem eleuatam. secundo quando calor tantum exccat terrā q̄ ex ea non potest eleuari exalatio. ¶ Tertia cōclusio. sol est causa commotōnis ventozum. probat quia calor solis est potens eleuare exalationes quas p̄pter debilitatē caloris non potest consumere. subdit q̄ cum sol oriatur sub orione est indiscretus et viciūlis q̄rum ad ventos. secundo subdit q̄ ethesie id ē tales vēti autumnales sūt post versiones id ē postquaz sol incipit se vertere a nobis. et flant in diebus et cessant in noctibus. dat causam quia cum sol est cum orione. tunc exalatio consumitur p̄pter nimiam caliditatem solis. sed post orionem calor solis est debilior. ideo tunc sūt venti. Subdit causam quare de nocte cessant quia in nocte p̄pter frigiditatem congelatur exalatio et i die p̄pter calorem solis exalatio eleuatur. ¶ Quarta cōclusio tangit quandam dubitationem que ē. p̄pter quid venti boreales continue flant post tropicos estiuales. idest in autumnno. sed venti australes flant post tropicum hyemalem. Solut q̄ terra que est sub septentrione est plena aqua et niue. ideo illis liquefactis a sole post tropicos estiuales magis flant venti australes. Et subdit q̄ auster venit ab estiuā versione a tropico cancri et nō venit ab altera vrsa idest a polo ātaretico. Ad hoc probandum supponit q̄ due sūt partes terre habitabilis. vna ē iter tropicum estiuale et inter circulum antarcticum. declarat quia illa que ē sub via solis ē inhabitabilis. p̄pter nimium calorem. nullus enim habitās sup̄ trā habet solē supra caput. Ex hoc ifert q̄ terra nō ē habitabilis s̄m circuloz p̄pter nimium calorem. p̄bat p̄ rōnē qz ambulando a septentrione vsus austrū inueniuntur partes ita

De theoroz

calide q̄ nō possūt habitari. r̄ ābulando ab austro
versus septentrionē repiunt ptes ita frigide q̄ nō
pnt habitari. q̄ fra nō ē habitabilis s̄z circuli s̄z so
luz pcedēdo ab oriente ad occidentez. 2° pbant p
experiētia. qz naute sunt expti q̄ habitatio fr̄e s̄z
longitudine est maior q̄ fm latitudine: r̄ se habet
ad eā sicut gnc̄ ad tria. q̄ fra nō est habitabilis s̄z
circuli. Ex hoc pbat tria. p̄ q̄ auster non venit a
polo ārtarctico. qz bozeas q̄ venit nobis a polo ar
ctico nō tringit ad illos qui sunt ppe poli antar
ctici. q̄ etiā ventus q̄ venit a polo antarctico non
ptingit ad nos. sed auster ptingit ad nos. q̄ auster
non venit a polo antarctico. Ex hoc inferit q̄ bo
zeas non venit ab illo polo. bozeas enim est ypo
geios. i. ventus non longe flans. postea pbat q̄
auster non venit a tropico byemali. qz tūc eēt alī
ventus q̄ veniret a tropico estiuale. s̄z nō est aliq̄s.
nullus enī videt flare ex illo loco ad nos eo q̄ nō
hnt ibi d̄iū repellēs cū regio cōiuncta tropico est i
uali nō sit excellēns calida nec excellēns frida. Ex
hoc cludit 3^m. i. q̄ auster venit nob̄ a tropico estiu
ali. ¶ 4° t̄ḡit magnitudinē illi^o venti. r̄ ē bec. s̄z
sub tropico estiuale nō sint multa loca sumātia sic
sunt circa polum. tamen ad illuz locum continue
veniunt exalatiōes que ibi cōgregantur. ideo au
ster qui venit ab illo loco ē ventus magnus. r̄ etiā
maior q̄ bozeas. r̄ etiā remotius flans. ¶ Con
sequenter recapitulat que dicta sūt.

Tercio sciendū q̄ Aristo. in isto 3° c^o deter
minat de loco r̄ de d̄rietate vento
ruz. r̄ tendit. 8. cōclones. ¶ Prima t̄ḡit intentū
r̄ est bec. dicamus de loco vētoz. r̄ qui venti sunt
cōtrarij r̄ quos non tringit simul flare. dicamus
etiā qui sūt vēti r̄ quot sūt numero. r̄ de alījs pa
sionibus ventoz de q̄bus dictum est in pbleuma
tibus. ¶ 2° t̄ḡit q̄ uoz suppoēs. p̄ma. orizon
est circulus rotūdus faciēs decisionē habitātuz
in alia parte terre ab habitatione n̄ra. i. circulus
q̄ diuidit vnū hemispheriū ab alio. i. partem celi vi
sam a pte celi nō vi. a. 2^a suppositio. illa d̄n̄r tra
ria s̄z locum q̄ maxime distant fm locū: sicut illa
d̄n̄r cōtraria fm formā q̄ maxime distant fm for
mā. 3^a suppositio. quecūq̄ opponūtur fm diame
trū in eodē orizonte illa maxime distāt fm locum.
4^a suppositio. a. sit occidēs equinoctiale siue pun
ct^o orizontis circa quē occidit sol quādo ē equocticū.
r̄ huic puncto sit ali^o p̄ter fm diamet̄z oppositus
i orizonte equocticali r̄ sit. b. r̄ tūc sit ali^o diameter or
togonaliter icidēs supra. a. b. diamet̄z q̄ pcedat
a puncto. id est septentrione ad punctū oppositū

qui ē i meridie r̄ sit. r̄ sed locus in quo oritur sol in
estate. puta i lōgissimis diebus qui est sub tropico
canc̄ri vocet. 3. id est oriens estiuale. s̄z occidēs
estiuale siue locus in quo occidit sol qui est in tro
pico cancri vocet. e. sed loc^o i quo oritur sol in tro
pico capricorni. i. in byeme vocet. d. id est oriens
byemale. sed locus occidentis byemalis vocetur
g. r̄ tunc diametri. a. 3. dicantur ad. g. r̄ a. d. ad. e
¶ 3° cōclusio tangit ventos cōtrarios r̄ est bec. vē
tus veniēs ab occidēte equocticali dicitur zephr^o.
r̄ cōtrarius illi vocat apellozes qui venit a septen
trione q̄ vocatur bozeas. r̄ illi cōtrarius est auster
q̄ venit a meridie. sed ille qui venit ab oriente est i
uali vocatur quiquias. r̄ ei cōtrarius ē lips q̄ ē in
occidēte byemali. alius vocatur eur^o. alius elge
tes. r̄ isti sunt vēti cōtrarij fm diamet̄rū. Subdit
vētos minus p̄cipales. quidam enim sunt venti
s̄z quos non sumitur cōtrarietas sicut ē trequias
r̄ messes. Subdit 2° cām p̄pter quā a septentrione
veniūt plures vēti q̄ ab austro. quia terra sub se
ptentrione est habitabilis. r̄ multo plus de pluuia
r̄ nix reponit in illa parte terre. ideo illa pars ter
re calefacta a sole r̄ nix liquefacta causat plures
ventos. sed in parte meridionali mā cōsumit pro
pter nimiaz. olis ardorē. ¶ 4° t̄ḡit ventos
p̄cipales r̄ est bec. quattuor venti venientes a
quattuor p̄ctis p̄cipalibus orizontis. i. ut vēti
p̄cipales. scilicet aperquias auster apellozes r̄
zephrus. ¶ 5° cōclusio reducit oēs vētos ad du
os r̄ est bec. oēs venti reducūtur ad australem r̄
bozealem. quia oēs ventos frigidos vocam^o bo
reales. r̄ omnes calidos vocamus australes. Ex
hoc concludit q̄ venti orientales reducuntur ad
austrum. sed venti occidentales reducuntur ad
bozeā. cum orientales sint calidiores. Occiden
talib^o dat causam quia venientes ab oriente ma
gis sunt subvia solis cōtinue q̄ alij. ¶ 6° conclu
sio tangit ventos quos simul contingit flare r̄ est
bec. non est possibile ventos cōtrarios secundum
diametrum simul flare. quia alter eorum facit al
terum cessare. ille enim cessabit qui est debilior r̄
patitur violētiam ab altero. sed venti qui non sūt
cōtrarij per diametrum possūt simul flare vt ori
entales r̄ bozeales. ¶ 7° t̄ḡit tria accitia ven
tozum. p̄imus. vēti cōtrarij maxime flant fm tē
pora cōtraria. pbat exēplo. circa equinoctiū ver
nale flat quiquias. sed circa equinoctiū autūna
le flat lips. circa solstitium estiuale flat zephrus.
circa byemale eurus. 2^m. venti sepe coincidunt
adinuicē vt patz de aperquia r̄ trequia r̄ algete.

Secundus

r̄ maxime habēt petū q̄ sunt ppe se iuicē r̄ sūt
ferenissimi iter alios p̄pter hoc q̄ amouēt nubes
a nobis. 2^m accis. Vēti flāt s̄z gyrū. pbat exēplo.
p̄mo ponēdo orientale. r̄ d̄n̄r alios. Probat 2° rōe
qz sol mouet circulariter. ideo p̄mo eleuat exala
tiones i oriente: postea vsus austrū r̄ vsus occidē
tē. ¶ 8° cōclusio t̄ḡit vnū effectū vētoz. venti d̄ri
aut faciūt idē aut faciūt d̄riū: qz lips est effecti
humidi. s̄z gngas: sed algetes r̄ eurus sūt sicci: s̄z
meses est vētus nebulosus: r̄ apquias algetes r̄
treugas sunt grādinosi r̄ frigidi: s̄z auster zephrus
r̄ eurus sunt estiuos: r̄ gngas facit celū cōdēsatus
nubibus. ¶ Cōsequēter recapitulat q̄ dicta sūt.

Conclusio da r̄ sicca laterali mora cir
ca terrā. bec cōclusio p̄z ex ter. p̄mi notabilis r̄c.

Primo dubitat. Utz sol faciat cōmoue
re r̄ cessare vētos. Ad soluendū
hoc dubiū ponitur p̄mo talis diffictio. solē moue
re r̄ facere cessare ventos p̄t intelligi dupl^r. vno
mō vt est idē q̄ generare multā exalationē ex q̄
natus est fieri vētus: r̄ facere cessare est idē q̄ cō
sumere talē exalationē vel p̄hibere eleuationē
talīs exalatiōis. alio mō mouere ventos est mo
uere illā exalationē illic genitā ad hāc d̄riam loci
vel ad illā: r̄ facere cessare est idē q̄ gescere illaz
exalationē vel remotionē r̄ corrupere cās moti
uā illi^o exalatiōis. Ex hoc soluūtur gnc̄z diffi
cultates. ¶ Prima qd est generatiū exalatiōis ex
q̄ d̄s fieri ventus. Ad quā d̄n̄r p̄cipale calefa
ctiū talis exalatiōis ē sol. p̄z. exalatiōes. n. eleuā
tur a cozpozib^o terre r̄ trib^o grauib^o grossis r̄ aquo
sis: r̄ hoc nō est nisi p̄ calefactionē talis exalatiōis.
p̄cipale aut calefactiū fr̄e nō est ignis cū ignis
nō possit calefacere mediā regionē aeris q̄ est sibi
ppinquo. nec etiāz aer. qz licet aer sit nātr cali
dus est tñ debil^r calidus r̄ parue actiuitatis i or
dine ad resistētiā terre. ergo oportet q̄ p̄cipale
calefactiū terre sit sol cū sol sit magis calefacti
us iter cozpora celestia q̄uis multe stelle r̄ con
stellatiōes multū cooperātur ad eleuationem hu
iusmodi exalatiōis. videmus. n. q̄ sole silf se hntē
sūt apud nos maiores r̄ minores caliditates. Cā
aut talis diuersitatis nō videt posse accidere nisi
p̄pter diuersā cōstellationē. Ex hoc p̄z q̄ sol etiā
quodā mō r̄ p̄ accis est cā cozruptiōis talis exala
tionis. qz sicut nauta p̄ suā p̄ritā est cā salutis nauis.
ita p̄ suā absentia est cā submersiōis nauis.
sic etiā sol p̄ sui p̄ritā est cā eleuatiōis exalatiōis. r̄
p̄ sui absentia est cā q̄re nō multa exalatio eleua

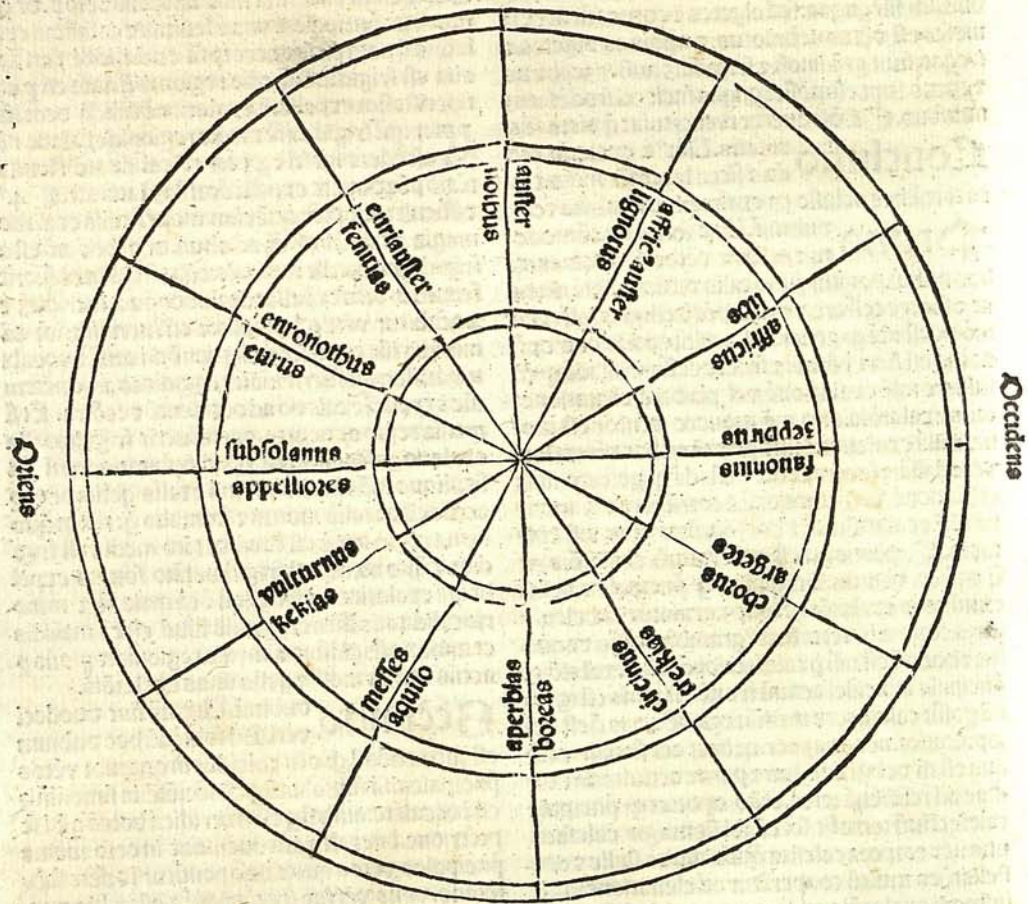
tur. ¶ 2° d̄n̄r q̄ sol est p̄ se cā q̄re a fra nulla eleua
tur exalatio. p̄z qz aliq̄ sol p̄pter nimia p̄pingta
rē ad nos tñ calefacit r̄ ericcat terrā q̄ ipsa non
p̄t emittere exalatiōes. ¶ 3° d̄n̄r q̄ sol est aliq̄
cā cōsuprōis exalatiōis eleuare. p̄z qz aliq̄ sol p̄
pter nimia caliditate cōsumit totā exalationēz ele
uatā: r̄ sic p̄z solutio scde dubitatiōis. ¶ 3ª dubi
tatio. q̄ est cā effectiua mot^o lateralis vētoz. d̄n̄r q̄
sunt due p̄cipales: vna ē leuitas r̄ caliditas exa
latiōis q̄ nata est mouere ipsā exalationē sursum:
alia est frigiditas medie regionis q̄ nata est p̄ an
tiperistatim expellere exalationē calidā deorsū.
p̄pter igit frigiditatem medie regionis exalatio nō
p̄t ascēdere sursum r̄ p̄pter ei^o caliditatem r̄ leuita
tē nō p̄t directe expelli deorsū s̄z laterali. ¶ 4^a
difficultas. p̄pter quā cām mouet talis exalatio
magis ad vnū lat^o q̄ ad aliud. d̄n̄r q̄ hoc nō est a
frigiditate medie regionis: cū. n. frigiditas fuerit
fortior in ortu expellet exalationē ad meridiez r̄
vocabitur vētus bozealis: r̄ cū fuerit fortior ad
meridiē tūc expellet exalationē ad ortū r̄ vocabi
tur auster: r̄ si fuerit maior frigiditas ad orientem
tūc expellet exalatio ad occidentē r̄ ecōtra. Et si
media regio ex neutra parte fuerit frigidior illa
exalatio gescet in aere. ¶ 5^a dubitatio. vtrū sol
sit aliquo mō cā talis motus r̄ talis getis: d̄n̄r q̄ p̄
accis est cā talis motus r̄ formalis getis: qz q̄to
ifima regio aeris est calidior tāto media est frigi
dior. r̄ q̄to media est frigidior tāto fortius expel
lit illā exalationē. ideo q̄cqd ē cā maioris r̄ mino
ris caliditatis ifime regionis illud est cā maioris
et minoris frigiditatis medie regionis: r̄ p̄ cōis p̄
accis erit cā mot^o r̄ getis illius exalatiōis.

Secundo dubitat. Utz tñ sint duodeci
vēti. Ad soluendū hoc dubium
est supponēdū q̄ oēs coicidūt in quattuor vētos
p̄cipales. s̄z i subsolani q̄ est i oriente: in fauoniū q̄
est i occidēte: austrū q̄ est i meridie: i bozeā q̄ ē i se
ptentrione. laterales aut veniunt in octo minus
p̄cipales vētos quoz duo ponūtur i oriente sub
solano. vnus versus septentrionē r̄ est vulturnus.
alius versus meridiē r̄ est eurus. in occidente po
nuntur duo alij: vnus versus septentrionē r̄ vo
catur borus. alius est versus meridiē r̄ vocatur
africanus. duo alij ponūtur cū austro. vnus versus
orientē r̄ vocatur euroauster. alius versus occi
dentē r̄ vocatur africanus auster: duo alij ponūtur
cū bozeā vnus versus orientē r̄ vocat aglo. ali^o
versus occidentē r̄ vocatur sircinus. Si aut veli
mus cognoscere d̄rietatē eoz oportet ab oriente.

De theoroz

ad occidentē tres diametros prendere orthogona-
liter supra se iuicē. Prima linea a medio oriē-
tis ad mediū occidentis. 2^a linea a pūcto q̄ ē h̄sus
septentrionē ad pūctū occidentis q̄ ē h̄sus austrū.
3^a a pūcto occidentis q̄ ē h̄sus austrū ad pūctū oc-
cidentis q̄ ē h̄sus septentrionē. 2 sic bitur sex vēti
Meridies

sibi iuicē 5^{ij}. 4^a linea debet esse a pūcto medio
meridiei ad pūctū mediū septentrionis. 5^a debet
ēē a pūcto meridiei h̄sus oriēte ad pūctū septen-
trionis versus occidentē. 6^a debet ēē a pūcto meri-
diei h̄sus occidentē. 2 i q̄libet puncto linee debet
poni vn^o vētus. ista pnt patere p̄ practicas figure

Tertio dubitat. Vt boreas debeat ēē se-
renus. Ad soluendū hoc dubiū est
supponendū q̄ ois ventus nātr est calidus 2 sic-
cus cū vent^o nō sit aliud q̄ exalatio calida 2 sic-
ca. 2 supponit q̄ ventus potest per accidens di-
ci frigidus. qz ipō flante vt in plurib^o aer fit frigi-
dior. s̄lī ventus per acc̄ns pot̄ dici calidus. quia

Septentrio
ipō flante vt in plurib^o aer ē calidior. s̄lī ē d^o cali-
do 2 sicco. ē ventus dicitur nubilosus. s̄ vt i plu-
ribus q̄ eo flante in aere sunt nubes. 2 serenus
si ipō flante appareat serenitas i aere. 3° supponit
tur q̄ stat vnū ventū fm naturā loci a q̄ flat ēē ca-
lidū 2 tñ pp̄ aliquam aliam circumstantiam erit
humidus. Ex his dñr q̄tuor. p̄mo q̄ auster ē cali-

Secundus

aus 2 siccus. p̄z quia flat a loco sicco 2 calidiori
scilicet a meridie. 2° boreas est frigidus et humi-
dus. patet qz flat a loco frigidiori 2 humidiori sci-
licet ab arctico. 3° boreas est siccus 2 serenus tā
in estate q̄ in hyeme. bec octo p̄mo p̄z p̄ experien-
tiā. 2° p̄z rōne: qz boreas flat nobis de ppe. Et sic
desert nubes nostras vltra nos: 2 p̄ consequēs re-
manet nobis aer siccus 2 serenus. 4° auster ē ca-
lidus 2 humidus. patet quia auster flat i magna
distantia a nobis igitur affert nobis nubes aliaz
regionū ad nos: 2 sic apud nos causat pluuiā.

Ad rationes Ad primā dicitur conce-
dendo sequēla pro tertia
parte: 2 negando eam pro alijs duabus partib^o.
quia in estate est tanta caliditas q̄ prohibet ter-
ram exalare. 2 consumit totam exalationem ele-
uatam a terra: 2 in hyeme est tanta frigiditas q̄
tantum constringitur terra q̄ omnes pozi terre
clauduntur: 2 sic terra non potest exalare. Ad se-
cundam dicitur q̄ omnis ventus naturaliter 2
intrinsicē est calidus 2 siccus. extrinsicē tamen
a loco 2 ab alijs circumstantijs extrinsicis potest
esse frigidus 2 humidus. Ad tertiā dicitur
q̄ mouetur violēte a frigiditate medie regionis
expellente 2 a caliditate ipsius exalationis resistē-
te. Et bec de questione.

Veritur quarto. Utrum terre
motus sit naturaliter
possibilis. Arguitur primo q̄ non:
quia terra naturaliter quiescit in me-
dio. igitur terra non mouetur naturaliter in me-
dio: et per consequēs terremotus non est natu-
raliter possibilis. Secundo sic. si terremotus
esset naturaliter possibilis. vel igitur terra moue-
retur circulariter vel recte. nō circulariter: vt pa-
tet per experientiam. non recte quia vel mouere-
tur sursum vel deorsum. non deorsum cum sem-
per sit deorsum. non sursum: quia vel naturaliter
vel violente. non naturaliter quia terra natura-
liter ascenderet. non violente quia non videtur
aliquid extrinsecum violentans quod possit esse
sufficiens ad violente mouendum terrā. Tertio
sic. quia si terremotus esset naturaliter possi-
bilis sequerentur duo inconuenientia. primum
quia a proportione minoris inequalitatis fieret
actio: patet consequentia quia terra est maioris
resistentie. 2 exalatio inclusa in terra minoris ac-
tuitatis. 2° sequeretur q̄ terremotus nō fieret
miraculose. consequēs est falsum vt patet de ter-

remotu facto tēpore passionis domini. In op-
positum est auctoritas philosophi in textu.

Primo sciendum est q̄ Aristo. in isto 3° 2
ultimo tractatu determinat de
agitatione 2 corruscatione. 2 diuiditur in tria ca-
pitula. In primo determinat de agitatione. i. de
terremotu. 2 diuiditur i tres partes. In p̄ma de-
terminat de terremotu secundū opinionem an-
tiquoz: 2 intendit quatuor conclusiones. Prima
tangit intentum 2 nominat aliquos qui locu-
ti sunt de terremotu: 2 est bec. Anaxagoras dice-
bat aerez naturaliter moueri sursum: 2 dicebat q̄
solum illa pars terre in qua nos habitamus est
sursum: alia vero ē deorsum. dicebat tertio etia q̄
aliquando aer subintrat cōcauitates terre 2 ap-
petens moueri sursum nititur ascendere 2 mouet
terras. Hanc reprobat quadrupliciter. primo. qz
cum ipse non assignet recte centrū mundi: sequi-
tur q̄ corpora grauiā non mouentur circumqua-
que terram sed solum circa illam partem in qua
nos sumus. Secundo ponit terram esse plane si-
gure. hoc autem est falsum: quia ambulantes con-
tinue supra terram continue vident alium 2 ali-
um orizontem: alia 2 alia alstra. Tertio si terra na-
taret supra ipsum aere: sicut ipse dicebat seque-
retur q̄ tota terra deberet continue tremere et
moueri. Quarto quia secundum istam opinionē
non posset assignari causa propter quam magis
fieret motus terre in vna regione q̄ in alia nec
in vno tempore q̄ in alio. Tertia cōclusio tā-
git tertiā opinionem: et est bec. democritus di-
cebat q̄ aqua pluuiālis recipitur in visceribus
terre. et quando in eis non potest plus recipi de
aqua fit violentia vel fractura terre: et sic fit ter-
remotus. hanc non reprobat philosophus cuz sit
superius reprobat. Quarta conclusio tan-
git tertiā opinionem et est bec. Anaximenes
dicit q̄ terra primo fuit depluta: et postea fuit tā-
tuz calefacta a sole et desiccata q̄ necesse fuit eā
frangi et partes eius cadere intra cōcauitates
terre: et hoc fiebat terremotus. hanc reprobat
tripliciter. primo quia tunc fere tota terra esset
nunc submersa cum continue fiant pluuię et de-
siccationes terre. Secundo quia non posset assi-
gnari ratio quare in vno loco fieret magis terre-
motus q̄ in alio. Tertio quia sequeretur q̄ con-
tinue deberet fieri minor terremotus. et tandem
deberet cessare q̄ ille cōcauitates replerentur:
et finaliter erunt totaliter replete.

Secundo sciendū ē q̄ Aristo. in scda pte hui⁹ capti definit de tremo tu s̄ opintonē p̄p̄riā z itēdit duas conclusiones. **C** p̄ia tāgit duas sup̄pōnes. p̄ia. terra de nā sua ē sicca. s̄ p̄pter nubes cōtinue icidentes supra ip̄az bz multā humiditatē p̄pter quā terra calefa cta a sole ē cā multe exalatiōis. nō solū extra trāz s̄ ctiā infra trā. z q̄n exalatio totalr exit s̄iūt magni v̄eti. q̄n h̄o manet tota infra terrā s̄iūt magni t̄re mor⁹. z q̄n parti exit z p̄tiz manet s̄iūt parui v̄eti z p̄ti terremor⁹. 2^a sup̄pō ponit subtilitatē exalatiōis posse faciliter p̄transire z penetrare partes terre z p̄pter hoc velocissimē mouet̄ra terram z p̄pter h̄cā velocē motū i trā. **C** 2^a 2° tāgit cāz terremor⁹ z ē h̄. nec aer nec aq̄ sunt cā tremotus sed exalatio calida z sicca ex̄ns i trā terrā z petēs exitū velocissimē mouet̄ i trā cōcauitates terre z cauſat terremorū. **I**stā cōclusionē p̄bat p̄hs nouē signis. p̄mū. q̄z maxī tremor⁹ s̄iūt ex̄ns t̄raglita te aeris q̄ t̄raglitas cātur ex eo q̄ tota exalatio ex q̄ d̄z fieri v̄ēt manet infra trā z tibi cōtinue mo uet̄ z cāt terremotū. **S**ubdit cauillationē. q̄z v̄is s̄iūt terremor⁹ t̄pe v̄etoz. **S**oluit q̄ h̄ est irronabi le nisi loq̄ndo de puo terremotu cū puo v̄eto. 2^m signū. q̄z s̄iūt maiores tremor⁹ de nocte q̄ de die. z i meridie q̄ i alia pte diei. q̄z hora illa ē magis t̄raglla. 3^m signū. q̄z maximi terremor⁹ s̄iūt i locis sp̄giosis z cāuis z maxime circa mare eo q̄ in talib⁹ s̄iūt multe exalatiōes icluse q̄ cāt tremotū. 4^m signū. maiores tremor⁹ s̄iūt t̄pe autūnali z v̄nali eo q̄ fra illo t̄pe ē magis sp̄giosa. 5^m signū q̄z in corpe aialiū sp̄s moti cāt tremozem z spa simū i q̄r siml̄ exalatio mota i trā corpus terre cāt tremotū. 6^m signū. aliquotiēs v̄isū ē q̄ mot⁹ terre nō cessat quousq̄ talis exalatio irrūpēs terram exiuerit z cāuerit max^m v̄etū z aliq̄n exiuit mul ta fauilla z icinerauit ciuitates. p̄bat de q̄busdā isulis. 7^m signū. q̄z an terremotuz cōiter audiunt magni soni. z h̄ nō est nisi mot⁹ veloz exalationis petētis exitū. 8^m q̄z t̄pe terremotus apparet aer nebulosus z sol obscurat̄ absq̄ nube ergo signuz ē q̄ v̄ēt ab̄ozbet a trā. 9^m signū. q̄z circa eclipses lune s̄iūt terremot⁹. ita q̄ si eclipsis debeat fieri i medio noctis terremotus sit i p̄ncipio noctis. z si debeat fieri eclipsis in auroza tremotus sit i me dio noctis. p̄bat h̄ q̄z i p̄n: d̄ficlumē z calor. z t̄c p̄ antipistal̄z fortificat̄ exalatio iclusa i trā terraz. **T**ertio sciendū q̄ Aristo. i tertia pte hui⁹ ca pituli ponit septē acc̄ntia tremor⁹ p̄rimū. q̄n ē fortis terremotus aliq̄n durat p̄ q̄

dragita dies. aliq̄n p̄vnu annū. aliq̄n p̄ duos z nō diuti⁹. Cā hui⁹ ē magna multitudo exalatiōis iclu se i trā terrā. 2^m acc̄ns. aliq̄n accidit ante tremo tū q̄ audim⁹ multos sonos p̄pter hoc q̄ exalatio nes pcutiūt o trā latā cōcauitatem terre z diuer se exalatiōes exeūt p̄ diuerfos poros diuersimo de figuratos z cāt diuersos sonos. 3^m accidens. q̄ t̄pe terremor⁹ aliq̄n extra terram fluit magna multitudo aq̄. z hoc ē p̄pter motū exalatiōis fran gentis terrā z d̄tis exitū aq̄ icluse in aliquib⁹ cō cauitatib⁹ terre. 4^m accidens. aliq̄n cū terremotu scā ē inundatio maris z p̄ticulare diluuiū p̄pter exalationē exeūtē z eleuatē ptes maris. 5^m acci dens semp terremor⁹ s̄iūt i medio loco. z p̄m modi cas p̄te terre habitabilis. s̄z venti s̄iūt s̄z magnā q̄ritatē terre. 6^m acc̄ns. aliq̄n exalatio mouet̄ i trā terrā ad latus z sit terremor⁹ seu tremoz. z aliq̄n mouetur ad sursum z sit pulsus. 7^m accidens. in in sulis s̄iūt pauci terremotus. q̄z frigiditas maris tantuz i frigidat̄ exalatiōes q̄ nō h̄nt v̄is exeūdi a terra. **S**olet addi octauū q̄ vent⁹ exiēs t̄pe tremor⁹ ē i sectiū z idigest⁹ p̄ter h̄ q̄ nō attigit ibi lumē nec calor. **C** **C**oñr recapitat ea q̄ d̄ca s̄iūt.

Conclusio responsalis. **M**otus terre ē nāliter poss̄ bilis. p̄z quia ei⁹ cauſa est exalatio calida z sicca iclusa i trā terrā. z ibi violente est velocissimē mota. s̄z talis cā est pos sibilis. igitur. d̄z. n. itelligi de motu terre i p̄ticula ri idest sc̄d̄z aliquaz particulare z ptem vel regio nez. z non de terremotu in vniuersali q̄ simul sit sc̄d̄m omnes partes terre. quia nulla multitudo exalationis est naturat̄ poss̄ bilis q̄ possit simul mouere totā terrā. debet etiā itelligi q̄ ille mor⁹ ē violentus ipsi terre. z motus exalationis est ipsi exalationi naturalis. s̄z autē Albertū sunt septē spēs terremotus. s̄. scissio. percussio. perforatio. ruina. subuersio. tremoz. z titubatio. zc.

Primo dubitat. **U**trū coruscatio sit im pressio meteorologica. **A**d sol uendū hoc dubiū est supponēdū q̄ Aristo. in isto z: c: determinat de coruscate z tonitruo s̄z opi nionē p̄p̄riā. z itendit ḡnq̄ cōclones. **C** p̄ia tā git intētū z ē bec. dicam⁹ p̄mo de coruscatione z tonitruo. z post de t̄p̄hōe z euephia z fulmine. bo rū enī idē est p̄m. **C** 2^a 2° tangit q̄tuo sup̄pōes cū vno correlario. p̄ia suppositio. duplex era latio eleuat̄ ab istis iseriozib⁹. q̄dā sicca. q̄dā būida z^a. ista duo simul cōsistentia ascendūt sursum. 3^a. ex istis ad mediam regionē eleuatis z ibi ingros satis sit nubes. 4^a. nubes ē d̄fior in parte supiozi

Inferioz. q̄z p̄ supioz medie regionis ē frigidi or nec in i la ē calor sufficiens disgregare nubem. **C**oz^m. p̄pter sp̄situdinē nubis in superiozi pte fulmina nō p̄nt ascendere q̄uis sint leuia: sed oia expellunt ad terram sicut videm⁹ quia descendere ad terram p̄pter vehemētes p̄iectiōes. **C** 3^a 2° tangit ḡnationē tonitruū z ē bec. exalatio calida z sicca eleuata cū vapore z iclusa in nube p̄pter fri giditatem nubis petens exitum mouetur buc z il luc z facit magnā p̄cussionem frangendo latera nubis. z ex tali p̄cussione z fractiōe catur son⁹ qui vocat̄ tonitruū. p̄batur a simili q̄z sum⁹ ex̄ns i trā lignū aliq̄n islamatur z petit exitū z rumpendo li gnum facit sonū. siml̄r q̄n flamma mouet̄ aerē cāt sonū. z vocat̄ a fabulis tonitruū regis vulca ni. **E**t subdit q̄ diuersitas sonoz attēdit ex diuer sitate nubis i cōdēsitare z raritate. **C** 4^a 2° tangit modū coruscationis z ē bec. coruscatio sit p̄t inflammationē exalatiōis existentis i nube eo q̄ expellitur a frigiditate nubis. z cū exit nubes ap parer nobis tal̄ islamatio. **C** 5^a cōclusio p̄pat ista adinuicē z ē bec. coruscatio sit posterius q̄ toni trui. pus t̄n appet nobis q̄ son⁹ tonitruū audiatur eo q̄ v̄isus āticipat auditū z pus p̄cipit sursum obm̄ q̄ auditus. p̄bat p̄ simile q̄z pus p̄cipim⁹ actū re mi q̄ audiam⁹ tonū ictus. **E**x his r̄idē ad dubi um q̄ exalatio iclusa i trā ptes nubis nō p̄nt ascē dere sursum eo q̄ nubes in supiozi pte ē sp̄sior. z d̄ q̄ talis exalatio a vehemēti frigiditate supio ris ptes nubis multū vehemēter expellit deorsū z si p̄nt exit nubē. 3° d̄ q̄ talis exalatio islamat̄ propter altez istozuz. aut propter violentam ex pulsionez a frigiditate nubis. aut q̄ caliditas illi⁹ exalationis p̄ antiperistatim se fortificat t̄m q̄ in flammat illam exalationem. 4° d̄ q̄ lumen illi⁹ exalationis islamate exeuntis nubem apparet nobis z vocatur fulgur. nec differt a flumine nisi p̄m multum z paucum. p̄m cōt̄m z d̄scōt̄m. s̄z tar dum z veloz. d̄ vltimo q̄ coruscatio ē ipressio meteorica. p̄z q̄ est exalatio inisammata cuius lumen post exitū a nube apparet nobis.

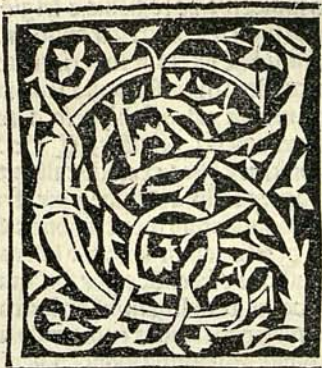
Secundo dubitat. **U**trū tonitruū sit extin ctio ignis in nube. **A**d soluēdū hoc dubiū est supponēdū q̄ Aristo. i vltimo c: h⁹ libri determinat de coruscationē s̄z opinionē an tiquozum z itendit duas cōclusiones. **C** p̄ia est bec. q̄ tangit opinionē anaxagoze z epedoclis q̄ cōueniūt i trib⁹. p̄ q̄ d̄nt q̄ in nubibus icludūt q̄ dā ignis. z splendorē ei⁹ nobis apparētē vocant coruscationē. 3° extinctionē illi⁹ ignis a frigidita

te z humiditate nubis vocant tonitruū. z d̄nt in vno q̄ anaxagozas dicit q̄ ille ignis descendit a sua spera i trā ptes nubis. s̄z epedocles dicit q̄ ille ignis erat incēptus i trā nubem a radijs so larib⁹. **P**rimo reprobat p̄hs anaxagozā dupl̄r. p̄ q̄ de natura ignis est ascendere z nō d̄scēdere. igit̄ irrationabile ē dicere illū ignē descendere a sua spera. z q̄ nō cēt maior cā q̄re ille ignis d̄scē deret t̄pe nubis q̄ serenitate t̄pis ex̄ns. z repro bat epedoclem tripl̄r. p̄mo q̄ seq̄ret q̄ eodē mō deberet fieri in q̄z nube z in q̄z pte nubis cū sta pra q̄z cadat radij solares. z q̄z siml̄r poss̄z dici de niue gradine z alijs ipressiōib⁹. 3° q̄z siml̄r in aqua calefacta ab igne deberet ḡnari ignis z ei⁹ lux deberet vocari coruscatio. z ei⁹ extictio debe ret vocari tonitruū. **C** 2^a 2° tangit sc̄d̄z opionē z est bec. q̄dā d̄nt coruscationē nō ē ignē. s̄z ap parere solū ad modū ignis: p̄bat p̄ simile de illo g de nocte pcutit supra mare. t̄c appet ibi qdam fulgor sine igne. siml̄r dicebāt de partibus nubis **R**eprobat eos p̄hs dicens q̄ nō erant assueti nec itensibiles i refractiōe radioz. appet enīz fulgur p̄pter refractionē alicui⁹ radij. z magis appet de nocte q̄ de die. q̄ de die mai⁹ lumē obsuscāt mi nus lumē. **C**onsequēter recapitulat istas opinio nes z opinionem p̄p̄riam. vt p̄z in textu. **E**x his dicitur ad dubiū. q̄ tonitruum non est extictio ignis in nube. q̄z non apparet ratio propter quaz ignis descenderet i trā partes nubis.

Tertio dubitat. **U**trū definitio tonitruū sit sufficiens que ē bec. tonitruum est sonus fact⁹ i nubib⁹ ex violēta p̄cussione exala tionis calide z sicce i latera nubis. **P**ro solutione dubij s̄iūt soluende alique difficultates. p̄ia ē de quid nois ipsius tonitruū. d̄ p̄mo q̄ nātr loq̄n do tonitruū non est sonus factus in nubibus. nec est ipsa nubes. nec est ipsa exalatio mota i trā nu bem. s̄z est vnu mixtū iperfectū cātū ex alteratiōe ipsius exalationis a frigiditate nubis cōcomitate sono. **E**x hoc sequitur q̄ non in omni sono ē toni trui. z d̄ q̄ ad cāndum tonitruū nō sufficit aer vapor vel nubes. 3° sequitur q̄ v̄z ibi esse exala tio ventosa non facit̄ islamabilis violenter mo ta i trā partes nubis. **C** 2^a difficultas. vtrum s̄e per fiat tonitruū cū coruscatione z cō. d̄ p̄mo. q̄ de facto tonitruū s̄e p̄ fit cū coruscatione z corru scatio cum tonitruo. nō t̄n semp audiū tonitruuz p̄pter nimīā distantiaz. nec semp apparet corru scatio p̄pter hoc q̄ illa exalatio islamata nō exit nubē. iō n̄ p̄nt nubes appere p̄pter sp̄situdinem

nubis. et hoc debet intelligi de magnis tonitruis et de notabilibus coruscantibus. C. 3. 4. difficultas. Vtrum simul tpe fiat tonitruum et coruscatio. dicitur primo. q. p. us tpe fit tonitruum. p. q. tonitruum fit p. motu exalationis itra ptes nubis. s. coruscatio fit ex eo q. ppter tale motu violentu inflamatur ipa exalatio. et sic motus ille e. ca. talis inflamatiois id tonitruu factu durante motu pcedit coruscationem. C. 4. 4. difficultas. Vtru tonitruum fit magis timendu in vna nube q. i. alia. d. pmo q. pot. cognosci triplr. pmo ex distantia coruscationis et tonitruu. qn coruscatio simul fit cuz tonitruo. tuc valde timendu e. tonitruum. s. qn coruscatio nobis apparet diu ante tonitruum: tuc non est timendum. ex hoc h. fundamentu opinionis veterularu q. qn inter coruscatione et tonitruu aliqs pot. complete dicere vnum aue maria. tuc tonitruum no est timendum. z. pot. hoc iudicari ex colore nub q. quando nubes est alba est signum multe et magne exalationis. et est signu pauce et rare nubis. id illa magna exalatio potest faciliter exire illam nubem sine magna violentia. ideo tale tonitruum n. est timendum. sicut qn nubes est multum nigra est signum magne densitatis nubis et pauce exalationis. ideo illa modica exalatio non potest facere magnam violentiam. et sic tale tonitruum non est timendum. sed quando nubes sunt rubei vel viridis coloris vel alicuius alterius tunc signum est maxime densitatis nubis et fortis exalationis ideo ante q. tam fortis exalatio possit penetrare tam densam nubem oportet maximam fieri violentiam. ideo tale tonitruum est timendum. 3. potest cognosci ex parte soni. quia quando sonus e. grossus et continuus tale tonitruum est mediocriter timendum. sed quando sonus e. interruptus tale tonitruum est paucuz timendum. sed quando sonus est ad modu fractionis papyri. tuc signum est q. est ibi magna violentia. ideo tale tonitruum e. valde timendu. Ex his dicitur ad dubium q. diffinitio tonitruu est sufficienter assignata. non e. tamen diffinitio formalis sed est magis diffinitio descriptiua et passionalis.

Ad rationes Ad primam dicitur concedendo totum argumentum negando tamen vltimam consequentiam. q. talis motus est violentus terre. et per hoc idem dicitur ad secundam. C. Ad tertiam dicitur negando sequela p. vtraq. sui pte. et ad probatione p. d. q. exalatio est maioris motuuitatis q. vna pars sit resistencie. C. Et h. d. z. metheoroz dca sufficiat.

Circa huius libri metheororum queritur primo: Utrum typho et euephias fiant exalatione expulsa a nube dorsu. et argui p. q. no. q. sequit. duo inconuenientia. primo. q. n. q. tales veteri f. g. idaret cuius oppo. patet per experieta. z. sc. q. retur q. tales venti n. q. fieret serenitate exite cui. oppo. e. expertu. z. sic. q. p. betas typhonis e. mouei circulari et eleuare a fra festucas et arbores. g. typho n. expellit dorsu a nube. 3. sic. typho et euephias s. sp. s. veteri. ergo no. ascendunt circa mediam regionem aeris sicut nec veteris. et p. o. s. no. expellitur a frigiditate superioris ptes nubis. C. In oppositum est auctoritas phi.

Primo sciendu q. Ari. i. isto 3. libro d. terminat de q. busda alijs impressio. nib. metheorozis ex exalatione calida et sicca g. n. a. tis. et diuiditur i. tres tractat. In p. determinat de fulmie et baloe. et diuidit i. duo c. In p. determinat de flumie. et diuidit i. duas ptes. In p. d. determinat de typhone et euephia. et ite d. ite sex d. o. c. e. C. P. r. a. tan. git ite d. et h. dicam. d. residuis ip. s. o. i. b. c. a. t. i. s. ex. exalatione calida. C. z. 4. 5. tagit d. r. i. a. z. euephie a. p. o. r. i. b. et h. cum exalatio eleuata fuerit segregata p. modicas et subtiles ptes sp. s. z. diffusas fiunt tonitrua et coruscationes. Si aut. talis exalatio fuerit multa et spissior. nec fuerit segregata. nec subtilis: fit ventus q. d. euephias. Ex hoc infert acc. ei. P. r. i. m. euephias e. veteris violent. q. celeritas q. segregat exalatio cat. violentia. z. tpe g. n. a. t. i. o. n. i. s. euephie accidit obscuritas sup. terra. q. cu. m. l. t. i. t. u. die exalatiois duc. multu. secu. de nube. 3. accis. post euephia accidit pluuia et aq. m. l. t. i. t. u. d. z. hoc pp. multitudin. vaporu. ouersoz. i. nube et nubis ouerse i. pluuia tpe q. sit euephias. C. 3. 4. 5. tangit g. n. a. t. i. o. e. z. typhonis et h. bec. cu. exalatio repellit a nube fit q. da. veteris fortis flans ad modu. turbinis de loco amplo i. angustiu. vt i. portis et vijs. et hoc ex eo q. pars repulsa reuoluit in pte. subsequentez pp. h. q. cu. talis exalatio p. t. i. g. i. t. ad terras reflectit et ps. seques ipellit por. id. necesse est q. illa pars

priori fra sequere inuoluta. et ex illa inuolutioe circulari moueat. reflectedo se ad lat. C. 4. 5. tagit tres ouenietias et tres d. r. i. a. s. inter typhonem et euephia. P. r. i. m. a. d. r. a. q. euephias e. veteris magnus. typho aut. e. veteris pu. et debilis. z. q. euephias di recte repellit et no. mouet circulari sic typho. 3. q. si exalatio fuerit icolorata tuc e. typho. s. si fuerit talis exalatio colorata et idigesta e. euephias. P. r. i. m. a. ouenietia. q. vt. q. mouet deorsu p. expulsi. o. e. a. nube. z. q. nullus eorum fit flante boea: 3. quia null. eoz fit in locis et typho nimium frigidis aut nimiu calidis. q. nimia frigiditas ipedit exalationem eleuari: et nimia caliditas consumit exalatione eleuata. C. 5. 4. clusio tagit effectus typhonis et est h. typho secu. ducit illa supra q. reflectit q. n. q. eradicando arbores et quandoq. alia eleuando. q. supra quecumq. incidit typho illa motu circulari vertit. et ea secu. sursum eleuat. C. 6. 5. tagit generatione icensionis et h. cu. exalatio fuerit subtilior et expulsa a nube et igni. infra nube sit icensio. et talis exalatio ignita colorat. nubem.

Secundo sciendu e. q. Aristo. i. secunda p. n. c. i. pali pte bui. capituli determinat de fulmine. et ite d. ite quatuor d. o. c. l. o. n. e. s. C. P. r. i. a. 5. tagit g. n. a. t. i. o. n. e. fulmis et sp. s. ei. et e. bec. Si i. ipa nube fuerit multa exalatio subtilis et expellat a frigiditate nubis fit fulme. Si autem talis exalatio pp. nimia subtilitate non fuerit adures vocat algete. si aut. fuerit grossior et multu adures vocat soloenta. C. z. 5. tagit d. r. i. a. z. illaz penes effect. et e. bec. p. m. u. fulme ppter eius nimia subtilitatez et velocitatez p. r. a. n. s. i. t. et penetrat illa supra que cadit ante q. igniat. s. aliud ppter ei. nimia tarditate adustio puenit ei. motu local. et sic pus exurit illa supra q. cadit. et postea penetrado colorat et d. n. i. g. r. a. t. Ex hoc infert q. corpora resistetia et dura sepe patiuntur et cominuuntur a fulmine. s. illa q. n. sunt resistetia et dura nihil patiuntur. pbat duo bus ex. p. l. i. s. p. m. u. q. irram. e. i. ferrum vel calybs clipei aliqui fuit a fulmine liq. factu et t. n. signu eius nihil passu e. z. m. aliqui fulmen p. r. a. s. i. t. vestimenta et no. adurit ea. s. iterficat boies eis indutos. C. 5. 4. clusio pbat q. fulme sit exalatio icensa. q. aliqui oculis videm. fulme venire sicut exalatio icensa vt patuit de teplo obusto i. epheso. q. flama d. r. i. d. scedens ferebat deorsu ad multas ptes. g. signu e. q. fulme est exalatio ardes. p. z. etiam de lignis in igne positis. ex quibus exit paruus fumus qui in exitu inflamatur. C. 4. 4. clusio mouet et soluit

duas dubitationes. P. r. i. m. a. quare illa que percutiuntur a fulmine videntur moueri ante q. percutiuntur. Soluit q. cum tali fulmine semper prece dit veteris qui no. vt eo q. non habet colores et mouet illa que debent percutia fulmine. Secunda. quare tonitrua diuidunt corpora dura. Soluit q. fulmen comburit arbores et similia. s. tonitruum suo sono frangit arbores et corpora dura.

Tertio sciendu e. q. circa typhonem et euephiam icidit due difficultates. P. r. i. a. quod g. n. a. n. t. u. r. d. r. q. exalatio inclusa ista nubem a frigiditate nubis expellitur deorsum vt q. ad terram. et si talis exalatio non inflamata expellatur deorsum circugiratiue. et per loca stricta: et materia fit multum vnita generatur ventus qui dicitur typho. sed si talis exalatio non inflammata et multum experia pellatur deorsum p. loca a. p. l. a. et lata motu recto multu ipetiosa dicitur euephias. Ex hoc p. z. q. materia typhonis est exalatio calida et sicca multu compssa. sed materia euephie est exalatio calida et sicca multu sparsa. z. sequitur q. motus typhonis est circularis et circugiratiuus. motus vero euephie est lateralis vel rectus. Tertio sequitur q. typho p. locu strictu et angustu mouet. euephias p. locu latu et amplu. Quarto sequitur q. eius ca. intrinseca efficiens est frigiditas nubis et extrinseca caliditas exalatiois. Quinto sequitur q. isti veteri differunt a fulmine eo q. sunt sine inflamatione. C. Secunda difficultas est de effectibus typhonis et euephie. p. m. u. s. effectus typhonis est. typho ledit corpora humana. oculos et facie p. m. u. t. a. t. Secundu. eradicat arbores et platas. Tertio. euellit maximas turres et gradia pinacula. Quartus. aliquado eleuat boies a terra et eos reducit sine lesione et aliquado eos portat p. vna vel duas leucas. p. m. u. s. effectus euephie est. q. obscurat aere rone grosse exalationis mixte cu. aere. Secundu. euephias aliquado inceditur in aere et appareret quasi diluuii ignis rone dilatatiois materie. C. Circa natura fulminis icidunt quatuor difficultates. C. P. r. i. m. a. quomodo differunt fulgur coruscatio. fulme. et incensio. dicitur q. si exalatio inflamata in nube exiens nube statiz disparet dicitur fulgur: et si expellatur a frigiditate nubis: et statiz spargatur p. aere dicitur coruscatio: sed si inflamata exalatio violenter et velocissime expellat deorsu a frigiditate nubis percutiundo fragedo. et cominuendo corpa supra q. cadit d. r. fulme. cu. aut. ta. exalatio inflamata apparz colorare

aere causando qdā i nbedinē in aere: vel etiā in flāmādo nouas exalatoēs multū dispas in aere vocat icēfio. ¶ 2^a difficultas. quot sunt spēs fulminis. dī q̄ sūt due pncipales. qdā ē penetrās. aliud ē adurēs: solet addi q̄ aliud ē frāgēs: et aliud denigrās. ¶ 3^a difficultas. quot sūt effcūs fulminis. dī q̄ sūt decē. p̄im^o est. qnq̄ fulmē liq̄facit gladiū nō ledēdo vaginā: et liq̄facit pecuniā nō ledēdo bursa: et qnq̄ consumit ossa. nō ledēdo carnes. Lā hui^o ē q̄ tale fulmen ē subtile et penetratiuū. ideo facit p̄trāsit corpora porosa et diu manet supra corpa dura et cōpacta. id ea cōsumit. 2° fulmē aliqñ nō exurit s̄z solū frāgit et diuidit corpora. h̄ autē ē pp̄ grossitiē exalatois. 3° fulmē denigrat nō cōburēdo. 4° aliqñ cōburit domos ecclias et ciuitates et h̄ pp̄ eoz altitudinez. 5° corpa p̄cussa a fulmine h̄nt odorē sulphureū. 6° qnq̄ vētus p̄cedit fulmē. qnq̄ succe dit fulmen. et qnq̄ sūt cū fulmie. 7° aialia p̄cussa a fulmine si fuerit venenosa sūt non venenosa et ecōtra. 8° oē comestibile p̄cussū a fulmine ē venenosū. 9° fulmē aliqñ adurit doliū i q̄ ē vinū remanēte yio. tale triuinū est venenosū. x^o nullū aial p̄cussū a fulmine euadit mortē excepto boie. Solet addi alius q̄ aial dormiēs p̄cussū a fulmine repit mortuus oculis aptis. et aial vigilans p̄cussū a fulmine repit mortuū oculis clausis. Solet addi alius. q̄ vnū qd̄q̄ p̄cussū a fulmine se h̄nt h̄sū fulmē. alius. fulmen aliqñ occidit puez i vtero m̄ris m̄re illesa. ¶ 4ª difficultas. vtz sint aliq̄ corpa q̄ nō possint penetrari nec ledi a fulmine. dī q̄ ois arbor h̄us cori cē sine poris ē ipenetrabil a fulmine cuiusmodi ē laur^o. etiā ē vnū aial marinū qd̄ vocat coru^o marin^o cui^o pellis nunq̄ pōt penetrari a fulmine etc.

Conclusio r̄n̄salis. Thipho et euephias causantur ex exalatione calida et sicca a frigiditate nubis deorsum expulsa. hec conclusio satis patet ex dictis:

Primo dubitat. vtz halo cāf p̄ refractōez ignis ad visū n̄z. Ad soluendū h̄ dubiū ē supponēdū q̄ Ari. i. b. z. c. d. dēminat de balone. et diuidit i duas ptes. In p̄ma dēminat in generali de accntibus halo et yridis et quarūdā alioz impressionū. et intēdit septem cōclusiones. ¶ Prima cō. tāgit itentū et ē bec. dicamus de halo et dyride qd̄ s̄vtrūq̄ et pp̄ quā cās sūt. et de paralelij et h̄gis: et bec oia sūt pp̄ easdē cās: et p̄o dicam^o de passionib^o et de accntibus circa vnū qd̄q̄ ipoz. ¶ 2^a cō. tāgit q̄tuor accntia ipi^o halo. p̄m^o halo apparet sepe integer et totus circulus. 2^m halo

circum solē et lunā et splēdētia sydera. 3^m halo nō min^o fit de nocte q̄ de die. nec min^o in meridie q̄ i fero. 4^m halo min^o fit i ortu et circa occasū. ¶ 3^a cō. tāgit accntia yridis. p̄m^o ipsi^o yridis nunq̄ ē integer circulus. 2^m yris nunq̄ apparet maior semicirculo. 3^m sole oriēte aut occidēte ē maxima portio ipi^o yridis et decisio minoris circuli. 4^m sole leuato sup̄ n̄m hemisperū ē minor portio yridis et decisio maioris circuli. 5^m i autūno et in breuiorib^o dieb^o pōt yris apparere oī hora diei. in estate aut nō fit circa meridiē. 6^m nō sūt simul plures yrides q̄ due. 7^m oēs yrides h̄nt cōles et cōfdez colores. 8^m colores yridis supioris sunt obscuriores. 9^m colores exteriores yridis sūt econtrario positi fm̄ sūtū colorib^o yridis iterioris. color p̄me circūferētie yridis iterioris est punice^o. alius yridis et ali^o alurgus. S̄z yridis supioris minima portio ē punicea et p̄portōabit^o d̄ alijs. Sepe etiā apparet s̄chbos et isti colores n̄ pōt depigi a pictori bus. ¶ 4^a cō. tāgit q̄tuor accntia paralelij et vir gaz. p̄m^o paralelij et h̄ge sp̄ sūt a latere solis et non sub sole neq̄ ex opposito sol. 2^m paralelij non sūt de nocte. 3^m sp̄ sūt circa solē. 4^m frequēter i ortu et occasu solis et raro in meridie excepto i bosforo. ibi. n. cū sole appruerunt paralelij. et p̄māferūt vsq̄ ad occasum. ¶ 5^a cō. tāgit cām istaz imp̄sionum et est bec. cā oīus decōz ē refractio. qz oēs p̄dicte ipressiōes sūt p̄ refractiones: differunt. n. s̄z qz diuersimode fit refractio ad solē v̄ ad aliq̄ aliorum fulgidorum astroz. ¶ 6^a cō. tāgit solutionem cuiusdam qōnis q̄ ē bec. vtrū yris possit fieri a luna d̄ nocte. sicut fit a sole de die. Soluit p̄ q̄ sic. qz hoc latuit antiq̄s pp̄ q̄tuor. p̄m^o qz raro fit de nocte. id pp̄ raritatem eos latebat. 2° qz colores yridis latent de nocte pp̄ tenebras. 3° qz yris nō pōt fieri de nocte nisi solum in vna die mēsis nāl. 4° qz nō fit in plenilunio luna oriente aut occidente. Ex hoc isert in quinq̄ginta annis solum bis cōperi yridē de nocte. ¶ 7^a cō. tāgit tres supponēs valētes ad sequentia. p̄ria. an̄ q̄ iste imp̄siones gñeni oz visum refrangi ab aq̄ v̄ ab aere vel ab alijs densis corporibus superficie plenam habentibus. et sic apparebit p̄ ea que ostēsa sunt circa visum. i. circa p̄spectiuam artem. ibi enim ostensum est qz radius visualis refrangitur in occurſu medijs rarioris vel densioris. 2ª ratio. speculorum quedam representant solum colorē et non figuram propter sui paruitatem. quedaz representant figuraz et colores simul. Tertia. aliqñ color speculi apparet obscurior aut pp̄ obscurz

colorem speculi aut propter debilitatem visus. Ex his patet solutio ad dubium.

Secundo dubitat. vtz halo debeat apparere circularis figure. Ad soluendū hoc dubiū est supponēdū qz Aristo. i. 2ª pte hui^o capti dēminat de halo i spāli. et intēdit q̄tuor cōclusiones. ¶ Prima tāgit itentū et est bec. dicam^o p̄mo de figura halo. et qre sit circularis figure. et vtz fiat circa solem et lunā. et s̄m̄m̄ circa alia astra. in oibus. n. est eadē rō. ¶ 2^a cōclusio tangit tres suppositōes. p̄ma suppositio. existēte vaporē in aere sit refractio visus n̄si i talis vapor s̄ue rit paruaz et regulariū partiū. pbat signo. qz si il lud in quo apparet halo cōstat et cōdēsetur signū est pluuiē. sed si disgregetur et distrahatur est signū vēti. s̄z si paulatiz cōsumat et marcescat est signū serenitatis. p̄m^o pbat qz talis cōsistentia materie supra quā apparet halo significat vaporē cōdē sari. ideo cōtinue apparet nigrioris coloris. et significat t̄m̄ illā materiā cōuertit in nubē et pluuiā fieri. pbat 2^m qz si ptes adiucē distrahēt. et tūc talis diuisio fiat a vēto ipā ē signū vēti. ideo videmus. qz ab illa parte a qua p̄mo distrahūt p̄mo veniunt vēti. pbat 3^m qz sicut aer p̄pter calidū interceptū nō pōt cōdē sari. sic etiā cūz talis vapor marcescit signū est qz h̄z calidū interceptū qd̄ segregat et marcescere facit talē vaporē. et nō p̄mittit eū cōdē sari ad generationē nubis vel pluuiē. 2^a suppositio. vapor a quo sit refractio est iter visū et astrū. i. solē et lunā. et p̄pter hoc nō apparet halo ex opposito sicut yris. 3^a suppositio. cūz s̄m̄ refractio fiat a puncto medio vaporis ad oēs eius ptes necē est halo eē circuli vel pte circuli. pbat p̄mo rōe nāl. qz radij incidentes ab eodē signo in idē signū refrāgūtur vndiq̄ s̄z equales angulos et circulariter. sed radij icidētes supra nubē in qua apparet halo sūt h̄s. igif. 2° pbat rōne mathematica p̄ nēdo qz. a. sit visus. b. austrū et p̄trabit linea ppendicularis ab. a. i. b. p̄mediuz caliginis siue nubis in p̄cto. e. et signētur tria p̄cta eque distātia ab e. in circūferētia nubis. i. d. g. 3. a qbus frāgantur radij luminosi ad lineā p̄pēdiculārē et cōcurrāt in p̄cto. a. tunc ibi itelligūtur tres triāguli g sunt. a. b. g. a. b. d. et a. b. 3. qui sūt equales vt possēt p̄acticari p̄ aliquas p̄positiones mathematicas. vucantur. igif tres linee p̄pēdiculares supra lineaz. a. b. ad p̄ctū. e. ab illis tribus p̄ctis. g. d. 3. in nube signati. tūc cōstitūantur tres p̄m̄ triāguli g sūt. a. g. e. a. d. e. et a. 3. e. et isti triāguli sūt cōles: s̄z iste line nec v̄n̄ recte ex diuersis partib^o in idē p̄ctuz: et

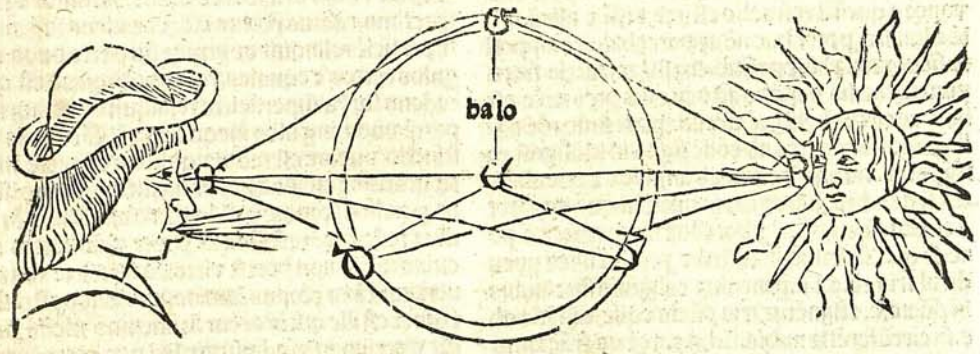
sūt plures q̄ due: igif tale p̄ctū est centz circuli. p̄o p̄bari cōna p̄ vnā p̄pōez geometricā. si plures linee recte plures q̄ due a diuersis p̄tib^o p̄uēntes et equales in idē p̄ctū ceciderit: tale p̄ctū est centz circuli. ¶ 3^a cō. tāgit calozes halo: et ē bec. in nube clara in qua apparet halo oī itelligere qdā specula quoz vnū qd̄q̄ ē ifēsibile p̄pter paruitatē: et oia simul rep̄ntant vnū lumē: p̄pter hoc halo apparet coloris albi: sed i extremitatibus apparet coloris nigri p̄pter maiorē albedinē alterius partis. ¶ 4^a cō. tāgit illud circa qd̄ sit halo: et ē bec. halo sit sepi^o circa lunā q̄ circa solē. qz sol ē calidior: ideo statim cōsumit vaporē supra quez deberet appere halo: et halo apparet circa cetera astra p̄pter easdē cās circa ea: tū pōt appere circa paruū et sterilē vaporē. qz modicus lumen p̄uī astri nō possit penetrare den: iū vaporē. id cū halo apparet circa alia astra ē signū serenitatis et nubis sterilis. Ex hoc p̄z solutio ad dubium.

Tertio dubitatur. vtz radi^o solaris reflectatur in medio vniformi. p̄z solutio huius dubij sunt p̄ declarandi aliqui termini. p̄m^o. visus siue radius visualis est lumē mlti plicatū ab obiecto visibili vsq̄ ad visū nō p̄ motū localē sed per cōtinuā gnationē luminis. et ille est duplex: quidā est radius visualis ppendicularis: et est lumen multiplicatum a corpore lucido vsq̄ ad visū fm̄ lineā rectā: et sic diffinitur a perspectiuis. radius rectus est qui cadens sup̄ aliq̄ superficiē relinquit ex vtraz sui parte duos angulos rectos et equales. radius obliquus est qui cadens supra superficiem relinquit ex vtraz sui parte duos angulos inequales. ¶ Secunda distinctio. duplex est radius: quidam est recte multiplicatus: et est ille qui per mediū vniforme libere p̄cedit a corpore lucido ad visum. Alius ē radius reflexus: et est ille qui p̄pter densitatem alius cuius medijs non potest vltorius transire: sed reuertitur circa corpus luminosum. Alius est refractus: et est ille qui in occurſu alicuius medijs p̄cedit vltorius vsq̄ ad visum: sed non recte immo ad latus: et hoc dupliciter: vel recedendo a ppendiculari: vel accedendo ad perpendicularē. Alius terminus est linea incidentie: et est linea p̄ qua lumen incidit a corpore luminoso ad visum: et si incidat ad superficiem vocatur linea perpendicularis si oblique vocatur linea incidentie. Sed linea reflectionis est linea per quam lumen reflectitur a superficie ad visum versus partem in qua est visibile: sed linea refractionis est linea p

quā lumē trāsies mediū refrangit a ppendiculi
 vel ad ppendiculi. Terti termin^o. angulus inci
 detie ē angulus causat^o ex illa pre supficiē verius
 quā inclinā obiectū visibile z ex linea incidentie.
 Sed angulus reflexiōis est angulus causatus ex
 alia extremitate supficiē z ex linea reflexionis.
 Quartus termin^o. cathec^o ē radius visualis pce/
 dens ab aliq corpore luminoso vsq ad punctū ad
 qd curreret totus radius visualis reflexus si re
 cte prenderet p supficiē a q reflectit. Secūdo po
 nunt aliq regule. C^o prima. radius visualis sp
 pcedit a visibili ad visū. q visio nō fit extra mit
 tendo s^z itus suscipiēdo. C^o 2^a regula. lumē multi
 plicat p mediū aut in istā aut saltē i tpe imcepti
 bili p^o vltimā dispositōez mediū. C^o 3^a. lumē se dis
 fūdit orbiculariter nisi repiat aliq opacum resi
 stens. C^o 4^a. a qlibz pūcto corpis luminosi ad qdli
 bet pūctū mediū multiplicat lumē vsq ad visū.
 p^o p^o vna^z ppositiōē p^o spectiue. qdlibet punctum
 corpis luminosi qdlibet pūctū mediū illustrare ne
 cessē ē. C^o 5^a regula. radi^o ppendiculi est fortissi
 mus. quia ē magis ductus. id quāto aliq radius
 magis accedit ad ppendiculi tātō fit fortior. z q^o
 to plus recedit a ppendiculi tātō fit debilior.

C^o 6^a regula. radi^o ppendiculi nūq^o refrāgit sed
 sp^o transit p mediū qd sibi occurrit aut reflectit in
 seip^o a tali medio. C^o 7^a regula. quicūq^o p^o trahitur
 linea a loco in q appet esse res visa p reflexione^z
 vsq ad visū talis linea d^o cathec^o. C^o 3° d^o n^o g^o q^o
 ad dubium. Primū dicitū. ois radi^o obliq^o trāsies
 supra aliq^o supficiē p mediū diuersaz diapha
 neitātū refrangitur i occur^o noui mediū. vt p^o d^o
 bacculo oblique existēte i aq^o p media pte. C^o 2°
 d^o n^o. radi^o visualis obliq^o in occur^o mediū raro
 ris refrāgit a ppendiculi. C^o 3° d^o n^o. radi^o visua
 lis obliquus in occur^o mediū densioris refrangit
 ad ppendiculi ē. q^o q^oto aliq^o radi^o repit maiorē
 dēnsitatē tātō magis accedit ad ppendiculi. C^o 4°
 d^o n^o. radius visualis non refrangit in medio vni
 formi. q^o cum mediū sit vni forme nō ē maior rō q^o
 re refrangit i vna parte mediū q^o i alia. C^o 5° d^o n^o.
 radius visualis reflectitur in medio vni forme. et
 etiam in occur^o mediū densioris si nō possit tran
 sire tale medium. Primū patet de habentibus
 debiles oculos qui suam vident faciē in aere. Se
 cundum patet de facie visa in speculo

Rationes solūtur ex dictis.

Veritur secūdo. Utz colores

yridis sint veri colo
 res. Arguit p^o q^o sic. q^o color p^o n^oice
 us viridis z allurgus sūt veri colores
 z sūt colores yridis. ergo colores yridis sūt veri
 colores. C^o Secūdo sic. nullus sensus decipit circa
 sūū p^o p^o sēibile. s^z sensus iudicat in yride eē ve
 ros colores. ergo i yride sūt veri colores. C^o Ter
 tio sic. nullū sensibile cōe pōt concipi a visu sine
 p^o p^o obo visus. s^z yride p^o p^o sēibilia cōia. s.
 magnitudo z figura. igit^o z in yride est p^o p^o ob
 lectū visus. Et confirmat q^o sanchos est ver^o co
 lor. ergo a minori quilibet color yridis est verus
 color. an^o p^o q^o visus videndo colore^z qui d^o s^z
 chos aliquid videt vel nihil. nō nihil cuz visus so
 lū p^o p^o colorē. si aliqd. s^z sanchos est aliq^o color
 C^o In oppo^o arguit. si in yride eēnt veri colores
 vel illi veri colores essent subine in nube vel in
 medio. n^o i nube. q^o nubes n^o ē aliud q^o aqua. modo
 aqua proprie non habet colorē sed diaphaneita
 tes. z sūm^o arguetur de medio.

Primo sciēdū q^o Ari. in isto z^o tractatu

determinat de yride. z diuiditur i
 duo capitula. In primo determinat de colore yri
 dis. z diuidit i duas pres. In prima determinat d^o
 gnatione yridis z intēdit tres cōclusiōes. C^o p^oia
 cōclusiō tāgit vna suppositiōem gnālē z est bec. ra
 dius visualis nat^o est refrāgi ab oi corpore plano
 sicut sūt aer z aqua. De aere pbat q^o tuoz signis. p^o
 mū q^o ātiphōti p^o debilitatē sui visus accit q^o se
 per videbat similitudinē sue faciei in aere ipm re
 spiciētē. z hoc ē ppter refractionē ipi^o faciei i ae
 re. ergo signū ē q^o i aere sit refractionē. z^o signū. sū
 mitates nauū. s. mali aspiciētibus a longe i ma
 ri vident breuiorē z grossiorē. z hoc nō est nisi
 ppter refractionē visus i aere. Tertius signū. q^o
 cū flante euri tūc res appent maiores ppter refra
 ctionē ad aerem ingrossatū flante euro. Quartū
 signū. tēpore caliginis sol z alia astra orientia et
 occidentia vidētur maiora q^o i medio celi ppter
 refractionē ad aerē caliginosū. d^o aqua pbat sic.
 q^o i aere sit refractionē. igitur z i aqua. cuz aqua sit
 densior aere. Ex hoc isert q^o ex reflexione lumis
 solis a nube aquosa ad visū nostrū gnatur yris z
 color yridis. pbat q^o nubes rorida est sicut quod
 dā speculū a qua radius visualis reflectit. z pro
 pter puitatē solū ostendit colorē z n^o figurā. C^o 2^a
 cōclusiō tāgit sex d^oias inter halo z yridē. p^oia
 q^o yris sit ex reflexione luminis nubis ad visū.

s^z halo sit ex refractionē luminis a vapore ad visū.
 z^a d^oia. q^o yris sp^o sit a longe z ex opposito solis. s^z
 halo sit de ppe z circa solē. 3^a d^oia est i varietate
 colorz. q^o yris appet nigra eo fit reflexio luminis
 a nube aquosa. s^z halo appet alba eo q^o fit refra
 ctio a vapore raro. 4^a. q^o yris est punice coloris
 z nō halo. pbat q^o lucidū visū p^o nigrū appet pu
 niceū. igitur lumen solis reflexū contra nubē ro
 ridā z nigram appet puniceū. antecede^o pbat d^o
 igne visū p^o sumū z de sole visū tpe caliginis. 5^a. q^o
 cū nube supra quā appet yris sit maior densitas
 q^o in vapore supra quē appet halo. ideo color pu
 niceus est pncipalis color yridis. z color albus est
 pncipalis color ipi^o halo. 6^a differentia. quia i yri
 de ē maior pluralitas z diuersitas coloruz q^o in
 halo propter densitatē z diuturnitatē nubis su
 pra quam apparet yris. C^o 3^a cōclusiō tāgit
 generationē coloris yridis z est bec. colores yridis
 cāntur ppter reflexionē radiorum solis a nube rori
 da ad visū nostrū. pbat p^o p^o rōne q^o yris nūq^o
 fit nisi q^o sol ē in vno extremoz. z nubes rorida
 ex opposito. z visus noster i medio. z^o pbat trib^o
 signis. p^oium signū. i bycme circa lucernas appa
 ret circul^o bis coloreys ridis maxime flātib^o vē
 tis australib^o. z h^o ē ppter refractionē luminis can
 dele. igit^o signū ē q^o calores yridis cāntur ex refra
 ctione lumis. Secūdo signū. q^o in aqua totius ma
 ris sursum mota a remis nautaz appent tales colo
 re sic in yride. z hoc ppter reflexionē luminis
 solis ad quam eleuatam. Tertium signum. quia
 quando quis est in aliquo loco ex vna parte tene
 broso z ex alia parte versus soles rorat subtili^o
 rorationibus appent similes colores yridis. z
 hoc propter refractionē luminis solis ab aqua
 rorida. ergo signum est q^o colores yridis causan
 tur ex refractionē luminis a nube rorida.

Secundo sciendum est q^o Aristoteles in

secūda parte huius capituli d^o
 terminat in speciali de coloribus yridis. z intēdit
 sex cōclusiōes. C^o p^oia tāgit tres suppositi
 oēs. p^oia. album siue fulgidum visum per ni
 grum apparet puniceum. Secūda. visus protē
 sus est debilior. id est quanto visus magis elōga
 tur a visibili tanto fit debilior. Tertia. nigrum
 est velut negatio albi. ideo quod videtur post de
 fectionem visus apparet nigrū. Ex hoc isert q^o
 tuoz. p^oimo q^o radius visualis non potest se ita
 intense multiplicare a lōge sicut facit de prope.
 ideo quanto plus intenditur tanto fit debilior.

z^o fert q^o alba visa a lōge apparēt nigriora. 3° in fert q^o nubes vise i speculo vli aq^o appent nigriores q^o si vidētur in aere. q^o i speculo vel in aqua visus ppter refractionē debilitatur. 4° sicut visus ppter debilitatē facit albū appere nigrū. sic et facit min^o albū appere magis nigrum. Et subdit q^o nihil dōt visibile imitari a visu z visum imitari a visibili. **Secūda cōclusio.** oīs yris d^o appere tricolor. pbat q^o tot sūt colores in yride quot sūt loca in nube iqb^o fit reflexio. sed i nube sunt tria loca. pbat q^o vbi est fortior reflexio luis ad nubē. ibi apparet color puniceus. z vbi appet magis debilis reflexio ibi ē color viridis. z vbi ē adhuc debilior ibi appet alius color q^o d^o allurgus. Subdit q^o si i yride fuerit aliq^o alius color ille ē i sensu debilis. **Tertia cōclusio** tāgit sūtū color z ē bec. q^o nūq^o est solum vna yris tūc i superiori circumferentia apparet color puniceus. i media color viridis. in infima color allurgus. sed q^o nūq^o simul apparet due yrides quelibz earz ē tricolor z situant colores econtrario. q^o in yride inferiori que ē pncipalior colores situantur f^oz sūtū iam positū. i yride autē superiori situantur econtrario ita q^o puniceus situatur in circumferentia inferiori. viridis in media z allurgus i superiori. **Quarta cōclusio** tāgit vniū aliū colorē yridis z ē h. In yride ex iuxta positionē puniceī z viridis catur color q^o d^o sanchos. pbat Aristo. quattuor signis. Primū. q^o in nigerrima nube ppter maiore iuxta positionē z sensibilitatē puniceī z viridis apparet intensior sanchos. g^o signum est q^o sanchos causat ex iuxta positionē puniceī z viridis. Secūdū signū. marcescente yride color puniceus mutat in sanchos ppter iuxta positionē albedinis z raritatis nubis. 3° signū q^o i yride scāluna appet magis sanchos eo q^o ppter maiorem nigredinez fortius apparet color puniceus. 4° signum. q^o flores aliq^o ppter iuxta positionē lucerne z alioz colorz videntur variari in coloribus. **Quinta cōclusio** tāgit duas d^oas in ter duas yrides simul apparentes. p^oia. q^o yris superior ē obscurior yride inferiori. pbat q^o reflexio yridis superioris ē remotior. id est debilior. z p^ons obscurior. 2° d^oia. colores ipaz yridū sunt eōrio positi. z hoc ppter fortiorē vel debiliore reflexionem luminis. hoc pbat signando differētiā vtriusq^o yridis per litteras. **6^a cōclusio.** nō possūt appere plures yrides q^o due. probat q^o reflexio luminis continue elongatur z fit debilior. ergo vltra secundam yridem est ita debilis q^o non potest vltius causare aliam yridem.

Tertio sciendū q^o Aristo. isto z^o capitulo determinat de figura yridis z intēdit octo conclusiones. **1^a cōclusio** tāgit aliquas supposiōes z cōclusiōes mathematicas ad mathematica pbādū figuram yridis q^o Ar. deducit p^o lras sicut p^o in textu. **2^a cōclusio** probat mathematica figurā z eā dēclarat p^o lras. **3^a cōclusio** tāgit cētz yridis z est bec. cētz yridis ē ille pūctus a quo oēs linee ducte ad circumferentiam sup^o axem circuli sūt ppendiculares. **4^a cōclusio** tāgit cās acci^o yridis z est bec. primum acci^o. colores yridis apparent fortiores in extremitatib^o yridis circa frāz q^o in medio eo q^o nubes ē ibi dēfior q^o i medio. 2° acci^o. yris raro fit a luna. pbat dupl^o. p^o q^o nūq^o fit a luna nisi i pleilunio: z^o q^o luna ppter debilitatē sui luis nō sufficit eleuare tantos vapores q^o sup^o eos possit cārī yris: 3° acci^o. yris maxime fit i illa pte hemispherij q^o sol maiores eleuat vapores. pbat q^o ex eis g^oat nubes sup^o quā d^o cārī yris. **5^a cōclusio** tāgit figurā yridis z ē bec. yris pōt appere f^oz semicirculū z nō f^oz maiore portionē. pbat q^o cētz astri z cētrū yridis sūt i eadē linea. f^oz ab astro ad yridē non possūt trahi linee recte nisi f^oz semicirculuz. igi^o. **6^a cōclusio.** astro exi^ote i ortu vel i occasu yris appet f^oz maiore portionē q^o pōt apparere. probat q^o yris z astz sūt i eadē linea. g^o quāto astz est magis ppe frā sic i ortu z i occasu tāto magis eleuat yris sup^o orizōtē nostrz. z q^oto magis eleuat supra orizōtē nostrū tāto maior apparet. **7^a cōclusio** cū astz fuerit eleuatū supra orizōtē yris apparet f^oz maiore portionem circuli f^oz quā potest apparere. probat quia centrum astri z centrum yridis sunt in eadē linea. ergo quāto astz magis eleuatur supra orizontem nostrum tanto magis deprimatur yris sub terra. z quāto magis deprimatur sub terra tanto nobis apparet minor. Ex hoc insert q^o sole existente in meridie yris apparet f^oz minuz portionem semicirculi f^oz quam illo die possit apparere. cum sol illo die nō possit plus eleuari supra orizontem q^o sit eleuat^o in meridie. **8^a cōclusio** tāgit tempus apparitionis yridis z est bec. post egnoctiuz autūnale yris pōt apparere oib^ora diei. pbat q^o maiores circuli quos sol describit diebus breuiorib^o supra orizontem sunt minores semicirculo. sed minores circuli quos sol describit in estate sūt maiores semicirculo. ideo cum sol i estate puenit ad meridiem etiā cētrū yridis tūc dēpmit sub orizōtē q^o etiā tota circumferētia yridis ē sub orizōtē

Conclusio rāsalis. Colores in yride apparentes nō sūt veri colores. pbat q^o oīs verus color catur ex cōmixtione q^o lita^o tū p^o max. f^oz i lumine solis nō est cōmixtio q^o lita^o tū p^o max. nec i nube nec i guttulis dēscēdētib^o a nube cū sint corpora dyaphana q^o nō sūt susceptiua talū colorz. alias mediū p^o q^o videt color esset coloratū. p^o solōne tū argumentoz ponit talis regula logicalis. Ois t^o min^o cōis sequēs verbuz iportās actū aie cognitiuz ampliā ad ea q^o sunt vel pnt eē vel imaginari eē sub forma finini sup^o ponētis. Ex q^o sequit q^o ista ppō est dēcedēda. In yride video tres colores cū colores ampliētur ad ea q^o pnt imaginari. z tū ista ē negāda. aliq^o colores video in yride: q^o cū ly colores pcedit li vi/ deo nō pōt ampliari vtute act^o cognitiui.

Primo dubitat. Utrū yris sit forma realis dyaphanalīs. vel specularis: Ad soluēdū hoc dubiū est supponēdū q^o illud est ens reale q^o pōt d^ouari i eē sine q^o cūq^o operatōe nri intellect^o. Secūdo supponit q^o forma dyaphanalīs nō ē aliud q^o sūtudo alicui^o visa: p^o aliq^o dyaphanū: vt lumē sol^o visū p^o vitru^o v^o acē v^o aliq^o corp^o dyaphanū d^o forma dyaphanal^o: sed forma specularis est res vel sūtudo rei visa in aliquo corpe polito z f^oz q^o in speculo nō p^o refractionē a tali corpe vt facies nra visa i speculo d^o forma specularis. Ex his ponūtur aliq^o dēca. **1^a p^oimū:** yris nō est nubes a q^o reflectit lumē solis. p^o q^o ea posita nō statiz apparet yris. **2^a p^oimū.** yris nō ē lumē solis reflectū a nube. p^o q^o posito lumine solis nō sūt ponit yris. **3^a p^oimū.** yris est sūtudo siue spēs sēnsibilis ipsi^o luminis solis visa i guttulis cadētib^o a nube rorida q^o i q^o busdā specul^o paruis z d^oisco/ tinuis ondētibus colorē solū z nō figuram. Ex h^o sequit q^o licz reflexio luis sol^o fiat a nube rorida: illa tū in q^o bus appet yris sūt p^oles gutte parue p^o pe se inuicē cadentes a nube rorida z non ipa nubes. **4^a p^oimū.** yris nō ē forma realis nisi ad vniū sē/ sū abusiūm. f^oz q^o yris est sūtudo forme realis. f^oz ipsius luis solis. **5^a p^oimū.** yris nō ē forma dyaphanalīs. p^o q^o yris nō sūt p^o refractionē. f^oz sit p^o reflexio/ nē a nube rorida. **6^a p^oimū.** dictū. yris est forma specularis. p^o q^o yris nō est aliud q^o sūtudo luis solis visa i guttulis cadētibus a nube rorida velut i q^o busdā speculis. Ex hoc sequit q^o yris z sūtudo/ res yridis in nullo sūt subiectiue. p^o q^o yris z colores yridis hnt eē in nube rorida solum appars z specularē. z nō hnt eē iberēs z reale. z^o sequit d^o s^o finitū yridis. yris est apparitio triū colorū i nube

rorida z speculari z nō hnt eē iberēs z rre oppo/ sita corpori luiso se hntū f^oz ordinem z figurā semicirculi vel saltem minozis portionis q^o circuli.

Secundo dubitat. Utrum oīs yris debe/ at solū apparere tricolor. p^o solutione huius dubij ponuntur aliq^o suppositio nes. p^oia. oēs colores mediij cāt ex cōmixtione colorum extremorum. ex qua sequit scda. q^o si in yride debeant appere aliqui colores mediij o^o ibi aliq^o eē supplēs vicē coloris albi. z aliq^o supplēs vicem coloris nigri. 3^a. cum lumē solis appeat al/ bum pōt supplere vices coloris albi. z cū obscuritas z densitas nubis appeat nigra pōt supplere vicem nigri. Ex qua sequitur 4^a q^o colores yridis appent ppter diuersam cōmixtionem luis cū obscuritate nubis. Si. n. lumen solis hēat dominiū supra obscuritatem nubis sicut in loco i quo fit maior reflexio apparet color magis tendens ad albedinē. f. color puniceus: sed si obscuritas nubis habeat domiū supra lumē solis sicut in loco i q^o est minor reflexio ibi appet magnus color: tēdens ad nigredinē. f. color allurgus. Si vero. obscuritas nubis z claritudo luminis solis medio modo se habeant sicut in loco i quo sit media reflexio ibi apparet color equaliter tēdens ad albedinem z nigredinem sicut color viridis. z^o ponuntur aliqua dicta. primum. in yride nō apparet color simplicif^o albus. 2°. i yride non apparet color simplicif^o niger. 3°. i yride solū appent q^ottuoz colores mediij. f. puniceus viridis allurgus z sanchos: ista dicta patēt per experientiam sensibilem. 4°. color sanchos nō apparet vtute reflexionis luminis solis a nube nec vtute apparitionis luminis solis in guttulis roridis: sed solum appet ex iuxta positionē duozum diuersoz colorz. f. puniceī z viridis. Ex his sequitur primo q^o yris simpliciter apparet quattuoz colorum: z^o sequitur q^o yris solū debet apparere tricolor intelligēdo de coloribus apparētib^o vtute reflexionis luminis solis z nō vtute iuxta positionis duorum colorum.

Tertio dubitatur. Utrum possint solum simul apparere due yrides. p^o solutione hui^o difficultatis ponūtur aliq^o supposiōes. p^oia. q^o yris nō apparet ppzie in nube: sed magis apparet i guttulis cadētibus a nube rorida. Secūda duob^o existētib^o in diuersis p^otib^o hemispherij non apparet p^ocise eadē yris: bec cōclusio pōt p^o bari p^o distinctionem diametroz tractoruz a nube ad oculū. Tertia suppo. licet diuersē yrides appareāt di. eris boninib^o existētib^o in diuersis locis

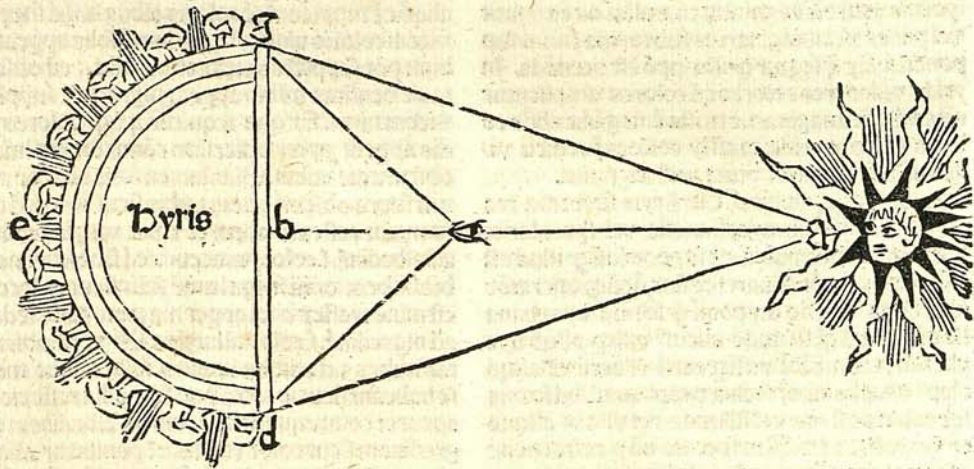

Meteororum

in oēs capiuntur p vna yride p equalentiā. 4. di-
 sticte guttule vident a diuersis hominib⁹. id hñt di-
 stictas apparitōes z distictas reflexiōes. C. 2. po-
 nunt aliq̄ dicta. Primū. de virtute fmonis tot sunt
 vel pñt eē yrides quor sunt boies aspicientes yri-

dem. si sint in diuerso situ hemisperij. C. 2. dicitur
 nulli eidem boi pñt simul appere plus q̄ duo yri-
 des. pater. p. expientia. C. Et hec de hño articulo.

Rationes soluantur ex dictis.

Veritur tertio. Utrum virge z
 paralelij semper fiant
 a latere solis. C. Arguitur primo q̄
 non. qz circūquaq̄ solem aliquando ē
 nubes regularis z aliquādo est nubes di-
 cōtinua. ergo circūquaq̄ solem possunt apparere virge z
 paralelij: tenet oña: quia super nubes regularem
 pñt appere paralelij: z circa nubē discōtinuā pñt
 apparere virge. C. 2. sic. quia sequeretur q̄ vir-
 ge z paralelij essent de nā celesti. tenet oña. qz nō
 eēt aliud q̄ radij solares transeuntes per nubes
 exaltētes a latere solis. C. 3. sic. qz sequeretur q̄ boi-
 bus existētib⁹ in diuersis ptib⁹ hemisperij appare-
 rēt alie z alie virge. apparerēt etiā alij z alij pale-
 lij. tenet oña. quia existētib⁹ in diuersis ptibus hēmi-
 sperij apparet alia z alia nubes lateralis. C. In
 oppositum est auctoritas philosophi.

Primo sciendū ē q̄ Arist. in isto 3. tracta-
 tu z vltimo determinat de qbus-
 da z alijs ipressiōib⁹ meteorologicis. z diuiditur

i duo capitula. In pmo determinat de paralelijō
 z virgis. z diuiditur in duas ptes. In prima deter-
 minat de generatione eorum z intendit tres oclu-
 siones. C. Prima tāgit intentū z est hec. virge z pa-
 ralelij sūt ppter easdē cās sicut halo z byris. pro-
 bat. qz paralelij sūt ex refractione lumis solis ad
 visū: z sūt virge. C. 2. cōclusio tāgit gñationē vir-
 gaz z est hec. virge sūt ex eo q̄ radius solis inci-
 dens p nubes. i. trāsies p aliq̄s ptes nubis refran-
 git ab aliquo humido circa nubē: z ideo videntur
 nubes colorate ispicientib⁹ fm rectū aspectum z
 ppter paruitatem nō vñ figura: sed soluz color ra-
 diorū z ppter irregularitatē aliq̄m attingit ibi vide-
 re colores puniceū viridē z sanchos. C. 3. cōclusio
 tāgit gñationē paralelijorū z est hec. cuz nubes fue-
 rit maxime regularis z spissa z lumē solis fortiter
 refrangit supra talem nubē tūc apparet ibi color
 alb⁹ ad similitudinē alterius solis regularis. regu-
 laritas enim speculi facit colorem in illo speculo
 apparentem esse regularem.

Tertius

Secundo sciendū est q̄ Arist. in ista pre-
 bui⁹ capli determinat de accū-
 tibus ipoz. z intendit vna cōclōnē in qua tāgit qn-
 q̄ accūtia paralelijorū z eas eoz: pmo paralelijus
 est magis signū pluuię q̄ virge. pbat. qz nubes
 supra quā apparet paralelijus est dēsior. ideo ex
 ipa magis pōt generari pluuiā. 2. paralelijus au-
 stralis ē magis signū pluuię q̄ borealis. pbat qz
 nubes australis citius ouertit i aquā q̄ borealis.
 3. paralelij sūt circa ortū z occasū solis z nō in
 meridie. pbat. qz sol in meridie est nimis altus.
 ideo radius visualis satis debilit pōt refrāgi vsq̄
 ad terrā nube intermedia existēte dēsa: ideo tūc vi-
 sus nō pōt pcipere paralelijū. 4. paralelij z vir-
 ge nō sūt supra solē nec sub sole sed a latere solis
 pbat duplr. pmo qz sol cōsumeret tales vapores
 si fierēt sub sole z ppe solē: sed si fierent sub sole
 z distāter ab eo. tunc radius solis minus sparge-
 retur ad lat⁹. ideo fieret nimis debilis refractione.
 5. paralelij z virge non sūt valde ppe solem
 nec valde remote a sole. pmo pbat. qz statim sol cō-
 sumeret vapozē supra quē deberet apparere pa-
 ralelijus. 2. pbat. qz tūc radius solis eēt ita spar-
 sus z debilis q̄ nō posset reflecti ad terrā.

Tertio sciendū q̄ circa hñc textū incidit
 tres difficultates. C. Prima quid
 est paralelijus z qd sint virge. Soluitur q̄ virge
 sunt radij solares ppēdiculariter pcedētes a so-
 le ad visū p nubē discōtinuā siue pforatā aut ori-
 nuā z rarā quas vulgares vocāt chordas tento-
 rij solis: sed paralelijus est nubes rosida z splendi-
 da sequēs solē z expmēs effigiē solis. C. Scda
 difficultas quō generātur virge z paralelij. Sol-
 uit q̄ virge generātur duplr. pmo quādo nubes
 non est vndiq̄ continua: sed certis locis videtur
 eē pforata tunc radij solares pcedentes p omnia
 foramina nubis refracti supra quōsdā vapores
 existētes in illis foraminibus nubis apparent ad
 modū quarūdā chordaz albarū. secūdo modo ge-
 nerantur quādo nubes est vbiq̄ cōtinua: sed est
 magis rara in vna parte q̄ in alia. tūc radij sola-
 res penetrāt nubē in partibus raris: z sic causan-
 tur virge quādoq̄ nigre quādoq̄ virides z quā-
 doq̄ puniceę fm diuersū dominū claritatis lu-
 minis cū obcuritate nubis: sed paralelijus sic ge-
 neratur: qz aliquādo a latere solis est vna nubes
 grossa rotūda z regularis z radij solares refrāgū-
 tur ad eam: z faciūt ibi apparere quasi aliū solem
 vel effigiē solis que vocatur paralelij⁹. a para qd
 est iuxta z elyos sol: quasi imago solis apparens

iuxta solē. C. Tertia difficultas. qui sunt realr z
 entitatie paralelij et virge. dicitur pmo q̄ non
 sunt lumen solis. Secūdo. dicitur q̄ nō sunt ipa
 nubes. dicitur tertio q̄ virge sunt ibi apparētes
 colores causati ex transitu radioz solis per nu-
 bem discontinuam vel raram. dicitur quarto q̄
 paralelijus est apparens effigies z similitudo so-
 lis causata ex refractione radioz solis a nube
 existente a latere solis.

Conclusio responsalis. Virge z parale-
 lij semper sūt a latere solis.
 hec conclusio satis patet ex dictis.

Primo dubitatur. Utr mineralia gene-
 rentur in viscerib⁹ terre. Ad sol-
 uendū hoc dubiū est supponendum q̄ Arist. in
 isto secūdo capitulo determinat de mineralibus
 z intēdit quatuor cōclusiones. C. Prima tangit
 intentū. z est hec. dicendus est nunc de causis p-
 pter quas sūt ea que sunt inclusa infra terram.
 C. Secūda cōclusio tangit duas suppositiones.
 Prima sicut supra terras est duplex exalatio: vna
 sicca z alia humida. sic etiā infra terrā est vna va-
 porosa z alia fumosa. Secūda. sicut infra terrā
 est duplex exalatio: sic etiā ibi generantur dupli-
 cia corpora. quedam fossibilia. et alia metallica.
 C. Tertia conclusio tangit generationē fossibi-
 lium z est hec. ista exalatio sicca inclusa sub terra
 est materia omniū fossibilium sicut sunt omnia ge-
 nera lapidis et omnia liquefactibilia sicut sul-
 phur z alia plurima: z sunt quedā fossibilia que
 sunt velut puluis coloratus. C. Ultima conclu-
 sio tangit modum generationis metallicorū z est
 hec: omnia corpora metallica sūt ex exalatio-
 ne calida z humida existēte sub terra: z maxime
 si fuerit coagulata z cōgelata: talia tamē nō segre-
 gant sicut ros z pruina. s. alr qz sūt ex mā aquea.
 ideo possunt liq̄fieri a calore ignis. sic nō est de ro-
 re z pruina. imo magis cōsumuntur ab igne. solū
 alr aux nō igni iter metalla. nō ē. n. liq̄factibile
 pignē. C. dēsequēter recapitulat que dicta sunt.

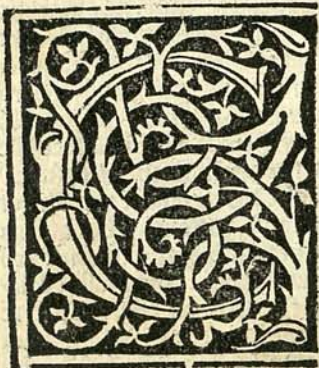
Secūdo dubitatur. Utr cuiuslibet metalli sint
 quatuor cause. Ad soluedū hoc dubiū
 est supponedū q̄ metalla sic generātur. pmo ē cō-
 mixtio vaporis z exalatiois. z postea talis exala-
 tio vaporosa lōgo tpe decogitur z a frigido terre
 cōstrigit cū exalatione fumosa. z illa sūt iduratur z
 fit metallū. 2. supponit q̄ metallū nō est fluxibi-
 le z liq̄factibile: eo q̄ in metallo est abūdāria va-
 porū humidorū. au p aut ppter optimā cōmitionē
 vaporū cū exalatione non est ab igne liq̄factibile

De anima

nisi forte eēt i fortissimo igne p valde longuz tps. Ex his dī pmo q̄ oīuz liquefactibiliū mā p̄ma ē vapor humid⁹ cū sicco fressi ipsi aque cōmixto. 2. sol r̄fluencia alioz astroz sunt cāc efficientes remote oīum metalloz. s̄z sulphures z argentuz viuū sūt cā efficiēs p̄p̄nua ipoz. q̄ virtute calor sulphuris vapor z humidus cōmiscet cū pigui fressi in argēto viuū z ibi calor sulphuris digerit z adunat terreū z aqueū. z frigiditas argēti viuū illa cōdensat z idurat z fit metallū. 3. dī q̄ omnia metalla sūt corpora mixta ex elemētis. 4. dicit q̄ oīa metalla sūt t̄rea quodā mō. 5. dicit q̄ corp̄ forma subalis est quedam forma mixti imperfecti z illa est eozum cā formalis. De cā finali dicitur q̄ forma z finis coincidunt. ideo illud quod est eoz forma est causa finalis ipozum.

Tertio dubitatur. Utz sint septez metalla a se inuicē z a quolibz corpe simpli ci z mixto specificē distincta. p̄o solutio hui⁹ dubij dicitur q̄ nullum metallū est simplex elemētum. patet q̄ nullū simplex elementū est liquefa ctibile. modo sere quodlibet metalluz est liquefa ctibile. **Secūdo** dicitur q̄ sunt metalla septez planetis comparata. s. plūbū saturno. stannuz ioui. ferrū marti. auz solies veneri. argentum viuūz mercurio. z argentū lune. 3. dī q̄ tāz sunt septē metalla a se inuicē z a quolibet corpe simplici z mixto specificē distincta.

Rationes solunt ex dictis. **Et h̄ dī** bzis methozoz dēā sufficiant **Incipiūt** q̄des p̄tiles supra libro de aia Magistri Joānis de Magistris doctoris Parisien/ sis scdm̄ mentē doctoris subtilis Scoti.

Intra p̄mū libruz de aia queritur p̄ vtrum corpus animatū sub rō ne aiati sit adeq̄ tum scientie de aia subiectum. Arguitur q̄ nō. quia anima ē subiectuz. ergo nō corpus anima/ tum. antecedēs patet. quia illud ē subiectuz in hac scia c⁹ p̄ncipia s̄biua iqrunt. z d̄ quo passiones tā p̄p̄rie q̄ cōes d̄rānt. sed anima ē huiusmodi. minor p̄z per p̄bz in isto p̄ d̄ntē. Inqui

rimus autē cōsiderare nām z subaz ip̄s⁹ aie. postea quecūq̄ accidūt circa ip̄am quoz quedā proprie passiones aie vidēt eē. alie aut cōes. **Cz** arguit sic. de corpe aiato non ē scia. q̄ nō ē s̄biū adeq̄tuz b⁹ scie. aīs patet. q̄ de corpore animato non p̄t formari p̄p̄oes necessarie. q̄ de corpe aiato non ē scia. aīs p̄z. ista. n. ē cōingens oē corp⁹ aiatū est cō positū ex corpe z aia cū illa vniō aie cum corpe sit penitus cōigēt. z t̄m est ibi p̄dicatio diffinitionis de diffinito. **Cz** arguit. oīs quiditas subiectiualis ē incōplexa. s̄z corpus aiatū nō est q̄ditas incom/ plexa. q̄ nō ē q̄ditas s̄biualis. z p̄ oīs. ē subm̄ hui⁹ scie. minor p̄z q̄ corp⁹ aiatū est aggregat⁹ ex vna quiditate gnica. s. ex q̄ditate corpis z ex vna d̄ria idiuiduali. s. ex q̄ditate corpis z q̄ditate d̄riali. s. ex q̄ditate aiati. q̄ ē reatr̄ cōplexū. Confirmat. quia corp⁹ aiatū ē vera diffinitio quiditatiua. ergo ē ve re z reatr̄ cōplexū z non solū vocat̄. In oppositus arguitur q̄ sicut se bz scia ad sciam. ita subz ad subiectū. s̄z scia b⁹ libz ē ps subiectiua p̄bie nālis. q̄ subiectū b⁹ scie ē ps subiectiua subiecti p̄bie nāl scilicet corpis nālis. sed aia non est pars subiectiua corpis naturalis. imo corp⁹ aiatū. ergo aia non est subm̄ hui⁹ scie. imo corpus animatū. In hac q̄one erunt tres articuli. **Quantum ad p̄imum.**

Primo sciēdū ē q̄ p̄ declaratione t̄mino rū q̄ōis ponunt aliq̄ sup̄pōes. p̄ma. corp⁹ animatū ē cōplexū vocale circūloquēs vnam quiditate specificā reatr̄ constitutam ex q̄ dam quiditate generica. s. ex corpore. z ex quadā quiditate d̄riali. s. ex aiato. **Cz** illa q̄ditas cōcre tiue designata ē subm̄ materiale. z q̄ditas illa ab stractie designata ē rō formalis subiectiua. Den̄ ē enim q̄ subm̄ materiale z subm̄ formale debēt se h̄re sicut abstractū z concretū queadmodū me thaphysica ē de ente sub rōe entis vel entitatis. sic bec scia est de aiato sub ratiōe aiati. **Cz** sup/ positio. nulla passio aie coniuicta ē d̄rialis de ipsa aia. sed de toto cōposito. p̄z p̄bz p̄ huius dicētē. non cōtingit aiam misereri aut addiscere aut itel/ ligere sed hominem. **Cz** sup̄pō. oēs passiones aie sūt d̄riales de toto cōposito tanq̄ de subo q̄d z de anima tanq̄ de p̄ncipio quo. p̄z per aristo. z huius dicentem. q̄ anima est p̄ncipium quo viuū mus sentimus z p̄m locum mouemur z intelligi/ m⁹. Ex his sequitur p̄mo q̄ aia nō est subiectuz b⁹ scie. p̄z q̄ de ea non demōstrāt passiones hui⁹ scie. z sequitur q̄ de aia non est hic determinan dum tanq̄ de subiecto adequato: sed tanq̄ d̄ p̄ncipio formali adequato subiecti.

Primus

Secundo sciēdū est. q̄ iste liber de aia in quo Ari. d̄terminat de corpo re aiato z de ei⁹ p̄ncipio formali z de passionibus ei⁹ diuidit in tres libros partiales. In p̄mo d̄ter minat de mō cognoscēdi aiaz z de opinionibus antiquoz circa aiaz. et diuidit in tres tractatus. **Primus** ē de mō cognoscēdi aiaz. z diuiditur in tria capla. p̄m⁹ ē de vtilitate z dignitate huius scie. z diuidit in tres partes. **Cz** In p̄ma parte tā git vna cōclonē q̄ tāgit p̄mitatē hui⁹ scie z est bec. Scia de aia est p̄or. s. rōne dignitatis z honorabi litatis. p̄bat q̄ nos opinamur sciaz esse de nume ro bonoz honorabiliū. z opinamur vna sciaz esse nobilioz z honorabilioz altera. aut q̄ ē certioz aut q̄ est melioz aut honorabilioz subiecti: sed scia de aia ē certioz z melioz z honorabilioz sub iecti. ergo scia de aia ē p̄ma s̄tue honorabilioz inf oēs scias nāles. **Cz** In 2. parte p̄bz oñdit vtilita tē hui⁹ scie. z it̄dit duas cōclones. p̄ma tangit p̄mā vtilitatē z est bec. scia de aia videtur mltū p̄ficere ad oēs veritatē z ad oēs sciaz speculatiua. 2. tangit scōz vtilitatē z est bec. scia de aia est maxime vtilis ad nāz. i. ad sciaz de nā. p̄bat q̄ aia est p̄ncipiū aiatiū. mō aiatia sūt p̄ncipaliozes partes entū nāliū. **Cz** In 3. parte oñdit q̄ sunt d̄termināda circa aiaz. z ponit istā cōclonē. **O**por tet cōsiderare z cognoscere nāz z substātiā ipsius aie z q̄cūq̄z accētia ei⁹. quoz accētiū q̄dā vident eē passiones p̄p̄rie ip̄s⁹ aie. q̄dā vero sunt passio/ nes cōes eo q̄ oibus aiatis insunt zc.

Tertio sciēdū. q̄ circa hūc textum icidunt tres difficultates. p̄ma vtz scia de aia sit simplr̄ honorabilioz oibus alijs sciētijs. p̄o solōne hui⁹ difficultatis ponūtur aliq̄e sup/ pōnes. **Cz** p̄ma. scia accipit suā honorabilitatē a subo z a certitudine suaz d̄rationū. 2. sup̄pō. scia diuina. s. metaphysica bz deū z itelligētias p subo. z p̄cedit ex p̄mis p̄ncipijs q̄ sūt certissima. Ex his d̄r p̄ q̄ si metaphysica sit de ente tanq̄ de subo scia de aia erit nobilioz ex p̄te subz q̄ meta physica. cū subz scie de aia sit honorabili⁹ q̄ subz metaphysice. q̄ditas. n. corpis aiati est simplr̄ p̄f etioz q̄ditate entis. z d̄r q̄ si scia de aia h̄ret aiaz p subo nō eēt honorabilioz inter oēs scias nāles. scia. n. de corpe aiato esset scia nālis nobilioz ea. 3. d̄r q̄ scia de aia iter scias nāles ē honorabili/ oz. p̄z q̄ ei⁹ subz ē corp⁹ aiatū q̄d ē digni⁹ z hono rabili⁹ iter entia nālia. **Cz** 2. difficultas. vtz scia de aia sit vtilis ad oēs v̄itatē. R̄ndet cōmētatoz q̄ sic itelligēdo p̄ oēs v̄itatē sciaz speculatiua q̄ ē

p̄pter vtz. **Cz** 3. difficultas vtz quedā sint p̄p̄e passiones aie z q̄dā cōes. R̄ndet cōmētatoz q̄ sic. exponit t̄m h̄ duplr̄. p̄ p̄ passiones p̄p̄as itelligunt passiones ad q̄s h̄ndas aia nō idiget corpe sic est imaginatio p̄ intellectū. s̄z passiones cōes sunt ad q̄s h̄ndas aia idiget corpe sicut sūt passiones at/ tribute v̄tuti cōcupiscibili. 2. exponit q̄ p̄ passio/ nes p̄p̄as itelligūtur passiones q̄ oueniūt p̄mitus aie: z p̄pter aiaz oueniūt corpi vt s̄sus z imagi/ natio z p̄ cōes passiones itelligūtur ille q̄ i aia exi sūt p̄pter corpe vt sūt s̄on⁹ z vigilia: z h̄ it̄dit antiqua trāslatio dicens. boz accētiū quedā sunt passiones aie. z quedā accidūt aie p̄pter corpus. Et bec de primo. quantū ad secūdū.

Conclusio r̄nālis. Corp⁹ aiatū sub rōne aiati ē adeq̄tū b⁹ scie subz: p̄z p̄ duas sup̄pōnes. p̄. scia de corpore aiato est di gnioz z honorabilioz inf scias nāles. p̄z q̄ corpus aiatū est dignius z p̄fecti⁹ inter oīa entia natura lia. 2. sup̄pō. scia d̄ aia si aliq̄ sit ē min⁹ honorabil q̄ scia de corpe aiato. p̄z q̄ corp⁹ aiatū ē p̄fectiū q̄ aia. Ex his sic aguit. Oīs scia honorabilioz inf oēs scias nāles ē de corpore aiato. vt p̄z p̄ p̄mam sup̄pōnē. s̄z bec scia ē honorabilioz inter oēs sciē tias nāles. vt p̄z p̄ textū. q̄ bec scia est de corpore animato tanq̄ de subiecto.

Primo dubitat. vtz oīs scia sit de nūero bonoz honorabiliū. p̄ solōne b⁹ dubij sūt solūde due difficultates. p̄ma difficul tas. vtz oīs scia sit bona. p̄c solutio ponitur tal̄ distin⁹. Aliqd ē bonū triplr̄. vno mō bonitate tran scendenti z ētatiua z hac bonitate oē ens forma liter d̄r bonū. alio mō aliqd d̄r bonū bonitate per fectiuali z q̄litiua: z sic oīs for⁹ p̄ficiēs aliqd s̄biū ē bōa. alio mō aliqd ē bonū bōitate morali z circū flātiatiua. z sic solū subm̄ susceptibile v̄tutis z vi tij d̄r bonū q̄n actu sustinet v̄tutē vel ei⁹ op̄m. Ex his d̄r tria. p̄rio q̄ oīs scia ē formal̄ bōa p̄ bōi tate. s. bonitate trāscēdēti. q̄ oīs scia est ens. z d̄r q̄ oīs scia est bona z mō. s. bōitate p̄ficiēte. scia .n. p̄ficit suū subm̄ z ē ei⁹ p̄fectio. 3. d̄r q̄ nulla scia ē bona formalr̄ bōitate morali. **Cz** 2. di. vtz oīs scia sit honorabilis. Ad quā r̄ndet doctoz sc̄us per duas diffictiones. p̄ma diffictio ē. s. q̄ duplex est bonū: quoddā ē bonū ordinatū in finē: z illud vo cat bonū laudabile. laudam⁹ eni bonū equū quia bñ scit currere: aliud ē bonū honorabile q̄d ē p̄ se appetibile. **Cz** 3. distin⁹ duplex ē scia: q̄dā ē scia p̄ ctica: alia ē speculatiua. **Cz** 2. ponit talē sup̄pōnēz q̄ speculatiue scie d̄rnt a p̄cticoz eo q̄ speculatiue

ff pp scire. p̄ctice x̄o p̄pter op̄. p̄t̄ t̄i addi 3^a di
st̄ q̄ scie speculatiue s̄t̄ duplices: q̄dā s̄t̄ pp se
t̄i sicut ē methaphysica. z̄ ille s̄t̄ maxie honora
biles: alie s̄t̄ pp se z̄ p̄pter aliud. cuiusmōi s̄t̄ scie
admiratiue. vt logica. Ex his d̄nr̄ duo: p̄ q̄ ois
scia p̄ctica ē de n̄iero bonoz̄ laudabiliū z̄ nō ho
norabiliū. z̄ q̄ ois scia speculatiua ē honorabilis:
nulla t̄i ē maxie honorabilis nisi illa q̄ ē t̄i pp se.
Ex h̄ seq̄ q̄ p̄ctici pp̄ctica nō s̄t̄ honorabiles.
z̄ seq̄ q̄ speculatiui s̄t̄ simp̄t̄ magis honorādi.

Secundo dubitat. vtruz dignitas z̄ honorabili
tas scie sumatur ex dignitate z̄ hono
rabilitate subi. p̄ solde b̄ dubij ponitur aliq̄ sup
pōnes. p̄^a. honorabilitas ē q̄dā relatio supponis
honorādoz̄ adiucē a q̄ formaliter d̄r̄ vni suppo
ni alteri i dignitate. C^z suppo ē ista. relatio p̄t̄
reperi iter triplices entitates. s̄. inter ēt̄itates scia
rū: z̄ iter ēt̄itates suboz̄ certitudinū z̄ d̄ranonuz̄.
Ex his elicit̄ tal̄ d̄istin̄. scia p̄t̄ dici honorabilis
dup̄t̄. vno mō honorabilitate intr̄seca z̄ formali
formali sibi iherēte z̄ denoiante ip̄az̄ formalē eē
honorabilē. alio mō scia p̄t̄ dici honorabilis ho
norabilitate extr̄seca subi vel certitudinis scie.
Ex his d̄nr̄ duo. p̄ q̄ honorabilitas intr̄seca z̄ for
malis scie nō sumit̄ ab honorabilitate subi: s̄ a p̄
pria entitate ip̄ius scie. z̄ d̄r̄ extr̄seca subina z̄
s̄t̄ honorabilis certitudinis sumit̄ ab extr̄seco
s̄. a subiecto z̄ a certitudine d̄rationū.

Tertio dubitat. Vtr̄ sit saluabile sub m̄b̄
scie eē aiaz̄. p̄ro solde b̄ dubij est
supponēdū. de subob̄ scie ē vna op̄io mltū p̄ba
bil̄. q̄ stat i duob̄ d̄cis z̄ vna suppone. suppo ē h̄.
ē vna ps̄ phie nāl̄ cōtinēs sub se sciaz̄ de aia. sciaz̄
puoz̄ nālū. sciaz̄ d̄ aialib̄. p̄z̄ q̄ oia ista entia sci
bilīa i istis sciēt̄ijs s̄t̄ entia nālīa. C^z p̄mū d̄c̄.
corp̄ aiatū ē adeq̄tū subz̄ z̄ totale illi^o pt̄is phie
nālīis. C^z aia ē adeq̄tū subz̄ p̄me pt̄is illi^o pt̄is
phie nālīis. s̄. scie date in libris de aia.

Ad rōes an op̄. Ad p̄mā negat̄ aiaz̄. z̄ ad
p̄bationē negat̄ maior. q̄z̄ scia n̄
solū igr̄t̄ur p̄n^a eēntialia subi z̄ passiones ei^o. s̄z̄
etiā igr̄t̄ur p̄ma p̄nci^a eēntialia pt̄iū z̄ passiones
eaz̄. C^z Ad z^a d̄r̄ negādo aiaz̄ p̄ncipalis argu
mēt̄i. z̄ ad p̄bationē sc̄di aiaz̄ d̄r̄ q̄ illa est necia.
oē corp̄ aiatū ē cōpositū ex aia z̄ corp̄: s̄ istud
bū ē sit p̄se cōplexiū extremoz̄ z̄ nō ip̄ortet eē
subinū eē obiectiū. C^z Ad t̄nā d̄r̄ q̄ istud cōple
xū corp̄ aiatū p̄t̄ capi dup̄l̄. vno mō vt ē q̄dā
a ḡregatū ex duab̄ q̄ditatib̄ q̄ditatiue cōstitutū
t̄i^o vna q̄ditatē t̄rtiā nobis ignotā. z̄ sic ē cōple

xū nō solū vocale sed etiā reale. alio mō p̄t̄ capi
put ē q̄dā vox cōplexa circūloquēs nobis illā q̄
ditatē t̄rtiā q̄ est ignota. z̄ sic est icōplexū nō solū
vocale sed etiā reale. Et hec de questione.

Aerit z̄. Vtr̄ v̄t̄ sit posterius
singulari. Arguit̄ p̄ q̄ sic
q̄ d̄structis singularib̄ d̄struit̄ v̄t̄. q̄
v̄t̄ ē posteri^o singularib̄. t̄z̄ n̄a. q̄z̄ ne
cesse ē destructo p̄zi d̄struē posteri^o. s̄z̄ nō eē. Lō
firmat̄. q̄z̄ si v̄t̄ eēt̄ p̄us: vel q̄ i illo p̄zi eēt̄ p̄us in
singularib̄ aut nō. nō ē dicēdū q̄ sit p̄us i singu
larib̄. q̄z̄ i illo p̄zi singularia nō s̄t̄. nec ē dicēdū
q̄ nō sit i singularib̄. q̄z̄ t̄t̄ic v̄t̄ eēt̄ ydea sepata.
Arguit̄ z̄. q̄cūq̄ duo sic h̄nt̄ q̄ c̄uertunt̄ s̄z̄ eēn
di cōiaz̄: z̄ vni ē cā al̄t̄i vt sit illud q̄ ē al̄t̄i^o q̄libz̄
mō cā nāl̄ p̄us oī alio. s̄z̄ aliq̄d v̄t̄ z̄ suū sup̄m̄
sic se h̄nt̄ q̄ c̄uertunt̄ s̄z̄ eēndi cōiaz̄ z̄ sup̄m̄ ē cā
q̄re v̄t̄ ē. q̄ sup̄m̄ ē p̄us v̄t̄. mior p̄z̄ d̄ sole z̄ sup
posito sol. C^z Arguit̄ z̄. q̄cūq̄ efficiue catur ab itel
lectu ē posteri^o singularib̄. s̄z̄ v̄t̄ eēt̄ur ab itelle
ctu efficiue. q̄ ē posteri^o singularib̄. minor p̄z̄ p̄ cō
mētatorē dicēte. Intellect̄ ē agēs v̄t̄atē i reb̄.
Lō firmat̄ auct̄e p̄hi dicēt̄is: al̄. n. v̄t̄e aut nihil est
aut posteri^o singularib̄ suis. Lō firmat̄ etiā auct̄e
themistij dicēt̄is: v̄t̄e ē tenuis s̄t̄itudo suoz̄ singu
lariū. talis at̄ s̄t̄itudo nō p̄t̄ cārī nisi ab intellectu.
C^z In opp̄m̄ arguit̄. ois diffinitio q̄ditatiua dat̄ p̄
simp̄l̄ p̄za. s̄z̄ i diffinitōe q̄ditatiua ponūt̄ur p̄d̄
cata q̄ sunt v̄t̄ia respectu diffiniti. ergo v̄t̄ia sunt
simpliciter p̄z̄ora singularibus.

Primo sciēdū ē q̄ p̄ declaratōe t̄minoz̄
q̄onis ponūt̄ur alique diffictōes:
p̄z̄ima diffictio. v̄t̄e cap̄t̄ dup̄l̄. vno mō sc̄de i
t̄ctiōal̄ z̄ p̄ significato. s̄. p̄ ip̄a v̄t̄itate q̄ ē q̄dā re
latio rōnis fundata i nā v̄t̄i cognita cōparata ad
multa singularia cognita. alio mō p̄me it̄ctiōal̄ z̄
p̄ denoiato. z̄ sic v̄t̄e nō ē aliud q̄ vna nā cōis de
multis p̄dicabilis. z̄ de isto q̄rit̄ p̄is q̄d. C^z d̄
stictio. v̄t̄e eē p̄us singularib̄ p̄t̄ intelligi dup̄l̄.
vno mō i eēndo. alio mō i coḡscēdo. vtr̄ aut̄ v̄t̄e
sit p̄us cognitū q̄ sit singularē aut eē h̄ v̄t̄us ē in
ph̄t̄io p̄mi ph̄icōz̄. C^z d̄stictio. v̄t̄e eē p̄us sin
gulari i eēndo: p̄t̄ intelligi tripl̄. aut p̄z̄itate t̄pis
aut p̄z̄itate nature. aut p̄z̄itate ordinis vel p̄se
ctōis. v̄t̄e aut̄ z̄ singularē s̄t̄ t̄pe s̄t̄. s̄z̄ singularē ē
p̄us nā v̄t̄i. v̄t̄e. n. accipit eē subinū z̄ ex̄ntie a sin
glari. s̄z̄ v̄t̄e etiā ē posteri^o singulari p̄fectōe. singu
lare. n. p̄fecti^o ē quolibet suo v̄t̄i. Ex his s̄t̄ solū
de tres difficultates. p̄z̄ima difficultas. vtr̄ sit
aliq̄ nā v̄t̄is realē multis cōcabilis. Ad quā r̄nde

tur q̄ sic. p̄batur tripliciter. p̄mo q̄z̄ plus realiter
conueniunt for. et plato q̄z̄ for. et brunellus. ergo.
z̄ i aliq̄ reali conueniūt z̄ illd̄ reale non p̄t̄ eē aliq̄d
singulare q̄z̄ p̄ quodl̄z̄ singulare ē. nec illd̄ reale p̄t̄
eē c̄cept̄ v̄t̄ aliq̄d signū ad placitū institutū. q̄ necē
ē q̄ sit aliq̄ nā v̄t̄is. z̄ rō. iste p̄pōnes c̄cedunt. co
lor ē p̄mū obz̄v̄t̄us. hō ē p̄mo risibilis. vel q̄ subie
cta supponūt̄ personaliter p̄ aliquibus supposi
tis illoz̄ suboz̄. z̄ sic p̄pōnes erūt̄ false. v̄t̄ suppo
nūt̄ simp̄l̄ p̄ c̄ceptū. v̄t̄ māl̄ p̄ ip̄i s̄met signis istu
tutis: z̄ sic v̄t̄ ad huc q̄ p̄pōnes eēt̄ false: z̄ sic ne
cesse ē q̄ supponat̄ p̄ nā cōi. 3^a rō. q̄z̄ subinū scie re
alis ē ens reale z̄ n̄ vox n̄z̄ c̄cept̄ n̄z̄ aliq̄d singla
re. q̄ ē aliq̄ nā v̄t̄is realis. maior p̄z̄. q̄z̄ nulla scia re
alis ē d̄ vocab̄ aut c̄ceptib̄. ēt̄ singulariū nō ē scia
C^z d̄ difficultas ē. vtr̄ illa nā sit vna aliq̄ v̄t̄itate
reali miorē v̄t̄itate nūerali. p̄ solde b̄ d̄stictatis
ponūt̄ aliq̄ supponēs. p̄^a suppo. q̄cūq̄ d̄c̄it̄ alicui
s̄z̄ se aut i v̄t̄ia p̄ctiōe d̄c̄it̄ ei ip̄ mō dicēdi p̄ se.
h̄z̄ p̄z̄ d̄c̄it̄ cōnā dicēte q̄ eēntitas ē t̄m eēntitas. ex
h̄ elicit̄ talis d̄istin̄: naturā v̄t̄e ē vna p̄t̄ intelligi
dup̄l̄. vno mō q̄ditatē z̄ eēntial̄ ita q̄ v̄t̄itas de
ea p̄dicet̄ i p̄ modo dicēdi p̄ se. z̄ sic nā n̄z̄ vna n̄z̄
plures n̄z̄ v̄t̄is n̄z̄ p̄ctularis. alio mō p̄t̄ intelligi q̄
nā sit vna d̄noiatue: z̄ sic nā p̄t̄ dici vna. z̄ sup
pō ē q̄z̄ v̄t̄itas ē p̄pa passio entis. iō q̄z̄z̄ eēntatē se
gtur sua p̄pa v̄t̄itas. 3^a suppo. oē p̄dicatū q̄d̄ d̄no
minatiue p̄dicat̄ d̄ singulari p̄t̄ p̄ d̄noiatōez̄ extr̄
seca p̄dicari d̄ q̄ditatē v̄t̄i nisi tale p̄dicatū ponat̄
d̄riaz̄ iter ip̄a. iō q̄cūq̄z̄ v̄t̄itas ē denoiatiue p̄di
cabilis d̄ singulari: illa ēt̄ denoiatōe extr̄inseca ē
p̄dicabilis de q̄ditate v̄niuersali. C^z 4^a suppo. in
q̄libet singulari sunt due v̄t̄itates d̄ eo p̄ denoiā
tionē extr̄inseca p̄dicabiles. p̄ma v̄t̄itas vocat̄ sibi
p̄pa quā h̄z̄ ab indiuiduo entis i ip̄o reperto: iō
v̄niuersale est v̄nū tali v̄t̄itate. sc̄da v̄t̄itas voca
tur v̄t̄itas indiuidualis quā h̄z̄ a propria differen
tia indiuiduali. Ex his d̄nr̄ tria. p̄mo q̄ quacūq̄z̄
op̄atione intellectus seclusa nā v̄niuersalis h̄z̄ v̄nā
v̄t̄itatē c̄sequētē suam p̄p̄ia entitatē q̄ vocatur
v̄t̄itas sibi p̄p̄ia q̄ p̄p̄e n̄ d̄z̄ dici v̄t̄itas ḡnica nec
specifica nec numeralis. non generica necq̄ speci
fica. quia illas h̄z̄ ab intellectu vt postea videbit̄.
nec numeralis q̄z̄ talis v̄t̄itas est minor v̄t̄itate
numerali. z̄ d̄r̄ q̄ nā v̄niuersalis ē vna p̄ denoiā
tionē extr̄insecam ab v̄t̄itate p̄p̄ia sui suppositi. 3°
d̄r̄ q̄ etiā q̄ditas v̄niuersalis habet v̄t̄itatem rea
lē. s̄. v̄t̄itatē minoz̄z̄ sui suppositi. z̄ hoc p̄ denoiā
tionē intr̄insecā. Ex his p̄t̄ directe r̄nderi ad dif
ficultatem q̄ quiditas v̄niuersalis seclusa quacū

q̄ op̄atione intellect^o ē vna quada; v̄t̄itate reali q̄
est minor v̄t̄itate numerali vocatur v̄t̄itas sibi p̄
p̄ia. C^z 3^a difficultas. vtr̄ q̄ditas cōmunis sit v̄ni
uersalis seclusa op̄atione intellect^o. p̄ro solōne
hui^o difficultatis ponit̄ talis d̄stinctio. aliq̄d ē v̄ni
uersale dup̄licif. vno mō i p̄o^a. z̄ sic oē illud q̄d̄ ē
ap̄tū eē in multis ē v̄niuersale. alio mō aliq̄d est
v̄niuersale in actu z̄ ad ip̄z̄ regrunt̄ due relatōes.
p̄ma ē ap̄ritudo ad eē in multis q̄ p̄p̄e vocat̄ cōi
cabilitas. z̄ ē relatio dicibilitatis a q̄ v̄niuersale
formal̄ d̄r̄ de multis. v̄niuersale eniz̄ ē v̄num in
multis z̄ de multis. Ex h̄ ponitur talis suppo q̄ se
clusa q̄cūq̄z̄ op̄atione intellectus q̄ditas cōis h̄z̄ p̄
maz̄ habitudinē q̄ est cōicabilitas multis. q̄cūq̄z̄
eniz̄ op̄atione intellect^o seclusa ista q̄ditas huma
nitas ē multis cōicabilis: s̄z̄ q̄ditas cōis nō h̄z̄ rōez̄
dicibilitatis a se. sed eam h̄z̄ ab intellectu confide
rante illā q̄ditatē per modū v̄ni^o obiecti intr̄inseci.
cōsiderate etiā illud ob̄m̄ itelligit esse cōmunicabi
le multis q̄bus attribuit̄ ipsū ob̄m̄ esse intellectū.
ideo statū in ipsa q̄ditate sic intellecta fundat̄ vna
relatio dicibilitatis a q̄ relatione q̄ditas v̄niuersa
lis d̄r̄ formal̄ z̄ i actu v̄niuersalis. iō b̄n̄ dicebat
cōmētator q̄ intellect^o facit v̄niuersalitātē i reb̄us.
Ex his d̄r̄ q̄ illa q̄ditas ē v̄niuersalis in actu z̄ for
malē mediāte op̄atiōe intellect^o causate i ip̄a rela
tionē dicibilitatis. iō h̄a ē p̄p̄o p̄hi q̄ v̄niuersale
in actu aut nihil ē: aut ē posterius singularib̄.

Secundo sciendū est q̄ Aristo. ostēdit in
z̄ c^o difficultatē hui^o scie. z̄ itē
dit p̄ncipaliē talē cōclusionē. Scia de aia est peni
tus difficillimoz̄um. hanc probat querendo octo
difficultates circa aiaz̄. z̄ intendit. iz̄. conclusiōes
C^z p̄z̄ima tāgit p̄mā difficultatē. s̄. istā q̄ est vna
q̄stio cōis ingrens de mō iuestigandi q̄d̄ qd̄ ē. vtr̄
s̄. sit vna cōis scia ad inquirēdū q̄d̄ qd̄ ē c̄niustibz̄
diffinibilis sic ē vna cōis scia ad ingrenduz̄ p̄p̄ia
accētia cuiuslibet s̄bi scibilis q̄ vocat̄ d̄ratio. q̄z̄ si
nō sit vna t̄ic erit difficil^o igr̄ere q̄d̄ qd̄ est anime:
eo q̄ circa v̄niūq̄d̄z̄ scibile erit ali^o modus scien
di suū q̄d̄ qd̄ ē: z̄ si sit vna cōis scia erit mani^o vtr̄
illa sit d̄ratio vel diuisio. ad huc erūt̄ m̄te dubita
tiones ex q̄b̄ p̄ncipijs debeat p̄cedere talis scia.
Alioz̄. n. alia s̄t̄ p̄ncipia vt numeroz̄ z̄ planoz̄.
C^z z^a tāgit sc̄daz̄ difficultatē z̄ hec. est. difficultas
est i quo ḡne sit aia. z̄ qd̄ sit. vtr̄ū. s̄. sit h̄ aliq̄d z̄ s̄ba
aut q̄le aut q̄tū aut aliq̄d huiusmodi alioz̄ p̄dica
mentoz̄. z̄ vtr̄ū sit eoz̄ q̄ sunt potētia aut endele
chia. i. actus. C^z 3^a tāgit t̄rtiā difficultatē. vtr̄ aia
sit p̄ribilis aut i p̄ribilis. z̄ vtr̄ū oēs aie sint eiūsdēz̄

De anima

speciei aut nō. r si nō sint eiusdē speciei. vtz spē differant aut genere: r hoc questus ē eo q̄ antiq̄ determinātes de aia solū determināt de aia humana. ¶ 4^a tāgit q̄rtā difficultatē q̄ ē bec. vtz sit eadē rō aie fm oēs aias aut alia sicut de aiali. rō. n. aialis fm vniūq̄q̄ aias ē altera r altera. vt equi canis bois r leonis: r subdit remotiōem du/bij. qz aliq̄s possit dīe q̄ alias vltē cēt aliqd̄ sepatū a singularib⁹. dicit. p. q̄ nō. aial. n. vltē aut nihil ē aut posteri⁹ singularib⁹. r sicut ē vt si aliqd̄ cōe p̄dicet. ¶ Quinta tāgit q̄ntā r ē bec. si nō sint multe aie. s̄ sint p̄les p̄tes r p̄les potētie ei⁹: vtrum sit p̄ determinādū de tota aia q̄ de partib⁹. i. de potētijs ei⁹. etiā ē valde difficile cognoscere qualr partes. i. potētie aie ad inuicē differāt. ¶ 6^a tāgit sextā r ē bec. vtz sit prius determinādū de p̄tib⁹. i. de potētijs aut eoz actib⁹ vt de intellectu q̄ de intelligere: r de sēsū q̄ de sēire. r vtz sit pri⁹ de terminādū de actib⁹ q̄ de obiectis: aut de obiectis prius q̄ de potētijs. vt prius de sensibili q̄ de sēsū. r de intelligibili q̄ de intellectu. ¶ 7^a tāgit septimā difficultatē r ē bec. vtz necesse sit cognoscere qd̄ qd̄ ē aie ad cōscēdū accētia aie. r etiam ad cognoscendū qd̄ quid ē aie necesse sit cognoscere accētia aie. hoc autē ē difficillimū. fm pbat. qz nō solū ē vtile cognoscere qd̄ qd̄ ē sube ad cōscēdū cās accētiū vt i mathematicā sufficit cognoscē qd̄ rectū r qd̄ obliquū r qd̄ linea r qd̄ planū ad cognoscēdū qz angli r iāglī sūt eq̄les āgulis rectis. sed etiā ecōuerio oportet cognoscere accētia ad cognoscēdū qd̄ qd̄ ē sube. qz accētia magnā p̄tē cōserūt ad cognoscēdū qd̄ qd̄ est. p̄tīmū pbat. qz habem⁹ dare cognitōem accētiū aie aut oīm aut plūm. q̄ necesse ē qd̄ qd̄ est dare de qd̄ qd̄ est ipsius aie. niam pbat. qz oīs demonstratōis p̄ncipiū ē qd̄ qd̄ ē. Et subdit remotōez dubij qz nō fm q̄scūqz diffinitōes cōtigit cognoscē accētia. ideo ille fm quas hoc non pot̄ fieri debēt dici diffinitōes dyaletice q̄ s̄t casē r vane oēs. ¶ Octaua tāgit octauā q̄ ē bec. vtz oēs passiones aie sint ē cōes corpoz. aut vtz sit aliqua pp̄ia passio ipsius aie. Et subdit qz hoc dubiū ē necessario de terminādū. nō t̄nē facile. pbat arguēdo ad vtrāqz p̄tē. p̄ qz aia vt i plūbus nihil videtur posse facere aut pati sine corpe ergo oēs ei⁹ passiones sūt etiā cōes corpi. Alijs p̄z. qz aia nō videt̄ irasci d̄siderare aut omnino sentire sine corpe. ¶ In oppositū arguit. qz intelligere videt̄ ēē maxime pp̄rius aie. ¶ 9^a cōclusio tāgit vniū solōnē d̄ditionales ad bāc q̄nē r ē bec. si intelligere sit fantasia aut non

sit. sine fantasia nō cōtinget aiam intelligere sine corpe. ¶ Decima tāgit correlariū copulatiū cōpositū ex duabus cōditionalibus solutiū istius q̄ntis. vtrum anima sit separabilis r ē bec. si aliq̄ opationū aut passionū anime sit pp̄ia ipsi aie cōringet ipam aiam separari a corpe. Si vero nulla opatio sit sibi pp̄ia nō erit sepabilis. pbat per simile qz sicut multa cōueniūt recto inquātum re crū ē: vt tāgere enea sperā s̄z p̄ctū. non t̄nē hoc s̄bi cōuenit fm qz rectū separātū a mā. ideo rectū ē inseparabile eo qz semp̄ ē in aliquo corpe. ¶ Undecima soluit q̄nē categorice r est bec. oēs passiones aie. s̄ attribute virtuti cupiscibili r irascibili sūt cōes aie r corpi. pbat p̄ exemplariter. vt de ira r māuetudine. de timore r misericordia. r de confidētia. de gaudio amore r odio. Secōdo pbat rōe. sic qz oīs passio aie facta cū passione a trāsmutatiōe i corpe ē cōis aie r corpi. sed oēs passiones aie cōcupiscibiles r irascibiles sūt trāsmutaciones r passiones corpoz: s̄ sunt passiones cōmunes aie r corpoz. ¶ Tertio pbat signo sic. qz iste passiones variant s̄z dispositionē corpi. ergo sunt cōes aie r corpi. nō pbat. qz qd̄ nullo mō puocant̄ a magnis r duris passionib⁹. alij autēz mouent̄ a paruis r debilib⁹ passionib⁹. ¶ Duodecima tāgit tria correlaria. p̄tīmū. oēs tales passiones aie sūt i materia. Secōdo corpe. oēs iste passiones aie debēt diffiniri p̄ mās. vt ira ē mot⁹ hui⁹ corpoz aut potētie ei⁹. ¶ 3^m. p̄tē est d̄siderare d̄ aia aut d̄ oī aut d̄ hac aia. s̄. cui⁹ sūt iste passiones ¶ Tertio Sciēdū qz circa hunc textū icidūt tres difficultates. p̄tīmā. vtrum scia de anima sit de numero difficillimoz. p̄tīmā solutiōe dubij ponunt̄ alique sup̄pōnes. ¶ p̄tīmā sup̄pōitio. facilitas est potētia qua aliquid ē potens facere aut pati cum paucō labore. sed difficultas est potētia qua aliquid est potens facere vel pati ab aliquo cum magno labore. Ex hoc sequitur qz facilitas r difficultas nō habēt fieri circa impossibilia. potestas enim nō habet imposse pro obiecto. ¶ 2^a sequitur qz facilitas r difficultas hnt̄ solum fieri in agentibus cum labore: r pena: iō deo nihil ē facile aut difficile. ¶ Secūda sup̄pōitio in oī cognitione duo cōcurrunt. s̄ obiectū cognoscibile r potētia cognitiua. ideo necesse est qz facilitas aut difficultas in cognoscēdo proueniat aut ex parte obiecti cognoscibilis. aut ex parte potētie cognitiue. ¶ Tertia sup̄pō. obiectum formale intellect⁹ nostri ē entitas que ē equaliter reperibilis in oī ente. ¶ Quarta sup̄pō q̄ sequit̄

Primus

ex p̄cedēti. intelligibilitas q̄ ē pp̄a passio entis ē eq̄ r̄ reperibilis in oī ente. iō oē ens est eq̄ r̄ intelligibile. ¶ 5^a sup̄pō. ipote est qz difficultas in intelligēdo pueniat ex parte obiecti cognoscibilis cū oīa obiecta sint eq̄ r̄ intelligibilia. ¶ 6^a sup̄pō. necesse ē facilitatē aut difficultatē in cognoscēdo puenire ex parte potētie cognoscitiue. Ex his d̄ p̄ qz scia de aia est de numero difficillimoz ad istū sensū qz acquisitiō scie de aia est valde difficilis. 2^a d̄ qz difficultas i cognitiōe aie nō puenit ex parte aie cognoscibilis s̄z ex parte ipsius intellectus cognoscētis. aut saltem ex parte corpi coniuncti intellectui cognoscētis. p̄z. ga ex parte illi⁹ puenit difficultas quo ablato aufert̄ difficultas. r quo posito ponit̄. sed ablato corpe coniuncto intellectui aufertur difficultas que erat i cognitiōe aie. r posito corpe coniuncto ponit̄ illa difficultas. q̄ ex parte corpi coniuncti puenit difficultas i cognitiōe aie. ¶ 2^a difficultas. vtz aie sit aliq̄ pp̄a passio. Ad hāc r̄idet albert⁹ ponēdo talē sup̄pōez Aliud ē aliqua potētia cōicari corpi r ipas cōicari cōicanti corpi. illa enī d̄ cōicari corpi q̄ vniū corpe vel organo corpeo tanq̄ in s̄tro sicut potētia vniua. sed illud d̄ cōicari cōicanti corpi q̄ cōicari cū aliqua potētia que vniū organo corpeo tāq̄ in s̄tro. Ex his dicit duo. p̄ qz aia: intellectiua siue intellectus cōicari cōicanti corpi. qz aia intelligēdo idiget potētia fatalica q̄ cōicari est organo tāq̄ suo i s̄tro sed intellect⁹ nō cōicari corpi qz nō vtitur corpe tāq̄ in s̄tro. Ex his isert qz ē aliqua potētia aie que nō cōicari cū corpe. cōicari t̄nē cū aliq̄ potētia cōicari cū corpe. s̄. cū fantasia. iō est ēt aliq̄ passio pp̄a aie. sic qz illa nō ē cōis corpi tāq̄ ei⁹ i s̄tro aut organo nō ē t̄nē sic pp̄a qz cōicari cū aliq̄ potētia cōicari cū aliquo organo. vt t̄nē p̄ dici ad difficultatē qz intelligē ē passio cōis aie r corpi: nō t̄nē corpi tāq̄ i s̄tro. s̄z tāq̄ subo denoiatōis. 2^a pot̄ dici qz nō implicat d̄icri onē aias: b̄re vniū pp̄a opationē quas reat̄r exercē pot̄ sine corpe. iō ad istū sēsū intelligere esset pp̄a passio aie. ¶ 2^a difficultas. vtz diffinitōes dyaletice sint vtilēs ad demonstrādū. bec difficultas soluit̄ p̄tālē diffinitionē. aliq̄ diffiō pot̄ dici dyaletica trip̄t. vno qz cōstituta ē per artē dyaletice diffinitō endū. siue p̄ artē datā i thopicis. alio mō aliq̄ diffinitio pot̄ dici dyaletica. qz cōponit̄ ex terminis dyaleticis q̄ sūt quatuor p̄dicata. r iste diffiōes dyaletice sūt vtilēs ad demonstrādū. 3^a mō alique. diffiōes d̄nē dyaletice. qz ex p̄dicatis pbabilib⁹ r accētibilib⁹ diffiōes sūt cōstituite. r tales sūt inutiles ad demonstrādū. bec p̄z p̄mētatorē dicētē qz oīs diffiō p̄ quā nō cognoscūt accētia. s̄. de monstratiōe nō d̄ diffiō nisi

equoce. aut qz i ea ponit̄ aliq̄ falsū. aut qz cōponit̄ ex causis remotis r ex causis accētibilib⁹. Et bec d̄ p̄ articulo. ¶ Quantum ad 2^m ponitur talis conclusio r̄ialis. vltē simplr ē p̄ singl̄ bus. p̄z auctē r rōne. p̄ auctē ari. in p̄ posteriorū dicētis aliq̄ ē simpliciter prius sicut vniuersalia r aliqua esse p̄ora q̄ ad nos sicut singl̄a. rōe sic. illud ē simplr prius alio a q̄ nō conuertit̄ subistēdi cōia. sed ab vlti ad single nō conuertit̄ subistēdi cōia. s̄. cū hoc t̄nē stat qz vltē nō sit actu r complete vltē nisi ab intellectu. r bec de secūdo articulo. ¶ Quantum ad tertium.

Primo dubitat̄. vtz qd̄ qd̄ ē aie sit ab intellectu nō cognoscibile. p̄ solōe h⁹ dubij sūt soluēde tres difficultates: ¶ p̄tīmā. vtz qd̄ itas s̄be sit ab intellectu coniuncto cognoscibilis. p̄ solōe h⁹ ponit̄ aliq̄ diffinitōes. ¶ p̄tīmā. aliq̄ ē intelligibile dupl̄r. vno qz ceptū icōplexo p̄ quē intelligit̄ simpliciter qd̄ itas r eētia ret. alio qz ceptū cōplexo p̄ quē intelligit̄ aliq̄ p̄dicatū inē tāl qd̄ itas. ¶ 2^a diffinitio. aliq̄ ē cognoscibile cōplexo ceptū dupl̄r. vno mō d̄ ē secūdo adiacēte. alio mō de ēt̄io adiacēte. ¶ 3^a diffinitio. aliq̄ pot̄ cognosci cōceptū cōplexo de ē tertio adiacēte dupl̄r. s̄. quo ad p̄dicata eēntialia. r quo ad p̄dicata accēntialia. ¶ 4^a diffinitio. aliq̄ ē cognoscibile tā q̄ ad p̄dicata eēntialia q̄ accēntialia dupl̄r. s̄. ceptū p̄pō r ceptū cōi. Ex his d̄ ad difficultatē qz qd̄ itas s̄be ē intelligibile ab intellectu coniuncto ceptū p̄pō r icōplexo. p̄z. qz intellect⁹ cognoscit̄ istā p̄pōez. oīs suba ē ens p̄ se. q̄ adeq̄te cognoscit̄ qd̄ itas p̄ qz supponit̄ s̄m̄ illi us p̄pōis. 2^a d̄ qz qd̄ itas sube ē cognoscibilis ceptū cōplexo de ē secūdo adiacēte. ista enī p̄pō. s̄ba ē. ē p̄fē cognoscibilis ab intellectu. 3^a d̄ qz qd̄ itas s̄be ē cognoscibilis ab intellectu quo ad p̄dicata tā eēntialia q̄ accēntialia conceptū cōi. 4^a d̄ qz qd̄ itas s̄be ē cognoscibilis ab intellectu coniuncto quo ad p̄dicata accēntialia sibi pp̄a. Ultio d̄ qz qd̄ itas s̄be nō ē cognoscibilis ceptū cōplexo quiditatio sibi p̄pō qz d̄nē eēntiales adeq̄te r conuertibilib⁹ cōstitutes ipas spēs sunt innoiate r noiāntur per quas d̄ p̄dicatas accēntiales. q̄ aliq̄ s̄t cū ipa qd̄ itate conuertibiles. ¶ 2^a difficultas. vtz suba cognoscit̄ p̄ pp̄am spēs aut p̄ spēm accēntis. Ad quā pbabilr̄ r̄ideo qz qd̄ itas sube cognoscitur ab intellectu p̄ pp̄am spēm probatur ponēdo qz eadē spēs nūero nō pot̄ adeq̄te r diffiēte reperire duo obiecta p̄ modū diffiōez. Ex his sic arguit̄. intellect⁹ ponit̄ oīam iter qd̄ itate subistatē r accēntis. ergo cognoscit̄ subistatē r accēntis. aut ergo p̄ eadē spēm. s̄. p̄ spēs accēntis aut

p dixerat spēs. Si p eādē. aut illa repārat soluz accūs r sic per eā cognoscitur solū accūs. r sic per eā nō cognoscitur substantia. aut illa representat substantiam r sic per eā nō cognoscitur accidēs. aut sīl repārat substantiā r accūs. vel ergo repāte sentat ea distictē vel indistictē. nō distictē qz h ē s suppositū. ergo idistictē. r per cōns per talē spēs nō pōt itellect^o ponere distictionē inter substantiā r accūs. iō necesse ē qz intelligātur per distictas spēs. ¶ 3ª difficultas. vtrū prius intelligat substantia qz accūs Ad quod rñdeo qz prius intelligitur substantia qz accūs. p3 pūmo qz quādo cūqz ali quod nomen est cōe duabus quiditatibus illa qz ditas que per prius significatur p tale nomen etiā prius intelligitur a tali nomine. sed quiditas sube per prius significatur noie entis qz quiditas accūs tis. ergo per prius intelligitur substantia qz accūs Solutio autēmbuius difficultatis magis patebit in sequenti dubio.

Secundo dubitatur. vtrum accūs ducat nos i cognitionē substantie. Ad soluendū hoc dubium est supponēdū qz sunt qn qz pbabiles opiniones de modo per quē accidēs ducit nos in cognitionē substantie. pma stat i vna distictione r duabus supponib⁹. distictio est hec. duplices sunt substantie. quedā sūt distictē qlitati bus sēsbilibus. r ille cognoscitur mediātib⁹ talib⁹ qlitatibus. alie sūt separe r ille cognoscitur mediātib⁹ suis effectibus. ¶ Pma suppo. solū accūs nō ē motiū alicui⁹ potētie sensitiue s3 s3m sub rōe accūsali qz mouere ē agere qd ouenit to ti sposito. ¶ Scda suppo. in cognitione substan tie o3 ponere tres pcessus. In p subm sub rōe ac cūs tis sensibilib⁹ mouet sensū exteriorē. In secūdo subm sub rōe alicuius accūs tis fantastabilis mouet fantasiā. In tertio qd itas suppositi vtate luis itellect^o agentis irradiātis s3 fantasiā bz vtutes mouēdi itellectū possibilē causādo vna spēs repri tatiuā qd itatis ipius suppositi. Et sic p3 p qz accūs ducit nos in cognitionē sube. z qz p^o cognoscit suba qz accūs cognitione itellectiua. ¶ 2^a stat in duab⁹ supponibus. pma. suba ē causa accūs tis. se cūda. cā vtualr otinetur in suo effectū. Ex his di cūnt duo. p qz pūmo intelligit quiditas accūs tis fātastiat. z qz itellect^o vidēs qd itatē sube vtualit in clusā in qd itatē accūs tis sicut cā in effectū abstra bit vnam spēm p pām sube p quā intelligit subam ¶ 3^a opinio stat in tribus dictis. p^o. qz itellect^o p cognoscit quiditatez accūs tis fantastiat. z qz ab il la quiditate sic cognita abstrahit quiditatem etis

r eā cognoscit. r 3^a mediante illa quiditate etis co gnoscit quiditate p r imediate otentā sub ente. s. qd itatē substantie. ¶ 4^a opinio stat in duob⁹ deis. p mū. qz ab accūs tibus fantastiat p abstrahit qd itat entis que p pām spēm cognoscit. z qz postea fit descensus ad quiditate substantie que et p spēs p pām cognoscitur. r 3^a. qz fit pcessus ad quiditate accūs tis que vltimo p pām spēm cognoscit. ¶ 5^a stat in trib⁹ supponib⁹. pma. itellect^o mouet a fan tasmate. r fantasia mouet a sēsu r ensus ab obo. z^a. potētie sensitiue sūt solū motiue ab accūs tibus. z^a est. sic estimatiua que est supior ad sēstias pōt ex spēsbus sēstatis elicere spēs nō sensatas sic eti a3 vt ipi⁹ itellect^o que ē supior ad vtutes sēstiuas pōt ex spēs b⁹ fantastatis elicere spēs non fantasia tas. pūmum p3. qz ouis ex spēs lupi sēstata elicit spe ciem inimicitie nō sēstata r ex spēs mris sensata elicit spēm amicitie nō sensata. id eo itellect^o sua vtute a spēsbus accūs tium fantastatis exntib⁹ i fā tasia potest elicere spēs substantie non fantastiat per quaz conceptu proprio r disticto cognoscit quiditatem substantie.

Tertio dubitatur. vtrū pscē spicū positū s p scē planū tangat planū in puncto. p^o solone ponunt due opiniones pbabiles. p ma stat in trib⁹ supponib⁹ r vna distictione. ¶ 1^a suppo. in linea nō sē ponenda pūcta indiuisibilia. qz quelibz ps linee r quodlibz qd ē in linea est diui sibile in infinitas ptes pportō abiles. s3 in supfici ebus non sē ponende linee indiuisibiles s3m latitu dinem. imo quodlibet quod est in superficie ē rea lr diuisibile in infinitas superficies. s3 in corpe nō sē ponende indiuisibiles superficies s3m profundi tatē. imo corpe r quelibz pars eius r quodlibz qd ē in corpe est realr diuisibile in infinita corpeza p portionabilia. ¶ Scda suppo. tangere aliqd cor pus s3m aliquā partē p est tangere ipm sic qz que libz pars illius partis sit ei imediata. ¶ 3^a. queli bz ps spicibz infinitas partes pportō abiles. ¶ Disti ctio est hec. aliquid tangere aliud pōt intelligi du p^o. vno qz inē tangens r tactū nullū sit medium r sic ipose est aliqua duo se tangere. p3. qz vel tan gunt se s3m indiuisibile vel s3m partem diuisibile non pūmum qz per pūmā supponem nulla ta lia sē ponenda. nec secundum partes diuisibiles. qz quelibz pars est diuisibilis i duas medietates. r inter illas duas partes essent finite medietates alio modo aliqua se tangere est illa sic protendi ver⁹ sus se inuicem sic qz saluatis eorum proprijs figuris non possūt propinqui⁹ protendi. Ex his dī

prio qz pscē spericum supra perfecte planum tāgit ipm s3m aliqd pte. p3. qz sic ptenditur vtus ip3 planū qz saluata eius figura non pōt pping⁹ pten di. scdo dī qz pscē spericū positū s perfecte planū nō tāgit ipm s3m aliquam partē sic qz tangat illā pte s3m se totū capiēdo totū s3m cathegozeumatice. p3 qz qd cūqz pte data illa est diuisibilis i duas medie tates. ideo vna illaz non tangit vltimā medietatē alteri⁹ corpis. scio dī qz s3 infinitas ptes pportō ab les spericū tangit planū qz qd cūqz parte data s3m quā spericū tangit planū adhuc cōtingit dare mi nozē in infinitū s3m quā spericū tangit planū. Se cūda opinio. pscē spericū positū s perfecte planum tāgit planū in pūcto indiuisibili. p3. qz vel tāgit ipm s3m partē diuisibile vel s3m pūctum indiuisibile. nō s3m. qz nō cēt perfecte spericū. imo aliqua pars ei⁹ esset perfecte plana. non tamē est sic intelligenduz qz illa puncta indiuisibilia se tangant. eoz eni vltia nō sūt s3m cū nō hēant vltima. sed per illa pūcta cor pus spicū r planū se tangūt tāqz p eoz vltima.

Ad rationes Ad pma dīcedū qz argu mēta pbāt qz vltē ē s3m cūz s3m pletū vltis. non tamen pbant de vlti i potētia. r si milt dī ad secundam r tertiam. Ad auctes tū rñ detur qz vltē in actu bñ causat ab itellectu sed nō vniuer sale in potentia. Et hec de questōe.

Veritur tertio. vtrum cognosci bile sit in cognoscente s3 eē reale. ¶ Arguitur primo qz sic. actus intelligendi est cognoscibilis a potentia intellecti ua r est in potentia cognoscitiua s3m esse reale. er go cognoscibile ē in cognoscente s3m esse reale. r confirmatur qz potentia intellectiua est cognosci bili ab anima itellectiua r tñ ē in ea s3m esse reale ¶ Secundo sic. omnis cā naturalr pductiua ali cuius effectus realis est simul secundum eē reale cum effectu realr pducto in instanti pductionis sed obiectum est naturalis causa saltem prialis p ductiua ipius actus intelligēdi. ergo in instāti ipi⁹ actus obiectum s3m eē. reale est simul cū ipō actu sed ipē actus secundū eē reale ē in itellectu. ergo r ipm obiectum. maior p3 qz cā naturalis nō agit in effectum secundum quālibet distātiā. sed semp approximata ē suo effectū. Et cōfirmatur qz vel obm ē i itellectu. vel spēs obiecti. nō spēs obi. qz in anima non sūt nisi tria. s. itellectus. habitus. r po tentia. igitur o3 obiectum ibi esse. ¶ Tertio sic ar guitur. vntū qd qz est in itellectu eo modo quo co gnoscitur ab itellectu. s3 obiectū cognoscitur ab

intellectu s3m eē reale. ergo ē i itellectu s3m esse reale. Et confirmatur qz ista duo cōuertuntur eē in itellectu r eē cognitū ab itellectu. igitur r illa duo secundum eē cognitum ab itellectu s3m esse reale. r eē in itellectu secundum esse reale. qz si aliqua conuertantur eodem vtrobiz dico adhuc conuertentur. r p pms illa oia ē bona hoc ē cogni tum ab itellectu secundum eē reale. igitur hoc ē in itellectu secundum eē reale. ¶ In opposituz arguitur auctoritate pbi dicentis. nullus eni3 exi stimat qz in anima sit lapis aut homo. r dicit qz la pis non ē in anima sed species lapidis.

Primo sciendum est qz p declaratiōe ter minorum questionis primo ponū tur alique dictiones. ¶ Pma. cognoscibile esse in cognoscente secunduz eē reale pōt intelligi du p^o. pmo modo qz habeat esse reale ab intellectu ita qz sicut cognoscibile ē in reali loco s3 eē qstita tiuum. ita sit in intellectu s3m eē dimētionarium māle. alio mō pōt intelligi qz si sit in itellectu s3 eē reale sic qz sit cognituz sub illo eē reali. ¶ Secun da distictio. obiectuz cognoscibile habet duplex esse. s. eē obiectiū r subiectiū. s. esse subiectiū o dīr duo. pmo qz ē illd esse qd terminat actōez ipi⁹ pducētis realis. z qz nō distiguit ab eē exntie rei saltē realr. Ex hoc seqtur qz eē subiectiū nō ē aliō qz eē reale ē actualis exntie qd idē ē. s3 p decla ratione ipi⁹ eē cognitū ponit talis suppo. Qncūqz itellect^o cognoscit aliqd obm ibi sūt cōsiderande tres entitates realr distictē. pma ē entitas ipi⁹ potētie itellectiue. z^a ē entitas ipi⁹ obiecti cogno scibilis i cognitōe intuitiua vel etitas spēs itelligi bilis in cognitōe abstractiua. z^a est entitas ipi⁹ act^o intelligēdi qz ē vna qualitas absoluta. de pma spēs qlitatis realr inherēt ipi potētie itellectiue a q po^a itellectiua formalr r intrinsece dī itelligēs r ip3 ob3 cogscibile p dñ rminatōz extrisecā dī in tellectū r cognitū. Ex h dī qz eē itellectū siue eē cognitū se bz ad ipaz cognitōez sic eē albū ad albe dinē. z? seqtur qz cognitio ē cā formalis ipius esse cognitū. z? seqtur qz eē cognitū est realr idē cū ipa cognitōe dīns solū supposita. Cognitio. n. sup ponit p actu intelligēdi. cognitū s3o. p obo intelli gibili. vltimo sequit⁹ cum dicimus eē cognituz duo dicim⁹. s. ipm esse r ipm cognitum qd recipit esse sic ex vnione albedinis cūz s3m subō pullulat vntū esse qd vocat eē albū. sic ē ex eo qz cognitio vntū itellectui resultat vntū eē extrinsecū qd vo cat eē cognitū. Ex his dī pmo qz eē cognitum est ens reale. p3. qz realr est idē cū ipsa cognitōe qz ē

enareale. z. sequitur qd ee cognitū nō est ee reale p3 qz illud ee nō cōsequitur aliqua realitas i obō cognito a qua subm cognitū dicatur reale.

Secundo sciendū est qd Ari. i isto 3. c. pōit dīam iter nālem z alios artifi. sciētificos. z intēdit q̄tuor cōclusiones. C. p̄ma tāgit dīas iter dialecticū z pbicū. z ē bec. pbicus z dyaleticus dīnter dīfiniūt. pbat qz pbificus dīfini nit p mām z dyaleticus p speciem. ergo. aīs. z pbat duobus exēplis. p̄m dyaletic⁹ sic dīfini irā. irā est dīis dolois vel cōtristatiōis appetit⁹. s3 pbific⁹ sic dīfini ipaz. irā ē ascensus sanguinis seu caloriz cir ca cor. z. ex. dyaletic⁹ sic dīfini domū. domus ē coopimētū nos pbibēs a ventis ibrib⁹ z cauma tibus. s3 pbic⁹ eā sic dīfini. domus est quoddā cō positū ex lignis lapidib⁹ z laterib⁹. C. z. d. tāgit solōnē vnius qōnis. z est bec. cuz sint trea dīfini tiones dom⁹. s. vna q̄ solū daf p formā. alia p mās alia hō q̄ cōpōit ex vtriscq̄ q̄ illaz est pprie nālis Soluit qd ē illa q̄ ex vtriscq̄. C. 3. tāgit dīas i ter pbicū z mathēaticū z metaphisicū z ē bec. ille q̄ dīderat de passioib⁹ q̄ nō sepātur a mā s3 q̄ non sepantur ē nālis. s3 ille q̄ dīderat s3 abstractionē q̄ nō in rei veritate nō sūt abstracta. sed sūt passioēs cozporis ille ē mathēatic⁹. s3 ille q̄ dīderat illa q̄ i rei veritate sūt abstracta ille ē p̄m⁹ pbis. s. meta pbisic⁹. C. 4. tāgit corr⁹ pncipalr itentū z est h q̄ passioēs aie nō sūt separabiles a mā vt deside rii z timor. ideo nō sūt sicut linea z superficies.

Tertio sciendū ē qd circa hūc textū incidūt tres difficultates. p̄ma vtz dya letic⁹ hēat dīfinire pformaz. p̄o solutiōe huius difficultatis ponunt due supponēs z vna dīstīp̄ suppo. logic⁹ soluz dīderat ppōēs cōstitutaz ex l̄ minis secūde itētiōis z eas tñ exercet p̄ terminos p̄ me itētiōis. z. cāe vt cāe sūt de cōsideratiōe me taphisici. Distictio ē h. duplices sūt dīfinitiōes lo gice. q̄dā sūt dīfinitiōes significate siue de actu significato. z tales dātur p secūdas itentioēs. alie sūt dīfinitiōes exercite. i. cozrespondentis illis de actu significato. Ex hō p̄mo qd logic⁹ dīfini p oēs cām tā de dīfinitiōib⁹ exercitis q̄ significatis. z. qd logic⁹ p̄cipue dīfini p cām finalē z ē p formalē qm̄ forma coicidit cū sine. p3 qz logic⁹ p̄cipue est dīatiū. mō cā potissima ad demōstrādū ē cā final ideo logic⁹ dīfini p cām finalē vt formalē coicidē tē cū sine. C. z. dīfficultas vtz potissima dīfini tio pbicū sit cōposita ex materia z forma. p̄o soluti one hui⁹ cōnūtur due suppositioēs. p̄. qd itas. pbi ca ē r̄r cōposita ex mā z forma. z. dīffio potissima

oz cōtinere oia p̄nā cēntialr dīstitūē ipm dīffinitū Ex bis dī qd potissima dīffinitio pbica dī vari per mās z formā tanq̄ p̄nā dīstitūē cēntialr qd itates pbice dīffinitū p3 qz ptes dīffinitiois sūt ptes rei C. 3. dīfficultas q̄l̄ dīnt ille tres dīffinitioēs qua rum vna daf p mām. alia p formā. alia p vtrūq̄. p solutiōe hui⁹ dīfficultatis ponūtur due suppo sitiones. p̄ma. cāformalē ē mediū ad potissime de mōstrādū cāz mālem. s3 Ari. p̄mo posteriorz. z. tri plex est dīffinitio q̄dā ē p̄nā dīatiōis. alia ē dīatiōis. z alia ē tora demōstratio potissime demon strās. Ex bis rīdeo ad dīffio. qd dīffinitio data p for mā ē p̄nā dīatiōis. p3 p̄mā supponē. z dīffinitio data p mām ē dīatiōis p̄mā suppositionē. s3 data p vtrūq̄ ē tora dīatiō potissime demōstrās rīsal. Loḡscibile nō ē i cogno scēte s3 ee reale. p3 qz stat co gnoscibile ee puz nō ens z habere ee cognitū i co gnoscēte igr̄ cognoscibile nō ē i cognoscēte s3 esse reale. t3 dī qd dī dīffio idē simulerit. z nō erit reat r p3 aīs de antix⁹ z de existētia ei⁹ z de multis ali is q̄ intelligim⁹ q̄ tñ nūdū sunt pducta.

Primo dubitatur. vtz sit ponēdū vñū ee cognitū i obo cognito qd nō idēti ficetur r̄r̄ intellectui nec po⁹ intellectiue nec obo in telligibili. p̄o solutiōe hui⁹ dubij si solūde tres dīfficultates. p̄ma. si sit tale ee cognitū qd sit. p. b. d̄claratiōe ponūtur due supponēs. p̄ma si qd ita tes sint ab eterno s3 ee qd itati⁹ ille p̄cidit ab ee ex̄tie reali z ab ee itētiōnali. ideo sic p̄ h̄tūc agē tis nālis ille qd itates trabūt ad ee reals ex̄tie ad ex̄. sic ē h̄tūc potētie intellectiue trabūt ad ee cogi tū z itētiōnale i aia. idē sic p̄ actiōes agētis reals in q ditate acqritur ex̄tia reals. sic etiā qm̄ intellect⁹ itelligit aliqua qd itatē i ipa qd itate cōceptibili acq ritur vñū ee nō reale. s3 dīminutū z itētiōnale qd vocatur ee cognitū. z. dīffio. q̄ntūqz po⁹ intel lectiua cognoscit aliqua qd itatē cōceptibile sunt ibi cōsiderāde qnqz entitates reals z due relationes rōnis. ē. n. c̄titas ipi⁹ qd itatis cōceptibilis vel eius spē i intelligibilis. z. ē entitas potētie intellectiue. z. ē est itas ipi⁹ intētiōis q̄ ē vna q̄litas ablata de p̄ma spē q̄litas. z qd ista intellectio ē actiue pdu cta a potētia intellectiua saltē psonat. idē ē vna r̄to reals ipi⁹ potētie intellectiue pducētis ad ipam q̄ litatē pductā q̄ vocatur pductio actiua. z qz illa q̄ litas ē pducta. idē ē vna r̄to q̄litas pducte ad potē tiā intellectiua z pducētē q̄ vocatur pductio passi ua. z p illā intellectioē po⁹ intellectiua actiue cogno scit ipm oim s3 qd b3 ee i aia idē ibi vna r̄to rōnis

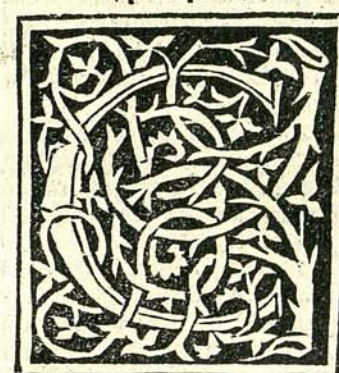
q̄ vocatur cognitio vel cōceptio actiua fūdara in ipa intellectioē z terminata ad obiectū cognituz s3 qd ē cognitū. idē ibi vna relatio rōnis z eius cō cretū ē dīcepe vt dicere. z qz ob3 ē passiuē cognitū mediāte ipa intellectioē. ideo i ipo obo cogito s3 qd cognitū ē fūdatur vna r̄to rōnis q̄ vocat cōceptio passiuā a q̄ formatr dī obm ee cōceptū vt cognitū Ex bis segī qd ee cognitū siue ee cōceptū qd idē ē se h3 ad illā cōceptionē passiuā sicut effectus forlis ad suā cām foralē. z. segtur qd ee cognitū nō ē ali quid reale. s3 ē ee ens rōnis dīminutū. p3 qz idēti ficatur cū passiuā cōceptione q̄ est relatio rōnis. z. segtur qd illō ee cognitū nō ē i p̄dicamēto nisi sal tem reductiue. p3 qz nō ē ens reale. 4. segtur qd nō o3 ei⁹ ob3 hēre ee reale s3 sufficit qd hēat ee obiuū vel ee itētiōnale. C. z. dīffio. qd ē s̄bm ipi⁹ ee cogi ti. ad quā r̄tū qd ei⁹ s̄bm ē obm cognitū s̄m qd cogi tū est. p3 qz cōceptio passiuā obi cognitū est s̄biue i obo cognito saltē eodē mō q̄ entia rōnis h̄nt subm s̄ z ens cognitū est i illo obo cognito. p3 oia qz cā formalis z su⁹ effect⁹ sūt i eodem subiuē. aīs p3 qz cōceptio passiuā ē r̄to fūdara i obo cognito s3 qd co gnitū ē z terminata ē ad ipam intellectioē. g. ē s̄bi ue i obo cognito. t3 oia qz r̄to ē subiuē i suo fūda mēto. Ex h̄ segtur qd obm dī cognitū formatr z p̄ denoatiōne it̄nsecā. C. 3. dī. vtz necesse sit p̄o re istud ee cogitū vt ex̄tis i obo cognito. Ad quaz rīdeo pbabit qd sic. z maxime ad solūedū istā ma ximā qd ipole ē trāsire de dīdictorio i dīdictoriū sine aliqua mutatiōe. idē obm nō p̄t trāsire de non esse cognito ad esse cognitum sine aliqua mutatiōe i ipso obiecto cognito.

Secundo dubitatur. Utrum sint ponēde opiniōes antiquoz d̄ cēntia aie Ad solūedū h̄ dubiū ē supponēdū qd Ari. i vltio tractatu hui⁹ libi d̄terminat d̄ opiniōib⁹ ātīquo rū circa cēntiā aie. z diuiditur in. iz. capla. p̄mū ē de opiniōe antiquoz dīffiniētū aiam p̄ motū z. est de opiniōe antiquoz dīffiniētū aiaz p̄ co gnoscitiū. 3. est de opiniōe ātīquo dīffiniētūz p̄ motū z cognoscitiū sit. 4. est de trib⁹ p̄ que antiqui dīffiniētū aiam. 5. est de dīdictiōe opini onū in cōi coz qui dīffiniētū aiam p̄ motū sui ipi us. 6. est de dīspūatiōe d̄ opiniōes democriti z platonis de motib⁹ aie qbus mouet cozp⁹. 7. est de iprobatiōe opiniōis d̄ntis aiam ee armoniā cozpoz. 8. mouet z soluit dubiū circa id qd ē ai mā moueri. 9. est de iprobatiōe opiniōis d̄ntis aiaz. ee numez seipz mouētē. x. ē d̄ iprobatiōe d̄ntiū aiaz ee ex elemētis vt suo simili sentiat vñū

q̄d q. xi. q̄rit an oia opa aie attribuantur toti aie aut diuersis p̄tib⁹ aie attribuant diuersa opa z a q̄ sit viuere. xij. querit quomodo ptes aie par tibus corporis distribute sunt.

Tertio dubitatur. Quot sint opiniōes an tiquoz circa cēntiā anime. Ad istō dubium respondetur qd antiquoz opiniōes tan guntur in istis versibus qui sequuntur. Sic sunt ponentes animaz p̄mi sapientes. Ignē d̄mocrat⁹ arbomos leucipp⁹ pitbagozasq̄. Ponit anaragozas intellec. ac elemēta. Empedocles plato ponit numeros z ydeas. Ac tbales animā memozabatur ee motiuā. Hera dyogenes: eraclitus ee vapozen. Comparat z almeon hāc immortalibus ypuz: Dicit aquā genitā tragas ex sanguine natam.

Ad rationes Ad p̄maz dī qd actus itel ligendū ē i aia duplr. vno mō sic acc̄ris in subo. z sic est in aia s̄m ee reale. alio mō sic obm cognoscibile i potētia cognoscēte. z sic non est in aia s̄m ee reale. z similt̄ dī ad cōfirmati onē. C. Ad secūndā dī qd sufficit qd obm sit p̄us in se vel in sua spē. ad cōfirmatiōne dī qd spēs itel ligibilis est in intellectu z nō ipz obm. Et ad p̄ba tionem dī qd subbitū cōtinetur spēs intelligibilis C. Ad tertiā dī qd obm bene est in intellectu s̄m esse reale si illa reduplicatiō reitetet actuz cogno scendū z non actum eēndū. Et bec de questioē. *Explicit primus liber d̄ anima.*

Arca secū dum libū de anima Queritur p̄mo vtz aia intel le/ ctiva sit forma i subālis hominil Arguit qd nō qz si sic sequeretur qd hō nō eēt ge nerabil⁹ nec cor ruptibilis. cōis ē ipole. ergo z aī cedens. p3 oia qz illud non ē ḡnabile cuius nulla ps cēntialis est generabilis. sed nulla ps cēntialis hominis ē ḡnā bilis. ergo nullus homo ē ḡnabilis. mior p3 qz mā non est generabilis. Silt si forma subālis eius eēt aia ipa nō eēt generabilis sed creabilis. s̄tr nulla ps bois ē corruptibilis. mā enim non est corrupti bil⁹ nec anihilabil⁹ nec etiā anima rōnalis. Et con

firmat maxime fm illos q tenet q totu no dicit entitate distincta a pnb' simul. ut p' q' h' g' n' a' r' e' i' v' l' talis gnatio terminaret ad e' m' a' c' . v' l' ad e' e' a' l' e' v' e' l' ad i' p' a' z' v' n' i' o' n' e' a' i' e' c' u' m' a' . v' e' l' ad i' p' z' o' p' o' s' i' t' u' . n' o' p' m' i' . q' z' m' a' e' p' n' m' g' n' a' t' i' o' i' s' . e' r' g' o' n' o' n' e' t' m' i' n' u' s' . n' e' c' q' . z' m' . q' z' a' i' a' r' o' a' l' i' s' e' t' m' i' n' u' s' c' r' e' a' t' o' i' s' . e' r' g' o' n' o' n' e' t' m' i' n' u' s' g' n' a' t' i' o' n' i' s' s' u' b' a' l' i' s' . n' o' n' z' m' . q' z' v' n' i' o' e' s' t' r' e' l' a' t' i' o' s' i' u' e' f' o' r' m' a' a' c' c' i' d' e' n' t' i' a' l' i' s' r' e' s' p' e' c' t' i' u' a' . e' r' g' o' n' o' n' e' t' m' i' n' u' s' g' n' a' t' o' i' s' s' u' b' a' l' i' s' . n' o' . 4' m' p' m' o' q' z' s' i' c' g' n' a' t' o' e' s' i' m' p' l' i' c' i' t' e' r' v' n' a' . i' t' a' t' m' i' n' u' s' g' n' a' t' o' i' s' e' s' i' m' p' l' i' c' i' t' e' r' v' n' o' . z' q' z' t' o' t' u' n' o' e' a' l' i' o' q' p' t' e' s' s' i' m' u' l' s' u' p' t' e' . i' g' i' t' s' i' p' r' e' s' i' m' u' l' s' i' p' t' e' n' i' t' m' i' n' u' s' g' n' a' t' i' o' n' e' n' e' c' t' o' t' u' . C' z' s' i' c' . p' r' o' n' e' m' o' m' e' t' a' t' o' i' s' . z' b' u' i' . o' e' r' e' c' i' p' i' e' s' a' l' i' q' d' n' e' c' e' s' s' e' e' v' t' s' i' t' d' e' n' u' d' a' t' u' a' f' o' r' m' a' s' p' e' c' i' f' i' c' a' r' e' c' e' p' t' i' z' s' u' a' s' u' b' a' n' o' s' i' t' s' u' b' a' r' e' c' e' p' t' i' . s' z' a' i' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' r' e' c' i' p' i' t' o' e' s' f' o' r' m' a' s' n' a' l' e' s' i' g' i' t' a' i' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' n' o' e' f' o' r' m' a' n' a' l' i' . m' a' i' o' r' e' d' e' l' a' r' a' t' . q' z' n' e' c' e' e' v' t' s' e' s' u' s' r' e' c' i' p' i' e' s' c' o' l' o' r' e' c' a' r' e' a' t' c' o' l' o' r' e' z' s' e' s' u' s' r' e' c' i' p' i' e' s' s' o' n' u' c' a' r' e' a' t' s' o' n' o' . E' x' h' i' s' m' a' n' i' f' e' s' t' u' e' t' q' i' l' l' a' s' u' b' a' q' d' o' i' n' t' e' l' l' e' c' t' n' a' i' s' n' e' c' e' c' o' r' p' n' e' c' f' o' r' m' a' i' c' o' r' p' e' . s' z' e' o' m' n' i' n' o' i' m' i' x' t' a' c' u' z' m' a' . C' z' s' i' c' . s' i' a' i' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' e' s' t' f' o' r' m' a' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' l' i' s' h' o' i' s' s' e' q' u' e' r' e' t' q' a' i' a' r' o' n' a' l' i' s' e' s' t' q' u' i' t' a' z' e' r' t' e' r' t' a' s' a' l' t' e' r' e' p' a' c' c' i' s' z' e' t' q' m' a' e' t' i' n' t' e' l' l' i' g' e' s' . o' i' s' e' i' c' o' u' e' n' i' e' s' e' r' g' o' z' a' n' s' . p' z' p' i' m' a' o' i' a' . q' z' q' u' i' t' a' s' s' u' b' i' e' c' t' i' u' e' e' i' t' o' t' o' c' o' p' o' s' i' t' o' p' . i' g' i' t' p' a' c' c' i' s' e' i' q' u' i' b' z' p' t' e' t' o' t' i' o' p' o' s' i' t' i' . z' s' i' c' p' a' c' c' i' s' a' i' a' r' o' a' l' e' r' i' t' q' u' i' t' a' . s' z' z' a' o' i' a' p' z' o' i' s' f' o' r' c' o' i' c' a' t' s' u' u' e' f' f' e' c' t' u' f' o' r' m' a' l' e' s' u' o' s' u' b' i' e' c' t' o' . i' g' i' t' s' i' a' i' a' r' o' n' a' l' i' s' s' i' t' f' o' r' m' a' f' o' r' m' a' s' m' a' z' s' e' q' u' i' t' q' o' m' u' n' i' c' a' t' e' i' o' e' f' f' i' c' i' u' f' o' r' m' a' l' e' i' p' i' m' a' t' i' e' . e' f' f' e' c' t' u' a' i' e' r' a' t' i' o' n' a' l' i' s' e' e' s' s' e' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' u' z' p' o' i' s' m' a' e' r' i' t' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' z' p' o' s' i' t' i' t' e' l' l' i' g' e' r' e' . C' i' n' o' p' o' s' i' t' u' e' a' u' c' t' o' r' i' t' a' s' p' h' i' i' p' b' u' i' s' e' d' i' d' i' c' e' r' i' s' a' i' a' m' e' s' s' e' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' z' z' e' e' f' o' r' m' a' m' . i' g' i' t' u' r' e' s' t' f' o' r' m' a' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' l' i' s' .

Primo sciendum e q de qstione e vna opio ometato. is erronea q potest ap puctuari ad gncg distinctiones. z qtuor dicta z ad duas octoes. C' p' z' a' d' i' . d' u' p' l' e' x' e' f' o' r' m' a' : q' d' a' e' s' t' f' o' r' a' s' s' i' s' t' e' s' q' e' s' o' l' u' p' n' o' p' a' t' i' u' u' . a' i' a' e' f' o' r' m' a' i' b' e' r' e' s' q' e' p' n' m' e' r' n' d' i' z' o' p' a' n' d' i' . e' x' m' p' m' i' . s' i' c' i' n' t' e' l' l' i' g' e' t' i' a' e' p' n' m' o' p' a' d' i' r' e' s' p' e' c' t' u' s' u' i' o' r' b' i' s' z' n' o' a' r' s' i' b' i' e' e' z' s' i' t' r' e' d' e' a' i' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' f' z' e' u' . e' x' m' p' s' e' d' i' . v' t' f' o' r' i' g' n' i' s' e' s' t' p' r' i' m' u' s' e' r' n' d' i' i' p' i' o' i' g' n' i' s' z' e' t' o' p' a' n' d' i' . C' z' d' i' . d' u' p' l' e' x' e' a' c' t' u' . q' d' a' e' p' i' b' e' r' e' n' t' i' a' z' i' f' o' r' m' a' t' i' o' n' e' s' i' c' a' i' a' c' o' g' i' t' a' t' i' a' e' a' c' t' u' c' o' r' p' o' i' s' o' r' g' a' n' i' c' i' p' e' r' n' t' i' a' z' o' p' a' t' i' o' n' e' . a' l' i' o' e' a' c' t' u' p' a' s' s' i' s' t' e' n' t' i' a' z' o' p' a' t' o' e' z' . z' s' i' c' f' i' m' e' u' a' i' a' e' a' c' t' u' c' o' r' p' o' i' s' h' o' i' s' z' i' n' t' e' l' l' i' g' e' t' i' a' e' a' c' t' u' s' u' i' o' r' b' i' s' . C' z' d' i' . b' o' p' t' c' a' p' i' d' u' p' l' i' c' i' t' e' r' . v' n' o' . p' p' e' . z' e' n' t' i' t' a' s' r' e' a' l' i' z' e' n' t' i' a' l' i' r' o' s' t' i' t' u' t' a' e' x' c' o' r' p' e' q' d' e' a' l' f' a' p' s' o' p' o' s' i' t' i' t' a' t' e' e' r' m' a' z' q' d' a' a' i' a' q' p' p' r' i' e' n' i' e' a' i' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' t' a' q' e' x' f' o' r' a' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' l' i' s' s' p' e' c' i' f' i' c' a' . z' i' l' l' a' v' o' c' a' t' a' i' a' c' o' g' i' t' a' t' i' a

v' ratio p'ictaris vel vis extrinseca. alio' p'or ca pi h' o' p' entitate aggregata ex illo oposito z aia in tellectiua assistete illi oposito z e' s' i' l' e' s' i' c' c' u' d' i' c' i' m' q' z' c' e' l' u' p' o' t' c' a' p' i' d' u' p' l' i' c' i' t' e' r' . v' n' o' . p' q' d' a' o' p' o' s' i' t' o' e' x' m' a' z' f' o' r' a' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' l' i' c' e' l' i' . a' l' i' o' . p' a' g' g' r' e' g' a' t' o' e' x' i' l' l' o' o' p' o' s' i' t' o' z' i' n' t' e' l' l' i' g' e' t' i' a' m' o' u' e' t' e' c' e' l' u' . C' u' a' r' t' a' d' i' . i' n' t' e' l' l' i' g' e' r' e' c' a' p' i' t' d' u' p' l' i' c' i' t' e' r' . v' n' o' . p' i' n' t' e' l' l' i' g' e' r' e' p' r' i' c' t' a' r' i' s' . z' s' i' c' i' n' t' e' l' l' i' g' e' r' e' n' o' e' a' l' i' o' q' s' p' e' c' t' a' r' i' r' e' s' v' t' i' m' e' r' s' e' s' u' t' o' d' i' t' i' o' n' i' b' u' s' p' r' i' c' t' a' r' i' b' u' s' m' a' l' i' b' u' s' z' f' a' t' a' s' m' a' t' i' b' u' s' . a' l' i' o' . p' i' n' t' e' l' l' i' g' e' r' e' v' l' r' . z' s' i' c' n' e' a' l' i' o' q' s' i' n' t' e' l' l' i' g' e' r' e' q' d' i' t' a' t' e' s' a' b' s' t' r' a' c' t' a' s' a' d' d' i' t' o' i' b' u' s' p' r' i' c' t' a' r' i' b' u' s' m' a' e' z' a' f' a' t' a' s' m' a' t' i' b' u' s' p' r' i' m' u' s' e' a' c' t' u' s' a' d' e' q' u' i' t' u' s' a' i' e' c' o' g' i' t' a' t' i' u' e' s' e' u' r' o' i' p' r' i' c' t' a' r' i' . s' z' z' m' i' n' t' e' l' l' i' g' e' r' e' a' c' t' u' s' a' d' e' q' u' i' t' u' s' a' n' i' m' e' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' e' . C' u' i' n' t' a' d' i' . a' i' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' c' a' p' i' t' d' u' p' l' i' c' i' t' e' r' . v' n' o' . o' m' u' n' i' t' e' r' i' p' o' p' e' . z' s' i' c' a' i' a' c' o' g' i' t' a' t' i' u' a' q' a' b' a' l' i' s' v' o' c' a' t' u' r' r' o' p' r' i' c' t' a' r' i' s' p' o' r' d' i' c' i' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' . a' l' i' o' . p' o' t' e' s' t' c' a' p' i' p' p' r' i' e' p' q' d' a' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' s' e' p' a' r' a' a' s' s' i' s' t' e' t' e' i' p' i' b' o' i' q' e' p' r' i' m' u' s' v' n' i' u' s' a' c' t' u' s' i' n' h' o' i' e' . i' . i' p' s' i' i' n' t' e' l' l' i' g' e' r' e' v' l' r' : C' z' p' o' n' u' n' t' q' u' a' t' u' o' r' d' e' a' . p' m' . a' i' a' c' o' g' i' t' a' t' i' u' a' e' f' o' r' a' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' l' i' s' h' o' m' i' n' i' s' . z' p' e' a' s' p' e' c' i' f' i' c' e' h' o' o' s' t' i' t' u' i' t' e' e' s' p' e' c' i' f' i' c' o' h' o' i' s' . z' s' p' e' c' i' f' i' c' e' d' i' s' t' i' n' g' u' i' t' a' q' u' o' l' z' q' d' n' e' h' o' . p' z' q' z' h' z' a' c' t' u' s' s' p' e' c' i' f' i' c' e' d' i' s' t' i' c' t' u' a' f' o' r' a' s' p' e' c' i' f' i' c' a' c' u' i' u' s' q' d' n' e' h' o' . q' d' e' i' n' t' e' l' l' i' g' e' r' e' p' r' i' c' t' a' r' i' s' . C' z' m' o' d' e' z' . a' i' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' a' e' v' n' a' s' b' a' a' b' s' t' r' a' c' t' a' z' e' s' e' p' a' r' a' . i' . q' d' a' i' n' t' e' l' l' i' g' e' t' i' a' a' s' s' i' s' t' e' s' h' o' i' s' i' n' t' e' l' l' i' g' e' t' i' a' m' o' u' e' s' c' e' l' u' a' s' s' i' s' t' i' t' c' e' l' o' . p' z' q' z' d' e' t' o' p' p' m' a' i' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' a' e' r' i' t' c' o' r' p' o' i' c' o' r' p' e' z' s' i' c' e' r' i' t' c' o' r' r' u' p' t' i' b' i' l' i' t' a' d' c' o' r' r' u' p' t' o' e' z' c' o' r' p' o' i' s' C' z' m' o' d' e' z' . a' n' i' m' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' n' i' s' p' o' p' t' a' t' a' u' t' o' i' u' g' i' s' h' o' m' i' n' i' p' a' s' s' i' s' t' e' t' i' a' . s' z' s' o' l' u' i' n' a' n' i' s' d' i' s' c' r' e' t' o' i' s' . p' z' q' z' i' n' c' o' u' e' n' i' e' s' e' t' a' n' o' b' i' l' e' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' e' e' i' n' a' l' i' q' i' n' q' s' r' u' s' t' r' a' r' e' t' s' u' o' p' p' r' i' o' a' c' t' u' . m' o' a' i' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' a' n' a' n' o' s' d' i' s' c' r' e' t' o' s' h' o' i' s' f' r' u' s' t' r' a' t' u' r' s' u' o' p' p' o' a' c' t' u' q' e' i' n' t' e' l' l' i' g' e' r' e' v' l' r' . C' z' m' o' d' e' z' . s' i' c' m' o' r' c' e' l' i' e' e' f' f' e' c' t' i' u' e' a' b' i' n' t' e' l' l' i' g' e' t' i' a' m' o' u' e' t' e' c' e' l' u' a' s' s' i' s' t' e' t' e' c' e' l' o' z' n' i' s' i' b' i' i' n' b' e' r' e' n' t' e' s' i' c' m' o' r' n' a' u' i' s' a' n' a' u' t' a' s' s' i' s' t' e' t' e' n' a' u' i' . i' t' a' a' n' i' m' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' e' p' n' m' i' n' t' e' l' l' e' c' t' o' i' s' n' i' i' n' b' e' r' e' s' s' z' a' s' s' i' s' t' e' s' q' c' o' p' l' a' t' u' r' h' o' m' i' n' i' a' d' u' e' i' e' t' i' b' u' s' a' n' i' s' d' i' s' c' r' e' t' o' i' s' z' a' b' i' p' o' s' e' p' a' t' i' p' i' s' a' b' e' u' t' i' b' u' s' . C' z' p' o' n' u' n' t' u' r' d' u' e' d' e' l' o' e' s' C' p' r' i' m' a' . a' n' i' m' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' n' i' e' f' o' r' a' s' u' b' a' l' i' s' h' o' i' s' s' a' l' t' e' r' e' p' i' n' b' e' r' e' n' t' i' a' s' z' s' o' l' u' p' a' s' s' i' s' t' e' t' i' a' z' a' p' p' o' p' a' t' i' o' n' e' . p' b' a' t' q' z' h' o' a' n' a' n' o' s' d' i' s' c' r' e' t' o' i' s' z' p' o' s' t' e' e' i' u' s' d' e' z' s' p' e' i' s' p' a' l' i' s' s' i' m' e' . i' g' i' t' h' z' e' a' n' d' e' f' o' r' m' a' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' l' e' m' s' p' e' c' i' f' i' c' a' . s' z' h' o' m' o' a' n' a' n' o' s' d' i' s' c' r' e' t' o' i' s' n' o' n' h' a' b' z' a' n' i' m' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' p' f' o' r' m' a' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' l' i' s' s' p' e' c' i' f' i' c' a' . i' g' i' t' a' n' i' m' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' n' i' e' f' o' r' a' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' l' i' s' s' p' e' c' i' f' i' c' a' h' o' i' s' . L' o' s' i' r' m' a' t' q' z' h' o' p' u' e' r' z' b' o' a' d' u' l' t' u' s' u' t' e' i' u' s' d' e' z' s' p' e' i' s' p' a' l' i' s' s' i' m' e' . e' r' g' o' h' a' b' e' n' t' e' a' n' d' e' f' o' r' m' a' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' l' e' s' s' p' e' c' i' f' i' c' a' . s' z' p' t' e' r' t' i' u' s' z' q' u' i' t' u' d' e' a' n' i' b' o' p' u' e' r' n' o' n' h' a' b' e' t' a' n' i' m' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' . g' o' a' n' i' m' a' i' n' t' e' l' l' e' c' t' i' u' a' n' i' e' f' o' r' m' a' s' u' b' a' l' i' s' s' p' e' c' i' f' i' c' a' h' o' i' s' . C' z' a' o' d' i' n' t' e' r' i' o' e'

ari. sicut ponere aiam intellectua non ee forma suba le hois. pbatur. qz pperates aie intellectiue non pnt euenire alicui qd sit corp' aut vtus in corpe. il las aut pprietates demostat pbs de aia intellecti ua in 3' d' tamen q bec opinio est erronea taz in pbia q in fide vt patebit in dubijs.

Secundo sciendum e q ille secundus liber in aie diuiditur in quatuor tractat'. In p' determinat de aia diuinitate. z diuiditur in duos capla s'z ou as diuoes anime. In p' ponit pma eius diuioem et diuiditur in duas partes. In p'ima intendit qui q' conclusiones. p'ima conclusio continuat oca distiguendis z est bec. In p'imo libro oca s'nt que accepim' ab antiqs de aia. modo incipim' de deter minare de aia z que sit p'p' a' d' i' o' i' p' i' . C' z' a' c' l' u' s' i' o' t' a' n' g' i' t' s' e' x' d' i' u' i' s' i' o' e' s' v' a' l' e' n' t' e' s' a' d' i' g' r' e' n' d' u' d' i' s' t' i' n' c' t' i' o' n' e' s' a' i' e' . p' . q' u' o' d' d' a' g' e' n' e' o' z' q' u' e' s' u' n' t' . i' . e' n' t' i' u' m' . a' l' i' u' d' e' i' u' b' a' . a' l' i' u' d' a' c' c' i' s' . z' . h' . g' e' n' e' r' i' s' . i' . s' u' b' s' t' a' n' t' i' e' a' l' i' u' d' e' s' i' c' u' t' m' a' q' f' i' m' s' e' n' o' n' e' h' o' c' a' l' i' q' d' . i' . i' n' a' c' t' u' . a' l' t' e' r' p' v' e' r' o' e' s' t' s' i' c' u' t' f' o' r' m' a' z' i' p' e' s' f' z' q' u' a' m' . z' s' i' c' s' u' p' p' m' o' d' h' o' c' a' l' i' q' u' i' d' . i' . m' o' d' o' i' n' a' c' t' u' . z' z' m' e' c' o' p' o' s' i' t' u' e' x' h' i' s' . i' . m' a' z' f' o' r' m' a' . S' u' b' d' i' t' q' m' a' e' p' o' t' e' t' i' a' . f' o' r' m' a' v' e' r' o' e' e' d' e' l' e' c' t' i' a' . i' . a' c' t' u' . 3' . e' n' d' e' l' e' c' t' i' a' . i' . a' c' t' u' e' d' u' p' l' e' x' . q' u' i' d' a' e' s' i' c' u' t' s' c' i' a' . i' . s' i' c' u' t' a' c' t' u' p' m' . a' l' i' o' e' s' i' c' u' t' c' o' n' s' i' d' e' r' a' r' e' . i' . s' i' c' u' t' a' c' t' u' e' c' e' d' u' s' . 4' . i' . b' a' z' q' u' e' d' a' s' u' t' c' o' r' p' a' . a' l' i' q' u' a' n' o' . 5' . c' o' r' p' o' z' q' u' e' d' a' s' u' t' p' b' i' c' a' q' s' u' t' p' n' c' i' p' i' a' a' l' i' o' z' . i' . a' r' t' i' f' i' c' i' a' l' i' u' s' u' b' e' . z' a' l' i' a' n' o' s' u' t' p' b' i' c' a' . 6' . c' o' r' p' o' z' p' b' i' c' o' z' . a' l' i' a' h' n' r' v' i' t' a' m' e' t' a' l' i' a' n' o' . i' l' l' a' a' u' t' h' a' b' e' n' t' v' i' t' a' q' a' u' g' m' e' n' t' u' a' l' i' m' e' n' t' u' z' z' d' e' c' r' e' m' u' r' e' c' i' p' i' u' t' . C' t' e' r' t' i' a' o' . t' a' n' g' i' t' v' n' u' c' o' r' r' e' l' a' t' i' u' i' z' e' s' t' h' o' c' . o' e' c' o' r' p' u' s' p' h' y' s' i' c' u' p' r' i' c' i' p' a' s' v' i' t' a' e' s' u' b' s' t' a' n' t' i' a' o' p' o' s' i' t' a' . C' q' u' a' r' t' a' t' a' n' g' i' t' g' e' n' o' d' i' s' t' i' n' c' t' i' o' n' e' i' p' i' u' s' a' i' e' . z' e' s' t' h' e' c' . a' i' a' e' a' c' t' u' s' i' u' e' f' o' r' m' a' . p' b' a' t' q' z' a' i' a' e' s' t' s' u' b' a' z' n' o' e' s' t' c' o' r' p' o' s' i' t' u' n' e' c' m' a' . i' g' i' t' e' s' t' f' o' r' m' a' . O' z' n' o' s' i' t' c' o' r' p' o' p' b' a' t' d' u' p' l' i' c' i' t' e' r' . p' z' o' e' c' o' r' p' u' s' v' i' u' u' h' z' v' i' t' a' . a' i' a' h' o' n' o' h' z' v' i' t' a' . i' g' i' t' . z' q' z' a' i' a' e' c' o' r' p' o' s' i' t' u' i' n' s' u' b' o' s' z' c' o' r' p' o' n' o' e' s' t' c' o' r' p' u' e' s' u' t' i' n' s' u' b' o' . i' g' i' t' . O' z' n' i' s' i' t' m' a' p' z' q' z' m' a' e' s' t' s' u' b' i' n' . a' i' a' h' o' n' o' e' s' t' s' u' b' i' n' s' z' c' o' r' p' u' e' s' u' t' i' n' s' u' b' o' . C' q' u' i' t' a' t' a' n' g' i' t' d' i' s' t' i' n' c' t' i' o' n' e' c' o' e' m' z' e' s' t' h' e' c' . n' e' c' e' s' s' e' e' a' i' a' z' e' e' s' p' e' z' . i' . f' o' r' m' a' c' o' r' p' o' i' u' m' p' h' i' c' o' z' h' i' t' e' s' v' i' t' a' i' n' p' o' t' e' n' t' i' a' . I' n' s' e' c' o' d' a' p' t' e' e' x' p' l' a' n' a' t' d' i' s' t' i' n' c' t' i' o' n' e' a' i' e' . z' s' i' t' i' n' t' e' n' d' i' t' g' n' e' z' o' c' t' o' n' e' s' . p' m' a' t' a' n' g' i' t' p' b' a' t' i' o' n' e' p' r' i' m' e' p' a' r' t' i' s' . z' e' s' t' h' e' c' . a' i' a' e' a' c' t' u' s' p' m' u' s' . p' b' a' t' q' z' a' c' t' u' o' f' d' u' p' l' i' c' i' t' e' r' s' i' c' u' t' s' c' i' a' z' c' o' n' s' i' d' e' r' a' r' e' . m' a' n' i' f' e' s' t' u' e' s' t' a' u' t' q' a' i' a' e' s' t' a' c' t' u' s' s' i' c' u' t' s' c' i' a' . s' e' d' s' c' i' a' e' s' t' a' c' t' u' s' p' m' . i' g' i' t' e' t' a' i' a' e' s' t' a' c' t' u' s' p' m' u' s' . m' i' n' o' r' e' m' p' b' a' t' q' z' s' c' i' a' e' s' t' p' r' i' o' r' g' e' n' e' r' a' t' o' e' q' z' c' o' n' s' i' d' e' r' a' r' e' . c' o' c' l' u' d' i' t' q' a' i' a' e' s' t' a' c' t' u' s' p' m' u' s' c' o' r' p' o' i' s' p' h' i' c' i' i' n' p' o' t' e'

ria vira habentis. C' z' a' o' tangit p' b' a' t' i' o' n' e' m' s' e' d' e' p' r' i' s' z' e' s' t' h' e' c' . a' i' a' e' s' t' a' c' t' u' s' p' m' u' s' c' o' r' p' o' i' s' o' r' g' a' n' i' c' i' . p' b' a' t' q' z' o' e' c' o' r' p' o' i' s' h' a' b' e' s' a' i' a' m' e' s' t' o' r' g' a' n' i' c' u' . i' g' i' t' a' i' a' e' s' t' a' c' t' u' s' p' r' i' m' u' s' o' r' g' a' n' i' c' i' c' o' r' p' o' i' s' . a' i' s' p' b' a' t' a' m' i' n' o' r' i' . q' z' p' l' a' n' t' e' q' u' e' s' u' t' c' o' r' p' a' m' u' l' t' u' m' s' i' m' p' l' i' c' i' a' h' u' i' t' c' o' r' p' u' s' o' r' g' a' n' i' c' u' . i' g' i' t' a' f' o' r' t' i' o' r' i' c' o' r' p' o' i' s' h' i' s' v' i' t' a' z' e' s' t' o' r' g' a' n' i' c' u' . a' i' s' p' b' a' t' q' z' p' a' r' t' e' s' p' l' a' n' t' a' r' u' s' u' t' o' r' g' a' n' a' i' p' a' z' v' t' f' o' l' i' u' m' e' s' t' c' o' o' p' i' m' f' r' u' c' t' u' . z' r' a' m' u' s' e' s' t' f' r' u' c' t' i' f' e' r' u' s' . z' r' a' d' i' c' e' s' s' u' t' s' i' m' i' l' e' s' o' r' i' . v' t' r' u' t' q' e' n' i' z' . s' . o' s' z' r' a' d' i' c' e' s' t' r' a' b' u' t' a' l' i' m' e' n' t' u' . E' x' h' o' c' i' n' f' e' r' t' q' s' i' e' a' l' i' q' u' a' c' o' i' s' d' i' s' t' o' a' i' e' q' e' s' t' i' s' t' a' . a' n' i' m' a' e' s' t' a' c' t' u' s' p' m' u' s' c' o' r' p' o' i' s' p' h' i' c' i' o' r' g' a' n' i' c' i' p' o' t' e' n' t' i' a' v' i' t' a' z' h' i' t' i' s' : C' z' a' o' tangit r' a' t' i' o' n' e' m' v' n' i' u' s' d' u' b' i' . z' e' s' t' h' e' c' . n' o' o' p' o' r' e' t' q' u' e' r' e' r' e' s' i' a' n' i' m' a' z' c' o' r' p' u' s' s' i' n' t' v' n' u' s' s' i' c' u' t' n' e' c' d' e' c' e' r' a' z' f' i' g' u' r' a' . n' e' c' v' l' r' d' e' m' a' t' e' r' i' a' z' d' e' e' o' c' e' s' t' m' a' t' e' r' i' a' . p' r' o' b' a' t' q

corpore. quedam vero eius partes nullius se cor-
poris. Quintum imani est. vtrum anima sit ac-
tus corporis sicut nauis nauis.

Tertio sciendum qd circa huc textu incidunt
tres difficultates. Prima vtz ma-
xime sit aliqd ens in actu. Pro solone h' difficul-
tat: potest talis distinctio duplex e act. qda e essentialis
entitativ' a q aliqd de formali existere v' e ens.
z sic capit phs actus qd methae cu dicit. act' at est re-
existere. alio e act' formalis p que aliqd formal' z spe-
cifice di. ab a. z sic capit phs actus qd methae cu di-
cit. act' e q distinguit z sepat. Ex his vtr duo. p q
ma h' se. i. seclufa forma no e in actu formali z spe-
cifico. p3 p auctes omnia. i. h' z p' e cometo z ma p
ma h' e p se forata neq aliqd p se i actu. z e eode
cometo. ma e potetia forma. z e cometo 4. vbi dicit
sic. manifestu e ex hoc q sba e i sbo. h. n. pp' e for-
me v' sit sba i sbo. Subdit duas d'ias i' formali sba
statalie z accis qz accis h' e ps sbe ppositre. forma
ho subalis e ps pposita sube. z equoce forma sba
statalis d' e in subo z accis. Subiectu eni acci-
tis e corp' ppositu ex ma z forma. z est aliqd exis
in actu z no indiget aliquo in suo e accite. Sub-
iectu aut forme sbalis no d' e i actu fm q e sba
nisi per ipaz forma z indiget forma v' sit in actu et
v' sit sba maxie accitiu pp' 4. e cometo 7. ma
no d' e nisi per forma. 5. est cometo 8. hoc igitur
individu no est hoc nisi pp sua forma z no p sua
maz. ma eni nullo h' e in actu in nali b' fm q est
ma z et non e i actu nisi forme. Et subdit q h' est
valde manifestu in formis rez simpliciu. qm si for-
ma fuerit ablata nihil remanet. z d' q ma est in
actu essentiali z entitativo seclufa qe cuq forma.
p3. qz ma pma e sba. ergo est ens. ans. pbat cometa
toz qz ma est vna p'iu q cum auferi e' suba auferi
h' z individu. C z 4. difficultas. vtz totu pposituz
sit h' aliquid a ma vel a forma. p solone h' difficul-
tatis p ponitur talis distin. individu e hoc aliqd
pot intelligi duplr. vno q sit hoc aliqd specificie.
hoc est dictu q sit repositum in de m'ata spe spa-
lissima. alio modo pot intelligi q sit hoc aliqd nu-
meratr. hoc e dictu q habeat p'iu sive coicabilita-
tis in se a ma vel a forma. z ponitur due suppo-
nes. p' 4. nihil qd e ps alio qditatis cois pot e p'iu
quo aliqd d' hoc aliquid numeratr. p3. qz tale p'iu
cipiu d' e e incocabile. z 4. ma z forma snt partes
cuiusq d'itatis p'ice diffinibiles. Ex his d' p q
pposituz d' hoc aliqd specificie hoc est dictu repoi-
tur in determinata spe spalissima per sua formaz
sbale specificia. p3. qz d'ia specificia que e spe i spa-

lissime constituta sumitur a forma sbali specifica
z d' q ppositu no d' hoc aliqd numeratr a ma nec
a forma. p3 per suppoes p' ppositas. 3. d' q ppositu
e hoc aliquid numeratr a sua p'ia d'ia indivi-
duali. v' v'itum est in logica. C z 4. di. vtz natura-
lia sint p'ia artificialiu. p solone h' difficultatis p
ponunt due suppoes. pma continet duas d'ias
quas ponit cometator i isto scdo. cometo 8. iter ar-
tificialia z nalia. pma qz in nali b' ablata forma sba
statali nihil remanet vnu z ide noie z diffone. sed
ablata forma artis remanet vnu z idem nomie z
diffoe. v' euz aufertur figura securis ferru rema-
net vnu z idem sicut an. z qz nomie in naturalib'
p d' de forma. secudo de pposito. In reb' ar arti-
ficialib' nomen p d' de ma. secundo de aggrega-
to. 3. qz nomen in artificialibus deponat individu
sube fm sua p'iam diffonem que est ma. In reb' us
aut nali b' denoiat individu sube fm sua forma.
Secuda suppo. forma artificialiu dicit vna tertia
entitatem real' distinctam a qualibz forma ipius
entis naturalis. p3 per duas auctoritates comen-
tatoris in isto secudo. mto octavo: pma. individu-
um substantie no d' de artificiali nisi fm ma'iam
h'bi gra de securi fm q est corp' ferru z forma e
in eo accis. qz forma artificialiu dicit vna forma
accitiale reatr distincta a qualibz forma rei nali.
scda. cu figura securis auferi remanet vnu z ide
ferru sicut an noie z diffoe. ergo ablata forma ar-
tificiali ab ete naturali remanet p'ice ide natura-
le. z per conseques pter entitatem illius rei natu-
ralis erat poneda vna forma artis a qualibz for-
ma naturali ta sbali i qz accitiale r' r' distincta.
z ponunt due distinctiones. C pma. triplex e p'iu
cipiu: quoddam est p'iu effectiuu qd effectiue cau-
sat aliquam rem. aliud e p'iu subiectiuu quod e sba
alic' rei. aliud e p'iu constitutu rei quod e p'iu iteg-
liter constitues aliqz rez: C Scda di. artificialia ca-
pitur triplr. vno p denoiato z sic naturalia non
snt aliquo mo p'incipia artificialiu sate in q'um
h' b. alio capitur artificiale p'io significato. i. p ipa
forma artis. z sic naturalia snt p'incipia subiectiva
artificialiu. qz sunt subiecta formaru artificiu.
3. modo capitur artificiale p aggregato ex ma z
forma artis. z sic naturalia snt p'incipia itegratr
constitutiva artificialiu. z vtroqz istoz duoz modo-
ru pot intelligi auctas phi dicitis p'incipia p'ica e
p'incipia a'ioz. i. artificialiu. Et h' d' p articulo

Conclusio r'ialis. Anima intellectiva
est forma subalis hois. p3 p
tres rationes prius p'itas in quarta conclusioe

se de pris pmi capituli huius secundi.

Primo dubitat. Vtz diff' aie sit sufficiet
de tres difficultates. Prima vtz aia sit act' p'm.
Pro solutoe hui' difficultatis ponit p' talis suppo.
aligs act' d' p'mus quadruplr. p'mo mo simplr z
sic solus de' e act' p'mus. z mo aliqz act' d' p'mus
qz p'mo iformat maz. z sic forma corpeitatis aut for-
ma mixti d' act' p'mus. 3. modo aliqz act' d' p'm
qz e p'fectioz act' iter omnes act' informates ma-
teriā. z sic forma specifica scz aia dicit act' p'mus.
4. mo aliqz d' act' p'mus. qz e actus p'ductiu'
alicui' opationis. z sic qlibet forma d' actus p'mus
respectu cuiuslibz opatois ab ea effectiue p'ducte
Ex hoc elicil tale documetu qz quicunq est aliqua
forma q e p'ncipiu effectiuu alicui' opatois illa for-
ma e act' p'mus. z opatio illi' forme e act' secudu.
z habes forma e i actu p'mo. z h'ns opatione est in
actu. z illud qd e i potetia ad h'ndu forma est in
po' ad actu p'mu. illud tu qd h'z forma z nondu h'z
opatione illi' forme e i potetia ad actu z. Ex his
d' q aia no e act' p' nec z. de p' est euides. de z.
p3 qz aia p'supponit forma mixti v' postea videbil
z d' q aia e act' p'm' 3. z 4. modis. p3 p diffoes
illoz actu. C z 4. di. vtz corp' organicu qd e im-
mediatu aie subz sit pura ma aut sit copo' ex ma
z ex aliq forma subali. Ad que breuie r'ndet q an
aduertu cuiuscunq aie e ibi forma mixti cu forma
organizatois. siue ille sint ced' siue dislicte v' po-
stea v' d' b. i. C z 4. di. vtz corp' organicu sit solu vi-
ues i potetia. Ad qua r'ndet q est duplex potetia
qda e potetia ad actu p'mu. alia e potetia ad actu
z. Ex his vtr duo. p'mu q corp' organicu e in
potetia ad actu p'mu anq sit cuictu ipi anie. z d'
q corp' organicu aie conuictu e viues i potetia q
e ad actu z qz pot etia facere opationes vitales.

Secundo dubitat. vtz diff' aie h' cuetiat
oi z soli aie. Ad illud du' r'nde-
tur duplr. p' fm cometatorz ponedo tale distinctoz.
duplex e act' p'm' qd p'iberetia z iformatoez. alio
e p' assentia z appropatione. z ponit talis suppo
aia intellectiva est qda intelligetia assisens hoi que
e p' aliqz opatoum hois. Ex his d' p q no est
dabilis aliqua diff' cois aie vniuoce ueniens oi
b' sp'ibus anie. pbat qz perfectio pure equoce d'
d aia roali. z de alijs d' t'ib' aie. z d' q bec diff' o
uenit aliquib' intelligentijs. p3. qz fm cometatoez
intellect' ager z intellect' possibil' sunt intelligentie
assisentes. z ipis uenit ista diff' alr r'ndet q act'
p'm' d' solu de actu p'iberetia z iformatoez. z

q ois aia et intellectia est actus p informatioez. 3.
d' q bec diff' ouenit omni z soli anime.

Tertio dubitat. vtz aia roalis sit suba assi-
stens hoi. p solone h' dubij se solue-
de tres difficultates. C pma. vtz aliqz stans i pu-
ris naliibus no admittes aliqz auctem phi z theo-
logica habeat magis cedere aiam intellectiuā eē
formā sbstatiāle hois q' oppo'. Ad qua breuiter
r'ndetur q sic. p3. qz homo stans in puris nali b' ex-
peritur in se qz gl'ibz homo primo intelligit. z est p
z per se intellectiuus. z no per sua mam neqz per
ali qua intelligentia assistentes. qz illa posset sepa-
rari. q e per sua forma sbstatiāle. sed euidens e
q illud a quo aliqz d' primo intelligere vel eē in
lectiuu est aia roalis. ergo euidens e i puris na-
lib' aiaz intellectiuā eē formā sbale hois. C z 4. dif-
ficultas. vtrum de mente Ari. sit ponere aiaz itel-
lectiuā eē formā sbale hois. Ad qua respodetur
q sic. p3 p qz in q'rtā cōclusionē hui' capituli dicit
q v' d' dictu e de oi aia qd sit qz est suba. i. forma sb-
statiālis. Et h' pbat quatuor rōnib' v' patuit. z.
qz Ari. in iz. methaphisice querit v'ru aliq' cā for-
malis remaneat post corruptionē ppositi. r'ndet q
sic. z exemplificat de aia intellectiua. ergo aia itel-
lectiua est cā formalis siue forma sbalis hominis
C Tertia difficultas. v'ru sit fide tenedu aiam in-
tellectiuā eē formā sbalem hois. Ad hac respō-
deo q sic v' p3 p multos articulos pisenfes. quo-
rum vnu e q dicere aiaz intellectiuā solu esse i
hoie sicut nauis in nauis est error.

Ad rationes Ad p'mam d' negando se-
quelā p v'ra qz p'ce. qz for-
ma non e illud qd g'atur aut corumpitur. sed to-
tum compositu. ad cōfirmationē d' q totum cōpo-
situm dicit entitatem z reatr distinctā a p'ibus
simul sumptis. Ad secundam d' q aliqd pot reci-
pere aliud duplr. vno mo subiectiue. alio mo obie-
ctiue. conceditur q oē recipiens aliquid subiectie
oz eē denudatum a forma specifica recepti. sed ne-
gatur obiectiue. Ad tertiam d' negando sequelā
p v'ra qz p'ce. rō p'mi e qz q'ntitas n e in p' toto comē-
to specifico. s e p' i toto mixto. rō scdi e qz i b' v'nt
foz' sbalis z accitiale. for. n. accitiale cōicat suū esse
ctu formalē suo subo. sed forma sbstatiālis cōi-
cat suū effectū formalē toti cometo. Et h' de q'itōe.

Veritur z vtz i eodem hoie
vegetariuū sensitiuū
z intellectiuū reatr distinguant. Arguit
p'mo q sic p viam d' dictionis. qz quicunq
qz de aliquibus duobus verificantur p'dicata cō

tum a corruptibili. 3. dicitur quod resque partes anime non sunt se- pabiles sic aliquid dicitur. sicut in distincte ratione. probatur quod corpus actus distinguitur. s. significari et opinari. C. In 2. pte principali ponit propria distinctione anime et dedit duas conclusiones. C. Prima tangit unam distinctionem anime et est hec. sicut est duplex principium quo scimus. s. scia et aia sciens. ita duplex est principium quod sanamur. aliud sicut sanitas aliud sicut sanabile. et horum principiorum scia et sanitas sunt sicut species et forma: aia autem et sanabile sunt sicut subiectum et passiones: actus. n. actiuorum sunt in patiente dispositio: id duplex est principium quod viuimus. s. sicut forma et sicut subiectum. Ex his fertur distinctio anime que est hec. aia est principium quod viuimus sicut et sicut locum mouemur et intelligimus principium. C. 2. tangit alia correlaria. principium. anima est corpus actus. probatur quia suba dicitur triplici. i. dicitur materia que est potentia. dicitur forma que est actus et dicitur oppositum quod est aiatum: s. aia non est materia neque oppositum C. 2. fertur quod corpus non est actus anime s. aia est actus corporis. C. 3. fertur quod aia neque est corpus neque sine corpore eo quod est aliquid corporis et aliquid quod est in corpore. C. 4. fertur quod aia non est actus cuiuslibet corporis idem. probatur quia vniuersusquisque actus est in sua potentia et in sua propria materia in qua natus aptus est fieri.

Tertio sciendum quod circa hunc textum incidunt tres difficultates. Prima vtrum re- tragonisim sit medie rei iuuetio. Pro solutione huius difficultatis ponuntur due distinctioes. C. Prima dicitur. e. figurarum quadrilaterarum quod habent omnes angulos rectos et vocantur orthogona. quod dicitur vero non. C. 2. dicitur. si figurarum orthogonarum quod dicitur sunt ex oibus lateribus equilibet et vocantur quadrata et re- tragonisimi. quod dicitur vero non. in quolibet tamen duo latera sibi opposita sunt equalia. et illa vocantur orthogona alia parte longiora. C. 2. ponuntur aliquid suppositioes. prima suppositio: in qualibus suppositioe rectorum angulorum due recte linee que angulum re- ctum includunt dicitur tota superficie continere quia vna men- surat longitudinem superficie re- trangularis. alio modo la- titudinem. C. 2. suppositio. tota superficie re- tragoni con- surgit ex ductu vniuersarum in alia. C. 3. suppositio. in ortho- gono alia parte longiori due linee continentes ipsam cum sunt equalia si accipiantur media linea in proportione et du- eam in seipsum fiet quadratum equalis quadrangulo alia parte longiori quod dicitur in numeris. s. n. maius latius orthogoni al- tera parte longiori noue palmarum summa linea in propor- tione media iter bas sex palmarum quadratum huius li- nec erit equalis orthogono alia parte longiori. C. 2. dif- ficultas. vtrum propria distinctio anime ueniat in anime. aut so- lum anime intellectiue. Ad quam potest responderi quod illa di- uisio copulatiua posita inter partes distinctio anime potest coniungere iter actus significatos ita quod sit sensus. aia est quod significat principium principium quod sicut viuimus. et signi-

cat principium principium. quod sicut viuimus et significat principium principium quod sicut locum mouemur. et significat principium principium quo intelligimus. alio modo potest coniungere iter actus exerci- tos: et est sensus anima est principium principium quo viuimus et quo sicut viuimus et quod intelligimus et quo sicut locum mouemur. per modo uenit in anime. secundo modo uenit in anime intellectiue. potest secundo dici quod aia est quod dicitur eguocuz ad animam intellectiuam sensitiuam et vegetatiuam: et prin- cipale analogatum est aia sensitiua. id sufficit quod totali- ter distinctio conueniat principali analogato. per diuersas tamen partes ueniat alijs analogatis. potest tertio dici quod sicut in definitionibus quibus ab absoluteuntur a de- terminato tempore. sic etiam diuisiones absoluteuntur a suo spali actu qui est copulare vel distingere et retin- ent solum actu generalem. ideo in ista diuisione anime. et non tenet nec copulatiue nec distinctiue. sed potest dicitur actum generale diuisionis prescindendo ab actu copulatiuis vel distinctiuis. C. 3. dicitur. vtrum aia vegetatiua et sensitiua sint loco et situ distincte sicut opinabatur plato. Pro solutione huius difficultatis ponitur opinio platonis que est hec. quod aia sensitiua est in cerebro. aia nutritiua in epate. aia appetitiua in corde. et anima vegetatiua in membris generatiuis. 2. dicitur quod in eodem aia vegetatiua et sensitiua non disti- guuntur loco et situ. per quod sunt impossibile in eodem cum vna contineat virtualiter aliam. et hec de primo.

Conclusio responsat. In eodem boie vegeta- tiuum et sensitiuum et intellectiuum non distinguuntur realiter. s. de se satis per in per notabiliter.

Primo dubitat. Utz ois aia sit extensa ad extensionem corporis. Pro solutione huius dubij ponuntur aliquid dicitur. C. 1. nulla aia intel- lectiua est extensa neque per se neque per accipi. per quod si est extensa ad extensionem corporis tunc diuideret ad diuisionem corporis. secundo quia corruptetur ad cor- ruptionem corporis. tertio quia non possit cognoscere nisi obiectum extensum. 4. quod species intelligibilis est extensa et sic non possit repitare obiectum inextensum. C. 2. dicitur: aia et sensitiua esse extensa est possibile. hoc per quod ad vtraque partem sunt rationes equalis probabile. per primo forma do sex rationes probantes quod aia sensitiua sit extensa. Pri- ma. ois anima sensitiua est educta de potentia subiecti extensi. igitur est extensa. 2. ois anima sensitiua corrup- tit ad corruptionem subiecti extensi igitur est extensa. 3. omnis aia sensitiua est perceptiua subiecti extensi. igitur est extensa. 4. est impossibile tria simul inesse eidem indi- uisibili. sed aie sensitiue sicut inest delectatio et tristitia. igitur aia sensitiua non est diuisibilis. s. h. partes di- uersas sicut quas ista ei inest. 5. idem subiectum diuisibi- le non potest simul accipere duo accidentia solo numero

duo. s. anima sensitiua sicut suscipit duas sensationes solo numero dicitur. ut per de sensatione pedis et ma- nus. 6. sensitiua diuisibilis ad diuisionem subiecti extensi. igitur est extensa. per aia in animalibus annulosis. partes. n. angui- le a se inuicem diuise videntur adhuc se inuicem habere animam sensitiua: 2. per ponendo sex rationes probantes oppo- sita. ois forma subalis educta de potentia subiecti extensi distinctio est inextensa. alia subiecta sicut di- stincta essent vniuersitate et inuicem. sed aia sensitiua educit de potentia subiecti extensi distinctio vtrum de po- tentiali agnitionis carnis et ossis. 3. C. 2. ratio. nulla opatio forme extense facta in vna parte subiecti extensi remittit aliam opationem factam in alia parte subiecti. ut per de igne. s. opatio anime sensitiue facta in vna parte sicut remittit aliam opationem factam in alia parte subiecti. igitur aia sensitiua non est extensa. C. 3. ratio. ois forma extensa potest sicut recipere tria in summo sicut diuersas partes. s. anima sensitiua non potest recipere sicut tria in summo sicut diuersas partes. Summa. n. tristitia in vna parte remittit delectationes in alia parte. C. 4. ratio. ois forma extensa est de se indif- ferens ad quodlibet extensum. s. aia sensitiua non est de se indif- ferens ad quodlibet extensum. igitur non est extensa. C. 5. ratio. nulla forma extensa potest tedere in obiectum inextensum. s. aia sensi- tiua tedit et cogit obiectum inextensum. dicitur. n. Auicenna quod extensiua ex se sicut sensitiua elicit species amicitie que sunt inextense. C. 6. ratio. nulla forma extensa potest moue- re suum obiectum proprium sicut sua propria et naturalis inclinationes s. aia sensitiua potest mouere subiectum suum proprium sicut suam propriam et naturalis inclinationes. 3. Confirmat quod forma in- extensa cuiusmodi est aia intellectiua non potest virtualiter continere formam extensam. igitur aia sensitiua que continet in intel- lectiua est inextensa. C. 3. dicitur. rationes ista: possibile est aia inextensa ad vtraque partem sunt solubiles. per pericari. C. 4. dicitur. probabile est dicitur animam sensitiuam et similiter vegetatiua esse inextensas sicut de aia intellectiua que op- positum. ut per maxime per rationes probantes probat.

Secundo dubitat. Utz anima intellectiua sit tota in toto corpore et tota in quibus parte corporis. Ad istud dicitur. ridentur ponendo tria dicta. per. quod tota estitas anime intellectiue est in toto corpore. et tota estitas est in quibus parte corporis. per quia aia intellectiua est indiuisibilis. igitur vbiusque est tota est. s. est in quibus parte cor- poris igitur. C. 2. quilibet potentia anime sicut in tota entita- tate est in toto corpore. igitur in quibus parte corporis. per quia vtrum postea probat. per anime realiter distinctam cum eentia anime. C. 3. dicitur. si quilibet potentia anime intellectiue potest exercere quilibet sua opationes in quilibet parte hois. ut hoc non potest videre manibus nec audire pedibus. quod aliquid potentie requirit determinata organa ad exercitum sui actus sunt in determinata parte corporis.

Tertio dubitat. Utz aia intellectiua sit in corruptibilis. Pro solutione huius dubij ponuntur quatuor dicitur. per aia intellectiua est incorruptibilis. per per auctore Ari. dicitur aia intellectiua esse separabile ab alijs sicut incorruptibile a corruptibili. 2. per quod aia intellectiua h. per opationem quaz potest exercere sine corpore. C. 2. dicitur. incorruptibilitas est de aia. per quia predicat de aia in secundo modo dicitur cedi per se. C. Tertium dicitur. per statu isto non possumus a potest dicitur animam intellectiua esse incorruptibile per quia intellectus dicitur non potest dicitur aia h. per aliquid conceptum dicitur dicitur per ipsum anime intellectiue. ut per barum est in per. C. Quartum dicitur. intellectus dicitur non potest a posteriori dicitur aia intellectiua esse incorruptibile. per quia vtrum illa dicitur sumere ex parte actum anime intellectiue a nobis cognoscibili. et hoc non. quia quilibet talis est corruptibilis. aut ex parte obiecti. et hoc non. quia incorruptibilitas obiecti non arguit incorruptibilitatem potest sicut nec mutabilitas. n. ex parte finis. quia per illa dicitur maxime ois finis aliquid potest aut est intrinsecus. et sic est anime actus vtrum opatio. aut est extrinsecus. et sic est obiectum potentie. modo non erit dicitur neque ex parte actus n. ex parte obiecti. nec ex parte finis.

Ad rationes ad per negatio minoris cum est probatio. quod probatio vtrum supponere quod in boie sit aia sensitiua quod est falsum. s. est ibi aliquid virtualiter continet aia s. sensitiua. Ad confirmatio- nem dicitur quod adueniente aia intellectiua corruptio sensitiua. C. Ad secundam dicitur negatio minoris cum est probatio. illi enim ascensus non sunt in ipsa eentia anime sicut tpe similitate ad eentiam. sicut tamen simul tate in mediati- onis. Ad confirmationem dicitur negatio minoris cum est probatio. probatio dicitur at. probatio postea patebit. C. Ad tertiam dicitur quod idem realiter continet plura formaliter et ex natura rei distincta potest esse principium realis uenientie et realis dicitur. modo aia intellectiua continet plura formaliter et ex natura rei distin- cta. ut postea videbitur. Et ad confirmationem. negatur minoris cum est probatio quod n. corruptio sortis nulla aia corruptio s. solum separat anima intellectiua a cor- pore et corruptio entitas compositi.

Veritur 3. Utrum potentie anime sint qualitates absolute ab eentia anime et ad se inuicem realiter distincte. Et arguitur per sic per vniuersa dicitur quod quod de alijs duobus predicantur duo dicitur quod vnu est reale illa distinguuntur realiter. s. de dua bus potentijs anime et de eentia anime predicantur predicata dicitur quod aliter est reale. ergo potentie anime intellectiue realiter distinguuntur ad inuicem et ab eentia anime. per minoris quia eentia anime est in pede. et

De anima

Primo dubitat. **Utrū** potētie aie a se iuicem distinguuntur penes absoluta & respectiua. Pro solutioe huius est supponendū qd potētijs aie est vna opinio q̄ stat i tribus dictis. p̄m̄ aia ē vna eēntia a qua effectiue fluūt p̄tes potētie mediātib⁹ q̄b⁹ ipsa est pductiua pl̄um opationū sp̄e distinctaz. 2^m. ipsa eēntia aie est p̄ncipiū p̄ncipale pductiū taliū opationū. & ille potētie sunt q̄litates istrumētales instrāliter pducētes tales opatōes. 3^m. potētie sensitiue sūt subiectiue i toto opo. i. ex aggregato ex potētia aie & organo & nō i eēntia aie. s̄ alie potētie sunt subie in eēntia aie. **Est** alia opinio cōis q̄ stat i tribus dictis. p̄m̄. potētie anime non addūt supra eēntiā aie nisi vni respectū ad actū & ad obiectū. 2^m. potētie anime sūt q̄dā eēntia cōstituta ex eēntia aie tanq̄ ex abstracto: & sicut ex māli & ex respectu ad actū & vel obiectū sicut ex forma. 3^m. dictū. potētie nō distinguūt a se iuicē nec ab eēntia aie penes materiale. s̄ solū penes rōnes formales sibi additas.

Secundo dubitat. **Utrū** potētie anime distinguant a se iuicem & ab eēntia aie. Ad soluendū hoc dubiū ē supponendū qd potētijs anime ē vna opinio noialiu q̄ primo ponit talē regulā. Quicūq̄ volum⁹ cognoscere significatū & notatū alicui⁹ termini notatiui obe mus accipe suā totalem dīstīōnem qd nois. & illud quod ponit i recto erit significatū illius termini. & illud qd ponit i obliquo erit notatū. vt scdm eos intellectus est actus aie vel anima potēs itelligere. id anima ē ei⁹ significatū & act⁹ itelligendi ē ei⁹ notatū: & ponit duas suppos. p̄ma. omnes termini notatiui sūt distinguēdi eo qd possunt capi p̄ significato etiā p̄ notato. 2^a. noia potētijs aie sūt termini notatiui. p̄ q̄ intellectiui rep̄tāt aliqd notatum. vel extrinsecus a suo significato 3°: ponūt vna di. aie. potētie anime p̄nt capi tripl̄. vno modo p̄ significatis. alio modo p̄ notatis siue notatis. & 3° mō p̄ aggregato ex significatis & notatis siue notatis: ex his saluāt duas difficultates. p̄^a ē vtrū potētie anime sensitiue reatr distinguuntur a se iuicem & ab aia: Pro solutione istū ponuntur due suppositiones. p̄ma qd i hōie nō ē aliq̄ aia preter animam intellectuam que ē tota in qualibet pte corporis. sed in brutis ē tm̄ aia sēsiua q̄ extenditur ad extensiones corporis. ita qd vna ps anime ē in vna parte corporis & alia ps in alia pte corporis. 2^a po^a sēsiua ē aia vel ps aie iformans organū vt po^a visua ē aia vt ps aie iformans organū visus. Ex h̄ sequitur qd

hic non capitur po^a sensitiua pro organo nec pro dispoē accīntali organū. nec p̄ aggregato ex aia vt parte aie & organo. s̄ p̄cīe pro ipsa anima vel parte aie iformāte organū. ex his ponuntur alia qua dca. p̄m̄. po^a visua in brutis auditua odoratiua & gustatiua reatr distinguūt. p̄ q̄ pres aie iformantes organū visus auditus & odoratus & gustus reatr distinguuntur saltē i brutis. **Et** dictū po^a tactiua est eadē reatr cū alijs q̄tuor potētijs sensitiuis. p̄ q̄ in oi pte corporis ē aliq̄ ps aie iformans organū tactus. & illa ē potētia visua & tactiua. 3^m. potētia tactiua i pede reatr distinguitur ab alijs potētijs sēsiuis. q̄ pars aie iformans pedē reatr distinguitur a p̄tib⁹ aie iformātib⁹ q̄tuor organa aliaz potētiar. 4^m ē qd quicq̄ potētie aie in hōie non sūt a se iuicem & ab aia nec re nec ratione distincte. & h̄ capiēdo potētijs p̄ significatis. p̄ q̄ eadē est aia que tota iformat totū corpus & tota iformat q̄libz partē corporis. **Et** 2^a disti. est de alijs potētijs a potētia sēsiua. i. de intellectu & voluntate p̄ qua ponuntur duo dca. p̄m̄. intellect⁹ nec volūtas nec re nec rōe distinguuntur si capiant p̄ significatis qd significatū itellcūs ē aia: & s̄ significatū volūtat. 2^m dca. itellcūs & volūtas a se iuicē re & rōe distinguuntur si capiant p̄ notatis. aut aggregato ex significatis & notatis. p̄ q̄ notatū intellect⁹ ē act⁹ itelligēdi & notatū volūtat⁹ ē act⁹ volēdi. mō isti act⁹ r̄tr distinguūt

Tertio dubitatur. vtrū iste sint ccedēde. aia ē tua potētia. intellectus est voluntas. sensus visus ē sensus tactus. intellectus vult & voluntas intelligit. R̄idetur qd p̄m̄ sc̄m̄ Thomam iste sunt simp̄r negande. p̄ ex sua opinioe recitata in p̄ dubio. sed p̄m̄ noiales iste sunt i p̄mōnis rigore ccedēde. p̄ q̄ in his est idē p̄ quo supponit subiectū & predicatū. aliter tm̄ respondef ponendo duas regulas. p̄ma. de vltimate abstractis nihil concretue predicatur nisi in p̄ modo dicēdi p̄ se & abstractiue nisi identice. 2^a regula. quando eunq̄ aliqua duo distinguuntur formātr. quecūq̄ predicata sic se habent qd nō p̄nt predicari nisi formaliter si illa vere affirmētur de vno non p̄nt vere affirmari de alte. o. illa aut̄ pdicata v̄tr̄ pdicari formaliter que ponūt distinctionē formalem inter illa que formātr distinguuntur. Ex hoc seq̄ q̄ iste sūt ccedēde. aia est intellectus. eēntia aie est voluntas p̄ pdicationē idēntificam. Sc̄do seq̄ qd iste sūt falsē. volūtas intelligit. intellect⁹ vult & illes. & si fiat sillogis mi expositio: contra regulas debent solui per artē datā in p̄ncipio prior. qd si

Secundus

sit in p̄ma figura maior d̄z resolui in vna de oi si sit affirmatiua. & in vna de nullo si sit negatiua. & in tertia figura altera p̄missaz debz resolui in vna d̄ omni vel in vnam de nullo.

Ad rationes Ad p̄mā d̄ negando maiorem. qd de illis que sunt eadē reatr distincta tm̄ ex nā rei & formātr p̄nt p̄dicari pdicata d̄dictoria quoz aliez est reale. vt visum est in p̄ notabili. ad cōfirmationē d̄ negando aī cū suis p̄batōib⁹. qd solū ille qualitates q̄ sūt p̄ncipia instrālia reatr distincta a p̄ncipijs p̄ncipalibus debet p̄prie dici nāles potētie. saltez capiēdo potētia nāle vt ē sp̄s qualitat. Ad secū dā p̄batōne d̄ qd potētia obiectiua ē eiūsdē gn̄is cū actu s̄ non potētia productiua & subiectiua **Ad** sc̄do d̄ qd isti trij modi viuēdi agendi b̄i cōcludunt distinctionē ex nā rei & formātr & similit̄ p̄nt dici ad cōfirmationē. **Ad** tertiā d̄ qd aliqd agere p̄ eēntiam p̄nt intelligi dupl̄. vno mō sic qd in agendo a nullo dependeat. & sic solus de^o agit p̄ eēntiam. alio modo sic qd sua eēntia sic imediatum p̄ncipiū agendi. & sic agēs creatū p̄nt agē p̄ eēntiā suā. ad cōfirmationē d̄ qd i potētia separata remanet potētia visua & auditua & gn̄aliter oēs potētie. nō possēt tm̄ in opatiōe vt in suos effectus exire p̄ defectū organorum. Et hec de q̄ s̄ione dicta sufficiant.

Veritur 4° vtrū potētie distinguantur p̄ act⁹. & actus p̄ obiecta. **Et** arguit p̄ qd nō. qd q̄n̄ cūq̄ ē aliqd qd ē p̄ncipiū distinctiuū alicui⁹ ab alio eo secluso secludit̄ distinctio ei⁹ ab alio: sed actib⁹ & obiectis seclusis non secludit̄ potētijs distinctio. ergo potētie nō distinguuntur p̄ act⁹ nec p̄ obiecta. minor p̄ primo de actu. qd for. dormiente adhuc ei⁹ potētia visua & auditua distinguūt. & tm̄ ipoz nullus est act⁹. 2° p̄ de obiectis. qd quocūq̄ colore & sono destructis adhuc distinguūt sp̄e visua & auditua. **Et** cōfirmat qd potētie sūt pores actib⁹. & obiecta sūt extrinseca potētijs. igr̄ potētie nō distinguuntur p̄ obiecta nec p̄ act⁹. p̄ma ps aītis p̄ qd potētie sūt cāe effectiue actū. igr̄ sūt pores & actibus ē potētie s̄ s̄iecta actū. 2^a ps aītis p̄ qd obiecta sūt alteri⁹ gn̄is a potētijs. vt color & sonus nō sūt eiūsdē gn̄is cū potētia visua & auditua. **Et** 2° sic stat potētijs specificē distinctas h̄o idē obiectū adeq̄tū & eundē actū specificū. ergo potētie nō specificē distinguuntur p̄ obiecta nec p̄ actus. aīis p̄ p̄ma pte p̄ dupl̄citer. p̄mo qd intellect⁹ & volūtas b̄nt p̄ obiecto

ens sub rōne entis. 2° p̄ d̄ potētia visua hominis & aīni q̄ distinguunt sp̄e. & tm̄ b̄ridē obiectū adeq̄tum. i. colorē. 2^a ps aītis p̄ de intellectu & voluntate q̄ sūt potētie distincte & tm̄ p̄nt b̄re eundē actū specificū cū sint circa idē obiectū. **Et** cōfirmatur qd stat eandem potētiā b̄re actus specificē distinctos & obiecta specificē distincta. ergo potētie nō distinguuntur nec p̄ actus nec p̄ obiecta. aīis pro p̄ma pte p̄ primo de actib⁹ simplicib⁹ opoitiuis diuisiuis & discursiuis intellectus. s̄ de actibus intellect⁹ circa p̄ncipia & circa cōclusiones. oēs enī isti actus specificē distinguuntur. de voluntate etiā p̄ qd voluntas h̄z actum odij & amoris q̄ distinguuntur sp̄e. 2^a pars aītis p̄ qd itellect⁹ p̄nt intelligē q̄ditates specificē distinctas. voluntas p̄nt amare obiecta specificē distincta. 3° sic. oēs sp̄s ētis ab soluti b̄nt d̄rias formales intrinsecas p̄ quas distinguuntur specificē a qualibet alia specie. s̄ sp̄s potētie anime sūt sex sp̄s entis absoluti. igr̄ b̄nt differētijs formales intrinsecas p̄ quas se iuicem specificē distinguuntur. **Et** cōfirmat qd eadē potētia numero ē circa obiecta distincta numero & distincte potētie sūt circa idē obiectū i numero. igr̄ distinctio potētiar nō sumit a distinctione obiectoz. In oppositū est autoritas p̄bi.

Primo sciendū ē qd p̄ solutione questiōis sūt quattuor t̄mini declarandi p̄mus ē potētia. 2° ē distinctio. 3° ē actus. 4° ē obiectum. Pro declaratiōe p̄mi termini ponūtur alia que distinctiōes. **Prima**. duplex ē potētia. qdā ē potētia obiectiua. alia ē s̄iectiua. **Et** 2^a di. potētia subiaua ē duplex. qdā ē actiua q̄ ē p̄m̄ trāsmutandi aliez i q̄tū aliez. alia ē passia q̄ ē trāsmutādi p̄m̄ ab altero i q̄tū aliez. **Et** 3^a di. po^a actiua ē duplex qdā est h̄ualr̄ pceptiua siue cognitiua. alia ē pductiua. **Et** 4^a di. potētie cognitiue sūt duplices qdā sūt eiūsdem ordinis sicut sunt potētie subordinate. alie sūt alteri⁹ ordinis sicut sūt potētie dispate. p̄ declaratiōe sc̄di t̄mini ponit̄ talis distinctio. duplex ē vnitatis. i. intrinseca & formalis. alia ē extrinseca & obiectiua. intrinseca & formalis ē triplex. i. generica specificā & numeralis. p̄ declaratiōe t̄rij t̄mini ponit̄ talis distinctio. duplices sunt actus alicui⁹ potētie. qdā sūt act⁹ adeq̄ti qd se p̄dicantur d̄ oibus actibus pductis ab aliqua potētia. alij sunt act⁹ iadequati qd nō v̄tr̄ pdicantur de actib⁹ pductis ab aliqua potētia. **Et** 3° p̄ declaratiōe quartī termini ponuntur alia distinctiōes: p̄ma. alicui⁹ potētie ē duplex obm. i. p̄marū & sc̄dariū. **Et** 2^a di. obm̄ p̄marū est triplex. quedā ē p̄marū p̄mi

tate gnationis qd via gnationis p cognoscit ab ipsa potetia. aliud e pmaru pmitate pfectois qd est pfecti iter oia p se pceptibilia ab ipsa potetia. aliud e pmaru pmitate adeqtos qd p se pdicat de oib p se pceptibilib ab aliq potetia. C 3 di. obz adequat e duplex: qda e formale z motiuu. aliud e male z minatiuu. C 4 di. oba potetiaz pnt ad iuic se hie triplr. p fm ordine supioris z inferioris sic obz se sus cois z oba gnqz se suu piculariu. sistr obz intellectus z obiectu se sus. alio pnt se habere fm ordine poris z posterioris sic obm potetie nu tritue z augmentatiue. 3 pnt se hie sicut disparta sic q vnu nullo mo alteri subordinet. C 5 di. po no pnt distingui nisi ex pte alicui istoz quatuor. f. aut ex pte dria z intrinsecas z formaliz. aut ex parte suboz. aut ex pte oboz. aut ex pte actuu. C 2 ponunt aliq suppos. pma. ois dria specifica siue sit entis absolus siue sit entis respectiu intrinseca: z formal est p dria z intrinseca z formale: z ois distinctio numerat e p dria z individual. Ex his d p p potetie intrinsece formalz distinguunt p dria z intrinsecas z formales q dria sunt nobis innoiate. id lo co distinctiois intrinsece z formalis vrimur distincti one extrinseca z obiecta. C 3 di q oes driae specificae distictae distinguunt p aliez istoz distincti one. aut p act adeqtos specificae distictos. aut p oba adequata specificae disticta. siue sint potetie distictae. siue potetie subordinate ita q iste driae snt formales. act adeqte duaz potetiaz sunt specificae distictae. vt oba adequata snt specificae distictae. ergo po snt specificae distictae. ista tri dria nyalz. po distiguunt specificae. g oba distiguunt specificae C 4 di q po distate pnt distigui p se p act. pnt et p se distigui p obiecta. z h distictioe extrinseca. z obia

Secundo sciendu e q ist d z ca m i q Ari. determinat de potetia vegetatiua diuidit in tres ptes. In pma determinat de ordine istaz potetiaz. z itedit sex conclusoes. C pma tangit itentiu z e bec. oz accipe qd sit vnu qd istoz. z qd sit intellectiuu sensitiuu z vegetatiuum C 2 tangit ordine z e h. pua determinadu e de actib q de potetiaz z obis q de actibus. p m m pbat qz act z opatiões fm rones sunt ptes potentiz. z pbat qz oba snt pza actibus z opatiōib C 3 conclusio tangit vnu correlariu z e bec. oz p d terminare de alimento z qd est obm aie vegetatiue z de gnatione sistr que actus ei q de aia intellectiua. C 4 tangit ordine iter potetias z est bec. p determinadu e de aia vegetatiua q de alijs. pbat qz aia vegetatiua p inest viuētib. z est poten

tia maxie cois. ergo. ams pbat qz fm ipam viuere inest oib viuētib. Et subdit q eius act snt gnari z augeri alimento vti. C 5 conclusio tangit vnum correlariu z e bec. q nālistimū op in viuētibus qd snt pfecta z nō obata z gnatione spontaneam n bntia est generare sibi simile. pbat p exēplo sic. aial. n. gnāt aial. z planta gnāt plātā. Rōne sic. oia viuētia illud appetūt z ppter h faciūt qd cūqz faciunt fm nām. f. q picipāt eē diuinū z imortalē. z hoc fit gnando sibi sile. C 6 tangit vna distinctionē finis. z e bec. duplex ē finis. f. quo z grā cui. Ex hoc infert q viuētia nō pnt coicāre in ipō eē diuio eo q nō tngit aliqd corruptibiliū vnu z idē numero manere. id vnu qd eoz coicat hz q pot. f. q remanet vnu z idēz spē z non numero. In secunda pte cōparat corpus ad aiaz penes cālitatē z itedit tres conclusoes. C 1 tangit cālitatē aie respectū corpis. z e h. aia ē cā z p m viuētis corpis i triplici gnē cause. f. forme finis z efficiētis. p m pbat duab rōib. pma. qz aia ē cā dās eē ipi corpi viuēti. igr ē cā forl corpi. ams pbat. qz aia dar viuē oib viuētib. igr dar eis eē. t3 cōia qz viuere ē viuēti b eē. z rō. aia ē act z rō corpi viuētis. igr est cā formalis corpi viuētis. z m pbat duab rōib. p 4. itellctis artificis opat pp formā artis. igr nā opat propē formam corpi viuēti. z sic forma corpi viuēti. scz anima est eius finis. Secunda rō. oia corpora viuētia snt instrumenta aie. aia ē finis corpi viuēti. Et subdit q finis d duplr. f. finis quo z finis grā cuius. 3 m. qz anima ē pncipium vnde sit motus in corporibus aiatis. g est causa efficiens corporum animatozum. ams pbat iductiue qz aia est p m motus fm locum z etiam est principium alteratiōis. t3 consequentia qz sensatio est alteratio. qdā est ēt p m augmētū z decremētū. pbat. qz qd aliū habz aiaz. sed qd augmētū aut diminiū alif. ergo quicqd augetur aut diminiū hz aiam. C 2 conclusio tangit opiones empedocles cum eius reprobatione z est bec. Em pedocles non bene dicit ponendo plantas deoz. suz augeri propē morū ēre. z sur sū pp motū ignis. pbat duab rōib. pma. qz empedocles non bene accipit sursum z deorsum in plantis. ergo. ams pbat duplr. p qz nō est idem sur sū z deorsum in oibus viuētibus z in toto vniuerso. hoc tamen opinabat empedocles. z qz credebat radices in plantis esse deorsum sed hoc est falsum. pbat. qz caput aialiu est sur sū. ergo z radices plantarum. pbat cōiam qz cōgruit instrumēta dicere eē alfa

aut eadē ab opatōib. z rō. qz si in nutritioe non sit aliqd pbibēs alimētū leue statī ascēdet sur sūz z grāue deorsū. z ēt corūpē aiatiū. g oz pōere ali qd pbibēs quod ē aia: z per cōis aia est cā alimēti z augmēti. C 3 conclusio tangit reprobationē sedi erroris z est bec. qbus dā videt q ignis simplr sit cā alimēti z augmēti. pbat. qz ipz solū inter alimēta alif z augmētā. Cōtra istos ponit talē distictōez. ignis ē quodā mō cā elemēta. nō tñ ē cā simplr. p bāt duab rōnib. pma. augmētū ignis ē infinitum quousq fuerit cōbustibile. hz oium nā cōstāū ē. certus finis augmēti z magnitudis. hoc aut est effectus aie z nō est effectus ignis. z rō. forma est magis p m augmēti q mā. g aia ē ignis.

Tertio sciēdu q circa hūc textū incidunt tres difficultates. C 1. vtz aia sit cā effectiua corpi aiati. p solōe h ponū due distictioes. pma: duplex ē cā effectiua. qdā ē productiua. alia est cōsuans. C 2 di. aiam eē cā efficiētem corpi aiati pōt intelligi duplr. Uno q ad subam corpi aiati. ita q entitas corpi aiati sit effectiua producta ab aia. alio modo quo ad suas operationes sic q aia sit p m effectiue productiuū cuiuslibet operationis ipsius aiati. Ex his d p q anima corpi aiati non est causa effectiua productiua corpi aiati cuius est aia: sed est tantū causa cōseruatiua. z d q anima vniū aiati est causa pductiua alius aiati corpi. vt anima patris est causa productiua filij. 3 d q anima alicuius corpi aiati est principium omnium operationū vti talū illi corpi aiati. z ad istū sensum itedit Aristō. in textu. p3. qz per hoc pbat aiam esse causam efficiētem corpi aiati eo q est pncipium cuiuslibz corpi aiati. C 2 difficultas. vtz actus z operationes sint ptes potentiz. p solutione huius difficultatis ponuntur tres opiones. pma est alberti que stat in vna distictione z duobus dictis. C pma distictio est bec. aliqd est prius duplr. Uno modo quo ad nos. alio modo fm naturā. z quod libz illoz est duplex. qz qd dā illoz est prius quo ad esse. aliud est prius q ad cognosci. pmo enim cognoscimus oba. postea cognoscim actus. z vltimo cognoscim potetias. C 3 dictum. potentie sunt priores actib quo ad esse. sed non quo ad cognosci. C 2 dictum. obiecta z actus sunt priora quo ad nos. z quo ad cognosci suis potentiz. Ex hoc infert q potentie nō distinguuntur per actus aut per obiecta a priori sed solum a posteriori z quo ad nos. C 4 opinio

ē sancti Thome que stat in duabus supponib. z duobus dictis. pma suppositio. potetia dicit quēdam ordinem z relationem ad actum z ad obiectum tanq ad terminum. secunda. terminus relationis precedit ipam relationem z relationes a priori z essentialiter distinguuntur per suos terminos. C p m dictus. actus z obiecta sunt priora ipis potentiz. qalunt termini iparum potentiarum. C Secundum: potentie a priori z essentialiter distinguuntur per actus z obiecta sicut due relationes per terminos suos. C Tertia est opinio media que concordat istas duas. z stat in vna distictione z duobus dictis. C Distinctio est bec. potentie possunt capi dupliciter: Uno modo materiali ter fm id quod sunt. f. vt sunt quedam qualitates absolute. Alio modo possunt capi formaliter. scz sub ratione formali potetie. z sic dicunt respectū z habitudinem ad actus z ad obiecta. C p m dictum. potentie pmo modo capte a priori distinguuntur per differentias absolutas nobis innotas z a posteriori p oba z actus. C Scdm dictū potetie secūdo mō capte a priori distinguuntur per actus z oba sic relationes p suos terminos. C Tertia di. vtz ex 3 conclusioe scde partis sit p bonā consequentiā deducibile aiata eē definita ad maximum z minimum z non iaiata. Ad quā rōde q sic qz habere definitum terminum augmentationis z augmētū est effectus aie. ergo vbi cūqz repit aia illa habent definitū finis magnitudis z augmētū. qz habere definitū finis magnitudis z augmētū nō est effectus ignis. imo eius effectus ē augmētum in infinitum. sistr est de effectū cuiuslibz alius aiati. ergo inaiata non habēt certū finis magnitudinis z augmētū.

Conclusio rñalis. potentie distinguuntur per actus z obiecta. bec p d3 intelligi pmo de potetiz distictis z non subordinatis. d3 etiam intelligi de actib z obis adequatis z nō inadequatis. d3 3 intelligi de distictioe specifica z non numerali. debz quarto intelligi de distictione extrinseca z obiectiua z non de distictione intrinseca z formali. bec conclusio satis patet ex pmo notabili.

Primo Dubitatur. Utrum idem sit obiectum potentie augmentatiue gnationis z nutritiue. Ad soluēdu h du m ē supponēdu q i 3 parte b capli determinat d obo potetie vegetatiue. f. de alimento. z diuidit in duas partes. In pma itendit tres conclusoes. C pma. determinandum est p d alimento. pbat. qz potentia vegetatiua que est

eadē eū gñatiua distinguit ab alijs potētis p suā opationē que est circa alimētum. g̃ p̃ determinā dūm est de aliūto. ¶ Secda 2. tangit tres additio nes aliūti. prima. alimētū ṽr̃ eē d̃riū corpi alito. scda. nō eē d̃riū ē aliūti sui d̃riū. sed solū d̃ria q̃ nō tñ gñantur ex se inuicē sed ēt ex se inuicē augm̃ tant. primaz p̃tē pbat qa multa d̃ria sūt ex alteru tris: vt sanū ex laborante: r̃ tñ nō nutritur nec au gmentatur ex alterutris. Secūdam p̃tē pbat qa aq̃ est alimētū ignis. ignis hō nō ē alimētū aque ¶ Tertia. alimētū est aliū ab eo qd̃ alit. r̃ hoc ē ma nifestū in corpib⁹ simplicib⁹. ¶ Tertia 2. tangit vnā dubitationē z est bec. quidā dicūt simile ali z augeri per suū sile r̃ qdā dicūt eōuerfo. f. q̃ d̃riū alit per suū contrariū. pbat tripl̃r. p̃ qz sile n̄ pa titur a sibi sili. 2. qz nutritiū trāsmutat in subāz aliti. sed ois trāsmutatio est d̃riū in d̃riūz ṽr̃ me diū. 3. qz alimētū patitur aliquid ab eo qd̃ alit l̄z nō eē. sic factor dom⁹ nihil patitur a materia l̄z e/ cōtra. institutor eni. i. edificator solū mutat i actū ex ocio. Soluit dubitationem per distinctionez. alimētū eni dupl̄r considerat. vno. qm̄ qz p̃rio h̄z d̃riam r̃ nōdū est decoctū. r̃ sic ē d̃riūm ei qd̃ alit. alio. qm̄ qz fit r̃ est decoctū r̃ digestū r̃ sic ē simile ei quod alitur. Ex his manifestū est qz isti dicunt quodāmodo recte r̃ quodāmodo non recte.

Secundo dubitat. vtz in nutritōe sint tm̄ tria. f. alens. q̃ alitur r̃ quod alit Ad soluēdū hoc dubiū est supponēdū qz aristo. in vltima pticula h̄ capli intendit tres d̃ctōes. p̃ma ondit qd̃ sit illud quod alit r̃ est bec. aiātū in d̃ctum huiusmodi ē corp⁹ qd̃ alitur. pbat qz nihil nō p ticipans aia alitur. ideo alimētū est potētia aiātū r̃ nō h̄m accūs. ¶ 2. tangit d̃riam iter act⁹ ipius aie vegetatiue q̃ sūt nutrire augere r̃ gñare sibi si mile ex pre obi. qz idē alimētū h̄m qz ē potētia d̃cti tum. ē obm̄ potētie augmētatiue. r̃ h̄m qz ē aliqd̃ p̃ternans subām nutritibilis ē obm̄ potētie nutritie r̃ h̄m qz est factiūū generatōis est obm̄ potētie ge neratie. ¶ Ultima tāgit gncz corzelaria. p̃m̄ ē. p̃n cipiū illoz actiūū est virt⁹ aie vegetatiue q̃ disponit alimētū. r̃ alimētū est illud p quod aia vegetatiua d̃r aliquid agere. 2. in nutritōe tria sūt. f. alē qd̃ ē aia. quod alit. r̃ ē corp⁹ h̄ns aiaz. r̃ quo alit. r̃ est alimētū. 3. potentia generatiua ē p̃ma potētia aie vegetatiue. pbat. qz finis aie vegetatiue ē gñare sibi sile. g̃ aia vegetatiua appellanda ē potētia ge neratiua. r̃ ois qz a fine iustū est oia appellari. 4. illud quo alitur est duplex. pbat per sile. qz illud quo nauis gubernatur est duplex. quoddā est mo

uēs solū sicut manus. aliud est mouēs r̃ motū sic t̄bemo. 5. omne aiātū h̄z calorē. pbat. qz necesse est alimētū decoq̃ aīq̃ alitū ex eo nutriti. de co ctio aut sit p calorē nālem. ergo oē alitū h̄z calorē nāle. Cōsequēnt̄ recaptat que d̃cā s̄t.

Tertio dubitat. vtz nutritio sit possibilis. Ad soluēdū hoc dubiū o3 p̃ vide re a quo fiat nutritio. Ad quod r̄ndet qz fit ab aia tāq̃ ab agente p̃ncipali. a calore tanq̃ ab agente instrali. a calore extrinseco. vel a frigore tāq̃ a cā coadiuante. 2. o3 videre ex quo fiat nutritio. Ad quod r̄ndet qz fit ex cibo decocto r̃ digesto i stōa/ cho. 3. o3 scire vbi fiat digestō siue nutritio. Ad qd̃ r̄ndet qz p̃ma digestio fit in ore per masticatiōem cibi. 2. fit in stomacho per decoctionē cibi quo d̃ cocto magis purz mittit ad epar. r̃ itez ibi digerit r̃ ibi fit separatio magis puri a min⁹ puro. 3. mitti tur magis purz ad cor. r̃ iterū fit digō illi r̃ maior depuratio. r̃ itez mittit ad singulas ptes viuētis. r̃ itez ibi digerit r̃ magis purz ouertit i sbaz mē/ broz r̃ min⁹ purz cōuertit i pillos. 4. o3 videre qñ sit nutritio. Ad qd̃ r̄ndet qz d̃ctū aial viuūt r̃ 3 diu aial nutritur. 5. p̃p qd̃ fit nutritio. Ad qd̃ r̄ndet qz ē p̃p hoc vt humidū radicale dep̄ditū p actionez caloris nālis per conuersionem humidū cibalis recuperetur. Et bec de questione.

Rationes soluantur ex dictis.

Heritur 5. vtz sit necesse pōe re sensum agentē a sē su passiuo formatr̄ r̃ ex nā rei distinctū. ¶ Et arguit p̃ qz non qz ari. r̃ cōmēta toz multis auctib⁹ asserūt qz ois sensus est h̄r⁹ pas siua. g̃ nullus sensus est agens. r̃ per ois nōn ē po nēdus sensus agens a sē su passiuo ex nā rei r̃ for matr̄ distinct⁹. Et confirmat per rōnes p̃bi. p̃ma. qñ sit i s̄satio tūc qdā fit alctatio i s̄satiēte. 2. qz s̄sati⁹ s̄s sus eēt h̄r⁹ actiua sequeret qz s̄p̄ fieret sensatio r̃ sine d̄cuncz r̃ tr̄iseco. p3. qz s̄s sus h̄z sibi subz ap/ proximatū. in organo eni est obm̄ sensus. ¶ 2. sic. obm̄ est cā productiua act⁹. g̃ non o3 ponere sē sū agētē ad pducendū actū. aīs p3 per p̃m̄ in p̃ caplo h̄ tractat⁹ qui dicit qz p̃ncipia actiua s̄sati onis sunt extrinseca. f. sensibilia. Et confirmatur. qz si eēt aliquis sensus agens vel ageret in sensibi le vel in organū. non in organum qz corzūper̄ ipz. nō in sensibile qz tunc sensatio fieret ex mittēdo r̃ nō int⁹ suscipiēdo. ¶ 3. sic. non ē ponenda plurali tas sine necessitate. hoc ē sine rōe euidentē. aut sine notabili auēte. aut sine certissima exp̄ctia. h̄ nec

rō euidentē. nec notabil⁹ auctoritas: nec exp̄ctia co gunt ponere sensū agētē ex nā rei r̃ formatr̄ disti ctū a sē su passiuo. igr̄ nō ē ponēdus sensus agens ex nā rei r̃ formatr̄ distinct⁹. mior posset patere sol uendo auctes rōes r̃ exp̄ctias. Et cōfirmat qz vi sio ē actio imanēs. ergo visio manet i agētē. Ex h̄ sic arguit. i q̄cūqz manet visio illd̄ ē s̄s sus passiuus l̄z i s̄s su agētē manet visio. qz s̄s sus agens est s̄s sus passiu⁹ nō distinct⁹ a sensu agētē. ¶ In oppo. ar guitur qa ē ponēdus intellectus agens ex nā rei et formatr̄ distinct⁹ ab intellectu pot̄. ergo ēt est ponē dus sensus agēs ex nā rei r̃ formatr̄ distinctus a sensu passiuo. tenet cōna. qa ois rō p̃ quā pot̄ p̃bati disti⁹: intellectus ab intellectu pot̄ agens potest etiā applicari ad sensum agentē r̃ passiuū.

Primo sciendū est qz p̃ solōne qōnis sūt soluēde tres difficultates. p̃ria vtz ex auctoritatib⁹ Ari. r̃ cōmētatoris possit cui dēter p̃bati qz de mēte eoz fuerit ponere sensum agētē. Ad quā r̄ndetur p̃ qz sic. p3 p̃p ari. in 2. tra ctatu p̃bantē aiaz eē p̃ncipiū effectiūū corpis aia ti. 2. qz ē p̃ncipiū cuiuslibz opatōis ipius corporis aiati. f. motus local⁹ sensatōis r̃ alioz. Ex his sic ar guit. ois sensus qz ē p̃ncipiū p̃ductiūū alicuius sen satōis ē s̄s sus agēs. l̄z s̄s sus visus r̃ q̄libz ali⁹ est p ductiūū visatōis. igr̄ sensus visus est s̄s sus agens. 2. auctas ē aristo. 9. methaphy. d̄ctis qz videre est opatio imanēs. igr̄ manet i agētē. l̄z euidentē ē qz manet i s̄s su. ergo est ponēdus sensus agens. 3. auctas ē cōmētatoris d̄ctis qz s̄s sus sūt potentie patiētis h̄z qz suscipiūt spēs sensibiles. l̄z sūt potē tie agētes h̄z qz iudicat d̄ obis. 4. auctas ē qz p̃hs r̃ cōmētator ponūt intellectu agētē distinctū etiam ab intellectu possibili. g̃ etiā p̃nt ponere de sensu. tenz cōna. qz ois d̄ratio euidentē p̃bans vnuz pot̄ euide ter p̃bare aliud. ¶ 2. di. vtrum appareat aliq̄ ne cessitas p̃p quā oporteat ponere sensū agentē di/ stinctū a sensu passiuo. Ad qd̃ r̄ndet qz nulla appa ret impossibilitas saltē d̄ctiōis qñ possint salua/ ri oēs operatōes sensuū non ponēdo sensū agētē non distinctū a sensu passiuo. p3 sine iplicatione d̄ctiōis eadē potentia pot̄ eē passiuua receptia ali cuius forme r̃ effectiue p̃ductiua eiusdē. ¶ 3. di. vtz de sacro sit ponēdus sensus agēs reatr̄ disti ct⁹ aut saltē formatr̄ a sensu passiuo. p̃ solōne hu ius disti. ponuntur p̃babilr̄ aliqua d̄cā. p̃m̄. sicut i eadē eētia aie ponunt̄ due formalitates quaz vna vocat̄ volūtas r̃ alia intellectus. sic in eadē pot̄ aie p̃nt poni due formalitates sicut in potētia visi/ ua ponūtur due. vna que vocat̄ visus agēs. r̃ alia

vocatur visus possibilis. r̃ ille distinguunt̄ a se in uicem ex natura rei r̃ formatr̄. ¶ 2. d̄ctm̄. sensus agens cū obo est p̃m̄ cātr̄ p̃ductiūū ipi⁹ sp̄ci sensibi lis. r̃ sensus possibilis ē p̃m̄ matr̄ receptiūū illi⁹ sp̄ci matr̄ sensibilibis. ¶ 3. d̄ctm̄. sensus agens cūz obiecto in cognitione intuitiua r̃ cum sp̄ci sensibili i cognitione abstractiua est p̃m̄ effectiue p̃ducti uum ipius sensationis. r̃ sensus possibilis est p̃nci pium receptiuum ipi⁹ sensationis. ¶ 4. d̄ctum: sensus agēs nō realiter distinguitur a sensu possi bili. sed solum ex nā rei r̃ formaliter. p̃m̄. p3 qz non est ponēda pluralitas sine necitate. 2. p3 de sensu actiuo r̃ de sensu possibili verificantur p̃di/ cata d̄dictoria quoz alterum est reale r̃ vnum n̄ predicatur de altero in p̃rimo modo dicendi p̃ se igitur distinguntur ex nā rei r̃ formaliter. aīs p3 qz sensus agens est p̃ductiūū sensatōis r̃ nō s̄s sus possibilis. Similr̄ sensus possibilis est recepti uus sensationis r̃ nō sensus agens. etiam sensus agens est nobilioz sensu possibili. cū oē agens sit p̃ stantius passio. Ex hoc sequitur error d̄ctum oē m potētiam s̄satiūā se h̄re pure passiuē ad ipm̄ actū sentiendi qz aut actus s̄satiūā adēquate p̃ducetur ab obo. aut a sp̄ci s̄sibili. aut a pot̄ aut ab aliquib⁹ illoz sit. nō ab obo nec a sp̄ci s̄sibili. qz tūc separe p̃ possibile vel impote sp̄ci sensibili a s̄s su adhuc pos set p̃ducere sensationem cū sit ei⁹ cā totalis. ergo effectiue p̃ducit a pot̄ sola. vel a pot̄ cūz obo vel sp̄ci. r̃ sic pot̄ nō se habebit pure passiuē. ¶ 2. seq tur error dicentium s̄s su eē virtutem passiuam re/ spectu obi r̃ sp̄ci s̄sibilis. r̃ virtutem actiuam re/ spectu sensationis qz implicat d̄ctiōnē idē oio i di/ stinctum seclusa opatiōe intellectus esse p̃m̄ acti uum r̃ passiuum alicuius entitatis. r̃ tñ secunduz istos sensus eēt potentia passiuua receptiua illius sensationis r̃ effectiue p̃ductiua eiusdē.

Secundo sciendū ē qz Aristo. i isto tertio tractatu d̄terminat de potentia s̄satiua: r̃ diuidit in sex capla. In p̃ d̄eter minar̄ d̄ s̄s su r̃ sensibili in cōi. r̃ diuidit in quatuoz ptes. In p̃ma tendit duas d̄ctōnes. ¶ p̃ma. dicam vtz d̄ ois s̄s su qd̃ sit p̃ moueri r̃ pati. pbat duab⁹ rōib⁹. p̃ ma qz cū sit s̄satiō tūc sit quēdā alteratio i s̄satiēte g̃ r̃ qdā passio. Et subdit qz quidā dicūt s̄s su pati a s̄s su. r̃ qdā dicūt hoc eē ipolē. scda rō. si sensus eēt h̄r⁹ actiua tūc eēt irrōabile. qz sensus non s̄s tirent se. r̃ qz nullus sensus s̄s tiret absqz extrinseco qz in eis sunt ignis terra r̃ alia elemēta qz ē s̄s sus p̃ se aut h̄z accūs. Ex h̄ fert qz manifestū ē qz sensus n̄ est actu sensitiuum. i. p̃ncipiū sentiendū sed est

potentia passiva. id est sensus non sentiunt seipos sine sensu... In quarta parte determinat de sensibilibus...

dicta sunt. In quarta parte determinat de sensibilibus... prima tangit intentionem et est bec. videndum est primo de sensibilibus...

visu. Etia dicitur. videtur sensibilia coia sunt sensibilia... prima tangit intentionem et est bec. videndum est primo de sensibilibus...

Conclusio. natura rei et formaliter distinctum. probatur. quod est aliquo d principio productivum sensationis...

Primo. dubitat. videtur potentia visiva sit potentia ab alijs potentijs specificis et distincta...

primo per se visibile. probat dupliciter. primo quod illud non est per se visibile quod non est visibile nisi per aliquod extraneum in eo receptum...

De anima

videi sine luce. pbat qz ppria nā coloris est qz nō moueat nisi mouēdo dyaphanū i actu. sed nō est dyaphanū i actu sine luce. z^m. si ponatur corp^o coloratū s̄ visū ipz nō videbitur. z hoc est pp hoc qz inter visū z coloratū nō est dyaphanū. ¶ 3^a conclusio tangit falsitatē erroris democriti dicentis p qz mediū plenū ipedit visionē. z qz si formica esset in celo z totū mediū eēt vacuū possem^o eā vidēre. Hoc reprobat pba qz visio fit per hoc qz sēsus aliqd patitur a medio. z per oīs si nō sit mediūz n̄ erit visio. Ex hoc isert qz i oī sensatōe mediū ē necessariū. probat p qz visio n̄ potest fieri per vacuū z qz nullū sensibile tāgens sēsu facit sensatōez. q̄ i oī sensatione necessariū est mediū. z est eadē rō de sono z tangibili sicut de visibili. lz hoc nō apparet in sēsu tact^o. ¶ 4ª conclusio tāgit quādā questionē. z est hec. vtrum oīz sēsbiliū sit idē mediū dīc aristo. qz nō qz mediū per quod multiplicat sonus est aer. sed mediū odoris nō est tñ aer qz pīsces odorāt i aqua z nō i aqua tñ qz oīa respirātia odorāt. sed ē aliqd cōe illis quod est inoiatum. Ex bis p3 solutio ad dubium.

Secundo dubitat. vtz color sit adequatū potentie visive obrī. Ad solūndū hoc dubiū ponitur alique supponēs. pma. lumē lux z color sūt qualitates absolute adiucē reālī distictē z i subiectis reālī distictis subiecte p3. quia lux est vna qualitas absoluta reālī inberēs lucido a qua format corpus lucidū dī lucidū. sed lumen est vna qualitas absoluta reālī inberēs medio lūino o extēsa ad extēsiōnē mediū lūio si a qua mediū dī format lūio sū. sed color ē vna qualitas secūda oīs cōplexionē corporis colorati cāta ex diuersa cōmixtiōe q̄liratū primaz reālī inberēs corpī cōminato a q̄ format corp^o cōminatum dī coloratū. ¶ 2ª suppo. lumē pot vidēri sine colore z lux sine luce n̄ tñ eō. ¶ 3ª suppo. obz adequatū v3 adequate z quertibili p̄dicari de quolibz p se p̄ceptibili a potētia e^o est obrī. Ex hoc seqtur qz nec lux nec lumē nec color est adequatū potentie visive obz nisi color imponatur ad significandū aliqd cōe illis tribus.

Tertio dubitat. vtz ad vidēdū. regnatur me^m pp lumē vel pp colores. p solutōe h^o sūt solvende due difficultates. ¶ 1^a. vtz lumē multiplicet p mediū i instāri vel successiue. Ad quā breuif rīdetur p qz p de facto multiplicatur successiue. pbat qz si nō. tūc motus fieret nār i instāri. z dī qz nō implicat dīctionē lumē multiplicari i instāri. ¶ 2^a dīcti. vtz ad vidēdū colores

regnatur lumē pp mediū vel prop^o colores. Ad quā breuif rīdetur qz lumē regnatur pp colores z nō pp mediū. p3 per experiētā qz si oculus sit in medio tenebroso poterit vidēre colores exites in medio lūoso. sed si oculus fuerit i medio lucido z colores fuerit i me^o tenebroso ocul^o nō poterit vidēre colores. ergo requirebatur lumē pp colores z non propter medium.

Rationes an opp^m solutiō ex oīs. Et h^o d^o qōne dicta sufficiant.

Meritur 6° vtz sonus sit adequatūz obrī audit^o. ¶ Et arguitur p qz non. qz quicquid est obz adequatū audit^o illud per se p̄dicat de quolibz p̄ceptibili a sensu auditus. sed son^o nō p̄dicat de quolibz per se p̄ceptibili a sensu auditus q̄ son^o nō ē adequatū z p̄cipū obrī audit^o. mior p3 qz numer^o z magnitudo sunt sensibilia per se p̄ceptibilia ab auditu. z tamen de ipis non p̄dicat sonus per se. ¶ Secundo arguitur sic. nullū sensibile cōe est adequatū z p̄cipū obrī audit^o. sed son^o est sensibile cōe. ergo sonus non ē p̄cipū z adequatū obrī auditus. minor p3. qz sonus ē mot^o. lz mot^o ē sēsbile cōe. q̄ son^o ē sēsbile cōe. ¶ 3^a arguit. null^o son^o pot p̄cipi ab auditu. q̄ son^o n̄ ē p̄cipū z adequatū obz audit^o. an p3. qz vel idē son^o p̄cipet a diuersis audientib^o vel ali^o z ali^o. nō ali^o z ali^o. qz faciēs sonū solū facit vnu nūero. nec idē son^o nūero audit a diuersis audientib^o. qz tūc aut son^o migraret de subiecto in subm. aut sit eēt i distictis subis nūero qz vtrūqz est impossibile. ¶ In opp^m ē auctas phi. sciēdū qz ari. i h^o 3° c^o determinat de audibili z auditu. z diu^o dī in quatuor partes. In pma determinat de gñatiōe soni. z itēdit sex cōclōes. ¶ pma tāgit duas diuisiones p̄tia diuisio. duplex est son^o. qdam est son^o i actu z qdā in potētia. z^a. qdam h̄nt sonū vt es z oīa corpora dura. alia nō h̄nt sonū vt lana z oīa corpora mollia. ¶ scda cō. tāgit nūez eoz q̄ currūt ad generatōez soni. s. p̄cutiēs p̄cussū z mediū. pbat. qz oīs son^o sit cū p̄cussione z actu. sed in oī p̄cussione z actu sūt ista tria iḡ zē. ¶ t̄tia cō. tāgit q̄lia debent eē p̄dcā z est hec. p̄dcā debēt eē dura z cōcaua z leuia. dura quidē qz mollia male sonāt eo qz incuruant se. leuia qz aspera nō tangunt fm multas p̄tes. debēt eē eē cōcaua. qz illa meli^o retinet aerem. ¶ q̄rta cō. tāgit mediū p qd sit son^o z ē hec. mediū aut ē aqua vel aer. i ad tñ min^o audim^o q̄s in aere. Subdit qz ad h^o fiat son^o nō sufficit p̄cussio in aere. sed o3 qz sit p̄cussio corporuz firmoz in aere.

Secundus

vel ad aerē. ¶ 5ª conclusio tangit gñatiōē soni reflexi qz vocat echon. z ē hec. sonus echon sit qñ aer motus i q̄ gñatus est sonus iuenit obstaculuz pp qd̄ reflectitur. z subdit qz echon v̄ fieri sed nō manifeste p̄cipi pp debilitatē reflexionis. probat per s̄lle de lumē. lumē. n. multiplicatū reflectitur qz alr eēt tenebre. tñ perfectius reflectitur ab aq̄ qz ab aere. ¶ 6ª conclusio tāgit vnu correlariū z ē h^o. reete dicebāt antiq̄ dicētes qz vacuū ē p̄cipūz mediū p qd̄ audim^o. qz aer quē putabāt eē vacuū ē p̄cipūz mediū p qd̄ audim^o. In scda pte determinat d̄ sono q̄tū ad mutationē mediū z organi z itēdit tres cōclōes. ¶ p̄tia tāgit quō sonus imutat auditū d. qz p̄cutiēs mouet aerē qz est vnu z cōtinuus vsqz ad auditū. z qz in auditu ē qdā aer intrinsecus z cōnālis. ideo qñ coniungitur aeri extrinsecō deferētī sonū tūc audim^o. iō aīal nō audit i q̄libet pte sui nisi vbi est iste aer cōnālis. vel qz nō i qualibz pte sui ē iste aer cōnālis. ¶ 2^a cō. aer est p se iōdabil^o. i. i. h̄nt sonū. qz cōtigit cedit p̄cutiētī. sed cū p̄hibetur cedē siue dissolui. tūc motus ei^o ē sonus. ille aut aer qui ē in aurib^o d̄ se ē imobilis vt possit p̄cipere oēs differēntias sonoz. ¶ 3^a cō. i aurib^o ē aer cōnālis z ille ē imobilis de p se. pbat signo. qz in aq̄ non audimus qñ son^o nō igreditur vsqz ad illū aere z cōnālē sed p̄hibetur p multā reflexionē. z^m etiā pbat si gno. qz cōtigit aliq̄ p̄pter motū spiritūū absqz moriuo exteriori ille aer cōnālis mouetur z etiā aparet nobis eē qdā corp^o i aurib^o. z pei^o audim^o qz ad bene retinēdū regnatur qz ille aer sit imobilis saltē p se. Et subdit qz si q̄ratur vtz p̄cutiēs sonet vel p̄cussū. R. rīdetur qz vtrūqz qz sonus est mot^o aeris cār ex ictu p̄cutientis sup p̄cussū. lz h̄ ē diuersimode qz p̄cutiēs sonat tāqz agēs z p̄cussūz tāqz passū. ¶ In 3^a pte determinat de dīijs sonoz z itēdit duas cōclōes. ¶ p̄tia. dīe sonoz nō p̄cipiūt sine sono actuali sicut nec dīe coloris sine lumē. ¶ 2^a tāgit numerū illarum dīiaruz z est hec. p̄me dīe sūt graue z acutū qz dīr de sōis fm quādā similitudinē ad cor^o tangibilia. qz sic corp^o acutū mouet velocitē tactū z multū i pauco tpe. ita z sonus acutus auditū. z sicut graue tāgibili le paz mouet tactū in multo tpe. ita z sonus.

Secundo sciēdū est qz Ari. i scda pte hui^o capituli determinat de voce. z itēdit sex cōclōes. ¶ p̄tia. vox est son^o aiati. pbat qz nullū iaiatū voces format. ¶ 2^a cō. vox est son^o aiatis respirantis. pbat qz aiatis carē nā sanguie nō vociferat z s̄llr p̄fices. z h̄ est pp hoc qz nō respirat. ideo vox ē sonus aiatis respiratis

¶ 3^a cō. tāgit duas obiectiōes. p̄tia. soni m̄foruz musicaliū sūt voces z tñ nō sūt aiata. Ad h^o rīdet qz solū dīr voces p̄pter similitudinē. Scda. p̄fices aliqñ extollendo capita eē aquā mouet branchas z cānt vocē. qz p̄fices vociferāt. Soluit qz non cānt vocē lz sonū. ¶ 4^a cō. n̄ i q̄libz pte aiatis respiratis fit vox lz illā pte fit vox fm quā pte aiatis suscipit aerē p̄ respiratiōnē. z hec ps vocatur vocalis arteria. Ex h̄ isert qz aiatis vtitur aere respirato ad duos fines. p̄mus est p̄pter necessitatē vite. s. ad refrigērandū calorē cordis. z^o ad vociferandū vt vnum possit alteri suos cōceptus significare sicut lingua p̄ncipalr valet ad gustādū. deinde valet ad loq̄ndū. ¶ Quia cō. tāgit aliq̄ ex qbus isert diffinitīonē vocis. p̄mū. p̄cipū organū respiratiōis z etiāz vocis est vocalis arteria q̄ ordiata ē ad pulmōem vt ei deferuat ad trabēdū aerem. idē est qz aiatis gressibilia plus h̄nt de calore i pulmōe qz alijs p̄tib^o. qz pulmo iūgitur cordi qd̄ ē p̄m^o caloris nālis. fm pulmo idiget respiratiōe ad refrigeratiōnē caloris nālis. Ex his isert diffinitīonē vocis qz ē hec. vox est p̄cussio aeris respirati ab aīa qz est in illis partibus ad vocalē arteriam cum imaginatiōne significandi. H̄c diffinitīonē declarat qz n̄ omnis sonus nālis est vox. z ad h^o qz formatur vox o3 qz verberās aere z sit aiatū. z qz sonus ille sit cuz i magiatiōe significandi.

Tertio sciēdū ē qz Ari. in isto 3° capitulo determinat de olpbatibili z olpbatu. z diuidit in duas ptes. In pma determinat d̄ odore z itēdit tres cōclōes. ¶ p̄tia. distictius ē de terminare de odore qz de alijs sēsbibus. pbat qz h̄bz sensum odoratus icertū z peiorē multis aiatis. p̄taue. n. odorat h̄o. qz h̄o nihil odorat sine d̄lectatiōe vel tristitia eo qz solū p̄cipit intētos odores qz sint conueniētes delectant. z si sint disconueniētes cānt tristitiam. z^o pbat p simile. qz sic habentes p̄tauos oculos non cognoscūt pua visibilia. sic etiam boies qz h̄nt p̄tauū odoratum n̄ p̄cipiunt puos odores. ¶ Secūda cō. tāgit vnu corzelarium z est h̄. determinādū ē de odoribus lz analogiam ad sapes. pbat qz sapes sunt nobis notiores odorib^o. qz cō. an pbat qz bēmus gustum certiores olpbatu. qz gustus est qdam tactus. sed tact^o in nobis est certissim^o. minorē pbat dupl^r. p̄mo qz h̄o est aiatis prudentissimū. ergo est optimi tactus. z^o qz iudicamus boies ingeniosos vel n̄ ingeniosos p tactum. nam duri carne sūt iepri mēte. moles aut bene apti. ¶ 3^a cōclō. obiecta sensus saporis z odoris eisdem nominibus noiantur.

De anima

et sic sapor alius est dulcis, alius est amarus, alii acerosus, alius austerus, et alius acutus, et alius piguis ita est de odoribus. Et subdit quarto quod sicut auditus audit et iudicat de audibilibus, ita visus de visibilibus non visibilibus, et olfactus de odorabilibus non odorabilibus, aliquid tamen de non odorabile dupliciter, uno modo quod nihil habet de odore, alio modo quod aliquid habet de odore sed parum vel prae. In 2^a parte Aristoteles determinat de medio odoris, et intendit talem conclusionem, scilicet aer quod aqua est medium odoris, probat quod pisces odorantur in aqua et filii mulierum aialia hincia sanguine et etiam non hincia odorantur in aere probat signum quod quirit longe alimetur, et hoc videtur esse medium odoratum. Quantum ad secundum articulum.

Conclusio rursus. Sonus est proprium et adequatum auditus, per quod sonus est illud in quo primo fertur auditus, et sub ratione eius auditus fertur in omnia ad quod fertur, ergo sonus est obiectum adequatum auditus.

Primo dubitatur. Utz oia aialia hincia id est organum. Ad soluendum hoc dubium supponit quod Aristoteles in 3^a parte huiusmodi capituli mouet quaedam questionem et habet. Utz aialia non hincia sanguine percipiatur odoribus per olfactum vel per aliquem alium sensum et intendit tres conclusiones. Prima tangit vnam rationem per parte negatiua et est haec, aialia odorantia per olfactum debent eodem modo odorare, scilicet aialia non habentia sanguine non eodem modo odorantur sicut boves, minorem probat quod boves recipiunt odoribus solum respirando at trabendo aerem et non expirando vel retinendo aerem neque a longe sed a prope. Secunda tangit duas rationes per parte opposita, prima quod sensus olfactus est ipsi odorabilis, igitur sic est idem odorabile quod sentit ab homine et ab aliis aialibus sequitur quod eorum erit idem sensus olfactus, 2^a ratio, illi sunt idem sensus quod hincia idem corruptiuum scilicet olfactus bovis et aliorum aialium hincia idem corruptiuum corruptiuum, n. a fortibus odoribus. Tertia 2^a tangit solam questionem et est haec, idem sensus est olfactus in bove et in aliis aialibus, scilicet non est idem organum neque eodem modo dispositum, declarat hoc per se, quod videmus quod aialia hincia duos oculos hincia palpebras cuius pupilla prohibet ab extrinsecis nocumetis, et haec aialia non possunt videre sine motu palpebrae, alia vero bene vident sine huiusmodi motu, hoc autem non arguit diuersitatem in potentia sed solum in organo, ita etiam aialia non respirantia non hincia organum olfactus cooperitum aliquo pellicula respirantia vero hincia cooperitum, ideo egerit respirantia ut discoperiatur illa pellicula, id est est quod aialia respirantia non odorantur in aqua, quod in ea non possunt respirare. In quarta parte huiusmodi capituli determinat de organo olfactus

dicentes quod sic sapor est passio hincia, ita odor est passio sicut id organum olfactus est in primo ad odores sic organum visus est in primo ad colores. Ex his per solutio ad dubium

Secundo dubitatur. Utz gustus sit quodammodo organum visus. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in 1^a parte determinat de gustabilibus et gustu, et diuidit in quatuor partes, in prima determinat de medio gustus, et intendit duas conclusiones, prima gustabile est quoddam tangibile, probat duobus rationibus, prima, illud est quoddam tangibile quod non sentitur per medium extraneum, scilicet gustabile est hincia, 2^a ratio, in quocumque reperitur humidum illud est quoddam tangibile, sed in organo gustabilis reperitur humidum, ergo omne gustabile est quoddam tangibile, minorem probat quod in gustabilibus quolibet reperitur sapor, ergo hincia humidum, 2^a ratio, quia quod sapor est in humido tangit in materia. 2^a ratio tangit quaedam obiectionem et habet si nos eemus in aqua et eest ibi aliquid dulce apponimus percipimus saporem eius, ergo sapor sentitur per medium extraneum. Soluit quod nos sentiremus saporibus illius dulcis, scilicet hincia comiscetur aque sicut contingit in potu quoniam aliquis sapor sibi comiscetur, sed non accipit sic in coloribus quod color non videtur per hincia alteri comiscetur. Subdit quod sicut visibile est obiectum visus, ita gustabile est obiectum gustus, 2^a subdit quod nihil est gustabile nisi habeat humiditatem vel actu vel potentia, et hoc ordinatur nam saluam ut per eam gustabilia sicca fiat humida.

Tertio dubitatur. Utz gustus habeat obiectum adequatum specificum distinctum a tactu. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in 2^a parte huiusmodi capituli determinat de obiecto gustus, et intendit tres conclusiones. Prima sicut visus est perceptibilis visibilis et non visibilis, percipit, n. tenebras et corpora valde splendida quae virtutibus de iuisibile, si minus auditus est perceptibilis audibilis et non audibilis percipit, n. silentium et valde magnos sonos quod non sunt audibiles, ita etiam gustus est perceptiuus gustabilis et non gustabilis. 2^a ratio, non gustabile de dupliciter, uno modo quod parum habet de sapore, alio modo, quod primum habet saporem. 3^a ratio, potabile est eodem gustui et tactui. In tertia parte determinat de organo gustus, et intendit talem conclusionem, Organum gustus deest humidum in potentia et non in actu, quod non debeat esse in actu humidum probat, quod tale organum debet recipere saporibus qui est humidus, ergo non oportet actu esse humidum, quod debeat esse humidum in potentia probat, quod aliquid patitur de gustabilibus recipiendo ipsa, ergo oportet per perceptionem gustabilis gustus fiat humidus sicut in ipso gustabile, hoc etiam probat signum, quod lingua intensum sicca vel humida non bene sentit saporibus cum enim

Secundus

gustauit aliquem saporibus itensum iudicat oia secundum illius saporibus. In 4^a parte determinat de speciebus saporibus: et intendit talem conclusionem, Due sunt species simplicis saporibus, scilicet dulce et amarum, species intermedie sunt saporibus piguis, quod est prope dulce, salus quod est prope amarum, et iter istas species sunt austerus potibilibus et acutum.

Ad rationes Ad prima de quod aliquid est per se perceptibile ab auditu dupliciter, uno modo proprie, et de quolibet tali per se predicatur sonus, alio modo communiter et improperie: et de tali non per se predicatur sonus. Ad secundam de negando minores et ad probationem de quod sit predicatio calis sic est procedenda: sed si sit predicatio formalis sic est neganda. Ad tertia de quod est eadem vox numero quod simul percipitur a pluribus auditibus: non est tamen eadem species audibilis, id est diuersae partes aeris ad diuersos auditus differunt diuersas species numero eiusdem vocis in numero. Et haec de questione.

Veritur 7^a versus corpa dura possit se tangere. Arguitur primo quod sic, quod videtur lignum salicit securi tangere lignum, igitur securis et lignum se tangunt et sunt corpa dura, ergo corpa dura se tangunt, ans per tripliciter, primo quod nunquam securis diuideret lignum nisi primo transiret totum aerem intermedium: et sic tangeret lignum, 2^a quod latera ligni tenent securim ita ut non possit securis extrahi, igitur latera ligni tangunt securim: 3^a quod ois aer qui mediat inter securim et lignum diuisus est, igitur inter securis et lignum non est medium, et per hincia se tangunt, 2^a sic, quod si non esset possibile duo corpa se tangere sequeretur quod graue naturaliter quiesceret immediate supra aliquid leuius quod eest debilioris resistencie quod sit actiuitas ipsius grauis, per hincia, descenderet graue ad terram: vel igitur imediate tangit terram, et sic per hincia propositum, scilicet quod duo corpa dura se tangunt, vel non imediate tangit terram et sic inter terram et ipsum graue erit medium, scilicet aer et per hincia graue imediate quiesceret supra aerem qui est leuior graui et minoris resistencie quod graue sit actiuitatis. Tertio sic, sensu experientia videmus multa corpa se tangere ut afferes caude replete vino aurum et argentum in vase argenteo deaurato se tangunt, etiam ferrum calidissimum positum supra lignum tangit ipsum eo quod ipsum comburit, ideo tenendum est duo corpa se tangere, hincia tenet, quod querere rationem ubi viget sensus est debilitas intellectus. In oppositum est auctoritas per hincia dicentis quod ipse est unum corpus siccum tangere aliud in aqua et eodem modo in aere nisi mediet aqua vel aer, est etiam auctoritas commentatoris sic dicentis Cum oces

sum fuerit hoc dicimus, scilicet quod ipse est corpus sicca se tangere in corporibus humidis nisi iter ea sit aliquid corpus. Et arguitur ratione ipsorum quod quicunque duo corpa dura se tangunt in aqua sensibilibus videtur quod iter illa corpa remanet quaedam humiditas, subm autem humidum non est corpus durum, alio hincia ditas migraret de subo in subm eo quod prius erat in aqua, ergo illius humiditatis subm erat aqua, et per hincia inter illa duo corpa mediat aqua, et sic manifestum est quod non se tangunt, tangencia, n. sunt iter quod non est medium, similiter est in aere scilicet non percipitur proprie perceptibilitate aeris.

Primo sciendum quod de questione sunt due probabiles opiniones, prima opinio stat in quibus supponit et tribus dictis, prima supponit in motu grauis et leuis non hincia resistenciam intrinsecam nihil resistit nisi medium, si posset probari inductiue Secunda supponit ois successio in motu catur ex resistencia itrelica vel extritica, 3^a si nihil resisteret graui graue moueretur eque cito ad locum prope quod locum distaret, per quod moueret ad illa loca in instanti eo quod nulla eest successio quod per casum nulla eest resistencia. Ita ponit philosophus 4^a per hincia ubi dicit quod si graue poneret in vacuo moueret in instanti, 4^a de corpore naturale naturam inclinatur ad replendum locum ne sit vacuum, per quod ois natura abhorret vacuum, 5^a si aliquid quod graue nitatur replere aliquem locum ne sit vacuum nihil sibi naturali resistit. Primum deum, possibile est duo corpa dura et perfecte plana se tangere, per quod experientiam. Si enim fieret due mense perfecte plane secundum quilibet parte ille tangeret se. 2^a deum, si duo perfecte plana tangeret se nihil prohiberet unum separari ab alio secundum quilibet sui parte, ita quod oes partes simul et eodem tempore separarentur. 3^a deum, si perfecte planum eque cito se oes parte sua separaret ab alio perfecte plano, non propter hoc sequitur vacuum esse et si due mense perfecte plane se in iuice ponantur se tangunt, sic quod ter illas duas metas non mediat aliquod corpus, et si superior eleuet eque cito se quilibet sui parte, non propter hoc sequitur quod in medio illarum sit vacuum, per quod aer circumdans illas metas cum non recipiat aliquod medium resistens subito et in instanti mutatur sub qualibus parte mense sic quod in eodem instanti mutatum est ad extremitates illarum mensurarum et ad medietates ipsarum scilicet quod illa opinio ponit duo que directe dicuntur ari. 2^a quod naturali aliquid corpus mobile mouet localiter in instanti, 2ª quod duo corpa dura possunt se tangere sine medio, id est alia opinio o quod videtur esse per hincia quod ponit duas suppones, prima, corpa dura sunt illa corpa quod terminant termino proprio et resistunt tangenti, 2ª illa corpa non

De anima

se tãgere q̄ sũt reatr̄ distincta: dũtr̄ iter ea nõ sit ali quod corp̄ mediũ. ¶ 2° ponit duas distinctiões. p̄ ma. h̄ ppõ. duo corpa dura e pole se tãgere. h̄z duplice sũtu. i. opõitũ. i. diuisũ. sensus opõitũ est iste bec e potis corpa dura se tãgũt. d̄ illo sũtu intelligit qd̄. sũtus diuisus e iste. bec p̄nt se tãgere demõstrãdo duo corpa dura. r̄ sic e h̄a. qz d̄rato ferro r̄ plũ bo veyz e dicere. bec p̄nt se tãgere. qz possunt lique fieri r̄ sit ponit: r̄ tũc se tãgẽt. ¶ 2° di. duplex e posibile. qd̄ dã e nãliter. aliud e simplr. qd̄. n. qrit de potũ nãliter. ¶ 3° ponit qnqz dicra. p̄mũ. nõ e pote vacuũ esse nãtr̄. 2°. nõ e pote nãlit aliqd̄ localiter moueri i istãti. 3°. si duo corpa dura se tãgerent tũc tãgerent se fm̄ sup̄ficiẽ diuisibile. 4°. si duo corpa dura p̄fecte plana se tãgerẽt e possibile nãliter vnũ ab alio nãtr̄ separi e q̄ cito fm̄ oẽs suas ptes. 5°. si vnũ separatur ab alio e q̄ cito h̄z oẽs suas ptes tũc aer circũdãs extremitates illoz corpoz p̄nt moueri ad extremitates illoz corpoz q̄ ad medietates illoz. ats moueret i istãti.

Secundo Sciendũ qz aristo. i isto vltimo caplo determinat d̄ tãgibili r̄ tactu r̄ diuisiũ tres ptes. In p̄ma mouet r̄ soluit duas qões. r̄ itẽdit se x̄ oẽs. ¶ 1^a p̄tia tãgit opatio nẽ tactũ r̄ tãgibilis e bec. eadẽ e r̄õ de tãgibili r̄ tactu. ita qz si tactũ nõ sit vnũ s̄ ptes necẽ e tãgẽtia eẽ plura. ¶ 2ª tãgit duas qões soluẽdas. p̄ma vtz caro i hũitũ carnẽ sit organũ vel mediũ tactũ. r̄ i hũitũ carnẽ vtz aliqd̄ p̄põitãbile carni sit organũ vel mediũ. 2^a qd̄. tãgit vtz tactũ sit vnũ aut plures. ¶ 3ª tãgit solutiõne p̄me qõis que posita e p̄ fca r̄ e bec. Sũsus tactũ non e vnus s̄ ptes. pbat qz ois sũsus vnũ videt eẽ vnũ t̄rietatis pceptiũ. s̄ sũsus tactũ non est pceptiuus vnũ t̄rietatis tãtũ. igit̄ sũsus tactũ nõ e vnus sũsus s̄ plures maiore pbat iductiue i alijs sensib̄. minor e pbat qz sũsus tactũ est pceptiũ calidi r̄ frigidĩ humidĩ r̄ sicci. Subdit vnã cauillationẽ qz aliqs dicere possent qz et auditũ e pceptiũ pluriũ q̄litatũ r̄ plũ cõtrarietatus. vt acuti r̄ grauis magnitudinis r̄ p̄uitatis aspitatis r̄ leuitatis. Hãc remouet p̄hs r̄ dicit qz oẽs q̄litas pceptibiles p̄ auditũ sũt reducibiles ad vnũ cõẽ obm̄. s̄ ad sonũ. s̄ sic nõ est d̄ t̄rietatib̄ pceptibilib̄ a sũtu tactũ. ¶ 4ª tãgit p̄mo vnã rõnẽ. pbatẽ qz caro sit organũ tactũ. qz posito tãgibili supra carnẽ statĩ p̄cipimus ip̄m tãgibile. ergo signũ e qz caro e organũ tactũ. ¶ 2ª tãgit solõnẽ huius rõnis negãdo oĩam. qz si supra carnẽ extẽderetur aliq̄ pellicula tenuissima r̄ poneretur tãgibile supra eã statĩ percipetur ip̄m tãgibile. r̄ tĩ

euidẽs est qz illa pellicula nõ est organũ tactus. ¶ Quia 2ª tãgit solutiõnẽ se dẽ qõis r̄ e bec. Caro nõ est organũ tactũ. pbat duab̄ rõnib̄. p̄ma: ga caro e mediũ tactus. igit̄ non est organũ tactũ. anis p̄z qz in sũtu tactũ mediũ d̄z esse intrinsecũ. sed tale mediũ nõ potest eẽ aer nec aq̄ eo qz impossibile est ex aere vel aqua cõstruere corp̄ aialis. ¶ 2ª rãtio. ga sũsibile positiũ sup̄ sensum non facit sensatiõnem. s̄ tãgibile positiũ supra carnẽ facit sensatiõnes ergo caro nõ est organũ tactũ. r̄ ista rõ ponitur in fine istius p̄me p̄tis. Subdit vnũ argumentũ sum p̄tũ ex ista rõnõne r̄ e istud. ille sensus e vnũ cõẽ vnũ mediũ. s̄ caro animalis est vna q̄ e mediũ sũsus tactus. ergo sensus tactus erit vnus sũsus. hãc rãtionem soluit p̄hs negãdo maiorem. ga si aer esset nobis vndiqz applicatũ tanqz ps nri corporis tũc esset vnũ r̄ idẽ mediũ p̄ qd̄ videremus colorem. audiremus sonũ. r̄ perciperemus odorem. et crederemus visum auditũ r̄ olphatũ eẽ vnũ sensum. r̄ tĩ essent ptes cũ habeant diuersa organa siue opa. sũt sũsus tactũ r̄ gustũ apparẽt eẽ in eadem pte aialis. r̄ tĩ ille nõ sũt vnũ sũsus. Ex hoc ifert qz opz tãgibile tãgere mediũ nãturale. quia inter tãgibile r̄ tactũ d̄z eẽ mediũ. Ex hoc ifert r̄ tãz cõclusiõnẽ q̄ est bec. nulla corpa sicca tangunt se sine medio. pbat qz sicut est in aqua ita est in aere. sed in aqua q̄tũcũqz tãgibilia sicca sunt sicut sũt ligna r̄ lapides si approximent se p̄er erit aq̄ media. igit̄ tur etiam in aere. minorẽ. pbat. qz in illa corpora erit hũiditas aque. ergo r̄ aqua. ¶ In scda parte mouet r̄ soluit vnũ dubium r̄ e istud. dubiũ est de tactu r̄ gustu vtz siãt per mediũ r̄ intendit duas conclusiones. ¶ 1^a p̄ma 2^a ad sũsationẽ que fit per sensum tactus occurrit mediũ extraneũ. pbat. qz nos non sentimus corpa dura r̄ mollia nisi mediãte aere vel aq̄. Et subdit qz si sũtrem̄ mediãte aliq̄ pellicula tenui ad quã nõ aduertem̄ crederem̄ tĩ sũtrem̄ per mediũ extraneũ. id̄ similit̄ cõtin git de aere r̄ aqua. ¶ Secũda cõclusiõ est. in sensatiõne q̄ fit per sensum tactus mediũ extraneũ incidentat̄ se habet. probõ quia in alijs sensibus vbi mediũ per se se habet ad sensatiõnẽ ppter h̄ qz mediũ motũ mouet organũ. s̄ non i tãgibilib̄ quia tãgibilia non agũt p̄mo i mediũ s̄ simul agũt in mediũ r̄ i organũ sicut simũ percussit clipeũ r̄ clipeat̄. ¶ In tertia parte Aristo. determinat de obiecto r̄ organo tactus r̄ dicit p̄mo qz differẽtie corpoz fm̄ qz corpora sunt: sunt obiecta tactus. s̄ calidũ r̄ frigidũ humidũ r̄ siccu. ¶ Deinde de terminat de organo tactũ e intẽdit duas cõclusiões

Secundus

¶ Prima organũ tactũ e in potẽtia ad h̄z qualitates tãgibiles. e tĩ denudatũ ab eis non simplr sed qdãmodo. qz cũ q̄litas in organo cõsistat in qdam p̄portione r̄ medietate id̄ organũ e denudatum ab excellẽtissimas qualitatũ r̄ nõ p̄cipit qd̄libet tãgibile. s̄ solũ excellẽtissimas qualitates. ¶ 2ª sicut visus e visibilis r̄ inuisibilis. etiã tactus e tãgibilis r̄ intãgibilis: intãgibile aut̄ d̄r duplr̄. vno qd̄ e parum tãgibile. alio modo qz propter suam excellentiã corrumpit tactum.

Tertio sciẽdũ qz circa hũc textũ incidunt tres difficultates. ¶ 1^a p̄ma e vtz sũsus tactũ sit vnũ sensus v̄ ptes. ¶ Pro huius solõne ponunt p̄ aliq̄ sup̄põnes. p̄ma. in potẽtia tactiua oĩs cõsiderare tres entitates. p̄ma e entitas ip̄si pō tactiue. vnũ potẽtia tactiua entitatiue et reatr̄ e aia vnita organo tactũ. ¶ 2ª entitas cõsiderãda. e entitas ip̄i organi q̄ e qdã ps ip̄i corpis mixti. s̄ qdam neruus extẽsus p̄ totũ corp̄. ¶ 3ª entitas e q̄litas cõplexiõis ip̄i organi q̄ vocat̄ dispō v̄ p̄põz organi. sicut ex formis q̄tuor elemẽtoz resultat vna s̄ forma subalis q̄ vocatur forma mixti. r̄ alie cor rumpunt r̄ si manent nisi h̄tũat̄. sic etiã corrũpũt quattuor q̄litas p̄me. r̄ etiã resultat vna qnta q̄litas q̄ vocat̄ cõplexiõis nãlis mixti vel organi q̄ h̄tũat̄. ¶ 2ª sup̄põ. p̄ q̄to illa q̄litas cõplexiõis organũ h̄tũat̄ cõtinẽt caliditatẽ ppter h̄ e pceptiua caliditatis. r̄ p̄ q̄to tal̄ qualitas cõplexiõis virtualit̄ cõtinẽt siccitatẽ p̄p̄ h̄ organũ tactũ v̄ potẽtia tactiua e pceptiua humiditatis r̄ eẽ. ¶ 2ª ponunt due distinctiões. ¶ 1^a p̄tia tactũ pot̄ capi triplr̄. vno. p̄ ip̄a potẽtia aie q̄ e rea liter aia i formã organũ tactũ. alio modo p̄ ip̄o organo tactũ. 2^a p̄ ip̄a q̄litate cõplexiõis organi q̄ e vna q̄litas numero extẽsa p̄ totũ corp̄ h̄tũaliter continẽs q̄ tuor qualitates p̄mas fm̄ eẽ p̄portio natũ. ¶ 2^a di. vnitas e triplex. qdã e intrinseca r̄ entitatiua siue format̄ a qua aliqd̄ d̄r vnũ ens intrinsece r̄ format̄. alia e vnitas virtualis a qua aliquid solũ d̄r h̄tũat̄ cõtinere vnã entitatẽ. alia est vnitas extrinseca r̄ obina a q̄ aliquid d̄r vnũ vnitate sui obiecti. Ex his d̄r tria dicta. p̄m. tactũ e vnũ sũsus vnitate intrinseca r̄ entitatiua. p̄z ga si capiat tactũ p̄ potẽtia tactiua. tũc tactũ e potẽtia reatr̄ r̄ entitatiue ip̄a aia. nõ euidẽs e qz aia e vna vnitate intrinseca r̄ entitatiua. Si h̄o capiat tactũ p̄ organo tactũ sic e qdã neruus extẽsus p̄ totũ corp̄ q̄ e vnũ ens nũero. id̄ tactũ sic capit̄ e vnũ vnitate intrinseca r̄ entitatiua. Si h̄o capiat tactũ p̄ q̄litate cõplexiõis disponen te ip̄m organũ sic e vna q̄litas extẽsa numero per

totũ corp̄ subiectiue extẽs in ip̄o organo tactiua igit̄ euidẽs e qz vna e vnitate intrinseca r̄ entitatiua ¶ 2^a d̄m. tactũ e p̄les sũsus p̄lialitate h̄tũali. p̄z qz cõtinẽt h̄tũat̄ plures q̄litas d̄ntes sp̄e nõ reducibiles ad aliqd̄ cõẽ. ¶ 3ª sũsus tactũ e p̄les sũsus p̄lialitate extrinseca r̄ obiectiua. p̄z qz e pcepti uus plũ t̄rietatũ nõ reducibiliũ ad aliqd̄ cõẽ obz ¶ 2^a di. vtz caro sit organũ tactũ. Ad quã breuif r̄idẽt p̄ quattuor d̄ca. p̄m. caro non est organũ tactus. p̄z p̄rõnes textus. 2ª organũ tactũ e qdã neruus extẽsus p̄ totũ corp̄ ad modum retis. 3ª ille neruus nõ est sic extẽsus p̄ totũ corp̄ qz in qualibet parte corpis sit aliq̄ pars ip̄ius nerui. 4ª ille neruus e sic extẽsus qz nõ e dabilis aliqua ps corpis in qua nõ sit neruus vel cui nõ iuxta ponat̄ neruus r̄ hoc sufficit ad sũsationẽ. ¶ Tertia di. vtz sensibile positiũ sup̄ sensũ faciat sũsationẽ. ¶ Pro huius solutiõne ponit p̄ talis distiõ duplex e imutatio. qdã e imutatio realis r̄ e actiõ duoz suboz sibi inuicẽ approximatõz hũitũ q̄litas d̄ris sic e imutatio aq̄ ab igne. alia e imutatio aialis siue spũalis r̄ est receptiõ sp̄ei sũsibil̄ mediãte q̄ vitalit̄ ip̄a potẽtia p̄cipit ip̄z obm̄. r̄ talis imutatio format̄ constituit sensum r̄ sit a sensu quantum sensus est. sed alia mutatio non sit a sensu vel ab organo secundum qz est cõpõ ex d̄ris. ¶ 2ª ponunt aliq̄ sup̄põnes. p̄ria. q̄nũcũqz aliq̄ duobũ q̄litas vel saltẽ h̄tũaliter cõtinẽt eas. vnũ reatr̄ alũ approximatũ agit vel patit̄ ab alio. Secda. organũ tactũ cõtinẽt h̄tũaliter q̄tuor q̄litas p̄mas r̄ ei obiectum est aliqd̄ cõrines aliqũ q̄tuor q̄litas p̄max vel aliqũ ip̄a rũ q̄tuor qualitatũ. Ex h̄ seq̄ qz si obm̄ tactũ esset reatr̄ approximatũ organo tactũ nõ ageret vel pateret ab organo. Tertia. q̄nũcũqz organũ v̄ mediũ imutat̄ realit̄ r̄ actiue potentia illi organi imutat̄ virtualit̄ r̄ pceptiue sic qz recipit sp̄em sui obiecti mediãte qua vitalit̄ p̄cipit suũ obm̄. Quarta suppositiõ. imutatõ realis nõ e sensatiõ. s̄ solũ imutatio spũal̄ vel aialis qd̄ idẽ est. Ex his d̄r p̄ qz tãgibile positiũ supra tactũ imutat̄ reatr̄ ip̄m tactũ r̄ nõ vitaliter. s̄ imuret potẽtiã solũ vitalit̄ r̄ non realit̄ ¶ 2^a d̄r. qz tãgibile positiũ supra organũ tactũ nõ facit sũsationẽ s̄ solũ realẽ imutatiõnẽ ip̄i organo mediãte qua imutatiõne reali corrũpitur sũsus tactũ. vt si serp̄ calidissimũ poneretur sup̄ neutrũ tũc reatr̄ imutaret neruũ r̄ non spũal̄. id̄ p̄prie nõ esset sensatiõ sed realis immutatiõ.

Cõclusiõ r̄nãlis. Impossibile est duo corpa dura se tangere. p̄z quia si se tangerent: tangerent se fm̄ sup̄ficiẽ diuisibile.

id est unum et cito separatur ab alio... medio est vacuū... aer circūdas illa corpa i codē istāti ppinquū ptrafret libilocū... pōt declarari p expētias. Si n. n. nonānī due mēse pfecte plāe si p aduersariū vna tāgat aliā iter ipaf nibil ē mē... id si supior eq̄r fm oēs suas ptes ele uel aer exis i extrēitatib⁹ p mouet ad extrēitatef q̄ ad mediū. z i illo pori erit vacuū i medio.

Primo dubitatur. Utrū ois sensus sit susceptiu⁹ spēs sensibilem sine mā. Ad soluedū h dubium est supponēdū q̄ Arist. i isto ultimo tractatu dēterminat de sensibus extiorib⁹ z de sensu coi. z diuidit in duo capla. In p dēterminat de sensib⁹ extiorib⁹ fm q̄ imutant ab eoz obi uis. z diuidit in tres pres. In pma itendit quattu or octoes. C. pma. ois sensus ē susceptiu⁹ spēs rum sensibilem sine mā. pbat p simile. qz cera recipit formā ānuli sine mā. vt sine auro vel sine cre. g etiā sensus recipit colorē z visibili z sonū ab audi bili. z odorē ab odorabili nō recipiēdo māz illozū. Subdit q̄ organū po⁹ sēsiuē ē illd in quo est ipa potētia sēsiuā. sūt enī idē subo s3 dnt rōe. qz potētia est rō ipi⁹ organi. C. z. est bec. excellentie sensibilem corūpūt sensū. pbat qz excellentie sensibilem corūpūt pportione q̄litate p̄maz que est forma z rō ipi⁹ organi. C. z. plate nō sentiūt q̄ uis habeāt aīaz z patiant a q̄litateb⁹ tāgibilib⁹ in h q̄ calefiūt z ifrigidant. pbat. qz nō hnt illā pportio nē qualitate q̄ requir ad sensū tact⁹. C. 4. tāgit vna q̄oz z est h. vtz oē qd patit a sēsiuē sit sēsiuē ita qz oē qd patit ab odore sit olphatiēs. z oē quod patit a colore sit vidēs. Et arguit q̄ sic duab⁹ rōi bus. pma. q̄d agit in olphatū illd ē odor. ergo qz quid patit ab odore h3 olphatū. C. Scda. lux tene bre son⁹ z odor vident agere tā in alia corpa iaiata q̄ in corpa aiata. z tñ sensibile d3 solū agere in p pziū effectū. ergo omnia pceptibilia hnt sensū. Il laz soluit ponēdo dīaz iter tāgibilia z alia sensibi lia qz oia tā aiata q̄ iaiata patiunt aliqd a qualita tib⁹ tāgibilib⁹ h3 nō oia patiūt ab odorib⁹ z sonis aliqua tñ iaiata patiunt ab ipis. dicimus enim qz aer feret. ideo aer aliquid patit ab odore. Ex his patet solutio ad dubium.

Secundo dubitatur. Utrū aliq̄ sensus exte rior nobis deficiat. Ad soluedū hoc dubiū ē supponēdū q̄ Arist. in scda pte hui⁹ caplitendit talē rōnē. Tātū sunt gnq̄ sēsus ex teriores pbat. tot sūt s. sus extiores q̄t h3 p̄fz aīa e tuz. s3 aīa tū pfectuz h3 solū gnq̄ sēsus extiores. igit tñ sūt gnq̄ sēsus extiores. miorē pbat triplr:

per pre sensibilem p̄p̄oz qz sub obovisus nulle sūt spēs que nō possūt p̄cipi ab animato p̄fecto. similiq̄ sub obo olphatus z sic de alijs sēsiuē. igitur aiātū p̄fectū habz sēsus p̄ceptiuos oīum sēsiuē. z per oīs sūt tot sēsus quot habz aiā p̄fectū. C. Scdo pbat ex parte mediū qz oē mediū vel est diuictuz vt caro z sic habem⁹ ipsum vel ē extrisecū vt aer vel aq̄. z sic possum⁹ habere ipsū. igitur p̄fectuz aiātū habet oē mediūz sētiēdi. z p̄ oīs habet oēs sēsus. C. 3. pbat ex parte organoz. qz oē organū ē a dñio alicui⁹ elemētōz. vltigif ē a domino aque. z sic ē oculus. vlt aeris. z sic auditus. z si alicui ap propetur ignis ē olphat⁹ z si alicui appropetur tra erit tactus. Ex his patet solutio.

Tertio dubitatur. Utrū p̄t sēsiuē cōis sit ponēd⁹ aliq̄ sēsus p̄ctularis di stictus a p̄dictis sēsiuē extiorib⁹. Ad soluedū hoc dubiū ē supponēdū q̄ Arist. i scda parte b⁹ capituli itendit talē rōnē. p̄t sēsiuē cōmūia nō est ponendus aliq̄is sēsus p̄p̄oz z p̄ctularis ab alijs distictus. pbat tribus rōibus. pma qz omnia sēsiuē cōia sētiūt sēsiuē p̄ctularibus. ergo p̄t ipa nō ponēdus alijs sensus. C. 4. rō nullū obm hnt sensū p̄p̄rium ab alijs distictum sētiūt ab alio sēsiuē nisi p̄ accūf. 3 sēsiuē cōmūia sentiuntur ab alijs sēsiuē p̄ se. qz nō hnt sensū p̄p̄riū ab alijs distictū. miorē pbat. qz si non. seq̄retur qz mor⁹ nō magis p̄cipetur a visu q̄ hoc quod est esse eleonis filium. C. 3. ratio. illa non habent sen sum p̄p̄rium ab alijs distictū que per se a pluri bus sensibus p̄cipiuntur: s3 sēsiuē cōmūia pluribus sensibus p̄cipiuntur. ergo zc. Subdit vñū dubium quare p̄cipimus sēsiuē cōmūia pluri bus sensibus. Soluit qz est vt p̄cipiamus diuer sita: ē inter sēsiuē cōia z p̄pa. si n. sēsiuē cōia solū p̄cipiuntur ab vno sensu nō viderentur ois ferre a sensibilibus p̄p̄ijs.

Ad rationes ante oppositum. Ad pri maz dicitur qz inter secu ri z latera ligni est aer medius qui virtute natu re vniuersalis seruatur ne diuidatur a securi ne postea sit vacuum. Et similiter of ad alias duas rationes. Et bec de questione

Veritur s. Utrum p̄ter sensus p̄ctulares sit ponendus sensus cōmūis ex nā rei z formati distictus. Arguit p̄ qz nō: qz actiones sēsiuē p̄ctulariū nō p̄cipiuntur a sensu cōmūi. igit p̄ter sensus p̄cti lares nō est ponēdus sensus cōmūis. tenet oīa qz

Aliud p̄pter qd ē ponēdus sensus cōmūis ē vt p̄ ciperet actiones sensuū p̄ctulariū. aīs p3. qz acti ones sensuū p̄ctulariū nō sūt q̄litatef sensibiles. z eadē rōne actiones sensus cōmūis p̄ciperentur ab alio sensu. z sic eēt p̄cessus in infinitū. 3. qz non possēt p̄cipere actiones sensuū p̄ctulariū nisi etiam p̄ciper oba sensuū p̄ctulariū z sic idē obm p̄p̄m p̄cipret a duab⁹ potētijz p̄ se. C. z. sic. sēsus cō mūis nō pōt ponere dīaz inter oba diuerforū sensuū. ergo p̄ter sensus p̄ctulares non est ponendus sensus cōmūis. aīs p3. qz si ponerēt dīam i ter obiecta diuerforū sensuū vel eēt eodē actu vel diuerfis. nō eodē actu qz ipolē est eandem po tentiam eodē actu distincte cognoscere oba speci fice disticta. nec diuerfis. qz vel eēt i eodē instan ti vel in diuerfis. nō i eodem qz ipossibile est eadē potētiā simul z i eodē istanti habere plures ac tus. nec diuerfis. qz cū simul ponat dīam iter illa o3 qz in eodē instanti cognoscat ipa. C. 3. sic. si ef set ponēdus sensus cōmūis hoc eēt maxie ad p̄ci piendum sensibilia cōmūia. sed supra pbatū est qz p̄pter sensibilia cōmūia nō o3 ponere aliq̄ez sensum. igit. Et cōfirmatur qz ois sensus h3 aliq̄ obm adequatum z aliq̄ organū. z est solū vnius dīetatis. sed sensus cōmūis nō h3 obm vñū ade quatum nec h3 organū. nec est tantum vnius con trarietatis. igit. In oppositū ē auctoritas p̄hi.

Primo sciendū est qz p̄ solutione q̄stiois sunt soluede aliq̄e difficultates C. pma. vtz p̄pter cognitionē passionū sensuū p̄ctulariū sit ponēdus sensus cōmūis. p̄to so lutione hui⁹ difficultatis ponunt aliq̄e suppositi ones. pma. nos experimentat̄ p̄cipimus. nos sē tire. vt cognoscimus nos videre colorē. cognosci m⁹ etiā nos audire sonū. z⁴ suppositio. visus nō p̄cipit nisi sit coloratū vt color capiedo colorem put se extendit ad lumē vel lucē. p3 qz color ē ob iectum adequatum visus. Ex ista sequitur tertia. s. qz visus nō cognoscat suū actum. qz suus actus neq̄ ē color neq̄ est coloratus. Ex his respondef ad difficultatem qz ad cognoscendū actiones sen suū p̄ctulariū est ponēdus sēsus cōmūis. p3 qz actiones sensuum p̄ctulariū cognoscuntur ab aliq̄o sensu. p3 p̄ primam suppositionem. z nō ab aliq̄o sensu p̄ctulari. p3 p̄ z⁴ z tertiāz. ergo ab aliq̄o sensu cōmūi. p̄ solutione tñ argumētōz ponuntur due suppositioēs. pma. qz actiones sen suū p̄ctulariū directe cognoscuntur z nō refle xe. secunda. qz actiones sensuum p̄ctulariū sunt qualitatef sensibiles. i. sēsiuē p̄ceptibiles. C. z. di.

vtz ad cognoscendū dīas obiectorum diuerforū sensuum sit ponendus sensus coi. p̄to solutione huius difficultatis ponunt aliq̄e suppositiones. pma. potētia que ponit dīam inter aliqua duo debet eē per se cognoscitiua eorum als possēt de cipi in assignatione dīe. z⁴. nullus sensus particu laris pōt p̄ se cognoscere obiecta diuerforū sensu um. p3 qz oē sensibile p̄p̄m qd ē p̄ceptibile p̄fōe ab vno sēsiuē ē p̄ accūf p̄ceptibile ab alio sensu p̄cti culari. ex his seq̄ 3. qz nullus sēsus p̄ctularis pōt ponere dīaz iter obiecta diuerforūz sēsiuē. 4. co gnoscim⁹ p̄ exp̄tiā qz p̄ aliq̄e sensum ponimus dīaz iter oba diuerforū sēsiuē. vt bos ponit dīaz inter sapore z sonū. Ex his r̄r̄r̄ ad difficultatez qz ad cognoscendū dīas oboz diuerforū sēsiuē o3 ponere sensū cōez. p3 qz p̄ aliq̄e sensū cognosci mus dīaz oboz diuerforū sēsiuē. z nō p̄ aliquem sensū p̄p̄m. g p̄ sensum cōez. p̄ solutiōe istoz po nitur talis suppo. qz sensus cōis p̄mo p̄ vñū actuz p̄p̄m distictē z adeq̄te cognoscat obm vni⁹ sen sus. z p̄ aliū actū distictē z adeq̄te cognoscat obz alteri⁹ sensus. z h̄rute istoz duoz actuum format vñū tertiū actū h̄tuat̄ cōtinētē adeq̄tas z disti ctas notitias illoz obiectoz p̄ quā distinguit z po nit dīam vni⁹ obiecti ab altero. C. Tertia di. vtz sensus cōis bēat vñū adequatū obm z vñū orga nū z sit solū p̄ceptiuus vni⁹ dīetatis. ad cuius p bationē dnt tria. p̄mū. qz obm adequatum sensus cōis ē q̄litas sēsiuē. oē. n. p̄ceptibile a sensu cōi ē q̄litas sensibiles. z ois q̄litas sensibiles ē p̄ceptibilis a sensu cōi. C. z. dicitū. sensus cōis est p̄ceptibilis pluriū q̄litatef z etiā pluriū sensibilib⁹ tam p̄p̄oz q̄ cōiuz reducibilium ad vñū cōe obm. s. ad q̄litatez sensibiles. z hoc capiēdo q̄litatef sensibilem p̄ q̄li tate sensu p̄ceptibili. C. Tertū dicitū. sensus cōis habet vnum organum in quo terminantur oēs sensus particulares. z est cor vel cerebrum.

Secundo sciendū est qz Arist. in hoc z. capitulo ostendit numez sensu um interiorum. z diuiditur in duas ptes p̄ncipa les. In prima ostendit modū ponēdi sensum cōez ex pte duoz. s. ex parte actionum sensuūz p̄cti larium z ex differentia obiectorum diuerforū sensuū fm modū deductū i p̄mo notabili. z diuidi tur i sex p̄ctulas h3 sex q̄ones q̄s vt solvere p̄hs In prima itendit tres conclusiones. C. pma tā git p̄mā q̄onē z ē bec. vtrum sensus p̄ctulares p̄ cipiant suas opationes. aut ille p̄cipiātur ab illo sensu. C. z. tāgit duas rōnes p̄ p̄ma pte z ou as p̄ z. p̄mā rō p̄ p̄ma pte est talis qz si actiones

sensuum particularium perciperentur ab alio sensu sequeret quod unus et eisdem obiecto essent duo sensus quod est impossibile. et probatur quia impossibile est aliquem comprehendere se videre colore nisi videat colore. Secunda ratio. quod si actiones sensuum particularium perciperentur ab alio sensu eadem ratio actio illius sensus perciperet ab alio: et sic esset processus infinitus. per prima parte ponit alias duas rationes. prima quia sequeretur quod esset idem sensus sui ipsius. secunda. quia sequeretur quod visio esset colorata vel esset color: quod est impossibile. Tertia ratio: tangit rationem quoniam et primo dicitur solone ad boez: rationes factas pro prima parte: et est hec. tenebra nec est color: nec colorata et tamen percipitur a visu. secundo dicitur veritas solone quodis: et est hec. est aliquis sensus qui percipit colore in presentia coloris et talis non percipit actionem per quam cognoscitur color. alius sensus est qui percipit colore in absentia coloris. et ille etiam percipit visionem et vocatur sensus cois. In secunda parte soluit secundam questionem que est hec. cum sensibilis et sensus sint idem actus. quare sensibile non sentit sicut sensus. Soluit quod cum motus actio et passio sint in patiente. actus enim actui et passivi sunt in patiente et disposito. id est non omnes moueri nec agere pati. sicut est de actu sensibilis et sensitui. sicut enim actio et passio sunt in patiente et non in agente. sic est actus sensitui et sensibilis non est in sensibili sed in sensitui. id est sensibile non sentit sed sensitui. In tertia parte soluit tertiam questionem que est hec. utrum sensus et sensibile sint corruptur. Soluit per distinctionem quod duplex est sensus et sensibile. quia quoddam est in potentia. aliud sensibile est in actu et ille sensus in actu sit corruptur cum sensibili in actu. probatur quod eorum est idem actus. ergo quoniam corruptur actus unus corruptur etiam actus alterius. et per rationem quoniam unus corruptur alterius corruptur. In quarta parte soluit quartam questionem quod. scilicet quoddam sensibilia corruptur sensum. et quoddam delectant sensum. Soluit quod omnis sensus consistit in quadam simplicitate hoc est in quadam media proportione. quibus autem proportio corruptur per excellentiam. ideo excellentes sensibile corruptur sensum. sicut vox excellenter gravis vel acuta corruptur auditum. et excellentes gustabile corruptur gustum. sed sensibilia de nudata ab his excellentibus delectant sensum ut dulcia et falsa. et etiam sonus proportionatus in grani et acuto delectat auditum. temperatum vero ex calido et frigido delectat tactum.

Tertio sciendum est quod Ari. in quinta parte buius capituli mouet et soluit quatuor

questiones que est hec. Quatuor differunt sensus particularis a sensu communi ex parte actus. soluit quod unusquisque sensus particularis sentit suum proprium sensibile sibi obiectum et discernit rationes eius ut visus discernit album a nigro. et gustus dulce ab amaro. et sicut de alijs. sed sensus cois discernit inter obiecta diuersorum sensuum. probatur quod nos discernimus inter album et dulce et vult sentimus quod sensibilia diuersorum sensuum ab inuicem differunt. ergo necesse est quod hoc fiat per aliquem sensum. illa enim sensibilia sunt. et non per alium sensum. sed per sensum cois. ergo sensus cois ponit rationem inter obiecta diuersorum sensuum cum non sit per aliam causam. sed per eandem. per quod necesse est quod fiat per unum sensum et non per plures et non per aliquem sensum particularem. igitur per sensum cois. ante probatur per simile. quod si ego dicerem me sentire illud esse album. et alius sentiret illud esse dulce. ego non possem ponere rationem inter album et dulce. igitur sicut si unus sensus cognoscat unum obiectum. et alius sensus cognoscat aliud obiectum: nullum illorum poterit ponere rationem inter illa obiecta id est manifestum quod ratio duorum obiectorum debet fieri per unum sensum eorum et debet fieri in eodem instanti tempore. probatur per simile quod si alius ponat rationem inter aliquo duo penes bonum et malum necesse est quod per eodem instanti tempore assignet hec bonum et alterum malum. In quinta parte soluit sextam questionem que est hec. utrum sensus cois sit unus. Et arguit quod non quod ipse videtur quod unus sensus sit iudicat de diuersis sensibilibus et dicitur: sed sensus cois sit iudicat de diuersis sensibilibus et contrarijs. igitur sensus cois non est unus sensus. maiore probatur. quod ipse est idem et indiuisibile moueri motibus diuersis et dicitur: igitur idem sensus non potest moueri a sensibilibus contrarijs et diuersis. Hoc argumentum soluit per simile et dicit quod sensus cois est unus et indiuisibilis. est tamen secundum esse diuersus et quodammodo diuisibilis. Contra hanc solutionem arguit per simile quod si indiuisibile possit habere potentiam tria non tamen potest simul habere tria. actus. Soluit quod sic potest esse quodammodo unus et quodammodo duo sed se acceptus est unus. sed per simile quod est finis unius partem et principium alterius est quodammodo duo. sicut est de sensu communi.

Conclusio ratiōalis. Preter sensus particulares est ponendus sensus communis ab eis formaliter et entitatively distinctus. hec conclusio patet ex dictis.

Primo dubitatur. Utrum opinio et fantasia sint idem. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Ari. in hoc 2o capitulo siue 2a parte determinat de sensibus inferioribus: et diuidit in sex particulas. In prima tangit opinionem antiquorum cum eius probatione et est hec. Antiqui ponebant maxime duas rationes anime. scilicet motum secundum locum et alterum

quod est cognituum et actus sunt intelligere et sentire. id non distinguebant inter sentire et intelligere. hanc probatur duabus rationibus et duabus auctoritatibus. Prima ratio. sensus cognoscit. intellectus cognoscit. igitur intellectus est sensus. prima auctoritas est empedoclis dicentis quod voluntas ad prius augetur in hominibus et in alijs animalibus et eis spiritus prestat altera et altera sapere. 2a est Domeri dicentis. talis est intellectus in terrenis hominibus qualem in die educit per verorum deorum. scilicet sol. oes etiam isti antiqui existimabant intelligere fieri per organum corporum. id dicebant ipsum subiacere istiusmodi celli. 2a ratio. simile sibi cognoscitur. scilicet anima cognoscit oia corpora. igitur est composita ex oibus corporibus. et per rationem potentia intellectiva erit organica sicut sententia et sic inter ea non erit ratio. 2a ratio: tangit hanc reprobationem et intendit quatuor rationes. prima ratio. quod hec ratio est insufficientes eo quod ostendit causam scie et cognitionis et non causam ignorantie et deceptiois que tamen in pluribus est. In maiori. n. ratio anima est in ignorantia que in scia: 2a ratio quod secundum eos omnia dicere oia esse vera que videntur. 3a ratio quod secundum eos omnia dicere quod deceptio causatur ex contactu dissimilium sicut scia ex contactu similium. Hoc autem est falsum cum eadem deceptio et scia sit contraria et dissimilium. 4a ratio. illa distinguuntur que sunt adinuicem separari. sed intelligere et sentire sunt adinuicem separari nam sensus est in oibus animalibus. intellectus est tamen in hominibus. 5a ratio. dicitur intelligere recte et non recte. sensus autem respectu verorum et propter sensibilibus ipse verus est. In secunda parte soluit quartam questionem que est hec. utrum opinio et fantasia sint idem. Soluit per simile quod si opinio et fantasia sint idem. opinio et fantasia non sunt idem. opinio est in nobis est fantasia cum voluntas eo quod possumus ante oculos nostros fingere idolum. sed in nobis non est opinari cum volumus sed cum aliquid ratione probabili. id est homo libet opinatur cum vult cum opinio fiat concedendo verum vel falsum. 2a ratio. ad opinionem terribilis aut delectabilis mouemur persequendo vel fugiendo. fantasia autem hoc modo nihil nos mouet. sed bene nos in consideratione fantasmatum. ac si solus viderem idolum rei. 3a ratio. opinio potest esse intellectu alia. cum scia prudentia et opinio sint ratione intellectuales considerationis. Fantasia autem ad intellectum nullo modo pertinet. Ex his insertis quod fantasia differat ab opinione. differat etiam ab intellectu. 2a ratio: est quod intelligere non est ratio sentire sensu exteriori et interiori quod est fantasia. In tertia parte ponit rationem inter fantasia et sensum et intendit duas conclusiones. Prima. tangit unam suppositionem et est hec. si fantasia est virtus seu potentia anime secundum quam in nobis sit aliquid fantasia tunc est una de his potentibus aut virtutibus quibus discernimus verum

a falso. id videtur venire cum sensu cum opinione est scia et cum intellectu. 2a ratio: fantasia non est sensus. probatur quatuor rationibus. prima. quod vult est sensus in actu et non in potentia. quod ille non est dormientibus quibus tamen inest fantasia. nec sensus in potentia. quod est oibus animalibus. fantasia. non inest oibus animalibus. ut per de animalibus in perfectis. secunda ratio. sensus semper est verus. fantasia pluries errat. ergo. tertia ratio. cum sensus sit aliquid non dicimus quod vult nobis habet vult appetit. sed fiducialem asserimus. cum autem fantasia dicimus quod appetit nobis sic esse. quarta ratio. fantastice visiones apparent dormientibus in quibus non fiunt alique sensationes.

Secundo dubitatur. Utrum fantasia sit intellectus aut scia. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Ari. in quarta parte soluit fantasia ad intellectum. et intendit duas conclusiones. Prima. fantasia non est intellectus nec scia. probatur quod intellectus et scia sunt verorum. fantasia autem sepe est falsorum. 2a ratio: fantasia non est aliquid compositum ex sensu et opinione. probatur duabus rationibus. prima. eadem apparatus fantastica non sunt simul vera et falsa. sed de eodem obiecto habent apparetiam sensus falsa. et opinionem vera. ut per de quantitate solis. igitur. 2a ratio. sequeretur quod eadem opinio sit esse vera et falsa. et quod opinio mutaretur sine mutatione rei aut ipsius opinantis quod est impossibile. In quinta parte soluit sextam questionem que est hec. utrum opinio et fantasia sint idem. Soluit per simile quod si opinio et fantasia sint idem. opinio et fantasia non sunt idem. opinio est in nobis est fantasia cum voluntas eo quod possumus ante oculos nostros fingere idolum. sed in nobis non est opinari cum volumus sed cum aliquid ratione probabili. id est homo libet opinatur cum vult cum opinio fiat concedendo verum vel falsum. 2a ratio. ad opinionem terribilis aut delectabilis mouemur persequendo vel fugiendo. fantasia autem hoc modo nihil nos mouet. sed bene nos in consideratione fantasmatum. ac si solus viderem idolum rei. 3a ratio. opinio potest esse intellectu alia. cum scia prudentia et opinio sint ratione intellectuales considerationis. Fantasia autem ad intellectum nullo modo pertinet. Ex his insertis quod fantasia differat ab opinione. differat etiam ab intellectu. 2a ratio: est quod intelligere non est ratio sentire sensu exteriori et interiori quod est fantasia. In tertia parte ponit rationem inter fantasia et sensum et intendit duas conclusiones. Prima. tangit unam suppositionem et est hec. si fantasia est virtus seu potentia anime secundum quam in nobis sit aliquid fantasia tunc est una de his potentibus aut virtutibus quibus discernimus verum

in sono ythoies. n̄r recapitulat ea q̄ dicta sūt.

Tertio dubitatur. Quot iūt sensus iterio/ res. Ad qd̄ breuiter r̄ndetur q̄ sūt ḡn̄s. Primus est sensus cois̄ z̄ ē i anteriori pte ce rebu q̄ ps̄ est medullosa z̄ humida. z̄ illa est eius oz ganū z̄ ei⁹ actus ē cognoscere oba p̄iculariū sen sibiliū z̄ cognoscere s̄ fib. lia tā coia q̄ p̄a in eoz absentia. z⁹ est virtus imaginatiua. z̄ ei⁹ organuz ē post organū sensus cois̄. z̄ cōsistit i maḡ duritie z̄ frigiditate cerebri. z̄ eius actus est reseruare for mas rei sensibilis in absentia rei. 3⁹ est existimati ua cui⁹ organuz ē in media pte cerebri q̄ ē calida pp̄ motū multoz spiritūū. cui⁹ act⁹ ē clicere spēs nō sensatas a spēsbus sensatis sub rōne boni p̄se/ quēdi vel mali fugiēdi. 4⁹ est potētia memoratia cui⁹ organū est in posteriori pte cerebri. z̄ ei⁹ act⁹ est reseruare spēs sensibilū i absentia sensibil. 5⁹ ē fantasia cui⁹ organū ē i medio cerebri. z̄ ei⁹ act⁹ ē oponere z̄ diuidere spēs reseruatas in memoria.

Ad rationes an̄ oppo^m. Ad p̄mas d̄r q̄ actiōes sensibilū p̄icula riū nō sūt q̄litates sensibiles ad istū sensū q̄ sint q̄litates s̄c̄lu exteriori p̄ceptibiles. sūt t̄n̄ q̄litates sensibiles ad istū sensū q̄ sūt q̄litates aliq̄ sensu p̄ ceptibiles. Ad secūdā d̄r q̄ sensus cois̄ p̄ eūdē actum z̄ in eodē istāi t̄pis ponit d̄riam iter oba di uerfoz sensūū. ille t̄n̄ act⁹ v̄tualr cōtinet duos ac tus p̄cedētes p̄ quos distincte cognita sūt illa ob iecta. Ad tertiā d̄r q̄ s̄sus cois̄ p̄cipit s̄sibilia coia z̄ h̄z v̄nū obm z̄ v̄num organū. vt supra vi sum est. Et hec de secundo libro de anima.

Tercia uzi/ brū de aia. q̄rit p̄mo vtz intel lectus agēs sit potentia aie ab intellectu possi bili z̄ ex nā rei z̄ formalr disti cta. Arguit̄ p̄ q̄ distinguan tur realr. qz in tellectus agēs ē p̄stantior z̄ no bilior intellectu possibili. i. q̄r distinguitur realr ab i tellectu possibili. t̄z oia qz idē nō ē p̄stātius z̄ nobi lius se ipo. Arguitur z̄ sic. intellect⁹ agēs est corruptibilis. intellect⁹ possibilis ē corruptibilis. i. q̄r distinguntur realr. an̄ p̄p̄ Ari. dicentē. h̄ q̄dem

ipole est. passiuus v̄o itellectus corruptibilis z̄ sine hoc nihil intelligit. Arguitur 3⁹ sic. q̄ nō distin guantur ex nā rei z̄ formalr. qz nō ē ponēda plu ralitas sine necitate. s̄z nō est necesse ponere distin ctionem formalē z̄ ex nā rei inter intellectū agētē z̄ possibile vt possēt p̄bari defendēdo oppositum Et cōfirmatur auctoritate augustinī dicentis q̄ itellectus z̄ volūtas nō sunt plures aie sed vna aia. z̄ nō sūt plures mētes s̄z vna mēs. z̄ nō sunt plures s̄be sed vna s̄ba. In oppositum ē aucto ritas philosophi in littera.

Primo sciendū est q̄ p̄ solutiōe q̄ōnis sūt soluēde quattuor difficultates C̄ p̄ma ē de entitate ip̄i intellectus agentis z̄ possibilis. vtz. s̄ sit eadē entitas aut p̄les. p̄ soluti one hui⁹ difficultatis ponitur tal̄ sup̄pō. aia h̄z v̄nū p̄licē cālitatē respectu sui actus. s̄ cālitatē efficien tis. effectiue. n. p̄ducit actū. h̄z etiā cālitatē cause māl̄is recipiētis. subiectiue. n. recipit suus actus. z⁹ sup̄pō. ipole est idem sub eadē rōne formalī eē p̄n̄ effectiue p̄ductiūū alicuius z̄ sub iue recepti uum eiusdē. Ex h̄ sequitur q̄ aia p̄ distinctas rōnes formales ē p̄n̄ p̄ductiūū sui actus z̄ receptiūū eiusdē. Ex his ponūtur quattuor dicta. p̄mū. in cēn tia aie sūt ponēde due rōnes formales siue due formalitates quaz vna ē itellectus agens. alia v̄o itellect⁹ pot̄is. z̄ p̄ vna ē p̄ncipiū p̄ductiūū sui ac tus. s̄ p̄ itellectū agētē. z̄ p̄ alia ē p̄n̄ receptiūū sui act⁹. s̄ p̄ itellectū possibile. z̄ d̄ctū. iste due formalitates nō distinguntur ab aia nec a se iuicē realr aut eēntialr. p̄z qz nō ē ponēda p̄litas sine necitate. 3⁹ d̄ctū. isti duo itellect⁹ distinguit̄ ex nā rei. p̄z qz q̄cūq̄ operatiōe itellect⁹ seclusa distinguitur. i. q̄r distinguitur ex nā rei. an̄ p̄z qz seclusa q̄ cūq̄ opatiōe itellect⁹ v̄n̄ eoz ē rō p̄ductiua ip̄i us act⁹. z̄ ali⁹ ē rō receptiua illi⁹ act⁹. 4⁹ d̄ctū. isti duo itellect⁹ distinguitur formalr. p̄z qz sunt due rōnes formales q̄b̄ attribuitur p̄dicata for malr distincta. i. q̄r distingunt formalr. an̄ p̄z. qz in tellect⁹ agens d̄s agere z̄ itellect⁹ possibilis pati C̄ z⁹ d̄i. vtz itellect⁹ agēs z̄ itellect⁹ possibilis sint distincte potētie imediate. eēntiam aie p̄ficien tes. Ad quā r̄ndetur p̄ q̄ itellect⁹ agēs z̄ itellect⁹ possibilis sūt potētie aie ex nā rei z̄ formalr distin cte. p̄z qz potētia actia z̄ passiuā sūt potētie ex nā rei. z̄ formalr distincte. s̄z itellect⁹ agēs ē po⁹ actia z̄ itellect⁹ possibilis ē potētia passiuā. i. q̄r qz h̄nt actus distinctos. i. q̄r sūt potētie distincte. z̄ d̄ctū. vna illaz nō p̄ficat aliā. p̄z qz in nālibus p̄ficiēs re alr distinguitur a p̄ficibili. sed itellectus agens

nō realr distinguit a pot̄i. i. q̄r. C̄ 3⁹ d̄ctū. itellect⁹ agēs z̄ itellect⁹ possibilis imediate p̄ficiūt eēntiā aie. z̄ in ea imediate subiectant. sicut formalitas substātia in eēntiā ē formalitas. C̄ Tertius di. vtz itellect⁹ agentis z̄ possibilis sit idē act⁹. Pro solōe hui⁹ difficultatis ponunt̄ duo d̄ctā. p̄mū ē istō. itellect⁹ agēs se h̄z q̄drupl̄r in ḡnē cause efficiētis. p̄z qz itellect⁹ agēs cū fāta smarib⁹ occurrit effecti ue ad p̄ducere spēs intelligibilē. i. d̄ ei⁹ p̄mū act⁹ ē p̄ducere spēs intelligibilem p̄tialr z̄ effectiue. z⁹ itellect⁹ agens cū specie intelligibili effectiue p̄du cit actū itelligēdi. i. d̄ act⁹ sc̄dō ē effectiue p̄ducere actū itelligēdi. 3⁹ itellect⁹ agēs cū spē intelligibi li occurrit ad effectiue p̄ducēdū dispōz ad habitū. 4⁹ itellectus agēs nō spē intelligibili effectiue p̄ ducit habitū. z̄ sic ip̄i itellect⁹ agētis sūt quattuor ac tus. C̄ z⁹ d̄ctū. itellect⁹ possibilis se h̄z q̄drupl̄r in ḡnē cāe māl̄. p̄z qz p̄mo subiectiue recipit spēm intelligibilem effectiue p̄ductā ab intellectu agētē z̄ fāta smate. z⁹ recipit actū itelligēdi effectiue p̄du ctū ab intellectu agētē cum spē intelligibili. 3⁹ re cipit dispōnē effectiue p̄ductā ab intellectu agētē cū specie intelligibili. z̄ 4⁹ recipit habitū cāuz ab ipo itellectu agētē cū spē intelligibili. z̄ sic itellect⁹ pot̄is sūt quattuor act⁹. q̄ oēs cō. cāi i hoc cōi actu ḡ est recipe. C̄ 4⁹ d̄i. vtz itellect⁹ agēs sit nobi lior intellectu impossibili. Ad quā respondetur per distinctionē q̄ itellect⁹ agens z̄ possibilis possūt comparari adinuicēz dupl̄r. vno modo in rationi bus formalibus agentis z̄ patientis. z̄ sic itellect⁹ agens est nobilior z̄ perfectior intellectu possibili. quia ratio formalis intellectus agentis est nobili or z̄ perfectior rōne formali intellectus possi bilis. alio mō p̄nt cōsiderari f̄m suos act⁹ z̄ h̄z suos fines z̄ sic intellectus pot̄is est nobilior intellectu agente quia intellectus possibilis potest habere vnum ac tum perfectiore in omni actu intellectus agentis. visio enim beatifica z̄ cognitio summi inelligibilis est actus intellectus possi b̄ l̄. z̄ ille est perfectior quocūque actu ip̄ius intellectus agentis. etiam intellectus possibilis potest virtualr cognitiue at tingere obiectum perfectum z̄ hoc nō potest fa cere intellectus agens. C̄ Tertio. potētia beati ficabilis est honorabilior non beatificabili. sic est d̄ intellectu possibili respectū itellect⁹ agētis. i. q̄r itelle ctus pot̄is est nobilior intellectu agente.

Secundo Sciendū est q̄ iste est tertius liber de anima in quo Aristoteles determinat de potentia intellectiva anime:

z̄ diuiditur in quattuor tractatus. in p̄mo d̄terminat de potētia rōnali ip̄ius anime intellectiue. z̄ diuiditur in quattuor capitula. in primo d̄terminat de intellectu possibili. z̄ intendit septem cōclū siones. C̄ p̄ma tangit intentum z̄ est hec. cōsi derandum est de parte anime per quaz anima co gnoscit. z̄ sapit. siue sit separabilis siue inseparabil siue secundum locū siue sc̄d̄m rationē. z̄ quaz dif ferentiam h̄z ad alias potētiās aie. z̄ quō sit ip̄m intelligere. C̄ z⁹ d̄ctū. rāgit p̄betates itellect⁹. p̄ma est cōditional̄ z̄ est hec. si itelligere sit sicut sc̄t̄re r̄t̄ git itellectū pati aliqd̄ ab itelligibili sic sc̄t̄ū a s̄sibili li. z⁹ 2⁹ itellectū eē ip̄assibilem. 3⁹ opozet itellectū eē receptiūū spēs intelligibiliū. 4⁹ itellect⁹ ē i po tentia ad suscipiēdū species z̄ nō h̄z aliq̄ in actu. 5⁹. sicut sensitiūū se h̄z ad s̄sibilia itellectiūū se. h̄z ad itelligibilia. 6⁹. necesse ē itellectum esse imix tū. p̄bat. qz itellectus oia intelligit. i. q̄r oportet ip̄z esse imixtū. p̄bat. cōntiaz. qz si in intellectu eēt aliq̄ p̄pria forma illa p̄hiberet ne itelligeret formas extraneas. 7⁹. itellectus pot̄is nō h̄z aliquā d̄ct̄ minatā naturā sed solū h̄z banc naturā que vocat̄ itellect⁹ pot̄is aie. z̄ subdit q̄ ē ille itellectus quo oia itelligit z̄ nihil ē actu eoz q̄ sunt an̄ itelligere. 8⁹ rōabile ē itellectū n̄ miseri corpi. i. o. ḡao cor poreo. p̄bat. qz si ei⁹ eēt aliqd̄ organū tūc q̄le esset ip̄m organū aut calz̄ aut frigidū tal̄ eēt ip̄se itelle ct⁹. 9⁹. itellect⁹ pot̄is ē loc⁹ spēs. z̄ s̄bdit q̄ n̄ ē tota aia s̄z solū itellectia. neqz actu h̄z spēs s̄z solū po⁹. C̄ 3⁹ d̄ctū. rāgit duas d̄ctas in itellectū z̄ sc̄t̄ū. p̄ ē ex pre ip̄assibilitatis ip̄oz z̄ ē h̄z ip̄assibilitas sc̄t̄iūū ē s̄t̄is ip̄assibilitati itellectiūū. p̄bat dupl̄r. p̄ ex p̄ te sc̄sus. qz sc̄sus nō p̄t sc̄t̄ire pua s̄sibilia ex val de s̄sibili. i. post valde excedētia s̄sibilia sicut au ditus nō p̄t audire puū sonū post magnos sonos sed cum intellectus intelligit valde itelligibilia non minus intelligit infima itelligibilia sed ma gis. sc̄do. p̄bat ex pte organi sensus. quia sensus n̄ est sine corpe. i. sine organo corporeo. Et hoc in/ nunt sc̄dam d̄riam. z̄ est hec. q̄n̄ itellectus pot̄is sc̄it actu ifinita itelligibilia. i. q̄n̄ suscipit omnes spēs oīuz itelligibilium tunc dicitur sc̄icet s̄m ac tum z̄ confessum potest opari secundum seipsum z̄ quodā mō i potētia. s̄. ad agere. nō t̄n̄ sit sic erat addiscere vt̄ iuēre. i. an̄q̄ suscipiat ip̄as species. z̄ et p̄t sc̄ipz itelligē. C̄ Cōsequēnt̄ ponit sc̄cūdam d̄ctāz p̄ncipalē q̄ ē ex pte obi. z̄ p̄ponit talem sup positionē. Aliō ē magnitudo. i. diuiduum magni

possibilis. 2^m dicitur illi potentie assistit qdaz lux
creata. s. pma ca. 2 illa vocat intellectum agentem. 3^m
dicitur. vnde illi lucis increate intellectus intelligit
veritates icomutabiles 2 creatas 2 rlas eternas
Ex bisert qd e id intellectus agens i oibus boibus
s. pma ca C 3^a opio stat i tribus dicitis. p m u dcm.
i eentia aie se ponede due qlitates absolute. s. due
nales poterie itellectiue a se inuicem. 2 ab eentia
aie realr disticte. 2^m dcm. itellect⁹ agēs bz illustra
re fanta smata vt possit gignere suam spēs i itelle
ctu possibili. sic lumē bz illustrare me^m 2 colores
vt possint gignere suā spēm i me^m 2 in organo. 3^m
dicitur. itellectus possibil⁹ bz effectiue pducere ac
tū itelligendi cum spē itelligibili in eo recepta. 4^a
opinio posita est in pmo notabili.

Tertio dubitat vtz itellectus agens beat
oia facere. 2 itellect⁹ possibil⁹ beat
oia fieri. pzo soloe bui⁹ dubij ponit p aliqne sup
pōnes. pna. sic facies pntata speculo i tenebris nō
pōt cāre suā spēm in speculo nisi pntē aliquo lumi
ne. sic etiā qdita rei māl exis in virtute fātastica
obumbrata fanta smatib⁹ 2 conditionibus diuidu
āt. bus nō pōt gignere suā speciē i intellectu possi
bili nisi pntē aliquo lumie spūali. 2^a suppo. sic co
lor exis i tenebris nō pōt gignere suam spēs in
medio nec in organo nisi virtute alicuius luminis
irradiantis ipm colorem. s. it est de itellectu pos
sibili vt de qdita re itelligibili obūbrata fanta smata
tib⁹. 3^a suppo. sic facies pntata speculo i medio illu
minato statim gignit 2 cāt suā spēs in speculo 2 sic
colores pntati lumini et cāt spēm i medio 2 i or
gano sic etiā pntē itellectu agente illustrāte 2 ra
diantē supra fanta smata q prius obūbrāt spēs in
telligibiles statim qditates itelligibiles gignūt su
as spēs itelligibiles i intellectu possibili. ideo ac
tus itellect⁹ agētis est irradiare 2 illustrare fan
ta smata. gbus illustratis qditates gignūt suas spe
cies in intellectu possibili. Ex hoc sequit qd intel
ctus agens bz oia facere. i. bz illustrare oēs qdita
tes itelligibiles vt possint gignere suam spēm in i
tellectu possibili. sed itellectus possibilis bz oia
fieri. i. bz recipere spēs omnium itelligibiliū. pōt
tū aliter rīderi qd aia nra est vna potentia actiua
tanti vigoris qd pōt effectiue producere intellecti
onem omnīū itelligibiliū. hest dicitu spēm intel
ligibilem omnīū itelligibiliū 2 actum itelligendi
circa oia itelligibilia. Est etiā vna potētia passiua
tanti vigoris qd pōt suscipere spēs itelligibiles oīū
itelligibiliū 2 actū itelligendi circa oia intell.

gabilia. C^o Rationes soluitur ex dicitis
Meritur 2° dicitur qd act⁹ itelligē
di sint qlitates absolu
te ab intellectu 2 obo itelligibili relr
disticte 2 ab ipis totatr effectiue pdu
cte in intellectu possibili s bicitate. Arguit p 3° pī
mū. s. qd non sunt qualitates absolute qz nulla ac
tio est qualitas. sed ois actus itelligendi est actio
q nullus actus itelligēdi ē qualitas absoluta. ma
ior pz qz qualitas 2 actio sūt pdicamēta realr di
stincta. minor pz qz ois act⁹ itelligēdi ē actio ima
nēs que est spēs actiōis. Et confirmat qz act⁹ itel
ligēdi relr identificatur cū intellectu 2 cū obo in
telligibili ergo nō ē qlitas absoluta. ams pz aucto
ritate 2 rōne. auctoritate Axi. dicitis qd itellectus
i actu ē idē cū re itellecta vt scia i actu cū re scita.
rōne sic. qz iplicat dictionē actū itelligēdi sepa
ri ab intellectu 2 ab obo itelligibili. igit rēlr idēti
ficatur cū obo 2 cū intellectu. 2 sic. si actus intelli
gēdi cāretur ab itellectu se qrenī gncqz in cōuenien
tia. p m u. qd cā mālīs 2 efficiens coinciderēt i idem
numero. 2^m qd rōes opposite. s. rōo actiui 2 passi
ui fundarent i eodē numero. itellect⁹. n. eēt p m u. p
ductiūū actus itelligēdi et eēt p m u. passiuē rece
ptiūū ipius act⁹. 3° se qretur qd eiusdē ad seipm ef
fet rōo real. itellectus enī referretur ad seipz rō
ne actiui 2 passiu. 4° sequeret qd pncipiū pdu
ctiūū eēt psillius qd p se pducit. pz qz illd qd p se
pducit ē ppositū ex itellectu 2 actu itelligēdi. 5° se
qretur qd potētie itellectiue nō oueniret diff. ni⁹ po
tentie actiue. qz nō eēt p m u. trāsmutandi alterū in
qstū altez p m seipz. Et confirmatur qz si pducere
ptiātr ab obo. se qrenur sex inconueniētia. p m u
qz actus realr pduceretur a puro nihil. pz oia qz
stat obm eē purz nihil durate pductiōe ipi⁹ actus
2^m qz sequeret qd cā nālis posset cāre effectiue
aliquā entitatē nālem p m qscūqz distantia indiffe
renter. pz qz obm exis in quacunqz distantia pōt
intelligi. 3° sequeret qd cā mere libera nēcio p
duceret naturalr suuz effectum. pz oia qz si volū
tas obiuē pntetur intellectui paduerfarium ipsa
pducit mere nālter 2 necessario actū itelligēdi
circa ipam. 2 tū ipa est cā mere libera. 4° sequere
tur qd entia rōnis esset causa effectiua entis real.
pz oia qz stat oba cōplexa 2 multa entia rōnis eē
obiecta multorum actuum itelligendi. Quinto
sequeret qd posset lapis itelligere et qd asinus
posset affirmare 2 negare 2 sillogizare. patet oia
quia cum laps 2 asinus sint obiecta tallium actū

bz tales cābunt a lapide et ab asino. 2 ita poterūt
denoiare lapidē 2 asinū sicut effcūs denoiat suaz
cām. 6° sequeret qd nullū ens eēt pure passiuum
imo oē ens haberet virtutē 2 potētiā pductiua ali
c⁹ entis realis. s. sue cognitōis. ois est falsū qz mā
pma dī pure passiuā. C 3° sic. act⁹ itelligēdi dno
minat obā igit sunt subiectiue in oibis intellectus
2 confirmat qd act⁹ actiui nō est in agēte. igit act⁹ i
telligēdi non est in intellcū. 2 oia qz intellectus
est agens effectiue pducēs actū itelligēdi. C In
opp⁹ arguitur pmo qd sint qualitates absolute qz
act⁹ itelligēdi pōt eē quocūqz respectū destructo.
ergo est entitas absoluta 2 nō substātia necqz qtri
tas. qd est qualitas. ams pz. qz in sua dīstōe quidita
tiua nō includit aliquē respectū. Secdo qd dīstīguat
ab intellectu 2 obiecto itelligibili qz illa rēlr dīstī
guuntur quorum vnum potest existere realr sine
alio. sed obiectum itelligibile 2 potentia intellcū
ua possunt realiter existere sine actu itelligēdi.
igitur act⁹ itelligēdi rēlr dīstīguatur a potētia in
tellectiua 2 ab obiecto itelligibili. minor pz. qz in
tellectū non potest operari ipis obiectis existētib⁹
qd sint causati ab obiecto 2 potentia arguitur sic.
qz illud est causa actus itelligēdi. quo posito po
nitur actus itelligēdi. 2 quo remoto remouet.
sed posito intellectu 2 obiecto potest poni act⁹ in
telligēdi. 2 ipis seclusis necessario secluditur ac
tus itelligēdi. igitur actus itelligēdi causat a
potentia intellectiua 2 ab obo itelligibili. C 4°
arguitur sic. qd sit in intellcū subiectiue qz potētia
intellectiua nihil agit extra se. igitur eius effcūs
est in ea subiuē. 2 per consequens actus itelligen
di est subiectiue in intellectu poss. bili.

Primo sciendum qd p solone questionis
sunt soluende quatuor difficulta
tes. C pma. vtrum actus itelligēdi sint entita
tes absolute in predicamento qualitatis reponibi
les. pzo solutione huius difficultatis ponitur ta
lis suppo. in itellectione alicuius obiecti concy
runt tres entitates. pma est entitas potentie in
tellectiue. Secunda est entitas obiecti itelligibi
lis. Tertia est entitas ipsius actus itelligēdi. Ex
bis ponuntur tria dicta: p m u. omnis act⁹ intelli
gēdi 2 vtr omnis actio immanēs est entitas abio
luta. Itud dcm pz per rōnem demonstratiua Sco
ti que stat in tribus supponibus. C pma. impole
est aliquod ens respectiuum esse summā perfecti
onē alicuius agētis viuētis. pz qz omne respect⁹
presupponit absolutum eo qd est perfecti⁹. C Se
cunda suppositio. itelligere pfectū sumū itelligibile

. s. essentiam diuinam est sūma perfectio intellectū
pz. qz nō est vabilis excellentior pfectio ei⁹. C 3^a
suppo. si vnus actus itelligēdi sit entitas abio
luta. omnis actus itelligēdi erit entitas absolu
ta. pz qz omnes actus itelligēdi sūt eiusdē rōnis
in absoluto aut respectiuo. Ex bis forma sic rō.
ois sūma pfectio intellect⁹ ē entitas absoluta. sed
aliquis actus itelligēdi ē sūma perfectio itelle
ctus. s. itelligere eentiam diuinam. qd aliqs actus
itellect⁹ ē entitas absoluta. 2 vltra. aliquis act⁹ in
telligēdi est entitas absoluta. ergo omnis actus
itelligēdi est entitas absoluta. maior primi sillo
gismi pz per p m u. supponem: 2 minor per scōaz
2 oia in 3° p m e. scōa vero oia per 3^{am} supponem
C 2^m dcm. omnis actus itelligēdi est qualitas
pma spē qualitatis. pz qz omnis act⁹ itelligēdi est
entitas absoluta 2 nullus est suba aut qtritas. qd
libz est qualitas 2 nō qualitas de quarta spē eo qd
nō sūt forma vlt figura corpōz. nec qualitas dētia
spē. eo qd act⁹ itelligēdi nō sūt qualitat: s sensibi
les. nec qualitas de secūda spē. qz non sūt nāles po
tētie. cānt enī a nālib⁹ potētijs. igit sūt qualitates dē
pma spē qlitatis. C 3^m dcm. oēs actōes immanē
tes spūales 2 inextēse sūt in pma spē qualitatis. s.
oēs actōes immanētes corpales 2 extēse sūt i tria
spē qualitatis. pma ps pz p rōes scōaz p 2° dēō. Se
cūda ps pz qz oēs tales actiones immanētes sūt qua
litates sēsbiles. hē dēū sūt su perceptibiles. C 2^a
dīstī. vtrum act⁹ itelligēdi sit realr disticte ab i
tellectu 2 ab obiecto itelligibili. p solone huius
dīstī. ponitur talis suppo. omne itelligibile ab in
tellectū vel est ipsemet itellcūs vel non est ipse itel
lectus. sed est aliquid existens in intellcū. vel ē ali
quid quod nec est ipse itellectus nec in ipso intel
lectu. Ex bis ponuntur tria dca. C p m u. si intel
lectus itelligat se. itellectio. qua itelligit se ab
ipso est realr 2 eentialiter disticte. pz. quia si non.
sequerent tria inconuenientia. p m u. qd itellcūs
esset ipsamet itellectio 2 sic itellcūs semper intel
ligeret se. Secundo sequeret qd itellectus tran
siret de contradictorio in contradictorium quoz
alterum est reale 2 absolutum sine mutatione fa
cta in ipso. pz oia quia de non itelligere fieret i
telligens sine acquisitione alicuius entis realis ab
soluti. 3° sequeret qd quando itellectio qua intel
ligit se non essz qd etiam itellcūs non essz. pz oia
quia per aduerfarium itellectio qua itellcūs se
intelligit 2 itellcūs idem sunt realr. C 2^m dcm.
si itellcūs itelligeret aliquid qd est in eo itelle
ctio actualis qua itelligit seipm ē ab intellectu. 2

ab eo qd intelligit rlr distincta. p3. q2. si no. se qref q
intellectio no intelligeret sine ipa. ois e falsu q2 stat
intellectione no ee r tñ ipam intelligere. C 5^m dcm.
si intelligat aliqd qd nec est ipe i ipo intellectio actu
alis q ipm intelligit e rlr distincta ab ipo itellcu r ab
eo quod intelligitur. q sit rlr distincta ab itellcu
s probatum est. sed q non sit id qd intelligit. p3. q2 id
quod intelligitur no est in itellcu. sed intellectio e in
itellcu. scdo. q2 stat id qd intelligit ee puru nihil ipa
intellectione ex rite rlr in intellectu. igr itellcus re
atr d' s' figurat ab eo qd intelligit. 3° q2 stat id qd in
telligit ee vera substia. intellectio ho e qluas ab
soluta vt s' pbatum est. C Tertia di. vtz act^o itel
ligendi sit effectiue pduct^o ab obd r a potetia. p so
lone b^o difficultatis ponit p talis supp^o. obm capu
tur hic p obd quo. f. p spe intelligibili aur p obd qd
distictiue aur disticti. Ex bis ponit^o quatuor dca
pmu. obm. no est ca totalr pductiua aie act^o itelli
gedi. sed priatr. pmu p3 q2 posita ca totali nece
sario ponitur effectus. sed posito obd no ponit nece
sario actus intelligendi. 2° q2 ois ca totalis equo
ca est perfectior suo effectu. sed obm no e semp pfe
cti actu intelligendi. igr n est ca totalis equoca ipi
act^o intelligedi. maior p3. q2 ois talis ca rruatr co
tinet tonu effem. 3° q2 omnis act^o elicita potetia in
tellectiua e effiue cat^o a potentia intellectiua. igr
omnis act^o intelligendi est effiue pductus a potet
tia intellectiua. r per ois no e totalr pductus ab
obd. 4° nulla ca naturalis totalr est nata care esse
cti^o rrios. sed obm aliqn de se causat actu scienti
ficiu. aliquando actu erroneu. r est ca nalis. q no e
ca totalis talu actu. 2^m p3. q. f. obm sit ca priatr
pductiua act^o intelligendi. p sic. q2 obm appetit^o est
ca priatr pductiua act^o appetit^o. vt p3 per ari. i. vl
timo tractatu. g^o et obm intellectus. 2° q2 obm con
currit ad pductione act^o i aliquo genere cae no in
g^ore cae malis eo q no est subm act^o. neqz forma.
eo q no e in eode actu. neqz final q2 finis r forma
coicidunt. q in genere cae efficientis. 3° illud est ca
priatr pductiua alicuius effect^o quo secluso r oi
alio posito non potest poni effectus. sed secluso obd
r oi alio posito impote est ponere actum intellige
di. ergo obm est ca priatr actus intus intelligendi.
4° q2 potetia intellectiua non est causa totalr pro
ductiua sui actus. ergo aliqd concurrat cum ea ef
ficiue r non aliud q obm. ergo obm est ca partialr
pductiua sui actus. ans patebit i sequenti dicto.
C 2^m dcm. potetia intellectiua non e ca totalr. p
ductiua sui actus sed solu partialr. pmu p3. q2 po
sito totali actiua r passiuo debite approximatis r

no impeditis pot sequi effectus quocumq extrinseco
secluso r necessario sequi si sit ca nalis: sed posito
intellectu ponit totale passiuu. r per aduersariu po
nitur totale actiuu r sunt debite approximata r n
impedita. g^o posito intellectu necessario ponet act^o
intelligendi. quod e falsu. scdo p3 p3 q2 illud e ca
act^o intelligendi quod laudat vel vitupat pp actus
intelligendi. sed potentia intellectiua laudatur vl
vituperat pp suu actu intelligendi. g^o r. pot scdo
pbari per secud^o rone scas p prima pte pmi dci.
C 3^m dcm. aggregatum ex obd intelligibili r potet
tia intellectiua e ca totalr productiua ipius act^o
telligendi. p3 q2 ipis potest r debite sibi inuice ap
proximatis r no impeditis. r quibuscunq alijs p
pote vel impote seclusis necessario ponit. vel saltē
pot ponit actus intelligendi. C 4^m dcm. inter illas
duas cas potentia intellectiua est principalior. p3
q2 quicunq sunt aliqae due cae partialr concurrē
tes ad pductione alicuius effect^o. illa est pncipali
or que concurrat p modu cae vlis r dirigetis. s3 in
pductione act^o itelligedi potetia intellectiua cur
rit taqz ca vlis r p modu dirigetis. ergo potetia in
tellectiua e ca pncipalior. C 4^m dcm. vtz act^o itel
ligendi sit s'biue in intellectu. p solone b^o diffi. po
nitur tria dicta. C pmum. intellect^o agens non e
pm receptiuu act^o intelligendi. p3 q2 e pm^o pducti
uu ipius act^o. C 2^m dcm. obm no e illud pm^o sub
iue receptiuu ipi act^o. p3 p. q2 no posset obm d no
uo intelligi sine mutatoe reali sca in obd r sic non
possem^o intelligere eentia diuina sine mutatoe re
ali sca in ipa. 2° q2 stat oplexa r entia rois esse oba
actu. mo illa no pnt ee subiecta itellectois q e en
titas realis p icompleta. 3° q2 si obm eet subm ali
c^o act^o intelligendi. vel eet obm quo. r sic habet in
tctu. q2 obm quo est subiue in itellcu. vl obz qd.
r hoc no q2 stat obm qd ee puz nihil actu itelligē
di realr circa ipm exite. p3 de actu quo. nūc intel
ligimus antixpm r eentiam eius. 4° q2 actus in
telligendi sunt actiones immanentes. ergo ma
nent in intellectu subiectiue.

Secundo sciendū e q ari. i isto. 3° tracta
tu determinat de actib^o intellect^o
r compat intellectum ad sensu. r diuiditur i tres
partes. In prima determinat de actibus ipius in
tellectus. r intendit septem conclusiones. C pma
tangit duas operationes itellectus. r est bec. intel
lectiua indiuisibilium. i. apprehensio simplicium est
in his circa que non est saltum. sed compositio in
telligibilu est in his in quib^o vtz r falsu e sic e co
p^o eoz que sūt vera r eoz que supponit p eode

C 2^a 3° tangit positatē in istos act^o. r est ista. intel
ligentia simpliciu pot e qz opo. pbat per site sum
pū ex opione empedoclis. qz sic empedocles vi
cebat qz primo fuerunt capita sine ceruicib^o. i. si
ne collis. postea coniueta sūt suo collo p cordiaz
r itez diuisa per discordia. sic et in itellcu sūt p in
telligibilia simplicia r dyametri r asimetri. r 2° p
itellectū r ponitur vt dicēdo. dyametz e asime^m
r aliquado diuidunt. r subdit qz intellect^o simplex
intelligit tpa preteritorum r futuroz. sic etiā itelle
ct^o componēs r ponit sca cum scis r futura cuz fu
turis. C 3^a 3° tangit dnam eoz qz in itellcu cōpo
nēte est falsu r no in itellcu simplici. pmu pbat qz
si itellcus dicat albu no ee albu rponit r falsu dic.
C 4^a 3° i itellcu rponēte ē veru r falsu s3 oia te
poza. pbat qz no solū falsu aur vtz est qz eleon est
alb^o. sed et qz erat vl erit albus. C 5^a 3° qualiter i
telligit indiuisibile in actu. diuisibile tñ in po⁴ r e h.
triplex e indiuisibile. quoddā est indiuisibile i actu
diuisu in po⁴. vt longitudo r illd intelligit^o actualr
ee idisum r in tpe indiuisibili. 2^m pbat. qz tps est filr
disibile r idisibile lōgitud. 3^m pbat. qz ps illius idf
sibilis no intelligit nisi diuidat r fiat in actu. C 6^a
3° tangit qtr intelligant alia indiuisibilia r est bec. i
diuisibile no fm qzitate s3 fm spem itelligit in in
diuisibili tpe r in indiuisibili pte aie. r non intelligit
s3 qz e diuisibile fm accis sed s3 qz est indiuisibile.
3^m at indiuisibile quod e idisibile tā fm actu qz fm
potetiā. vt punct^o. itelligit per puatoez diomis que
admodū oia puatua intelligunt per habitū vt ma
lum per bonum r nigz per album. C 7^a cōclō tā
git dnam inter istas duas opiones r est bec. ois af
firma: vl nega^o alie^o de aliquo rna aut falsa e. s3 n
omnis itellectus ver^o aut falsus e s3 solū ille qz po
nit aliqd de aliquo. pbat per site qz sicut visus cir
ca iuu psum sensibile sp est ver^o. sed circa sensibi
lia p accis no semp est ver^o. sic se hnt et qdūqz sūt
sine mā. i. itellectus. Et subdit qz idē e scia s3 actu
cū re scita s3 scia fm potetiā e pōr re scita. In 2^a p
te ponit. iz. opatōes intellect^o ad sensū. pma. qz sic
sēibile agit in sensū r reducit ipm de potentia ad
actu sic et itelligibile agit in itellcu r reducit ipm
de potetia ad actu. 2^a. qz sic alteratō sensus a sensu
bili no e alteratio corruptia nec mor^o ppe dictus.
mor^o eni ppe dca e act^o iperfect^o. sed alteratio sē
sus a sensibili e act^o psciens ipm sēsu. sic e de alca
tione itellectus ab itelligibili. 3^a. qz sentire e site ipi
dicere siue ipi intelligere. i. simplici apprehēsiōe i
tellectus qz vtrūqz e simplex. 4^a. qz tā in sēsu qz i tel
lectū affirmationē vel negationē eius quod est obz

apphenū vt cōueniēs vel disconueniēs segtur p
secutio vel fuga. 5^a. qz in vtraqz i apphensione obi
cuenientis vel disconuenientis segtur delectatio
vel tristitia. amor vel odium. psecutio vel fuga. 6^a
qz in nullo eoz potetia appetitiua alia est a poten
tia fugitiua r in scitio fugitiuū r appetitiuū n sē
aliud a sensitiuo nisi fm ee. s3 r e in itellectiua. 7^a
opatio. qz sicut se hnt sensibilla ad sensū ita etiā sāt
tasmata ad intellectū. pbat qz sensibile facit spem
sensibilem sine qua sensus no sentit. sic r sātasia fa
cit spem itelligibile sine q intelligit. cū. n. bonū aut
malū affirmat aut negat aut fugit aut psegur for
mat fantasia pp qd aia sine fantasmate non itelli
git. 8^a. qz sic pter sensus pculares o3 ponere vnu
coem qui apphendat oba oium sensuū r pbat dōi
az iter ipa. ita et o3 ponere vnu itellectū itelligēte
oia. 9^a. qz sicut sēsus p spēs resarimatas imaginā i
fantasia aliqd triste vel delectabile. r mouet ad p
sequendum vl fugiēdū. ita intellect^o p spēs refer
uatas i memoria. s3 e dōia qz appetit^o sensitiu^o mo
uetur ad psequendū vel fugiēdū fm iudiciū sen
sus. alia tñ s3 iudiciū itellect^o et ipis absentibus.
intellectus. n. iudicat de futuris r de ipis delibet.
r^o compatio. qz tā in sensu qz i intellectu e aliqn iu
diciū practicu qd natū est mouere sēsu r itellectū
ad aliqd psequēdū vl fugiēdū. aliqn ho iudiciū
speculatiuū r sine actiōe. i. no mouet ad aliqd agē
dum. Et subdit cōuenientia qz verū iudiciū vtrius
qz dōi verū. r falsū dōi. s3 differūt i hoc qd e simplici
ter. r quodāmodo s3 qd rponit omentator. qz ve
ritas in intellectu speculatiuo est bonū simplr r ab
solute. sed veritas in intellectu practico est bonuz
ordinatum ad aliud. r^o comparatio qz intellectus
itelligēdo ea q sūt abstracta a mā n itelligit ea ee r
existē sine mā. s3 itelligit ea n itelligēdo māz eozū
sic n e d sēsu. Sēsus. n. n pōt distincte cogscere al
bedinē no cognoscēdo subm. iz^a r vltia opatio ga
sēsus nūqz e res sēfata: s3 intellect^o e res itellecta.
C In 3^a pte aristo. recapitlat ea q dca sūt. r intrē
dit talē cōtonem. anima e qdāmō oia. pbat. qz oē
qd e sēibile e vl itelligibile. s3 aia bz sēsu in se p
quē e sēibil^o r itellcm p quē e itelligibil^o igr. m
nozē pbat. qz scia e qdāmō scibilia igr r sēsus sēsi
bilia. ans. pbat qz dōie qb^o diuidunt scie st eedē cū
dōijs qb^o scibilia diuidunt. Secant. n. sciētie que
admodū rba d qb^o sē. pbat qz sic sciētia r sēsus di
uidunt p actu r potetiā: sic scibile r sēibile. si. n. sē
sus fuerit in po⁴ sēfatu erit i po⁴. r si fuerit i actu
sēfatu erit in actu: r s3 r e dō sciētia r scibili n s3 qz
e ex animā s3 s3 qz bz ee in anima. n tñ e in anima

De anima

ise s3 i sua spē. nō. n. lapis ē i anima s3 spēa lapidis
Ex hoc isert q̄ intellect⁹ ē sic man⁹. q̄ sicut man⁹ ē
organū organoz. ea. n. vtimur ad ptegēdū oia or
gana. sic intellect⁹ ē spēa spēz. i. recipit spēa oiz re
rū. Et subdit q̄ oia intelligibilia sūt in spēb⁹ intel
ligibilib⁹. pbat. q̄ nulla res ē vltis pter p̄ctiāres.
Ex h̄ isert q̄ intellect⁹. nihil addiscit neq̄ intelligit
sine fātasmatib⁹. si. n. intellectus speculati⁹ necesse
ē aliqd̄ fātasma speculari. z subdit d̄n̄az inter fanta
sā z intellectū. q̄ act⁹ fātasie nō ē ver⁹ neq̄ falsus. s3
intellect⁹ q̄ ē opō vel d̄sio semp̄ ē ver⁹. vlt̄ falsus. z
subdit q̄ act⁹ intellect⁹ q̄ ē intelligētia simplicius.
s3 nō sit fātasma nō t̄m̄ sit sine fātasmate.

Tertio Sciedū q̄ circa hūc textū incidūt
tres difficultates. p̄ma est vtum
intellect⁹ p̄cticus z speculati⁹ sint po⁹ reatr̄ disticte
Ista di. p̄t̄ dupl̄r solui. p̄ fm̄ nominales ponēdo
p̄ talē regulā. dato aliq̄ fm̄io z notatiuo si volum⁹
cognoscere significat⁹ ei⁹. z ei⁹ z notatū op̄z vare
diffōnē qd̄ nominis. z illd̄ qd̄ p̄oē i recto erit signi
ficatū. z illd̄ qd̄ p̄oē i obliq̄ erit z notatū. z ponū
tur due diffōes qd̄ nois. p̄. intellect⁹ p̄cticus ē potētia
intellectiua h̄is actū vlt̄ h̄itū p̄ctici. z. intellectus
speculati⁹ ē potētia intellectiua h̄is actū vel. h̄i
tum speculatiū. Ex his seq̄ p̄mo q̄ adequatum
significatū intellect⁹ p̄ctici z speculatiui ē potētia
intellectiua. C. 2. seq̄ q̄ z notatū intellect⁹ p̄ctici
ē act⁹ vlt̄ habitus p̄ctici z z notatū intellect⁹ specula
tiui ē act⁹ vlt̄ bitus speculatiui. C. 3. ponū talis di
stinctio. intellect⁹ p̄cticus z speculati⁹ p̄nt capi dupl̄r.
vno mō p̄ significato. z sic nec re nec rōe distiguū
alio. p̄ cōnotato. z sic re z rōe distiguū. C. 4. p̄t̄
tū alr̄ solui ponēdo talē distinctionē. intellect⁹ p̄cti
cus z speculati⁹ p̄nt capi dupl̄r. vno mō p̄ de
noiato. s. p̄ potētia intellectiua q̄ denoiatur p̄ acti
ca vlt̄ speculatiua ab habitu practico vlt̄ speculatiuo
vlt̄ etiam ab actu z sic nō distiguuntur. alio mō p̄nt
capi p̄ significatis. s. p̄ habitu practico vlt̄ specu
latiūo denoiantibus intellectum speculatiū vel
practiciū. z sic distiguuntur reatr̄. p̄nt etiā capi p̄ ag
gregatis ex significato z denoiato z sic non reatr̄ di
stinguuntur sic duo entia p̄ccis quē admodum lac
dulce differt a lacte albo. C. 2. di. vtz practiciū z
speculatiū sint d̄rie eēntiales potētie intellectie
p̄zo solutiōe huius difficultatis ponuntur p̄ aliq̄
distinctiones. p̄ma. intellect⁹ p̄t̄ dici practico dupl̄r
vno mō ab actu. z sic ille intellect⁹ est practico q̄ i
telligit actu intelligendi practico. z ille ē specula
tiūo q̄ intelligit actu intelligēdi speculatiuo. z isto
mō ip̄t̄ est eundē actū sicut ē practiciū z specula

tiūo. q̄ ip̄t̄ est eundē intellectū sicut intelligere se
tu practico z speculatiuo. alio mō intellect⁹ p̄t̄ ac
ci practicus ab habitu z sic ille intellectus ē p̄cticus q̄
informatur habitu practico. z ille ē speculatiūo
q̄ informatur bitu speculatiuo. z isto. ip̄t̄ est eū
dem intellectū sicut ē practiciū z speculatiūo. C. 2.
di. intellectus p̄t̄ denoiari practico dupl̄r. vno. p̄
denoiationē intrinsecā z sic denoiatur practicus
ab habitu practico vel actu ieo ex̄te. alio. p̄t̄ d̄
nominari practico p̄ denoiationem extrinsecam
z sic denoiatur practicus a suo obo. s. a p̄ctiāci
ta ex̄te. non in eo sed in volūtate. z ponitur talis
suppō. act⁹ practico z sicut p̄ctis sūt p̄dicata q̄ p̄nt
denoiatiue z accēntalr̄ p̄dicari de intellectu. Ex h̄
sequitur q̄ diuisio intellect⁹ practico z speculatiui ē
diuisio subī in accēntā nō. p̄pā s3 coia ac si diuidere
tur corp⁹ in albū z nigrū. C. 3. di. vtz diuisio ite
lectus in simplicē z cōponētē z diuidētē p̄cticus z
speculatiūo sit diuisio itellectūs agētis vel possibilis
p̄ solone b⁹ di. ponunt aliq̄ue suppōnes. p̄ma. cō
ponere ē quoddā intelligere z sicut diuidere. z in
telligere ē sicut inue recipere intellectionē. Ex hoc se
quit q̄ sol⁹ intellect⁹ possibilib⁹ intelligit. 3. suppō.
intellectū eē practiciū est ip̄m intelligere actu p̄cti
co vel informari bitu practico. q̄ta suppō. sol⁹ in
tellectūs possibilis intelligit actu p̄ctico vel infor
mat̄ habitu practico. p̄z q̄ solus in tellectūs possibi
lis ē receptiūo eoz. Ex his ponū aliqua dca. p̄m̄
intellectūs intelligens simplicia z intellectus cōpo
nens diuidens z discurrens n̄ sicut potētie intellectie
r̄tr̄ distincte. C. 2. dcm̄. intellectūs possibilis ē ille
q̄ didit̄ cōponētē diuidētē z discurrentē. 3. dcm̄. p̄
cticiū z speculatiūo sicut d̄rie intellectus possibilis.

Cōclusio r̄ntalis. act⁹ intelligēdi sicut q̄litates
absolute ab obo intelligibili z itel
lectū reatr̄ distincte. z ab ip̄s sicut totalr̄ efficitur p̄du
cte in intellectū possibilis subiectate. bec 3. q̄ ad oēs
ei⁹ p̄tes satis p̄z in primo notabili.

Primo dubitat. vtz oēs act⁹ intelligēdi sint
actōes imanētes z ab actu p̄ducē
di dicēdi z recipiendi r̄tr̄ distincti. z ab ip̄a itellectiua
potētia elicitū. p̄ solōe b⁹ dubij sicut solouēde quinq̄
difficultates. C. p̄ma. quis actus sit actus p̄ducen
di. C. 2. q̄ act⁹ si. act⁹ dicēdi. C. 3. q̄ actus sit ac
t⁹ recipiendi. C. 4. q̄ actus sit act⁹ elicitū. C. 5.
vtz oēs isti act⁹ distinguat̄ ab actu intelligendi. p̄ so
lōe istaz difficultatū ponū p̄ talis suppō. quando
cūq̄ intellectūs intelligit aliquod obīi primo cōcur
runt ibi tres entitates realiter distincte
scilicet entitas obiecti. entitas potētie z entitas

Tertius

ip̄i act⁹ intelligēdi. s. ip̄i intellectiōnis. z quia ipsa
intellectio est actiue p̄ducta a potētia intellectiua. iō ē
ibi vna entitas q̄ vocat̄ p̄ductio actiua intellectio
nis q̄ ē relatio potētie p̄ducēdis ad formāz siue
intellectionē p̄ductaz. z q̄ ipsa intellectio passiue
p̄ducit. ideo est ibi vna entitas q̄ est p̄ductio pas
siua intellectōis z ē relatio forme producte ad po
tētiā p̄ducēntē z correlatiue opponit̄ p̄ductioni
actiue. z iste due p̄ductōes sūt de ḡnie relationis.
q̄ sūt relatiōes intrinsecā adueniētes. z q̄ intellectio
ē forma absoluta subīue recepta in intellectu possi
bilis ē vna r̄to intellect⁹ recipiētis ad ip̄am formā re
ceptā q̄ vocatur receptio actiua a q̄ ipse intellect⁹
d̄r̄ effectiue recipit ipsam formā. z quia ip̄a forma
passiue recipit in intellectu possibili. ideo est vna re
latio forme recepte ad intellectū possibilē recipien
tē. z sic in toto occurrunt ille septē entitates. C. 2.
suppō. sola intellectio vtz vocari actus intelligēdi
ideo intelligere p̄ significatōe reatr̄ ip̄a intellectio.
s3 intelligere captū p̄ denoiato ē potētia intellecti
ua subīue receptiua ipsius act⁹ intelligēdi. C. 3.
suppositio. act⁹ dicēdi actiue dictus est p̄ductio
actiua a qua intellectus agens dicitur formalr̄
ducere intellectionē. z ille actus vocatur aliquan
do dicere z aliqui concipe. aliquādo vocatur p̄du
cere intellectionem. aliquando vocatur p̄ductio
obiecti in obiecto cognito. Ex hoc sequitur q̄ p̄du
cere obīi in esse cognito est p̄ducere ipsaz cogni
tionem a qua ipsum obīi dicitur formalr̄ esse co
gnitum. s3 actus dicēdi passiue dictus ē p̄ductio
passiua ipsius intellectōis que aliqui vocat̄ dici. ali
quando accipi. z aliqui p̄ducit. Ex hoc sequitur q̄ act⁹
dicēdi z p̄ducēdi sūt reatr̄ idem actus. s. p̄ductio
intellectōis. C. 4. suppō. actus recipiendi est rece
ptio actiua vel passiua qua formalr̄ intellectus pos
sibilis recipit intellectionē. z qua intellectio recipit
formaliter in intellectu possibili. C. 5. suppositio.
actus elicitū actiue dictus est effectiua p̄ductio
ipsius intellectionis a qua formaliter ipse intel
lectus agens dicitur actiue producere actus intel
ligendi a qua formalr̄ ipse actus intelligendi d̄r̄ pro
ductus vel elicitus ab ip̄a potētia agente. sed ac
tus eliciendi passiue dictus est ip̄a productio pas
siua. vel saltem ipsa receptio actus in intellectu
possibili. Ex hoc sequitur q̄ actus producēdi ac
tus dicēdi. z actus eliciendi reatr̄ identificantur
Ex his dicitur q̄ actus intelligendi reatr̄ distin
guunt̄ ab actibus producēdi dicēdi z elicien
di. z dicitur q̄ actus intelligendi realiter distin
guuntur ab actu recipiendi. Sed pro solutione dis

ficulatis que est vtum actus intelligendi sint ac
tiones immanentes ponitur talis distinctio. Du
plex est actio. quedam est actio immanens. alia ē
transiens. actio immanens est illa in qua nihil est
operatum preter operationem. hoc est dictu quā
docunqz preter operationem non est aliquis effe
ctus actiue productus quem respiciat ipsa actio
per modū effectus p̄ducti talis est actio immanēs.
verbi gratia quādo intellect⁹ intelligit aliqd̄ obīi
p̄ter opatōem suam q̄ est intellectio nō est aliq̄s effe
ctus effectiue p̄duct⁹ quē respiciat actio ipsa per
modūz fm̄i. s3 actio trāsēns est i q̄ est aliqd̄ opa
tum p̄ter opationē. h̄ est dictu. quicunqz p̄ter ope
rationē ip̄ius agētis est aliq̄ forma p̄ducta p̄ ip̄ā
realiter distinctā ab ip̄a opatōe talis operatio ē ope
ratio seu actio trāsēns. h̄bi ḡra q̄n aliq̄s edificat p̄
ter edificatōez q̄ est actio remanet aliq̄s effect⁹ no
uū p̄duct⁹ p̄ ip̄az edificatōe. s. ipsa dom⁹ edifica
ta. iō edificatio ē actio trāsēns. sicut q̄n ignis calefa
cit aquā p̄ter opationē ei⁹. q̄ ē calefactio ē aliqua
forma nouū effectiue p̄ducta p̄ calefactōe illam.
s. calitas in aq̄. iō calefactio ē actio trāsēns. Ista
distin. p̄z p̄ Ari. p̄ ethicor̄ z 9. metaphysice dicē
tē. quoz iquit alr̄ est quod sit. i. operationes. bo
rum actus in facto est. vt edificatio in edificato z
toratr̄ motus in eo qd̄ mouet. quoz h̄o non est ali
ud op⁹ p̄ter actionem i ip̄is existit actio vt videre
z intelligere. Ex his sequitur q̄ illa actio nō vocatur
actio immanēs q̄ denoiat agēs p̄ modū patientis. z
agēs p̄ modū agentis. nec illa trāsēns que denoiat
agens per modū agētis. z illa patiēs q̄ denominat
patiēs p̄ modū patiētis. C. 2. sequitur q̄ ille non
vocatur actōes imanētes que manēt i agente for
malr̄ z subiectiue nec trāsēntes: que sunt in pa
tiente subiectiue. ois. n. actio formalr̄ capta est for
malr̄ in agente. Ex his d̄r̄ q̄ actus intelligendi. et
vniuersalr̄ omnis actus potētie virtualr̄ cogni
tiue est actio immanens reponibilis in prima vel
tertia specie qualitatis.

Secundo dubitatur. Vtz act⁹ intelligēdi
r̄tr̄ distiguat̄ ab habitu z effectiue
ab ip̄o cause. p̄o solōe b⁹ dubij ponunt aliq̄ue
suppōes. C. p̄ma. intellect⁹ agēs cū spē intelligibili
mediāte actu p̄ducēbitū. z. duplice sunt actus. q̄
dā sicut p̄cedētes bitū z ex ill̄ causalr̄ habit⁹. alij sūt se
quētes bitum z illicant̄ ob bitu. z ponunt aliq̄ di
cta. p̄m̄. ois habit⁹ intellect⁹ est q̄litas absoluta. z
dcm̄. ois habit⁹ intellect⁹ ē reatr̄ distinct⁹ ab actu in
telligēdi. p̄z. q̄ n̄ ex̄te aliq̄ actu in intellectu stat bi
tū ē in intellectu. 3. dcm̄. bit⁹ ē sicut receptiua i in

De anima

tellectu poli. p3 q2. pductus ab intellectu agente. C4^m dicitur intellectus agens cum spe intelligibili et cum bitu exite in intellectu poli concurrat effectiue ad pducendum actus sequentes habitum. pbat sic q2 quicunqz alicuius potus uenit rō actiui et passiuu si tali potentie addat aliqd adiutoriu tale addit ex pre illi ex quo talis potus deficit. s3 potus intellectiue uenit q sit p^m pductiuu et passiuu et nō deficit i patiēdo et recipiēdo. igr bit sibi coadit^r occurit p moduz pncipiū actiui et non passiuu. Ex his sequitur p q habitus e cā pbatit^r pductiua actus intelligēdi sequentis habitū C2^o sequitur q bit nō solū pōit ad vigorādā potētā. s3 vt p ipm potus fiat actiuor ad eliciēdū pfectio rez actū. C3^o sequitur q talis bitus solū pōitur ad determinādū potētā ad actū pfectū eo q de se sit in differēs ad actū pfectū et pfectū. C4^o sequitur q nō ponit ad moderādū ipz actū. s. vt tal' actus dicatur bon' vel malus sic q potus pducatur subaz actus. et bit' pducatur modū vel additionē illi actus C5^o sequitur q nō ponit ad itētionē actus sic q potus pducatur subam actus. et bit' pducatur itētionē ipsi actus

Tertio dubitat. Utz necesse sit intelligere fatasmata spectari. Pro solōe hui' dubij ponunt due opiones pbabiles. Prima opinio stat i duab' suppoib' et duob' dictis. C^o Prima suppo. intellectus agens cum fatasmatis causat spem intelligibile sine q nō est possibile intelligē. C2^a spes intelligibil' cāta in intellectu poli remanet i ipo intellectu post actū intelligēdi. C^o Prima dicitur ipole est hre pma itellectionē de aliq re sine fatasmatis. patz quia impole est hre pma itellectionē de aliqua re sine sua spē intelligibili. s3 impole est hre spēz intelligibile sine fatasmatis. C2^m dicitur bita spē itelligibili pot' intellectus infinitos actus intelligendi pducere sine fatasmatis. Ex h' sequitur q falsa ē opio dicētiuz q ad intelligēdū non regrat spes intelligibil' sed sufficit cōuersio intellectus ad fatasma. ideo fm istos necesse erat in quibet itellectōe intelligētē fatasmata spectari. h' est dictu se uertere ad fatasmata. C2^o sequitur q falsus ē error dicētiū q i itellectōe regrat spes intelligibil'. s3 illa nō manet post actū in intelligēdi eo q i ipo itellectiua nō ē mēoria. C3^o sequitur q falsa ē opio dicētiū p q regrat spes itelligibil'. q illa spes intelligibil' remanet scdm esse remissū post actū intelligēdi. et q ad intelligēdūz ipsam rem necesse est i qualz itellectōe se uertē ad fatasmata. C2^a opio stat in qtuor dictis. p^m. nō repugnat dicitōrie intellectui pducere itellectōez sine fatasmate. p3 de intellectu sepato. C2^m dicitur nō spugnat dicitōrie intellectui iuncto intelligere,

sine fatasmate. patz de intellectu iuncto corpi nō post resurrectionē. C3^m dicitur nō repugnat dicitōrie intellectui nō iuncto corpi uiaozis intelligere sine fatasmate. p3 de intellectu in statu nature i tegre. C4^m dicitur repugnat intellectui iuncto i statu nature corrūpre intelligere sine fatasmate. ista tñ opio ē magis the^a q natural'.

Ad rationes ante oppo^m. Ad pma dicitur q actio est equocuz ad actionē trāseuntē et immanentē. ideo stat actōez immanentē esse actionē et tñ non eē de pducamēto actōis cū sola actio trāsēs ē reponibil' in illo pducamēto. Ad dicitōrie dicitur negādo ans. et ad pma pbatōnez dicitur q quādo intellectus intelligit se idēz ē itellectus. et qd intelligit. et qn itellectus h3 sciētā d se idē est scia. i. sciēs cū re scita. sciam. n. fm actū vocat sciētē. Et ad fam pbatōnē dicitur q non implicat contradictionē itellectionē separi ab intellectu et remāere sine subo. nec ē implicat contradictionez q ea sepata ab intellectu ponat i quicqz subo. vt putat lapide vt i asino nō uenoiabit tñ lapidē vt asinum intelligere. qz itelligē notat vitalē pceptōem obi itelligibil'. C^o Ad h3 dicitur q ad p^m iconueniēs nō ē incōueniēs q cā māl' in q. et cā efficiēs coincidunt in eodē numero. forte tñ ē incōueniēs d cā efficiēte et d cā māli ex q. Ad 2^m iconueniēs dicitur q ille rō nel nō sūdant in eodē rō. n. actiui sūdant in intellectu agente et rō passiuu in intellectu possibili. Ad tertium. iconueniēs dicitur q quādo aliq duo sūt idē rō et distincta formalr et ex nā rei nō est iconueniēs iter illa duo eē rōnem reale. Ad 4^m iconueniēs dicitur q in pductōe subali pducit totū opositū. s3 i pductōe accntali solū pducit ipsa forma vt saltem effectus formal' ipsius forme. Ad 5^m iconueniēs dicitur q in intellectu agēti uenit diffinitio pot' actiue. trāsmutat. n. altez in qtu altez. i. intellectu potem. et itellectu poli uenit diffinitio potētie passiuue. C^o Ad dicitōrie dicitur pmo ad duo pma iconuenientia q suff' ē spē intelligibile esse aliquid reale exn' in intellectu. qz capi' hic obiū p spē intelligibili et h' i cognitōe abstractiua. Ad 3^m iconueniēs dicitur q h3 voluntas sit cā mere libera in eliciēdo suos actus nō tñ in mouēdo intellēm i cognitōnē sui. Ad 4^m iconueniēs dicitur sic ad p^m et 2^m. Ad 5^m dicitur negando cōiaz. qz illud solū dicitur itelligere affirmare negare syllogizare i q sibi recipiūt tales actus. Ad 6^m iconueniēs dicitur q nō ē incōueniēs qz ēritatē eē cāz pnat' pductiua sine cognitōia. C^o Ad etiā dicitur ans distinguendo vt p denominatōez intrinsecā. et sic negat q actus intelligendi denoiat sua oba. vel p de

Tertius

notationē extrinsecā. et sic dicitur. et i isto se tu negat. Ad dicitōrie dicitur q ar^m euidēt' pbat q actus itelligēdi nō sit i itellectū agēte sed ē euidēt' dno. sicut q ē i itellectū poli. Et bec de questione.

Veritatis sit itellectus nri obiū adequm. C^o Arguitur p q non qz qn cū aliq potentia h3 aliq cōe p obo talis potentia h3 naturalr ferri in oē illud de quo p dicitur per se tale obiū et solū in illud. sed potentia nra itellectiua nō pot nātr ferri in oē illud de quo p se p dicitur ens. et i multa fertur de quibus nō p dicitur ens. igr ens nō est adequatū nostri itellectus obiū. maior p3 qz ex opposito p dicitur sequi oppositū sibi. Si eni potētia nō posset in oē illud de q p se p dicitur obiū sic obiū excederet potētiā. q nō esset adequatū potētie. si eni potētia nō ferat solū i illud de quo p se p dicitur obiū. sed ē i aliqd aliud. q potētia excedit obiū et per cōis nō erat adequatum potētie quod ē opp^m sibi. minor p3 p pma pte qz itellectus nri nō pot naturalr ferri i pma itelligētiaz nec i alias scias sepatas d quib' tñ p se p dicitur ens. minor p3 p 2ª parte patet qz potentia itellectiua fertur i drias sbentes ens et i per se passioēs entis et i drias vltimas. et tñ de illis nō i per se p dicitur ens etiaz fertur in entia pziatiua i entia rōis et in entia pbibita. et in dicitōrie pmi pncipiū qd ē purū nihil. C2^o arguitur sic. quicūqz due potētie sūt formalr et specificē distincte tales necessario hnt rōes formales obales formalr et specificē distinctas. s3 rō formalis obalis potētie volūtūe ē bonitas cui nō oppōitur entitas sed vitas. ergo vitas est rō formalis obiectalis itellectus. et per cōis ens sub rōne veri est obiū itellectus. maior p3 qz potētie soa liter et specificē distinguūt per obiecta. minor se cundi sillogismi p3 qz voluntas nō fertur i aliud nisi sub rōne boni. C3^o arguitur. quicūqz due potētie sic se habent q vna fertur i plura qz alia obiectū vni' excedit obiū alterius. Sed itellectus se paratus potest in plura ferri qz itellectus cōiūct'. ergo obiū adequatū itellectus se parati excedit obiū adequatū itellectus cōiūcti. sed obiū adequatū in itellectus se parati est ens. qz obiū adequatū itellectus cōiūcti ē inferius ad ens. C^o In opp^m arguitur aucte dmentatoris dicentis q ens et verū pma ipressiōe iprimuntur in aia nra. et per cōis est obiectum adequatum itellectus nostri.

Primo sciendū ē q p declaratione fmi noz qōis ponuntur p alique distinctiones. C^o pma. ens potest capi duplr. vno: vt ē

quoddā cōe equocū ad oē ens tā reale qz rōis. et sic nō capitur hic. alio mō capitur ens vt ē cōe vniuo cū ad ens finitū et infinitū. et ex consequēt ad qdita tes decē genez. et sic capitur bit. C2^o di. duplex est obiū alic' potētie. quoddā est obiū mōriū et formale. et sic ē rō formalis obiectalis mouēs ipaz potētiā ad aliqd cognoscēdū. aliud est obiū māle et terminatiū. et ē illud quod terminat ipm actū itelligendi siue est illud quod cognoscit per ipm actū itelligendi. C3^o di. duplex est obiū. quoddā est p mariū et ē illud i qd p se ferit potētia. aliud ē lecl' dariū et ē illud in qd ex cōiti et nō p ferit ipa potētia C4^o triplex ē obiū p mariū. quoddā ē p mariū pmitate adequatōis. aliud ē p mariū pmitate pfectōis. aliud pmitate gnationis. qd vero itelligitur de obo p pmitate adequatōis. C5^o di. obiū p mariū pmitate adequatōis est duplex. quoddā ē adequatū fm vtitū quod vtitū utinet notitiā oium cognoscibiliū a potētia sic q p se ipm mouet potētiā ad cognitōem sui et ad cognitōez oiuoz cogno scibiliū a potētia sicut eētia diuisa mouet in tellectū diuinū ad cognitōez sui et ad cognitōnez oiuoz cognoscibiliū ab itellectū dno. aliud est adeqū tū fm p dicitōez qd p dicitur p se eētia rōe oib' p se cognoscibilibus a potētia. sic ut lux vel color. vel aliqd cōe eis quod est ignotū quod p se p dicitur et eētia rōe oib' p se visibiliū. aliud ē obiū p mariū pmitate adequatōis fm p dicitōez vel h3 vtitū tē distincte. vt ens. C6^o di. duplex est itellectus. qdā ē itellectus cōiūct'. ali' ē se parati. et est dno sibi. in accntia. ē eni idē itellectus nri q p se cōiūct' et postea se paratus. et ponuntur tres suppoēs. pma. ad hoc q aliqd cōe sit alic' potētie adequatū obiū adequatione fm p dicationem regrat' due conditōes. pma. q potentia nō ferat i aliqd p se nisi de illo per se et eētia rōe p dicitur ipm obiū. et q potētia feratur per se et nātr in oī illo de quo per se p dicitur obiū ipm. C^o Secūda suppo. ad hoc q aliqd cōe sit adequatū obiū alicui' potētie adequatiōe fm vtitū aut fm p dicationē distincte regrat' qz potentia non possit ferri in aliquid de quo qd itatiue et eētia rōe nō p dicitur obiū. aut nisi illud vtitū contineat in ipo obo. C^o Tertia suppo. qz qd ē obz ad quātū alic' potētie quocūqz extrinsecō ab ea secl' to. et quocūqz intrinsecō sibi cōiūctō semp illud erit ad quātū ei' obz. Ridelū eni esset dicere q si esset aliqua potentia visiva que pp aliquod extrinsecū sibi cōiūctū nō posset videre nisi albedinē q pp h' albedo esset ei' adequatū obiū. illo eni extrinsecō secl' uo potest cognoscere adequate oēs colores. sic

De anima

et esset ridiculum dicere quod per se intellectus dicitur non possit cogitare nisi quidditates sensibiles quod est adequatum obiectum sit quidditas rei malis non est adequatum nostri intellectus obiectum. probatur per quod quodocumque aliquid potest per se ferri in rationem cognitionis quod sit quidditas rei malis illa non habet pro obiecto adequato quidditate rei malis. sed intellectus non potest per se cogitare aliquid intelligibile sub ratione cognitionis quod sit quidditas rei malis. scilicet sub ratione substantie aut sub ratione entis. quod quidditas rei malis non est adequatum obiectum nostri intellectus. et quod nulla potentia potest cogitare aliquid quod presciscit a sua ratione formali obiectiva. visus enim non potest aliquid cogitare quod presciscit a luce. vel colore. sed intellectus non potest cognoscere quidditate entis et substantie presciscit a quidditate rei malis. sicut superius et prius presciscit ab inferiori suo. ergo quidditas rei malis non est adequatum obiectum intellectus nostri. quod quidditas aliqua due potentie sunt eiusdem rationis. et dicitur solum numero. quod quod est obiectum adequatum unum est obiectum adequatum alteri. sed intellectus hominis separatur et intellectus bovis dicitur se eiusdem rationis. habent obiectum adequatum quorum unum non excedit aliud. et est unum et idem intellectus quod nunc dicitur et postea erit separatim. habet idem obiectum adequatum. et dicitur deum substantia non est adequatum nisi intellectus obiectum. per quod quidditas accipitur est per se intelligibilis ab intellectu nostro. posset et probari per rationes precedentes dicitur. et dicitur dicitur ens limitatum non est adequatum nostri intellectus obiectum. quod aliter non possemus cognoscere aliquid sub ratione cognitionis quod sit ratio entis limitati. et quartum dicitur. ens illimitatum. scilicet deus non est obiectum adequatum intellectus nostri. patet. quia non movetur intellectum nostrum ad cognitionem omnium intelligibilium nec per se predicatur de omnibus intelligibilibus. et quintum dicitur. ens quod precise est eodem ad ens finitum et infinitum. est adequatum nostri intellectus obiectum. per quod quia includitur in omni per se intelligibili ab intellectu. et omne illud de quo per se predicatur ens est per se intelligibile ab intellectu. et sextum dicitur. adequatio obiectiva entis non est adequatio secundum predicationem quod non predicatur eadem aliter et quidditate de omnibus per se intelligibilibus. passionem enim entis et modi obiecti entis et ultime ratione sunt per se intelligibiles. et tamen de ipsis non predicatur ens quidditate et eadem: nec est est adequatum adequatione secundum virtutem. sed est adequatum adequatione distincta: ex adequatione secundum virtutem et secundum predicationem. et septimum dicitur. ratio formalis obiecti intellectus nostri est abstractum in ipsis entis. scilicet entitas. nihil enim est per se in-

telligibile ab intellectu in quo non includitur illa ratio formalis que est entitas aut quidditate aut denominative.

Secundo sciendum est quod aristoteles in isto tractatu determinat de potentia motiva. et dividitur in duas partes principales. in prima inquitur negative de potentia motiva. In secunda inquitur affirmative. In prima intendit sex conclusiones. prima tangit intentum et est hec. Considerandum est de potentia motiva utrum sit potentia aie ab alijs distincta. et utrum differat ab eis in respectu vel solum eadem ratione. et secunda tangit quoddam quoniam. et est hec. quod sunt potentie aie. Ad istam quoniam dicitur tria. per se sunt quodammodo finite. et quod non solum sunt tres. scilicet rationativa irascibilis et appetitiva. i. concupiscibilis. nec etiam solum sunt due. scilicet rationalis et irrationalis. probatur dupliciter. per quod appetit multe potentie que nec sunt rationales nec irrationales sicut vegetativa que est in plantis et sensitiva que est in omnibus animalibus. Secundo quia potentia fantastica nec est rationalis nec irrationalis. etiam potentia voluntiva non videtur contineri sub aliquo istorum. si enim contineretur maxime eadem sub concupiscibili. sed hoc est falsum. quod voluntas est in rationativa et concupiscencia est in irascibili. scilicet in sensitiva. et tertia conclusio. potentia vegetativa non est sufficientes principia motuum animalium secundum locum. probatur duobus rationibus. prima: omnis motus secundum locum est cum fantasia et per aliquid eorum est ratio appetitus alii cuius convenientis aut ratione fugie alicuius discouentis. sed multis inest potentie vegetativa quibus non inest fantasia vel profectio vel fuga. Secunda ratio quia si vegetativa esset sufficientes motuum secundum locum sequeretur quod plante essent motive locale. et ens est falsum quia non habet aliquam partem organice ordinata ad motum localem. et quarta conclusio. potentia sensitiva non est sufficientes principia motuum localium. per quod multa animalia que habent potentiam sensitivam sunt maneria et immobilia secundum locum sicut sunt oche et ostree. Subdit instantiam quod aliquis posset dicere quod omnia animalia habent potentiam motivam localem sed non moventur eo quod non habent organa ad motum. Solutur quod hoc est inconueniens. natura enim nihil facit frustra nec deficit in necessarijs. Et subdit aliam instantiam quia animalia que non sunt motiva secundum locum sunt imperfecta et orbata. ideo eis deficiunt organa ad motum. Solutur philosophus et dicit quod non sunt orbata sed sunt perfecta. probatur signo. quod sunt generativa. augmentum et decrementum habentia. ideo si essent motiva secundum locum haberent par-

Tertius

tes organice aptas ad tale motum. et quinta conclusio. intellectus non est principium sufficientes motuum localium. probatur primo de intellectu spectatiuo. quod animalium non movetur secundum locum nisi propter iudicium alicuius fugibile aut persequibile. sed intellectus spectatiuus non dicit aliquid esse fugibile aut persequibile. igitur intellectus spectatiuus non est principium motuum localium. Subdit quod licet intellectus spectatiuus multoties intelligat aliquid delectabile aut fribile. sed non tamen propter hoc iudicat eum timendum aut persequendum. licet eorum propter hoc moueat ad timorem. et secunda conclusio. probatur de intellectu practico. quod iudicet aliquid esse persequendum vel fugiendum. non tamen sit motus secundum tale iudicium. ideo magis agit secundum concupiscencia sicut iconitens. probatur et hoc per simile quia medicababeres arte medicinali non sanant se per illa nisi forte per accensum ergo et intellectus practicus non mouet se secundum iudicium. sed oportet hoc esse alteri virtutis. et tertia conclusio. appetitus non est principium motuum localium. abstinentes. n. appetitus et concupiscentes non operantur secundum appetitum. sed sequuntur intellectus.

Tertio Sciendum quod in ista parte huius tractatus igitur de potentia motiva affirmatiue et tendit sex conclusiones. et prima. appetitus et intellectus supple practicus videntur mouentia. i. principia motiva animalis esse secundum locum. Subdit quod si illa duo non sufficient tunc erunt tria principia mouentia. scilicet intellectus appetitus et fantasia. nisi quis posuerit fantasia esse intelligetia quadam. probatur per fantasia sit principium quod multa animalia prescisciam. i. iudicium intellectus practici sequuntur fantasias. Secundo quia in alijs animalibus in quibus non est intellectus nec ratio in eis est fantasia in illis est motus localis. ergo fantasia est principium motuum et continetur sub intellectu. Ex hoc inferitur quod hec duo. scilicet appetitus et intellectus sunt motiva secundum locum. Subdit ostendit in intellectu practico et speculatiuo. quod intellectus practicus et ratioinat propter aliud. ideo differt a speculatiuo sine. et secunda conclusio. duo mouentia predicata reducuntur quodammodo in unum mouens quod est appetibile. quod cum intellectus et appetitus moueant aliquid unum quod hoc sit secundum unam communem rationem. et illa communis ratio est commune mouens. Subdit quod intellectus non mouet sine appetitu. probatur quod cum aliquid mouetur secundum intellectum mouetur etiam secundum voluntatem. ergo et secundum appetitum. voluntas enim est appetitus. sed appetitus mouet propter rationem. i. preter intellectum. quod concupiscentia que contradicit rationi mouet preter rationem. et appetitus. probatur etiam quod concupiscentia appetitus quiddam est. et tertia conclusio tangit ostendit inter

intellectum appetitum et fantasiam quod intellectus omnis est rectus. appetitus autem et fantasia est recta et non recta. probatur quod appetibile semper mouet appetitum. sed appetibile quicquid est bonum apparens quicquid est bonum simpliciter. ideo appetitus quicquid est rectus et quicquid non. et subdit quod non omne bonum est motiuum appetitus sed solum actuale bonum. actuale autem bonum est bonum contingens quod potest aliter se habere. et hoc solet vocari bonum agibile. et quarta conclusio inferitur quod potentia aie que vocatur appetitus est motiva secundum locum. probatur per eandem partem aie secundum potentiam. quod animalium est vegetativa. alia sensitiva. alia intellectiva. alia appetitiva. Et subdit quod de potentie aie plus dicitur adiuuicere quod concupiscibile et irascibile. et quinta conclusio tangit ostendit in concupiscentia et ratione et est hec. aliquid appetitus sunt adiuuicere dicitur. probatur quod aliquid ratio et concupiscentia sunt dicitur. probatur quod intellectus per malum futurum aliquid iubet bonum prout est fugiendus. concupiscentia vero quod non iudicat de futuro per delectationem boni prout iubet tale bonum esse prosequendum. et sexta conclusio tangit aliqua correlaria. prima: unum est mouens in se. i. appetibile aut appetituum. probatur quod appetibile est principium mouens iter oia. appetibile enim mouet eo quod est in intellectu aut imaginati non mouet. et tertia correlarium. tria sunt mouentia numero. unum est mouens. aliud est quod mouet et mouet. et tertia est quod mouet. et tertia correlarium. mouens dicitur dupliciter. aliud quod est immobile sicut actuale bonum. i. appetibile. aliud est mouens quod mouet. et est appetitus. probatur quod appetitus secundum quod appetit mouet et illud quod mouet est animal. illud autem quo mouet est organum et illud est corpus. et quarta correlarium est istud. animal est mouens organum. per quod quod ibi est principium et finis. est et motus tractatus et pulsionis. Subdit quod quodammodo que est hec. utrum fantasia reperitur in omnibus animalibus. hanc questionem soluit distinguendo duplicem fantasiam. scilicet sensibilem et rationalem. fantasia sensibilibus est duplex. quedam est determinata. alia est indeterminata. fantasia sensibilibus est in alijs animalibus. sed fantasia rationalis deliberativa non est in rationalibus. Est tamen dubium. utrum deliberare sit operatio rationis. et soluit quod deliberatio pertinet ad rationem. sic opinio que est ex sillogismo. sed fantasia determinata non est in omnibus animalibus. omni tamen animalium inest aliqua fantasia. probatur quod omni animalium inest aliqua delectatio aut tristitia secundum quam fantasia.

Conclusio rationalis. Ens sub ratione entis est adequatum nostri intellectus obiectum. per quod obiectum habet non excedit potentie obiectum. sed aliquid habet intellectus habet ens sub ratione entis pro obiecto. et tunc habet ens sub ratione entis pro suo obiecto.

De sensu

isur fere oib⁹ animalib⁹. puta sensus. memoria. ira. desideriu. appetitus. gaudiu. tristitia. Et subdit q^o corp⁹ que ueniunt oib⁹ animalib⁹ q^oda⁹ infunt oib⁹ uita p^oicipatib⁹. q^oda⁹ infunt maxime animalib⁹. ut sunt iste q^otuor obinates uigilia z somn⁹ iuuetus z senect⁹. respiratio z aspiratio. mors z uita. de q^obus consideradu⁹ e⁹ qd⁹ sit unu⁹ q^oq^o ipozum z pp^o cam⁹ fiat. ¶ 2°. pbat rone. q^o oes iste opatodes aut fiunt cu⁹ sensu ut⁹ sus memoria z fantasia: aut p^o sensu appetitus ut⁹ sunt passiones se suu⁹ ut somnus z uigilia: aut salus z seruatio se suu⁹ ut iuuent⁹ z sanitas z uita. aut corruptiones z puatodes sensuuz ut mors egritudo z senectus. Sensus aut⁹ sit organum corporeu⁹. ergo sensus e⁹ cois aie z corpi: z p^o ois oia ista sunt coia aie z corpi. z ista rone pbat stati post conclusionem sequete. ¶ 3°. p^o est de terminare de p^o mis p^oicipis sanitatis z egritudinis. pbat Aristo: rone z signo. rone sic. q^o sanitas z egritudo sunt passiones hntiu⁹ uita: s⁹ hic determinat de oibus uita hntib⁹. igr⁹ determinadu⁹ est de sanitate z egritudine. maior⁹ pbat. q^o no⁹ est possibile sanitate z infirmitate fieri in carctibus uita. Signo sic. quia multi medicor⁹ dando arte medicine maior⁹ pte illius artis fecerunt de his q^o p^oinet ad p^oiaz nate. ergo si gn⁹ est q^o aliq^o corp⁹ q^o sunt p^oie nalis sunt p^oincipia sanitatis z egritudinis. z p^o ois determinadu⁹ est de sanitate z egritudine. Ex q^o b⁹ ifert q^o p^ohyfici finiunt ad ea ex q^o b⁹ icipiunt medici. istud correlariu⁹ solet sic exponi. ubi icipit medic⁹ ibi d^omit p^ohic. ¶ 3°. 2° tagit aliqs⁹ suppones. p^oima necesse e⁹ unu⁹ q^o q^o aial fm⁹ q^o e⁹ aial h⁹re sensu. pbat. q^o aial est aial per sensu. hoc e⁹ seficiu⁹ est d^oia e⁹ntialis animal. 2°. o^o aial h⁹z necessario gustu z tactu. id est tact⁹ et gustus sunt s⁹ sus necessarii o^o aiali. Subdit q^o ca⁹ necessitatis tact⁹ oca⁹ e⁹ in 3°: de aia. s⁹ de gustu pbat: q^o aial p^o gustu discernit alimetu⁹ dlectabile ut hoc p^osequat. z tristabile ut hoc fugiat. s⁹ alimentu⁹ est neciu⁹ o^o aiali. igr⁹ gust⁹ est necari⁹ o^o aiali. ¶ 3°. suppo. sensus p^oicipietis sua oba p^o mediu⁹ exneuz. s⁹. uisus audit⁹ z odoratus sunt necarij ad salutem aiali u⁹ successue q^o mouet p^ogressue. pbat q^o aialia q^o no⁹ hnt alimetu⁹ iunctu⁹ idiget ip^o q^o rere a loqe. igr⁹ idiget illis sefib⁹ q^o loqe alimetu⁹ p^oicipit sic sunt audit⁹ uisus z odoratus. 2°. pbat q^o sint necessarii aialib⁹ hntib⁹ prudetia sic hoibus: q^o isti se sus anu⁹ciat itellectui multas d^oias coteplabiliu⁹. ¶ 4°. 3° tangit d^oiaz iter uisus z auditus: q^o uisus fm⁹ se est magis uisus aialib⁹ hntib⁹ prudetiaz z audit⁹ fm⁹ accis e⁹ magis uisus. pbat p^oma p^oez dupl⁹. p^omo q^o uisus p^oez d^oias o^ondit nobis

q^o audit⁹. pbat. q^o oia corpa colore p^oicipat. q^o uisus ducit nos i cognitione oium corporu⁹. pauca aut corpa p^oicipiunt d^oias soni. igr⁹ audit⁹ pauca corpa o^ondit. 2°. pbat. q^o p^o uisus cog^oscim⁹ oia sefib⁹ bilia coia no⁹ t^o oia p^oicipim⁹ p^o auditus. 2°. p^o p^o bat q^o p^omo e⁹ causa discipline s⁹ accis: z est p^oce/ p^oribilis ab auditu z no⁹ uisus. igr⁹ audit⁹ s⁹ accis e⁹ magis ca⁹ discipline q^o uisus. maiores p^obat. q^o p^omo o^ondit ex noib⁹. mo⁹ unu⁹ q^oq^o noiu⁹ symbolu⁹. i. causa sententia z significatione impositus est ad significandum. Infert correlariu⁹ q^o ceci a natiuitate sunt sapientiores surdis z mutis.

Secundo sciendu⁹ e⁹ q^o Ari. hoc 2°: capitulo determinat de organo sensu: et diuidit i duas ptes. In p^oma determinat de ipsis organo s⁹ opinionem antiquor⁹: z itedit septē conclusiones. ¶ 1° p^oima tagit sudamētu⁹ antiquor⁹: z est bec. antiq⁹ coaptabat organa se suu⁹ ipsis elemētis: z q^o s⁹ q^oq^o se sus: z non s⁹nt nisi q^otuor elementa. ideo dubitabat cui coaptarent sensu q^ontu⁹. ¶ 2° cōclusio tagit opinionem platonu⁹ cor⁹ z est bec. D^os supple platonici dicunt uisum esse de nā ignis. pbat sic signo: q^o si in tenebris palpebris clausis oculus o^ostrigat⁹ uel percutiat appareret ignis z no⁹ ignis extrinsecus cum tunc sint tenebre. igr⁹ est ignis intrinsecus z p^o ois signum est q^o uisus est de nā ignis. ¶ 3° cōclusio. tangit reprobationez illius signi: q^o si uisus e⁹ est ignis se q^oretur q^o oculus se uideret siue moueretur siue q^osceret. pbat o^onam. q^o si cōrigit uisibile latere sentientes z uiderem. ¶ 4° cōclusio tagit solutionem signi z est bec. apparitio fulgoris no⁹ est propter uisū esse ignē s⁹ p^o aliud. q^o illud q^o uocai nigrus siue mediu⁹ oculi est p^ofecte lene. igr⁹ oculo uelocit⁹ moto in tenebris appareret fulgere. pbat o^onam. quia corpora lenia in tenebris nata s⁹nt fulgere quemadmodum quedam capita pisciu⁹. ¶ 5° cōclusio tangit reprobationez platonis z empedoclis. pro cuius declaratione extra textum d^o q^o plato z empedocles opinabatur uisum e⁹ quedam ignē existētes inter pelliculas oculi sicut lumen in lucerna: z sic lumen exit per pellem lucerne z sit uisio in tenebris. sic lumen illius ignis dicebant exire per pelliculas oculi. z sic fiebat uisio per hoc q^o ille ignis extra mittebat suos radios ad modū sin⁹ illaz. dicebant etiā q^o ille ignis i tenebris extra mittebat lumen suum: sed tale lumen p^opter sui debilitate extinguatur a tenebris. z p^o hoc dicebant uisionē non fieri in tenebris. Lōra eos sic arguit p^oba. q^o si uisus e⁹ est ignis se queres q^o oculus posset uideri

Et sensato

i tenebris. p^o 3° sequentia q^o lue exēte a lucerna uident⁹ in tenebris. q^o s⁹ poterimus uideri in tenebris lumen oculi exēte ab oculo. Subdit solutionem platonis in tenebris q^o lumen illud exiens oculo extinguitur in tenebris p^o debilitatem. s⁹ ip^obat p^oba: q^o lumen est calidū z siccū. igr⁹ no⁹ extinguit nisi ab humido z frigido ut probat de igne in carbone z de igne in flama. z per cōsequens lumen oculi p^o diem in aqua z p^o diez in hyeme suffocaret: cū aq^o z hyems sint frigida magis q^o i tenebris: cōsequens est fallum q^o p^o die z in aq^o z hyeme uidentur. ¶ 6° cōclusio recitat opinionē empedoclis sub uerbis p^orijs eius q^o h⁹ba s⁹nt ualde obscura eo q^o Empedocles suam p^oiaz metricē uedit. h⁹ba t^o text⁹ s⁹nt metrica p^o translationē. ¶ 7° tangit opinionē democriti z est bec. democrit⁹ dicit uisū esse de nā aque z in hoc b⁹ d^oic⁹ z ueltra dicit apparitionē fulgor⁹ apparitū i oculo e⁹ uisionē. z in hoc male dicit. pbat p^oba trib⁹ rōib⁹. p^oma. q^o illa appitio fulgor⁹ causat p^o hoc q^o ocul⁹ est lenis z no⁹ est in uidente: sed ipa uisio no⁹ sic cā s⁹ est in uidente. q^o ipa uisio no⁹ est apparitio fulgor⁹. Secūda rō. illa appitio causatur p^o refractōez ab aliquo corpe leni. sed uisio no⁹ sic causat. s⁹ z c. Tertra rō. si appitio fulgor⁹ e⁹ idē quod uisio uicū q^o e⁹ t^o u⁹ ibi e⁹ aliud. o^os est fallū q^o i solo oculo est uisio sed i o^o corpe leni per refractōez luminis potest esse apparitio fulgor⁹ z pbat de speculis. In scō a pte aristo. determinat de organo uisus fm⁹ opinionē p^oriam z itedit quinq⁹ cōclusiones. p^oma. uisus est de natura aque. probat ari. vna rōe z tribus signis. rone sic. quia illud quod est interius in oculo est perspicuum. ergo est de natura aeris uel aque. sed melius est q^o sit de natura aque q^o aeris. q^o aqua est stabili⁹ z magis spissa q^o aer ¶ 2° p^omu⁹ signū q^o si eruat uel p^oforet oculus. aq^o ext⁹ bit ex eo. ¶ 3°. q^o in oino nouiter formatis. id est in embriombus oculi excedunt ceteras partes in frigiditate z claritate que sunt p^orietates aque ¶ 3° signum. quia albu⁹ oculi in habentibus sanguine factum est pingue z crassum. ut conferuet humidum oculi ne congeletur z ne fluat ex ocl⁹. nulli eni nunq⁹ frigit quod est infra palpebras. s⁹ in animalibus non habentibus sanguinem pellis oculo⁹ est dura ad protectionem illius humidu⁹. ¶ Secūda conclusio tangit vnam opinionē antiquor⁹ de modo uident⁹ eam reprobando z est bec. irrationale est q^o uisio fiat exmittēdo sic antiq⁹ dicebat. s⁹ p^o hoc q^o lumen exit ab oculo ad res uisas. pbat p^oba sic. q^o uel illud lumen exiens ab oculo

lo p^otendit se uisq⁹ ad res uisas. z hoc no⁹ q^o inconueniens est tā paruū lumen emitti ab oculo uisq⁹ ad astra. uel illud lumen exire ab oculo uisq⁹ ad aliq⁹ paruā distantia in qua coniungitur lumen ipius uisibilis sic q^o per talem diuictōem fiat uisio. z h⁹no. quia tunc quereretur quid est lumen lumini cōiungit. i. utrum lumen coniungi lumini sit ipm uideri. Quereret etiam quō est possibile lumen cōiungi lumini. no⁹ eni quodlibz coniungitur cum quolibz neq⁹ exterius interiori sicut probat de aere qui e⁹ in miringa que no⁹ coniungitur cum aere exteriori. ¶ 3° conclusio tangit duas suppones. p^oma. im possibile est uideri sine lumine sicut d^ocm est in li. d^o anima. scōa. mot⁹. s⁹. ipē sensibilis factus per mediu⁹ quod est inter rem uisā z oculū facit uisionē siue illud mediū sit aer siue lumen. resumit. q^o nonabile est uisū esse de natura aque cū rōe sup⁹ posita. ¶ 4° 2° tagit reprobationē alteri⁹ erroris. z est bec. potentia uisua non est in extremitate octi s⁹ i⁹tra oculū. pbat signo. q^o accidit q^obusdā v⁹thera tis i bello circa tpa ut eis absciderent poti oculi q^o si extingueret quoddā lumen i⁹tra lucernā. ergo si gnū est q^o organū uisus no⁹ est i extremitate oculo⁹ z i⁹teri. ¶ Ultima 2° tagit coadaptationē elementor⁹ ad organa sensuū z est bec. si cullibz sensuū de beam⁹ coadaptare unū elemētō⁹ o^o coadaptare uisū aque. auditū aeri. z odoratū igni. de odoratu probat q^o odorat⁹ e⁹ talis in potentia qualis est odor in actu. sed odor est ignis i actu cū sit fumalis euaporatio. igr⁹ o^o odoratū esse ignē a o^ono. Infert q^o organū odoratus est b⁹ situatuz circa cerebrum. pbat. illud quod est in potētia ignis e⁹ actu frigidū. q^o organū odorat⁹ e⁹ actu frigidū z p^o ois e⁹ b⁹ situatū circa cerebz cū cerebz sit frigidū z humidū oibus partib⁹ corpi. z s⁹nt est de uisus: organa autē tact⁹ z gust⁹ o^o coadaptare terre. Infert q^o gust⁹ z tact⁹ hnt p^oicipiuz a corde z cor est oppositum cerebro. ideo est calidius inter omnes ptes corporis.

Tertio sciendu⁹ e⁹ q^o Ari. in isto 2°: cō determinat d^o obō uisus. z diuiditur in duas ptes In p^oma ponit d^oicem coloris. z itedit septē conclusiones. ¶ 1° p^oma tangit intentum z est bec. d^ocm est u⁹ de oibus sensibilibus fm⁹ unu⁹ quodq⁹ sensuū. puta de colore. de odore. de somno. gustu z tactu. z que sit actio ipoz sensibilu⁹. z q^o sint opationes ipoz sensuum. Consideradū est nunc qd⁹ sit unu⁹ quodq⁹ ipoz. s⁹. quid color. qd⁹ sonus. quid sa por. qd⁹ odor. z s⁹nt de tactu. Et primo dicendū est de colore. d^ocm est ēt in de aia q^o unu⁹ q^oq^o corū d^o

De sensu

uidit dupl'r. s. in actu et potentia et quod color et sonus in actu se habent ad suos sensus in actu puta ad visum et ad auditionem. nunc dicam quod sit ynuquodque ipso et qualiter ynuquodque ipso faciat sensum et actum. scilicet actionem in sensu. **C**irca 2° tangit diffinitioem luis. et est hec. dicam de lue sic dicitur in de aia. l. q. l. me est color. i. actus perspicui in actu. pbat qz qn est ali quod ignitum. i. luminosum in perspicuo pntia est lumen. pbario eius sunt tenebre. **C**irca 3° tangit naz p spicui. et est hec. perspicuum non est psum aeri neqz aq neqz alicui deoqz coqz. sed est yna cois na et est q non est separata a corpib⁹. sed est in his. s. in aere et in aqua et in alijs. s. in corpib⁹ celestib⁹. in his vero magis. in his vero minus. **C**irca 4° tangit duas suppo nes ad pbandum pma parte diffois coloris. **C**irca 5° p spicui est aliqua extremitas. pbat. qz cuiusqz coqz pozis est aliquod vltimu siue aliqua extremitas. s. deo perspicuum est coqz. igitur cuiusqz pspicui est aliqua extremitas. 4°. na luis est ee in determinato perspicuo. **C**irca 5° tangit pma parte diffois colorz. et est hec. color est extremitas perspicui. pbat qz color est extremitas vel extremitate. sed non est extre mitas coqz terminati. ergo est in extremitate coqz terminati. Illud autem quod est in ex tremitate coqz terminati est extremitas perspi cui. ergo color est extremitas perspicui. maiorem pbat auete pibagozicozorum qui vocabat colorz epiphaniam. i. supra apparitionem. **C**irca 6° tangit duas suppoes pzo probatde secude partis. pma e hec. perspicuum non est susceptiuus coloris. pbat qz nullu susceptiuu coloris vide colorari iteri⁹ et ex terius. sed omne perspicuum vlt colorari iterius et exterius. ergo nullum perspicuum est susceptiuu coloris. minoz pbat. aer et aqua et auroza videtur ee colorata. tam exteri⁹ qz interius. scda e hec. lz p spicuum videat ee coloratu non tñ habz veros color es. pbat qz colores pspicui puta aeris et aque ali ter apparer de longe et de ppe. ergo non sunt xico lores. **C**irca 7° tangit pbatdem scde pris. et est hec. color est in coqz terminato. qz color est ex tremitas pspicui s. qz perspicuum est susceptiuu coloris. sed perspicuum non est susceptiuu coloris nisi qz est in coqz terminato. igitur color est extremitas pspicui in coqz terminato et hoc totu est diffoco lozis. In scda parte determinat de gnatoe colorz et interdit quinque oides. **C**irca pma tangit extremos colores. et est hec. sicut se habent lumen et tenebre in perspicuo. ita se habent album et nigrum in coqz terminato. Et hoc solet capi qz nigrum dicitur puati caem albi. **C**irca Secunda conclusio tangit secuda

opinionem de gnatione medioz colorz. et est hec. qn cuqz album est ita paruū et sicut nigrum qz ytrūqz eo rū s. m. se est indiuisibile pp paruitate si ponant pzo pe se inuicē constitutum ex ambob⁹ ē indiuisibile. igitur necesse est ipm habere quedā colorē et nō aliqz extremoz qz nō est posse ipm videri albu et nigrū. igitur necesse est ipm ee commixtu et habere quādas spē m mediā coloris. et sic per istū modū cōtingit ac cipere ptes spē s coloris s. m. diuersas. pportioem albi et nigri quoz quidam erunt delectabiles. alij vero nō vt pbat per sile de pportioib⁹ et cōsonanti is sonoz. **C**irca Tertia tangit alia opionē de gnatio ne ipoz et est hec. qn vn⁹ color suppoit alteri. et vn⁹ p alter videtur. tunc spē s coqz confuse multiplicā tur ad visū et sic neuter eoz apparer disticte. imo apparer color medius. pbat per sig^m de pictozib⁹ qui volentes depingere aerem vel aquā iuxta po nūt duos colores sibi inuicē: pbat et per signuz d sole qui videt albus per caliginem. et isti ponūt mē titudinem spē s coloris s. m. diuersi. pportioez. sic illi de precedēti opionē. Istas opioes reprobat pbs dupl'r. p qz dicitur colorē fieri per defluxū coqz atbomaliū et sensatoez fieri p contactuz illoz coqz atbomaliū ad visū. sed melius est dicere qz sensatio sit ppea qz sensibile altarat mediū et sē sum. 2° qz isti ponūt magnitudines indiuisibiles et tpa indiuisibilia et mor⁹ cū dicant aliqd ee indiuisi bile propter sui paruitatē. hoc autē reprobatur ē ex sexto pbicoz. **C**irca Quarta tangit qda disticem et est hec. qda est mixtio iproprie dca que sit per so lā iuxtapoem coqz minioz. alia est in qz qlibz panyi⁹ miscel cū qualibz pte alteri⁹. **C**irca Quinta cō clusio tangit gnatoez colorū medioz. et est hec. sic cōtingit coqz misceri per totū et nō solum p iuxta poez. ita et colores. et pp diuersas cōmixtioes co rū multiplicat spē s colorz medioz. Conir se excu fat de vltiori determinatione isto.

Conclusio rñalis. coqz sensitiuū inqstū sensitiuū est adequatū libri d sēsu et sēfato subm. ps p rōe. qz lib de sēsu et sēfato imediate sequit libz de aia. igitur subm libz de sen su et sēfato ponit imediate sub sub libz de aia .i. sub coqz aia. hoc autē est coqz sensitiuū cū coqz aiatū diuidat in sensitiuū et sēfatiuū. ps etiaz auctoritate philospbi dicentis in pbemio huius. conueniens est determinare de aialibus qz ad libz de sensu et sēfato et de omnibus vitam habentib⁹ quo ad parua naturalia.

Primo dubitat. vtz sensus tact⁹ sit neces sarius oī aiali. Ad soluenduz hoc

Et sensato

du^m ē supponēdū qz circa p^m ca^m icidūt tres dif ficultates. pma. vtz oēs sēsus sint necessarij oī aia li. p solde b⁹ ponūt aliq disticōes. pma ē pbi qnto metba. qz necū capis qdrupl'r. vno. p eo sine qz nō cōtingit viuere nec ee. vt necessariū est oī aiali respi cere et habere cibū. 2° dicitur necessariū sine qz nō con tigit bñ ee aut fieri. aut sine qz nō cōtingit aliqd malū expellere aut pvari. vt sicut necessariū ē bibere farmacū vt nō laborez. 3° facies vi et vix. i. violen tū dicitur necessariū. et sic illud qd accit d volūtaez dicitur necessariū. 4° dicitur necessariū qd nō cōtingit alr se ha bere. et qz certū ē nullū sensū ee necessarium istis duob⁹ modis vltis. iō capim⁹ necessariū sō^m duo b⁹ pms modis. **C**irca 2° dicitur se quatuor grad⁹ viuētū p^m ē coqz qz solū habet potētiā vegetatiuā sic plan te. et bis nullus sensus est necessari⁹ eo qz pp eozuz durinē nō hnt pportioez reglitā ad organa sēsuuz. 2° grad⁹ ē coqz qz cū potētiā vegetatiua hnt potētiā sēfatiuā solū sicut aialia iperfca siue alia qz nō mouē tur motu pgressiuo. et talib⁹ ē solū tact⁹ ad discer nēdū iueniēs alimētū a discōueniēti. alij gradus ē coqz qz cū illis duab⁹ potētijs hnt potētiā motiua sicut sicut aialia pscā qz nata sē moueri motu p gres sivo. 4° grad⁹ ē coqz qz cū illis hnt potētiā itellectiua si cut sicut hoies. **C**irca 3° dicitur sēsus capis dupl'r. vno. p sē su in potentia. i. p ipa potētiā sēfatiua. alio. capis. p sensu in actu. i. p ipa actu sēfatiua. pōt ee capi 3°. p organo ipi⁹ sensus. et qz ipa potētiā sēfatiua ē eades rlr ipi aie sēfatiua. iō sicut aia sēfatiua ē necessaria aia li ita et potētiā sēfatiua. **C**irca 4° dicitur sēsus gust⁹ capi aur dupl'r. vno. cōiter p qz qz sēfatio discretio ali mēti cōueniētis aut discōueniētis. alio. p sēsu di scretio saporis. **C**irca 2° ponūt aliqua dca. p^m. sēsus tact⁹ qz cū qz nō capit⁹ sēsus gust⁹ cōiter capit⁹ sunt necessarij oī aiali capiēdo necessariū p⁹. qz sine tactu et sine gustu cōiter dco nō cōtingit aialia nec ef se neqz viuere. capiēdo tñ gustū 2°. gust⁹ nō est ne cessari⁹ oīb⁹ aialib⁹ iperfctis. forte tñ ē necessari⁹ aialib⁹ pfectis. **C**irca 3° dicitur oēs sēsus sūt necessarij oī aiali pscō capiēdo necessariū 2°. ps. qz sine qz sēsu nō cōtingit aial pscō attigere aut pseq qd s su um bonū. sicut sine eis nō cōtingit aial pscō expellē qd s malū. **C**irca 3° dicitur visus. audit⁹. et odorat⁹ nō sē alicui aiali necessarij capiēdo necessariuz p⁹. ps. qz cōtingit qd s aial ee et viuere sine eis. g. **C**irca 3° dicitur vtz sēsus audit⁹ p⁹ sferat ad sciaz qz sēsus visus. p solde b⁹ disti. ponūt aliq disticōes. pma. du plex ē scia. qda est acqfita p inuētione s. m. artē da tā a pho in c. vltimo secūdi posterioroz et pbemio metba. Alia ē acqfita p doctrinā mediāte doctore

extrinseco. **C**irca 2° dicitur duplex ē notitia. qda ē notitia pncipioz. alia ē notitia cōclōm. et vtraqz ē duplex. qda est acqfita per notitiā terminoz siue p doctria lē discursiua. alia est acqfita p expiētiā rez sensibi liū. **C**irca 2° ponūt aliqua dca. p^m. audit⁹ p accis pl⁹ cōfert ad notitiā acqfita per doctrinā et qd nois s. m. nōz qz visus. ps. qz per auditū cognoscim⁹ voces qb⁹ accit qz imponatur ad significādū. ipas at nō co gnoscim⁹ p visum. **C**irca 3° dicitur visus cōfert plus ad notitiā acqfita p expiētiā siue per iuētōem qz p auditū. ps. qz per visū multo plures expiētiās ha bem⁹ et de plurib⁹ qz per auditū. **C**irca 3° dicitur qz l loz sensuū pl⁹ cōfert ad sciaz de suo pzo sēfatiua si ue acqrat p expiētiā siue p doctrinā qz ali⁹. ps. qz s. m. ari. p posterioroz necesse est qz si deficiat nob ali qs sensus qz deficiat nobis scia sensibilib⁹ illi⁹ sen sus. ps. etiaz qz cuius certū est qz audit⁹ pl⁹ cōfert ad acqrdum sciam de sono qz visus. et visus pl⁹ con fert ad acqrdū sciaz d colorib⁹ qz audit⁹. **C**irca 3° Pro tertia difficultate sē soluēda aliqua quolibeta. p^m vtz ceci a natiuitate sint sapiētiores mutis et sur dis. Dicitur p qz plerūqz surdi a natiuitate sūt sapiētio res cecis in sciētijs pcticis qz meli⁹ habet notitiaz p expiētiā vt notitia artū mecbāicaz. Dicitur secūdo qz ceci a natiuitate sūt sapiētiores surdis i specta tims. **C**irca 3° quolibetū. quare surdi a natiuitate sūt ē muti. Dicitur p qz capiēdo mutū p illo qui est puar⁹ ydiomate cōi alicui toti cōitatu. surdus a natiuita te est mut⁹. eo qz tale ydioma cōe acgrit⁹ audiēdo aliquos loquētes ta⁹ e ydioma quod nō pōt fieri in surdo a natiuitate. sed capiēdo mutū p illo qz pu uatur oī ydiomate siue cōi siue pps nō est necesse surdū a natiuitate ee mutū. **C**irca 3° quolibetū. vtz p uenit diuersitas ydiomatū. fert qz a nā. qz nā gau det diuersis. et hoc ab eterno s. m. mētē ari. s. qz dicitur puenit ex miraculo in cōstructione turris Babilo nie. **C**irca Quartum quolibetum. si aliquis puer nu triatur in siluis et nemozibus et nullum ydioma au direct loq. qz refert tñ e ydiomat⁹ ee. dicitur aliq qz lo quere ydioma hebreū qz illud ē nobis nāle. dicitur tñ alr qz nō loquere aliq ydioma cōe s. vidēdo res ad extra apud se accipet nāle sicut talū rei nomē rez et ab illa nāli sicutudie iponeret cuius rei nomē ppum s. m. bñ placitū siue volūtatē. ideo illd ydio ma ee ppum sibi. Sicut duo simul nutrirētur dicitur qz p haberent diuersa ydiomata. et tādē pp cōi cationē mutuam ipoz possent habere vnum ydi oia precise eis commune.

Secundo dubitat. vtrum visio fiat exmit tēdo vel intrus suscipiēdo. Ad

soluendū hoc dubiū ē supponēdū q̄ circa 2^m ca^m.
icidū tres diff. cultates. ¶ p̄ma diff. est de organo
nis sētū. p̄ solōe difficultatis dī p̄ de organo vi
sus q̄ ab extremitatib⁹ cerebri occurrūt duo ner
ui se interfecātes ī pre⁹teriori cerebri. ita q̄ illeg
scipit a pte dextra terminat ad pte sinistra oculi z
e⁹. z a p̄cto iter secarōis vsq̄ ad foram̄ oculi ner
ui sūt dcaui. z ppe foramē dcauitatis ip̄oz dilatat
ad modū claf. edre. z ī apla rotūda dcauitate ppe
foramē capitis ē q̄dā sp̄a rotūda dposita ex tribus
humorib⁹ z q̄tuoz tunici⁹ fm̄ p̄spectios. vel septe⁹
tunicis fm̄ medicos. p̄ma tunica pcedēdo ab exte
riori ad interi⁹ vocat⁹ solidatia. z⁴ vocat⁹ pomica v̄
cornea. 3⁴ yvea. 4⁴ tella aranea. medici addūt ali
as tres. p̄m⁹ humor dī alb⁹ igne⁹. 2⁹ niue⁹. z 3⁹ gla
cialis ī q̄ dicit⁹ visus saltē inchoatīe. cōplectiue tū
fit visio ī illa pte ī qua occurrūt isti duo nerui ne q̄
libz res appeat eē duas res. Ex quo seq̄ q̄ orga
nū visus est humidū glacie. Secūdo seq̄tur q̄ or
ganū visus ē de nā aq̄a a visio. De organo auditus
dī q̄ ī aure ē vni⁹ os porosū qd̄ vocat⁹ tipauū audi
tus ī quo est qdā pua pellicula q̄ vocat⁹ miriga cō
tinēs aerem mālē nobis q̄ ē organū audit⁹. Ex q̄
seq̄ q̄ auditus est de nā aeris. de organo odorat⁹
dī q̄ īnsumitate nass ppe cerebz ē qdā subtil⁹ car
tilago cōopra quādā pua pellicula īnhabētib⁹ fan
guinē ī q̄ icludī qdā aer v̄ quoddā humidū aq̄uz
qd̄ ē organū odorat⁹. Ex hoc seq̄ q̄ ī aialib⁹ q̄ vi
uūt īn aere organū odoratus est de nā aeris. In
bis ho⁹ que viuūt īn aq̄ est de nā aque. ad p̄m̄ tū q̄
dicit eū esse de nā ignis. dī q̄ īp̄e intelligit⁹ q̄ orga
nū odorat⁹ est actū p̄portionatū ī q̄lratibus p̄mis
z habet qualitātē igni oppositā a dñio. habet tam̄
qualitatem ignis īn potentia. p̄z. quia aristo. dicit
ip̄m̄ esse talem īn potentia qualis est odor īn actu.
etiā ari. dicit ip̄m̄ frigidū z humidū sicut cerebz.
De organo tactus dī q̄ nō est de nā alicuius elem̄
ti īm̄obz perfectā p̄portionem qualitatus p̄ma
rum eo q̄ est perceptiūū qualitatus p̄maz. ¶ z⁴
difficultas est de fulgore apparēte ī oculo. p̄ solu
tione h⁹ difficultatis ponūtur tria dicta. p̄mū. oculo
lis n̄ semper apparet nobis fulgere p̄ hoc q̄ q̄n
oculus constringitur vna superficies oculi icurua
tur. z alia pars relucet d̄ aliā. iō albū oculi s̄ sus d̄
nigz multiplicat suam sp̄em̄ vsq̄ ad nigrū. z quia
illud nigrū est politū z lene. iō nix refrangit lumē
albi multiplicatū ad ip̄m̄ vsq̄ ad visū. z sic visus
pcipit sp̄ciem. sed icidit instantia qz color nō potest
multiplicare suam sp̄ciem sine lumine. Dī p̄ q̄
palpebra est ita tenuis q̄ lumen extrinsecū potest

penetrare palpebram z illuminare palpebrā octi.
dī z⁴ q̄ omnis color p̄ter nigrz q̄tuncūq̄z ponat
tur īn tenebris pcipit semp̄ aliqd̄ lucis. vt p̄z de ni
ue posita īn camera clausa. iō eo v̄tute illius lucis
albū oculi palpebris clausis pōt multiplicare spe
ciem suā vsq̄ ad nigrz oculi. ¶ z⁴ dicit⁹ īn tenebris
lumen debile alioz colorz a colore nigro multipli
cat sp̄em̄ sensibilem̄ illozum coloruz pertotū me
diū vsq̄ ad oculum cati vel alicuius alterius. z
quia oculus cati ē valde politus ideo simili v̄tute
refrangit sp̄em̄ illam ad visum n̄m. iō oculi cati
rum z aliorum apparent nobis lucere. ¶ 5^m dicit⁹
iste fulgor semper est extra oculuz. p̄z dupliciter.
primo quia iste fulgor videtur. igitur nō est sup
organū visus. tenet consequentia quia sensibi
le positum supra sensum nullam facit sensationē.
Secundo quia fulgor nō est aliud q̄ sp̄es sensibi
lis refracta a parte oculi polita reprēsentās oculo
suum obm̄. sed illa sp̄es nō est īntra oculum īn
mo refrangitur ab extremitate oculi. sed capien
do oculum pro quacūq̄ parte ipsius organi vel
pro quocūq̄z circumiacente tunc conceditur q̄ il
la apparitio fulgoris est īn oculo. ¶ Tertia diffi
cultas est de modo visionis. p̄ solutione hui⁹ diffi
cultatis dicitur primo q̄ color cum lumine aliat
mediū z effectiue causat īn eo sp̄ciem sensibilez.
z mediū cū lumine z sp̄cie sēsbili alterat orga
num vel visum z īn eo causat similem sp̄em̄ sensibi
lem. postea visus cum sp̄cie causat īn seip̄o ac
tum videndi. Ex quo sequitur q̄ visio sit īntra su
scipiēdo z nihil extra mittendo. prima pars p̄z.
quia visus suscipit ab obiecto z a medio alteratio
nem. Secundo suscipit sp̄ciem sensibilem̄ obi.
Tertio suscipit ip̄am visionem. Secunda pars
patuit ī textu. q̄libet a p̄p̄ eoz m̄titudinē reliquū
Dubitatur. Utrum diffinitio color
ris sit sufficiens. Ad soluendum h
dubium est supponendum q̄ circa capitulum ter
tium incidunt tres difficultates. ¶ p̄ma est de
diffinitione coloris. p̄o cuius declaratione ponit
tur talis distinctio. Color potest capi tripliciter.
p̄mo modo vt se extendit ad omnem qualita
tem solo visu perceptibilem cuiusmodi sunt iste
tres qualitates realiter distincte. lux que est īn
corpore lucido. lumen quod est īn medio. z color
qui est īn corpore terminato: z sic capit philoso
phus quando dicit q̄ omnia corpora participāt
colore. Alio modo capitur color pro quadam
qualitate secunda realiter inherente corpore ter
minato. puta parietī non potenti per se moue

re medium vel visum. sed indiget luce vel lumine
extrinsecō. z ista alio nomine vocatur opacitas. 3°
modo capitur p̄ aggregato ex ista qualitate vel lu
mine vel luce extrinsecō extremitate sp̄icui imedia
te causante ip̄m̄ colorē. ¶ Secundo ponunt aliq̄
dicta. p̄mū. color p̄prie est vna qualitas secun
da realiter inherens corpore terminato. Secūdu^o di
ctū. talis color dicit⁹ extremitas perspicui p̄ p̄dica
tionē causale z obiectiua quia ē actuale obiectuz
visus p̄ lumen qd̄ est ī extremitate sp̄icui. iō sen
sus istius p̄positionis color ē extremitas sp̄icui
est iste. color est q̄litas visibilis p̄ lumen quod est ī
extremitate sp̄icui. Tertiu^o dictū. color est ī cor
pore terminato tāq̄ ī subiecto. Ex hoc sequitur
falsitas aliquoz dicitū q̄ lumē exis ī extremitate
sp̄icui est formale coloris. iō dicit⁹ q̄ lumen ē
extremitas perspicui. i. lumē ē extremū perspicui
s̄z qualitas subiectiue exis ī corpore terminato
ē materiale coloris. z p̄pter illud materiale ad
ditur z⁴ pars diffinitiois color supponit tāq̄ p̄ q̄l
tate extrinsecō ī corpore terminato. z sic p̄ia pars diffi
nitiois nō p̄dicatur de diffinito. vel tantū suppo
nit p̄ extremo luminis sp̄icui. z sic secunda pars
nō p̄dicatur de diffinito. vel supponit p̄ vtraq̄ z
sic quelibet ps per se supra vere negabitur. d̄ diffi
nito etiam diffinitum esset vnum ens per accidēs
¶ Secunda difficultas quomodo generatur co
lor tā medi⁹ q̄ extrem⁹. Dī p̄ q̄ color albus causat
ex colore mixto cū sicco terrestri humido ei⁹ to
taliter cōsumpto. s̄z color niger catur ex colore cō
mixto sicco terrestri humido nō totalit⁹ cōsumpto
vt p̄z experientia de ossib⁹ positis īntra ignē īn qb⁹
p̄mo catur nigredo p̄ abūdātiā humidit⁹ z tāde īn
eis catur albedo postq̄ humidū īn eis totalit⁹ fuerit
cōsumptū. dī vltra q̄ frigidū ī humidū catur albedies
s̄z frigidū ī sicco causat nigredinē: p̄z de niue z d̄
marmoze. Dī tertio q̄ ad gnatōez colorz mediōz
regrit⁹ cūrlus z certa cōmixtio catur ex gbus ḡnant
colores extremi. z fm̄ diuersas p̄portōes z cōmix
tiones huiusmodi catur diuersi colores mediij z
extremi. ¶ 3⁴ difficultas. quot sūt sp̄es colorz. dī
q̄ sūt tū septē. p̄m⁹ color extremus ē albedo.
Secūdu⁹ color ē nigredo. p̄m⁹ color medi⁹ z p̄ eq̄
distātia ē rubedo. īf̄ albū z rubēū ē flau⁹ color tē
dēs magis ad albediē. z croce⁹ tēdēs magis ad rube
dinē. s̄z īnt̄ er nigrū z rubeuz est p̄mo viridis color
magis tendens ad nigredinem z purpureus ma
gis tendens ad rubedinē;

Ad rationes are oppo^m. Ad primaz dī
nasaliū sit aliqd̄ p̄cisum z adeq̄tū s̄bm. z^o dicitur
q̄ nō est īnconueniēs q̄ corpus aiatū sub distin
ctis ratioib⁹ formalib⁹ sit adeq̄tū subz libz de ani
ma z libz puoruz naturalū qz sub rōe formali q̄
animatū hz aiaz est ībz libz de aia. s̄z sub rōe for
mali qua corp⁹ aiatū ē vni⁹ dpositū s̄bale a cui⁹
eētia fluūt oēs opationes cōes oib⁹ h̄ntibus vitā
est s̄m puoruz naliū. ¶ Ad scōdaz dī q̄ sensitium
nō est rō formalis subiectia istius scie. s̄z est vna
passio circūloquēs nob̄ rōnē formale z īnoiatā. z
similiter dī ad cōfirmationē. ¶ Ad tertiā dī q̄ hz
corp⁹ sēstiuū z aialitidē r̄k̄. tū sub alia formali
rōne est aial⁹ sensitiuū z aialis qz sorte est aial⁹ ab
aia sēstiuā. s̄z est s̄stiuū z a potētis z opationibus
s̄stiuū. ¶ Ad cōfirmatōez v̄ q̄ totū z p̄tis subieue
ē eadē scia q̄ ad passioes totū. s̄z opando qd̄s eoz
ad suas p̄pas passiones ip̄oz sunt disticte scie zc̄.

Veritur^z Utrum homines ha
beant peiorē odoratū

q̄ ceteris animalibus. ¶ Arguit p̄io q̄
non sicut se habet homo ad suum odo
ratū ita se h̄nt aialia ad suū odoratū. igit a trāsmu
tata p̄portōe sicut se habet hō ad cetera animalia
ita se hz odorat⁹ hois ad odoratū aliorū aialuz. s̄z
homo est melior alijs aialibus igit habet meliorē
odoratū certis aialib⁹. Et cōfirmat⁹ q̄ odoratus
hois est ī meliori subō q̄ odorat⁹ alioz animaluz
cū sit ī aia vel ī boie subieue. ¶ z⁴ sic p̄ sensum odo
rat⁹ ī boie pcipimus plura ḡna saporū q̄ per odo
ratus alioz aialū. ergo odoratus hois est melior
odoratu alioz animalū. aijs patz. qz homines per
odoratū pcipiūt multos odores qui nō sūt ī nutri
mentis z q̄ nō p̄nt pcipi ab alijs animalibus vt pa
tebit p̄ Ari. ī ḡnto capitulo. ¶ 3° sic. quia odorat⁹
hois realit⁹ idēficatur aītelectiue. vt p̄batum
est z⁴ de aia. igit est melior odoratu alioz aialū.
¶ In oppositū est auctoritas p̄hi.

Primo sciēdū q̄ Ari. īn hoc 4° capitulo
determinat de sapore. z diuiditur
īn q̄tuoz ptes. ¶ In p̄ma determinat de p̄ncipijs
saporis fm̄ opinionē antiquoz. z itēdit q̄tuor cō
clusiones. ¶ Prima tangit itentuz z est bec. Def
minandū est de sapore z odore. s̄z sequenter. pro
bat qz sapor z odor sūt sere eadē passio. s̄z vtrūq̄
eorum nō sit ī eodem ¶ z⁴ cōcto tagit ordinē z ē
bec: determinādū ē p̄us d̄ sapore q̄ de odore. p̄bat
qz saporēs sūt nobis manifestiores odoribus. er

De sensu

go. aſs pbat. qd gustus eſt nobis certior q̄ odoratus. igit̄ etiā ſapores ſūt nobis certiores odoribus. aſs p3. q2 tact⁹ eſt nobis certior q̄ odoratus. igitur etiā guſt⁹ pbat cōnam. q2 guſt⁹ eſt qdā tact⁹. pbat q2 nos boies hēmus peiorē odoratum alijs aialibus. tact⁹ vō hēmus certiffimū. ¶ 3° tagit tres opiones antiquorum de principijs ſaporum. Prima eſt empedoclis dicētis qd nā aq̄ eſt iſſipida eo qd in aq̄ latēt oia gñā ſapor: qd illa ſint in ſeſſibilia i aq̄ pp̄ eoz puitatē: r ſic fm̄ eū oēs ſapores gñant p̄ exitū ex aqua. 2ª opinio eſt anaxagore r democriti qd aq̄ e pauſp̄ ma: i. ſemē vlc̄ oiu3 ſapor ita qd ex diuerſis p̄tib⁹ aq̄ gñant diuerſi ſapores. 3ª opinio qd ſapores n̄ gñant ex oīa aq̄ ſ3 ex diuē ſitate caloris adueniētis r digerētis ipam aquaz ¶ 4° tagit reprobatoem illoz de p̄ma opione r dicit qd aptū mēdaciū ē credere qd oēs ſapores gñant p̄ exitū ex aq̄. pbat q2 videm⁹ fruct⁹ cōmutari fm̄ diuerſos ſapores pp̄ calorē ſolis adueniente ſine aduētū noue aq̄. De ſcda opione dicit qd ipote ē aquā eē pauſp̄ ma oium ſapor. q2 ex eodē cibo videm⁹ gñari diuerſos ſapores. De t̄tia opione p̄ dicit qd o3 aquā trāſmutari fm̄ ſapores eo qd aliqd patit a calore. Scdo dicit qd ſapor non accidit aq̄ ſolū v̄tute h⁹ qd alterat a calido. pbat dupl̄r. p̄ q2 aq̄ ē oiu3 hūidoz ſubtiliffimū. igit̄ n̄ pōt mutare ſapores ex ſola alſatione a calido: aſs pbat ſigno q2 aq̄ eſt ſubtilioz oleo. Subdit qd ſ3 oleū plus p̄t datur q̄ aqua. hoc t̄n̄ ſolū ē. p̄pter viſcoſitatē olei. Ex hoc infer̄ qd ſacili⁹ eſt obſuare aquā i manu q̄ oleū. Scdo pbat. q2 oēs ſapores h̄nt aliquā cral ſitudinē r terreſtreitatem: ſ3 aq̄ ſola ſi fuerit facta cala n̄ appet̄ icraſſata. igit̄ ſapores n̄ cānt̄ p̄ciſe eo qd aqua patit a calido. ¶ In ſecūda pte Ariſto. d̄ terminat de gñatiōe ſapor fm̄ v̄tate. r itendit qn̄ q̄ cōcluſiones. ¶ Prima tangit v̄nā cām ſaporis r ē bec. terra facit ad gñationē ſaporis. pbat p̄his q̄tuo r ſignis. p̄mū q2 fm̄ diuerſitatē terraz appa rent diuerſi ſapores i fructib⁹. fm̄ q2 oēs antiqui d̄nt aquā eē talē qualis ē terra p̄ quā tranſit. pbat q2 aliq̄ aque ſc̄ ſalē ergo h̄nt a terra. pbat cōnam q2 ſal eſt oīa ſp̄s terre. 2^m ſignū q2 aq̄ colate p̄ci neres ſūt amare. 4^m q2 quidam ſūt fontes diuer ſoz ſapor ſ3 diuerſitatē terraz p̄ quas tranſeunt ¶ 2° tagit gñationē ſapor r ē bec. ſiccum ter reſtre paſſum a calido eāt ſaporē in humido. pbat dupl̄r. p̄ oīe ſic. q2 humidū d̄ria ſicco. igit̄ natū eſt p̄ati a ſicco. ſ3 cōna q2 elementa ſūt actiua r paſſiua fm̄ ſuas q̄litate. terra aut̄ eſt ſicca r ignis eſt cali dus. idco humidū aq̄um natū a terra r ab igne. r

illam paſſionem gñatur ſapor. 2° pbat a ſimili q2 ſicut illi qui lauant colores vel ſapores. i. colora ta vel ſapida in aq̄. faciūt aquā b̄re ſimilez colores ita ſimilr̄ ſiccum terreſtre eſt effectiuum ſaporis i humido qn̄ illud ſiccū terreſtre humido cōmiſcel r a colore alteratur. ¶ 3° cōcluſio tagit diſſinitio nē ſaporis r eſt bec. ſapor eſt paſſio facta i humido a ſicco alteratiua guſtus de potentia ad actū. 2^m ptem pbat q2 guſt⁹ ante q̄ guſtet ē in potentia ad ſētire ſicut ſciēs ad ſpeculari. igitur reduci i actū p̄ alterationē a ſapore. ¶ 4° tagit p̄bationem p̄me p̄ris r eſt bec. ſapor cōſiſtit in ſicco r humido. pbat quia ſapor ſolum eſt in nutrimentis. ſ3 nutri mentū nō ſolū eſt humidū nec ſolum ſiccum ſ3 cō mixtū. ex his ergo. r̄c. maiores pbat q2 aial nutrit̄ dulci vel ſimplr̄ vel cōmixto. pbat q2 p̄pter h̄ ca loz nālis nutritur q2 attrahit dulce r reliquit ama r̄ū. igit̄ ſolū dulce nutrit. ¶ 5° tagit ſolōem cu iuſdā q̄ois. r ē h̄. q̄r e ē qd ponim⁹ ſal i nutr̄imtis no ſtris. Soluit qd ē pp̄ admēt̄m. vt. r̄. rep̄maſ olce ne nimis nutrit eo qd ſacili⁹ attrahitur a calore. p̄ ter ſuam leuitate m.

Secundo ſciēdum ē qd ari. i. tertia pte deſ minar de ſp̄b⁹ ſaporis. r itendit tres cōclōes. ¶ p̄ma tagit opationem ſpeciez ſaporis ad ſpecies coloris. r eſt bec. ſic medi3 colo res ſiūt ex cōmixtiōe albi r nigri. ſic medi3 ſapores ex cōmixtiōe dulcis r amari. r fm̄ diuerſas p̄portō nes dulcis r amari ſiūt diuerſe ſpecies medie ſa poris. ¶ Scda tagit numez ſpeciez ſaporis. r eſt bec. quidā ſapor eſt piguis: alius eſt dulcis. ali⁹ eſt amarus ſiue ſaluſ. alius eſt pōticus. alius au ſterus. alius ſtipticus. r alius acutus. pbat q2 ſere tot ſiūt ſpecies ſaporis quot ſiūt ſpecies coloris. ſed ſiūt ſeptem ſpecies coloris. ergo ſiūt ſeptem ſpecies ſaporis. minorem pbat enumerans ſp̄s coloris que ſupra poſite ſiūt. ¶ Tertia cōcluſio tangit comparatōem extremoz colorz r ſapo: um r eſt bec. ſicut in perſpicuo nigrum eſt puatio albi ſic in humido nutrimentali amari ſiue ſaluſum eſt puatio dulcis. Ex hoc infer̄ qd cinis combuſtus ē amariffimus omnium. quia ab eo eſt exbauſum totuz potabile. i. dulce. In quarta parte ari. repro bat tres errores. r itendit tres concluſiōes. p̄ma tangit reprobationem p̄mi erroris. ſ. democriti que erat qd a re viſa deſiunnt quedam parua coz pora vſq̄ ad viſum. r per contactum illoz: atbo malium ad viſum ſit viſio. r ſic dicit̄ oia viſibilia eſſe tangibilia. hoc reprobat p̄his q2 ſequeretur qd omnis ſenſus eēt̄ actus. cōis eſt impoſſibile et̄ faci

Et ſenſato

le ad reprobādū. ¶ 2° tagit reprobationez ſe cūdi erroris qd ē atiquoz v̄tētiuz ſeſſibilib⁹ cōibus tāq̄. p̄p̄is eo qd oia ſeſſibilia reducūt̄ ad magni tudinē r figurā. aſp̄ez r leue. acutū r obtuſū q̄ ſiūt ſeſſibilia cōia. ſ3. n̄ p̄cipiāt̄ ab oib⁹ ſeſſib⁹ p̄cipiūt̄ t̄nā p̄tib⁹. ſ. viſū r tactū. h̄c errorē reprobat p̄his ſic. q2 ſeſus decipit̄ circa iſta ſeſſibilia r nō circa ſeſſi bilia p̄p̄ia. q̄ ſeſſibilia p̄p̄ia nō reducūt̄ ad ip̄a. 2^m p̄tē aſtis pbat q2 viſus nō decipit̄ circa colo rem neq̄ audit⁹ circa ſonum. ¶ 3° tagit t̄tiuz errorē qd erat empedoclis dicētis qd albi reducūt̄ ad leue r nigz ad aſperū. et ſapores reducebat ad figuras. h̄c errorē reprobat p̄his tribus rōibus. p̄ ma: q2 ſi ſapores reducerent ad figuras ſequerēt̄ qd guſt⁹ eſſet maxime diſcretiuus figuraz. cū cer tiſſime diſcernat de vnoquoq̄ gñe ſaporis. falſita tē cōis pbat. q2 nullus ſeſus a viſu certi⁹ diſcēnit de ſeſſibus cōib⁹ q̄ viſus. ¶ 2° r̄. figure nihil ē cō trariuz. ſed oia ſeſſibilia p̄p̄ia h̄nt d̄ria. ergo nulla ſeſſibilia p̄p̄ia reducūt̄ ad figuras: miorē pbat de albo r nigro i colore. de dulci r amaro i ſapo re. ¶ Tertia r̄. q2 ſēretur qd eēt̄ iſſinitū ſapores ſicut ſiſſinitū figure. cū n̄ eēt̄ maior r̄ q̄r vna ſa ceret ſeſū q̄ alia. Lōle q̄n̄ recapiat̄ ea qd d̄ca ſiūt.

Tertio ſciēdū qd circa 4^m capitulū icidit̄ due difficultates. p̄ma. vtruz hu midū ſit ſb3 ſaporis. p̄ro ſolōe h⁹ difficultatis ponū tur p̄ aliq̄ diſſictōes. p̄ria. duplicia ſiūt ſapida qdā ſiūt ſapida i potētia. r ſiunt illa que ſolitaria poſita ſupra liguā nō p̄cipiūt̄ a guſtu: ſed idigēt̄ aliquo alio ſicut ſapida ſicca idigēt̄ ſalina. alia ſiūt ſapida i actu qd ſolitarie poſita ſup̄ liguā ſtati mouēt̄ ipam ad actū guſtadi. ſicut vinū r mel. Ex hoc ſegtur qd m̄tra ſicca h̄nt ſaporē ſolū i po^a p̄p̄ia r ſiūt m̄tra humida. ¶ 2° di. aliquid ē in potētia ad ſaporē duplici. vno modo eſt in potētia actia r ē illd̄ qd i aliō pōt̄ efficere ſaporē. aliō ē i potētia paſſiua ad ſaporē. r ē illd̄ qd pōt̄ accipere ſaporē ab alio. ¶ 2° ponūt̄ aliq̄ ſuppōes. p̄ma: oē h̄is ſaporē i actu ē mixtū ex aliquo hūido r ſicco t̄reſtri. patz p̄ diſſō nem ſaporis. ¶ 2^a ſuppō. nec ſiccū agit ſaporē in hūidū nec eſ. ſ3 eoz p̄ctio r cōmixtiō eſſicit ſaporē cōmixtū ex his. p̄m p̄. q2 ſēret̄ qd cū ſal ponitur i ore nō deberet̄ dici ſap̄idum ſed ſolum ſalina. 2^m p̄3 qd qn̄ aq̄ colatur p̄ cineres nō agit ſapores i ci neres. aſs aq̄ n̄ d̄beret̄ dici ſapida ſed cineres. 3^m p̄3 q2 poſita actiōe ſicci ſeſtris i hūidū pōt̄ ſaporē mixto ex his vt̄ pbat̄ eſt. ¶ 3° ponunt̄ tria d̄ca. p̄ mū. ſiccum t̄reſtre n̄ eſt p̄m i ubi ſaporis. p̄3 de ſa pore aq̄ colate p̄ cineres. 2^m humiduz non eſt p̄m

ſub3 ſaporis. p̄3 de ſapore ſalis r pipis poſiti i ore. 3^m d̄c̄m. mixtū ex ſicco t̄reſtri r humido ē p̄mum ſub3 ſaporis. p̄3 a ſufficiēti diuifione. ¶ 2° diſſicul tas. vtr̄ diſſō ſaporis ſit ſufficiēs. v̄r p̄ qd i diſſōne ſaporis capis pa^a. p̄ t̄tia ſp̄e q̄litate. 2° di qd capis ſiccuz nō ſicco igneo. ſ3 p̄ ſicco t̄reſtri. v̄r 3° qd ad h̄ qd cāctur ſapor regrit̄ p̄ qd ſiccū t̄reſtre ſit alſatū a calō. ¶ 2° regrit̄ qd ſiccū t̄reſtre ſit alteratū cōmi ſceat̄ cū humido. p̄3 d̄ cinerib⁹ qd p̄mo ab igne alte ranſ̄ r poſtea aq̄ cōmiſcent̄. r t̄ſc cāt̄ur ſapor ama rus. Ex his ſegtur qd diſſō ſaporis ē ſufficiēs: patz q2 loco gñis ponitur paſſio qd eſt gen⁹ ad ſaporē. r loco d̄rie ponitur ſu^a act⁹ r ſuū ob3. cōtinet̄ et̄ cās ſaporis. ſolet. n. dici qd ſiccū t̄reſtre ē cā efficiēs ſa poris ſiue actiua ſiue paſſiua. r humidū eſt cā mā lis ſiue ſubina. ¶ 3ª diſſictas. vtr̄ olce ſit ſapor humid⁹ extrem⁹. v̄r p̄mo qd ſiūt ſeptē ſp̄s ſaporis qd enumerare ſiūt i textu. v̄r 2° qd ſ3 p̄m r cōmēta torē dulce r amari ſiūt ſapores extrēi r oēs alij ſiūt medij: ſ3 ſ3 medicos dulce tenet̄ mediū. ſ3 amari r ſaluſi ſiūt p̄mū extremū. ſtipticū r pōticū tenēt̄ al tez extremū. r hoc ē rōabili⁹ cum dulce requirat̄ mediā r t̄patā p̄portionē ſicci cū humido. p̄ con cordia v̄r t̄n̄ qd compādo ſapores ad ſuas cauſas dulce eſt ſapor medi⁹. ſed compando eos ad ſuuz gen⁹ p̄ modū ſp̄ez ſp̄e diſſinctaz dulce r amari ſiūt extremi ſapores cū ſiūt p̄ma d̄ria tenet̄ ſub genere ſaporis. Et bec de p̄mo articulo.

Concluſio r̄ ſalis. Doies habēt̄ peiores odoratum alijs aialibus. bec 2° pōt̄ p̄bari p̄ exp̄iētiaz. v̄r tamē itelligi qd ad diſſi cultatē imutatis r minorē certitudinē d̄ obo r ſi quo ad entitatē nec quo ad p̄portionem organi. nec quo ad vtilitatē r̄c.

Primo dubitatur. Vtr̄ diſſinitio odoris in textu poſita ſit ſufficiēs. Ad ſol uendū hoc dubiū ē ſupponēdū qd Ari. in hoc 5° c^o d̄c̄minat de obo odorat⁹. r diuiditur i duas ptes In p̄ma d̄c̄minat de gñatiōe odoris. r itendit ſex cōclōes. ¶ p̄ria tagit itentū r ē bec. ſiſt̄ d̄c̄rmi nandū ē de odorib⁹ ſicut de ſaporib⁹. pbat. q2 ſic ſiccū i humido facit ſaporē. ita humidū enchimidū. i. h̄nt̄ iteri⁹ ſiccū i aere vel in aqua facit odorem. ¶ 2° tagit mediū odorat⁹ r ē bec. aer r aq̄ ſiunt mediū odorat⁹. nō ſ3 qd p̄ſpicua. ſ3 ſ3 qd lauabilia vel mūdabilia enchime ſiccatatis. i. in q̄tū ſuccoſi tas deſiccata cōmiſcet̄ur eis p̄ modū lauatiōis. de aq̄ pbat. q2 qdā piſces vidēt̄ur deſpirare r reſpira re i aq̄ in q̄ nō ē aer. ¶ 3° cōcluſio tagit diſſōnē odo ris. r ē bec. ſi aer r aq̄ ſiunt hūida odor ē de nā ſicci

De sensu

enchimi scilicet ab hūido. pbat istā diffōnē sex signis: **C** primū. qz elemēta sūt inodorabilia eo qz eoz bnmida z sicca sūt achima. i. sicca nō pmixta hūido. vel ecōtra nisi vñ illoz fuerit alteri omixtus. **C** 2^m signū. ppter omixtionē frē z aq̄ mare ē odorabile. h. n. siccū pmixtū hūido. **C** 3^m signū. sal ē odorabile pp mixtionē sicci cū hūido. **C** 4^m signū. lapis ē iodorabilis. qz n̄bz hūidū enchimū. **C** 5^m signū. qz ligna sūt odorabilia saltē illa que sūt i aq̄ qz sūt enchima. **C** 6^m signū. auz stozie. argentuz z stannū sūt i odorabilia pp detectū hūidi enchimi. **C** 4° tangit opinionē antiquoz de odore z est bec. antig dixerūt odore esse sumalē euaporatio/nem cōez aeri z aq̄. Ex quo iferebat heraclit⁹ qz si oia entia fierēt suminares pciperent oia entia. iō aliq̄ eoz dicebāt odore eē exalationē. aliq̄ euaporatio/nē. z aliq̄ vtrūq̄. Subdit duas differētiās inter vaporē z exalationē. **C** prima. vapor est quedāz hūiditas sumalis. i. qdā sumus aq̄us. s̄z exalatio ē cōis aeri z aq̄. Scda. qz ex vapore fit aq̄. sed ex exalatioē fit aliqd̄ frēstre. pro iprobatione istarū opinionū itendit qntā cōclusionē que ē bec. Odor nō ē sumal euaporatio. pbat p̄hs duab⁹ rōib⁹. p̄ma. ipole est sumalē euaporatioē fieri in aqua. s̄z odor ē in aq̄. ergo odor nō ē sumal euaporatio. minozē pbat. qz aialia que sūt i aqua odorant. **C** 2° rō. s̄te ē dicē odores eē sumales euaporatio nes z colores eē defluxiones corpoz. s̄z supra p̄batū ē qz ipole est colores eē defluxiones corpoz. ergo etiā ē impole odore esse sumalē euaporatio/nē. **C** Sexta cōclusio tāgit gn̄atōez odoris. z ē bec. cōgit hūidū aq̄ z aeris aliqd̄ pati a siccitate en/ chima ex qua passione gn̄al odor. pbat qz saporē sunt proportionabiles odozibus. sed saporē sūt ex eo qz hūidum aqueum aliquid patitur a sic co terrestri. ergo z odores. maiorem probat qz se re nominantur similibus nominibus. sūt enim ali qui odores acetosi. dulces. austeri. pontici. crassi z amari. z similit̄ saporē. Ex hoc infert qz sicut aliq̄ saporē sunt difficilis gustationis z putridi. sic eti am est de odozibus. z infert qz sicut sapor est i aq̄ sic odor in aere z in aqua. 3° infert qz frigus z cōge latio saporē hebetāt z odores etiā exterminat̄. Ex his p̄z ad dubiū. qz completa diffinitio odoris est ista. odor est passio sicci enchimi facta ab hūido alteratiua odorat⁹ de potentia ad actum. z pōt declarari conformiter siccut declarata est diffini tio saporis in tertio notabili.

Secundo dubitatur. Utrum siccut enchimi sit subiectus odoris. Ad sol

uendum hoc dubium est supponendū qz Aristoz in secunda pte huius capituli determinat de spe/ ciebus odoris. z itēdit qnq̄ cōclusiones. **C** prima tangit numerum specierum odoris z est bec. non est dicendū vtrū qdam dicunt. s̄z nulle sunt spēs odoris. s̄z sūt eius due spēs de qbus nūc est dēter minādū. **C** 2^a tangit p̄mam spēm odoris z est bec. qdam odores sūt delectabiles aut tristabiles s̄z accis. s̄z s̄z saporē sibi cōiunctos. qz sapor z odor sūt cōiuncti. pbat qz vtrūq̄ eoz est passio nutri/ menti. z pbat cōclusioē qz qbuscūq̄ esca est delectabilis odor ei⁹ ē delectabilis. ergo odores sūt delectabiles aut tristabiles pp saporē sibi cōiunctos. an̄s pbat qz esurientibus saporē sunt delectabi les. s̄z plenis z nihil egentibus neqz odores neqz sa pores sūt delectabiles. Infert qz isti odores sūt cō munes oib⁹ aialib⁹. sicut z esca. **C** 3ª tāgit aliā spēm odoris z ē bec. qdā sūt odores s̄z se delecta biles aut tristabiles sic odores flozum z odores floz nihil magis vel minus cōsequitur alimētum neqz cōferūt ad nutritionē. pbat etiā signo sic d̄ europede qz bñ vitupauit trayciū cū dicit. quando lentē decoquis non infundas mox. i. illā herbam odoriferam. ergo signū est qz odores floz nihil cō ferūt ad alimētū. Subdit remotionē dubij qz ali qui puta coci cōmiserūt odores floz cibarijs. hoc tam̄ non faciunt ppter hoc qz odores flozum ali quid conferant ad escam. sed solū vtrū eodem cibo delectent simul duos sensus scilicet gustum et odoratum. **C** Quarta cōclusio tangit duas dif ferētiās inter istas duas spēs. p̄ma qz odor s̄z ē delectabilis est proprium odorabile hominis. sed odores delectabiles propter saporē saporē sunt com munes omnibus animalib⁹. Secunda quia odo res qui sūt delectabiles secundū accidens diui duntur per species secundū saporē. sed odor est delectabilis aut tristabilis secundū suam naturā iō diuiditur fm saporē. **C** Quinta cōclusio tā git causam propter quā odor fm se delectabilis aut tristabilis est proprium odorabile hominis z est bec. quia cerebrum hominis est frigidū z pro pe cerebrum est vena angusta z sanguis subti lis et purus qui est valde infrigidabilis a frigo re cerebri. z similit̄ sumi ciborum ascendentes ad cerebrum sūt cito infrigidabiles a frigidita te cerebri propter quam infrigidationem in ho minibus generantur reumata infirmitantia. ideo ista species odoris facta est vtrū eius caliditate im pediat infrigidationes. Subdit instantiam qz multi cibi odoriferi generant reumata z infir/

Et sensato

mitates i capite. Soluit qz nō pp odore s̄z est qz ci bi odoriferi omunit̄ sūt multū euaporatiui. ideo ex eis ascendūt multi sumi ad cerebz qz pp frigiditate cerebri infrigidant̄ z sit reuma. de subo odoris pōt dici extra textū oio sicut dicitur ē de subo sa poris i tertio notabili. vtrū aliter qz sic siccut terre fire p suā cōmixtionē cū hūido actiue cāt i eo sa pore. z hūidū p passionē a sicco terrestri passiue recipit illū saporē. iō hūidū est subm saporis. sic etiā hūidū p cōmixtionē cū sicco terrestri effectiue cāt i sicco odorem. iō odor est effectiue ab hūido z subiectiue in sicco.

Tertio dubitatur. vtrū odor diffinitur p mediū spūalē vtrū intentionē. Ad soluendum hū dubiū est supponendū qz Ari. in h̄ 6° ca^o determi nat de mō odor ad i itendit 5. cōclusiones. **C** 1^a tāgit modū odoradi i respiratib⁹ z ē bec. i. boibus z in s̄guinē h̄bitibus i qdrupedibus z vtrū i viuētibus sit odorat⁹ p respirationē aeris sic qz odores p leuitatē caloris q̄ est i eis ascēdunt ad cerebz z ipm cōfortāt. qz odores h̄cānt leuitatez pbat qz nā eoz calida ē. infert qz nā vtrū respirationē ad duo p̄mo vtrū aer p pulmonē recept⁹ refrigeret calorez cordis. z vtrū aer calidus ascēdat p nares ad t̄pādū frigiditatē cerebri pp h̄ qz h̄bz cerebz frigiduz z hūiduz z maioris magnitudinis ceteris aialib⁹. 2ª infert qz solus hō s̄ctit z delectatur i odorib⁹ flo/ ruz. qz calor talis odoris est cōmēturat⁹ ad t̄panduz frigiditatē z hūiditatē cerebri. subdit qz nō ē vñū organū qd̄ hōib⁹ cōferuit ad respiradū z ad pcipiē dū vtrūq̄ gen⁹ odoris. s̄z i alijs ab boie sanguinez h̄bitib⁹ ē vñū organū de feruēs ad respiradū z ad pcipiendū odores p accidēs delectabiles. **C** 3ª tāgit modū odoradi in nō respiratibus z ē bec. mul ta aialia n̄ respirat̄ia pcipiūt odore. pbat qz pisces diligēter pcipiūt a longe p spēs odoris escā nutri tiuā multū remotā. sicut z apes z gen⁹ puaz formica ruz z purpure maris z multa talia aialia acute se/ quūtur escā p odore. **C** 4^a tāgit qdā dubiū z ē h. vtrū talia aialia nō respirat̄ia h̄cānt s̄suz odora rat⁹. Et arguit qz nō qz nō respirat̄. ḡ non pcipiunt odore. z p̄ cōis n̄ h̄nt s̄suz odore. soluit qz pcipiūt odore. ḡ h̄nt sensū odore. z cōia qz solus odorat⁹ ē p se pceptiū odoris. nec o3 qz respirēt qz nō h̄nt coopculū supra organū odorat⁹. s̄z aialia respiran tia h̄nt supra organū odorat⁹ qdā coopculuz. iō o3 qz respirēt ad leuādū illud coopculū vtrū pcipiāt odores. pbat p̄s̄te. qz qdā aialia h̄nt palpebras su pra oculos qz nō aptis nō vidēt. z qdā nō h̄nt. iō nullo egēt qd̄ eas reuoluat. s̄bit qz nullū alioz aia

liū ē pceptiū odore p se delectabiliū vtrū tristabiliū nisi fm qz aliq̄ odores fetidi sūt corruptiui ipoz sic sum⁹ carbonū gn̄erat grauedinē capitis. sicut etiā aialia corrūpūntur ab odore sulphuris z ab alijs odorib⁹ fetidis. iō fugiūt odores fetidos. **C** 4^a tāgit cōpationē odorat⁹ ad alios sensus z ē bec. inē qnq̄ sensus odorat⁹ est sensus medi⁹. pbat qz p̄t cipat cū visu z auditu eo qz pcipit sūū obm p me diū eīneū. s̄z p̄ aerē z aquā. sicut visus z auditus. z pcipiat cū gustu. qz oē nutrimentū ē odorabile. p tcipiat etiā cū tactu cū oē odorabile h̄cānt hūidit atē. z siccitatē q̄ sūt oba tactus. **C** 5ª reprobat vñū errorē pythagoricoz dicitū aialia nutriri in aq̄ odorib⁹ z est bec. aialia nō nutriuntur odozib⁹. pbat p̄ qz i oī nutrimento ē aliqd̄ supfluū z nō i odo ribus. z qz aq̄ simplex nō nutrit ergo nec odore. oē nutririū ē corp⁹. odor aut nō est corpus. 4° qz odor est minus corpulē. qz aer. ergo nō nutrit. 5° locus nutrimenti est stomachus. s̄z locus odoris ē in capite. Infert qz odorabile fm qd̄ odorabile nō cōfert ad nutrimentū s̄z bene ad sanitatē. Ad dubi um pōt t̄ri r̄nderi extra textū fm Auicēnā qz odor realr multiplicatur p mediū. p̄ p̄mo qz multa cor pora ppter emissioē odoris diminuūtur. ḡ aliqd̄ exit realr ab ipis corpozibus. z qz multa nō emit tūt odores nisi fuerit calefacta. 3° qz fm p̄bz frigus z cōgelatio odores exterminat̄ cui⁹ signū est qz tm̄ restringunt qz nō p̄nt realr emittēre odore. 4° qz corpora magis cōpacta minus odorāt. d̄f z cō mētorē qz odor multiplicat̄ solū intentionē per spēm ei⁹ sensibilem. z nō realr p realē defluxū ali quoz corpoz a corpore odorifero. p̄ p̄ qz odor tē poneretur realr supra odoratū. z sic nō faceret s̄e sationē cū sensibile positum supra sensum nō faci at sensationem. z qz multa corpora p tam longū tempus odorant qz non possunt tot corpora ab eis defluere. 3° qz sequeretur qz duo corpora essent i eodem loco. s̄z subiectum odoris z aer cum in qua libet parte in qua est aer. sit odor. p̄z etiā 4° per experientiam de vulturibus percipientibus cada uera mortuoz in bello troiano a quingentis milia ribus. certum est tamen qz odor non posset sic taz longe realiter diffundere. Tertio dicitur qz odor per aliquod spaciū se diffundit realiter. s̄z per spa/ cium propinquū corpoz odorifero. z hoc probāt rationes facte per Auicēnam. dicitur quarto qz p aliquod spaciū diffundunt se solum intentiona liter scilicet per spaciū distans z per spaciū in quo est aliud corpus puta aer. z hoc probant rati ones facte per commentatorem.

Rationes solutiōe rescriptiōes positas i

clusiōe resposita ad q̄stū rē. 3° vtz q̄litates sēsbil/ les sint i ifinitū diuisi

q biles. Et arguit p̄ q̄ nō. qz i q̄cūq̄ ē da bile mimū. illd n̄ ē i ifinitū diuisibile. s; iter q̄litates sēsbiles ē dabit aliq̄ mima. g^o nulla q̄ litas sēsbilis ē diuisibilis i ifinitū. maior p3 qz aliē eēt dabile min^o minimo. minor p3 qz ē dabilis ali q̄ ps sēsbilis q̄ minor p̄cipi nō p̄t. ergo illa ē mi nima ps sēsbilis. C2^o arguit sic. si q̄litates sēsbil les eēt diuisibiles i ifinitū seq̄ret q̄ eēt aliq̄ mul titudo actuali ifinita. p̄batur oīa qz v̄l oēs ptes eiusdē p̄portionis sūt r̄l r̄ entitatiue i tota q̄lita te sēsbili aut nō. Si p̄mū. b̄r itē. si secūduz. ergo i sēsbiles q̄litates nō sūt diuisibiles i ifinitas ptes eiusdē p̄portiois. cū nō cōponātur ex ifinitis pti bus eiusdē p̄portionis. C3^o arguitur sic. qz si q̄ litates sēsbiles eēt i ifinitū diuisibiles. v̄l h̄ eēt i partes q̄litatiuas vel ētitatiuas. nō i partes ētita tiuas tum qz ētitas eoz ē finita. tum etiam qz con uenit eis diuisibilitas p̄ q̄titatez. nec i partes q̄ti tatiuas. qz q̄titas nihil entitatis dat ip̄is qualita ti bus sensibilibus. r̄ p̄ sequeus nō facit eas esse diuisi biles i ifinitas partes. C In oppositum ē a uctoritas p̄bi rē.

Primo sciēdum qz i h̄ 7° ca^o soluit p̄mā q̄ stioēz de q̄litatib^o sensibilib^o. r̄ in tēdit octo cōclōnes. C Prima tāgit q̄stionē r̄ ē bec si oē corp^o sit diuisibile i ifinitū vtz passiones sē sbiles. puta color sapor r̄ alie diuidantur i ifini tū. vel hoc sit impossibile. C2^o tāgit duo argu mēta pro parte negatiua. p̄mū. si sēsbile diuide retur i ifinitū necesse etiam est; sensum diuidi i ifinitū. oīam p̄bat. qz v̄nūq̄q̄ sēsbilium est acti uuz i suū sē sum. d̄nr enim sēsbilia i eo qz p̄nt mo uere ip̄z sē sū. g^o sēsus diuideretur i ifinitū sicut sēsbile. 2° arg^o. si qualitates sēsbiles eēt diuisi biles. i ifinitū sequeret qz oīs magnitudo eēt sēsb il. oīs est falsum. r̄ p̄bat oīa qz i possibile est vi dere album qz videatur q̄stū. C3^o tāgit tria argumēta p̄ parte affirmatiua. p̄mū arg^o. qz si corp^o sit diuisibile i ifinitū r̄ nō q̄litas sēsbilis seq̄ rentur tria icōueniētia. p̄mū. qz erit aliqd corpuz nullum h̄is colorē nec; nigredinē nec; aliq̄ talez passionē. 2°. seq̄retur qz corp^o sēsbile eēt cōpositū ex nō sēsbilibus. oīs est falsū. qz corpus sēsbile n̄ componitur ex mathematicis. 3°. sequeretur qz esset aliqua magnitudo que nō esset cognoscibilis. p̄bat oīam qz cū talis magnitudo n̄ beat q̄litates

sēsbiles n̄ posset cognosci p̄ sensū nec p̄ intellectū: intellectus enim n̄ itelligit que exterius sunt sine sē su. C4^o 5° tāgit solutiōne falsaz ad istam rōnē r̄ est bec. quedam sūt magnitudies idiuisibiles. iō alique sūt q̄litates sēsbiles idiuisibiles. dicit p̄hs hoc eē reprobātū i sermōe de motu i sexto p̄bisco rum. C5^o 6° 7° r̄ 8° tāgit solutiōez q̄stiois. C5^o est bec. cuiusq̄ qualitatē sēsbilis spēs sūt finite. i. nulla q̄litas ē diuisibilis i ifinitū fm spēs. p̄bat qz i ḡbucūq̄ sūt aliqua vltima necesse est illa eē fini ta. s; i oibus qualitatibus sēsbilibus sūt duo vlti ma. ergo necesse est oēs spēs qualitatū sēsbilium eē finitas r̄ terminatas. minorē p̄bat. vbi cūq̄ sunt tria ibi sūt vltima. s; i oibus qualitatibus sēsbili bus sūt tria. p̄bat iductiue. qz i colore est album r̄ nigrum. i sapore dulce r̄ amaz. r̄ s̄ i oibus alijs C6^o 7° ē bec. qualitates sēsbiles sūt diuisibiles i ifinitas ptes sequeles r̄ finitas partes equales. p̄ bat qz oē cōtū diuiditur i ifinita ieq̄lia r̄ ifinita equalia. s; oēs passiones sūt cōtūe cum sint i con tinuo. ergo sūt i eis sumēde partes i potētia q̄ sup ple sūt ifinite r̄ sequeles. r̄ sūt i eis sumēde partes i actu que supple sūt finite r̄ sequeles. C7^o cōclu sio. minime ptes qualitatū sēsbilium sūt totum sensibiles i potētia r̄ nō i actu. p̄bat de decia mil lesima pte milij r̄ d̄ minimo sole. C8^o q̄litates sēsbiles nō sūt diuisibiles i ifinitas ptes remanē tes sepati. p̄bat p̄hs duab^o rōnib^o. p̄ma qz pua sē sbilia si sepentur resoluūtur i cōrīnētia. v̄t pu^o sa por ifusus mari resoluū i saporez maris. 2° rō. q̄li bet ptem sepatā fortis visus p̄t p̄cipere. sed visus nō ē i ifinitū fortificabilis. ḡ sēsbile nō ē diuisibi le i ifinitas ptes sepatim remanentes. Subdit qz ptes minime separe n̄ sūt sēsbiles actu. s; sunt sēsb iles i potētia solū. s; q̄n̄ alti sēsbili cōiunguntur.

Secundo sciēdū est qz Aristo. i h̄ octauo caplo mouet secūda q̄stionē q̄ ē bec. vtz visibilia p̄us imutēt mediū q̄ visuz si visio fiat itus suscipiendo. vel vtz visus p̄us imu tet mediū q̄ visibile si visio fiat exmittendo. p̄ so lutiōne hui^o q̄stionis Aristo. intēdit ḡnq̄ cōclusiōes C Prima tāgit tria argumēta p̄ parte affirmatiua. p̄mū arg^o ē a s̄li. qz odor r̄ son^o p̄us imutant me diū q̄ sē sū. ḡ s̄milit̄ ē de lumie. aīa p̄bat qz p̄pin quus sono p̄us audit sonū q̄ v̄stās. r̄ s̄l̄r de odo re. 2° arg^o est auctē empedoctis d̄ntis. lumen qd̄ est a sole p̄us p̄rigere ad mediū q̄ ad visuz r̄ ad visū q̄ ad terras. 3° arg^o est illud. oīs motus ē ab aliquo i aliquid. igitur i oī motu ē t̄ps i q̄ mobi le mouet ab altero i alterum r̄ p̄ oīs i multiplicati

one luminis ē t̄ps i quo lumē mltiplicatur a coz poze luminoso vsq̄ ad visū. sed oē t̄ps ē diuisibile supple fm p̄ri^o r̄ posteri^o. g^o radi^o lumis p̄us ferre batur i medio q̄ i organo. C2^o tāgit quādam falsā solōnē ad p̄m^o argumētū r̄ ē bec. h̄ sil audit r̄ audiuit. ḡ visus sil s̄ctit sēsbile r̄ s̄ctit r̄ p̄ oīs non est successio i eis. imo sunt abq̄ fieri successiue. Ad hoc d̄c p̄hs qz hoc nō est v̄p̄ de sono. qz p̄rius p̄cipim^o i t̄p̄ i aq̄ q̄ audiam^o sonū i t̄p̄. p̄bat p̄ s̄l̄e qz p̄us p̄ visū videm^o figuratōez l̄raz q̄ p̄cipiam^o sensū eaz. iō aer delat^o trā figuratur p̄us sono q̄ audiam^o sonū. C3^o tāgit quāda q̄stionē inci dentalē r̄ ē bec. vtz sit idē son^o que p̄pingoz audit r̄ que distātoz postea audit. videt enim i possibile odorare r̄ audire idē saltē ab alio r̄ alio. eo qz non est possibile multos s̄ctit corpuz erites audire aut odo rare p̄ idē mediū. Soluit qz p̄mū mouēs. i. son^o v̄l odor ē idē r̄ vnus numero que oēs sentiūt s; id qd̄ recipi^o i organo. i. spēs soni r̄ odoris est alterū nu mero r̄ idē spēs. insert qz i hoc cōueniūt lumē son^o r̄ odor. qz mlti sil vident eundē colozem. odorāt sil eundem odorem. audiunt sil eundē sonum. Cōue niunt ēt. qz ista nō sūt corpuz s; non fiant sine corpo re. s; d̄nt qz odor r̄ son^o nō possūt fieri sine motu. s; alia ē ratio d̄ lumie qz lumē nō ē i medio p̄ motū supple localē. s; p̄ ineffe. i. p̄ p̄riā corpuz luminoso supple sil alteratōis totū mediū. C4^o tāgit oīa i nter alterationē r̄ motū localē r̄ ē h̄. non ē s̄l̄e in alterationē r̄ i latōe. p̄bat qz i latōe mobile p̄us at tigit vnū r̄ posteri^o aliō. iō son^o cui^o motus r̄ latio multiplicat fm p̄us r̄ posteri^o. s; i n alterationē nō ē s̄l̄e qz cōrigit aliquod totū sil alari. ita qz v̄m̄diū nō p̄r̄ alā q̄ totū v̄t attingit aliquā aquam totaz sil ogeari. iō lumē mltiplicatū p̄ alterationēz medi uz totuz sil mltiplicat. Subdit qz si alabile fuerit ita magnū qz alterās nō poss; attingere q̄libz p̄tē er^o. tūc alans sil alterabit totā illā partē quā atti get r̄ per eā alterabit alias. C5^o tāgit conueni etiā r̄ oīam i ter odores sapes r̄ tāgibilia: cōue niūt enī qz mltiplicatū p̄ motū r̄ successiōnē. sed d̄nt qz qualita es tangibiles minus longe multi plicat se q̄ sapes r̄ sapes q̄ odores. non ē aut simile de lumie.

Tertio sciēdū qz circa hunc textū incidūt tres difficultates. C p̄ma. vtz lumē mltiplicetur per mediū sine motu locali. D̄ p̄ qz lumē nūq̄ p̄t de nouo mltiplicari sine mltiplica tōe locali. p3 qz nō est poē qz lumē de nouo mlti plicet i aliquo medio nisi lumen fiat p̄us i medio sed lumē nō p̄t fieri de nouo p̄ri i medio sine ap

proximatione corpuz luosi v̄l mediū sine remotōe obstacti. D̄ 2° qz de facto semp lumen mltiplica f successiue per mediū. p3 qz de facto nunq̄ d̄ nouo mltiplicat sine motu locali qui n̄ p̄t fieri sine suc cessione. puta sine successiua appozimatiōne cor poris luminoso. D̄ 3° qz fm p̄m si corp^o luminoso i in instanti appozimaret alicui medio lumen mlt iplicaretur per tale mediū i instātū. p3 qz tal mlti pl. catio est alteratio mediū i quo nihil est quod repugnet v̄l ērictur forme acgrende per talem al terationē r̄ mediū est vltimate d̄sposituz ad susce ptionē illius forme. D̄ tamen d̄ hoc p̄babit qz si corpus luminoso i in instanti appozimaret medio adhuc tale lumen mltiplicaretur p̄ mediū succes siue eo qz cā efficiua talis mltiplicationis est corp^o luminoso quod ē limitatū r̄ finitum. iō nullum motū p̄t p̄ducere i instātū. oū modo termin^o illius mot^o sit p̄bit r̄ successiue acq̄sibilis. Ad p̄h3 autē d̄ qz reprobat antiquos qz dicebat lumen eē corp^o ideo vult qz lumē moueatur i instātū. i. n̄ ita succes siue sicut corpus. C2^o difficultas vtz contingat aliqd totum alterabile subito r̄ sil alteri. Ad quaz solet r̄ideri qz duab^o cōditionib^o obseruatis i oib^o alteratio fit i instātū. p̄ma cōditio qz forma acgrenda p̄ talem alterationē nō beat formā positiuam sibi d̄riam. ad quā segtur secūda cōditio qz mediū sit vltimate d̄spositū ad suscepiōnē forme alte rantis talē alterationē. r̄ p̄ h̄ d̄nt lumē alterari p̄ mediū i instātū. s; qz videm^o sciaz nō b̄itē i aia for maz tria acgri i aia vltimate d̄sposita. ad successi onē ip̄i ex multis acrib^o r̄ nō subito. iō d̄ eos poni tur talis 5° qz oīs alteratio terminata ad formā p̄ti biliter acq̄sibile est successiua. alias ver^o mot^o sic ret i instātū. Ad p̄m aut vicim^o qz attingit totaz aquā sil alteri. si ly totuz distribuat p̄ q̄libz pte q̄ti tatiua aque saltē supposito qz frigus sit eq̄lter ap proximatū cuilibz p̄ri aq̄. s; nō cōrigit totā aquaz sil alterari ad istū sensum qz non cōrigit terminū alterationis vel frige factionis. puta frigiditatem totam sil fm q̄libet eius ptem gradualē introdu ci i aquam. C3^o difficultas. vtz sit idem son^o i numero qui recipitur i auribus multoz. Ad quaz r̄idet p̄mo qz sonus est vna qualitas sensibilis re aliter r̄ subiectiue exiē i aere extēsa ad extēso nem aeri r̄ est multiplicabilis realiter fm realem motum localem ip̄ius aeris. D̄ secundo qz i qua libet pte aeris saltē vsq̄ ad certam distantiā mul tiplicat suam speciem sensibilem vsq̄ ad auditū multoz. D̄ 3° qz est realr idem sonus numero qui p̄ auditum p̄cipitur a multis. D̄ 4° qz ē alia ps so

De sensu

ni q̄ reslr multiplicat i vna pte acris z in alia. Dī
5° q̄ e alia ps sensibilis que recipit in organo isti
audientis z in organo alterius audientis.

Conclusio respōsalis. Qualitates sensi
biles sunt in infinitū ptibiles.
p3 qz sunt cōtinue z extense ad extēsiōē sui subī
mō oē cōtinuū diuidit i sp diuisibilia. v3 tñ ista 2°
itelligi de ptib^o eiusdē pportiois z existētib^o z n̄
de ptibus eiusdē q̄ritatis z subsistētib^o. v3 etiam
intelligi de partibus integralibus z extensiuis. z si
militer de partibus gradualibus z intensiuis. z n̄
de partibus potentialibus z subiectiuis.

Primo dubitatur. Utz sēnsibilia gñe dīa
possit simul a suis sensibilibus pci
pi. Ad soluedum h̄ dubiū est supponendū q̄ Ari.
in h̄ nono z vltimo capitulo soluit tertiā questionē
z est bec. Utz sit pōte plura sēnsibilia sentiri simul
.i. vno z eodē idiuisibili tpe. z diuidit i duas ptes.
C In p̄ma soluit questionē h̄z ārticulos z itendit
q̄ttuor cōclusiones. p̄ma tangit tria argumēta
ex pte negatiua. p̄ p̄mo argumēto pōit duas sup
positiones. p̄ma maior mot^o semp expellit siue i
pedit minore; motū. pbat signo qz boies nimis ti
mētes vel nimis alicui simphonie. i. fatāse itēden
tes nō pciipiūt obz visus. z^a suppo vnu qd̄z sēnsibi
le magis sentitur simplex q̄ alteri cōmixtū. vt p3
de vino puro. de melle. de nota in dyapason. i. in
cātu. quoz qd̄z purz meli^o sēntur q̄ alteri cōmi
xtū. Ex his sic arguit si plura sēnsibilia possent sūt
sentiri. vel ergo motus illoz eēt equales vel ieq̄
les. si ineq̄ales tūc p̄ p̄mas suppositionē maior i
pedit minore. z sic non vtrūq̄ sentit. si sint eq̄les tē
vnu illoz alteri cōmiscetur. z sic non erit possibi
le cognoscere plura simul distincte. Subdit q̄ illa
bene sūt cōmixtabilia q̄ sunt dīa z ex quibus sit
vnum vt ex dulci z amaro. Ex illis h̄o que nō sūt
dīa non sit vnum nisi fm accidens. vt ex dulci z
albo z acuto. z^m argumentum. si plura sēnsibilia
vnius sensus nō possunt simul sēntiri. ergo nec plu
ra sēnsibilia diuersorum sensuuz. t3 cōā qz magis
v̄ q̄ sēnsibilia vnius sensus simul possunt sentiri
q̄ sēnsibilia diuersorum sensuum. an̄s pbat qz sē
sus dī vnius ab vnitare sensibilis. ideo cū tunc nō
sit nisi vnius actus z nisi vnius sensus illa duo etiā
non erunt nisi vnum sensibile. z^m argumentuz qz
vel illa sēnsibilia essent eiusdē speciei. z h̄ non. qz
non faciunt nisi vnum actum in vno sensu. z ideo
p̄ illū actum non pciperentur distincte sed pcipen
tur vt vnum. vel eēt dīa specie z eiusdē generis

vt album z nigrum. z non hoc qz ille sunt dīa. er
go causant actus dīos q̄ non possunt simul esse in
eodem sēsu. vel eēt dīa genere. z hoc nō. qz plus
distant q̄ illa q̄ sūt eiusdē speciei. z^a 2° tāgit so
lutionem antiquoz z ē bec. plura sēnsibilia non sūt
sēntiunt. s3 credim^o ea sūt sēntiri eo qz tps ē i sēnsibile
pp paruitatem. C 3^a cōclusio tangit reprobatio
nem illius solutionis z ē bec. nullū tps est i sēnsibi
le pp paruitatem. pbat p̄s duabus rōnibus. p̄i
ma. omne illd̄ est sēnsibile in quo nos possum^o sen
tire aliquid eē. s3 in omni tpe nos possumus senti
re aliquid eē. s3 oē tps est sēnsibile. minore pbat
qz q̄libz pōt sēntire seipm eē in q̄libz pte temporis.
z^a rō. qz sequeretur q̄ nō contingeret aliqd̄ senti
ri in aliquo toto tempore p̄mo. pbat n̄iam. qz mul
te ptes tps eēt i pceptibiles ppter paruitatez.
ergo in eis non sentiret sēnsibile in toto illo tpe p̄
mo z p̄ n̄is ipm sēnsibile non sēntiretur i toto illo tē
pore p̄mo. Subdit similem rationē ad pbandum
q̄ nulla magnitudo sit i sēnsibile pp paruitatem
C 4ª cōclusio tangit quandam instantiam z ē h̄.
sensus noster cognoscit q̄ritatem solis. z tñ multe
ptes solis non cognoscuntur a sensu ppter earuz
distantiam z puitatem. Soluit q̄ tota quantitas
solis cognoscitur et similiter quelibet pars solis
non tamen distincte.

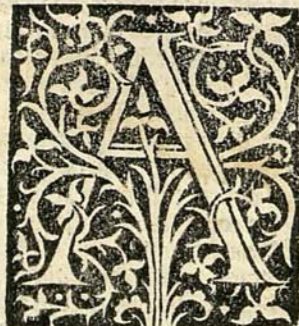
Secundo dubitatur. Utz sēnsibilia eiusdēz
sensus possint simul ab illo sen
su sentiri. Ad soluedum hoc dubium est supponē
dum q̄ Aristoteles in secunda pte vltimi capituli
soluit predicta m̄ questionem. z itendit sex cōcluf
ones. C p̄ma cōclusio resumit questionē vtz
contingat simul plus sentire. i. in vno idiuisibili tē
pore aut non. v3 etiam considerare vtrum contin
gat sentire plura sēnsibilia in tempore idiuisibili
fm aliam z aliam partem anime. vel in tempore
idiuisibili vno tñ continuo fm eandem partem i
diuisibilem anime. C Secunda conclusio. non cō
tigit eūdē sēsus sentire plura h̄z alias z aliā par
tem anime. vt non contingit visum videre alium
z alium colorem in alia z alia parte visus. probat
philosophus duabus rationibus. p̄ma. quia tūc
sequens est impossibile. probat consequentiam.
quia illi duo colores qui pciipiuntur ab illis du
abus partibus sunt sub eodem genere obiecti. s3
sub colore. Subdit q̄ forte non videbitur alicui
hoc esse inconueniens cum duo oculi videantur
esse due partes visus. hoc remouet qz ex duobus

Et sensato

oculis sit aliqd̄ vnu z eoꝝ ē vna opatō numero. iō
si duo oculi fuerit iuncti i eodē sentiens erit vnu
qd̄ sēntit abob^o. si at fuerit sepati. i. i diuersis aialib^o
non est idē sēnties qd̄ sēntit abob^o. C 2^a rō. qz tūc
idē sēsus eēt p̄les sēsus. sic dicim^o scias eē d̄ntel
q̄ sūt i^o de differētib^o obis. n̄is est imposable. impossi
bilitatē d̄ntis pbat. qz opatio nō erit vna sine sēsu.
C 3^a 2° tāgit sūt eūdē sēsu p̄la sēntire vno sēsu idiu
uisibili. pbat qz cōtingit sentire p̄la sēnsibilia gñe
dīa vno sēsu idiuisibili. igitur a minori cōtingit sēnti
re p̄la idiuisibilia vno sēsu idiuisibili. an̄s pbat qz
aia p̄ vna potētā sēntit albū z p̄ aliam sentit olce.
ergo nec ē q̄ iste reducā ad aliqd̄ sēsu vnu q̄ oia
illa sūt cogitāt. pbat cōāz qz sēntiua potentia est
vna ps aie. isert q̄ cum potētā sēntiua sit vna: z
ex oib^o p̄ticularib^o sēnsibilib^o nō fiat aliqd̄ vnu qd̄
nec ē p̄ter illos p̄ticularēs sēsus eē vnum sensum
eōz q̄ aia sēntit oia sēnsibilia sic d̄nt est in de aia.
C 4^a 2° tāgit vnitare sēsus cōis d̄ntō alr. z ē bec.
si illud sēntiū qd̄ est aliud a sēnsibilib^o p̄ticularib^o
ē vnu z idiuisibile tūc fm vnu actū cogitāt albū z
dulce. si tñ fuerit diuisibile tunc etiam altero z al
tero actu pciipit albū z dulce. C 5^a 2° tāgit ei^o
vnitatez carboricē. z ē bec. in anima ē ponēdū
vnu z idē numero sēntiū oīuz sēnsibilū eē tñ ei^o ē
alteꝝ z alteꝝ respectu. n. sēnsibilū diuer soꝝ sēsuū
ei^o eē alteꝝ z alteꝝ gñe. s3 respectū sēnsibilū eiusdē
sēntē alteꝝ z alteꝝ spē. pbat qz n̄ ē i reb^o ita ē i aia
sed i reb^o tāgit vnu z idē nūero eē albū z dulce: z
sic illd̄ ē alteꝝ fm eē. Cōcludit qz aia sentit omnia
sēnsibilia vno z eodem sensu tamē nō est idē rōe.
C Ultima 2° tāgit vnu icidēs z ē hoc. nullū sēnsibi
le est idiuisibile. p pbatōe hui^o dicit qz distātia a q̄
aliqd̄ pōt videri est finita. iō est dabile vlti mū illi^o
distātie. z etiā est dabile p̄mū distātie a qua visibi
le nō pōt videri. Ex his sic arguit. si idiuisibile sit
sēnsibile ponat i illo p̄cto qd̄ ē vltimū vni^o distā
tie z p̄mū alteri^o. z tūc i illo p̄cto erit visibile cū
sit i vltimo distātie i q̄ pōt videri. z etiā erit iuisibi
le cū sit i p̄mo distātie i q̄ non pōt videri: z sic idēz
sit erit visibile z iuisibile qd̄ ē impossibile. Cōsequē
ter recapitulat ea que dicta sunt.

Tertio dubitatur. Utz duo sēnsibilia eiusdēz
spēi possint pciipi ab eadē potētā
sēntiua. Pro solutiōe hui^o dubiū z duoz pcedētū
ponūtur aliqua dicta. p̄mū. possibile ē eūdē sēsus
eōz sūt cognoscere p̄la oba dīa gñe. z eūdē sēsus
ppriuz cognoscere sūt p̄la oba spē dīa. z p̄la oba
eiusdē spēi. p̄m^o p3. qz ponat qz spēs sēnsibilis albedi
nis z spēs sēnsibilis dulcedinis eq̄lr p̄ntēnt ipi sen/
sui cōi. v̄ ergo sēsus cōis sūt cognoscet albedinē
z dulcedinē z tūc bētur itētū. vel cognoscet vnu z
z nō aliud. z h̄ n̄. cū possit vtrūq̄ eq̄lr mouere sen
sū. v̄ neutriū. z h̄ n̄. qz icōueniēs ē sēnsibile eē debite
p̄ntatuz sēnti z nō facere sēntationē. sūt pōt p̄bari
z^m ponēdo qz spēs albedinis z spēs nigredinis eq̄
liter p̄ntēnt visui. sūt pōt p̄bari z^m ponēdo qz due
spēs albedis numero distincte eq̄lr moueāt visuz.
z^m dicitū. q̄ntūq̄ sēsus cognoscit p̄la oba sub rō
ne cōueniētie aut sub ratiōe formalis dīe aut sub
aliqua rōne cōi. tūc cognoscit talia sēnsibilia vno
actu z vna spē sēnsibili. p3 qz i illo cāu nō ē nisi vna
rō formalis motiua. ergo etiā nō ē nisi vnus act^o
z vna spēs. z^m dicitū. q̄ntūq̄ idē sensus cognoscit
p̄la oba sub distinctis rōnib^o formalib^o obis tūc
cognoscit ea p̄ p̄les act^o z p̄les spēs sēnsibilis. p3
qz q̄libet rō formalis obia est sufficiēs ad produ
cēdū suā p̄p̄riā spēs sēnsibile z vnu p̄p̄riū actū cog
nitiū. nec ē icōueniēs spēs sēnsibilis d̄ntō obōꝝ eē
sūt in eadē potētā qz aut ille spēs nō sūt dīe aut si
sūt dīe nō repugnant tamen ad sūt esse in eodem
cū solū habeant eē itēntōale z n̄ reale aut forte qz
sunt in diuersis partibus subī. z sūt est d̄ntēdū de
actib^o. nec est incōueniēs spēs sēnsibilis duozuz
obōꝝ solū nūero d̄ntiuz eē sit i eodē subō. qz v̄ il
le spēs nō sūt solū nūero d̄ntes. species enī obōꝝ
solo nūero d̄ntium d̄nt specie. p3 quia due spēs
eiusdē obī in nūero d̄nt nūero. ergo due spēs
duozū obōꝝ nūero d̄ntiuz d̄nt plus q̄ nūero. t3
cōsequētia quia ille d̄nt plus q̄ iste. vel etiā d̄nt
qz non est inconueniens duo accidentia itēntōa
lia solo numero differentia esse in eodē subō: hoc
tamen esset incōueniens d̄ accitibus realibus
absolutis eductis de potentia materie per verus
moruz successiue.

Ad rationes Ad p̄mā d̄nt q̄ i q̄litatibus
sēnsibilib^o ē dare minimū
sēnsibile actu. n̄ tñ minimū sēnsibile i p̄o^o. ē tē dabilis
minia ps eiusdē q̄ritatis z subsistēs. s3 n̄ ē dabilis
minia pars eiusdē pportiois in ex̄tis. C Ad 2^m
d̄nt qz nō est incōueniens aliq̄ multitudinē entiuuz
quozū vnu est pars alteri^o eē actuali i finitā. s3 est
incōueniēs aliquā multitudinē entiuū a se iucez r̄lr
sepatōz quozuz vnu nō est pars alterius eē actu
alr i finitāz. C Ad tertiā d̄nt qz qualitates sensibi
les sūt diuisibiles i finitas partes eius dē pportio
nis z in ex̄ntes quaz quelibz ē pars q̄ritatiua et
entitatiua ipaz q̄litatū sēnsibilū. C Et bec d̄ qōe
z de libro de sensu z sensato dicta sufficiant
C De memoria z reminiscētia.

Ab habentia...

Species sensibiles in memoria ergo melius retinentur...

Primo sciendum quod iste liber in quo Aristoteles determinat de memoria et reminiscencia...

moria. C3^a conclusio tangit primam proprietatem negativam memorabilium...

sententia id est passio sensus communis probat quod memoria est cognitio istorum...

Secundo sciendum quod Aristoteles in secunda parte huius capituli soluit quendam dubitationem...

fit opportunum et tardi sunt duriores ultra quam sit necesse...

Tertio sciendum quod circa hunc textum incidunt tres difficultates...

De memoria

memoria fit solū p̄teritorz. p̄ solōe hui⁹ difficultatis ponit̄ p̄ aliquē sup̄pōes. p̄. ad actū m̄oradi regitur q̄ aliq̄s act⁹ cognoscēdi fit p̄terit⁹. ⁊ talis act⁹ cū ei⁹ obd̄ d̄r eē ofz m̄orie. ¶ Sc̄da sup̄pō. in memoria debēt eē p̄ tria rep̄ntatiua. p̄. d̄z esse rep̄ntatiū rei alias cognite. ⁊ illa vocat̄ sp̄s s̄sibilis. ⁊ rep̄ntatiū est int̄tio q̄ rep̄ntat ip̄s ac tū cognoscēdi p̄teritū. ⁊ 3^m est rep̄ntatiū t̄pis i quo illā rē cognoscim⁹. ⁊ eē s̄t tria rep̄ntata. s̄. res alias cognita act⁹ cognoscēdi illi⁹ rei alias cognite. ⁊ t̄pis in quo illa res p̄ cognoscēbat̄. ¶ 2^a ponit̄ tur aliq̄s distinctōes. p̄ma. memoria capit̄ dupl̄r. vno. p̄ pot̄tia memoratiua. alio. p̄ actu pot̄tie memoratiue. ¶ 2^a d̄i. memoria capta p̄ actu pot̄ cap̄i dupl̄r. vno. p̄ actu p̄ ⁊ sic est sp̄s vel intentō reseruat̄ in pot̄tia memoratiua. alio modo cap̄itur p̄ actu secūdo. ⁊ sic est vno. act⁹ cognitiū q̄ memoramur rē rep̄ntatā per talē sp̄s. ¶ Tertia d̄stin. m̄oria est aliquoz dupl̄r. vno. tanq̄s rep̄ntatiuoz ⁊ sic est sp̄s sensibilis obi ⁊ t̄pis ⁊ ip̄i int̄tio nis. ⁊ sic certū est q̄ memoria est aliquoz tripl̄r p̄ntiū. cū oīa illa tria sint p̄ntiā in memoria. alio. ē aliquoz tanq̄s rep̄ntatoz ⁊ sic certum est q̄ est ip̄i us temporis ⁊ ip̄ius actus p̄teriti tanq̄s p̄teritorum quia ille actus quem m̄oramur ⁊ s̄t illō tempus sunt p̄terita. aliquando t̄n res ē p̄ns. vt cū m̄oramur aliat̄ vidisse illū quem nūc videm⁹. aliquando futura. vt cum m̄oramur nos cognouisse ant̄ip̄m. aliquando h̄o p̄terita. vt cūz memoramur nos cognouisse h̄oies q̄ nūc ē mortuus. Ex his seq̄ q̄ memoria est de p̄terito vt d̄ obd̄o propinquo ⁊ directo quia obiū propinquū ⁊ directū est ip̄e act⁹ cognoscēdi p̄terit⁹ ⁊ ip̄m t̄pis. nō ē tamē necesse q̄ sit d̄ rē p̄terita tāq̄s d̄ obd̄o remoto ⁊ indirecto. ¶ Sc̄da d̄ist. cultas. vtz memoria fit habit⁹ vel passio p̄mi sensitīui. p̄ solōe hui⁹ difficultatis ponunt̄ due sup̄pōes. p̄ma. s̄m medicos s̄t p̄les pot̄ s̄sitiue it̄iores i organis realiter d̄istictis subiectate. vt sup̄ visū est i sine sc̄di de anima. Sc̄da. s̄m Arist. sunt t̄n due pot̄tie sensitīue it̄iores sensus cōis. s̄. ⁊ s̄tasia. patet ex d̄iscursu p̄bi i z. de aīa q̄ de nullis alijs sensib⁹ it̄ioribus loq̄t̄ q̄ de s̄sū cōi ⁊ s̄tasia. 3^a ponunt̄ tria dicta. p̄mū. si cap̄it̄ memoria p̄ actu cognoscitiūo memoratiūo sic memoria est passio p̄mi sensitīui. scilicet ip̄ius sensus cōmunis. ita q̄ ē vna qualitas sibi r̄t̄r iberens. ¶ 2^a d̄m. si memoria cap̄itur p̄ bitu memoratiūo. s̄. p̄ sp̄e sensibili vel it̄entione reseruat̄ sic memoria est passio secūdi sensitī. s̄. s̄tasia. eo q̄

talīs species ⁊ talīs intentio real̄ inheret ip̄si pot̄entie fantastice. ideo sunt passioēs fantastice subiectiue. sunt tamē passioēs sensus cōmunis obiectiue. ¶ 3^m dictū. si cap̄iat̄ memoria p̄ pot̄tia memoratiua. hoc est dupl̄r. vel cap̄it̄ p̄ pot̄tia receptiua act⁹ memoratiui. ⁊ sic ē real̄ ip̄se sensus cōmunis. vel p̄ pot̄tia receptiua sp̄i sensibilis ⁊ in tentōis reseruat̄ i abs̄tia rei sensibilis. ⁊ sic ē r̄t̄r ip̄a s̄tasia. ¶ 3^a difficultas. vt ū sit ponenda aliq̄ memoria it̄ellectiua a m̄oria s̄sitiua ex natura rei ⁊ formal̄ distincta. p̄ 2o solōe hui⁹ difficultatis ponunt̄ aliq̄ dicta. p̄mū. in p̄te it̄ellectiua ē ponēda vna m̄oria a memoria sensitīua formal̄ ⁊ ex natura rei distincta. p̄ 2o quilibet experitur apud se reseruas̄ species it̄ellectibiles in absentia it̄ellectibilem. sicut reseruat̄ species sensibiles in absentia sensibilium. ¶ Secundus dictus. memoria it̄ellectiua non distinguitur a virtute cognitiua. Sicut memoria sensitīua distinguitur a sua virtute cognoscitiua. p̄mū patet quia nō distinguuntur ex parte anime cum sint in vna simplici anima. nec ex parte corporis cūz non sint pot̄entie affixe organo corporis. ¶ Secundum patet quia memoria sensitīua est in alio organo quā sua pot̄tia sensitīua cognoscitiua. requiritur enim organum alterius complexionis ad bene reseruandum species impressas ⁊ aliud organū ad subtiliter iudicandum ⁊ apprehendendum de reseruat̄ ⁊ cetera.

Responsalis. Iuuenes et senes sunt male memoratiui. conclusio patet ex textu. non est tamen intelligenda q̄ iuuenes ⁊ senes sint de omnibus vniuersaliter male memoratiui: quia iuuenes bene memorantur eorum ad que valde attendunt propter admirationem: et senes sunt bene memoratiui de antiquis eorum factis. Et hec de secundo.

Primo Dubitatur. Utrum ad reminiscētiā requiratur obliuio. Ad soluendum hoc dubium est supponendum quod Aristoteles in hoc secundo capitulo determinat de reminiscētia: et diuiditur in tres partes. In prima ostendit quid sit reminiscētia: et intendit quinque conclusiones. ¶ Prima tangit intentionem. et est hec. reliquum est dicere de reminiscētia. primo tamen oportet supponere quecumq̄ s̄t vera in argumētationibus ratiocinatis. h̄ ē dictū q̄ ad reminiscētiā supponere aliq̄ h̄a memorata ex

Et reminiscētia

quib⁹ per argumētationes rōcinatiuas veniam⁹ ad notitiā eius quod queritur. ¶ 2^a cōclusio tangit conditionē negatiuā reminiscētiē ⁊ est hec. reminiscētia nō est aliq̄d p̄ addiscere. p̄bat q̄z reminiscētia est relūptio memoriē ⁊ acceptio ei⁹. sed cū aliqui addiscit nō accipit m̄oriā nec eā resumit. p̄bat q̄z cū aliquis sic primo addiscit nulla p̄t̄ erat sc̄a passio. mō m̄oria sit cū prius fuerit sc̄a passio in aīa. ¶ 3^a soluit q̄sdā obiectionē ⁊ ē hec. m̄oria nō s̄t sit cū passione que fit in aīa. Subdit q̄ cū p̄ facta est passio in aīa nihil p̄hibz s̄z accis memorari q̄dā que sciim⁹. n̄ t̄n t̄git ea m̄orari s̄z se nisi fuerit t̄pis p̄teritū in q̄ iaz sciuerim⁹. p̄bat quia aīa memorat̄ nūc que vidit aut audiuit aī. aut prius fuit passa ⁊ nō memorat̄ nūc illud q̄ nūc videt aut audit. ¶ 4^a tangit d̄m inter memorari ⁊ reminiscēti ⁊ est hec. q̄ nō t̄git reminiscētiē m̄orari. i. reminiscēti nō est memorari: t̄n nūc reminiscētia est sine memorari. p̄bat primo q̄z contingit illū m̄orari qui a principio sensit̄ aut sciaz habuit cū stati resumit sensus aut sciam quā prius habuit. sic aut̄ nō cōtingit reminiscēti. 2° m̄orari est habit⁹ otinu⁹ illius cui⁹ p̄us habuit m̄ sciaz. reminiscēti aut̄ nō est aliq̄d eoz que dicta s̄t ¶ 5^a m̄orari ⁊ reminiscēti non sunt it̄ez cognoscere prius cognitiū. p̄bat q̄z quando aliq̄s h̄o it̄erato eū d̄ h̄oies sensit̄ aut videt it̄ez cognoscit p̄ cognitiū ⁊ t̄n nō d̄r m̄orari. p̄ solōe t̄n dubij d̄r p̄ extra textū q̄ m̄oria ⁊ reminiscētia capiuntur p̄ ip̄is actibus m̄oratiuis ⁊ reminiscētiuis. Dicitur 2° q̄ ad m̄oriā regitur q̄ species vel intentio remaneat in pot̄tia m̄oratiua ita it̄ensa q̄ aīa mediāte ip̄a possit p̄opte ⁊ sine magna deliberatione iudicare de m̄orabili. Sed ad reminiscētiā requiritur q̄ sp̄s vel intentio reseruat̄ in m̄oria sit ita remissa q̄ nō expedite neq̄ p̄opte possit mouere ip̄as pot̄tiā cognitiuā. imo solū moue at ip̄as mediātib⁹ quibusdā m̄oratis. 3° d̄r q̄ ē duplex obliuio: vna totalis. ⁊ est totalis corruptō vel remotio speciei vel intentōis p̄us reseruat̄ i m̄oria. ⁊ talis obliuio repugnat taz m̄orie q̄z reminiscētiē. alia est obliuio partialis ⁊ est r̄issio speciei vel intentionis reseruat̄ in m̄oria vel turbatō talis sp̄s reseruat̄ propter quā h̄o nō p̄t̄ prompte inuenire quod querit. D̄r 4° q̄ ad reminiscētiā 3° currūt tres act⁹. p̄m. ē m̄oria aliquoz. s̄. illoz que sunt p̄ncipia reminiscētiē. Secundus ē rōcinatiuus d̄iscursus quo procedimus ex ille memoratis ad aliquid non memoratū. Tertius est intentio illius non memorati.

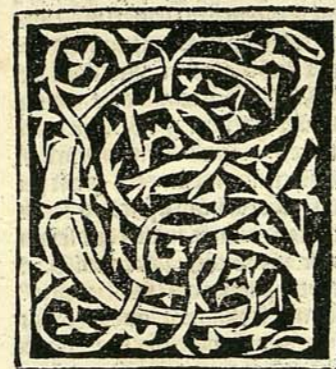
Secundo Dubitatur. Utrum reminiscētia sit relūptio memoriē. Ad soluendum hoc dubium est supponendum q̄ aristo. in ista secunda parte determinat modū reminiscēdi. ⁊ intendit quinque cōclusōes. ¶ p̄ma tangit vnu modū reminiscēdi ⁊ est hec. quicunq̄ mor⁹. i. cognitio vni⁹ regit motū alteri⁹ aut ex necessitate aut ex cōsuetudine tūc ex vno reminiscimur alterz. Ex hoc insert q̄ cum reminiscimur mouemur s̄z quendā pot̄e motiū quousq̄ moueamur ex cōsuetudine ad illud q̄d volum⁹ reminisci. p̄bat signo. q̄z cum volum⁹ reminisci veniamur ab aliquo nūc vel ab aliquo simili vel p̄pinquo vel cōtrario ⁊ querimus vnu post aliud. nō querentes aut̄ nō reminiscimur cū vnus mor⁹ fiat post alterz. ¶ 2^a cōclusio tangit solōnez cuiusdā dubij. ⁊ est hec. q̄re facilliter m̄oramur ea que p̄cul s̄t ⁊ nō ea q̄ s̄t p̄pe. Soluit q̄ ē q̄z illud mediū per quod reminiscimur frequenter p̄cedit illud quod p̄pe est ex firmata cōsuetudine nos recolim⁹ ea q̄ s̄t p̄cul q̄ s̄t p̄pe. ⁊ ex eo p̄t̄ inferri illud quod distat. ¶ Tertia cōclusio tāgit duo correlaria. p̄m. Bene reminiscimur ab illo principio a quo reminiscenda inceperunt. sicut eni ē habit⁹ res in se consequendo. ita mor⁹ in aīa. ¶ Secundū correlariū. quecūq̄ habent ordinez sunt magis reminiscibilia sicut mathēmaticalia. quecūq̄ autē prauē ordinata grauit̄ reminiscuntur. ¶ 4^a conclusio. reminiscēti nō est iterū addiscere. p̄bat. quia reminiscēti est cōmoueri ad cognitionē reminiscibilia propter aliquod p̄ncipiū m̄oratiū. hoc autēz nō est iterū addiscere. ¶ Quinta conclusio. multotiens querentes de aliquo reminiscēti nō reminiscunt. postea nō querentes reminiscunt. q̄z quando querimus reminiscēti fortiter mouem⁹ sp̄s reseruat̄ p̄pter q̄d sit turbatio in m̄oria. ideo p̄ eas nō possum⁹ accipere p̄ncipiū ⁊ reminiscēdi. ⁊ iō nō possum⁹ reminiscēti. Si eni volum⁹ reminiscēti: accipere p̄ncipiū per quod poterim⁹ venire ad illud q̄d querim⁹ vt a lacte i aliquid albi. ⁊ ab albo in aerē ⁊ ab aere in humidū. Subdit p̄ q̄ v̄t videatur eē p̄ncipiū reminiscēdi. q̄z si quis nō venerit ad p̄ncipiū reminiscēdi v̄t nō reminiscetur vt d̄ clarat ad lōguz in litteris. vt patet in textu. Subdit secūdo q̄ per cōsuetā mouemur ad cognoscēduz incōsuetā. Cōsuetudo eni est tanq̄s natura. insert q̄ que multotiens intelligim⁹ cito reminiscimur. Subdit q̄ in diuersis oportet diuersa p̄ncipia vt in his que sunt a natura a cōsuetudine ⁊ a fortuna. Ad dubiū t̄n d̄r q̄ reminiscētia ē resumptio memoriē alicuius nō tota r̄ obliuio p̄ d̄iscursū

rationatiuum ex memoratis ad iuueniendum illud partialiter oblitum.

Tertio dicitur. Utz reminiscētia sit unū i pre sensitiua. Ad soluendum h' du biū ē supponēdū q' Ari. i vltima pte bui' capituli ondit q'lis pa' sit reminiscētia. z itendit. s. clusiones C' prima. ad reminiscēdū oz maxime cognosce re tps pteritum. aut fm certam mensuram aut ifi nite. i. indeterminate. Subdit q' ē aliqd. f. aia q' in dicat magis z minus z oēs magnitudines. pbat qz itellecrus itelligit maxias magnitudines. nō extē dēdēdo se ad res intellectas. sic aliq dicebāt se sū se extendere ad res se'atas. s'it eas itelligit qn nō sūt eo q' i p'a aia sūt siles f'. i. nāles sit. tuaines il laz magnitudinū vt declarat ad lōgm in lris sic pz in textu. C' 2' d' ad reminiscēdū requirit tps p teritū. pbat qz si in aia sit fiat mor'. i. cognitio rei z tps tūc memoria agit. si aut aia nō cognoscat tps tūc nō it memoria. C' 3' d' atigit duplr cognosce re tps. f. s' d' terminataz mēsuram vt cuz cognosci m' q' 3' die h' fecim'. aliqñ aut ideterminate vt cū cognoscim' q' h' aliqñ fecim'. f. nescim' qñ fecim'. eo q' nō cognoscim' determinatā mēsurā tps in q' fecim'. C' 4' d' pbat qz si in aia sit fiat mor'. i. nō sūt re miniscitui. iō memorari d'rt a reminisci nō solū f'z tps. i. nō solū. qz memorari sit p'us tpe q' reminisci f'z qz memorari ē in multis alijs aialibus ab boie. nullū aut al' remiscit nisi bō. pbat qz reminisci est siles qdā. pbat duplr. p q' ille q' remiscit sillogizat qd p'us vidit aut audiuit. z q' reminiscētia sit p qdā deliberationē. mō d'liberare ē sillogism' qdā C' 5' d' remiscētia ē passio corporea. pbat pbs q' tuor signis. p'rimū qz videm' quosdā turbari qñ nō pnt reminisci. z si adhibeāt diligētā z nō pnt reminisci nihil min' turbabunt. z maxie melācolici qz s'atasmata maxie mouēt melācolicos. pbat qz sicut i. p'icentib' lapides nō ē amplius in eorū potentia s'istere. sic etiam postq' aliquis fortiter mouit imaginationē nō pōt eā getare. Subdit q' illi maxie pturbantur q' hnt organū sensitiuū mul tū humidū qz tales nō faciūt getant spēs motas q' usq' supuēriat qd queritur. pbat duobus exem plis. p'mū est de iratis z timētibus q' nō pnt se cito pacificare pp mot' corporales qbus intra mouen tur. z' exēplū est de illis q' fortiter imprimūt sue imaginatiōi aliq's cātilenas. ita q' sepissime cātāt ipis non cogitantib' neq' volētib'. z' signū qz ba bentes superiora maioza z vni sūt peius memo ratiui q' aliq pp h' q' d'rietatem multā habēt i orga

no sensitiuo sic q' nō pnt ordinate pcedere remi niscēdo. 3' signū qz iuuenes z multū senes sūt im memores pp motū. i. iuuenib' aut ē magnus mo tus f'z augmētū. in senib' ē magn' f'z decremētuz 4' signū qz pueri z senes sūt imemores vsq' ad longaz etatē. q' r' recapitulat ea q' dicta sūt. D' v' tra textū ad dubiū q' reminiscētia q' tū ad ei' p' um actū solū est i pte sensitiua q' tū ad actū dis cursiuū ex pncipijs memoratis ad clusionē nō me moratā p'iet ad itellecrū. Et hec d' tertio articulo.

Rationes soluuntur ex dictis. Et hec de q' s'ione dicta sufficiāt.

Ircā librū de sō no z vigilia. q'ri tur primo vtrū sōnus z vigilia sūt passiones so llis z oib' aialib' conuenientes. Ar guit p'mo q' nō conueniāt solis aialib' qz cōue niunt plāris. q' nō conueniūt solis aialibus. anō pz

g rōnem Ari. qz plante bnt aliqd op' quod faciūt aliquo tpe. ergo tandē est necesse cessare illud op' et cessatio illius opis erit somn'. excurio hō illi' operis erit vigilia. C' Secundo arguitur q' non cōueniant oibus aialib' duplr. p'mo qz multa sūt aialia que non hnt neq' cor neq' cerebruz neq' ca put. vt pz de xebis z ostreis. z' qz sūt multa aialia que non habent nisi sensuz tactus. pz per Aristote lem. in secundo de aia dicentes. q' sicut vegetati uum ē sine alijs modis viuēdi ita s'esus tact' est si ne alijs s'isib'. C' 2' arguit sic. sōnus z vigilia nō cō ueniūt oib' boib'. q' nec oibus aialib'. anō pz qz bo mies exntes i extali nō dormiūt vt certū ē neq' vi gilāt cū p tūc nō possint exercere opatiōes s'esuū exteriorz. C' In oppositū ē auctoritas zc.

Primo sciendū ē q' iste liber i q' Aristo. de terminat de sōno z vigilia diuidi tur i sex capitula. In p'mo capitulo ostēdit aliqua communia circa somnuz z vigiliam. z itendit de cem conclusiones. C' prima conclusio tangit in tentum vt ad longum patet in textu. C' Secunda conclusio tangit circa quid habeant fieri somnus z vigilia et est bec. Somnus z vigilia habent fieri

circa idē. i. circa eādē pte aialis: pbat qz somnus z vigilia opponunt. q' bnt fieri circa idē. pbat p an tecedēs qz sōn' v' ē puatio qdā vigilie. pbat z' d'iaz qz in oib' alijs aialib' extrema. i. opposita vi dent fieri circa idē susceptibile z vidēt ēē passio nes eiusdes veluti viuis z cecitas. pulchritudo z turpitudine. fortitudo z debilitas. auditus z surdi tas. C' Tertia d' tangit cuius partes aialis sōn' z vigilia sūt passiones. z est bec. sōn' z vigilia sūt passi ones illius partis animalis fm quā iudicam' ani mal vigilare z dormire. sed f'z sensuz cognoscim' aial vigilare vel dormire. ergo sōnus z vigilia sūt passiones sensus. minorē pbat qz oēs sentientem putam' vigilare z oēs vigilantē sentire. aut q' sen tit aliquod sensibile extrinsecū aut qz facit aliq'ez motū eoz s'esuuz q' s' in eo. ifert q' illo q' aialia s'ē tiūt ipa dormientia dormiūt eodē z vigilantia vigi lant eodē. f. sensu. C' 4' cōclusio. sōnus z vigilia nō sūt passiones proprie aie neq' corpori f'z sūt cōes aie z corpi. pbat qz s'etire nō ē ppuz aie neq' corpi. q' nec dormire nec vigilare. anō pbat duplr p qz sensus nō est p'pa passio aie neq' corporis. q' nec sentire. d'iaz pbat qz c' est potentia buius est actō illius potētie. z' pbat qz sensus est mot' aie p cor pus. q' nō ē ppuz aie. etiaz nō est possibile corp' inaiatū sentire. q' sentire nō est ppuz corpori. S' b' dit qdā recapitulationē quorūdā determinatoz in libris de aia. C' 5' cōclusio. quecūq' viuētia p'cipāt solū motū augmēti z decremēti sic plan te i eis nō est sōn' neq' vigilia. pbat qz nō hnt pte sensitiua. i. sensū siue potētia vegetatiua sit sepa bilis siue nō. Subdit q' nihil ē qd sp' dormiat aut sp' vigitet. sed abē passiones i sūt supple successiue eidē aiali. C' 6' cōclusio. nō est possibile q' aial ba bens s'esuū neq' dormiat neq' vigitet. pbat qz vtrū qz. i. v' s'uctū ex vtroq' ē passio p'mi sensitiui. q' ne cesse est alterz eoz sp' inē. C' 7' d' nō ē pole alte rū sp' inē eidē. vt nō ē pole aliquod gen' aialium aut sp' dormire aut sp' vigitet. pbat p q' oē aial ali quādo dormiat. qz si aial nō vigitet dormit. f'z nul lūz aial sp' vigitet. q' oē aial aliquādo dormit. pbat maiorē qz necesse est alterz d'noz adesse z alteruz abesse. sed sōn' z vigilia sūt d'ia. q' cū vigilare v'ifi niatur per solōz sensuz: z dormire per ligationē sensuz. q' ne cesse ē alterz illoz inē cūlibz aiali. z per oīs si aial nō vigitet dormit. minorē pncipalis rōnis. f. q' nullū aial semp vigitet. pbat sic. qñcun q' alicuius est aliquod opus fm naturā necesse ē illud opus deficere qñ exccerit tps in q' pōt face

re illud. sed cuiuslibz aialis est illud op'. f. sentire. er go necesse ē i oi aiali deficere illud op' qñ exccesse rit tps in quo pōt sentire. z p' oīs nō oē aial sp' vigi lat. infert d'iffōnē somni. somn' ē ipotētia s'etiedū p pter excessū vigitadi. S' b' dit q' quādoq' excessus vigitandi est cū egritudine z quādoq' ab s'q' egrit udine z dissolutio s'it. Infert q' oē quod vigitat cōtingit dormire cū impossibile sit sensuz sp' age re. pbat z' q' oē aial dormiens aliqñ vigitat qz oē aial sensuz hnt aliqñ vigitat. oē aial dormiēs h'z s'ē sū. ergo oē aial dormiens aliquādo vigitat. mino rē pbat qz somnus est passio p'ris sensitiue cū sit vi culū z imobilitas quedā sensus. maiorē pbat qz oē quod aliqñ sentit fm actū vigitat. sed oē hnt s'ē sum aliquādo sentit f'z actū. q' oē hnt sensū aliqñ vigitat. Infert q' qz impossibile ē eūdē s'it ēē dor miētē z vigitantē. iō necesse est oēs sensuz eē exci tabilē. z' pbat q' oē aial dormiat vt vigitet duplr p' inductive qz oia aialia cōicāt sōno z natabilia z gressibilia z oia g'na piscium: vt oia aialia q' bnt oculos. Subdit q' oia aialia q' hnt duos octos s'ē leuis sōni. iō multotiens ē manifestū v'z sōno cōi cen: aut nō. pbat qz nūq' fm sensū est manifestuz si aialia que habēt durā testā dormiāt. C' 8' d' re capitulat aliqua que p'ius dicta sūt. z est bec. ma nifestū est ex his q' oia aialia cōicāt sōno z vigilia. pbat qz oē aial d'iffinitur p habere sensuz. q' d'iaz pbat qz imobilitatē z vinculū sensus dicim' eē sō nū. solutionē aut z remissionē sensus dicim' eē vi gilia. C' 9' cōclusio. nulla planta dormit vel vigi lat. pbat quia nulla planta h'z sensū. i. q' pbat con sequētā quia somn' z vigilia nō sūt sine sensu. anō pbat. q' b'uscūq' inest sensus illis inest gaudium z tristitia. z q' b'uscūq' inest gaudium z tristitia illis inē appetit'. sed plāris nō inest appetit'. ergo nec sen sus. C' 10' cōclusio tāgit vni corzelariuz z est bec. Sōn' z vigilia nō sūt passiones nutritiue. pbat s'ig qz potētia nutritiua magis facit op' suū dormien do q' vigitando. ergo signū est q' potētie vegetati ue nō inest sōn' nec vigilia. anō probat quia aialia magis nutriūtur z augent' dormiendo ac si nihil egeant sensu cuius est vigilia.

Secundo sciendū ē q' Ari. i isto z' c' ondit cuius sensus sōnus z vigilia sūt passiones. z itēdit decē cōclusiones. C' p'ma d' tā git intēctū z est bec. Considerandū est quare aialia dormiūt z vigitant. z propter quale sensū vel pp q' les sensus z si propter plures. Subdit q' qdā aiali us hnt oēs sensus. qdā vero nō habēt oēs vt v'ifus ē. Subdit z' q' omnia aialia hnt tactum z gustum

De somno

nisi fuerit aliqd aial imperfectū sicut dicitur in libro de aia. **C** 2° clusio. sonus ē passio oisū sē sū exte-
rior. pbat: qz illi sēsus sonus ē passio q̄ aial non
pōt scire si dormiat: s; impossibile est q̄licūq; sēsu
scire aial qm̄ dormit. ḡ necesse est sonū z vigiliam
ēē passiones cuiuslibet sēsus. **C** 3° clusio p̄ter sē-
sus exteriores ē q̄dā cōis potētia. s. sensus cōis.
pbat tripl̄. p̄mo qz s; vnūq; sē sū est aliqd p
p̄tū. vt visui videre. auditui audire ē aliqd cōe. ḡ
etiā ē aliqs sēsus cōis q̄ seq̄t oēs sensus z sētit oia
sensibilia alioz sē sū. Secūdo qz visus nō videt
suū videre. ḡ necesse ē ponere sē sū cōe z ad cogno-
scēdū actiōez visus z actionē alioz sē sū. Tertio
nullus sēsus p̄cularis pōt discernere iter album
z dulce: nec iter si sibi dīuersoz sē sū. ḡ ad dis-
cernēdū iter ea ē ponendus sensus cōis. **C** 4° s̄:
sonus ē p̄mo z p̄ncipalr passio sensus cōis. pbat
p̄ s̄ q̄ttuor rōnib⁹. p̄ma. qz sensus cōis est vnus sē-
sus z p̄ncipale sē sū iter oēs sensus z cōe oibus
alijs sē sū. ergo somn⁹ est passio sensus cōis. aī s̄
pbat qz sicut se h̄z tact⁹ ad alios sē sū p̄culares:
ita se h̄z sēsus cōis ad alios sē sū: s; tact⁹ ē p̄nci-
palis sēsus iter oēs sēsus p̄culares. ḡ sēsus cōis
ē p̄ncipalis iter oēs sensus. maiorē pbat. qz sicut
tact⁹ sepa⁹ ab alijs. ita z sēsus cōis. ex hoc infer⁹ qz
sensus cōis inest oib⁹ aialib⁹. pbat qz solus tact⁹
iter sēsus p̄culares iest oibus aialib⁹. Sc̄da rō. si
sonus cēt passio. alteri⁹ sensus a sensu cōi seque-
tur qz nō oporteret oēs sēsus sū ligari in sono. nec
oēs sū solui in exp̄factōe. oīam pbat. qz en-
sus exterioris nō h̄t adiuicem colligatiōē. iō nō
oī qz vnoligato al⁹ ēt liget. **C** Tertia rō. illi⁹ sen-
sus sonus est passio quo passo necesse ē alios simul
p̄pati z nō cōuerso. s; sēsus cōmūnis ē huiusmodi
igr. **C** 4° rō. qz sonus nō est q̄libz potētia sentiēdi
s; solū illa q̄nāl⁹ puenit p̄ligationē oīum sensuū
sū. hoc aut nō pōt fieri sine passiōe. p̄mi sensitui. ḡ
sonus est passio p̄mi sensitui. **C** 5° clusio. somnus
ē necessari⁹ oibus aialib⁹ pp̄ salutē ip̄oz. Ad p̄ban-
dū istā cōclōnē enumerat q̄ttuor ḡnā cāz: vt patet
i textu. pbat sic cōclōnē. oibus que possūt moue-
ri z tū nō sp̄t: nūc p̄t moueri necia ē ges. sic est d
aialib⁹. ergo aialibus necessaria ē ges. ges aut aia-
lis est sonus. **C** Sexta clusio. vigilia ē finis soni
pbat. i oib⁹ nāl⁹ ordinatis optimū est finis alioz:
s; i oibus h̄bētib⁹ sensū optimū ē scire. ergo sen-
tire est finis oīuz passionū sensus. **C** 7° clusio de
clarat quātr somnus sit necessari⁹ aiali. Et dicit
qz est solū necessari⁹ ex sup̄pōne. qz si aial d̄beat
cōseruari in sua natura necesse est ip̄m aliquando

habere sonū. **C** 8° clusio subdit quedam veter/
mināda z ē bec. Inquirēdū est p̄ quales motus z
quibus p̄tibus corporis aduenit sonus z vigilia: z
p̄pter quā cām aduenit in h̄tibus sanguinem:
zpp̄ quā in nō h̄bētib⁹ sanguinē. Pro cuius de-
claratiōe itēdit talē cōclōnē. P̄mū z p̄ncipale
sē sū ē cor siue aliqd p̄portabile cordi. probat
qz idē est p̄ncipiū p̄ncipale sēsus z motus localis i
aialibus. sed principium p̄ncipale mot⁹ localis in
aialib⁹ est cor. ergo p̄m⁹ p̄ncipale sensus est cor:
minorē pbat. qz cor est p̄m⁹ p̄ncipale caloris z spi-
rituū. ergo est p̄ncipale principium mot⁹ localis. p̄
oīa. qz mediāte calore z spiritibus naturalibus ex-
ercetur naturaliter mot⁹ localis. aī s̄ probat q̄dru-
pliciter. p̄mo qz cor ē mēbrū calidissimū in aiali.
C 2° quia est in medio corpis. **C** 3° qz respiratio z
ois refrigeratio facta ē a natura p̄pter calore cor-
dis. **C** 4° qz i nō h̄bētib⁹ sanguinem z h̄bētib⁹
bus alas sicut sūt apes z musce: p̄portabile cor-
di est in parte media. z illi parti medie adherēt pe-
des z ale. **C** Nona clusio. somnus ē p̄mo z p̄n-
paliter passio cordis. vel alicuius p̄portionabilis
cordi. probat. quia est p̄ncipaliter passio p̄mi sē-
sui. p̄mū. autem sensituium est p̄ncipaliter
in corde. **C** Decima cōclō tangit duas. q. quas in
sequentibus mouet z soluit.

Tertio Sciendū est qz Ari. in isto tertio ca/
pitulo dēterminat de somno diffi-
nitue: z itēdit sex cōclōnes. **C** p̄ma conclu-
sio tāgit sex sup̄pōnes. **C** p̄ma. aial est necessa-
riū suscipere alimētū. quia potētia nutritiua p̄t
est alijs: z sēsus sine ea z alimētō nō potest existe-
re. Secūda. vltimatū siue p̄pinquū nutrimentū
in h̄bētib⁹ sanguinē est sanguis. in nō h̄bētib⁹
bus vero sanguinē est aliquid p̄portionabile san-
guini. Tertia. locus sanguis sunt vene. Quarta:
p̄ncipiū venaz est cor. Quinta. nutrimentū receptū
in stomaco digeritur z in sanguinē conuertitur z
per venas mouetur z vadit ad cor sicut dicitur est i
libro de aialibus. Sexta sup̄pō. nō oīs ipotentia
sētiēdi est sonus. qz suffocatio aut aliqua talis d/
fectio aie est impotentia z tamen non est somnus.
probat. quia talis defectio est totalis corz p̄rio sē-
suum. **C** Secunda conclusio tangit causam acti-
uam soni: z est bec. somnus sit ex euaporatiōe nu-
trimenti ascendente ad caput. z iterum repellēte
calorē ad cor p̄ istuz modū. qz necesse ē nutrimen-
tum p̄ digestiōē calefactuz euaporari z sursum
mitti z a frigiditate cerebri igrossari z ingrossatū
reflecti ad cor. p̄pter quā reflexiōē nō pōt cor

Et vigilia

emittere sp̄s vitales ad sensus. iō sensus statim
ligant⁹ z fit somn⁹. Subdit iterū qz son⁹ nō ē q̄z im-
potētia sētiēdi. Subdit 2° qz sonus sit sicut eurip⁹
.i. vētus tortuosus. qz sit p̄ reflexiōē. h̄c probat
p̄ s̄ septē signis. p̄m⁹ signū. qz a multa potatione
z comestione cito fit magn⁹ somn⁹. p̄pter multam
nutrimētū euaporatiōē. 2° signū. oia sōnifera. i.
somnia puocātia si excessiue sumant⁹ aggrauant
caput. 3° signū. qz ex labore segtur somn⁹ eo qz la-
bor ē colligatiū. z etiā resolutiū. i. labores z mo-
tus resoluūt h̄iores viscosos z slemmaticos. z co-
rum vapores ascēdēt p̄ caput. Subdit qz h̄iores
colligati sūt sicut nutrimentū idigestū qd̄ multum
euaporat si sit calefactū. 4° signū: qz sunt aliq̄e
egritudine s̄ que faciunt multū sonū. vt accidit se-
bicitatib⁹ z letargicis. 5° signū. quia pueri multū
vtuntur sono eo qz nutrimentū totū sursum fertur. h̄
pbat trib⁹ signis. p̄m⁹. qz magnitudo superioris
excedit magnitudinē inferioris eo qz ad huc in illa
etate fiat augmētū. 2° signū. pueri vt plurimum
fiunt epileptici. somnus enī est similis epileptie. imo
epileptia est quodāmodo sonus in cuius signum
epileptia magis accidit dormiētib⁹. Ex hoc infer⁹
qz vinū non est dandum pueris. Et subdit qz nihil
differt ipsos bibere vel nutrices eorum. Subdit
secundo qz oportet eos bibere vinū lymphaticum
idest aquaticū z modicū eo qz vinum est nimis
fumosū. z iter cetera nigrū est magis fumosū:
Subdit 3° qz superiora pueroz sunt ita plena nu-
trimento qz quicq; mensib⁹ non vertunt colū. iō ma-
tres non sentiūt pueros mouere i matricibus sup-
ple vlg ad sextum mensem. 6° signū. p̄ncipale.
h̄ites magna capita z h̄bētes strictas venas sunt
amatores soni. probat cum vene istoz sūt anguste
humiditas q̄ ascēdit nō pōt faciliter defluere. de
p̄ma parte pbat. qz in venosis z h̄bētib⁹ magna
capita est mult⁹ ipetus sursum z fit magna euapora-
tio. Subdit qz h̄bētes latas venas nō sūt sono
lenti p̄pter āplitudinē venarum nisi habuerint ali-
quas alias passiones oīas. 7° signū. melāconici nō
sunt amatores soni eo qz locus iterior est multum
infrigidatus. ideo in ip̄is nō sit multitudo euapo-
rationis: p̄pterea sunt edaces z duri z pigri z tri-
stes. **C** 3° s̄: tangit diffinitionē soni z est bec. Sō-
nus est quedāz immobilitas sensuū p̄pter frigidita-
tem organi p̄oueniens ex conuentu caloris reci-
procati ad cor p̄pter descensū vaporuz prius per
calorē eleuatoz z p̄pter cerebraz obstāz z infrigi-
dans reuersoz. **C** 4° s̄: tangit quedē correlaria.
p̄mū. qz dormientis sunt valde multimor⁹ interio

res. 2° caput z partes superiores sūt in somno s̄ri-
gidiores qz pedes z inferiores. **C** 5° cōclō tan-
git quādā dubitationem. z est bec. euz vapores ele-
uati a calido sint calidi. sonus autē sit quedam fri-
gectio qualiter p̄nt illi vapores cautare sonum.
z hanc questionē soluit q̄ttuor solōnib⁹. p̄ma. quā-
do stomachus est euacuāt⁹ a cibo sit calidior. quia
latera stomachi calida se iuicē calefaciūt. s; quādo
cibus est in stomacho tūc agūt in cibū. ideo simile ē
de capite repleto vaporib⁹ z denudato a vapori-
bus. 2° solō. si corpus sit aliq̄z persusū aqua calā
illa aperit poros z secū trahit z facit exalare calo-
rem intrinsecuz. inde est qz calore iteriori languē-
scence sit aliq̄quādo tremor z opitatio qd̄ā similiter
est de vaporibus ascēdentib⁹ ad caput. 3° solutio.
sicut ligna posita supra ignē repellunt inferi⁹ valo-
res. sic etiāz frigiditas cerebri repellunt inferi⁹ valo-
res. 4° solutio. sicut a sole humiduz in terra vel in
aqua calefit z euaporat z ascendit vapor sursum
z cum venerit ad mediam regionem aeris que est
frigida frigit z igrossat. sicut a calore cordis nutri-
mentū euaporat z ascēdit ad caput z propter frigi-
ditatē cerebri ingrossatur z mittitur deorsuz qui
repellit calorē ad cor z remouet a capite calores
naturalē z fit sonus. **C** 2° s̄: aial exp̄giscitur qm̄
est facta digestio vaporum rep̄cussoz a capite ad
cor. declarat quia in tali digestione sit primit⁹ ge-
neratio sanguinis in epate. z ille sanguis ad huc ē
impurus z mittitur ad cor qd̄ est p̄ncipiū caloris
z vite. z ibi perfecte digeritur p̄ quas digestiones
generantur spiritus vitales z mittitur ad singlās
p̄tes corporis. z depuratur in corde ille sanguis z
subtilior mittitur ad vnaz cellularuz extremarum
que sunt circa cor z subtilior postea mittitur ad ca-
put z ad mēbra superiora.

Conclusio responsalis. Somnus z vigi-
lia sunt passiones in omnibus
animalibus conuenientes. patet. qz oī animali est
vnā operatio. scilicet sentire que non potest ab eis
exerceri semper z cōtinue. ergo necesse ē animal
aliquando deficere ab illa operatione z aliquādo
exercere illam operationē ergo necesse est omne
aial aliquādo vigilare z aliquādo dormire

Primo dubitat. Utrū somnus sit passio
anime intellectiue. Ad solvendum
hoc dubiū est supponendū qz Aristo. in hoc quar-
to capitulo dēterminat de quibusdā p̄ambulis ad
cognoscendum qd̄ sit somnū. z diuiditur in duas
partes. **C** In p̄ma parte oīdit cui⁹ p̄tis aie sonū
sit passio. z itēdit sex cōclōnes. **C** p̄ma. somnū

De somno

ē passio pōsensitiue vel itelle. tie. pbat. qz omnis appbēnsio ē passio ptis sēnsitiue vel itellectiue. sed somniū ē appbēnsio. gē passio ptis sēnsitiue vel itellectiue. maiorē pbat. qz corz que sūt in aia solum bec duo cognoscūt. C. 2. clusio. somniū est passio sēsus exterioris. pbat qz i sōno i quo maxime sūt sōnia oēs sēsus exteriores sūt clausi z nihil appbēdentes. C. 3. clusio. sōniū nō est passio opinionis. i. virtutis opinatiue siue itellectiue. pbat dupl'r. pmo. qz per sōniū nō solū apparet q' aliqd est bō sed etiaz q' est albus. vel pulcher. ista autem spe riant ad sēsus. z qz p sōnia iudicam' nos h' videre v' audire illud tāqz adueniēs. i. ac si eēt pns i aspectu sēsus. Tertiu' mediuz ponit post quintam conclusionē. qz sōnia cōueniūt brutis. ergo non sunt passiones ptis itellectiue. ancedens patet. qz videmus canes z alia aialia dormiendo mouere capita z alia mēbra z vociferare. C. 4. clusio. nō omnis apparitio i sōno ē sōniū. pbat duab' rōnibus. pma. sepe multi studiosi i somno sillogizāt d' conclusionibus vniuersalibus z ēt de substantijs separatis. ista āt nō prin' ad sōnia sed ad p' itellectiua. Subdit q' sicut in vigilia ex sensatis z fantasias mouet itellect' ad itelligēdū. ita etiā pōt i somno. z. rō. p sōnia sūt multe deceptiōes que aliquādo corriguntur i sōno per aliquā supiorē virtutē. mō iste act' correctiu' nō est sōniū. an' p pma parte pbat. quia sepe fantasmatata sunt distorta z turbata ppter motus vaporū ad cerebrū. frenetici enī sepius me vigilādo decipiunt ex fantasmatib'. z. 2. parte pbat. qz vidētēs soles iudicāt ipm esse pedales z tunc errore nō possūt corrigere per se. ergo oportet q' hūc errorē corrigat aliqua virtus superior. C. 5. clusio. somniū ē passio primi sēnsitiui. pbat qz sōniū est apparitio. i. appbēnsio quedaz z nō est appbēnsio virtutis simplici sēnsitiue. id est virtutis exterioris nec etiā virtutis itellectiue vt supra pbatū est. ergo ē passio pmi sēnsitiui. C. 6. clusio. somniū est passio primi sēnsitiui scdm q' est fantasmat' pbat. quia pmi sēnsitiuū vocat sēnsitiuū eo q' imutatur a sensibus exterioribus. s. vocatur fantasmat' eo q' imutata spēs referuatis a fantasia hoc āt fit a somno. Ex his p3 solutio ad dubiū.

Secundo dubitat. Utruz oē apparens in somno sit veruz. Ad soluendum hoc dubiū est supponēdū q' Aristo. in z. pte b' capituli dat q' dā suppōes valentes ad cognoscēdū qd sit somniū. z itēdit se cōtiones. C. p'ia p' qd libet sēnsitiuū sēnsibilia faciūt somniū. pbat. qz qd libet sēnsibile agit in sēsum tā ppiquū q' remotū

ergo qdlibet sēnsibile pōt agere in sēsum cōez ad cānduz somnia. an' pbat duob' s'ilibus. pmi qz p'iciens cū p'icco mouet aere z p'pinquū q' iterum mouet p'icctū cū alio aere. z itēz ille aer mouet p'icctūz cū alio aere. z sic continue quousqz cadat p'ioiectum. z. simile. calefactiuum calefacit corp' p'p' quū. z illud corp' calefactū calefacit corpus p'p' quū z semper cōsequēter. similis sēnsibile pmo mouet sēsum exteriorē. z per ipz mouet sēsum cōmunez z vltio mouet fātasiā z sūt somnia. C. 2. clusio. passio ipressa a sēnsibili sēnsu manet in aliquo tēpore sēnsibili absente. pbat qz qz experientijs. pma quia si de magna claritate veniam' ad locū tenebrosū nihil poterim' videre ppter passionē ipressā a lumine. z. experientia. si multū claz colorē ipiciam' z pmutemus visū ad aliū locū pro modico tēpore oia apparebunt nobis esse prioris coloris. C. 3. clusio. si aspexerim' ad valde splendidū z vcrtamus nos ad fuscū vel nigrū illud p'io videbitur nobis albus deinde punicū vel rubēū. z cū passio euanescit apparebit nobis nigrū. C. 4. clusio. si cōtinue aspexerimus ad aliq' mora vt ad flumina vel aliquod tale: z vcrtamus oculos totū apparebit nobis moueri. C. 5. clusio. boies a magnis sonis sūt q'li surdectes. z ab itensis odorib' difficile odorantes non potentes vsqz ad magnū tēpus percipere magnos sonos vel odores. C. 6. clusio. sēnsitiuū sepe agit aliquid extra ipsū. pbat signo. qz mulier mēstruosa sepe inficit speculū aspiciēdo in ipz. z si speculū fuerit nouū z mundūz macula difficulter tergit. z si fuerit vetus z imundus magis cito abstergitur. ergo signū est q' sēnsus agit aliquid extra. an' p pma pte pbat per duas causas. quia nō soluz res visa agit. i. oculus. sed etiaz oculus agit i rem visā. pbat quia splēdidū agit i aere z sibi p'pinquū: z mediāte illo agit i corpus remotum. modo ocul' ē de numero splendorū. z. cā. quia oculi sunt rari z porosi. z sic facili' p eos exēit fumi z vapores supflui. sed in muliere mēstruosa fumi z vapores a sanguine mēstruoso ascendunt ad caput z exēntes per oculos multiplicant se per aerem vsqz ad speculū z propter obstaculum alligātur speculo z redeunt in nubeculam sanguieā. Subdit q' sicut in veste mūda cito apparet aliqua macula. ita cum speculū sit mundūz modica passio per aerē delata apparet. Dat cāz secunde partis an' tecedētis pncipalis z ē bec. qz in nouis z mundis speculis nō est aliena q'ltas resistens ipressiōi. iō fori' impmūt in nouo speculo q' in veteri. Subdit q' ē simile de bis q' apparent circa vna z oleū

Et vigilia

z alios liquores mūdos z puros. qz talia cito alterant z inficiūt ab immūdis iuxta positis recipiēdo ab eis odores z sapores exneos. C. 4. clusio. cōtiones in passionibus facili' decipiuntur circa sensus. pbat de timentibus. de passioe amoris. de freneticis z febricitantibus. C. 5. clusio. qz iudicamus eē falsū quod nobis apparet ex passioib'. z subdit q' si passio fuerit fortis nos mouemur p' ipz. i. putam' esse veruz quod nobis apparet. pbat qz vna h' decipitur. z alia virtus superior z certior pōt illam deceptōem corrigere. vt p3 de errore circa cōtūratē solis. de tactu iudicante vnum esse duo ppter permutatōem digitorum. C. Sexta conclusio tangit causam quare falsū est illd qd nob' apparet ex fantasmatibus qz fantasmatata reprēsāt nobis sēnsibilia quasi presentia que tamē sunt absentia. Ex his patet solutio ad dubiū.

Tertio dubitat. vtz p'imum sēnsitiuū sit i cerebro vel in corde. Ad soluēdū h' dubiū ē supponēdū q' de dubio fuerūt due opiōes. pma fuit medicorū dicētium sēsum cōm eē i anteriori parte cerebri. pbat sic qz lesa anteriori pte cerebri ledit imaginatio. z. sōn' ē in cerebro. ergo p' sēnsitiuū est in cerebro. z. cōia qz sōnus est passio pmi sēnsitiui. an' pbat qz meat' a corde ad cerebrū sūt obstructi. ergo o3 q' sōn' sit passio illi' sēnsus qui est i cerebro. s. sēnsus cōis immedia te cōiūt. ēt oēs sēnsus exteriores debēt eē colligati in sēsu cōis. hoc autem nō possēt de fēdi nisi sēsus cōis eēt eis cōiūt. 4. oēs alij sēsus extiores sūt i cerebro. ergo z sēsus cōis. s. i boie solū ponūtur q' tuor mēbra pncipalia. s. cor quod ē p' vital' opatōis. epar qd ē p' nutritōis. z mēbra gnatiua que sūt pncipia nālis gnatiōis z cerebri. ergo necesse ē q' cerebrū sit p' alic' opatōis z nō alci' q' ipi' sēnsatiōis. ergo o3 q' p' sēnsitiuū sit i cerebro 6. in sōno sēsus cōis est ligat'. ergo ē i cerebro z nō i corde. z cōsequētia qz si eēt i corde haberet sēper spūs vitales z sic nunqz eēt ligatus. C. 7. clusio. opio ē aristo. z cōmētatoris i secūdo sui quolz libro medicine. q' pmi sēnsitiuū ē i corde tāqz in suo pncipali organo. pbat sic qz ois dolor habet' p sēsum tact' q' est pncipalis int' oēs sēnsus extiores p' ptingit ad cor qz ad aliā partēz corpis: ergo p' defret' spēs sēnsibilis ipius tāgibilis ad cor qz ad aliā partē corpis. ergo necesse ē q' sēsus cōis sit in corde. z. qz si aliqz cōburat in pede vel habeat aliqd apoilema in aliqua parte inferiori tunc cor dolet z nō

caput. ergo signū est q' p'imum sēnsitiuū ē i corde z nō i capite. 3. appetit' sēnsitiuū maxie viger in corde. ergo z p' sēnsitiuū. 4. p' formatū i ebrōe ē cor z illo p'ori embriobabz sēsum z nō i cerebro qz nōdū formatū ē. ergo ē in corde. p' res istas duas opiōes sē due q' vidētur cōcordare istas duas. p' ma stat in vno dco z in vna distinctione. C. dcm est illud. oia organa sēnsuum exteriorū habent suam primam cōgregationem in capite z mediante capite spēs sēnsibilium multiplicantur ad locū cordis z ibi completur iudiciū z sēnsatiō ipius sēsus communis. C. Distinctio est bec. duplex ē organum sēnsus communis. quoddam est p'ime appbēnsionis z cōiūtōis siue copulationis sēsum z tale est in cerebro z de illo procedunt rationes medicorū. aliud est organum complete sēnsatiōis siue vltimate cognitionis. z illud ē in corde. C. 2. clusio. stat in vna distinctione z est bec. sēsum cōm eē i aliquo potest intelligi dupliciter. vno modo originat' z pncipiat' z sic est in corde. alio modo organice z subiectiue z sic est in cerebro.

Ad rationes aii opp'm. Ad p'mam d' q' cum potentia vegetatiua plante nō sit potentia cognitiua ipa non est fatigabilis. C. Ad secūda d' q' in aialib' que habēt solum tactum tact' est primus sēnsitiuū z ē i eis p' sēnsitiuū vbi est tact'. Ad tertiā dicitur q' boies exēntes in extasi vigilant. z p' tunc non possunt sentire. hoc tamen non est per ascēsum vaporū ad cerebrū. sed ppter passionem vel egritudinem C. Et bec de questione.

Veritur secundo. vtrum somnia solum appareant dormientibus. C. Arguitur primo q' non qz in vigilantib' ita bene reseruantur species sēnsibiles sicut in dormientibus. ergo eque bene debent apparere vigilantibus sic dormientibus. C. 2. arguit. si somnia solū apparerēt dormientib'. vel ergo semper apparerēt in somno vel aliq' z aliq' nō. nō pmi cum in quolibz somno sit sufficiens causa sōniōz. s. resuato specieruz. non z. quia non est assignanda ratio quare i vno somno fiant somnia z non in alio. nec est assignanda rō quare vna species reseruata potest mouere fantasiam ad somniādū z non alia. C. Tertio arguitur sic. homines melancolici vigilando sepe dicūt se vidisse multa terribilia z similiter de freneticis. q' isti vigilando somniant. C. In opposituz est auctoritas p' filosofū.

De somno

Primo sciendum est quod Aristoteles in primo libro de somno dicit quod somnus est in quo sunt somnia ponendo tale supponit manifestum est ex his que dicuntur quod imutationes a spiritibus reuerentibus non solum sunt in vigilando sed et durante somno. **C. 1.** Somnia apparent dormiendo et non vigilando. probatur quod de die quando operatur sensus et intelligentia repellunt et exterminant somnia que admodum puus ignis exterminat prope magnam et parua tristitia iuxta magnam. et puia oblectatio iuxta magnam. sed de nocte quando sensus quiescit per fantasiam mouet spiritus sensibiles in eis reuare per vacatorem se sui particulari unum scilicet a somno et reuertunt somnia et sunt manifesta si non fuerit ratio in fantasia. **C. 2.** Somnia sunt somnia recta et aliquid falsa. probatur per simile quod sicut aspicientes in aqua gescere clare videt suas facies. et aspicientes in aqua modicum turbata videt suas facies sed distortas. et aqua autem turbata nullo modo videt suas facies. sicut quod spiritus fantasie sunt oio quiescentes apparent somnia recta. et quod per caliditate nutrimenti aliquid vebementior mouet appareret distorta. et aliquid sit morus vebementior et tunc totaliter exterminant somnia. **C. 3.** Concludit quod aliquid apparent somnia turbata monstruosa. et aliquid somnia deteriora sicut melancholicis febribus et in uolentibus. probatur quod oes iste passiones scilicet melancholia febris et inuolentia cum sint multum spumose faciunt multum motum et multam turbationem. **C. 4.** Concludit quod in habetibus sanguines sedato figure. id est in his ad singula membra spiritus reuare faciunt valida somnia. **C. 5.** Infert quod propter hoc quod reuare spiritus de late ab unoquoque sensu. ideo ea que deserunt a visu credimus per somnia videre. et ea que deseruntur ab auditu credimus audire. **C. 6.** Infert quod in somniis multa appareret que non sunt. probatur per simile quia per visum multa iudicamus moueri que non mouentur. et per tactum diuersorum digitorum iudicamus unum esse duo. **C. 7.** Subdit quod ab unoquoque sensu possumus decipi. nisi virtus cognitiua superior contradicat. id est corrigat illum errorem. **C. 8.** Subdit secundo quod somnia sunt apparent vera. non tamen semper iudicantur vera. probatur quia quemadmodum dicimus quod aliquid decipiuntur facilius propter aliquam passionem. ita dormientes facilius decipiuntur propter somnium. id est propter turbationem que est in somnio. et propter motum se suum ab actibus reuatis in fantasia. id est per somnia. **C. 9.** Tangit vna longam declarationem eorum que dicuntur per textum. **C. 10.** Tangit diffinitionem somnii. et est hec. somnium est fantasma quoddam in somno. **C. 11.** Infert primo quod idola que apparent in iuuenibus timidis passionatis et vniuersalis illa que apparent sensibus solutis non sunt somnia. **C. 12.** Infert

quod non omnia fantasma que apparent in somno est somnium. probatur quia aliquibus dormientibus contingit quandoque debili audire sonos et sentire lumen et ipsi excitati reperiunt se vere sentire illa sicut videre lumen lucerne audire vocem gallozum et canum et illa prius audiebant dormiendo valde debiliter. etiam aliqui dormiendo interrogati respondent et tamen nullus istorum est somnium. **C. 13.** Infert tertio quod nulla que dormiendo appareret in intellectu sunt somnia. **C. 14.** Concludit tangit causas quare aliquid non sunt somnia. aliquid vero in iuuentute non sunt somnia uerum et tamen in senectute somniat et hec. propter in senectute calorem fit nimia euaporatio ciborum et propter nimiam euaporationem ciborum fit nimis fortis motus spiritus reuatarum id tunc non sunt somnia. et hinc contingit pueris.

Secundo sciendum est quod Aristoteles in primo libro de somno ultimo capitulo ostendit quod per somnia contingit iudicare de futuris. et ostendit quod concludit. **C. 1.** Prima conclusio. non oportet credere diuinationes que sunt per somnia. probatur quod oes vel plures existimant somnia habere aliquam significationem. ergo illud est credendum quasi deum sit per experientiam. **C. 2.** Conclusio quod non est credibile quod de quibusdam fiat diuinationis somnia. probatur quod oes credibile habet aliquas rationes. sed nulla est carnis propter quam per somnia debeat iudicare de futuris. igitur et minore probatur quod nulla alia causa videretur conueniens nisi somnia immitterentur a deo. sed somnia non immittuntur a deo quod irrationabile est deum immittere somnia quibuslibet et non solum optimis et prudentissimis. probatur etiam conclusionem signo quod per somnia eorum quod somniauerunt de colomnis berculis non videntur posse aliquid iudicari de futuris. probatur quod sit inconueniens deus quibuslibet immittere somnia. quod prouidere aliquid supra naturam et inuenire originem ipsorum videtur pertinere ad prudentiam. **C. 3.** Infert quod necesse est oia somnia aut aliqua aut vniuersa esse causas vel figuras vel accitua futurorum. probatur quod reperiuntur alique causas. ut interpositio lune est causa eclipsis solis. et febris est causa laboris. reperiuntur et aliqua signa sicut stellam subintrare est signum defectus. et aperitas lune est signum febricitandi. reperiuntur etiam aliqua accitua ut aliquo ambulante solem deficere. quia ambulatio necesse est causa defectus solis necesse signum necesse accitua eo quod nullum accituum sit semper aut frequenter. ergo similiter aliqua somniorum sunt signa et cause maxime eorum que circa corpus accidunt. probatur signo quod quidam experti medici dicunt quod valde oportet intendere somnia. **C. 4.** Subdit causam quare habent somnia dormiendo et non vigilando. quod motus magnus qui sunt in die vigilando

Et vigilia

et fortes inferiores motus latet secundum maiorem. **C. 5.** In dormiendo autem accitua dicitur. quod tunc motus videtur esse magnus. probatur et de his que accidunt frequenter in somniis quod arbitramur in somniis fulgura cadere et tonitrua fieri in obstaculis prout somnia factis in auribus. et somnia am frui melle et dulcibus saporibus tenui fleuma te defluere. et somnia ambulare per ignem et vebementer calefieri paruo calore secundo circa quasdam partes. ista tamen manifesta sunt. **C. 6.** Ex parte infert quod somnia sunt puia principia diuinum passionum que sunt in corpibus. vtegritudine. **C. 7.** Infert quod necesse est somnia esse magis potentia in somno quam in vigilando. **C. 8.** Conclusio. non est irrationabile quedam fantasmatum apparentia in somnia esse causas quorundam primorum actuum. probatur quod illi qui aliquid debent agere formant somnia fixa secundum ea que debent agere. motus enim somniorum est similis motibus diurnis id est actibus diurnis contra disponuntur per parantur per intelligentiam habitam in fantasmatibus. **C. 9.** Concludit quod somniorum quedam sunt signa et quedam sunt causas. **C. 10.** Conclusio. somnia sunt accitua. maxime somnia transcenduntur quod origo non est in nobis sicut sunt somnia de nauali bello et de illis que eueniunt infra longum tempus. quod propter hoc somnia sunt similia futuris. eo quod ex his ea que fieri a longe sunt fieri sicut aliquid que prius facta sunt de quibus habentur memoria. id est sic habuisse memoria de aliquo non est causa nec signum illi futuri. sic post euentum somnium non est causa nec signum illi futuri. id est multa somniorum non eueniunt eo quod sunt accitua que necesse sunt frequenter fieri. **C. 11.** Somnia non sunt missa a deo. probatur ratione et signo. ratione scilicet quod quedam aliorum animalium ab hominibus somniant. **C. 12.** Infert quod non sunt missa a demonibus cum non demonia sit non diuina. probatur signo quod valde stulti homines sunt prouidentes et recte somniantes. ergo signum est quod non mittuntur a deo. **C. 13.** Infert quod quorundamque non est quasi loquax et melancholica illi habent multa somnia eo quod mouentur per plura et multipbaria fantasmata et ostendunt sicut disputantes. nec est mirum si inter multa somnia sint aliqua falsa sicut si multos lapides iacias non est mirum si aliquos dispariter iacias.

Tertio sciendum est quod Aristoteles in ultimo parte capituli ostendit quod non est necesse euenire sicut somnium. et ostendit quod concludit. **C. 1.** Prima. Non est inconueniens multa somniorum non euenire et eorum que sunt signa passionum corporalium. probatur dupliciter quia non est inconueniens multa iudicia supra ex signis corporum celestium sicut sunt venti et pluuie non euenire quod potest in vno signo euenire aliquis motus fortior illo a quo supra est signum pluuie vel venti. et quod multa bene conuulsa que fieri expediebant sunt dissoluta propter aliqua alia digniora. **C. 2.** Conclusio. somnia

que non habent suam originem in nobis videntur causa in a corporibus celestibus. probatur quod influentia celestis mouet aerem et eo moto mouet fantasiam et pingit ad aias somniantium quando somnia videntur probatur de aliquo mouente aquam que mora mouet aliquid. **C. 3.** Concludit quod ille influentia celestis faciunt idola que sunt magis perceptibilia de nocte quam de die. probatur quod quod ille influentia de ferunt de die magis dissoluitur quam de nocte eo quod aer noctis est plus sine turbatione quam aer diei. noctes enim silentiores sunt. **C. 4.** Infert primo quod magis contingit dormientes percipere paruos motus inferiores quam vigilantes. **C. 5.** Infert quod hi motus celestis faciunt fantasmatum. id est somnia ex quibus homines prouident futura. **C. 6.** Infert quod bec passio. id est somnium accidit quibuslibet et non solum prudentissimis. **C. 7.** Infert quod si deus emittit somnia eueniunt in die sapientibus. **C. 8.** Infert quod quod somnia accidunt per influentiam celestem. ideo est velle quod aliquid prouidere per somnia eo quod intelligentia somniorum non est affecta curis diuinis. sed est quasi defecta et vacua ab oibus istis. **C. 9.** Conclusio. quedam extatici prouident futura per somnia quod propter motus non infestant eos. ideo maxime sentiunt extraneas motiones. influentias. **C. 10.** Infert quod contingit aliquos esse recte somniantes. contingit et non recte maxime recte somniantes et prouidere de notis eo quod noti sunt maxime solliciti de se inuicem. hoc probatur per simile quod quedam modum exites prope cognoscunt et sentiunt sic est de motibus. notiorum enim notiores sunt motus. **C. 11.** Conclusio. melancholici propter vebementiam male iudicant de futuris ac si essent male iacentes et sunt furiosi. **C. 12.** Ille qui potest similia percipere est artificiosissimus iudex somniorum. probatur quod non cuiuslibet est recte somnia iudicare sed solum inspicit similitudines. probatur quod simile est de somniis et de idolis apparentibus in aqua si enim fiat multus motus non fiet apparitio idoli etc.

Cóclusio responsalis. Somnia solum apparent dormientibus. propter diffinitionem somnii positam in textu.

Primo dubitatur. vtrum diffinitio somnii sit sufficiens. pro solutione ponuntur due diffinitiones. **C. 1.** Prima. fantasma capitur dupliciter. vno propter speciem reuata in fantasia. et sic somnium non est fantasma. alio modo propter quoddam fantastica apparitio facta per speciem reuata tamen fantasia. et sic somnium est fantasma. **C. 2.** Diffinitio. triplex est apparitio in somno. vna est debet in principio dormitionis sicut cum aliquis incipit dormire ad huc debet percipit candela ardere et bonum loqueretur siue per fenestram interiore siue exteriori. et talis apparitio non est somnium cum non sit apparitio fantastica. alia est apparitio per intellectum quod aliquis

De longitudine

dormiendo illogizat. et talis apparitio non est somnium quia non est apparitio fantastica. tunc quia non est apparitio primi sensitivi. alia est apparitio que fit per species referuatas in fantasia prout sensu communi et illa est duplex quia quaedam fit vigilando ut illa que fit per frenesim per timorem vel propter aliquam similem passionem. et illa non est somnium. alia fit dormiendo et illa est somnium. Ex his dicitur ad dubium primo quod diffinitio somnii que est hec: somnium est fantasia quoddam in somno. valet tamen somnium est apparitio fantastica facta dormiendo. Solet addi quod somnium est apparitio fantastica primi sensitivi propter tria. primo ad excludendum intellectum. et quia somnium est passio primi sensitivi. et quia somnium effectiue causatur a primo sensitivo. dicitur tertio. quod diffinitio somnii sic expressa est sufficiens. per quod apparitio ponitur loco generis. fantastica ponitur propter apparitiones sensuum exteriorum. primo sensitivi ponitur propter apparitiones intellectivas. in somno propter fantasticas apparitiones que sunt vigilando.

Secundo dubitat. Ut sit possibile diuina re per somnia. Pro solutione huius dubii ponuntur due suppositiones. prima. origo somniorum est a species referuatis in fantasia. et fornicatio somniorum et eorum prolocutio est aliquando a complexionem. aliquando a passione corporis. aliquando a passione anime. aliquando ab influentia celesti vel alterius continentis. Ex his ponuntur aliqua dicta. primum. si somnium fiat precise ex species referuatis in fantasia non valet ad pronosticandum de futuris. et si somnia prolocuntur a passione vel complexionem corporis expertus medicus posset per talia somnia iudicare de complexionem de sanitate vel de egritudine et coniecturaliter pronosticare de morte vel de vita. et dicitur. si somnia prolocuntur a passionibus anime tunc somnians potest pronosticare quod inclinatus est ad futuros actus ad quos inclinatus talis passio. et dicitur. quod si ad productionem somniorum concurrat influentia celestis tunc prudens posset coniecturaliter pronosticare de futuris per talia somnia.

Tertio dubitatur. Ut sit possibile quod dormientes exerceant actus vigilantium. dicitur primo quod sic. ut per multis experimentis. dicitur et quod fortis fantasia sufficit ad mouendum potestas executivas et ex tunc ad mouendum ipsum aial. progressiue. et dicitur quod assuefactio dirigit dormientem quod exercet opera vigilantium ad apperendum ostia. ad ambulandum per vias et ad similes actus. et sicut

species aliorum referuatae in fantasia. dicitur 4. quod tales bene memorantur suorum somniorum sed non habent memoriam de actionibus factis in somniis eo quod actiones ille sunt circa sensibilia exteriora que propter ligationem sensuum exteriorum non ponuntur per suas species deferri ad memoriam et in ea referuari.

Ad rationes Ad primam dicitur negando. quia fortes motus facti in sensibilibus exterioribus impediunt paruos motus interiores. Ad secundam dicitur. quod somnia non semper apparent dormiendo eo quod aliquando propter nimiam euaporationem ciborum ascendunt multi vapores ad cerebrum et tantam turbationem faciunt in cerebro quod non possunt species referuatae in fantasia representare idola sensuum communi. et inde est quod homines minus somniant in iuuentute quam in senectute. quia in iuuentute propter continuu motum augmentatur est nimia euaporatio ciborum et propter eandem causam aliqui in aliquibus somniis somniant et in aliquibus non. Ad tertiam dicitur negando consequentiam quia ista tales apparitiones sunt fantastice. quia tamen non sunt facte dormiendo. ideo non dicuntur somnia. Et hec de libro de somno et vigilia dicitur sufficere.

De longitudine et breuitate vite.

Ababendum aliquando notitia de longitudine et breuitate vite queritur primo utrum calidum et humidum sunt causa longitudo vite. Arguitur primo quod non. quia calidum et humidum sunt causa putrefactionis. quod non sunt causa longitudo vite. ante cedens patet de humidum. quia stramania humidum citius putrefunt. probat etiam de sicco quia carnes citius putrefunt in estate quam in hyeme. Secundo arguitur sic. calidum et humidum sunt causa mortis. ergo non sunt causa longe vite. antecedens probat quod calidum per suam actiuitatem consumit humidum et humidum sua humiditate extinguit calidum. et arguitur sic. frigidum et siccum sunt qualitates que magis possunt resistere extraneis nocuentibus longitudo vite impediuntibus. et frigidum et siccum sunt magis causa longe vite quam calidum et humidum. In oppositum est auctoritas philosophi.

Et breuitate vite

Primo sciendum quod iste liber in quo Aristoteles terminat de causa longitudo vite et breuitatis vite diuiditur in tria capitula. In primo ponitur quedam suppositio. et ita dicitur quod conclusio. In primo ma tangit iterum et hec. Considerandum est de causis propter quas quedam animalia sunt longe vite. et quedam breuis vite et enumerat multa alia dicenda. et tunc conuenit de causa dicitur ut patet in textu. et dicitur tangit quatuor suppositioes. Prima. animalia generis et species omnium quedam sunt a tota specie longioris vite quam alia. ut dicitur a tota specie est longioris vite quam equus. et animalia eiusdem speciei puta hominum quedam sunt longioris vite sic illa que habitant in locis calidis. alia sunt breuioris vite. sic illa que habitant in locis frigidis. et habitantia eiusdem locum ad hunc dunt breuitate et longitudo vite. et dicitur suppositio. et considerare quod entium natura est animalia quedam sunt facit corruptibilia et quedam non. Subdit quod ignis et aqua et alia elementa non fuerit proportionata sed virtualiter. in fine qualitates tunc sunt causa generationis et corruptionis in omnibus alijs. in mixtis. id est rationabile est omnia mixta composita ex elementis participare nam elementorum. et dicitur suppositio. artificialia que componuntur ex multis mixtis non sunt corruptibilia sic alia mixta. sed disproportionales quatuor elementorum sunt virtutes. et dicitur suppositio. formam quedam corruptum per se non corruptis suis susceptiuis sed saluatis. in introductione forme dicitur. ut corruptio ignorantie est remissio et eruditio. et corruptio scie est obliuio et deceptio. quedam corruptum per accidens. et dicitur conuenit quatuor corruptioes suorum subiectorum. corruptis enim animalibus corruptuntur scia et sanitas que sunt in animalibus. et dicitur tangit et mouet et soluit vna questione que est hec. Utrum animalia solum corruptuntur corrupto corpore vel habeat duas corruptioes sic sanitas. Istud soluit dupliciter. per additionem si anima sit in corpore sicut scia est in anima et non sit in corpore a natura tunc ipsa anima est alia corruptio propter illam que corrumpit corrupto corpore. et soluit categorice quod anima non est in corpore sicut scia est in anima. id est anima solum corrumpitur corrupto corpore et dicitur tangit et soluit aliam questionem que est hec. Utrum sit vna corruptio in animalibus sit corruptibile. Arguitur quod sic. quia ignis est corruptibilis et tunc est corruptibilis in cauo orbis lune. minor probat. quia si ignis corrumpitur in cauo orbis lune. vel hoc est per dicitur sibi et per se. et non quod subiectum est animalia vel dicitur suorum qualitatibus et non quod in cauo orbis lune non sunt qualitates dicitur sunt qualitates. Soluit quod ignis est quedam corruptio corruptibilis scilicet ipso remanente in cauo orbis lune. et tunc totaliter. et simpliciter corruptibilis. probat tripliciter quod ipse est quod haberi magis nihil sit dicitur. et ignis habet nam. quod alicubi habet dicitur. et per dicitur est simpliciter corrupti-

bilis. et impossibile est quodlibet esse calidum. et necesse aliquid esse frigidum. et illud est dicitur igni. et sic ignis per ipsum est simpliciter corruptibilis. et quia ignis potest corrumpi eo quod propter aliquam influentiam celi potest aliqua pars ignis fieri grauior et descendere ad locum aeris in quo repiet dicitur. et dicitur tangit septem correlaria. Primum. minor flamma dicitur a magna flamma sed dicitur accidens. probat quod minor flamma solus in multo tempore potest consumere suum alimentum. sicut fumus. sed maior flamma illud alimentum cito consumit. et dicitur. omnia generabilia et corruptibilia semper sunt in motu. probat. quod talia semper sunt aut corruptuntur. et dicitur. et dicitur aliquando cooperat ad corruptionem. aliqui non cooperant. impedit corruptionem. et dicitur. et dicitur in loco in locum aliqui sunt durabilia et aliqui paucioris duratio. et dicitur. eterna non sunt dicitur generabilia. et dicitur. et dicitur habet dicitur id est omnia habent dicitur. et dicitur. sicut habet aliqui dicitur sic est permutabile. si enim habet dicitur in loco ipsi est permutabile sed locum. et si habet dicitur in quantum est permutabile in augmentum et decrementum. et si habet passionem contrarias alteratur.

Secundo sciendum est quod aristoteles in hoc dicitur inquit casus longitudo vite et breuitatis vite. et diuiditur in duas partes. In primo excludit quedam causas accidentales. et dicitur. et dicitur. non sunt species maiora minoribus incorruptibilia sunt longioris vite. probat quod equus qui est maior hodie est breuioris vite quam homo. et dicitur. parua non sunt semper longioris vite maioribus. probat quod canes sunt breuioris vite multis hodie. et dicitur. non omnes plante sunt longioris vite omnibus animalibus. probat quod multe plante quolibet anno eradican. ut frumina et ordea. et dicitur. non omnia habitantia sanguine sunt longioris vite non habitantia sanguine probat quod apes que sunt sine sanguine sunt durabiliores quibusdam habentibus sanguinem. et dicitur. et dicitur. non sunt semper longioris vite non habentibus sanguine probat quia malequia. i. quedam non habentia sanguine sunt eperya. i. breuioris vite. et dicitur. non habitantia in terris sunt longioris vite. probat quod alique plante et aliqua animalia sunt breuioris vite piscibus. et dicitur. habitantia in aqua non sunt semper longioris vite. probat quia obstruata et maqueya sunt breuioris vite. et dicitur. conclusio tangit aliqua que sunt longioris vite et est hec. In plantis ea que vltra sunt longioris vite sicut palma et cypressus et in animalibus habentia sanguinem sunt longioris vite quam exanguia. et gressibilia sunt longioris vite quam aquatilia. Inset quod animalia illa duo simul combinantia scilicet que sunt habentia sanguine et gressibilia illa sunt longissime vite inter animalia. ut homo et ele-

De longitudine

Primo. C^o 1° inter aialia illa q^{ue} s^{un}t maiora vt i plu-
ribus s^{un}t longioris vite minorib^{us}. dicit vt in plu-
rib^{us} q^{ue} magnitudo accidit bis q^{ue} s^{un}t longioris vite
C^o Decima 2° viuere consistit i humido & calido. p-
bat q^{ue} aial est n^{at}aliter humidu^m & calidu^m. C^o Undecima.
mors consistit in frigido & sicco. pbat q^{ue} senect^{as} est n^{at}-
lter frigida & sicca. pbat secundo q^{ue} m^{ai}o^r corporu^m
hic existunt h^{ab} aliquod istoz. id corpus senis vel est
humidu^m & calidu^m vel frigidu^m & siccu^m. Infert q^{ue}
necesse est senescencia desiccari. C^o Duodecima co-
clusio tangit proprietates humidu^m. Prima. o^{mn}is humidu^m
in quo consistit vita esse non facilliter desiccabile
id^o d^{icitur} p^{ro}p^{ter} p^{ro}p^{ri}etates humidu^m. pbat q^{ue} debet e^{ss}e
humidu^m aereu^m. s^{ed} humidu^m aereu^m est impu-
rescibile. pbat q^{ue} ignis est impu-
rescibilis respectu o^{mn}is
elementoz. q^{ue} aer respectu inferioru^m elem^{en}toru^m.
pbat q^{ue} m^{ai}o^r aer se h^{ab} ad inferiora elem^{en}ta sicut
ignis ad o^{mn}ia superiora. 2^a d^{icitur} humidu^m non d^{ebet}
esse paucum. pbat q^{ue} paucum humidu^m est facilliter
desiccabile. sed humidu^m in quo consistit vita non est
facilliter desiccabile. Infert q^{ue} maiora sive iter pla-
tas sive inter aiantia quasi vniuersaliter s^{un}t longio-
ris vite. pbat q^{ue} r^{ati}onale est q^{ue} maiora plus habe-
ant de humido minoribus. Subdit t^{er}ti^o q^{ue} non sola
q^{ue}ritas humidu^m est c^{on}longe vite sed s^{un}t due c^{on}ca^us^{ae}. s^{ed}
q^{ue}ritas & quale. pbat q^{ue} non solum o^{mn}is humidu^m esse
multu^m. s^{ed} o^{mn}is q^{ue} sit calidu^m. i. pingue & non facilliter
desiccabile neq^{ue} putrescibile. Infert 2° q^{ue} boies d^{icitur}
ficientes in multitudine humidu^m s^{un}t longioris vi-
te quibusd^{am} maioribus. q^{ue} humidu^m boies exce-
dit humidu^m alterius s^{ed} quale s^{ed} non excedat s^{ed} q^{ue}
tum. C^o Tertiadecima s^{ed} tangit c^{on}ditiones calidi
& est hec. calidu^m aialiu^m d^{ebet} esse pingue & non faci-
liter desiccabile neq^{ue} facilliter i^{rr}igidabile. 2^a. tale
calidu^m d^{ebet} habere humore^m. i. humido est p^{ro}mixtu^m
Infert t^{er}ti^o d^{icitur} d^{icitur} humidu^m q^{ue} humidu^m d^{ebet} firmu^m
e^{ss}e & non facilliter corruptibile. neq^{ue} d^{ebet} esse superfluu^m
q^{ue} t^{er}ti^o corrupteretur lagore aut n^{at}. probat q^{ue} m^{ai}o^r q^{ue}
virtus. i. natura est superfluitati contraria. i. sup-
fluitas est contraria nature.

Tertio sciendu^m q^{ue} Ari. i. secunda pte huius
capituli ponit. x. correlaria. p^{ri}mu^m.
aialia multu^m coitina & multu^m h^{ab}ntia sp^{er}ma senescunt
cito. probat q^{ue} sp^{er}ma est sup^{er}fluu^m & emissiu^m statiz de-
ficit. 2°. longioris vite est mulus equo & asino. ex-
g^{er}bus genitus est. & femelle s^{un}t longioris vite q^{ue} ma-
sculi coitini. 3°. passeres masculi s^{un}t brevioris vi-
te femellis. 4°. g^{er}cu^m masculi s^{un}t laboriosi illi p^{ro}-
pter laborez senescunt magis. pbat q^{ue} labor
fecat. senect^{as} aut est sicca. 5° n^{at}aliter masculi s^{un}t lo-

gioris vite femellis. pbat q^{ue} masculi s^{un}t calidio-
res femellis. 6°. p^{ro}pter eand^{em} c^{on}ca^us^{ae} aialia ead^{em}. i.
eiusd^{em} sp^{er}ci habitantia in locis calidis s^{un}t longioris
vite habitantibus in locis frigidis p^{ro}p^{ter} q^{ue} c^{on}ca^us^{ae} aialia
s^{un}t maiora & longioris vite i locis calidis q^{ue} frigi-
dis. pbat ex^{em}p^{lo} de serpentibus & piscibus in ma-
ritimob^{us}. Correlariu^m h^{oc} probatur q^{ue} humiditas ca-
lida q^{ue} est in locis calidis est c^{on}ca^us^{ae} augm^{en}ti & vite. i. locis
aut frigidis est humidu^m aqueu^m q^{ue} est facilliter c^{on}ge-
labile. hoc etiaz probat signo q^{ue} si aialia habentia
paucuz sanguine^m & frigida ponantur in locis cali-
dis s^{un}t longissime vite. habentia aut multu^m san-
guine^m & posita in locis frigidis s^{un}t minora & bre-
uioris vite. q^{ue} congelatio aufert augm^{en}tu^m. 7° corre-
laru^m. inter plantas & aialia illa q^{ue} noⁿ sumuⁿt alimen-
tu^m facilliter corruptu^m q^{ue} calidu^m n^{at}ale deficiente ali-
mento agit i seip^{so} & seip^{so} corruptit sic magna fl^{am}ma
c^{on}sumit pauca. sicc^{en}is calidu^m corrumpit alimentu^m
sic eti^o consumit n^{at}z in qua est. s. humidu^m digesti-
u^m deficiente alimento. 8°. aquarilia s^{un}t breuio-
ris vite q^{ue} gressibilia non q^{ue} non s^{un}t magis humi-
da s^{ed} q^{ue} h^{ab}nt humidu^m aqueu^m q^{ue} est frigidu^m & facilliter
corruptibile & desiccabile. 9°. aial ex^{em}plum si noⁿ re-
c^{on}pensetur in magnitudine est breuioris vite q^{ue} h^{ab}nt
sanguine^m. pbat q^{ue} humidu^m i aialia d^{ebet} esse pingue &
dulce. aial aut ex^{em}plum noⁿ h^{ab}nt humiduz pingue et
dulce. 10°. q^{ue} p^{ro}pter h^{ab}ntes s^{un}t longioris vite ali-
q^{ui} b^{er} alijs aialib^{us} maiorib^{us}. Et hec d^{icitur} p^{ro} articulo.

Conclusio r^{ati}onalis. Calidum & humidum
sunt causa l^oge vite. p^{ro}p^{ter} q^{ue} fri-
giduz & siccu^m s^{un}t causa mortis. animalia. n. mor-
tua s^{un}t frigida & sicca. ergo calidum & humidum
sunt causa longioris vite. & debet ista conclusio in-
telligi de pingui calido & igneo. debet etiaz intelli-
gi de humido aereo & non aqueo. debet tertio in-
telligi de calido & humido bene proportionatis
penes qualitatem & magnitudinez.

Primo dubitatur. Utrum sit eadem plan-
ta quando rami desiccantur & ra-
dix manet eadem. Ad soluendum hoc dubium est
supponendum q^{ue} Aristoteles i hoc vltimo capu-
lo determinat de causa longitudinis vel breuita-
tis vite in plantis. & intendit quatuor c^{on}clusiones
C^o P^{ri}ma. q^{ue}da^m plante s^{un}t longissime vite & longio-
ris vite q^{ue} aialia. pbat tripliciter. p^{ri}mo q^{ue} humidu^m
plante est minus aquosum q^{ue} humidum animalis.
2° q^{ue} plante habent humidum magis viscosuz. 3°
q^{ue} plante h^{ab}nt frigiditate^m. i. caliditatez paruz intens^{ae}
que noⁿ p^ot facilliter consumere humidum. plante
sunt etiaz sicce & terrestres & t^{er}ti^o noⁿ h^{ab}nt humidum

De longitudine & breuitate vite

facilliter sicabile. Subdit q^{ue} accipienda est causa
longitudinis vite in arboribus quia habet causa
ppriam aliam q^{ue} animalia ent^{er} h^{ab}nt. C^o 2^a c^{on}clu-
sio. plante s^{un}t longe vite. pbat q^{ue} plante s^{un}t semp
iuuenes. ergo s^{un}t longi temporis. antecedens p-
bat q^{ue} plante c^{on}tinue habent nouas germinatio-
nes. Subdit q^{ue} plantarum quedam senescunt sed
non simul cum suis radicibus. quia aliquando so-
li rami senescunt & statim noui rami nascuntur. ali-
quando solus stipes senescit. Infert q^{ue} radice ma-
nente eadem si rami fuerint renouati semper ma-
net eadem planta. s^{ed} ip^{sa} sit aliquomodo facta & p-
pter hoc plante s^{un}t longe vite. C^o Tertia c^{on}clu-
sio tangit conuenientiam inter plantas & anima-
lia ent^{er} h^{ab}nt. q^{ue} sicut plante decisce viuunt & s^{un}t
due plante ex vna. sic ent^{er} h^{ab}nta decisa viuunt. C^o Se-
cundo tangit differentiam q^{ue} si ent^{er} h^{ab}nta fuerit di-
uisa non possunt viuere multo tempore eo q^{ue} non
habent organa sine quibus non possunt viuere. sic
noⁿ est de planta q^{ue} planta semper habet radicem
& germen in potentia a qua radice puenit vita et
senect^{as} in planta. probat q^{ue} pars plante abscisa
si plantetur acquirat radicem. ergo vbiq^{ue} in plan-
ta erat radix in potentia. C^o Quarta c^{on}clusio tan-
git conuenientiam inter animalia & plantas quia
in animalibus masculi s^{un}t longioris vite vt i plu-
ribus semellis. probat quia nau^{is} masculus maior
est s^{ed} femella nauosa. & ideo illa que habent supe-
riora maiora s^{un}t longioris vite. similiter plante
que s^{un}t graues in capite. id est in radice s^{un}t lon-
gioris vite & illa non s^{un}t berbosa sed arborosa.
Subdit q^{ue} superius & caput plante est radix. Con-
sequenter recapitulat que dicta s^{un}t.

Secundo dubitatur vtrum calidu^m quod
est causa longe vite debeat e^{ss}e
igneum vel aereu^m. et humidum debeat esse ae-
reum vel aqueu^m. p^{ro} solutioⁿe huius dubij ponun-
tur aliqua dicta. C^o P^{ri}mu^m. calidu^m q^{ue} est causa lo-
ge vite non debet esse pure aereu^m aut pure igne-
um. C^o Sec^{un}du^m dictum. tale calidum debet e^{ss}e
calidum c^{on}plexionale sive p^{ro}portionatu^m. C^o Ter-
tiu^m dictum. humidum in quo consistit vita nec est
pure aereu^m nec pure aqueu^m. C^o Quartum di-
ctum. humidum in quo consistit vita est humidum
p^{ro}portionatu^m complexionale & mixtu^m & c.

Tertio dubitatur. Utrum animalia habit^{en}-
tia i locis calidis s^{un}t longioris vite q^{ue}
habit^{en}ta in frigidis locis. p^{ro} solutioⁿe huius dubij
ponuntur due distinctiones. C^o P^{ri}ma. duplicia
sunt loca. quedam s^{un}t temperata. alia s^{un}t ex^{em}plum

ua. C^o Secunda distinctio duplicia s^{un}t anima-
lia. que d^{icitur} s^{un}t magni & fortis caloris. alia s^{un}t pui-
& debilis caloris. s^{un}t etiam alia que s^{un}t temp^{er}-
ati calor^{is}. Ex his ponuntur aliq^{ui} d^{icitur}. C^o P^{ri}mu^m:
animalia habit^{en}ta in locis temperatis s^{un}t longi-
oris vite animalibus habit^{en}tib^{us} in locis excessiuis
C^o Sec^{un}du^m dictum. animalia pauci & debilis
caloris s^{un}t longioris vite in locis excessiue cali-
dis q^{ue} in locis excessiue frigidis q^{ue} calor extrinsec^{us}
fortificat illum debilem calorem & frigus extrinsec^{us}
cum ip^{so} c^{on}sumit. C^o T^{er}tiu^m. animalia magni &
fortis calor^{is} s^{un}t longioris vite in locis multum
frigidis q^{ue} in locis multuz calidis quia magnu^m fri-
gus p^{ro} antip^{er}istatim fortificat magnum calorem.

Ad rationes Ad p^{ri}mas dicit q^{ue} humidu^m
tas extrinsec^{us} est causa pu-
trefactionis mixti sicci. & caliditas extrinsec^{us} est c^{on}-
p^{ro}putrefactionis mixti humidu^m. non tamen calidum
& humidum intrinsec^{us}. dicitur etiam q^{ue} argumen-
tum procedit de calido & humido intemperatis
C^o Sec^{un}da soluitur per restrictione^m positam i c^{on}-
clusionem. C^o Ad t^{er}tiam dicitur concedendo ante-
cedens & negando consequentiam q^{ue} ad conserua-
tionem viuentis noⁿ sufficit resist^{en}tia. sed requiritur
bona consistentia sive bona proportio que consistit
in humido & calido.

C^o Questiones utiles supra tota phil^osophia na-
turali magistri Joannis de Magistris doctoris
parisiensis cum explanatione textus Aristotelis
s^{ed} mentez doctoris subtilis Scoti feliciter finiunt
C^o Impresse Venetys anno dominici natalis.
1490. septimo calend^{as} octobris. sumptibus & ex-
p^{er}sis nobilis Octauiani Scoti ciuis M^odocti-
ensis. Augustino barbadico Inclito venetiarum
duce & c.

*Registrum cartarum
a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. Omnes
sunt quaterni preter. u. qui est quinternus.

C Incipit tabula totius operis. et primo super libros
 physicoz.
 Utrum corpus subiectum naturalitatis sit subiectum ad
 quatuor partes naturalis. Folio. 1.
 Utrum ad notitiam completam causam requiratur neces-
 sario notitia cuiuslibet cause. 2.
 Utrum minima vltima sint plus nota magis vltibus. 3.
 Utrum philosophus naturalis debeat disputare de pmenidē et mellis
 suz negantes principia philosophie. 4.
 Utrum totum dicat vna entitatez reale realiter distincta
 ab omnibus partibus simul sumptis. 6.
 Utrum substantia materialis seclusa quantitate sit diuisibilis. 7.
 Utrum entia naturalia sint determinata ad maius et ad
 minus. 9.
 Utrum principia rerum naturalium sit tria. 11.
 Utrum entitatis naturalis tunc sint tria principia. 12.
 Utrum cuiuslibet oppositi naturalis sint tunc duo principia
 per se. scilicet materia et forma et vnum per accidens. scilicet per unitatem. 13.
 Utrum materia sit entitas actualis et posita ab entitate for-
 me realiter distincta et a quolibet forma realiter separabilis. 15.
 Utrum entitas materie sit simpliciter simplex. 16.
 Utrum per unitatem dicat entitatem positam preter actum
 aie existē. et ab entitate materie realiter distincta. 17.
Questiones secundi libri physicoz.
 Utrum forma generalis et corruptibilis ante sui genera-
 tionem habeat esse formale in materia. 19.
 Utrum forma artificialium sit aliquid reale et positum super
 additum entitatis naturalis et a quolibet realiter distinctum. 20.
 Utrum scie medie et astrologie musica et prospectiva
 sint magis mathematice generalis. 21.
 Utrum entitas cause finalis conueniat ipsi fini simpliciter.
 scilicet esse intentionale aut per se esse reale. 22.
 Utrum omnia quae ponit ari. iterum casus in actu et casus in po-
 tentia. scilicet casus est et non est cum suo effectu sed non est
 in potentia sit insufficientis. 23.
 Utrum de casu et fortuna sit scientia. 25.
 Utrum casus et fortuna possit fieri in contingen-
 ti ad vtrumlibet. 26.
 Utrum fatum imponat necessitatem rebus fatalis. 27.
 Utrum materia sit per accidens et specificae rei naturalis. 27.
Questiones tertij libri physicoz.
 Utrum ignis motu necesse sit ignorare materiam. 29.
 Utrum motus sit entitas respectiva ab entitate mo-
 uentis mobilis forme fluentis fluxus et termi-
 ni ad quem realiter et essentialiter distincta. 29.
 Utrum actio et passio sint entitates respectiue adiu-
 uae et realiter distincte et distincte subiectate. 31.
 Utrum philosophus habeat considerare de infinito. 32.
 Utrum perductio effectus actualiter infiniti absque im-
 plicatione contradictionis sit defensible. 34.
Questiones quartij libri physicoz.

Utrum locus sit. 35.
 Utrum locus sit entitas respectiva a superficie corporis lo-
 cati realiter et entitatie distincta et in corpore locatae substantia. 36.
 Utrum locus sit immobilis. 38.
 Utrum vacuum sit. 39.
 Utrum condensatio et rarefactio sint motus potes ab ali-
 is speciebus motus realiter et essentialiter distincti. 40.
 Utrum tempus sit entitas absoluta a motu et a qualibet
 re permanente realiter distincta. 41.
 Utrum istas sit entitas realiter accitit ad diuisibilis in tpe
 actualiter exis a tpe et a quolibet eius parte realiter
 distincta manens vnum et idē in toto tpe. 43.
 Utrum tempus sit res realis mensuratiua duratiōis cuius
 libet durabilis plusquam per istans. 45.
Questiones quintij libri physicoz.
 Utrum solū ad tria predicamenta sit per motus. 46.
 Utrum ad unitatem numeralem motus regatur unitas
 istorum trium. scilicet unitas mobilis unitas tempo-
 ris et unitas termini ad quem. 48.
 Utrum motus contrariet motus et res geti. 49.
Questiones sextij libri physicoz.
 Utrum continuum sit positum ex diuisibilibus. 50.
 Utrum implicet contradictionem motum fieri in instanti. 52.
 Utrum ante omne mutari sit mutatum esse: et ante omne
 mutatum esse sit mutari. 53.
Questiones septimij libri physicoz.
 Utrum aliquid moueat a se per se per primo. 55.
 Utrum ad solas quantitates tertie speciei qualitatis
 sit per se alteratio. 56.
Questiones octauij libri physicoz.
 Utrum motus sit perpetuus et eternus. 57.
 Utrum animalia moueatur a seipsis. 59.
 Utrum graua et leuia iaiata moueantur a seipsis in
 genere cause efficientis. 60.
 Utrum primus motor sit immobilis. 62.
 Utrum graua et leuia naturaliter vel violēter mota in
 puncto reflexiōis quiescere sit necesse. 63.
 Utrum cuiuslibet rei permanētis sit vabile primum in
 stas sui esse et non vltimū. et cuiuslibet rei successi-
 ue sit vabile primum et vltimū istas sui non esse. 64.
 Utrum in magnitudine finita possit esse infinita. 65.
Questiones super primū celi et mundi.
 Utrum corpus simplex subiectum mobilitatis ad vbi sit
 adequatum huius scie subiectū. 66.
 Utrum celum sit coposum. 68.
 Utrum sit posse aliquid corpus esse actualiter infinitum. 69.
 Utrum sit posse esse plures mundos. 70.
 Utrum quilibet potentia actiua finitū per maximum in quod potest
 et quilibet potentia passiuā per minimum a quod potest. 71.
 Utrum supposita tpe finitū aliquid idē habeat potē-
 tiam et ad esse et ad non esse per tpe infinitū. 72.

Questiones secundi libri celi et mundi.
 Utrum celum moueat sine fatigatoe folio. 73.
 Utrum per gradus et corruptioes sit necio ponenda
 pluralitas speraz et motuuz eaz. 74.
 Utrum motus celi sit regularis. 76.
 Utrum omnes spere celestes et omnes stelle tam erraticae
 fixe sint eiusdem speciei specialissime. 77.
 Utrum tota terra sit corpus spicū sp gescēs in medio. 78.
Questiones quartij libri celi et mundi.
 Utrum aliquod elementum sit simpliciter graue
 aut simpliciter leue. 79.
 Utrum quodlibet est per ignē habeat granitatem et quodlibet
 elementū per terrā habeat leuitatem. 80.
Questiones super primū gradatione et corruptioe.
 Utrum corpus mobile sub ratione transmutabilitatis sit
 adequatum libri de gradatione et corruptioe subz. 81.
 Utrum corruptioe subali fiat resolutio vltimū ad ma-
 teriam primam ex parte formaz subaliū. 83.
 Utrum eadem quantitas numero vlt aliqua forma accititatis q
 pfuit in genitor reaneat corrupto. 84.
 Utrum quantitas iberēs materie per augmentationem aut
 per aliquaz alias mutationem de leui possit ab
 entitate materie separari. 86.
 Utrum indiuisibile sit actiuū aut passiuū. 87.
 Utrum quatuor elementa reaneat formaliter in mixto. 88.
Questiones secundi libri de gradatione.
 Utrum qualitates elementoz sint forme substantiales
 proprie ipsorū. 89.
 Utrum caliditas ignis et caliditas aeris differant
 specie. 91.
 Utrum qualitates prime sint principia actiua mixti
 generati ex elementis. 92.
 Utrum omne gradabile necessario generabilis. 93.
Questiones super primū metheororū.
 Utrum impressio metheorica sub ratione forli naturalitatis
 mixti ipse sit adequatum scie metheorice subz. 94.
 Utrum sit necesse hūc mundū inferiorē esse vltimū latōib⁹
 superiorib⁹ vt tota terra et ei⁹ ide gubernet. 96.
 Utrum vnum quodlibet inferi⁹ elementū sit naturaliter locatū in super-
 ficie cōcaua superioris elementū. 97.
 Utrum media regio aeris sit sepe frigida. 99.
 Utrum cometa sit de natura celestis. 100.
 Utrum pluuia gnet in media regione aeris. 102.
 Utrum fontes et fluij gientur ex pluuiialibus aquis
 receptis in visceribus terre. 104.
Questiones secundi libri metheororū.
 Utrum locus in quo est mare sit naturalis aq. 105.
 Utrum mare sit salū ex admixtione sicci terrestris
 cubūido. 107.
 Utrum ventus sit exalatio calida et sicca latera

liter mota circa terrā. 108
 Utrum tremotus sit naturaliter possis. 111.
Questiones tertij libri metheororū.
 Utrum typho et euphial fiant ex exalatione expul-
 sa deorsum a nube. 112.
 Utrum colores yridis sint veri colores. 115.
 Utrum vige et paleij sepe fiant a latē solis. 116.
Questiones super primū libz de aia.
 Utrum corpus aiatū sub rōne animati sit adequatum
 scientie de anima subiectū. 117.
 Utrum vniuersale sit posterius singulari. 118.
 Utrum cognoscibile sit in cognoscete scilicet esse reale. 121.
Questiones secundi libri de anima.
 Utrum aia intellectiua sit forma subalis hois. 122.
 Utrum in eodē hoie vegetatiū sensitiuū et intellectu-
 um realiter distinguatur. 124.
 Utrum potētie aie sint quantitates absolute ab essentia
 aie et ad se invicem realiter distincte. 126.
 Utrum potētie distinguant per act⁹ et act⁹ per oba. 128.
 Utrum sit necesse ponē sensū agētē a sensu passiuo
 formaliter et ex natura rei distinctū. 129.
 Utrum sonus sit adequatum sensitiuū audit⁹. 131.
 Utrum corpora dura possint se tāgere. 133.
 Utrum per se sus pticulares sit ponēd⁹ sensus cōis
 ex natura rei et formaliter distinctus. 134.
Questiones tertij libri de aia.
 Utrum intellect⁹ agēs sit potētia aie ab intellectu possi-
 bili ex natura rei et formaliter distincta. 130.
 Utrum act⁹ intelligēdi sint quantitates absolute ab itelle-
 ctu et obiecto intelligibili realiter distincte et ab
 ipsis totaliter effectiue producte in intellectu
 possibili subiectate. 138.
 Utrum ens sub ratione entis sit intellectus no-
 stri obiectum adequatum. 142.
Questiones super libz de sensu et sensato.
 Utrum corpus sensitiuū sit adequatum libri de sensu
 et sensato subiectū. 144.
 Utrum homines habeant peiorem odoratum ce-
 leris animalib⁹. 147.
 Utrum quantitates sensibiles sint in infinitū diuisibiles. 148.
Questio super libz de mēozia et reminiscētia.
 Utrum iuuenes et senes sint bene memoratiui. 151.
Questiones super libz de somno et vigilia.
 Utrum somnus et vigilia sint passionē solis et oib⁹
 animalibus conuenientes. 152.
 Utrum somnia solū appareat dormiētib⁹. 156.
Questio super libz de longitudine et breui-
 tate vite.
 Utrum calidū et hūidū sint causa longitūdis vite. 158.

